

Suc CES

Revistă online
- nr. 7/8.06.2023-
ISSN 2559-7505
ISSN-L 2559-7505

Auxiliar curricular pentru învățământul special
SIMPOZION NAȚIONAL
**„Exemple de bune practici în recuperarea
elevului cu CES”**

**Noi abordări în incluziunea, asistența și terapia psihopedagogică.
Integrarea socială a tânărului cu dizabilități**

Coordonatorii ediției:

Profesor Călinescu Petru Marian-
director
Profesor Strugariu Cezar Vasile-
director adjunct
Profesor Sîrbu Gabriela-CPPE
Profesor Dabija Dumitrița Doinița
Profesor Tofan Olga Simona
Profesor Țilică Liliana Ștefania
Profesor Chichifoi Mariana
Profesor Cojoleancă Raluca Elena
Profesor Cojoleancă Bogdan
Profesor Culidiuc Militina Cleopatra
Profesor Dascălu Neonila
Profesor Istrate Isabella Maria
Profesor Leșinschi Ortenzia
Profesor Mihăilă Daniela
Profesor Moroșan Mihaela Elena
Profesor Poclitaru Narcisa Cătălina
Profesor Sabin Rybanna Elena
Profesor Țebrean Livia Teodora

Colaboratori:

Profesor Bocanci Grigore - Inspector
școlar general, ISJ Suceava

Profesor Manolache Ciprian Ionuț -
Inspector școlar de specialitate pentru
învățământul special, ISJ Suceava

Profesor Pușcă Traian Alin - Director
CCD „George Tofan” Suceava

*Autorii își asumă responsabilitatea
pentru originalitatea și conținutul
materialelor publicate (din punct de
vedere al plagierii și auto-plagierii)!*

CUPRINS

SECȚIUNEA I: Incluziunea școlară –un demers integrator în sprijinul elevilor cu CES. Exemple de bune practici; modele de adaptări curriculare, evaluări, planuri de servicii personalizate, planuri de intervenții personalizate, modele de fișe de evaluare, programe de abilitare/sprijin pentru elevii cu CES, studii de caz însoțite de fișe de examinare complexă, fișe de caracterizare a nivelului de dezvoltare psihomotorie și de evoluție logopedică, etc.		
Nr. crt.	Numele și prenumele autorului - Titlu lucrare	Pag.
1.	Acatrinei Irinel Mioara, Geografia și experiențe geografice în educarea elevilor cu C.E.S- Sindrom Down	8
2.	Agache Ionela, Joc„Rotește Desenele”	11
3.	Anghel Claudia-Ionela, Plânsul și retenția față de grădiniță -studiu de specialitate-	13
4.	Anton Adriana, Plan de intervenție personalizat de includere și menținere a elevilor cu CES în învățământul de masă	17
5.	Apostol Andreea Iuliana, Tipuri și forme ale recuperării în defectologie	19
6.	Axentioi Anca- Cecilia/Codreanu Lidia, Model adaptare curriculară	23
7.	Bârsan-Son Gabriela-Mădălina, Curriculum adaptat la Geografie	29
8.	Bîra Mihaela Diana, Integrarea școlară a copiilor cu CES	32
9.	Bojor Ioana, Program de Intervenție Personalizat	36
10.	Botezat Lucia/Botezat Mihai, Evaluarea complexă în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare. Studiu de caz	40
11.	Bucur Maria Ioana, Plan de servicii individualizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale Anexă la Certificatul de orientare școlară și profesională, în județul Hunedoara	48
12.	Buzatu-Bobocel Cristina, Program de Intervenție Personalizat	50
13.	Cașăș Anca, Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale	56
14.	Chichifoi Mariana/Chichifoi Ilie Aurel, Aspecte psihopedagogice ale motivației învățării la elevii cu CES	57
15.	Cioineag Marinela Adrian, Școala incluzivă, o școală pentru toți copiii	61
16.	Ciotău Andreea, Curriculum adaptat religie ortodoxă	63
17.	Ciupitu-Aldea Simona, Integrarea copiilor cu ces în învățământul de masă	67
18.	Ciurea Viorica, Elevii cu dificultăți de învățare Studiu de caz	70
19.	Cîlțaru Mariana, Participarea elevilor cu ces în activitățile extrașcolare	73
20.	Codreanu Adriana/Codreanu Liviu, Curriculum adaptat – matematică	74
21.	Cojocariu Ioneala Simona, Plan de Intervenție Personalizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale	78
22.	Costea Daniela/Axinia Vasilica, Problematika incluziunii copiilor cu CES în școala românească	81
23.	Diaconu Stela, Adaptare Curriculară	84
24.	Drăgan Aurelia, Program de Intervenție Personalizat	94
25.	Dulgheru Alina- Simona/Nechita Andreea Georgiana, Importanța activităților outdoor în incluziune (exemple de bună practică)	96
26.	Dumitriu-Broștic Elena, Curriculum adaptat pentru elev cu CES (Adaptarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare) la disciplina limba și literatura română	99
27.	Funduianu Mihaela, Educația incluzivă în grădiniță	111

28.	Gaiș Marcela, Fișă clasa 5 CES	116
29.	Ibănescu Giorgia Claudia, Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în școlile de masă	117
30.	Ichim Ana-Maria, Plan de Servicii Individualizat pentru copiii cu Cerințe Educaționale Speciale	120
31.	Iliescu Valentina, Plan de intervenție personalizat	124
32.	Ion Mariana Florica, Adaptare curriculară	137
33.	Ionescu Luminița, Fișă de evaluare CES-Chimie - clasa a VII-a	150
34.	Isopescu Daniela, Plan de Intervenție Personalizat	152
35.	Japalela Tamara Veronica, Plan de Intervenție Personalizat	156
36.	Jipa Daniela, Jocuri utile pentru integrarea preșcolarilor cu CES	159
37.	Lazăr Liliana, Program de intervenție Personalizat (PIP)	162
38.	Low Delia Simona, Egalitatea de șanse pentru elevii cu CES	166
39.	Lupescu Daniela Claudia, Plan de intervenție personalizat de includere și menținere a elevilor cu CES în învățământul de masă (Autism)	168
40.	Marin Mădălina, Curriculum adaptat An școlar 2022/2023	170
41.	Marin Ana, Noțiunile de biologie adaptate procesului de învățare la copiii cu cerințe educative speciale	177
42.	Mariș Anuț, Integrarea copiilor cu ces în alternativa step by step	183
43.	Mezin Daniela-Mărioara, Limba și literatura română - adaptare curriculară	186
44.	Miu Viorica, Incluziunea școlară - un demers integrator în sprijinul elevilor cu CES	192
45.	Mușat Florentina, Modalități și soluții de integrare școlară a diferitelor categorii de copii cu C.E.S.	197
46.	Nacev Liliana, Plan de Intervenție Personalizat	198
47.	Nechita Ramona Consuela, Integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în colectivele de copii normali; educația incluzivă	203
48.	Nisioi Grațiela, Integrarea copiilor cu sindromul down în învățământul preșcolar	206
49.	Oprea Georgeta, Program de Intervenție Personalizat (PIP)	208
50.	Paun Georgiana/Nasture Delia, Planul de activitate al comisiei pentru elevii cu CES	215
51.	Pavel Anca, Program de remediere a situației la învățatură pentru elevii cu CES la Modulul I: Aplicarea normelor de securitate și sănătatea în muncă și de protecția mediului în industria alimentară	217
52.	Pintilie Raluca Florentina, Proiecția și evaluarea instruirii diferențiate	219
53.	Piticaru Ancuța, Strategii didactice în organizarea și desfășurarea activităților la elevii atipici	221
54.	Pleșea Mihaela, Plan de intervenție personalizat	230
55.	Pop Elena, Plan de Servicii Individualizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale	233
56.	Răduț Elena-Mihaela, Curriculum adaptat	236
57.	Răescu Milica/Sidor Anamaria, Grădinița viitorului-grădinița cu drepturi egale pentru toți copiii	239
58.	Sava Iulia, Integrarea școlară a copiilor cu deficiențe de învățare	242
59.	Sârb Marinela Lucia, Strategii de integrare a copiilor cu C.E.S.	244
60.	Spînu Elena, Educația incluzivă în grădiniță prin joc	246
61.	Sucea Veronica, Plan de acțiune pentru integrarea copiilor cu dizabilități	250
62.	Șerdin Gabriela, Test limba franceză- clasa a VI-a pentru elevii cu CES	254
63.	Teodorovici Cristina/Bilius Vasile, Importanța mediului afectogen pentru copilul cu deficiențe mintale	256
64.	Trandafir Casandra, Modalitatea de integrare a copiilor cu CES prin intermediul jocului	259

SECȚIUNEA II. Tendințe privind reabilitarea, educația și asistența elevilor cu CES- instrumente și moduri de activitate, intervenții specifice, proiecte de activități didactice inovative, colecții de fișe de lucru, proiecte de CDS, etc.		
65.	Agache Ionela, Joc „Desenăm împreună”	263
66.	Alexa Oana Georgiana, Metode utilizate în activitatea copiilor cu C.E.S.	264
67.	Andrei Florentina/Lixandru Carmen, Studiu de caz; Incluziunea elevilor cu cerințe/nevoi educative speciale în școala de masă	266
68.	Antal Imola, Fișe de lucru la disciplina fizică pentru elevi cu cerințe educaționale speciale	269
69.	Anton Adriana, Remedierea activității școlare a elevilor cu CES	276
70.	Anton Maria Gabriela, Plan de servicii individualizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale	280
71.	Axentioi Anca Cecilia/Codreanu Lidia, Proiect didactic	283
72.	Bîra Mihaela Diana, Implementarea cu succes a metodelor de învățare creativă la elevii cu CES	290
73.	Boangher Alina Lucia / Mantia Marilena, Integrarea copiilor cu deficiențe de auz	292
74.	Buliga Cîrstean Elena, Metode moderne utilizate în activitatea de instruire practică	293
75.	Capmare Alice Mihaela, Jocul interactiv pentru copiii cu cerințe educative speciale	300
76.	Cazacu Camelia, Modalități practice de utilizare a metodelor interactive la elevii cu CES	303
77.	Cănuță Loredana-Elena / Iacob Venera-Roxana, Modalități de abordare a educației elevului cu CES în contextul învățământului online	305
78.	Ciontescu Daniela, Jocuri și activități pentru integrarea elevilor cu CES	306
79.	Ciubotariu Anca Diana, Modalități de înțelegere a mesajului unui text pentru elevii cu cerințe educaționale speciale	309
80.	Ciupitu-Aldea Simona, Integrarea copiilor cu CES prin activități educaționale nonformale	318
81.	Crăiuț Diana Anne Mari, Integrarea copilului cu CES - de la proiectare la concretizare	320
82.	Dabija Dumitrița Doinița, Tendințe moderne în procesul de predare – învățare la matematică	323
83.	Diaconu Adela, Strategii inovative în predarea limbii engleze pentru elevii cu CES	325
84.	Dutcovici Marinela Anca/Pamparău Cristina Simona, Răbdarea –Suntem cu toții diferiți!	327
85.	Enache Mădălina, Teoria inteligențelor multiple și copilul cu CES	330
86.	Ene Carmen-Monica, Metode utilizate în activitatea copiilor cu C.E.S.	333
87.	Fătu Oana Magdalena, Activități practice si metode interactive pentru dezvoltarea potențialului creativ la elevii cu CES	335
88.	Feroiu Maria, Modalități de integrare a elevilor cu cerințe educative speciale în învățământul de masă	336
89.	Florea Daniela, Art-terapia ca metodă alternativă în lucru cu copiii cu TSA	340
90.	Florea Sanda, Proiect didactic pe cadru ERR la disciplina Consiliere și orientare, învățământ liceal special	342
91.	Flutur Elena, Proiect de lecție	345
92.	Ghioca Lucreția, Metoda jocului didactic în predarea chimiei la elevii cu CES	351
93.	Godja Maria, Evaluarea copiilor cu CES la fizică	354
94.	Grigore Diana /Florina Sima, Curriculum adaptat limba și literatura română- clasa a II-a	358
95.	Hrițcu Gabriela Loredana/Hrițcu Cristian, Rolul terapeutic al jocului în cazul copiilor cu cerințe educative speciale	360
96.	Immordino Abigail, Stimularea motivației pentru a învăța la copiii cu CES	362

97.	Ionescu Maria, Provocările învățământului online în cazul elevilor cu CES	365
98.	Irimia-Matei Elena, Abordarea didactică a lexicului prin metode activ-participative	367
99.	László Enikő, Tendințe și metode de predare-învățare în activitatea educativă a copiilor cu CES	369
100.	Lența Elena Olga, Corectarea comportamentelor negative ale copiilor cu deficiențe de învățare	375
101.	Lupescu Daniela Claudia, Plan de intervenție personalizat	377
102.	Lupu Adriana Iuliana, O primăvară specială!- Proiect de parteneriat instituțional	379
103.	Luță Liliana/Mihalache Aneta, Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale	382
104.	Marișescu Alina Mioara /Marișescu Horea Mihai, Metode activizante de predare/învățare aplicabile în cadrul lecțiilor de teorie	387
105.	Mehedeniuc Georgeta-Cristina, Mijloace de comunicare. Abordarea educației elevului cu CES în contextul învățământului online	391
106.	Moraru Mirela Elena, Metode activ-participative a copiilor cu CES	399
107.	Neagoe Ancuța Daniela, Consolidarea sunetelor S-Z în activitatea logopedică	401
108.	Neamțu Cristina, Colecții de Fișe de lucru	404
109.	Oberșterescu Sebastian, Proiect didactic	407
110.	Ogaru Elena-Marilena/Pană Germaine-Elena, Tehnologiile informatice și de comunicare în susținerea educației incluzive	410
111.	Pătrușel Adriana Angela, Utilizarea basmului ca terapie într-un plan de intervenție	413
112.	Petre Florina, Educația integrată – o cale de recuperare a copiilor cu cerințe educative speciale	416
113.	Piticaru Ancuta/Zus Mihaela Elena, Instruirea asistată de calculator și învățarea multimedia. Eficientizarea utilizării tehnologiei informației și comunicării în desfășurarea activității didactice în învățământ pentru elevii cu dizabilități	419
114.	Popa Georgiana/Lăcătuș Cristina, Educarea copiilor cu cerințe educative speciale	427
115.	Radu Laura-Elena, Metode de integrare a elevilor cu CES în societate	431
116.	Răcățianu Florentina/Csaszar Angela, Aspecte ale abordării integrative în educația elevilor cu CES	433
117.	Roșca Mihaela Cristina, Programă de opțional „Binele copiilor se află în mâinile noastre”	443
118.	Roț Ruxandra-Daiana, Proiect didactic inovativ - adaptare pentru copil cu CES	448
119.	Simeria Maria, Metode didactice interactive	453
120.	Stere Cristina, Dezvoltarea inteligenței emoționale la vârstă școlară mică, la copiii cu CES	468
121.	Tanase Luisa Georgiana, Fișă de lucru adaptată. Inventarea scrierii, clasa a Va	472
122.	Țebrean Livia-Teodora, Proiect didactic - activitate online	473
123.	Vacaru Claudia/Horvat Elena, Dezvoltarea creativității copiilor cu C.E.S. prin art-terapie	478
124.	Vâlcu Daniela, Școala pentru elevii cu CES	480
125.	Viziteu Bogdan Lucian, Colecții de Fișe de lucru	482
SECȚIUNEA III: Impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES - exemple de bune practici, prezentare de proiecte și programe educative, parteneriate, studii, referate, etc.		
126.	Achihăie Sandală, Rolul și importanța activităților extrașcolare în dezvoltarea preșcolarilor cu CES	486
127.	Ardelean Aurelia Liana, Proiect educativ „Pace pe pământul verde”	490
128.	Avdei Ecaterina/Sîrbu Gabriela, Organizarea eficientă a timpului liber la copiii cu CES	492
129.	Axentioi Anca Cecilia/Codreanu Lidia, Proiect educațional	500
130.	Banea Laureta Speranța, Proiect de parteneriat educațional „ARIPI ALBASTRE”	501

131.	Bălăcian Mihaela, Deficitul de atenție și comunicarea la elevii din clasele primare	502
132.	Bordeianu Maria Adina, Educație și terapie a elevilor cu tulburări pervazive de dezvoltare	505
133.	Bradu Iulietta, „Borcanul cu bucurii”- proiect educațional desfășurat în parteneriat cu Școala Profesională Specială (prezentare proiect)	509
134.	Bulibașa Janina, Experiența personală în urma participării la seminarul Erasmus+ TCA	511
135.	Canciuc Gabriela-Otilia, Program de dezvoltare a competențelor socio-emoționale la vârsta preșcolară	512
136.	Cepan Alina Daniela, „Un an școlar EXTRA – Calendarul de Art Terapie” Proiect Județean -2022-2023	517
137.	Chesa Roxana, Impactul activităților extrașcolare la copiii cu cerințe speciale	520
138.	Ciupitu-Aldea Simona, Proiectul Educațional Emoție și Artă în lucrul cu copiii cu CES	522
139.	Cîrligeanu Margareta, Integrarea copiilor cu CES în sistemul educațional	525
140.	Cîrstea Ileana-Mihaela, Proiect educațional în parteneriat internațional „ ZIUA MONDIALĂ A BUNĂVOINȚEI” în acord cu ... „ZIUA INTERNAȚIONALĂ A TOLERANȚEI”	527
141.	Curcudel Elena, Educație incluzivă prin Proiecte UNICEF	529
142.	Cuțuhan Mihaela /Vultur Petronela, ”Pe locuri fiți gata, START”- Consiliere și orientare profesională prin activități extrașcolare de tip proiect	532
143.	Dăncău Monica-Adriana /Radu Ramona, Systèmes Éducatifs Et Inégalités Scolaires: Une Perspective Internationale	535
144.	Din Maria Andreea, Egalități de Șanse	537
145.	Doncu Elena Cristina, Integrarea copiilor cu cerințe educative	540
146.	Gavrilean Mihaela, Dezvoltarea motivației învățării la copiii cu CES	542
147.	Georgescu Mioara, Integrarea elevilor cu CES, în orele de matematică, prin educație maker	543
148.	Giurgiu Florentina Sandală, Proiect educativ județean „Copil ca tine sunt și eu”	545
149.	Grozavu Petronela, Educarea emoțiilor școlarului mic si motivarea acestuia pentru activitate	548
150.	Guleș Anca-Silvia /Minda Corina, Importanța activităților extracurriculare și extrașcolare în evoluția elevilor cu CES	550
151.	Hasineți Angela Geanina, Impactul activităților extrașcolare la copiii cu cerințe speciale	552
152.	Hodan Cătălina, Educație financiară – Gestionarea banilor	553
153.	Ilina Elena, Importanța activităților extrașcolare la copiii cu CES	555
154.	Iordache Mihaela, Împreună pentru copii!!!	558
155.	Iordache Ramona-Nicoleta /Issa Cristina-Floreta, Proiectul Erasmus +, EBEP- Elevi cu nevoi educaționale speciale	568
156.	Istrate Isabella Maria, Proiect Ziua Alimentației Sănătoase	572
157.	Lazaric Anca /Lazaric Ștefan,Activitățile extrașcolare și contribuția acestora la evoluția psihocomportamentală a elevilor cu CES	574
158.	Leahu Daniela /Anton Daniela, Aventură în natură -Parteneriat Educațional	577
159.	Leonte Violeta /Lupu Adelina, Impactul activităților extrașcolare asupra copiilor cu CES	579
160.	Lupescu Daniela Claudia, Abordarea integrată a copiilor cu CES în învățământul de masă	581
161.	Manea Cristina, Impactul activităților extrașcolare asupra evoluției elevilor cu CES	582
162.	Marișescu Alina Mioara /Peptan Mihaela Elena, Sănătatea prioritatea mea	583
163.	Miricioiu Alice Virginia, „TERAPIA PRIN ARTE”	587

164.	Miron Nela, Importanța activităților extracurriculare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES	592
165.	Mîndrilă Gabriela, Importanța activităților extracurriculare în dezvoltarea copilului cu CES	594
166.	Nisioi Cristina Alexandrina, „EU..TU..NOI...ÎN ACEEAȘI LUME” Proiect Educațional	598
167.	Nistor Laura, Proiect De Activitate Extracurriculară Bucuriile Comunicării	605
168.	Oglice Atena, Impactul activităților extracurriculare asupra dezvoltării capacităților creatoare la copii cu cerințe educaționale speciale	608
169.	Opariuc Diana Valentina, Proiect didactic	611
170.	Oțelaru Elena Daniela /Prehari Lelica Simona, Meloterapia – Instrumente folosite în lucrul cu copilul autist	614
171.	Pencea Mariana, Impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES	618
172.	Pintilie Eva Petronela, Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă	620
173.	Pintilie Raluca Florentina /Mihăiță Bolohan, Proiectele de voluntariat – factori esențiali în integrarea socio-profesională a elevilor cu CES	622
174.	Pîrvan Cătălina Corina /Toma Adriana, Impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES	624
175.	Răileanu Mihaela, Integrarea socială a copiilor cu dificultăți de învățare	630
176.	Sabin Rybanna Elena, Proiect de Educație Financiară	632
177.	Samson Adriana, Aspecte ale abordării elevilor cu cerințe educaționale speciale și utilitatea tehnologiei informației și comunicațiilor în mediul școlar incluziv	634
178.	Suceveanu Tatiana-Lăcrămioara, Activitățile extrașcolare în dezvoltarea copilului cu CES	637
179.	Toma Elena-Claudia, Desenul și culoarea la copiii cu C.E.S.	644
180.	Tulbure Claudia-Lavinia, Sus cortina pentru copiii cu CES	646
SECȚIUNEA IV: Intervenții terapeutice și activități de consiliere educațională și psihopedagogică pentru elevii cu CES - modele de planuri de consiliere, teste și chestionare, programe terapeutice (agresivitate, stima de sine, anxietate, ed. emoțională, etc), activități de orientare școlară și profesională, studii de caz, fișe de observare, programe de consiliere și dezvoltare personală, proiecte didactice cu metode inovative, etc		
181.	Aioanei Denisse/ Croitoru Alina, Intervenții terapeutice și activități de consiliere educațională și psihopedagogică pentru elevii cu CES – Program terapeutic	657
182.	Axentioi Anca- Cecilia/Codreanu Lidia, Imaginea de sine	665
183.	Barbu Ana Maria/Preda Mariana, Integrarea copiilor cu CES prin muzică	667
184.	Bîra Mihaela Diana, Studiu de caz	669
185.	Bordianu Violeta, Studiile de caz- provocări și soluții	673
186.	Boșca Ana - Maria, Studiu de caz privind gestionarea unei situații de criză (inadaptarea școlară)	674
187.	Călinescu Petru-Marian, Afectarea simțului numeric – semn al instalării tulburării specifice de învățare cu afectarea domeniului matematic	678
188.	Culidiuc Militina Cleopatra, Intervenții educaționale în cazul elevilor cu CES (deficiență mintală) care prezintă tulburări de comportament	681
189.	Darie Camelia/ Darie Dorutu, Fascinantul univers al emoțiilor	685
190.	Despa Elena Anca, Observația – aplicare practică	691
191.	Filipiuc Beatrice, Program terapeutic în corectarea sunetului „S” (sigmatism-parasigmatism)	696
192.	Filipiuc Camelia Elena/ Popescu Suzana Mina, Șanse egale privind integrarea școlară și socială a elevilor cu CES	710

193.	Gaspar-Buzdugan Alina, Plan remedial pentru copiii cu CES	714
194.	Ghența Letiția-Mihaela, Resursele multimedia și utilitatea lor în demersul didactico-terapeutic	718
195.	Iurea Mihaela/ Cozma Andra Claudia, Terapia ocupațională – formă de pregătire a elevilor cu CES	721
196.	Lupescu Daniela Claudia, Integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă	724
197.	Lupu Adriana Iuliana, Aisberg-ul emoțiilor mele- activitate practic-aplicativă	726
198.	Manolache Ciprian Ionuț, Model Studiu de caz	728
199.	Moroșan Elena Mihaela, Model de raport psihologic	739
200.	Muscari Daniela, Prezentarea unui studiu de caz	752
201.	Negrea Paula, Strategii de interacțiune cu elevii, utilizate în terapia recuperatorie prin activități de art-terapie	755
202.	Oanță Livia Nicoleta, Plan de intervenție personalizat (PIP)	757
203.	Poclitaru Narcisa Cătălina, Noi alternative în recuperarea elevului CES	759
204.	Popescu Nina- Iuliana, Plan de eliminare și terapie a conflictului	761
205.	Rățiu Andreea/ Pavel Florica Adriana, Dezvoltarea abilităților sociale prin activități de art-terapie- Studiu de caz	763
206.	Rusu Crina, Prezentarea unui plan de intervenție personalizat	769
207.	Scarlat Iuliana, Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în grădinițe	773
208.	Strugariu Cezar Vasile- Kinetoterapia și activitățile sportive- căi de ameliorare a evoluției fizice și comportamentale a copilului deficient psihic	776
209.	Teodorovici Cristina, Program educațional individual (PIP) – domeniul comportamental	779
210.	Tironeac Cătălina Giannina/ Flutur Florica, Proiect de consiliere-Comunicare asertivă-	781
211.	Mercheș Monica/ Ungureanu Irinel Veronica, Inteligența emoțională	786
212.	Ungureanu Irinel Veronica, Studiu de caz- Program de intervenție personalizat	791
213.	Vîlculescu Florina Eugenia, Tactici folosite în conflict, negocierea și medierea elev-profesor	796

SECȚIUNEA I: Incluziunea școlară –un demers integrator în sprijinul elevilor cu CES.
Exemple de bune practici; modele de adaptări curriculare, evaluări, planuri de servicii personalizate, planuri de intervenții personalizate, modele de fișe de evaluare, programe de abilitare/sprijin pentru elevii cu CES, studii de caz însoțite de fișe de examinare complexă, fișe de caracterizare a nivelului de dezvoltare psihomotorie, și de evoluție logopedică, etc.

Geografia și experiențe geografice în educarea elevilor cu C.E.S- Sindrom Down

profesor Acatrinei Irinel Mioara,

Liceul Teoretic „Ion Luca” și Școala Gimnazială Nr. 4, Vatra Dornei

Lucrez cu un elev cu Sindrom Down de 8 ani (din clasa a v-a), astăzi acesta fiind în clasa a XI-a, încadrat în învățământul de masă.

La fiecare lecție, **îi acord timp special** (un interval de 5-7 minute când lucrez doar cu el, iar celorlalți elevi le dau sarcini de lucru care să necesite timp de lucru adecvat și să nu fie nevoie să intervin cu alte eventuale precizări pentru realizarea acestora).

Este foarte important, din experiența mea, **să nu existe distractori** în timp ce lucrez cu el, pentru a putea avea randament maxim. Sarcinile de lucru sunt scurte, pentru a fi eficiente și alternează cu perioade de pauză, când poate desena sau chiar asculta muzică la căști. **Nivelul cognitiv este mult sub nivelul vârstei reale**, dar trebuie adaptat pentru a putea înregistra progres și a învăța în fiecare oră de curs câte ceva nou, respectiv a fixa ceea ce cunoaște deja.

Lucrul individual este scurt, deoarece clasa are 28 de elevi, cu o singură oră de curs pe săptămână. după ce îi explic sarcina de lucru principală și mă asigur că a înțeles ce i-am explicat și ce are de făcut, îl las să lucreze individual, timp în care mă ocup de predarea-învățarea-evaluarea la clasă. Când ceilalți elevi primesc sarcini de lucru, revin și verific dacă elevul cu C.E.S. lucrează și progresează în ceea ce are de rezolvat.

Exercițiile se bazează mai mult pe **sarcini de copiere a unor texte scurte, exerciții de recunoaștere și colorare, de recunoaștere a imaginilor**, iar maximum de potențial atins până în prezent este să recunoască imagini din anumite categorii și să le încadreze corespunzător. Fiecare oră cu sarcini duse la final este recompensată cu emoji - la 9 emoji, primește notă, iar la fiecare final de oră este lăudat și încurajat atât de profesor cât și de către colegi, pentru ai **crește stima de sine**.

Este foarte importantă în evoluția unui astfel de elev **colaborarea cu părinții, cu celelalte cadre didactice** și în principal cu profesorul diriginte, respectiv **cu colectivul de elevi**. Colaborarea cu copiii de aceeași vârstă are un rol definitoriu în evoluția elevului, deoarece cu aceștia își petrece 6 ore pe zi, 5 zile pe săptămână.

Nu este ușor să ai la clasă elevi cu C.E.S. acest aspect necesitând timp de lucru în plus pentru realizarea fișelor, testelor cu un anumit specific în funcție de afecțiune, vârstă etc., dar mulțumirea ca dascăl este specială, acești copii fiind foarte afectuoși, indiferent de vârsta la care lucrezi cu ei (gimnaziu sau liceu).

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Anexez un test pentru clasa a XI-a la Geografie, Unitatea de învățare- Mediul înconjurător, tema: Tipuri de medii și peisaje pe Terra, însoțit de baremul de evaluare.

Test la clasa a XI-a pentru elev cu C.E.S.- Sindrom Down

Geografie

Tema-Tipuri de medii și peisaje pe Terra

I. Precizează litera corespunzătoare (A sau B) categoriei de peisaj din care fac parte plantele sau animalele din imaginile următoare (1,5p pentru fiecare hazard corect încadrat, 1 p din oficiu- total 10 p):

1. Peisajul de pădure ecuatorială:

A

B

2. Peisajul de deșert

A

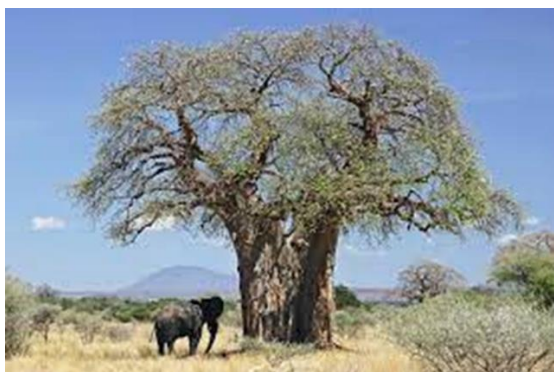

B

3. Peisajul musonic

A

B

4. Peisajul de savană

A

B

5. Peisajul pădurii de conifere

A

B

6. Peisajul de tundră

A

B

Bibliografie:

Imaginile au fost preluate de pe internet-
<https://www.google.com/search?q=urs+brun&tbm=isch&ved>

Barem: 1. B- 1,5p; 2. A- 1,5p; 3. A- 1,5p; 4. B- 1,5p; 5. A- 1,5p; 6. A- 1,5p; 1 p din ofici

JOC „ROTEȘTE DESENELE”

**PROFESOR EDUCATOR- AGACHE IONELA
ȘC. PROF. SPECIALĂ „EMIL GÂRLEANU” GALAȚI**

Jocul se adresează tuturor copiilor, la el putând participa orice copil talentat sau nu la desen, timid sau nu, verbal ori nonverbal. Iar pentru copiii cu un autocontrol excesiv, va fi ocazia perfectă de a simți cum este să fii flexibil. Este un joc cu ajutorul căruia copilul își dezvoltă imaginația, spiritul de echipă, disciplina.

Obiectivele jocului:

- Creșterea capacității de cooperare în cadrul grupului;
- Rezistența la frustrări și dezvoltarea autocontrolului;
- Cultivarea/dezvoltarea respectului față de colegii de grup;
- Formarea abilităților de relaționare intra-grup;
- Dezvoltarea abilităților de rezolvare a unor conflicte;
- Dezvoltarea creativității.

Material necesar:

- Foi pentru desen;
- Creioane colorate, carioci.

Reguli și mod de joc:

- Elevii se vor așeza în jurul unei mese. Fiecare dintre ei va primi o coală de desen, pe spatele căreia își vor scrie numele.
- Timp de 5 (cinci) minute, elevii vor desena pe foaia pe care o au. La terminarea timpului, vor da lucrarea colegului din dreapta.
- Elevul care primește noua lucrare, va desena pe ea ceea ce va dori, tot timp de 5 (cinci) minute.
- Jocul se încheie când elevii vor primi desenul pe spatele căruia și-au scris numele.
- Profesorul poate stabili, împreună cu elevii, o temă a desenelor, sau poate lăsa totul la imaginația elevilor.
- Elevii nu au voie să dea indicații colegilor în legătură cu ce să deseneze, sau nu, pe foaia lor. În cazul în care elevul face acest lucru, va primi o pedeapsă de la conducătorul de joc.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- La final , se poate realiza o expoziție cu lucrările realizate, iar elevii își pot exprima părerea privind rezultatele, dar pot avea și discuții în legătură cu sentimentele care i-au încercat când și-au văzut lucrările „completate” de alți colegi.

Bibliografie:

- Anca Cazacu, Ileana Boteanu „ Culegere de exerciții de dezvoltare personală” , Editura Geprge Tofan, Suceava , 2016

PLÂNSUL ȘI RETENȚIA FAȚĂ DE GRĂDINIȚĂ -STUDIU DE SPECIALITATE-

**Prof. înv. preșc. ANGHEL CLAUDIA IONELA,
G.P.P “Luminișul Pădurii” Pitești, ARGES**

Să privim în ochii unui copil și vom simți bucuria inocenței, fericirea unei imaginații debordante și mai mult, vom găsi acolo ceea ce noi, cei mari, uităm adesea: o parte din micul univers al propriei noastre copilării.

Atunci când depistăm în rândul copiilor o serie de deficiențele socioemoționale, începem să ne întrebăm:

- Oare educația contemporană are tot mai mult un rol socioterapeutic?
- Vom putea să găsim calea către inima copiilor pentru a putea fi cei mai fericiți educatori, părinți, bunici?
- Este într-adevăr posibilă diagnosticarea unor afecțiuni precum stres, depresie, la o vârstă atât de fragedă?

Pentru a putea răspunde acestor întrebări, ar fi necesar să argumentăm și să analizăm afirmațiile:

- Orice copil se poate confrunta cu bariere temporare de învățare sau dificultăți într-o anumită perioadă de timp. În asemenea situații, după ce sunt cunoscute cauzele, copilul trebuie sprijinit și ajutat pentru recuperarea achizițiilor esențiale.
  - Unii copii se nasc cu anumite deficiențe sau pot rămâne cu deficiențe în urma unor boli. Ei au nevoie de anumite mijloace de învățământ, pentru a nu se considera diferiți și pentru a face față cerințelor educative.
  - Copiii pot prezenta dizabilități sau pot fi de altă etnie, în acest caz procesul educativ fiind mai ales unul de pregătire a celorlalți copii, în vederea acceptării firești a colegilor lor.
  - Rolul educației, prin modificarea modalităților de lucru și prin schimbarea normelor, regulilor, este de a dezvolta conștiința elevilor pentru a accepta drepturile și valoarea indivizilor cu diferite nevoi, indiferent de natura lor.
- Riscul de a nu înțelege aspectele perioadei pe care copilul o traversează, poate duce la suprasolicitarea copilului și provocarea stării de disconfort (oboseală excesivă și tulburări de somn, abandonul activităților pe care le agreea anterior, pofta crescută de mâncare sau lipsa poftei de mâncare, etc.) precum și perturbări de relaționare profunde (irascibilitate crescută, încălcarea permanentă a limitelor și / sau eludarea autorității adultului, retragere în sine, plâns necontrolat).

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Este bine să ținem seama că din categoria copiilor cu deficiențe socioemoționale fac parte atât copiii cu deficiențe propriu zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări de inadaptare la mediul grădiniței.

Preșcolarii care prezintă tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați, astfel încât consultarea consilierului școlar, a psihologului și terapia, să fie făcute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaționali (familie, cadre didactice).

Teama de a fi separat de părinți, fobia (frica) de educatori ori de socializare, pot avea repercursiuni pe termen lung asupra performanțelor de comunicare ale micuților.

Manifestările copiilor pot fi variate: plâng în fiecare dimineață înainte de a pleca la școală sau la grădiniță, au subit tot felul de simptome fizice, de la dureri de cap și de stomac până la vomă, tremur, manifestări violente de refuz (fug, se zvârcolesc).

"Copilul este dependent de familie, în special de mamă (dependență patologică menținută de aceasta), de mediul securizant de acasă. Sunt mame care își "sufocă" copiii, fiind permanent în compania copilului", avertizează psihoterapeutul Keren Rosner.

Atunci când medicii încep să vorbească despre fobie, depresie, anxietate, negativism, stări conflictuale, retenție, încăpățănare, ș.a.m.d. printre preșcolari, nu e de mirare că diagnosticul este întâmpinat cu seriozitate și îngrijorare.

Întâlnite în rândul preșcolarilor, acestea pot fi considerate afecțiuni aparte, care pot ridica probleme părinților, cadrelor didactice și nu în ultimul rând copiilor, asemeni tulburărilor de atenție și hiperactivitate (ADHD) sau tulburărilor de opoziție sfidătoare (ODD). Și mai îngrijorător este faptul că acestea se pot manifesta mai devreme decât ne putem aștepta.

Printre cauzele unei depresii în rândul preșcolarilor putem aminti:

- marginalizarea copilului printre membrii familiei sau ai grupului de joacă;
- conflictele dintre părinți sau ceilalți membri ai familiei;
- viciile părinților (alcool, tutun, droguri);
- neglijența din partea părinților în ceea ce privește problemele copiilor;
- izolarea față de unii prieteni, față de unele rude;
- dispariția unei persoane foarte apropiate copilului.

Depresia în sine nu este o boală, ci o tulburare psihic-comportamentală. Așadar, remediarea sau controlul ei ține de psihologi în colaborare cu psihiatrii (pentru cazurile mai grave). Totodată trebuie precizat faptul că părinții trebuie să participe la ședințele de terapie și consiliere. Psihologii explică modul cum pot fi ajutați copiii să treacă peste tulburările specifice mai ales în primii ani în care intră în colectivitate.

În ultimii ani a apărut un concept nou, cel de "refuz școlar", care cuprinde mai multe aspecte (diagnostice) și anume: fobia școlară, anxietatea de separare, dezinteresul și indiferența față de studiu.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Educatorul poate susține momentul separării copilului de părinții săi, devenind un pilon principal pentru copil în procesul de adaptare în noul mediu. Acest profesionist trebuie să utilizeze toate mijloacele (metode, tehnici, spațiu) necesare pentru ca un copil să se dezvolte într-o manieră armonioasă, în absența părinților săi. Rolul său ar fi:

- să asigure copilului un sentiment continuu de existență, ca bază a dezvoltării copilului;
- să încerce să atenueze sentimentul de anxietate datorat mediului necunoscut, la venirea sa în grădiniță.

Pentru aceasta, copilul are nevoie de o perioadă de adaptare. Dacă această perioadă se derulează treptat, dacă părintele are acordul educadorului să stea alături de copilul său și să se separe treptat de acesta, copilul îl poate repera pe educador ca fiind „prietenul” părintelui (deci, persoana de încredere). Perioada de adaptare va permite copilului să cunoască noul mediu: persoanele necunoscute (copii și adulți), noile obiceiuri / reguli, în prezența unei persoane cunoscute (părintele său). Tot acum părintele își va depăși sentimentele de vinovăție (separarea este percepută adesea ca fiind abandon) și va fi considerat partener egal în demersul de îngrijire, creștere și educare a propriului copil pe perioada în care acesta se află la grădiniță.

În această perioadă educadorul îi va cunoaște pe părinți, va face cunoștință cu obiceiurile și modul lor de viață, pentru a se folosi de aceste informații în asigurarea sentimentului de continuitate între cele două medii educaționale: familia și grădinița.

Cum încurajăm formarea atașamentului la copil?

- Reacționăm mereu la nevoile și solicitările copilului;
- Îl ajutăm cu blândețe și căldură să își exprime sentimentele și să și le poată înțelege;
- Ne bucurăm împreună cu copilul pentru cea mai mică realizare a sa;
- Ajutăm copilul să înțeleagă și să negocieze fiecare regulă pe care o stabilim, pentru a putea fi siguri că o va respecta;
- Stăm lângă copil și îl susținem în sarcinile pe care le are de rezolvat atât cât are el nevoie, nu cât considerăm noi că are nevoie;
- Îl ajutăm să înțeleagă care este locul și rolul lui în familia noastră!

Specialiștii spun că un copil va putea să-și mărească rezistența la frustrare (modalitatea pozitivă în care copilul face față acestor tensiuni), doar în contextul în care el trece prin procesele de exersare a separării de părinți, procese care-i permit copilului să dobândească încredere în abilitățile sale, recunoașterea abilităților de către persoanele importante afectiv pentru el și totodată, siguranța că cei dragi vor fi acolo să îl susțină dacă nu reușește să facă față acestor încercări.

Să încercăm să privim în ochii unui copil și vom simți bucuria inocenței, fericirea unei imaginații debordante și mai mult, vom găsi acolo ceea ce noi, cei mari, uităm adesea: o parte din micul univers al propriei noastre copilării.

Bibliografie :

- Albu E., *Manifestări tipice ale devierilor de comportament la elevii preadolescenți*, Ed. Aramis, București, 2002
- Albu A., Albu C., *Asistența psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic*, Ed. Polirom, Iași, 2000
- Băban, A., *Consiliere psihopedagogică. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, Cluj-Napoca, 2001
- Stănciulescu E., *Sociologia educației familiale* (volumul I și II), Ed. Polirom, 2002
- Enăchescu C. *Tratat de psihopatologie*, Ed. Tehnică, București, 2000
- Popescu G, Plesa O., *Handicap, readaptare, integrare*, Ed. Pro Humanitate, București, 1998
- Verza E, Paun E., *Educația integrată a copiilor*, Unicef, 1998
- Weihs T. J., “*Copilul cu nevoi speciale*”, Ed. Triade, Cluj Napoca, 1998
- www.părinți.ro

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT de includere și menținere a elevilor cu CES în învățământul de masă

prof. ANTON ADRIANA
Colegiul Economic Buzău

ELEV

DATE PERSONALE:

- Constituție: normală
- Memorie: deficitara
- Comunicare verbală: Dificultăți de comunicare si integrare
- Personalitate: extrovertita

FAMILIE: aparent normală

DURATA: un an școlar

CLASA: a IX-a

UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: COLEGIUL ECONOMIC BUZAU

PARTENERI:

- Psihopedagogul școlii, medicul școlii, familie;

PROBLEME CU CARE SE CONFRUNTĂ ELEVUL:

- mama se implică în educația elevei
- eleva are handicap grav si neesită un tratament diferențiat

OBIECTIVELE PROIECTULUI :

- să-i creeze elevei un cadru optim de învățare
- să sprijine eleva în învățare și înțelegere a noțiunilor
- Să integreze eleva în colectivul clasei;
- Să diminueze deficiențele de comunicare și socializare;
- Să creeze un cadru pedagogic și afectiv optim pentru elev;

OBIECTIVE PENTRU ELEVUL cu CES:

- Să interacționeze cu adulții și cu colegii;
- Să minimalizeze impactul problemelor de sanatate
- Să comunice cu cei din jur în diferite moduri;
- Să parcurgă materia corespunzătoare nivelului de dezvoltare, în ritm propriu;
- Să participe la activitățile extrașcolare;
- Să contribuie la realizarea portofoliului personal;
- Să realizeze comunicarea prin diverse joculețe, inclusiv prin nonverbal;
- Să folosească citit-scrisul în activitatea de comunicare;
- Să utilizeze fișe de lucru individuale, pentru a rezolva anumite teme

ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI:

- 1. Includerea elevului în colectiv** (încurajarea colegilor în manifestarea unei atitudinipozitive, prietenoase și de înțajutorare față de elevul cu tulburări din spectru autist

2. Comunicarea:

- ✓ Profesor-elev (prin activitatea de predare-învățare-evaluare-ameliorare);
- ✓ Elev-elev: prin jocuri de rol, ajutor și sprijin în echipă, discuții în timpul liber,
- ✓ Elev-familie: prin informarea familiei, referitor la activitățileeducative desfășurate, prin discuții libere despre comportamentul la școală;
- ✓ Profesor--familie: prin ședințe cu părinții, ore de consiliere parentală, informare asupra dificultăților întâmpinate de elev la școală;
- ✓ Familie-școală-comunitate: prin colaborarea cu medicul de familie, cu părinți

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate
din clasă, dispuși să coopereze cu mama elevului;

3. Organizarea clasei:

- ✓ Așezarea elevului cât mai aproape de profesor și de tablă;
- ✓ Amplasarea lângă un elev care are rezultate foarte bune la învățătură și comportament;
- ✓ Organizarea activităților pe echipe;

4. Activități educative:

- a. Activizarea la lecții a elevului cu dificultati de înțelegere;
- b. Aplicarea unor teste mai simple, cu o durată de rezolvare mai mare;
- c. Fișe de lucru diferențiate;
- d. Activități de recuperare și dezvoltare a cunoștințelor după program;
- e. Activități extracurriculare, implicarea în proiecte și activități preferate;

5. Competențe individuale:

- a. Abilități în aria curriculară *Arte* prin încurajarea exprimării cu ajutorul activităților de educație plastică;
- b. Realizarea unor lucrări practice în care să dovedească pricepere și îndemânare;
- c. Dezvoltarea capacităților motrice;

6. Sprijin individual:

- a. Învățarea elev-elev stimulează elevul să se concentreze prin ajutorul acordat de colegul de bancă în rezolvarea unor sarcini de lucru;
- b. Organizarea muncii printr-un program atractiv, pentru acasă;
- c. Activitate sportivă organizată;

7. Mijloace de sprijin:

- a. Material didactic adecvat,
- b. Prezentari PPT,
- c. Fișe de lucru diferențiate;
- d. Caiete de muncă diferențiată;
- e. Teste personalizate

8. Managementul comportamentului:

- a. Recompensarea comportamentului pozitiv;
- b. Lauda, evidențierea, premiarea;

9. Munca în echipă:

- a. Parteneriat și consultanță cu persoanele implicate (familie, medic, alte cadre didactice care predau la clasă);
- b. Atitudine pozitivă a tuturor persoanelor față de elev

10. Evaluare:

- a. Fișe de lucru, evaluare curentă;
- b. Implicarea în activitățile școlare și extrașcolare;
- c. Promovarea rezultatelor pozitive prin popularizarea în colectivul clasei;
- d. Monitorizarea progresului elevului.

BIBLIOGRAFIE

Gherguț, Alois, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Editura Polirom, Iași, 2006,
<https://edict.ro/integrarea-copiilor-cu-cerinte-educationale-speciale-ces-in-scolile-de-masa/>

TIPURI ȘI FORME ALE RECUPERĂRII ÎN DEFECTOLOGIE

Prof. Apostol Andreea Iuliana

Școala Gimnazială Specială „Sf. Mina” Craiova

Referindu-se la conceptul de „dezvoltare psihică”, M. Zlate formula următoarea definiție comprehensivă: „dezvoltarea psihică este procesul de formare și restructurare continuă a unor însușiri, procese, funcții și structuri psihocomportamentale prin valorificarea subiectivă a experienței social-istorice, în vederea amplificării posibilităților adaptative ale organismului”.

Prin urmare, aceasta are atât o dinamică continuă, psihicul fiind într-o permanentă augmentare și reconfigurare structurală, cât și o orientare teleologică flexibilă, adaptarea devenind posibilă datorită procesului conex al învățării.

Strategiile educativ-terapeutice în defectologie impun cu necesitate cunoașterea prealabilă a specificului fiecărui caz, deci, în consecință, individualizarea intervenției psihopedagogice se bazează pe evaluarea datelor condensate în profilul dezvoltării psihice. Acesta reprezintă configurația particulară a dinamicii principalelor procese psihice, fiind caracterizat de cel puțin trei criterii, și anume: rata dezvoltării, ritmul dezvoltării și gradul de coerență a acesteia.

Atunci când vorbim despre „dezvoltare psihică”, trebuie să remarcăm caracterul anti-entropic al acesteia, caracterizat prin achiziții cantitative și calitative atât în fiecare dintre domeniile psihice de referință (inteligență, afectivitate, limbaj, activitate etc.), cât și la nivelul global al personalității. Din acest punct de vedere, traseul copilului cu handicap urmează, în esență, același curs ca și în cazul celui normal. Diferențele apar atunci când se compară competențele și performanțele copilului deficient cu cele considerate normale pentru vârsta respectivă. Sunt situații în care evoluții pozitive evidente pentru profesioniști par ne semnificative dacă se apelează la standardele uzuale. Evidențierea trăsăturilor generale și specifice ale dezvoltării la persoanele cu dizabilități trebuie, prin urmare, să țină seama de următoarele priorități:

- Raportarea fiecărei evoluții observate la caracteristicile definitorii ale deficienței/dizabilității;
- Luarea în considerare a fenomenelor compensatorii și pseudo-compensatorii ce pot modifica tabloul psihocomportamental manifest;
- Conturarea trendului dezvoltării prin înregistrarea grafică a evoluțiilor observate;
- Evidențierea valorii adaptative sau dezadaptative a evoluției constatate la un moment dat în raport cu capacitățile individuale, precum și cu cerințele socio-profesionale;
- Ierarhizarea evoluțiilor constatate în funcție de semnificația lor actuală (în planul învățării școlare, al adaptării și relaționării sociale, al deprinderii unei meserii etc.), dar și în raport cu impactul lor pe termen lung;
- Ajustarea programului educativ-recuperator în funcție de evoluțiile consemnate.

La persoanele cu dizabilități se pot constata atât elemente ce sunt comune dezvoltării lor de ansamblu, cât și elemente ce rămân specifice fiecărei categorii de deficiență în parte. Manifestările îndeobște întâlnite constau în retard în dezvoltare, discrepanțe semnificative între nivelurile de maturizare a diferitelor paliere psihice, dificultăți de comunicare și relaționare interpersonală, capacitate scăzută de învățare și adaptare, deficiențe la nivelul imaginii de sine. Pe de altă parte, în cadrul fiecărei categorii există manifestări specifice, cum ar fi tendința spre verbalism a deficiențelor

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

de vedere sau concretismul gândirii la surzii nedemutizați. Formele particulare de exteriorizare și efectele handicapante generate depend nu numai de tipul deficienței în sine, dar și de trăsăturile psihoindividuale ale subiectului dat. În plus, specificitatea unei stări de handicap derivă și din contextual ambiental și social în care persoana respectivă trăiește. Cerințele referitoare la anumite performanțe psihomotorii, intelectuale, lingvistice sau relaționale pot accentua și consolida elementele deficitare, transformându-le în patternuri mintale și acționale greu de structurat terapeutic. Acestea, în timp, își vor pune amprenta asupra întregii personalități a persoanei cu handicap, determinând un stil de viață inadecvat, ca expresie ultimă a specificității deficienței respective.

În defectologie, demersul corectiv-recuperator se bazează pe datele diagnozei psihice, cu precădere pe indicațiile diagnosticului formativ, dar coroborează toate informațiile relevante de natură medicală, pedagogică, socială. Metodologia combină atât tratamentul medicamentos sau chirurgical, cât și terapiile specifice defectologiei. D. Damaschin definea *terapia complexă* drept o „acțiune în sistem, în care diferitele terapii și proceduri trebuie să se aplice nu izolat și dispersate în timp, ci concomitent, grupate pe tipuri de deficiență, constituind un asalt binefăcător asupra organismului din cele mai diferite direcții: medicină, pedagogie, psihologie, farmacoterapie, genetică etc.”.

E. Verza grupa formele recuperării în defectologie în trei categorii:

a) *Recuperarea prin învățare*: nu presupune preluarea curriculumului școlii normale, ci adaptarea conținuturilor și metodelor la specificul deficienței și la particularitățile psihoindividuale. Activitatea de recuperare prin învățare trebuie începută de timpuriu, iar, în forma instituționalizată, o dată cu debutul preșcolarității. Dacă la majoritatea copiilor deficienți învățarea cognitivă este prioritară, la cei cu deficiență mintală accentul se pune pe latura afectivă și motivațională, pentru a evita fenomenul „fugii de efort intelectual”. Comune pentru toate categoriile de copii cu dizabilități sunt activitățile de învățare psihomotorie și cele de însușire a normelor și valorilor morale.

Învățarea cognitivă implică atât achiziția de noi informații și deprinderi, dar și restructurarea schemelor operaționale existente. După B. Inhelder și colaboratorii „învățarea structurilor cognitive nu constă numai în a pune, pur și simplu, în joc conduite operatorii însușite de mai înainte, ci și a le transforma în întregime. A învăța înseamnă a proceda la o sinteză reînnoită la infinit între continuitate și noutate”.

Însușirea limbajului verbal (oral și scris) se face în contextual maturizării funcției simbolice (semiotice), iar, ulterior, instruirea se realizează predominant prin apel la modele verbale. Stimularea intelectuală și verbală, în context didactic, antrenează zona proximei dezvoltări, cu efect direct asupra dezvoltării psihice, deci și a recuperării. Participarea afectiv-empatică reprezintă o condiție esențială a învățării sociale, cu precădere la deficienții mintal. Conștientizarea succesului și a prestigiului în grupul de apartenență determină vitalizarea motivației intrinseci pentru participare și competiție. Acest fapt impune și o nunațare a evaluării, atât în raport cu performanțele anterioare ale subiectului, cât și cu cele ale congenerilor săi.

Lauda ori reproșul trebuie dozate cu grijă, iar atribuirea notelor sau a calificativelor se face numai după ce copilul a înțeles semnificația lor.

b) *Recuperarea prin psihoterapie*: se referă la diminuarea și, pe cât posibil, eliminarea trăirilor afective negative, a sentimentelor de frustrare și inutilitate, a complexelor de inferioritate. Scopul principal al tehnicilor de psihoterapie este de a îmbunătăți imaginea de sine a persoanelor cu handicap, de a le ajuta să depășească stările de anxietate și descurajare, de a le încuraja să iasă din izolare și să stabilească relații interpersonale. În opinia lui E. Verza „psihoterapia poate fi considerată ca o metodă ce contribuie la recuperarea psihică și psiho-socială a handicapatilor de limbaj, motori, senzoriali”,

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate fiind utilă „chiar în deficiența de intelect ușoară sau medie”. Formele cele mai eficiente sunt psihoterapia sugestivă și psihoterapia de relaxare.

Utilitatea și ponderea recurgerii la psihoterapie sugestivă depind de tipul și gradul deficienței, nivelul de sugestibilitate al subiectului, aria de performanță avută în vedere, obiectivele pe termen scurt sau lung, dar și de calitatea relației empatice stabilite între cei doi parteneri ai relației psihoterapeutice.

Referindu-ne la cea de-a doua formă recomandată, psihoterapia de relaxare, utilitatea relaxării musculare în „decontracturarea” vieții psihice se fundamentează pe relația existentă între nivelul tonusului muscular și cel afectiv, aceasta fiind de proporționalitate directă. Destinderea musculară autoindusă are ca efect și destinderea ca trăire psihică.

Tehnicile psihoterapiei de relaxare sunt recomandate în toate cazurile în care persoana cu handicap este capabilă să înțeleagă și să urmeze sugestiile verbal-orale. În tulburările de limbaj se recurge adesea la hipnoză și psihoterapie de relaxare. Ședințele se pot desfășura atât individual, cât și în grup, în funcție de specificul cazului. Efectivul optim al grupelor este de 5-7 subiecți, iar numărul indicat de ședințe, 3-5 pe săptămână.

Rolul și atitudinea terapeutului în psihoterapia de grup cu copii și adolescenți se deosebesc de cele clasice. Se consideră că atitudinea neutral-cordială și permisivă nu este suficientă, fiind preferată conduita activ-suportivă; personalitatea terapeutului se răsfrânge semnificativ asupra tehnicii psihoterapeutice utilizate; terapeutul este îndrumat să folosească întăriri pozitive și recompense simbolice; se recomandă intervenția directă, personală a terapeutului, implicând proiecția propriilor sale valori și expectații asupra membrilor grupului. Evaluarea rezultatelor psihoterapiei de grup este dificilă, gradul lor de validitate fiind redus. Indiferent de rezultatele particulare, obținute de un grup sau de o persoană, în linii generale se poate considera că în grup copilul poate exprima sentimente și idei de o complexitate inaccesibilă relației duale. Totodată, grupul constituie cadrul experimental, ideal, în care copilul sau tânărul se poate elibera de anxietate și culpabilitate, devenind capabil să stăpânească și să domine sentimentele de inferioritate și insecuritate.

Jocul are valențe psihoterapeutice deosebite, în special la copiii mici, datorită funcției sale catarctice, fiind indicat în toate stările cu handicap. La vârstele mai mari, psihoterapia bazată pe loisir „contribuie la depistarea și pătrunderea în intimitatea complexă a eului subiectului, a mecanismelor motivaționale și a resorturilor afective în stabilirea relațiilor grupale, de antrenare în activitate și de formare a sistemului atitudinal, ceea ce facilitează proiecția personalității”.

c) *Recuperarea prin terapie ocupațională*: pleacă de la premisa că activitatea practică are efect terapeutic și homeostatic atât în plan psihic, cât și în cel al adaptării la mediu.

Deoarece se axează pe relația subiectului cu mediul social de apartenență, scopurile terapiei ocupaționale privesc formarea deprinderilor de autoîngrijire și igienă personală, cultivarea autocontrolului și expresivității personale, educarea capacității de acțiune în funcție de resurse și de limitările impuse de mediu, cultivarea deprinderilor de muncă, formarea imaginii de sine pozitive și stimularea încrederii în propria persoană, sprijinirea relațiilor interpersonale etc. În cazul persoanelor cu handicap, cele mai eficiente forme de terapie ocupațională sunt ergoterapia, ludoterapia, meloterapia, artterapia.

Terapia prin muncă a fost folosită încă din perioada timpurie a Renașterii, dar mai degrabă în virtutea unor comandamente morale decât ca metodă propriu-zisă de recuperare. Bazele științifice ale ergoterapiei și resocializării au fost puse de H. Simon, care atrăgea atenția asupra tratării nu atât a cazurilor individuale, cât a „comunității bolnave” (socioterapie). Obiectivele ergoterapiei sunt: restabilirea, întărirea și augmentarea performanțelor sociale; facilitarea învățării funcțiilor și

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

capacităților esențiale adaptative, cu efect pozitiv asupra randamentului activității depuse; diminuarea și corectarea patologiei psihice, active sau latente; promovarea sanogenezei și menținerea stării de sănătate. Alegerea tehnicilor ergoterapeutice concrete depinde de gradul și tipul deficienței, vârsta și sexul subiecților, precum și de natura activității propuse.

În programul de terapie ocupațională, ludoterapia deține un rol important cu precădere la copii. Jocul oferă satisfacție prin însuși conținutul lui, iar procurarea ori confecționarea mijloacelor ludice reprezintă o parte importantă a desfășurării sale. Jocul este o formă de odihnă activă, automotivantă, implicând participarea mai multor paliere ale personalității. Deși subiectul este antrenat intens în joc (cognitiv, afectiv, psihomotor, relațional etc.), efortul depus nu este resimțit ca epuizant. Practicarea unor hobby-uri la vârstă tânără și adultă prelungește efectele benefice și dincolo de perioada copilăriei. Actualmente sunt preferate tehnicile de terapie combinată, aceasta reprezentând „un program de activități structurate care implică sesiuni de terapie prin muzică și cântec, mișcare, jocuri, circuite de gimnastică, artă și lucru manual, joc imaginativ, povești, teatru și teatru de păpuși”.

Meloterapia, folosită încă din antichitate ca metodă de tratare a diferitelor afecțiuni psihice și psihosomatice, are efecte benefice și în cazul persoanelor cu handicap, atât prin audiție pasivă, cât și prin participarea directă la interpretarea unor bucăți muzicale. Mai ales la copiii cu deficiență mintală și la cei cu tulburări afective sau de conduită, folosirea instrumentelor muzicale de către ei înșiși facilitează nu numai echilibrarea afectivă și întărirea imaginii pozitive de sine, dar și formarea unor deprinderi psihomotorii fine, definirea lateralității manuale, consolidarea schemei corporale. Dans-terapia și drama-terapia sunt utile la majoritatea categoriilor de persoane cu handicap, având, dincolo de efectele catarctice uzuale, funcții importante în învățarea cognitivă, psihomotrică, socială. Procedeele art-terapiei trebuie utilizate cu discernământ, în funcție de vârsta și trăsăturile de personalitate ale subiectului, precum și de tipul și gradul deficienței acestuia. Trebuie făcută o distincție clară între amuzamentul produs de folosirea ludică a materialelor și instrumentelor de tip artistic și angajarea profundă a întregii personalități cerută de tehnicile artterapeutice propriu-zise. În țara noastră, profesiile de terapeut ocupațional și de artterapist nu sunt încă înscrise în nomenclatorul oficial, dar există numeroase demersuri pentru recunoașterea lor ca profesii de sine stătătoare.

Evaluarea rezultatelor recuperării se face apelând la metode cantitative și calitative. Progresele sunt sesizabile în formarea unei autonomii personale satisfăcătoare, în însușirea acelor deprinderi necesare practicării unei ocupații sau meserii salarizate, în dezvoltarea unor conduite adecvate la contextul social concomitent cu aprofundarea înțelegerii dinamicii relațiilor interumane, în elaborarea unor mijloace eficiente de comunicare verbală, în diversificarea intereselor și în maturizarea luării deciziilor și aprecierii responsabile a consecințelor punerii lor în practică.

BIBLIOGRAFIE:

1. Damaschin, D., 1973, *Defectologia-teoria și practica compensației. Nevăzători, ambliopi, orbi ori surdo-muți*, București, Editura Didactică și Pedagogică;
2. Inhelder, B., Sinclair, H., Bolvet, M., 1977, *Învățarea și structurile cunoașterii*, București, Editura Didactică și Pedagogică;
3. Verza, E., 1987, *Psihodiagnoza și prognoza în defectologie. Revista de psihologie*, București, Editura Didactică și Pedagogică.

Model adaptare curriculară

Profesor, AXENTIOI ANCA- CECILIA
Profesor, CODREANU LIDIA
Colegiul,, Alexandru cel Bun,, Gura Humorului jud. Suceava

Nr. _____ din _____

Aprobat, Director CJRAE Prof.	Aprobat, Director (<i>unitate de învățământ</i>), _____ Prof.
Avizat, Responsabil Comisie Metodică a profesorilor itineranți și de sprijin	

ADAPTARE CURRICULARĂ

Numele și prenumele profesorului itinerant și de sprijin:

Numele și prenumele cadrului didactic de la clasă:

Școala:

Numele și prenumele elevilor:

Clasa:

DISCIPLINA: Pregătirea automobilului pentru exploatare

PERIOADA DE IMPLEMENTARE: Anul școlar 2022-2023

Obiective cadru/ competențe generale:

Domenii de competențe cheie și rezultate ale învățării specifice acestora, integrate și dezvoltate în cadrul unității de rezultate ale învățării tehnice generale „Pregătirea automobilului pentru exploatare”:

Competențe de comunicarea în limba română și în limba maternă:

-Utilizarea corectă a vocabularului comun și a celui de specialitate

- Comunicarea/Raportarea rezultatelor activității profesionale desfășurate

Competențe de bază de matematică, științe și tehnologie:

- Localizarea pe automobil a componentelor și identificarea legăturilor funcționale cu alte componente;*
- Compararea diferitelor variante constructive ale componentelor auto din punct de vedere, funcțional, al performanțelor, avantajelor, dezavantajelor și domeniilor de utilizare*
- Extragerea din documentația tehnică a valorii parametrilor generali ai automobilului și parametrilor funcționali ai componentelor auto în diferite regimuri (optimale, limită, de avarie)*

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Competența de a învăța să înveți:

- Manifestarea interesului pentru propunerea de soluții alternative pentru remedierea defecțiunilor
- Menținerea interesului continuu față de: perfecționarea propriei activități; adoptarea noilor tehnologii și echipamente moderne.
- Aplicarea normelor de sănătate și securitate în muncă
- Aplicarea normelor de protecția mediului
- Exploatarea corectă a mijloacelor de lucru pentru pregătirea automobilului nou
- Efectuarea operațiilor specifice reviziilor tehnice periodice și sezoniere ale automobilelor

Competențe digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere:

- Preocuparea pentru documentare folosind tehnologia informației

Competențe sociale și civice:

- Colaborarea cu membrii echipei de lucru, în scopul îndeplinirii sarcinilor de la locul de muncă
- Asumarea, în cadrul echipei de la locul de muncă, a responsabilității pentru sarcina de lucru primită
- Respectarea termenelor/ timpului de realizare a sarcinilor
- Asumarea răspunderii pentru prevenirea și reducerea impactului negativ al activității proprii asupra mediului
- Receptivitate pentru dezvoltarea capacității de a executa sarcini de lucru sub supraveghere

Competențe antreprenoriale:

- Preluarea inițiativei în rezolvarea problemelor specifice locului de muncă

Competențe de sensibilizare și de expresie culturală:

- Manifestarea interesului față de evoluțiile tehnologice din domeniul construcției și funcționării automobilului , inclusiv prin identificarea unor repere istorice

Cunoștințe ale unității de învățare	Abilități		Activitatea de învățare pentru elevii cu CES
	Majoritatea elevilor	Elevii cu CES/ curriculum adaptat	
Documentația tehnică a automobilului	Extragerea din documentația tehnică a valorii parametrilor generali ai automobilului și parametrilor funcționali ai componentelor auto în diferite regimuri (optimale, limită, de avarie)	Extragerea din documentația tehnică a valorii unor parametri generali ai automobilului și a unor parametri funcționali ai componentelor auto în diferite regimuri (optimale, limită, de avarie)	-elaborarea de referate interdisciplinare; -activități de documentare; vizionări de materiale video -problematizarea; -demonstrația; -învățarea prin descoperire; -activități practice; -studii de caz; -jocuri de rol; -simulări; -elaborarea de proiecte; activități bazate pe comunicare și relaționare; activități de lucru în grup/ în echipă.

Etape și operații de pregătire a automobilului nou; -protejarea vehiculului; -identificarea vehiculului; - culegerea și utilizarea datelor tehnice;	Aplicarea procedurilor de pregătire a automobilului nou: - protejarea vehiculului; - identificarea vehiculului; - culegerea și utilizarea datelor tehnice	Aplicarea unor proceduri de pregătire a automobilului nou: - protejarea vehiculului; - identificarea vehiculului; - culegerea și utilizarea datelor tehnice	-elaborarea de referate interdisciplinare; -activități de documentare; vizionări de materiale video -problematizarea; -demonstrația;

-pregătirea utilajului și ridicarea vehiculului; -curățarea vehiculului (interior, exterior); -scoaterea elementelor de securitate a transportului; -efectuarea reglajelor; -ajustarea nivelului fluidelor și presiunilor conform prescripțiilor tehnice ale constructorului; - punerea plăcilor de înmatriculare Mijloace de lucru utilizate la pregătirea automobilului nou;	-pregătirea utilajului și ridicarea vehiculului; - curățarea vehiculului (interior, exterior); -scoaterea elementelor de securitate a transportului; -efectuarea reglajelor; - ajustarea nivelului fluidelor și presiunilor conform prescripțiilor tehnice ale constructorului; - punerea plăcilor de înmatriculare. Exploatarea corectă a mijloacelor de lucru pentru pregătirea automobilului nou	-pregătirea utilajului și ridicarea vehiculului; - curățarea vehiculului (interior, exterior); -scoaterea elementelor de securitate a transportului; - efectuarea unor reglaje ; -ajustarea nivelului fluidelor și presiunilor conform prescripțiilor tehnice ale constructorului; - punerea plăcilor de înmatriculare. Exploatarea corectă a mijloacelor de lucru pentru pregătirea automobilului nou	-învățarea prin descoperire; -activități practice; -studii de caz; -jocuri de rol; -simulări; -elaborarea de proiecte; activități bazate pe comunicare și relaționare; activități de lucru în grup/ în echipă.
Operații și mijloace de lucru utilizate pentru mentenanța de bază a automobilelor. -verificarea stării vehiculului; - golirea și înlocuirea fluidelor de lucru; -controlarea și ajustarea nivelurilor și presiunilor; -înlocuirea consumabilelor; -înlocuirea pneurilor;	Efectuarea mentenanței de bază, conform fișelor de întreținere standardizate: -verificarea stării vehiculului; -golirea și înlocuirea fluidelor de lucru; -controlarea și ajustarea nivelurilor și presiunilor; -înlocuirea consumabilelor; - înlocuirea pneurilor; -echilibrarea roților; - înlocuirea elementelor simple;	Efectuarea mentenanței de bază, conform fișelor de întreținere standardizate: -verificarea stării vehiculului; -golirea și înlocuirea fluidelor de lucru; -controlarea și ajustarea nivelurilor și presiunilor; -înlocuirea unor consumabile; -înlocuirea pneurilor; -echilibrarea roților; - înlocuirea elementelor simple;	-elaborarea de referate interdisciplinare; -activități de documentare; vizionări de materiale video -problematizarea; -demonstrația; -învățarea prin descoperire; -activități practice; -studii de caz; -jocuri de rol; -simulări;

-echilibrarea roților; -înlocuirea elementelor simple; - inițializarea martorilor de întreținere; -completarea fisei de lucru și transmiterea informației. Revizii tehnice periodice (RT1 și RT2) și sezoniere (RTS) ale automobilelor. Norme de sănătate și securitate în muncă Norme de protecția mediului	-inițializarea martorilor de întreținere; -completarea fișei de lucru și transmiterea informației. Efectuarea operațiilor specifice reviziilor tehnice periodice și sezoniere ale automobilelor Aplicarea normelor de sănătate și securitate în muncă Aplicarea normelor de protecția mediului	-inițializarea martorilor de întreținere; -completarea fisei de lucru și transmiterea informației. Efectuarea operațiilor specifice reviziilor tehnice periodice și sezoniere ale automobilelor Aplicarea normelor de sănătate și securitate în muncă Aplicarea normelor de protecția mediului Utilizarea vocabularului comun și a celui de specialitate;	-elaborarea de proiecte; activități bazate pe comunicare și relaționare; activități de lucru în grup/ în echipă.
	Utilizarea corectă a vocabularului comun și a celui de specialitate; Comunicarea/Raportarea rezultatelor activității profesionale desfășurate	Comunicarea/Raportarea rezultatelor activității profesionale desfășurate	

Modalități de evaluare:

Instrumente de evaluare continuă:

- fișe de observație;
- fișe test;
- fișe de lucru;
- fișe de documentare;
- referatul științific;
- proiectul;
- activități practice;
- teste docimologice.

Instrumente de evaluare finală:

- proiectul,
- studiul de caz,
- portofoliul,
- testele sumative.

Standard de pregătire profesională

Cunoștințe ale învățării	Atitudini
Documentația tehnică a automobilului	
Etape și operații de pregătire a automobilului nou; -protejarea vehiculului; -identificarea vehiculului; -culegerea și utilizarea datelor tehnice; -pregătirea utilajului și ridicarea vehiculului; -curățarea vehiculului (interior, exterior); -scoaterea elementelor de securitate a transportului; -efectuarea reglajelor; -ajustarea nivelului fluidelor și presiunilor conform prescripțiilor tehnice ale constructorului; - punerea plăcilor de înmatriculare	Preocupare pentru menținerea curățeniei și asigurarea condițiilor de lucru la locul de muncă Respectarea procedurilor interne privind lucrările de mentenanță de bază și reviziile tehnice; Manifestarea interesului pentru propunerea de soluții alternative pentru remedierea defecțiunilor
Mijloace de lucru utilizate la pregătirea automobilului nou;	Asumarea și menținerea unui comportament responsabil față de: -îndeplinirea corectă a sarcinilor primite; - utilizarea mijloacelor de lucru în deplină securitate; -încadrarea în timpii normați specifici lucrărilor de reparații -respectarea proceselor și tehnologiilor de execuție -îndeplinirea sarcinilor care îi revin în cadrul echipei -întocmirea și transmiterea documentației tehnice
Operații și mijloace de lucru utilizate pentru mentenanța de bază a automobilelor. - verificarea stării vehiculului; - golirea și înlocuirea fluidelor de lucru; - controlarea și ajustarea nivelurilor și presiunilor; - înlocuirea consumabilelor; - înlocuirea pneurilor; - echilibrarea roților; - înlocuirea elementelor simple; - inițializarea marilor de întreținere; - completarea fisei de lucru și transmiterea informației.	
Revizii tehnice periodice (RT1 și RT2) și sezoniere (RTS) ale automobilelor.	Preluarea inițiativei în rezolvarea problemelor
Norme de sănătate și securitate în muncă	
Norme de protecția mediului	

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ PENTRU ELEVII CU CES

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Nr de ore					
		M1	M2	M3	M4	M5	TOTAL
1.	Documentația tehnică a automobilului	30IP					30h
2.	Etape și operații de pregătire a automobilului nou; Mijloace de lucru utilizate la pregătirea automobilului nou	12IP	18IP	24IP			54h
3.	Operații și mijloace de lucru utilizate pentru mentenanța de bază a automobilelor. Revizii tehnice periodice (RT1 și RT2) și sezoniere (RTS) ale automobilelor. Norme de sănătate și securitate în muncă Norme de protecția mediului				36IP	30IP	66h
<i>T – teorie; IP – instruire practică</i>							150h

Întocmit,
Prof.

CURRICULUM ADAPTAT LA GEOGRAFIE

PROF. Bârsan-Son Gabriela-Mădălina

Clasa: a VI a

ARGUMENT:

Curriculum adaptat își propune să abordeze geografia din perspectiva integrării elevilor cu CES în vederea adaptării cerințelor curriculum-ului național la capacitățile proprii fiecărui elev și oferirea de șanse egale de dezvoltare pentru toți copiii.

PROFESORUL:

- respectă particularitățile de vârstă și individuale ale elevului și-l antrenează în activitățile desfășurate la ore;
- lucrează diferențiat în cadrul orelor, cu respectarea planificării materiei;

MIJLOACE: probe de evaluare adaptate, fișe de lucru în funcție de potențialul propriu, planșe, softuri educaționale, platforme IT;

COMPETENTE CADRU:

1. Prezentarea realității geografice utilizând mijloace și limbaje specifice.
2. Raportarea realității geografice spațiale și temporale la reprezentări cartografice.
3. Studiarea spațiului geografic realizând conexiuni cu informații dobândite la alte discipline școlare.
4. Elaborarea unui demers investigativ din perspectiva educației permanente și pentru viața cotidiană.

VALORI ȘI ATITUDINI

- Cultivarea interesului pentru lectură geografică și a plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul protecției mediului
- Stimularea gândirii autonome, reflexive și critice în raport cu diversele mesaje receptate
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de comunicare prin conștientizarea impactului limbajului asupra celorlalți și prin nevoia de a înțelege și de a folosi limbajul într-o manieră pozitivă, responsabilă din punct de vedere social

MODALITĂȚI DE EVALUARE:

- evaluarea pe tot parcursul anului;
- fișe de lucru, teste de evaluare, hărți oarbe, evaluare orală;
- portofoliul elevului.

GEOGRAFIE CLASA a-VI-a

Nr. crt.	Conținuturi tematice	Data	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse pedagogice	Obs.
1	Cunoasterea lumii în care trăim • Terra – elemente de geografie fizică. (recapitulare)		2.1 3.3.	- identificarea continentelor pe glob și a oceanelor care le înconjoară - completare hartă oarbă folosind manualul și aplicații IT	hartă fizică a Lumii, glob. - exerciții	Autoevaluare la hartă

	• Repere ale cunoașterii Terrei – de la marile descoperiri geografice la explorarea modernă • Continente și țări – reprezentări cartografice. Harta politică a lumii • Aplicații practice: Exerciții de apreciere a distanțelor și suprafețelor pe suporturi cartografice clasice și/sau digitale					
2	Antroposfera- omul și activitățile umane • Populația Terrei: evoluția numerică, răspândirea geografică, diversitatea umană, mobilitatea teritorială • Așezările omenești – forme de locuire și diferențieri teritoriale • Resursele naturale și valorificarea acestora • Domeniile activităților economice pe Terra: agricultura, industria, serviciile (caracteristici generale) • Efectele activităților umane asupra mediului și calitatea vieții • Aplicații practice: Analiza și interpretarea caracteristicilor demografice și de locuire din orizontul local și apropiat, Provocări locale în context mondial, Trasee turistice aplicate pe domenii de interes, Regiuni turistice		1.2. 3.1. 3.4.	- explicarea evoluției numerice, diversitatea umana, răspândirea geografică a populației - identificarea formelor de locuire și diferențieri teritoriale -identificarea activităților economice ale Terrei	harta fizică a Lumii - exerciții	Autoevaluare la hartă

3	Europa- identitate geografică • Mediul natural ca suport al locuirii umane - Poziția geografică. Țărmurile: golfuri, insule, peninsule și strâmțori - Caracteristici generale ale reliefului. Unități majore - Hidrografia - Diferențieri climatice și biogeografice • Oameni și locuri - Harta politică – state și regiuni - Răspândirea geografică a populației. Elemente de diversitate umană (diversitate etnică, lingvistică, confesională și culturală) - Mari orașe europene • Economia - Resursele naturale și valorificarea lor - Activitățile economice: agricultura, industria, serviciile • Uniunea Europeană • Caracterizarea geografică a unor state (cel puțin un stat din fiecare regiune geografică)		1.2 2.1 3.3 3.4	- identificarea articulatilor tarmului - identificarea unităților de relief pe hartă - identificarea pe hartă a fluviilor și a principalelor lacuri - recunoașterea steagului Uniunii Europene - recunoașterea unor state din Euroa	harta fizică a Europei -explicație -activitatea frontală	Probă orală
4	Europa în lumea contemporană • Valori culturale și umane europene • Calitatea vieții în Europa		1.1 2.1 3.1 3.4	- descrierea unor valori culturale și valori umane	harta fizică a Europei- conversația euristică -fișe de lucru	Autoevaluare prin fișe de lucru

Integrarea școlară a copiilor cu CES

*Profesor psihopedagogie specială, Bîra Mihaela Diana
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Buzău*

„Nevoile școlare ale persoanelor deficiente/handicapate cer o atenție specială. Trebuie întreprinse măsuri pentru asigurarea accesului egal la educație fiecărei categorii de persoane deficiente, ca o parte integrantă a sistemului de învățământ.”

Articolul 3 din „Declarația mondială asupra Educației pentru toți”.

Educația incluzivă și integrată s-au impus nu doar ca alternative educaționale moderne, ci au devenit, în ultimii 20 de ani, o realitate a sistemului educațional românesc. Acest proces de integrare se regăsește în primul rând în acceptarea diversității. Încurajarea condițiilor de acceptare a „Celuilalt” înseamnă o intervenție din start în reducerea posibilelor greșeli cu caracter educativ, didactic, psihologic sau medical.

Educația este recunoscută ca fiind unul din drepturile fundamentale ale omului și a fost inclusă în Convenția Națiunilor Unite asupra Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități. Mișcările organizațiilor și persoanelor cu dizabilități de la sfârșitul anilor '60 au declanșat modificarea atitudinii societății (inclusiv la nivel legislativ) față de persoanele cu nevoi educative speciale (C.E.S.) în direcția depășirii statutului de „Celălalt” inferior și încadrarea acestora într-o categorie a diversității umane.

Problematika dizabilității, a handicapului a fost și este abordată, în principal, din Problematika educației integrate a devenit, cel puțin în ultimul deceniu, un domeniu de investigație prioritar pentru specialiștii din sistemul nostrum de învățământ care ar putea oferi soluții viabile în contextul promovării unor politici educaționale bazate pe valorificarea principiilor educației pentru toți și a normalizării vieții persoanelor cu cerințe speciale.

De asemenea, avem posibilitatea de a apăra și susține dreptul acestor persoane la asistență și educație pe măsura potențialului de care dispun. Educația integrată, prin scopul și conținutul ei, oferă cadrul necesar pentru materializarea celor amintite anterior. Decizia de integrare a unui copil cu cerințe educative speciale în învățământul de masă se ia pentru fiecare caz în parte în urma unei expertize complexe asupra copilului, a consultării factorilor direct implicați în acest proces și a evaluării factorilor de risc.

La nivelul politicilor educaționale, aplicarea programelor de educație integrată în școli trebuie percepută ca o oportunitate de egalizare a șanselor de acces la educație pentru toți copiii, și nu ca o directivă impusă de instanțe superioare ale sistemului de învățământ. Educația integrată se referă în esență la integrarea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe speciale în educație. Mai nou se vorbește de conceptual de educație incluzivă care are la bază principiul dreptului egal la educație pentru toți copiii, indiferent de mediul social sau cultural din care provin, religie, etnie, limba vorbită sau condițiile economice în care trăiesc.

Prin deficiență se înțelege pierderea, anomalia, perturbarea cu caracter definitiv sau temporar a unei structuri fiziologice, anatomice sau psihologice și care desemnează o stare patologică, funcțională, stabilă sau de lungă durată, ireversibilă sub acțiunea terapeutică și care afectează capacitatea de muncă, precum și dereglarea procesului de adaptare și integrare în mediul școlar, la locul de muncă sau comunitatea din care face parte persoana în cauză. Concluzionând, putem spune că deficiența poate determina o incapacitate care, la rândul ei, antrenează o stare de handicap ce obligă persoana deficientă să suporte penalizările mediului unde trăiește, mediu care o poate asimila, tolera sau respinge.

Cerințe educative speciale – CES - această sintagmă se referă la cerințele în plan educativ ale unor categorii de persoane, cerințe consecutive unor disfuncții sau deficiențe de natură intelectuală, senzorială, psihomotrică, fiziologică etc. sau ca urmare a unor condiții psiho-afective, socio-economice sau de altă natură (cum ar fi absența mediului familial, condiții de viață precare, anumite particularități ale personalității copilului etc.) care plasează elevul într-o stare de dificultate în raport cu cei din jur.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Categoriile de copii sau elevi cu cerințe educative speciale (tipuri de handicap și/sau dificultăți de învățare care intră în competența comisiilor de expertiză complexă sunt:

- copii/elevi cu deficiențe mintale;
- copii/elevi cu deficient senzoriale (vizuale și auditive);
- copii/elevi cu deficiențe fizice;
- copii/elevi cu deficiențe sau tulburări de limbaj;
- copii/elevi cu dificultăți sau tulburări de învățare;
- copii/elevi cu deficiențe sau tulburări socio-afective și de comportament (inclusiv copii cu autism);
- copii/elevi cu deficiențe asociate ;
- copii și tineri cu handicap, nedeplasabili, care nu se pot integra în structurile învățământului obișnuit.

Posibile soluții privind integrarea școlară pentru principalele categorii de copii cu CES, pot fi identificate prin următoarele perspective:

- perspectiva individuală;
- perspectiva de grup;
- perspectiva curriculară.

Integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale aflate în dificultate psiho-motorie, cu dizabilități senzoriale, intelectuale, de limbaj, psiho-comportamentale, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială și pedagogică. Principiul de bază al acestei tendințe este acela de a adapta școala și educația la diversitatea tipurilor și a posibilităților de învățare, la interesele și abilitățile de care aceștia dispun. Această nouă orientare în realitatea educațională presupune adoptarea unor reforme atât la nivel social cât și la nivelul sistemului de învățământ. În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităților cu privire la rolul social al școlii, schimbarea mentalităților în plan individual, al cadrelor didactice, al părinților, etc. Reformele cele mai accentuate sunt cele la nivelul modului de desfășurare a activității didactice. „Statutul persoanelor cu dificultăți de învățare sau al celor cu dizabilități decurge din atitudinea societății față de deficiență și deficienți, deoarece ea este cea care construiește o anumită imagine socială a omului și care este investită cu valoare deplină în societate.” (C.Enăchescu, p.188)

Problematika integrării copiilor cu CES în învățământul de masă aduce în discuție conceptul de egalitate a șanselor. Prin egalitatea șanselor se înțelege acel proces prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor, în particular a persoanelor cu handicap.

Până nu demult, în unele țări printre care și România, a separat persoanele care nu se ridicau la nivelul standardelor prestabilite, dificultatea de învățare fiind considerată consecința unei boli care poate fi tratată numai într-un loc specializat. Copiii cu deficiențe ușoare care frecventau școli obișnuite nu beneficiau de o asistență psihopedagogică adecvată. S-au creat astfel școli și instituții speciale. Tot mai mult se face azi simțită nevoia ca școlile obișnuite să se implice prin lărgirea obiectivelor lor, astfel încât să poată cuprinde o mai mare diversitate de elevi și să permită înglobarea, în sistemul general, a cât mai multor copii cu cerințe educaționale specifice.

În această perspectivă, însăși învățământul special trebuie să fie:

- recunoscut ca responsabilitate a tuturor celor care activează în învățământul normal și la îndemâna tuturor celor care au nevoie de el;
- integrant, permițând tuturor copiilor cu deficiențe să fie educați în mediul cel mai puțin restrictiv;
- flexibil și centrat pe copil;
- profesional, practicat de profesori specialiști și devotați;
- comprehesiv și realist, în funcție de realități actuale, economice, sociale, culturale și politice.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Strategia națională cu privire la egalizarea șanselor pentru copiii și tinerii cu deficiențe are la bază ideea educației pentru toți și pentru fiecare.

- ❖ Școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toi copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, lingvistice sau de altă natură;
- ❖ Învățământul trebuie adaptat la cerințele copilului și nu copilul să se adapteze la cerințele prefabricate;
- ❖ Participarea la procesul de învățământ în cadrul școlilor obișnuite, deschise pentru toți membrii societății;
- ❖ Școala incluzivă trebuie să recunoască și să reacționeze la diversele cerințe ale elevului prin: programe de învățământ adecvate, organizare eficientă, strategii didactice concrete, folosirea optimă a resurselor, parteneriate cu celelalte instituții ale comunității;
- ❖ Copilul deficient trebuie să primească întregul sprijin suplimentar de care are nevoie pentru obținerea de performanțe proprii după posibilitățile lui;

Succesul integrării poate fi realizat numai prin funcționarea unor parteneriate autentice la nivelul instituțiilor guvernamentale, al asociațiilor nonguvernamentale al elevilor, cadrelor didactice, părinților și al comunității locale.

Proiectarea și realizarea unei asemenea strategii, va apropia învățământul românesc de generosul ideal al „educației pentru toți copiii- educație pentru fiecare”.

Dacă F.E.Verza (2002,p.285) definește instituționalizarea ca „reprezentând încadrarea unor copii cu diverse tipuri de deficiențe în instituții specializate unde aceștia beneficiază de hrană, îngrijire, odihnă, educație specializată și chiar locuri de muncă, sub supravegherea unui personal specializat”, E.Bonchiș (2000,p.127) consideră că „a instituționaliza un copil înseamnă a-l plasa într-un mediu din care lipsesc lucrurile personale, evenimentele personale, lipsesc activitățile adecvate/individualizate fiecărei persoane, lipsește contactul cu lumea exterioară și perspectiva viitorului”. Continuă autoarea:„, personalul controlează toate deciziile iar rezidentul își pierde autonomia și încetează a se mai vedea pe sine însuși ca având alte roluri sau relații într-o lume exterioară instituției, el devine practic dependent de instituție și incapabil de organizare a propriei sale vieți”.

Astfel se poate observa că există argumente pro și contra în ceea ce privește instituționalizarea copiilor cu CES precum și rolul societății în cadrul acestui proces.

Analizând aceste probleme, David Thomas stabilește următoarele avantaje și dezavantaje privind segregarea/instituționalizarea copiilor cu dizabilități/handicapuri:

Avantajele segregării/instituționalizării separate:

- Un număr mai mare de persoane care se pot ocupa de copilul cu dizabilități cu mai multă atenție;
- Eficiența metodelor instructiv-educative din învățământul special;
- Accesul la servicii medicale și terapeutice;
- Reducerea presiunii psihologice exercitate asupra copilului prin acordarea posibilității și timpului necesar rezolvării problemelor legate de autoîngrijire și prin oferirea ocaziei de a elabora niveluri pozitive ale imaginii de sine;
- Includerea într-o comunitate avizată, care recunoaște și se îngrijește de nevoile sale.

Dintre dezavantajele principale se pot enumera:

- Plasamentul copilului într-un sistem social compus în mare măsură din indivizi având același handicap, ceea ce conduce la considerarea celorlalți drept grup de referință;
- În mod deosebit, atunci când plasamentul este rezidențial, presupune lipsa contactului cu grupurile de vârstă normale, cu toate consecințele ce rezultă de aici pentru dezvoltarea psiho-socială;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Copiii segregăți din cauza dizabilităților lor nu au șansa de a lega prietenii în cartierul în care locuiesc;
- Este intuit stigmatul social;
- Un mediu exagerat de protector devine periculos datorită vulnerabilității pe care o produce atunci când tinerii cu handicap sunt nevoiți să-l părăsească;
- Apar consecințe negative asupra mediului școlar generate de conflictele privind asumarea competențelor din partea serviciilor sociale, a celor medicale sau a instituției de învățământ special.

„Fiecăruia-i dată de natură măsura de minte, pe care a fost silit s-o aibă. Educația poate să dezvolte puterile minții existente, nu poate pune însă ceea ce nu-i.”

M. Eminescu

Bibliografie

1. Blândul, V., Introducere în problematica psihopedagogiei speciale, Ed.Univ. din Oradea, 2005;
- Stanciu, M., Petrescu, E. (2013). Copiii cu dizabilități. București: UNICEF, România
2. Cotruș, A. Psihopedagogia persoanelor cu CES. Suport de curs;
3. Gheruț, A., Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Ed. Polirom. Iași, 2001;
4. Rev. „Învățământul primar”, nr. 1/2000, Ed. Discipol, București, 2000;
5. Roșan, A. (2015). Psihopedagogie specială. Iași: Editura Polirom ;
6. Stanciu, M., Petrescu, E. (2013). Copiii cu dizabilități. București: UNICEF, România
7. Verza, E., Psihopedagogie specială, manual pentru clasa a XIII-a, școli normale, E.D.P., București, 1994.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

BOJOR IOANA-Prof.inv.preșcolar
Grădinița cu Program Prelungit Nr.12 Bistrița

Numele și prenumele beneficiarului S.C

Data și locul nașterii

Domiciliul Bistrița

Echipa de lucru

Problemele cu care se confruntă copilul

Întârziere în dezvoltarea mentală

Priorități pentru anul școlar în curs

- Stimularea dezvoltării intelectuale prin exersarea și dezvoltarea proceselor psihice
- Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare verbală și nonverbală și a unei atitudini civilizate în relațiile cu ceilalți
- Organizarea schemei corporale și formarea imaginii de sine
- Stimularea motricității copilului pentru dezvoltarea capacităților motrice deficitare
- Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară, sanitară și vestimentară
- Formarea și dezvoltarea deprinderilor de orientare, deplasare și relaționare în mediul social
- Receptarea semnalelor/stimulilor din mediul apropiat, cu acordarea de semnificații corespunzătoare
- Dezvoltarea abilității de imitare a unor activități/ modele acționale oferite de terapeut (alternarea rolului și imitare)

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Domeniul/obiectiv	Obiective	Exemple de activități de învățare	Perioada de intervenție	Criterii minimale de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare	Responsabili
Cognitiv <i>Stimularea și dezvoltarea capacităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente</i>	Stimularea dezvoltării intelectuale prin exersarea și dezvoltarea proceselor psihice	Exerciții de stimulare a gândirii, memoriei, imaginației, atenției, limbajului, voinței	An școlar în curs	Să alcătuiască obiecte din corpuri mai mici (lego) Să formeze grupuri de obiecte pe planșă magnetică Să reproducă desene, elemente grafice, geometrice Să mimeze acțiuni, comportamente	Aprecieri stimulative Observația Materiale manipulative	Psihopedagog Prof.-educator Lucrator prin arte combinate logoped
Social-afectiv <i>Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social) Exersarea conduitei independente pentru integrarea socială</i>	Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare verbală și nonverbală și a unei atitudini civilizate în relațiile cu ceilalți	Exerciții practice de comunicare nonverbală (gesturi cu semnificație socială) și verbală în vederea relaționării pozitive Jocuri de rol cu aplicarea regulilor înșușite	An școlar în curs	Să recunoască gesturi și mimică facială	Jocuri de rol Activitate practică Aprecieri stimulative	Psihopedagog Prof.-educator Lucrator prin arte combinate
Psiho-motor <i>Formarea și dezvoltarea componentelor psihomotricității (schema corporală, lateralitatea) și a formelor de prehensiune în vederea construirii comportamentelor</i>	Organizarea schemei corporale și formarea imaginii de sine Stimularea motricității copilului pentru dezvoltarea capacităților motrice deficitare	Exerciții de numire și indicare a părților corpului său și ale unui partener Exerciții de cunoaștere a schemei corporale proprii /a partenerului Exerciții-joc de recunoaștere a schemei corporale proprii și a partenerului: în oglindă / pe un coleg Exerciții ludice de introducere a cuburilor cu orificiu pe un ax/ a mărgelilor pe sfoară/ a pieselor de șah pe tabla	An școlar în curs	Să indice părțile corpului său și a unui partener Să manipuleze obiecte de dimensiuni diferite	Activitate practică Aprecieri stimulative Materiale manipulative Observația	Prof.psihopedagog Lucrator prin arte combinate Prof.-educator

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

<i>adaptive</i>		specială etc. Exerciții de prindere a obiectelor de dimensiuni diferite, cu folosirea tuturor tipurilor de prehensiune (terminală, subterminală, subterminalo-laterală, palmară, prin opoziție digito-palmară, latero-laterală).				
Dezvoltarea motricității generale în context social-integrator	Educarea/ reeducarea prehensiunii în vederea construirii comportamentelor adaptative					
Autonomie personală <i>Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit</i> <i>Formarea și exersarea conduitei independente pentru integrarea în plan social</i>	Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară, sanitară și vestimentară Formarea și dezvoltarea deprinderilor de orientare, deplasare și relaționare în mediul social	Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie Exerciții practice de întreținere a igienei personale (față, dinți, păr, mâini, corp) Exerciții practice de utilizare corectă a vestimentației și a încălțăminte Exerciții practice de recunoaștere a cartierului și a zonelor învecinate școlii și casei	An școlar în curs	Să aibă o postură corectă în timpul servirii mesei Să identifice și să utilizeze corect vesela și tacâmurile din bucătărie Să recunoască zonele de interes din vecinătatea casei și școlii.	Activitate practică Aprecieri stimulative Observația	Psihopedagog Prof.-educator
Comunicare și limbaj <i>Exersarea abilității de receptare a mesajului verbal și nonverbal</i> <i>Formarea abilităților în plan lexico-grafic</i>	Receptarea semnalelor/stimulilor din mediul apropiat, cu acordarea de semnificații corespunzătoare Dezvoltarea abilității de imitare a unor activități/ modele acționale oferite de terapeut (alternarea rolului și imitare)	Exerciții de ascultare și identificare a unor semnale sonore (zgomote, sunete, onomatopee) Exerciții de imitare a unor sunete, gesturi, expresii mimico-faciale, acțiuni, cuvinte din repertoriul terapeutului	An școlar în curs	Să localizeze și să denumească zgomotele specifice mediului ambiant sau provocate; Să identifice și să reproducă sunetelor emise de animale (onomatopee); Să recunoască vociile persoanelor familiare Să imite sunete, gesturi, expresii mimico-faciale, acțiuni ale terapeutului.	Activitate practică Aprecieri stimulative Observația Materiale manipulative	Prof.-educator Psihopedagog Lucrator prin arte combinate Logoped Prof.terapii specifice

Evaluarea periodică

- Obiective realizate

- alcătuiește obiecte din corpuri mai mici (lego)
- formează grupuri de obiecte pe planșă magnetică
- reproduce desene, elemente grafice, geometrice
- indică părțile corpului său și a unui partener
- identifică și utilizează corect vesela și tacâmurile din bucătărie
- localizează și denumește zgomotele specifice mediului ambiant sau provocate;
- identifică și reproduce sunetelor emise de animale (onomatopee)

- Dificultăți întâmpinate

- Metode cu impact ridicat:

- pozitiv

- negativ

Revizuirea programului de intervenție educational-terapeutică

Recomandări particulare

Rolul și modul de implicare a tutorilor în program

Evaluarea complexă în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare. Studiu de caz

Profesor logoped, Lucia Botezat
Școala Profesională Specială Câmpulung Moldovenesc
Preot Profesor, Mihai Botezat
Școala Profesională Specială Câmpulung Moldovenesc

Date personale

Nume și prenume: D.A.C

Data și locul nașterii: 28.04.2015, județul Suceava

Anamneza familială și socială:

Frați și surori: o soră mai mică, A, în vârstă de 11 luni

Al câtelea copil: primul

Alți membri ai familiei care locuiesc împreună cu copilul: mama, tata, sora, bunicii paterni, străbunicul. Copilul a locuit până la vârsta de 2,6 ani cu părinții și bunicii materni cu care a stabilit un atașament puternic iar din relatările mamei s-a manifestat cu emoții negative puternice în momentul mutării familiei în casa bunicilor paterni, mutare care a coincis cu nașterea surorii mai mici. Mama susține faptul că nu s-a putut adapta noului cămin.

Condiții de locuit: casă cu etaj. Copilul are camera lui, la fel și sora mai mică. Condiții igienico-sanitare foarte bune.

Ambii părinți sunt de naționalitate română, tatăl are studii superioare iar mama liceale. Tatăl deține un loc de muncă calificat, mama este casnică, ocupându-se de cei doi copii minori. Vârsta tatălui este de 39 ani iar a mamei de 35 ani.

Relațiile în familie:

a) între părinți: apar tensiuni, tatăl manifestând o atitudine autoritară pe tot parcursul interviului din cadrul cabinetului logopedic. Întreaga situație a copilului este prezentată de tată, mama fiind cea care completează cu date succinte despre evoluția și dezvoltarea generală a copilului.

b) față de copil: se preocupă de el în permanență, însă din relatările tatălui s-a evidențiat autoritatea acestuia și în mediul familial.

c) între frați: există manifestări de gelozie și de respingere a surorii mai mici.

Atitudinea părinților față de problema copilului: de negare

Părinții se prezintă la evaluarea logopedică cu intenția de a li se infirma ipoteza unei tulburări de limbaj venită din partea educatoarei. Consideră faptul că majoritatea copiilor de vârsta lui pronunță denaturat cuvintele iar faptul că ei își înțeleg copilul este suficient, mizând pe recuperarea deficitului odată cu înaintarea în vârstă, de la sine. Recunosc faptul că în mare măsură copilul a fost lăsat singur în camera lui, în fața televizorului iar comunicarea cu el a fost deficitară.

Antecedente hetero-colaterale ale familiei: nu au existat cazuri în familie de boli genetice, retard intelectual, malformații congenitale sau alte afecțiuni importante pentru cazul de față. Tatăl recunoaște faptul că și limbajul său s-a dezvoltat cu întârziere, menținându-se dislalic până după debutul școlarității, iar dificultăți de scris a întâmpinat întreg ciclul primar.

Anamneza persoanlă

Date despre sarcină: sarcină fără probleme, mama nu a suferit de boli infecțioase, nu a consumat cafea sau țigări în timpul sarcinii, nu a luat medicamente; copilul s-a născut la termen, nu a existat hipoxie la naștere, greutate 2780g.

Dezvoltarea psihomotorie:

a) ridicarea capului: la 4 luni (îl ține singur)

b) șezut individual: aprox. la 5 luni

c) mers: sprijinit la 11,5 luni, independent la 15 luni

d) control sfincterian: 2 ani

Mers nesigur, trage laba piciorului stâng spre interior. Coordonare motrică deficitară: apucă creionul cu toată mâna, obiectele mici sunt apucate făcând pensă cu degetul mare și cel mijlociu, reușește cu dificultate să introducă boabe sau bile prin orificiul unei sticle.

Dezvoltarea limbajului:

Lalația: 5 luni

Primele silabe: 6-7 luni

Primele cuvinte: 8-9 luni

Din relatările mamei, după vârsta de 2 ani, situația copilului s-a degradat. Formele verbale pe care le pronunța cu semnificație au început să dispară din vocabular, refuzând să le pronunțe atunci când era solicitat. Vocabularul copilului este extrem de restrâns, aprox. 10 forme verbale cu semnificație.

Nivelul autonomiei personale: are formate deprinderi igienico-sanitare de bază (se spală singur pe mâini, indică nevoia de a merge la toaletă, mănâncă singur, cere mâncare sau apă, numește mâncarea preferată)

Boli suferite: răceli frecvente, alergii la polen de graminee, a manifestat de la vârsta de 1 an intoleranță la laptele de vacă.

Diagnostic medical: miopie, retard de limbaj

Starea aparatului fono-articulator:

Cavitate bucală: normal constituită;

Buze: normal conformate;

Limbă: dimensiuni normale, ușor hipotonă;

Forma palatului: normală;

Dentiție și mușcătură: nu prezintă aspecte semnificative.

Văzul: a fost supus unui examen oftalmologic la care s-a depistat miopie (-1), în prezent poartă ochelari.

Auzul: acuitatea auditivă este normală, în general se constată dificultăți în discriminarea sunetelor cauzate de dismaturitatea auzului fonematic, auz tonal bun.

Nivelul de dezvoltare a limbajului impresiv și expresiv:

Evaluarea acestei arii a fost realizată cu ajutorul *Probei de evaluare a nivelului de dezvoltare a limbajului* (Sursa: C. Stanică, E. Vrășmaș) care vizează investigarea limbajului pe coordonatele: limbaj receptiv, limbaj expresiv și al abilităților de flexibilitate asociativă. Domeniul *Abilități la nivelul cuvintelor* presupune identificarea obiectului denumit de logoped dintr-o serie de 7 obiecte diferite și investighează capacitatea copilului de a înțelege și respecta regula jocului, promptitudinea răspunsului, abilitatea de a manevra obiectele (de a le plasa pe cele corecte într-o cutie/coș). De asemenea se urmărește capacitatea de înțelegere a cuvântului și asocierea cu obiectul desemnat, în acest caz se solicită să repete denumirea și să explice cuvântul desemnat.

Rezultatele obținute în urma evaluării lui D.A.C, au indicat la acest domeniu un grad mediu de reușită în identificarea obiectelor (a identificat obiecte precum: păpușă, mașină, lingură, minge, pieptene), manifestă inițial reticență în a manipula obiectele și a le plasa în cutie ceea ce a prelungit timpul de desfășurare a jocului.

În ceea ce privește domeniul *Abilități la nivelul frazei*, D.A.C realizează câteva comenzi din lista de executare a ordinelor (Ridică-te! Vino la mine!) însă nu termină de realizat comenzile constituite din două acțiuni (Du-te la ușă și închide-o!) ceea ce indică o înțelegere limitată a frazei atunci când sunt implicate sarcini multiple.

Comprehensiunea depinde de execuția și integrarea mai multor procese. Pentru a ca o propoziție să fie înțeleasă, este necesară procesarea fiecărui, identificarea și accesarea reprezentării lui semantice și conectarea acestor reprezentări în scopul formării și înțelegerii sensului propoziției.

La *Proba de flexibilitate asociativă* a fost selectată lista de cuvinte pentru vârsta mică și s-a urmărit întocmirea de propoziții cu ajutorul acestora. Au fost notate asocierile realizate de D.A.C. prin transcrierea particularităților vorbirii în vederea prelucrării în scop diagnostic.

Următoarele asocieri au fost realizate de D.A.C.

- pentru seria de cuvinte: iarnă, fulgi, sanie – „Pahe ialna, bubu mele u ania” (Place iarna, bunicul merge cu sania);
- pentru seria de cuvinte: pisică, pasăre, colivie – „ Ihita upă ahăle ă” (Pisica după pasăre stă);
- pentru seria de cuvinte: soare, lumină, dimineață – „ mă ol imiază!” (Mă scol dimineață!);
- pentru seria de cuvinte: parc, copii, soare – „Pahe pah i in ulsi oii” (Place parc și vin mulți copii);
- pentru seria de cuvinte: toamnă, ploaie, târziu – „ Nu iu! Nu ase paia!” (Nu știu! Nu place ploaia).

Se poate identifica din formulările emise de copil, în acest context de evaluare, o inteligibilitate scăzută a vorbirii, marcată de numeroase omisiuni, substituiri și denaturări de sunete; consoanele dificile sunt omise sau înlocuite, diftongii sunt reduși la o singură vocală, silabele sunt eludate, mai ales la începutul cuvintelor, în majoritatea propozițiilor lipsește pronumele. Volumul vocabularului activ este redus, exprimând în general cuvinte greu inteligibile pentru persoanele străine.

Motricitatea aparatului fonoarticular: se evidențiază o coordonare inefficientă la nivelul limbii, mișcările de rotație și cele de fixare a unui punct în zona palatală sunt greu de realizat, nu se reușește rictusul și nici proeminarea buzelor, mișcările sunt realizate cu economie.

Conduite și structuri perceptiv-motrice:

Lateralitate: discordantă (stabilită prin probe pentru determinarea lateralității manuale, oculare și a lateralității piciorului propuse de Guțu, M.(1974). S-a insistat pe stabilirea lateralității având în vedere frecvența mai mare a tulburărilor de limbaj la copiii cu lateralitate discordantă și relația dintre dezvoltarea lateralității și a limbajului la copii. Examinarea lateralității a fost realizată prin aplicarea a câte 10 probe de lateralitate pentru fiecare segment vizat: mână, picior și ochi. Cotele rezultatelor s-a realizat acordând câte un procent de 10% (dintr-un maxim de 100%) la coloana pentru dreapta, în cazul realizării probei cu segmentul drept, la fel și pentru segmentul stâng.

Stabilirea indicelui de lateralitate după formula lui Hildreth (apud. Guțu, M., 1974) pentru D.A.C.

Exemple de probe realizate de D.A.C. pentru stabilirea lateralității propuse de Guțu, M., 1974

Probe pentru lateralitatea manuală	Probe pentru lateralitatea piciorului	Probe pentru lateralitatea ochiului
-înteparea unui carton cu un ac, în mod alternativ, mai întâi cu o mână, apoi cu cealaltă. Se observă numărul de întepături realizate cu fiecare mână într-un interval de 10 sec. ; -desenarea concomitentă cu ambele mâini: cu una un pătrat, iar cu cealaltă un cerc. Mâna conductoare are o influență inductivă.	-împingerea unui obiect (o cutie de chibrituri) cu fiecare picior în parte de-a lungul unei linii marcate, urmărindu-se numărul devierilor; -șutatul în minge care, pentru a nu influența alegerea piciorului, este așezată la mijloc;	-privirea prin caleidoscop; -să privească printr-un carton care are un orificiu la mijloc; -să ochească printr-un pistol de jucărie

Schemă corporală: are formată schema corporală a propriului corp cât și a altei persoane, recunoaște și indică părțile corpului însă denumeste doar câteva (nas, păr, cap).

Identificarea formelor și figurilor geometrice, a culorilor: poate identifica vizual unele figuri geometrice (cerc, pătrat), cunoaște culorile de bază.

Dezvoltare socială și emoțională: inițiază sau poate să mențină interacțiuni atât cu părinții și sora cât și cu alți copii cu care intră în contact.

Diagnostic logopedic:

Se realizează diagnosticul diferențial al întârzierii în dezvoltarea limbajului de hipoacuzie prin datele înregistrate la *Proba de evaluare a nivelului de dezvoltare a limbajului* astfel: copilul demonstrează un grad mediu de abilitate în înțelegerea vorbirii și executarea ordinelor simple.

Stabilirea diagnosticul logopedic a fost realizat în urma parcurgerii probelor de întârziere în dezvoltarea limbajului, dislalie polimorfă

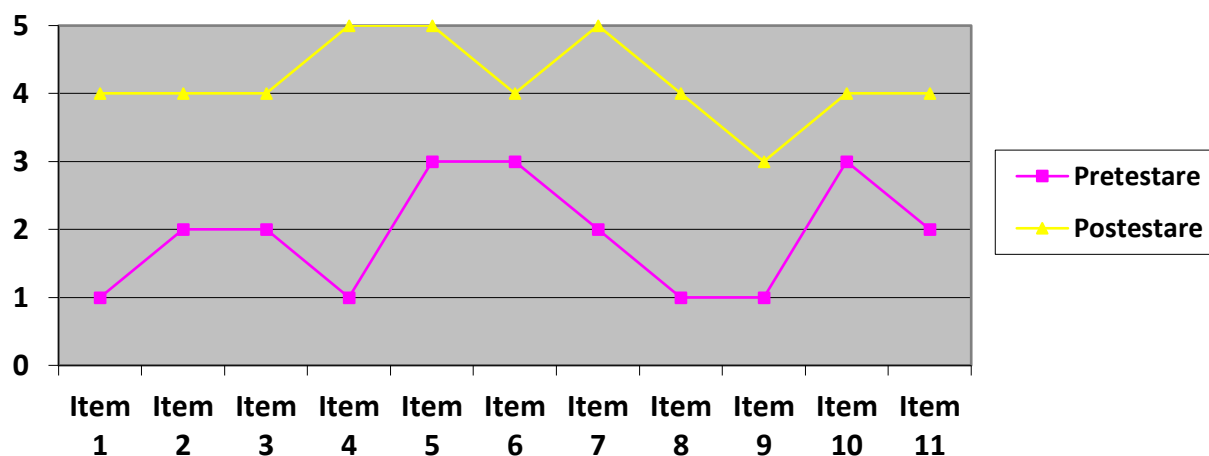
Recomandări: program de intervenție axat pe stimularea cognitivă și de limbaj.

Ca urmare a completării *Inventarului de evaluare a limbajului expresiv/receptiv* (Anexa 1) de către părinți, în două etape, de pretestare – în momentul desfășurării evaluării complexe a copilului, în vederea stabilirii diagnosticului, respectiv, de postestare, la finalul celor 16 ședințe

de terapie logopedică, datele obținute au fost interpretate calitativ prin analizarea și compararea răspunsurilor oferite de părinți în cele două momente menționate.

Datele înregistrate demonstrează o evoluție semnificativă a inteligibilității vorbirii și a funcționalității limbajului resimțite de părinți, în urma implicării lor alături de D.A.C. în programul de intervenție logopedică.

Diagrama 1. Inventar de evaluare a limbajului expresiv/receptiv a copilului D.A.C. în pre-postestare

Analizând diagrama care ilustrează răspunsurile părinților la *Inventarul de evaluare a limbajului expresiv/receptiv* (Anexa 2), în cele două etape de pretestare respectiv postestare, putem observa o îmbunătățire considerabilă a percepției părinților asupra evoluției limbajului expresiv și receptiv al copilului. Astfel, un progres remarcabil se evidențiază în cotarea abilității copilului de a cere în mod explicit mâncare (itemul 1) care a fost evaluat ca manifestându-se *foarte rar* în etapa de pretestare, spre deosebire de etapa de postestare, când apare în chestionar evaluat cu 4 – echivalentul pentru *de cele mai multe ori*.

De asemenea, la itemul 3 care evaluează utilizarea de cuvinte și expresii pentru a denumi obiecte, persoane și acțiuni, părinții identifică acest comportament verbal în pretestare ca manifestându-se *foarte rar*, spre deosebire de etapa finală, când consideră că D.A.C. le utilizează *de cele mai multe ori*.

De remarcat este evoluția înregistrată în capacitatea copilului de a se face înțeles de către părinți în ceea ce privește exprimarea verbală. Itemul 4, care evaluează acest aspect demonstrează nivelul la care atât copilul, cât și părinții se află în momentul finalizării celor 16 ședințe de terapie logopedică. Se remarcă din partea copilului o mai bună capacitate de exprimare verbală și un nivel mai bun al inteligibilității vorbirii sale resimțită de părinți. Însă, putem interpreta rezultatul obținut și prin faptul că implicarea directă a părinților în dezvoltarea abilităților de limbaj și comunicare ale propriului copil, are efecte benefice asupra stabilirii unui limbaj comun între părinți și copii, o interacțiune mai bună prin creșterea timpului petrecut împreună.

BIBLIOGRAFIE:

Anca, M. (2002), *Logopedie*, Presa universitară clujeană, Cluj-Napoca.

- Bodea Hațegan, C.** (2016), *Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise*, Editura Trei, București;
- Botez, M.** (1996), *Neuropsihologie clinică și neurologia comportamentului*, Editura Medicală, Ed. a 2-a București.
- Bruner, J.** (1977), Early social interaction and language acquisition. In R. Schaffer (Ed.), *Studies in mother-infant interaction* (pp. 271-289). NY: Academic.
- Ceron, M.I., Pagliarin, K.C., Keske-Soares, M.**, (2013), *Advances in the treatment of children with phonological disorders*. În *Int. Arch. Otorhinolaryngol.*, São Paulo - Brazil, v.17, n.2, p. 189-195.
- Döpfner, M., Schürmann, S., Frölich, J.** (2002), *Program terapeutic pentru copiii cu problem comportamentale de tip hiperchinet și opozant THOP*, Editura RTS, Cluj-Napoca;
- Gherguț, A.** (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiale și incluzive în educație*, Ediția a II-a, Editura Polirom, Iași;
- Golu, P., Verza, E., Zlate, M.** (1993), *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Guțu, M.**, (1974), *Curs de logopedie*, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj –Napoca.
- Vrăjmaș, E., Stănică, C.**, (1997) *Terapia tulburărilor de limbaj*, București

Anexa 1

PROBA DE EVALUARE A NIVELULUI DE DEZVOLTARE A LIMBAJULUI

Sursa: C. Stănică, E. Vrăjmaș - „Terapia tulburărilor de limbaj”, 1997.

Obiective: investigarea limbajului pe cele două coordonate, limbaj receptiv, limbaj expresiv și al abilităților de flexibilitate asociativă.

Se poate aplica între 4 și 7/8 ani.

I. Abilități la nivelul cuvintelor

Materiale: 5-10 obiecte (păpușă, mașină, cuțit, lingură, farfurie, minge, pieptene)

Cerem copilului să arate un obiect anume și să ni-l dea sau să-l pună într-un coșuleț.

Observăm:

- dacă găsește imediat obiectul sau ezită;
- cât de repede învață jocul;
- cum manipulează obiectele.

Dacă reușește, așezăm în față obiecte nu tocmai uzuale.

Se cere să denumească cuvântul și să-l explice.

II. Abilități la nivelul frazei

a) să execute ordine: „Ridică-te! Vino la mine! Pune creionul în cutie! Du-te la ușă și închide-o!”;

b) Proba de flexibilitate asociativă (U. Șchiopu, M. Gârboveanu, A. Turcu).

Se dau succesiv copilului 4 categorii de cuvinte. Se cronometrează timpul de realizare.

- 1) avion, zăpadă, turtă dulce, portocală;
- 2) poimăine, cel mai mic, ridică;
- 3) lup, veveriță, alune, izvor;
- 4) stradă, ploaie, tramvai, vitrină.

Se cere copilului să alcătuiască povestiri cu aceste cuvinte. Se notează textul compunerii, făcându-se o pauză de 5 minute între cele patru categorii.

Notarea se face cu + și - în funcție de:

- numărul de cuvinte folosite, asociate cu cuvintele date;
- numărul de imagini artistice;

- modul de compoziție.

Pentru vârsta mică se pot folosi următoarele categorii:

- iarnă, fulgi, sanie;
- pisică, pasăre, colivie;
- soare, lumină, dimineața;
- parc, copii, soare;
- toamnă, ploaie, târziu

Anexa 2

Inventar de evaluare a limbajului expresiv/ receptiv

(Întocmit în scopul evaluării logopedice complexe de către prof. logoped, Lucia Botezat, Școala Profesională Specială Câmpulung Moldovenesc)

Calitatea persoanei care completează evaluarea(mama/tatăl copilului).....

Data completării.....

Prezenta evaluare are în vedere valorificarea observațiilor pe care dumneavoastră, în calitate de părinte, le-ați însumat în timpul petrecut alături de copilul dumneavoastră. Aceste date ne ajută să înțelegem mai bine modul în care copilul se manifestă în mediul său natural, acasă, zi de zi. În acest fel putem să realizăm, împreună, un plan de terapie particular nevoilor copilului dumneavoastră.

1. Copilul cere în mod explicit mâncare sau apă atunci când are nevoie.

De cele mai multe ori   Uneori   Foarte rar

Comentarii:

2. Își îndreaptă privirea spre obiectele/persoanele despre care se vorbește.

De cele mai multe ori   Uneori   Foarte rar

Comentarii:

3. Folosește cuvinte sau expresii pentru a denumi obiecte, persoane, acțiuni.

De cele mai multe ori   Uneori   Foarte rar

Comentarii:

4. Înțelegeți ceea ce, copilul vă comunică astfel încât să îi răspundeți în mod adecvat

De cele mai multe ori   Uneori   Foarte rar

Comentarii:

5. Petreceți mult timp alături de el și îi puteți fi cu ușurință partener de joacă.

De cele mai multe ori   Uneori   Foarte rar

Comentarii:

6. Preferă să stea în preajma dumneavoastră decât să converseze cu alți copii

De cele mai multe ori

Uneori

Foarte rar

Comentarii:

7. Folosește gesturi pentru a-și comunica nevoile

De cele mai multe ori

Uneori

Foarte rar

Comentarii:

8. Înțelege și poate să folosească întrebări simple ce conțin: ce?, cine?, unde?, când?

De cele mai multe ori

Uneori

Foarte rar

Comentarii:

9. Merge cu plăcere la grădiniță

De cele mai multe ori

Uneori

Foarte rar

Comentarii:

10. Plânge sau refuză să mai vorbească atunci când alți copii nu îi înțeleg vorbirea

De cele mai multe ori

Uneori

Foarte rar

Comentarii:

11. Vorbirea copilului dumneavoastră o înțelegeți în procent de: 30%   50%   80%   100%
alte.....

12. Atunci când nu se face înțeles, copilul dumneavoastră încearcă să:

- repete mai rar
- reia de câteva ori ceea ce a spus
- indice cu degetul
- însoțească vorbirea de gesturi
- renunțe
- altele.....

Plan de servicii individualizat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale Anexă la Certificatul de orientare școlară și profesională, în județul Hunedoara

Profesor educație specială BUCUR MARIA IOANA
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Rudolf Steiner Hunedoara

Numele și prenumele copilului/elevului: **L. N.**

Data nașterii : **07.06.2013** Domiciliul: **localitatea Hunedoara,**

Mama: **L.O.D.** Tata: **L.A.**

Reprezentantul legal al copilului: **L.O.D.**

Unitatea de învățământ la care este înscris: **Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Rudolf Steiner” Hunedoara**, clasa **a II-a**

Certificat de orientare școlară și profesională nr. **13/ 07.09.2022** emis de **Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Hunedoara**

Data realizării/revizuirii planului de servicii individualizat: **29.09.2022**

Responsabilul de caz servicii psihoeducaționale: **Prof. educație specială BUCUR MARIA IOANA**

Drepturi/Beneficii de asistență socială pentru copiii cu CES (prevăzute de Legea nr.1/2011 cu modificările și completările ulterioare): Copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale, școlarizați în unitățile de învățământ special sau de masă, beneficiază de asistență socială constând în asigurarea alocației zilnice de hrană, a rechizitelor școlare, a cazarmamentului, a îmbrăcăminte și a încălțăminte în cuantum egal cu cel pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului, precum și de găzduire gratuită în internate sau centrele de asistare pentru copiii cu cerințe educaționale speciale din cadrul direcțiilor generale județene/a municipiului București de asistență socială și protecția copilului.

Servicii psihoeducaționale pentru copilul cu CES:

Tipul de servicii/intervenție	Instituția responsabilă	Obiective	Data de începere	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordarea serviciului (date de contact)
Servicii educaționale Plan de învățământ pentru învățământul special care școlarizează copii cu deficiențe grave, profunde sau asociate PEDAGOGIE CURATIVĂ (alternativă educațională)	C.S.E.I „Rudolf Steiner” Hunedoara	Formarea și exersarea proceselor psihice prin activități ludice. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate.	Data aprobării în COSP.	Pe toată perioada de valabilitate a Certificatului de orientare școlară	Profesor ed.specială BUCUR MARIA IOANA
Servicii de consiliere și orientare școlară prin prof. de educație specială	C.S.E.I „Rudolf Steiner” Hunedoara	Dezvoltarea și stimularea componentelor afectiv-emoționale.	Data aprobării în COSP.	Pe toată perioada de valabilitate a Certificatului	Profesor ed.specială

		Dezvoltarea și stimularea posibilităților psiho-individuale.		de orientare școlară	BUCUR MARIA IOANA
Terapia tulburărilor de limbaj	C.S.E.I „Rudolf Steiner” Hunedoara	Formarea și exersarea abilității de structurare a mesajului oral. Exersarea abilității de receptare a mesajului verbal și nonverbal Formarea abilităților lexico-grafice	Data aprobării în COSP.	Pe toată perioada de valabilitate a Certificatului de orientare școlară	Prof. logoped Prof. psihopedagog
Servicii de terapie educațională	C.S.E.I „Rudolf Steiner” Hunedoara	Dezvoltarea deprinderilor de autonomie personală și socială.	Data aprobării în COSP.	Pe toată perioada de valabilitate a Certificatului de orientare școlară	Prof.educator
Servicii de kinetoterapie	-	-	-	-	-
Asigurare transport la unitatea de învățământ	C.S.E.I „Rudolf Steiner” Hunedoara	Facilitarea participării la activitățile didactice prin asigurarea transportului de la domiciliu la școală și retur.	Data aprobării în COSP	Pe toată perioada de valabilitate a Certificatului de orientare școlară	
Măsuri de sprijin pentru combaterea barierelor de atitudine prin facilitator	C.S.E.I „Rudolf Steiner” Hunedoara	Informarea părinților ai căror copii frecventează unitatea de învățământ cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a copiilor	Data aprobării în COSP	Pe toată perioada de valabilitate a Certificatului de orientare școlară	L.O.D.

Întocmit,
Responsabil de caz servicii psihoeducaționale
Prof.educație specială BUCUR MARIA IOANA

Președinte COSP,	Ilieș Gabriel Nelu.....
Vicepreședinte:	Bălici Claudia.....
Membri:	Vlaic Agnes.....
	Șuşman-Turturică Mioara .....
	Liță Daniela .....
	Păcală Monica.....
	Pleter Elena - observator.....
Secretar COSP:	Vesa-Draghiciu Anca.....

Bibliografie :

<https://cjraehd.ro/despre-seosp/plan-de-servicii-individualizat/>

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Profesor psihopedagog Cristina Buzatu-Bobocel, Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Alexandria

INFORMAȚII DE BAZĂ:

Numele și prenumele elevului: P.L.F.

Data nașterii: 08.09.2016 Alexandria

Clasa: pregătitoare

Centrul școlar de educație incluzivă Alexandria

Perioada evaluării – octombrie 2021

Perioada reevaluării – ianuarie 2022

Diagnostic: -Autism infantil nonverbal

- Retard sever în achiziția limbajului, imaturitate afectivă, tulburări comportamentale, agresivitate

SECTOR DE REFERINȚĂ:

- *autonomie personală*
- *comportament cognitiv / deprinderi școlare*
- *comportament social (vezi evaluare pag. 2, 3).*

EVALUAREA: se realizează prin observații directe, sistematice ale copilului singur sau în interacțiune cu alte persoane- cadre didactice, instructor de educație, colegi

OBIECTIVE:

1. Receptarea semnalelor/ stimulilor din mediul apropiat, cu acordarea de semnificații corespunzătoare;

2. Dezvoltarea abilităților de imitare a unor activități/ modele acționale oferite de învățător.
3. Stimularea și dezvoltarea psihomotricității generale;
4. Ascultarea și receptarea mesajelor orale scurte exprimate de învățător;
5. Formarea abilităților de vorbire reflectată și independenta la nivel fonematic;
6. Formarea și dezvoltarea abilităților de scris-citit a semnelor pregrafice și a literelor de tipar;
7. Exersarea aparatului fono-articulator și a inspir-expirului;
8. Educarea și exersarea auzului fonematic.

SCOPUL activității complexe desfășurate consta în înlăturarea/ diminuarea dificultăților determinate de dizabilitățile subiectului, în vederea realizării unei pregătiri școlare și socializării la nivelul maxim al posibilităților sale.

ECHIPA DE INTERVENȚIE:

- Prof.
- Prof. psihodiagnoză
- Prof. logopedie
- Prof. kinetoterapeut
- Familia

CONCLUZII. OBSERVAȚII

Elevul prezintă incapacitate accentuată de a utiliza procesele de mijlocire ale memoriei, din cauza nefundamentării acesteia pe gândire; rigiditatea cauzată de inerția patologică a proceselor nervoase superioare este extinsă în cazul lui la toate celelalte procese psihice- memorie, limbaj + comportament; nu poate achiziționa noțiuni, nu reușește să înțeleagă relațiile dintre ele.

De asemenea, deficitul social reprezintă o parte importantă a dificultăților copilului.

Este afectată comunicarea (atât limbajul oral cât și scris-cititul); comunică folosind limbajul non-verbal.

Comportamentele autostimulative diminuează abilitatea copilului de a răspunde la mediul sau de învățare, de aceea ele trebuie folosite doar ca întărire pozitivă. Mâncarea și jocul în aer liber reprezintă pentru el stimulentele ideale. Gravele probleme de învățare prin observare și imitare duc la dificultăți în relaționarea cu lucrurile și cu oamenii.

Prezentând o sferă restransă de activitate, în momentele în care acceptă să colaboreze cu cadrele didactice, se vor realiza activități de învățare sub forma de exerciții- joc, exerciții de manipulare (de jetoane, jucării), de colorare, de decupare în linie dreaptă, de rupere și mototolire, de lipire, de indicare de imagini, de organizare a unor jocuri simple de autoservire, de asamblare a jocurilor de construcții, exerciții de mers și alergare, de apucare și prindere, mers în echilibru, orientare în spații familiare.

Se vor detalia conținuturile de învățare care se parcurg cu întregul colectiv al clasei, individualizând activitățile de învățare, cu specificația ca în momentele în care elevul refuză să execute activitățile propuse, va fi orientat spre activitățile preferate: rupere, îmbinarea jocurilor de construcții.

EVALUARE

COMPORTAMENT RELATIONAL ȘI AFECTIV	-lipsa interesului pentru contactul social și relativa indiferență față de cei din jur; -pare detasat emoțional, se autoizolează; -prezintă reacții de nervozitate, de impulsivitate față de ceilalți; -sensibilitate neobisnuită și teama irațională la unii stimuli de mediu (reacție exagerată la zgomote); -arată puțin sau deloc reacții emoționale diferențiate în funcție de situații variate;

	-afișează o veselie permanentă, nemotivată; -control limitat al stărilor afective; are o gamă redusă de sentimente; -afectivitatea rămâne elementară; -uneori, prezintă labilitate afectivă manifestată prin crize nemotivate, violență, negativism, reacții ostile, țipete, plâns.
COMPORTAMENT MOTOR ȘI PSIHOMOTOR	-merge singur; poate urca și coborî treptele; apucă obiectele, le poate manipula, dar în scopuri stabilite de el, nu de cadrul didactic; -dintre alte obiecte, apucă obiectul preferat; -refuză sau aruncă obiectul care nu-i place; -poate colora, dar se plictisește foarte repede și aruncă totul de pe masă; -coordonare relativ bună a mișcărilor mari; -mișcările fine erau rigide, imprecise, dar s-a înregistrat o îmbunătățire; -lateralitate nestructurată; -stereotipii, mișcări parazite; -schema corporală.
AUTONOMIE PERSONALĂ	-autonomia personală s-a îmbunătățit în ultimul timp urmărindu-se:-formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară, sanitară și vestimentară și tot odată formarea și dezvoltarea deprinderilor de orientare, deplasare și relaționare în mediul social.
COMPORTAMENT VERBAL	-înțelege sensul cuvintelor simple ale adultului; -se străduiește să arate ceea ce dorește ; -comunicare- non-verbal; -emite următoarele sunete și silabe: “pa”, “ma”, “apa”; - înțelege interdicția; reacționează la schimbarea tonului vocii; - înțelege și execută sarcini simple, formulate verbal; -lipsa intenției de comunicare; -inabilitate generală de a înțelege semne și simboluri; -nu realizează niciun semn pregrafic; -în această perioadă școlară a pronunțat în prezența dirigintei cuvântul “Hai!” (în context potrivit, la ieșirea din sala de clasă), dar fără a repeta și în alte ocazii.
NIVELUL DEZVOLTĂRII PSIHICE	A. <i>Caracteristicile proceselor intelectuale:</i> -dificultăți majore în orientarea atenției; -nu operează constient cu entități logico-matematice; -absența activității imaginative (manifestată prin lipsa interesului pentru povestirile cu evenimente imaginare, interpretarea de roluri ale adulților, personaje sau animale imaginare). B. <i>Atitudinea față de activitate:</i> -prezintă o sferă foarte restrânsă de activitate: se ridică în picioare vrând să iasă afara din clasă sau își ridică picioarele în poziții nefirești- în sus, studiază câte o jucărie strălucitoare ore în șir, punând-o foarte aproape, în dreptul ochilor, pe care o bagă ulterior în gură dacă este de dimensiuni mici, obiect pe care îl poate ține în gură ore în șir, fără să-l înghită, dacă nu era observat; este interesat de jocul de construcții solitar, reușind să grupeze, fără solicitare externă, dar se plictisește și aruncă totul de pe masă.
COMPORTAMENTE SPECIFICE	A. <i>Comportamente autostimulative:</i>

AUTISMULUI- TULBURARI ACTIONALE ȘI COMPORTAMENTA LE	-de nivel I- clipirea repetată, datul ochilor peste cap, fixarea obiectelor strălucitoare; îndoirea umerilor în timpul mersului; plimbarea degetelor pe suprafețe. -de nivel II- studierea excesiv de atentă, introducerea în gură și sugerea obiectelor mici pentru a-și produce o stimulare senzorială; <i>B. Comportament social:</i> -sensibil la atenția și afecțiunea persoanelor apropiate; -accepta pasiv îmbrățișările; -nu plânge după atenție; -nu imită și nu manifestă reciprocitate în activitățile sociale; -dificultăți în interpretarea gesturilor și expresiilor faciale, acțiunilor altor persoane. <i>C. Nevoia de imuabilitate și stereotipiile</i> -cerere constantă în mediu (același loc la masă, același loc la joacă, aceleași activități, același program); -prezintă modele de joc limitate și rigide, fără varietate și imaginație; -stereotipii, activități repetitive. <i>D. Comportament autoagresiv</i> -prezent comportament autoagresiv (lovire cu palmele peste față și cu pumnii în piept, lovirea capului de perete); lovind chiar și colegii sau mușcându-i cu mare rapiditate.

<i>Competențe specifice</i>	<i>Exemple de activități terapeutice</i>	<i>Perioada de timp</i>	<i>Observații/evaluare</i>
-ascultarea, identificarea semnalelor sonore (onomatopee)	Exerciții de localizare a zgomotelor –“Unde se aude?” Exerciții de identificare a zgomotelor- “Cine face așa?”, “Glasul animalelor” Exerciții de recunoaștere a vocii unor persoane/ personaje din poveste prin indicare; “Cine vorbește acum?” etc.	Săptămânile 1 si 2 (consolidare permanentă)	
-ascultarea și identificarea comenzii verbale simple	Exerciții de tipul” Dă-mi...”, “Ia...”, “Ridică-te”, “Așază ....” Exerciții pentru executarea unor comenzi verbale potrivite la mediul ambiant – “Închide ușa!” etc.	Săptămâna 3 (consolidare permanentă)	
-reproducerea modelului mimico-gesticular	Exerciții de imitare a expresiilor mimico-faciale de pe fața terapeutului Jocuri cu marionete.	Săptămânile 4 si 5 (consolidare permanentă)	
-executarea prin imitație a mișcării pentru exersarea mobilității aparatului fono-articular / de respirație nonverbală	Exerciții ludice pentru exersarea mișcărilor expresive faciale, labiale, linguale – “Pisicuța bea lăptic”, “Mieluțul” etc. Exerciții de respirație – “Mirosim florile”, “Suflăm în lumânare” etc.	Săptămânile 2, 3, 4, 5 (consolidare permanentă)	
-manipularea obiectelor și ordonarea după anumite criterii	Exerciții joc de aliniere a obiectelor într-o succesiune; Completează șirul; Sortează piese după anumite criterii: mărime, formă, culoare; Mută obiecte de la stanga la dreapta – “Pune merele în coș” etc.	Săptămânile 3, 5, 6, 7, 8 (consolidare permanentă)	
-identificarea componentelor schemei corporale pe propriul corp/ altor persoane	Exerciții de identificare a elementelor proprii ale schemei corporale; Exerciții de localizare a elementelor schemei corporale; Exerciții de reconstituire a obiectului din părți (Papușa demontată) Exerciții joc de reconstituire imagistică –puzzle cu corpul uman	Săptămânile 5, 6, 7, 8, 9, 10 (consolidare permanentă)	
-emiterea sunetelor “o”, “u”, “i”, “m”, “p”	Exerciții de reproducere de sunete onomatopoeice produse de diferite obiecte și animale –“ Trompete”, “Trenul”, “Pisica” etc. Exerciții de impostare corectă a fonemelor; emiterea prin imitație/ pronunție reflectată și concomitentă;	Săptămânile 3 -16	

	Exerciții de emiter, fixare și consolidare a sunetelor.		
-pronunțarea de silabe și cuvinte (ma, mo, mu, mi, po, pu, pi, mama, papa, pipi)	Exerciții de introducere a sunetelor în silabe directe.	Săptămânile 5 - 16	
-reproducerea/recunoașterea elementelor pregrafice:” .”, “ ”, “—”, “o”	Exerciții de colorare și de scriere a semnelor pregrafice pe diferite suporturi, de la dimensiune mare → mică și cu diferite instrumente (pensulă, marker, creion); Exerciții de redare gestuală a semnelor pregrafice; Exerciții de scriere în spatiul nelimitat și delimitat; Exerciții de selectare a cartonașelor cu diferite semne pregrafice dintr-o multime dată.	Cate 3 săptămâni pentru fiecare semn pregrafic (consolidare permanentă)	
-sa invete litera “A”	Exerciții de redare gestuala a literei; Exerciții de construcție a literei din plastilină, sârmă după model; Exerciții de selectare a literei dintr-un grup dat.	Săptămânile 13 - 16	

În săptămâna 17, în urma concluziilor obținute prin observări și evaluări permanente, se decide dacă se continuă intervenția conform obiectivelor stabilite sau dacă se aleg alte obiective, în funcție de progresul/stagnarea/ regresul subiectului. Astfel

Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale

Laborant Cașas Anca, Colegiul “Nicolae Titulescu”, Brașov

Copiii vor să trăiască într-o lume fericită, într-un univers al armoniei și iubirii, pentru ei totul este posibil chiar dacă poate nouă adulților uneori lucrurile ne par imposibile.

Noi adulții ar trebui să nu le distrugem inocența universului lor. Trebuie să clădim o lume a speranței, a zâmbetului pur, a viselor îndrăznețe și suntem datori să îndepărtăm din preajma lor: pesimismul, tristețea, răutatea, egoismul, nedreptatea, minciuna etc.

Copiii cu cerințe educaționale speciale nu și-au dorit să fie astfel dar soarta a decis ca ei să aibă astfel de probleme. Ei fac parte din societatea noastră și au nevoie de o permanentă socializare și cooperare cu ceilalți copii pentru a putea asigura integrarea lor socială. Pentru a reuși să integrăm acești elevi ar trebui să existe o colaborare între școală, familie și comunitate. Acest lucru ar contribui și la succesul elevilor la școală și mai târziu în viață.

Analizând particularitățile specifice procesului de învățare a elevilor cu diferite tipuri de deficiențe, ar trebui ca programa școlară să ofere un grad mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui elev să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare.

Este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor, modalitatea transmiterii informației și evaluarea elevilor să se realizeze diferențiat.

Curriculum trebuie să fie flexibil și ușor de adaptat cerințelor educaționale ale fiecărui elev în parte și trebuie să aibă la bază mai multe argumente:

- respectarea dreptului fiecărui copil la educație pe măsura potențialului
- formarea unui comportament care să permită adaptarea și integrarea lui socială printr-o experiență comună de învățare alături de copii normali.
- dezvoltarea unor capacități necesare pentru rezolvarea independentă a problemelor de viață (cotidiene), autocontrol în situații limită și practicarea unor tehnici de muncă intelectuală care să fie eficiente în integrarea și adaptarea școlară și socială.

Pentru a eficientiza procesul de învățare pentru elevii cu cerințe educaționale speciale, trebuie să utilizăm:

- elaborarea împreună cu elevii a obiectivelor învățării
- învățarea interactivă
- demonstrația, aplicația și feedbackul
- metode și tehnici de sprijin.

Cele mai utile metode și tehnici de sprijin pentru elevii cu cerințe educaționale speciale din punctul meu de vedere ar fi:

- asigurarea unui confort socio-afectiv favorabil învățării
- colaborarea între elevi în cadrul activităților de predare învățare
- parteneriatul cu părinții pentru învățare
- comunicarea cu alți specialiști din exteriorul școlii
- perfecționarea continuă a formelor de învățare.

Metodele și procedeele de predare învățare trebuie să fie alese în funcție de scopul și obiectivele didactice, conținutul lecției și particularitățile elevului.

Experiența a demonstrat necesitatea îmbinării metodelor expositive, demonstrative, activ-participative, astfel înlăturându-se monotonia și stimulându-se gândirea și concentrarea atenției.

Educația integrată îi va permite copilului cu cerințe educaționale speciale să conviețuiască cu ceilalți copii, să desfășoare activități comune, să dobândească diverse abilități.

Fără doar și poate copii cu cerințe educaționale speciale au nevoie de sprijin pentru integrarea în colectivele de elevi din școlile de masă.

Toate cadrele didactice care au în colectivitatea elevilor copii cu cerințe educaționale speciale, vor avea în vedere acțiuni ce presupun colaborarea cu părinții și consilierea acestora, implicarea directă în lucrul efectiv cu copiii. Părinții și copii vor fi consiliați să fie realizați în așteptări, vor fi

ghidați să evite izolarea și să comunice cu alți părinți și copii aflați în situații similare. Se va promova o abordare pozitivă a educării și disciplinării copiilor; copiii vor fi implicați, atât cât se poate, în luarea deciziilor, în alegerea activităților la care vor participa. Este de dorit ca părinții, cadrele didactice și școala să facă un front comun pentru a ajuta la integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Alois Gherguț - Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, 2005
2. Miron Ionescu - Educația și dinamica ei, Editura Tribuna învățământului, București, 1998
3. I. Stănică, M. Popa, Doru Vlad Popovici, Psihopedagogie specială, Editura Pro Humanitas, București, 2001.

Aspecte psihopedagogice ale motivației învățării la elevii cu CES

Prof. Chichifoi Mariana C.S.E.I. „Sf. Andrei” Gura Humorului
Prof. Chichifoi Ilie Aurel Colegiul „Alexandru cel Bun” Gura Humorului

*Motto: „A educa înseamnă a porni de la ceea ce este,
cu scopul de a conduce spre ceea ce e mai bine „*

Adolphe Ferriere

Dintotdeauna cei care au teoretizat ceea ce numim mecanisme ale învățării au încercat să scoată în evidență faptul că motivația este baza pe care se construiește succesul actului educațional și totodată este factorul stimulator al activității de învățare, favorizând obținerea rezultatelor așteptate.

MOTIVAȚIA reprezintă procesul psihic care face posibilă declanșarea, orientarea spre scop și susținerea energetică a activității individului. Este legată de tendința de a obține succes, de a fi apreciat, de a valoriza acțiunile/activitățile întreprinse deoarece dorința de succes este o caracteristică general-umană.

Din păcate, în societatea contemporană problemele de motivație ale elevilor sunt extrem de diverse și de cele mai multe ori intervenția profesorului nu se poate baza pe rețete sau reguli, ci trebuie adaptată la fiecare situație în parte, în special în cazul elevilor cu CES. În ultimii ani motivația pentru învățare a scăzut în mod dramatic în cazul tinerilor din cauza unor factori care nu țin neapărat de principalii actori ai actului educațional.

A educa înseamnă a pregăti pentru viață, o viață care, de obicei, nu este lipsită de dificultăți; de obicei trebuie făcut un efort pentru a atinge un oarecare obiectiv în domeniul profesional, uman sau spiritual.

Să înveți că nu este ușor să-ți câștigi traiul; că succesul în viață îl câștigi urcând pe scări și nu cu liftul norocului; cum să înfrunți carențele și limitele materiale sau umane; să-ți asumi riscuri, dacă vrei să abordezi afaceri care merită efortul; să știi să suporti eșecul, fără să te lași dărâmat de el.

Studiul disciplinelor de cultură generală la elevii cu cerințe educative speciale constituie o cale de cunoaștere activă, prin acțiunea directă asupra lumii înconjurătoare, urmărindu-se înțelegerea de către acești elevi a unor fapte și fenomene din universul imediat, familiar acestora.

Lucrând cu elevi cu CES de școală profesională și nu numai, se constată că aspectul cel mai dificil în activitatea educativă este să-i determini să vrea să învețe și să-i faci să persiste în efortul lor atunci când se confruntă cu dificultățile.

Atitudinea acestor copii față de învățare este una constant negativă, mai mult sau mai puțin selectivă față de o anumită activitate sau disciplină de studiu, manifestată prin pasivitate, non-implicare, evitare.

La acești copii, motivația activității școlare e slabă, volumul intereselor intelectuale e mic, ceea ce determină o persistență pe sarcină redusă, intermitentă, interesele intelectuale sunt puțin diversificate și prezintă o mare instabilitate. De asemenea au dificultăți în reprezentarea scopului acțiunii, motiv pentru care execută sarcina dezordonat.

De aceea pentru cadrele didactice care lucrează cu astfel de elevi cel mai greu dar și cel mai important este crearea sau consolidarea unei motivații pentru învățare.

Stimularea motivației învățării elevului este și va rămâne o artă ce ține de măiestria, de talentul didactic cu care este înzestrat profesorul. De aceea orice profesor care dorește stimularea motivației elevilor pentru activitatea de învățare este bine să înceapă prin a-și analiza și autoevalua propria motivație, dar și modul în care își desfășoară activitățile de predare – învățare - evaluare. Este știut faptul că nivelul competenței profesorului, gradul de implicare a lui în activitatea didactică, entuziasmul lui, pasiunea cu care își face meseria influențează profund dinamica motivațională a elevilor. De aceea se și spune: dacă vrei să motivezi pe cineva, trebuie să fii tu însuși motivat!

Profesorul joacă un rol important în motivarea elevilor cu CES pentru învățare, având responsabilitatea de a crea un mediu de învățare sigur și pozitiv și de a încuraja și sprijini fiecare elev în parte să-și dezvolte abilitățile și cunoștințele necesare pentru a-și atinge obiectivele educaționale.

Pentru ca învățământul special să fie eficient, el trebuie să pună accent deosebit pe formarea de comportamente, atitudini, stări emoționale, reacții motivațional-voliționale. A învăța, a educa un elev cu nevoi speciale este un experiment: rezultatele nu pot fi întotdeauna precise riguros. Însă se pot obține informații valoroase, chiar dacă rezultatele sunt neașteptate sau dezamăgesc. În cazul elevilor cu CES, învățarea trebuie să presupună căutarea de soluții care să sporească activismul elevilor în fața sarcinii, în vederea unor acumulări cât mai înalte, condiție a pregătirii pentru viață.

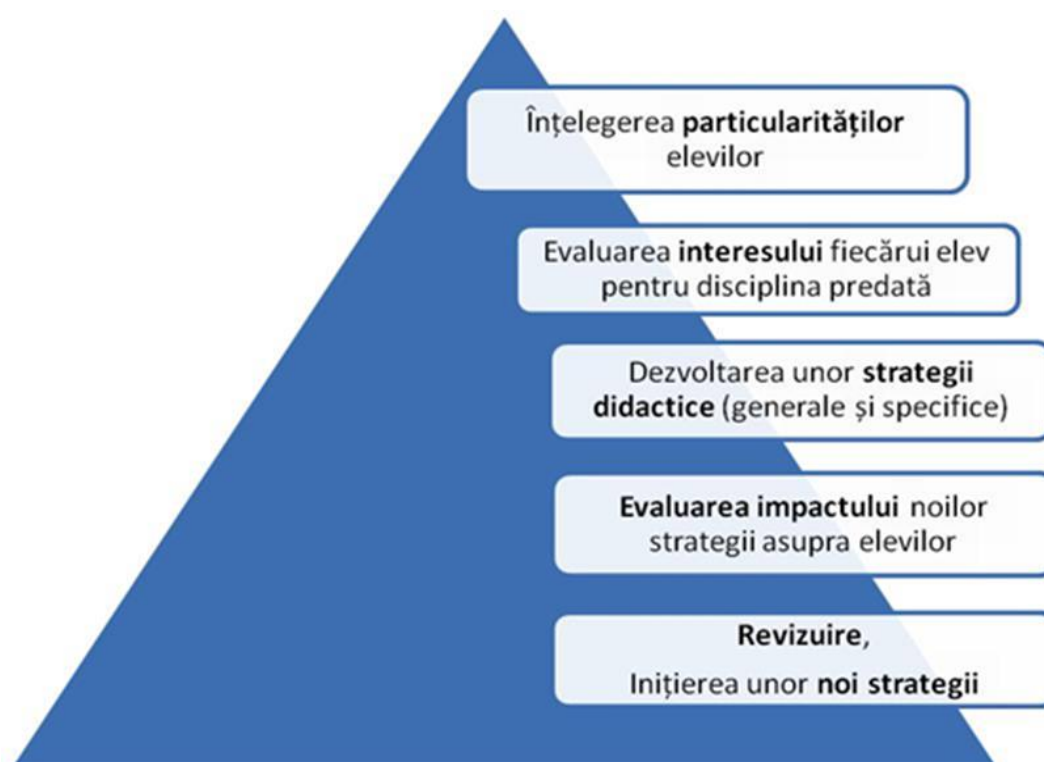
Reflecție : Ce îi face pe copii să vină cu drag la școală? Ce se poate face în sala de clasă atunci când elevii nu văd utilitatea orelor de matematică sau de română, științe, istorie, geografie și nu sunt captivați de misterul noilor universuri la care au acces prin școală?

Strategii de stimulare a motivației pentru învățare

Motivația este înțeleasă în mod adecvat numai atunci când nu o legăm doar de obiectul învățării, ci și de **condițiile** în cadrul cărora se realizează învățarea și de **percepțiile** pe care elevul le are cu privire la o anumită activitate didactică.

Profesorul poate să-și pună probleme cum să acționeze în mod direct asupra motivației unui elev. Pentru aceasta este nevoie să realizeze un profil motivațional al elevului, printr-o evaluare a intereselor acestuia, a atracțiilor și respingerilor pentru o disciplină sau alta, a perspectivelor de viitor pe care și le-a conturat, a valorii pe care o acordă activității de învățare. Profilul motivațional al elevului trebuie să includă și percepțiile cu privire la competența și gradul de control pe care acesta estimează că le are în îndeplinirea diferitelor sarcini de învățare.

Pentru ameliorarea nivelului de motivație pentru învățare trebuie să parcurgem mai multe etape redate în figura de mai jos.

A PREDA înseamnă din ce în ce mai mult astăzi a oferi sprijin, a media, a asista, a ghida printr-o anumită disciplină didactică

La elevii cu cerințe educaționale speciale, **factorul emoțional** devine condiția esențială pentru asigurarea reușitei oricărei forme de învățare și punerea bazelor recuperatorii. Învățarea va fi predominant afectivă și motivațională. Indiferent de scopul urmărit, învățarea nu se reduce numai la acumularea de cunoștințe, căci formarea motivației nu se poate realiza fără stimularea condițiilor afective ale elevului.

Printr-un climat afectiv pozitiv al activității se mărește consistența stării de învățare. Un mediu securizat pentru elev este un mediu unde greșeala nu este taxată ci este bine-venită și încurajată pentru că învățăm extrem de mult din greșeli și din feedback-ul care sporește atunci când mergem în direcția greșită sau când mergem mai nesiguri în direcția corectă.

Climatul fizic - aspectele fizice ale mediului învățării (ambiant școlar, zgomot, temperatură, lumină, culoare) pot avea o influență importantă asupra motivației imediate a unei persoane. Acest

lucru poate fi realizat prin crearea unui spațiu de clasă plăcut și prietenos, în care elevii să se simtă acceptați.

Climatul ocupațional - calitatea, structura și adecvarea activității în care este angajat elevul reprezintă o altă sursă importantă de influențare a motivației. Astfel o ocupație adecvată, ce prilejuiește realizarea unor produse de calitate, va întări motivația pentru învățare.

Climatul social – aici se include calitatea și stilul interacțiunilor și relațiilor din mediul în care elevul trăiește sau își petrece timpul. Astfel un mediu ostil, autoritar, care controlează interacțiunile, poate determina creșterea anxietății, furiei și a nevoii de opozabilitate, dimpotrivă interacțiunile armonioase, prietenoase, bazate pe egalitate și respect vor întări motivația pentru cooperare.

Teoriile moderne ale învățării pun accent pe dimensiunea socială a învățării, incluzând acele **strategii participative** ce vin în sprijinul cunoașterii și înțelegerii. Utilizarea unor metode activ-participative, care să-i atragă pe toți elevii unei clase garantează de cele mai multe ori reușita unei lecții. Majoritatea elevilor cu CES au capacitate intelectuală redusă, iar de multe ori profesorului îi este dificil să găsească cea mai ușoară metodă de lucru în cadrul orei, mai ales că trebuie întotdeauna să coreleze instruirea cu restul elevilor clasei. Jocul de rol, descoperirea, ciorchinele, pălăriile gânditoare, organizatorii grafici, aruncă mingea, scaunul autorului sunt doar câteva metode ce i-ar antrena pe copii.

Folosirea **mijloacelor didactice interactive** în cadrul orelor s-a dovedit a fi un factor de succes. De cele mai multe ori este dificil să captezi atenția elevilor cu CES, dar utilizarea unor mijloace didactice diversificate poate fi un prim pas în transmiterea și receptarea mesajului, fixarea și consolidarea noilor noțiuni. Laptopul, videoproiectorul, flipchartul, creioanele colorate pot transforma lecția monotonă într-una interactivă pentru toți copiii.

Este necesară o nouă abordare a procesului formativ-recuperator ce presupune ca nouă atitudine un **parteneriat activ între elevii clasei și profesor** acceptând în mod conștient noi responsabilități față de toți elevii clasei prin abordarea pedagogică a diversității elevului. Elevul trebuie să simtă că profesorul nu este pentru control ci pentru ajutor. Este important să se implice elevii în activități interactive și să li se ofere oportunități de a-și utiliza abilitățile și cunoștințele în mod practic. Aceste activități fiind adaptate nevoilor și capacităților fiecărui elev, pentru a-i ajuta să-și dezvolte încrederea și să-și descopere pasiunile.

În urma studiilor efectuate, profesorul care-și concentrează atenția asupra calităților elevului și mai puțin pe ceea ce-i lipsește, are șanse cu 30% mai mari să-i stârnească interesul pentru școală și să-l determine în finalizarea studiilor.

În stimularea motivației pentru învățare este importantă și atitudinea și comportamentul profesorului față de întreaga clasă, să empatizăm cu acești copii, să le oferim sprijin individualizat și necondiționat. De asemenea, modul în care profesorul realizează evaluarea poate avea efecte asupra motivației elevilor. Aprecierea evoluției elevilor trebuie să se facă în termeni pozitivi (ex. laudă, evidențiere, încurajare).

Este important să se ofere feedback pozitiv și constructiv elevilor, astfel încât aceștia să-și poată vedea progresul și să-și mențină motivația pe parcursul procesului de învățare. În același timp, profesorul oferă sprijin și îndrumare pentru a depăși dificultățile și pentru a învăța să facă față

provocărilor. În plus, este de dorit să se încurajeze elevii să își asume responsabilitatea pentru propria lor învățare și să se implice activ în procesul de învățare.

Prin implicarea în activități extracurriculare, cum ar fi voluntariatul sau proiecte și parteneriate școlare, elevii pot dezvolta abilități suplimentare și pot dobândi o experiență valoroasă în afara sălii de clasă.

Motivația reprezintă astfel, una dintre cele mai importante condiții ale activității de învățare, care îi pot conferi acesteia atractivitate, calitate, performanță sau satisfacție.

Bibliografie:

1. Gherguț, Alois, Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Ediția a III-a, Iași, Editura Polirom, 2013
2. Neamțu, Cristina, Gherguț, Alois, Psihopedagogie specială. Ghid practic pentru învățământul la distanță, Iași, Editura Polirom, 2000
3. Popenici, S., Fartusnic, C. (2009) Motivația pentru învățare. De ce ar trebui să le pese copiilor de ea și ce putem face pentru asta
4. Roșan, Adrian, Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție, Iași, Editura Polirom, 2015
5. Sălăvăstru, Dorina, Psihologia educației, Iași, Editura Polirom, 2004.

ȘCOALA INCLUZIVĂ, O ȘCOALĂ PENTRU TOȚI COPIII

**Prof. inv. preș. Cioineag Marinela Adriana
Școala Gimnazială Nr.1 Balcani**

Poate fiecare profesor a încercat să răspundă la un moment dat la întrebări de genul: De ce nu toți elevii mei progresează în același fel? Cum pot să-i ajut pe toți să înțeleagă? Cum pot să-i ajut pe cei care învață mai greu?

Un prim pas în oferirea răspunsurilor la aceste întrebări stă în faptul că profesorul ar trebui să accepte, în primul rând, diversitatea dintr-o clasă; faptul că fiecare elev are propriile sale capacități intelectuale, diferite de cele ale altor colegi, că fiecare are stilul său propriu de a învăța și fiecare are nevoile sale în privința asimilării de informații.

Așadar, unul dintre cele mai importante aspecte a le învățământului actual este nevoia sa de adaptare la necesitățile copiilor, oricare ar fi acele necesități și oricare ar fi copiii – fie că sunt copiii cu CES, fie că pur și simplu sunt copii cu un ritm mult mai încet de învățare.

O astfel de metodă de adaptare o constituie școala incluzivă, o școală ce se axează pe includerea acelor copiii sau chiar grupuri ce au fost anterior marginalizate și care implică în procesul de învățare și de luare a deciziilor părinții, îngrijitorii și consilierii specializați.

S-a dovedit că metodele utilizate în cadrul claselor incluzive pot îmbunătăți semnificativ performanța tuturor elevilor. În comparație cu educația în centre sau școli speciale, care are riscul de a-i menține pe copii și adolescenți în afara societății, școala incluzivă constituie un teren de pregătire ideal pentru viitoarea lor integrare în societate. În loc să-i izolăm și să spunem că sunt „dificili”,

„turbulenți” sau chiar „handicapați”, am putea să admitem faptul că acești copii ar putea progresa mai mult într-o clasă obișnuită, dacă noi, profesorii, am accepta că educația este pentru toți.

Cel mai important lucru de luat în considerare este că predarea în cadrul diversității implică predarea pentru fiecare individ în parte. Ținând cont de interesele fiecărui elev, de experiențele și țelurile sale facem, de fapt, un pas important în educația elevilor și integrarea lor în societate, după terminarea studiilor. Mai mult, putem spune că diferențele dintre indivizi sunt mult mai pregnante decât cele dintre grupuri. Din acest punct de vedere, poate una dintre cele mai mari provocări căreia trebuie să-i facă față un profesor este adaptarea stilului de predare astfel încât să corespundă necesităților fiecărui elev în parte.

O nouă dimensiune care începe să se contureze în peisajul învățământului românesc este aceea de democratizare și egalizare a șanselor fiecărui copil în parte. În acest scop a fost înființată și școala incluzivă – un răspuns la redimensionarea educației. Scopul acestei școli este de a crea pentru toți copiii un cadru prielnic învățării, pornind de la premiza că diferențele dintre oameni sunt normale și ele trebuie acceptate. Un rol important în cadrul școlii incluzive îl are pedagogia și învățarea centrată pe elev. Acest lucru implică automat adaptarea curriculumului și metodelor de predare la capacitatea și nevoia fiecărui elev în parte.

Predarea la elevii cu nevoi speciale solicită aceleași strategii și practici ca și predarea la orice alt tip de clasă. Cu alte cuvinte, o bună metodă de predare în general va fi o bună metodă de predare și pentru elevii cu nevoi speciale. Toți elevii au dreptul să aștepte de la învățământ cele mai bune și eficiente metode, iar elevii cu CES nu fac diferență.

Școala incluzivă reprezintă o provocare pentru școlile obișnuite, însă ea nu trebuie privită ca o amenințare pentru performanța acestor școli. Multe dintre aceste instituții găsesc ca fiind dificil să integreze elevii cu nevoi speciale în cadrul claselor obișnuite. Însă această teamă poate fi depășită prin educație, resurse didactice adecvate, sprijin și nu în ultimul rând credința că incluziunea este un drept moral și social ce nu poate fi negat nimănui.

Există anumite etape ce trebuie urmate în cadrul școlarizării copiilor cu CES, printre care, în primă fază, este acceptarea ideii că există astfel de copii, recunoașterea dreptului lor la educație, integrarea lor treptată în cadrul școlilor obișnuite. Astfel pe măsură ce acești copii vor crește, vor deveni adulți și vor avea probabil proprii copii, incluziunea va fi deja un fapt acceptat și o măsură firească în cadrul educației. Copiii educați în cadrul școlii incluzive vor fi mai bine pregătiți să interacționeze cu diverși indivizi precum și cu diverse situații din lumea reală.

În cadrul școlii incluzive profesorii trebuie să colaboreze cu diferiți specialiști în domeniul educației, cum ar fi psihologi, consilieri, terapeuți și alți specialiști pentru că doar împreună vor reuși să obțină cele mai bune rezultate. Profesorul consultant pentru CES este probabil cel care va lucra cel mai mult cu fiecare profesor în parte, el fiind și cel care va participa în cea mai mare măsură la orele de curs. Școala incluzivă presupune îmbunătățirea sistemului educațional pentru toți elevii. Implică schimbări în curriculum, în modul de predare al profesorilor, în modul de învățare al elevilor, precum și schimbări în modul cum interacționează copiii cu CES cu colegii lor și viceversa.

Ideea este ca școlile, centre de învățare și educație, să se schimbe astfel încât să devină comunități educaționale în care nevoile tuturor elevilor și profesorilor să fie îndeplinite. Școlile incluzive nu mai asigură o educație obișnuită sau o educație specială, ci asigură o educație incluzivă, iar ca rezultat elevii vor putea învăța împreună. Cu alte cuvinte, acest tip de școală este deschisă tuturor elevilor, astfel încât toți elevii să participe și să învețe. Pentru ca acest lucru să se întâmple, profesorii și școlile, în general, au nevoie de o schimbare, pentru a întâmpina cu mai mult succes diversitatea nevoilor elevilor. Educația incluzivă este un proces de facilitare a procesului de învățare pentru toți elevii, chiar și pentru cei ce au fost anterior excluși.

Printre avantajele școlii incluzive se numără faptul că elevii cu CES sunt tratați ca parte integrantă a societății, au ca model restul colegilor care nu au probleme, atât copiii cu CES cât și colegii lor își dezvoltă abilitățile comunicative, devin mai creativi, acceptă diversitatea, etc. Profesorii adoptă metode diverse de predare-învățare, de care beneficiază toți elevii, nu numai cei cu CES.

Socializarea între elevii și dezvoltarea prieteniiilor între colegi este destul de importantă în dezvoltarea procesului de învățare, datorită schimbului de informații permanent.

În ceea ce privește cadrele didactice din cadrul școlii incluzive, ele trebuie încurajate să adopte practici moderne în cadrul orelor de curs, să se autoperfecționeze în permanență în ceea ce privește copiii cu CES. Un alt rol important pe care cadrele didactice îl au este acela de a-i face pe copiii fără probleme să-și accepte și să-și ajute colegii cu CES, fără a-i ridiculiza, sau exclude.

Trebuie precizat, de asemenea, că alături de cadrele didactice și colegii de clasă, un rol important în asigurarea succesului copiilor cu CES este atribuit familiei și părinților acestor copii. A fost demonstrat, de altfel, că în acele cazuri în care părinții și familia, în general s-au implicat activ în procesul de învățare, copiii cu CES au avut rezultate mult mai eficiente. Prin această implicare activă a familiei se crează, de fapt, o comunitate incluzivă ce-i va ajuta pe copiii cu CES să se integreze mai repede și cu mai mult succes în societate, după terminarea studiilor.

Așadar, necesitatea de redimensionare a învățământului pentru a stabili standarde educaționale și pentru a determina școlile să devină responsabile de rezultatele elevilor, necesită un mare efort și dedicație, atât colectiv cât și individual. Pentru aceasta trebuie să credem că fiecare copil în parte poate învăța și reuși, că diversitatea ne este utilă tuturor și că elevii expuși diferitelor riscuri le pot depăși printr-o atenție și implicare din parte cadrelor didactice și a comunității, în general.

Pe măsură ce va interveni această redimensionare a învățământului, incluziunea nu va mai fi privită ca o acțiune izolată, distinctivă, ci va deveni o acțiune naturală, simultană.

Concluzionând, putem spune că incluziunea nu-i implică numai pe copiii cu CES; ea este de fapt o realitate și recunoașterea faptului că fiecare copil este unic. Școala incluzivă ne demonstrează, așadar, că suntem unul, dar nu unul și același.

Bibliografie:

1. Ungureanu, D., Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000.
2. Vrășmaș, T., Învățământul integrat și/sau inclusiv, Ed. Aramis, București, 2001.
3. Vrășmaș, T., Școala și educația pentru toți, Ed. Miniped, București, 2004.

CURRICULUM ADAPTAT RELIGIE ORTODOXĂ

Prof. Ciotău Andreea
Școala Gimnazială „Vasile Mitru” Tașca

Nume și prenume elev: A. Ș.

Clasa: a V-a

Profesor: Ciotău Andreea

Prof. de sprijin: Adina Manolache

Prof. logoped: Bălan Maria

Disciplina: *Religie Ortodoxă*

Aria curriculară: *Om și societate*

Nr. de ore/ săptămână: 1

An școlar: 2022-2023

Competențe generale:

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței
2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Conținuturile învățării:

Domenii de Conținut	Conținuturi*
Dumnezeu se face cunoscut omului	• Crearea lumii (Dumnezeu – Izvorul existenței și Părintele omenirii; crearea îngerilor și lucrarea lor; crearea lumii văzute; unicitatea și specificitatea ființei umane; primele relatări biblice despre Dumnezeu) • Prima familie: Adam și Eva (crearea omului – bărbat și femeie; darul vieții; promisiunea venirii Mântuitorului; responsabilitatea omului față de creație; cunoașterea lui Dumnezeu din diversitatea și unitatea creației) • Prietenia lui Dumnezeu cu Noe și Avraam (credința în Dumnezeul cel adevărat; legământul lui Dumnezeu cu Noe și Avraam; începuturile poporului ales) • Iosif și frații săi – model de iertare (Iacov și cei 12 fii; strămutarea în Egipt a poporului ales; puterea iertării) • Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu (eliberarea din robia egipteană; drumul spre Țara Făgăduinței; primirea Decalogului) • De la regele David la Împăratul Hristos (regele David, strămoșul Mântuitorului; pregătirea omenirii pentru venirea Mântuitorului)
Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului	• Decalogul: importanța lui în viața omului (Decalogul ca dar al iubirii lui Dumnezeu; actualitatea Decalogului) • Răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu (chemarea lui Dumnezeu în Vechiul Testament; persoane biblice care au răspuns la chemarea lui Dumnezeu: Samuel/Ieremia) • Mărturisirea credinței în Vechiul Testament (modalități de mărturisire a credinței în Vechiul Testament; exemple: Ilie/Daniel) • Calitățile omului și slujirea lui Dumnezeu (rolul calităților personale în viața omului; exemple biblice de valorizare a calităților personale – construirea templului din Ierusalim/psalmii lui David/pildele lui Solomon)
Viața creștinului împreună cu semenii	• Respectul, în lumina credinței (respectul față de sine, față de părinți, față de colegii de clasă, față de semenii; exemple biblice: David și Ionatan/Ruth și Noemi/Daniel și prietenii lui) • Slujirea propriului popor (modalități de manifestare a iubirii față de propriul popor; exemple biblice: Moise/Daniel) • Ajutorul oferit semenilor (ajutorul ca formă de exprimare a credinței și a iubirii lui Dumnezeu; ajutorul oferit părinților și colegilor; persoane care au nevoie de ajutor; modalități de ajutorare; exemple biblice de ajutorare: Iosif/Elisei) • Dialogul despre credință în Dumnezeu (importanța dialogului despre Dumnezeu; contexte de dialog despre credință; exemple de persoane biblice care au vorbit semenilor despre Dumnezeu: Iona/slujnica lui Neeman Sirianul)
Viața comunității și sărbătorile creștine	• Sărbătoarea – timp sfințitor și de bucurie (pregătirea pentru sărbătoare; sărbători în familie: ziua de naștere; onomastica – semnificația religioasă; sfântul ocrotitor al familiei/ziua familiei creștine; cum participă copiii la sărbători) • Relația dintre sărbătorile religioase și alte sărbători (Sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei și Ziua Națională a României; Nașterea Domnului și Anul Nou; Florii, Paști și

	Rusalii; sărbători civile legale: Ziua femeii, Ziua copilului; sărbători populare; confluente și specificități)

Competențe generale	Competențe specific		Activitatea de învățare pentru elevii cu CES
	Majoritatea elevilor	Elevii cu CES/ curriculum adaptat	
1 Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței	1.1. Explicarea rolului personalităților din Vechiul Testament în devenirea umanității/istoria mântuirii 1.2. Descrierea unor aspecte caracteristice religiei proprii, utilizând concepte specifice 1.3. Identificarea mesajului moral-religios din texte sau suporturi expresive date (biblice, religioase, literare, plastice, istorice)	1 înțelege semnificația unui text scurt cu conținut moral-religios doar cu ajutorul prof; 2 citește corect enunțuri; 3 copiază, transcrie și scrie de la tablă scurte texte religioase;	- copiază cuvinte și expresii religioase; - cunoaște sensul unor termeni religioși; - activități de citire și înțelegere a materialelor - identifică mesajele moral-religioase din texte, cu ajutorul profesorului
2 Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase	2.1. Exprimarea unor aprecieri personale privind semnificația morală a comportamentului persoanelor din textele studiate 2.2. Selectarea unor reguli de comportament moral-religios din diferite contexte de viață, din perspectiva unor criterii date	1 manifestă înțelegere și sensibilitate față de problemele celor din jur; 2 descrie comportamentul unui bun creștin în prag de sărbătoare;	- Identificare a faptelor bune pe baza imaginilor foto; - Exerciții de asociere dintre imaginea sfinților și numele acestora; - Selectează imagini care exprimă evenimente din viața unui bun creștin în prag de sărbătoare; - face distincție dintre o faptă bună și o faptă rea; - enumeră principalele calități ale unui bun creștin;

3Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase	3.1. Evidențierea unor elemente definitorii ale propriei identități religioase 3.2. Identificarea unor responsabilități față de sine și față de comunitate, după repere date, prin raportare la valorile moral-religioase 3.3. Prezentarea modalităților de celebrare a diferitelor sărbători și tradiții religioase, în viața personală și în comunitățile de apartenență	1 înțelege exemplul modelelor spirituale oferite de sfinți în formarea, caracterului moral-religios; 2 formulează opinii personale în rezolvarea unor cazuri de încălcare a normelor morale; 3 descrie modalități de celebrare a diferitelor sărbători	- Fișe de lucru cu aspecte morale pozitive/ negative din situații imaginare (în imagini) - recunoaște și numește sfinții învățați, pe baza suportului iconic; - exprimă sentimente religioase prin participarea la slujbele bisericești; - descrie modalități de celebrare a diferitelor sărbători și tradiții religioase

Modalități de evaluare:

- Fișe de lucru;
- Portofoliul;
- Grile de evaluare;

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

Competențe generale	Standardele de performanță
1 Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței	▪ utilizarea corectă a termenilor religioși pentru crearea unor propoziții simple, accesibile, coerente.
2 Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase	▪ manifestarea unui comportament moral-religios
3 Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase	▪ implicarea în acțiunile de voluntariat din cadrul proiectelor SNAC, proiectele desfășurate la Marile sărbători creștine

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ PENTRU ELEVII CU CES

	Unitatea de învățare	Nr de ore					
		MODUL I	MODUL II	MODUL III	MODUL IV	MODUL V	TOTAL
1	Dumnezeu se face cunoscut omului	6	5	-	-	-	11
2	Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului	-	-	6	3	-	9
3	Viața creștinului împreună cu semenii	-	-	-	-	6	6
4	Viața comunității și sărbătorile creștine	-	3	-	2	-	5
5	Lecție introductivă Recapitulare finală	2	-	-	-	-	2
Total		8	8	6	5	6	34

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Autor: Prof. Ciupitu-Aldea Simona
Colegiul Tehnic "Danubiana" Roman

Progresele înregistrate de psihologia și pedagogia diferențiată, perfecționarea tehnicilor de cunoaștere a dezvoltării psihice a copiilor au permis să se distingă categorii mai nuanțate de copii în raport cu capacitatea lor de răspundere la exigențele școlare. În rândul acestora, alături de elevii cu CES integrați individual, există și elevi cu dificultăți de învățare, cu ritm lent de acumulare de achiziții dar cu intelect normal. Confundați adesea cu elevii din prima categorie sunt nestimulați sau categorizați ca atare.

Alternativă a învățământului special, educația integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copii cu posibilități reale de recuperare și reintegrare, care altădată ar fi fost orientați către școala specială.

Pentru a realiza integrarea copiilor cu CES, trebuie să acționăm asupra diferitelor nivele de dezvoltarea personalității lor, și anume: la nivel biologic, la nivel psihic, la nivel social.

Scopurile principale ale relației dintre școală, familie și comunitate, în vederea integrării copiilor cu nevoi speciale sunt:

- informarea și sensibilizarea comunității locale cu privire la posibilitatea recuperării, educației chiar și pentru copiii ce au abandonat școala;
- sporirea conștientizării din partea comunității școlare a necesității implicării în transformarea școlii într-o școală integrativă;
- schimbarea mentalității și atitudinii opiniei publice față de copiii cu nevoi speciale;
- dezvoltarea unei rețele de cooperare în domeniul educației, implicată în procesul de integrare (ex.: poliția, serviciile sociale, spitale, etc.);
- implicarea părinților copiilor din clasă în vederea reacționării mai rapide la probleme și acordarea sprijinului suplimentar copiilor cu nevoi speciale;
- ☐ implicarea comunității în sprijinul acordat copiilor cu nevoi speciale;
- ☐ elaborarea programelor școlare de informare și pregătire a comunității locale pentru educația

incluzivă, prin aceasta înțelegând adaptarea școlii la cerințele speciale ale fiecărui copil, indiferent de problemele acestuia, și nu a copilului la cerințele școlii, găsirea unor strategii didactice adecvate, a unor metode și tehnici de lucru specifice: planificare, instruire, evaluare.

Integrarea școlară a copiilor cu cerințe speciale în învățământul de masă presupune:

- a educa copiii cu cerințe speciale în școli obișnuite, alături de copiii normali;
- a asigura servicii de specialitate (recuperare, terapie educațională, consiliere școlară, asistență medicală și socială etc.) în școala respectivă;
- a acorda sprijinul necesar personalului didactic și managerilor școlii în procesul de proiectare și aplicare a programelor de integrare;
- a permite accesul efectiv al copiilor cu cerințe speciale la programul și resursele școlii obișnuite (biblioteca, terenuri de sport etc);
- a încuraja relațiile de prietenie și comunicarea între toți copiii din clasă/școală;
- a educa și ajuta toți copiii pentru înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre ei;
- a ține cont de problemele și opiniile părinților, încurajându-i să se implice în viața școlii;
- a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu cerințe speciale;
- a accepta schimbări în organizarea și dezvoltarea activităților instructiv-educative din școală.

Comportamente deficitare sau dezadaptative ale elevului/copilului integrat:

O dificultate de învățare se referă la o întârziere, o tulburare, o dezvoltare încetinită în plan emoțional sau comportamental. Se manifestă prin dificultăți semnificative în achiziționarea și utilizarea receptării și înțelegerii limbajului, a vorbirii, scrierii, citirii (literizării, silabisirii), a raționamentului și abilităților matematice, ca și unor abilități sociale.

Se consideră că un copil/elev are dificultăți de învățare dacă:

- există o diferență semnificativă între capacitățile sale și performanța școlară atinsă; - progresul realizat de el în procesul de învățare este minim sau zero, pe o perioadă mai mare de timp;
- are o dizabilitate/incapacitate care-l împiedică să utilizeze facilitățile educaționale care sunt puse la dispoziția copiilor de aceeași vârstă cu el;
- lucrează în plan școlar la un nivel inferior copiilor de aceeași vârstă;
- are dificultăți persistente în învățarea citit-scrisului și a calculului matematic;
- are dificultăți emoționale și de comportament care împiedică frecvent și la un nivel considerabil procesul de învățare a copilului sau chiar a întregii clase;
- are deficiențe senzoriale și psihice care necesită un echipament sau servicii specializate suplimentare;
- are dificultăți continue de comunicare și interacțiune care-l împiedică în dezvoltarea unor relații sociale echilibrate și formează obstacole în procesul învățării.

Caracteristicile individului cu dificultăți de învățare:

Dintre caracteristicile specifice copiilor cu dificultăți de învățare amintim:

- ☐ caracteristicile generale ce pot indica o dificultate de învățare: hiperactivitate; slabă capacitate de a fi atent; orientare confuză în spațiu și timp; incapacitate de a urmări indicațiile orale; poftă necontrolată de dulce; hipoglicemie; inversează literele sau cuvintele; face constant greșeli ortografice; prinde greu o minge și o lovește greu cu piciorul; nu poate sări coarda; dificultăți la închiderea nasturilor; dificultăți la legarea șireturilor; mod defectuos de a ține creionul în mână; caligrafie mediocră; mers dificil; incapacitate de a sări; stângăcie; eșecuri frecvente; dificultăți de a sta într-un picior; dificultăți în a merge cu bicicleta sau de-a lungul unei linii.
- ☐ caracteristici ce pot indica dificultăți vizuale la elevi: capul foarte aplecat; simptome de tensiune vizuală (de exemplu: strabism, clipește des, își freacă des ochii, îi fug ochii), sare cuvinte sau rânduri când citește, își apropie foarte mult capul de pagină când scrie sau citește etc.;
- ☐ simptome ce indică tulburări afective sau de comportament: imagine greșită despre sine; accese colerice sau de ostilitate; impulsivitate excesivă; închidere în sine sau dezorientare;
- ☐ dificultăți ce pot fi asociate cu unele de ordin social: tendința de a se juca cu copii mult mai mici decât el; dificultatea de a stabili raporturi cu colegii; evitarea situațiilor sociale noi;

□ Factorii implicați în dificultățile de învățare.

Dificultățile în învățarea școlară sunt cauzate de mai mulți factori:

Factori primari care influențează procesul învățării sunt factorii personali ce țin de rata dezvoltării individuale (înălțime, greutate, forță de strângere, vârstă mentală, vârsta lecturii, vârsta educațională,

vârsta pentru matematică, nivelul maturității sociale, nivelul maturității emoționale):

- determinări anatomo-fiziologice, malformații corporale sau deficiențe senzoriale – sunt susceptibile de a da naștere unor complexe de inferioritate sau inhibiții accentuate cu efect de diminuare a energiei psiho-nervoase și a potențialului intelectual.

Factori psihologici individuali de origine endogenă cum ar fi: nivelul redus al inteligenței individuale, autismul infantil, hiperexcitabilitatea, făcându-i pe elevi să acorde situațiilor și evenimentelor școlare curente valențe afective exagerate, punându-se frecvent în situații de conflict cu profesorii și colegii.

Factorii psihologici individuali de origine exogenă pun elevul în situații severe de conflict și frustrare, elevul fiind astfel expus realizării unor stări depresive și de insecuritate (anxietate).

Factorii școlari:

- volumul sarcinilor școlare (dimensionarea/subdimensionarea lor accentuată);

- lipsa de obiectivitate în apreciere;

- timpul afectat altor preocupări obligatorii;

- sprijinul insuficient acordat pentru îmbunătățirea studiului individual (planificarea și organizarea învățării);

- rigiditatea ritmurilor de învățare, copiii cu ritmuri lente întâmpinând dificultăți în învățare;

- diferențele semnificative existente între profesori și chiar școli în ceea ce privește nivelul exigențelor cognitive manifestate față de elevi;

- abordările educative de tip exclusiv frontal care acordă prioritate clasei sau obiectivelor generale ale predării, dar nu acordă importanță particularităților psihologice ale elevilor, care individualizează actul perceperii și predării informațiilor;

- mărimea clasei de elevi: numărul mare de elevi frânează obținerea participării elevilor la procesul predării;

- eterogenitatea clasei de elevi din punctul de vedere al vârstei înfrânează elevii cu aptitudini sau ritmuri intelectuale superioare în dezvoltarea lor intelectuală.

Factorii familiali favorizează/defavorizează copilul prin climatul din familie, relațiile dintre părinți, relațiile copilului care învață cu ceilalți membrii ai familiei, atitudinea acestora față de activitatea lui, dar și față de problemele lui personale, stilul de educație și situațiile și evenimentele ce se ivesc în familie. La aceștia se adaugă starea de alertă și hiperprotecție din partea unuia sau altuia dintre părinți, precum și situații când apar de genul îmbolnăviri sau decese care produc frământări de durată în familia copilului.

Factorii sociali atrag atenția asupra rolului contextului social în care se face educația, respectiv asupra valorii și importanței pe care statul și diferite alte instituții o acordă învățământului în ceea ce privește integrarea, succesul profesional și social al elevilor.

Bibliografie:

Alois, Gherguț, *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale – strategii diferențiate și inclusive în educație*, Editura Polirom, București, 2006

****Dezvoltarea practicilor inclusive în școli*, Ghid managerial, UNICEF, 1999

****Integrarea școlară a copilului cu dificultate/cu nevoi speciale* – Ghid pentru directorul de școală, Colecția CRIPS – Resurse pentru formare, 2002

Elevii cu dificultăți de învățare

Studiu de caz

**Profesor, Viorica Ciurea, Școala Gimnazială
„Anton Pann”, Craiova, județul Dolj**

În ceea ce privește societatea din ziua de astăzi, se poate observa cu ușurință că în interiorul acesteia anumite fenomene capătă amploare de la un an la altul. Printre acestea se numără și dificultățile de învățare, fenomen întâlnit tot mai des în rândul populației școlare. De aceea mi-am propus să tratez această problemă de o continuă actualitate.

Dificultățile de învățare, mai mari sau mai semnificative, își pun amprenta pe imaginea elevului în școală și mai departe, în viața socială. De multe ori elevul nu are șanse de succes, fie din cauza etichetei primite, fie din cauza neîncrederii profesorilor în posibilitățile lui de învățare.

Ipoteza de la care am pornit în cercetarea mea este „cu cât se va interveni cât mai rapid în problema apărută în situația școlară a elevei, aproape de pragul de repențenie, cu atât mai se vor ameliora dificultățile de învățare”. Scopul cercetării: depășirea dificultăților de învățare de către elevă și promovarea anului școlar, dar și conștientizarea familiei de importanța educației.

Am ales acest caz deoarece sunt convinsă că pot interveni în depășirea dificultăților de învățare ale elevului și realizarea succesului școlar.

Subiectul T. I. 13 ani, clasa a V-a

Prezentarea cazului:

- dificultăți de învățare
- eleva înregistrează rezultate slabe la învățătură, atingând cu greu standardele mininale de performanță;
- colegii au marginalizat-o la începutul primului semestru, o ironizează, însă ea stă liniștit la ore.
- a rămas un an repetentă în clasa a II-a deoarece a plecat în străinătate cu familia
- este de etnie romă
- scrie foarte greu, citește pe litere, nu știe să calculeze (disgrafie, dislexie și discalculie)

Istoricul problemei:

Datorită faptului că a fost plecată din țară, a rămas repetentă, acasă deoarece mai are doi frați mai mari și alți doi mai mici, conform cutumelor române a trebuit să suplinească pe mama plecată în Italia și tatăl aflat la închisoare, toți copii fiind în grija bunicilor. De aceea a neglijat școala și are dificultăți de învățare.

Descoperirea cauzelor generatoare:

Este tot timpul retrasă, nu se integrează, nu are prieteni și nu socializează cu colegii din clasă, ci doar cu frații care încă mai merg la școală. Are multe absențe nemotivate. Practicarea bilingvismului (acasă vorbește doar în romani, doar la școală folosește limba română) pare să fie o altă cauză a dificultăților de învățare pe lângă o perioadă de un an când a fost plecată în străinătate și nu a frecventat nicio formă de școlaritate.

Comportamentul:

- nu vorbește în clasă decât în momentul în care i se adresează în mod direct o întrebare
- răspunde ezitant, cu o voce nesigură, abia auzită, se înroșește la față și evită să privească în ochi profesorul atunci când este solicitată să răspundă oral întrebărilor adresate sau nu răspunde nimic
- când trebuie să realizeze individual activitatea primită, nu o încheie decât prin imitație, preferă să deseneze
- are capacități intelectuale foarte reduse
- are puțini prieteni doar pe frații săi care mai sunt la școală
- rămâne singură în recreații, ceilalți colegi o ocolesc, o șicanează sau stă cu frații și verișorii săi de la alte clase împreună cu care desenează pe tablă

Dialog cu eleva...

T. I. este o fată introvertită, deoarece suferă după părinți, se simte copleșită de responsabilități, mai ales de colegii care la început glumeau pe seama ei, însă acum în urma insistenței doamnei

diriginte și a altor profesori a început să fie acceptată de către ceilalți colegi din clasă. În discuția avută cu eleva Ț. I. aceasta afirmă: „*Nu citesc cu voce tare la istorie deoarece colegii râd de mine că citesc pe litere și mi-e frică să nu greșesc!*”.

Dialog cu cei care au grijă de elevă:

Ț. I. este un copil care are grijă de frații mai mici, mai mari și de bunicii bolnavi. Deoarece resimte lipsa tatălui aflat la închisoare și a mamei plecată în străinătate refuză să vină la școală de teama că va fi ironizată de colegi că are dificultăți de învățare.

Analiza datelor și stabilirea ipotezelor:

-dificultățile de învățare ale elevei sunt expresia lipsei responsabilității părinților, a bilingvismului, a migrației temporare a romilor în alte țări, a cutumelor care spun că educația este doar pentru băieți și a grelei responsabilități pe care o are – îngrijirea fraților și a bunicii în absența părinților.
- problemele elevei în legătură cu realizarea activităților sunt legate de motivație și intelect;
- dacă va avea un număr mai mare de probe de evaluare orală și va fi motivată, ajutată să-și depășească temerile și capacitățile intelectuale reduse se va constata că se va reuși măcar parțial corectarea acestor deficiențe;

Crearea unui program de schimbare

Fixarea obiectivelor:

Obiective pe termen lung:

-Ț.I. va frecventa regulat toate orele de curs;
-la școală va lua parte la toate dicuțiile structurate și nestructurate cu toții colegii;
- activitățile scrise se vor încheia în timp util.

Obiective pe termen scurt:

-Ț.I. v- a fi implicată în toate discuțiile din clasă pentru a-și spune propria părere;
-se vor da sarcini precise pe care să le rezolve pentru a fi responsabilizată și a fi implicată în diverse acțiuni.

Metode și strategii:

-conceperea și punerea în practică a unor metode coerente de lucru cu eleva;
-o strânsă legătură cu cei care au grijă de elevi pentru a îmbunătăți frecvența și evitarea apariției abandonului școlar;
-ajutarea elevei Ț. I. pentru a-și depăși teama de a participa la ore deoarece scrie și citește pe litere, printr-un sistem de încurajare și apreciere;
-i se va da ocazia de a-și mări încrederea în sine și a-și îmbunăți aptitudinile în situațiile în care interacționează cu grupul (clasa), prin responsabilizarea sa prin participarea la diverse activități;
-se va solicita ajutorul consilierului școlar U. M. D., dată fiind situația cronică a problemelor cu care se confruntă eleva.

Responsabilități:

-i se va cere elevei Ț. I. să răspundă zilnic de asigurarea cretei, ștergerea tablei și udatul florilor din clasă, explicându-i- se cât de importantă este sarcina sa;
-va lucra o oră pe săptămână cu consilierul școlar U. M. D.

Participarea în clasă:

-va fi ajutată să participe sau să răspundă spontan în clasă,
-va fi ajutată să găsească răspunsul la o întrebare care va fi pusă a doua zi pentru a-și învinge timiditatea de a răspunde în fața celorlalți colegi din clasă,

Ședințe de consiliere:

-o dată pe săptămână se va întâlni o oră cu consilierul școlar;
-o dată pe lună la întâlnirea cu consilierul școlar va participa și unul din bunici sau fratele mai are care are 18 ani.

Evaluarea programelor de schimbare:

- în interval de două săptămâni, apoi la o lună de la prima întâlnire au avut loc ședințe cu R., D. V. bunicul, diriginta clasei și cu consilierul școlar,

- obiectivele pe termen scurt au fost realizate și se observă progrese rapide în ceea ce privește relaționarea spontană cu alte persoane;
- s-a îmbunătățit frecvența orelor de curs, însă este supravegheată în continuare în această privință,
- implicarea sa în diverse activități a mărit treptat încrederea elevei în forțele proprii.

Rezolvarea problemei:

- randamentul școlar al elevei a crescut, dar s-a impus programul de lucru suplimentar printr-o oră în afara orelor de curs în fiecare săptămână;
- bunicii în grija cărora se află în plasament familial recunosc că nepoata lor și-a schimbat puțin comportamentul este mai sociabilă și încearcă să-i asigure climatul familial de care are nevoie.

Concluzii:

Teama elevei Ț.I. de a nu se face de râs în fața colegilor, adoptarea unei atitudini de izolare, respingere, de respingerea unor situații de socializare, se datorează lipsei de comunicare cu cei apropiați, a existenței sentimentului de abandon din partea părinților, a situației economice precare, a grelei responsabilități ce se află pe umerii săi dar și a cutumelor existente în rândul unor etnii referitoare la faptul că la școală trebuie să meargă doar băieții, fetele să se ocupe cu gospodărie și îngrijirea celorlalți membrii ai familiei. În continuare se vor aplica tehnici experimentale de înlăturare a dificultăților de învățare.

În mecanismul de apărare împotriva celorlalți, eleva Ț. I. manifestă un tip de apărare neadaptativă și un tip de atașament nesecurizant-evitant.

Bibliografie:

1. Catalano, Horațiu, *Dificultăți de învățare transversale*, Editura Paralela 45, București, 2009.
2. Ungureanu, Dorel, *Copiii cu dificultăți de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1998.
3. Vršmaș, Traian, *Școala și educația pentru toți*, Editura Miniped, București, 2004.

PARTICIPAREA ELEVILOR CU CES ÎN ACTIVITĂȚILE EXTRAȘCOLARE

**Profesor în învățământul primar, Cîlțaru Mariana
Școala Gimnazială Nr. 1 „George Uscătescu”, Târgu Cărbunești**

Educația incluzivă a devenit parte integrantă a educației pentru toți și constituie răspunsul școlii la nevoile ce decurg din diversitatea copiilor. Incluziunea presupune nu doar acceptarea, tolerarea copiilor cu nevoi speciale într-o clasă din învățământul de masă ci și adaptarea la cerințele acestor copii, responsabilitatea de a le asigura în același timp servicii de specialitate, programe de sprijin individualizate, dar și cuprinderea acestora în programele educaționale alături de ceilalți. De asemenea copiii au nevoie de ajutor suplimentar din partea profesorilor și colegilor, fiind nevoie să primească în activitatea școlară conținuturi și sarcini simplificate.

Organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală jocuri, excursii, activități extrașcolare, activități de echipă au un impact benefic asupra elevilor cu CES.

Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă elevilor participanți priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual. Copiii se autodisciplinează, prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități. Dascălul are, prin acest tip de activitate posibilități multiple să-și cunoască elevii, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor scopul educativ principal – pregătirea copilului pentru viață.

Vizitele, excursiile și taberele școlare ajută copilul cu CES să capăte informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp.

Încă de la vârste fragede se pot forma viitorii cetățeni responsabili prin conștientizarea pericolelor ce amenință umanitatea. Valorificarea conținuturilor unor texte din manual, excursiile, vizitele, activități ecologice ajută la acumularea bagajului de cunoștințe teoretice necesar, dar și la formarea unor deprinderi menite să protejeze mediul. Astfel, copilul va fi capabil să iubească mediul apropiat, să ajute la reciclarea unor deșeuri să planteze un copac sau să atragă atenția celorlalți pentru a păstra curățenia

Spectacolele constituie o formă de activitate extracurriculară în școală, prin care copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei. Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită rezidă în faptul că ea constituie o sursă inepuizabilă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează, permanent, la afectivitatea copilului

Serbările școlare reprezintă evenimente de o importanță deosebită în activitatea elevilor și în viața familiilor acestora-atât din punct de vedere afectiv, cât și cognitiv, dând ocazia elevilor de a prezenta, într-o manieră personală și originală, tot ce au învățat pe parcursul unui semestru sau an școlar. Participarea copiilor cu CES la activități culturale-artistice constituie puncte de referință care îi conduc spre autocunoaștere, ajutându-i să-și descopere propriile identități. Implicarea lor cât mai directă în situații de viață simulate, trezesc motivația și implică participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și interrelaționare cu cei din jur.

O scenetă are diverse roluri, iar cadrul didactic trebuie să găsească rolul care i se potrivește cel mai bine fiecărui copil, rol care să îi pună în valoare calitățile și cunoștințele. Copiii cu

deficiențe au însă nevoie de a fi împreună cu ceilalți . De regulă li se distribuie rolul colectiv , iar interpretarea melodiilor se realizează în cadrul corului, fiind cunoscută nevoia de apartenență. Pus în situația de a practica o diversitate de comportamente, de a se imita în „pielea” unor actori, copilului i se solicită un anumit mod de comportare, i se oferă prilejul de a acționa efectiv pe baza unor reguli de comportare civilizată, de a exersa în mod direct deprinderi, comportamente, relații sociale.

Bibliografie:

1. Albu, A., Albu, C., „Asistenta psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic”, Iasi, Polirom, 2000;
2. Popescu, G., Pleșa, O. (coord.), „Handicap, readaptare, integrare”, București, Pro Humanitate, 1998;
3. Verza, E., Păun, E., „Educația integrată a copiilor cu handicap”, Unicef, 1998.

CURRICULUM ADAPTAT – MATEMATICĂ

Prof. Codreanu Adriana

Școala Gimnazială „Principesa Elena Binescu” Bârlad

Prof. Codreanu Liviu

Școala Gimnazială „Virgil Caraivan” Șuletea

Nume și prenume cadru didactic propunător.....

Numele și prenumele elevului.....

Certificat de orientare școlară și profesională nr. ....

Diagnostic.....

Clasa a V-a

Perioada de implementare; septembrie 2022 – iunie 2023

Competențe generale

1. Utilizarea numerelor în calcule elementare
2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător
3. Rezolvarea de probleme pornind de la sortarea și reprezentarea unor date
4. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
1.1. Recunoașterea și scrierea numerelor în concentrul 0-31	- numărarea elementelor unei mulțimi, pentru evidențierea faptului că numărul de elemente ale acesteia este dat de ultimul număr din succesiunea 1, 2,...x, unde $x \leq 31$; - recunoașterea cifrelor de la 0 la 9, ca simboluri convenționale ale numerelor mai mici decât 10; - recunoașterea cifrelor pe tastele unui calculator sau ale altor resurse digitale; - reprezentarea numerelor de la 1 la 31 cu ajutorul unor obiecte (jetoane, creioane,	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, videoproiector, creioane colorate procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	

	mărgel etc.) sau semne (cerculețe, linii etc.); - citirea numerelor de la 0 la 31; - scrierea numerelor de la 0 la 31; - numărarea înainte și înapoi, în variante complete sau de la un punct al seriei, din 1 în 1, cu/fără manipularea obiectelor;	forme de organizare: individual, frontal, pe grupe		
1.2. Compararea numerelor în centrul 0-31	-compararea grupurilor de obiecte (bile, bețișoare, puncte etc.) prin figurarea lor unele sub altele, încercuirea părților comune ale grupurilor, punerea în corespondență 1 la 1 a elementelor grupurilor; - colorarea elementelor unei mulțimi după criterii date (ex.: „Colorează mulțimea care are cele mai multe/cele mai puține ...”; „Construiește/ desenează o mulțime cu tot atâtea/ cu mai multe/ cu mai puține ...” etc.); - identificarea „vecinilor” unui număr; - selectarea unor numere după un criteriu dat (ex.: „Încercuieți cu verde numerele mai mari decât 3 și mai mici decât 15”);	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, videoproiector, creioane colorate procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul, jocul didactic, problematizarea forme de organizare: individual, frontal	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	
1.3. Ordonarea numerelor în centrul 0-31, folosind poziționarea pe axa numerelor	- ordonarea unor numere date, crescător sau descrescător; - completarea unor serii numerice; - identificarea numerelor lipsă de pe axa numerelor, în situația în care se dau două numere;	materiale: fișe de lucru, imagini procedurale: explicația, exercițiul, problematizarea forme de organizare: individual, frontal	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	
1.4. Efectuarea de adunări repetate/ scăderi repetate prin numărare și reprezentări obiectuale în centrul 0-31	- jocuri de extragere repetată a unui anumit număr de elemente dintr-o mulțime dată (ex.: „Câți copii pot primi de la tine câte 2 baloane dacă tu ai 10 baloane?” „Un băiețel dă câte 10 jetoane celor 3 colegi ai săi. Câte a dat în total?”); - numărare cu pas indicat prin desen sau obiecte, crescător și descrescător;	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, creioane colorate, procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul, forme de organizare: individual, frontal	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	

1.5. Utilizarea unor denumiri și simboluri matematice (sumă, total, diferență, =, +, -) în rezolvarea și/sau compunerea de probleme	- aflarea sumei/diferenței a două numere mai mici decât 31; - aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței; - jocuri de rol care necesită gruparea/regruparea de obiecte și relația întreg-parte (ex.: „La ora de sport”, „La bibliotecă” etc.); - crearea unor probleme simple după imagini date; - formularea și rezolvarea unor probleme pornind de la o tematică dată, prin schimbarea numerelor/ acțiunilor/ întrebării dintr-o problemă rezolvată; - schimbarea componentelor unei probleme (date numerice, tematică, acțiuni), fără ca tipul de problemă să se schimbe; - transformarea unei probleme de adunare în problemă de scădere și invers; transformarea unei probleme prin extinderea/ reducerea numărului de operații;	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, creioane colorate, procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul, forme de organizare: individual, frontal, pe grupe	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	
2.1. Identificarea unor forme geometrice plane (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc) și a unor corpuri geometrice (cub, cuboid, sferă) în obiecte manipulate de copii și în mediul înconjurător	- descrierea unor figuri și corpuri geometrice din mediul apropiat; - recunoașterea unor figuri și corpuri geometrice: pătrat, dreptunghi, cerc, triunghi, cub, sferă, în mediul înconjurător și în materiale tipărite; - reproducerea, prin desen, a formelor geometrice plane (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc) cu ajutorul unor șabloane sau cu mâna liberă pe foaie cu pătrățele; - folosirea formelor geometrice (pătrat, dreptunghi, cerc, triunghi,) în realizarea unor desene (casă, robot, vapor etc.) pe foaie velină sau cu pătrățele;	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, creioane colorate procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul problematizarea forme de organizare: individual, frontal, pe grupe	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	
3.1. Rezolvarea de probleme în care intervin operații de adunare sau scădere cu 1-5 unități în concentrul 0-31 – (ex.: „La cumpărături”, „În parc” etc.) - rezolvarea de probleme în care numerele sunt date obiectual sau figurate prin semne simple: puncte, cerculețe, linii etc. - identificarea situațiilor contextuale care impun rezolvarea unor probleme prin adunare/scădere: am primit, a adus, au venit, au urcat, a spart, a dat, pleacă, zboară, s-au ofilit, au coborât etc. și	- jocuri de rol în care intervin operații de adunare sau scădere cu 1-5 unități în concentrul 0-31 – (ex.: „La cumpărături”, „În parc” etc.) - rezolvarea de probleme în care numerele sunt date obiectual sau figurate prin semne simple: puncte, cerculețe, linii etc. - identificarea situațiilor contextuale care impun rezolvarea unor probleme prin adunare/scădere: am primit, a adus, au venit, au urcat, a spart, a dat, pleacă, zboară, s-au ofilit, au coborât etc. și	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, videoproiector, creioane colorate procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul problematizarea	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	

	asocierea lor cu operația corespunzătoare - folosirea unor reprezentări simbolice simple pentru a reda înțelegerea enunțului unei probleme - rezolvarea unor probleme cu sprijin în imagini date - recunoașterea reprezentării prin desen a rezolvării unei probleme	forme de organizare: individual, frontal, pe grupe		
4.1. Realizarea unor schimburi echivalente valoric folosind reprezentări neconvenționale în probleme-joc simple de tip venituri-cheltuieli, cu numere din centrul 0-31	recunoașterea bancnotelor de 1 leu, 5 lei, 10 lei - confecționarea „banilor” necesari pentru o activitate-joc - jocuri de utilizare a banilor (ex.: „La magazin”, „În parcul de distracții” etc.); - jocuri de gestionare a unui mic buget – pentru excursie, vizită la muzeu, plimbare în parc, vizionarea unui film etc.;	materiale: caiet de lucru, fișă de lucru, calculator, creioane colorate procedurale: explicația, conversația demonstrația, exercițiul, forme de organizare: individual, frontal	- observarea sistematică a elevilor -aprecieri verbale -analiza produselor activității -evaluare sumativă	

Bibliografie:

1. https://www.edums.ro/invprimar/25_Matematica_explorarea_mediului_CP_II_OMEN.pdf
2. <https://www.scribd.com/document/530431851/Procedura-elaborare-curriculum-adaptat-elevi-CES>

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT pentru copiii cu cerințe educaționale speciale

**autor: profesor Cojocariu Ioneala Simona
Școala Gimnazială „Elena Rareș” Botoșani**

A. INFORMAȚII GENERALE:

Numele și prenumele copilului/elevului: elevul G.D.R

Reprezentantul legal al copilului: G.I

Data nașterii: 12.05.2006

Domiciliul: Botoșani

Unitatea de învățământ la care este înscris: ȘCOALA GIMNAZILĂ „ELENA
RAREȘ” BOTOȘANI

Clasa: a VII-a

Certificat de orientare școlară și profesională nr. .... / 17.07.2020 emis de CJRAE Botoșani

Valabilitatea certificatului de orientare școlară și profesională: ciclul gimnazial

Data realizării PIP: 21.09.2022

Perioada de implementare PIP (an școlar): 2022 - 2023

Disciplina: Informatică și T. I. C.

Cadrul didactic care implementează PIP-ul: COJOCARIU Ionela Simona

Diagnostic: Dificultăți de învățare

EVALUARE ÎNȚIALĂ:

Măsurile educative adaptate descriu strategii educative - didactice de stimulare și suport compensativ, adoptarea unor măsuri de dispensare la clasă, asigurarea unor modalități de verificare și notare adecvate și coerente în raport cu particularitățile cazului.

Instrumente folosite în evaluare:

Alternarea metodelor și instrumentele de evaluare tradiționale (probe scrise, probe orale) cu cele complementare (observarea sistematică și directă a elevului) și active-participative (portofoliul, platforma Microsoft TEAMS, Brainstormingul, Ciorchinele, Gândiți – lucrați în perechi, comunicați, Metoda R.A.I. „Răspunde-Aruncă- Interoghează”).

B. PLANIFICAREA INTERVENȚIEI:

COMPETENȚE GENERALE:

1. Utilizarea responsabilă și eficientă a tehnologiei informației și comunicațiilor
2. Rezolvarea unor probleme elementare prin metode intuitive de prelucrare a informației
3. Elaborarea creativă de mini proiecte care vizează aspecte sociale, culturale și personale, respectând creditarea informației și drepturile de autor

Nr. crt.	Competențe specifice	Conținuturi	Perioada de intervenție	Obs.
1.	1.1. Editarea/ tehnoredactarea de documente utilizând aplicații specializate 3.1. Elaborarea unor documente utile în situații cotidiene folosind aplicațiile studiate	Interfața unei aplicații de realizare a documentelor Instrumente de bază ale unei aplicații de realizare a documentelor Operații pentru gestionarea unui document: creare, deschidere, vizualizare, salvare, închidere Obiecte într-un document: text, imagini, tabele Operații de editare într-un document: copiere, mutare, ștergere Operații de formatare a unui document: text, imagine, tabel, pagină Reguli generale de tehnoredactare și estetică a paginii tipărite Reguli de lucru în realizarea unui document conform unor specificații (dimensiune pagină, dimensiune font, dimensiune imagine, format tabel)	septembrie – noiembrie 2022	
2.	1.2 Documentarea pe diferite teme prin utilizarea aplicațiilor audio respectiv audio-video 3.2. Elaborarea unor materiale audio-video pentru a ilustra o temă dată, folosind aplicații dedicate	Interfața unei aplicații de prelucrare a fișierelor audio respectiv audio -video Operații pentru gestionarea unei aplicații audio, audio-video: creare, deschidere, vizualizare, salvare, închidere Înregistrarea și redarea sunetelor Selecția unor secvențe audio, audio-video pentru ștergere, copiere și mutare Efecte de tranziție între scene Suprapunere coloană sonoră peste scene Generice – suprapunerea textului peste scene	decembrie 2022	
3.	1.3 Utilizarea aplicațiilor colaborative în scopul dezvoltării	Noțiunea de aplicație colaborativă Accesare/conectare în aplicația	ianuarie 2023	

	în echipă a unor materiale digitale	colaborativă Facilități ale aplicațiilor de tip colaborativ Interfața aplicației colaborative Instrumente de lucru: documente, prezentări Operații permise în aplicație: publicare, modificare conținuturi în aplicația colaborativă Noțiuni de etică într-un mediu colaborativ; hacker și cracker Protecția împotriva fraudei în mediul colaborativ online		
4.	1.4 Utilizarea unui mediu de programare pentru implementarea algoritmilor 2.1. Analizarea enunțului unei probleme simple în vederea rezolvării ei printr-un algoritm 2.2 Construirea unor algoritmi elementari care combină structurile secvențiale, alternative în scopul rezolvării unor probleme 3.3. Implementarea algoritmilor într-un mediu de programare în scopul rezolvării creative a unor probleme având caracter aplicativ	Facilități ale mediului de dezvoltare pentru un limbaj de programare: editare, rulare Structura programelor Vocabularul limbajului Date numerice Operații de citire și afișare a datelor Instrucțiuni/comenzi pentru implementarea în limbaj de programare a structurii liniare Instrucțiuni/comenzi pentru implementarea în limbaj de programare a structurii alternative	Februarie 2023 – iunie 2023	

Cadru didactic,
Prof.Cojocariu Ionela Simona

Responsabil Comisia de Curriculum,
Director adj.,Prof.

Bibliografie,
Andrei Florea, Silviu-Eugen Săcuiu- Informatică și TIC- manual școlar Editura Didactică și Pedagogică S.A
Planurile cadru în vigoare pentru anul școlar 2022-2023

Problematica incluziunii copiilor cu CES în școala românească

**Prof. Costea Daniela/Axinia Vasilica
G.P.P. „Prichindel” Suceava**

De-a lungul timpului, în sistemul educational s-a abordat în diferite moduri problematica educației unor copii cu cerințe educative speciale.

Societatea și școlile din societatea contemporană, față de această categorie de copii, a adoptat o gamă variată de atitudini, ce pendulează de la acceptarea și includerea lor, din ce în ce mai des, în medii instructiv-educative normale, la unele modalități de separare și chiar de izolare, în anumite situații extreme, față de mediul educational și social la care au acces toți copiii.

Dezvoltarea modernă a educației și învățământului înregistrează eforturi semnificative pentru a depăși distanța care separă învățământul de masă de copiii care învață mai greu, copii considerați a fi „incapabili”, „needucabili”, „inadaptați”, „cu probleme” etc.

Copiii care reușesc să facă față cu greu cerințelor educative, cei care arată diferite forme și niveluri de eșec în formarea, acumularea și consolidarea unor deprinderi și cunoștințe necesare, sunt încă prea puțin înțeleși, acceptați și ajutați suficient din punct de vedere psihopedagogic.

Comportamentul cel mai frecvent manifestat față de acești copii din partea societății, în general, este acela de subvalorizare, fiind justificat, în mare măsură, prin lipsa de reușită și de competență educațională.

Copiii care demonstrează acest tip probleme sunt percepuți de cele mai multe ori ca nefiind adaptabili, fiind marginalizați. Expresii precum: „Nu face față cerințelor”, „Nu este potrivit pentru această grădiniță”, „Trebuie trimis la o instituție specială”, sunt doar câteva dintre explicațiile prin care unele cadre didactice justifică neacceptarea unor copii de a fi educați alături de ceilalți copii, de aceeași vârstă.

În afara situației unei dizabilități, există și cazuri de copii proveniți din categorii socio-culturale, geografice sau etnice care nu primesc aceleași șanse cu alți copii, aceasta reducând-le adesea posibilitatea de a avea acces și de a participa la o educație care să răspundă nevoilor lor de dezvoltare umană.

Educația este un drept de care ar trebui să beneficieze fiecare copil și care trebuie să se adreseze tuturor, respectând diferențele care pot apărea între ei, diferențe din punct de vedere rasial, cultural, economic sau religios. Pot exista deasemenea și diferențe ale ritmului și stilului de învățare sau tulburări ale învățării și unele deficiențe posibile.

Uneori, în școli nu se știe să se lucreze cu copiii care au necesități educative speciale și nu se permite înscrierea lor. De multe ori acești copiii încep să frecventeze școala, dar, în scurt timp, din cauza greutăților sau a marginalizării o abandonează. Ei merg apoi la grădinițe/școli speciale sau centre de reabilitare etc.

Dar, în ultimul timp, tot mai mulți copii cu deficiențe sau din familii vulnerabile frecventează instituțiile educaționale preșcolare sau școlile din localitatea lor. Și aceasta deoarece țările au legi care stipulează că toți copiii trebuie educați. Pentru că e demonstrat că toți copiii pot învăța, mai mult sau mai puțin, iar dacă nu frecventează o instituție de învățământ, șansele lor de a fi educați sunt foarte reduse.

Mulți copii au diferite probleme la un moment dat. Unele dintre ele se rezolvă repede, dar altele au nevoie de un ajutor continuu, suplimentar.

Principalul motiv pentru promovarea frecventării școlilor obișnuite de către copiii cu deficiențe (sau din familii/medii vulnerabile) constă în sporirea posibilităților lor de a învăța din interacțiunea cu alții și în promovarea participării lor la viața comunității.

Frecventarea școlii este cel mai important mod prin care se poate asigura includerea tuturor copiilor în societate. Dar învățarea copiilor nu se desfășoară doar în mediul școlar. Ei învață multe lucruri de la familiile lor, din contactul cu prietenii și din participarea la activitățile care au loc în comunitate.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Dar, în special, mediul educational contribuie în cea mai mare parte la promovarea acestor atitudini de acceptare a diversității. Cadrele didactice au o responsabilitate mare, aceea de a se asigura că toți copiii participă așa cum trebuie la viața societății și că au șanse egale în mediul educațional.

Beneficiile includerii acestor copii în sistemul de învățământ de masă sunt reciproce, dar mulți dintre noi n-am conștientizat încă acest lucru evident.

Separarea ne limitează înțelegerea reciprocă. Înțelegerea problemei și toleranța reduc teama și în consecință respingerea, dezvoltă relații de comunicare și de colaborare, ceea ce e în beneficiul tuturor.

Din păcate, mulți nu sunt pregătiți (părinți, cadre didactice, copii) pentru a accepta diversitatea ce există în fiecare grădiniță/școală.

Acceptarea diversității poate fi implementată prin diferite tehnici de predare/învățare și prin adaptarea curriculară pentru copii ce necesită sprijin, precum și prin pregătirea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor.

Prin diferite strategii didactice bazate pe învățarea prin cooperare, cadrul didactic poate ușura interacțiunea socială, iar diversitatea trebuie percepută ca o modalitate de îmbogățire a experienței pedagogice.

Una dintre cele mai importante schimbări care poate influența procesul educativ al copilului cu dizabilități, este tendința spre normalizare.

Normalizarea înseamnă ușurarea accesului persoanelor cu dizabilități la condiții de existență cât mai apropiate, pe cât posibil, de circumstanțele și stilul de viață normal al societății din care fac parte.

Normalizarea înseamnă că societății i se dă ocazia de înțelege, accepta și respecta aceste persoane în societatea actuală și de a renunța la temerile care au determinat altădată societatea să le marginalizeze.

Principiul normalizării trebuie să fie aplicat tuturor categoriilor de persoane cu dizabilități, indiferent dacă deficiența este de ordin fizic, senzorial, mintal, emoțional sau socio-economic.

Copiii cu deficiențe nu sunt în mod special diferiți. Ei au nevoie însă de o intervenție personalizată în ceea ce privește pașii pe care îi facem în educația lor.

O caracteristică specială a acestor copii o constituie faptul că ei nu se adaptează cu ușurință, așa cum suntem obișnuiți sau cum ne așteptăm.

O cauză a acestor probleme stă, desigur, și faptul că nici în cadrul familiei, nici în societate ei nu beneficiază de o stimulare corespunzătoare. Lipsurile apărute în urma educației necorespunzătoare sunt totuși reversibile, și pot fi compensate chiar și în cazul unor tulburări organice, cu condiția ca potențialul copilului să fie stimulat în mod corespunzător.

Este important ca, atât copiii cu dizabilități, cât și cei fără probleme să învețe împreună în instituțiile de învățământ de masă, având sprijinul corespunzător. Începând de timpuriu în grupurile de joacă sau grădinițe normale, aceasta este cea potrivită pregătire pentru o viață integrată. Trebuie să știm că fiecare copil este diferit și are propriile nevoi, indiferent dacă este sau nu un copil cu dizabilități.

Așa cum am afirmat mai sus, toți copiii au dreptul la educație în funcție de trebuințele lor. Și copiii diferiți au aceleași drepturi ca ceilalți, iar o educație separată duce la marginalizarea și discriminarea lor, împiedicându-le dezvoltarea, învățarea și afirmarea personalității lor.

Copiii care au unele deficiențe fizice, senzoriale sau intelectuale pot întâlni la un moment dat multe dificultăți în ceea ce privește educația și participarea la viața comunității.

Multe din consecințele nedorite ale dizabilităților pot fi limitate atunci când copiii au posibilitatea să interacționeze și relaționeze cu cei din comunitatea lor, să ia contact cu experiențe și medii care ar minimaliza impactul deficienței lor (precum clădirile fără scări), să fie educați de către părinți și educatori care îi învață să-și dezvolte noi abilități.

Infirmitățile se datorează deficitului de posibilități, de participare sau educație și nu doar de deficiența în sine. Există o mulțime de lucruri care pot fi făcute de către părinți și cadrele didactice pentru a reduce limitările cauzate de deficiență.

Fiecare copil, indiferent de diversitatea sa, sau de nivelul său de dezvoltare, are dreptul la o educație calitativă, care să ajute în mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și la integrarea socială. Diferențierea pe baza apartenenței la o anumită categorie socială sau a nivelului de dezvoltare individual în unitățile de învățământ este nedreaptă și nu justifică excluderea.

Cercetările au demonstrat că aproape toți copiii se descurcă mai bine din punct de vedere academic și social în structuri incluzive. Grădinița/școala este cea care asigură mediul și nivelul de calitate cel mai propice educației și însușirii aptitudinilor sociale și cognitive. Pentru a ușura integrarea copiilor cu dificultăți de învățare în mediul educațional, este necesar ca în aceste instituții de învățământ să se asigure o atmosferă primitoare și prietenoasă. O școală obișnuită cu orientare incluzivă devine o instituție prin care să salvezi, dacă știi să acționezi, „suflete nevinovate” și să oferi șanse egale pentru toți.

Educația preșcolară vizează dezvoltarea unei abordări centrate pe copil/elev, recunoscând că toți copiii au nevoi de învățare diferite și că învață în ritmuri diferite.

Se consideră că, copiii întâmpină dificultăți atunci când se confruntă cu bariere în calea învățării și participării. Barierele pot fi date de condițiile de acasă și de la grădiniță, de stereotipurile existente în comunitate, de comportamentele pe care le adoptă copiii între ei și de imaginea de sine pe care o au, de competențele pe care le are cadrul didactic care lucrează cu copiii care au diverse nevoi, de gradul în care curriculumul este adaptat și centrat pe nevoile copilului, de materiale didactice inadecvate de predare, de un mediu educațional închis, și nu în ultimul rând de politicile guvernamentale locale și centrale.

Este importantă aprecierea tuturor copiilor în mod egal, creșterea gradului de participare al lor la activități diverse și reducerea excluderii lor din culturile, curriculum-ul și comunitățile educative. Trebuie urmărită restructurarea culturilor, politicilor și practicilor în unitățile școlare, astfel încât acestea să răspundă diversității copiilor, reducerii limitelor de învățare și participare a tuturor copiilor la actul de învățământ. Aici trebuie să aibă loc învățarea ce derivă din încercările de a depăși barierele care împiedică anumiți copii să aibă acces și să participe la procesul de luare a deciziilor, utilizarea diferențelor dintre copii drept resurse de sprijinire a procesului de învățare și nu transformarea acestor diferențe în probleme ce trebuie depășite, recunoașterea dreptului copiilor la o educație de bună calitate în localitatea lor, dotarea școlilor cu material didactic atât pentru cadrele didactice, cât și pentru copii, promovarea rolului școlilor în procesul de construire și de dezvoltare al comunității, încurajarea relațiilor de ajutorare reciprocă dintre școli și comunități; recunoașterea faptului că incluziunea în educație este un aspect al incluziunii în societate.

În concluzie egalitatea de șanse în educație este dreptul fiecărui copil la instruire și dezvoltare. Educația pentru toți înseamnă că trebuie dată o șansă tuturor copiilor indiferent de particularitățile și diferențele individuale, astfel încât să se poată bucura de educație și instruire.

Bibliografie:

1. *Acces la educație a copiilor cu cerințe educative speciale*, Ministerul Educației și Cercetării, București, Mai 2004
2. *Convenția cu privire la drepturile copilului*, ONU, 1989
3. *Dezvoltarea practicilor incluzive în școli. Ghid managerial*, MEN și UNICEF, București, 1999.
4. *Înțelegerea și satisfacerea necesităților copiilor în clase incluzive*. Ghid pentru pedagogi, UNESCO. Traducere sprijinită de Comisia Națională UNESCO, Chișinău, 2003
5. Ungureanu, D., *Copiii cu dificultăți de învățare*, EDP RA, București, 1998
6. Ungureanu, Dorel, *Educația integrată și școala incluzivă*, Timișoara, 2000

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Nr. _____/_____

Aprobat,
Director Școala Gimnazială

ADAPTARE CURRICULARĂ

Diaconu Stela, profesor itinerant/de sprijin, Școala Gimnazială Șerban Cioculescu Găești

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC ITINERANT/DE SPRIJIN: DIACONU STELA

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC DE LA CLASĂ:

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI:

ȘCOALA:

CLASA: a IV-a

DISCIPLINA: MATEMATICĂ

PERIOADA DE IMPLEMENTARE: AN ȘCOLAR 2022/2023

COMPETENȚE GENERALE:

1. Identificarea unor relații / regularități din mediul apropiat
2. Utilizarea numerelor în calcule
3. Explorarea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în mediul apropiat
4. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări
5. Rezolvarea de probleme în situații familiare

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
1.1. Explicarea unor modele/regularități, pentru crearea de raționamente proprii 2.1. Recunoașterea numerelor naturale din concentrul 0 – 1 000 000 și a fracțiilor subunitare sau echiunitare, cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100	• Formarea, citirea și scrierea numerelor naturale 0 – 1 000 000 - identificarea unor corespondențe între două mulțimi de numere, în situații practice (1.1); - scrierea cu cifre/litere a unor numere din intervalul 0 – 1 000 000 (2.1); - identificarea cifrelor unităților/zecilor/sutelor/miilor/zecilor de mii/sutelor de mii dintr-un număr, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.1); - compunerea și descompunerea numerelor din/în sute de mii, zeci de mii, mii, sute, zeci și unități, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.1); - numărare cu pas dat, în ordine crescătoare și descrescătoare, cu precizarea limitelor intervalului, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.1);	•Mijloace de realizare manualul, numărătoarea de poziționare, fișe de lucru; imagini care ilustrează folosirea numerelor în viața cotidiană, •Metode și procedee - exercițiul - explicația	- evaluare orală -evaluare scrisă -evaluare frontală	
2.1. Recunoașterea numerelor naturale în concentrul 0- 1 000 și a fracțiilor cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100	• Numerele naturale cuprinse între 0 – 1 000 000 - generarea de numere mai mici decât 1 000 000, care îndeplinesc condiții date (2.1); - compunerea și descompunerea numerelor din/în sute de mii, zeci de mii, mii, sute, zeci și unități, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.1)	• Mijloace de realizare manualul, numărătoarea de poziționare, fișe de lucru, • Metode și procedee - conversația - explicația - exercițiul - jocul didactic	- evaluare orală evaluare scrisă -evaluare frontală	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
2.1. Recunoașterea numerelor naturale din concentrul 0 - 1 000 000 și a fracțiilor subunitare sau echiunitare, cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100 2.2. Compararea numerelor naturale în concentrul 0 – 1 000 000, respectiv a fracțiilor care au același numărător sau același numitor, mai mic sau egal cu 10 sau numitor egal cu 100	• Compararea numerelor naturale - compararea unor numere mai mici decât 1 000 000 utilizând algoritmul de comparare (2.2); - scrierea rezultatelor obținute prin comparare, utilizând semnele $<$, $>$, $=$ (2.2); - generarea de numere mai mici decât 1 000 000, care îndeplinesc condiții date (2.1).	• Mijloace de realizare: manualul, numărătoarea de poziționare, jetoane cu numere, fișe de lucru, • Metode și procedee - conversația, - explicația, - demonstrația, - exercițiul, problematizarea	- evaluare orală și scrisă -evaluare frontală	
2.3. Ordonarea numerelor naturale în concentrul 0 – 1 000 000 și respectiv a fracțiilor care au același numărător sau același numitor, mai mic sau egal cu 10 sau numitor egal cu 100	• Ordonarea numerelor naturale - precizarea succesorului și/sau a predecesorului unui număr (2.3.) - ordonarea crescătoare /descrescătoare a unor numere mai mici sau egale cu 1 000 (2.3.) - rotunjirea/aproximarea numerelor în contexte similare unor situații din viața cotidiană, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.3.)	• Mijloace de realizare: manualul, jetoane cu numere, fișe de lucru, • Metode și procedee - conversația - explicația, - exercițiul, - jocul didactic	-evaluare frontală - evaluare orală și scrisă -autoevaluarea	
2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în concentrul 0 - 1 000 000 sau cu numere fracționare 5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri	• Adunarea și scăderea numerelor naturale 0 – 1 000 000, fără trecere peste ordin. Proprietățile adunării - efectuarea de adunări și scăderi fără trecere peste ordin, cu numere în concentrul 0 – 1 000 000, utilizând algoritmi de calcul,	• Mijloace de realizare manualul, fișe de lucru;	- evaluare orală și scrisă -observarea sistematică	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente diverse	descompuneri numerice și proprietățile operațiilor, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.4); - utilizarea calculatorului pentru verificarea rezultatelor adunărilor și scăderilor (2.4); - utilizarea terminologiei specifice operațiilor de adunare și scădere, cu sprijin din partea cadrului didactic (5.1). -rezolvarea de exerciții de tipul: Află suma/diferența numerelor (5.1).	• Metode și procedee Resurse procedurale: - explicația - conversația - exercițiul		
2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în centrul 0 – 1 000 000 sau cu numere fracționare 5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente diverse	• Adunarea cu trecere peste ordin a numerelor naturale mai mici decât 1 000 000 - efectuarea de adunări cu trecere peste ordin, cu numere în centrul 0 – 1 000 000, utilizând algoritmi de calcul, descompuneri numerice și proprietățile operațiilor, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.4); - utilizarea calculatorului pentru verificarea rezultatelor adunărilor (2.4); - folosirea unor tehnici de calcul rapid (proprietățile operațiilor, descompuneri de numere etc.) , cu sprijin din partea cadrului didactic (2.4).	• Mijloace de realizare: manual, jetoane cu numere • Metode și procedee - conversația - exercițiul - explicația	- evaluare orală - evaluare scrisă -observarea sistematică	
2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în centrul 0 – 1 000 000 sau cu numere fracționare 5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau	• Scăderea cu trecere peste ordin a numerelor naturale mai mici decât 1 000 000 - efectuarea de scăderi cu trecere peste ordin, cu numere în centrul 0 – 1 000 000 (2.4) , cu sprijin din partea cadrului didactic;	• Mijloace de realizare: manual, jetoane cu numere, • Metode și procedee - conversația	- evaluare orală -evaluarea scrisă -aprecieri verbale	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
compunerea de probleme cu raționamente diverse	- utilizarea simbolurilor ($<$, $\leq$, $>$, $\geq$, $=$) pentru compararea rezultatelor unor operații aritmetice , cu sprijin din partea cadrului didactic (5.1) - utilizarea terminologiei specifice operației de scădere , cu sprijin din partea cadrului didactic (5.1).	- exercițiul - explicația - jocul didactic		
2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 – 1 000 000 când factorii au cel mult trei cifre și de împărțiri la numere de o cifră sau două cifre 5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente diverse	• Operația de înmulțire. Proprietățile înmulțirii - utilizarea unor proprietăți ale înmulțirii în calcule, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.5); - utilizarea terminologiei specifice operației de înmulțire, cu sprijin din partea cadrului didactic (5.1); - efectuarea unor operații simple de înmulțire folosind suport intuitiv, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.5); - rezolvarea unor probleme date folosind proprietățile înmulțirii, cu sprijin din partea cadrului didactic (5.1)	• Mijloace de realizare - manualul, imagini pentru formularea de probleme, fișe de lucru, • Metode și procedee - conversația - exercițiul - explicația	- evaluare orală - evaluare scrisă -observarea sistematică	- efectuare a de înmulțiri folosind adunarea repetată
2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 – 1 000 000 când factorii au cel mult trei cifre și de împărțiri la numere de o cifră sau două cifre 5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau	• Înmulțirea cu 10, 100, 1000 - efectuarea de înmulțiri în care un factor este 10, 100, 1000 (2.5); - utilizarea simbolurilor ($<$, $>$, $=$) pentru compararea unor numere sau/și expresii numerice în care apar înmulțiri cu 10, 100 și 1000 (5.1); - rezolvarea de probleme în care apar operații de înmulțire , cu sprijin din partea cadrului didactic (2.5);	• Mijloace de realizare - manualul, imagini pentru formularea de probleme, fișe de lucru, • Metode și procedee - conversația - explicația	- evaluare orală și scrisă	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
compunerea de probleme cu raționamente diverse		- exercițiul		
2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 – 1 000 000 când factorii au cel mult trei cifre și de împărțiri la numere de o cifră sau două cifre 5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente diverse	• Operația de împărțire. - rezolvarea de exerciții folosind tabla împărțirii, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.5); - efectuarea de împărțiri folosind scăderea repetată (2.5); - utilizarea terminologiei specifice operației de împărțire, cu sprijin din partea cadrului didactic (5.1).	• Mijloace de realizare manualul, post-it-uri, calculator de buzunar; • Metode și procedee - conversația, - explicația, - exercițiul,	- evaluare orală și scrisă -aprecieri verbale .	- efectuarea de împărțiri prin scădere repetată
2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 – 1 000 000 când factorii au cel mult trei cifre și de împărțiri la numere de o cifră sau două cifre	• Împărțirea la 10, 100, 1 000 - efectuarea de împărțiri la 10, 100, 1 000 (2.5); - rezolvarea de probleme în care apar operații de împărțire, cu sprijin din partea cadrului didactic (2.5);	• Mijloace de realizare: manualul, jetoane cu numere • Metode și procedee - conversația, - explicația, - exercițiul,	- evaluare orală și scrisă -aprecieri verbale	
2.1. Recunoașterea numerelor naturale în concentrul 0 – 1 000 000 și a fracțiilor cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100	• Frații. Citirea și scrierea fracțiilor - identificarea numărătorilor și numitorilor fracțiilor (2.1); - determinarea unei fracții când numărătorul și/sau numitorul îndeplinesc anumite condiții (2.1);	• Mijloace de realizare manualul, coli colorate, mere, imagini, fișe de	- evaluare orală și scrisă	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente diverse	- reprezentarea intuitivă a unei fracții utilizând desene, hașuri, decupaje etc., pornind de la experiența cotidiană (2.1); - scrierea unor fracții pornind de la situații familiare (2.1); - folosirea fracțiilor în contexte familiare (5.1).	lucru, creioane colorate, • Metode și procedee - conversația - explicația - exercițiul - demonstrația	-evaluare frontală	
2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în concentrul 0 – 1 000 000 sau cu numere fracționare	• Adunarea și scăderea fracțiilor cu același numitor - adunarea și scăderea unor fracții cu același numitor folosind reprezentări grafice, cu sprijinul cadrului didactic (2.4); - completarea numărătorilor/numitorilor unor fracții pentru a obține relații adevărate, cu sprijinul cadrului didactic (2.4).	• Mijloace de realizare manualul, fișe de lucru; • Metode și procedee - conversația - explicația - exercițiul	- evaluare orală și scrisă -observarea sistematică	
3.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și a unor simboluri în diverse reprezentări 3.2. Explorarea caracteristicilor, relațiilor și a proprietăților figurilor și corpurilor geometrice identificate în diferite contexte	• Unghiul drept. Unghiul ascuțit. Unghiul obtuz - identificarea numărului de unghiuri ale unei figuri plane (3.2); - identificarea și citirea unghiurilor în desene date, cu sprijinul cadrului didactic (3.2); - gruparea unghiurilor în funcție de felul lor, cu sprijin din partea cadrului didactic (3.2); - desenarea unor unghiuri respectând indicații date (3.2);	• Mijloace de realizare manualul, riglă, creion, echer, fișe de lucru • Metode și procedee - conversația, - explicația, - exercițiul, - jocul didactic	- evaluare orală -evaluare scrisă -observarea sistematică	
3.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și a unor simboluri în diverse reprezentări	• Drepte perpendiculare Drepte paralele - verificarea poziției unor drepte folosind echerul, cu sprijinul cadrului didactic (3.2);	• Mijloace de realizare	- evaluare orală -evaluare scrisă	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
3.2. Explorarea caracteristicilor, relațiilor și a proprietăților figurilor și corpurilor geometrice identificate în diferite contexte	- identificarea unor segmente de dreaptă perpendiculare, paralele (3.2); - trasarea unor drepte paralele-perpendiculare (3.2);	manualul, riglă, creion, echer, fișe de lucru • Metode și procedee - explicația - exercițiul		
3.2. Explorarea caracteristicilor, relațiilor și a proprietăților figurilor și corpurilor geometrice identificate în diferite contexte	• Figuri geometrice: pătrat, dreptunghi, romb, paralelogram, triunghi, cerc - identificarea și denumirea figurilor plane (3.2); - identificarea elementelor componente ale unei figuri plane: unghi, latură, vârf (3.2); - identificarea numărului de forme geometrice plane dintr-un desen dat, cu sprijinul cadrului didactic (3.2.) - identificarea unor segmente de dreaptă perpendiculare, paralele , cu sprijinul cadrului didactic (3.2);	• Mijloace de realizare manualul, riglă, creion, echer, fișe de lucru • Metode și procedee - conversația, - explicația, - exercițiul,	- evaluare orală -evaluare scrisă -observarea sistematică	
3.2. Explorarea caracteristicilor, relațiilor și a proprietăților figurilor și corpurilor geometrice identificate în diferite contexte	• Corpuri geometrice - recunoașterea și descrierea unor obiecte care au forma unor corpuri geometrice cunoscute, din mediul apropiat (cub, paralelipiped, cilindru, sferă, con, piramidă) (3.2); - gruparea unor corpuri geometrice după criterii date (formă/ număr de fețe, număr de vârfuri, număr de muchii) , cu sprijinul cadrului didactic (3.2);	Mijloace de realizare manual tipărit/digital, corpuri geometrice, • Metode și procedee - explicația - exercițiul - jocul didactic	- evaluare orală -evaluare scrisă -evaluare frontală	

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete, inclusiv pentru validarea unor transformări	• Măsurarea lungimilor. Unități de măsură - utilizarea instrumentelor de măsură a lungimii și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurări ale lungimii (4.1); - efectuarea de măsurători cu unități standard, cu sprijinul cadrului didactic (4.1);	• Mijloace de realizare - instrumente de măsură a lungimii (metrul tâmplarului, metrul croitorului, ruleta), riglă; • Metode și procedee - conversația, - activități practice, -exercițiul,	- evaluarea orală -evaluare scrisă	
4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete, inclusiv pentru validarea unor transformări	• Măsurarea volumului lichidelor. Unități de măsură - efectuarea de măsurători cu unități nonstandard și standard pentru capacitate , cu sprijinul cadrului didactic (4.1); - selectarea și utilizarea instrumentelor de măsură a capacității și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurări ale capacității (4.1);	• Mijloace de realizare - manual tipărit și digital; vase de diverse capacități, imagini; • Metode și procedee - conversația - exercițiul - activitatea practică	- evaluarea orală -evaluare scrisă -observarea sistematică	
4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete, inclusiv pentru validarea unor transformări	• Măsurarea masei. Unități de măsură - efectuarea de măsurători cu unități standard (4.1); - utilizarea instrumentelor de măsură a masei și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurări ale masei, cu sprijinul cadrului didactic (4.1);	• Mijloace de realizare - cântare de diverse tipuri, • Metode și procedee - conversația - explicația	- evaluarea orală -evaluare scrisă -observarea sistematică	

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Competențe specifice	Conținuturi/Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
		- exercițiul		
4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete	• Măsurarea timpului. Ziua, ora, minutul, secunda - citirea ceasului folosind tipuri diferite de ceasuri (4.1); - fixarea pe ceas a orei indicate (4.1); - calcularea duratelor unor activități familiare copiilor, pe baza ceasurilor care indică începutul, respectiv sfârșitul unei activități, cu sprijin din partea cadrului didactic (4.1); - alegerea unităților de măsură adecvate pentru a măsura durate de timp, cu sprijinul cadrului didactic (4.1);	• Mijloace de realizare manual tipărit și digital, ceasuri de diverse tipuri, imagini; calendar; • Metode și procedee - conversația - exercițiul - activitatea practică	- evaluarea orală - observarea sistematică	
4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete, inclusiv pentru validarea unor transformări 4.2. Operarea cu unități de măsură standardizate, folosind transformări	• Monede și bancnote. Leul și banul. Euro și eurocentul - identificarea și compararea valorilor monedelor și a bancnotelor (4.1); - compararea unor sume de bani compuse din monede și bancnote diferite; jocuri de utilizare a banilor – De-a librăria/ Schimburi (4.1); - efectuarea unor calcule folosind unități monetare, cu sprijin din partea cadrului didactic (4.2)	• Mijloace de realizare imagini, bancnote și monede pentru uz didactic, fișe de lucru; • Metode și procedee - conversația - exercițiul - activitatea practică	- evaluarea orală	

Întocmit,
 Prof. itinerant/de sprijin
 Semnătură: _____

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Profesor psihopedagogie specială: Drăgan Aurelia
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Informații de bază:

Numele elevului: N.I.
Data nașterii: 09.06.2002
Școala: C.S.E.I. Alexandria
Clasa: a VII-a
Domiciliul: Teleorman

Echipa de intervenție:

Profesor psihopedagogie specială:
Profesor-educator:
Profesor logoped:
Profesor kinetoterapie:
Data elaborării P.I.P.: 02 octombrie 2022 – 12 ianuarie 2023
Data revizuirii P.I.P.: 24 noiembrie 2022

Problemele cu care se confruntă elevul (rezultatele evaluării complexe): dificultăți de învățare.

Psihodiagnostic: Tipul de deficiență: Deficiență mintală severă.

- Retard sever în achiziția limbajului, imaturitate afectivă, tulburări comportamentale, agresivitate.

Aspecte psihopedagogice observate:

Sociabilitate, adaptabilitate: Elevul evită grupurile, se adaptează greu situațiilor nou create. De asemenea, deficitul social reprezintă o parte importantă a dificultăților copilului.

În activitățile de învățare în grup: Elevul acceptă greu sarcinile primite în cadrul grupului și preferă activități individuale. Elevul prezintă incapacitate accentuată de a utiliza procesele gândirii; nu poate achiziționa noțiuni, nu reușește să înțeleagă relațiile dintre ele.

Comportamentele autostimulative diminuează abilitatea copilului de a răspunde la mediul sau de învățare, de aceea ele trebuie folosite doar ca întărire pozitivă. Mâncarea și jocul în aer liber reprezintă pentru el stimulentele ideale. Gravele probleme de învățare prin observare și imitare duc la dificultăți în relaționarea cu lucrurile și cu oamenii.

Este emotiv când este solicitat să răspundă oral.

Din punct de vedere cognitiv, elevul prezintă rigiditate la nivelul gândirii, incapacitate de realizare a operațiilor acestora.

- Limbajul - Este afectată comunicarea (atât limbajul oral cât și scris-cititul); comunică folosind limbajul non-verbal.

- Memoria de scurtă durată și cea de lungă durată foarte slabă.
- Deficit de atenție, imaginație săracă, labilitate emoțională.

Scopul programului de intervenție: Înlăturarea/diminuarea dificultăților determinate de dizabilitățile subiectului, în vederea realizării unei pregătiri școlare și socializării la nivelul maxim al posibilităților sale și sprijinirea elevului în depășirea dificultăților provocate de deficiența pe care o are în rezolvarea sarcinilor impuse de curricula școlară.

Nivelul de plecare: elevul are dificultăți de scriere, citire, dar și în efectuarea operațiilor matematice, rezolvarea problemelor simple.

Informații despre starea de sănătate a elevului: Stare bună de sănătate.

Informații despre mediul social: Locuiește în Centrul de Tip Familial.....

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE (se specifică intervalul de timp): Semestrul I

- Îmbunătățirea capacității de comunicare orală, de a înțelege și a-i face pe alții să înțeleagă diferite mesaje în situații variate;
- Dezvoltarea limbajului expresiv

Domeniul de intervenție: *Limbă și comunicare*

Competențe specifice	Conținuturi	Metode și mijloace de realizare	Criterii minimale de apreciere a progresului
I.1. Activizarea vocabularului pasiv	Sortarea și diferențierea obiectelor în funcție de anumite criterii (simultan sau succesiv): formă, culoare, utilitate,	Conversația Jocul didactic Explicația Demonstrația	Evaluarea verbalizării, dar și a percepției și conștientizării sarcinii didactice
I.2. Structurarea gramaticală a propoziției	Alcătuirea unor propoziții simple. Alcătuirea unor propoziții dezvoltate prin adăugarea unui atribut sau/și a unui complement	Conversația Jocul didactic Explicația Demonstrația Citirea unor imagini	Alcătuiește propoziții simple cu un subiect dat Răspunde în propoziții la întrebări „cine? ce? unde? cum? cui?”
I.3. Succesiunea logică în povestire	Ordonează imagini secvențe ale unei povestiri Povestește cu suport un text de scurte dimensiuni	Conversația Jocul didactic Explicația Demonstrația Citirea unor imagini	Povestește programul zilnic Răspunde în propoziții la întrebări contextuale „cine? ce? unde? cum? cui?”

FIȘA DE EVOLUȚIE A PROGRESULUI

Obiectiv	Octombrie				Noiembrie				Decembrie				Ianuarie				Observații
I.1. Activizarea vocabularului pasiv																	
I.2. Structurarea gramaticală a propoziției																	

I.3. Succesiunea logică în povestire																	

Revizuirea programului de intervenție:

Recomandări:

Bibliografie:

- Gherguț, A., Frumos, L., *Educația specială. Ghid metodologic*, Polirom, Iași, 2019.
- Gherguț, A. *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Polirom, Iași, 2006.
- Vrăsmaș, T., *Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Aspirații și realități*. Vanemonde, București, 2010.

Importanța activităților outdoor în incluziune (exemple de bună practică)

Prof. Dulgheru Alina- Simona
Prof. Nechita Andreea Georgiana

Activitățile outdoor sunt activitățile care se desfășoară în aer liber, activități de învățare care se desfășoară într-un cadru natural cu scopul de a forma deprinderi, priceperi dar și totodată asimilarea unor cunoștințe într-un mod facil și plăcut.

Activitățile outdoor care se pot desfășura cu preșcolarii pot fi organizate sub forma: ateliere de creații, jocuri de diverse tipuri, excursii, vizite, activități practic-gospodărești. Stim cu precădere că preșcolarii adoră joaca în natură, acest mijloc poate fi fructificat pentru asimilarea de cunoștințe, de implementarea sentimentului civic pentru natură, de protejare a acesteia și de libertatea de a alege modul de lucru fără a fi îngrădit de spațiu închis.

Educația incluzivă este o abordare și un proces continuu de dezvoltare a politicilor și practicilor educaționale, orientate spre asigurarea oportunităților și șanselor egale pentru persoanele excluse/marginalizate de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare și educație în condițiile diversității umane.

Fiecare copil este diferit și special, având propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu C.E.S. În procesul instructiv-educativ trebuie să ținem cont de fiecare copil în parte, de integrarea fiecăruia în actul educational și emoțional astfel că activitățile de tipul celor de creație oferă șansa

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate fiecărui copil să creeze, să conceapă și să aleagă ceva ce îi face plăcere și totodată să-l ademenească, să-l capteze.

Activitățile outdoor sunt extrem de benefice pentru copii cu CES, ei pot alege tipul de atelier unde vor lucra, pot tranzita mai multe centre, încercând materialele puse la dispoziție și totodată au posibilitatea de a coopera, de a face parte integrată dintr-o echipă.

Preșcolarii pot lua mai ușor contact cu natura și de a o explora prin aceste activități de tip outdoor, de asimilare a informațiilor transmise.

Așa cum s-a dovedit atelierelor de creație sunt căile cele mai reușite de a captiva fiecare copil prin punerea la dispoziție a mai multor tipuri de materiale didactice senzoriale (plastilină, nisip kinetic, lut) facilitând procesul instructiv-educativ. Preșcolarii adoră activitățile în natură, contactul cu aceasta dar și modul în care cooperează pentru finalizarea activităților.

Cadrul didactic trebuie să asigure integrarea fiecărui copil, cooperarea acestora și de asemenea întreg proces educativ să fie propice pentru particularitățile de vârstă cât și pentru copii cu CES.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

**Curriculum adaptat pentru elev cu CES
(Adaptarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare) la disciplina
limba și literatura română**

**Profesor Dumitriu-Broștic Elena
Școala Gimnazială „George Tutoveanu” Bârlad, județul Vaslui**

ȘCOALA GIMNAZIALĂ „GEORGE TUTOVEANU” BÂRLAD, JUD. VASLUI
PROFESOR: Dumitriu-Broștic Elena
ANUL ȘCOLAR 2022-2023
CLASA a VI-a D
NUME ȘI PRENUME ELEVĂ pentru care se aplică Curriculum adaptat: C. B. M.

**CURRICULUM ADAPTAT PENTRU ELEVII CU CES
ADAPTAREA STRATEGIILOR DIDACTICE
DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE**

ARGUMENT

Elevii cu nevoi educaționale speciale constituie unul dintre grupurile țintă pentru prioritatea strategică Asigurarea accesului tuturor la educație și îmbunătățirea calității educației.

Obiectivele generale ale învățământului integrat parțial sau complet sunt următoarele:

- a) - asigurarea participării totale și active la viața comunității a tinerilor și adulților cu deficiențe prin finalizarea educației lor formale;
- b) asigurarea asistenței permanente și continue pentru copiii cu nevoi educaționale speciale în scopul conducerii lor către viața independentă, conform propriilor lor dorințe, aspirații și capacități;
- c) îndepărtarea cauzelor deficiențelor, prevenirea agravării acestora și diminuarea consecințelor lor asupra copilului;
- d) evitarea și eradicare oricăror tipuri de discriminări către persoanele cu handicap sau deficiențe.

Programa școlară se bazează pe fundamentul teoretic potrivit căruia profilul de competențe al elevilor cu dizabilități este unic, iar curriculumul oferă doar un cadru de referință pentru atingerea scopurilor educaționale și de reabilitare. Curriculum are ca scop accesibilizarea conținutului și a metodelor educative pentru a fi însușite de școlarii cu cerințe educaționale speciale.

Competențe generale:

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute.
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare.
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute.
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare.
5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional.

Competențe specifice și exemple de activități de învățare:

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute:
  - 1.1. Desprinderea semnificației globale a unui mesaj oral, clar articulat, emis cu viteză normal.
    - Exerciții de ascultare și executare a unor comenzi verbale.
    - Exerciții de tip „adevărat/fals”.
    - Exerciții de înțelegere globală, de tip „încercuiește”, „colorează”, „grupează”, „unește”, „bifează”.
    - Semnalează corectitudinea/incorectitudinea unui mesaj audiat.
    - Utilizează în diferite contexte informațiile culese prin ascultare.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

1.2. Recunoașterea unor informații specifice dintr-un mesaj oral articulat clar, emis cu viteză de la rar spre normal.

- Selectează imagini potrivite unui mesaj simplu audiat.
- Selectează și ordonează imaginile potrivite unui mesaj simplu audiat.
- Colorează imaginea potrivită dintr-un șir de imagini.
- Plasează unele imagini/obiecte în ordinea corectă, la locul indicat, pe baza instrucțiunilor.
- Desenează, completează unele imagini potrivit mesajului audiat.
- Exerciții de tip "adevărat/fals" - Exerciții de înțelegere, de tip „încercuiește”, „colorează”, „grupează”, „unește”, „bifează”.

1.3. Afirmarea interesului față de receptarea semnificației mesajelor orale.

- Ascultă și înțelege unele cântece simple pentru copii.
- Ascultă cu interes unele secvențe de 4-5 minute dintr-o poveste în limba română.
- Vizionează cu interes unele secvențe de 4-6 minute din filme de desen animat în limba română.
- Înțelege mesajul unor filme de desene animate în limba română.
- Formulează întrebări de lămurire în urma audierii poveștilor.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare:

2.1. Reproducerea unor cuvinte/mesaje simple respectând pronunția specifică a grupurilor de litere, a diftongilor, triftongilor și a hiatului la nivelul cuvântului.

- Repetă după profesor cuvinte, mesaje simple individual/în cor până la reușirea pronunției, intonației corecte.
- Pronunță corect cuvinte care conțin diftongi și triftongi.
- Evidențiază cantități vocalice în limba română: *oa, ea, ua, uă, ia, ie, eau*.
- Repetă ghicitori, însoțită de gesturi - recită rime simple.
- Cântă cântece însoțite de mișcare, mimă.
- Repetă corect formule de salut, întrebări uzuale, răspunsuri la aceste întrebări mesaje simple.
- Recită poezii scurte.

2.2. Transmiterea de informații prin formularea de enunțuri simple referitoare la obiecte, persoane, activități din mediul apropiat.

- Formulează enunțuri despre sine (nume, vârstă, adresă, activități preferate), despre familie, colegi, animalul preferat, culoarea preferată, mâncarea preferată.
- Exerciții – joc: „Acesta sunt eu.....”.
- Participă la jocuri de prezentare.
- Se prezintă și prezintă pe cineva.
- Formulează enunțuri simple pe teme familiare, răspunsuri la întrebări.
- Prezintă prin mesaje scurte, persoane/activități cunoscute.
- Denumeste unele activități zilnice.
- Completează unele propoziții folosind cuvinte corespunzătoare.
- Formulează mesaje pe baza unor imagini.
- Construiește enunțuri pe baza unui set de cuvinte date sau a unui șir de imagini.

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute:

3.1. Afirmarea curiozității pentru decodarea unor scurte mesaje scrise.

- Exerciții de identificare a unor simboluri/etichete cu mesaje scurte și simple.
- Realizează corespondența dintre unele mesaje scrise și imaginile corespunzătoare lor.
- Comentează imagini, cu trimiteri la semnificația textului.
- Înțelege mesaje citite în texte scurte din reclame, afișe, panouri, reviste pentru copii.

3.2. Citirea în ritm propriu și cu voce tare a literelor/silabelor/cuvintelor/propozițiilor/textelor scurte în limba română.

- Exerciții variate de citire: a) citire cu și fără model; b) citirea coloanelor/șirurilor de cuvinte de pe fișe adaptate: despărțite în silabe sau integral; c) citirea în lanț a cuvintelor; d) citirea cuvintelor sau combinațiilor scrise pe tablă / planșe, sub formă de joc; e) citirea selectivă (primul / ultimul cuvânt, cuvântul care începe cu un anumit sunet etc.); f) citire pe roluri.
- Citește corect un text cunoscut în limba română.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

3.3. Identificarea semnificației globale a unui text scurt citit.

- Exerciții de identificare a mesajului textului citit.
- Răspunde la întrebări pe baza textului citit.
- Exerciții de tipul ”adevărat/fals”.
- Selectează imagini potrivite unui text simplu citit.
- Selectează și ordonează imaginile potrivite unui text simplu citit.
- Plasează unele imagini/obiecte în ordinea corectă, la locul indicat, pe baza instrucțiunilor citite.
- Desenează, completează unele imagini potrivit mesajului citit.
- Exerciții de înțelegere, de tip „încercuiește”, „colorează”, „grupează”, „unește”, „bifează”.
- Exerciții de tipul „completare de spații libere” pe baza unui text citit.
- Exerciții –joc eliminarea unui cuvânt care nu se potrivește ca înțeles cu o serie de cuvinte.

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare:

4.1. Redactarea de mesaje scrise simple cu respectarea unor convenții de bază.

- Scrie corect literele și grupurile de litere specifice limbii române.
- Copiază/transcrie unele cuvinte, propoziții sau fragmente de texte cunoscute.
- Alcătuiește enunțuri pe baza unor cuvinte date.
- Exerciții de copiere/ transcriere/dictare a unor texte scurte, cu încadrarea corectă pe spațiu și în pagină.
- Alcătuiește enunțuri/scurte texte scrise (2-3 enunțuri) pe baza unor imagini sau pe baza unui șir de întrebări.
- Formulează în scris, răspunsuri la întrebări pe teme familiare.
- Exerciții de tipul „completare de spații libere” pe baza unui text citit.
- Exerciții privind respectarea și exersarea punctuației învățate (punctul, virgula, semnul întrebării, semnul exclamării), cât și a ortografiei (scrierea cu majusculă).
- Exerciții de copiere și autodictare a poeziilor respectând regulile specifice valabile în cazul textelor în versuri.
- Găsește corespondența dintre subiect și predicat, dintre substantiv și adjectiv(fără menționarea terminologiei).

4.2. Reproducerea/completarea unor scurte mesaje funcționale.

- Realizează etichete cu scurte mesaje simple.
- Copiază/transcrie unele mesaje funcționale (bilet, invitație).
- Completează scurte mesaje funcționale (bilet, invitație)

5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional:

5.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi

- prezentarea unor experiențe similare sau diferite privitoare la viața de familie, la valorile promovate în școală etc., pornind de la tradiții întâlnite în textele orale sau scrise studiate.

Conținuturi:

Domenii de conținut	Clasa a VI-a
Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacțiune)	Acte de vorbire: formule de salut, de prezentare, de adresare, de mulțumiri, de permisiune, de solicitare pentru diferite evenimente. Cuvântul. Propoziția/ Enunțul. Utilizarea cuvintelor noi în contexte adecvate. Introducerea cuvintelor noi în vocabularul propriu. Intonarea propozițiilor enunțiative, interogative și exclamative. Dialogul: - Inițierea, menținerea și încheierea unui dialog, în diferite situații de comunicare: activități școlare, la masă, activități în timpul liber, la cumpărături, la medic. - Formularea de întrebări și răspunsuri cu suport imagistic.

	- Oferirea unor informații despre: sine, colegii de clasă, membrii familiei, despre activități zilnice. - Exprimarea acordului sau dezacordului în legătură cu atitudinea unei persoane. Oferirea de informații referitoare la universul școlii. Forme ale discursului oral: - descrierea scurtă, simplă (de obiecte, ființe din universul imediat - povestirea unor fapte și întâmplări în ordine cronologică, după un text și/sau un suport vizual.
Citire/lectură	Literele mici și mari de tipar și de mână. Grupurile de litere <i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i>. Alfabetul limbii române. Citirea cuvintelor mono și plurisilabice (introduse progresiv) Citirea propozițiilor/ enunțurilor Citirea textelor scurte (de maxim 50-80 de cuvinte, introduse progresiv)
Scriere/redactare	Literele mici și mari de tipar și de mână. Grupurile de litere <i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i>. Alfabetul limbii române. Ortografia. Scrierea corectă a literelor specifice limbii române în cuvinte. Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupurile de litere <i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i>. Scrierea cu majusculă a substantivelor proprii (fără terminologie). Scrierea cu majusculă la începutul propoziției. Scrierea corectă a titlului. Scrierea propozițiilor enunțiative, interogative și exclamative. Punctuația: punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, virgula, linia de dialog. Organizarea textului scris Scrierea pe caiet dictando. Așezarea textului în pagina caietului: plasarea titlului și respectarea spațiului dintre cuvinte /propoziții/strofe. Scrierea funcțională (copiere, transcriere, completare) Copieri/Transcrieri/Dictări (litere, silabe, cuvinte, propoziții, texte de maxim 50 de cuvinte). Transcrierea și completarea unor scurte texte funcționale: biletul, invitația. Alcătuirea de enunțuri și scurte texte scrise (2-3 enunțuri) pe baza unui suport vizual sau pe baza unui șir de întrebări.
Elemente de construcție a comunicării	Fonetică: Sunetele specifice limbii române. Articularea corectă a vocalelor și a consoanelor. Pronunțarea corectă a cuvintelor care conțin diftongi și triftongi. Pronunțarea corectă a cuvintelor care conțin grupuri de litere (<i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i>). Vocabular: Cuvinte: Cuvinte cu sens opus, cuvinte cu sens asemănător. Cuvinte care au aceeași formă și înțeles diferit. Despărțirea

	cuvintelor în silabe (intuitiv, fără cunoașterea regulilor). Propoziția/ enunțul (fără teoretizări). Pronumele personal pentru a numi și a identifica pe cineva/ceva (fără menționarea terminologiei). Substantivul: genul și numărul (fără teoretizări). Verbul: persoana, numărul, timpul (fără teoretizări). Adjectivul: genul, numărul, acordul cu determinantul său. Numeralul cardinal și numeralul ordinal.
Elemente de interculturalitate	Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică. Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digital. Modele comportamentale în legende greco-romane

Sugestii metodologice:

Specificitatea procesului de învățare la elevii cu dizabilitate intelectuală ușoară și moderată, presupune o abordare diferită a programei școlare centrată, pe competențe specifice aplicate în contexte concrete. Această programă școlară propune flexibilitate și adaptabilitate, oferind posibilitatea modificării, completării sau înlocuirii activităților de învățare. Formarea competențelor formulate în programă pot fi realizate printr-un demers didactic personalizat specific fiecărei clase sau fiecărui elev în parte.

Strategii didactice:

Obiectivul principal al studierii limbii române este formarea abilităților de comunicare, de a forma deprinderi adecvate vârstei și capacității de asimilare a cunoștințelor.

Metodele și procedeele didactice utilizate vor urmări crearea de situații educaționale în care elevii să participe activ la procesul învățării.

Receptarea orală: pentru elevii cu dizabilitate intelectuală ușoară și moderată, se vor utiliza mesaje simple (comenzi orale, instrucțiuni, întrebări), articulate cu atenție, clar și rar și vor fi însoțite de gesturi. În cazul de față, eleva Proca Bianca-Nicoleta aceste aspecte sunt de luat în considerație.

Exprimarea orală:

Factorii de natură emoțională influențează dezvoltarea capacității de exprimare orală a elevului, accentul fiind pus pe abordarea comunicativ-funcțională, predarea limbii române fiind în relație cu experiențele de viață, cu nevoile de comunicare ale acestuia.

Elevii vor fi sprijiniți de profesor care îi va încuraja și îi va recompensa pentru progresele realizate. Profesorul va accentua aspectele pozitive ale activității elevilor astfel încât să fie stimulată încrederea în sine.

Proiectarea:

Proiectarea activităților didactice va urmări:

- formarea și dezvoltarea competențelor specifice;
- relaționarea intra- și interdisciplinară, intra- și crosscurriculară;
- personalizarea procesului de predare-învățare în raport cu competențele profesionale ale cadrului didactic și în raport cu elevul (cu clasa);
- stimularea proceselor cognitive, având ca finalitate formarea de competențe;
- asigurarea unei viziuni de ansamblu asupra învățării;
- posibilitatea unei bune utilizări a resurselor (timp, mijloace materiale și auxiliare didactice).

Evaluarea:

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Ea trebuie corelată cu toate activitățile didactice. Abordarea comunicativ-funcțională impune atât evaluarea inițială la începutul anului școlar, cât și cea formativă cu scopul urmăririi progresului înregistrat de fiecare elev în parte. Competențele de comunicare vor fi evaluate pe tot parcursul anului școlar. Evoluția copilului

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev.

Bibliografie:

Gherguț, A., Frumos, L. Raus, G. (2016). *Educația specială. Ghid metodologic*, Ed. Polirom, Iași.
 Ministerul Educației Naționale, Serviciul Național de Evaluare și Examinare (1998). *Evaluare în învățământul gimnazial, Descriptori de performanță*, Ed. Humanitas Educational, București.
 Ministerul Educației Naționale, Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017, *Programa școlară pentru disciplina LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ*, Clasele a V-a – a VIII-a, București.
 David, C., Roșan, A. (2019). *Tulburările specifice de învățare. Învățăm fonologic – program structurat de antrenament al conștiinței fonologice*, Ed. Polirom, Iași

Anul școlar: 2022 – 2023

Aria curriculară: Limbă și comunicare

Disciplina de învățământ: Limba și literatura română

Clasa: a VI-a

Manualul utilizat: Cîrstea, Mihaela Daniela, Ileana Sanda, Viorica Avram, Alexandra

Dragomirescu, *Limba și literatura română: manual pentru clasaa VI-a*, București, Editura

Didactică și Pedagogică, 2018

Număr de ore pe săptămână: 4 ore

Anul școlar 2022 – 2023 are 36 de săptămâni de cursuri, dintre care o săptămână alocată pentru „Școala Altfel” și o săptămână pentru Programul „Săptămâna Verde”. Programul național „Școala Altfel”-27- 31martie 2023 modulul IV. Programul „Săptămâna Verde”- 24-28 aprilie 2023 modulul V.

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ

Modul	Unitatea de învățare	Compe-tențe specifice	Conținuturi	Nr. de ore	Săptămâna	Conținuturi adaptate curricular
M O D U L I S1-S7	1.Bibliotec a și pasiunea lecturii	1.1	Comunicare orală- <i>Biblioteca:</i> - Contextul de comunicare: locul și momentul	1	S1	Evaluare adaptată curricular pentru elev CES
		1.2	interacțiunii, relația dintre	1	S1	*Evaluarea competențelor de lectură
		1.4	interlocutori, identitatea			
		2.1	interlocutorilor, cunoștințele		S1	*Exerciții de îmbogățire a vocabularului
		2.3	comune legate de tema	2		
		3.1	discuției		S1	
	S1-S4	3.3	Elemente de construcție a comunicării:		S2	*Prezentarea unor mesaje orale cu conținut relevant ptentru elevi, din mediul apropiat
		4.1	- Cuvântul: formă și sens.	2		
		4.3	Sens de bază, sens secundar.	2	S2	
		5.1	Sens propriu. Sens figurat		S2	
		5.1	Lectură - Text-suport: <i>În bibliotecă</i> , de Ana	2	S3	
			Blandiana:	2	S3-S4	
			- Strategii de	1		
			comprehensiune:	2	S4	
			reprezentări mentale,			
			integrarea informațiilor			

			textului în propriul univers cognitiv și afectiv Elemente de construcție a comunicării: - Rolul contextului în crearea sensului. Sinonime. Antonime. Omonime. Polisemie Lectură - Text-suport: <i>Micul Cantemir și cireșul</i>, de George Bălăiță - Text narativ. Moduri de expunere. Narator. Autor Redactare - Rezumatul. Etapele scrierii Lectură - Text-suport: <i>Povești repovestite</i>, de Laura Câlțea Elemente de interculturalitate - <i>O mie de vieți într-o carte</i>: - Valori ale culturii populare în spațiul românesc Recapitulare Evaluare Analiza rezultatelor și ameliorare	1 1 1	S4 S4	*Exerciții orale după un model dat *Exerciții de scriere corectă *Transcrierea și copierea unui fragment, cu accent pe încadrarea în spațiu și în pagină Realizarea unei fișe de portofoliu
	2. Modele și antimodele S5-S7	1.1 1.2 2.3 2.5 3.1 3.2 3.3 3.4 4.1 4.2 4.3 4.4 4.5	Comunicare orală - Text de ascultat: fragment din spectacolul de teatru radiofonic <i>Hagi Tudose</i> (dramatizare a textului narativ scris de Barbu Ștefănescu Delavrancea): - Performarea actelor de limbaj: relația dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj - Lectură - Text-suport: <i>Scrisoarea a III-a</i>, de Mihai Eminescu: Lectură - Text-suport: <i>Câinele și cățelul</i>, de Grigore Alexandrescu - Fabula. Teorie și aplicații - Textul narativ în versuri	2 2 2 1 1 1	S5 S5 S6 S6 S6 S7 S7	*Copierea/transcrierea unui fragment prin evidențierea semnelor de de punctuație cu alte culori *Exerciții de alcătuire a unui enunț după un criteriu dat *Transformarea unei propoziții după modelul dat *Transcrierea și copierea unui fragment, cu accent pe

			-Versificație: Măsura versurilor Elemente de construcție a comunicării: - Structura fonologică a cuvintelor: Diftong. Triftong. Hiat Lectură - Text-suport: <i>Bivolul și coțofana</i>, de George Topîrceanu: - Interpretarea limbajului figurat (enumerația) Elemente de construcție a comunicării: - Despărțirea în silabe (principiul fonetic) Redactare: - Etapele scrierii, cu accent pe: planul textului; redactarea ciornei și a lucrării pe baza planului Elemente de interculturalitate – <i>Fă bine!</i>: - Valori ale culturii populare în spațiul românesc. Recapitulare Evaluare Analiza rezultatelor și ameliorare	1 1	S7 S7	încadrarea în spațiu și în pagină *Exercitii de sesizare a diferențelor din imaginile date, pe baza experienței anterioare * Asociere imagini - succesiunea întâmplărilor *Exerciții de identificare a titlului și a autorului textului
M O D U L II S8-S15	3.Mărturii din trecut S8-S11	1.2 2.3 2.5 3.1 3..2 33 3.4 4.1 4.2 4.3 4.4 4.5 5.1 5.2	Comunicare orală - <i>În vizită la muzee</i>: - Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup. Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor Lectură - Text-suport: <i>Sobieski și românii</i>, de Costache Negruzzi: - Instanța comunicării narrative: personajul - Momentele subiectului/ etapele acțiunii Elemente de construcție a comunicării: - Verbul. Moduri verbale și timpurile lor: conjunctivul și condiționalul-optativ	1 2 2 4 3 1 1 1 1	S8 S8 S8-S9 S9-S10 S10 S11 S11 S11 S11	*Interpretează (reordonare, rearanjare, restructurare) în diferite moduri un material Realizarea unei fișe de portofoliu *Transcrierea si copierea unui fragment, cu accent pe încadrarea în spațiu și în pagină Realizarea unei fișe de portofoliu

			- Predicatul nominal. Verbul copulativ <i>a fi</i>; numele predicativ Redactare - Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă Elemente de interculturalitate: - Valori etice în legendele popoarelor Recapitulare Evaluare Analiza rezultatelor și ameliorare			Evaluare adaptată curricular
4. Călătoria a S12-S15	1.1	Comunicare orală – Text de ascultat: fragment din	1	S12	* Exerciții de citire în ritm propriu a unor propoziții/fragmente scurte din lecția de zi	
	1.2	<i>Cartea cu Apolodor</i> , de				
	2.3	Gellu Naum:				
	2.5	- Strategii de concepere și				
	3.1	de comprehensiune a				
	3.2	textului oral: parafrizare,			* Exerciții de analiză după model	
	3.3	informații explicite și	1	S12		
	3.4	implicite, rezumare				
	4.1	- Lectură - Text-suport:	1	S12		
	4.2	<i>Toate pânzele sus</i> , de Radu	1	S12		
	4.3	Tudoran			* Exerciții de completare propoziții lacunare	
	4.4	Lectură - Text-suport: <i>D-l Goe</i> , de I.L. Caragiale	1	S13		
	4.5	- Dialogul în textul literar	1	S13		
		Lectură - Text-suport: <i>Bubico</i> , de I.L. Caragiale:	2			
		- Instanțele comunicării	3	S13		
		narative: autorul, naratorul			* Exerciții pentru dezvoltarea limbajului scris și a capacității lexicale	
		- Tipuri de narațiune:	1	S14		
		narațiunea la persoana I/la persoana a III-a				
		Elemente de construcție a comunicării	2	S14		
		- Subiectul	1	S15		
	-Complementul.	1		Evaluare adaptată curricular		
	Complemente necircumstanțiale		S15			
	Redactare:					
	- Tipar textual de structurare a ideilor: narativ		S15			
	Elemente de interculturalitate - <i>În vizită la Moș Crăciun</i> :					

M O D U L U L IV S22-S27	6. <i>Lumea artistică</i> S22-S27	1.1	Comunicare orală - <i>Dincolo de culise:</i>	1	S22	* Exerciții pentru dezvoltarea limbajului scris și a capacității lexicale * Exerciții de alcătuire de propoziții cu cuvinte date din text pentru dezvoltarea vocabularului Realizarea unei fișe de portofoliu Evaluare adaptată curricular
		1.2	- Strategii de ascultare	1	S22	
		2.3	activă: semnale nonverbale			
		2.5	de încurajare	4	S22-S23	
		3.1	- Atitudini comunicative:			
		3.2	interes, curiozitate,	4	S23-S24	
		3.3	implicare, cooperarea în	4	S24-S25	
		3.4	activități de grup	2	S25	
		4.1	Lectură - Text-suport: <i>Frații</i>			
		4.2	<i>Jderi</i> , de Mihail Sadoveanu	3	S26	
		4.3	- Textul descriptiv literar în			
		4.4	proză	2	S26-S27	
		4.5	Elemente de construcție a comunicării:	2	S27	
			- Adjectivul. Flexiunea	1	S27	
			cazuală. Gradele de comparație			
			- Adverbul. Gradele de comparație			
M O D U L U L V	7. <i>Natura țării mele</i> S28-S31		Lectură - Text-suport: <i>Castelul din Carpați</i> , de Jules Verne:			*Exerciții de citire în ritm propriu a unor propoziții/fragmente scurte din lecția de zi * Jocuri de exersare a
			- Epitetul			
			Redactare:			
			- Tipare textuale de structurare a ideilor:			
			descriptiv, narativ-descriptiv (prezentarea unui proces ca succesiune de etape)			
			Elemente de interculturalitate - <i>Eroi de legendă:</i>			
			- Valori etice în legendele popoarelor			
			Recapitulare			
			Evaluare			
			Analiza rezultatelor și ameliorare			
			Comunicare orală - <i>Cascada Bigăr:</i>	1	S28	
		1.1	- Dicția, importanța ei în interacțiunile verbale	2	S28	
		2.3	- Text-suport: <i>Pastel</i> , de George Coșbuc	2	S28-S29	
		2.5				
		3.1	Lectură - Text-suport:	1	S29	
		3.3	<i>Amurg în Delta</i> , de Ion Pillat			

S28-S36		3.4 4.1 4.2 4.3 4.4 4.5	- Text descriptiv în versuri: pastelul - Elemente de versificație: rima, strofa, ritmul (intuitiv) Elemente de construcție a comunicării: - Complementul. Complemente circumstanțiale Lectură - Text-suport: <i>Oaspeții primăverii</i>, de Vasile Alecsandri - Textul descriptiv în versuri Redactare: - Stil: proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională, originalitate Elemente de interculturalitate - <i>Natura țării mele</i>: - Limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni Recapitulare Evaluare Analiza rezultatelor și ameliorare	4 1 1 1 1 1	S29-S30 S30 S30 S31 S31 S31 S31	diferitelor tipuri de comunicare * Exerciții de alcătuire de propoziții cu cuvinte date din text pentru dezvoltarea vocabularului Evaluare adaptată curricular
	8.Lumea tehnologiei S32-S34	1.1 1.2 2.3 2.5 3.1 3.2 3.3 3.4 4.1 4.2 4.3 4.4 4.5	Comunicare orală - <i>Lumea roboților</i>: - Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor Lectură - Text-suport: <i>Cartea electronică</i> - Textul argumentativ - Interese și atitudini față de lectură Redactare: - Adecvarea la temă - E-mailul - Blogul Elemente de interculturalitate - <i>Comunitatea românilor de pretutindeni</i>:	1 1 2 1 1 1 2 2 2	S32 S32 S32 S33 S33 S33 S33 S34 S34	* Exerciții de analiză după model *asociere imagini - succesiunea întâmplărilor * Exerciții pentru dezvoltarea limbajului scris și a capacității lexicale * Exerciții de analiză după model dat

			Comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni Elemente de construcție a comunicării: - Variația stilistică: limba vorbită, limba scrisă Recapitulare Evaluare Analiza rezultatelor și ameliorare			* Citește corect respectând ordinea frazelor, intonația, semnele de punctuație etc.
	Recapitulare finală S35-S36		Exerciții recapitulative	8	S35-S36	Realizarea portofoliului

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

Prof. înv. preșc., Funduianu Mihaela
Liceul „Ștefan D. Luchian” Ștefănești, jud. Botoșani

Educația incluzivă în grădiniță presupune integrarea și includerea tuturor copiilor indiferent de capacitățile și competențele de adaptare și de învățare, în mediul educațional. Prin incluziune se înțelege: a educa copiii cu cerințe speciale în grădinițe obișnuite, alături de copii normali; a permite accesul efectiv al copiilor cu cerințe speciale la programul și resursele grădiniței; a încuraja relațiile de prietenie și comunicarea între toți copiii din grupă; a educa și ajuta toți copiii pentru înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre ei; a ține cont de problemele și opiniile părinților, încurajându-i să se implice în viața grădiniței; a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu cerințe speciale; a accepta schimbări în organizarea activităților instructiv-educative.

Integrarea unui elev cu tulburare de spectru autist în învățământul de masă necesită adoptarea unor strategii prin care să se faciliteze adaptarea elevului la mediul școlar. Integrarea unui elev cu TSA în școala de masă este o provocare atât pentru cadrul didactic de la clasă, cât și pentru clasa de elevi.

Deci de la cea mai fragedă vârstă conștiința copiilor trebuie formată și dezvoltată, învățându-i că primirea celor „diferiți” alături de ei înșiși trebuie făcută nu doar din obligație sau milă, ci pentru că fiecare individ are dreptul de a participa la acțiuni comune care să conducă la dezvoltarea lui ulterioară și la dezvoltarea comunității în care trăiește. Toți copiii trebuie să înțeleagă că o persoană instruită are o șansă în plus pentru o viață mai bună, mai sănătoasă, când se va afla în situația de a lua propriile decizii și a-și decide singură drumul în viață. Acceptarea necondiționată a diversității într-un grup și stimularea toleranței este o adevărată provocare pentru educatori. A trebuit să încurajez cooperarea, lucrul în perechi sau formarea de grupuri eterogene, cunoașterea și discutarea diverselor obiceiuri, tradiții, valori. Desigur că rezultatele nu le-am văzut imediat, ci în urma multor activități educative având la bază obiective clar precizate și accesibile copiilor preșcolari.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă.

Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, pot afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare. În cei trei ani de grădiniță, părinții copilului autist mi-au fost cei mai buni „profesori itineranți”; ei îmi povesteau ce și cum lucrau la Centru cu fiul lor, îmi povesteau ce făcea și cum se comporta acasă în diferite situații, m-au sprijinit în toate activitățile desfășurate, mi-au dat sfaturi, idei, m-au împrumutat cu diferite /multe materiale didactice, au venit cu diferite propuneri pentru o mai bună organizare a spațiului din sala de grupă și pentru activități inedite la care să poată lua parte în condiții prielnice și preșcolarul în cauză.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără

prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice: cum este fiecare; ce știe fiecare; ce face fiecare; cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași: să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea; să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări; să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator; să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună; să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții; să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare; să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia; să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor; să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii; să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente; să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor; să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor. Modelând copiii de la cea mai fragedă vârstă avem avantajul că anumite prejudecăți învățate în familie pot fi diminuate, iar ideea de apartenență etnică nu este încă formată. Dar, putem spune că munca noastră a avut succes, dacă se implică și familia în propria formare a copiilor. La orice copil, în mod particular la copiii cu cerințe speciale, gradul de interes și de colaborare al părinților este direct proporțional cu rezultatele și evoluția copiilor. Psihopedagogia modernă, centrată pe copil, se bazează pe convingerea că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare. Rolul nostru foarte important este acela de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care ele se confruntă.

În mod necesar, curricula copiilor autiști trebuie să cuprindă discipline despre comunicare și învățarea expresiilor faciale ale emoțiilor. Sau, în paralel cu curricula obișnuită, copilul trebuie să participe la astfel de traininguri fie în centre, fie acasă. Stilul educațional trebuie adaptat la nevoile de bază ale sindromului autist, iar această adaptare se referă în primul rând la formularea clară a cerințelor, structurarea cerințelor și structurarea spațiului și timpului.

În general, primii pași în integrare se fac cu ajutorul unui profesor de sprijin sau a părintelui care asistă la ore. Acesta este liantul între educator/învățător/profesor, colegi și copil. El este un purtător de cuvânt al copilului, el poate aduce la cunoștință cadrul didactic opțiuni cu privire la îmbunătățirea relaționării cu copilul.

Scopul integrării educaționale în cazul unui copil autist nu este de a ajunge la performanțe foarte mari, ci de a-l dezvolta multilateral astfel ca, ajungând la maturitate să poată trăi și munci împreună cu semenii săi. El poate fi orientat spre unele activități manuale, demonstrând pricepere și talent, de exemplu: brodatul, cusutul, olăritul, tâmplăria etc. Deoarece există o mare diversitate de diferențe individuale la copiii cu autism, nu se poate vorbi de o singură strategie educațională. Este important ca activitățile instructive educative să se desfășoare conform unui program bine structurat, în funcție de comportamentele emergente ale copilului cu autism. Toate aceste intervenții trebuie să se concretizeze, în funcție de mai multe calități fizice și psihice ale copilului cu autism.

Cercetările au demonstrat faptul că, copiii cu dizabilități incluși în învățământul de masă își dezvoltă și consolidează latura cognitivă, motorie, de limbaj, socială și emoțională prin socializare, dezvoltând și deprinderi mai bune de comunicare, pot lega prietenii cu copiii tipici și învață prin intermediul modelelor servite de aceștia, pot afla despre diferențele dintre oameni și își pot lărgi orizontul preferințelor, pot căpăta mai multă încredere în sine și un simț al valorii personale datorat achizițiilor dobândite în școală, își pot dezvolta inteligența emoțională, pot învăța cum să reacționeze pozitiv la schimbări, își construiesc interdependența și dezvoltă capacitatea de a depăși obstacole, pe lângă învățarea a noi cunoștințe și abilități.

Este deosebit de important ca procesul educațional să corespundă capacităților și nevoile de dezvoltare ale copilului, astfel încât acesta să își dezvolte potențialul cât mai aproape de dezvoltarea normală și să devină o persoană relativ autonomă și integrată din punct de vedere social și profesional atunci când va ajunge la vârsta adultă.

Prin urmare, oferind autismului un spațiu mai mare în curriculum-ul școlar este posibilă îmbunătățirea abilităților de gândire în perspectivă și stimularea potențialului creativ al tuturor copiilor în clasa inclusivă.

Orice cadru didactic ar trebui să aibă în vedere faptul că un copil cu autism prezintă deficite la nivelul interacțiunilor sociale, deficite de comunicare și limbaj, dar mai ales bizarerii comportamentale (stereotipii, autoagresivitate). Pentru ca integrarea să fie una de succes, copilul cu tulburări din spectrul autist trebuie să fie înțeles, iubit și privit ca fiind egal în colectivitate, iar cadrul didactic este cel mai în măsură să creeze mediul propice dezvoltării acestuia din punct de vedere social, comportamental și emoțional. Având în vedere faptul că este posibilă integrarea copiilor cu TSA în învățământul de masă, cadrele didactice trebuie să fie pregătite pentru a răspunde nevoilor acestora

Copiii cu TSA sunt foarte diferiți nu doar în personalitatea, talentele și deficiențele lor, ci și în modul de a învăța. Astfel, un anumit principiu metodico-didactic poate duce la succese în învățare pentru un copil, iar în cazul unui alt copil, va avea un efect limitat.

Strategiile de bază care pot fi utilizate în creșterea numărului și calității interacțiunilor sociale dintre copilul autist și colegii săi sunt: profesorul recompensează copilul, adică orice inițiativă a sa de a se juca, vorbi sau a se așeza lângă ceilalți colegi; profesorul recompensează grupul de copii care inițiază interacțiunea cu copilul autist; un rol important al profesorului de sprijin este legat de structurarea mediului de clasă. Locul în clasă, alegerea colegului de bancă, delimitarea orelor și pauzelor, structurarea orarului, responsabilitățile copilului autist sunt câteva puncte în care profesorul de sprijin poate interveni venind în întâmpinarea nevoilor copilului.

Prezint mai jos câteva modalități prin care cadrul didactic poate să vină în întâmpinarea nevoilor copilului cu tulburări din spectrul autist:

- utilizarea unui program de predare-învățare foarte structurat;
- comunicarea trebuie să fie clară, concretă, constantă, cu propoziții simple;
- sarcinile de lucru trebuie să fie preponderent individualizate decât de grup; acestea trebuie să fie ușor de înțeles, iar timpul de rezolvare nu trebuie lungit foarte mult;
- combinarea activităților de scriere, rezolvare cu cele fizice. Evitarea pedepselor sau criticilor; adoptarea unei atitudini pozitive, de respect în raport cu copilul;
- evitarea „creionului roșu”, a sublinierii rezultatelor incorecte ale copilului;
- întărirea răspunsurilor corecte;
- mimica, gesturile și intonația trebuie supradimensionate;
- recomand utilizarea suportului vizual în comunicare (imagini, pictograme): acesta atrage și menține atenția, reduce anxietatea, concretizează conceptele folosite.

În fiecare caz aparte, cadrul didactic trebuie să observe reacțiile copilului la oferta educațională și să se orienteze după următoarele întrebări: ce materiale sunt preferate, care materiale nu se potrivesc deoarece copilul refuză să le accepte, sunt adecvate situației educaționale ale copilului procedeele, metodele folosite (de exemplu, dacă este terminat cursul de alfabetizare), care sunt stereotipiile, temele și preferințele ce se potrivesc în crearea unui acces individual la învățare, care sunt abilitățile

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

și capacitățile deosebite ale copilului, cum pot fi folosite proiectele de predare, în formă modificată după caz, astfel încât copilul să fie motivat să participe la lecție?

Mediul copilului autist poate suferi modificări minore doar dacă acestea vor fi introduse treptat și reprezintă o necesitate pentru copil. Fixațiile pe obiecte pot fi reduse prin aceleași metode utilizate și în cazul stereotipiilor. Imaginația poate fi stimulată prin joc de rol, copilul fiind învățat inițial să execute mecanic o activitate. Aceasta va fi descompusă în mai multe acțiuni, ce vor fi însușite treptat de către copil. Pe măsură ce el se obișnuiește cu sarcina, cadrul va fi schimbat (vor fi folosite situații diverse, activitatea rămânând aceeași).

Este deosebit de important ca procesul educațional să corespundă capacităților și nevoilor de dezvoltare ale copilului, astfel încât acesta să își dezvolte potențialul cât mai aproape de dezvoltarea normală și să devină o persoană relativ autonomă și integrată din punct de vedere social și profesional atunci când va ajunge la vârsta adultă.

Bibliografie:

Cucoș C, Pedagogie, Iași, Editura Polirom, 2002, p.125.

Ecaterina Văjmaș, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;

Ecaterina Văjmaș-„Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004;

GHERGUȘ, A; Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Iași, Editura Polirom, 2001;

Peeters, T. (2009). Teorie și intervenție educațională, București, Polirom;

Popescu, S., Stanciu, C., Moraru, A. (2010). Ghid de intervenție în autismul infantil, Cluj-Napoca, Editura Risoprint;

Preda V. (2005). Caracteristici comportamentale și intervenții educative în cazul copiilor cu autism, Revista de psihopedagogie, nr.1, pp. 70-85;

Secară O., (2007). Creierul social. Autism, neuroștiințe, terapie, Ed. Artpress, Timișoara;

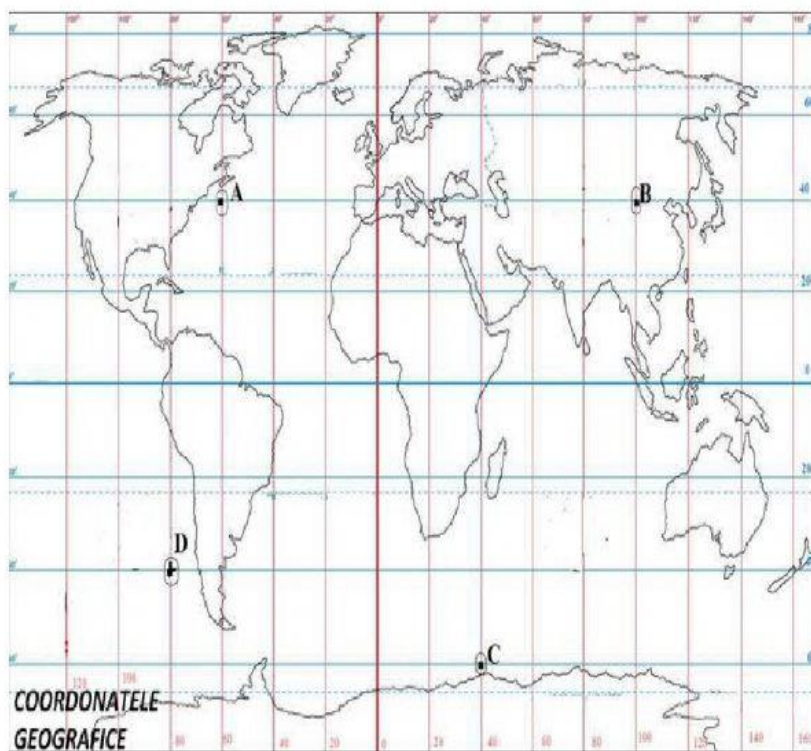
Ungureanu D; Educația integrată și școala incluzivă, Timișoara, Editura de Vest, 2000.

Fișa clasa 5 CES

Prof. **Gaiș Marcela**
Școala Gimnazială Nr. 1 Blăgești

Fișă coordonatele geografice

Stabilește coordonatele geografice ale punctelor noate pe hartă

A – latitudine

- longitudine

B – latitudine

- longitudine

C - Latitudine

- longitudine

D – latitudine

- longitudine

INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE ÎN ȘCOLILE DE MASA

IBĂNESCU GIORGIANA CLAUDIA

LICEUL TEHNOLOGIC “VINTILA BRĂȚIANU” DRAGOMIREȘTI-VALE, ILFOV

Cerințele educative speciale desemnează acele cerințe ori nevoi speciale față de educație care sunt suplimentare dar și complementare obiectivelor generale ale educației pentru copil.

Fără abordarea adecvată a acestor cerințe speciale nu se poate vorbi de egalizarea șanselor de acces, participarea și integrarea școlară și socială.

Fiecare copil prezintă particularități individuale și de relație cu mediul, trăsături care necesită o evaluare și o abordare personalizată. Copii cu deficiențe au și ei aceleași trebuințe în creștere și dezvoltare. Acești copii au în aceleași timp și anumite necesități, particulare, specifice, individualizate.

Ei sunt diferiți din punct de vedere al temperamentului, motivațiilor, capacității chiar dacă prezintă același tip de deficiență.

Conceptul de cerințe educative speciale aspiră la depășirea tradițională a separării copiilor pe diferite categorii de deficiențe, printr-o abordare non categorială a tuturor copiilor.

Educația sau școala incluzivă implică cu necesitate pregătirea de ansamblu a școlii și societății, pentru a primi și satisface participarea persoanelor cu handicap la medii școlare și sociale obișnuite, ca elemente componente naturale ale diversității umane, cu diferențele ei specifice.

Educația sau școala incluzivă implică ideea de schimbare, a școlii și societății în ansamblu, cu scopul de a răspunde dezideratului societății viitorului - „o societate pentru toți” comprehensivă și integratoare prin însăși natura ei, care să răspundă mai bine prin co-educație-nevoilor, potențialului și aspirațiilor tuturor copiilor, inclusiv ale celor deosebiți de dotați sau talentați, ale celor care nu fac față în prezent în școala obișnuită, ale celor cuprinși în școlile speciale separate.

Integrarea școlară este un proces de includere în școlile de masă/clase obișnuite la activitățile educative formale și nonformale, a copiilor considerați că având cerințe educative speciale.

Integrarea școlară reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a acestei categorii de copii, proces care are o importanță fundamentală în facilitarea integrării ulterioare în viața comunitară prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și capacități favorabile acestui proces. Integrarea copiilor cu CES permite, sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către elevii normali a problematicii și potențialului de relaționare și participarea lor la serviciile oferite în cadrul comunității.

Educația specială se referă la adoptarea, completarea și flexibilitatea educației pentru anumiți copii în vederea egalizării șanselor de participare la educație în medii de învățare obișnuite.

Condițiile de care are nevoie copilul cu CES sunt:

- Condiții de stimulare și sprijin a dezvoltării din cele mai timpurii perioade;
- Flexibilitate didactică;
- Adaptarea curriculumului la posibilitățile individuale;
- Individualizarea educației;
- Protecție socială;
- Programe individualizate de intervenție;
- Integrare școlară și socială.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Centrele educative speciale se axează pe particularitățile individuale de dezvoltare, de învățare, de relație cu mediul și necesită o evaluare și o abordare personalizată a necesităților copilului.

Cerințele educative speciale sunt interpretate ca unitate în dezvoltarea copilului, stilul unic de adoptare, de învățare, de integrare, în nivelul individual de dezvoltare fizică și psihică cu caracteristici biologice, fizice, psihice și sociale.

Educația integrată se referă la integrarea în structurile învățământului general cu CES pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate acestor categorii de copii.

Educația integrată a copiilor cu CES urmărește dezvoltarea capacităților fizice și psihice a acestora care să-i apropie cât mai mult de copii normali, a implementării unor programe cu caracter corectiv-recuperator; stimularea potențialului restant, ce permite dezvoltarea compensatorie a unor funcții menite să le suplinească pe cele deficitare; crearea climatului afectiv în vederea formării motivației pentru activitate, în general și pentru învățare, în special asigurarea unui progres continuu în achiziția comunicării; formarea unor abilități de socializare și relaționare cu cei din jur; formarea de deprinderi cu caracter profesional și de exercitare a unor activități cotidiene; dezvoltarea comportamentelor adaptative și a însușirilor pozitive ale personalității, care să faciliteze normalizarea deplină.

Fiecare copil cu CES trebuie să beneficieze de un program adecvat și adaptat de recuperare, care să dezvolte maximal potențialul fizic și psihic pe care îl are. Integrarea urmărește valorificarea la maximum a disponibilităților subiectului deficient și antrenarea în mod compensatoriu a palierelelor psiho-fizice care nu sunt afectate în așa fel încât să preia activitatea funcțiilor deficitare și să permită însușirea de abilități care să înlesnească integrarea eficientă în comunitatea normală. Prin integrare, se realizează și o pregătire psihologică a copilului, care să contribuie la crearea unor stări efectiv emoționale corespunzătoare, în care confortul psihic este menținut de satisfacțiile în raport cu activitățile desfășurate.

Raportul relației socializare, integrare, incluziune, are în vedere implicațiile practice și teoretice ce privesc evoluția sistemului de organizare a educației speciale și a pregătirii copiilor pentru integrarea și incluziunea în activitățile profesionale și în colectivitățile sociale.

Există diferite forme de integrare a copiilor cu CES și anume:

- Forme de integrare totală parțială-elevii cu CES petrec doar o parte din timpul său în școala obișnuită sau la anumite discipline, școlare unde pot face față;
- Forme de integrare totală- elevii cu CES petrec tot timpul în școala obișnuită cu excepția programelor terapeutice care se pot desfășura în spații speciale, destinate acestui scop;
- Și forme de integrare ocazională – participare în comun la diferite excursii, serbări, întreceri sportive, spectacole, etc.

Fiecare cadru didactic pus în ipostaza de a avea în colectivitatea sa un copil cu CES acționează în urma unei reflecții îndelungate. Un lucru important pentru cadrele care lucrează cu acești copii îl reprezintă colaborarea cu părinții și consilierea acestora, implicarea lor directă în lucrul efectiv cu copii, nu în calitate de observator ci și de participanți activi. Părinții copiilor cu CES trebuie să înțeleagă că au multe idei cu relaționa cu copii lor în mod pozitiv și că pot să-i aprecieze mai mult. Ei sunt modele pentru copii lor și prin ei învață să trăiască în armonie cu lumea. Sarcina părinților și a cadrelor didactice este să-i ajute pe copii să învețe despre sentimentele lor și să le arate relația dintre sentimentele și comportamentul lor.

Relația dintre părinți, cadre didactice și copii cu CES trebuie privită pozitiv, iar pentru acest lucru este nevoie de respectarea următoarelor reguli:

- Părinții și copii trebuie să fie realiști în așteptări. Copilul trebuie implicat în luarea deciziilor și trebuie alese situațiile la care poate să participe. Trebuie oferite copilului o alegere de 2

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

opțiuni, pe care cei mai mari le accepta. Problemele trebuie discutate până când se ajunge la o concluzie acceptabilă, chiar dacă nu se ia o hotărâre;

- Trebuie să existe un parteneriat cât mai strâns între părinții copiilor cu CES și cadrele didactice bine pregătite și informate în legătură cu felul în care pot interveni pentru consilierea acestora. Trebuie redusă izolarea părinților punându-i în legătură cu alți părinți aflați în situații similare, promovând o abordare pozitivă a creșterii și disciplinării copiilor;
- Trebuie susținut că nu există un singur model de părinte și numai prin unirea forțelor părinților, cadrelor didactice și a școlii se poate face o mai bună integrare a copiilor cu CES.
- Copii sunt o categorie socială care, în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte.
- Educația specială este o formă de educație adoptată și destinată tuturor copiilor cu CES care nu reușesc singuri să atingă, în cadrul învățământului obișnuit-temporar sau pe toată durata școlarității, un nivel de educație corespunzător vârstei și cerințelor societății pentru un om activ, autonom și independent.
- Principiile care stau la baza educației al oricărui copil:
- Garantarea dreptului la educație al oricărui copil:
- Copii au dreptul să învețe împreună, indiferent de dificultăți și de diferențe
- Fiecare este unic și are un anume potențial de învățare și dezvoltare
- Școala și comunitatea asigura șanse egale de acces la educație pentru toți – copiii.

Asigurarea de servicii specializate centrate pe nevoile copiilor cu CES:

- Corelarea tipurilor de educație și a formelor de școlarizare în funcție de scopul educației, obiectivele generale și specifice precum și de finalitățile educației

Asigurarea conexiunilor educaționale activității complexe

Finalitățile educației speciale sunt acelea de a crea condiții unei bune integrări sociale și profesionale a persoanei cu nevoi speciale.

Un obiectiv important al școlii inclusive îl reprezintă sprijinul acordat pentru menținerea în familie a copiilor cu CES. De aceea, se pune problema respectării principiului normalizării ce se referă la condițiile de mediu și viața, la eliminarea separării copiilor cu CES și la acceptarea lor alături de ceilalți copii.

Principiul normalizării presupune luarea în seama nu doar a modului în care persoana cu deficiențe se adaptează la cerințele vieții sociale, dar în același timp, la felul în care comunitatea înțelege să se conformeze nevoilor și posibilităților persoanei în dificultate. Normalizarea implica includerea într-un mediu școlar și de viața cotidiană nediscriminatoriu și asigurarea unei multitudini de servicii care să reducă pe cât posibil starea de handicap, chiar dacă deficiențele sau afecțiunile propriu-zise nu pot fi încă depășite.

Bibliografie

VERZA, E., PĂUN, E. „Educația integrată a copiilor cu handicap”, Unicef, 1998

POPESCU, E., PLEȘĂ, O. (coord) „Handicap, retardare, integrare”, București, Pro Humanita, 1998

VRĂȘMAȘ, T. „Învățământ și/sau inclusiv”, Ed. Aramis, 2001

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Anexa Nr. 15 la Ordinul de Administrație Publică 1985/2016

Nr.

PLAN DE SERVICII INDIVIDUALIZAT PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Numeșiprenumelecopilului/elevului: .....

Mama: ..... Tata: .....

Reprezentantul legal al copilului: .....

Data nașterii: - .....

Domiciliul: ocrotit în C. P. “ION HOLBAN” IAȘI

Unitatea de învățământ la care este înscris: COLEGIUL TEHNIC “ION HOLBAN” IAȘI

Certificat de orientare școlară și profesională nr. - din ....., emis de CJRAE, IAȘI

Data realizării/revizuirii planului de servicii individualizat: februarie 2021/septembrie 2022

Responsabilul de caz servicii educaționale: **prof. Ichim Ana-Maria**

Drepturi/Beneficii de asistență socială pentru copiii cu CES (prevăzute de Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare):

Copilul este ocrotit în C. P. “ION HOLBAN” IAȘI

Servicii psiho-educative pentru copilul cu CES:

Tipul de serviciu/intervenție	Instituția responsabilă	Obiective	Data începerii	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordare a serviciului (date de contact)
Servicii educaționale: ➤ plan de învățământ și programă școlară specifică nivelului liceal, învățământ special pentru deficiențe neuromotorii	Colegiul Tehnic "Ion Holban" Iași	1. Adaptarea conținuturilor programelor școlare de studiu ale tuturor disciplinelor prevăzute în planul cadru de învățământ, la particularitățile psiho-motrice și intelectuale ale elevilor; 2. Asigurarea deprinderilor și competențelor care să permită dezvoltarea personală, intelectuală și profesională conform ariilor curriculare și potențialului său intelectual și fizic: - exprimarea de mesaje orale și scrise în diverse situații de comunicare; - cunoașterea și înțelegerea conceptelor, a terminologiei și a procedurilor de calcul specifice matematicii; 3. Asigurarea pregătirii necesare și creșterea nivelului achizițiilor școlare pentru absolvirea, conform programei de liceu, a clasei a XII-a; 4. Dezvoltarea creativității și a capacității sale de inovare, punerea accentului pe competențe, dobândirea de abilități tehnologice, formarea deprinderilor pentru o viață sănătoasă, pentru sport,	SEPT 2022	Anul școlar 2022 - 2023	Diriginte, prof. -Profesori de specialitate

		pentru mediu, cunoașterea unor limbi străine; 5. Dezvoltarea personalității în vederea integrării sale.			
Servicii de consiliere și orientare școlară: Consiliere și orientare școlară Consiliere psihopedagogică Consiliere individuală și de grup Consiliere părinți	Colegiul Tehnic “Ion Holban” Iași	1. Formarea și educarea capacității de autocunoaștere și a cunoașterii celorlalți 2. Formarea și educarea deprinderilor de interacțiune socială în cadrul grupurilor de apartenență 3. Educarea unor trăsături de caracter 5. Identificarea și afirmarea preferințelor, a intereselor pentru diferite profile ocupaționale 6. Educarea în spiritul respectului față de munca de calitate 7. Educarea pentru petrecerea, în mod plăcut și util. 8. Formarea unor priceperi, deprinderi de muncă, a unui stil de muncă adecvat posibilităților lor, a timpului liber 9. Cunoașterea și respectarea regulilor de circulație rutieră 10. Formarea și dezvoltarea unor comportamente preventive față de factorii de risc care conduc la delincvența juvenilă:	SEPT 2022	Anul școlar 2022 - 2023	Diriginte, prof. Profesor psihopedagog,
Servicii de terapie logopedică/terapie tulburărilor de limbaj - Activități de stimulare a dezvoltării limbajului - Activități de educație psihomotrică	Colegiul Tehnic “Ion Holban” Iași	1. Dezvoltarea abilităților necesare însușirii scris-cititului: 2. Formarea imaginilor optico-kinestezice ale grafemelor 3. Stimularea interesului pentru citirea și scrierea independentă	SEPT 2022	Anul școlar 2022 - 2023	Profesor psihopedagog,

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Dezvoltareacomunicăriiîn context social-integrator; - Educarea personalității elevului - Formarea abilităților în plan lexico-grafic;					
Servicii de kinetoterapie: Individuală și de grup	Colegiul Tehnic “Ion Holban” Iași	-Asuplizarea coloanei vertebrale - Tonifierea musculaturii spatelui -Îmbunătățirea respirației	SEPT 2022	Anul școlar 2019 - 2023	Prof.kinetoterapeut Prof
Asigurare transport la unitatea de învățământ	NU				

Responsabil de caz Prof. Ichim Ana-Maria
Prof. psihopedagog Anișoara Chelaru
Prof. kinetoterapie Ana Savin

Director,

Prof. Ioana Constantinescu

CIEC,

Coordonator: Prof. Gabriela Vrabie
Asist. soc. Liliana Olteanu

Plan de intervenție personalizat

Profesor învățământ preșcolar: Iliescu Valentina
Școala Gimnazială „prof. Mihai Sîmbotin” Cârligele

I. Date generale:

Numele și prenumele preșcolarului: C. A.

Data și locul nașterii: 15.03.2018 Focșani

Domiciliul: com Cârligele, jud Vrancea

Grădinița: Grădinița cu P.N. Cârligele

Grupa: Mijlocie

Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate: copilul nu deține un certificat care să ateste existența unor dizabilități, el nu a fost evaluat de către un specialist

Echipa de intervenție: profesor învățământ preșcolar

II. Problemele cu care se confruntă preșcolarul :

- Copilul nu vorbește suficient de clar pentru a fi înțeles de ceilalți interlocutori: nu reproduce corect sunete, silabe, cuvinte, nu denumește corect obiecte din mediul familiar cu toate că le indică corect, execută acțiuni după comenzi vocale dar nu le verbalizează (limbajul receptiv este dezvoltat dar nu și cel expresiv)
- Copilul nu denumește, nu clasifică și nu descrie obiecte, viețuitoare sau elemente ale corpului uman
- Copilul nu identifică culori, forme, mărimi, nu ordonează obiecte după aceste criterii
- Copilul nu identifică cifrele și nu reușește să numere de la 1 la 10
- Copilul nu se concentrează pe sarcini care îl interesează, nu finalizează sarcinile date, atenția fiindu-i foarte ușor distrasă
- Copilul nu își spune corect numele, prenumele și vârsta
- Copilul nu respectă reguli simple, nu se conformează regulilor unui grup, nu își așteaptă rândul
- Copilul se manifestă violent atunci când nu se face înțeles sau când nu i se face pe plac.

III. Priorități pentru anul școlar 2023-2024:

Domenii de dezvoltare:

Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii (LC):

- Să identifice și să reproducă sunete din mediul înconjurător;
- Să pronunțe corect sunete, silabe, cuvinte;
- Să formuleze propoziții simple și să le folosească în limbajul curent;

Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii (C):

- Să recunoască și să denumească obiecte, viețuitoare, elemente ale corpului uman și organele de simț;
- Să identifice clase mari de ființe vii din mediu dar și clase de obiecte;
- Să identifice culori, forme și mărimi ale obiectelor din mediul apropiat;
- Să recunoască cifrele și să numere de la 1 la 5;

Atitudinea în învățare (A):

- Să-și mențină atenția pe sarcini cu durată mică (5 min) și să finalizeze sarcina dată;

Dezvoltarea socio-emoțională (SE):

- Să își spună corect numele, prenumele și vârsta;
- Să urmeze reguli simple și să își aștepte rândul în joc;
- Să evite manifestările emoționale extreme.

STRUCTURA PROGRAMULUI DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Obiective	Conținuturi	Metode și mijloace de realizare	Perioada de intervenție	Criterii minimale de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
LC Să identifice / reproducă sunete cunoscute din mediul înconjurător	Exerciții-joc de ascultare și identificare a unor zgomote, sunete și onomatopee Exerciții de recunoaștere și imitare a unor sunete din natură. Exerciții de recunoaștere și imitare a unor animale, insecte. Exerciții de diferențiere a sunetelor emise de diferite instrumente muzicale. Exerciții de imitare a sunetelor produse de mijloacele de transport. Audiții muzicale ale unor cântece care conțin onomatopee. Exteriorizarea trăirilor emoționale. Exerciții de reproducere a sunetelor care însoțesc diferite acțiuni (exp: a tremura: brrr-brrr) Jocuri didactice: <i>Ce se aude? Fă și tu așa!</i>	- demonstrația exercițiului, jocul didactic - obiecte/jucării care produc sunete; - înregistrări audio;	Modul 1	Reproduce corect 8 din 10 sunete date	Evaluare orală
LC Să pronunțe corect, prin imitație, sunete, silabe și cuvinte	Exerciții de respirație. Exerciții-joc de mișcare și de imitare a unor onomatopee Exerciții-joc de pronunție a vocalelor, consoanelor, silabelor. Exerciții-joc de unire a silabelor în cuvinte simple. Jocuri didactice: <i>Ce a spus ursulețul? Repetă ce spun eu!, Îndreaptă greșeala!</i>	- demonstrația; - exercițiul; - jocul didactic; - diverse instrumente de suflat, baloane, lumânări etc. - material ilustrat;	Modul 2	Pronunță corect câte 4 din 5 structuri date (silabe, cuvinte)	Evaluare orală Observare sistematică

LC Să formuleze propoziții simple și să le utilizeze în limbajul curent	Exerciții-joc de verbalizare a unei acțiuni prin asocierea acesteia cu subiectul acțiunii. Jocul didactic: <i>Cine face? Ce face? Ghici cine? Spune cum este?</i> Exerciții de verbalizare a unei solicitări prin folosirea unei propoziții simple. Exerciții de folosire a salutului la intrarea în sala de grupă și la părăsirea ei. Exerciții de utilizare a formulelor de politețe.	- demonstrația; - exercițiul; - jocul didactic; -imagini cu diverse acțiuni	Modul 3	Formulează propoziții simple (subiect + predicat)	Observare sistematică Evaluare orală
C Să recunoască și să denumească obiecte, viețuitoare, elemente ale corpului uman	Activități de observare a unor obiecte sau ființe Exerciții de manipulare a obiectelor și precizarea unor caracteristici Exerciții-joc de recunoaștere și denumire a obiectelor din mediul apropiat Exerciții-joc de recunoaștere și denumire a elementelor din natură Exerciții-joc de recunoaștere și denumire a viețuitoarelor Exerciții-joc de recunoaștere și denumire a elementelor corpului uman și a organelor de simț Exerciții-joc de asociere (<i>Umbra potrivită, Din jumătăți-întregul, Mama-puiul, Viețuitoare-hrană, Viețuitoare-foloase</i>) Jocuri didactice: <i>Cine este? Ce este aseasta? Corpul meu- corpul tău, Fă ca mine!</i>	- observarea, explicația, demonstrația, exercițiul; -jocul didactic; -jocuri de masă cu jetoane -obiecte din mediul apropiat și din natură	Modul 1-5	Recunoaște și denumește 3 din 5 elemente date din fiecare categorie.	Observare sistematică Evaluare orală Evaluare scrisă Fișe de lucru

C Să identifice clase mari de ființe vii din mediu dar și clase de obiecte	Exerciții-joc de sortare și grupare a obiectelor și viețuitoarelor după o caracteristică comună sau după mediul de viață Observarea transformărilor pe care plantele, animalele le suferă pe parcursul unui an sau după un timp Exerciții-joc de identificare a asemănărilor și deosebiriilor dintre obiecte și viețuitoare Exerciții-joc de identificare a asemănărilor și deosebiriilor dintre oameni Jocuri didactice: <i>Care este casa mea? Fiecare în grupul lui! Perechi-perechi</i>	- observarea, explicația, demonstrația, exercițiul; -jocul didactic; -jocuri de masă cu jetoane	Modul 4-5	Pune în perechi elemente din aceeași clasă de obiecte	Evaluare scrisă Fișe de lucru
C Să identifice culori, forme și mărimi ale obiectelor din mediul apropiat;	Exerciții-joc de identificare a culorilor (roșu, galben, albastru, verde) Exerciții-joc de asociere obiect- culoare potrivită Exerciții –joc de grupare a obiectelor după criteriul culorii Exerciții-joc de identificare a formelor (cerc, pătrat, triunghi) Exerciții-joc de asociere obiect- forma potrivită Exerciții –joc de grupare a obiectelor după criteriul formei Exerciții-joc de comparare a obiectelor după criteriul mărimii (mare-mic) Jocuri didactice și logico-matematice (se va utiliza un singur criteriu de comparare și grupare)	-explicația, demonstrația, exercițiul -jocul didactic -jetoane cu obiecte de diferite culori, forme și mărimi -jocuri Logi I, II	Modul 3-5	Identifică 3 culori din 4. Identifică 2 forme din 3. Folosește în exercițiile de comparare cele două mărimi.	Evaluare orală Evaluare scrisă Fișe de lucru

C Să recunoască cifrele și să numere de la 1 la 5;	Exerciții-joc de numărare a obiectelor de la 1 la 5 prin corespondență de 1 la 1 Exerciții-joc de formare a mulțimilor după criteriul numărului Exerciții –joc de recunoaștere a cifrelor de la 1 la 5 Jocuri didactice: <i>Câte obiecte am în coș? Te rog să îmi dai câte jucării îți cer! Găsește cifra ascunsă!</i>	-explicația, demonstrația, exercițiul -jocul didactic -mulțimi de obiecte de același fel -jetoane cu cifrele (1-5)	Modul 4-5	Recunoaște cifrele și numără de la 1 la 3	Evaluare orală
A Să-și mențină atenția pe sarcini cu durată mică (5 min) și să finalizeze sarcina dată;	Repetare unor activități care îi fac plăcere Rezolvarea de sarcini respectând ritmul copilului și timpul necesar Exerciții de apreciere a lucrărilor proprii și ale altor copii Recompensarea finalizării sarcinilor date prin aprecieri verbale pozitive	-explicația, exercițiul -recompense verbale	Modul 1-5	Se concentrează pe sarcini cu durată de 4-5 min și finalizează 3 din 5 sarcini.	Observarea sistematică
SE Să își spună corect numele, prenumele și vârsta;	Exerciții-joc de prezentare în fața colegilor Exerciții-joc de numire a colegilor din grupă Exerciții-joc de numire a prietenilor Exerciții –joc de precizare a vârstei Jocuri didactice: <i>Eu sunt..., tu ești..., Numele meu este..., Deschide urechea bine</i>	-demonstrația, exercițiul -jocul didactic	Modul 1	Precizează corect prenumele Identifică prenumele a 2 colegi.	Evaluare orală
SE Să urmeze reguli simple și să își aștepte rândul în joc;	Desfășurarea rutinelor și tranzițiilor în programul zilnic Implicarea copilului în desfășurarea rutinelor Exerciții-joc de identificare și denumire a regulilor grupei Exerciții de apreciere a	-explicația, demonstrația, exercițiul	Modul 1-5	Participă la cel puțin 3 rutine și tranziții pe parcursul unei zile.	Observarea sistematică

	comportamentelor pozitive				
SE Să evite manifestările emoționale extreme.	Exerciții de imitare a expresiilor mimico-faciale Exerciții de recunoaștere, denumire sau de exprimare a diferitelor emoții și sentimente prin mimică și gestică Jocuri de rol pentru exprimarea unor răspunsuri emoționale la diferite situații concrete apărute în context social Exerciții de acceptare a reacțiilor de liniștire ale adultului în situații declanșatoare de emoții negative.	-explicația, exercițiul, joc de rol - marionete	Modul 3-5	Reduce frecvența manifestărilor extreme de la 4 la 1 pe zi.	Observarea sistematică

III.Evaluarea periodică: la finalul fiecărui modul. Nerealizarea unui obiectiv sau realizarea lui parțială conduce automat la prelungirea perioadei de aplicare a conținuturilor vizate.

IV. Dificultăți întâmpinate: copilul colaborează cu cadrul didactic numai în cadrul activităților individuale, solicită întreaga atenție a acestuia, refuză participarea la jocurile de grup.

V.Recomandări particulare: se vor evita stimulii care perturbă derularea oricărei activități desfășurate cu preșcolarul, în bune condiții. În măsura posibilităților, copilul poate fi antrenat în jocuri de grup la care participă câte un cadru didactic dând astfel copiilor posibilitatea de a interacționa între ei.

VI.Rolul și modul de implicare a părinților în program: Părinții au fost încurajați, în urma progreselor înregistrate de preșcolar, să antreneze copilul și acasă în activitățile recomandate. Aceștia au furnizat cadrelor didactice informații care au putut fi valorificate în demersurile de recuperare (de exemplu, preferințele copilului, recompense, factori declanșatori ai refuzului de a colabora, momentele din zi de maximă receptivitate etc.).

Bibliografie:

Ionescu Mihaela(coord.), *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani* Ed. Vanemonde, București, 2010

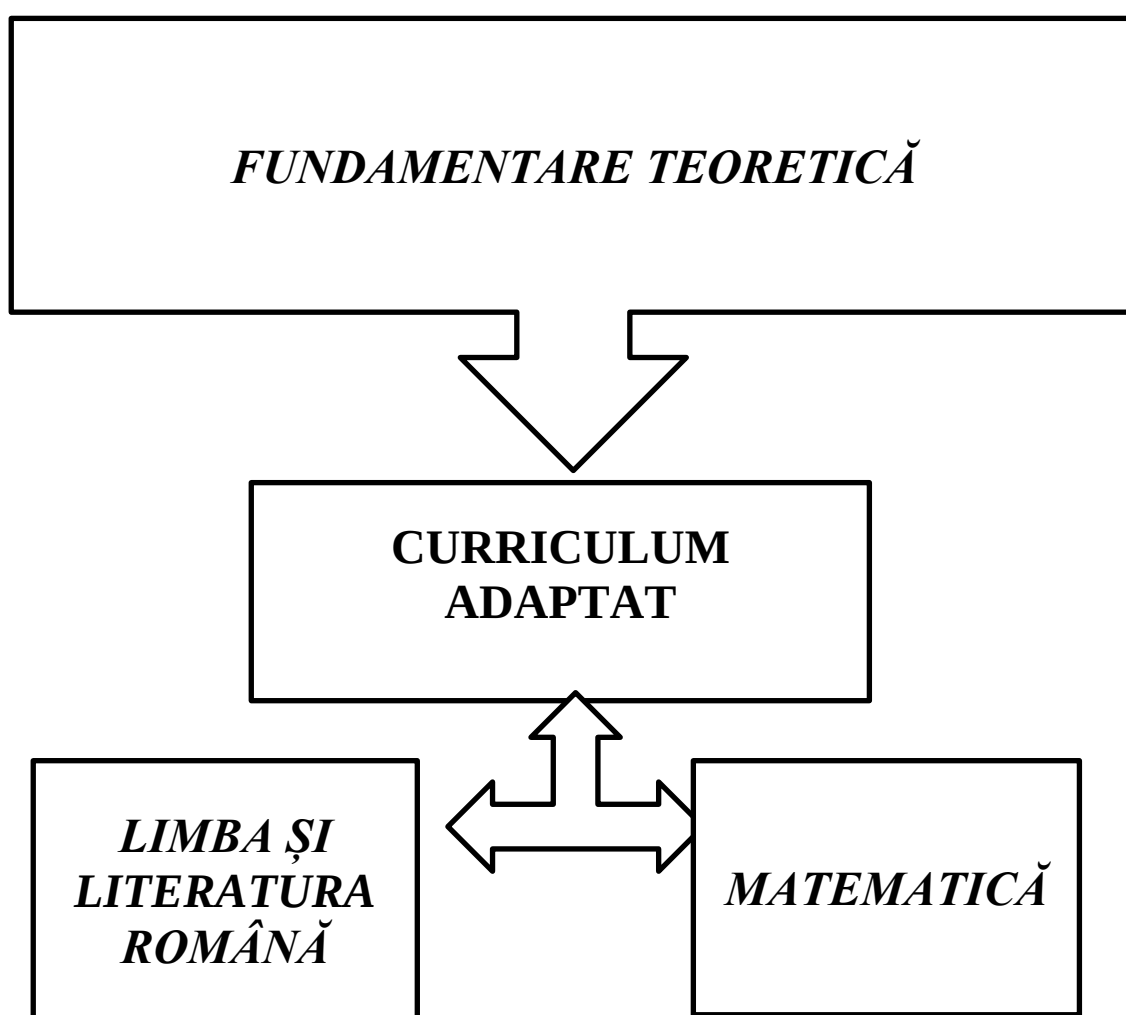
Vrășmaș Ecaterina, *Introducere în educația cerințelor speciale*, Ed. CREDIS; Universitatea din București, București, 2006

Adaptare curriculară

Prof. ION MARIANA FLORICA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR 1 CHIJIC,

LOC CHIJIC, JUD BIHOR

Adaptare curriculară

Tulburările de învățare (dislexie, disgrafie, discalculie) conform actualizărilor manualelor de diagnostic DSM-5 (Manual de Diagnostic și Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale – Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) și ICD10 (Clasificarea Internațională Statistică a Bolilor și Problemelor de Sănătate - International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems), unde denumirea generică actualizată a tulburărilor de învățare (dislexie, disgrafie, discalculie) este de "Tulburări Specifice de Învățare (TSI) (DSM-5 315.00, 315.2, 315.1 corespondent ICD 10 F81.0, F81.1, F81.2).

Tulburări specifice de învățare (TSI) - desemnează un grup eterogen de tulburări ce afectează procesul tipic de achiziție a abilităților școlare (de citire, exprimare în scris și matematice): dislexie, disgrafie, discalculie. Aceasta nu este o consecință a lipsei oportunităților de învățare sau a motivației pentru învățare, nu este rezultatul unui deficit intelectual, intelect liminar, deficit senzorial (ex: auditiv, vizual, motor), tulburărilor afective și emoționale de natură psihiatrică, a altor tulburări de (neuro) dezvoltare (ex TSA – tulburări de spectru autist) și nu se datorează niciunei forme de trauma cerebral sau maladie de achiziție.

În mod uzual, aceste tulburări sunt descrise pe baza deficitelor lor funcționale, ca **dislexie** (afectarea procesului de achiziție a citirii), **disgrafie** (afectarea procesului de achiziție a scrisului, atât a actului grafic, cât și a exprimării corecte în scris) și **discalculie** (afectare a procesului de achiziție a abilităților numerice și aritmetice).

Adaptarea curriculară - orice măsură prin care se accesibilizează curriculum-ul național în raport cu nevoile speciale/ cerințele educaționale speciale ale elevilor. În acest context se pot stabili mai multe niveluri de adaptare, de la adaptarea contextului fizic, a metodelor de predare și până la adaptarea conținuturilor și a cerințelor curriculare.

Augmentarea curriculară - presupune îmbogățirea standardelor curriculare cu strategii de procesare executivă care facilitează achiziția și generalizarea informației. Metodele de augmentare a curriculumului includ: strategii de învățare sau cognitive, strategii de învățare orientate pe elev, strategii de stimulare a autodeterminării. Modificarea curriculumului presupune ca echipa implicată în elaborarea planului educațional personalizat (PEP) să adauge în conținutul formal al curriculumului elevului ceea ce nu se află în curriculumul general.

(Sursa: https://www.edu.ro/sites/default/files/proiect%20metodologie_TSI.pdf)

CURRICULUM ADAPTAT

Elevul din clasa **a III-a**, provine dintr-o familie numeroasă, părinții nu au un loc de muncă stabil, tatăl muncește cu ziua prin sat, mama se ocupă de creșterea copiilor. Situație materială precară, trăiesc din alocații, ajutoare sociale.

Instituția de învățământ:

Nume și prenume elev:

Clasa a III-a

Discipline:

1. *Limba și literatura română*
2. *Matematică*

Competențe generale

Limba și literatura română

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Matematică

1. Identificarea unor relații / regularități din mediul apropiat
2. Utilizarea numerelor în calcule
3. Explorarea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în mediul apropiat
4. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări
5. Rezolvarea de probleme în situații familiare

Conținuturile învățării

Limba și literatura română

1. Funcții ale limbii (acte de vorbire)

- *descrierea (de obiecte, fapte din universul imediat)*
- *relatarea unei acțiuni/ întâmplări cunoscute (trăite, vizionate, citite)*
- *oferirea de informații (referitoare la universul apropiat)*
- *solicitarea de informații (referitoare la universul apropiat)*
- *cererea simplă familiară, cerere politicoasă*
- *prezentarea (de persoane, de cărți, a unor activități)*
- *inițierea unui schimb verbal*

2. Textul

- *textul pentru lectură are minimum 450 cuvinte*
- *textul literar: cu precădere narativ; fragmente descriptive scurte; poezii scurte adecvate nivelului de vârstă*
- *text de informare și funcțional: afiș, fluturaș, tabel sau alt tip de organizator grafic, carte poștală, invitație; în funcție de dotări – email*

3. Variabilitatea limbii și a comunicării în context diferite

- *intuirea claselor morfologice – substantiv, adjective calificativ, pronume personal, verb*
- *intuirea numărului, a genului*

Matematică

1. Numere și operații cu numere

Numerele naturale cuprinse între 0 - 10 000

- *formare, citire, scriere comparare, ordonare, rotunjire*
- *formarea, citirea, scrierea numerelor cu cifrele romane I, V, X*

Adunarea și scăderea numerelor naturale în concentrul 0 – 10 000, fără trecere și cu trecere peste ordin

- *adunarea și scăderea; proprietăți ale adunării*
- *număr necunoscut: aflare prin diverse metode (metoda mersului invers, metoda balanței)*

Înmulțirea numerelor naturale în concentrul 0 – 10 000

- *înmulțirea a două numere de o cifră (tabla înmulțirii)*
- *înmulțirea unui număr cu 10, 100*
- *înmulțirea a două numere dintre care unul este scris cu o cifră*
- *proprietățile înmulțirii*
- *înmulțirea când factorii au cel puțin două cifre și rezultatul nu depășește 10.000*

Împărțirea numerelor naturale în concentrul 0 - 100

- *împărțirea numerelor de două cifre la un număr de o cifră cu rest 0 (tabla împărțirii dedusă din tabla înmulțirii)*

Ordinea efectuării operațiilor și folosirea parantezelor rotunde

Probleme care se rezolvă prin operațiile aritmetice cunoscute; metoda reprezentării grafice

Fracții subunitare și echiunitare cu numitorul mai mic sau egal cu 10

- diviziuni ale unui întreg: doime, treime, ..., zecime; reprezentări prin desene
- terminologie specifică: fracție, numitor, numărător
- compararea, ordonarea fracțiilor subunitare cu același numitor

2. Elemente intuitive de geometrie

Localizarea unor obiecte

- ***coordonate într-o reprezentare grafică sub formă de rețea***

Figuri geometrice

- ***punct, linie dreaptă, linie frântă, linie curbă, semidreaptă, segment***
- ***unghi***
- ***poligoane: pătrat, dreptunghi, triunghi***
- ***cerc***

Axa de simetrie

Perimetrul

Corpuri geometrice

- ***cub, paralelipiped, cilindru, sferă, con (recunoaștere, identificarea unor elemente specifice)***

3. Unități și instrumente de măsură

Unități de măsură pentru lungime

- ***unități de măsură: metrul, cu submultipli, multipli***
- ***instrumente de măsură: riglă, metrul de tâmplărie, metrul de croitorie, ruleta***
- ***operații cu unitățile de măsură pentru lungime (fără transformări)***

Unități de măsură pentru volumul lichidelor

- ***unități de măsură: litrul cu multipli și submultipli***
- ***operații cu unitățile de măsură pentru volumul lichidelor (fără transformări)***

Unități de măsură pentru masă

- ***unități de măsură: kilogramul cu multipli și submultipli***
- ***instrumente de măsură: cântarul, balanța***
- ***operații cu unitățile de măsură pentru masă (fără transformări)***

Unități de măsură pentru timp

- ***unități de măsură: ora (citirea ceasului), ziua, săptămâna, anul***
- ***instrument de măsură: ceasul***

Unități de măsură monetare

- ***unități de măsură: leul și banul, euro și eurocentul***
- ***schimburi monetare echivalente în aceeași unitate monetară***

4. Organizarea și reprezentarea datelor

Organizarea și reprezentarea datelor

- ***tabel: rând, coloană, celulă a tabelului, date din tabel***
- ***date din tabele: sortare, extragere, ordonare***
- ***grafice cu bare: construire, extragerea unor informații***

1. Limba și literatura română

Competențe generale	Competențe specifice		Activitatea de învățare pentru elev cu TSI
	Majoritatea elevilor	Elev cu TSI/ curriculum adaptat	
1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare	1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare 1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate 1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în context familiar 1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat	1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare 1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate 1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare 1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat	1.1- completarea unor tabele/ scheme/ organizatori grafici cu informații din texte audiate; reluarea audierii pentru a completa/ transpune în tabele/organizatori grafici informații din textele audiate - îndeplinirea unor instrucțiuni audiate (realizarea unei figurine origami prin operații simple, învățarea regulilor unui joc nou, construirea unui obiect din materiale din natură/reciclate pe baza unor pași simpli, urmărirea unui clip youtube: „Cum fac...?”) 1.2.- folosirea unor tehnici prin încercare și eroare pentru a descoperi semnificația cuvintelor - explicarea sensului cuvântului prin mijloace verbale și nonverbal pornind de la contextul mesajului audiat 1.3.- observarea unor mărci specifice (plural/ gen etc.) 1.4- realizarea unor desene/ benzi desenate/ scheme pentru a ilustra ceea ce a înțeles din texte informative sau literare simple - vizionarea de emisiuni pentru copii (online sau TV) pe teme de interes pentru clasa de elevi - folosirea reportofonului, a computerului etc. pentru a audia diferite texte - audierea unor povești, povestiri, întâmplări, folosind reportofonul, computeruletc. 1.5-solicitarea repetării unui mesaj (de exemplu, „Ce-ai spus?”/ „Mai spune o dată!”/ „Cred că nu am înțeles ce ai spus”/ „Te rog să mai spui o dată”) - solicitarea unei explicații (de exemplu, „Ce înseamnă că ...?”) - exerciții pentru depășirea fricii de eșec: exerciții de reascultare a mesajului; folosirea unor coduri nonverbale pentru a semnala neînțelegerea /înțelegerea mesajului
2. Exprimarea de mesaje orale în	2.1. Descrierea unui obiect/ unei ființe din universul	2.1. Descrierea unui obiect/ unei ființe din universul	2.1- identificarea și numirea unor trăsături ale obiectelor/ ființelor din universal apropiat

diverse situații de comunicare	apropiat pe baza unui plan simplu	apropiat pe baza unui plan simplu	- descrierea frontală, cu sprijin din partea profesorului, a obiectelor la îndemână (pornind de la întrebări de sprijin și ajungând la mesaj) - descrierea colegului de bancă, cu sprijin din partea profesorului sau a altui coleg - colaborarea pentru descoperirea ideilor care pot structura un plan simplu 2.2. - relatarea după întrebările investigatorului perfect (Cine? Ce? Unde? Când? Cum? De ce? Cu cine? Cu ce?) - relatarea unei secvențe dintr-un film/ desen animat/ clip pentru care nu există subtitrare sau sonor 2.3. - formulare de răspunsuri la întrebări simple de control – „Ce ai făcut? Ce ai făcut mai întâi? Și apoi? Dar în cele din urmă?” - prezentarea după plan a unei teme - prezentarea unor evenimente ale clasei (excursie, concurs, târg de măștișoare etc.) 2.4.- dezvoltarea de proiecte interdisciplinare la clasă, în școală sau în comunitate, în cadrul unui grup mic - organizarea unui eveniment (de exemplu, o serbare, o expoziție cu afișe realizate în urma lecturilor) 2.5. - dramatizarea unor scene de poveste - joc de rol în diverse situații de comunicare cu respectarea regulilor stabilite (de exemplu, „Ești cu bicicleta în parc și ai găsit un pui de porumbel căzut din cuib. Este un domn pe o bancă mai încolo. Jucați scena!”)
	2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului 2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup 2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme 2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog	2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului 2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup 2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme 2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog	
3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare	3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare	3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare	3.1. - lectură activă, cu creionul în mână - activități în perechi cu scopul de a lămuri aspecte neînțelese - utilizarea tehnicii SVÎ- Știu, Vreau să știu, Am învățat - formularea de întrebări și răspunsuri prin diferite procedee (interogare reciprocă, procedeul recăutării etc.) - exerciții de citire activă prin folosirea unor simboluri specifice eficientizării lecturii (SINELG) - utilizarea unor organizatori grafici - hărți ale textului – pentru identificarea unor elemente privind locul, timpul, spațiul acțiunii 3.2. - exerciții de exprimare a primelor reacții față de cele citite folosind
	3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit 3.3. Formularea unei păreri despre o	3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit 3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/personajele acestuia	

	povestire/personajele acesteia 3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia 3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit 3.6. Aprecierea valorii cărților	3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia 3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit 3.6. Aprecierea valorii cărților	<i>modalități diverse: desen, mimă, schemă, ritm/ melodie etc.</i> <i>- exerciții de tipul „dacă aș fi (personajul) ... m-aș simți/ aș fi ...”</i> 3.3. <i>- exerciții de exprimare personală pe baza elementelor din text</i> <i>- exprimarea acordului/ dezacordului față de acțiunile, atitudinile unor personaje</i> 3.4. <i>- realizarea de diagrame, de organizatori grafici în perechi/ în echipe</i> <i>- realizarea de tabele pentru a evidenția relații între diferite elemente de structură sau de conținut</i> 3.5. <i>- observarea unor mărci specifice (de exemplu, plural/ gen etc.)</i> 3.6. Aprecierea valorii cărților <i>- activități la bibliotecă</i> <i>- amenajarea unui colț de lectură în clasă</i> <i>- prezentarea unei cărți la intervale ritmice (o dată pe săptămână, o dată la două săptămâni etc.)</i> <i>- derularea de proiecte de lectură în grup, care se finalizează prin realizarea unei „cărți”; expoziție cu asemenea produse</i>
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare	4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal 4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite	4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal 4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite	4.1. <i>- interevaluarea textelor scrise</i> <i>- revizuirea textelor redactate</i> <i>- discutarea problemelor apărute la despărțirea în silabe</i> <i>- completarea semnelor de punctuație într-un text fără punctuație și discutarea rezultatelor</i> 4.2. <i>- realizarea unui afiș pentru promovarea unei serbări/ a unui concurs/ a unui proiect/ a unei tombole</i> <i>- elaborarea unui fluturaș pentru comunicarea rezultatelor unui proiect</i> 4.3. <i>- elaborarea de instrucțiuni amuzante pentru obiecte la îndemână (de exemplu, „Cum este guma? La ce folosește? Găsește și o utilizare neobișnuită!”)</i> 4.4. <i>- alegerea unor subiecte atractive și construirea unei „burse a poveștilor”</i> <i>- antrenamente de scriere creativă</i> <i>- proiect individual/ grup: „Cartea mea” (realizarea unei cărți și expunerea acesteia/ prezentarea acesteia)</i>

	4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei	4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei	- scrierea unui paragraf în care se folosesc conectori de tipul: mai întâi, apoi, în cele din urmă 4.5. - participarea, alături de colegi și de profesor, la realizarea programului unei serbări, a scenariului unei dramatizări - expoziții de afișe/ alte produse scrise realizate în urma activităților - participarea la realizarea unui jurnal al clasei

2. Matematică

Competențe generale	Competențe specifice		Activitatea de învățare pentru elev cu TSI
	Majoritatea elevilor	Elev cu TSI/ curriculum adaptat	
1. Identificarea unor relații / regularități din mediul apropiat	1.1. Observarea unor modele / regularități din cotidian, pentru crearea de raționamente proprii 1.2. Aplicarea unei reguli pentru continuarea unor modele repetitive	1.1. Observarea unor modele / regularități din cotidian, pentru crearea de raționamente proprii 1.2. Aplicarea unei reguli pentru continuarea unor modele repetitive	1.1. - identificarea în cotidian / desene / imagini / machete / filme documentare a elementelor repetitive - identificarea regulii de construcție a unui șir de simboluri sau numere 1.2. - realizarea unor modele repetitive (cu desene sau cu obiecte), respectând o regulă dată - realizarea unor modele repetitive utilizând figuri/ corpuri geometrice de diferite mărimi și culori
2. Utilizarea numerelor în calcule	2.1. Recunoașterea numerelor naturale din concentrul 0- 10 000 și a fracțiilor subunitare sau echiunitare, cu numitori mai mici sau egale cu 10	2.1. Recunoașterea numerelor naturale din concentrul 0- 10 000 și a fracțiilor subunitare sau echiunitare, cu numitori mai mici sau egale cu 10	2.1. - citirea unui număr și scrierea numerelor de la 0 la 10 000 cu cifre / litere - identificarea, într-un număr, a cifrei unităților / zecilor / sutelor / miilor - compunerea și descompunerea numerelor în / din mii, sute, zeci și unități - numărare crescătoare și descrescătoare din 1 în 1, din 2 în 2, din 3 în 3, cu precizarea limitelor intervalului (de la ...până la..., mai mic decât ... dar mai mare decât ...) - generarea unor numere mai mici decât 10 000, ale căror cifre îndeplinesc condiții date (de exemplu, cifra unităților este 1, cifra zecilor este cu 2 mai mare decât cifra unităților etc.) - aproximarea (rotunjirea) numerelor naturale la diferite ordine - formarea, scrierea și citirea numerelor folosind cifrele romane (I, V, X) - utilizarea cifrelor romane în situații uzuale (de exemplu, scrierea datei)

	2.2. Compararea numerelor naturale în centrul 0 – 10 000, respectiv a Frațiilor subunitare sau echivalente care au același numitor, mai mic sau egal cu 10 2.3. Ordonarea numerelor naturale în centrul 0 – 10 000 și respectiv a fracțiilor subunitare sau echivalente care au același numitor, mai mic sau egal cu 10 2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în centrul 0 - 10 000 sau cu fracții cu același numitor	2.2. Compararea numerelor naturale în centrul 0 – 10 000, respectiv a fracțiilor subunitare sau echivalente care au același numitor, mai mic sau egal cu 10 2.3. Ordonarea numerelor naturale în centrul 0 – 10 000 și respectiv a fracțiilor subunitare sau echivalente care au același numitor, mai mic sau egal cu 10 2.4. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în centrul 0 - 10 000 sau cu fracții cu același numitor	- identificarea numărărilor și numitorilor fracțiilor - citirea și scrierea fracțiilor subunitare și a celor echivalente - determinarea unei fracții când numărătorul și/sau numitorul îndeplinesc anumite condiții - scrierea unor fracții subunitare pornind de la mulțimi de obiecte, de la un desen/reprezentare grafică sau de la un text 2.2.-compararea a două numere mai mici decât 10 000 folosind numărătoarea pozițională sau reprezentări - compararea unor numere mai mici sau egale cu 10 000 utilizând algoritmul de comparare - utilizarea semnelor $<$, $>$, $=$ în compararea numerelor sau fracțiilor cu ajutorul unor exemple concrete și a unor reprezentări grafice - compararea unor fracții cu același numitor cu ajutorul unor obiecte familiare sau a unor reprezentări grafice 2.3. - precizarea succesorului și/sau a predecesorului unui număr(proprietățile operațiilor - ordonarea crescătoare/descrescătoare a unor numere mai mici sau egale cu 10 000 - rotunjirea/aproximarea numerelor în contexte similare unor situații din viața cotidiană - determinarea unor numere care să respecte condiții date (mai mic decât ..., mai mare sau egal cu ... etc.) - ordonarea fracțiilor subunitare, folosind exemple practice din viața cotidiană sau reprezentări grafice - determinarea intuitivă a unei fracții mai mici sau mai mari decât o fracție dată 2.4.- efectuarea de adunări/scăderi de numere naturale, fără trecere și cu trecere peste ordin, în centrul 0 – 1 000 descompunerea numerelor în centrul 0 – 1 000, utilizând adunarea și scăderea, fără trecere și cu trecere peste ordin - descompunerea numerelor în centrul 0 – 10 000, utilizând adunarea și scăderea, fără trecere și cu trecere peste ordin - jocuri de rol care solicită compunerea/ descompunerea numerelor din centrul 0 – 10 000

	2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 - 10 000 și de împărțiri folosind tabla înmulțirii, respectiv tabla împărțirii	2.5. Efectuarea de înmulțiri de numere în concentrul 0 - 10 000 și de împărțiri folosind tabla înmulțirii, respectiv tabla împărțirii	- efectuarea de adunări/scăderi cu trecere și fără trecere peste ordin, cu numere în concentrul 0 – 10 000, utilizând algoritmi de calcul, descompuneri numerice și proprietățile operațiilor - efectuarea probei operației de adunare, respectiv de scădere - utilizarea proprietăților adunării în calcule (comutativitate, asociativitate, element neutru) - estimarea rezultatului unui calcul din concentrul 0 – 10 000, fără efectuarea lui - utilizarea calculatorului pentru verificarea rezultatelor adunărilor și/sau scăderilor - folosirea unor tehnici de calcul rapid, descompuneri de numere etc.) - intuirea echivalenței unei fracții subunitare cu o sumă sau cu o diferență de fracții cu același numitor, cu ajutorul unor reprezentări grafice sau exemple familiare 2.5. - rezolvarea de exerciții folosind tabla înmulțirii - efectuarea de înmulțiri cu 10, 100 - rezolvarea de exerciții folosind tabla împărțirii - efectuarea de înmulțiri între numere formate cu două sau trei cifre și numere formate cu o cifră - efectuarea de înmulțiri între numere formate cu două cifre - utilizarea unor proprietăți ale înmulțirii în calcule - scrierea unui număr ca produs de doi sau trei factori - rezolvarea de probleme cu operații de același ordin/ de ordine diferite; - metoda reprezentării grafice - estimarea ordinului de mărime a rezultatului unui calcul fără efectuarea acestuia (de exemplu, 197×2 va fi mai mic decât $200 \times 30 = 600$) - utilizarea calculatorului pentru verificarea rezultatelor unor operații de înmulțire și împărțire - efectuarea probei unei operații de înmulțire/ împărțire - rezolvarea de exerciții, cu operațiile cunoscute, respectând ordinea efectuării operațiilor și semnificația parantezelor rotunde

3. Explorarea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în mediul apropiat	3.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și în reprezentări, în situații familiare 3.2. Explorarea caracteristicilor simple ale figurilor și corpurilor geometrice în contexte familiare	3.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și în reprezentări, în situații familiare 3.2. Explorarea caracteristicilor simple ale figurilor și corpurilor geometrice în contexte familiare	3.1. - <i>descrierea poziției obiectelor din spațiu, în raport cu alte obiecte</i> - <i>descrierea structurii unui ansamblu de obiecte</i> - <i>utilizarea reprezentărilor schematice/realizarea planului clasei, marcarea sau citirea indicilor etc.</i> - <i>realizarea unor desene, respectând condiții date</i> - <i>inițierea și participarea la diverse jocuri de strategie în care este necesară localizarea pieselor (șah, go, domino, țintar etc.)</i> - <i>realizarea și completarea unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană”</i> - <i>stabilirea coordonatelor unui obiect într-o reprezentare grafică sub formă de rețea</i> - <i>jocuri de orientare în spațiu</i> - <i>găsirea unor obiecte folosind indici</i> 3.2. - <i>identificarea și denumirea figurilor geometrice plane</i> - <i>recunoașterea și descrierea unor obiecte care au forma unor corpuri geometrice cunoscute, din mediul apropiat (cub, paralelipiped, cilindru, sferă, con)</i> - <i>conturarea figurilor geometrice plane cu ajutorul instrumentelor de geometrie/șabloanelor (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc)</i> - <i>realizarea unor desene/ colaje folosind figurile geometrice învățate</i> - <i>identificarea numărului de figuri geometrice plane dintr-un desen dat/ dintr-o figură geometrică „fragmentată”</i> - <i>gruparea unor figuri sau corpuri geometrice după criterii date (număr de laturi, număr de unghiuri, formă/ număr de fețe, număr de vârfuri, număr de muchii)</i> - <i>jocuri de construcții cu corpuri geometrice</i> - <i>realizarea unei expoziții de fotografie având ca temă obiecte cu formă geometrică</i>
4. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări	4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete	4.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete	4.1. - <i>utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard, adecvate în realizarea unor măsurări</i> - <i>măsurarea unor dimensiuni, capacități/volume, mase, folosind instrumente adecvate</i> - <i>înregistrarea și interpretarea rezultatelor unor măsurători, folosind exemple din viața cotidiană</i>

	4.2. Operarea cu unități de măsură standardizate, fără transformări	4.2. Operarea cu unități de măsură standardizate, fără transformări	- identificarea și compararea valorilor monedelor și a bancnotelor - compararea rezultatelor unor măsurători efectuate cu unități standard, cu rezultatele unor măsurători efectuate cu unități de măsură non-standard - alegerea unităților de măsură adecvate pentru a măsura durate de timp 4.2. - înregistrarea activităților desfășurate în școală într-un interval de timp stability (de exemplu, într-o săptămână) - ordonarea unor date în funcție de succesiunea derulării lor în timp (de exemplu, activități într-o zi/ săptămână) - efectuarea unor calcule folosind unități de măsură pentru lungime, masă, capacitate (volum), unități monetare - rezolvarea de probleme practice în care intervin unități de măsură standard - operarea cu unități de măsură în efectuarea de activități practice/experimentale
5. Rezolvarea de probleme în situații familiare	5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente simple 5.2. Înregistrarea în tabele a unor date observate din cotidian	5.1. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/sau compunerea de probleme cu raționamente simple 5.2. Înregistrarea în tabele a unor date observate din cotidian	5.1. - rezolvarea de exerciții de tipul: „Află produsul/ câțul/ jumătatea/ sfertul/ dublul etc.” - identificarea unor fracții, utilizând suport concret sau desene (pizza, tort, măr, pâine, cutie de bomboane, tablete de ciocolată etc.) - aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței sau prin efectuarea probei adunării/ scăderii - utilizarea simbolurilor ($<$, $\leq$, $\geq$, $=$) pentru compararea unor numere sau a rezultatelor unor operații aritmetice - identificarea rolului parantezelor rotunde asupra rezultatului final al unui exercițiu - utilizarea unor simboluri pentru numere sau cifre necunoscute, în diverse calcule sau pentru rezolvarea unor probleme - transformarea unei probleme rezolvate prin schimbarea datelor numerice sau a întrebării, prin înlocuirea cuvintelor care sugerează operația, prin adăugarea unei întrebări etc. - transformarea problemelor de adunare în probleme de scădere, a problemelor de înmulțire în probleme de împărțire și invers 5.2.- selectarea și gruparea unor simboluri /numere/ figuri/corpur geometrice după mai multe criterii date și înregistrarea datelor într-un tabel - ordonarea unor evenimente/obiecte din cotidian după anumite criterii (după dimensiuni, preferințe)

	5.3. Rezolvarea de probleme cu operațiile aritmetice studiate, în centrul 0 - 10 000	5.3. Rezolvarea de probleme cu operațiile aritmetice studiate, în centrul 0 - 10 000	- înregistrarea în tabele a observațiilor din investigații - extragerea și sortarea de numere dintr-un tabel, pe baza unor criterii date - identificarea datelor din grafice cu bare și din tabele - realizarea unor grafice cu bare pe baza unor informații date/culese 5.3. - identificarea și analiza datelor din ipoteza unei probleme - identificarea cuvintelor/sintagmelor în enunțurile problemelor care sugerează operațiile aritmetice studiate (a dat, a primit, a distribuit în mod egal, de două ori mai mult etc.) - rezolvarea și compunerea de probleme folosind simboluri, numere sau reprezentări grafice - asocierea rezolvării unei probleme cu o reprezentare grafică /desen sau cu o expresie numerică dată - organizarea datelor unei investigații în tabel sau într-o reprezentare grafică în scopul compunerii sau rezolvării de probleme - rezolvarea de probleme prin mai multe metode - identificarea unor situații concrete care se pot transpune în limbaj matematic - verificarea rezultatelor obținute în urma rezolvării unei problem.

Modalități de evaluare:

- metodele moderne de evaluare precum:
  - realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, adaptate vârstei;
  - observarea sistematică a comportamentului elevilor;
  - centrarea pe progresul personal, autoevaluare

Fișă de evaluare CES,
Chimie - clasa a VII-a
Atomul. Element chimic. Simbol chimic

Ionescu Luminița, Școala Gimnazială Nr.1 Blăgești

1. Alege răspunsul corect și completează spațiile libere :

- a. Atomul este alcătuit din.....(nucleu și neutroni/ nucleu și înveliș de electroni)
- b. Atomul este .....(neutru/pozitiv) din punct de vedere electric deoarece numărul de .....(neutroni/protoni) este egal cu numărul de .....(electroni/nucleoni)
- c. Protonii sunt particule cu sarcină electrică .....(pozitivă/negativă)
- d. Învelișul electronic este alcătuit din..... (8/7) straturi.

30 puncte

2. Completează tabelul următor:

Nr. crt.	ELEMENTUL	SIMBOLUL
1		I
2	Oxigen	
3		S
4	Fier	
5		C
6	Hidrogen	
7		Al
8	Calciu	
9		Cu
10	Aur	

50 puncte

Din oficiu 20 puncte

Barem de corectare și notare

1. a) nucleu și înveliș de electroni
b) neutru, protoni, electroni
c) pozitivă
d) 7 straturi

Fiecare răspuns corect 5 puncte , **6 x 5p = 30p**

2.

Nr. crt.	ELEMENTUL	SIMBOLUL
1	Iod	I
2	Oxigen	O
3	Sulf	S
4	Fier	Fe
5	Carbon	C
6	Hidrogen	H
7	Aluminiu	Al
8	Calciu	Ca
9	Cupru	Cu
10	Aur	Au

Fiecare răspuns corect 5 puncte, **10 x 5p = 50p**

Din oficiu **20puncte**

Plan de Intervenție Personalizat

Prof. Isopescu Daniela
Școala Gimnazială Frătăuții Vechi
Frătăuții Vechi, Suceava

- **Numele și prenumele beneficiarului: C. R.**
- **Data și locul nașterii: Suceava**
- **Domiciliul: Comuna Frătăuții Vechi**
- **Anul școlar:**
- **Clasa a VII-a**
- **Problemele cu care se confruntă copilul (rezultatele evaluării):**

Evaluare medicală: deficiențe/afectări: BOLI RARE/GRAVĂ
gradul de handicap: DEFICIENȚĂ FUNCȚIONALĂ GRAVĂ(cu asistent)

Evaluarea procesului de învățare: Deține achiziții caracteristice vârstei sau clasei din care face parte; memorie medie; imaginație creativă; capacitate de expresie variată; motivație ridicată pentru activități școlare, performanță individuală.

Informații despre mediul social: provine din familie organizată, interesată și implicată în evoluți elevi.

ECHIPA DE INTERVENȚIE:

Numele cadrului didactic:

Data elaborării P.I.P:

Durata programului:

Domeniul de intervenție: Limba engleză

INSTRUMENTE UTILIZATE ÎN EVALUARE:

- Observații curente
- Aplicații practice
- Fișe de lucru la diferite activități
- Convorbire individuală și în grup
- Observația spontană și dirijată
- Probă de evaluare orală/scrisă

1. OBIECTIVELE PROGRAMULUI

OBIECTIVE PE TERMEN LUNG :

- dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral
- dezvoltarea capacității de receptare a mesajului scris (citirea)
- dezvoltarea capacității de exprimare scrisă
- operarea cu vocabular adecvat în limba engleză
- elevul va coopera cu colegii în realizarea unor sarcini, portofolii, proiecte.

OBIECTIVE PE TERMEN SCURT :

- să manifeste cooperare în diferite situații de comunicare ;
- să manifeste curiozitate pentru descoperirea unor aspecte legate de viața copiilor din spațiul cultural anglo-saxon.;
- să-și dezvolte spiritul de autonomie și independență.

2. SCOPURILE PROGRAMULUI

- înlăturarea și diminuarea dificultăților determinate de deficiențele pe care le are elevul, urmărind realizarea unei pregătiri școlare și unei socializări la nivelul maxim al potențialului său;
- asigurarea unei baze care influențează fundamental evoluția ulterioară a elevului.

3. COMPETENȚE URMĂRITE

- Competențe minime în desfășurarea activităților ludice (respectă cu strictețe regulile jocului și duce la capăt sarcina didactică la nivelul propriu);
- Capacități relativ bune de învățare comportamentală prin imitație;
- Posibilități reduse de comunicare orală, gestuală, expresivă;
- Nevoia de afecțiune, de integrare, de modele socio-umane și de sprijin gradat;
- Toleranță scăzută la frustrări, sociabilitate relativ bună; feed-back pozitiv în situațiile de individualizare a sarcinilor de învățare.

4. DERULAREA PROGRAMULUI DE INTERVENȚIE

Psihologul școlar:

- Stimulează elevul în vederea reducerii dificultăților de învățare prin exersarea și dezvoltarea proceselor psihice (memorie, atenție, motivație), a unor trăsături pozitive de personalitate din domeniul afectiv și emoțional, a deprinderilor de muncă individuală;
- Implică familia pentru a o ajuta să lucreze cu copilul în asimilarea unor cunoștințe esențiale: cunoașterea mediului, coordonare spațio-temporală, dezvoltarea limbajului și a vocabularului, abilități de relaționare socială;

OBIECTIVE	METODE ȘI TEHNICI	MATERIALE UTILIZATE
- efectuarea unor exerciții de relaxare, pentru concentrarea atenției și dezvoltarea memoriei	- conversația - povestirea - problematizarea - exercițiul de relaxare	- planșe - fișe de lucru - cărți
- stăpânirea și motivarea persoanelor prin gestionarea adecvată a trăirilor afective negative	- exerciții de autocunoaștere -exerciții pentru creșterea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii -exerciții pentru managementul emoțiilor negative - convorbirea, problematizarea, încurajarea	- fișe de lucru - desene - joc de rol
- explicarea și formarea unor deprinderi eficiente de studiu	- efectuarea temelor și învățarea pentru oferirea unui model de lucru - explicația, exercițiul	- cărți, caiete - fișe de lucru

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- organizarea locului de învățare cu eliminarea elementelor distractive	- convorbirea - exercițiul - încurajarea	
- sprijinirea copilului în parcurgerea materiei în ritm propriu și ajutor la cererea doamnei profesoare	- tratarea diferențiată relație empatie profesor - elev, consilier-elev - activități ajutătoare	- planșe - casete - cărți
- construirea unui orar și respectarea lui astfel încât elevul să își facă temele, oferirea de recompense de către familie	- convorbirea - exercițiul	- cartonașe cu sarcini expuse în cameră
- măsuri unitare de susținere a copilului de către familie.	- consultarea, empatia - informarea	-monitorizarea succesului

Profesor :

- Antrenează elevul în activități specifice
- În cadrul lecțiilor se lucrează diferențiat, cu respectarea planificării materiei (cu revizuri și adaptări)

MIJLOACE: probe de evaluare, fișe de lucru, planșe, machete, obiecte de uz general.

Domeniul de intervenție: *Limba engleză*

Eleva dovedește abilități și deprinderi de citire fluentă și scriere în limba engleză. Deține un vocabular bogat, având posibilități de exprimare variate. Este preocupată de studiu individual, de propria performanță, fiind susținută de colegii de clasă, precum și de părinți

Competențe specifice	Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Criterii minime pentru evaluarea progresului
1.1 Identificarea informațiilor principale, atunci când comentariul este ilustrat prin imagini 1.2 Identificarea detaliilor din mesaje și interacțiuni ale interlocutorilor care vorbesc clar și rar 2.1 Participarea la conversații în legătură cu planificarea unor activități 2.2 Manifestarea unei atitudini pozitive față de participarea la dialog și exprimarea în public 3.1 Extragerea informațiilor necesare pe baza lecturii unor texte de interes general 3.2 Selectarea de informații din texte pe teme din viața cotidiană 4.1 Elaborarea unui mesaj adecvat de prezentare pentru un profil personal 4.2 Manifestarea unei atitudini pozitive față de participarea la schimbul de mesaje scrise/ dialoguri	- exerciții de lectură în ritm propriu; - exerciții de dialog; - joc de rol; - descrieri, cu suport verbal / vizual; - exerciții de completare (rebusuri, jocuri); - exerciții de alegere din soluții multiple; - panouri. - prezentări PPT - filmulețe video.	Metode: - observația - conversația - citirea în gând - citirea cu voce tare - povestirea - explicația - problematizarea Mijloace: - planșe cu imagini - fișe de lucru - materiale audio - flashcards - manual, caiet	- Desprinderea sensului global al unui mesaj audiat / verbal. - Reproducerea unor mesaje orale . - Producerea unui mesaj adecvat despre persoane și activități din universul apropiat. - Participarea cu întrebări simple și răspunsuri scurte la interacțiuni verbale simple (dialoguri), în contexte familiare sau de necesitate imediată. - Identificarea semnificației unor cuvinte și propoziții simple, în texte autentice comune - Redactarea unor enunțuri/ mesaje, pe baza unui suport verbal / a unei imagini

Prin acest program voi urmări:

- Antrenarea elevei în activități plăcute pentru cooperare cu cei din jur
- Îmbogățirea și activizarea vocabularului
- Dezvoltarea capacității de orientare și adaptare la mediu
- Dezvoltarea atitudinilor pozitive de relaționare în grup
- Implicarea în activități-concursuri pentru stimularea obținerii performanței.

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

PROF. JAPALELA TAMARA VERONICA
PROFESOR DISCIPLINE TEHNICE
LICEUL GH RUSSET ROZNOVANU,
ROZNOV, NEAMȚ

1. Date de identitate

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI : R. R.V

DATA NAȘTERII: 08.03.2005

CLASA: a IX a

ANUL ȘCOLAR: 2022 – 2023

DIAGNOSTIC PSIHOPEDAGOGIC – dificultăți de înțelegere, scriere, exprimare și pronunție

ECHIPA DE INTERVENȚIE: **prof: Japalela Tamara Veronica**

Psihologul școlar

2. Definirea problemei

Gradul de manifestare al subiectului în activitatea cotidiană:

R.R.V este un băiat care a venit la școala noastră de la vârsta de 17 ani, neînsoțit de nimeni. În momentul în care a venit la școală, comunicarea cu ceilalți colegii sau cu personalul unității era destul de greoaie. Din acest motiv, era veșnic agitat în timpul activităților desfășurate la școală. Din cauza limbajului sărac și defectuos, comunică și cooperează foarte greu. Adaptarea la mediul școlii și la grupul de copii s-a făcut cu foarte mare greutate, din cauza dificultăților de comunicare. Elevul locuiește cu fratele mai mare și cu bunica, care este operată de cancer. Mama s-a mutat într-o altă locuință, cu un alt bărbat. Am încercat să încurajez independența copilului, oferindu-i îndrumare atunci când este nevoie și să laud performanțele acestuia, chiar dacă sunt minore. L-am implicat în toate activitățile de grup. În timpul activităților școlare elevul nu scrie aproape deloc, nu poate scrie deloc după dictare, ci doar scrie cu greutate cu litere de tipar. Cadrele didactice au adaptat materia, oferindu-i în fiecare oră fișe de lucru care nu necesită efort prea mare.

L-am încurajat și l-am implicat în diverse activități practice și organizatorice, ceea ce l-a determinat să își schimbe comportamentul devenind respectuos și descurecându-se bine în mai multe situații.

Am rămas și eu implicată, urmărindu-i progresul și l-am încurajat să practice și acasă ce a învățat la școală.

Psihodiagnostic : - retard psihic fără scrisoare medicală;

- tulburări de comportament;

- dificultăți în perceperea componentelor spațiale și temporale

❖ SCOPUL (COMPORTAMENTUL TINTĂ/REZULTATUL AȘTEPTAT)

Formarea, stimularea și compensarea limbajului de specialitate

❖ OBIECTIVE:

→ PE TERMEN SCURT:

- Concentrarea atenției pentru a asculta mesaje;
- Receptarea clară a mesajelor;
- Pronunțarea clară și corectă a sunetelor, silabelor și cuvintelor
- Comunicarea prin enunțuri scurte, cu sens;
- Îmbogățirea vocabularului cu cuvinte noi, tehnice, de specialitate;
- Sesizarea legăturii dintre cuvinte și imaginile care îl însoțesc;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Formularea în scris, de propoziții cu ajutorul cuvintelor date și a expresiilor de sprijin;
- Valorificarea în texte proprii a unui vocabular adecvat calificării profesionale;
- Utilizarea corectă a limbajului specific meseriei de tâmplar universal;
- Adaptarea vorbirii la diferitele situații de comunicare;
- Stimularea memoriei auditive și a capacității amnezice;
- Întipărirea și reactualizarea cunoștințelor tehnologice cu grad de dificultate redusă.

→ **PE TERMEN MEDIU:**

- Să poată realiza sarcinile de lucru în timp optim;
- Manifestarea interesului pentru comunicarea cu cei din jur;
- Manifestarea independenței în comunicare;
- Dezvoltarea abilităților de lucru în echipă;
- Dezvoltarea abilităților cognitive specifice vârstei școlare;
- Dezvoltarea abilităților de comunicare, socializare, relaționare;
- Cunoașterea intereselor și aptitudinilor necesare implicării în anumite activități pentru dezvoltarea unei personalități armonioase;
- ❖ DURATA PROGRAMULUI: septembrie 2022 – iunie 2023
- ❖ DOMENIUL / DOMENII DE INTERVENȚIE: Reabilitare, activități remediale
- ❖ DATA ELABORĂRII PIP: septembrie 2022
- ❖ DATA REVIZUIRII PIP: iunie 2023

❖ **CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII:**

1. Dezvoltarea abilităților practice
2. Dezvoltarea limbajului de specialitate
3. Dezvoltarea capacității de comunicare orale și scrise

❖ **CONȚINUTURILE ACTIVITĂȚILOR:**

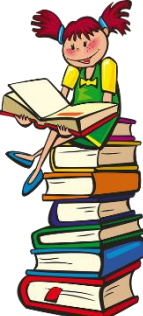
- Utilizare limbajului de specialitate – minim, în recunoașterea speciilor lemnoase și secțiunilor principale ale lemnului;
- Folosirea termenilor de specialitate și descrierea structurii și defectelor lemnului;
- Prezentarea rezultatelor jocului didactic ca aplicație în mod clar;
- Descrierea etapelor de pregătire a suportului lemnos în vederea prelucrării;
- Exerciții de ascultare a unor mesaje, a unui dialog;
- Exerciții de stimulare a comunicării dialogate;
- Formularea de răspunsuri corecte la întrebări;
- Exerciții de construirea unor enunțuri proprii, pe baza unor cuvinte date.

CONCLUZII:

Prin integrarea lui R.R.V. în învățământul de masă, am urmărit recuperarea și valorificarea la maxim a copilului, pentru formarea unor comportamente adecvate, încât să se poată descurca singur în situațiile cotidiene, în mod acceptabil, cu minim ajutor. Elevul a reușit să depășească în mare parte dificultățile de învățare pentru temele propuse, dobândind o experiență cognitivă superioară celei anterioare (a reușit să își stăpânească pornirile violente împotriva colegilor de clasă; a memorat numele tuturor colegilor de clasă și pe cele ale profesorilor săi de la clasa; și-a dezvoltat motricitatea fină – încercuiește, subliniază; ia ca pe o provocare orice nesăbuintă a vreunui coleg, însă își cere scuze cu ușurință ulterior; acceptă ajutor din partea colegilor sau a dirigintei și a profesorilor.

Acordând o atenție deosebită acestui copil, împreună cu bunica sa (mama nu se implică aproape deloc), psihologul școlii, cadrele didactice de la clasă și copiii din clasa lui, suntem convinși că, având răbdare, credință și speranță, îl vom ajuta să se integreze mai bine în colectiv și, până la sfârșitul anului școlar, să se rezolve într-o mare parte problemele.

MATERII PRIME ȘI MATERIALE TEHNOLOGICE DIN INDUSTRIA LEMNULUI

Nr. crt.	Obiectiv operațional	Strategii de terapie și recuperare	Intervalul de timp	Evaluare și aprecierea evoluției
1.	Obiective operaționale: cognitive - să identifice speciile lemnoase; - să înțeleagă semnificația secțiunilor principale ale trunchiului lemnului; - să identifice defectele lemnului; - să înțeleagă diferența dintre materii prime și materiale utilizate în industria lemnului; - să enumere materiile prime folosite în industria lemnului; - să enumere materialele tehnologice folosite în industria lemnului - să identifice adezivii folosiți în prelucrarea lemnului (la îmbinări); - să identifice domeniile de utilizare a lemnului cu defecte; - să înțeleagă importanța cunoașterii și clasificării defectelor; - să identifice adezivii folosiți în prelucrarea lemnului (la îmbinări); - să enumere tipurile de îmbinări folosite în industria lemnului.	Explicația Demonstrația Convorbirea, Exercițiul, Joc-exercițiu Aritmograful Studiul de caz Mozaicul Cubul Jocuri didactice	Septembrie 2022- iunie 2023	Observarea sistematică a elevului, Aprecieri individuale Munca independentă Răspunsuri orale-scrise Citit Fișe de lucru Lucrări practice Teste de evaluare
2.	Obiective operaționale: afectiv-motivaționale - să manifeste interes față de activitatea teoretico - practică desfășurată; - să desfășoare activități în echipă; - să respecte regulile de protecția muncii în laboratorul tehnologic atelierul de instruire practică			

Jocuri utile pentru integrarea preșcolarilor cu CES

Profesor Daniela Jipa, Grădinița cu program prelungit nr. 4, Măcin

Dorința oricărui cadru didactic adevărat, care are în clasă un copil cu cerințe educaționale speciale, este să știe cum să-l ajute pe acesta să se dezvolte optim. Care sunt metodele și mijloacele necesare pentru a-l ajuta să se integreze în grupul clasei, pentru ca mai apoi să facă față societății în care va trăi. Este o mare provocare și, mai ales, o mare responsabilitate. În România există într-adevăr legislație generoasă în această privință, dar cum trebuie ea aplicată de fapt? Aici lucrurile nu stau chiar bine.

Incluziunea unui copil cu CES într-un grup de preșcolari se poate realiza numai dacă educatoarea are atitudinea potrivită, dacă se constituie într-un model de conduită pe care copiii să-l urmeze. În condițiile în care întâlnim din ce în ce mai des copii cu deficiențe, întâlnim și cazuri de segregare, dar și exemple de bună practică pe care ar trebui să ni le însușim, să le urmăm. După cum am mai spus, la noi în țară nu există o strategie de aplicare a legislației foarte bine pusă la punct și cadrele didactice nu sunt bine pregătite pentru a ști să lucreze cu copiii cu CES. Adaptarea și perfecționarea se realizează „din mers”, urmând exemplul colegilor care au reușit, împărțind la rândul nostru experiențele proprii.

Pentru preșcolari și școlarii mici lucrurile se rezolvă cel mai ușor prin joc. Jocul este cea mai bună cale și vorbim aici despre jocul în care poate fi inclus într-un colectiv de preșcolari/școlari un copil cu CES. Jocul didactic de exemplu trebuie să fie adaptat optim copilului cu CES pe toate cele patru arii: socializare, autonomie personală, dezvoltare cognitivă și adaptare senzorială.

În grădiniță, activitățile și jocurile axate pe mișcare, cele muzicale, logico-matematice ajută foarte mult la integrarea și dezvoltarea copiilor cu CES. Iată câteva exemple de jocuri pe care le-am aplicat eu la grupă în perioada în care aveam un copil (S.) cu tulburări din spectrul autist (din fericire nu o formă gravă).

a) Jocuri de socializare

„Curierul” – este un joc iubit de copii, obișnuiți ca în perioada pandemiei părinții lor să comande diverse lucruri pe internet și să primească apoi colet cu obiectul comandat.

Un copil ține o cutie în mână și poartă un dialog cu ceilalți copii:

-Cine este?

-Curierul!

-Și ce ne aduce?

-Un colet!

-Pentru cine?

-Pentru copiii care...(dansează, cântă, pictează, fac gimnastică etc).

Copiii încearcă să mimeze provocarea lansată de „curier”, care îl va alege pe următorul ce va îndeplini acest rol, acesta fiind cel care va realiza cel mai bine sarcina.

În jocul acesta S. s-a simțit mereu în largul său. A participat, și-a exprimat veselia, entuziasmul, pentru că și-a dat seama că și el poate face lucruri pe care le fac colegii lui. Astfel de jocuri l-au ajutat să se integreze.

„Ghicește cine te-a strigat!” – este și jocul copilăriei mele. Este un joc util nu numai pentru copiii cu CES, ci și pentru copiii mai timizi, introverți sau care nu au încredere în ei.

Este un joc simplu, în care un copil stă în fața clasei, cu spatele la colegii săi, ascultă cântecul „Deschide urechea bine!” și trebuie să ghicească numele celui care l-a strigat. Jocul le dă posibilitatea să învețe numele colegilor, iar pentru copilul cu CES este o ocazie de a vedea că și el, ca toți colegii lui, are un nume, poate fi strigat, poate participa la joc.

Participarea la serbările de Crăciun, de 8 Martie, de 1 Iunie permit socializarea și valorizarea copiilor cu CES; acestea constituie puncte de referință care-i duc spre autocunoaștere, le dă ocazia să-și descopere treptat propria identitate.

- b) Jocuri de autonomie personală** – numită și terapie ocupațională, se face de obicei în cabinetul terapeutului. Se poate face totuși și în sala de grupă:

Prin jocuri de rol: „De-a frizerii”, „De-a magazinul”, „La piață”, „În vizită la fermă” etc. Copiii cu CES au ocazia în astfel de jocuri să învețe cum se desfășoară de fapt viața de zi cu zi. S. îndrăgea jocurile acestea. Observa comportamentul colegilor lui, îi imita, își însușea comportamentul respectiv și astfel a reușit să-și îmbunătățească semnificativ autonomia personală.

„**Fac ordine în dulapul meu!**” și „**Îmi așez lucrările în portofoliul personal**” – copiii au ocazia să-și realizeze singuri eticheta pe dulapul/portofoliul personal și odată pe săptămână își fac ordine în dulap și își așază fișele de lucru în mapă. Este o activitate ce îi învață pe copii să fie ordonați. S. a învățat, după ce a repetat mai multe săptămâni la rând această acțiune, că toate lucrurile au locul lor la grădiniță și că trebuie să aibă grijă de lucrurile personale. Acțiunea a fost extinsă și acasă și mama ne-a dezvăluit că a fost un succes.

„**Cartonașele cu zilele săptămânii**”, „**Mergi cum bat!**” sunt **exerciții perceptiv-motrice de orientare și organizare temporală**. Copiii au ocazia să memoreze mai ușor zilele săptămânii, prin asocierea cu o culoare, pot memora un ritm, pot asocia o imagine cu o activitate ce urmează să se desfășoare. S. a întâmpinat unele dificultăți în memorarea zilelor săptămânii și pentru a face activitatea mai atrăgătoare, am înlocuit cartonașele cu baloane de aceeași culoare. A fost încântat și eficiența activității s-a dovedit în scurt timp.

- c) Jocuri de dezvoltare cognitivă**

Reușita școlară depinde de gândire, memorie, atenție, motivație, creativitate, elemente ce sunt esențiale. Un copil cu CES are nevoie de o programă adaptată nivelului său de dezvoltare intelectuală. Tocmai de aceea relația dintre psihologul școlar, profesorul itinerant, educator și părinte trebuie să fie una reală, de sprijin reciproc, de deschidere, de împărtășire. Fiecare dintre factorii implicați în formarea, integrarea și dezvoltarea copilului cu CES poate obține la un moment dat rezultate mai bune în comparație cu ceilalți și trebuie să prezinte și celorlalți metodele folosite. Echipa a fost utilă și în cazul lui S. Am învățat astfel să utilizăm anumite trucuri prin care să-l ajutăm să învețe mai ușor:

Mijloacele audio-vizuale au dat un randament foarte bun în cazul lui S. Le-am folosit în predare (după ce le-am selectat cu mare grijă, pentru a fi înțelese cu ușurință de el) și rezultatele au fost pozitive.

Jocuri didactice – jocul omisiunilor (presupune excluderea elementelor nepotrivite dintr-un ansamblu sau sesizarea unor elemente lipsă), **jocuri asociative:** „**Familia animalelor domestice**”, „**Salata de fructe**”, „**Supa de zarzavat**”, „**La ce folosește...?**”.

Evaluarea prin metoda proiectelor. O astfel de evaluare este mult mai potrivită pentru copiii cu CES. S. nu se descurca aproape deloc la rezolvarea testelor de evaluare clasice, care presupuneau și o anumită încadrare într-un interval de timp. Evaluarea prin metoda proiectelor i-a oferit spațiu și timp, l-a apropiat de realitate și a rezolvat sarcinile cu plăcere.

Există numeroase jocuri ce pot veni în sprijinul învățării în ceea ce-i privește pe copiii cu CES. Importantă este disponibilitatea cadrului didactic.

- d) Jocuri de stimulare senzorială**

Includerea în programă a jocurilor distractive pentru elevii cu CES se poate realiza cu succes în cadrul activităților de educație muzicală, educație plastică sau abilități practice, precum și în jocurile de mișcare.

„**Cursa fluturașilor**” - Pe două ațe întinse la 75 cm de sol de-a lungul sălii de grupă, se introduc la un capăt două pahare din plastic, care au aplicate pe ele câte un fluture din hârtie. Cei doi copii participanți la întrecere trebuie să sufle în pahar, astfel încât fluturile să ajungă primul în celălalt capăt al aței, la final. Astfel de activități, de suflat, corectează dificultățile de vorbire, de pronunție a sunetelor.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

„Împerechează obiectele după sunet!” – Copiii construiesc într-o activitate instrumente muzicale din pahare de plastic așezate și lipite „gură la gură” după ce în ele s-au pus boabe de fasole sau bănuți, mărgel, bomboane etc. Sarcina copiilor este să agite fiecare „instrument” și să le potrivească după sunetul emis două câte două. S. era fascinat de astfel de jocuri. Învățase să fie atent, ca să poată recunoaște și diferența sunetele pentru a le putea apoi împerechea. Reușita îi dădea încredere în sine și aprecierile colegilor l-au ajutat să se integreze în colectiv.

Modelajul din aluat este o altă activitate de stimulare senzorială pentru copiii cu CES. Dacă la început S. se retrăgea, amestecul de apă cu făină derutându-l, cu răbdare a îndrăgit această activitate și reușea chiar să stabilească bine consistența aluatului. Din aluat se pot construi figurine, în funcție de tema săptămânii sau de dorința copiilor. Pictarea acestora după ce se usucă are darul de a-i liniști pe copiii cu CES.

Dansul tematic – pus în situația de a se transpune în „pielea” unui dansator, copilul trebuie să se comporte într-un anumit fel, să acționeze pe baza unor reguli, să exerseze în mod direct deprinderi, comportamente, relații sociale. S. își alegea mereu aceiași copii lângă care să danseze în grup, aceeași parteneră cu care să danseze în pereche. Era lucrul care îl făcea să se simtă în siguranță. Într-o zi m-am oferit eu să fiu perechea lui și a acceptat; apoi mi-a luat locul o altă fetiță, pe care a acceptat-o. La sfârșitul dansului a început să sară în sus, fericit. Din acel moment nu și-a mai păstrat perechea cu orice preț.

Este clar că jocurile pe care le putem folosi pentru a veni în sprijinul integrării și dezvoltării copiilor cu CES sunt numeroase și ele pot îndeplini în același timp chiar rol de socializare, autonomie personală, dezvoltare cognitivă și adaptare senzorială; sau orice combinație dintre acestea.

S., copilul din grupa mea a fost copilul de la care am învățat foarte multe lucruri; el m-a ajutat să devin o educatoare mai bună. Stilul de predare al educatorului trebuie să fie cât mai apropiat de stilul de învățare al copilului cu CES și acest lucru este posibil numai dacă este cunoscut stilul de învățare al acestuia, dacă i s-a făcut o evaluare eficientă pentru a ști cum învață el. Educatorul trebuie să fie un maestru care să creeze un climat afectiv pozitiv atât pentru copilul cu CES cât și pentru ceilalți copii, să-i stimuleze acestuia încrederea în sine și motivația pentru învățare, să încurajeze sprijinul și cooperarea din partea colegilor, să încurajeze formarea unei atitudini pozitive a colegilor, să încurajeze independența și creșterea autonomiei personale. Educatorul are datoria să-i încurajeze eforturile copilului cu CES, să-l sprijine în realizarea sarcinilor dar fără a-i crea dependență și să folosească frecvent recompense, laude, întărirea pozitivă pentru a marca chiar și cel mai mic progres, în concluzie să folosească învățarea afectivă.

Bibliografie:

Gheruț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată*, Ed. Polirom, Iași, 2001;
Popescu, G., & Pleșa, O. (coord), *Handicap, readaptare, integrare*, Pro Humanitate. București, 1998
Vrăjmaș, T., *Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale*, Aramis, București, 2001

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT (PIP)

Profesor învățământ primar: Liliana Lazăr
Școala Gimnazială „Vasile Mitru” Tașca

Numele și prenumele beneficiarului: A. N. M.

Data și locul nașterii: 07.09.2014

Probleme cu care se confruntă copilul/ elevul(rezultate ale evaluării complexe): întârziere în apariția și dezvoltarea limbajului, alte dificultăți:

Tipul de deficiență/handicap – dificultăți de învățare

Domeniul de intervenție : cognitiv, psihomotoric, socio-afectiv

Specialiști implicați: - profesor de sprijin: M. A.

-logoped: B. M.

- profesor învățământ primar: L. L.

Priorități pentru anul școlar 2022-2023;

Psihologia modernă demonstrează faptul că foarte multe din problemele de învățare depind de modul cum se abordează din primele momente. Este firesc ca orice individ să întâmpine dificultăți de învățare. Un copil stimulat nu va avea probleme la învățătură.

Copiii cu dificultăți sunt în cele din urmă copii ca toți copiii, cu sentimente, nevoi și țeluri în viață. Ei cu siguranță nu se află în clasă pentru a ne face viața amară. În definitiv noi, ca profesori avem menirea de a fi o ancoră pentru ei.

Cooperarea și concentrarea tuturor adulților care-l înconjoară pe copil s-a dovedit esențială din mai multe puncte de vedere. Stabilirea unei coerente și menținerea aceluiași exigente la școală și acasă îi oferă copilului cadrul necesar pentru a funcționa bine. Astfel, urmărind îndeaproape (încă de la intrarea în școală) evoluția lui, ne vom putea permite să ne apropiem tot mai mult de nevoile acestuia. Sprijinul pe care i-l vom acorda îl va ajuta foarte mult să-și îndeplinească într-un mod adecvat obligațiile școlare. Stabilind un circuit de bună comunicare între diferitele persoane care se ocupă de el, un plan de intervenție personalizat, agenda cadrului didactic este, în această situație, instrumentul perfect. Astfel se vor corobora toate coordonatele necesare și pertinente, întâlnirile și sarcinile ce vor trebui duse la îndeplinire.

Pentru un copil care prezintă dificultăți de învățare (de orice natură), faptul că se simte acceptat, ghidat, susținut de o persoană importantă în ochii săi, îl încurajează să se autodepășească și să-și descopere mult mai repede potențialul. Printre factorii importanți se numără: un mediu familial sigur și călduros, capacitatea copilului de a-și crea legături constructive cu cei din propriul anturaj, recunoașterea talentelor sale reale, dinamismul din mediul școlar și accesul la resurse din cele mai variate.

Iată un exemplu de intervenție practică reflectat în următorul studiu de caz:

FAMILIARIZAREA CU CAZUL ȘI FORMULAREA CLARĂ A PROBLEMEI

A. N., elev în clasa a II-a, în vârstă de 8 ani prezintă dificultăți în a-și menține atenția și concentrarea. Este nesigur în ceea ce face și are probleme cu scrisul și cititul. Este distras cu ușurință și nu pare a asculta atunci când i se vorbește. Când primește o sarcină i se pare dificil să o ducă la bun sfârșit și face greșeli din neatenție. În activitățile colective, mai ales în timpul jocurilor didactice, al pauzelor, vorbește excesiv, aleargă agitat și în mod nepotrivit, își așteaptă rândul cu greu (zgomotos) și nu respectă instrucțiunile acceptate de toți ceilalți copii. Nu îi ascultă pe părinți acasă.

OBIECTIVE

- Ø descoperirea cauzelor care conduc la aceste conduite;
- Ø identificarea factorilor declanșatori și de menținere;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Ø propunerea unui plan de intervenție educativă;

PROCURAREA INFORMAȚIILOR

Documentarea s-a făcut prin diverse metode de cunoaștere: observația sistematică, teste și probe orale, discuții cu familia, analiza produselor activității. Prin coroborarea informațiilor obținute de la familie și școală și în urma discuției cu consilierul educativ, s-a conturat problema acestui copil (“Dificultăți de învățare în plan comportamental și socio-emoțional”).

PLAN DE INTERVENȚIE

Intervenția constă în activitatea corelată a echipei formată din învățător – părinte – consilier educativ-logoped, ce acționează pe baza unei strategii clar definite (în urma unei evaluări inițiale), consemnarea rezultatelor, înregistrarea progreselor și observații periodice.

Obiective de lungă durată

- Aplicarea sistematică a unor metode interactive de învățare, a tratării diferențiate și chiar individualizate;
- Un program (o oră/săptămână) de întâlnire cu consilierul educativ în cabinetul acestuia;
- Supravegherea atentă a copilului în cadrul familiei și al activităților extrașcolare (vizite, drumeții, spectacole, excursii).

Obiective specifice și modalități de intervenție

- **Amenajarea spațiului clasei** are un rol foarte important în rezolvarea acestei probleme.

Se așează elevul A. N. în bancă cu un copil mai liniștit și mai organizat, care să nu-i distragă atenția și de preferat în prima bancă. Se vor stabili reguli de comportament în clasă. Acestea trebuie scrise și afișate, ce e permis și ce nu, care sunt regulile și care tabu-urile (reguli ce nu pot fi niciodată încălcate), însoțite chiar de desene sugestive și atractive.

- **Abordarea unor căi de lucru** din partea învățătoarei pentru a preveni comportamente sau situații nedorite din partea elevului A. N.

I. Învățătoarea destinde climatul – se adresează elevilor folosind prenumele acestora, calmă, optimistă, captează atenția pentru învățare, adresează întrebări clare, deschise, oferă sprijin dacă este cazul;

II. Are copilul sub observație permanent și astfel va sesiza momentul când acesta pierde firul lecției (nu mai este atent) și îl atenționează;

III. Mărește numărul de laude atunci când A.N. este atent, când răspunde bine;

IV. Poartă discuții individuale cu elevul (în pauze, după ore) prin care va căuta să afle dacă el își dă seama că nu este atent și provoacă dezordine, îi deranjează pe colegi; care îi sunt dificultățile, ce preferințe și interese are;

V. Discuțiile în clasă vor fi deschise; în felul acesta se va urmări întărirea spiritului de echipă și nu de concurență a clasei, A.N. fiind în permanență antrenat;

VI. Se va lucra pe grupe sau în echipe, ori de câte ori tematica lecțiilor o permite, A.N. făcând parte dintr-o grupă omogenă, urmărit îndeaproape și sprijinit de colegi;

VII. Ori de câte ori este surprins acționând pozitiv, trebuie făcut din aceasta un adevărat eveniment; astfel este sprijinit puternic și încurajat să continue;

VIII. Pentru a obține efectul dorit este esențial ca învățătoarea să reacționeze imediat după fiecare lucru bun cu încurajări care pot fi:

♣ atențiile verbale: un compliment, o vorbă bună, un cuvânt de sprijin. Exemple: „**Perfect!**”, „**Bravo, sunt mândră de tine!**”, „**Ai muncit mult!**”, „**Ideea ta este genială!**”;

♣ atențiile nonverbale: gesturi afective (luat de mână) sau o mimică de natură să semnalizeze complicitatea (salutul campionului, aprobări din cap însoțite de zâmbet, etc.);

♣ mici încurajări materiale constând în poze pentru colecțiile lui (fotbaliști, eroi din desene animate), accesorii decorative sau postere pentru camera lui, cărți de povești, etc.

Metode operante aplicate la clasă

- Metode activ-participative: joc de rol, dramatizări, problematizarea, brainstorming, învățarea prin descoperire, prin care elevul este antrenat activ;
- Tratarea diferențiată și chiar individualizată în anumite momente ale programului instructiv-educativ. La început am crezut că acest lucru îl va favoriza pe A.N. comparativ cu colegii. Oferindu-le explicații celorlalți copii, ei nu se simt dezavantajați, ci consideră astfel că acordă un ajutor colegului lor, realizând rapid că este mai avantajos pentru ei dacă nu sunt permanent deranjați de acesta.
- Aplicarea planului de puncte la ore înseamnă stabilirea unor comportamente (a finalizat o activitate începută (a citit bine până la capăt, a făcut o transcriere corect, care elevul trebuie să le respecte) și pentru care va primi 1-2 puncte.

Astfel de comportamente sunt:

- ♣ a îndeplinit cerințele învățătoarei;
- ♣ a contribuit activ la ore (prin furnizarea de răspunsuri numai la solicitări, ascultând și răspunsurile colegilor fără să intervină);
- ♣ a rămas așezat pe scaun;
- ♣ se înțelege cu colegii în pauze (fără să-i agrezeze fizic sau verbal).

Acest plan de puncte poate fi așezat pe banca elevului sau pe catedra învățătoarei. În primul caz se va acorda punctul imediat după comportamentul corespunzător, sau în celălalt caz, învățătoarea face însemnările, iar punctele obținute vor fi trecute la sfârșitul orei în prezența copilului. Dacă (în acest caz) în timpul orei apare un comportament ce trebuie recompensat printr-un punct, învățătoarea poate semnală acest lucru printr-un gest stabilit anterior (mișcare aprobatoare din cap, zâmbet de mulțumire). Lipsa unui feed-back pozitiv imediat este o cauză a eșecului aplicării acestei metode. De asemenea, copilul va duce la fiecare ședință cu consilierul educativ acest cont cu puncte obținute la ore.

Totodată, de comun acord cu părinții și cu consilierul educativ, la sfârșit de săptămână părintele îl poate recompensa pe copil (dacă obține minim 15 puncte) cu o plimbare în oraș, ieșire la film, la cofetărie sau o vizită la un prieten de joacă.

Pe parcursul întregului proces instructiv-educativ, ori de câte ori este posibil, se apelează la **autoevaluare** din partea elevului, aceasta având un rol important în conștientizarea acestuia în privința greșelilor făcute sau a rezultatelor bune înregistrate.

Familia are un rol foarte important în acest plan de intervenție, de aceea, împreună cu **consilierul educativ** și cu ambii părinți am concluzionat anumite reguli pe care aceștia să le respecte (deopotrivă copil și părinți):

- 1) Să întocmească un orar (program) zilnic care să conțină timp de relaxare, timp pentru odihnă, pentru lecții, pentru joacă; dacă nu îl respectă, părintele să îi ofere alegerea: de a-l urma sau nu, cu asumarea consecințelor de rigoare. Exemplu: „Ai de făcut o alegere! Ori îți faci lecțiile acum, ori te culci diseară fără să vezi emisiunea ta preferată la televizor”;
- 2) Să aleagă împreună momentul cel mai bun pentru a face lecțiile; o activitate fizică intensă îl poate relaxa după o zi petrecută la școală;
- 3) Să identifice ambianța care corespunde cel mai bine nevoilor copilului la efectuarea temelor (cu radioul pornit sau nu), spațiul de unde să-l poată supraveghea;
- 4) Să reducă la minimum toți factorii care l-ar putea încurca atunci când își face lecțiile;
- 5) Să se împartă în etape mai mici, sarcina de a-și efectua temele (cu pauze relaxante), pentru a evita ca el să devină impresionat de amploarea acestora; cantitățile mai mici au menirea de a-l încuraja;
- 6) Să pregătească din timp trecerea la efectuarea temelor; Exemplu: „Mai ai 15 minute de joacă, pentru că apoi trebuie să-ți faci temele”;
- 7) Să i se atragă atenția mai mult prin gesturi și prin expresiile feței, decât prin vorbe care i-ar putea fi străine;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- 8) Să se stabilească locuri precise și stabile pentru găsierea lucrurilor personale; Exemplu: caietele pentru școală în sertarul din dreapta al biroului, cărțile în stânga;
- 9) Să execute regulat o sarcină care îi face plăcere (să pună mâncare și apă papagalului), să colecționeze poze, să participe la cursul de dans modern organizat în școală;
- 10) Să se încurajeze copilul prin privilegii și activități satisfăcătoare; Exemplu: activități care răsplătesc - primește un prieten la el peste noapte sau este lăsat să plece el în vizită la un prieten, merge însoțit să mănânce la McDonald's, la cinema, se amână momentul în care trebuie să se culce sau să vină de la joacă.

De-a lungul aplicării planului de intervenție s-au monitorizat toate schimbările, rezultatele și progresele înregistrate. S-a făcut o **evaluare permanentă** de către cei trei factori implicați (învățătoare - părinți - consilier educativ) și s-a intervenit cu corecții necesare pentru remedierea problemelor.

În urma acestor evaluări permanente efectuate în timpul unui semestru școlar și a evaluării finale, la care au participat deopotrivă învățătoarea – copilul – părinții – consilierul educativ, s-a constatat că problema s-a diminuat în intensitate și rezultatele școlare s-au îmbunătățit, dar procesul este dificil și complex și are particularități în care se exprimă vârsta, temperamentul, experiența anterioară din familie a copilului și nu în ultimul rând diferențele dintre mediul familial exagerat de permissiv (mai ales înainte de începerea școlii) și programul de școală care presupune formare de priceperi și deprinderi, reguli de conviețuire în grup, dar și anumite restricții.

Planul de intervenție a fost aplicat în cadrul modulelor I și II din anul 2022 dar se va aplica și în celelalte module ale anului 2023, fiind aplicat pe tot parcursul anului școlar 2022-2023.

BIBLIOGRAFIE:

- Ecaterina Vrasmas, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credits, București, 2004;
- Revista „Învățământul Preșcolar nr.3-4”, București, 2005;
- Revista „Învățământul Preșcolar nr.1-2”, 2006;
- Revista „Învățământul preșcolar în mileniul III”, Editura Reprograph, Craiova 2005;
- Traian Vrasmas, „Învățământul integratși/sau incluziv”, Editura Aramis, București,2001.

Egalitatea de șanse pentru elevii cu CES

Prof. învă. primar Low Delia Simona
Școala Gimnazială Crăciunelu de Jos
Localitatea Crăciunelu de Jos

Orice ființă socială depinde de cel de lângă el. Această dependență înseamnă, de fapt, ajutor, posibilitatea de a comunica și coopera. Astfel se naște sentimentul de apartenență și solidaritate umană, precum și sentimentul de securitate al individului.

Din categoria copiilor cu CES (cerințe educative speciale) fac parte atât copiii cu deficiențe la care, cerințele speciale sunt multiple, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări episodice de inadaptare la exigențele școlii. Deci, din această categorie fac parte : copiii cu deficiențe senzoriale : vizuale, auditive, locomotorii; copiii cu deficiențe mintale; copiii cu tulburări afective (emoționale); copiii cu handicap asociat.

Integrarea școlară a acestor copii presupune dezvoltarea unui sistem educațional comprehensiv și cooperarea dintre toți actorii implicați în procesul de educație: cadre didactice, părinți, copii, specialiști din comunitate. Împreună, printr-un program educațional și terapeutic – recuperator coordonat, toți partenerii vor urmări să obțină maximum de autonomie pentru copil. Părinții sunt factorii a căror contribuție este esențială în procesul de integrare și incluziune deoarece oferă puncte de vedere și experiențe la care cadrele didactice nu pot ajunge decât prin aceștia.

Școala incluzivă și cadrele didactice trebuie să creeze un mediu primitor pentru implicarea familiei în :

- ✓ elaborarea și aplicarea programului educațional și terapeutic-recuperator al copilului lor;
- ✓ cât mai multe activități terapeutice pentru continuarea lor acasă;
- ✓ schimbul de informații despre copil;
- ✓ completarea programului terapeutic-recuperator

Copilul diferit se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de mediator între copil și persoanele străine. Datorită acestui rol de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu deficiență capătă o importanță majoră. Părinții reacționează prin supraprotecție, acceptare, negare sau respingere.

Alături de părinți, școala se constituie într-un mediu important de socializare prin acțiuni de integrare și incluziune. Formele de integrare a copiilor cu CES pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite, integrarea individuală a acestor copii în aceleași clase obișnuite.

Integrarea se realizează treptat, pe măsura dezvoltării unui copil, școala fiind din acest punct de vedere un mediu și un factor fundamental al socializării la vârsta copilăriei. În cazul copiilor integrați individual în clasele obișnuite ale ciclului primar, segmentul celor cu dificultăți de învățare ocupă o pondere însemnată, iar activitatea de educație și instrucție trebuie privită dintr-o altă perspectivă. În acest sens consider că planificarea și desfășurarea activităților în parteneriat didactic la clasă (învățător / prof. de sprijin) constituie o modalitate eficientă de lucru;

În școala noastră, învățătorul și prof. de sprijin vor planifica activitatea în procesul instructiv-educativ și terapeutic recuperator astfel: vor parcurge aceleași unități de învățare; vor diferenția sarcinile în funcție de posibilitățile copilului; vor întocmi împreună fișele de lucru și fișele de evaluare; notarea va fi făcută după descriptorii de performanță adaptați, în cazul celor cu adaptare curriculară; modalitățile de parcurgere a conținuturilor vor fi diferite; prof. de sprijin va efectua activitățile terapeutic-recuperatorii predominant prin joc.

De ex. pentru unitatea de învățare “ Iarna” – ca temă integratoare pentru mai multe arii curriculare (cls. A II –a) am putut realiza o eficientă intervenție educațională și terapeutic-recuperatorie pe toate domeniile: stimulare cognitivă, terapie prin joc, terapie ocupațională, formarea autonomiei personale și socializarea. Am utilizat o gamă variată de jocuri, dat fiind faptul că elevul

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

cu dificultăți de învățare învață mai repede prin joc. La sfârșitul fiecărei perioade de intervenție, copilul a fost evaluat de miniechipa care a lucrat cu el (învățător, prof. de sprijin, părinte) și care s-a întrunit și a discutat despre modul în care s-a desfășurat activitatea în perioada respectivă (cel puțin trei luni): realizarea obiectivelor, obstacole întâlnite și întocmirea unui nou plan de intervenție.

În felul acesta fiecare membru al miniechipei a avut un feed-back al muncii lui, luându-și astfel măsuri de eficientizare a activității. În general, în activitatea de predare – învățare, am folosit metode și tehnici de lucru activizante, am încurajat relațiile de prietenie și comunicare între toți copiii din clasă, am încurajat părinții copiilor să se implice în viața școlii, am adaptat conținuturile transmise la posibilitățile de înțelegere a copiilor integrați.

Iată câteva posibile metode și procedee de învățare prin cooperare, care pot fi aplicate și în condițiile educației incluzive: brainstorming-ul individual și în perechi, știu / vreau să știu/ am învățat, gândiți/ lucrați în perechi / comunicați, activitate dirijată de citire – gândire, turul galeriei, masa rotundă, etc.

Pornind de la rezultatele evaluării inițiale și caracteristicile grupului de elevi, membrii echipei vor selecta obiectivele de referință și activitățile de învățare. Prin realizarea conținuturilor propuse de membrii echipei, copiii vor dobândi abilități și achiziții, în vederea formării și dezvoltării competențelor cheie : abilități de comunicare (verbală, nonverbală, scrisă); abilități de operare cu structuri perceptiv – motrice de formă, mărime, culoare, precum și cu noțiunile și raporturile de orientare spațială și temporală ; abilități de utilizare a nr. naturale învățate, în situații concrete de viață ;capacitatea de a observa și explora mediul înconjurător prin intermediul simțurilor ; capacitatea de a recunoaște plantele, animalele și utilitatea acestora; capacitatea de înțelegere a transformărilor din natură;priceperi și deprinderi practice necesare în viața de zi cu zi; abilități de adaptare la cerințele grupului și de lucru în echipă;abilități antreprenoriale;deprinderi și abilități civice.

Procesul de integrare cere și acțiunea unei echipe pluridisciplinare care să sprijine dezvoltarea copilului din toate punctele de vedere. Un alt segment de activitate al echipei pluridisciplinare îl constituie consilierea copiilor și a familiilor acestora.

Cred că este necesar constituirea, la nivel de școală incluzivă, a unei Comisii mixte de consiliere, care să desfășoare nu numai activități de informare și prevenție ci și intervenții socio-educative în sprijinul familiei. Membrii acestei comisii să desfășoare toate tipurile de activități de intervenție: “ față în față”, pe grupuri mici de părinți care au interese comune, pe grupuri mai mari de părinți care să rezolve anumite probleme în grup; să urmărească vizitele cadrelor didactice la domiciliul copiilor și modul în care aplică parteneriatul educațional. Din această comisie pot face parte: consilierul școlar, consilierul psihopedagog, asistent social, cadre didactice de sprijin, profesori, institutori,părințicare să cunoască mecanismele formării și schimbării pentru: comportamente sociale și individuale, deprinderi, atitudini, imagine de sine, responsabilitate socială și parentală, schimbarea setului de valori.

Altă formă de intervenție e recuperarea, adică folosirea sistematică și eficientă a restanțelor funcționale ale copilului. Se poate realiza recuperarea și prin învățare, ea presupune adaptarea curriculumului școlar, a metodologiei, a strategiilor de învățare, și folosirea unui material didactic specializat.Integrarea e optimizată și prin recuperarea prin psihoterapie-diminuarea trăirilor afective negative, a frustrăției, a complexelor, a sentimentului de inferioritate și inutilitate; prin stimularea încrederii în sine, prin conștientizarea cauzelor ce conduc spre eșec, dar și prin asumarea deficienței.

O integrare funcțională presupune și participarea în comun a elevilor cu dizabilități alături de colegii lor din școala obișnuită, la diferite activități școlare și extrașcolare (excursii, serbări, întreceri sportive, spectacole). Optimizarea integrării se face și prin terapie educațională –integrată; se face o corelare a formelor de terapie prin joc, terapie prin învățare, terapie cognitivă, artterapie, meloterapie, terapie ocupațională;

Vom putea afirma că am realizat o integrare adevărată, numai atunci, când copiii și tinerii vor trăi diferențele dintre persoane ca pe ceva natural, mediind dezvoltarea atitudinilor de solidaritate și de apărare a drepturilor umane în cadrul aceluiași grup social (clasă, școală, comunitate).

BIBLIOGRAFIE

Albu, A., Albu, C. *Asistența psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic*, Editura Polirom, Iasi, 2000;
Popescu, G., Pleșa, O. (coord.), *Handicap, readaptare, integrare*, ProHumanitate, București, 1998;
Verza E., Păun, E. (coord.), *Educația integrată a copiilor cu handicap*, UNICEF, București;

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT **de includere și menținere a elevilor cu CES în învățământul de masă** **(Autism)**

ELEV: M.B

DATE PERSONALE:

- o Data nașterii : 30.04.2019
- o Constituție : normală
- o Memorie:
- o Exprimare: lipsă la intrarea în colectivitate
- o Personalitate: hiperactivă, nesociabilă, agresivă în anumite situații;

FAMILIE: aparent normală

FRAȚI: un frate geamăn

DURATA : un an școlar

GRUPA: mică

UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: Școala Gimnazială Poroschia/ Grădinița cu P.P.Poroschia

PROF. ÎNV.PREȘC.: Lupescu Daniela Claudia

PARTENERI:

consilierul școlii, familie;

PROBLEME CU CARE SE CONFRUNTĂ PREȘCOLARUL:

o la intrarea în grădiniță, copilul nu reacționează în nicio situație, nici măcar la pronunțarea și strigarea numelui; se leagănă de pe un picior, pe altul, acoperindu-si ambele urechi cu mâinile; nu se apropie de copii; scoate sunete ciudate; se tăvăleşte pe jos;
Are un frate geamăn cu același reacții;

- **deficit cognitiv**

- **deficit de atenție;**

- **deficit de răbdare;**

- **tulburări accentuate din spectrul AUTISM:** labilitate emoțională, lipsă de concentrare a atenției, dezinteres față de activitatea școlară, lipsă de receptivitate la îndemnuri, observații, deranjează permanent în timpul activităților, este neagreat de colegi, nu respectă regulile grupului, nu manifestă răbdare și face alte activități decât ceea ce i se cere...;

OBIECTIVELE PROIECTULUI :

- Să integreze preșcolarul în colectivul grupei;
- Să diminueze deficiențele de comunicare și socializare;
- Să creeze un cadru pedagogic și afectiv optim pentru preșcolar;

OBIECTIVE PENTRU PREȘCOLARUL cu CES:

- Să interacționeze cu adulții și cu colegii;
- Să minimalizeze impactul tulburărilor din spectrul autist;
- Să comunice oral cu cei din jur;
- Să parcurgă materia corespunzătoare nivelului de dezvoltare, în ritm propriu;
- Să participe la activitățile extrașcolare;
- Să realizeze comunicarea prin jocuri de rol, inclusiv prin nonverbal;

ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI:

1. Includerea elevului în colectiv (încurajarea colegilor în manifestarea unei atitudini pozitive, prietenoase și de înțelegere față de elevul cu tulburări din spectrul autist).

2. Comunicarea:

- ☐ Educatoare- preșcolar (prin activitatea de predare-învățare-evaluare-ameliorare);
- ☐ Preșcolar preșcolar: prin jocuri de rol, ajutor și sprijin în echipă, discuții în timpul liber, jocuri;
- ☐ Preșcolar-familie: prin informarea familiei de către copil referitor la activitățile educative desfășurate, prin discuții libere despre comportamentul la grădiniță;
- ☐ Educatoare-familie: prin ședințe cu părinții, ore de consiliere parentală, informare asupra dificultăților întâmpinate de preșcolar la grădiniță;
- ☐ Familie-grădiniță-comunitate: prin colaborarea cu medicul de familie, cu părinții din grupă dispuși să coopereze cu familia băiatului;

3. Organizarea clasei:

- ☐ Așezarea preșcolarului cu tulburări autism mai aproape de educatoare;
- ☐ Amplasarea lângă un copil care este sociabil, prietenos;
- ☐ Organizarea activităților pe echipe;

4. Activități educative:

- ☐ Activizarea la activități;
- ☐ Aplicarea unor teste mai simple, cu o durată de rezolvare mai mare;
- ☐ Fișe de lucru diferențiate;
- ☐ Activități de recuperare și dezvoltare a cunoștințelor după program;
- ☐ Activități extracurriculare, implicarea în serbări, concursuri și activități preferate;

5. Competențe individuale:

- ☐ Abilități în aria curriculară *Arte* prin încurajarea exprimării cu ajutorul activităților de educație plastică;
- ☐ Realizarea unor lucrări practice în care să dovedească pricepere și îndemânare;
- ☐ Dezvoltarea capacităților motrice;

6. Sprijin individual:

- ☐ Învățarea copil- copil stimulează preșcolarul cu tulburări de atenție și concentrare prin ajutorul acordat de colegul de bancă în rezolvarea unor sarcini de lucru;
- ☐ Organizarea muncii printr-un program atractiv, pentru acasă;
- ☐ Activitate individuală de lectură și jocuri diverse, acasă și la grădiniță;
- ☐ Activitate sportivă organizată;

7. Mijloace de sprijin:

- ☐ Material didactic adecvat (jucării din sala de grupă, jetoane, imagini);
- ☐ Fișe de lucru diferențiate; Sala de sport pentru exerciții de dezvoltare a deprinderilor motrice elementare utilitare;
- ☐ Caiete de muncă diferențiată;

8. Managementul comportamentului:

- ☐ Recompensarea comportamentului pozitiv;
- ☐ Lauda, evidențierea, premiarea;

9. Munca în echipă:

- ☐ Parteneriat și consultanță cu persoanele implicate (familie, medic, alte cadre didactice);
- ☐ Atitudine pozitivă a tuturor persoanelor față de elevul cu tulburări din spectrul autist;

10. Evaluare:

- ☐ Fișe de lucru, evaluare curentă;
- ☐ Implicarea în activitățile școlare și extrașcolare;
- ☐ Promovarea rezultatelor pozitive prin popularizarea în colectivul grupei;
- ☐ Monitorizarea progresului preșcolarului.

CURRICULUM ADAPTAT AN ȘCOLAR 2022/2023

Profesor învățământ preșcolar Marin Mădălina
Școala Gimnazială Emil Racoviță – Grădinița Magnolia
Onești, județul Bacău

NUME ȘI PRENUME CADRU DIDACTIC PROPUNĂTOR: Marin Mădălina

NUME ȘI PRENUME ELEV: X

CERTIFICAT DE ORIENTARE ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ NR. .... / DATA .....

DIAGNOSTIC: DEFICIENȚĂ MINTALĂ UȘOARĂ/NEUROPSIHIC

TULBURARE LIMBAJULUI EXPRESIV, TULBURĂRI DE PRONUNȚIE

GRUPA: MARE B

PERIOADA DE IMPLEMENTARE: An școlar 2021/2022

Delurarea programului de intervenție – An școlar 2022-2023 (februarie – iunie)

Domeniul de intervenție : terapia tulburărilor de limbaj

Motiv de referință: diminuarea dizabilităților printr-un antrenament continuu și gradat pentru aducerea subiectului la un nivel mai bun de funcționalitate psihică generală.

Scopul programului de intervenție: efectuarea unei game variate de exerciții prin intermediul unor acțiuni simple, accesibile și în ritm propriu atât la grupă cât și individual în cadrul activităților pentru îmbogățirea limbajului, dezvoltarea înțelegerii și atitudinilor pozitive de relaționare în grup.

Obiective pe termen scurt:

1. Formarea abilităților de înțelegere,
2. Dezvoltarea auzului fonematic,
3. Dezvoltarea capacității de a verbaliza întâmplările trăite și cunoștințele însușite,
4. Dezvoltarea capacității de a transforma cuvinte prin înlocuiri de sunete sau silabe,
5. Activizarea vocabularului pasiv,
6. Formarea capacității de a formula propoziții simple și dezvoltate.

Nivelul de plecare: nediferențierea sunetelor în cadrul cuvintelor, insuficienta dezvoltare a receptării sunetelor transmise din limbajul interior și cel exterior, necunoașterea semnificației multiple pe care o au cuvintele, neîntrebarea cuvintelor cu un grad mai mare de abstractizare, capacitate redusă de formulare a propozițiilor.

Evaluare finală

Criterii de evaluare:

Minimale: îmbogățirea și activizarea vocabularului, stabilirea locului sunetului în cuvânt și a cuvântului în propoziție, folosirea cuvintelor care exprimă însușirile sau raporturile dintre obiecte și fenomene.

Maximale: dezvoltarea capacității de a povesti în succesiune logică ceea ce a auzit și a văzut, folosirea corectă a cuvintelor cu caracter abstract sau generalizator.

Instrumente de evaluare: teste standard, teste criteriale, convorbirea individuală și de grup, observația spontană și dirijată.

Structura programului de intervenție personalizată

1. Domeniul Limbă și comunicare

Obiective	Metode și mijloace de realizare	Perioada de timp	Criterii de evaluare	Metode și instrumente de evaluare
Exersarea abilității de receptare a mesajului verbal și nonverbal; - Să pronunțe corect sunetele limbii române (vocale și consoane); - Să pronunțe numele și prenumele său. - Să formeze propoziții simple. - Să cunoască numele tuturor copiilor, al doamnei educatoare, grupa din care face parte.	<u>Joc-exercitiu:</u> „Pe mine mă cheamă...” Joc didactic: „ <i>Spune ce vezi?</i> ” <u>Convorbire:</u> „Cum ne jucăm la grădiniță!”	Ianuarie 2023 Martie 2023 periodic	Identifică și numește toți copiii. Pronunță numele și prenumele cu ajutorul educatoarei. Denumeste obiecte cu ajutorul educatoarei.	Orale Încurajarea și stimularea; Întărire pozitivă
- Să recunoască vecinătățile sălii de clasă; - Să numească grupele vecine. (mică, mijlocie mare).	Vizită în grădiniță și la celelalte grupe vecine. Dialogul.	2-3 zile Februarie. 2023	Identifică și numește locurile cerute	Deplasare prin grădiniță
- Să pronunțe corect și clar sunete, cuvinte și enunțuri simple. - Să asocieze cuvântul potrivit imaginii date.	Exerciții de exprimare corectă a obiectelor și lucrurilor din imaginea dată, identificarea culorilor și a obiectelor. Formulare de enunțuri simple. Joc didactic – „Denumeste imaginea printr-un cuvânt!”	Februarie 2023 (3 săptăm)	Exprimă corect denumirea obiectelor și lucrurilor cerute, singur sau cu ajutor.	Aprecieri verbale
- Să recunoască părți componente ale plantelor;	Exercițiile de identificare a părților plantelor și de exprimare corectă. Memorizare: „Ghiocelul?” ,	Martie 2023 (3 săptăm)	Se exprimă singur sau cu ajutor; Arată singur sau cu ajutor.	Aprecieri stimulatoare.
- Să numească membrii familiei sale.	ALA - Joc de rol „De-a mama și copilul”, „De-a bunicii” etc.	Martie 2023 periodic	Identifică membrii familiei, îi	Aprecieri verbale, acordarea de stimulente

- Să cunoască puține informații despre fiecare membru.	Exerciții de dezvoltare a vocabularului		numește singur din fotografii	
- Să denumească anotimpul, să numească cel puțin două caracteristici. - Să denumească culorile caracteristice.	Exerciții de exprimare corectă a denumirii plantelor din imaginea dată și de identificare a culorilor regăsite la plantele prezentate; Jocuri senzoriale; „Ce culoare are floarea?”, „Arată culoarea...”	Aprilie 2023	Exprimă corect denumirea anotimpului și caracteristicile cu ajutor sau singur. Denumeste culorile galben, verde.	Aprecieri verbale și stimulente
- Să asculte cu atenție un text literar și să rețină câteva idei principale în succesiunea lor logică. - Să știe care sunt personaje pozitive și care sunt personaje negative.	DLC- „Iedul cu 3 capre”, „Povestea celor doi arici: Ghimpici și Ghimpișor” Așază silueta unui animal la locul potrivit. Exerciții de exprimare corectă. Exerciții de memorare.	Mai, Iunie 2023 periodic	Numește personajele din poveste, povestește cu ajutorul educatoarei un fragment preferat.	Încurajări, stimulente; Încurajări verbale, primește stimulente, în piept, reprezentând personajul preferat din poveste.

2. Domeniul Științe

- Să numere corect, crescător, ordinal și cardinal, în limitele 1-9. - Să clasifice obiecte după criteriul culorii. - Să sorteze obiecte după criteriul mărime. - Să identifice cifrele 1,2, 3,4,5,6,7,8,9.	DȘ - Jocul „Coșul cu ouă” Exerciții de numărare. Joc-exercițiu „ Formează mulțimi după... ” „Separă cercurile roșii de cele galbene!” „Colorează ciuperca mică și morcovul mare!” Joc didactic: „ Grupează cum îți spun! ” Jocuri muzicale: „ Numărătoarea ”, „ Unu-i soarele pe cer! ” Fișe de lucru.	Februarie, martie, aprilie, 2023	Numără, cu ajutor, jucăriile din coș. Separă cu dificultate cercurile roșii de celelalte cercuri. Colorează ori obiectele mici ori obiectele mari. Colorează parțial grupa cu trei și nu încercuiește cifra corespunzătoare.	Aprecieri verbale, acordarea de stimulente
-Să denumească anotimpul, să numească cel puțin două caracteristici. -Să identifice fructe și legume.	DȘ - „După mine cine vine?” „Care sunt culorile primăverii?” Observare „ Eu, la grădiniță ” Lectură după imagini „ Vitamine, de la cine? ”	Februarie, Martie 2023	Exprimă corect denumirea anotimpului și caracteristicile cu ajutor sau singur. Identifică ori unele, ori altele.	Aprecieri verbale

-Să identifice animalele domestice și sălbatic.	Cântec „ Graiul animalelor ” Joc de masă „ Alege animale salbatice ” Fișe de lucru - Jocul „Cine a venit la noi?”		Recunoaște legume și fructe. Identifică animalele domestice, dar nu pe cele sălbatic sau invers.	
-Să observe plantele din imagini . Să recunoască plantele cerute. -Să formuleze enunțuri simple pe baza unor imagini sau situații expuse. -Să recunoască culorile regăsite la plantele propuse. -Să cunoască părțile componente ale unei plante. -Să recunoască culorile regăsite la plantele propuse	„ Grădina cu zarzavaturi ”. Exerciții de identificare și recunoaștere . Exerciții și jocuri senzoriale: „ Ce culoare are? ”, „ Arată culoarea.. ”, Ce culoare se potrivește? ” Observare directă, exerciții de analiză, exerciții de completare, jocuri: „ Cine sunt eu? ”, „ Cum mă cheamă? ”, „ Unde se potrivește? ” Exerciții și jocuri senzoriale: „ Ce culoare are? ”, „ Arată culoarea.. ”, Ce culoare se potrivește? ”	Februarie 2023 Mai 2023 Februarie, Martie 2023 Aprilie- Mai 2023	Observă, recunoaște și numește, cu ajutor, câteva dintre plante. Găsește și numește culoarea cerută, singur sau cu ajutor. Repetă după educatoare, potrivește, denumește singur sau cu ajutor	Încurajări verbale, primește stimulente în piept, reprezentând florile observate. Aprecieri pozitivă; fișă individuală de lucru
-Să aranjeze figurile geometrice. -Să recunoască forma geometrică cerută sau culoarea acestora.	DȘ - „Găsește triunghiul colorat!” Exerciții de corecție a pronunției.	Februarie, Martie Periodic	Găsește și numește figura cerută, singur sau cu ajutor.	Aprecieri verbale
- Să se orienteze corect în spațiul de colorare. - Să denumească și să folosească corect instrumentele de lucru.	ALA – „Acvariul cu peștișori” „ Felicitare pentru mama ”	Periodic	Scrie pe spațiile date, semnele grafice, cu ajutorul punctelor de sprijin.	Aprecieri verbale; Încurajări; Stimulente.
-Să învețe o poezie despre Primăvară.	DLC – „Primăvară bine ai venit!”	1-15 Martie 2023	Repetă după educatoare, după bunică, spune singur sau cu ajutor	Participarea activă la serbare
-Să observe și să cunoască mijloacele de transport.	DȘ - „Cu ce călătorim?” Dialogul Explicația	Mai 2023	Observă, atinge și denumește jucăriile singur sau cu ajutor	Încurajări verbale

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

-Să participe la o activitate în clasă, în mod direct.	ALA - „Și eu vreau să fiu lăudat !”- joc	Iun. 2023		Aprecieri verbale

3. DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE

Educație pentru societate - probe orale, practic-acționale

- Să utilizeze formule de salut. - Salută frumos la sosire „Bună dimineața!”, salută frumos la plecare „Bună ziua!”.	Rutine „ Bună dimineața!, Bună ziua! ” Convorbire „Cum ne comportăm la grădiniță?” Joc-exercitiu „Mama mea și tatăl meu”		Utilizează formule de salut, la venire și la plecarea din grădiniță, cu ajutorul părintelui sau a educatoarei.	Încurajări verbale
-Să aplice norme de conviețuire în grup.	„Roagă papușa să-ți dea o jucărie!”		Acceptă, dar nu respectă regulile de conviețuire în grup.	Aprecieri verbale
- Să redea numele părinților. - Să utilizeze formule de politețe „te rog!”, „mulțumesc”, „iartă-mă!”.	„Spune cum o/îl cheamă pe mama/tata!”	.	Redă parțial numele părinților.	Aprecieri verbale
-Să rupă hârtia în bucăți. -Să mototolească hârtia. -Să redea o temă, prin lipire, utilizând corespunzător instrumentele de lucru.	Lucru pe centre de interes - Artă „Bucățele, bucățele” - Lucru pe centre de interes - Artă „Bulgărași din hârtie” - Activitate practică „Mărul fermecat”		Rupe hârtia în bucăți, cu ajutorul educatoarei. Mototolește hârtia dată, cu ajutorul educatoarei. Completează spațiul din interiorul mărului.	Aprecieri verbale

4. DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV

Activitate artistico-plastică - probe practic-acționale

- Să reproducă din imaginație o temă la alegere.	Activitate artistico-plastică Desen cu temă la alegerea copiilor „Desenează tot ce dorești tu!”	Tot anul școlar	Mâzgălește foaia cu o culoare sau mai multe culori. Pictează foia cu o culoare sau mai	Încurajări verbale Încurajarea și stimularea;

-Să redea, cu ajutorul plastilinei, diferite forme/elemente. -Să reproducă individual un cântecel sau un fragment dintr-un cântecel la alegere. -Să execute mișcări asociindu-le după melodia și ritmul unui cântec. -Să asculte, să cânte colinde românești tradiționale. Să participe la serbarea de Crăciun.	- Lucru pe centre- Artă Pictură cu temă la alegerea copiilor „Picta ce dorești tu!” -Lucru pe centre- Artă-modelaj „Modelează ce îți place ție!” „Să cântăm un cântecel!” -Joc muzical „La pădure” „Ascultăm și cântăm colinde!”	Martie 2023	multe culori, fără elemente. Modelează doar cu ajutorul educatoarei. Execută mișcări la întâmplare. Execută parțial mișcări după melodia și ritmul cântecului. Învăță să cânte împreună cu ceilalți copii din grupă.	Întărire pozitivă Aprecieri verbale, acordarea de stimulente

5. Domeniul psihomotric

-Să recunoască componentele spațiale și să se orienteze adecvat.	Exerciții și locuri de mișcare ce vizează: a) direcția: înainte/înapoi sus/jos; stânga/dreapta b) distanța: aproape/depart c) pozițiile față de obiecte: lângă, pe, sub. Exerciții de mișcare: sus-jos, pe, sub, lângă, pe etc. Jocuri: „Unde sunt?”, Arată sus-jos..., „Luați seama bine!” Jocuri de căutare a unor obiecte așezate în diferite poziții spațiale; Rezolvarea unor fișe cu sarcini de orientare spațială. ALA - „Unde s-a ascuns iepurașul?”	Tot anul școlar	Corectitudinea și rapiditatea reacțiilor la comenzi; - Identificarea și precizarea corectă a pozițiilor spațiale ale obiectelor folosite în joc; - Recunoașterea și denumirea unor poziții spațiale ale obiectelor din imagini.	Observarea comportamentului; Chestionarea orală pentru conștientizare a pozițiilor spațiale; Aprecieri stimulativă; Întreceri Analiza produselor activității (modul de rezolvare a fișelor)
Mers și alergări	- să se ridice în poziție șezândă din culcat; - să-și mențină poziția șezândă 5-10 min.		- să se aplece cu flexia genunchilor după un obiect și să se ridice.	

Sărituri	-să sară pe loc pe ambele picioare;		- să sară pe loc într-un picior.	
Apucare, aruncare, prindere	-să prindă cu ambele mâini un obiect (minge); - să apuce un obiect cu două degete;	Tot anul școlar	-să arunce obiecte de anumite mărimi cu o mână (stanga/dreapta); - să prindă cu ambele mâini un obiect.	
Echilibru	-să lovească cu piciorul o minge mare, mică, grea; să stea într-un picior(3-5 sec).		- să coboare scările, ținându-se de balustradă;	
-Să perceapă componentele temporale care vizează ritmul mișcărilor. -Să execute diferite deprinderi motrice însușite la grupa mică. -Să execute la comandă mișcări ale diferitelor segmente ale corpului. - Să-și coordoneze gesturile și mișcărilor, pentru a reda grafic sarcina cerută. - să pună și să scoată obiecte mici în/din cutii; - să bată din palme; - să construiască un turn din mai multe cuburi; - să imite anumite acțiuni	- Exerciții efectuate pe loc și în deplasare, cu respectarea duratei, tempoului, intensității. - Exerciții și jocuri de mișcare cu utilizarea onomatopeelor și a versurilor ritmate: „Cioc-boc, treci la loc!”, „Unu-doi, unu-doi/Faceți toți la fel ca noi!” Joc motric „Fă ca mine!” „Copii, copii veniți la jucării!” „Alergă la ursuleț!” ALA-DPM „Mergi cât durează melodia!”, „Alergă mai repede!”, „Pășește mai rar!”, „Mergi ușor pe vârfuri!”, „Bate pasul!” ALA – liniuțe oblice spre stânga/dreapta, orizontale, verticale etc. „Încercuiește floarea de sus!”, „Subliniază rădăcina!” etc. - să realizeze în maniera proprie, dactilopicturi; - să atingă degetul mare de fiecare deget; - să apuce creionul între degetul mare și arătător; - să înșire pe sfoară mărele mari;	Tot anul școlar	Răspunde corect motric la comenzile educatoarei. -Execută mișcări la ritmul indicat. Execută deprinderea motrică de a alerga, doar cu ajutorul educatoarei. Execută la întâmplare mișcări ale diferitelor segmente ale corpului. Nu execută corect semnele grafice. „Încercuiește floarea de sus!”, „Subliniază rădăcina!” etc . - să realizeze diverse imagini prin lipirea părților componente (casă, brăduț, omul) de dimensiuni mari; - să rostogolească forme din plastilină; - să coloreze respectând conturul; -să assembleze un puzzle din mai multe piese mari; - să despacheteze diverse obiecte, prin ruperea hârtiei;	Analiza modului cum respectă durata, tempoul, intensitatea în timpul executării mișcărilor; -Aprecieri verbale; -Încurajări; -Stimulente. Aprecieri stimulante; Aprecieri verbale, acordarea de stimulente Aprecieri verbale, acordarea de stimulente

simple (deschide/închide ușa, învârt cheia etc); - să realizeze după model, mișcări repetitive; - să bobineze un fir gros pe o bobină mare; - să mototolească hârtia; - să deșurubeze jucării;				

Bibliografie

<https://www.didactic.ro/materiale-didactice/curriculum-adaptat-pentru-copil-cu-ces>
<https://revistaprofesorului.ro/integrarea-copiilor-cu-ces-in-gradinita/>
<https://conil.ro/integrarea-copiilor-cu-cerinte-educative-speciale-in-gradinita/>

NOȚIUNILE DE BIOLOGIE ADAPTATE PROCESULUI DE ÎNVĂȚARE LA COPIII CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

PROFESOR MARIN ANA,

COLEGIUL NAȚIONAL „MIHAI VITEAZUL” PLOIEȘTI

Copiii cu cerințe educative speciale, au nevoie de programe și conținuturi adaptate, specifice vârstei, necesităților de înțelegere și fixare a noțiunilor la toate disciplinele. Biologia este o materie care trezește interesul tuturor copiilor, inclusiv al copiilor cu cerințe educative speciale, de aceea în parcursul meu pedagogic am lucrat cu copii care au nevoie de sprijin în înțelegerea proceselor biologice. Astfel, am conceput o programă adaptată și competențe necesare procesului educativ de predare-evaluare la biologie în cazul acestor copii.

La clasa a VI a, programa de biologie prevede acumularea cunoștințelor legate de alcătuirea organismelor vegetale și animale, alcătuirea și funcționarea organelor conform schemei funcțiilor de bază ale unui organism, precum și formarea competențelor care permit rezolvarea unor probleme specifice într-un context dat.

Materialul meu prezintă modul în care am considerat că se poate modifica programa de biologie, pentru a veni în sprijinul acestor copii și exemple de conținuturi, respectiv fișe de lucru adaptate ritmului de înțelegere și fixare a noțiunilor de bază din biologie.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Precizez că în anul 2009, am realizat și publicat „Caietul elevului cu cerințe educative speciale pentru biologie”, la Editura Sfântul Ierarh Nicolae din Braila. Exemplele prezentate, sunt extrase din broșura de lucru menționată.

COMPETENȚE GENERALE ALE PROGRAMEI ȘCOLARE LA BIOLOGIE - GIMNAZIU

1. Explorarea sistemelor biologice, a proceselor și a fenomenelor, cu instrumente și metode științifice
2. Comunicarea adecvată în diferite contexte științifice și sociale
3. Rezolvarea unor situații problemă din lumea vie, pe baza gândirii logice și a creativității
4. Manifestarea unui stil de viață sănătos într-un mediu natural propice vieții

ADAPTAREA COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI A ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

1. Explorarea sistemelor biologice, a proceselor și a fenomenelor, cu instrumente și metode științifice

- 1.1. Căutarea și selectarea unor texte, desene, scheme, ca surse pentru extragerea unor informații referitoare la unele procese, fenomene și sisteme biologice;
- 1.2. Realizarea independentă a unor activități de investigare pe baza unor fișe de lucru date;
- 1.3. Colaborarea în echipă pentru îndeplinirea sarcinilor de explorare a sistemelor vii;

Exemple de activități de învățare:

- exerciții de observare a părților componente ale unei plante și a organelor la animale, cu precizarea rolului lor.
- exerciții de descriere sumară a organelor la plante cunoscute, având ca suport un text din manual sau materiale informative;
- să dea exemple de plante și animale care sunt utile în viața omului, precum și importanța acestora.
- realizarea unor colecții de plante/ frunze/ flori/semințe etc.

2. Comunicarea adecvată în diferite contexte științifice și sociale

- 2.1. Organizarea informațiilor științifice după un plan propriu;
- 2.2. Realizarea de produse de prezentare a informațiilor sub formă de modele, forme grafice, texte, produse artistice, cu mijloace TIC, utilizând adecvat terminologia specifică biologiei.

Exemple de activități de învățare:

- realizarea unui rezumat scurt- de exemplu, cu precizarea că trebuie să aibă cinci rânduri , pe baza lecturii, unor texte din manual, atlase, reviste etc.
- realizarea unui minidicționar, în urma căutărilor unor termeni specifici din manual, pe care să-i treacă în ordine alfabetică. Activitatea este utilă, mai ales din punct de vedere al aspectului de indentificare al termenilor, că sunt specifici biologiei, și nu neapărat ca explicație științifică.

În realizarea acestui dicționar, pot să includă și desene care să reflecte modul lor de înțelegere a unui termen. Am folosit această activitate practică, deoarece am observant că multor copii le place să deseneze.

- completarea legendei unui desen realizat (de exemplu: alcătuirea generală a unei plante cu flori sau a unui mamifer) pe baza informațiilor din diverse surse (texte, imagini), cu precizarea să recunoască minim două componente.

- realizarea unor modele care să reprezinte: organe - de exemplu floarea, o plantă, un animal etc, fie prin desen, fie folosind hârtie colorată, plastilină sau materiale textile.

- realizarea de portofolii pe teme date (plante, curiozități, plante medicinale etc);
- utilizarea mijloacelor TIC în realizarea activităților de căutare a informațiilor, a unor filmulețe didactice, pentru desen etc.

3. Rezolvarea unor situații problemă din lumea vie, pe baza gândirii logice și a creativității

- 3.1. Interpretarea diverselor modele ale unor sisteme biologice
- 3.2. Aplicarea unor algoritmi selectați adecvat în investigarea lumii vii

Exemple de activități de învățare:

- activități de recunoaștere a unor specii de plante și animale, pe baza unor planșe, desene sau plante/animale comune din mediul lor de viață sau din mediul sălbatic

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- observarea și descrierea sumară a unor organe la plante, de exemplu- culoarea florilor, forma frunzelor etc, sau descrierea comportamentului unui animal când îi este foame, când se bucură sau se supără etc..

4. Manifestarea unui stil de viață sănătos într-un mediu natural propice vieții

4.1. Transferarea achizițiilor din domeniul biologiei în contexte noi

4.2. Identificarea relațiilor dintre propriul comportament și starea de sănătate

Exemple de activități de învățare:

- realizarea unor activități practice simple, de plantare și îngrijire a plantelor decorative, cu câteva observații pe parcursul procesului de germinație și apoi de creștere al plantelor;

- descrierea modului de îngrijire a unei plante sau a unui animal.

- descrierea comportamentului propriu: alimentar, a regimului hidric, a obișnuinței de a face sport sau mișcare în aer liber și cum înțelege importanța menținerii unui stil de viață sănătos.

INTRODUCERE

I.OBSERVĂ cu atenție imaginile:

Toate sunt viețuitoare(ființe):oamenii,plantele și animalele. Ele se nasc, se hrănesc pentru a crește, se înmulțesc și mor.

II.CITEȘTE cu atenție:

- **BIOLOGIA**- studiază viața(viețuitoarele);
  - > **Botanica** - studiază plantele;
  - > **Zoologia** - studiază animalele;
  - > **Anatomia și fiziologia omului** - studiază organele din corpul omului;
  - > **Ecologia** - studiază relația dintre viețuitoare și mediul lor de viață.

III.NU UITA!:

- ❖ Toate viețuitoarele se nasc, cresc, se dezvoltă, se înmulțesc și mor;
- ❖ Plantele sunt viețuitoare ca și animalele;
- ❖ Plantele sunt de două tipuri: lemnoase(arborii) și ierboase (mușetelul,ghicelul,etc), adică plantele cu tulpina verde.

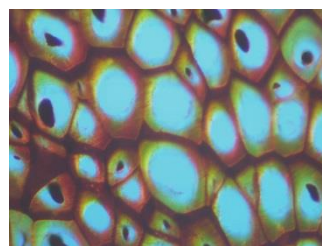
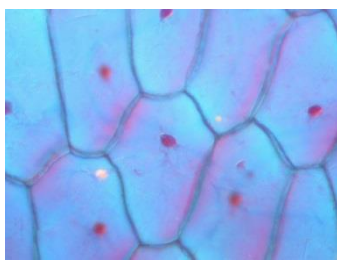
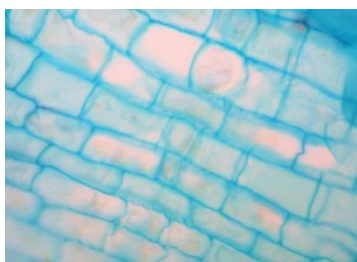
IV.FII ISTET, DEPĂȘEȘTE-ȚI LIMITELE:

- ❖ Toate viețuitoarele (plantele,animalele și oamenii) au corpul format din **celule**;
- ❖ Mai multe celule formează un **țesut**, mai multe țesuturi formează un **organ** și mai multe organe formează o plantă sau un animal (un **organism**).

Celule —————> țesuturi —————> organe —————> organism.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Imaginile de mai jos reprezintă grupări de celule,adică **țesuturi**. Cămaruțele care formeaza țesuturile, sunt **celulele** (celula=cămaruță).

FIȘĂ DE LUCRU- FIXEAZĂ CUNOȘTINȚELE!

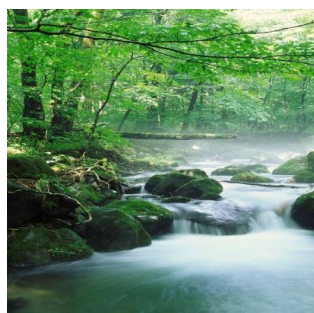
❖ Lucrează cu atenție și până la sfârșitul fișei vei descoperi :ce este **biologia**,ce sunt și care sunt **viețuitoarele** și din ce au corpul format.

I.1.Completează spațiile lacunare:

- Biologia este știința care studiază.....
- Viețuitoarele de pe suprafața Pământului sunt:.....,.....,.....

2.Desenează o plantă sau un animal și scrie din ce are corpul alcătuit. Colorează-l ,folosind culorile care îl definesc: verde pentru frunze, florile colorate, radacina folosind maro/negru.

II.Scrie sub fiecare imagine, cum se numește ramura biologiei care studiază viețuitoarele prezentate:

III.1. Alege raspunsul corect:

- Plantele sunt viețuitoare;
  - Plantele nu sunt viețuitoare
- De ce ai ales acest răspuns?

2.Grâul este o plantă:

- lemnoasă;
- ierboasă.

3.Mărul este o plantă:

- lemnoasă
- ierboasă.

IV . Explică schema următoare: celule —————> țesuturi —————> organe —————> organism.

- Dă exemple de organe la plante.
- Dă exemple de organisme din natură.

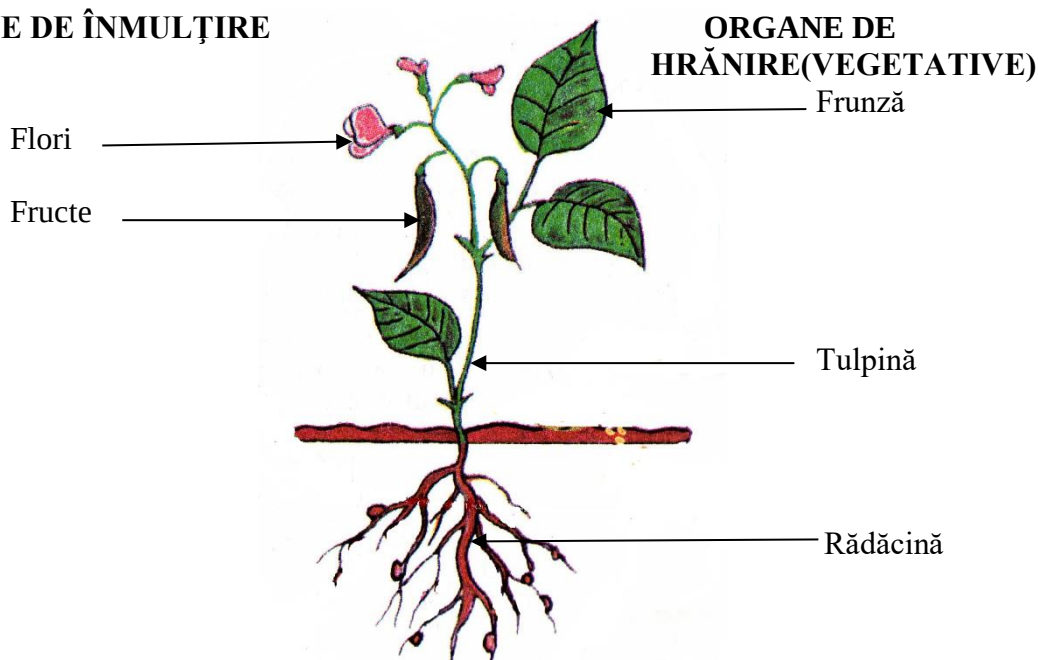
V. Citește cu atenție partea de **Introducere** și notează aici trei termeni noi, pe care i-ai întâlnit astăzi :

- 1.
- 2.
- 3.

ALCĂTUIREA UNEI PLANTE CU FLORI

I.OBSERVĂ cu atenție imaginea:

ORGANE DE ÎNMULȚIRE

Desenul reprezintă alcătuirea unei plante cu flori.

II.CITEȘTE cu atenție:

- Organele unei plante se împart în:

—> **organe de hrănire (vegetative):** rădăcina, tulpina și frunzele;

—> **organe de înmulțire:** florile, fructele cu

semințe.

III.NU UITA!:

- ❖ Organele unei plante sunt formate din mai multe țesuturi;
- ❖ Rădăcina ,tulpina și frunzele ajută la hrănirea plantei;datorită lor,planta crește și se dezvoltă.
- ❖ Florile și fructele cu semințe,ajută la înmulțirea plantei.
- ❖ Mai multe organe formează un **organism (planta)**.

IV.FII ISTET, DEPĂȘEȘTE-ȚI LIMITELE!:

- ❖ Substanțele hrănitoare sintetizate de plante, sunt necesare și pentru hrănirea celorlalte viețuitoare (animalele și oamenii).
- ❖ Înmulțirea (reproducerea) plantelor și animalelor, este necesară pentru ca specia să nu se piardă și să aibă continuitate în timp (perpetuarea speciei).
- ❖ Reamintește-ți că plantele, animalele și viețuitoarele microscopice (bacteriile), sunt formate din celule!

FIȘĂ DE LUCRU - FIXEAZĂ CUNOȘTINȚELE!

- ❖ Lucrează cu atenție și la sfârșitul fișei vei putea : - **să explici alcătuirea unei plante;**
- **să definești și să recunoști**
organele vegetative și de înmulțire la plante.

I. *Desenează o plantă care să aibă toate organele.* Recunoaște și scrie organele pe care le-ai desenat. Colorează-o cum vrei tu!

II.1. *Construiește propoziții folosind cuvintele:* rădăcina, tulpina, frunze, flori și fructe.

2. Subliniază care sunt organele de hrănire (vegetative): flori, semințe, tulpina, frunze, fructe, rădăcina.

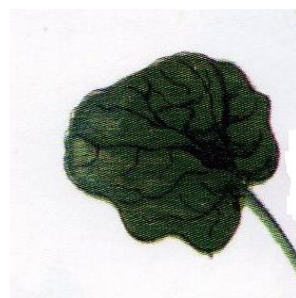
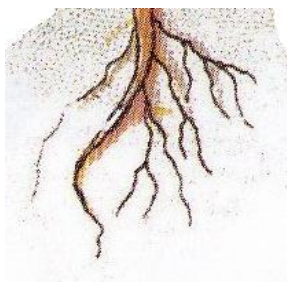
III.1. Completează schema cu grupele de organe învățate:

- a) organele de hrănire: _____
_____
- b) organele de .....: _____
_____ fructele cu .....

2. Amintește-ți din ce sunt formate organele!

Ce formează mai multe organe?

IV. Recunoaște organele din imagine:

Bibliografie: Ana Marin (Tăbîrcă) - *Caietul elevului cu cerințe educative speciale, Biologie clasa a V a*, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2009

Ministerul Educației Naționale - *Programa școlară pentru disciplina BIOLOGIE CLASELE a V-a – a VIII-a*

Silvia Olteanu - *Manual de biologie clasa a VI a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2018

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ALTERNATIVA STEP BY STEP

Prof. învă. primar MARIȘ ANUȚA
Școala Gimnazială Nr. 10 Sighetu Marmăției

Școala a reprezentat încă din cele mai vechi timpuri un element fundamental în dezvoltarea societății. Ea are rolul de a furniza societății indivizi capabili să se adapteze cerințelor acesteia .

Trăim într-o societate complexă, aflată într-o continuă schimbare, în zilele noastre , un element prioritar atât pentru societate, cât și pentru școală îl reprezintă integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale. Tendința crescândă de integrare școlară în unitățile obișnuite de învățământ a copiilor cu cerințe educaționale speciale este bine cunoscută atât în lume, cât și în România. Școala este cea care răspunde concret imperativelor de moment ale evoluției din societatea contemporană și rezolvă o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare/valorizare socială a fiecărui individ și la capacitatea acestuia de a se adapta și integra într-o societate aflată în continuă transformare.

Educația integrată se referă în esență la integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în structurile învățământului de masă care poate oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase a acestor copii și o echilibrare a personalității acestora .

Un copil care s-a integrat în mediul școlar, comunică și se implică în activitățile din jurul său , se va integra mai ușor în viața socială după terminarea școlii. Integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în școala de masă presupune adaptarea curriculum-ului la necesitățile și la particularitățile acestora.

Încă din cele mai vechi timpuri, marii pedagogi susțineau că un copil, indiferent de vârstă, poate învăța orice, dacă dascălul găsește metodele cele mai eficiente de a-i prezenta acestuia cunoștințele noi.

Procesul de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale depinde în foarte mare măsură de profesor, de competențele sale pedagogice, organizaționale, psihosociale, deoarece integrarea este un proces complex, îndelungat și care presupune ca educatorul să fie foarte bine motivat și să știe exact ce înseamnă integrarea.

Educația integrată se referă la integrarea în structurile învățământului general a elevilor cu cerințe educaționale speciale pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a acestor categorii de copii. Educația integrată a copiilor cu cerințe educaționale speciale urmărește dezvoltarea capacităților fizice și psihice a acestora care să-i apropie cât mai mult de copii normali; a implementării unor programe cu caracter colectiv-recuperator, stimularea potențialului restant ce permite dezvoltarea compensatorie a unor funcții menite să suplinească pe cele deficitare, crearea climatului afectiv în vederea formării motivației pentru activitate în general și pentru învățare în special, asigurarea unui progres continuu în achiziția comunicării.

Educația incluzivă (după definiția data de UNESCO): este un mod de educație adaptat și individualizat în funcție de nevoile tuturor copiilor în cadrul grupurilor și claselor echivalente ca vârstă, în care se regăsesc copii cu nevoi, capacități și nivele de competență foarte diferite. Prin educația incluzivă este oferit suport - în cadrul școlilor de masă și al claselor normale -copiilor cu dificultăți de învățare, indiferent de originea lor socială sau de tulburările pe care le prezintă, acceptați alături de colegii lor "normali".

Rolul esențial în educația integrată îl deține învățătorul clasei, care devine principalul factor de acțiune și de coordonare a realizării programului pedagogic individual pentru elevii cu cerințe educaționale speciale. Fiecare cadru didactic pus în ipostaza de a avea în colectivitatea sa un copil cu dizabilități acționează în urma unei reflecții îndelungate. Un punct important al intervenției cadrelor

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

didactice îl reprezintă colaborarea cu părinții și consilierea acestora, implicarea lor directă în lucrul efectiv cu copiii, nu doar în calitate de observatori ci și de participanți activi.

Între dascălul de la clasă și părinții copiilor cu cerințe educaționale speciale trebuie să existe o strânsă legătură, părinții trebuie să conștientizeze nevoile copilului și să îl trateze în funcție de acestea. De multe ori ne lovim de părinți care refuză să recunoască nevoile copilului cu cerințe educaționale speciale, sau sunt indiferenți la nevoile acestora. Implicarea activă a părinților va da rezultate în timp. Cunoscându-i atât nevoile, cât și calitățile, părinții îl pot ajuta pe copil să se integreze mai ușor în viața socială. Chiar dacă vorbim de un elev cu cerințe educaționale speciale, sprijinit și încurajat, acest copil se va deschide față de cei din jur, va învăța să colaboreze și îi va crește stima de sine.

În educație, incluziunea înseamnă trecerea de la abordarea centrată pe curriculum la abordarea centrată pe elev. În loc ca elevul să fie pregătit pentru integrarea în școala de masă, acesta din urmă și strategiile de predare vor fi pregătite pentru a-l integra.

Școala trebuie să se întoarcă spre elev, să întâmpine nevoile acestuia ori de câte ori este posibil, adaptând măriștile de învățare și curriculumul la nevoile individuale ale elevului, având ca scop atingerea obiectivelor.

În ultimii ani, școala românească a început să promoveze alternativele educaționale, beneficiile acestora fiind validate și de societate. Step by Step reprezintă una dintre cele mai răspândite alternative educaționale la nivelul țării noastre.

În alternativa educațională Step by Step copilul este considerat ca o persoană demnă de respect, unică, și caută să-i asigure o continuitate individuală în dezvoltare, precum și practici de dezvoltare adecvate, specifice lui. Cooperarea și colaborarea au drept scop verificarea demersurilor și experiențelor individuale de descoperire a lumii și valorizarea lor

Prioritar pentru Step by Step este să se asigure că orice copil achiziționează și dezvoltă aptitudini fizice, cognitive, emoționale, etico-morale, artistice, teoretice, sociale și practice pentru a participa la o societate democratică, deschisă. Procesul educațional este centrat pe elev, individualizat, fiind varianta optimă pentru incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale, care necesită planificare, pregătire și sprijin individual adecvat, de Planul de Intervenție Personalizat (PIP).

Step by Step utilizează tehnici de adaptare individuală :

- **Încurajarea intereselor** - în cazul copiilor care ezită să-și asume riscuri prin extinderea gamei de activități desfășurate, învățătoarea poate extinde o activitate deja familiară copilului prin integrarea unei activități noi în cadrul ei.
- **Activități diversificate** - în timpul desfășurării activităților, se introduc gradual sarcini noi, aspectul general al jocului poate fi diferit (jocuri cu diferite nivele de dificultate).
- **Copiii împărțiți în grupuri mici sau câte doi** - Piaget este de părere că un copil învață cel mai bine de la alt copil (se grupează un copil care a înțeles o noțiune cu un copil care nu a înțeles-o.)
- **Axarea pe nevoi speciale**- cadrele didactice pot insista pe abilități specifice creând ocazii pentru un copil de a practica un talent deosebit sau de a îndeplini o sarcină dificilă

Alternativa Step by Step oferă posibilitatea de a opta, de a rezolva probleme, de a comunica cu alte persoane din același mediu și de a urmări obiectivele individuale. Astfel, copilul are oportunitatea de a alege ce are nevoie, ce dorește, ce-l interesează și ce îi place, fiind astfel motivat să participe activ la desfășurarea activităților.

Fiind valorificat, elevul are o atitudine pozitivă față de actul educațional :

- Se simte încurajat
- Dobândește încredere în sine
- Își dezvoltă respectul față de alții și față de sine
- Este stimulat, autostimulat în rezolvarea de probleme

Un avantaj al alternativei Step by Step îl constituie prezența celor două cadre didactice. Acestea sprijină și motivează elevul :

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Să învețe ceea ce nu cunoaște
- Își cunoaște nevoile proprii
- Devine în permanență activ
- Să se integreze în colectiv cu personalitatea proprie

Facilitățile oferite de această alternativă educațională, ajută elevul să își dezvolte

- Personalitatea
- Dobândește abilități cognitive, psiho-motorii, estetice, de comunicare

Într-o clasă step-bystep, relația dintre cadru didactic și elev este una de prietenie, colaborare, în care învățătorul sugerează și întărește motivația pozitivă de descoperire a copilului. Pentru elevii cu cerințe educaționale speciale, este foarte important modul în care comunică cu ei, iar această libertate relativă și necondiționată pe care alternativa Step by step o presupune, conduce la succesul educațional.

Elevii din clasele step-by-step sunt comunicativi, mult mai deschiși, nivelul cunoștințelor acumulate este superior, acest lucru datorându-se celor 8 ore pe care elevii le petrec la școală. Relația dintre elevi și cadru didactic este mult mai strânsă, prietenoasă, ducând la o bună cunoaștere a acestora. Această relație este foarte importantă și în școala incluzivă. Prolungirea timpului de relaționare cu elevul cu nevoi speciale ar fi benefică atât pentru el cât și pentru cadrul didactic care își va putea astfel cunoaște mai bine subiectul și va putea adopta strategii didactice eficiente.

Un element esențial în individualizarea educației îl reprezintă modul de organizare a clasei step-by-step. Activitățile se desfășoară pe Centre de activitate. Acestea sunt zone delimitate ale clasei, dotate cu material didactic specific unei activități, în care un număr mic de copii se confruntă, individual sau în grup, cu sarcini adecvate nivelului lor de dezvoltare. Fiecare clasă conține :

- Centru de citire
- Centru de scriere
- Centru de știință
- Centru de matematică
- Centru de artă
- Centru de construcții

Această organizare permite o poziție de colaborare, egală, în care educatorul, sugerează, și întărește motivația pozitivă de descoperire a copilului, consolidându-i demersul mintal propriu. La centrele de activitate, elevul comunică și colaborează cu colegii în realizarea unor sarcini comune, sămânța lucrului în proiecte colective de mai târziu.

“Scaunul Autorului” este locul unde fiecare copil devine personajul principal, locul de unde își prezintă ideile, rezultatele și se supune confruntării cu ceilalți, observațiilor și sugestiilor lor critice.

În cazul elevilor cu cerințe educaționale speciale, munca în centrele de activitate ar fi o reală plăcere, i-ar ajuta să-și reducă frustrările și să-și depășească temerile.

În cadrul alternativei Step by Step, părinții sunt parte activă a procesului educațional. Părinții sunt implicați în diferite proiecte, sunt invitați să participe efectiv la clasă, prezența acestora nu reprezintă un factor perturbator. În cadrul lecțiilor tematice, un părinte poate aduce mai viu elemente din sfera lui de activitate și îl pot transforma în personaj principal în educație.

În cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale, participarea părinților la activități ar fi un beneficiu nu numai pentru copil ci și pentru părinte. Această comunicare duce la reducerea presiunilor conflictuale asupra copilului, dându-i o mai mare libertate în dezvoltare. Părintele își cunoaște astfel copilul și sub forma de elev și începe să-l privească ca atare, nu ca pe un copil cu handicap. Elevul va comunica mai ușor cu adulții, el se exprimă mai liber devenind astfel mai transparent pentru părinți.

Educarea copiilor cu cerințe educaționale speciale nu presupune urmarea unor tipare, este nevoie de îmbinarea elementelor din învățământul tradițional cu acele metode și tehnici de instruire care să răspundă nevoilor și particularităților individuale ale elevului, iar alternativa Step by Step, unde activitatea este centrată pe elev, reprezintă o modalitate eficientă de integrare cu succes a elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Consider că integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă este un lucru benefic atât pentru aceștia, cât și pentru ceilalți elevi din clasă. Copiii cu nevoi speciale vor învăța să colaboreze, să aibă încredere în ei și vor fi stimulați să participe la activități. Ceilalți elevi vor învăța să fie mai toleranți, să depășească barierele indiferenței și ale nepăsării.

Învățământul oferă o șansă la educație tuturor copiilor. Integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale este o necesitate, este dreptul lor la o viață normală într-o societate în care oamenii au drepturi și șanse egale.

BIBLIOGRAFIE :

- 1) Centrul pentru Educație și Dezvoltare Profesională București, « *Copilul meu merge la școală Step by Step* » -Ghid pentru părinți
- 2) Ionescu, M., *Educația și dinamica ei*, Editura Tribuna învățământului – București, 1998
- 3) Gherguț, A., *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Iași, Editura Polirom, 2005.
- 4) *Ghid practic pentru educatori și părinții copiilor cu tulburări de atenție și hiperactivitate*, ediția a II-a, Timișoara, 2004
- 5) Popovici, D.V. „*Elemente de psihopedagogia integrării*”, București, Editura PRO HUMANITE , (1999)
- 6) Manolache, I, *Orientarea școlară și profesională a elevilor cu cerințe educative speciale - Ghidul consilierului*, Centrul Național de Resurse pentru Orientare Profesională, București 2000.

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ADAPTARE CURRICULARĂ

prof. Mezin Daniela-Mărioara
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Aurora" Reșița

Numele și prenumele profesorului itinerant și de sprijin:

Numele și prenumele cadrului didactic de la clasă:

Unitatea de învățământ:

Numele și prenumele elevilor: R. D.C., D. I. A.

Clasa: a VII-a

Disciplina: Limba și literatură română

Perioada de implementare: Anul școlar 2022-2023

COMPETENȚE GENERALE:

C.1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral

C.2. Receptarea textului scris de diverse tipuri

C.3. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

C.4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

C.5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice	Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Obs
1.1. Sintetizarea informațiilor, a intențiilor de comunicare și a atitudinilor comunicative din diverse texte monologate și dialogate	-exerciții de completare a unor fișe de lucru cuprinzând ideile principale dintr-un text monologat sau dialogat, numind și atitudinile comunicative ale participanților;	Lucrul în perechi Lectura predictivă	Fișe de lucru Observarea sistematică Aprecieri verbale	
1.2. Prezentarea unor informații, idei și puncte de vedere, oferind detalii semnificative și exemple relevante, în fața unui public cunoscut, adoptând comportamente paraverbale și nonverbale adecvate	– exerciții de reconstituire cronologică a unor evenimente prezentate într-un text monologat; – audierea unor prezentări și luarea de notițe, realizând asocieri între ceea ce știe și ceea ce află nou interlocutorul, privitor la o temă; – exerciții de sesizare a efectelor negative pe care excesul elementelor nonverbale le are asupra înțelegerii mesajului unui text.	Metoda Cadranelor Jurnalul gândirii Flip chart Lectura explicativă	Observarea sistematică	
1.3. Participarea la interacțiuni verbale diverse, apelând la strategii variate de ascultare activă și de negociere a informației și a relației cu interlocutorii	– exerciții de anticipare a unor replici ale participanților la un dialog; – anticiparea unor reacții ale participanților la un dialog; – exerciții de asumare de diferite roluri.	Joc didactic Brainstorming	Observarea sistematică	

2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii	– exerciții de disociere a lumii reale de cea virtuală; – interpretarea elementelor definitorii ale comportamentului unui personaj, folosind argumente multiple, de tipuri diferite; – selectarea dintr-o serie sinonimică a cuvintelor și a expresiilor care redau cât mai nuanțat intenția de lectură; – audierea unor prezentări înregistrate, evaluând fluența, expresivitatea acestora	Joc didactic Conversația Harta textului Fisă de lucru Joc de rol Prezentare interactiva	Fișe de lucru Oservarea sistematică	
2.4.Dezvoltarea competenței de lectură prin diversificarea activităților consacrate cărții	– lectura/povestirea unor secvențe din texte diverse; – participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale vizând atitudini cultural-civice, prin valorizarea diversității etno-culturale și lingvistice.	Turul Galeriei Ciorchinele	Oservarea sistematică	
3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare	-redactarea de caracterizări a unor personaje folosind tehnologia modernă; – exerciții de structurare a unui text în secvențe distincte în funcție de destinatar.	Cvintetul	Fișe de lucru	
3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor	-realizarea unor postere, proiecte folosind tehnologia modernă; – prezentarea unei cărți citite sau a unui film, valorificând tehnologia modernă și utilizarea internetului într-o manieră responsabilă.	Ciorchinele	Poster Prezentare ppt	

3.3. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale	– exerciții de aplicare a normelor de utilizare a citatului într-o lucrare.	Conversația	Fișă de lucru	
3.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor eficiente sau adecvate de redactare, aplicând în activitățile curente de redactare strategiile învățate, personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia	– exerciții de identificare și comparare a comportamentelor și a atitudinilor manifestate de două persoane în procesul redactării unui text; – evaluarea propriilor comportamente și atitudini prin raportare la un model dat;	Conversația Acvariul sentimentelor	Fișă de lucru Oservarea sistematică	
4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe	-verificarea corectitudinii, a coerenței semantice într-un text/mesaj; – continuarea unor enunțuri care să exprime acord, dezacord, asumare, neasumare, neîncredere, îndoială etc.; – exerciții de inițiere, de menținere și de finalizare a unui dialog, cu utilizarea formulelor de salut, a formelor de prezentare, de formulare a unei solicitări, a unei permisiuni, prin particularizare la context, la receptor și la scopul vizat	Conversația Jocul didactic	Fișă de lucru Oservarea sistematică	
4.2. Exprimarea clară a intenției comunicative prin corelarea achizițiilor lexicale și semantice cu cele sintactice și morfologice din limba română standard	-narativizarea unor procese, concepte, fenomene; – identificarea coordonatelor narative; – exerciții de inserare a unor pasaje descriptive în textul narativ și evidențierea rolului acestora; – discuții în grup, în care elevii să-și formuleze responsabil/conștient argumentele și opiniile.	Harta povestirii Conversația Metoda Cadranelor	Fișă de lucru Oservarea sistematică	

4.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă	– întocmirea de liste cu greșelile cele mai frecvente, asociate cu enumerarea regulilor ce ar trebui aplicate în exprimarea orală – compararea limbii române cu limbile romanice și cu limba latină, sesizând asemănări/deosebiri; – exerciții de utilizare a dicționarului și a altor surse documentare (tipărite sau pe suport informatic audio-vizual, multimedia).	Diagrama Venn Joc didactic	Oservarea sistematică Fișe de lucru	
4.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală	-sesizarea consecințelor pe care încălcările normelor învățate le pot avea în înțelegerea unui text și în deteriorarea imaginii celui care comunică.	Conversația	Fișă de lucru	
4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții	-identificarea caracteristicilor textului epic/epic/dramatic; – analiza rolului verbelor în textul narativ; – analiza rolului substantivelor și a adjectivelor în textul descriptiv; – compararea actelor de limbaj în textul narativ, descriptiv și dialogat.	Metoda Cadranelor	Fișe de lucru	
5.1. Compararea unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi	– exerciții de identificare a unor asemănări între cultura română și cultura popoarelor vorbitoare de limbi romanice; – elaborarea unui ghid sau unui poster pentru un grup de vizitatori care provin din altă localitate, regiune sau țară; – elaborarea unor proiecte despre tradiții și/sau obiceiuri comune mai multor culturi	Știu /Vreau să știu /Am învățat Turul galeriei	Fișe de lucru Ghid Poster Proiect	

5.2. Compararea unor elemente privitoare la cultura proprie și la cultura altor popoare	– promovarea culturii naționale prin utilizarea noilor tehnologii (blog, pagina web etc.); – prezentarea influențelor din culturi existente în zone geografice limitrofe;	SINELG Conversația	Proiect	

Întocmit

profesor itinerant și de sprijin,

profesor,

Semnătura:

Semnătura:

INCLUZIUNEA ȘCOLARĂ - UN DEMERS INTEGRATOR ÎN SPRIJINUL ELEVILOR CU CES

PROF. ÎNV. PRIMAR VIORICA MIU
Școala Gimnazială Beuca

“Școala trebuie adaptată la copii și nu copiii adaptați școlilor.” – Alexander Sutherland

Numărul copiilor cu dizabilități, cu precădere intelectuale, cognitive sau fizice, a ajuns pe plan mondial la cote ridicate. Cu acest lucru se confruntă și societatea românească. Legislația în sprijinul acestor copii este precară încă. Pentru integrarea lor reală în societate sunt necesare ore de terapie pe termen lung, este nevoie de instituții cu personal calificat, care să ofere toate serviciile necesare finanțate de la bugetul statului. Până când vor fi posibile aceste facilități (normale într-o societate care are grijă de cetățenii ei) familiile acestor copii se descurcă după posibilitățile materiale pe care le au.

Din momentul în care acești copii ating vârsta școlară, majoritatea sunt integrați în învățământul de masă ca elevi cu cerințe educaționale speciale: CES. Integrarea lor implică schimbări de sistem și de mentalitate la nivelul cadrelor didactice, fiind nevoie în egală măsură de resurse materiale și umane. Multe dintre resursele materiale de primă necesitate sunt asigurate de cadrele didactice și familii: materiale educaționale și săli de clasă adaptate nevoilor copiilor cu dificultăți/deficiențe de învățare. Resursele umane presupun cadre didactice formate în această direcție, profesori de sprijin suficienți, logoped, psiholog școlar. La ambele capitole suntem deficitari la nivel național.

În declarația de la Salamanca, a conferinței mondiale a educației speciale, adoptată de reprezentanții a 88 de guverne și 25 de organizații internaționale, se stipulează clar:

- fiecare copil are dreptul fundamental la educație și fiecărui copil trebuie să i se ofere șansa de a ajunge și de a se putea menține la un nivel acceptabil de învățare;
- fiecare copil posedă caracteristici, interese, aptitudini și necesități de învățare proprii;
- proiectarea sistemelor educaționale și implementarea programelor educaționale trebuie să țină seama de marea diversitate a caracteristicilor și trebuințelor copiilor incluși în programul educațional;
- copiii cu cerințe educative speciale trebuie să aibă acces la școlile obișnuite (școlile publice), iar aceste școli trebuie să-și adapteze procesul didactic conform unei pedagogii centrate asupra copilului, capabilă să vină în întâmpinarea nevoilor de cunoaștere a fiecărui elev în parte;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

-școlile obișnuite, care au abordat această orientare, sunt cele mai importante instanțe de combatere a atitudinilor discriminatorii, construind o societate bazată pe spiritul de acceptare și respect, oferind șanse egale la educație pentru toți elevii; mai mult, ele asigură o educație utilă pentru majoritatea copiilor, îmbunătățind eficiența și gradul de utilitate socială al întregului sistem educațional.

Educația sau școala incluzivă implică cu necesitate pregătirea de ansamblu a școlii și societății, pentru a primi și satisface participarea persoanelor cu handicap la medii școlare și sociale obișnuite, ca elemente componente naturale ale diversității umane, cu diferențele ei specifice.

Educația sau școala incluzivă implică ideea de schimbare, a școlii și societății în ansamblu, cu scopul de a răspunde dezideratului societății viitorului - "o societate pentru toți" comprehensivă și integratoare prin însăși natura ei, care să răspundă mai bine prin co-educație-nevoilor, potențialului și aspirațiilor tuturor copiilor, inclusiv ale ceror deosebiți de dotați sau talentați, ale celor care nu fac față în prezent în școala obișnuită, ale celor cuprinși în școlile speciale separate.

Învățământul incluziv nu înseamnă doar să plasez un copil cu CES într-un colectiv de copii tipici, așteptând să se producă, de la sine, integrarea. Rezultatul va fi tocmai stigmatizarea și excluderea celui diferit. Este nevoie de legislație care să se aplice ferm, de sprijin de specialitate, de echipă interdisciplinară, de mijloacele materiale și umane. Este nevoie de timp în care lucrurile se fac bine, profesionist și este nevoie de constanță.

Deși, în România integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă este reglementată printr-o serie de acte normative, iar problematicele integrării și incluziunii au fost abordate încă de la începutul anilor '90, rolul de profesor itinerant și de sprijin (rol ce apare încă din Legea privind Statutul Cadrului Didactic din 1997), a fost pus în aplicare concret, abia după anul 2000. În anul 2001 se aprobă metodologia de organizare și funcționare a serviciilor educaționale pentru copiii/ elevii cu deficiențe integrați în școala publică, prin cadre didactice de sprijin/ itinerante: „În România copiii cu dizabilități au acces la diferite forme de educație și pot fi înscriși, în funcție de gradul de dizabilitate, în sistemul de învățământ special sau în învățământul de masă.

Copiii cu deficiențe medii, cu dificultăți de învățare și tulburări de limbaj, cu tulburări socio-afective sau comportament sunt integrați în școlile de masă unde pot beneficia de servicii educaționale de sprijin.” (OMEC nr. 4653/ 2001). Profesorul itinerant și de sprijin este persoana specializată în activitățile educative și recuperatorii adresate copiilor integrați în învățământul de masă. El poate fi angajatul unei școli speciale, al unui centru școlar sau chiar angajatul unei școli de masă.

În școala mea avem anul acesta 9 elevi cu CES, cu diagnostice diverse. De-a lungul carierei mele, cu precădere în ultimii douăzeci de ani am avut anual, la clasele la care am predat, elevi cu CES. Am lucrat totdeauna în echipă cu părinții, care au colaborat cu interes (marea majoritate). Acesta este deocamdată singurul mod în care putem acorda acestor copii șansa de a se alătura colegilor de clasă, de a fi acceptați, iubiți și învățați să se adapteze, pe cât le stă în putere, la viața celor „normali”.

Este dificil să lucrezi cu o clasă întreagă și în același timp să acorzi atenție și timp elevului cu CES. De aceea, credem că principala problemă este insuficiența numărului de profesori de sprijin în raport cu numărul de copii cu CES din cadrul școlilor unde își desfășoară activitatea, sau chiar lipsa totală a profesorilor de sprijin din anumite unități de învățământ.

În anii 2004-2005 s-au stabilit măsuri de ameliorare a metodologiei de organizare și funcționare a Serviciilor educaționale de sprijin pentru copiii cu CES: OMEC nr. 5379/ 2004, HG nr. 1251/ 2005. Aceste reglementări abordează diferite aspecte specifice integrării copiilor cu CES în învățământul de masă: resurse umane, curriculum și resurse educaționale, resurse materiale și financiare. Pe lângă activitățile de intervenție recuperatorie realizate de profesorii de sprijin, copiii cu CES ar trebui să beneficieze teoretic, și de alte servicii speciale: activități de recuperare fizică, consiliere școlară, terapia tulburărilor de limbaj organizate de alți specialiști: kinetoterapeuți, medici, consilieri școlari, psihologi, logopezi etc.

Acești specialiști ar trebui să lucreze în echipă cu profesorul de sprijin, și să își acorde suport reciproc profesional și uman, consultare, luare împreună a deciziilor în abordarea fiecărui caz. Primul pas pentru integrare este realizarea compensării. Procesul compensării poate contribui la medierea, la

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate
suplinirea unor funcții psihice dereglate sau absente și astfel la o dezvoltare aproximativ normală și
corespunzătoare vârstei.

AVIZAT,

Directorul unității de învățământ:

Prof. ....

APROBAT,

Comisia de Orientare Școlară și Profesională

din data de .....

Președinte COSP: Prof. Consilier

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială .....

Nr. Înregistrare .....

(Unitate de învățământ emitentă)

PLAN DE SERVICII INDIVIDUALIZAT

Anexă la certificatul de orientare școlară și profesională

nr. /data

Numele și prenumele copilului/elevului: .....

Mama: .....

Tata: .....

Reprezentant legal: – Asistent maternal profesionist

Data nașterii: ....., localitatea ....., județul Teleorman

Domiciliul: comuna ....., sat ....., județul Teleorman

Unitatea de învățământ la care este înscris: Școala Gimnazială

Certificat de orientare școlară și profesională nr. ... din .... emis de C.J.R.A.E. Teleorman

Data realizării/revizuirii planului de servicii individualizat: .....

Responsabilul de caz servicii educaționale: ..... – învățător/diriginte

Drepturi/Beneficii de asistență socială pentru copiii cu CES (prevăzute de Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare): conform planului de abilitare-reabilitare a copilului cu dizabilități

Servicii psihoeducaționale pentru elev:

Tipul de serviciu/ intervenție	Instituția responsabilă	Obiective	Data de începere	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordare a serviciului (date de contact)
Servicii educaționale - <i>educație formală</i> - <i>planul de învățământ</i> <i>de masă, cu adaptare</i> <i>curriculară și strategii</i> <i>didactice diferențiate:</i> clasa ....; - <i>educație</i> <i>nonformală:</i> asigurarea unui mediu afectiv, suportiv și stimulativ, formarea	Școala Gimnazială	- atingerea, cel puțin, a nivelului minim al programelor școlare; - depășirea sau diminuarea dificultăților pe care le întâmpină eleva prin realizarea unei pregătiri școlare și a		Pe perioada de valabilitate a certificatului de orientare școlară și profesională cf. Art.59, alin.2.) din ordinul 1985/1305/ 5805/2016	Învățător/Dir iginte, ... Telefon ..... Adresă email ..... Cadrele didactice care predau la clasă.

deprinderilor elementare de autoservire. - educație pentru sănătate: relaționare, socializare – motivație intrinsecă în executarea sarcinilor; - dezvoltarea deprinderilor de viață independentă: capacitate de adaptare ridicată, comportament civilizat, cooperant, comunicativ. - formarea deprinderilor psiho-socio-educative: conform vârstei cronologice a elevului.		unei socializări la nivelul maxim al potențialului său; - dezvoltarea operațiilor gândirii și a calității acesteia; - recuperarea lacunelor datorate dificultăților întâmpinate de către elev; - asigurarea condițiilor necesare dezvoltării fizice, psihice și intelectuale.		Până la	
Servicii de consiliere și orientare școlară: - consilierea psihopedagogică individuală/de grup a elevului; - consilierea cadrelor didactice de la clasă; - consilierea reprezentanților legali ai elevilor; - optimizarea legăturilor dintre participanții la educație, pentru obținerea eficienței și eficacității procesului didactic, atât la nivel individual, cât și la nivelul instituției școlare.	Școala Gimnazială ....., prin Cabinetul de Asistență Psihopedagogică	- îmbunătățirea activității de învățare, instruire, compensare și recuperare a elevului prin construcția și funcționalitatea instrumentelor generale de învățare (deprinderi, abilități și capacități); - formarea și consolidarea abilităților emoționale, cu accent pe: conștientizarea de sine, abilități de comunicare asertivă, gestionarea emoțiilor negative, abilitatea de a face față presiunii grupului și de adoptare a deciziilor pentru o dezvoltare sănătoasă; - oferirea de suport în vederea integrării		Pe perioada de valabilitate a certificatului de orientare școlară și profesională cf. Art.59, alin.2.) din ordinul 1985/1305/5805/2016 Până la	Consilier școlar – prof. ....

		școlare și sociale, a creșterii calității vieții elevului.			
Servicii de terapie logopedică/terapia tulburărilor de limbaj	Școala Gimnazială ....., prin Cabinetul Logopedic Interșcolar	-Evaluarea nivelului de preachiziții; -Antrenarea musculaturii aparatului fonoarticular; -Cresterea volumului respirator; -Emiterea spontană sau prin demonstrație a sunetelor vizate; -Consolidarea sunetelor emise; -Dezvoltarea abilităților de comunicare prin automatizarea sunetelor în vorbirea spontană , naturală.			
Măsurile de sprijin pentru educația incluzivă** <i>- participarea la diferite activități extrașcolare</i>	Școala Gimnazială	- dezvoltarea relațiilor de prietenie; - dezvoltarea abilităților de comunicare și inter-relaționare.		Pe perioada de valabilitate a certificatului de orientare școlară și profesională, cf. Art.59, alin.2.) din ordinul 1985/1305/5805/2016 Până la	Învățător/Diriginte, ... Telefon ..... Adresă email .....

Responsabil de caz: Numele și prenume: .....

Semnătură:.....

Aprobat Comisia de orientare școlară și profesională, în anul școlar 2022-2023:

Bibliografie

Ion Radu -, „Psihologia educației și dezvoltării”, Editura Academiei, București, 1983

Ghid de predare-învățare pentru copiii cu cerințe educative speciale, Ionel Mușu, Unicef, 2000

Alois Gherguț Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și inclusive în educație, Editura Polirom, Iași, 2005

MODALITĂȚI ȘI SOLUȚII DE INTEGRARE ȘCOLARĂ A DIFERITELOR CATEGORII DE COPII CU C.E.S.

**Profesor învățământ preșcolar Florentina Mușat
Grădinița Nr. 42, Sector 1, București**

Educația specială este concept fundamental utilizat în cadrul procesului instructiv-educativ al copiilor cu deficiențe și care se desprinde tot mai mult de conținutul învățământului special.

Principiile care stau la baza educației speciale:

- Toți copiii trebuie să învețe împreună indiferent de dificultățile pe care le întâmpină aceștia sau diferențele dintre ele;
- Societatea și școala trebuie să le acorde tot sprijinul suplimentar de care au nevoie pentru a-și realiza educația în școala publică;
- Formarea și dezvoltarea școlilor incluzive atât în mediul urban cât și în cel rural prin asigurarea resurselor umane cât și a celor materiale;
- Educația egală se realizează prin acordarea sprijinului necesar pentru fiecare copil cu deficiențe în funcție de cerința individuală.

Activitatea de incluziune și de integrare a copiilor cu deficiențe în școala publică trebuie făcută cu mult simț de răspundere de către specialiștii care acționează la diferite nivele structurale.

Activitatea de integrare, activitatea de desfășurată de profesorul itinerant se dovedește eficientă dacă, pe parcursul școlarizării în școala de masă, să o frecventeze regulat, să participe la acțiunile clasei din care face parte și astfel să devină independent de serviciile educaționale de sprijin.

Integrarea școlară a copiilor cu handicap mintal

Se poate realiza, prin integrare individuală în clasele obișnuite, integrarea unui grup de 2-3 copii cu deficiențe în clase obișnuite.

Practica psihopedagogică a relevat principilul conform căruia este mai bine să greșești prin supraaprecierea copilului orientat inițial spre învățătorul obișnuit, decât să subapreciezi calitățile reale, orientându-l cu ușurință spre învățământul special. Pentru a favoriza integrarea copiilor cu deficiență mintală în structurile învățământului de masă și ulterior în comunitățile din care fac parte, are nevoie de aplicarea unor măsuri cu caracter profilactic, ameliorativ sau de sprijinire.

O problema cu totul specială apare în cazul integrării copiilor cu deficiențe mintala în clasele mai mari sau în finalul procesului de școlarizare, atunci când solicitările depășesc cu mult capacitatea lor de utilizare a gândirii formale, iar dezideratul unei calificări și al integrării sociale, prin participare la activitățile productive, depășește limitele ergoterapiei, prioritară în etapele anterioare. Actuala formă de pregătire profesională pentru această categorie de deficiențe este total inferioară. O posibilă soluție ar fi integrarea acestor copii în școlile obișnuite de ucenici, unde pot învăța o meserie cu cerere pe piața muncii, urmată de angajarea și integrarea în unități productive. În aceste situații, absolvenții respectivi, fără experiență și fără abilitate în planul relațiilor sociale, pot beneficia de supraveghere și îndrumare din partea părinților, tutorilor sau altor persoane calificate.

Integrarea copiilor cu deficiențe de vedere

Un elev cu deficiențe de vedere trebuie privit la fel ca oricare dintre elevii clasei, fără a exagera cu gesturi de atenție și fără a fi favoritizat mai mult decât ar cere gradul și specificul deficienței sale. Elevii cu handicap de vedere trebuie încurajați să se deplaseze prin clasa, școala, pentru a învăța să evite obstacolele și să identifice cu mai multa ușurință locurile unde trebuie să acorde o atenție deosebită, să fie apreciați mai ales cu ajutorul expresiilor verbale sau cu atingeri tactile, să realizeze în principiu aceleași sarcini ca și colegii lor de casă, iar acolo unde este posibil, să se adapteze mijloacele de învățământ și conținutul sarcinilor de lucru la posibilitățile reale ale acestor elevi.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

În cadrul activităților de predare-învățare la clasele unde sunt integrați elevii cu vedere slabă trebuie să se acorde o atenție deosebită unor elemente care să asigure egalizarea șanselor în educația școlară.

În cazul elevilor nevăzători, intervin o serie de particularități care afectează procesul didactic, deoarece aceștia folosesc citirea și scrierea în alfabetul Braille, au nevoie de un suport intuitiv mai bogat și mai nuanțat pentru înțelegerea celor predate, au nevoie de metode și adaptări speciale pentru prezentarea și asimilarea conținuturilor învățării, este necesară intervenția unui interpret și alocarea unui timp suplimentar de lucru.

Integrarea copiilor cu deficiențe de auz

Reprezintă o problemă controversată în mai multe țări din lume, deoarece pierderea auzului la vârste mici determină imposibilitatea dezvoltării normale a limbajului și, implicit a gândirii copilului, cu consecințe serioase în planul dezvoltării sale psihice. Din acest motiv, diagnosticul precoc al pierderii de auz, urmat de protejarea auditivă timpurie, este cea mai eficientă cale de compensare a auzului și garanția reușitei integrării școlare a copilului cu tulburări de auz. Odată cu integrarea școlară a copilului deficient de auz se impun anumite cerințe privind modul de organizare clasei, metodele de prezentare a conținuturilor, strategiile de comunicare în clasă.

Integrarea copiilor cu handicap fizic

Manifestările din sfera motricității trebuie privite în relație stransă cu dezvoltarea intelectuală, expresia verbală și grafică, maturizarea afectiv-motivațională și calitatea relațiilor interindividuale ca expresie a interindividuale ca expresie a maturizării sociale.

Bibliografie:

- Casantra Abrudan, *Psihopedagogie specială*, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

**Profesor psihopedagogie specială Nacev Liliana
Liceul Teoretic Special "Iris" Timișoara**

I. Date personale:

Numele și prenumele elevului : **S. R.**

Data nașterii: 9.03.2007

Clasa: a IX-a B

II. Concluziile evaluării complexe :

-din punct de vedere medical:

Sindrom Down; Retard psihomotor; Retard mintal sever; dislalie polimorfă.

Diagnostic oftalmologic: STRABISM CONVERGENT, HIPERMETROPIE MEDIE

-din punct de vedere psihopedagogic: Nivelul achizițiilor școlare este redus datorită retardului mintal; Folosește holofraze în exprimare; Are însușit conceptul de culoare și știe toate literele însă

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate prezintă tulburări de limbaj (dislalie); Psihomotricitate fină afectată – nu reușește să scrie literele decât dacă urmează linia punctată și este sprijinit în acest sens. Necesită sprijin și stimulare permanentă.

➤ **Evaluare inițială (8-12 septembrie 2022)**

Instrumente utilizate în evaluare: Au fost aplicate „Grila educativă de evaluare globală” și „Probe de evaluare a nivelului de dezvoltare neuropsihomotorie a copiilor”

- **Concluziile evaluării inițiale:**

Autonomia funcțiilor fundamentale	Este parțial autonom în ceea ce privește funcțiile fundamentale: mănâncă singur însă nu are capacitatea de a se îmbrăca singur, de a se orienta singur în spațiu sau de a-și realiza singur igiena corporală.
Comportament relațional și emotiv	Este liniștit, calm, prietenos însă nu stabilește relații cu ceilalți conform vârstei (Sindrom Down, retard mintal). Totuși, la nivelul clasei este foarte bine integrat.
Psihomotricitatea	Motricitate grosieră și fină deficitară; nu-și cunoaște schema corporală proprie și pe cea a partenerului.
Competențe logico-matematice și funcția simbolurilor	Nivel de dezvoltare intelectuală este redus, competențe logico-matematice extrem de scăzute.
Educația lingvistică;	Limbaj foarte slab dezvoltat și neinteligibil; folosește preponderent gesturi și mimică în comunicare.

Data de elaborare a programului: 25 Septembrie 2022

Perioada de aplicare a programului de intervenție: Semestrul I al anului școlar 2022-2023

SCOP:

➤ **Formarea unei conduite independente pentru integrarea în plan social.**

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ:

- **Stimularea și dezvoltarea limbajului expresiv (oral);**
- **Stimularea capacității de orientare spațială și temporală;**
- **Dezvoltarea motricității fine.**

Observație: Activitățile se fac în paralel: Stimularea limbajului; Orientare spațio-temporală; Dezvoltarea motricității fine.

EVALUAREA:

CRITERII DE PERFORMANȚĂ:

- Rezolvă sarcina în cel puțin 8 din zece încercări, la două ședințe consecutive;
- Pentru limbajul verbal -rostește cuvântul (inițial, în primele etape ale intervenției);
  - face propoziții scurte (cu subiect și predicat – Ex: „Eu mănânc.”)

Program de intervenție personalizată

An școlar 2022-2023

Semestrul I

OBIECTIV DE REFERINȚĂ	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	ACTIVITĂȚI	MATERIALE
I.Stimularea și dezvoltarea limbajului expresiv	I.1. □ Să potrivească obiectele/pictogramele, în funcție de categoria cărora le corespund. I.2. □ Să numească (oral) obiectul (concret sau reprezentat în pictogramă). I.3. □ Să numească funcțiile lucrurilor din mediul său de viață. I.4. □ Să numească funcțiile spațiilor/locațiilor I.5. □ Să numească acțiunea reprezentată în imagini. I.6. □ Să formuleze propoziții scurte, după imagini, cu subiect și predicat.	- Potriviri obiecte (pictograme/obiecte concrete pe categorii și denumirea acestora (Ex. dormitor, baie, etc) Categorii vizate: -Alimente de bază; -Fructe și legume; -Animale și păsări domestice/sălbătice. - Funcțiile obiectelor și locațiilor din mediul ambiant: „Ce faci cu creionul? – Scriu!”; „Ce faci în dormitor – Dorm!” - Expresiv-acțiuni: elevului i se arată câte o pictogramă în care este prezentată o acțiune, copilul fiind obișnuit prin exercițiu, să spună ce face persoana din imagine. (ex. „ce face fata?” – „face curat”/ „se joacă” - în funcție de imaginea prezentată).	Obiecte concrete/ pictograme cu obiecte familiare, din locuință, pe categorii: dormitor, baie, bucătărie; Pictograme Imagini Obiecte/locații concrete Imagini reprezentând acțiuni familiare; Imagini-Secvențe din povești.
	I.7. □ Să-și spună numele; I.8. □ Să spună adresa unde locuiește;	Exerciții de memorare a datelor personale elementare; Jocuri de rol pentru a învăța răspunsuri-tip în situații	

		specifice (de exemplu – dacă se rătăcește să știe cum să răspundă la întrebări precum: „Cum te numești?”; „Unde locuiești ?”, etc.	
II. Stimularea capacității deorientare spațială și temporală;	Aranjează secvențele	☐ Imagini puzzle simple, din 2, 3 și 4 piese; ☐ Aranjarea secvențelor logice ale imaginii pentru a construi o poveste care să se refere la momentele zilei. (initial două secvențe, de ex. copilul se trezeste și copilul se spală pe dinți), apoi, în funcție de evolutia copilului, se trece la un grad de dificultate mai mare (mai multe secvențe De ex.: Copilul se trezește, copilul se spală pe dinți, copilul se joacă apoi ia masa de prânz); ☐ Exerciții de ordonare a pictogramelor după momentele zilei (dimineața, prânz, seara); ☐ Alcătuirea orarului școlar din pictograme și orientarea în funcție de acesta.	Puzzle 2, 3, 4 piese; Imagini (secvențe decupate) Imagini Fotografii Pictograme
		☐ Fișe, Jocuri și activități prin care sunt însușite conceptele mare-mic; sus-jos; deasupra-dedesubt; lung-scurt; curat-murdar	Foi, fișe de lucru; jocuri, obiecte diverse.

		-Jocuri/exerciții de învățare a conceptelor spațiale -Jocuri de orientare în spațiu: „Du-te și adu obiectul!” – „unde era obiectul?”	Obiecte diverse
III. Dezvoltarea motricității fine.	Scrive literale mari de tipar A, B, D P, R, independent.	☐ Imitație motrică grosieră („Fă așa!”); ☐ Ploaie cu degetele; ☐ Exerciții/jocuri cu degetele și cu mâinile: - caută bilele în făină; - prinde clamele de rufe pe carton; - exerciții de înșiretare; - toarnă orezul dintr-un recipient în altul; - Desenează în făină/griș colorat; -Exerciții de punctare cu vârful creionului pe linia punctată.	Făină de porumb Griș colorat cu colorant alimentar Orez Boabe de fasole Mărgel mari/bile Clame de rufe Jocuri de lego; Joc „Micul meșter” (ciocan din plastic, șuruburi din plastic) Foi de hârtie, creion
		☐ Elemente grafice – desenează elementele grafice urmând linia punctată; ☐ Colorare în contur;	Fișe de lucru Desene punctate Fișe de colorat
		☐ Exerciții de scriere a literelor mari de tipar, urmând linia punctată; ☐ Exerciții de scriere aliterelor mari, independent, fără linii punctate.	Fișe de lucru Fișe de colorat

Prin acest program s-au urmărit:

- recuperarea laturilor disfuncționale;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- antrenarea elevului în activități plăcute pentru a-l stimula;
- antrenarea elevului în activități extracurriculare;
- dezvoltarea motricității generale și a finei motricități;
- dezvoltarea autonomiei personale și sociale;
- dezvoltarea capacității de orientare și adaptare la mediu;
- dezvoltarea atitudinilor pozitive de relaționare în grup;

Rolul și modul de implicare a părinților în program:

- Țin legătura cu cadrele didactice;
- Participă la ședințe de consiliere;
- Comunică periodic cu cadrul didactic de sprijin;
- Ajută copilul în realizarea sarcinilor;

Concluzii, observații, recomandări

.....
.....

INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN COLECTIVELE DE COPII NORMALI; EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

COLEGIUL NAȚIONAL - ȘCOALA CENTRALĂ

Profesor învățământ primar: RAMONA CONSUELA NECHITA

Educația este un drept fundamental al fiecărui copil, indiferent de abilitățile și nevoile sale speciale. Copiii cu Cerințe Educaționale Speciale (CES) reprezintă o categorie de elevi care necesită sprijin și îngrijire specială pentru a beneficia de o educație de calitate. Integrarea acestor elevi în învățământul de masă este esențială pentru a promova incluziunea și pentru a le oferi șanse egale de dezvoltare. În acest articol, vom explora metode și tehnici eficiente de integrare a elevilor cu CES în învățământul de masă.

Primul pas în integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă este evaluarea individuală a nevoilor și abilităților acestora. Fiecare elev cu CES este unic, iar planificarea adecvată a sprijinului și resurselor necesare este crucială. Evaluările profesionale și consultarea cu specialiști în domeniu

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate pot oferi informații valoroase despre abilitățile, provocările și strategiile optime pentru fiecare elev în parte.

Profesorii sunt cheia succesului integrării elevilor cu CES în învățământul de masă. Comunicarea și colaborarea între profesori sunt esențiale pentru a dezvolta strategii eficiente de învățare și pentru a adapta curriculumul la nevoile individuale ale elevilor. Împărtășirea cunoștințelor și experiențelor între cadrele didactice specializate și cele din învățământul de masă poate contribui la creșterea competențelor și înțelegerii reciproce.

Metodele de predare flexibile și adaptabile sunt esențiale în integrarea elevilor cu CES. Profesorii ar trebui să utilizeze o varietate de metode și tehnici, cum ar fi instruirea diferențiată, utilizarea materialelor vizuale și auditive, tehnologia asistivă și metodele interactive. Prin adaptarea strategiilor de predare la stilurile de învățare și nevoile individuale ale elevilor, se poate crea un mediu de învățare inclusiv și stimulant.

Elevii cu CES pot beneficia de suport individualizat și intervenții timpurii pentru a le facilita integrarea în învățământul de masă. Acestea pot include servicii de consiliere, terapie ocupațională, terapie fizică, terapie logopedică și alte intervenții specializate. Prin oferirea acestor servicii încă de la vârste fragede și prin implicarea timpurie a specialiștilor în educație, se poate maximiza potențialul de dezvoltare al elevilor cu CES.

Pentru a crea un mediu inclusiv și prietenos pentru elevii cu CES, este important să sensibilizăm și să educăm comunitatea. Activități de informare și formare adresate părinților, elevilor și cadrelor didactice pot contribui la diminuarea stereotipurilor și prejudecăților și la promovarea înțelegerii și acceptării diversității.

Integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă este un proces complex, care necesită eforturi și implicare din partea tuturor actorilor implicați: profesori, specialiști în educație, părinți și comunitate. Prin implementarea metodelor și tehnicilor menționate în acest articol, putem crea un mediu educațional incluziv, care să ofere tuturor copiilor șanse egale de dezvoltare și succes în învățare.

Educația incluzivă reprezintă un principiu fundamental al sistemului de învățământ, care își propune să ofere oportunități egale de învățare și dezvoltare pentru toți copiii, indiferent de diferențele lor individuale. Un aspect important al educației incluzive este integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în colectivele de copii normali. Acest proces de integrare aduce beneficii atât copiilor cu nevoi speciale, cât și celorlalți copii din grup.

În trecut, copiii cu cerințe educaționale speciale erau adesea excluși și marginalizați în sistemul de învățământ. Aceasta ducea la izolarea lor socială și la un acces limitat la educație. Cu toate acestea, educația incluzivă a schimbat paradigma, promovând ideea că fiecare copil are dreptul la o educație de calitate și la o integrare armonioasă în comunitate.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Principiul de bază al educației incluzive este acela de a adapta mediul educațional pentru a răspunde nevoilor diverse ale tuturor copiilor. În acest sens, integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în colectivele de copii normali are multiple avantaje. În primul rând, copiii cu nevoi speciale beneficiază de oportunitatea de a învăța alături de colegii lor, fiind expuși la modele de comportament adecvate și având oportunitatea de a-și dezvolta abilitățile sociale și de comunicare.

În același timp, copiii normali beneficiază și ei de această integrare. Ei învață să valorizeze și să respecte diversitatea umană, să dezvolte empatia și să fie mai deschiși față de diferențele individuale. Prin interacțiunea cu copiii cu cerințe speciale, copiii normali își îmbogățesc perspectiva asupra lumii și învață să colaboreze cu persoane care au abilități diferite. Astfel, integrarea contribuie la dezvoltarea unei societăți mai incluzive și mai echitabile.

Pentru a realiza o integrare eficientă, este necesară o abordare multidisciplinară și colaborarea strânsă între profesori, părinți, specialiști în educație și servicii de suport. Este important ca fiecare copil să primească sprijinul necesar în funcție de nevoile sale individuale. Adaptarea programului de învățământ, oferirea de suport suplimentar și implicarea specialiștilor pot facilita procesul de integrare și pot asigura succesul învățării pentru toți copiii.

De asemenea, este necesară crearea unui mediu incluziv, care să ofere suport emoțional și social pentru toți copiii. Respectarea diversității, promovarea toleranței și încurajarea interacțiunii și colaborării între copii sunt elemente cheie în asigurarea succesului educației incluzive.

Educația incluzivă reprezintă un proces continuu și complex, care necesită eforturi și implicare din partea întregii comunități. Este important să recunoaștem și să valorizăm potențialul fiecărui copil și să construim un mediu educațional în care toți copiii să se simtă acceptați, respectați și încurajați să-și dezvolte abilitățile și talentele.

În concluzie, integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în colectivele de copii normali reprezintă un aspect esențial al educației incluzive. Prin promovarea valorilor de diversitate și egalitate, această abordare educativă oferă oportunități egale pentru toți copiii și contribuie la construirea unei societăți mai incluzive și mai respectuoase. Educația incluzivă nu numai că aduce beneficii individuale pentru copiii cu cerințe speciale, ci are și un impact pozitiv asupra întregii comunități, prin încurajarea diversității, colaborării și toleranței.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cosmovici, A.; Iacob L. – Psihologia școlară, Iași, Editura Polirom, 1993
2. Gherguț, Alois – Sinteze de psihologie specială, Iași, Editura Polirom, 2005

INTEGRAREA COPIILOR CU SINDROMUL DOWN ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Prof.înv.preșcolar Grațiela Nisioi
Liceul Tehnologic Nr.1 Câmpulung Moldovenesc

Viața este valoroasă din prima zi a apariției ei, indiferent de forma în care apare, ea trebuie respectată și sprijinită în dezvoltare sub toate formele ei!

Copilul cu sindromul Down vine pe lume, ca și orice alt copil într-o maternitate, de aici rezultă rolul important pe care îl are personalul medical al spitalului și asistentul social în informarea adecvată a părinților despre sindromul Down, informare ce trebuie făcută cu foarte mult tact asigurându-se sprijinul psihologic al părinților. Asistentul social și, în măsura în care există, psihologul, au un rol deosebit de consiliere în aceste cazuri, ei având obligația să acorde sprijinul necesar părinților, care sunt în toate cazurile foarte profund marcați de nașterea unui copil cu sindromul Down. De asemenea asistentul social este cel care poate să pună în legătură părinții cu diverse organizații care au în atenția lor persoane cu sindromul Down și cu diverși specialiști care vor juca un rol important în viața copilului cu sindromul Down. În procesul de normalizare a vieții acestor copii și în integrarea lor socială, școlară și profesională, intervenția precocă este primul pas care trebuie realizată pentru ca munca de recuperare să aibă un succes deplin. Nu este totuna când un copil întâlnește un specialist la vârsta școlarizării sau poate și mai târziu sau el este asistat din prima lui zi de viață, având astfel un avantaj net superior în dezvoltare, deoarece câțiva ani pierduți vor avea urmări negative în dezvoltarea lui, și această pierdere nu va fi niciodată recuperată. Participarea la programul de intervenție precocă îi dă dreptul de a avea un start bun cu scopul de a atinge maximum atât din punct de vedere intelectual cât și din punct de vedere al funcționării adaptative. În munca de intervenție precocă, în cazul copiilor cu sindromul Down, intră o serie de aspecte cum ar fi: consilierea părinților, explicarea adecvată a problemei genetice, consilierea în probleme medicale ce pot să apară la acești copii, includerea copilului într-un program psihopedagogic de intervenție complex, precum și alte activități, toate acestea realizându-se prin colaborarea unei echipe de specialiști.

Copiii cu sindrom Down chiar dacă se nasc cu trăsături fizice asemănătoare, ei au posibilități diferite și trăsături de personalitate foarte diferite, la fel ca și copiii "obișnuiți".

Succesul unui program de integrare școlară depinde printre altele în mare măsură și de atitudinea celor care se ocupă de educația copilului, de atitudinea celorlalți copii și de competența profesională a cadrelor didactice și a specialiștilor. "În relațiile interumane, înțelegerea faptului că altul reprezintă un univers la fel de complex, cu aceleași trebuințe ca și ale mele, reprezintă primul pas spre învățarea unor noi atitudini." (A. Neculau „A trăi printre oameni")

Atitudinile pozitive ale celor care lucrează cu copiii integrați se consideră a fi cruciale în succesul unui program de integrare. Atitudinea colegilor copilului integrat este în aceeași măsură importantă. Atitudinea pozitivă și dorința cadrelor didactice nu sunt suficiente. Un vechi proverb spune că drumul spre iad este pavat cu intenții bune. Cadrele didactice trebuie să fie capabile să furnizeze o educație de un înalt nivel calitativ, o educație diferențiată, în acord cu nevoile individuale ale fiecăruia. Copilul cu sindromul Down nu trebuie considerat ca o piedică, ca o frână în predare. El poate juca rol de feed-back pentru cadrul didactic, în sensul că el poate să-l ajute pe profesor să verifice eficiența unor strategii didactice pentru care el a optat pentru a transmite anumite cunoștințe. De multe ori dacă strategiile alese nu au avut un minim de efect

și asupra copilului cu cerințe educative speciale e bine ca profesorul să se întrebe odată în plus dacă acele strategii au dus la rezultatele așteptate de la ceilalți copii.

În primul rând vorbiți rar și clar, nu foarte tare. Este recomandat să se folosească multe materiale concrete sau care se pot manipula pentru a se forma anumite concepte. Cărțile de multe ori nu sunt de folos pentru că ele implică înțelegerea limbajului (de multe ori o problemă pentru copii cu sindromul Down) sau conțin prea multe lucruri care distrag atenția sau ridică prea multe probleme pe aceeași pagină, ceea ce îi încurcă și îi copleșesc pe acești copii. Munca cu cartea cere un nivel de independență care poate să nu fie posibil de atins pentru cei care învață mai lent. Mai de folos sunt așadar jocurile, jetoanele sau diverse materiale care pot fi ușor de manipulat. Pentru a obține rezultate în munca cu copilul cu sindromul Down cadrul didactic trebuie să-l motiveze puternic. Dați sarcini care sunt potrivite nivelului de dezvoltare și care au fost bine explicate. Apreciați și cel mai mic succes și progres realizat de copil. Creați o atmosferă orientată spre succes. Faceți în așa fel încât succesul obținut în rezolvarea unei sarcini să fie ceva atractiv pentru copil. Oferiți mai întâi recompense externe, pentru ca apoi, treptat, să renunțați la ele astfel ca recompensele să devină interne și copilul să rămână motivat. Faceți cunoscute reușitele copilului în ceea ce i s-a dat de lucru, împărtășindu-le unei persoane semnificative din viața lui. Când se poate, oferiți-I copilului posibilitatea de a alege între două sau trei activități. Încurajați ceilalți copii să-l ajute pe copilul cu nevoi speciale să înțeleagă căile prin care poate realiza o sarcină (“Cum poate Mihai rezolva această sarcină?”). Este foarte important ca alături de educatoare să fie un profesor de recuperare, care pe lângă activitatea de recuperare, constituie un sprijin în situațiile problemă, atât pentru educatoare, cât și pentru copil. În situația în care lucrezi singur la grupa și intervin astfel de probleme, este cert faptul că educatoarea nu se poate împarti în două, neglijându-i pe ceilalți copii. Astfel de situații necesită mult calm, răbdare și creativitate. Un rol important în progresul copiilor îl are buna colaborare cu familiile acestora.

Ar fi un ajutor semnificativ ca măcar o dată pe săptămână unul din părinții copilului cu cerințe educaționale speciale să poată asista la activitatea din ziua respectivă. Astfel atât părintele cât și educatoarea ar observa unde apar probleme și ar găsi împreună soluții. Ideea integrării persoanelor cu cerințe educaționale speciale atât în societate cât și într-o instituție de învățământ, deși este relativă nouă, câștigă tot mai mult teren și la noi în țară în ciuda numeroaselor bariere pe care le întâmpină realizarea ei. Restrângând sfera și vorbind doar de integrarea școlară, se pare că multe dintre cadrele didactice încep să înțeleagă tot mai bine că fiecare PERSOANĂ are propria ei individualitate, propriile nevoi, care trebuie respectate și a încerca să “potrivești” toți copiii folosind același șablon dinainte stabilit, nu poate duce la nimic bun.

Până nu de mult, în multe clase se promova doar competiția, sacrificându-se de multe ori copii aparent mai puțin înzestrați. Însă trebuie găsită calea prin care să se poată dezvolta atât acei cu talent și inclinații deosebite, cât și cei care, din motive independente de ei, se află în dificultate. Se observă cu ușurință că, copiii cu sindromul Down sunt foarte receptivi și atenți la ceea ce se petrece în clasă chiar dacă au o altă sarcină de îndeplinit față de colegii lor. Își manifestă dorința vădit de a participa și desfășura aceleași activități ca și colegii lor, alături de aceasta. În general sunt acceptați în grupele de copii din care fac parte. Tuturor copiilor le place la grădiniță. Ne putem aștepta la comportamentul pozitiv din partea copilului numai dacă îl tratăm cu blândete, îi explicăm sau dacă îi promitem o recompensă. Chiar și acest ultim factor trebuie folosit, știut fiind că lipsa motivației adecvate adesea duce la un eșec. Pentru mulți copii motive de bucurie sunt realizările lor, atunci când pot să facă ceva cu succes și sunt apreciați pentru asta. De aceea cadrele didactice trebuie să fie atente în a da șansa copilului de a mai și reuși, prin sarcini potrivite abilităților sale. Interesele și preocupările sunt variate, de la „a scrie” și „a citi” până la „a asculta” muzica, „a desena” sau „a face treburi gospodărești. Este unanim recunoscut că acești copii obosesc mai repede în activități, că

nu mai au răbdare și se plictisesc. Dar credem că atunci când activitatea este interesantă și atractivă pentru copil ultimele două se manifestă în mai mică măsură. Părinții sunt multumiți în general de dascălii copiilor lor și recunosc că prezența numărului mare de copii din clasă, fără sprijin, împiedică sau îngreunează munca cadrelor cu copiii lor. Spre bucuria noastră mulți părinți sunt de părere că în unitatile de învățământ obișnuite se impun și ar fi binevenite discuțiile pe tema nevoilor persoanelor cu deficiențe și pe tema necesității integrării lor. Este un început. Ei vorbesc despre “acceptare” și spun că aceasta nu trebuie privită ca un gest de tolerare.

Nu trebuie uitată importanța deosebită pe care o au specialiștii, logopezii și kinetoterapeuții în recuperarea și integrarea copiilor cu sindromul Down și credem că este absolut necesară prezența acestor specialiști în unitățile de învățământ care au copii cu deficiențe, de orice tip ar fi ele.

BIBLIOGRAFIE

1. Coman S. "Parteneriat în educația integrate a copiilor cu cerințe educative speciale", Ministerul Educației și Cercetării, Editura Spiru Haret Iași, 2001
2. Moldovan M., "O dovadă că se poate" Ed. Biblioteca revistei Familia, Oradea, 2000

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT (PIP)

Numele și prenumele beneficiarului: P.P.G.

Data și locul nașterii: 04.03.2011, Alexandria

Domiciliul: Comuna Bragadiru, județul Teleorman

Școala: CSEI ALEXANDRIA

Echipa de lucru:

- Profesor psihopedagogie specială: Oprea Georgeta
- Logoped: Popescu Mariana
- Profesor educator: Șchipu Constanța
- Kinetoterapeut: Țăranu Fănuța

Problemele cu care se confruntă elevul:

TSA- contact psihic intermitent, întârziere în dezvoltarea psihomotorie și de limbaj severă, agitație psihomotorie accentuată

- Întârziere severă în dezvoltarea gândirii;
- Dificultăți în înțelegerea sarcinii de lucru;
- Nu deține achizițiile corespunzătoare vârstei;
- Ritm de lucru lent; necesită mai mult timp pentru rezolvarea unei sarcini date.

A Interacțiune socială:

- Stabilește contact vizual ;
- Explorează mediul, acordă atenție acțiunilor și obiectelor pentru o perioadă foarte scurtă de timp;
- Răspunde la strigarea numelui, și se întoarce spre sursă;
- Și-a însușit comportamentul de a sta pe scaun, dar se ridică frecvent pentru a părăsi

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

activitatea/jocul

-Imaturitate afectiv-comportamentală, plânge și țipă când nu i se îndeplinesc cererile;

B Comunicare și limbaj

-Nu înțelege toate comenzile verbale, necesită exemplificare;

-Utilizează gesturi – mâna întinsă pentru ”Dă-mi!”, indicatul cu degetul pentru ”Uite!” împreună cu „i” pentru a-i spune cum se numeste;

C Dezvoltare cognitivă :

-Percepție superficială a mediului și obiectelor, datorită deficitului atențional obiectul percepției se schimbă foarte des;

- Jocul –la nivelul manipulării obiectelor ;

- Gândire la nivel preoperațional, cu posibilități de recunoaștere și asocieri simple;

- Dezvoltarea intelectuală se situează la nivelul stadiului senzorio-motor, nu cunoaște funcționalitatea obiectelor, nu înțelege simboluri grafice;

- Realizează cu ajutor discriminări perceptiv legate de formă, culoare și mărime. Poate realiza grupări după anumite criterii, dar cu model vizual concret;

- Psihomotricitate ;schema corporală și lateralitate neînsușite, structurile perceptiv motrice în formare;

- Motricitate generală și fină deficitare;

- Atenție deficitară

- Motivația: este motivat pentru activitățile de învățare doar dacă este recompensat cu stimulente ludice.

D Autonomie personală:

-Mănâncă singur doar anumite alimente;

-Bea apă singur cu sticla

- Nu merge singur la toaletă

-Abilități igienico- sanitare neformate

-Nu se îmbracă singur

Priorități pentru perioada 12.09.2022 – 15.06.2023

- Dezvoltarea,exersarea capacității de coordonare bimanuală și coordonare oculo-motorie

- Consolidarea notiunilor de schemă corporală existentă

- Formarea,dezvoltarea,exersarea conduitelor motrice de bază:formă culoare,mărime

- Formarea abilității perceptiv de orientare-structurare spatio-temporală

- Dezvoltarea abilităților de comunicare orală

Structura programului de intervenție personalizat

Domeniul cognitiv

Obiective	Conținuturi	Metode și mijloace de realizare	Criterii minimale de apreciere a progresului	Metode și instrumente de evaluare
-Dezvoltarea,exersarea capacitatii de coordonare bimanuală și coordonare oculo-motorie -să manipuleze cu usurinta obiecte mici (fructe din plastic, margele, pioni); -să urmărească corect cu degetul aratator,de la stanga la dreapta un traseu dat(in relief ,in plan imagistic); -sa aseze corespunzator un numar mic de piese puzzle pt a obtine fructele invatate. -Consolidarea notiunilor de schema corporala existente și introducerea de elemente noi de detaliu -sa identifice/sa denumească partile corpului uman la propriu corp/la partener/la papusa ; -Sa arate/indice la cerere,corect partile corpului uman, la propriu corp/la partener/la papusa; -sa reconstituie un intreg din partile componente(puzzles/p	Domeniul cognitiv (psihomotor) „Cosul cu fructe” -exercitii de manipulare pe baza de imitatie spontană și comandă; -exercitii de manipulare cu scop de asamblare (joc de constructie) -exercitii pentru coordonare ochi-mana(incastre, asezarea pionilor pe table cu gaurele); -exercitii de explorare a unor trasee; „Corpul uman” -exercitii de identificare și denumire a schemei corporale proprii și a partenerului/papusa și în imagini;	Demonstratia Exercitiul Cuburi Tabla cu pioni Fructe din plastic și pe sablon Observati a Explicatia Demonstratia Exercitiul Plansa color Papusa, Incastre corp uman,puzzle Demonstratia Exercitiul Jocul didactic Jocul cu reguli „Gaseste-i copilul” Demonstratia	Elevul va fi capabil : -realizează incastre de piese mari, utilizand prehensiune palmară - realizează incastre de piese mari -elevul parcurge traseul cu degetul aratator, pe o foaie A4,mana peste mana; -elevul face puzzle (mar, para)din 4 piese. -indică partea corpului - arata cu degetul partea corpului denumita de profesor (ochi, gura, nas,burtica,maini, picioare), - potriveste incastre pentru a obtine corpul papusii, -aseaza 3 piese puzzle și obtine imaginea unui copil, -monteaza mainile și picioarele la o papusa demontabila; -elevul alege hainute la comanda verbala și imbraca papusa folosind corespunzator piesele de imbracaminte;	Evaluare inițială Evaluare continuă formativă Individuală Formativă Aprecieri verbale Observare a sistematică Probe practice Formativă Aprecieri verbale Probe practice Aprecieri verbale

apusa demontabila/figura lacunara) -sa indice /utilizeze corespunzator Obiectele de imbracaminte pentru papusa; Exersarea dominantei laterale -să indice mana dreapta/stanga și piciorul drept/stang la propria persoana; -sa indice obiectele din partea dreapta/stanga(in dreapta vedem usa în stânga fereastra); -să apuce obiectele cu mana dreaptă/stangă și sa le plaseze pe o suprafata la comanda. Formarea,dezvoltarea,exersarea conduitelor motrice de baza:forma culoare,marime -să identifice/denumeasca culorile (rosu,galben,albastru,verde)pe Suport concret(mulaje cu fructe și animale); -să sorteze obiecte după criterii	-exercitii de reconstituire a intregului din parti(puzzles-schema corporala); -exercitii de corespondenta (mai intai în plan obiectual,apoi imagistic), de asociere a diferitelor obiecte cu partile corpului(caciula/cap-fular/gat;etc...); Joc,,Potriveste hainutele papusii” EX-Joc,,Unde se afla?” -exercitii de exersare a dominantei laterale(condu cerea mingii cu piciorul drept;introducerea margelor într-o sticla;asezarea nasturilor pe suport etc); -exercitii pentru identificarea stanga/dreapta („Ia jucaria în mana....!”’; „Asează papusa în	Exercitiul Demonstratia Explicatia Exercitiul Mobilier de jucarie Cuburi,figurine colorate Jucarii Observati a Joc PC Demonstratia Exercitiul Joc muzical Animale de jucarie Imagini cu animale ,fructe,legume obiecte imbraca minte,mobilier Observati a demonstratia Exercitiul Observati a Demonstratia Exercitiul Joc de rol Jetoane cu imagini Carti cu imagini Jucarii personaje	-elevul ridica piciorul drept/stang la comanda verbalasi conduce mingea spre directia indicata; -intinde mana dreapta/stanga la comanda verbala; -introduce margele ,nasturi într-o sticla; - utilizeaza mana dominanta pentru a manipula obiectele cu un scop. -elevul indica/denumste la cerereturile primare pe suport concret(fructe și animale în miniatura); - grupează obiecte după culoare și forma(cuburi de culoare rosie,mingiute de culoare verde); -face asociere între imaginea cu o anumită culoare și obiectul de aceasi culoare; - identifică obiecte după marime(mar mare/mar mic); - reconstituie imaginea unui pom,casa,masina,om din cate trei piese, în functie de culoare;	Observare a sistematică Formativă Probe practice Probe practice Aprecieri verbale Formativă Obseverea Sistematică Proba practică Frontală Orală Formativă Obseverea Sistematică Proba practică Frontală Orală Aprecieri verbale Probe practice

asociate(culoare și marime); -să identifice obiecte dupa marime(mare,mic); -să reconstituie întregul din parti(in numar mic)dupa model obiectual. -Formarea abilității perceptiv de orientare-structurare spatio-temporală -să identifice poziția spațială a obiectelor(sus/jos,fata/spate,deasupra/dedesubt) -să poziționeze la comanda verbală obiectele indicate de profesor; -Dezvoltarea-exersarea auzului fonematic -sa identifice zgomote,sunete,vocea persoanelor; -sa pronunte dupa model și independent onomatopee; -să reproducă un model verbal simplu pentru a denumi animalele și alte surse	stanga/dreapta ta!’’); „Jocul culorilor” -exercitii și jocuri de identificare prin asociere obiect-obiect,obiect-jucarie,obiect-imagine(joc cu figurine și imagini cu animale domestice și fructe);; -exercitii de identificare obiectual-actionala(ulterior imagistica),folosindu-se unul din criteriile:culoare,marime(cuburi,incastre,LOT O,„Jocul umbrelor’’) -exercitii de grupare-sortare dupa un criteriu dat/criteria asociate; „Unde se află?” „Trenulețul” DOMENIUL COMUNICARE „Graiul animalelor”-Joc pe calculator Exercitii pentru	Laptop Exercitiul Joc de rol Jetoane cu imagini Carti cu imagini Jucarii personaje Exercitiul Joc de rol Jetoane cu imagini Carti cu imagini Jucarii Personaje Laptop	- identifică și indică poziția spațială a obiectelor care sunt localizate sus/jos,fata/spate,deasupra/dedesubt - așază jucaria la comanda verbală (pune papusa în fata ta/in spatele tau) - indică la comanda verbală pozițiile ocupate de jucarii/obiectele din imagini ; „Cine face așa?” -elevul recunoaște sursa și indică obiectul care a produs sunetele; - pronunță după model onomatopeele; -reproduce un model verbal simplu pentru a denumi animalele cu alte surse sonore(indicator minim –prima silaba). - Imită după model ,verbal(onomatopee, cuvinte monosilabice); -pronunță după model -citește după imagini cu ajutor	Formativă Obseverea Sistematică Proba practică Aprecieri verbale Frontală Orală Formativă Obseverea Sistematică Proba practică Frontală Orală Aprecieri verbale Probe practice Frontală Orală Formativă Obseverea Sistematică Evaluare finală

sonore(indicator minim prima silaba)	educarea atentiei auditive: -exercitii de identificare,lo calizare și discriminare a sunetelor; -exercitii de discriminare zgomot- sunset,de ghicire a vocii unei personae care nu este în campul vizual; -exercitii de emitere de onomatopee/d e vocale pe ton ritmat(vocaliz e -exercitiu – reproducere de onomatopee- Cantec,,Graiul animalelor’’ /joc didactic pe calculator); Imbogatirea vocabularului bazal/Activiza rea vocabularului pasiv -sa imite un model verbal		-emite sunete, onomatopee (auditie ,,Graiul animalelor’’/joc didactic pe calculator) -emite silabe duble(tata,mama,bebe, fifi,dada,sasa,sisi,gaga) -reproduce cuvinte(pronuntie reflectata) simple mono sau bisilabice cu suport obiectual sau imagistic (mulaje,fructe,legume, animale,actiuni)	
Dezvoltarea abilității de comunicare orală				
Dezvoltarea abilitatilor de comunicare verbală				

Evaluarea periodică:

• Obiective realizate

• Dificultăți întâmpinate

• **Metode cu impact ridicat:**

- pozitiv
- negativ

Revizuirea programului de intervenție educațional-terapeutică (în funcție de rezultatele evaluărilor periodice)

.....

.....

.....

.....

.....

Recomandări particulare

.....

.....

.....

.....

.....

Rolul și modul de implicare a părinților în program

.....

.....

.....

.....

Planul de activitate al comisiei pentru elevii cu CES

PROF. PAUN GEORGIANA
SC. GIMN. MIHAI VITEAZU SELIMBAR
PROF. NASTURE DELIA
SCOALA GIMNAZIALA NR 10 SIBIU

Nr. Crt.	Activitati si obiective	Responsabili	Perioada
1.	Depistarea elevilor cu CES din cadrul unitatii <i>a) Informarea invatatorilor, profesorilor diriginti si a profesorilor de specialitate cu privire la integrarea elevilor cu CES in scoala de masa si prezentarea planului de activitate al comisiei pentru anul scolar</i> <i>b) Completarea unor tabele privind nominalizarea elevilor cu CES de catre invatatori, profesori diriginti in urma consultarilor cu profesorii care predau la clasa si cu familia</i> <i>c) Depunerea tabelelor nominale</i>	Membrii comisiei Invatatorii, profesorii – diriginti	
2.	Elaborarea unor instrumente ce vor fi folosite in evaluarea elevilor cu CES (fise psihopedagogice, teste de motricitate, matrice progresive, probe de evaluare) <i>a) Intalnire cu parintii in vederea informarii privind testele la care vor fi supusi elevii</i> <i>b) Intocmirea unor fise psihopedagogice detaliate</i> <i>c) Depunerea materialelor rezultate in urma evaluarii</i>	Membrii comisiei Invatatorii, profesorii-diriginti	

3.	Analiza rezultatelor obtinute de elevi in urma evaluarii, a certificatelor medicale, de expertiza si orientare scolara eliberate de comisia de protectie a copilului si a solicitarilor scrise din partea familiei <i>a) Verificarea materialelor depuse de invatatori si profesori diriginti</i> <i>b) Stabilirea problemelor educationale ce reies din materialele depuse</i>	Membrii comisiei Membrii comisiei	
4.	Realizarea unui bilant in urma analizei efectuate privind categoriile de elevi care urmeaza sa primeasca un sprijin specializat sau care vor ramane in atentia invatatorilor, profesorilor diriginti sau a profesorilor de specialitate <i>a) Nominalizarea elevilor si stabilirea categoriilor din care urmeaza sa faca parte</i>	Membrii comisiei	
5.	Prezentarea bilantului persoanelor implicate <i>a) Instiintarea invatatorilor, profesorilor diriginti cu privire la deciziile luate de comisie</i> <i>b) Intalnirea cu parintii a invatatorilor, profesorilor diriginti si membrilor comisiei avand ca scop informarea acestora cu privire la deciziile luate</i>	Membrii comisiei Invatatorii, profesorii-diriginti	
6.	Demararea demersurilor privind obtinerea unui sprijin specializat din partea institutiilor abilitate in acest sens pentru elevii cu cerinte educative speciale <i>a) Intalnirea parintilor, invatatorilor, profesorilor diriginti si membrii comisiei cu un cadru didactic de sprijin/intinerant</i> <i>b) Evaluarea, in parteneriat cu echipa, a rezultatelor aplicarii programelor curriculare adoptate si orientarea catre comisia de evaluare continua a elevilor care au cerinte educative speciale si nu beneficiaza de servicii educationale de sprijin</i>	Membrii comisiei	
7.	Prezentarea unor sarcini specifice ale cadrelor didactice pentru tratarea individuala si diferentiata <i>a) Elaborarea unor planuri de interventie individuala</i> <i>b) Stabilirea unui program de recuperare</i>	Invatatori, profesori-diriginti	

Director,

Membrii comisiei,

**Program de remediere a situației la învățatură pentru elevii cu CES
la Modulul I: Aplicarea normelor de securitate și sănătatea în muncă și de
protecția mediului în industria alimentară**

**Profesor Pavel Anca
Colegiul Tehnic „Gheorghe Cartianu”
Piatra-Neamț**

ARGUMENT:

De ce este necesar un Program de remediere a situației la învățatură la **Modulul I: Aplicarea normelor de securitate și sănătatea în muncă și de protecția mediului în industria alimentară?** Deoarece este nevoie de o adaptare a procesului instructiv educativ la posibilitățile intelectuale ale elevului, la ritmul și stilul lui de învățare.

SCOP:

-remediarea situației la învățatură a elevilor cu cerințe educaționale speciale (în cazul de față autism infantil).

GRUP ȚINTĂ:

-elevi din clasa **a IX-a G ip**, care necesită remediarea situației la învățatură
-profesorul de **Modulul I: Aplicarea normelor de securitate și sănătatea în muncă și de protecția mediului în industria alimentară**

RESURSE de timp: anul școlar 2022-2023

DESFĂȘURAREA PROGRAMULUI:

-Teste de evaluare inițială,
-Întocmirea programului de remediere,
-Întocmirea unei fișe de intervenție remedială
-Monitorizarea progresului școlar în urma acestui program remedial

DOCUMENTE ELABORATE:

-Tabel nominal cu elevii care necesită măsuri remediale,
-Program de educație remedială,
-Fișă de intervenție remedială.

EVALUAREA PROGRAMULUI :

Rezultatele măsurabile de la finalul anului școlar demonstrează că programul și-a atins scopul.

PLAN REMEDIAL ȘI GRAFIC DE DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚILOR
Clasa a IX-a G ip

Nr. crt.	TEMA PROPUȘĂ /competența vizată	DATA
1.	Legislația și normele privind securitatea și sănătatea în muncă, PSI si protecția mediului, în industria alimentară.	29 septembrie 2022
2.	Instruirea personalului din industria alimentară	10 octombrie 2022
3.	Echipamente de protecție individuală și de stingere a incendiilor	15 decembrie 2022

4.	Factori de risc din industria alimentară	19 ianuarie 2022
5.	Accidente de muncă și boli profesionale	16 februarie 2023
6.	Măsuri de prim ajutor în caz de accident	20 aprilie 2023
7.	Măsuri de urgență și de evacuare specifice locului de muncă	11 mai 2023
8.	Circuitul deșeurilor și reziduurilor din industria alimentară	25 mai 2023
9.	Colectarea, depozitarea și evacuarea deșeurilor și reziduurilor Surse de poluare din industria alimentară	15 iunie 2023
10.	Recapitulare	22 iunie 2023

Exemple de activități

Tema **Factori de risc din industria alimentară**

Fixarea și evaluarea cunoștințelor cu ajutorul platformei LearningApps.org

Platforma se referă la aplicații construite în scop didactic, ce vizează atingerea unor obiective educaționale pliate pe conținuturile teoretice, pe activitățile experimentale/practice și pe competențele vizate de programele școlare. Practic împletește produsul informatic cu designul pedagogic, fiind o alternativă digitală la metodele și mijloacele tradiționale. Copiii cu autism infantil prezintă abilități vizuale deosebite, memorarea detaliilor sau a datelor ce pot fi învățate pe de rost, abilități și interese deosebite în domeniul IT și tehnologiei.

Avantajele utilizării aplicației LearningApps:

- Îmbunătățirea calității actului de predare-învățare-evaluare;
- Ridicarea standardelor la nivelul competențelor digitale;
- Dezvoltarea creativității în proiectarea demersului didactic;
- Dezvoltarea/îmbunătățirea abilităților digitale.

Aplicația LearningApps este una dintre aplicațiile pe care eu le utilizez în activitatea cu elevii cu dificultăți de adaptare, în cazul de față, cu autism în unul din momentele demersului didactic: în momentul recapitulării cunoștințelor, în procesul fixării acestora, în etapa de predare sau ca evaluare formativă.

Exerciții create de mine pentru lucrul cu elevii ce necesită remedierea situației la învățatură:

<https://learningapps.org/watch?v=pzf6x8cya23>

<https://learningapps.org/watch?v=ps31g25pj23>

Concluzie: prin aplicarea acestor tipuri de exerciții, am observat:

- instrumentele digitale pot fi de un real folos în recuperarea elevilor cu CES;
- un interes mărit al elevilor cu CES;
- preocupare mai bună de a rezolva sarcinile în clasă;
- captarea atenției mai ușor de realizat;
- rezultate la învățatură crescute.

BIBLIOGRAFIE

<https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/school-community-tool-kit-romanian.pdf>;

<https://www.edu.ro/sites/default/files/SMART.Edu%20-%20document%20consultare.pdf>;

<https://eduform.snsr.ro/campanie-online/metode-de-lucru-pentru-elevii-cu-cerinte-educationale-speciale>.

Proiecția și evaluarea instruirii diferențiate

Prof. Raluca Florentina Pintilie

CSEI SUCEAVA

Proiecția și evaluarea instruirii diferențiate înseamnă, în general, folosirea relației dintre resursele umane implicate în acest proces (calitatea elevilor și profesorilor) și a cunoștințelor și abilităților necesare, conform programelor de instruire / educaționale, structuri școlare, etc.

Instruirea poate fi diferențiată pe următoarele niveluri:

- nivelul procesului de învățare, prin utilizarea corelației dintre cerințele programelor educaționale și resursele umane existente;
- nivelul conținutului de învățare prin utilizarea corelației dintre structura de organizare școlară și cerințele programelor educaționale;
- nivelul de învățare privind organizarea în sălile de clasă, în grupe și subgrupe, folosind corelația dintre resursele existente umane și structura de organizare.

Potrivit lui S. Cristea, „Strategiile de instruire diferențiate“, proiectate și dezvoltate într-o arie curriculară, sunt:

- echipe pedagogice instituționalizate de creație (consilii consultative, comisii metodice, profesori, etc.) implicate în activitatea de elaborare a obiectivelor, tabelele de progres, graficele de lucru independente, etc. ;
- mijloace pedagogice, care sunt special orientate spre o motivație pozitivă a activității de evaluare de predare-învățare;
- inițiativa pedagogică utilizată în scopul de a obține distribuția corespunzătoare dintre timpul real de școală și timpul suplimentar, necesar pentru studierea și realizarea actului de învățare la parametri superiori;
- informații periodice, pedagogice oferite partenerilor: echipa formată din clasă de profesori și specialiști, studenți, părinți, liderii locale, etc. ;
- ajustări structurale determinate pentru a realiza reconstruirea/ înființarea unei specializări, profiluri, examenele finale și anuale, etc.;

Tehnicile de instruire diferențiate dezvoltate și recomandate de S. Cristea sunt:

- personalizarea secvenței de școală;
- individualizarea secvenței de învățare;
- exprimarea încrederii pentru posibilitățile elevului;
- gradarea sarcinilor școlare;

- reducerea complexului de inferioritate.

Rolul evaluării în proiectarea și crearea de instruire diferențiată este foarte important pentru procesul de incluziune școlară și pentru a obține diagnosticul inițial, de aceea este necesar să se cunoască nivelul real al dezvoltării elevului, aceasta fiind premisa viitoarelor secvențe de învățare, individualizate într-un spațiu pedagogic optim și de timp.

Există câteva sugestii metodologice în timpul proiecției diferențiate și realizarea activității de învățare:

- profesorul trebuie să se concentreze asupra esențialului: toți elevii trebuie să aibă cunoștințe de bază;
- profesorul trebuie să vadă diferențele dintre ei;
- predarea și evaluarea sunt inseparabile;
- profesorul poate schimba conținutul, produsul și procesul;
- toți elevii trebuie să participe la educația lor;
- profesorul și elevii colaborează în timpul procesului de învățare, planifică împreună stabilirea obiectivelor și verificarea progresului, care stau la baza succeselor și eșecurilor;
- profesorul face un echilibru între normele grupului și cea individuală;
- profesorul îndrumă elevii în procesul de învățare și adaptare.

Proiecția diferențiată a activității de predare-învățare-evaluare poate fi aplicată tuturor elevilor, deoarece permite progresul învățării în ritmul lor propriu și realizarea performanțelor în funcție de nivelul lor de învățare.

Abordările psiho-pedagogice flexibile, în ceea ce privește conținutul, care este individualizat și care combină perfect elementele instructiv - educaționale cu cele de divertisment la copilul cu dizabilități cognitive, a început să recunoască și să aprecieze munca lui și a colegilor lui, să-și exercite drepturile și cunoștințele în mod voluntar, pentru a obține încrederea în el / ea și pentru a rezolva / conflictele sale prin alegerea între ceea ce se poate face și ceea ce el / ea dorește să fie făcut.

Integrarea școlară și socială a copiilor cu dizabilități cognitive și recuperarea prin activitățile compensatorii s-au dovedit a fi incomplete cele mai multe ori, lipsite de un curriculum funcțional, ele trebuind să fie integrate și adaptate astfel încât să poată orienta elevii cu dizabilități la învățare spre consolidarea celor mai importante cunoștințe, aptitudinile și abilitățile, care sunt, de fapt, competențele-cheie ale vieții, care trebuie să-i pregătească pentru viața adultă, de integrare în societate.

Predarea incluzivă pentru elevii cu dizabilități cognitive, care sunt integrați în școlile normale intenționează să aprecieze potențialul fiecărui elev, prin utilizarea de materiale diferite și strategii de învățare, în funcție de diferitele ritmuri complexe de învățare ale elevilor și experiențelor de viață, care sunt caracteristice lor. Profesorul de la clasă, împreună cu profesorii de sprijin, fac adaptări

curriculare, în funcție de vârsta și interesele copiilor, dar și de experiențele lor de viață, specifice acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. S. Cristea, „Strategiile de instruire diferențiate“
2. LUCRARE DE GRADUL I, 2016, PROF.PINTILIE RALUCA FLORENTINA

STRATEGII DIDACTICE ÎN ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR LA ELEVII ATIPICI

**PROFESOR PITICARU ANCUȚA
C.S.E.I. SF. ANDREI GURA HUMORULUI**

Mai departe, voi folosi termenul de atipic în loc de special sau copil cu dizabilități, tocmai pentru a evita orice discriminare la această categorie, având în vedere încurajarea integrării pecât posibil în școli, printre ceilalți copii, fără să se simți deranjat, provocat și înlăturat în vreun fel. Școală, un cadru în care copilul dobândește noi cunoștințe, dar mai ales un cadru în care se oglindește în mod diferit, unde cunoaște oameni diferiți și comportamente diverse. Cu cât oferta această de diferențe este mai variată cu atât lumea interioară a copilului devine mai bogată. Un copil investește un efort mai mare să obțină un rezultat la olimpiada. Un alt copil investește un efort poate la fel de mare, să se încheie la șireturi și să ajungă la școală. Niciunul nu este mai bun sau mai rău, ci au doar capacități diferite și au nevoie de osuștinere personalizată. Unul are șansă să devină un adult de succes raportat la societate, celălalt este candidat la a reuși cât de cât să se descurce independent, dar fiecare are dreptul de a fi însoțit către a deveni autonom și respectat de către cei din jur. De ce am spus atipic în loc de special? Când spun atipic mă gândesc că nu este tipic. Tipic raportat la ce??? Raportat la cei din jur și la așteptările lor??? Tipic sau atipic raportat la cât acceptă sau nu societatea diferențele dintre oameni și comportamentele lor. Să încurajezi un copil să fie prieten cu un copil atipic este un prilej de a-l ajuta să accepte lumea și oamenii așa cum sunt. E important să-ți ajuți copilul să nu rănească și să nu accepte să fie rănit. Copiii vor deveni mai toleranți, dacă noi, adulții din viață lor, le oferim acest model.

Dreptul la educație a devenit un drept universal, în cadrul căruia se dezvoltă până la generalizare libertatea de a învăța, de a te exprima, de a acționa după propriile posibilități. Nimic din ceea ce făurește omul în efemeră sa existență pe acest pământ nu se înalta atât de mult spre sublim, creație, dăruire de sine, jertfă și împlinire de sine, pe cât este creșterea, educarea și dezvoltarea copiilor - cea mai sensibilă și deplină bucurie a vieții. Începutul de drum pentru copiii de astăzi înseamnă și începutul de drum al viitoarei societăți care se dezvoltă odată cu ei. Alături de copiii din grădinițe, școli gimnaziale, licee, cresc și se dezvoltă și o altă categorie de copii și anume cei atipici. Fiecare copil prezintă particularitățile sale individuale și de creație cu mediul,

trăsături care necesită o evaluare și o abordare personalizată. Acești copii au și ei aceleași trebuințe de baza în creșterea și dezvoltarea lor, nevoia de afectivitate și securitate, de apreciere și încurajare, de încredere de sine, de responsabilitate și independență, cât și anumite necesități particulare, specifice și individuale. Ei sunt diferiți ca și temperament, capacitate, motivație, chiar în cadrul aceluiasi diagnostic, cu atât mai mult în situații diferite. Tulburările în plan intelectual, psihic și comportamental se influențează și se intensifica reciproc, ducând uneori la neadaptarea copilului la un învățământul de masă, obișnuit, familie și societate. Situațiile de inferioritate în care se află în învățământul obișnuit, conduc uneori și la insuccese și eșec școlar prin incapacitatea de a-și însuși materiile predate chiar și adaptate nivelului lor, potențialului psihofizic, biopsihic de care aceștia dispun, accentuate de unele atitudini de indiferență, înlăturare, marginalizare și excludere din grup. Dacă nu sunt depistate la timp, acestea vor duce la insuccese școlare repetate, neadaptări în colectivul școlar, familial, social iar în final să culmineze cu eșecuri profesionale, astfel rolul învățământului special și al centrelor de educației școlare incluzivă este unul primordial cu accent pe o recuperare multidimensională educațional, medical, psihologic și social cu o intervenție de tip specializat, diferențiat și individualizat a procesului instructiv - educativ, terapeutic recuperator compensator, parcurgând toate etapele complexe de la depistare, prevenire, diagnoză, terapie recuperare, educare, orientare, integrare, profes adaptare într-o societate în continuă schimbare cu scop socio- integrator. Familia în cele mai multe cazuri, nu poate oferi întotdeauna acel mediu propice de dezvoltare și recuperare a copilului, prin lipsa fondurilor financiare în accesarea unor servicii medicale specializate, tratamente, intervenții chirurgicale și de recuperare absolut necesare pe anumite segmente diagnostice în mod constant și pe perioade lungi de timp, unele imposibil de realizat chiar în țară de origine. Astfel tabloul este complex și variat de la sechele posttraumatice (paraplegii / tetraplegii posttraumatice, paralizii obstetricale, alte tipuri de pareze de origine medulară cu sechele de tip spastic sau flasc, deficiențe osteoarticulare și musculare, traumatisme musculo-tendinoase, contracturi și fibroze, unii cu deficiențe preponderent neurologice, fie de sindrom piramidal central: paralizii cerebrale (hemiplegie spastică infantilă, diplegie, tetraplegie/tetrapareză spastică) sau de sindrom extrapiramidal cu (manifestări de tip coreic, atetozic sau distonic-diskinetice, însoțite sau nu de sindroame ataxice, infirmitate motorie cerebrală, sau sechele de neuron motor periferic, (distrofii neuromusculare, spîna bifida, sechele poliomielitice leziuni nervoase periferice și distrofii neuromusculare) și alte tipuri. Uneori absența unor servicii medicale și de recuperare specializate pe anumite segmente de diagnostic în țară de origine și a unor programe de subvenție/ gratuitate în accesarea lor în străinătate, sistemul deficitar de investiții în cercetare în general, datorită costurilor ridicate, raportate la nivelul global de dezvoltare al societății în care trăim, sunt agravate uneori de existența și creșterea acestor copii în familii cu nivel scăzut de trai, unii amplasați în zone defavorizate fără acces la informație și tehnologie, la asistență medicală, educațională socială și de recuperare, prezența unor comportamente antisociale în familiile de origine, cu situații de risc social, în curs de destrămare sau dezorganizate, monoparentale însoțite de abuz fizic și psihic, violență, alcoolism, etc dezinteres și abandon familial. Neputința unor familii și lipsa oricăror posibilități financiare de a crește acești copii în familie, absența ocrotirii și afecțiunii părintești prin abandon familial uneori îngreunează și mai mult procesul educațional terapeutic recuperator compensator de dezvoltare și recuperare, fiind absolut

necesar suportul întregii societăți în scop recuperator integrator. Tabloul patologic al dezvoltării unui copil de la o dezvoltare normală, tipică la o dezvoltare atipică este extrem de complex și variat incluzând diferite forme de tulburări fizice/locomotorii, neuromotorii, tulburări psihomotrice, tulburări de intelect, senzoriale, psihice,, de comunicare și limbaj, dificultăți de învățare, tulburări socio-afective și de comportament, paralizii cerebrale, autism, sindrom Down, anomalii genetice și cromozomiale cauzate de diverși factori endogeni/exogeni. Aceștia sunt copii cu cerințe educative speciale, copii care necesită o abordare individualizată diferențiată pe toate palierele de dezvoltare inclusiv educațional dar cu atât mai mult medical pentru că înainte de a aborda planul educațional trebuie fundamentat cel medical-recuperator: starea de sănătate. Învățământul de masă nu este pregătit să se ocupe îndeaproape de acești copii cu diverse afecțiuni motorii, neuromotorii, psiho- motorii, handicapuri însoțite sau nu de diferite forme de retard, întârzieri globale în dezvoltare, cu deficit de atenție, tulburări de comportament, ADHD, tulburări din spectru autist, sindrom Down, copii cu sindrom epileptic, convulsiv, cu devieri de comportament, etc, aceștia vor fi îndrumați spre școli speciale și centre școlare de educație de tip incluziv beneficiind de o abordare specializată individual și diferențiat cu nevoile specifice fiecăruia, școli speciale și centre școlare de tip incluziv care oferă o abordare educațională terapeutică recuperativă compensatorie a deficitelor de dezvoltare multilateral ale fiecărui copil. Pentru dezvoltarea maximă a capacităților sale, copilul atipic are nevoie de condiții specifice d.p.d.v. instructiv – educativ, condiții oferite de școli speciale care îl ajută să depășească retardul funcțiilor sale intelectuale. Aici este locul în care el nu este judecat, ci dimpotrivă încurajat, înțeles și apreciat după capacitățile sale. Acest ajutor trebuie să înceapă cu descoperirea și exploatarea a ceea ce a rămas nelezat, în găsirea posibilităților de învățare și compensarea lor cu deprinderi practice, unde șansele de recuperare ale deficitului sunt maxime. Chiar dacă sunt afectate funcțiile psihice gândirea, memoria, atenția, imaginația, acesta va reuși să învețe unele activități practice simple prin imitație. Astfel își însușește deprinderi legate de autonomie, personalitate, conduită și comportament în mediul social. Își dezvoltă unele abilități manuale de creație artistico-plastică, decorative și design, reflexe de motricitate fină (dacă zona degetelor nu e afectată), reușind să creeze diverse activități individuale și de grup folosind ca și resurse hârtia colorată, creponată, lipiciul, aracetul și foarfeca cu sau fără zimi, diverse tehnici de decupaj după contur, sclipici, perforatorul cu forme, acul de quilling care necesită prin utilizare o tehnică fină de răsucire și precizie în redarea unor forme din fâșii colorate de hârtie cât mai subțiri tăiate pentru realizarea de colaje și felicitări, tehnica origami pentru realizarea unor ornamente, peisaje florare, buchete, coșulețe, De asemenea, folosesc diverse texturi din lână, ate și alte materiale pentru crearea unor păpuși, covorașe, împletituri într-o varietate de forme, crosetul, acuarele, guașe, tempera pentru realizarea unor picturi atât pe suport de hârtie cât și pe sticlă, pe diferite teme inclusiv religioase, participând la expoziții și concursuri cu ocazia anumitor evenimente, unii fiind premiați în acest sens. Astfel își dezvoltă propriile abilități manuale, creative și artistice, fiind pe viitor pregătiți, după finalizarea școlii profesionale să lucreze în producție, patiserie, ateliere de croitorie și tâmplărie, mecanică, turism și diverse zone de curățenie. Prin folosirea acestor resurse și tehnici, pe lângă formarea abilităților practice, primesc și informații despre utilizarea diversificată a acestora ca și zone de aplicare. Unii reușesc să își formeze și deprinderile de scriere citire, și calcul elementar, de la caz la caz încât să se descurce independent prin

aplicarea unei arii curriculare adecvate și programe speciale în acest sens. Un alt factor specific al învățământului special este de a corecta ceea ce familia a alterat în formarea personalității copilului, în plan psihologic și psihic, fie prin neputința, uneori indiferență și abandon. Aici se remarcă o serie de activități compensatorii și recuperatorii de grup, bazată pe multă comunicare, optimism, schimb de informații, care prin specificul lor vor duce la o adaptare socială. Copilul atipic este un individ cu o personalitate specifică în sfera mare a normalității care tinde spre normalizare, în condițiile unei educații specializate dacă și gradul de deficiență îi permite. Educația unui astfel de copil este mai lentă pentru că vizează nu simplă să formare și dezvoltare ci recuperarea individului prin compensarea efectului dizabilității, tipului de diagnostic. Învățământul special intervine cu toate resursele necesare, oferind activități și metode de terapie ocupațională - (ludoterapie, meloterapie, ergoterapie și terapia prin dans), care au ca și obiectiv fundamental recuperarea personalității în ansamblul ei indiferent de tipul și profunzimea handicapului. La alegerea acestor activități se ține cont de specificul vârstei și caracteristicile diferite din tipul de deficiență. Spre exemplu în cadrul deficiențelor mintale, de intelect, se pune problema integrării lor în societate prin formarea unor deprinderi de viață cotidiană elementare adecvate cu asistență și suportul necesar în funcție de gradul și severitatea tipului de deficiență. În cazul handicapului senzorial se insistă pe formarea deprinderilor implicate în creșterea autonomiei personale, pron dezvoltarea comunicării, mobilității, orientării organizării și structurării spațio temporale, spațiale, lateralității, schemei corporale. În cazul handicapului fizic, mai ales cel dobândit în urmă unor accidente, se pune problema depășirii unor traume în plan psihic, mental, apărute în urmă izolării prelungite, prin activități de socializare la nivelul grupului de elevi. Astfel se întrepătrund aspecte formative cu cele informative. De ex. În cadrul activităților de abilitare manuală, elevul primește numeroase informații despre materialele cu care se lucrează, tehnică și modul de lucru, care sunt aspecte de tip informativ, pentru că apoi să își dezvolte anumite însușiri ale mișcărilor, forță, viteză, precizia, coordonarea, prindere țintire, aruncare, care sunt aspecte de tip formativ, pt că urmăresc crearea și consolidarea anumitor deprinderi de mișcare aparținând structurii personalității. Meloterapia - valoarea terapeutică a muzicii rezultă din multiplele influențe pe care le are asupra psihicului uman. Muzică declanșează procese afective dintre cele mai variate și neașteptate, de la educație muzicală cu o gama largă de manifestări bucurie, trăire interioară, sentimentul armoniei, înălțare spirituală până la descărcări de exaltare colectivă. În cadrul handicapului mental, rolul este de a stabili contactul și de a facilita comunicarea dintre el și cadru didactic, rolul fiind de recuperare pe cât posibil al personalității decompensate. Ca și resurse - suport electronic, cd-uri, calculator, videoproiector, etc. Cei cu deficiențe severe de auz care necesită protezare prin implant cohlear, resp. nevăzătorii școlarizați în centre specializate în acest sens, dispun de traducători, utilizând un limbaj aparte - Braille. Același lucru se întâmplă și în cazul ludoterapiei unde activitățile de joc desfășurate cu elevii contribuie la remedierea personalității realizând determinarea și dezinhibarea acestuia, acolo unde tipul de lecție clasică predare acumulare își depășește limitele. Jocurile se vor alege în funcție de tipul deficienței și vor avea caracter recreațional, astfel încât elevii să poată avea succese, contribuind la redarea încrederii în propriile capacități și obținerea de performanțe superioare. Astfel, prin muzică, dans, jocuri, teme sportive, ieșiri în aer liber, excursii, desen, activități creative și de creație plastică, comunicare, informare directă cât și

online, se contribuie la dezvoltarea funcțiilor și proceselor psihice ale fiecărui elev cât și la cultivarea trăsăturilor sale de personalitate în ansamblul lor. Temperamentul și caracterul pot fi educate cel mai bine prin activități organizate pe grupuri de elevi, iar aptitudinile și talentul pot fi puse în evidență numai prin intermediul analizei acestora, rezultate în urmă activităților desfășurate. Folosind toate resursele necesare, iatământul special valorifică la maxim potențialele biologice și psihice ale copiilor atipici, stimulează și corectează dezvoltarea lor fizică și intelectuală, oferă pregătirea necesară pentru integrarea socioprofesională acolo unde este posibil, pentru a se descurca independent. Obiectivele se concretizează în sarcini comune cu cele ale învățământului de masă, urmărind acumularea de cunoștințe, deprinderi necesare adaptării și sarcini speciale care decurg din caracterul terapeutic pe care-l are rolul educativ - corectarea și reeducarea funcțiilor instrumentale la o diminuare a insuficiențelor cognitive și la o echilibrare a profilului psihologic. În general se folosește jocul didactic, urmărindu-se dezvoltarea comunicării în activitatea din aria curriculară. Jocul reprezintă strategia preferată în activitatea instructiv educativă atât și în cea extrascolară. Jocul îmbracă învățarea în haina ludicului și asigură un pronunțat caracter formativ pe un fundal afectiv emoțional optim. Jocul reprezintă pentru copil muncă, artă, realitatea și fantezia, este o punte aruncată între copilărie și vârstă matură - Jean Château. Jocul este însăși viață - E. Claparede. Un rol important îl are factorul imitație dar și cel de cunoaștere, trecerea de la planul concret la cel abstract. Jocul satisface la cel mai înalt nivel, nevoia de mișcare și acțiune a copilului, deschide în fața copilului nu doar universul și relațiile interumane pătrunzând în intimitatea lor. Jean Château vede în joc o activitate fizică și mentală gratuită realizată datorită plăcerii pe care o provoacă. Nu ne putem imagina copilăria fără rasetele jocurilor sale. Un copil nu crește și atât. Un copil crește și se dezvoltă prin joc, își dezvoltă capacitățile creatoare, învață să - și cunoască posibilitățile proprii. Omul nu este întreg decât atunci când se joacă - Schiller. A învăța prin joc înseamnă a învăța prin descoperire, o astfel de activitate dă sentimentul bucuriei, al succesului.

Copilul atipic prezintă modificări fundamentale la nivel afectiv, cognitiv și datorită slabelor potențiale nervoase. Deficientul nu simte plăcerea și bucuria prin cunoaștere. Astfel obiectivele necesare adaptării jocului la învățare trebuie să fie îndelung întocmite și gândite, tocmai că ele să trezească trăsături afective care să ducă la transpunerea lor într-un instructor afectiv motivațional. Dacă în acest mecanism intervin tulburări atunci se perturbă atât cunoașterea cât și învățarea. Impulsul este foarte scăzut, el reușind să obțină o mică parte din informațiile necesare, iar dezvoltarea lor este haotică, lacunară, neorganizată iar lipsa de interes pentru cunoaștere nu antrenează celelalte forme de memorie voluntară, informația fiind destul de grea și cu mari lacune. Copilul atipic nu are mereu aceeași plăcere, bucurie prin joc, deoarece descoperă mai greu realul, realizează mai lent diferența între real și imaginar sau chiar deloc în anumite situații, necunoscând întrutotul utilitatea obiectelor folosite. Fiecare joc didactic are un specific al său și anume acela că urmărește un scop intrinsec, este o activitate eficientă în însăși, fără să constituie un mijloc pentru atingerea altui tel. Îmbinarea armonioasă a elementului instructiv cu cel de divertisment duce la apariția unei stări emoționale complexe. Jocul didactic rămâne joc doar dacă conține elemente de așteptare, de surpriză, de întrecere, de omunicare reciprocă. Desigur se caracterizează prin conținut, sarcini, reguli și acțiuni, putând fi grupat după obiective (de citire, scriere, matematică, limbaj, comunicare, etc), după tipul de lecție (de formare a deprinderilor și abilităților, de identificare a anumitor trăsături, de grupare, fixare, consolidare, sistematizare, recapitulare sau de însușire a unor

cunoștințe prin descoperire, etc.) Jocul organizat cu un scop educativ bine organizat devine metodă de instruire, iar dacă jocul este folosit pentru a demonstra o caracteristică a unei lecții, acesta devine un procedeu didactic. Că formă de organizare, metodă și nu procedeu didactic, activitatea devine mai plăcută, stimulând interesul pentru însușirea noilor cunoștințe. Jocul trebuie să fie variat, atractiv, să îmbine divertismentul cu învățarea, să antreneze toți copiii, fiind activitate de bază pentru copilul atipic. Jocul explorator- manipulativ provocat de curiozitatea și acțiunea senzorio- motorie a copilului cu obiectele. Exploatarea prin manipulare constituie o activitate elementară de cunoaștere și o primă experiență de organizare a stimulilor externi, care se reflectă în plan psihic la nivelul organizării mentale, în cazul deficientului mental. Această activitate de reflectare a realității este afectată prin tulburările neuropsihice. Formulele de învățare sunt aproape inexistente și datorită faptului că nu are un exercițiu de manipulare de durată cu obiectele. Totuși prin explorare va reuși să diferențieze obiectele după anumite însușiri, mărime, formă, culoare și să facă o diferențiere între ele și restul în urma organizării stimulilor. În prima fază are loc recepția și recunoașterea dimensiunilor stimulilor ale obiectelor. Experiență de manipulare simplă, de lovire, zguduire, distribuire, organizare constituie o activitate de cunoaștere și organizare a potențialelor stimulilor ale lucrurilor și acțiunea lor. În cazul diferențierii obiectelor după însușiri, se identifică după criterii de identitate, sistemul de întărire fiind un rezultat al relațiilor obiectuale și se învață încet, încet, acesta fiind o imagine motivațională pentru comportamentul de explorare și cunoaștere. A doua categorie de joc este cel reprezentativ care apare de îndată ce obiectele cu care se joacă copiii ț în locul la ceea ce nu sunt. Activității jocului i se adaugă încă o componentă și anume imaginația, astfel se trece de la realitatea concretă la cea mentală, al cărui rezultat este învățarea. Acest mecanism se bazează pe simboluri și reprezintă gradul de organizare mentală. Cel de al treilea tip de joc este cel cu reguli. Nu este realizat în cazul copilului atipic, iar învățarea conceptuală rămâne un deziderat. Jocul este învățare și terapie recuperatorie. Obiectul imediat al jocului este educațional cât și terapeutic de recuperare. Datorită faptului că se desfășoară în grup jocul asigură socializarea, orice joc având nevoie de minim două persoane. Astfel elevul atipic are nevoie de o arie curriculară și un program cât mai diversificat și adaptat nevoilor sale de la caz la caz, terapie lingvistică, logopedie, terapie ocupațională, programe specifice de predare învățare și evaluare, adaptate posibilităților lor de citire, scriere, calcul, programe terapeutice pentru tulburări motorii, de consiliere școlară și vocațională personală și familială. Stilul de predare cât mai apropiat de capacitățile sale particulare, cu o evaluare eficientă, psihoterapie individuală și de grup pentru sprijinirea integrării pe plan social.

Dezvoltarea și educarea copilului cu autism – T.S.A. Efortul de a lua în considerare nevoile copilului cu autism și a tuturor celorlalți copii dintr-o clasă sunt și vor fi întotdeauna legate de anumite provocări. Comportamentul schimbător și tendința către stres a unui astfel de copil duce la situații care nu sunt întotdeauna optime pentru rutină școlară. Pentru a ajunge la compromisuri educaționale în acest sens și pentru a menține calmul profesional în ceea ce privește efectele secundare ale comportamentelor copiilor cu TSA, trebuie facilitată integrarea.

1. Flexibilitatea în didactică și metodică- Copiii și tinerii cu TSA au anumite probleme în cadrul instruirii școlare, indiferent de capacitățile lor intelectuale. Frică de necunoscut exprimată mai mult sau mai puțin și lipsa comportamentului de curiozitate care vine la pachet cu această frică, fac că accesul spontan la conținuturile lecției și metodică predării să fie mai dificile. Problemele pe domeniul social au efectul de limitare a interacțiunii cu colegii, cât și în procesul de învățare. Fluxurile diverse din prelucrarea percepției fac că copiii cu autism să fie predispuși la iritații. Astfel copilul are nevoie de mai mult contact direct și feedback din partea părinților, de situații structurate și sarcini pe care le primesc.
2. Procesul individual de învățare- Copiii cu TSA sunt foarte diferiți nu doar în personalitatea,

talentele și deficiențele lor, ci și în modul de a învăța. Astfel, un anumit principiu metodico-didactic poate duce la succes în învățare pentru un copil, iar în cazul altuia, va avea un efect limitat. Unii copii cu TSA pot fi instruiți după aceleași principii ca și colegii lor, alții au nevoie de adaptări individuale. Sugestii: Utilizarea unui program de predare-învățare foarte structurat / Sarcinile de lucru trebuie să fie preponderent individualizate decât de grup; acestea trebuie să fie ușor de înțeles, iar timpul de rezolvare nu trebuie lungit foarte mult / Combinarea activităților de scriere, rezolvare cu cele fizice. Evitarea pedepselor sau criticilor; adoptarea unei atitudini pozitive, de respect în raport cu copilul./ Evitarea "creionului roșu", a sublinierii rezultatelor incorecte ale copilului. / Întărirea răspunsurilor corecte / Observarea reacțiilor copilului la oferta educațională și orientarea spre:/ Ce materiale sunt preferate? Care materiale nu se potrivesc deoarece copilul refuză să le accepte? proiectele de predare modificate după caz, astfel încât copilul să fie motivat să participe lecție? / Sunt adecvate situației educaționale ale copilului procedeele, metodele folosite (de exemplu, dacă este terminat cursul de alfabetizare)? / Care sunt stereotipiile, temele și preferințele ce se potrivesc în crearea unui acces individual la învățare? / Care sunt abilitățile și capacitățile deosebite ale copilului? Cum pot fi folosite ? Ex: OFERTA DE MATERIAL: folosirea materialelor îndrăgite pentru a motiva elevul cu TSA Oana are un dezgust față de a colora cu guașe, tempera, acuarele umede. De aceea, în cazul ei, se face o excepție, și ea își poate alege de sine stătător materialele cu care dorește să lucreze, creioane colorate. Ex OBIECTE PREFERATE ȘI STEREOTIPII ÎN CALITATE DE AJUTOR ÎN VIZUALIZARE Mihai poartă mereu în buzunar 5 bile pe care le aliniază pe banca, după culorile stabilite de el. Mereu are grijă ca numărul lor și poziția să fie aceeași. Posibilitatea de a avea la îndemână aceste obiecte îi oferă siguranță – o condiție importantă pentru că el să încerce ceva nou. Chiar și pentru operațiile de calcul, are nevoie de material de vizualizare, deoarece înțelegerea cantității și a volumului nu este clară pentru el. Însă exersarea cu materialul de vizualizare îl interesează doar pe termen scurt. De aceea, folosim obiectele sale preferate: el calculează cu ajutorul lor și este motivat să facă acest lucru. Progresiv mai adăugăm câte o bilă și formăm un nou rând fără a-l deranja pe celălalt. În calitate de motivație pot fi desenate cele 5 bile în dreptul numelui său de pe fișa de lucru. O parte din exercițiu poate fi colorarea lor înainte de completare. Astfel se pornește în utilizarea materialelor de vizualizare de la interesul și preferințele elevului. Ex: FOLOSIREA ABILITĂȚILOR DEOSEBITE Interesul lui Vlad îl constituie datele și faptele. La exercițiile unde este întrebat despre această, el este "expertul" clasei. Are dificultăți la conexiunile dintre fapte sau în a prezenta propria părere ori a altora, de a povesti și de a înțelege aspectele emoționale. Profesorii au găsit o cale în ciuda slăbiciunilor lui, să aducă un beneficiu clasei. Dacă trebuie de prelucrat o temă în grup, Vlad este responsabilul principal de analiză datelor și a faptelor. Astfel s-au folosit abilitățile deosebite ale copilului în beneficiul clasei.

3. Abordări utile în cazul autismului înalt funcțional Structurarea și ritualizarea: Structura și ritualul înseamnă încredere și siguranță. Practică „Structured Teaching“ urmărește ca structurarea să susțină înțelegerea și orientarea către propriile acțiuni. Copiii cu autism înalt funcțional trebuie să profite în orice situație de structurarea și ritualizare la diferite nivele. Structurarea de timp Când se întâmplă un anumit lucru? (succesiunea evenimentelor) Cât durează (durata de timp)? Structurarea de spațiu- Încotro trebuie să merg? (referință la propria persoană) Unde mă așteaptă acest lucru? (referință la activități) Unde se află ceva? (referință la obiecte) Structurarea sarcinilor / sistemelor de lucru .Ce trebuie să fac? – conținutul lucrului. Câte sarcini trebuie să îndeplinesc ? – cantitatea lucrului. Când trebuie să finalizez? - sfârșitul lucrului. Ce urmează după lucru? – motivația de a lucra Este nevoie de o adaptare individuală a structurării pentru copiii implicați. Motivarea Copiii cu autism înalt funcțional demonstrează un deosebit interes față de anumite teme. Scopurile îndepărtate (de exemplu, rezultate bune la examene sau vizituri profesionale), adesea nu dezvoltă un efect motivațional la elevii cu TSA. De aceea, sunt necesare tipuri de comportament care se mișcă, mai degrabă, „aici și acum“:

Articulare clară despre începutul, durata și sfârșitul sarcinii de lucru; Stabilirea, de la început, a unor scopuri pe termen scurt și prelungirea duratei; Solicitarea cu pași mici a sarcinilor de lucru și oferirea pauzelor.

4. Abordări utile în domeniul autismului de severitate medie: În instruirea elevilor cu autism cu severitate medie, următoarele strategii s-au dovedit a fi eficiente. În domeniul prelucrării stimulilor și, în același timp, în cel al percepției speciale, nu trebuie luate în considerare motivele de spațiu în acel moment. Desigur, principiile menționate mai sus se vor aplica în acest caz.

SCOP: CREAREA UNEI RELAȚII DE ÎNCREDERE : baza de distrugere a blocajelor respectiv pentru motivarea către procesele de învățare și noi situații

STRATEGII / PUNCTE DE ABORDARE: Acceptarea preferințelor neobișnuite și refuzurile din partea copilului; Obținerea bazei de încredere; Acceptarea personalității în ansamblu, sinceritate, arătarea și recunoașterea sentimentelor; Distracția deschide multe uși la copiii cu autism; Răbdare în relația cu copilul; Consecvență în procesul educațional.

SCOP: PROMOVAREA COMPETIȚIEI COGNITIVE ȘI A CELEI DE ACȚIUNE

STRATEGII / PUNCTE DE ABORDARE: Amestec echilibrat al domeniului bazal cognitiv, provocator și al ofertelor educaționale orientate spre acțiune; Structurarea pe pași a activităților și exersarea pașilor într-o anumită ordine de timp; Material de motivare; Acceptarea metodelor neobișnuite și individuale de descoperire a lumii; Oferte de teme cognitive și prelucrate corespunzător.

SCOP: PROMOVAREA COMUNICĂRII: IPOTEZE DE BAZA: FIECARE OM VREA ȘI POATE COMUNICA; SCOPUL PRIORITAR RĂMÂNE ÎNVĂȚAREA LIMBAJULUI

STRATEGII / PUNCTE DE ABORDARE: Atenție deosebită la semnalele cognitive; Mai mult timp pentru procesarea informației; Folosirea unui număr mic de cuvinte în expresii, gânduri, sarcini; Preluarea contactului prin acțiune; Comunicare susținută, arătarea spre obiecte, imagini, simboluri, folosirea cartonașelor DA/NU; imagini vizuale, pictograme clare și concise însoțite de cuvinte scrise scripturi, folosirea limbajului mimico gestual, talker- dispozitiv care menține comunicarea în viață de zi cu zi a pers cu dizabilități vociferand imaginea de pe ecran printr-un cuvânt sau expresie; Comunicarea asistată; Creșterea motivației de a vorbi; Exersarea auditivă și a limbajului; Un limbaj clar și răspicat al colaboratorilor muzică ca ajutor de comunicare cât și mijloc de captare a atenției. Comportamentele indezirabile nedorite: hiperactivitate, reducerea volumului atenției, impulsivitate, agresivitate, comportament autoagresiv, lovitul cu capul, muscatul degetelor, a încheieturii mâinii, accese de furie la cei mici, un prag ridicat deoarece au hiperestezie la sunete sau atingeri, reacții exagerate la lumina, mirosuri, fascinați de anumiți stimuli, anomalii de comportament alimentar, limitarea dietei la câteva alimente, produse neconsumabile, tulburări de somn, deșteptări în somn, legănare, anomalii ale dispoziției sau afectelor, ras cu plâns fără motiv evident, absența evidenței a reacției emoționale, a fricii cu răspuns la provocările reale, o teamă excesivă de obiecte nevătămatoare, etc. Pentru înlăturarea sau minimalizarea elementelor care pot cauza comportamente indezirabile: Ex: dacă copilul este hipersensibil la anumite culori sau stimuli vizuali, la început excludem stimulii deranjanți, apoi treptat îl adaptăm. Găsim activități fizice, strategii de relaxare, spații cu liniște, activități care ar fi alternative comportamentelor inapropiate. Trebuie să ne ghidăm după preferințele copilului, dacă preferă coloratul, îl alternăm cu o activitate mai dificilă, creăm oportunități pt. a-și prezenta punctele forte spre a-l antrena în activitățile de interes, îl ajutăm să-și dezvolte perceperea de conștientizare a propriei identități, fiind informați despre necesitățile și abilitățile lor speciale, regulat trebuie încurajați, recompensați, utilizarea setului de reguli destinat orelor, pauzelor, utilizarea fiecărei oportunități de feedback specific pozitiv, cooperare și stabilirea clară a activităților în îndeplinirea sarcinilor, să negociem, să îl învățăm cum să-și organizeze propria activitate, orare vizuale, cum să deprindă abilități de autogestionare a comportamentelor nedorite, de a cere ajutor, de a găsi locuri sigure sau persoane. Pentru angajarea în comportamente de autostimulare : suprasensibilitatea – percepe stimulii plăcuți sau neimportanti pt. ceilalți ca fiind puternici, neplăcuți, dureroși, sensibilități

la atingere. Autostimularile îi ajută să blocheze efectul de input senzorial pe care îl primesc. Pot avea funcție de reducere a durerii provocate de intensitatea stimulilor, acestea produc betaendorfine, care produc o senzație plăcută. Subresponsivitatea - simte senzația de rece doar dacă pune mâna pe un cub de gheață rece, pe sub un jet de apă rece nu. Autostimularile le oferă acces la stimularea dorită, au nevoie de un grad mai mare de stimulare pt a simți mediul. Gestionarea emoțiilor este dificilă, un copil preferă să țipe sau să sară când își vede părintele, altul își flutură mâinile sau se învârtă când este lăudat. Autostimularile au rol de autoreglare emoțională și corporală. Recompensarea negativă – comportamentul are loc și când copilul este singur în camera, autostimularile au rol de evadare dintr-o situație neplăcută, stresantă, prezența altei persoane de ex. Autostimularile pot atrage după sine retragerea sarcinii, ceea ce poate recompensă negativ, determinând că frecvența și intensitatea lor să crească, când copilului i se cere să îndeplinească o activitate. Astfel se înlătură recompensă negativă - scăparea de sarcină, copilul fiind promptat să îndeplinească sarcina. Cum îl opresc din a se autostimula? Doar pentru că se face de rușine nu este suficient. Dacă un copil nu își face rău autostimulându-se și momentan este singură să formă de a-și exprima entuziasmul, atunci este bine să îngăduim copilului să manifeste un astfel de comportament. Nu este vorba despre rea voință. Expresii că: ține mâinile laloc, sau de ce vrei să mă superi nu – și au sensul, Ei nu renunța la comportament pentru că poate fi singură lor metodă de a reacționa. Care este motivul autostimularilor? Cercetând ipotezele, pornind de la motivele enumerate mai sus, nevoi de natură senzorială, recompensare negativă, etc. Înlocuire, nu stopare - Stoparea ei poate avea un efect negativ, astfel trebuie să găsim un comportament alternativ pentru servirea aceleiași funcții Comportamentele agresive sau autoagresive - cele de autostimulare periculoasă trebuie îndepărtate rapid, este blocat și se iau măsuri pentru eliminarea pe cât posibil, Ele nu pot fi în totalitate eliminate, dar pot fi limitate. Comunicarea în interiorul echipei de cadre didactice (echipei de suport) În timp, schimbul cadrelor didactice, al specialiștilor implicați cât și al instituțiilor grădiniță, gimnaziu, etc produc situații problematice pentru copiii cu TSA, atât în sensul adaptării cât și în cel al păstrării și transmiterii informațiilor care se regăsesc în portofoliul copilului, cadrului didactic P.I.P / P.E.I., P.S.P., acte medicale, rapoarte terapeutice, fișe de lucru individuale, rezultate ale muncii copiilor, motiv pt care trebuie să existe o bună colaborare, informare, pregătire de ansamblu, consecvență și discreție. Cu o atitudine de normalitate, respect, înțelegere, toleranță, egalitate și acceptare a diversității umane în toate formele ei, fără stigmatizări, etichetări sau excluderi a celor din jur, se poate reuși. A caracteriza morală drept simplu sentiment, o simplă intenție, înseamnă a o reduce la o simplă posibilitate, pentru că ceea ce este posibil nu este cu necesitate și real. Dacă morală care se naște în interiorul omului nu se manifestă și nu se transpune în relații interumane prin educație și autoeducație nu are nicio valoare. Ea poate fi o simplă intenție și atunci rămâne pentru individ că o simplă posibilitate, cu tendința de a se conforma percepțiilor interioare ale sale, fără a se manifesta în exterior în relațiile cu natură și cu ceilalți semenii.

Bibliografie: GHID metodologic Incluziunea educațională a copiilor cu Tulburări din Spectrul Autist – Aprobat prin: Ordinul Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 671 din 01 august 2017 (în baza deciziilor Consiliului Național pentru Curriculum, Proces – verbal nr. 14 din 06.07.2017)

Alois Gherguț (2013) Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice ediția a III-a Polirom Iași;

Ruxandra Foloștină . Elena Simion (2020), Învățarea digitală la copiii cu nevoi educaționale suport, Editura Universitară București.

Plan de intervenție personalizat

Profesor Mihaela Pleșea
Liceul Tehnologic Energetic “Elie Radu” , Municipiul Ploiești

Planul de intervenție personalizat se aplică unui elev din clasa a XI-a profesională, calificarea profesională: Electrician protecții prin relee, automatizări și măsurători în instalații energetice, Aria curriculară: „Tehnologii” , domeniul: Electric, disciplina: Protecții prin relee și automatizări

A. Domeniul de intervenție: cognitiv.

Informații de bază:

Diagnostic: tulburare mixtă a abilităților școlare, deficit atențional

Problemele cu care se confruntă elevul (rezultatele evaluării complexe):

- Nu reușește să scrie după dictare;
- Are un scris ilizibil, încât nu și-l descifrează nici ei însăși;
- Citește foarte greu și nu înțelege termenii de specialitate;
- Copiază corect după manual, dar extrem de încet, fiind mereu în urma colegilor săi;
- Are deprinderi practice corespunzătoare, abilitățile practice fiind mult superioare capacităților intelectuale și cunoștințelor teoretice.

Priorități pentru perioada 04.09.2022 – 22.12.2022

1. Aplicarea unui tratament diferențiat în funcție de: aptitudinile elevului, competențele deja dobândite, voința de implicare personală, existența/inexistența unui profesor de sprijin specializat etc.;
2. Însușirea termenilor de bază utilizați la disciplinele tehnice, la nivelul minim acceptat de programa școlară pentru elevii cu CES;
3. Întocmirea mai multor fișe de lucru adaptate nevoilor personale și nivelului intelectual al elevului, mai ales pentru situațiile când toți elevii lucrează individual sau în grup;
4. Delegarea a doi colegi de clasă pentru a-i asigura tutoratul și pregătirea acestora în acest scop de către profesor;
5. Organizarea la nivelul școlii a unor activități educative care să prevină/combata dezinteresul elevilor față de școală.

Loc de desfășurare: Atelier electric

Obiective pe termen scurt	Metode și mijloace didactice	Perioada de timp	Criterii de evaluare	Metode și instrumente de evaluare
- să se familiarizeze cu termeni de specialitate uzuali referitori la protecția prin relee și automatizări în domeniul electric; - să identifice semne convenționale din	- planșe, fișe de lucru, poze, jocuri didactice, dicționar. - Norme de protecția muncii în atelierul electric; - utilizarea dicționarului tehnic; - exerciții de identificare a semnelor convenționale	3 luni	- identifică și recunoaște elementele prezentate; - identifică norme de protecția muncii în atelierul de electric; - citește din dicționar definițiile și le notează în caiet; - desenează scheme ale circuitelor de protecție	- evaluarea orală va fi preponderentă, dar va alterna cu evaluarea scrisă (elevul se poate exprima mai bine oral decât scris) - probe orale; - probe scrise;

schemele circuitelor secundare de protecție prin relee și automatizare - să identifice tipurile constructive de relee de protecție - să citească caracteristicile tehnice ale releelor de protecție -să identifice tipurile de transformatoare de curent și de tensiune - să conecteze transformatoarele de măsură în circuite electrice	din schemele circuitelor de protecție prin relee și automatizare - relee de protecție din dotarea atelierului - Relee electromagnetice(de curent, tensiune, intermediare, de timp) - Relee de inducție - Relee statice (electronice) -exerciții de asociere a releelor de protecție cu circuitele în care sunt utilizate - fișe tehnice ale releelor de protecție -exerciții de citire a caracteristicilor tehnice ale releelor de protecție - transformatoare de curent și de tensiune din dotarea atelierului - scheme de conectare a transformatoarelor de măsură; - exerciții de montaj în circuit a transformatoarelor de măsură; - lucrul pe grupe: realizarea unor sarcini de lucru în cadrul grupului;		prin relee utilizând semne convenționale - recunoaște în schemele de protecție semnele convenționale - pe baza unor exemple practice, modele, etc. elevul identifică releele de protecție -cu sprijin asociază releele de protecție cu circuitele în care se utilizează -cu sprijin identifică caracteristicile tehnice ale releelor de protecție -recunoaște tipurile de transformatoare de curent și de tensiune - desenează în caiet scheme după modelele primite -selectează sculele necesare montării transformatoarelor de măsură - cu sprijin execută montarea în circuit a transformatoarelor de măsură - comunicare, colaborare pentru realizarea sarcinii primite;	- probe practice - fișe de evaluare; - observarea sistematică; - autoevaluare; - se va realiza evaluarea continuă prin utilizarea aprecierilor verbale și sublinierea progresului realizat în rezolvarea fiecărei sarcini; - apreciere verbală; - apreciere și încurajarea colaborării cu membrii grupului; - evaluarea finală va viza atingerea criteriilor minime de progres.

Instrumente de evaluare:

- fișe de lucru individuale;
- teste criteriale pentru fiecare obiectiv;
- portofoliu

Concluzii:

- În urma evaluării rezultatelor obținute după derularea programului de intervenție pe o perioadă de trei luni, s-a ajuns la concluzia că datorită exercițiilor și activităților practice

simple, accesibile, desfășurate în ritm propriu, elevul a depășit în mare parte dificultățile sale, dobândind o experiență cognitivă superioară celei anterioare, înlăturând anumite bariere din calea dezvoltării sale.

Recomandări:

- se recomandă colaborare cu profesorii clasei, profesorul diriginte, părinți;
- se constată că reluarea unor sarcini de învățare sunt de un real folos în dezvoltarea deprinderilor de muncă independente;
- se recomandă stimularea pozitivă, întărirea motivației și a încrederii în propriile forțe, precum și reluarea unor anumite activități în vederea consolidării achizițiilor dobândite.

Bibliografie

Plan de învățământ aprobat prin Anexa 3 OMEN 3500/29.03.2018

Programa aprobată prin Anexa 3 OMEN 3501/29.03.2018

PLAN DE SERVICII INDIVIDUALIZAT PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Profesor, ELENA POP
Școala Gimnazială „Gheorghe Popadiuc” Rădăuți

Planul de servicii individualizat se realizează de responsabilul de caz, din școală, numit prin decizie.

Numirea responsabilului de caz se face de către director în termen de 5 zile de la data primirii certificatului de orientare școlară profesională.

Responsabilul de caz este în general învățătorul clasei sau profesorul diriginte pentru elevul cu CES înscris într-o unitate de învățământ de masă, școlarizat la domiciliu sau în spital sau **profesorul itinerant și de sprijin** pentru elevul cu CES integrat în învățământul de masă, dacă există în unitatea școlară;. Acesta realizează Planul de servicii individualizat în termen de 30 de zile de când a fost numit. În acest sens am realizat un plan de servicii conform anexei 10 primită de la CJRAE Suceava.

Antetul școlii

Nr. _____/_____

Avizat, Director,	Aprobat, în ședința Comisiei de Orientare Școlară și Profesională
Numele și prenumele, prof.	din data _____
Semnătura, _____	

PLAN DE SERVICII INDIVIDUALIZAT PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

(cf. Anexei Nr.15 la Metodologia pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale, aprobată prin Ordinul comun al MMFPSPV/MS/MENCȘ nr. 1985/1305/5805/2016)

Numele și prenumele copilului/elevului: P. I.

Mama: M.

Tata: D.

Reprezentantul legal al copilului: P.M ȘI P.D

Data nașterii: .....

Domiciliul: .....

Unitatea de învățământ la care este înscris: ȘCOALA GIMNAZIALĂ .....

Certificat de orientare școlară și profesională nr. .... din ..... emis de CJRAE SUCEAVA

Data realizării/revizuirii planului de servicii individualizat: .....

Responsabilul de caz servicii educaționale: prof. ....

Drepturi/Beneficii de asistență socială pentru copiii cu CES (prevăzute de Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare):

SERVICII PSIHOEDUCAȚIONALE PENTRU COPILUL CU CES:

Tipul de serviciu/intervenție	Instituația responsabilă	Obiective	Data de începere	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordare a serviciului (date de contact)
Servicii educaționale	Școala	Crearea unui mediu educațional optim pentru particularitățile elevei, pentru atingerea finalităților educaționale propuse.	Septembrie 2022	Pe parcursul celor doi ani care au rămas din ciclul gimnazial	Colectivul de cadre didactice
		Utilizarea corectă a limbii române pentru a transmite mesaje orale de comunicare dialogată; Transcrierea informațiilor scrise; Citirea pe litere, silabe și a grupurilor de litere. Scrierea unor cuvinte simple după dictare.	Noiembrie 2022	Pe parcursul celor patru ani din ciclul gimnazial	prof. lb. română nume prenume (...) e-mail telefon
		Identificarea unor date și relații matematice; Efectuarea unor adunări repetate/scăderi repetate prin numărare și reprezentări obiectuale în concentrul 0-10.			Prof. matematică ...
		Operarea cu noțiuni specifice științelor (biologie, fizică, chimie), completarea unor fișe de lucru;			Prof. biologie, fizică, chimie ...
		Utilizarea calculatorului pentru a descoperi informații (un subiect cu titlu dat, mersul trenurilor, desene specifice temei);			Prof. TIC ...
		Dezvoltarea capacității sensorial-perceptive pentru înțelegerea/ reprezentarea spațiului geografic; Completarea unor fișe de lucru, cu sprijinul cadrului didactic; Completarea unor suporturi de hartă după model.			Prof. geografie ...

Tipul de serviciu/intervenție	Instituația responsabilă	Obiective	Data de începere	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordare a serviciului (date de contact)
		Conversații pe teme specifice pentru dezvoltarea atenției și participarea la oră.			
		Manifestarea unui comportament moral			Prof. de religie
Servicii de asistență psihopedagogică prin cadrul didactic itinerant și de sprijin	-	Dezvoltarea capacității sensorial-perceptive pentru înțelegerea/ reprezentarea spațiului, timpului istoric, reprezentări socio-umane;	Noiembrie 2022		Prof. istorie , ed social ...
Servicii de consiliere și orientare școlară	CJRAE Suceava prin Consilierul școlar	Depășirea dificultăților emoționale; Dezvoltarea unui limbaj asertiv și a competențelor sociale; Dezvoltarea motivației intrinseci pentru învățare;	Septembrie 2018	Pe parcursul ciclului gimnazial	Consilier școlar ...
Servicii de terapie logopedică/terapie tulburărilor de limbaj	-	-	-	-	-
Servicii de terapie educațională*	-	-	-	-	-
Servicii de kinetoterapie*	-	-	-	-	-
Asigurare transport la unitatea de învățământ	-	-	-	-	-
Măsuri de sprijin pentru educația incluzivă**	Școala Gimnazială	Planificări adaptate pentru particularitățile de studiu a elevilor. Proiecte la nivel de clasă pentru dezvoltarea toleranței copiilor în fața diferențelor inter-individuale	-	Pe parcursul ciclului gimnazial	Colectivul de cadre didactice

Responsabil de caz servicii psihoeducaționale,
Numele, prenumele și semnătura

*Doar în cazul elevilor înscriși în unități de învățământ special

**Doar în cazul elevilor înscriși în unități de învățământ de masă

Bibliografie:

Procedura de sistem privind managementul de caz privind copiii cu CES orientați școlar și profesional aprobată de ISJ Suceava în data de 23.11.2020

CURRICULUM ADAPTAT

PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR RĂDUȚ ELENA-MIHAELA

G.P.P. PUI DE LEI PITEȘTI, ARGEȘ

Nume preșcolar O. G.

TULBURARE DE SPECTRU AUTISM. ÎNTÂRZIERE MINTALĂ

Gradul de handicap: GRAV

Responsabil de caz: Prof. Înv.Preșcolar Răduț Elena-Mihaela

DISCIPLINA : DOMENIUL ȘTIINȚE

COMPETENȚE GENERALE

1. Identifică categorii de obiecte, ființe, figuri geometrice;
2. Evidențiază caracteristicile unor obiecte localizate în spațiul înconjurător;
3. Demonstrează familiarizarea cu conceptul de număr și cu numerația;
4. Identifică mărimea sau cantitatea.

Competențe specifice	Activități de învățare	Metode și mijloace de realizare	Metode și instrumente de evaluare	Observații
Să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupe, mulțimi, pe baza unor însușiri comune(formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	Diferențiază obiectele în funcție de culoare	Activități de selectare/ sortare/ potrivire de obiecte după criteriul culoare Obiecte și/ sau imagini cu diferite obiecte uzuale de diferite culori Jocuri de mișcare	Diferențiază culorile Selectează/ potrivește corect obiectele în funcție de criteriul culoare	Sarcinile vor fi adaptate la nivelul de înțelegere al copilului Toate sarcinile de lucru trebuie însoțite de suport concret-intuitiv Se recomandă ca instrucțiunile verbale ale cadrului didactic să fie simple și scurte, bine structurate logic, să fie rostite într-un limbaj clar și rar și însoțite de gesticulația

				corespunzătoare și/ sau dublate de mijloace de comunicare augmentativă și/ sau alternativă
Să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	Recunoaște figuri geometrice cu ajutorul materialelor puse la dispoziție: cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi	Activități de selectare/ sortare/ potrivire de forme geometrice Activități de colorat a formelor geometrice cunoscute Activități de trasare de forme geometrice, trecând cu creionul peste o linie deja trasată.	Trasează figuri geometrice cunoscute trecând cu creionul peste o linie deja trasată (cu sprijin) Selectează și potrivește forme geometrice Colorează formele geometrice cunoscute	
Să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat	Înțelege noțiuni elementare de orientare spațială „sus-jos” , „în față- în spate” , „pe-sub”.	Jocuri de mișcare Demonstrația Explicația	Răspunde motric la comenzile „sus-jos” , „în față- în spate” , „pe-sub”. Poziționează corect obiectele în spațiu în funcție de un reper sau se poziționează corect pe sine în spațiu în funcție de un reper dat	
Să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii	Respectarea regulilor elementare de igienă individuală și colectivă	Jocuri interactive Planșe cu imagini privind regulile de bază Demonstrația Explicația	Respectă principalele reguli de igienă colectivă și individuală: își așteaptă rândul, se comportă civilizat față	

			de ceilalți colegi	
Să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	Învăță să aștepte într-o situație dată Își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte Acceptă și oferă sprijin Dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică Respectă normele de conviețuire socială	Jocuri interactive Planșe cu imagini privind regulile Demonstrația Explicația	Respectă regulile și îndrumările în cadrul procesului instructiv-educativ	
Să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare	Cunoaște anumite elemente ale obiectelor, aerului, apei, solului, vegetației, faunei, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii și interdependența dintre ele	Jocuri interactive Planșe cu imagini Demonstrația Explicația Calculatorul	Fișe de evaluare Observația individuală Observația sistematică	
Să demonstreze familiarizarea cu conceptul de număr și numerația	Recunoaște cifrele în concentrul 0-5 Alcătuiește grupe de obiecte în limitele 1-5 Numără corect aceste obiecte	Jocuri interactive Planșe cu imagini Demonstrația Explicația Calculatorul	Fișe de evaluare Observația individuală Observația sistematică	

GRĂDINIȚA VIITORULUI-GRĂDINIȚA CU DREPTURI EGALE PENTRU TOȚI COPIII

PROF. ÎNV PREȘCOLAR: RĂESCU MILICA/SIDOR ANAMARIA
LICEUL TEHNOLOGIC NR.1/G.P.P „CĂSUȚA PITICILOR”
CÂMPULUNG MOLDOVENESC, JUDEȚUL SUCEAVA

În ultimii cincizeci de ani, comunitatea internațională a contribuit la crearea unei viziuni asupra educației care nu mai este considerată un privilegiu pe care îl au doar unele persoane, ci un drept al tuturor. Educația incluzivă constituie unul dintre procesele fundamentale prin care este pusă în practică această viziune, deoarece are în centrul demersurilor sale grupurile care au fost excluse de la educație.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare.

În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care Grupul Român pentru Educație Incluzivă le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

Educația ne îndeamnă să gândim oarecum diferit față de modul tradițional în care înțelegem și realizăm formarea copiilor. Se pornește de la ceea ce s-a acumulat până acum în câmpul teoretic și practic educațional. Într-o viziune pluridisciplinară și complexă, educația pentru toți abordează actul formării tinerei generații dintr-o perspectivă nouă, a drepturilor individuale și a valorizării fiecărui om.

Nu este suficientă includerea unui copil într-un grup educativ sau în cadrul unui program. Este nevoie ca programul să se schimbe în așa fel încât fiecare copil să fie bine primit. De aceea nu putem vorbi despre o grupă de copii că este „incluzivă“. Este o grupă cu practici educative incluzive, adică primește toți copiii și acordă valoare și atenție fiecăruia, dar educația nu poate fi incluzivă decât dacă cuprinde tot programul, practicile, managementul și acțiunile permanente cu copiii. Adică toate componentele actului de educație în ansamblul lui. Practic, este nevoie ca toată grădinița să lucreze în aceeași manieră și toate educatoarele să colaboreze pentru a realiza un program eficient în favoarea tuturor copiilor. Educația incluzivă presupune abordare, politici și practici în același sens. Dacă într-o grupă de grădiniță este integrat un copil sau mai mulți copii cu CES, nu putem spune că grădinița este „incluzivă“, chiar dacă la grupa respectivă se lucrează foarte bine și cu rezultate bune.

O idee de bază în asigurarea educației incluzive este prevederea conform căreia toți copiii trebuie să învețe împreună. De aici, educația incluzivă, pentru toți, de multe ori pare să fie aceeași cu integrarea copiilor cu cerințe educative speciale. Cele două procese nu sunt identice și nici nu este cazul să le comparăm pentru că este vorba de abordări diferite. Când un copil cu CES intră într-o grădiniță obișnuită, el este integrat fizic și poate să fie chiar integrat social și societal, adică să participe real și implicat la toate activitățile acesteia. Dar pentru ca o grădiniță să dezvolte practici incluzive este nevoie ca toată instituția să se pregătească, prin factorii educaționali și resursele de care dispune pentru a primi nu numai copilul cu CES, ci pe toți copiii.

O grădiniță incluzivă se adaptează nevoilor și particularităților copiilor. Centrul preocupărilor este în a oferi ocazii de învățare și dezvoltare fiecăruia în parte, pentru că fiecare este important. Curriculum-ul este flexibil, deschis și permite adaptări succesive. Nu copilul se conformează curriculum-ului, ci acesta este un instrument pentru a sprijini dezvoltarea copilului. Devine mai important să stabilim procesul prin care se dezvoltă competențele, capacitățile, cunoștințele, comportamentele și atitudinile, decât conținutul prin care o facem.

Cerințele educative ale fiecărui copil, mai mult sau mai puțin speciale sunt la baza deciziilor educative și a proiectelor individualizate în grădiniță. Desigur, această recunoaștere cere ca orice acțiune să fie precedată de buna cunoaștere a fiecărui copil. O planificare nu poate porni, așa cum era tradițional, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile lor ca persoane și ca grup. Modelul etalon, perfect, devine un simplu reper și nu un criteriu de acțiune sau de excludere.

A treia idee pe care trebuie să o subliniem se referă la recunoașterea faptului că instituția de educație preșcolară nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Grădinița își poate îndeplini sarcinile de lucru numai în parteneriat cu familia și cu comunitatea. Întrebarea la care trebuie să răspundem la acest nivel este: cât de activ, adevărat și eficient este parteneriatul în practicile educative ale grădiniței? Parteneriatul presupune respect

reciproc, acceptare, toleranță și lipsa judecăților de valoare, a prejudecăților cu privire la situația economică, socială sau educațională a părinților. Dacă se realizează cu adevărat un parteneriat, se poate vorbi de o construcție comună de relații din care educatoarele primesc informații, părinții câștigă experiență, iar copiii cresc mai bine și mai siguri pe ei. A patra idee se referă la practicile educative directe ale educatoarei. Pentru a putea răspunde diversității și unicității copiilor și a asigura educația tuturor, este nevoie să se orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metoda pedagogică.

Un adevăr fundamental la acest nivel este acordarea șansei la stimulare și formare a fiecăruia. Copilul preșcolar este actorul unui proces de formare în care fiecare gest, privire, cuvânt din partea adulților cu care vine în contact poate să îi influențeze imaginea de sine. Este firesc ca programul din grădiniță să îi ofere șansa de a se forma într-un sens pozitiv, cu încredere în forțele sale. Insistăm însă cu întrebarea: cum vorbește și cum se comportă educatoarea cu fiecare dintre copii, cu precădere în momentele dificile și în cazul în care planurile ei nu corespund cu comportamentele și cu posibilitățile acestora? Căror copii le acordă importanță și care copii rămân în afara programului?

Ca un corolar al celor expuse mai sus, vă voi prezenta o strategie de dezvoltare a programelor grădiniței pe dimensiunile educației incluzive. Această strategie se constituie din următorii pași ce trebuie respectați și parcurși:

- Elaborarea unui plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea.
- Pregătirea educatoarelor, a întregului personal pentru a primi toți copiii.
- Pregătirea copiilor pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună.
- Asigurarea unui climat primitiv și deschis în grădiniță, prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator.
- Asigurarea unui curriculum flexibil și deschis, la care să aibă acces și părinții.
- Evaluarea fiecărui copil prin observație directă și indirectă, pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare.
- Asigurarea accesului tuturor copiilor în programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia.
- Asigurarea participării tuturor copiilor la întregul program.
- Asigurarea participării familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor.
- Asigurarea unei evaluări permanente și periodice a progreselor pe care le fac toți copiii,

Educația incluzivă ca reper a unei educații pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie

- VERZA EMIL, PAUN EMIL , 1998 „Educația integrată a copiilor cu handicap”, București, 1998
- Prof. Univ. Dr. Ecaterina VRASMAȘ Conf. Univ. Dr. Traian VRASMAȘ-Bucuresti, Editura Alpha ADM, 2012, „Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții”

Integrarea școlară a copiilor cu deficiențe de învățare

Profesor învățământ preșcolar Sava Iulia

În orice societate există anumite persoane care nu se pot integra în comunitate prin propriile lor forțe datorită unor deficiențe, acestea fiind probleme de ordin social, înaintea celui emoțional.

Când vorbim despre dificultăți de învățare ne referim la o serie de tulburări privind înțelegerea, reținerea, folosirea informației verbale și / sau non-verbale. Tulburările acestea afectează abilitățile din domeniul comunicării scrise și orale, al matematicii și nu numai.

De asemenea, aceste tulburări afectează și imaginea de sine a copilului, încrederea în forțele proprii, dinamica familiei, dar și relațiile cu colegii de clasă.

Dificultățile de învățare sunt rezultatul afectării a unor procese precum gândirea, memoria , învățarea. Din păcate aceste dificultăți se manifestă pe toată durata vieții, ele putând varia datorită interacțiunii dintre cerințele mediului ,dar și de nevoile individului.

Aceste dificultăți variază de la comunicarea orală, la citit,dar și în limbajul scris.

Dificultățile de învățare se datorează unor factori genetici, neurobiologici, a leziunilor care alterează funcționarea creierului într-un mod care afectează unul sau mai multe procese legate de învățare. Ele pot coexista cu alte tulburări, inclusiv tulburări de atenție, cu cele comportamentale și emoționale,cu tulburările senzoriale sau alte afecțiuni medicale.

Pe vremuri existau puține cazuri cu copii care aveau dizabilități legate de învățare, acum se estimează că există un număr suficient de mare. Multe dintre aceste deficiențe nu au fost descoperite la timp.

Termenul de dizabilitate de învățare nu se referă la o singură afecțiune, ci la o gamă largă de deficiențe care pot afecta domeniul de performanță. Se întâmplă rar ca dizabilitățile legate de învățare să aibă o singură cauză.

Tulburările de pronunție întâlnite la copii sunt dislalia,rinolalia, balbismul.

Copilul substituie un sunet cu altul asemănător (s cu z, p cu b, f cu v,r cu l,n...) sau omit sunete mai dificile.(dislalia) Există copii care au o tulburare asemănătoare dislaliei însă la care aspectul nazal este principal. Spre deosebire de dislalie, în rinolalie,datorită nazalizării, vocea are un caracter dezagreabil, afectând grav inteligibilitatea vorbirii.

Balbismul este o altă tulburare de limbaj datorată destructurării sau funcționării defectuoase a reglajului verbal,constând în dezordinea intermitentă a pronunției, repetări convulsive ale unor foneme, blocaje ale fluxului vorbirii, emiteri precipitate. Din păcate, balbismului i se asociază grimase, ticuri, spasme. Bâlbâiala are efecte negative asupra personalității, spre deosebire de alte tulburări de limbaj se amplifică odată cu vârsta.

Tulburările de voce sunt acele tulburări /distorsiuni ale amplitudinii frecvenței, timbrului și rezonanței vocale care devin stabile și afectează negativ existența cotidiană a copilului. Aceasta diferă în funcție de gravitatea ei mergând de la răgușeală, la senzație de corp străin în gât , durere, tuse, până la vorbirea în șoaptă chiar dispariția vocii.

Tulburările de scris și citit reprezintă o perturbare a mecanismelor citirii/scrisului, conducând la deformări, lacune, omitere în litere, se mai manifestă sub aspectul dezordonat al scrisului.

Retardul de limbaj este considerat ca o întârziere în apariția și dezvoltarea limbajului copilului, care până la vârsta de trei ani folosește un număr redus de cuvinte, care nu formează propoziții simple, deși auzul este bun.

Dificultățile de învățare sunt printre cele mai întâlnite tulburări de dezvoltare diagnosticate din copilărie.

Copiii cu tulburări de învățare pot avea dificultăți în învățarea alfabetului, a cuvintelor care rimează sau în a realiza legătură dintre litere și sunetele corespunzătoare, pot face greșeli atunci când citesc cu voce tare, sau când nu înțeleg ce citesc, pot avea un scris de mână dezordonat, pot avea probleme în respectarea regulilor...

O diagnosticare corectă și cât mai rapidă este un punct de plecare în acordarea unui sprijin de calitate atât pentru copil, cât și important pentru familie.

Perioada de școlarizare a copiilor cu dificultăți de învățare este una extrem de stresantă, atât pentru familie, cât și pentru copil, în sine. Copiii sunt conștienți de dezamăgirea părinților, de furia și tristețea acestora.

Părinții se simt de cele mai multe ori responsabili și vinovați de rezultatele copilului, de asemenea, frații copilului sunt afectați de dificultățile fraților lor, uneori se tem să nu fie contagioasă această problemă. Bunicii simt în schimb o altfel de situație, suferă, pentru că, pe vremea lor, nu se discuta despre dificultăți de învățare, aceasta fiind o provocare în educația copilului.

Majoritatea copiilor cu dificultăți de învățare întâmpină multe dificultăți în îndeplinirea cerințelor școlare. Multe dintre aceste dificultăți sunt rezultatul tulburărilor lor neurobiologice primare, care generează tulburări de atenție, dificultăți în ceea ce privește scrierea, cititul, reținerea informațiilor, organizarea.....

Uneori, datorită faptului că profesorii/învățătorii nu cunosc faptul că, acel nou învățăcel se confruntă cu o dizabilitate, ajunge să primească sarcini similare atribuite oricărui alt copil, dar fără deficiențe. Rezultatul, se presupune! Copilul cu dificultăți de învățare nu va reuși să finalizeze/rezolve cerința cerută. Din acest motiv, acela al necunoașterii copilului, se va crea o situație mai puțin plăcută pentru părinții acestora reproșându-li-se, că, copilul este impertinent, leneș, răsfățat. Din păcate, cel care suferă este copilul.

Acești copii au nevoie de ajutor, de susținere și înțelegere din partea părinților, a profesorilor și a colegilor. Nu există îndoială cu privire asupra abilităților lor de învățare, este vorba despre modul cum ei pot învăța, despre condițiile care trebuie atinse pentru ca ei să poată învăța. Acești copii au nevoie de un plan de intervenție personalizat (PIP).

PIP-ul conține un plan de sprijin și adaptările necesare pentru atingerea obiectivelor. În lipsa acestui plan, copilul nu beneficiază de sprijin, și pot apărea probleme emoționale, anxietate, probleme de comportament, depresia, alături de lipsa de încredere în forțele proprii, lipsa de motivare pentru învățare, astfel copilul este prins într-un cerc vicios.

Alături de profesori și părinții au un rol important în realizarea acestui PIP, deoarece ei văd comportamentul copilului și acasă, știu cum învață și acasă, ei având mari dificultăți în rezolvarea temelor pentru acasă. Și temele pentru acasă trebuie adaptate nevoilor copiilor, altfel aceștia nu vor fi motivați să le rezolve, prelungind timpul lor de efectuare.

Acești copii cu dificultăți de învățare se confruntă și cu o lipsă de cunoaștere legată de cum ar trebui să învețe. Ei nu se pot integra în timp, au probleme cu organizarea învățării, mulți dintre ei adoptând strategii greșite. Temele și învățarea la domiciliu, de cele mai multe ori este o sursă de conflict între copii și părinți, temele durând ore întregi, părinții și copii devin epuizați, stresați. Acești copii învățând toată după amiaza nu mai au timp pentru alt fel de activități recreative, care ar ajuta la crearea stării de bine.

Succesul copiilor este influențat și de munca/implicarea părintelui, acesta oferindu-i copilului un sprijin în procesul de învățare. În caz contrar, va rezulta o neînțelegere generală în privința redactării temelor și implicit, lipsa participării la activitățile recreative și a timpului petrecut împreună.

La școală, acești copii cu dificultăți de învățare, pot întâmpina probleme în interacțiunea cu colegii, unii nu pot comunica, nu știu cum să răspundă la reacția cuiva, alții au dificultăți în vorbire, în înțelegerea verbală, alții nu ar participa la jocuri sau conversații tocmai datorită faptului că

conștientizează problema personală. Uneori, copii cu dificultăți de învățare au devenit victime ale bullingului, altele au părăsit școala, unii au dobândit probleme de sănătate.

Este important să îi ajutăm pe acești copii, pentru a putea înțelege și a fi în rând cu ceilalți.

Mai mult de atât este important să explicăm și celorlalți copii, să îi accepte, să îi ajute și să se joace cu ei, neconsiderându-i incapabili și diferiți.

Fiecare copil este unic și are dreptul la școală, afecțiune, prieteni!

Bibliografie

- 1.Mihăilă, I, Dificultăți de învățare la copii de vârstă școlară, Ed. MacPixel,Timișoara,2006
- 2.Smith, C, Dizabilități legate de învățare, explicate de la A la Z, Ed. Aramis, București,2011
- 3.Vrăjmaș, E, Dificultăți de învățare în școală-domeniu nou de studiu și aplicație, Ed.V&Integral,București,2007
4. Verza, E, Introducere în psihopedagogia specială și în asistența socială,Ed. Fundației Humanitas, București,2002

Strategii de integrare a copiilor cu C.E.S.

Prof. înv. primar Marinela Lucia Sârb
Școala Gimnazială Crăciunelu de Jos

Cerințele educative speciale desemnează acele cerințe ori nevoi speciale față de educație care sunt suplimentare dar și complementare obiectivelor generale ale educației pentru copil. Fiecare copil prezintă particularități individuale și de relație cu mediul, trăsături care necesită o evaluare și o abordare personalizată. Educația necesită o schimbare pentru a răspunde dezideratului „o societate pentru toți”. Perceperea socială a acestor copii nu este mereu constantă, variind de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile promovate.

„Școlile trebuie să primească toți copii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...” – Declarația de la Salamanca, 1994

Din categoria copiilor cu C.E.S fac parte atât copiii cu deficiențe propriu zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii. Din această categorie fac parte: copii cu deficiențe senzoriale și fizice; copii cu deficiențe mintale, comportamentale; copii cu tulburări afective, emoționale; copii cu handicap asociat; copii cu dificultăți de cunoaștere și învățare; copii cu deficiențe de comunicare și interacțiune. Indiferent de vârsta pe care o au, copiii au sentimentul demnității personale; copiii cu CES sunt interiorizați, refuzând comunicarea cu oricine; uneori reacționând violent la frustrare. În timp, personalitatea copilului se dezorganizează și apar stări psihice negative: nesiguranța, ezitarea, pierderea respectului și încrederii.

Cum putem ajuta elevul cu dificultăți de învățare ?

În primul rând, învățătorul trebuie să posede cunoștințe care îl fac capabil să recunoască tulburarea de învățare a copilului . Care sunt acele simptome, modele de comportament, care sugerează prezența tulburării de învățare ?

În fazele ameliorate și acute ale tulburărilor de învățare apare o divergență între performanțele școlare și nivelul intelectual al copilului.

Performanță scăzută, care apare în clasele primare, iar în cazul afecțiunilor mai puțin grave apare mai târziu. Astfel de disfuncții sunt: dislexia, disgrafia, discalculia.

Un model comportamental tipic îl reprezintă tulburări ale atenției, hiperactivitate și neurotizare secundară. În contextul colectivului, copilul nu acordă atenție nici profesorului, nici colegilor, dispune de o necesitate motrică crescută, nu poate sta locului, eșecul sistematic datorat deficienței intelectuale, respectiv faptului că elevul nu este capabil de performanțele colectivului, implică dezvoltarea unor simptome comportamentale neurotice secundare: ticuri, comportament inhibat, sau chiar opusul acestuia, comportament extravagant menit să compenseze deficiențele intelectuale.

Sindromul cognitiv specific, care poate afecta una sau mai multe aptitudini.

Studiind cu atenție semnele prezentate ale tulburărilor de învățare, învățătorul va fi treptat în stare să recunoască aceste deficiențe, conform criteriilor enumerate. Prin recunoașterea tulburării de învățare la elevi, învățătorul a făcut primul pas în remedierea elevului. Din moment ce învățătorul devine competent în stabilirea cauzelor dificultăților de învățare, el va fi capabil să abordeze în mod diferențiat învățarea/ educarea acestui elev. Aceasta necesită eforturi și energii suplimentare din partea învățătorului, deoarece elevii cu dificultăți de învățare au nevoie de activități recuperatoare și de o atitudine specifică, conform nevoilor individuale. Abordarea diferențiată necesită o colaborare strânsă între pedagog și psihologul școlar. Pe de o parte, învățătorului îi revin responsabilitățile abordării diferențiate, pe de altă parte colaborarea lui cu psihologul școlar mărește eficacitatea intervenției educaționale.

Activitatea psihopedagogică cu copiii cu dificultăți de învățare trebuie să prezinte un efect dublu:

- având un caracter corectiv-formativ, ea are ca scop central reducerea și corecția deficiențelor intervenite în dezvoltare
- prin întreținerea și stimularea factorilor non-cognitivi ai personalității cum ar fi: motivația de învățare, interes, senzația competenței, aptitudini de comunicare verbală, etc .

Strategii pedagogice privind recuperarea, corecția și dezvoltarea funcțiilor cognitive și ale aptitudinilor parțiale deficitare

Intervenția recuperatorie trebuie întotdeauna să respecte personalitatea și nivelul de deficiență al copilului. Criteriul de alegere a programului de dezvoltare, a etapelor programului intră în resortul unei persoane competente: psiholog, psihopedagog, profesor consilier. Ceea ce revine învățătorului va fi aplicarea programului stabilit împreună cu psihologul, sub forma unor activități suplimentare (aditive la programa școlară) în sălile de clasă.

Consideram că nu există „rețete” pentru integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă. Cei care manifestă deschidere pentru integrarea acestora vor găsi și strategiile potrivite. Fiecare copil are dreptul la educație și merită să i se acorde o șansă. Învățând împreună, copiii învață să trăiască împreună, să se accepte și să se ajute la nevoie.

Integrarea copiilor cu CES conferă instituției școlare rolul de componentă fundamentală a sistemului social, aptă să răspundă concret imperativelor de moment ale evoluției din societatea contemporană și să rezolve o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare/ valorizare socială a fiecărui individ și la capacitatea acestuia de a se adapta și integra într-o societate aflată în continuă transformare.

Pornind de la principiul dreptului egal la educație pentru toți copiii, metodele activ-participative permit elevului satisfacerea interesului pentru cunoaștere, facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare, sporind gradul de socializare a elevilor ,stimulează și dezvoltă învățarea prin cooperare. Metodele care favorizează înțelegerea conceptelor și ideilor, valorifică experiența proprie a elevilor sunt: discuția, dezbateră, jocul de rol. Metodele care stimulează gândirea și creativitatea îi determină pe elevi să caute și să dezvolte soluții pentru diferite probleme, să compare și să analizeze situații date sunt: studiul de caz, rezolvarea de probleme, exercițiul.

Metodele prin care elevii sunt învățați să lucreze productiv unii cu alții și să-și dezvolte abilități de colaborare sunt: mozaicul, proiectul în grupuri mici.

În condițiile unei educații incluzive, metodele active de învățare prin cooperare au o mare eficiență și de aceea sugerăm recurgerea la câteva posibile strategii de învățare care pot fi aplicate cu succes.

1. Predicțiile în perechi. Elevii vor fi grupați în perechi, având fiecare o foaie de hârtie și un creion. Profesorul le oferă o listă cu câteva cuvinte dintr-o povestire. În urma discuțiilor elevii vor trebui să alcătuiască o compunere sau un scenariu pe baza unor predicții în jurul unei liste oferite.

2. Știu/ vreau să știu/ am învățat. Elevii scriu pe o coloana ceea ce știu despre o temă, pe altă coloană ceea ce vor să știe și pe alta ce au învățat. La sfârșitul lecției se verifică ce cunoștințe noi au dobândit elevii.

3. Brainstormingul. Individual sau în perechi, elevii prezintă sau scriu pe hârtie toate lucrurile pe care le știu despre un anumit subiect.

4. Interviuul în etape. Profesorul adresează o întrebare elevilor grupați câte trei-patru. Fiecare elev găsește o soluție și o formulează în scris. Apoi elevii se confruntă reciproc în legătură cu răspunsul, după care perechile se alătură altor perechi formând grupuri în care fiecare elev prezintă soluția partenerului.

5. Turul galeriei. Grupuri de 3-4 elevi lucrează la o problema care are drept rezultat un produs (schema, desen, compunere). După expunerea produselor, fiecare grup examinează produsele celorlalte grupe, discută, apoi fac recomandări.

Învățarea prin cooperare, ascultarea și acceptarea opiniilor, luarea împreună a deciziilor constituie momente active ale predării și învățării. Dacă strategiile tradiționale își propun cultivarea relațiilor de prietenie și înțelegere între copii, strategiile incluzive au un impact mai profund. Ele îi învață pe copii să se accepte așa cum sunt, indiferent de etichetele pe care societatea le pune și să colaboreze în vederea realizării obiectivelor de interes comun.

Bibliografie

1. Vrasmaș Ecaterina Adina, *Introducere în Educația cerințelor speciale*, Universitatea din București, Editura Credis, 2004
2. Emil Verza, Florin Emil Verza (coordonatori), *Tratat de psihopedagogie specială*, Editura Universității din București, 2011.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ PRIN JOC

Profesor învățământ preșcolar Spînu Elena

Liceul Tehnologic Nr.1, Câmpulung Moldovenesc;

Unitate structură, GPP „Căsuța Piticilor” Câmpulung Moldovenesc

„Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.” (Șovar, R., 1999).

Incluziunea școlară se definește prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenența etnică sau socială, religie, naționalitate sau infirmitate și este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității – condiție normală a conviețuirii umane. Învățământul incluziv presupune ca toți copiii cu nevoi speciale sau cu dizabilități și ceilalți fără probleme să învețe împreună în instituțiile de învățământ având sprijinul corespunzător.

„Educația incluzivă se referă la ridicarea tuturor barierelor în învățare și la asigurarea participării tuturor celor vulnerabili la excludere și marginalizare” (UNESCO, 2000).

Principiul fundamental al educației incluzive constă într-un învățământ pentru toți, împreună cu toți și constituie un deziderat și o realitate care are din ce în ce mai mulți adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare- incluziune.

Un început timpuriu în grupuri de joacă sau grădinițe obișnuite este cea mai bună pregătire pentru o viață integrată. Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu nevoi speciale sau dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Și copiii diferiți au drepturi egale cu ceilalți, iar o educație separată ar duce la marginalizare și discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine și afirmarea personalității.

Beneficiile incluziunii sunt reciproce, dar majoritatea dintre noi n-am simțit încă acest lucru. Separarea ne limitează înțelegerea reciprocă. Familiaritatea și toleranța reduc frica și respingerea favorizând relații de comunicare și colaborare în beneficiul tuturor.

Dezvoltarea copilului în perioada preșcolară constituie o preocupare nu numai a familiei, ci și a sistemului general de învățământ, prin programele elaborate și derulate de grădinițe. Ele au o influență determinantă asupra formării inteligenței, personalității și a comportamentelor sociale. Educația ajută la eliminarea prejudecăților la adresa unor grupuri, deoarece învățăm să trăim împreună, întâlnindu-ne unii cu alții, vorbind, mâncând, jucându-ne, promovând astfel înțelegerea, toleranța și respectul reciproc .

Rolul educației este acela de a dezvolta conștiința copilului, pentru ca de mic să fie pregătit să accepte drepturile și valoarea individului cu diferite nevoi, indiferent de natura lor. Investigând universul ființei umane cadrele didactice se confruntă cu o mare diversitate, care constă în aceea că, sunt puse în situația de a căuta mereu noi soluții la problemele ridicate de copiii care trec pragul grădinițelor. Mulți educatori au înțeles cât de importantă este intervenția educativă pentru copilul cu cerințe educaționale speciale sau cu dizabilități și nu privesc acest lucru ca pe o povară, ci ca pe o provocare.

Un prim pas care trebuie făcut de educatoare pentru a-i determina pe copiii din grupă să înțeleagă diferențele dintre ei este combaterea prejudecăților aduse de copiii din mediul familial, prejudecăți care duc la atitudini de discriminare față de cei „diferiți”.

Rolul educatoarei este stimularea toleranței copiilor și acceptarea necondiționată a diversității într-un grup, cooperarea, lucrul în echipă . Ea trebuie să pregătească grupa, să vorbească cu copiii despre ceea ce înseamnă un copil „diferit” față de ei, într-o manieră corectă și pozitivă, accesibilă. Se pot face diferite simulări cu ei, pentru a-i sensibiliza și a-i ajuta să înțeleagă mai bine situația celor în cauză. Se pot folosi texte literare, povești, se pot organiza vizite la persoane cu deficiențe.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță, fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Copiii cu CES trebuie încurajați și stimulați, ajutați să se integreze în grup, iar, pentru că educatoarea educă prin joc, acesta reprezintă modalitatea cea mai potrivită pentru integrare. Ca activitate de bază în grădiniță, jocul constituie pentru copiii cu cerințe educative speciale forma cea mai eficientă de socializare, recuperare și cea mai bună modalitate de a apropia copiii cu CES de ceilalți copii din grupă. În cadrul jocurilor, barierele de orice natură dintre copii dispar, aici copilul cu cerințe educative speciale reușește să-și depășească neputințele și frustrările, aici se pot obține succese, mici, dar motivante, ceea ce le satisface trebuința de a fi apreciați.

Educația incluzivă se desfășoară în cadrul unui proces interdisciplinar zilnic, cuprinzând forme de organizare multiple, desfășurate sub cele trei forme de organizare: jocuri, activități pe domenii experiențiale, activități de dezvoltare personală și activități extracurriculare, cuprinzând toate domeniile de activitate .

Majoritatea timpului lor liber și nu numai, copiii și-l petrec jucându-se.

Jocul reprezintă pentru copii o modalitate de a-și exprima propriile capacități. Prin joc, copilul capătă informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp. În timpul jocului, copilul vine în contact cu alți copii sau cu adultul, astfel că jocul are un caracter social.

Jocurile sociale sunt esențiale pentru copiii cu deficiențe, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. În aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc (loto, domino, cuburi, cărți de joc etc.). În perioada de preșcolar jocul se desfășoară mai ales în grup, asigurându-se astfel socializarea.

În timpul jocurilor și a alegerii centrelor de interes se naște un mediu educațional în care fiecare îl acceptă pe celălalt așa cum este și așa cum se poate exprima, creându-se un spațiu de convețuire caracterizat prin acceptare, toleranță și diversitate.

Prin joc, copilul cu dizabilități poate să exploreze lumea înconjurătoare, poate să-și lărgască sfera de achiziții, de abilități, de deprinderi, să-și modeleze comportamentul.

Educatoarea are posibilitatea, în timpul jocurilor și a alegerii centrelor de interes de către copii, de a trata individualizat copiii integrați, de a lucra cu ei pentru recuperarea deprinderilor și capacităților nerealizate în activitățile frontale dar și de a stimula o atitudine pozitivă față de sine, de a încuraja încrederea în forțele proprii.

Așadar, jocul rămâne pentru copilul cu dizabilități forma permanentă de recuperare și socializare . Prin joc, copilul poate să facă ceea ce poate, ceea ce-i place, ajungând într-un final să învețe multe de la cei cu care se joacă. În momentul integrării copiilor cu cerințe speciale în grădiniță este necesară întocmirea de către educatoare a calendarului activităților compensatorii care trebuie să înlăture cauzele care au împiedicat dezvoltarea normală a acestora și care au stânjenit o mai rapidă integrare a copiilor în colectiv. Sărăcia reprezentărilor, lipsa contactului cu mediul înconjurător și

cunoașterii directe unor obiecte, fenomene, lipsa de comunicare și de recunoaștere a simbolurilor verbale, lipsa de afecțiune a celor din jur față de ei reprezintă de obicei cauzele care împiedică o dezvoltare normală.

În grădiniță se desfășoară multe tipuri de jocuri însă cele care îi ajută pe copiii cu CES sunt:

1) Jocurile manipulative care au o importanță deosebită pentru stimularea senzorială a copiilor oferă, prin simplitatea lor, condiții deosebite pentru dezvoltarea senzorială a acestora. Aceste jocuri pot fi utilizate de asemenea pentru formarea unei imagini de sine pozitive, pentru stimularea unor relații de prietenie cu colegii de grupă, contribuind astfel la socializarea și integrarea copiilor cu CES în colectivitate.

2) Jocul-învățare explorator-manipulativ constituie de la formele incipiente ale jocului până la formele avansate ale sale o importantă sursă de explorare a mediului și de stimulare senzorială a copilului. Organizarea stimulilor poate fi gândită să vină în sprijinul copilului, în funcție de nevoile acestuia în vederea îmbogățirii experienței senzoriale.

3) Exercițiile senzoriale organizate în grădiniță trebuie să aibă un caracter diferențiat și individual. Fiecare copil trebuie să participe activ la desfășurarea exercițiilor respective. Reușita unui exercițiu senzorial depinde de folosirea, prezentarea și distribuirea materialului didactic.

Jocurile senzoriale fac multă plăcere tuturor copiilor. Această etapă de joc-învățare, de tip explorare-manipulare, constituie o etapă foarte importantă în evoluția copilului cu dizabilități. Jucându-se împreună, copiii învață să trăiască împreună! ...

Incluziunea fără resurse, fără suport, fără implicare, fără restructurare, fără pregătire continuă nu va merge. În consecință, accentul și prioritatea care se pun tot mai clar în abordarea conceptual și practică a educației speciale - prin paradigma grădiniței incluzive – evidențiază cert că aceasta trebuie să fie tot mai mult și o responsabilitate a grădinițelor obișnuite, lucru realizabil atunci când structurile și sistemul sunt adecvate, când de la afirmația „educație pentru toți” vom putea trece la practica „educație pentru fiecare”.

Susțin cu tărie că un copil cu CES se poate dezvolta mult mai bine într-o colectivitate de copii normali deoarece în viață va trebui să trăiască cu aceștia și alături de aceștia. Cum se va încadra un astfel de copil într-o societate care nu-l va accepta, pentru că a trăit izolat? Cum se va privi chiar el, într-o societate pe care nu o cunoaște, între oameni pe care nu-i înțelege ?

BIBLIOGRAFIE:

1. Fluieraș, V., Teoria și practica învățării prin cooperare, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005;
2. Marcu, V., (coordonator), Studii și cercetări: Educația omului de azi pentru lumea de mâine, Editura Universității, Oradea 2005;

3. Programe pentru grădinițele speciale, , Editura Didactică și pedagogică, București,1993;
4. Revista Învățământului Preșcolar 1-2/2006;
- 5.Stanca, I.,Mușu, I.,Psihopedagogie specială. Deficiențe senzoriale, Editura Pro Humanitate, București, 1997;
6. Vrasmas, E., Școala și educația pentru toți, Editura Miniped. București, 2004

Plan de acțiune pentru integrarea copiilor cu dizabilități

Profesor Sucea Veronica

Liceul Tehnologic Localitatea: Tisman, Județul: Gorj

Numele și prenumele: B.A.

Vârsta: 11 ani

Clasa: V

1. TIPUL

Studiu de caz care afectează grupul clasei de elevi.

2. DESCRIEREA PROBLEMEI

a. Tipologia problemei

- elevul manifestă un comportament foarte agresiv în mod special la școală, dar și în familie: lovește fără motiv, mușcă, împinge;
- este agitat, distruge lucrurile celorlalți colegi (ex: penare);
- manifestă un limbaj vulgar, presărat cu injurii la adresa colegilor;
- provoacă dezordine în jurul lui: se joacă cu caietele și cărțile proprii, împreună cu alte lucrări ale colegilor le aruncă prin clasă.

b. Actori implicați

- această situație aduce prejudicii clasei de elevi, mulți dintre ei refuzând să mai vină la școală din cauza elevului B.A.;
- părinții colegilor de clasă solicită mutarea disciplinară la altă clasă.

c. Contextul apariției

În depistarea comportamentului agresiv al elevului am căutat să răspund la următoarele întrebări:

- **Când au apărut aceste manifestări agresive ale elevului?** - nu atât localizarea în timp a apariției lor, ci în special a momentelor, situațiilor sau evenimentelor din jurul lui: ceartă, schimbări, separări, nașterea unui frate sau soră, plecarea unei persoane, situații confuze, violență.
- **Când se manifestă elevul agresiv?** - unde apare agresivitatea (acasă, în parc, pe stradă, la grădiniță, în alte locuri) pentru a putea înțelege care este partea conflictuală, de ce copilul

alege să se comporte în felul acesta și ce anume din mediul respectiv îi creează dificultăți în a se adapta sau exprima.

- **Față de cine se manifestă agresiv?** - Împotriva cui se direcționează agresivitatea, este o manifestare difuză și generalizată sau apare în relație cu persoane determinate.
- **Cum sunt manifestările sale?** - Agresivitatea elevului poate fi directă: zgârie, zgâlțâie sau îți mușcă prietenii, colegii de clasă, distruge obiectele proprii și pe ale colegilor și ridică mâna asupra mamei. Agresivitatea poate, de asemenea, să ia forma unor exigențe permanente care sfârșesc prin a-l sufoca pe adult.
- .
- **Cum este copilul în familie?** - Cum este relația cu mama? Cum este relația cu tata? Există frați, surori? Care este rolul bunicilor? Există și alte persoane importante pentru copil care formează o familie lărgită?
- **Cum este familia?** - Relațiile și interacțiunile intrafamiliale, precum și cele cu persoanele din exterior sunt toate filtrate de către copil și se constituie într-o varietate de stimuli, pentru care nu are întotdeauna un răspuns sau o reacție adecvată

d. Descrierea situației

Modelul agresivității cazului analizat:

- Nesigur în mediile necunoscute, noi;
- Nesiguranță cu privire la simpatiile interumane;
- Comportament agresiv ca modalitate de obținere a respectului;
- Agresivitatea crescută are drept consecințe pedepsele, sancțiunile și mai ales respingerea socială.

e. Care sunt motivele pentru care o considerăm o nevoie emergentă?

Motivele pentru care această problemă semnalată este tratată ca fiind o nevoie emergentă rezultă din ansamblul de provocări, evenimente, probleme și amenințări care sunt relevante în dezvoltarea elevului și care manifestă o creștere dramatică în incidența lor.

f. Posibile riscuri

- conflictul să crească în intensitate;
- elevul S.P. să nu reușească să își gestioneze emoțiile negative;
- să se mute elevi din clasă sau/și părinții să solicite mutarea disciplinară a elevului S.P.

3. PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

A. Ce s-a făcut pentru soluționarea problemei?

a. Obiectiv de lungă durată:

Stabilirea unei relații de încredere și acceptare reciprocă cu colegii de clasă și familia.

b. Obiective specifice:

- dezvoltarea capacității de a analiza conflictele;
- identificarea și exersarea de soluții pozitive la conflicte;
- utilizarea instrucțiunilor de autocontrol;
- dezvoltarea autocontrolului;
- stabilizarea comportamentelor adecvate.

În urma analizării tuturor rezultatelor obținute în urma investigării, am ajuns la concluzia că situația comportamentală a elevului poate fi privită din mai multe unghiuri. Acest avantaj este oferit de disponibilitatea persoanelor din anturajul copilului.

Pentru elevul S.P. am realizat o intervenție pe două planuri:

- consiliere educațională cu elevul;
- consiliere educațională cu părinții.

B. Care sunt acțiunile recomandate pentru soluționarea problemei apărute?

1. Consiliere educațională cu elevul

Modalități de a stăpâni furia copilului:

Elevul B.A. va trebui învățat tehnici de stăpânire a mâniei. Metodele pe care le-am folosit în relația cu elevul agresiv:

- **Discuția**-am rugat, cu calm, elevul să explice care este motivul pentru care a devenit atât de nervosă. Răspunsul lui a fost că nu deține controlul și nu se poate stăpâni de unul singur. De aceea, am sugerat că în 5 minute ar putea să se calmeze și să se gândească la acțiunile sale pe *scăunelul gânditorilor*. Apoi, i-am propus modalități civilizate de a obține ceea ce dorește: să discute și să ceară mai degrabă, decât să ia ceva fără a spune nimic, să își aștepte rândul sau să schimbe jucăriile cu alți elevi din clasă.
- **Exerciții fizice aplicate** - pentru a se elibera de o parte de mânie l-am antrenat într-o serie de acțiuni și exerciții fizice cum ar fi: tropăitul din picioare. L-am încurajat să facă lucrurile care îi plac - să coloreze sau să îndeplinească anumite sarcini pentru mine.
- **Confort psihic și afecțiune** - Am făcut apel la puterea unei îmbrățișări și capacitatea lei de a face elevul să se simtă înțeles, iubit și acceptat.
- **Aprecierea bunei purtări** -L-am asigurat că observ atunci când își rezolvă problemele legate de mânie într-un mod pozitiv.

2.Consiliere educațională cu părinții:

Probleme identificate în cadrul familiei:

Părinții au o afacere, lucrează amândoi și sâmbăta, de aceea elevul este mai mult cu fratele său mai mare, care îl aduce la școală.

D-nul B, tatăl elevului nu are deloc legături cu școala, iar doamna B. mama, vizitează ocazional școala, atunci când nu își ajută soțul și fiind foarte îngrijorat de agresivitatea manifestată de elevul S.P. deoarece primește foarte multe reclamații de la ceilalți părinți. Cu toate acestea refuză sfaturile părinților de a consulta un psiholog, considerând că acesta nu o va putea ajuta și că problemele vor fi rezolvate în timp, odată cu maturizarea elevului. Soluția optimă ar fi în opinia tatălui, mutarea elevului la o altă școală.

Mama, căreia i-ar reveni sarcina deplină a supravegherii permanente a fiului ei, refuză asumarea acestei responsabilități sub pretextul că nu poate face față și nu îl poate stăpâni.

Aceste reacții l-au determinat pe elev să creadă că nu mai este iubit. Mereu întreabă la școală și acasă *Mă iubești?* sau *Pe mine nu mă iubești?*.

Obiective vizate în terapia părinților:

- Consilierea părinților pentru a înțelege nevoile reale ale elevului S.P.;
- Formarea unui stil parental adaptat nevoilor reale ale elevului;
- Implicarea copilului în sarcini pe măsura capacității de înțelegere și acțiune a acestuia;
- Formarea unui program comun de petrecerea timpului liber cu copilul;

- Redescoperirea relațiilor afective dintre părinți și copil.

Aceste obiective ar putea fi realizate în special prin participarea părinților la cursuri parentale de tipul *Educați așa!*

3. REZULTATE

Creșterea încrederii în forțele proprii;

Rezolvarea crizelor de identitate;

Creșterea stimei de sine;

Integrare în colectiv și relaționare pozitivă cu colegii;

Colaborare în realizarea sarcinilor de echipă;

Detensionarea și îmbunătățirea situației familiare;

Găsirea unor soluții concrete pentru situațiile de criză.

CONCLUZII

Violența în școală este o expresie a violenței din societate; când violența se produce în școală, ea conduce și la alte consecințe: alături de prejudicii, victimizare, uneori moarte, violența din școală reduce șansele elevilor de a-și dezvolta personalitatea pe deplin și de a dobândi o educație de calitate.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

TEST LIMBA FRANCEZĂ

- CLASA A VI-A

PENTRU ELEVII CU CES

PROFESOR DE LIMBA FRANCEZĂ ȘERDIN GABRIELA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ "PROF.CONSTANTIN DINCĂ" ULMENI,BUZĂU

1. *Regardez les images et associez-les avec les mots:*

6 X 0,5=3 p

La maison

Le garçon

Le cahier

La fille

Le chien

Le chat

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

2. *Complétez les phrases par les mots suivants : mère, père, sœur, frère, grand-mère, grand-père . .*

5X0,5=2,5 p

Ma ..... est mon ange protecteur.
Mon ..... est le mari de ma mère.
Ma .....est très vieille.
Ma ..... est ma meilleure amie.
Mon ..... est le mari de ma grand-mère.
Mon ..... est plus jeune que moi.

3. *Traduisez en français:*

5X0,5=2,5 p

Carte-
Floare-
Roșu-
Alb-
Negru-

Se acordă 2 puncte din oficiu.

IMPORTANȚA MEDIULUI AFECTOGEN PENTRU COPILUL CU DEFICIENȚE MINTALE

Profesor: Teodorovici Cristina, Bilius Vasile
CSEI Suceava

Trăirile afective exprimă raporturile de satisfacție ori de insatisfacție ale persoanei față de stimulările și situațiile date, atitudinile sale de aprobare ori respingere, de căutare sau evitare a stimulilor afectogeni. Procesele afective angrenează în desfășurarea lor o seamă de subsisteme neurofuncționale nespecifice, cu ecou în cele mai profunde mecaisme vegetative, în formațiunile reticulate, ca și în structurile complexe ale emisferelor cerebrale.

La fel ca și în celelalte fenomene psihice, procesele afective nu pot fi înțelese decât din relațiile reciproce dintre organism și mediu, din atitudinile omului față de muncă, societate și față de sine însuși. Teoriile care consideră procesele afective ca manifestări ale unor forțe interioare sau ca reacțiimecanice la stimulenți ai lumii obiective, sunt deopotrivă neștiințifice și sterile.

Fenomenele afective, ca și fenomenele psihice, sunt condiționate de influențele externe, numai că aceste influențe se exercită nemijlocit, reflectându-se prin întreaga structură psihică a personalității.

Copilul, vine pe lume ca orice pui de animal firav, neajutorat, inconștient și nu caută decât să-și asigure cerințele instinctuale care îi asigură viața. Legea lui este satisfacerea foamei, culcuș comod, liniște și senzație de bine pe care i le asigură îngrijirile și afecțiunea celor din jur.

În timp ce copilul crește, învață și își dezvoltă, pe rând, capacitatea intelectuală, afectivitatea și particularitățile viitoare sale personalități – care se formează datorită interacțiunii continue între factorii interni și cei externi.

Privită în perspectivă și retrospectivă, câteva din etapele vieții, joacă un rol hotărâtor în formarea unui om:

- copilăria, în care educației i se cere să pună baza viitorului echilibru psihic al adultului, evitând greșelile educative care pot fi cauza unor iremediabile deviații mintale și sufletești;
- pubertatea și adolescența, care prin dezechilibrul organic și neurohormonal menit să transforme copilul în adult, produc o schimbare profundă în sfera afectivă.

Copilăria este într-adevăr „vârsta de aur”, vârsta când acea comoară vie pe care o reprezintă copilul se poate transforma într-o cunună prețioasă sau se poate risipi „în cele șapte vânturi”. Meșterii făurari vor fi în prima etapă părinții, ajutați ulterior de dascăli, sprijiniți de marea comunitate a oamenilor, a societății și a colectivului.

Cea mai bună educație este cea pe care o aplică părinții uniți într-o căsnicie fericită, echilibrată din punct de vedere psihico-fizic. Familia, privită ca nucleu social, influențează întreaga evoluție de viață a omului și își pune amprenta cu evidență pe întreaga personalitate.

Un cuvânt potrivit spus la timpul său, o măsură educativă dreaptă, un remediu medical dacă este cazul, evitarea stărilor prelungite de anxietate îl pot face pe copil să se dezvolte bine și armonios.

Familia se impune ca un factor cu cea mai puternică influență asupra copilului prin continuitate, afectivitate și autoritate. Nimic nu poate înlocui căldura sufletească ce se răsfrânge în sufletul copilului mic, ființă neajutorată.

Căldura afectivă, pe care copilul o găsește în familie este condiția fundamentală a plămădirii unui fond sănătos al sufletului uman, iar autoritatea, pe care în mod normal părinții și-o capătă prin demnitate și exigență, este condiția cultivării respectului față de om și societate, sentiment pe care îl găsim la temelia celui mai autentic umanism.

Copiii au nevoie de dragoste, de dragoste deschisă manifestată, dar și de severitate. Unele trebuințe bio-psihice ale copilului se înscriu în domeniul afectiv. Satisfacerea sau nesatisfacerea nevoii afective lasă urme adânci în cursul vieții omului. Afectivitatea este un stimulent constant și necesar al oricărei dezvoltări psihice, dezvoltare care este un proces cu rădăcini adânci în mediul social, familial și cultural. Mulți psihologi consideră afectivitatea drept starea psihică cea mai profundă, cristalizată în jurul Eului, ca un răspuns dominator și unificator al întregului psihism la modificările unei tendințe psihice. Ea avertizează conștiința de starea bună sau rea a organismului biopsihic, ne indică utilitatea obiectelor și situațiilor pentru noi și în ce măsură ele convin sau nu trebuințelor noastre. Relația organism – mediu, ca și orice modificare a metabolismului și echilibrului endocrin, este înregistrat afectiv.

Deficiența mintală nu este ca fenomen reversibilă, dar are totuși, în planul personalității o evoluție pozitivă, dacă mediul cultural, educativ și sistemul de relații afective interindividuale și de grup se constituie ca factori și mijloace compensatorii. Recuperarea, în special în direcția principală a structurării personalității, asigură și mijloace deficienței mintal posibilitatea integrării sociale.

Stă în puterea educației, mai ales în primii ani ai copilăriei, de a contribui la dezvoltarea ulterioară a personalității, dependența în mare măsură de regimul de viață din familie, unitatea de ocrotire, școala, mediul social, cultural în care elevul își desfășoară activitatea. Copilul nu trebuie să simtă lipsa afecțiunii materno-paterne care-i oferă posibilitatea de dezvoltare ca personalitate și îi va permite integrarea într-un sistem de relații sociale.

Din varietatea extremă a formelor de tulburare a comportamentului afectiv evidențiez pe cele mai des întâlnite în practica educațională:

- Crizele de afect sunt descărcări puternice ale afectelor primare care se manifestă prin agitație motorie, țipete, răgete, tendința de violență, automutilare;

- Mânie, furie, pe fondul unei afectivități crescute, crize de râs, de plâns fără motivare;

- Teamă, frică, comportament de apărare;

- Inhibiție afectivă, defensivitate, retragere, izolare, negativism;

- Somnolență, dezinteres, apatie, trecerea rapidă de la apatie la explozii afective: râs-plâns, respingere-adeziune, tristețe-bucurie etc;

- Enurezis nocturn, onicofagie, anorexie, vise terifiante, agitație motorie;

- Instabilitate psihoafectivă relațională, hipermotivitate, impulsivitate;

-Tulburări ale ritmului vorbirii, ale fonației și articulației.

În urma aplicării la clasă a unui grupaj de teste, am observat trei tipuri de relații afective care pot apărea între membrii grupului: atracție, repulsie, indiferență.

Testul familiei, al lui Louis Corman, oferă posibilitatea de a surprinde și releva aspecte ale afectivității, inteligenței, simbolismului, nivelului grafic și al structurilor formale – elemente structurale ale personalității. Testul oferă atât posibilitatea relevării relațiilor afective ale grupului familial, cât și explorarea conflictului sufletului copilului. Elementul esențial pe care acest test caută să-l scoată în evidență este relația interpersonală în cadrul familiei. Instrucțiunea prevede ca fiecare copil să deseneze familia sa.

Testul mesei festive, al lui C. Păunescu, relevă relațiile afective valorizate ale subiectului cu sine și cu societatea. Instrucțiunea prevede: sărbătorești ziua ta de naștere. Cu ocazia acestui eveniment important și plăcut din viața ta se organizează o masă festivă. Trebuie să inviți la această masă 13 persoane pe care tu le vrei. Persoanele se vor așeza la masă pe locul indicat de tine, după voia ta. Tu fixezi locul fiecărei persoane, prin scrierea numelui pe scaun.

Testul de aspirație, tip compunere „Ce-mi doresc plăcut în viață”, urmărește a releva trebuințe ce corespund motivației superioare, bazându-se pe ipoteza că mecanismul, pentru care sistemul afectiv este un amplificator, depinde atât de fondul genetic cât și de rolul factorului social.

Modul de prelucrare a testelor ne oferă o serie de date care duc la concluzia că familia rămâne mediul natural al copilului și de la care acesta așteaptă înțelegere, îngrijire și îndrumare, dar mai ales afecțiune – hrana sufletească; factorul afectiv fiind adevăratul *drive* care se impune în dezvoltarea personalității copilului.

Activitatea de instruire și educare a deficientului mintal trebuie desfășurată într-un climat generator de stări afectiv-emoționale (plăcere, bucurie, succes) care duc la acțiunea înțeleasă ca trebuință, necesitate, utilitate. Starea afectivă generalizată pe care și-o elaborează individul și care definește gradul lui de îndepărtare sau de apropiere și coeziunea psihologică în sistemul relațional dat, are o mare importanță pentru comportamentul afectogen.

Educația, în cadrul normal al vieții sociale școlare, dezvoltă cunoștințe, dar acționează și asupra formării trăsăturilor de caracter a intereselor, a laturii morale și proiective ale personalității. Procesul educației deficientului mintal trebuie să fie bazat pe relația afectivă cadru didactic-elev, elev-elev, elev-familie. În cadrul acestui sistem de relații, copilul nu trebuie privit ca un simplu obiect al educației, ci un om în formare și dezvoltare, cu nevoile și interesele lui personale. O relație apropiată între educator și elev impune cunoașterea și înțelegerea copilului, atitudine caldă și plină de solitudine față de copil.

Afectivitatea este un stimulent constant și necesar oricărei dezvoltări psihice, dezvoltare care este un proces cu rădăcini adânci în mediul social, familial și cultural.

Bibliografie:

1. Păunescu, Constantin, *Deficiența mintală și organizarea personalității*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977;
2. <https://ro.m.wikipedia.org/wiki/Afectivitatea>

Modalitatea de integrare a copiilor cu CES prin intermediul jocului

Prof. învă. preșcolar Trandafir Casandra
G.P.P. Prichindel Suceava

Fiecare om descoperă încă din copilărie ce înseamnă a de această activitate. Ideea de „joc” ne arată, în sens pozitiv, că trebuie să îndrăznim, că trebuie să luptăm, că trebuie să ne lăsăm ademeniți de această activitate. „A te juca. Jocul este ocupația preferată și cea mai intensă a copiilor. Adulții reneagă des și repede amintirile legate de joc” este o confruntare plăcută cu tine însuși, cu ceilalți, cu diferite materiale și procese și cu mediul înconjurător. În societatea noastră modernă ideea de joc a decăzut. Limbajul curent preferă acele sensuri ale cuvântului care trimit la o conotație negativă: „Este doar un joc!”, „Înainte munca, după aceea urmează jocul!”, „Te joci cu mine?” ș.a.m.d.

Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern, „direct și indirect” atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori, media etc.

O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Pentru integrarea cu succes a copiilor cu dizabilități în învățământul de masă, în grupele obișnuite de copii sunt necesare:

- Existența unor centre de resurse, informare și comunicare;
- Formarea inițială și continuă a cadrelor didactice în problematica CES;
- Adaptarea și flexibilitatea curriculum-ului (pre)școlar;
- Evaluarea progresului școlar al copiilor cu CES integrați în grădinițele obișnuite;
- Implicarea, încurajarea participării părinților, schimbul de informații, consilierea părinților în măsura solicitărilor și a necesităților, mobilizarea resurselor disponibile și competente.

Din experiența personală pot afirma că orice cadru didactic poate folosi în procesul instructiv-educativ cât și de integrare în colectivitate, diverse strategii și intervenții utile:

- Crearea unui climat afectiv-pozitiv;
- Stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare;
- Încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor;
- Încurajarea independenței, creșterea autonomiei personale;
- Încurajarea eforturilor;
- Sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor, fără a crea dependență;
- Folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, astfel încât să fie încurajat și evidențiat cel mai mic progres;
- Crearea unui climat afectiv, confortabil;
- Centrarea învățării pe activitatea practică;
- Sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile;
- Folosirea învățării afective;
- Adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare, evaluare, etc.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități.

Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor care au dizabilități; prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe. Zi motivațiile principale pentru joc.

În instituțiile de îngrijire sau în cele de educație, programele bazate pe obținerea de rezultate vizibile, observabile și măsurabile câștigă tot mai mult teren. În aceste condiții, considerăm absolut necesar să conștientizăm rolul jocului și să îl poziționăm în locul corect, în raport cu restul activităților specifice mediului preșcolar. În literatura pedagogică, jocul este considerat o unealtă a minții.

Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități. Astfel copilul capătă prin joc informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp. Datorită faptului că se desfășoară mai ales în grup, jocul asigură socializarea. Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura.

Jocurile trebuie însă să fie adaptate în funcție de deficiența copilului.

În mod obișnuit, o asemenea activitate este izvorâta din nevoia de acțiune, de mișcare a copilului - o modalitate de a-și consuma energia - sau de a se distra, un mod plăcut de a utilizat timpul și nu numai.

Acțiunile se desfășoară mai ales în grup, asigurându-se astfel socializarea. Din acest motiv, copiii cu handicap trebuie să fie înscriși alături de copii sănătoși. Copiii sunt curioși, dar practici, astfel că ei vor accepta ușor un copil cu deficiență fizică, care se deplasează în fotoliu rulant sau în cârje. Ei sunt suficient de simpli și deschiși pentru a accepta ușor un coleg cu probleme de sănătate. Totuși, trebuie să fim atenți la unele probleme deosebite. Unii copii cu deficiente au avut experiența neplăcută a spitalizării și a separării de părinți. De aceea, pot apărea reacții intense. În alte cazuri, copilul are probleme legate de utilizarea toaletei și de deplasare. În aceste situații, este de preferat să se solicite prezența mamei până la acomodarea copilului în colectivitate și acomodarea personalului cu problemele copilului.

Psihologia jocului evidențiază importanta activării acestei metode mai ales în învățământul preșcolar și primar. Analiza sa permite cadrului didactic valorificarea principalelor cinci direcții de dezvoltare, orientare astfel :

- „de la grupurile mici spre grupurile tot mai numeroase;
- de la grupurile instabile spre grupurile tot mai stabile;
- de la jocurile fără subiect spre cele cu subiect;
- de la șirul de episoade nelegate între ele spre jocul cu subiect și cu desfășurare sistematică;
- de la reflectarea vieții personale și a ambianței apropiate, la reflectarea evenimentelor vieții școlare " (Elkonin). Această activitate dinamizează acțiunea didactică prin intermediul motivațiilor ludice care sunt subordonate scopului activității de predare- învățare, dar și de evaluare.

Modalitățile de realizare angajează următoarele criterii pedagogice de clasificare a jocurilor didactice :

- după obiective prioritare : jocuri senzoriale(auditive, vizuale, tactile), jocuri de observare, de dezvoltare a limbajului, de stimulare a cunoașterii interactive ;

- după forma de exprimare : jocuri simbolice, de orientare, de sensibilizare, conceptuale, jocuri-ghicitori, jocuri de cuvinte încrucișate

- după conținutul instruirii : jocuri matematice, muzicale, sportive, literare/lingvistice ;

- după resursele folosite : jocuri materiale, orale, pe bază de întrebări, pe bază de fișe individuale, pe calculator ;

- după regulile instituite : jocuri cu reguli transmise prin tradiție, cu reguli inventate, spontane și protocolare ;

- după competențele psihologice stimulate : jocuri de mișcare, de observație, de imaginație, de atenție, de memorie, de gândire, de limbaj și de creație.

Elemente de joc : ghicirea, mișcarea, întrecerea, surpriza etc. creează stări emoționale care întrețin interesul și dau colorit viu activității.

Prin joc, copiii cu CES pot ajunge la descoperiri de adevăruri, își pot antrena capacitatea lor de acțiune creativă, pentru că strategiile jocului sunt în fond strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, răbdarea, îndrăzneala.

Jocurile copiilor devin metodă de instruire în cazul în care ele capătă o organizare și se succed în ordinea implicată de logica cunoașterii și învățării. În acest caz, intenția principală a jocului nu este divertismentul, rezultat din încercarea puterilor, ci învățătura care pregătește copilul pentru muncă și viață. Pentru a atinge aceste scopuri, jocurile trebuie să fie instructive, să le evalueze cunoștințele.

Evaluarea prin joc condiționează în așa manieră dinamica grupei, încât putem spune că nu există învățare eficientă fără evaluare. Ea nu poate și nu trebuie să fie redusă la simplul act al notării unor rezultate, observații. Principala funcție a evaluării este aceea de a determina măsura în care diferitele obiective pedagogice au fost atinse. În același timp încearcă să explice randamentul nesatisfăcător.

Datele furnizate în urma evaluării sunt utile pentru luarea unor decizii ameliorative, individualizarea învățării, tratarea diferențiată. Scopul educației este acela de a forma anumite deprinderi, strategii cognitive, atitudini și comportamente; acestea se învață numai dacă îl punem pe elev să acționeze efectiv, atât în plan verbal, cât și în plan motric. În acest sens, Skinner(1971) notează: „nu întărim pronunția corectă a copilului pedepsindu-l pentru că a greșit, nici mișcările abile pedepsindu-l pentru neîndemânare. Nu-l facem pe copil harnic pedepsindu-l pentru lene, curajos pedepsindu-l pentru indiferență. Nu-l învățăm să studieze repede pedepsindu-l pentru încetineală, nici să țină minte pedepsindu-l pentru că uită, nici să judece corect pedepsindu-l pentru lipsa de logică. În aceste condiții i se va întâmpla poate uneori să descopere singur cum e să fii atent, muncitor, curajos, cum să țină minte și să judece. Instruirea nu va avea nici o contribuție aici, fiind inexistentă.

Terapia prin joc are la bază efectul armonizator. Din această cauză, jocul terapeutic a fost numit o „pace încheiată cu sine și cu ceilalți”. Armonizarea realizată cu ajutorul jocului se manifestă sub forma unei concordanțe subiective între dorință și putință. Datorită acesteia, copilul găsește în joc un răspuns pozitiv la încercările sale mascate de a fi înțeleș și o confirmare a sentimentului propriei valori.

Jocul constituie un sprijin necesar în organizarea evaluării, având în vedere faptul că monotonia produsă de formele stereotipe ale exercițiilor produce rapid plictiseala. Aceasta are ca efect secundar scăderea dorinței de a învăța, a interesului și atenției elevilor.

De-a lungul anilor am lucrat cu preșcolari ce proveneau din diferite medii sociale: copii ce se bucurau de toate condițiile unei vieți lipsite de griji, dar și cu copiii din familii monoparentale, dezorganizate, familii numeroase cu copii mulți care nu-și puteau asigura de cele mai multe ori traiul zilnic.

Printre aceștia s-au numărat copii cu tulburări/ deficiențe de limbaj și comunicare, care au fost îndrumați de la CRED spre activitatea de terapie logopedică desfășurată de profesorul logoped, educatoarea desfășurând în paralel o activitate susținută pentru:

- dezvoltarea/ exersarea auzului fonematic și a respirației verbale;
- dezvoltarea vocabularului uzual/ funcțional și exersarea comunicării;
- exersarea/ dezvoltarea psiho – motricității, motivației și afectivității.

Am organizat și desfășurat jocuri de exersare a pronunției corecte: „Spune la fel ca mine”, „Să facem ca vântul, ca șarpele, ca albină.....”, „Ce se aude?”, „Cine vine?”; jocuri de atenție și de organizare spațială: „Unde am așezat păpușa” etc; jocuri de analiză și sinteză mentală: „Ghici cine lipsește”, contribuind la dezvoltarea auzului fonematic, a aparatului fonator, a deprinderilor de exprimare corectă, coerentă și expresivă la acești copii.

Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și ședințe cu aceștia și participarea lor la expoziții, drumeții, excursii, serbări, vizite, etc, în care sunt implicați proprii lor copii. Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând informațional specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de

dezvoltare a acestuia. Părinții informează și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini, care determină inhibarea / izolarea copiilor).

Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării în grădiniță. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este cel mai adesea direct proporțional cu rezultatele obținute de copii. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare. Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care ele se confruntă.

În dezvoltarea fizică și psihică a copiilor, jocul ocupă un loc de frunte, fiecare formă de joc fiind un act de învățare. Jocul este o metodă, care are un mare potențial de formare și dezvoltare a personalității complete (corp – rațiune – suflet).

Bibliografie:

1. CUCOȘ, Constantin, „Pedagogie”, Editura Polirom, Iași, 2000
2. RADU Ion, „Psihologia educației și dezvoltării”, Editura Academiei, București, 1983
3. VRĂȘMAȘ, Ecaterina -, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credits, București 2004;
4. VRĂȘMAȘ, Traian - „Învățământul integrat și/sau incluziv”, Editura Aramis, București 2001;
5. VRĂȘMAȘ, Traian, „Școala și educația pentru toți” , Editura Miniped, București, 2004

SECȚIUNEA a II-a – Tendințe și inovații privind reabilitarea, educația și asistența elevilor cu CES- instrumente și moduri de activitate, intervenții specifice, proiecte de activități didactice inovative, colecții de fișe de lucru, proiecte de CDS, etc.

JOC „DESENĂM ÎMPREUNĂ”

**PROFESOR EDUCATOR- AGACHE IONELA
ȘC. PROF. SPECIALĂ „EMIL GÂRLEANU” GALAȚI**

Jocul se adresează tuturor copiilor, la el putând participa orice copil talentat sau nu la desen, timid sau nu, verbal ori nonverbal. Iar pentru copiii cu un autocontrol excesiv, va fi ocazia perfectă de a simți cum este să fii flexibil. Este un joc cu ajutorul căruia copilul își dezvoltă imaginația, spiritul de echipă, disciplina.

Obiectivele jocului:

- Creșterea capacității de cooperare în cadrul grupului;
- Rezistența la frustrări și dezvoltarea autocontrolului;
- Cultivarea/dezvoltarea respectului față de colegii de grup;
- Formarea abilităților de relaționare intra-grup;
- Dezvoltarea abilităților de rezolvare a unor conflicte;
- Dezvoltarea creativității.

Material necesar:

- Foaie de desen mare 50x70 cm minim;
- Creioane colorate, carioci, acuarele.

Reguli și mod de joc:

- Elevii se vor așeza în jurul unei mese pe care este lipită faia de desen.
- În mijlocul foi va fi desenat globul pământesc, iar pe marginea lui, fiecare copil își va desena contrul mâinii. Apoi toți elevii vor colora/picta foaia, după imaginația lor.
- Pot fi folosite și elemente din natură, cum ar fi: frunze, crenguțe de copaci, hârtie colorată.
- Participanții nu trebuie să influențeze deciziile de lucru a altor participanți/colégi.
- La final afișul se pune pe un panou și se va discuta pe marginea lui: ce le place copiilor cel mai mult, cum s-au simțit când au lucrat împreună, ce sentimente i-au încercat când un alt coleg nu făcea ceea ce și-ar fi dorit.

Bibliografie: Anca Cazacu, Ileana Boteanu „ Culegere de exerciții de dezvoltare personală” , Editura Geprge Tofan, Suceava , 2016

STRATEGII DE INTEGRARE A ELEVILOR CU DEFICIENȚE DE ÎNVĂȚARE

**Prof.înv.preșcolar: Alexa Oana
Georgiana Liceul „Vasile Conta”
Tîrgu Neamț**

Întâlnim din ce în ce mai des copii cu deficiențe de învățare, care pun în dificultate cadrele didactice care trebuie să conceapă anumite strategii de integrare a acestor elevi cu deficiențe de învățare. Ei sunt percepuți ca fiind diferiți, dar trebuie să înțelegem că sunt niște oameni la fel ca ceilalți, fiind produsul unic al eredității lor și al mediului.

Principală strategie de integrare a elevilor cu deficiențe de învățare este jocul. Prin joc, aceștia își pot exprima propriile capacități, capătă informații despre lumea în care trăiesc, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp.

Copiii cu deficiențe de învățare pot fi integrați în mediul preșcolar/școlar prin integrarea individuală a acestora în clasele obișnuite, grupuri de doi-trei copii cu deficiențe incluși în clasele obișnuite, clase diferențiate, incluse în structura grădiniței/școlii obișnuite. Integrarea acestor copii în colectivul unei clase obișnuite exprimă atitudinea favorabilă a acestora față de unitatea de învățământ

și față de cadrul didactic, ajută la consolidarea și la progresul în plan comportamental și la învățatură. Copiii cu deficiențe de învățare pot învăța, însă ei au un alt ritm, de aceea au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învățare-evaluare specializate, adaptate fiecărui nivel de deficiență. Cadrul didactic trebuie în primul rând să empatizeze cu acești copii, să le înțeleagă nevoile și nu în ultimul rând să aibă răbdare și să fie capabil să gestioneze fiecare reacție a copilului cu deficiențe. De asemenea, cadrul didactic trebuie să își adapteze stilul de predare să fie cât mai apropiat de stilul de învățare pentru ca un volum mai mare de informații să fie acumulat în aceeași perioadă de timp. Dar acest lucru este posibil numai dacă este cunoscut stilul de învățare al copilului, dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să știm cum învață copilul, dar și ce și cum este necesar să fie învățat.

Strategii și intervenții utile din partea cadrului didactic:

- crearea unui climat afectiv-pozitiv;
- stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare;
- încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor;
- încurajarea independenței personale și a eforturilor;
- sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor școlare, fără a crea dependență;
- folosirea frecventă a laudelor, încurajărilor, recompenselor, astfel încât să fie încurajat și evidențiat cel mai mic progres;
- centrarea învățării pe activitatea practică;
- sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile;
- adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare, evaluare.

Alois Gherguț, descrie câteva metode de învățare prin cooperare eficiente și în cazul copiilor cu cerințe educative speciale.

Printre acestea se numără:

- Brainstormingul: elevii prezintă sau scriu tot ce știu despre un anumit subiect.
- Știu/Vreau să știu/Am învățat: se vorbește despre ceea ce elevii știu deja despre o temă anume și după aceea se formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în timpul lecției, iar la finalul ei se verifică ce au aflat elevii după parcurgerea conținuturilor.
- Turul Galeriei: în grupuri de trei sau patru elevi se lucrează la o sarcină ce are ca rezultat un produs, care poate fi expus în clasă. Fiecare grup va examina atent lucrările celorlalte grupe, rotindu-se de la un produs la altul și se poate discuta pe marginea acestora. Astfel, prin feedbackul oferit de colegi se consolidează anumite cunoștințe și se valorizează produsul obținut în grup.
- Activitatea dirijată de citire-gândire: presupune fragmentarea unui text astfel încât elevii pot face predicții despre ce se va întâmpla în fragmentul următor.

Autorul mai precizează faptul că există o multitudine de tehnici și metode care favorizează învățarea prin interacțiunea cu ceilalți colegi, iar aceste metode pot fi selectate, reformulate și chiar îmbogățite cu alte variante în funcție de tipul disciplinei, de vârstă și de nivelul de dezvoltare al copilului.

În calitate de educatoare, am avut la grupă elevi cu CES, întotdeauna am încercat să găsesc diferite metode, dar în același timp să fie și potrivite și să le pot adapta pentru fiecare copil în funcție de necesitatea și de deficiența acestuia. Nu este simplu, este nevoie de multă răbdare, imaginație, documentare pentru a identifica cele mai potrivite strategii de integrare a copiilor cu deficiențe de învățare, colaborare și cooperare în primul rând cu părinții, cu logopedul și psihologul unității de învățământ. Experiența proprie mi-a demonstrat cât de eficient este jocul, răbdarea și empatia pe care trebuie să o ai față de acești copilași.

Așadar, pentru integrarea și recuperarea cât mai ușoară a acestor copii este necesar să avem un plan bine proiectat, un curriculum bine proiectat și diferențiat, materiale didactice cât mai creative care să le provoace curiozitatea și nevoia de învățare și nu în ultimul rând metodele de învățare care trebuie adaptate bineînțeles la nivelul grupei.

Bibliografie

1. Gherguț Alois, 2013, Sinteze de psihopedagogie specială-Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Editura Polirom.
2. Weihs T.J., 1998, Copilul cu nevoi speciale, Editura Triade.
3. Verza F.E., 2002, Introducere în psihopedagogia specială și asistența socială, Editura Fundației Humanitas.

Studiu de caz; Incluziunea elevilor cu cerințe/nevoi educative speciale în școala de masă

Profesor Andrei Florentina, Școala Gimnazială Nr 188, București
Profesor Lixandru Carmen, Școala Gimnazială Nr 188, București

„Alex este un băiat de 11 ani ce are tulburări comportamentale. Se manifesta adeseori agresiv, vandalizează și lipsește frecvent de la școală. Totodată are și momente în care este anxios, temător, trist și plictisit.”

Cerințe/nevoi educative speciale – CES- este un concept, care se referă la cerințele în plan educativ ale unor categorii de persoane, cerințe convergente unor disfuncții sau deficiențe de natură intelectuală, senzorială, psihomotrice, fiziologică sau ca urmare a unor condiții psihoafective, socio-economice sau de orice altă natură. Nevoile menționate plasează elevul într- o stare de dificultate în raport cu cei din jurul său, stare ce nu îi permite să își valorifice în condiții normale potențialul intelectual și aptitudinal, fapt ce îi poate induce un sentiment de inferioritate și îi poate accentua condiția de persoană cu cerințe speciale.

În consecință, activitățile școlare și extrașcolare trebuie regândite și realizate în funcție de posibilitățile reale ale elevilor, astfel încât să poată veni în întâmpinarea cerințelor pe care aceștia le resimt. Problematika integrării copiilor cu CES în învățământul de masă aduce în discuție conceptul de

egalitate a șanselor. Prin egalitatea șanselor se înțelege acel proces prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor.

Recunoașterea efectivă a tuturor drepturilor, pentru toți copiii, a fost realizată în noiembrie 1989, odată cu adoptarea de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a Convenției cu privire la drepturile copilului. Convenția cu privire la drepturile copilului acoperă o serie de drepturi în patru arii: -1.supraviețuirea , 2.dezvoltarea , 3.protecția ,4. participarea.Ea este prima lege cu caracter universal care delimitează valoarea sprijinului care trebuie acordat la nivel social copilului și copilăriei.

În cele 154 de articole sunt specificate dimensiunile principale ale drepturilor și responsabilităților pe care copiii le au pentru a se dezvolta firesc și armonios în lumea modernă. La articolul 2, care se referă la nondiscriminare și la indivizibilitatea drepturilor, se afirmă clar că, toate drepturile se aplică tuturor copiilor, fără nici un fel de discriminare, inclusiv pe criteriul incapacității (dizabilității). Altfel spus, toți copiii beneficiază de toate drepturile enumerate în Convenție, “indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică, sau altă opinie a copilului ori a părinților sau a reprezentanților săi legali, de originea lor națională, etnică sau socială, de situația lor materială, de incapacitatea lor, de nașterea lor sau de altă situație”. Prin prisma acestor prevederi de bază ale Convenției, dreptul la educație (articolele 28 și 29), la fel ca și celelalte drepturi fundamentale ale copilului, nu poate fi diminuat sau minimalizat..

Convenția cu privire la drepturile copilului este un document unic. După adoptare, el a fost ratificat de cele mai multe state, într-un timp foarte scurt, ceea ce nu are precedent la alte documente internaționale din domeniul drepturilor omului. Convenția este foarte importantă și semnificativă deoarece exprimă o viziune asupra copilului, reflectând câteva valori de bază cu privire la tratamentul copiilor, la protecția și la participarea lor în societate. Aceste valori, denumite principii de bază se regăsesc la articolele 2, 3, 6 și 12 ale Convenției. Principiile alese de Comitetul ONU pentru fundamentarea drepturilor copilului sunt: nondiscriminarea , interesul superior al copilului , asigurarea supraviețuirii și dezvoltării , exprimarea opiniei copilului (participarea la deciziile legate de propria soartă) Extrem de important este și principiul indivizibilității drepturilor, complementar nondiscriminării.

Articolul 23 al Convenției se referă în mod special la protecția copiilor cu dizabilități, declarând dreptul acestora de a se bucura de o viață plină și decentă, în condiții care să le garanteze demnitatea și autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității. Tot aici se mai stipulează dreptul la o protecție specială, la educație, sănătate, îngrijire, instruire, reabilitare, pregătire pentru angajare în muncă și ocazii de recreere. Toate aceste drepturi trebuie realizate într-o manieră care să conducă la o “integrare socială și o dezvoltare individuală cât se poate de complete, incluzând dezvoltarea sa culturală și spirituală”.

Strategia națională cu privire la egalizarea șanselor pentru copiii și tinerii cu deficiențe are la bază ideea „educației pentru toți și pentru fiecare” ce susține faptul că școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, lingvistice sau de altă natură; Totodată școala incluzivă trebuie să recunoască și să reacționeze la diversele cerințe ale elevului prin: programe de învățământ adecvate, organizare eficientă, strategii didactice concrete, folosirea optimă a resurselor, parteneriate cu celelalte instituții ale comunității. Copilului cu deficiențe trebuie să aibă la dispoziție tot sprijinul suplimentar de care are nevoie pentru obținerea de performanțe proprii după posibilitățile lui. Succesul integrării poate fi realizat numai prin funcționarea unor parteneriate autentice la nivelul factorilor de decizie, al instituțiilor guvernamentale, al asociațiilor nonguvernamentale al elevilor, cadrelor didactice, părinților și al comunității locale. Totodată este necesară responsabilizarea factorilor decizionali precum: ministerul , inspectoratele, primăriile, comunitățile locale, dar și o sensibilizare a populației în general cu ajutorul mass-mediei.

Se desprinde așadar ideea că învățământul trebuie adaptat la cerințele copilului și nu copilul să se adapteze la cerințele prefabricate.

Procesul de integrare în școala de masă a elevilor cu CES este inițiat prin elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, adaptarea curriculară joacă un rol foarte important. Curriculum-ul poate fi definit ca fiind programul de activități școlare în integralitatea sa, care se concretizează în planul de învățământ, programa școlară, manualele școlare, îndrumătoarele metodice, obiectivele și modurile comportamentale ce conduc la realizarea obiectivelor, metodele și mijloacele de predare-învățare-evaluare. Așadar în cazul copilului cu tulburări comportamentale profesorul va folosi o serie de **Strategii de predare** precum:

- utilizarea unui program de predare-învățare foarte structurat (extrem de detaliat și concis);
- sarcinile de lucru trebuie să fie mai degrabă individualizate decât sarcinile de grup;
- consemnele și sarcinile de lucru trebuie să fie ușor de înțeles, iar timpul de rezolvare nu trebuie lungit foarte mult;
- combinarea activităților de tip creion-hartie cu cele fizice;
- evitarea pedepselor sau a criticilor, adoptarea unei atitudini pozitive, de respect, armonioasă în raport cu copilul;
- evitarea “creionului roșu”, a sublinierii rezultatelor incorecte ale copilului, evidențierea celor valide.

În cazul elevilor cu deficiențe curriculum-ul poate fi restrâns, sau dimpotrivă, se poate amplifica prin introducerea unor activități noi destinate compensării și recuperării stării de deficiență, ținând seama de gradul sau tipul deficienței/nevoii, dar și de posibilitățile reale ale școlii. Adaptarea curriculară se realizează de către cadrele didactice de la clasă împreună cu cadrele didactice de sprijin/itinerante prin eliminare, substituție sau adăugare de conținuturi în concordanță cu obiectivele și finalitățile propuse prin planul de intervenție personalizat. Adaptarea se realizează în mai multe etape: documentarea, evaluarea inițială, adaptarea propriu-zisă, monitorizarea elevului cu C.E.S., evaluarea finală.

Documentarea presupune pe de o parte studiul programei școlare de către cadrele didactice de sprijin, învățători, profesori, iar pe de altă parte, cunoașterea copilului. Cea din urmă se poate realiza prin convorbirea cu părintele, cu învățătorul, cu dirigintele, cu copilul, prin observarea sistematică a elevului, prin interpretarea rezultatelor obținute de copil la teste, fișe de lucru, produse ale activității acestuia.

Evaluarea inițială urmărește cunoștințele, comportamentele acumulate de către copil până la data evaluării, dar aceasta trebuie realizată după aproximativ două săptămâni de la începerea școlii, acordându-i astfel elevului timpul necesar pentru reactualizarea cunoștințelor. Pe baza rezultatelor obținute, în urma evaluării și a interpretării rezultatelor elevilor, profesorul poate realiza proiectările strategiilor educaționale care îi se potrivesc elevului cu C.E.S urmărind posibilitățile și nevoile reale ale copilului.

Evaluarea trebuie realizată astfel încât să respecte principiile integrării și ale incluziunii, printre care: principiul asigurării dezvoltării elevului în conformitate cu potențialul de care acesta dispune, principiul evaluării în raport cu nevoile și cerințele elevului, principiul abordării pozitive (focalizarea pe valorificarea „punctelor tari” ale elevului), principiul adaptării curriculare diferențiate și personalizate.

Adaptarea propriu-zisă însumează activitățile de învățare, competențele specifice, resursele disponibile, strategiile de predare-învățare-evaluare. Adaptarea unor obiective se poate realiza pe termen permanent (an școlar), pe când altele pe termen scurt sau mediu (o săptămână, o lună, un semestru).

Monitorizarea elevului cu C.E.S. presupune implementarea curriculumului adaptat și observarea evoluției elevului. În cursul monitorizării profesorul poate constata că este necesară extinderea perioadei de timp alocate procesului de învățare, sau că anumite tehnici de predare-învățare-evaluare dau un randament mai bun, ori îi fac pe elevi să își consolideze încrederea în sine. Din aceste considerente este important ca profesorul să planifice curriculum-ul astfel încât acesta să includă diverse strategii de învățare activă centrată pe elev, să identifice strategiile de predare diferențiată sau strategiile de predare care “maximizează învățarea la nivel individual”, cum ar fi învățarea pentru dezvoltare personală, învățarea între colegi, lucru în grup, echipe de învățare. Totodată cadrul didactic trebuie să evidențieze succesul elevilor și să-i laude chiar și pentru cel mai mic progres obținut în procesul de învățare, să implice elevii în stabilirea țințelor individuale de învățare.

Evaluarea finală presupune verificarea cunoștințele acumulate, a comportamentelor dobândite/formate. Ulterior evaluării finale se vor lua decizii privind: continuarea strategiei (dacă a dat rezultatele anticipate și scontate), modificarea strategiei (dacă performanțele elevilor nu sunt la nivelul standardelor proiectate), ieșirea din programul de educație integrată ca urmare a progresului înregistrat de elev și includerea lui în programul educațional al tuturor elevilor.

Pe lângă aspectele teoretice aste însă foarte importantă legătura dintre profesor și elevul cu C.E.S. Trebuie menționat că încurajarea oricărei tentative de comunicare, indiferent de natura ei este importantă. Profesorul trebuie să fie ferm, consecvent, să folosească înțelegerea și calmul ca modalitate de stingere a manifestării agresive a elevului, să fie comentată acțiunea elevului și nu personalitatea lui. Este indicat ca profesorul să aprecieze limita de suportabilitate a elevului (să nu-l jignească sau umilească), să folosească o mimică binevoitoare și o atitudine deschisă (să nu încrucișeze brațele și să nu încrunte privirea).

Într-o abordare incluzivă, toți elevii trebuie considerați la fel de importanți, fiecăruia să îi fie valorificate calitățile, pornind de la premisa că fiecare elev este capabil să realizeze ceva bun.

Bibliografie

Blândul, V., *Introducere în problematica psihopedagogiei speciale*, Ed.Univ. din Oradea, 2005;

Gheruț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată*, Ed. Polirom. Iași, 2001;

Ungureanu, D., *Educația integrată și școala incluzivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000. Vrășmaș,

T., *Învățământul integrat și/sau inclusiv*, Ed. Aramis, București, 2001.

Vrășmaș, T., *Școala și educația pentru toți*, Ed. Miniped, București, 2004.

Fișe de lucru la disciplina fizică pentru elevi cu cerințe educaționale speciale

**Profesor de fizică, Imola Antal,
Colegiul Tehnic Energetic "Remus Răduleț", Brașov**

Fizica este o disciplină destul de grea, dar această disciplină se poate învăța folosind o varietate de metode activ participative: jocuri, experimente, diverse fișe de lucru, filmulețe, se pot crea modalități de învățare diferite, se pot crea activități care se referă la viața lor de zi cu zi.

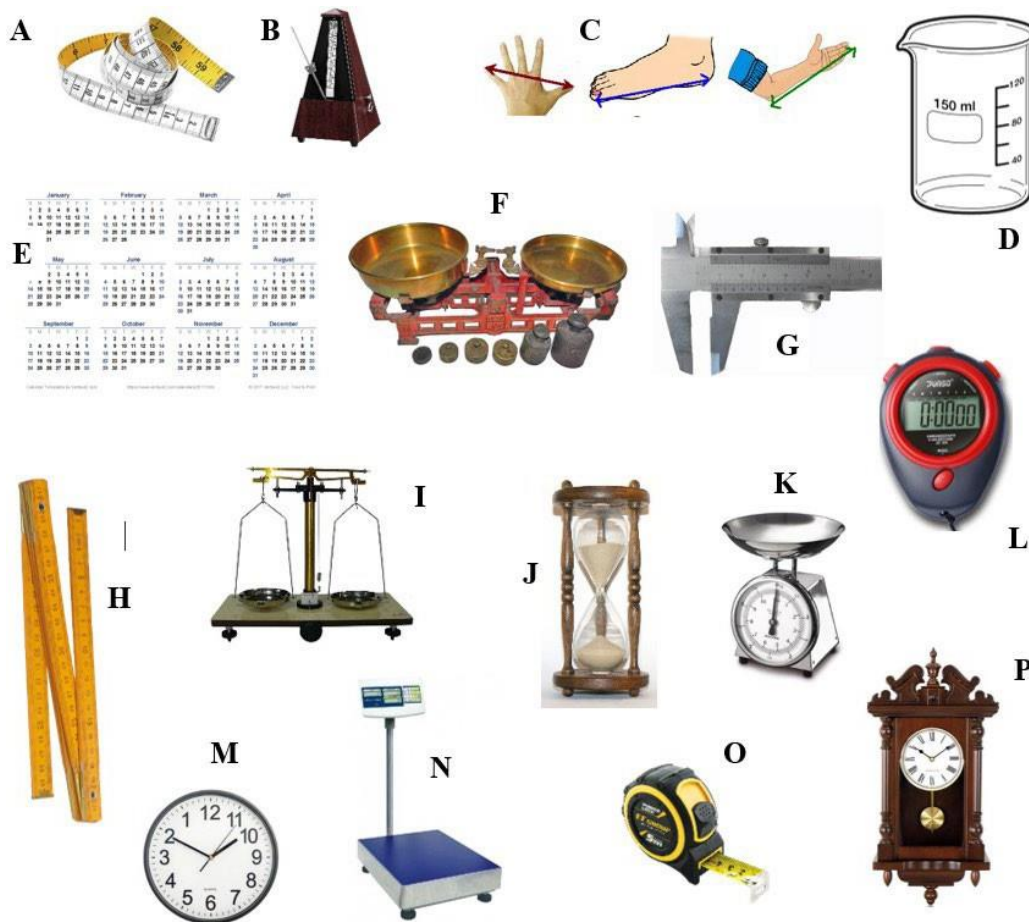
În școala în care predau există aproape în fiecare clasă elevi cu nevoi speciale iar cu acești copii am încercat să lucrez diferențiat folosind diferite tipuri de fișe, fișe care conțin mai ales imagini.

În materialul următor vă prezint câteva tipuri de fișe folosite.

Fișă de lucru 1 – Instrumente de măsură (gimnaziu/școală profesională)

Scrie litera (literele) de la imaginile de mai jos în dreptul denumirii instrumentelor de măsură corespunzătoare.

<i>Instrumente pentru măsurarea lungimilor, distanțelor</i>	<i>Instrumente pentru măsurarea masei corpurilor</i>	<i>Instrumente pentru măsurarea timpului</i>	<i>Instrumente pentru măsurarea volumului</i>

Fișă de lucru 2 – Instrumente de măsură (gimnaziu/școală profesională)

Scrie denumirile instrumentelor de măsură din imagine și povestește/scrie unde, în ce domeniu se folosesc și cum putem măsura cu aceste instrumente.

Putem pune la dispoziția elevului instrumentul de măsură din imagine și să exemplifice câte-o măsurătoare.

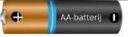
Fișă de lucru 3 – Elemente de circuit (gimnaziu/școală profesională)

1. Scrie denumirile elementelor de circuit folosind lista ajutătoare.

Listă elemente de circuit: întrerupător, fire conductoare, baterie, bec, rezistoare, ampermetru, voltmetru

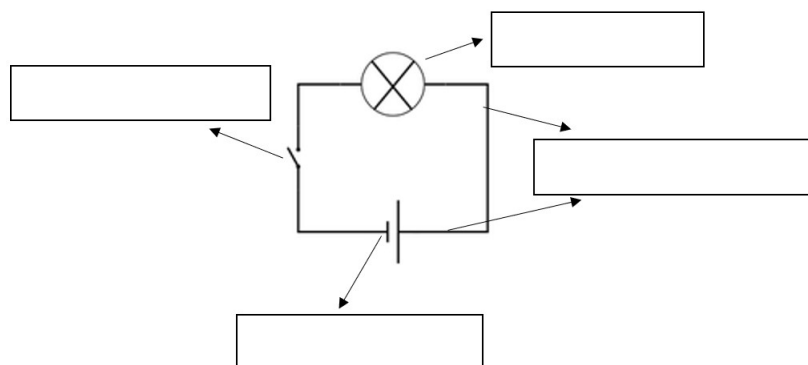
2. Asociază imaginile cu simbolurile

Fișă de lucru 4 – Elemente de circuit (gimnaziu/școală profesională/liceu)

1. Scrie denumirile elementelor de circuit în căsuță

2. Scrie denumirile simbolurilor elementelor de circuit.

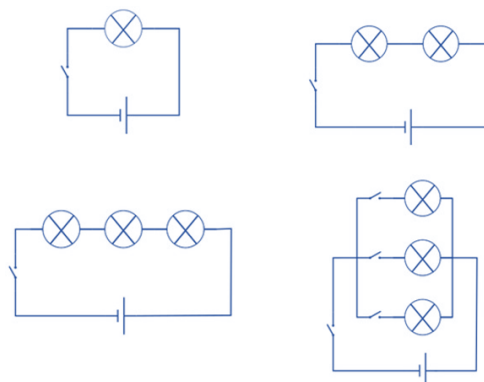
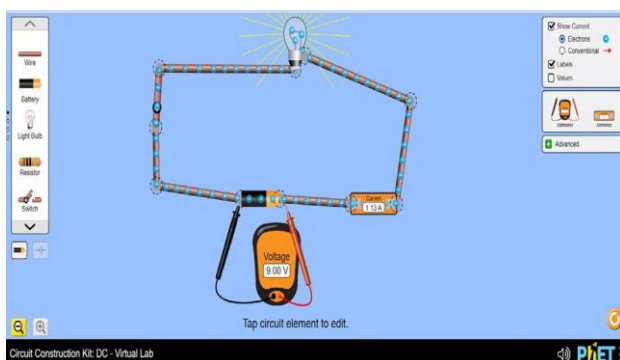
Nr. crt.	Denumire	Simbol
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		

Fișă de lucru 5 – Elemente de circuit (gimnaziu/școală profesională/liceu)

Folosind aplicația <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/circuit-construction-kit-dc>

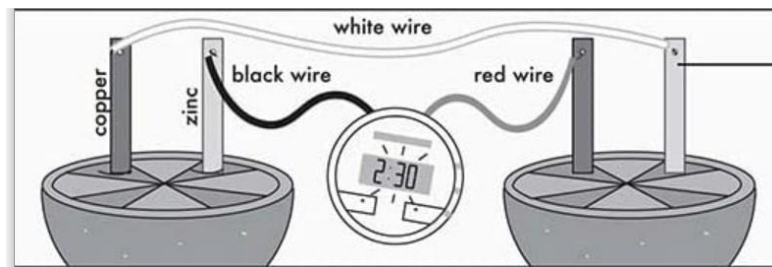
realizea

ză următoarele circuite pe calculator

Fișă de lucru 6 – Elemente de circuit (gimnaziu/școală profesională/liceu)

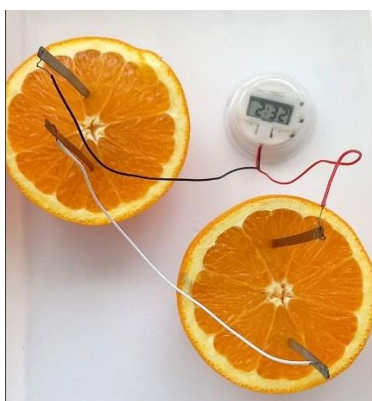
Realizează circuitul din imagine

(imagine din prospectul produsului).

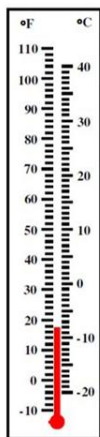
Circuitul se poate realiza cu citrice, mere, cartof, castraveți murați)

Circuitul realizat

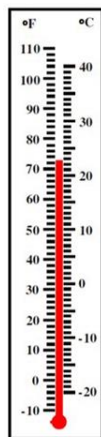

Fișă de lucru 7 – Măsurarea temperaturilor (gimnaziu/școală profesională)

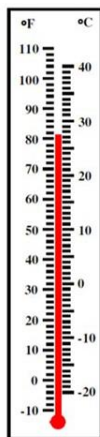
Citeste valorile arătate de termometrele de mai jos în grade Celsius și în grade Fahrenheit

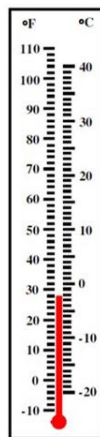
..... °C
..... °F

..... °C
..... °F

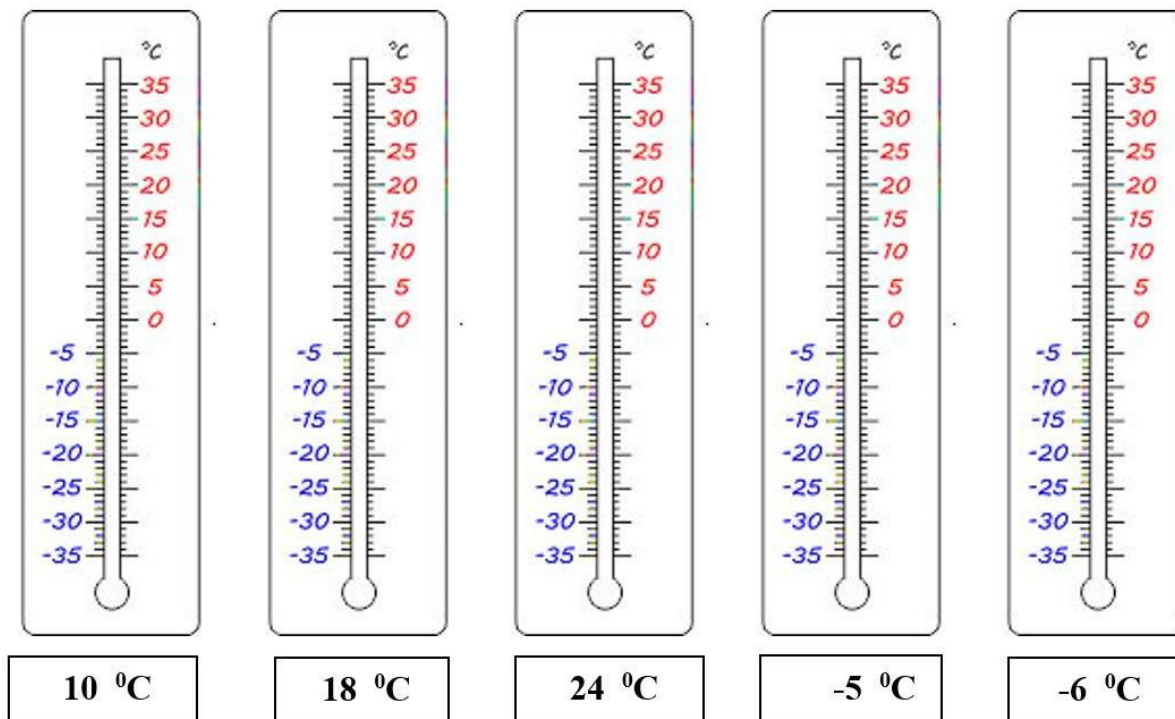
..... °C
..... °F

..... °C
..... °F

Fișă de lucru 8 – Măsurarea temperaturilor (gimnaziu/școală profesională)

Colorează lichidul termometrului până la valoarea indicată în căsuța de sub termometru.

Fișă de lucru 9 – Termodinamică (școală profesională/liceu)

Asociază denumirile cu formulele corespunzătoare

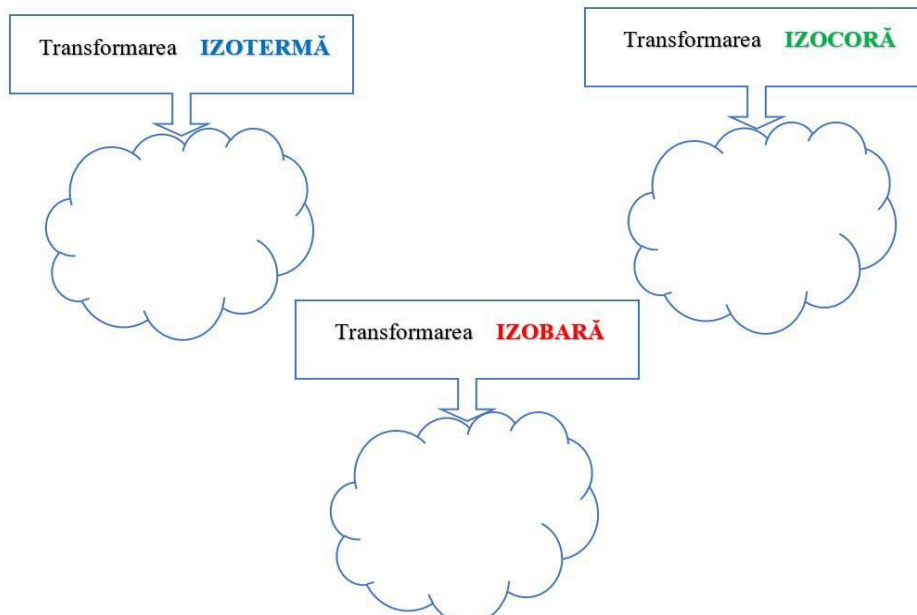
DENUMIRE
Principiul I al termodinamicii
Relația Robert – Mayer
Ecuția termică de stare
Căldura în transformarea izobară
Variația energiei interne în transformarea izotermă
Lucrul mecanic în transformarea izobară
Lucrul mecanic în transformarea izocoră

FORMULĂ
$L = p \Delta V$
$Q = L + \Delta U$
$C_p = C_v + R$
$L = 0$
$Q = \nu C_p \Delta T$
$p V = \nu R T$
$\Delta U = 0$

Fișă de lucru 10 – Termodinamică (școală profesională/liceu)

Scrieți parametrii constanți, variabili și legea transformării în norul caracteristic. Aveți ca ajutor formulele din chenar:

$T = \text{constant}$		$\frac{p}{T} = \text{constant}$
	$\frac{V}{T} = \text{constant}$	
$V = \text{constant}$		$p \cdot V = \text{constant}$
	$p, T - \text{variabil}$	
$V, T - \text{variabil}$	$p, V - \text{variabil}$	$p = \text{constant}$

Bibliografie

<https://www.pngfind.com/> - imaginile free

<https://ro.pinterest.com/pin/793829871830098849/>

<https://ro.pinterest.com/pin/180495897553951576/> <https://es.pngtree.com/> -

free png

-alte imagini free

REMEDIEREA ACTIVITĂȚII ȘCOLARE A ELEVILOR CU CES

Prof. ANTON ADRIANA
Colegiul Economic Buzău

Integrarea școlară este un proces de adaptare a copilului la cerințele școlii pe care o urmează, de stabilire a unor raporturi afective pozitive cu membrii grupului școlar, de desfășurare cu succes a activităților școlare. Conceptul de CES presupune o abordare care consideră că fiecare copil este unic, poate învăța dacă este identificat tipul de învățare specific particularităților individuale ale sale. Curriculum-ul școlar devine astfel un instrument necesar care trebuie să fie flexibil, adaptabil la cerințele elevilor.

Am elaborat un program de remediere a activității școlare a elevilor cu CES, prin care am urmărit:

1. **OBIECTIVELE PROIECTULUI :**

- Să integreze elevii în colectivul clasei;
- Să creeze elevilor un cadru optim de învățare;
- Să sprijine elevii prin activități de învățare suplimentară;
- Să sprijine elevii în învățarea și înțelegerea noțiunilor prin utilizarea tablei Smart
- Să diminueze deficiențele de comunicare și socializare;
- Să sprijine elevii în dezvoltarea abilităților de citire a informațiilor;
- Să le dezvolte autonomia personală și socială;
- Să le dezvolte capacități de orientare și adaptare la mediu;
- Să antreneze elevii în activități extracurriculare;
- Să dezvolte atitudinile pozitive de relaționare în grup;

2. **OBIECTIVE PENTRU ELEVUL CU CES:**

- Să interacționeze cu adulții și cu colegii;
- Să minimizeze impactul problemelor de sănătate;
- Să comunice cu cei din jur în diferite moduri;
- Să parcurgă materia corespunzătoare nivelului de dezvoltare, în ritm propriu;
- Să contribuie la realizarea portofoliului personal;
- Să realizeze comunicarea prin diverse joculețe, inclusiv prin nonverbal;
- Să folosească citit-scrisul în activitatea de comunicare;
- Să utilizeze fișe de lucru individuale, pentru a rezolva anumite teme.

3. **ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI:**

1. **Activități de învățare suplimentară și includerea elevului în colectiv**

(încurajarea colegilor în manifestarea unei atitudinipozitive, prietenoase și de întrajutorare față de elevul cu CES)

2. **Comunicarea:**

- Profesor-elev (prin activitatea de predare-învățare-evaluare-ameliorare);
- Elev-elev: prin jocuri de rol, ajutor și sprijin în echipă, discuții în timpulliber;
- Elev-familie: prin informarea familiei, referitor la activitățileeducative desfășurate, prin discuții libere despre comportamentul la școală;
- Profesor--familie: prin ședințe cu părinții, ore de consiliere parentală,informare asupra dificultăților întâmpinate de elev la școală;
- Familie-școală-comunitate: prin colaborarea cu medicul de familie, cu părințidin clasă, dispuși să coopereze cu mama elevului.

3. Organizarea clasei:

- Așezarea elevului cât mai aproape de profesor și de tablă;
- Amplasarea lângă elevi care au rezultate foarte bune la învățătură și comportament;
- Organizarea activităților pe echipe.

4. Activități educative:

- Activizarea la lecții a elevilor cu dificultăți de înțelegere;
- Aplicarea unor teste mai simple, cu o durată de rezolvare mai mare;
- Fișe de lucru diferențiate;
- Activități de recuperare și dezvoltare a cunoștințelor după program;
- Activități extracurriculare, implicarea în proiecte și activități preferate.

5. Competențe individuale:

- Abilități în aria curriculară *Tehnologii* prin încurajarea exprimării cu ajutorul activităților aplicative;
- Realizarea unor lucrări practice în care să dovedească pricepere și îndemânare;
- Dezvoltarea capacităților motrice.

6. Sprijin individual:

- Învățarea elev-elev stimulează elevul să se concentreze prin ajutorul acordat de colegul de bancă în rezolvarea unor sarcini de lucru
- Organizarea muncii printr-un program atractiv, pentru acasă;
- Activitate sportivă organizată.

7. Mijloace de sprijin:

- Materiale didactice adecvate;
- Planșe cu scheme;
- Prezentari PPT;
- Fișe de lucru diferențiate;
- Caiete de lucru diferențiate, pe tipuri de învățare;
- Teste personalizate.

8. Managementul comportamentului:

- Recompensarea comportamentului pozitiv;
- Lauda, evidențierea, premiarea.

9. Munca în echipă:

- Parteneriat și consultanță cu persoanele implicate (familie, medic, alte cadre didactice care predau la clasă);

-Atitudine pozitivă a tuturor persoanelor față de elevi.

10. Evaluare:

- Fișe de lucru, evaluare curentă;
- Implicarea în activitățile școlare și extrașcolare;
- Promovarea rezultatelor pozitive prin popularizarea în colectivul clasei;
- Monitorizarea progresului elevului.

Toate cadrele didactice, care au în colectivitate copii cu CES, vor avea în vedere acțiuni ce presupun colaborarea cu părinții și consilierea acestora, implicarea directă în lucrul efectiv cu copiii. Se va promova o abordare pozitivă a educării și disciplinării copiilor, iar elevii vor fi implicați, atât cât se poate, în luarea deciziilor, în alegerea activităților la care vor participa. Este de dorit ca părinții, cadrele didactice și școala să facă un front comun pentru a ajuta la integrarea copiilor cu CES.

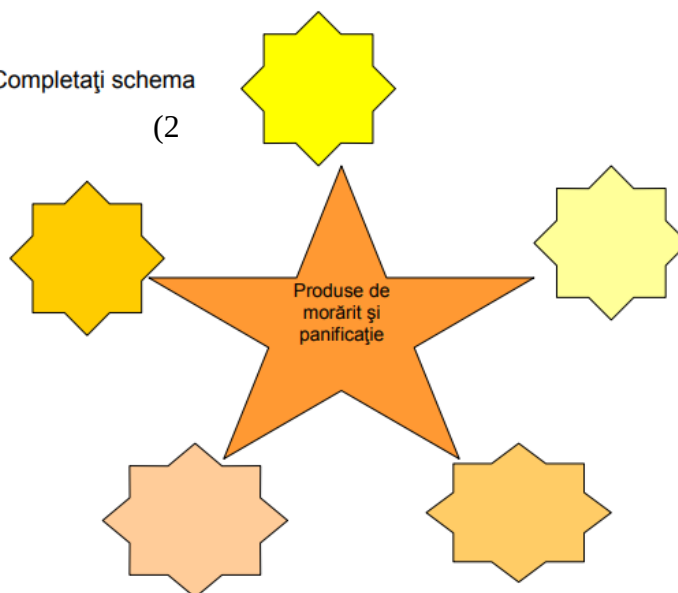
**Fisa de lucru
nr. 1 grupe
marfuri**

1. Completați casutele libere cu subgrupele produselor din grupa **LEGUME (5 p)**

Subgrupa	Categorii de legume
LEGUME BULBOASE	
LEGUME FRUNZOASE	
LEGUME PASTAIOASE	
LEGUME VARZOASE	
LEGUME SOLANO - FRUCTOASE	
LEGUME CONDIMENTARE	
LEGUME RADACINOASE	
LEGUME BOSTANOASE	
LEGUME TUBERCULIFERE	

2. Completați schema

(2)

3. Corelați, nivelurile de clasificare cu elementele produsului **iaurt (iaurt cu fructe, calitatea I, marfuri alimentare, lapte și produse lactate, produse dietetice (2 p)**

NIVELURI DE CLASIFICARE		Elemente
1.	SECTORUL/DIVIZIUNEA	
2.	GRUPA	
3.	SUBGRUPA	
4.	SORTUL	
5.	CLASA DE CALITATE	

BIBLIOGRAFIE

- Gherguț, Alois, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Editura Polirom, Iași, 2006,
  - M. Olaru (coordonator), R, Pamfilie, Purcărea A. - Studiul calității produselor și serviciilor, manual cls. a IX-a, Editura Economica Preuniversitaria, 2004
- <https://edict.ro/integrarea-copiilor-cu-cerinte-educationale-speciale-ces-in-scolile-de-masa/>

PLAN DE SERVICII INDIVIDUALIZAT PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Profesor itinerant Anton Maria Gabriela
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr.2, Municipiul Ploiești

Numele și prenumele copilului/elevului: C. M.-T.

Mama: C.M

Tata: C.F.B

Reprezentantul legal al copilului:

Data nașterii:

Domiciliul:

Unitatea de învățământ la care este înscris: Școala Gimnazială "I. V."

Certificat de orientare școlară și profesională:

Data realizării/revizuirii planului de servicii individualizat:

Responsabilul de caz servicii educaționale:

Drepturi/Beneficii de asistență socială pentru copiii cu CES (prevăzute de Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare): hrană, rechizite școlare, echipament/cazarmament (îmbrăcăminte, încălțăminte), decontarea navetei, etc.

SERVICII PSIHOEDUCAȚIONALE PENTRU COPILUL CU CES

Tipul de serviciu/intervenție	Instituția responsabilă	Obiective	Data de începere	Perioada de acordare a serviciului	Persoana responsabilă de acordare a serviciului (date de contact)
Servicii educaționale	Școala Gimnazială "I. V.", Clasa I	- Adaptări curriculare prin eliminarea substituirea sau adăugarea de conținuturi în concordanță cu potențialul fizic și psihic al copilului , posibilitățile și necesitățile lui astfel încât să atingă indicatorii minimi de performanță din programele școlare -Utilizarea strategiilor didactice diferite prin folosirea fișelor de lucru și de evaluare individualizate -Accesibilizarea informațiilor -optimizarea comunicării		Conform valabilitate CEOS	Prof. învă. primar: și Colectivul profesoral al clasei

Servicii de asistență psihopedagogică prin cadrul didactic itinerant și de sprijin	Centrul Școlar de Educație Incluzivă ...	-Colaborarea cu cadre didactice pentru elaborarea programelor adaptate și PIP -Consilierea familiei și a cadrelor didactice pentru asigurarea unei integrări eficiente a elevului -Asigură o bună colaborare între instituția de învățământ, comunitate,familie,alte instituții și persoane implicate -Dezvoltare psihoemoțională optimă integrării școlare și sociale -Dezvoltarea capacităților cognitive,în funcție de particularitățile individuale ale elevului-cf ORD MECTS 5574/2011		Conform valabilitate CEOS	Prof. itinerant .....
Măsurile de sprijin pentru educația incluzivă** *Profesorul itinerant/de sprijin *Informarea cadrelor didactice , a elevilor și părinților acestora cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a elevilor cu CES *Consilierea familiei *Facilitatorul	Centrul Școlar de Educație Incluzivă ..... Școala Gimnazială "I. V."	-Creșterea gradului de adaptare școlară prin stimulare cognitive ce vizează dezvoltarea limbajului și a capacității de comprehensiune, stimularea comunicării orale și scrise, dezvoltarea funcțiilor și proceselor cognitive -Proiectarea PIP în concordanță cu nivelul psihointelectual și particularitățile psihocomportamentale ale elevului -Prevenirea și combaterea barierelor de atitudini prin informare privind educația incluzivă -Conștientizarea problemelor cu care se confruntă elevul în mediul școlar, modul de înțelegere a sarcinilor școlare -Stabilirea unor posibile soluții de ameliorare a dificultăților întâmpinate -Prezența facilitatorului în timpul activităților instructiv-educative. -Asigurarea stării de confort a elevului, a siguranței lui și a celorlalți, stimularea relaționării prin îndeplinirea următoarelor atribuții: - supravegherea și îngrijirea copilului în timpul orelor de curs, în pauze și în cursul activităților extrașcolare;		Conform valabilitate CEOS	Prof. inv. primar .... Prof. itinerant ..... Facilitator:.....

		- facilitarea relației copilului cu colegii, în timpul orelor de curs și în pauze; - facilitarea relației copilului cu cadrul didactic, în timpul orelor de curs; - sprijin la efectuarea exercițiilor predate, în timpul orelor de curs; - colaborarea cu cadrul didactic de la clasă, cu profesorul itinerant și de sprijin și cu alte cadre didactice și profesioniști din școală; - facilitarea relației cu colegii și profesorii în cursul activităților extrașcolare; - colaborarea cu părinții/reprezentanții legali			

*Doar în cazul elevilor înscriși în unități de învățământ special.

**Doar în cazul elevilor înscriși în unități de învățământ de masă.

Responsabil caz servicii psihoeducaționale,
Prof. ....

Echipa de implementare a PSI:

Diriginte/Prof. inv. Primar: .....

Facilitator: .....

**PROIECT DIDACTIC BAZAT PE
INSTRUIREA DIFERENȚIATĂ
Clasa cu elevi cu CES –clasa neomogena
din punct de vedere al gradului de
handicap.
Psihică/ intelect de limită, Psihică/ ușor**

**Profesor, AXENTIOI ANCA- CECILIA
Profesor, CODREANU LIDIA
Colegiul,, Alexandru cel Bun,, Gura Humorului jud. Suceava**

UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: Colegiul „Alexandru cel Bun,, Gura Humorului

DATA: februarie 2019

URÎ 5 Asigurarea calității produselor și serviciilor

DOMENIUL DE PREGĂTIRE DE BAZĂ/DOMENIUL DE PREGĂTIRE

GENERALĂ/CALIFICAREA PROFESIONALĂ: ECONOMIC

MODULUL- M3 CALITATEA PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR

CLASA: a-IX a c profesională

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: Marcarea mărfurilor

TEMA: Elemente de definire a mărcilor

TIPUL LECȚIEI: Dobândire de cunoștințe

SCOPUL LECȚIEI: Însușirea termenilor de specialitate în vederea consolidării limbajului specific, economic.

REZULTATE ALE ÎNVĂȚĂRII (codificate conform SPP):

5.1.7 prezentarea elementelor de definire a mărfurilor

5.2.7. Identificarea elementelor folosite ca mărci

**5.3.4 Asumarea responsabilității pentru verificarea elementelor de marcare și
codificare a mărfurilor conform legislației în
vigoare**

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

NIVEL A

- O1 – să rezume cunoștințele referitoare la marcă: ce este marca, de câte feluri este;
- O2 – să știe cum trebuie să recunoască o marcă după nume, care este rolul marcării,
- O3 – să identifice modele de mărci după denumire (Ford, Atlantic, Dior etc.)

NIVEL B

- O1 – să explice cunoștințele referitoare la marcarea produselor
- O2 – să denumească nume de marcă după anumite criterii date
- O3 – să descrie un model de marcă după anumite criterii (numele de marcă, cifre, litere, siglă, reprezentări grafice, culoare, forma produsului, marca sonoră)

FORME DE ORGANIZARE

- **a conținuturilor:** fișe de lucru diferențiate: **Nivel A** (grup cu predispoziție ridicată), **Nivel B** (grup cu predispoziție medie); fișe de lucru unice, diferențiate prin gradarea după dificultate a sarcinilor, exerciții diferențiat prezentate prin culoarea frunzelor din jocul *Să desfrunzim copacul!*, sarcini diferite, individuale, cu adresabilitate exactă către nivelul respectiv
- **a activității:** frontal, individual, pe grupe, în echipă

TIPURI DE INTERACȚIUNI: elev-elev, elevi-profesor

STRATEGII ȘI INSTRUMENTE DE EVALUARE: evaluare orală, evaluare scrisă prin proba de evaluare formativă (diferențiată pe nivele), observare sistematică, autoevaluare, interevaluarea muncii în echipă

RESURSE:

- pedagogice (metode și procedee):** conversația dirijată, explicația, observația, exercițiul, munca independentă/ în echipă , jocul didactic, elemente de problematizare
- materiale :** fișe de muncă independentă, postere cu exemple de mărci, copac fără frunze, panouri de poliestiren pentru prezentarea muncii în echipă, jetoane (elemente specifice mărcilor ilustrat de poster), videoproiector, coli de flipchart

Ministerul Educației Naționale , Programa școlară pentru disciplina Calitatea produselor și serviciilor

- **Bibliografice:** Tănțica Petre, Gabriela Iordache- Calitatea produselor și a serviciilor, clasa a-9-a , Filiera Tehnologică, Profil SERVICII, Domeniul de pregătire profesională ECONOMIS și COMERȚ, Editura CD PRESS, 2018

-**Temporale** - 50 minute

-**Umane** - elevi, o grupă de elevi cu un elev cu intelect de limită și o grupă de elevi cu un elev cu dificultate psihică-ușor.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

ETAPELE LECȚIEI	OB.	RESURSE PROCEDURALE					EVALUARE (metode, instrumente, indicatori)
		De conținut	De timp	Forme de organizare	Metode și procedee	Mijloace didactice	
1. Moment organizatoric		Se pregătesc cele necesare pentru buna desfășurare a lecției.	1'	activitate frontală	conversația		observarea sistematică
2.Reactualizarea cunoștințelor anterioare		Profesorul adresează elevilor întrebări din lecția anterioară.		activitate frontală	Conversatia observatia		Aprecieri verbale / individual
3. Captarea atenției		Profesorul precizează elevilor că modalitatea cea mai bună în identificarea unui produs este marcarea. Se prezintă elevilor simboluri de mărci (ADIDAS, PUMA, NIKE, COCA-COLA etc)	1'	activitate frontală, individuală	Conversația, exemplul / frontal, individual	Mărci de produse cunoscute	Aprecieri verbale / individual
4. Anunțarea titlului lecției și a obiectivelor		Se anunță titlul lecției; <i>Elemente de definire a mărcilor.</i> enumerându-se obiectivele – să definească marca;	2'	activitate frontală, individuală	Conversația, exemplul		Aprecieri verbale / individual

[illegible]

	O1	va veni în fața clasei și va prinde din pom o frunză, având culoarea pe care v-o indic. O veți întoarce, iar pe spatele frunzei veți găsi o întrebare. O veți rezolva și dacă răspunsul este corect, lipim frunza. Dacă nu reușiți, sau primiți ajutor, frunza rămâne în cutie pe catedră. Va câștiga grupa care prinde cele mai multe frunze din pom. Frunzele sunt diferite colorate, conform celor două grupe.	.		explicația, jocul didactic	copacul cu frunze , pe poliestiren	verbale, a capacității de operare cu numere naturale, utilizând operația de înmulțire (sarcini diferențiate)
	O2	Evaluarea activității de tip joc se va face prin evidențierea grupei care a desprins toate frunzele sau cele mai multe din pom.			conversația		evaluarea activității grupei, funcție de numărul de frunze prinse din pom
		2.Activitate frontală					
		Activitate frontala					
		Se adresează elevilor următoarele întrebări:					
	O1	- Care dintre voi îmi arată o emblemă?			exercițiul		observarea sistematică
	O2	- copiii desenează o emblemă			conversația		evaluarea orală
	O3	- Cine vrea să vină în fața clasei să deseneze la tablă prin culoarea specifică vacuța MILKA?			explicația		
		- copii se oferă să enumere nume de mărci de produse			elemente de problematizare		

	O4	recunoscute pe plan național și internațional; – Ce reprezintă marca sonoră? <u>Concluzie:</u> Marca este un semn distinctiv care permite 0 3. Activitate independentă diferențiată: fișe diferențiate Fișele administrate vor respecta potențialul celor doi elevi.				Fișe de lucru	evaluare formativă prin proba scrisă autoevaluarea
	O1	3. Activitate integrată în echipă – Rolul etichetării mărfurilor în viața omului. Cele trei grupe funcționează ca trei echipe. Fiecare echipă primește un poster care sugerează rolul etichetării mărfurilor în viața noastră. 1. Pentru sine. 2.pentru familie, 3. Pentru semenii Pe mese vor fi plicuri cu jetoane ce ilustrează elemente specifice celor două situații. Elevii vor avea sarcina ca, în echipă, să selecteze elementele specifice rolul specificat în cerința și să le amplaseze pe fundal.		activitate independentă diferențiată, cu fișe pe nivel	munca independentă		evaluare orală, prin aprecieri verbale
	O2			activitate în echipă		Postere	observarea sistematică
	O3				conversația, explicația, exercitiul munca independentă	Plicuri jetoane cu	interevaluarea muncii în grup evaluare orală a capacității de rezolvare a unei probleme

		(Elevii lucrează cu un fundal muzical) Evaluarea activității echipelor se face prin expunerea planșelor și coevaluare.		activitate frontală			
7. Obținerea performanței		Activitate independentă (fișă de lucru cu gradarea după dificultate a sarcinilor)	5'	activitate independentă	exercițiul munca independentă	Fișe de lucru	observarea sistematică evaluare formativă
8. Încheierea lecției		Se fac aprecieri colective și individuale asupra participării la activitate.)	1'				

IMPLEMENTAREA CU SUCCES A METODELOR DE ÎNVĂȚARE CREATIVĂ LA ELEVII CU CES

*Profesor psihopedagogie special-Bîra Mihaela Diana
Școlar de Educație Incluzivă Buzău*

JOCURI DE ENERGIZARE ȘI DE SPARGERE A GHEȚII

În cadrul cursului *METODE CREATIVE ÎN EDUCAȚIA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE* (exemple de bune practice prezentate în cadrul unui proiect Erasmus+- beneficiar CSEI Buzău -România) s-au desfășurat activități sociale, de artă și joc, bazate pe educația formală și non-formală, de tip interactiv. Metodele folosite au pus accentul pe activitatea elevului, profesorul având doar rolul de îndrumător. Scopul este de implicare a elevului, dezvoltare a creativității dar și învățarea prin descoperire.

„În om există instinctul de activitate care la copil se manifestă sub forma jocului. Jocul poate împlini un mare rol dacă este bine practicat; el deschide copilului perspectiva universului spre care-l educăm și spre care el se dezvoltă”, susține Fr. Fröbel. Specific activității didactice, jocul didactic îmbogățește cunoștințele elevilor, declanșează capacitățile mentale și asigură participarea activă a elevului la lecție sau la orice activitate. Este un factor important al socializării copilului, deoarece acesta, potrivit unor reguli scrise sau nu, îi determină pe copii să se cunoască mai bine, să comunice mai mult, să se simtă bine unul cu celălalt și să dorească acest lucru.

Jocurile sunt activități fizice care au rolul de a dezinha participanții dar și de a îmbunătăți circulația sangvină în tot corpul, inclusiv în creier, restabilind astfel energia după o pauză sau o activitate îndelungată. Ele ajută la:

- socializare;
- restabilirea atenției și a concentrării;
- diminuarea stării de monotonie sau tensiune;
- trecerea mai ușor de la o activitate la alta;
- relaxare, ridicarea dispoziției și, astfel, încheierea activității sau a zilei pe o notă pozitivă.

Cunoscându-se faptul că jocul este cea mai sigură cale de acces spre sufletul copilului, spre minunata lui lume de gânduri și vise, propunem în continuare o categorie de jocuri de energizare și de spargere a gheții. Acestea pot fi utilizate la începutul orei de curs pentru captarea atenției elevilor și dezvoltarea unor relații de colaborare elev-profesor, elev-elev, sau în orice alt moment al orei/lecției, când profesorul consideră că este necesar.

Să ne cunoaștem!

Acesta este un joc de cunoaștere la nivelul grupului.

Se oferă bețișoare (flori, cartonașe colorate etc) fiecărui participant care stă pe scaun (așezate în formă de cerc). Aceștia pot lua câte doresc, apoi li se solicită să se prezinte și să spună prezinte atâtea informații despre ei, câte bețișoare au.

Nume, cuvânt, gest

Participanții sunt așezați în cerc. Pe rând, iese fiecare și se prezintă cu numele mic, la acesta adaugă un cuvânt care îl caracterizează și începe cu inițiala numelui, apoi face un gest (reverență, face cu mâna, rotire etc). Trebuie reținute aceste 3 lucruri despre fiecare participant. După ce se prezintă toți, coordonatorul va spune un nume și ceilalți vor repeta cuvântul și gestul făcut de persoana respectivă.

Aruncă mingea!

Participanții se așază în cerc și se prezintă. Jocul va fi început de profesor. Acesta va striga numele unui participant din grup, aruncând, în același timp, către acesta, o minge. Cel care este strigat va prinde mingea și o va arunca mai departe altui participant, strigându-i numele. Regula jocului este ca mingea să fie aruncată de fiecare dată aceleiași persoane. Se poate introduce apoi a doua sau a treia minge, de alte culori, și jocul se repetă, fiecare fiind atent cui trebuie să arunce mingea albastră (de exemplu) și de la cine trebuie să primească mingea galbenă, până când mingiile colorate fac un circuit complet pe la toți participanții.

Câte utilizări poți găsi acestei umbrele?

Acesta este un joc de încălzire prin care se urmăresc, pe de o parte, integrarea elevilor în grup, iar pe de altă parte, dezvoltarea creativității și a libertății de exprimare și manifestare.

Se pornește de la un obiect uzual, cunoscut tuturor elevilor, umbrela, căreia aceștia trebuie să-i identifice cât mai multe utilizări (de exemplu: baston, cârlig, sabie, vâslă etc.). Jocul poate varia, folosindu-se diverse obiecte.

Memory chair

Scaunele se așază în formă de semicerc, în față fiind încă unul. Fiecare participant trebuie să ajungă pe scaunul din față. Când se ridică persoana care stă în față, va trebui să se ridice încă o persoană din semicerc și se va face schimb de scaune. Dacă se ridică 2 persoane din semicerc în același timp, jocul se reia. Trebuie anticipată reacția celui alt. În timpul jocului nu se vorbește. În cazul unui mobilier fix, sau a lipsei de spațiu, jocul se poate juca și din picioare.

Șarpele de sticlă

Participanții se așază în cerc, în șir indian. Pe toată durata jocului aceștia vor avea ochii închiși. La semnalul coordonatorului, fiecare va masa spatele celui din față sa. La un moment dat, coordonatorul va începe să scoată, pe rând, câte un participant din cerc și îl direcționează în altă parte. Acesta va fi atent să îl îndrume astfel încât

acesta să nu se lovească de ceva. Când toți participanții sunt îndepărtați din cerc, se dă semnalul

ca fiecare să se întoarcă la locul inițial, fără să deschidă ochii sau să vorbească.

INTEGRAREA COPIILOR CU DEFICIENȚĂ DE AUZ

Prof. Înv.Preșc. Boangher Alina Lucia

Prof.Înv.Preșc Mantia Marilena

Grădinița cu P.P.Nr.6 Alexandria,Teleorman,România

Integrarea este un proces complex și de durată,ce presupune asigurarea participării persoanelor cu cerințe educaționale (CES) la viața profesională și socială,împreună cu ceilalți indivizi,favorizându-se intercunoașterea și familiarizarea reciprocă.

Integrarea se bazează pe formula școlii active și consideră dobândirea competențelor sociale ca fiind cel mai important scop al demersului educativ al persoanelor cu CES.Deficiența auditivă este o deficiență senzorială și este consecința unor disfuncții la nivelul analizatorului auditiv și poate avea consecințe majore în dezvoltarea proceselor psihice ale persoanei,în conduita și modul de viață al acesteia.

Deficiența auditivă nu are trăsături vizibile,observabile de catre ceilalți.De cele mai multe ori individul este considerat,în mod eronat ,retardat.Variabilitatea pierderii senzoriale poate avea orice grad de la o hipoacuzie ușoară de transmitere ,fluctuantă și temporara,până la surditate congenitală sau profundă.Anumite frecvențe pot fi uneori auzite destul de bine în timp ce altele nu sunt auzite deloc sau sunt percepute distorsionat.

Deficiența de auz nu este atât de gravă prin tipul sau forma de manifestare și gradul de pierdere a auzului,cât mai ales prin influențele negative pe care le are asupra dezvoltării limbajului ca mijloc de comunicare și instrument operațional al gândirii.Integrarea este un proces lung și de durată,ce presupune asigurarea participării persoanelor cu deficiențe de auz ,la diverse activități împreună cu auzitorii.Ea favorizează intercunoașterea și familiarizarea reciprocă,precum și accesul la un mediu de conversație cât mai natural.

Integrarea copiilor cu deficiențe de auz reprezintă o problemă destul de controversată în multe țări din lume,deoarece pierderea auzului la vârste mici determină imposibilitatea dezvoltării normale a limbajului și a gândirii copilului,având consecințe serioase în planul dezvoltării psihice. Odată cu integrarea școlară a copilului cu deficiențe de auz se impun anumite cerințe privind modul de organizare a clasei,metodele de prezentare a conținuturilor,strategiilor de comunicare în clasă (între profesor și elev dar și comunicarea între elevii clasei).Organizarea clasei se face în așa fel încât fiecare copil să îl poată vedea atât pe profesor cât și pe ceilalți copii din clasă-maniera cea mai eficientă de organizare spațială a clasei este așezarea în semicerc,scaunul profesorului fiind situat la același nivel cu cele pe care stau copiii,permițând astfel citirea labială pe fața interlocutorului și crearea unui cadru favorabil pentru o comunicare simetrică.

Pentru realizarea comunicării educaționale din timpul activităților de predare-învățare,profesorul trebuie să evite comunicarea atunci când se află cu spatele la elevi sau când elevii nu privesc spre profesor,să utilizeze modalități de ilustrare vizuală a conținutului prezentat ,atunci când condițiile îi permit acest lucru,să ajute elevii cu deficiențe de auz să conștientizeze mereu pe timpul dialogului cine este persoana care comunică în clipa respectivă și să repete comentariile,întrebările sau răspunsurile unui anumit elev din clasă,astfel încât toți elevii să

beneficieze de conținutul celor comunicate .să solicite elevii cu deficiențe să pună în discuție subiecte sau probleme ridicate de ei, chiar dacă există situații când limbajul non-verbal nu le permite să exprime anumite nuanțe sau alte înțelesuri ale mesajului.

Reușita integrării școlare a copiilor cu disfuncții auditive este cu atât mai mare cu cât copilul nu prezintă un decalaj de dezvoltare mai mare de 15-20 luni între vârsta biologică și cea mentală. Se merge pe premiza unei personalități puternice a copilului, care să îl ajute să depășească unele momente mai dificile în relațiile cu cei din jur, utilizează cu eficiență resursele de auz, are acces la servicii specializate de sprijin și folosește echipament audiologic de calitate. Integrarea școlară a acestei categorii de copii depinde și de atitudinea profesorilor din școlile obișnuite față de specificul nevoile lor, care le solicită un efort substanțial, de gradul de înțelegere manifestat față de ei, precum și de atitudinea părinților, de nivelul de implicare și de mulțumirea față de rezultatele școlare ale copiilor lor.

Integrarea copiilor cu deficiențe în grădinițele și școlile de masă, unde să intre în relație cu copiii normali, facilitează o bună intercunoaștere și relaționare între cele două categorii de copii, dar acest lucru nu este posibil decât cu ajutorul specialiștilor, a profesorului itinerant, care pot participa la activitățile din aceste instituții.

BIBLIOGRAFIE:

„Revista învățământul preșcolar,, Nr.1-2/2008

Ionescu, M. Radu, I., „Didactica modernă,, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001 Cerghit, Ioan, „Metode de învățământ,, Editura Didactică și pedagogică, București, 1997

Metode moderne utilizate în activitatea de instruire practică

**Profesor, Buliga Cîrstean Elena,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sf. Andrei”, Gura Humorului**

Metodele didactice aplicate în învățământul profesional și tehnic sunt alese astfel încât să conducă la atingerea finalităților propuse pentru nivelul educațional, la realizarea obiectivelor propuse pentru fiecare modul și, în special, să corespundă particularităților de vârstă și individuale ale elevilor. Cadrul didactic este în întregime responsabil de alegerea metodelor, luând în considerare structura clasei, materialele didactice existente în școală și urmând orientările metodologice oferite în Curriculumul Național și materialele publicate pentru cadre didactice. În cazul pregătirii practice la locul de muncă, cadrul didactic colaborează cu responsabilul/tutorele de la locul de muncă pentru aplicarea celor mai adecvate metode de învățare.

Pe parcursul învățământului profesional și tehnic, fiecare modul din planul de învățământ al Ariei curriculare Tehnologii (modul de specialitate) este predat de unul sau mai multe cadre didactice (în general în cazurile în care modulul de specialitate are alocate atât ore de teorie, cât și ore de laborator tehnologic și ore de instruire practică). În cazul în care pregătirea practică se desfășoară la operatorul economic tutorele este responsabil de modul în care se desfășoară activitatea de instruire, în urma colaborării cu cadrele didactice din școală. În timpul lecțiilor, managementul clasei este în întregime în responsabilitatea cadrului didactic. În consecință, cadrele

didactice aleg independent organizarea activităților cu toți elevii (activitate frontală), pe grupe sau individual (activitate diferențiată) – în funcție de obiectivele specifice propuse pentru lecție și de nivelul elevilor.

Activități de predare-învățare organizate pe grupe separate cu minimum 10 elevi, se pot organiza pentru activități de laborator și de instruire practică în unitatea de învățământ sau la operatorii economici și/sau activități extracurriculare.

Metodele didactice utilizate în activitățile de predare –învățare pot fi clasificate în:

a) *Metode tradiționale*: expunerea didactică, conversația didactică, demonstrația, lucrul cu manualul, exercițiul.

b) *Metode moderne (interactive)* sunt: algoritmizarea, modelarea, problematizarea, instruirea programată, studiul de caz, metode de simulare, brainstorming, ciorchinele, mozaicul, philips 6/6, metoda 6-3-5, metoda bulgare de zăpadă, turul galeriei, metoda pălăriilor gânditoare, metoda cubului, organizatorul grafic, tehnica florii de nufăr, etc.

Principalul avantaj al metodelor activ-participative îl reprezintă implicarea elevilor în actul didactic și formarea capacității acestora de a emite opinii și aprecieri asupra fenomenelor studiate. În acest mod, elevilor le va fi dezvoltată o gândire circumscrisă abilităților cognitive de tip superior, gândirea critică.

În utilizarea metodelor moderne la clasă avem două situații, și anume: ce fac copiii și ce face profesorul.

Copiii se ajută unii pe alții să învețe, împărțându-și ideile; învață cum să învețe, se exprimă liber, experimentează. Copiii trebuie să fie capabili: să asigure conducerea grupului, să coordoneze comunicarea, să stabilească un climat de încredere, să poată lua decizii, să medieze conflicte, să fie motivați să acționeze conform cerințelor profesorului.

Profesorul: aranjează mobilierul din clasă în mod corespunzător, ideal este formarea grupurilor; stabilește criteriul de grupare (sexul, prietenii, nivelul abilităților într-un anumit domeniu, diferite jocuri, etc.) și dimensiunea grupului (de la 2 la 6 copii); stabilește regulile de lucru (se vorbește pe rând, nu se atacă persoana ci opinia sa, se consultă între ei, nu se monopolizează discuția, nu rezolvă unul singur sarcina, etc.); explică foarte clar obiectivele activității, specifică timpul pe care îl au copiii la dispoziție; pregătește spațiul și materialele necesare.

1. Brainstorming-ul: Are funcția de a înlesni căutarea și găsirea celei mai adecvate soluții a unei probleme de rezolvat printr-o intensă mobilizare a ideilor tuturor participanților la discuție. Această metodă reprezintă și un exercițiu de stimulare și cultivare a creativității în grup, de afirmare a opiniilor personale. Specificul metodei constă în disocierea timpului de producere a ideilor (faza de producție de idei), de timpul în care se evaluează aceste idei (faza aprecierii critice a ideilor emise).

Pe de altă parte, metoda asaltului de idei se bazează pe funcția asociativă a intelectului. O idee emisă de un subiect are o funcție asociativă dublă:

- se asociază și cheamă o altă idee în mintea aceluiași subiect;
- se asociază cu o idee în mintea altui subiect.

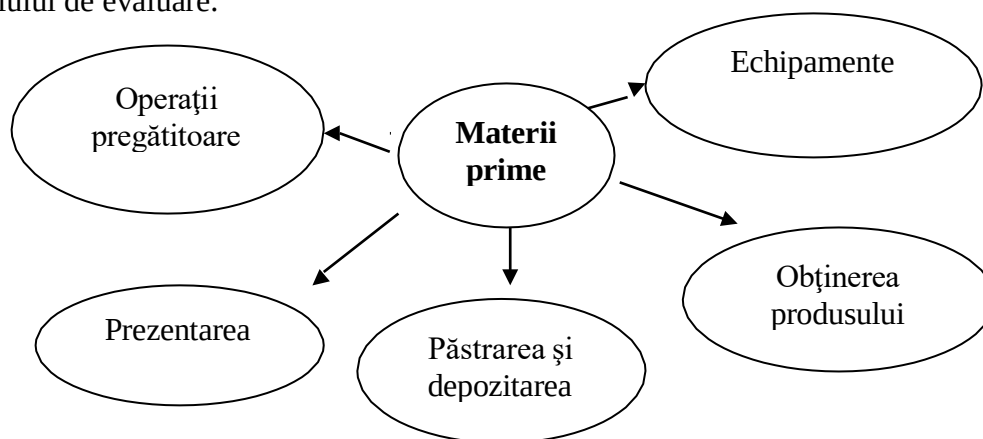
La baza acestei metode stau două principii, neutralizarea blocajului gândirii și stimularea ideilor noi într-o formă spontană.

Există două faze distincte în desfășurarea asaltului de idei, formularea temei și identificarea elevilor participanți și comunicarea temei în momentul începerii lecției, dându-se posibilitatea fiecărui elev să dea un răspuns sau altul, fără argumentare și într-un timp cât mai scurt. Problema poate fi reluată la o oră viitoare, profesorul reunind într-un întreg răspunsurile date la tema anunțată, elevii aducând alte completări, fără a se cere demonstrarea celor spuse, ei înșiși putând compara răspunsurile alese de ei cu cele reale. Deci, valorificarea asaltului de idei se face după câteva zile, timp în care s-a produs o selecție și o ierarhizare a acestora în conștiința elevilor.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

2. Ciorchinele: este o metodă de brainstorming neliniară care stimulează găsirea conexiunilor dintre idei. Poate fi utilizată atât în evocare prin inventarierea cunoștințelor elevilor, cât și în etapa de reflecție. Această metodă reprezintă și un exercițiu de stimulare și cultivare a creativității în grup, de afirmare a opiniilor personale.

La început, tema (care urmează a fi rezolvată) este scrisă în mijlocul tablei/ foii de hârtie, iar elevii sunt solicitați să-și noteze toate ideile care le vin în minte în legătură cu tema respectivă, trăgându-se linii între acestea și tema inițială. Pe măsură ce se scriu cuvinte, idei noi, elevii vor trage linii între toate ideile care par a fi conectate. Activitatea se oprește când se epuizează toate ideile sau când s- a atins limita de timp acordată. Etapele pot fi precedate de brainstorming în grupuri mici sau în perechi. În acest fel, se îmbogățesc și se sintetizează cunoștințele. Rezultatele grupurilor se comunică profesorului/ maestrului inginer care le notează la tablă într-un *ciorchine* fără a le comenta sau judeca. Rezultatul poate fi prezentat de către fiecare elev în cadrul portofoliului de evaluare.

3. Cubul reprezintă o strategie de predare prin care se evidențiază activitățile și operațiile de gândire implicate în învățarea unui conținut care poate fi utilizată atât în etapa de evocare cât și în cea de reflecție. Metoda este utilizată în cazul în care se dorește explorarea unui subiect din mai multe perspective și are ca rezultat implicarea elevilor în înțelegerea unui conținut informațional (procesele de gândire fiind asemănătoare celor prezentate în taxonomia lui B. Bloom).

Elevii sunt organizați în șase grupe. Se confecționează un cub pe ale cărui fețe se scriu cuvintele : *descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează*. Elevii citesc un text sau realizează o investigație pe o temă dată. Se alege prima față a cubului pe care este scris “ *descrie* “. Se cere grupelor să examineze tema dată din această perspectivă (observații asupra formei, culorii, mărimea, etc.). În continuare, se procedează la fel cu toate fețele cubului, purtându-se următoarele tipuri de discuții :

- “*compară* ”: Ce este asemănător și cu ce este diferit?;
- “*asociază* ”: La ce te îndeamnă să te gândești?;
- “*analizează* ”: Spune din ce este făcut, din ce se compune?;
- “*aplică* ”: Ce poți face cu el? Cum poate fi folosit? ;
- “*argumentează pro sau contra* ”: Enumeră o serie de motive care vin în sprijinul afirmației tale.

Pentru a oferi exemplul său este bine ca profesorul să scrie și el în timpul acestei activități, demonstrând astfel că este membru al grupului, al clasei înțeleasă ca și comunitate ce învață.

<i>Descrie:</i> aspectul, forma, consistență, culoare, miros și gust.

<i>Argumentează pro sau contra:</i> permite identificarea produsului, ia atitudine,	<i>Compară:</i> ce este asemănător, cu ce este diferit,	<i>Aplică:</i> ce poți face cu el , cum poate fi folosit,
	<i>Analizează:</i> spune din ce este obținut, din ce se compune, cum este finisat.	
	<i>Asociază:</i> la ce te îndeamnă să te gândești, indici de calitate cu caracteristici de calitate.	

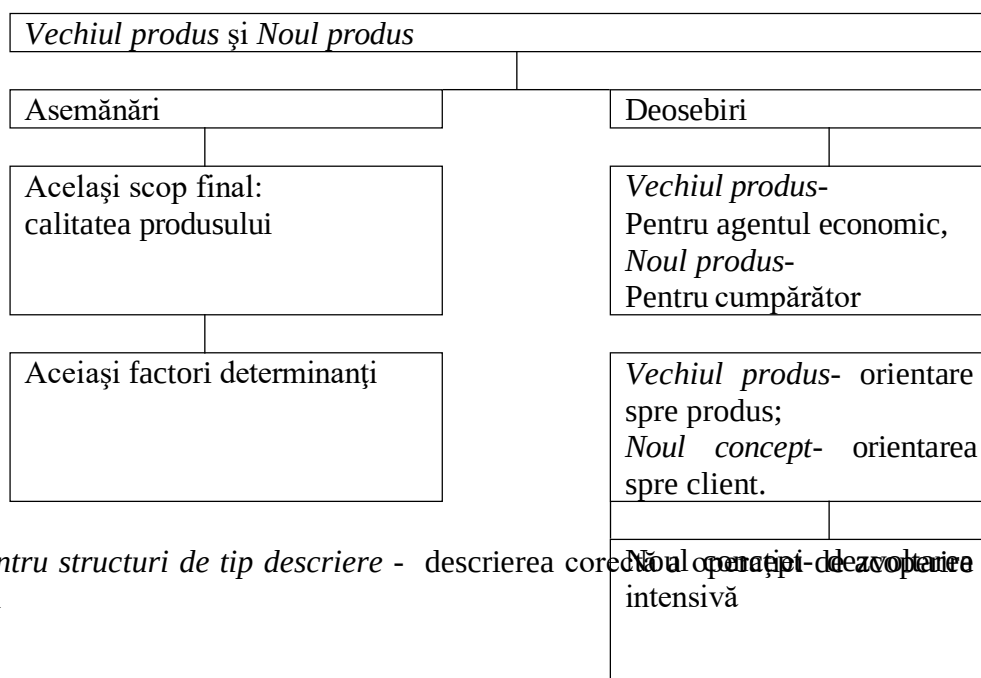
4. Turul galeriei este o metodă de învățare prin colaborare ce urmărește dezvoltarea și exersarea gândirii, a capacității de a lua decizii întemeiate argumentate, stimularea creativității și a spiritului inovator, interacțiunea directă în grupul inițial și indirectă cu ceilalți colegi prin intermediul produselor muncii acestora.

Elevii, organizați în grupe de trei sau patru, primesc o sarcină de învățare susceptibilă de a avea mai multe soluții sau mai multe perspective de abordare. Produsele muncii grupului se materializează într-o schemă, diagramă, inventar de idei notate pe un poster. Posterele se expun pe pereții clasei, transformați astfel într-o veritabilă galerie (expozițională). La semnalul profesorului, grupurile trec pe rând, pe la fiecare poster pentru a examina soluțiile propuse de colegi. Comentariile și observațiile “vizitatorilor” sunt scrise pe posterul analizat. După ce se încheie “turul galeriei”, grupurile revin la poziția inițială și fiecare echipă își reexaminează produsul muncii lor comparativ cu ale celorlalți și discută observațiile și comentariile notate de colegi pe propriul poster. În instruirea practică a elevilor, această metodă se poate utiliza cu succes la etapa de prezentare a preparatelor culinare realizate de elevi.

5. Organizatorul grafic este o metodă de învățare activă, întrucât se bazează pe schematizarea informației, facilitează esențializarea și sistematizarea acestora și presupune participarea fiecărui elev.

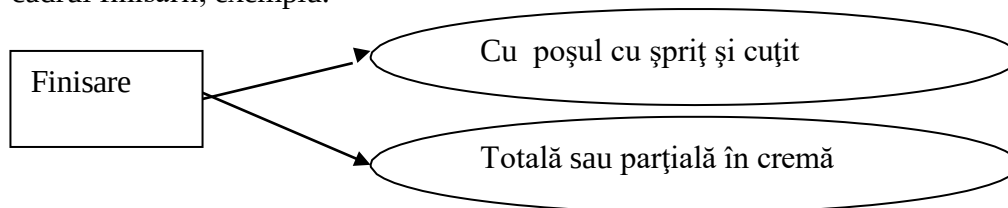
Organizatorul se poate utiliza în cinci moduri:

a) *Pentru a realiza structuri de tip comparativ: de exemplu*

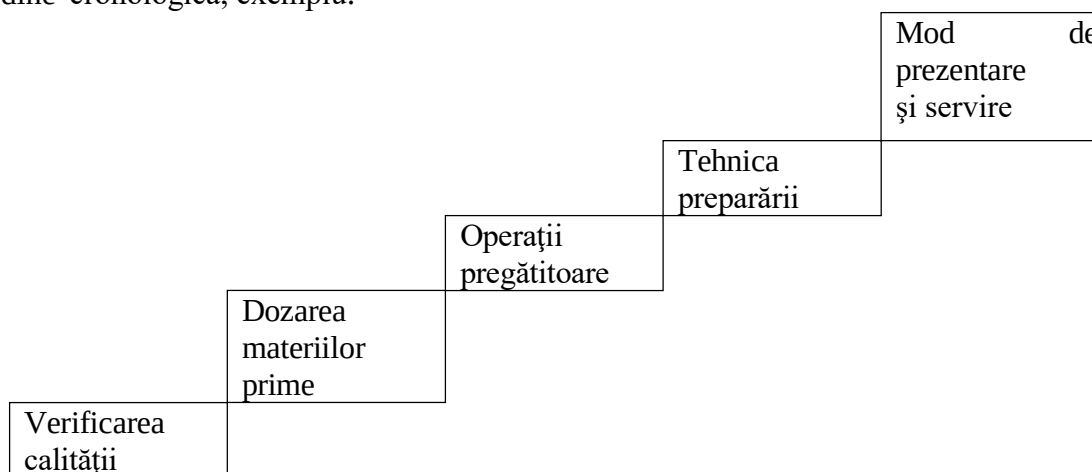

b) *Pentru structuri de tip descriere* - descrierea corectă a produsului de dezvoltare cu cremă din

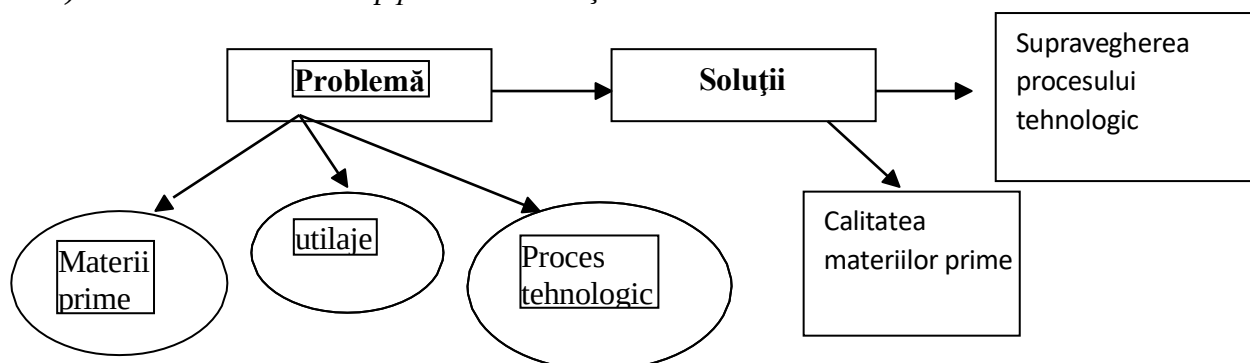
Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate
cadrul finisării, exemplu:

c) Pentru structuri de tip secvențial, în scopul prezentării unor faze tehnologice în ordine cronologică, exemplu:

d) Pentru structuri de tip problemă- soluție:

6. Metoda „Știu/ vreau să știu/ am învățat”: Este o metodă de învățare prin colaborare ce urmărește implicarea participanților ce știu deja despre o anumită temă și apoi se formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în lecție.

Pentru a folosi această metodă se pot parcurge următoarele etape:

Se cere la început elevilor să formeze perechi și să facă o listă cu tot ce știu despre tema ce urmează a fi discutată. În acest timp se desenează pe tablă un tabel cu următoarele coloane: știu/ vreau sa știu/ am învățat (Ogle, 1986), cum este cel de mai jos:

Știu Ce credem că știm)?	Vreau să știu Ce vrem să știm?	Am învățat Ce am învățat?

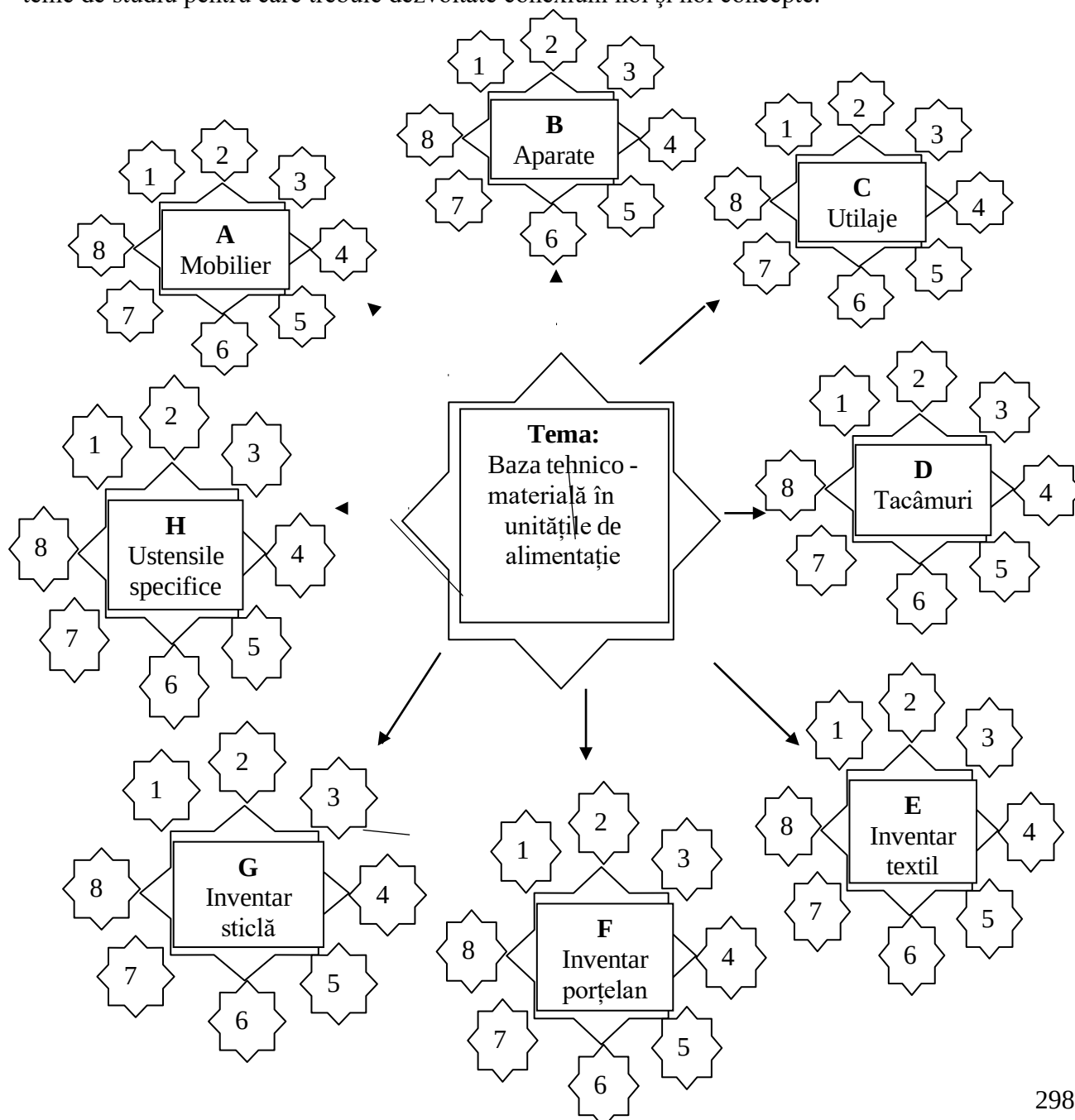
Se cere apoi câtorva perechi să spună celorlalți ce au scris pe liste și se notează lucrurile cu care toată lumea este de acord în coloana stânga. Poate fi util să se grupeze informațiile pe categorii. În continuare se ajută elevii să formuleze întrebări despre lucruri de care nu sunt siguri. Aceste întrebări pot apărea în urma dezacordului privind unele detalii sau pot fi produse de curiozitatea cursanților. Aceste întrebări sunt notate în coloana din mijloc. Se cere apoi să citească textul.

După lectura textului, se revine asupra întrebărilor pe care le-au formulat înainte de a citi textul și pe care le-au întrecut în coloana ”Vreau să știu”. Se urmărește la care întrebări s-au găsit răspunsuri în text și se trec aceste răspunsuri în coloana ” Am învățat”.

Se întorc apoi la întrebările care au rămas fără răspuns și se discută cu elevii unde ar putea căuta ei aceste informații. În încheierea cursului participanții revin la schema S/ V/ Î și decid ce au învățat din lecție. Unele dintre întrebările lor s-ar putea să rămână fără răspuns și s-ar putea să apară întrebări noi. În acest caz întrebările pot fi folosite ca punct de plecare pentru investigații ulterioare.

7. Tehnica Florii Lotus: este o metodă de învățare activă, o metodă interactivă de grup ce presupune deducerea de conexiuni între idei, concepte, pornind de la o temă centrală. Tehnica poate fi desfășurată cu succes în grup, ca un exercițiu de stimulare a creativității și a autoevaluării. Evaluarea ideilor cu privire la stimularea și dezvoltarea potențialului creativ poate avea și o utilitate practică. Astfel, ținându-se cont de sugestiile oferite, se poate reamenaja sala de curs/ laboratorul, creându-se astfel un laborator al creativității. Problema sau tema centrală determină cele 8 idei secundare care se construiesc în jurul celei principale, asemenea petalelor florii de Lotus.

Cele 8 idei secundare sunt trecute în jurul temei centrale, urmând ca apoi ele să devină la rândul lor teme principale, pentru 8 florii de Lotus. Pentru fiecare din aceste noi teme centrale se vor construi alte noi 8 idei secundare. Astfel, pornind de la o temă centrală, sunt generate noi teme de studiu pentru care trebuie dezvoltate conexiuni noi și noi concepte.

Etapele de lucru:

- construirea diagramei;
- mai întâi profesorul scrie tema centrală în centrul diagramei;
- elevii se gândesc la ideile sau aplicațiile legate de tema centrală, după care în cele 8 „petale” (cercuri) ce înconjoară tema centrală, de la A la H, în sensul acelor de ceasornic;
- folosirea celor 8 idei deduse, drept noi teme centrale pentru celelalte 8 cadrane (flori de nufăr);
- etapa construirii de noi conexiuni pentru cele 8 noi teme centrale și consemnarea lor în diagramă. Se completează în acest mod cât mai multe cadrane („flori de nufăr”);
- etapele evaluării ideilor. Se analizează diagramele și se apreciază rezultatele din punct de vedere calitativ și cantitativ. Ideile emise se pot folosi ca sursă de noi aplicații și teme de studiu în lecțiile viitoare.

Bibliografie:

1. Brumar Constanța și alții, *Curriculum pentru clasa a IX-a, învățământ profesional, domeniul Turism și alimentație*, 2016
2. Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Ed. Polirom, Iași 2006;
3. Crețu Daniela, Nicu Adriana *Pedagogie pentru definitivat și grad didactic II*”, Ed. Universității „Lucian Blaga”, Sibiu 2009
4. Cucos, C., *Pedagogie*, Ed. Polirom, Iași 2006;
5. <https://edict.ro>
6. <https://www.academia.edu>

Jocul interactiv pentru copiii cu cerințe educative speciale

Profesor învățământ primar Capmare Alice Mihaela
Școala Gimnazială Numărul 7 Buzău

Există o întreagă literatură de specialitate care detaliază și exemplifică importanța jocului în activitățile educaționale, însă atunci când vine vorba despre promovarea învățării prin joc în cazul copiilor cu CES, mulți specialiști și-au pus problema relevanței învățării printr-un curriculum bazat astfel, motivând că dezvoltarea abilităților acestora micșorează avantajele. În ultimele două decade, s-au făcut progrese remarcabile în transformarea curriculumului pentru copiii cu nevoi educative speciale, justificându-se faptul că jocul și desenul imaginativ au o contribuție importantă la dezvoltarea abilităților copiilor de a-și apăra ideile, de a rezolva probleme și de a ajunge la descoperirea semnificațiilor comune mai multor persoane. Jocul și desenul imaginativ sprijină un model de curriculum incluziv prin implicarea profesor-elev într-un proces interactiv.

Pentru toți copiii e esențial ca jocul să fie folosit drept mijloc de transmitere a curriculumului. Toți trebuie să fie încurajați să fie autonomi, activi și jucăuși, indiferent de vârstă și problemele de învățare avute. În cazul copiilor cu CES rolul jocului interactiv în școală oferă o abordare integrată, într-un spațiu sigur, terapeutic, în care să fie explorate aspecte ale sinelui și ale relațiilor umane importante. Jocul are impact asupra dezvoltării gândirii și învățării prin acordarea de importanță procesului dinamic de autodescoperire, manipulării și folosirii simbolice a obiectelor și relației cu un partener ce oferă sprijin. Reușita eficienței acestei abordări este curajul și dăruirea adultului, iar acest lucru se poate întâmpla doar când toți membrii comunității școlare înțeleg principiile unei abordări interactive și îi înțeleg valoarea educativă.

Eficiența unui curriculum e dată de măsura în care activitățile dirijate de adult și învățarea prin colaborare îl implică pe copil în procesul de descoperire și generalizare a abilităților. Abordările curriculare ce nu dau copiilor ocazia de a negocia aspecte ale procesului de învățare sau de recapitulare vor reduce motivația pentru explorarea unor diverse moduri de dobândire de informații. Așadar, oferirea unui curriculum național, ce pune accentul pe dezvoltare, iar unul auxiliar ce implică terapii specifice pune bazele unei rețele de relații, ce oferă libertatea necesară educării indivizilor potrivit nevoilor lor, nu programelor de studiu după vârstă.

Învățarea produsă într-un cadru conturat de un curriculum de dezvoltare prin explorarea senzorială, pune bazele dezvoltării înțelegerii conceptelor și are rol semnificativ în reducerea comportamentelor ce pot apărea ca urmare a dificultăților de adaptare și comunicare cu alții. Feedbackul pozitiv primit prin joc îl învață pe copil lucruri despre natura relațiilor, îl pune în contexte, situații și interacțiuni absolut necesare pentru învățare. De aici subliniem faptul că un curriculum ar trebuie să se asigure că sunt oferite ocazii în mod planificat de stabilire și dezvoltare a acestor interacțiuni. Abordarea centrată pe persoană a curriculumului e mai relevantă, pentru că ține cont de adecvarea activităților la nevoile afective și de dezvoltare ale individului, mai degrabă de vârstă.

Dacă la grădiniță, fără îndoială, jocul e centru curriculumului, nu putem spune același lucru despre școală. Chiar dacă curriculumul pentru școli obișnuite s-a schimbat, trecerea la școala primară implică o reducere a numărului de ocazii pe care copiii le au pentru a învăța prin joc. Hadley (2002) susținea necesitatea de a mări importanța jocului în clasă, nu neapărat pentru dobândirea abilităților ludice, dar mai ales pentru a permite copiilor să redescopere

atitudinea ludică și capacitatea de a reacționa afectiv la învățare. Aceste necesități de schimbare au apărut în același timp cu includerea copiilor cu CES în școli obișnuite, unde rolul dascălului este de a planifica și de a oferi experiențe interactive de bună calitate, care să stimuleze dorința copilului de a explora, de a înțelege concepte și de a dobândi abilități.

Planificare unor ședințe de joc interactiv trebuie văzute ca aparținând structurii predării bazate pe teme cu relevanță pentru nevoile individului sau ale grupului. Mulți copii pot fi ajutați la început prin ședințe individuale cu un adult, iar alții pot fi incluși într-un grup care să se centreze pe dezvoltarea abilităților sociale sau pe jocul sociodramatic. În orice caz intervențiile centrate pe copil ar trebui să completeze intenții legate de învățare cu verificarea faptului că sunt:

- ✓ incluse în activitățile zilnice, care implică abilități transferabile;
- ✓ individualizate, bazate pe nevoile lui educative și personale;
- ✓ centrate pe motivațiile și preferințele sale;
- ✓ bazate pe comunicare spontană și interacțiune pozitivă;
- ✓ structurate în cadrul limitelor fixate de adult (structurate, planificate pe baza curriculumului).

Spre deosebire de jocul structurat (ce se bazează pe sarcini de lucru), jocul interactiv e o abordare bazată pe experiență centrată pe dezvoltarea abilităților de învățare prin conștientizarea de către adult a proceselor din implicarea activă a elevului într-o experiență ce presupune comunicare cu o altă persoană. Dat fiind acestea, se pot face evaluări intuitive în care se identifică potențialul ce există ca urmare a sprijinului oferit de adult.

Nume:	
Contextul jocului:	
Experiența:	Abilități de comunicare socială <i>(conștientizarea prezenței partenerului, inițierea contactului, participarea la activități comune, concentrare, așteptare la rând, imitare, vorbire, cereri...)</i>
	Abilități emoționale <i>(reacții emoționale, implicare în relații cu partenerul, interacțiune, reciprocitate emoțională, expresie emoțională, reglarea emoțiilor)</i>
	Abilități cognitive <i>(imitarea acțiunilor, explorare spontană, curiozitate, idei noi, rezolvarea de probleme, construire de concepte, dezvoltarea înțelegerii, reprezentarea obiectelor, joc de rol)</i>
Progrese principale:	
Note:	

Fig. 1 – Evaluarea unui joc interactiv

O astfel de monitorizare a activităților interactive sugerează atât faptul că se caută soluții pentru un proces de calitate, dar oferă și un feedback imediat pentru reglarea obiectivelor următoare. Aceste înregistrări ale experiențelor prin joc interactiv micșorează presiunile asupra copilului, ce vizează participarea lui la o anumită activitate, și introduce provocările într-un mod ce sprijină dezvoltarea cognitivă. După câte ședințe, se pot urmări datele colectate și se poate observa progresul unor abilități, gradul de înțelegere și cunoștințele dobândite de copil.

Putem concluziona faptul că abia în ultimii ani, în țara noastră, s-au făcut progrese în ceea ce privește adaptarea curriculumului și crearea de programe destinate copiilor cu CES, în care sunt adoptate abordări interactive ale procesului de predare-învățare, centrate pe copil. Specialistul are acum rolul de a asigura pentru jocuri un mediu potrivit cu nevoile lor de dezvoltare, în care să se simtă integrați, și care să le ofere experiențe, care să le permită să își exprime ideile, personalitățile unice. Utilizarea jocului interactiv, o strategie eficientă pentru dezvoltarea comunicării și sociabilității copiilor cu cerințe educative speciale, oferă experiențe ce îi vor ajuta pe educabili să se dezvolte armonios prin mijloace agreate și potrivite unicității fiecăruia.

Bibliografie:

Seach, D., *Jocul interactiv pentru copiii cu autism*, Editura Fides, Iași, 2011
Magerotte, G., Willaye, E., *Evaluare și intervenție în cazul comportamentelor provocatoare*, Editura Fides, Iași, 2012

Modalități practice de utilizare a metodelor interactive la elevii cu CES

Prof. Cazacu Camelia
Școala Gimnazială Constantin Gh Marinescu Galați

În școala gimnazială , activitatea instructiv-educativă are la bază folosirea metodelor interactive, centrate pe elev.

Metodele activ – participative sunt selectate în raport cu scopul și obiectivele activității didactice, conținutul lecției și particularitățile individuale ale elevilor (vârsta, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul de dizabilitate, tipul de percepție al elevilor) precum și stilul de lucru/personalitatea profesorului.

Folosirea metodelor interactive, presupun satisfacerea cerințelor educaționale prin efort personal și în colaborare cu colegii. Specific acestor metode este faptul că stimulează interesul pentru cunoaștere, facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare, ele fiind subordonate dezvoltării mintale și a nivelului de socializare al elevilor.

În contextul educației speciale, aceste metode constituie o resursă importantă în proiectarea activităților educative deoarece stimulează și dezvoltă foarte mult învățarea prin cooperare, facilitează comunicarea, socializarea, colaborarea și sprijin reciproc pentru rezolvarea unor probleme precum și integrarea copiilor cu CES în colectivul clasei.

Metodele interactive prezintă unele avantaje:

- transformă elevul din obiect în subiect al învățării;
- este co-participant la propria formare ;
- -angajează intens toate forțele psihice de cunoaștere;
- dezvoltă gândirea critică;
- dezvoltă motivația pentru învățare;
- permite evaluarea propriei activități și asigură elevului condiții optime de a se afirma individual și în echipă

Metodele folosite cel mai des în activitatea elevilor din școala specială sunt:

- Învățarea prin cooperare
- Explozia steleră
- Metoda R.A.I. (răspunde ,aruncă.interoghează)
- Ciorchinele
- Harta cu figuri
- Posterul
- Știu /vreau să știu / am învățat
- Gândiți /lucați în perechi / comunicați
- Partenerul de sprijin
- Jocul de rol
- Modelarea

- Descoperirea
- Metoda activității pe bază de fișe
- Instruirea asistată la calculator

Dintre aceste metode folosite, amintim câteva dintre ele:

Posterul, această metodă are ca principal obiectiv găsirea prin cooperare a elementelor caracteristice ale unor teme ce vizează situații, procese, fenomene, mediul înconjurător în general și relațiile dintre ele, potrivit temei de studiu. Realizarea ansamblului se face în grupuri mici, prin folosirea unor materiale didactice variate: fotografii, desene, ilustrații, etc.

Dezavantajele metodei:

- metoda este cronofagă deoarece elevii trebuie să lucreze în ritmul propriu,
- unii elevi cu ritm mai rapid pot avea timpi morți ceea ce poate produce agitație; de aceea sarcinile de lucru trebuie simplificate/complicate în funcție de nivelul la care lucrează elevul în mod curent,
- găsirea elementelor caracteristice temei se face doar cu ajutorul profesorului.

Jocul- fiind folosit în achiziționarea unor cunoștințe, dar și în construirea unor conduite și stimulează creativitatea și comunicarea iar pentru copiii cu deficiențe severe jucăriile sunt percepute drept cuvinte, iar jocul ca limbaj. Jocul poate fi formal sau informal, structurat sau nestructurat. (Ex: Să facem figuri geometrice-copiii se plimbă iar la un moment dat conducătorul jocului le spune să se adune cât mai repede într-un cerc, apoi într-un pătrat, etc.)

Artă vizuală. Activitățile artistice precum desenul, pictura, modelajul, construcția, sunt foarte importante în dezvoltarea proceselor cognitive. Dintre jocurile creative folosite amintim: pictura colectivă, teatru forum, teatru de păpuși.

Metodele centrate pe elev folosite la elevii cu CES sunt variate și sunt alese de către profesor în funcție de temă și de particularitățile cognitive ale elevilor, astfel încât cerințele să nu depășească posibilitățile proprii.

Folosirea acestor metode sunt agreate de către elevi, relațiile interpersonale sunt consolidate, crește capacitatea de lucru în echipă, crește încrederea în forțele și cunoștințele proprii, nu se resimte la nivel conștient handicapul (sentimentul *diferit față de alți copii*).

Metodele activ-participative constituie nu numai la educația elevului ci și la socializarea sa, ducând la o învățare mai activă, cu rezultate pozitive. Procesul de integrare a copiilor cu C.E.S. în învățământul de masă poate fi ușurat prin utilizarea de către profesor a unor strategii didactice care să-i dezvolte elevului abilități, deprinderi și priceperi care să-i modifice comportamentul.

Bibliografie:

- Cerghit, Ioan., *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983.
- Cerghit, Ioan., *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, Editura Aramis, București, 2002.
- Dulamă M. Eliza., *Metodologii didactice activizante. Teorie și practică*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2008
- Gherghuț, Alois., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, București, 2005.
- Jinga, I., Negruț, *Învățarea eficientă*, Editura Editis, București, 1983

F.S.C. Bacău, tehnici de lucru prin arte combinate, Editura Egal 2009

Modalități de abordare a educației elevului cu CES în contextul învățământului online

profesor Loredana-Elena Cănuță, Colegiul Național Alexandru Odobescu, Pitești
profesor Venera-Roxana Iacob, Colegiul Național Alexandru Odobescu, Pitești

În contextul învățământului online, elevii cu CES (cerințe educaționale speciale) se confruntă cu provocări unice. Datorită nevoilor lor specifice, acești elevi pot avea nevoie de suport suplimentar și de abordări diferite față de cei fără CES. Prin urmare, sunt necesare noi modalități de abordare a educației pentru acești elevi, astfel încât să poată beneficia de o educație de calitate și să aibă succes în mediul online.

Potrivit Consiliului pentru Educație Excepțională (CEC), utilizarea tehnologiei de asistență poate ajuta la îmbunătățirea accesibilității materialelor didactice pentru elevii cu CES. Tehnologia de asistență poate fi utilizată pentru a spori înțelegerea și participarea elevilor, cum ar fi software-ul de lectură a textului, software-ul de recunoaștere vocală și alte dispozitive. O gamă largă de astfel de tehnologii sunt disponibile în prezent și pot fi adaptate pentru a răspunde nevoilor specifice ale fiecărui elev în parte.

Adaptarea materialelor didactice este, de asemenea, esențială pentru a ajuta elevii cu CES să se adapteze la mediul online. Conform Consiliului pentru Tehnologie și Dizabilitate, adaptarea materialelor didactice poate include utilizarea textului mare, a graficelor și a altor formate vizuale pentru a ajuta la înțelegerea și reținerea informațiilor. De asemenea, adaptarea materialelor poate include și ajustarea vitezei de predare și utilizarea unor formate mai interactive precum videoclipuri, jocuri și prezentări interactive. Aceste adaptări pot ajuta la îmbunătățirea accesibilității și înțelegerii materialelor pentru elevii cu CES. De asemenea, este important să se ofere suport tehnic și de accesibilitate, cum ar fi traducerea în limba semnelor, subtitrări sau instrumente de lectură și înregistrare vocală pentru elevii cu dizabilități vizuale sau auditive.

Un alt aspect important este dezvoltarea unei abordări personalizate a instruirii, care să se concentreze pe nevoile specifice ale fiecărui elev cu CES. Această abordare poate include adaptarea ritmului de învățare la viteza individuală de procesare a informațiilor a fiecărui elev, sau oferirea de suport suplimentar prin intermediul unor sesiuni individuale sau în grup mic.

În plus, este important ca învățământul online să fie conceput în așa fel încât să promoveze o gamă largă de abilități și competențe, care să includă și cele de comunicare și interacțiune socială. Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie să se utilizeze o varietate de tehnologii și metode de învățare care să permită elevilor să lucreze împreună în echipe și să comunice eficient.

În final, trebuie să recunoaștem că educația online pentru elevii cu CES nu poate fi realizată cu succes fără implicarea strânsă a părinților și a tutorilor. Potrivit Asociației Americane de Psihologie, părinții pot fi implicați în procesul de învățare și pot ajuta la crearea unui mediu de învățare pozitiv și de sprijin pentru copiii lor.

Deși învățământul online poate fi o soluție convenabilă pentru mulți elevi cu CES, există și unele provocări în ceea ce privește implementarea acestuia. De exemplu, elevii cu tulburări de procesare a informațiilor auditive pot avea dificultăți în a urmări prezentările audio sau video, iar elevii cu deficiențe de vedere pot avea nevoie de adaptări suplimentare pentru a avea acces la materialele didactice.

Cu siguranță, este important să oferim exemple concrete pentru a ilustra modul în care noile modalități de abordare a educației elevilor cu CES pot fi implementate în practică în contextul învățământului online. Iată câteva exemple specifice:

Adaptarea materialelor didactice: Pentru elevii cu dislexie, textul poate fi dificil de citit, ceea ce poate duce la o înțelegere incorectă sau incompletă a informațiilor. În acest caz, se poate utiliza software-ul de citire înregistrată sau sinteza vocală pentru a permite elevilor să audă textul în

timp ce citesc. În plus, se poate folosi textul cu fonturi mari și cu spațiere între rânduri mai mari pentru a ușura citirea.

Abordarea personalizată a instruirii: Pentru elevii cu ADHD, este important să se ofere pauze regulate și să se reducă cantitatea de informații care trebuie procesată într-o singură sesiune de învățare. De asemenea, elevii cu tulburări de procesare a informațiilor auditive pot avea nevoie de instrucțiuni scrise sau de ilustrații pentru a înțelege mai bine informațiile prezentate.

Utilizarea tehnologiei și metodelor de învățare: Elevii cu CES pot beneficia de utilizarea tehnologiei, precum tablete sau aplicații de învățare online, care pot oferi instruire interactivă și adaptată nevoilor lor specifice. De exemplu, aplicațiile de învățare pot fi utilizate pentru a îmbunătăți abilitățile de citire, scriere sau matematică, iar jocurile educaționale pot fi folosite pentru a îmbunătăți memoria și atenția.

În concluzie, există o serie de modalități de abordare a educației elevilor cu CES în contextul învățământului online, iar acestea includ adaptarea materialelor didactice, abordarea personalizată a instruirii, utilizarea tehnologiei și metodelor de învățare și implicarea părinților și a tutorilor. Prin implementarea acestor modalități, ne putem asigura că elevii cu CES beneficiază de o educație de calitate și au șansa de a avea succes în mediul online.

Bibliografie :

- American Psychological Association. (2017). Teaching children with attention deficit hyperactivity disorder: Instructional strategies and practices. <https://www.apa.org/pi/disability/resources/publications/newsletter/2017/03/teaching-children>
- Council for Exceptional Children. (2020). Special education technology practice guide. https://www.cec.sped.org/~media/Files/Standards/Practice%20Guides/CEC_Tech_Guide_2020_Web.pdf
- National Center for Learning Disabilities. (2021). Remote learning for students with disabilities: A parent's guide. https://www.nclld.org/wp-content/uploads/2021/01/2021_RemoteLearning_Guide.pdf
- National Council on Disability. (2020). The impact of COVID-19 on people with disabilities: A white paper. https://ncd.gov/sites/default/files/NCD_COVID-19_ImpactOnPeopleWithDisabilities.pdf

Jocuri și activități pentru integrarea elevilor cu CES

Profesor: Ciontescu Daniela,
Școala Gimnazială "George Uscătescu" Târgu-Cărbunești

Orice cadru didactic care are în clasă un copil cu cerințe educaționale speciale (CES) are nevoie de cât mai multe idei de activități pentru integrarea elevilor cu CES. Printre marile provocări ale unui dascăl, integrarea unui elev cu cerințe educaționale speciale într-o clasă obișnuită cu peste 30 de elevi este, de departe, cea mai mare dintre toate! Legislația este generoasă, însă nimeni nu s-a gândit până la capăt cum poate fi aplicată concret, la clasă! Cea mai bună cale rămâne, ca de fiecare dată, jocul.

Și nu vorbim despre orice joc, nu poți începe direct cu „Rațele și vânătorii” dacă vrei să incluzi într-un colectiv mare un copil cu autism, ADHD sau cu tulburări de comportament, vorbim aici despre jocuri didactice perfect adaptate dezvoltării elevului cu CES pe cele patru mari arii: socializare, autonomie personală, dezvoltare cognitivă și adaptare senzorială.

Jocul de-a normalitatea (atitudinea constantă a profesorului) este „jocul” pe care un cadru didactic trebuie să-l practice zi de zi, 5 ani, cât durează ciclul primar. De la modul în care este

prezentat în prima clipă elevul cu CES, la obiectivitatea cu care predă și evaluează membrii colectivului de elevi, la includerea în activități a tuturor, depinde și atitudinea copiilor față de colegul lor special. „Doamna” este pentru copii modelul de conduită pe care îl urmează în primii ani de școală, ea este cheia pentru incluziune. Din păcate, nu toate cadrele didactice au această deschidere și de aceea auzim deseori exemple de segregare a copiilor cu cerințe educaționale speciale; dar apar din ce în ce mai des exemple de bune practici, în care școala devine a doua casă pentru astfel de elevi.

Pe lângă documentele cu evaluări de la specialiști, profesorul trebuie să proiecteze și să implementeze diverse activități de evaluare a elevului cu CES. Până la joc, pașii metodici ar fi: observarea directă a copilului și interviul cu părinții și terapeutii, studierea documentelor de diagnostic și a recomandărilor primite de la specialiști; totul pentru cunoașterea competențelor reale ale celui mic, pentru a depista tipul de inteligență care primează, modul de învățare, aspecte care îl motivează în viața de zi cu zi. Adaptarea programei școlare este un document de maximă importanță, ce trebuie elaborat de profesorul de sprijin desemnat de CJRAE, în colaborare cu învățătorul. Ea poate suferi modificări constatăte, în funcție de evoluția copilului pe parcursul unei unități de învățare sau al unui semestru.

Activitățile, jocurile care au ajutat cel mai mult la integrarea copiilor cu autism, la dezvoltarea stimei de sine, au fost în special cele axate pe mișcare, cele muzicale, logico- matematice și, mai târziu, concursurile.

Activități pentru integrarea elevilor cu CES: Jocuri de socializare

„Poștașul”- este un joc iubit atât la grădiniță, cât și în clasele primare. Un copil ține o scrisoare în mână și poartă un dialog introductiv cu întregul colectiv:

-Cine este?

-Poștașul!

-Și ce ne aduce?

-O scrisoare?

-Pentru copiii care...(mănâncă, dansează, cântă la pian, se spală pe dinți etc). Copiii încearcă să gesticuleze cât mai bine provocarea lansată de către poștaș, iar acesta îl va alege pe următorul, în funcție de cât de bine au îndeplinit sarcina. Fiind un joc simplu, care implică mimica, mai mult decât comunicarea, elevul cu CES se va simți în largul său, va realiza că poate face aceleași lucruri cu cei din clasa lui. Starea de bine pe care o trăiește la școală un elev este cea mai puternică armă pentru integrare și pentru obținerea succesului școlar.

„Deschide urechea bine!”- cred că toată lumea cunoaște regulile simple ale acestui joc. Un elev stă pe un scaun, în fața clasei și, după ce ascultă cântecelul („Deschide urechea bine să vedem ghicești ori ba, cine te-o striga pe nume, hai ghicește, nu mai sta!”) trebuie să spună numele colegului care l-a strigat. Jocul este extrem de util pentru toți copiii care formează un nou colectiv, este o modalitate facilă de a învăța numele colegilor.

Orele de muzică și mișcare; arte vizuale și abilități practice, precum și cele de joc și mișcare sunt cele mai generoase pentru includerea în programă a jocurilor senzoriale distractive pentru elevii cu CES. Iată câteva exemple care vor cuceri întregul colectiv:

Cursa broscuțelor. Într-o cutie se pun două broscuțe făcute din hârtie (origami). Fiecare copil primește câte un pai de suc în care trebuie să sufle până când animăluțul său ajunge la linia de final. Activitățile care implică suflatul ajută de asemenea și la corectarea dificultăților de vorbire, pronunție a sunetelor.

Modelaj din aluat – copiii amestecă făină cu apă și din aluatul rezultat pot modela animăluțe, figuri geometrice, oameni de zăpadă, etc. După uscare, își pot picta figurinele cu acuarele de apă.

Împerechează obiectele după sunet- în cutiute mici de plastic (gen de surpriză de ou Kinder) se ascund diverse obiecte mici: boabe de fasole, bănuți, mărgel, bomboane etc. Copiii trebuie să agite fiecare recipient și să le potrivească după sunetul emis, două câte două.

Numită ludoterapie, terapie ocupațională, acțiunea de stimulare a autonomiei personale se poate face și la școală, nu numai la ședințele de terapie individuală, doar că un pic altfel, împreună cu elevii tipici!

Astăzi ne ordonăm lucrurile! Fiecare copil trebuie să își deseneze propriul simbol ori să-și scrie numele complet pe dulapul sau pe portofoliul personal, pe care să-l recunoască cu ușurință. Odată pe săptămână, profesorul îi îndrumă pe copii să-și ordoneze lucrările, proiectele, testele. Elevii cu CES pot învăța, prin această acțiune repetată, că toate lucrurile au locul lor la școală, că trebuie să aibă grijă de obiectele personale.

Jocurile de rol – sunt ideale pentru orice arie de dezvoltare, dar, în cazul autonomiei personale, elevii speciali pot învăța ușor principii esențiale ale vieții de zi cu zi: „De-a magazinul”, „La spectacol”, „În vizită la muzeu”, „În excursie”, „Curățenie în camera mea”. Observând de fiecare dată comportamentul colegilor, imitându-l și generalizând fiecare noțiune dobândită într-o situație reală, autonomia personală va fi îmbunătățită semnificativ.

Exerciții perceptiv-motrice de orientare și organizare temporală: „Mergi în ritmul dat de mine!”, „Baloanele cu zilele săptămânii”, „Stai pe roșu, treci pe verde!”; exercițiu-joc de memorare a zilelor săptămânii; exercițiu-joc de asociere a momentelor zilei cu activitățile corespunzătoare („Orarul în imagini”).

Gândirea, memoria, atenția, motivația, creativitatea reprezintă elemente esențiale în obținerea reușitei școlare. Elevul cu CES trebuie să urmeze o programă adaptată conform cu nivelul dezvoltării sale intelectuale. Profesorul poate folosi însă câteva trucuri, care-l vor ajuta pe cel mic să învețe cu ușurință:

- * folosirea în predare a mijloacelor audio-vizuale (în cazul elevilor cu ADHD și autism au un randament destul de bun)
- * evaluarea prin metoda proiectelor (și nu prin teste de evaluare clasice care de obicei au și limită de timp în rezolvarea lor)
- * jocuri de sinteză perceptuală în cadrul software-ului educativ (manuale digitale) înlocuirea scrisului de mână cu cel de tipar sau chiar folosirea calculatorului la majoritatea materiilor (da, legea permite asta!)
- * alegerea diverselor jocuri didactice precum: jocuri cu elemente de abstractizare și generalizare, jocul omisiunilor (excluderea elementelor nepotrivite dintr-un ansamblu/ sesizarea elementelor lipsă dintr-un ansamblu); jocuri asociative („Jocul categoriilor”, „Familia de animale”; „Salata de legume”; „Care este casa lui?”, „La ce folosește ...?”); – jocul ghicitorilor.

În concluzie, activitățile de integrare ale elevilor cu CES sunt nenumărate, dar este esențial ca acestea să fie puse în practică la clasă.

Bibliografie:

- Cojocaru, Venera Mihaela, 2004, *Terapia și metodologia instruirii*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Cucuș, Constantin, 1996, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
- Gherguț, Alois, 2006, *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale*, Editura Polirom, Iași.

Modalități de înțelegere a mesajului unui text pentru elevii cu cerințe educaționale speciale

**Profesor itinerant și de sprijin Anca Diana Ciubotariu
Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu” Iași**

Literația (alfabetizarea funcțională) ajută la dezvoltarea capacității de reflecție și exprimare și asigură integrarea în societate a elevului.

Conform „Raportului privind nivelul de literație al elevilor din România-BRIO”, rezultatele PISA (Programme for International Assessment) din 2018 relevă că România are printre cele mai slabe scoruri din ultimii ani, procentul de analfabetism funcțional fiind de 41% în literația lingvistică.

La polul opus literației se află analfabetismul funcțional, concept conform căruia elevul nu înțelege mesajul textului citit.

PISA măsoară dezvoltarea competențelor de bază ale elevilor de 15 ani, pe 3 domenii:

- citire/lectură
- matematică
- științe

„Frameworkul PISA pe literația lingvistică presupune manifestarea a 3 abilități, și anume:

- Localizarea de informație, anume capacitatea de a găsi în text o informație care este exprimată în mod direct, astfel încât elevul nu trebuie să facă presupuneri sau inferențe pentru a răspunde corect.
- Înțelegerea, care presupune capacitatea de a da sens unor cuvinte, propoziții sau înșiruri de evenimente dintr-un material. Astfel, dimensiunea acoperă, pe de o parte, cunoștințe din sfera vocabularului. Pe de altă parte, această dimensiune vizează integrarea cu sens a unor informații disparate din material și capacitatea de a urmări succesiunea temporală a unor evenimente prezentate.
- Reflecția, adică abilitatea de a reflecta la o anumită parte a unui material, pentru a desprinde fie ideea centrală, fie pentru a evalua critic informația accesată” (Airinei, Iliescu, 2022, p.6).

Cu timpul, au fost realizate diverse teste de literație.

În continuare, vom reda mai multe sugestii, recomandări și metode prin care sprijinim elevul cu CES să înțeleagă mesajul unui text. Aceste recomandări se adresează atât elevilor cu tulburări de învățare (dislexie), cât și a celor cu deficiențe mintale ușoare și asociate (autism, Sindrom Down, ADHD, etc). Printre metodele consacrate întâlnim hărțile conceptuale, metoda ciorchinelui, metoda exploziei stelare, etc.

Vom reda mai jos mai multe extrase din prezentarea expusă la Conferința „Cultivarea limbii române la ciclul primar”, din data de 7 septembrie 2021, organizată de Editua Litera, prezentarea aparținând doamnei profesor Nicoleta Stănică, autor manual limba și literatura română:

Dincolo de text

- Când formulăm astfel de întrebări?
- Cum le formulăm?
- De ce este important să le formulăm?
- Care va fi impactul la nivelul relației dintre copil și textul citit?

Figura prezintă un copil care stă pe o stivă înaltă de cărți, atingând o stea strălucitoare în cer. Aceasta simbolizează călătoria dincolo de textul citit.

Fig.nr.1-Lucrul cu textul

Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

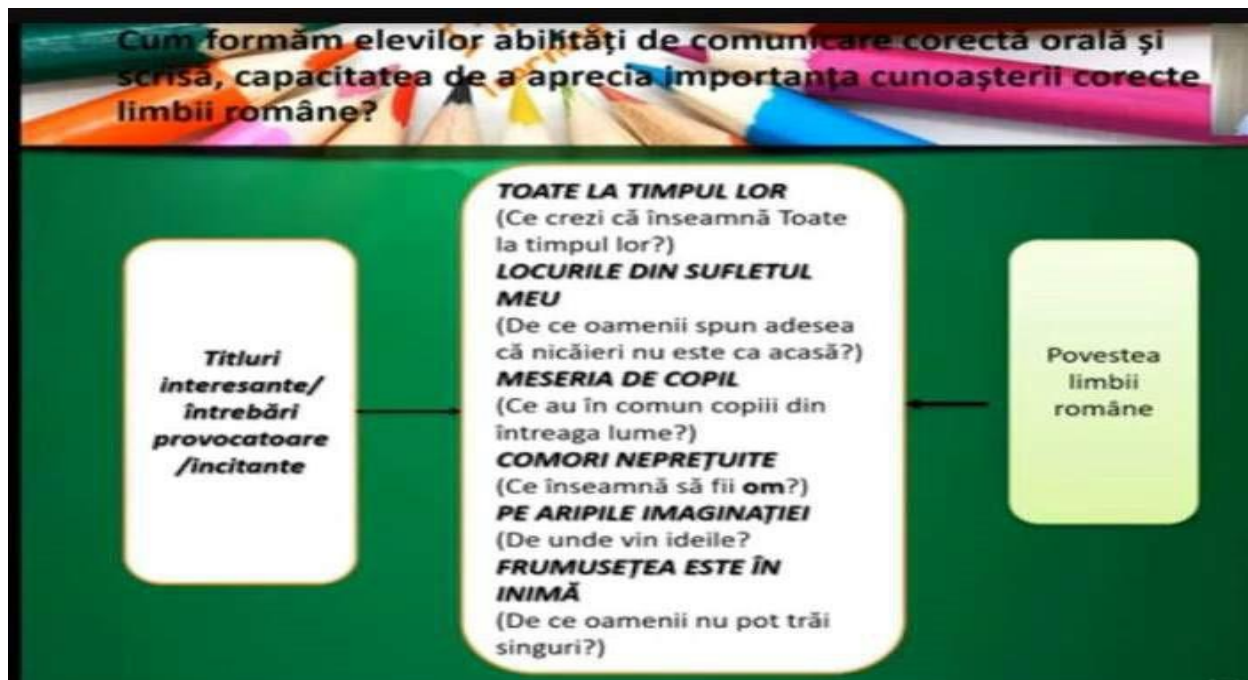
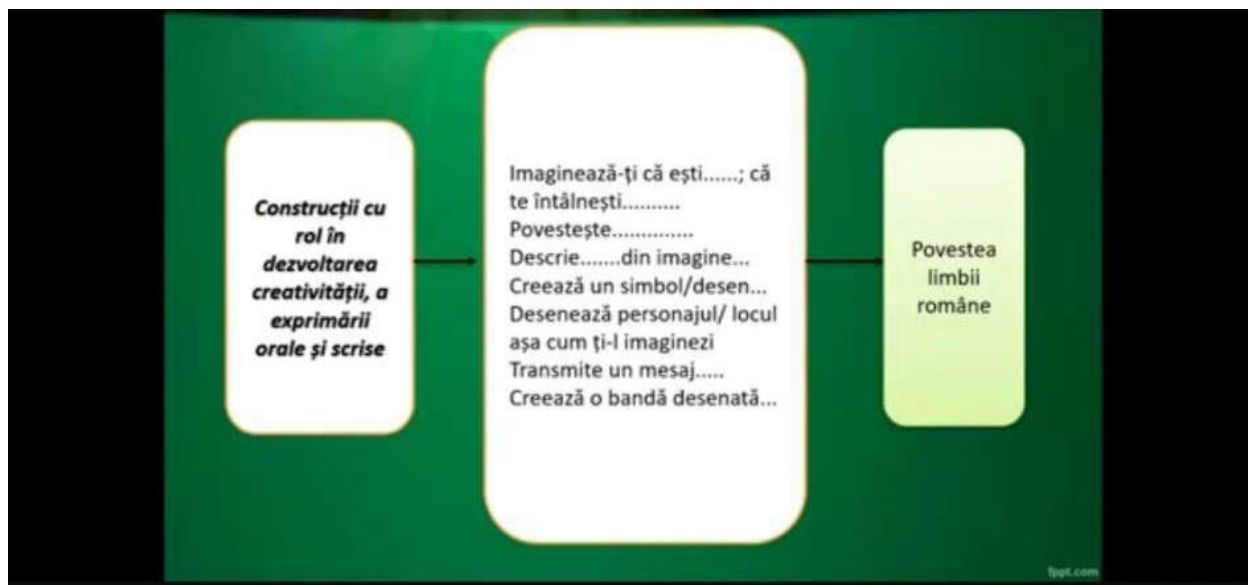

Fig.nr.2-Formarea abilităților de comunicare

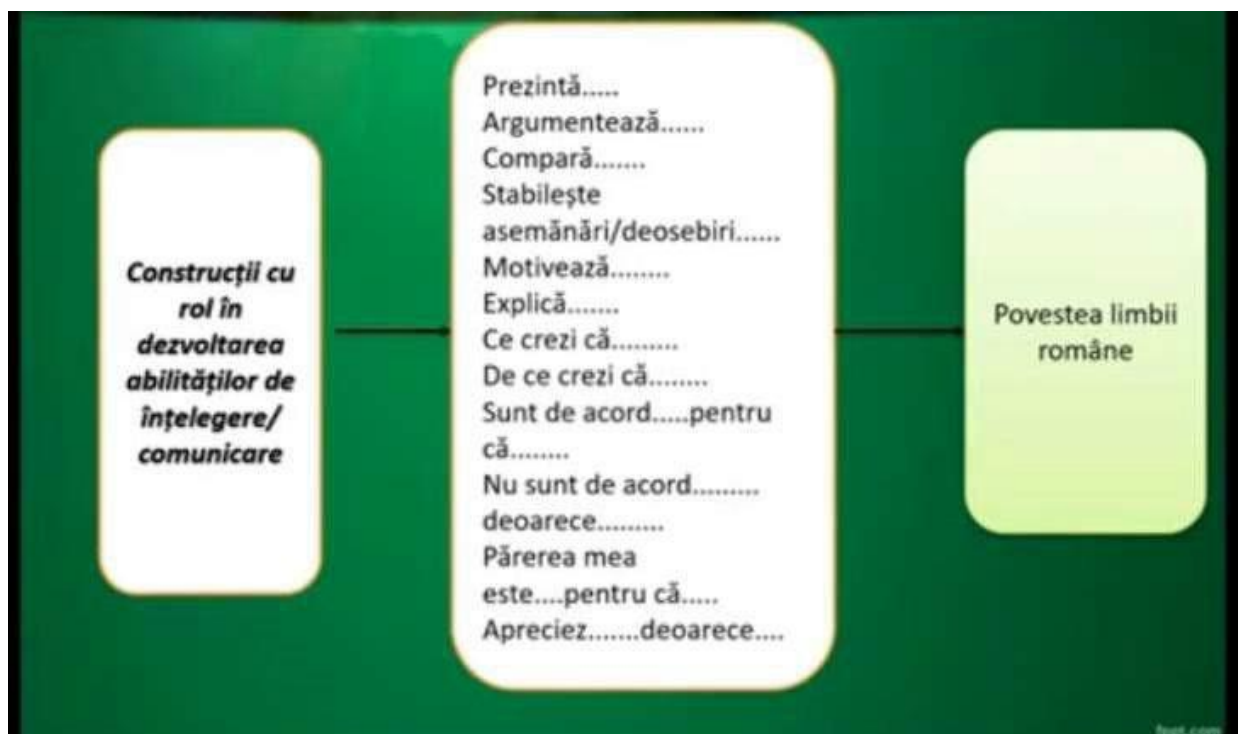
Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

Fig.nr.3-Lucrul cu textul

Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

Fig.nr.4-Lucrul cu textul

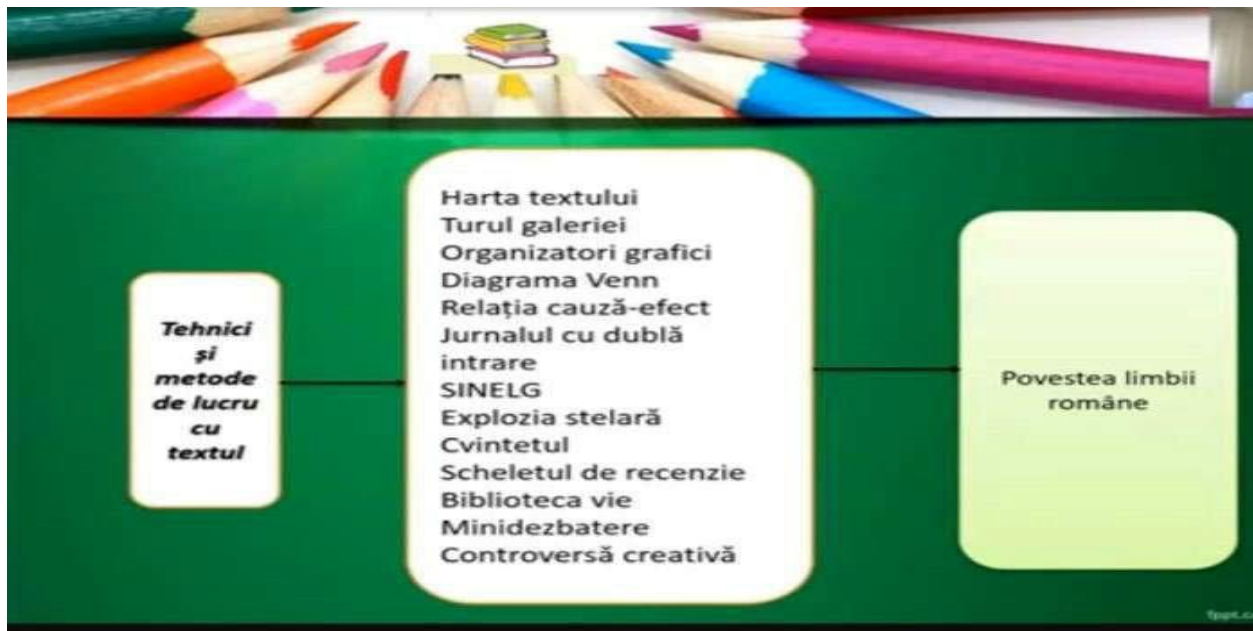
Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

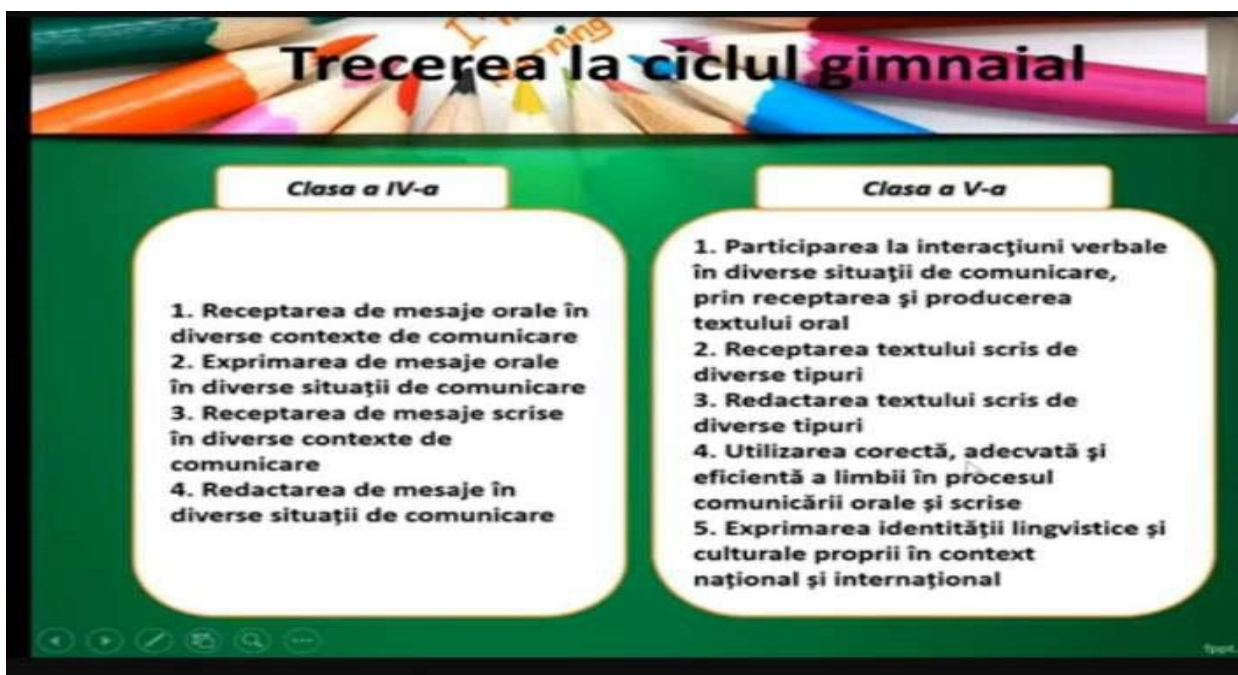
Fig.nr.5-Formarea abilităților de comunicare

Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

Fig.nr.6-Tehnici și metode de lucru cu textul

Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

Fig.nr.7-Trecerea la învățământul gimnazial

Sursa: Conferința „Cultivarea limbii române în învățământul primar”, 7 septembrie 2021, Editura Litera

În continuare, vom vorbi despre dislexie și vom indica câteva recomandări suplimentare față de cele prezentate mai sus (utile mai multor categorii de elevi cu CES).

Dislexia este o tulburare de citire, citire lentă, dificultăți în înțelegerea textului citit. Abilitățile de citire nu sunt dezvoltate la nivelul așteptat conform nivelului de dezvoltare intelectuală și nivelului de școlarizare.

În înțelegerea lecturii, intervin 3 situații posibile:

- citire lentă și înțelegere relativ bună;
- citire lentă și slabă înțelegere;
- citire rapidă, dar înțelegere slabă;

Conform cursului „Tulburările specifice de învățare” al doamnei logoped Petrea Ramona-Maria, întâlnim următoarele recomandări pentru înțelegerea mesajului unui text la elevii dislexici:

- Notarea cuvintelor necunoscute într-un dicționar personal, transcrierea frazei cu cuvântul necunoscut, definiția cuvântului necunoscut, compunerea unei noi propoziții cu acesta;
- Oferirea posibilității elevului de a alege ceea ce vrea să citească-anumite subiecte, teme;
- Construirea unui final alternativ/ concluzie personală- „Cum se simte personajul? Cum s-a putea termina altfel acțiunea?”
- Împărțirea textului pe secțiuni;
- Organizarea vizuală a informațiilor- După citirea textului, elevul desenează o imagine reprezentând ceea ce a citit;
- Folosirea mnemotehnicii- Mnemonicii reprezintă tehnici ajutătoare pentru ca elevii să înțeleagă și să organizeze informațiile citite prin indici vizuali și audio (cuvinte cheie, rime, acronime);
- Învățarea multisenzorială- Stilul vizual (imagini, scheme grafice; folosirea anumitor culori pentru evidențiere; rezumatul textului realizat printr-un desen), stilul auditiv

(folosirea unui audiobook, citirea textului cu voce tare, înregistrarea textului, pentru a fi reascultat), stilul tactil-kinestezic (texte însoțite de puzzle, dactilopictură, nisip; modelarea în lut, plastilină a cifrei/literei, asocierea numărului, literei sau cuvântului cu bătaii din palme sau alte mișcări).

În continuare redăm poezia „Cămara cu fructe” a lui Ion Pillat, corelând informațiile prezentate mai sus (dicționar, explozia stelară, metoda cadranelor, scheletul de recenzie, desen, etc) pentru a scoate în evidență modalități de înțelegere a mesajului unui text:

Cămara cu fructe

Ion Pillat

Deschid cu teamă ușa cămării de-altădată
Cu cheia ruginie a raiului oprit,
Trezind în taina mare a poamelor, smerit,
Mireasma, și răcoarea, și umbra lor uitată.

Mă prinde amintirea în vânățul ei fum,
Prin care cresc pe poliți și rafturi, ca pe ruguri,
Arzând în umbră, piersici de jar, și-albaștri struguri
Și pere de-aur roșu cu flăcări de parfum.

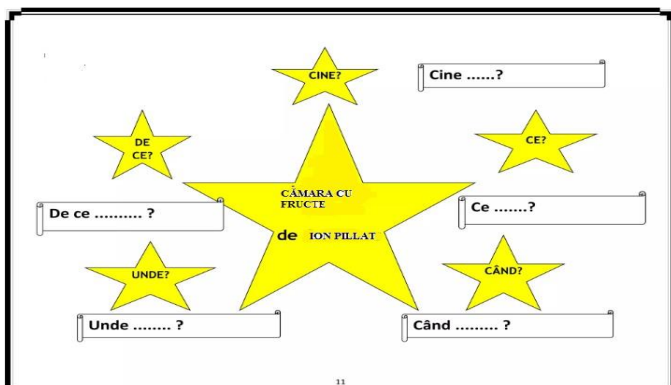
Șovăitor ca robul, ce calcă o comoară
Din basmul cu o mie și una de nopți, mă-nchin:
Văd pepeni verzi – smaragde cu miezul de rubin –
Și tămâioșii galbeni ca soarele de vară.

Se-aprind fantasmagoric caise și gutui:
Trandafirii lampioane și lămpi de aur verde...
Dar părăsind cămara ce mințile îmi pierde,
Tot rodul vrăjitoarei cu lacăt îl încui.

DICȚIONAR (cuvinte explicate)

- Poamă- rodul comestibil al pomilor fructiferi; fruct
- Smerit- respectuos, modest;
- Mireasmă- miros plăcut și puternic, răspândit mai ales de plante și flori; parfum, aromă; balsam;
- Poliță-suport de scândură fixat orizontal pe un perete, într-un dulap, etc pe care se țin diferite obiecte;
- Rug-Mărăcine;
- Șovăitor-Nesigur;
- Rob- Om care muncește din greu; Prizonier;
- Smaragd- Smarald;Piatră prețioasă strălucitoare, de culoare verde;
- Fantasmagoric- Ireal, Fantastic;

1) EXPLOZIA STELARĂ

2) ACVARIUL SENTIMENTELOR

CE SENTIMENTE ȚI-A PRODUS LECTURA POEZIEI "CĂMARA CU FRUCTE"?

DEZNĂDEJDE	RECUNOȘȚINȚĂ	UIMIRE
NOSTALGIE	PUSTIIRE	ÎNGRIJORARE
RESEMNARE	MULȚUMIRE	NEDUMERIRE
REGRET	DISPERARE	DRAGOSTE
GROAZĂ	ADMIRAȚIE	
BUCURIE	SURPRINDERE	EXTAZ
ÎMPLINIRE	ENTUZIASM	
STABILITATE		
MELANCOLIE		

3) Caută și găsește în poezie!

1. Identifică tema poeziilor.
2. Transcrie două fragmente în care apar mărcile lingvistice ale eului liric.
3. Identifică patru figuri artistice.
4. Încercuiește explicațiile potrivite ale următoarelor versuri:
  - „deschid cu teamă ușa camării de altădată” sugerează sentimente de:
    - a) Dor
    - b) Nostalgie

c) Tristețe

4) Metoda cadranelor

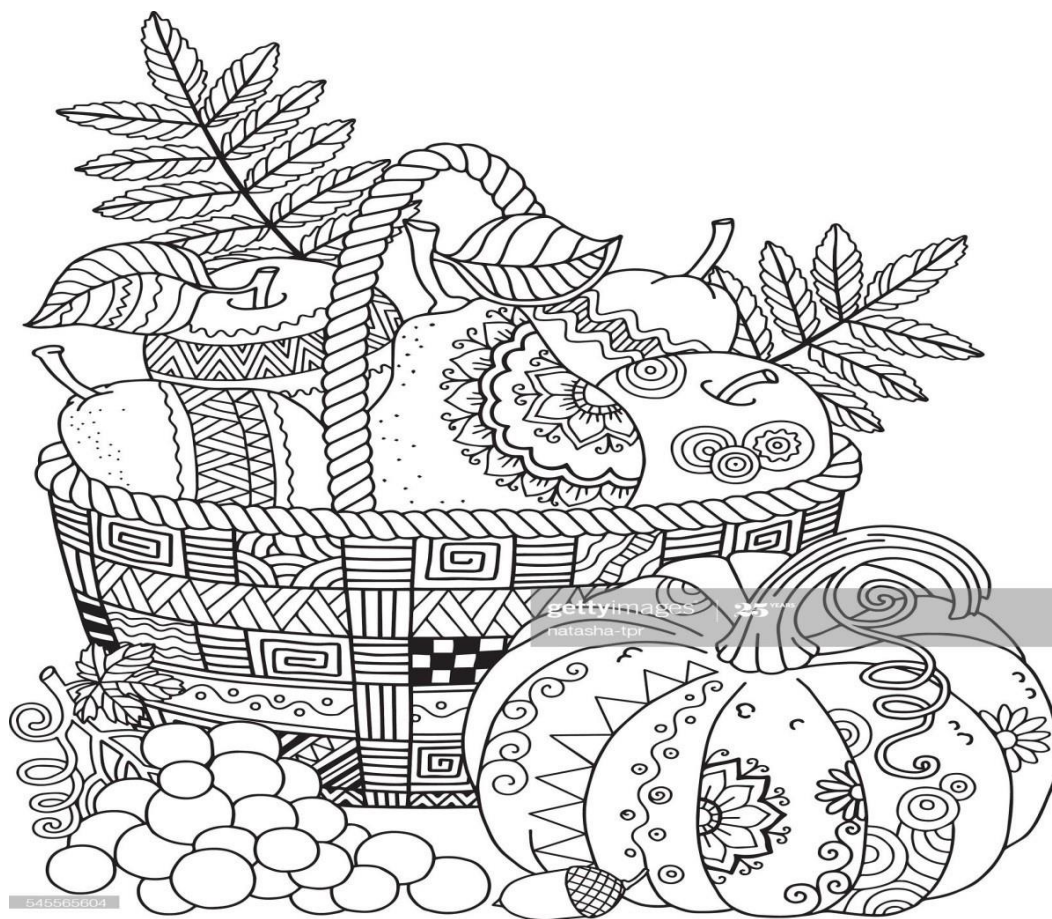
Numiți cât mai mulți termeni din câmpul semnatic al toamnei.	Enumerați cât mai multe figuri de stil din poezie.
Argumentează că poezia aparține genului liric.	Realizează un desen adecvat peisajului.

5) **SCHELET DE RECENZIE**

- Ce text ai studiat astăzi? Cărui gen literar aparține?
- Redă într-o propoziție tema poeziei.
- Completează propoziția: Cea mai frumoasă expresie din poezie este.....
- Asociază conținutul textului cu o culoare.
- Găsește un simbol (grafic) pentru poezie.

6) Pentru consolidare, dar și pentru relaxare, elevul poate colora o mandala cu fructe de toamnă.

**Fig.nr.8-
Mandala**

Sursa:

<https://www.gettyimages.com/detail/illustration/basket-with-harvest-fruits-pumpkin-and-grape-royalty-free-illustration/545565604>

În concluzie, putem împlini aceste tehnici, metode și strategii pentru a veni în sprijinul elevilor cu CES, lucrând în echipă multidisciplinară (învățător/diriginte, profesor limba și literatura română, profesor de sprijin, consilier școlar, familia elevului).

Bibliografie:

- 1) Airinei, M; Iliescu, D.- *Raport privind nivelul de literație al elevilor din România*, Brio, București, 2022
- 2) Petrea, M.R.- *Suport de curs "Tulburările specifice de învățare"*, f.l., f.a
- 3) ****Conferința "Cultivarea limbii române la ciclul primar"*, Editura Litera, București, 2021.
- 4) <https://www.gettyimages.com/detail/illustration/basket-with-harvest-fruits-pumpkin-and-grape-royalty-free-illustration/545565604>, data accesării: 30.04.2023, ora accesării:13.00

INTEGRAREA COPIILOR CU CES PRIN ACTIVITĂȚI EDUCATIONALE NONFORMALE

**Autor: Prof. Ciupitu-Aldea
Simona Colegiul Tehnic
"Danubiana" Roman**

Trecerea la societatea contemporană a fost caracterizată de schimbări în atitudinea comunității față de persoanele cu probleme specifice. În cadrul grupurilor și categoriilor de persoane cu nevoi speciale, cei marcați de handicapuri fizice și psihice reprezintă o entitate aparte care necesită servicii sociopsihopedagogice complexe.

Din aceste considerente, asistența persoanelor cu cerințe speciale constituie o activitate complexă ce include: prevenția, depistarea, diagnosticul, terapia, recuperarea, educarea, orientarea școlară și profesională, integrarea socială și monitorizarea evoluției ulterioare a persoanei aflate în dificultate. Pentru realizarea acestor scopuri este necesară formarea psihologică, pedagogică, medicală, juridică și socială a profesorilor angajați în Educarea copiilor cu nevoi speciale.

Exigențele educației incluzive nu pot fi tratate izolat. Ele trebuie să facă parte dintr-o strategie educativă globală. În ultimul deceniu au devenit vizibile eforturile de angajare a învățământului într-un proces de restructurări profunde, menit a schimba grila de valori a educației în acord cu democratizarea întregii societăți, unde asigurarea respectării dreptului la educație pentru toți copiii (art. 28 din Convenția Drepturilor Copilului) și egalizarea șanselor de succes ale acestora au reprezentat și continuă să reprezinte obiectivele esențiale. Una dintre aceste provocări este și necesitatea schimbării viziunii asupra copiilor cu C.E.S. și încercarea de a le oferi o viață normală prin transformarea reprezentărilor sociale și renunțarea la etichetări și stigmatizări.

Unul dintre drepturile fundamentale ale copilului este acela de a fi susținut în valorificarea maximală a propriilor capacități, ceea ce reprezintă criteriul șanselor egale în educație ce nu poate fi realizat decât în condițiile unei abordări diferențiate, nu izolate sau segregate. În fond C.E.S. se raportează la sprijinul necesar acordat copilului, pentru a putea depăși dificultățile cu care se confruntă și care reprezintă obstacole în procesul adaptării sociale. Fiecare copil are capacități diferite, posibilități diferite de dezvoltare. Recunoașterea particularităților fiecăruia, respectându-le unicitatea, ne obligă să oferim oportunități egale tuturor copiilor.

Pentru copilul cu dizabilități aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață. Atitudinea pozitivă zilnică a adultului și a celorlalți copii față de copilul cu dizabilități îl poate ajuta efectiv în dezvoltarea capacităților de comunicare. Copilul va comunica mai ușor dacă dorește să o facă, dacă dorește să exprime lucrurile pe care le trăiește. Folosind eficient capacitățile noastre de comunicare, vom putea stimula modul de comunicare al copilului. Este foarte important ca un copil cu dizabilități să fie ajutat să devină cât mai independent posibil în toate acțiunile pe care le întreprinde. Activitățile extrașcolare și extracurriculare ocupă un loc aparte în viața școlară a elevilor cu CES. Ele vizează implicarea unui număr cât mai mare de elevi în diverse activități organizate atât în școală cât și în afara ei. Prin natura lor, activitățile extracurriculare vin să completeze foarte bine latura educativă a elevilor. De aceea, școala noastră încurajează astfel de activități. Proiectele educative derulate în cadrul parteneriatelor cu diverse instituții au ca scop implicarea, comunicarea, sprijinul reciproc, prietenia, încrederea, dăruirea. Aceste parteneriate sprijină dezvoltarea unei atitudini pozitive, autonome, care să armonizeze relațiile cu sine și cu ceilalți, cu mediul înconjurător. Relația de prietenie nu este numai o posibilitate, ci și o necesitate. Prin intermediul acestor proiecte, copiii au

posibilitatea de a-și lărgi cercul de cunoștințe prin cunoașterea altui mod de viață, a altor persoane, atât normale

cât și cu dizabilități, a altor spații geografice. Aceste oportunități ajută la integrarea lor socială, dezvoltarea personalității, formarea capacității de a comunica și cu alte categorii de tineri. Școala

trebuie să îi pregătească să trăiască în lumea auzitorilor, să le formeze acele capacități și competențe care să le permită un răspuns eficient și rapid la provocările lumii reale, o lume plină de contradicții și dezechilibre, compusă în proporție de 98 % din auzitori. Dar și această lume, societatea postmodernă, trebuie să se deschidă, să îi accepte, să îi includă în rândurile ei pe cei care, din cauze independente de voința lor sunt diferiți, dar egali în drepturi, cu toți ceilalți. Educația nonformală reprezintă ansamblul influențelor educative structurate și organizate într-un cadru instituționalizat dar desfășurate în afara sistemului de învățământ. Notele caracteristice ale acestei forme de educație sunt legate de caracterul opțional al activităților organizate, participarea elevilor la stabilirea a ceea ce se va învăța și se va înțelege, rolul discret al dascălului și renunțarea la evaluări. Activitățile extracurriculare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă relaxantă, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Potențialul larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase. Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru nonformal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Activitățile extrașcolare au un rol important în cultivarea gustului pentru lectură, pentru carte.

Elevii pot fi stimulați să citească prin vizionarea de piese de teatru, filme istorice, comedii, participând la lansări de cărți, prin dramatizarea unor opere literare cu diferite ocazii, prin implicarea în desfășurarea sezătorilor literare, a cercurilor de lectură și a atelierelor de scriere creativă. Dacă avem grijă ca obiectivele instructiv – educative să primeze, dar să fie prezentate în mod echilibrat și momentele recreative, de relaxare, atunci rezultatele vor fi întotdeauna deosebite. În legătură cu dezvoltarea creativității copiilor, pot fi date dascălilor următoarele îndrumări: gândirea creativă și învățarea din proprie inițiativă trebuie încurajate prin laudă. Trebuie promovat modul variat de abordare a problemelor de manipulare a obiectelor și a ideilor. Elevii trebuie să fie îndrumați să dobândească: o gândire independentă, nedeterminată de grup, toleranță față de ideile noi, capacitatea de a descoperi probleme noi și de a găsi modul de rezolvare a lor și posibilitatea de a critica constructiv. Înainte de toate, este însă important ca profesorul însăși să fie creativ, pentru că numai așa poate să aducă în atenția elevilor săi tipuri de activități extrașcolare care să le stârnească interesul, curiozitatea, imaginația și dorința de a participa necondițional la desfășurarea acestora. Educația interculturală propune o abordare pedagogică a diferențelor culturale, strategie prin care se iau în considerație specificitățile spirituale (diferențe culturale) sau de alt gen (diferența de sex, diferența socială sau economică etc.), evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau, și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor. Educația interculturală se referă la teme ca “acceptare și participare”, “învățarea conviețuirii – a învăța să trăiești împreună”, evitarea “stereotipurilor și a prejudecăților” și propune soluții pentru promovarea valorilor democrației și interculturalității/multiculturalității. Dezvoltarea abilităților de comunicare interculturală presupune învățarea acestora atât în cadrul organizat (educația formală), cât și în și prin activități de educație non- formală și informală.

BIBLIOGRAFIE:

1. Abrudan C., Psihopedagogie specială, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003;
2. Cucos C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000;
- Cucos C., Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 1996;

Intergrarea copilului cu CES- de la proiectare la concretizare

Profesor Crăiuț Diana Anne Mari
Colegiul „Nicolae Titulescu” Brașov

În societatea contemporană educația incluzivă este una dintre temele cele mai frecvent abordate. Pentru că medicina se dovedește neputincioasă în prevenția, diagnosticarea, tratarea anumitor boli, societatea, învățământul sunt cele care sunt chemate să ofere sprijin copiilor care, în mod nefericit, sunt speciali.

Mel Ainscow (2005), în urma unor cercetări în domeniul educației incluzive, ajunge la următoarele concluzii:

- Incluziunea este un proces, ea trebuie să constituie o căutare permanentă a soluțiilor prin care să se răspundă diversității
- Incluziunea presupune identificarea și înlăturarea barierelor
- Incluziunea îndeamnă la acordarea unei atenții speciale acelor elevi care pot fi marginalizați, excluși sau sub-evaluați.

Salend și Whittaker (2012) consideră că cele mai adecvate practici ale educației incluzive sunt:

- Promovarea atitudinilor de acceptare a diferențelor și a diversității
- Utilizarea unei abordări focalizate pe dezvoltarea competențelor, pornind de la abilități deja achiziționate
- Utilizarea Planurilor de învățare personalizată
- Utilizarea strategiilor cognitiv-comportamentale de tipul „Răspuns la intervenție”
- Utilizarea conceptului de Design universal de învățare
- Utilizarea unei palete largi de strategii de evaluare
- Utilizarea unei game variate de instrumente tipice tehnologiei
- Utilizarea învățării mediate social, prin cooperare și întrajutorare reciprocă
- Stimularea folosirii strategiilor metacognitive
- Stabilirea unui parteneriat cu părinții și cu profesioniștii care intervin în terapia copilului cu CES.

Copilul cu cerințe educaționale speciale presupune o atenție sporită din partea educatorilor pentru că este altfel, este special, vede altfel lumea, înțelege altfel lucrurile. Ca atare, indiferent dacă acel copil este integrat în învățământ de masă sau este alături de alți colegi din învățământul special, trebuie căutată calea adecvată prin care să se poată realiza comunicarea, acesta fiind unul dintre cele mai importante lucruri. De aceea se impune realizarea unui Plan educațional individualizat, în funcție de caracteristicile personale ale elevului.

În acest context, ideea de „bune practici” nu mai poate fi privită ca o rețetă universal valabilă, ca o metodă care poate fi aplicată întregii clase.

Fiecare copil cu CES este diferit, are reacții diferite, este interesat de anumite lucruri, i se poate atrage atenția doar în anumite moduri. De obicei, pentru a deschide calea de comunicare spre un astfel de copil, trebuie să îl cunoaștem foarte bine ca persoană, ca identitate. Trebuie să se obișnuiască să ne vadă, să înceapă să ne acorde încredere, să vadă că suntem calmi, răbdători și dornici de a discuta cu el. Nu trebuie să ridicăm tonul sub niciun motiv, pentru că acest fapt are un impact foarte puternic în cazul acestor copii. Apoi trebuie să îi aflăm preferințele, spaimele, activitățile care îl atrag și să îi captăm atenția printr-o astfel de activitate (desen, muzică, imagini colorate, personaje din povești sau desene animate, jucărie preferată etc.).

O primă reușită în cazul copilului cu CES este acceptarea integrării într-un anumit colectiv de elevi. Majoritatea copiilor cu CES sunt persoane singuratică, uneori conșiente de faptul că sunt diferite de ceilalți copii, și, ca atare, stângace în comunicare, reținute, chiar reticente la tot ceea ce se întâmplă în jur, pentru că se simt scoase din zona de confort, a lucrurilor și persoanelor cunoscute, unde se simțeau în siguranță. Ei pot fi ușor răniți, speriați, chiar dacă își doresc cumva să se alăture celorlalți.

Adaptarea este greoaie pentru că sunt obligați să intre în contact cu spații noi (sala de clasă), cu persoane noi (colegi, profesori), cu informații noi. Copiii aceștia au instinctiv înțeleasă ideea de „greu”. Tot ceea ce este nou constituie pentru ei ceva foarte greu. De aceea este necesar un efort suplimentar pentru a-i convinge să încerce să facă un anumit lucru. Chiar dacă acel lucru poate fi făcut, o perioadă de timp va fi evitat, doar pentru că este nou. Trebuie să i se formeze ideea de lucru cunoscut, pentru a putea fi acceptat și integrat în activitățile obișnuite. Copiii cu CES se ascund sub o carapace în care au dosit toate lucrurile care le sunt deja familiare și după orice experiență nouă, impusă, revin la vechile obiceiuri.

În funcție de capacitățile intelectuale ale copilului alegem forma pe care trebuie să o ia informația pe care vrem să o transmitem, pentru ca aceasta să fie acceptată (de obicei pe cale orală sau prin imagini vizuale, colorate, filme educative, stimuli auditivi, mai rar text scris). Ca și ceilalți copii, copiii cu CES sunt atrași de aparatura electronică modernă: telefon, calculator etc. Acestea pot fi folosite ca modalități de transmitere a informației dorite, întrucât reprezintă o cale facilă de a atrage atenția, iar informația poate fi integrată în jocuri sau imagini cunoscute.

Referitor la evaluare, aceasta trebuie adaptată în sensul extragerii informațiilor dorite din modul de exprimare, manifestare, a copilului evaluat. Este indicată folosirea unei game largi de metode, astfel încât să poată fi descoperită metoda/ metodele agreeate de elev. Se constată preferința acestora pentru jocuri de diferite tipuri și, eventual, teste tip grilă.

Integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă este greu de realizat, mai ales datorită faptului că numărul elevilor în clase este foarte mare. Astfel nu se poate acorda atenția necesară unui elev, în detrimentul altor 20-30, care au un alt ritm de lucru. Rolul cel mai important ar trebui să revină profesorului itinerant, care ar trebui să fie un sprijin permanent pentru elev, atât în a-l ajuta să își depășească limitele în învățare, cât și ca persoană față de care să se poată atașa. (au nevoie de acest atașament față de cineva din mediul lor pentru că le crează ideea de siguranță; profesorul itinerant lucrează cu mai puțini copii, poate chiar doar cu unul și atunci este mai ușor să se apropie de aceștia).

Acest subiect a tot fost abordat din perspectivă științifică, dar nu poate fi oferită o soluție unică, perfectă. Așa cum majoritatea bolilor psihice au cauze necunoscute, așa și modalitățile de abordare a persoanelor cu CES sunt experimentale. Putem oferi ca sfat unui profesor, nu să „facă așa”, ci să „încerce așa”.

Fiecare copil cu CES este unic. De aceea nu putem vorbi de o metodă anume, pe care să o putem aplica în orice context, pentru orice copil și pentru orice situație. Așa cum un medic oferă o rețetă pentru fiecare pacient, așa și educatorul trebuie să găsească „rețeta” potrivită pentru a găsi calea spre apropierea de fiecare copil.

Activitatea desfășurată cu astfel de copii este foarte dificilă și necesită multă răbdare, înțelegere, calm, empatie. Satisfacțiile vin din lucruri mărunte. Aici nu se fac pași mari, nu se produc minuni peste noapte, nu se văd schimbări de la o zi la alta. Sunt necesare perioade mari de timp pentru a se vedea o mică schimbare. Uneori poate să apară deznădejdea, căci nu sunt schimbări vizibile ale situațiilor. Dar cea mai mare răsplată este o îmbrățișare, atunci când copilul conștientizează că îi ești aproape, îi vrei binele, îi oferi încredere, siguranță, prietenie. Copiii cu CES sunt dornici de afecțiune și o oferă, la rândul lor, celor pe care îi apreciază. Este cel mai sincer mod de manifestare.

Bibliografie

- „*Integrarea școlară a copiilor cu CES*” Broșură rezumativă a cursurilor din cadrul proiectului „Profesori pregătiți, profesori motivați” - 2020
- <https://edict.ro/integrarea-elevilor-cu-ces-in-invatamantul-de-masa-studiu-de-caz>

TENDINȚE MODERNE ÎN PROCESUL DE PREDARE – ÎNVĂȚARE LA MATEMATICĂ

**Prof. Dabija Dumitrița Doinița,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Sf.Andrei"
Gura Humorului**

Perioada de tranziție pe care o parcurge școala românească presupune perfecționarea continuă a activității școlare. Astfel un rol foarte important îl are perfecționarea lecției , ceea ce presupune căutarea celor mai bune metode de predare – învățare , evaluare , cele mai eficiente care să conducă la dezvoltarea gândirii elevilor , la dezvoltarea activității acestora și mai ales la formarea pentru viitoarea profesie. Educația va trebui regândită în raport cu noile posibilități tehnice pe de o parte, și în funcție de cerințele noii societăți, pe de alta.

Folosirea calculatorului este o cale de optimizare a procesului instructiv educativ.

Deoarece tendințele școlii de azi este Școala Incluzivă, adică o școală pentru toți , este evidentă necesitatea utilizării calculatorului în toate școlile , pentru asigurarea reală a șanselor egale în educație.

Nu ne întrebăm dacă instruirea se îmbunătățește prin utilizarea calculatoarelor, ci cum pot fi utilizate mai bine calitățile unice ale acestora, care le deosebesc de alte medii: interactivitatea, precizia operațiilor efectuate, capacitatea de a oferi reprezentări multiple și dinamice ale fenomenelor și, mai ales, faptul că pot interacționa consistent și diferențiat cu fiecare elev în parte. Cu ajutorul calculatorului se pot elabora și redacta planuri de lecții , schițe , desene , scheme , fișe de lucru individuale sau de grup pentru elevi. Acestea pot fi stocate sub formă de fișiere , pot fi listate sau multiplicat pentru toți elevii clasei. Se pot elabora schițe structurate ce conțin elementele esențiale din tema discutată (asigură atât fixarea ideilor cât și feed – back – ul atunci când se revine ulterior la schița respectivă ; permite utilizarea metodelor moderne de evaluare.

Trecerea de la dotarea cu tehnologie de ultimă oră la utilizarea ei în scopuri educaționale este una din prioritățile programului Sistem Educațional Informatizat, desfășurat de Ministerul Educației și Cercetării. Această preocupare se înscrie de altfel într-o tendință reflectată la nivel european.

Introducerea în învățământul românesc a laboratoarelor informatizate AeL, în cadrul SEI este un pas necesar dar adevărata provocare rămâne instruirea resurselor umane în valorificarea acestora. În cadrul acestui program și școala noastră a fost dotată cu un număr de 24 de calculatoare , repartizate în două laboratoare de informatică. Aceste calculatoare sunt conectate la sistemul informatizat AeL , și sunt folosite atât pentru a ține lecții la diferite obiecte cât și pentru a iniția elevii în lucrul cu calculatorul.

Prin utilizarea calculatorului la lecții am urmărit :

- trezirea la elevi a interesului față de matematică ;
- îmbunătățirea calității instruirii ;
- aplicarea matematicii prin activități concrete ;
- consolidarea colectivului de elevi ;
- dezvoltarea abilităților de comunicare.

Lecțiile realizate pe calculator în programul AeL sunt active, elevul având posibilitatea să participe efectiv la lecție.

Se știe că copilul deficient mintal prezintă o serie de caracteristici psiho-fizice care sunt mai mult sau mai puțin pregnante în funcție de gravitatea handicapului. Cu toate acestea având în vedere faptul că în programa claselor de Școală profesională sunt cuprinse ore de Tehnologie a informației, unde elevii sunt inițiați în folosirea calculatorului, am ales ca unele ore de matematică să fie ținute în cabinetul de informatică al școlii. Prin aceasta am urmărit să deschid drumul încrederii în forțele proprii , să trezesc interesul pentru matematică , să dezvolt la elevi anumite capacități de investigare, să le dezvolt imaginația, să le stimulez creativitatea în raport cu posibilitățile lor, să

dezvoltarea abilităților de comunicare

Calculatorul în școlile speciale are și efect terapeutic. În cadrul lecțiilor ținute la calculator, am observat că și acei elevi care au tulburări de scriere sau citire se descurcă și sunt mai activi la oră. De asemenea am observat că prin utilizarea lecțiilor AeL în procesul de predare-învățare și acei elevi care la clasă erau dezinteresați au fost captați de lecțiile AeL și s-au implicat activ în cadrul lecțiilor. În ceea ce privește disciplina matematică, specialitatea mea, pot spune că :

- la lecțiile de aritmetică îi ajută pe copii să facă mai ușor legătura dintre aceasta și geometrie;
- la lecțiile de geometrie îi ajută pe copii să vadă în spațiu .

Au început să apară softuri complexe, care încurajează construcția activă a cunoștințelor, asigură contexte semnificative pentru învățare, promovează reflecția, eliberează elevul de multe activități de rutină și stimulează activitatea intelectuală asemănătoare celei depuse de adulți în procesul muncii. O clasificare a softurilor educaționale după funcția pedagogică specifică pe care o pot îndeplini în cadrul unui proces de instruire ar fi : exersare, prezentare interactivă de noi cunoștințe, prezentarea unor modele ale unor fenomene reale (simulare), testarea cunoștințelor, dezvoltarea unor capacități sau aptitudini printr-o activitate de joc.

Putem exemplifica în acest sens lecțiile trimise de Siveco.

Cu ajutorul calculatorului am predat la clasa a X-a lecția : Operații cu numere. Astfel am observat că folosind Soft Educational ca mijloc de predare, se ofera fiecarui elev posibilitatea parcurgerii noțiunilor prezentate după posibilitățile fiecăruia. Profesorul poate să explice suplimentar celor care nu au înțeles. De asemenea fiecare elev poate relua de câte ori vrea ceea ce nu a înțeles sau ceea ce i-a plăcut cel mai mult.

La lecția predată «Operații cu numere », elevii au avut posibilitatea să vadă prin mișcarea figurilor geometrice desenate , cum se obțin formulele de calcul prescurtat plecând de la noțiunea de arie învățată la geometrie.

Astfel la această lecție elevii nu numai că au descoperit formulele de calcul prescurtat , dar și-au și recapitulat noțiunile de arie și au văzut printr-un joc al figurilor cum se poate calcula aria unui ansamblu de figuri date.

Un lucru interesant pentru elevi a fost și acela că s-au putut verifica singuri cu ajutorul calculatorului dacă au lucrat corect sau nu.

Utilizarea calculatorului în procesul de recapitulare oferă avantaje enorme. Fiecare elev poate fi îndrumat să insiste pe noțiunile sau problemele pe care le stăpânește mai puțin. Reamprospătarea cunoștințelor poate fi făcută foarte rapid.

Folosirea calculatorului în procesul de evaluare oferă posibilitatea testării tuturor elevilor și obținerea unui raport zilnic cu noțiunile înțelese sau neînțelese!

Nu puțini sunt elevii care atunci când trebuie să răspundă, fiind foarte emotivi, se pierd și dau un răspuns mai puțin fluent. Verificați fiind de calculator, emotivitatea dispare în bună măsură, iar “suspiciunile” sau “nemulțumirile” că nu a fost notat corect sunt eliminate.

Lecțiile realizate pe calculator în programul AeL sunt active, elevul având posibilitatea să participe efectiv la lecție.

Pe lângă lecțiile trimise de Siveco sau cele achiziționate din diferite reviste educaționale, am încercat folosind programele disponibile să-mi fac propriile lecții care să mă ajute în cadrul orelor de matematică. Astfel am realizat lecții interactive pe platforma Livresq : Geometria prin aplicații practice din meserie(<https://library.livresq.com/details/62b1ece55f8ca900096ed7cb>) ; Perimetrul și aria dreptunghiului- aplicații practice din meserie (<https://library.livresq.com/details/626aa7187f9685000810421f>) ; Unități de măsură pentru lungimi (<https://library.livresq.com/details/630f9e47d21cae0008889f4e>) .Prezentând elevilor aceste lecții, am urmărit ca aceștia să aibă o imagine mai clară a aplicării noțiunilor învățate la matematică în meseria pentru care se pregătesc. La sfârșitul fiecărei lecții am realizat un mic test sub formă de test grilă , unde elevii au posibilitatea să se verifice singuri dacă au reținut sau nu anumite noțiuni învățate.

Bineînțeles că lecțiile respective pot fi structurate în multe alte moduri, dar eu am ținut cont în structurarea lor de puterea de înțelegere a elevilor din clasa respectivă.

Folosind în unele lecții predarea cu ajutorul calculatorului am observat că acest mod de lucru ajută și la consolidarea colectivelor de elevi. Aceasta deoarece, când un elev reușește să termine mai repede tema dată, din proprie inițiativă își ajută ceilalți colegi care au un ritm mai lent sau care se descurcă mai greu cu folosirea tastaturii sau a mausului. Se creează de asemenea o anumită comunicare și chiar o competiție în cadrul clasei.

Platformele educaționale au trezit în egală măsură atât interesul profesorilor cât și pe cel al elevilor. Învățământul asistat de calculator poate deveni un instrument care să rezolve și problemele de conținut și să dea naștere unui învățământ eficient, structurat, personalizat în care elevul să învețe noțiuni și deprinderi de bază.

STRATEGII INOVATIVE ÎN PREDAREA LIMBII ENGLEZE PENTRU ELEVII CU CES

Prof. Adela Diaconu
Școala Gimnazială „Anton Pann”
Craiova, jud Dolj

Inovațiile tehnologice fac parte din învățământ și din predarea limbii engleze, dar nu toate pot fi adaptate și aplicate cu succes o perioadă lungă de timp. Noutatea unor inovații va fi uzuală însă există preocupări din ce în ce mai mari cu privire la confidențialitate și protecția datelor. Doar inovațiile care vin cu practici didactice solide vor trece testul timpului. În școala românească modernă europeană, se caută soluții în a integra copiii cu CES, eforturile fiind susținute pe două paliere: formarea cadrelor didactice pentru a putea lucra eficient cu astfel de copii precum și demersurile în a realiza varii tipuri de documente reglatoare și cu caracter practic care să specifice clar: ce poate să învețe elevul cu CES, ce are nevoie, metodele didactice ce trebuiesc abordate, mijloacele, resursele necesare și mai ales evaluarea acestui tip de elev.

Profesorul de limbi moderne este pus în fața unei dileme majore, poate mai mult decât alte cadre didactice: Ce poate asimila un elev cu CES în altă limbă decât cea maternă, el având dificultăți majore, câteodată, în a înțelege și a-și însuși noțiuni de bază în limba maternă. La această întrebare, pedagogii dau ca exemplu un tip de demers diferențiat pe tipul de deficiență avut de copilul în cauză, care vizează pași anumiți incluși în PEI (Plan educațional de intervenție). S-a observat că, în cadrul orelor de limbă străină, metodele participative sunt cele menite să realizeze nu numai asimilarea unor cunoștințe ci și integrarea elevilor dintr-o anumită clasă, căci activitățile cu specific practic, de tip TPR ajută foarte mult chiar și pe copiii cu CES. Comenzile gen: „Stand up!”, „Clap your hands!” „Open/Close the door!” fiind printre cele mai eficace în reținerea unor acțiuni elementare de către toți copiii.

Ca un principiu de lucru, profesorul de limbi străine trebuie să facă apel, mai mereu la cât mai mulți analizatori de simț, ex. văz, auz, pipăit, mirosit, pe cât posibil. Mai ales în cazul claselor mici, predarea unor cunoștințe elementare, ex. Pluralul substantivelor, se poate face făcând apel la realitatea înconjurătoare. Copilul cu CES poate înțelege diferența dintre a tree- trees, dacă în predare se face apel, fie la natura înconjurătoare, fie la cât mai multe desene, machete, imagini pe calculator, etc. Tehnologia poate fi/ și este de un mare ajutor în asimilarea cunoștințelor de bază.

Resursele online sunt mai accesibile cu o aplicație mobilă sau o versiune prietenoasă pentru mobil. Wordable (Playlingo Ltd. cu Cambridge University Press) transformă învățarea vocabularului într-un

joc distractiv, competitiv, care se poate juca cu prietenii. Are încorporate: repetarea distanțată și învățarea activă-reamintire pentru a face cuvintele noi să rămână salvate. English Essential (Oxford University Press) folosește tehnologia mobilă pentru a oferi resurse gratuite pentru profesori și studenți, inclusiv flash carduri, caiete de fraze, planuri de lecții și activități. Între timp, site-ul web Tri Pro English și aplicațiile mobile îi ajută pe cursanți să își exerseze ascultarea prin înregistrări gratuite, de înaltă calitate, împărțite pe niveluri și cuplate cu întrebări de înțelegere.

Atunci când se lucrează cu grupuri de elevi cu CES de nivel superior, elevii pot fi grupați împreună cu alți elevi din clasă și pot face prezentări, prin practică colaborativă, folosind site-uri web de prezentare precum Prezi, Powtoon (prezentări online), Storybird (cărți de povești online), Kizoa (software de prezentare de imagini) și EduGlogs. Prezentările pot fi văzute, discutate și uneori evaluate la sfârșitul întâlnirii (online) împreună cu întreaga clasă.

Gamificarea este, de asemenea, aplicabilă și în cazul elevilor cu CES: de exemplu instrumentul online Baamboozle, (elevii sunt împărțiți în grupuri pentru a juca jocuri educaționale distractive), Boom Cards de la Boom Learning (activități personalizate în care elevii pot îndeplini sarcini pentru a câștiga recompense digitale); LearningApps, Kahoot, Sebran's ABC etc. Atrăgând iubitorii de fotbal, LearnMatch (VE Vision Education GmbH) folosește sesiuni de antrenament, meciuri amicale, ligi și jocuri de cupă pentru a face distractivă învățarea vocabularului pentru tinerii cursanți. Get Set, Go! Phonics (Oxford University Press) folosește 760 rime, cântece și jocuri pentru a ajuta la dezvoltarea conștientizării fonologice a copiilor preșcolari. La un nivel și mai complex, Learn Languages with Ruby Rei (Wibbu) îi conduce pe cursanți într-un joc interactiv de aventură. Trebuie să-și folosească abilitățile de limbaj pentru a negocia, colabora și construi prietenii pentru a scăpa de pe o planetă uitată de la marginea universului. Orice învățare care are loc este întâmplătoare. Jocul ca metodă didactică trebuie privit din două perspective: 1. Jocul la clasele mici, I-IV, care ar trebui să fie predominant deoarece aceștia reacționează altfel când știu că fac parte dintr-o poveste pe care o construiesc împreună, în care, cu siguranță, au rolul principal, acesta nefiind unul impus, ci unul asumat, „creat”. 2. Jocul la clasele mari - gimnaziu și liceu. Deși par mai greu de captat în astfel de activități, elevii vor participa cu interes, deoarece se anulează barierele unei lecții „în clasă”, este altceva decât orele obișnuite, iese din tipare. În acest caz jocul didactic poate fi folosit, fie pentru a începe o discuție, pentru a „sparge gheața”, fie pentru a evidenția trăsătura competitivă a participanților, sau pentru a recapitula unele noțiuni studiate. Alte activități ar fi Ce poți face cu...? (what can you do with...?) Acest joc le cere elevilor să se gândească și să enumere cât mai multe utilizări neobișnuite pentru diverse obiecte din viața de zi cu zi. Exemplu: ce poți face cu o felie de pâine?, ce poți face cu un cui?, ce poți face cu o agrafă de birou? Elevii își pun spiritul creativ în mișcare și găsesc numeroase utilizări inedite ale unor obiecte comune. Ce s-ar întâmpla dacă...? (what if...?) La acest joc simplu sub formă de întrebare, elevii vin de fiecare dată cu răspunsuri surprinzătoare și originale. Întrebarea poate continua astfel: Ce s-ar întâmpla dacă toți oamenii s-ar îmbrăca la fel? Ce s-ar întâmpla dacă toate plantele ar avea culoarea roșie? Ce s-ar întâmpla dacă toate animalele ar vorbi? Exemplele pot continua la nesfârșit, la fel ca și răspunsurile originale ale elevilor.

Un rol primordial în integrarea copiilor cu CES îl are includerea lor în activitățile pe perechi sau în grup unde e foarte important atribuirea unui rol ușor de îndeplinit cum ar fi de cel care ține evidența timpului, sau cel care are grijă să se vorbească în limba-țintă. Desigur, aceste activități nu pot fi fructuoase decât dacă întreg colectivul este mobilizat în acceptarea și includerea colegului lor cu CES. De multe ori, acest lucru este cel mai greu de realizat de către profesor, căci mulți copii vin din cadrul familial cu prejudecăți față de persoanele cu dizabilități.

Colaborarea dintre elevi este esențială în cadrul orelor de limba engleză, mai ales atunci când discutăm despre lucrul cu elevii cu CES. Proiectele sunt modalități excelente de a aduce împreună elevii tipici și elevii cu cerințe educaționale speciale și de a-i face să lucreze colaborativ la diferite proiecte, pe anumite subiecte (familia, școala, fructe și legume, rutina zilnică, etc.). În acest caz, elevii mai pricepuți la limba engleză îi pot ajuta pe elevii care au probleme cu aceasta prin exerciții de dicție, repetiție, sau prin învățarea reciprocă (*peer learning*).

Bibliografie:

1. Critina Laufer, *Metode, procedee, tehnici moderne de predarea a pronunție, a vocabularului, gramaticii, discursului, literaturii și elementelor de cultura anglo-saxona și globală*, Slatina 2016
2. Jeremy Harmer, *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman, 2004
- Adriana Vizental, *Metodica predării Limbii Engleze*, Editura Polirom, Iași, 2008

RĂBDAREA –SUNTEM CU TOȚII DIFERIȚI!

Prof. Marinela DUTCOVICI

Prof. Simona PAMPARĂU

**Grădinița cu Program Prelungit „Prichindel” –
Suceava**

*„Educația este abilitatea de a asculta aproape orice
lucru fără să-ți pierzi răbdarea sau
încrederea în tine.”
Robert Frost*

TEMA ACTIVITĂȚII ȘI MIJLOCUL DE REALIZARE: RĂBDAREA

- **Întâlnirea de dimineață:** *Acceptăm diferențele noastre – discuții*
  - Brainstorming: *Cum ar fi dacă toți oamenii ar fi identici?*
- **Domeniul Limbă și Comunicare:** *Emoțiile Sarei – metoda Persona Dolls* (povestea educatoarei)
- **Domeniul Estetic și Creativ:** *Prietenii Sarei – pictură*
  - *Emoțiile Sarei – arta tranzientă*
- **ALA:**
  - **Ghemul diferențelor-** joc de identificare a aspectelor pozitive
  - **Cu toții suntem diferiți-** joc de cunoaștere

Vârsta: 4-5 ani

Scop: Îmbogățirea cunoștințelor preșcolarilor cu informații referitoare la cea mai importantă valoare – **RĂBDAREA** (aspecte, situații, comportamente, etc.); Formarea unei atitudini pozitive față de cei din jur, față de copiii vulnerabili/defavorizați;

Mijloace și materiale necesare: prezentare- *Acceptăm diferențele noastre*; videoproiector; laptop; Persona Dolls (SARA)- păpușă de culoare; acuarele, pensule, burete, coli flipchart;

creioane colorate, carioci; rame, castane, roate de lemn, scoici, frunze, con de brad; sfoară – ghem; poze cu familiile copiilor.

Descrierea activității:

Ziua a debutat prin așezarea copiilor în semicerc și cu salut specific *întâlnirii de dimineață*: *Bună dimineața, Andrei!* și în care copiii au avut de precizat ce le place lor cel mai mult să facă în familie. În continuare, se prezintă copiilor o prezentare PPT cu tema *Acceptăm diferențele noastre*, după care se inițiază discuții referitoare la oamenii care sunt speciali:

- De ce sunt unii oameni speciali?/ Ce înseamnă special?
- De ce suntem diferiți?/ Prin ce ne deosebim unii de ceilalți?
- Cum ne comportăm cu copiii/oamenii speciali?/ De ce suntem cu toții diferiți?
- Ce ne face să fim unici?

Întâlnirea de dimineață se încheie printr-un brainstorming: *Cum ar fi dacă toți oamenii ar fi identici?*, în care preșcolarii și-au expus propriile păreri/ opinii, astfel:

Cum ar fi dacă toți oamenii ar fi identici?

Răspunsurile copiilor

- *Ne-am plictisi (T.D.)*
- *Am fi toți bucuroși în același timp (O.A.)*
- *Am fi toți supărați în același timp (R.T)*
- *Am avea aceeași părinți (B.M)*
- *Lumea ar fi fără culoare (O.C)*
- *Toți am arăta la fel (M.O)*

În continuare, am prezentat copiilor Persona Dolls – pe Dora, căruia i-am expus următoarea biografie realistă ....

Biografie:

Numele întreg: SARA

Vârsta: 4 ani

Sexul: feminin

Naționalitate/Etnie: Turcia (tata), România (mama)

Țara de rezidență în prezent: România

Caracteristici fizice: pielea închisă la culoare și ochii albaștri (precum tatăl său).

Structura familiei: crescută de bunici, singură la părinți, părinții plecați la muncă în străinătate, cea mai importantă persoană din viața ei este bunica, care o crește și o educă.

Ocupația părinților/ hobby-uri: părinții sunt medici de profesie (s-au cunoscut în timpul facultății).

Statut socio-economic: mediu

Unde locuiește: la casă, într-un cartier al Bistriței (Unirea).

Grădinița la care merge și prieteni din grupul de la grădiniță: grădiniță de stat, prietenii cei mai buni sunt Andrei și Ioana.

Cultura/religia: mama ortodoxă, tatăl musulman.

Istoria familiei: Tata este din Bursa, iar mama din România. S-au întâlnit la facultate; împreună, mama, tatăl și Dora merg anual în vizită în Bursa, pentru a vizita rudele din partea tatălui, în special pe bunici.

Limba/limbile vorbite acasă: turcă, română, engleză.

Activitatea favorită: Cântatul la pianul pe care Sara le-a primit de la bunicul său din Bursa.

Mâncarea preferată: pizza, aripioare prăjite cu cartofi.

Prietenii favoriți: câțelul ei, Andrei și Ioana.

Dora este puțin supărată, deoarece o fetiță de la grădiniță o tot necăjește și o lovește, afirmând că nu îi place pielea ei și nici părul....

- Oare cum să o ajutăm pe Dora? / Dora acum este colega noastră.
- Cum trebuie să o primim? / Seamănă cu noi? Ce are ea diferit?
- Constituie culoarea pielii o problemă pentru un copil?
- Este un om la fel ca noi?

Din întrebările și predicțiile adresate încet – încet s-a desprins povestea Sarei, dar trebuie menționat, *ea nu este o păpușă surpriză* care a venit în vizită și pleacă. Ea este parte a grupei noastre, iar pe parcurs jurnalul Sara se va îmbogăți cu informații/aspecte specifice care apar pe parcurs în viața copiilor din grupă (nașterea unui frățior/pierderea unei persoane foarte dragi).

La final, copiii au pictat-o pe Sara și pe Ioana, prietena ei, pentru a nu o lăsa singură. De asemenea, au realizat *un tablou*, chipul Sarei folosind elemente din arta tranzientă: rame, castane, roate de lemn, scoici, frunze, con de brad, etc. Pentru consolidarea cunoștințelor preșcolarilor cu privire la ceea ce înseamnă **RĂBDAREA**, se desfășoară în continuare următoarele jocuri:

Ghemul diferențelor- joc de identificare a aspectelor pozitive

Copiii sunt așezați în cerc pe scaune, iar în mijlocul lor se află o sforă- ghem. Ghemul este aruncat de la un copil la celălalt. În momentul în care un copil primește ghemul are de precizat o trăsătură proprie- despre el/cum este el/ ce îi place cel mai mult la propria persoană (de exemplu- *îmi place părul meu creț*). După ce a expus propria idee, aruncă ghemul spre un alt copil, formându-se astfel o *pânză de păianjen*.

Cu toții suntem diferiți!- joc de cunoaștere

Copiii sunt așezați pe două coloane – față în față- și sunt lăsați timp de 1 minut să se privească unii pe ceilalți. După ce s-au privit cu atenție, fiecare copil trebuie să expună prin ce se deosebește de un alt copil sau de copilul de față lui (de exemplu- *eu am ochii căprui și mă deosebesc de Irina care are ochii albaștri*).

La finalul întregii activități, copiii sunt invitați să – și privească familia din poze, să vadă și să identifice de ce sunt unici și de ce este frumoasă diversitatea.

Ce învață copiii?

Copiii vor învăța să depășească distanța socială și stereotipurile, vor trăi experiențe diferite, vor învăța că pentru copiii vulnerabili, distanța socială accentuată semnifică izolare, marginalizare, abuz, inhibarea dezvoltării sănătoase a abilităților și capacităților lor și, astfel, încălcarea drepturilor lor fundamentale.

Bibliografie:

1. „SAVCA, Lucia, (1993), Autoreglarea emoțională, Editura Didactica, Chișinău, 39 p
2. ELLIS, Albert, BERNARD, Michael E, (2007), *Terapia rațional emotivă și comportamentală în tulburările copilului și adolescentului*, Editura RTS, Cluj Napoca, 464 p.;
3. MITROFAN, Iolanda, MITROFAN, Nicolae, (1991), *Familia de la A la Z*, Editura Științifică, București, 360 p;

Webografie:

- ✓ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Toleran%C8%9B%C4%83>
- ✓ <https://www.desprecopii.com/info-id-2656-nm-Cum-ii-putem-invata-pe-copii-toleranta.htm>
- ✓ <https://avemfiecareopoveste.wordpress.com/2015/11/11/povestirea-cu-persona-dolls/>

TEORIA INTELIGENȚELOR MULTIPLE ȘI COPILUL CU CES Studiu de specialitate

Profesor învățământ primar Enache Mădălina
Școala Gimnazială „I.L.Caragiale” Pitești

Educația se bazează pe achizițiile psihologiei dezvoltării copilului și vizează cultivarea tuturor calităților potențiale ale acestuia. Cercetările contemporane privind dezvoltarea , ne spun că persoane diferite se dezvoltă în ritmuri diferite și că există perioade critice individualizate de dezvoltare.

Copilul cu CES învață prin descoperire în interacțiunea sa cu mediul și motivația explorării, fiind ghidat de către pedagog. Metodele și mijloacele de explorare și cunoaștere ale copilului sunt individuale, uneori neașteptate, originale. Educația este individualizată, copilul merge spre cunoașterea lumii înconjurătoare și identificarea comportamentelor utile, pe căi personale, iar performanța într-un domeniu de dezvoltare este de comparat doar cu celelalte aspecte ale dezvoltării copilului și cu propria performanță sau abilitate anterioară, nu cu un standard extern.

Howard Gardner a contribuit prin Teoria Inteligențelor Multiple la dezvoltarea învățământului , deoarece considera că orice modalitate de predare uniformă este nesatisfăcătoare, atât timp cât fiecare elev este diferit, fiecare este posesor al unui tip de inteligență care îi determină randamentul asimilării cunoștințelor, al angajării intelectuale, al implicării profesionale al autoexprimării de succes. Există nouă tipuri de inteligență:

-inteligența corporal- kinestezică se manifestă prin preponderența sistemului senzorial și al mișcărilor fizice în procesul de cunoaștere și exprimare. Elevii învață făcând , atingând, pipăind, implicându-se direct ,fiind elevi care învață având să fie implicați fizic în proiecte și activități, manipulările și obiectele atinse fiind cheia învățării.

-inteligența lingvistică se poate folosi atunci când copilul stăpânește procesul de cunoaștere și autoexprimare prin cuvântul citit și scris, activitățile cu cuvinte, expunerea orală, capacitatea de bun comunicator. Activitățile educative sunt multiple, iar elevul poate performa prin: crearea unui album, a unui fotomontaj, povestirea unor povești, dezbateri pe o anumită temă, relatarea unei întâmplări, coordonarea unei discuții în clasă, scrierea unei scrisori, folosirea tehnologiilor de scris, deoarece au o sensibilitate la limbaj, la exprimarea verbală, folosind cuvintele pentru a exprima sensuri, folosindu-se de asociațiile de cuvinte.

-inteligența logico-matematică este îndreptată către elevii care au înclinații să exploreze, să experimenteze, să calculeze, să argumenteze, să deducă, să lucreze cu puzzle-uri logice. Elevilor le plac numerele, formulele matematice, tehnologia, sunt capabili să utilizeze conceptele matematice, gândirea abstractă, raționamentele logice pentru a face conexiuni folosind gândirea critică metodic și pot fi coordonați spre crearea unei istorioare problematice, coordonarea unui experiment, efectuarea unei strategii despre un anumit subiect sau desemnarea unui anumit cod.

-inteligența logico - spațială este ușor aplicabilă cu elevii cărora le place să deseneze, să construiască, să modeleze, să proiecteze fiind capabili folosindu-și imaginația și „ochiul minții” din imagini să realizeze hărți, modele , să creeze modele, orientându-se în spațiu și observând detaliile vizuale. Acești elevi au capacitatea de a transpune imagini pe foaie, în

jocuri de imaginație, LEGO și labirinturi, în orientarea în spațiul cărții , iar aceste capacități se pot forma

prin : efectuarea de afișe, sculpturi, construcții, albume , foto-montaje, desene arhitecturale, hărți, grafice , scheme.

-inteligența muzicală implică capacități pentru: ritm și melodie, de susținere și accentuare a ritmului, a compune muzică, a cânta la un instrument și a interpreta piese muzicale. Pot fi stimulați să realizeze o prezentare cu ilustrare muzicală, să compună muzica pentru diferite povești, poezii, prin realizare de instrumente muzicale sau prin scrierea sfârșitului unei partituri muzicale.

-inteligența interpersonală presupune o capacitate sporită de a iniția și a conduce activități, de a stabili și a menține relații și prietenii, de a exprima empatie și a fi „inima” unei companii. Fiind pricepuți la negociere și/sau mediere folosind comunicarea verbală și nonverbală , pot să vadă perspective multiple și să-i înțeleagă pe alții.

-inteligența intrapersonală se manifestă prin capacitatea de a se aprofunda în sine și de a conștientiza trăirile interioare, de a medita în liniște. Elevii sunt capabili să-și urmărească propriile interese, să-și stabilească scopuri etice, morale, să se autoevalueze, să se înțeleagă pe sine și să-și exprime sentimentele și gândurile, iar aceasta se învață prin sarcini individualizate , prin alegerea activităților într-o atmosferă de corectitudine prin muncă independentă.

-inteligența naturalistă se manifestă prin preferința de a merge la plimbări în sânul naturii, la activități în grădină, în excursii, prin crearea unor colecții individuale cu monstre din natură. Iubind natura, animalele, plantele, să stea în aer liber pot observa relațiile, detaliile senzoriale și clasifica culegând, comparând, utilizând informațiile senzoriale.

-inteligența existențială presupune preocupări pentru sensul vieții și rostul lucrurilor pe pământ, reflecții asupra istoriei, culturii, problemelor legate de cult.

Toți elevii învață, dar sunt diferiți și trebuie valorificat fiecare stil de învățare, iar sarcina învățătorului este de a folosi materiale și strategii de predare care să se adreseze fiecărui copil în funcție de capacitatea sa de învățare, deoarece tratarea diferită va face ca toți cei din clasă să aibă succes.

Pentru a putea înțelege fiecare copil este important a se realiza inventarul inteligențelor multiple, ce conține afirmațiile cele mai potrivite pentru fiecare categorie de inteligență, deoarece cunoscându-i vei ști cum să-i abordezi.

Teoria Inteligențelor multiple furnizează un cadru real, dar nu trebuie transformată în ceva rigid pentru toată învățarea și predarea. Nu toate conținuturile se tratează prin teoria Inteligențelor multiple, ci important este că instruirea este adecvată conținutului.

Procesul educațional planificat și realizat din perspectiva multiplexelor inteligențe condiționează centrarea pe copil și individualizarea, facilitează interacțiunea cu lumea, asigură și susține succesul în autoexprimare, întărește imaginea de sine și sentimentul de siguranță.

Aceasta este una din lecțiile pe care le-am desfasurat cu elevii mei și care a avut un impact deosebit asupra lor. Copiii își doresc să lucrăm cât mai des astfel de activități . In cadrul unor activități care le-au surescitat interesul, aceștia realizează diferite postere sau inventează cântece sau jocuri despre tema respectivă în cadrul pauzei de masă.

LECȚIA/ TITLUL : PĂDUREA

OBIECTIVE:

- să recunoască și să diferențieze copacii din diferite zone geografice;
- să formuleze concluzii intuitive pe baza datelor extrase din observațiile făcute;
- să prezinte rezultatele unui experiment propriu folosind termenii științifici învățați

MATERIALE: manualul de științe, atlase botanice și geografice , scoarță copaci, frunze și

fructe de copaci.

ACTIVITĂȚILE propuse pentru cunoaștere, recunoaștere și înțelegere conform taxonomiei lui Bloom

LINGVISTIC: -citiți din materialele puse la dispoziție, despre înfățișarea unor copaci din zone geografice diferite; -notați cuvintele necunoscute; - discutați în grup și prezentați informațiile acumulate	LOGICO-MATEMATIC: -alegeți doi copaci din zone geografice diferite și stabilește asemănări și deosebiri între înălțimea, frunza, cantitatea de masă lemnoasă
SPAȚIO - VIZUAL: - observați și identificați copacii din imagini; localizați pe harta dată, zonele geografice cu păduri; -redați , prin desen, o pădure în anotimpul preferat	KINESTEZICO - CORPORAL: - din materialele puse la dispoziție, sortați și grupați elementele(scoarța, frunza, fructul) aceluiași copac; -listați observațiile făcute
MUZICAL: - enumerați titlurile unor cântece despre pădure(Stejarul, Răsună codrul, Copăcelul, O, brad frumos!); -cântați-le și identificați din versurile lor ce cuvinte au legătură cu pădurea	INTERPERSONAL: - joc de rol- fiecare copil din grup, alegeți-vă un copac, descrieți-l cât mai bine, iar ceilalți recunoașteți-l . (Puteți pune întrebări ajutătoare); -importanța pădurilor(discuții în grup)
INTRAPERSONAL: -relatați colegilor întâmplări amuzante petrecute în drumețiile făcute; - realizați un proiect cu titlul „ Pădurea”	

Bibliografie:

- 1.Cerghit, I., - *Metode de învățământ*, (ediția aIII-a), E.D.P.,București, 1997
- 2.Cerghit, I., Cucos - *Pedagogia pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ed. Polirom, București, 2002
- 3.Chereja, Florica, *Dezvoltarea gândirii critice în învățământul primar*, Ed. Humanitas, București, 2004.
- 4.Crețu ,Elvira , *Pedagogia școlară pentru învățământul primar* Ed. Aramis, București, 1999.
- 5.Păiși - Lăzărescu, Mihaela, Tudor, Loredana, Surdu, Magdalena, *Psihologie-Pedagogie*, Ed. Universității din Pitești, 2004
- 6.Walsh Burke, Kate, *Predarea orientată după necesitățile copilului*, Iași, Institutul pentru o societate deschisă, 1999

Metode utilizate în activitatea copiilor cu C.E.S.

Profesor învățământ preșcolar: ENE CARMEN-MONICA
Grădinița Nr.35, București, sector 5

Pedagogia modernă vizează copilul din perspectiva educației centrată pe elev, schimbând astfel perspectiva generală asupra funcției și a finalităților școlii.

Învățământul special este o parte componentă a sistemului de învățământ românesc. Acesta oferă programe educaționale potrivite nevoilor de dezvoltare ale tuturor. În prezent, pe teritoriul țării noastre, copiii cu dizabilități au posibilitatea de a se înscrie în învățământul special sau în învățământul de masă, în funcție de complexitatea problemelor avute. În general, în învățământul de masă au posibilitatea de a fi integrați copii cu deficiențe medii, dificultăți de învățare și tulburări de limbaj, tulburări socio-afective sau de comportament.

Din moment ce sunt acceptați în învățământul de masă acești copii necesită de sprijin pentru adaptare, integrare, socializare, pentru a nu fi marginalizați sau excluși. Deși, în legea învățământului se prevede dreptul la educație, la toate nivelurile și toate formele, indiferent de gen, naționalitate, religie etc., pentru copiii cu cerințe educative speciale integrați în școlile de masă este nevoie de profesor de sprijin/itinerant, de psiholog sau de consilier școlar. Rolul acestora este ca împreună cu profesorii care predau la clasă, să alcătuiască programul de intervenție personalizat, în funcție de dificultățile pe care le are copilul, să precizeze modalitățile de lucru dar și să dezvolte copiilor motivația pentru învățare.

Cadrul didactic trebuie să cunoască și să utilizeze strategii didactice care să identifice și să sprijine rezolvarea dificultăților de învățare în clasă, dar să-l și implice pe copil în procesul de învățare, urmărindu-se astfel dezvoltarea gândirii și stimularea creativității și a interesului pentru învățare. Cunoșcând foarte bine copiii sub toate aspectele dezvoltării lor cadrele didactice pot lucra diferențiat.

În proiectarea activităților educative, metodele active de grup stimulează și dezvoltă foarte mult învățarea prin cooperare, facilitează comunicarea, colaborarea și relaționarea între copii, luarea deciziei, autonomie personală formarea opiniiilor și înțelegerea corectă a realității. Aplicarea metodelor activ participative duce la o învățare mai activă și cu rezultate evidente, pregătind copiii de a fi capabili să ia decizii în rezolvarea unor situații neobișnuite.

Dintre metodele active participative utilizate la nivel preșcolar în ceea ce privește integrarea copiilor cu CES amintim:

Brainstormingul - „metoda asaltului de idei” sau „furtună în creier”, este cea mai răspândită metodă de stimulare a creativității în condițiile activității în grup. În cadrul acestei metode se încurajează participarea tuturor membrilor grupului. Copiii învață să asculte, să emită păreri, să colaboreze, să respecte ideile celorlalți, să compare, să argumenteze și să decidă, devin mai curajoși și au mai multă încredere în propria persoană. Scopul central îl reprezintă enunțarea a cât mai multe puncte de vedere. Sunt admise toate ideile formulate și nu de face nici un fel de critică. Cele patru reguli ale brainstorming-ului sunt următoarele: judecata critică este exclusă; cât mai multe idei; dați frâu liber imaginației; combinațiile și ameliorările sunt bine venite.

Tehnica ciorchinelui - este o tehnică de predare – învățare care încurajează pe copii să gândească liber și deschis. Această metodă, brainstorming este o metodă neliniară care stimulează găsirea conexiunilor dintre idei. „Ciorchinele” constă în utilizarea unei modalități grafice de organizare a

brainstorming-ului pentru a ilustra relațiile, conexiunile dintre idei, o modalitate de a construi asociații noi de idei sau de a releva noi sensuri ale ideilor. Tehnica realizării unui ciorchine presupune parcurgerea mai multor pași: se alege cuvântul sau tema nucleu; copiii aleg sintagme în legătură cu tema propusă în discuție; se leagă aceste sintagme sau cuvinte de tema propusă; se scriu idei în legătură cu aceste cuvinte până la expirarea timpului alocat.

Jocul de rol este cea mai folosită și eficientă tehnică utilizată în învățământul preșcolar. Prin jocul de rol, copiii se transpun în diferite ipostaze ale vieții sociale reale, cu scopul de a exersa multiple comportamente și de a dobândi abilități diverse, de a acționa conform unei anumite poziții sau funcții sociale, de a rezolva pozitiv situații problemă, de a-și adecva comportamentul în situații similare. În jocul de rol pot fi integrați cu succes și copii cu anumite deficiențe. Prin joc ei se pot exprima liber, pot comunica cu ceilalți. Astfel grupul din care fac parte îi vor accepta mai ușor, rupând astfel unele bariere sau prejudecăți

Aceste metode interactive au un rol deosebit de important deoarece prefigurează traseul metodic cel mai potrivit, cel mai logic și mai eficient pentru abordarea unei situații concrete de predare și învățare. Folosirea metodelor activ-participative în procesul de predare-învățare-evaluare la elevii cu CES, îi ajută pe aceștia să învețe cu drag, să fie mai activi și să participe la provocările oferite de acestea, individual sau pe grupe, dezvoltându-le spiritul de competiție, dând frâu liber creativității și comunicării cu ceilalți colegi.

Metodele activ-participative constituie nu numai la educația copilului ci și la socializarea sa, ducând la o învățare mai activă, cu rezultate pozitive. Procesul de integrare a copiilor cu C.E.S. în învățământul de masă poate fi ușurat prin utilizarea de către cadrul didactic a unor strategii care să-i dezvolte copilului abilități, deprinderi și priceperi care să-i modifice comportamentul.

Bibliografie:

Anuța, Partenie, *Pedagogie pentru studenți și cadre didactice*, Editura Eurostampa, Timișoara, 1999.

Ungureanu, Dorel, *Educația integrată și Școala inclusivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000.

Verza, Emil, *Psihopedagogia integrării și normalizării*, în Revista de educație specială, nr. 1, 1992.

ACTIVITĂȚI PRACTICE ȘI METODE INTERACTIVE PENTRU DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI CREATIV LA ELEVII CU CES

**profesor învățământ primar Oana Magdalena Fătu
Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța**

„Pentru a trăi o viață creativă e nevoie să scăpăm de frica de a greși”. J. C. Pearce

Creativitatea constituie un proces de însușiri și aptitudini psihice care, în condiții favorabile, generează produse noi și de valoare pentru societate. Ea este forma cea mai înaltă a activității omenești. Creativitatea trebuie să fie un atribut definitoriu al omului modern. Trăind într-o societate aflată în continuă schimbare, elevul va trebui să dea sens în mod critic, creativ și productiv informațiilor percepute, să poată sorta informația cu eficiență, și să organizeze ceea ce a auzit și văzut într-un tot ordonat și plin de semnificații. Învățând creativ, elevii devin creativi.

La copilul cu CES nu se poate vorbi de creativitate, dacă o evaluăm după criteriile de validare ale actului creator. Creativitatea ca act finalizat într-un produs de mare originalitate este valabilă doar pentru cazurile de copii excepționali. Creativitatea copilului trebuie privită diferit de cea autentică. Produsul realizat de copil este nou și valoros pentru el și beneficiază de atributul originalității. Orice act care solicită din partea copilului folosirea unor procedee euristice și conduce la concluzii inedite, descoperite prin efort individual, este un act creator.

Școala este cea care trebuie să ofere elevilor indiferent din ce mediu provin (social, cultural, etnic, cu dizabilități sau nu), posibilitatea să-și descopere și să-și dezvolte diferite talente, priceperi, deprinderi, descopere potențialul creativ al elevilor sondând dimensiunile posibile ale personalității acestuia, să instruiască, să educe, să cerceteze, să perfecționeze și să evalueze neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților necesare omului de mâine.

Este esențial ca profesorul să ofere elevilor ocazia de a-și exprima punctul de vedere, să-și asume responsabilități, să încurajeze și să creeze în capacitatea de autorealizare a fiecăruia, să aprecieze în mod deosebit individualitatea, să încurajeze și să recompenseze creativitatea, să insiste pe dezvoltarea motivației intrinseci.

Atitudinea creatoare a profesorului se transmite implicit elevilor. Un profesor care aduce în fiecare zi o noutate, un element –surpriză va imprima, fără voia sa, aceleași înclinații elevilor și îl determină să emită judecăți de valoare prin propriul său efort, dezvoltându-le gândirea flexibilă și originală.

În școlile speciale, dar și în învățământul de masă se utilizează, cu precădere, metode și tehnici activ-participative. Metode individuale pentru dezvoltarea creativității: Artterapia / Meloterapia/ Dansterapia/ Cromoterapia/ Aromoterapia/ Dramaterapia. Jocuri „trăsnite” - Să inventăm titluri de povești / Creații de benzi desenate cu personaje inventate de copii! / Joc de recreație „Am amestecat basmele”/ Imaginați-vă mișcări pentru anumite cântece! / Crearea de ghicitori pe baza unor imagini sau desenarea unor planșe pe baza unor texte literare. Desene reprezentând diferite figuri făcute doar din forme geometrice (animale, pomi, păsări, oameni)/ Mima / Jocul de rol ... Activitățile oferă și alte posibilități de dezvoltare a capacităților de creație ale elevilor: povestirea cu schimbarea formei, continuarea povestirii, dramatizarea poveștilor, alt final pentru povestea dată.

În cadrul activității terapeutice elevii sunt ghidați cu ajutorul terapiei prin artă, dezvoltându-le abilități care să-i facă să comunice gânduri și sentimente. Exercițiul se desfășoară pe ritmuri diferite de muzică –genuri diferite; fiecare piesă se aude un minut; la fiecare melodie copiii trebuie să scrie ce sugerează muzica ascultată; se discută și argumentează alegerea; (exemplu: ce persoană le sugerează melodia ascultată, ce animal, ce imagini, ce sentimente, etc.). Terapia prin muzică este o activitate terapeutică generoasă, flexibilă, în care muzica este folosită ca un mijloc creativ, non-verbal, prin care dificultățile copiilor cu CES pot fi depășite. Deasemenea activitățile de muzică sunt benefice deoarece dezvoltă conștiința de sine și interacțiunea, ajută la stabilirea de relații personale și dezvoltă potențialul elevului pentru joaca creativă, spontană.

Activitățile se pot repeta anual sau pot deveni permanente, parte integrantă activității școlare ale elevilor.

Impactul terapiei prin arte asupra elevilor:

1. Dezvoltarea inteligenței emoționale și stimularea tuturor canalelor senzoriale
2. Dezvoltarea capacității de a se exprima mai repede și mai ușor prin declanșarea proceselor complexe de asimilare și fixare afectivă atât la nivel individual cât și colectiv.
3. Dezvoltarea auzului muzical, al simțului ritmic, dezvoltarea percepțiilor și reprezentării vizuale, a imaginației creatoare.
4. Facilitarea comunicării interpersonale, creșterea sociabilității, creșterea adaptării în societate, rezolvarea eficientă a conflictelor.

12. Inducerea unei stări de liniște –acceptarea de sine, crearea de stări afective tonice, reducerea tensiunii și anxietății

Un loc important îl are creativitatea profesorului în cadrul activității și cu certitudine fiecare copil va face un pas înainte. În școală, integrarea socială presupune includerea copiilor cu CES în toate activitățile din viața școlară, fără discriminare. De asemenea, copii cu CES sunt incluși și în activitățile extrașcolare.

Formarea competențelor copilului prevăzute în programa școlară, nu depinde doar de metodele tradiționale de predare, ci și de folosirea eficientă a instruirii asistate de calculator. Întregul material format din imaginile unor obiecte reale, prezentate în soft-urile educaționale, ajută la dezvoltarea imaginației copilului, a gândirii, stimulează memoria, ajută la dezvoltarea spiritului de observație cu condiția ca acesta să știe să le descrie și mai apoi să interpreteze ce a văzut.

Softurile educaționale se pot folosi cu succes în activitățile corectiv-recuperatorii desfășurate cu copiii. Astfel CD-uri cu povești românești și jocuri interactive, jocurile *PitiClic* pentru preșcolari și *DubluClic* pentru elevii din clasele I-IV, jocurile logice folosind personaje din povești, *Cifrele*, *Literele*, *Animalele* (domestice și sălbatice), *Logopedics*, sunt doar câteva din exemplele de softuri educaționale care au fost folosite în activitățile cu copiii cu CES și care au contribuit la stimularea generală a cunoașterii și a comunicării, la dezvoltarea abilităților ludice în context interactiv precum și la optimizarea stărilor afectiv-motivaționale ale copiilor cu CES.

BIBLIOGRAFIE

1. Amabile T., „Creativitatea ca mod de viață”, Editura Științifică și Tehnică, București, 1997;
2. Matei Nicolae Constantin, „Educarea capacităților creatoare în procesul învățământului”, Editura Mirador, Iași, 1998;
3. Lazăr S., „Promovarea valorilor școlii incluzive”, Editura Litera Info, Ploiești, 2008;
4. Ghergut A., „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale- Strategii diferențiate și incluzive în educație”, Editura Polirom, Iași, 2006

MODALITĂȚI DE INTEGRARE A ELEVILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

**Profesor Feroiu Maria Liceul Tehnologic Tismana,
Oraș Tismana, Județul Gorj**

„Nevoile școlare ale persoanelor deficiente cer o atenție specială. Trebuie întreprinse măsuri pentru asigurarea accesului egal la educație fiecărei categorii de persoane deficiente, ca o parte integrantă a sistemului de învățământ. “

Articolul 3 din „Declarația mondială asupra Educației pentru toți”

Educația specială este concept fundamental utilizat în cadrul procesului instructiv-educativ al copiilor cu deficiențe și care se desprinde tot mai mult de conținutul învățământului special. Activitatea de incluziune și de integrare a copiilor cu deficiențe în școala publică trebuie făcută cu mult simț de răspundere de către specialiștii care acționează la diferite nivele structurale.

Integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale aflate în dificultate psiho-motorie, cu dizabilități senzoriale, intelectuale, de limbaj, psiho-comportamentale, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială și pedagogică. Principiul de bază al acestei tendințe este acela de a adapta școala și educația la diversitatea tipurilor și a posibilităților de învățare, la interesele și abilitățile de care aceștia dispun. Această nouă orientare în realitatea educațională presupune adoptarea unor reforme atât la nivel social cât și la nivelul sistemului de învățământ.

În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităților cu privire la rolul social al școlii, schimbarea mentalităților în plan individual, al cadrelor didactice, al părinților, etc. Reformele cele mai accentuate sunt cele la nivelul modului de desfășurare a activității didactice. Din categoria copiilor cu C.E.S (cerințe educative speciale) fac parte atât copiii cu deficiențe propriu zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii.

Problematica integrării copiilor cu CES în învățământul de masă aduce în discuție conceptul de egalitate a șanselor. Prin egalitatea șanselor se înțelege acel proces prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor, în particular a persoanelor cu handicap.

Existența copiilor cu CES a pus în fața învățământului probleme dintre cele mai diverse, de la forme de organizare a activității, metodologia didactică, strategiile de evaluare, strategiile de predare/învățare, modalități de diferențiere a activității și/sau a conținuturilor învățării, până la complexa problemă a segregării sau/și integrării acestor copii în învățământul de masă.

Până nu demult, în unele țări printre care și România, a separat persoanele care nu se ridicau la nivelul standardelor prestabilite, dificultatea de învățare fiind considerată consecința unei boli care poate fi tratată numai într-un loc specializat. Copiii cu deficiențe ușoare care frecventau școli obișnuite nu beneficiau de o asistență psihopedagogică adecvată. S-au creat astfel școli și instituții speciale. Tot mai mult se face azi simțită nevoia ca școlile obișnuite să se implice prin lărgirea obiectivelor lor, astfel încât să poată cuprinde o mai mare diversitate de elevi și să permită înglobarea, în sistemul general, a cât mai multor copii cu cerințe educaționale specifice.

Progresele înregistrate de psihologia și pedagogia diferențiată, perfecționarea tehnicilor de cunoaștere a dezvoltării psihice a copiilor au permis să se distingă categorii mai nuanțate de copii în raport cu capacitatea lor de răspundere la exigențele școlare. În rândul acestora, alături de elevii cu CES integrați individual, există și elevi cu dificultăți de învățare, cu ritm lent de acumulare de achiziții dar cu intelect normal. Confundați adesea cu elevii din prima categorie sunt nestimulați sau categorizați ca atare. Alternativă a învățământului special, educația integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copii cu posibilități reale de recuperare și reintegrare, care altădată ar fi fost orientați către școala specială.

Pentru a realiza integrarea copiilor cu CES, trebuie să acționăm asupra diferitelor nivele de dezvoltare a personalității lor, și anume: la nivel biologic, la nivel psihic, la nivel social.

Școala este un mediu important de socializare. Integrarea școlară exprimă: atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondență totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

Dacă F.E.Verza (2002, p.285) definește instituționalizarea ca „reprezentând încadrarea unor copii cu diverse tipuri de deficiențe în instituții specializate unde aceștia beneficiază de hrană,

îngrijire, odihnă, educație specializată și chiar locuri de muncă, sub supravegherea unui personal specializat”, E.Bonchiș (2000, p.127) consideră că „a instituționaliza un copil înseamnă a-l plasa într-un mediu din care lipsesc lucrurile personale, evenimentele personale, lipsesc activitățile adecvate/individualizate fiecărei persoane, lipsește contactul cu lumea exterioară și perspectiva viitorului”. Continuă autoarea: „personalul controlează toate deciziile iar rezidentul își pierde autonomia și încetează a se mai vedea pe sine însuși ca având alte roluri sau relații într-o lume exterioară instituției, el devine practic dependent de instituție și incapabil de organizare a propriei sale vieți”.

Astfel se poate observa că există argumente pro și contra în ceea ce privește instituționalizarea copiilor cu CES precum și rolul societății în cadrul acestui proces.

Studiile din domeniu au relevat influența pozitivă asupra calității actului educativ pe care o are aplicarea metodelor și procedeele didactice interactive, având ca rezultat creșterea motivației pentru învățare, crearea anumitor deprinderi, dezvoltarea autonomiei personale, facilitarea învățării în ritm propriu, încurajarea cooperării între elevi pentru rezolvarea unor sarcini, ceea ce conduce la cunoștere și acceptare reciprocă, respectarea altor opinii, înțelegerea realității. Alois Gherguț descrie câteva metode de învățare prin cooperare eficiente și în cazul copiilor cu cerințe educative speciale. Printre acestea se numără:

- Brainstormingul: elevii prezintă sau scriu tot ce știu despre un anumit subiect.
- Știu/Vreau să știu/ Am învățat: se vorbește despre ceea ce elevii știu deja despre o temă anume și după aceea se formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în timpul lecției, iar la finalul ei se verifică ce au aflat elevii după parcurgerea conținuturilor.
- Turul Galeriei: în grupuri de trei sau patru elevi se lucrează la o sarcină ce are ca rezultat un produs, care poate fi expus în clasă. Fiecare grup va examina atent lucrările celorlalte grupe, rotindu-se de la un produs la altul și se poate discuta pe margine acestora. Astfel, prin feedbackul oferit de colegi se consolidează anumite cunoștințe și se valorizează produsul obținut în grup.
- Activitatea dirijată de citire – gândire: presupune fragmentarea unui text astfel încât elevii pot face predicții despre ce se va întâmpla în fragmentul următor.

Alte metode activ-participative mai sunt: interviul în trei etape, predicțiile în perechi, unul stă și trei circulă, linia valorilor, masa rotundă.

Autorul precizează faptul că există o multitudine de tehnici și metode care favorizează învățarea prin interacțiunea cu ceilalți colegi, iar aceste metode pot fi selectate, reformulate și chiar îmbogățite cu alte variante în funcție de tipul disciplinei, de vârsta și nivelul de dezvoltare al elevului (Alois Gherguț, Sinteze de psihopedagogie specială, pag 281, 282).

Pentru optimizarea intervențiilor la elevii cu dizabilități, nu trebuie neglijată nici utilitatea mijloacelor și materialelor didactice variate și personalizate. Totodată, un rol important în recuperarea și integrarea acestor elevi îl au și activitățile de terapie educațională (terapia ocupațională, meloterapia, dezvoltarea autonomiei personale, ludoterapia), scopul fiind acela de a forma deprinderi de viață cotidiană (asigurarea îngrijirii propriului corp și a locuinței, folosirea serviciilor din comunitate) cultivare a capacităților și aptitudinilor pentru muncă (elevii cu dizabilități pot fi învățați să realizeze diverse activități productive care îl pot ajuta ulterior în găsirea unui loc de muncă specific) și educarea abilităților pentru petrecerea timpului liber.

În calitate de profesor la o clasă unde sunt și elevi cu CES, întotdeauna încerc să găsesc cele mai potrivite căi prin care să îi însoțesc elevii către cunoaștere și integrare. Nu este simplu, dar cu dăruire, imaginație și multă răbdare se pot crea strategii eficiente care să îi sprijine în acest sens. Având ca reper lucrări de specialitate cu informații despre elemente de pedagogie și specificul dezvoltării psihoindividuale ale unui copil cu deficiențe, am realizat programe de intervenție și activități de învățare adecvate nevoilor fiecăruia. Nu folosesc ca pe o “rețetă” metodele și procedeele didactice despre care am citit, ci le adaptez contextului. Am observat că scenariile didactice care cuprind metode și tehnici interactive sunt eficiente, mai ales în cazul elevilor cu CES care sunt integrați în școlile de masă alături de colegi cu o dezvoltare tipică deoarece încurajează socializarea, spiritual de toleranță și suport.

Comenius ne atrăgea atenția că ”în livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu [...] toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat. De ce să nu acceptăm în școli, minți mai agere sau mai încete? De ce nu i-am ajuta? Pierdem timp dar câștigăm satisfacție și respect...” .

Astfel, experiența proprie mi-a demonstrat utilitatea deosebită pe care o poate avea și jocul în procesul educativ al elevilor cu CES, făcând mai atractive conținuturile învățării care nu mai sunt văzute ca un efort prea mare de concentrare, având în vedere disponibilitatea scăzută în sensul acesta. Jocul poate stimula copilul pe mai multe planuri: senzoriomotor, intelectual, social, creativ, al conștiinței de sine și chiar terapeutic.

Pentru integrarea și recuperarea elevilor cu cerințe educative speciale este necesară tratarea demersului educativ într-o manieră interactivă astfel încât aceștia să cunoască, să înțeleagă lumea în care trăiesc și să aplice ceea ce au învățat în diferite situații de viață.

Bibliografie:

1. Booth, Tony; Ainscow, Mel. *Indexul incluziunii școlare. Promovarea educării și a participării tuturor copiilor la învățământul de masă*, Presa Universitară Clujeană, 2007”;
2. Cucos, Constantin. *Pedagogie*, Editura Polirom, Iasi, 2001;
3. Gherguț, Alois., *Evaluare și intervenție psihoeducatională, Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*, Editura Polirom, Iași, 2011;
4. Gherguț, Alois. *Sinteze de psihopedagogie specială - Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași, 2013;
5. Hancheș, L. *Instruirea diferențiată*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2003;
6. Jurcău, M. *Psihologia educației*, Editura UTPRES, Cluj Napoca, 2004;
7. Ungureanu, D. *Educația integrată și școala inclusivă*, Editura De Vest Timișoara, 2000.

ART-TERAPIA CA METODĂ ALTERNATIVĂ ÎN LUCRU CU COPIII CU TSA

**Profesor-educator: Florea Daniela
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria**

Arta ca terapie este, în general, utilizată ca tratament pentru ceva - de obicei ca o modalitate de a îmbunătăți starea emoțională sau bunăstarea mentală, dar poate fi folosită pentru a elibera stresul sau tensiunea sau ca mod de auto-descoperire. Datorită valențelor educative dar și terapeutice art-terapia poate fi utilizată ca metodă alternativă de lucru cu copiii cu autism. Terapia artistică este o formă de terapie expresivă care utilizează materiale de artă, cum ar fi vopsele, cretă și markeri. Terapia artistică combină teoriile și tehnicile psihoterapeutice tradiționale cu o înțelegere a aspectelor psihologice ale procesului creativ, în special a proprietăților afective ale diferitelor materiale de artă. Terapia prin artă utilizează procesul creativ pentru a îmbunătăți bunăstarea fizică, mentală și emoțională a indivizilor de toate vârstele. Se bazează pe convingerea că procesul creativ implicat în autoexprimarea artistică îi ajută pe oameni să rezolve conflictele și problemele, să dezvolte abilitățile interpersonale, să gestioneze comportamentul, să reducă stresul, să sporească stima de sine și conștiința de sine și să obțină o înțelegere.

Art-terapia este o metodă de abordare terapeutică în cadrul unui program complex de intervenție, bazată pe limbajul vizual și creativitate. Urmând și completând alte metode terapeutice, art-terapia dezvoltă și îmbunătățește starea emoțională a pacientului, îmbunătățește anumite abilități motrice și cognitive.

Autismul este o tulburare de dezvoltare considerată drept una dintre cele mai severe tulburări neuropsihiatrice ale copilăriei. Autismul este tulburarea centrală din cadrul unui întreg spectru de tulburări de dezvoltare, cunoscut sub numele de spectrul tulburărilor autismului/autiste sau de tulburări pervazive de dezvoltare. Această tulburare de dezvoltare se manifestă în mod evident în jurul vârstei de 2-3 ani, în primul rând datorită lipsei sau întârzierii dezvoltării limbajului vorbit și apoi datorită celorlalte deficiențe cum ar fi stereotipiile, absența contactului vizual sau dificultăți în stabilirea relațiilor sociale. Știm că autismul afectează grav partea de comunicare și relaționare cu mediul înconjurător astfel că în terapia cu copilul cu autism ne propunem să dezvoltăm un sistem de comunicare și relaționare cu el în mod special în cadrul familial.

Prin art-terapie se creează un spațiu sigur pentru copilul cu autism eliminând astfel frustrările și stările de agresivitate. Este o terapie la îndemâna tuturor, părinți sau specialiști deopotrivă. Procesul creației oferă la sfârșitul lui un rezultat palpabil, la sfârșitul fiecărei ședințe având recompensa lucrului finit, produsul artistic. Art-terapia poate fi folosită cu succes în lucrul cu copiii cu TSA. Arta oferă siguranța prin natura ei, deci o stare de bine, aceasta având o structură simplă, un început și un sfârșit, existând de fiecare dată o finalitate în procesul artistic.

Una din afecțiunile grave ale persoanei cu autism sau TSA este integrarea senzorială. Art-terapia poate furniza un mediu sigur persoanei cu autism, o integrare senzorială și explorare plăcută oferind un mediu calm și primitor făcând posibilă conștientizarea stimulilor externi prin experiența produsului artistic. De asemenea, terapia prin artă ne reechilibrază emoțional, așa că persoanele cu autism își pot regla emoțiile astfel. Dezvoltarea capacității de a exprima emoțiile printr-o formă sau alta reduce stresul și implică stările agresive. Pentru cei înalt funcționali poate fi o formă perfectă de exprimare a emoțiilor.

Unul din principalele obiective în art-terapie este reglarea motrică fină prin exerciții grafice. Nu numai că se reușește acest lucru prin art-terapie, dar prin această metodă se crează un spațiu relaxant și ludic deopotrivă. Unul din neajunsurile persoanei cu autism este coordonarea mână-ochi. Prin orele de terapie prin artă se ameliorează acest aspect făcându-se apel la mijloacele de exprimare artistică (desen, grafică, pictură, colaj, modelaj).

Prin art-terapie înțelegem un procedeu terapeutic ce are la bază eliminarea stărilor de anxietate și a agresivității. Prin însăși natura sa arta oferă toate mijloacele de relaxare și încredere în sine. Tocmai produsul finit este motivația de care are nevoie persoana cu autism, iar cadrul oferit de sesiunile de arteterapie reprezintă siguranța pentru această persoană, acest lucru ajutând la eliminarea frustrărilor și implicit a stărilor de anxietate.

Există mai multe tipuri de materiale de lucru și elemente plastice sau grafice pe care un profesor le poate utiliza în terapia prin artă în autism, cum ar fi: hârtie, lemn, pensule, creioane, culori (acuarele, tempera, ulei, acrilice), lut, plastelină. De asemenea, se pot utiliza diferite culori și se știe că acestea sunt asociate cu emoțiile unei persoane. Pot fi folosite diferite tehnici de lucru cum ar fi: dactilopictura, modelajul, tehnica picturii cu buretele, colaje, desenul grafic, tehnica stropitului (Pollock). Indiferent de tehnica utilizată beneficiile terapiei prin artă în lucrul cu copiii cu autism sunt evidente.

Una din tehnicile preferate este cea a lui Jackson Pollock, tehnica stropitului. Conform teoriei lui Pollock, din operele abstracte izvorăsc sentimente de neliniște și pasiune. Această tehnică poate fi utilizată foarte ușor de către orice copil cu autism, apoi prin discuția cu privire la lucrarea realizată, deci prin comunicarea avută cu profesorul - terapeutul ne putem da seama de importanța tehnicii în eliminarea stresului sau chiar a agresivității autistului.

Pot spune că art-terapia ca metodă, nu neapărat inovativă, cât mai mult alternativă de lucru cu elevii cu autism, terapia prin artă, ajută la dezvoltarea unei game largi de abilități printr-o manieră mai accesibilă pentru ei decât prin limbajul vorbit.

BIBLIOGRAFIE:

- Breben Silvia, Goncea Elena, Ruiu Georgeta, Fulga Mihaela, 2002, Metode interactive de gruphid metodic, Editura Arves;
- Cerghit, Ioan (2006) Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași;
- Lespezeanu, M. (2007) Traditional și modern în învățământul preșcolar - metodică a activităților instructiv – educative, Ed. Omfal Esențial, București ;
- Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani), 2008;
- Revista Învățământul Preșcolar, nr.1-2/2013;

Proiect didactic pe cadru ERR la disciplina Consiliere și orientare, învățământ liceal special

profesor Florea Sanda
Liceul Tehnologic "Simion Mehedinți" Galați

Data : 20.03.2023

Unitatea de învățământ: Liceul Tehnologic "Simion Mehedinți" Galați

Diriginte – prof. Florea Sanda

Disciplina : Consiliere și orientare

Clasa: a - XIII- a Estetică învățământ liceal special (Coafor stilist)

Modul tematic : Managementul informațiilor și al învățării

Tema: Învățarea pe parcursul vieții – necesitate sau obligație, beneficii și limite

Tipul de lecție – mixtă

Competențe generale:

- Utilizarea adecvată a informațiilor, în propria activitate, pentru obținerea succesului

Competențe specifice temei:

- Explicarea necesității și avantajelor învățării permanente

Strategii educaționale utilizate:

- **metode:** conversație, cooperarea, metoda asaltului de idei,(brainstorming), joc didactic, învățarea prin descoperire.

Mijloace: afișe, fise de lucru, prezentare ppt, videoproiector, materiale pe platformele wordwall și learningapps, lecție filmată.

Resurse bibliografice:

- Internet: <https://oanavoicu.ro/invatam-pe-tot-parcursul-vietii/>,
https://www.youtube.com/watch?v=7Ocl_Iql3FA
<https://booknation.ro/97-proverbe-despre-carte-si-invatatura-o-sectie-deosebita/>
<https://www.youtube.com/watch?v=ynIv99SfVFc>

Formă de organizare – frontal, individual, pe grupe.

Loc de desfășurare – sală de clasă

Timp de desfășurare – 50 min.

1. *EVOCARÉ – 10 min- activități de încălzire – captarea atenției și anunțarea titlului lecției*

Joc "Floarea numelui meu"

Scop: crearea unei atmosfere relaxante, apropierea interpersonală, cunoaștere și relaționare între participanți

Regulile jocului: Fiecare elev trebuie să se prezinte și să indice o floare a cărei denumire începe cu inițiala numelui.

Joc "Descoperim împreună titlul lecției!" - platforma LearningApps <https://learningapps.org/watch?v=pdgvr2v6k23>

2. *REALIZAREA SENSULUI - (25-30 min)*

Joc didactic: "Puzzle" • Elevii, împărțiți în 3 grupe, primesc jetoane cu fragmente de text. Așezând fragmentele în ordinea corectă și lipind aceste jetoane pe o planșă suport, vor reconstitui una din definițiile termenului "a învăța" Textele folosite sunt definiții din dexonline <https://dexonline.ro/definitie/invata>

Metoda folosită este Gândiți/Lucrați în pereche/ Comunicați (GLC). Toți copiii din grup colaborează, discută, se consultă, comunică în vederea realizării corecte a sarcinii de lucru. După realizarea acesteia, se afișează lucrările, se prezintă de către reprezentanții grupului, se completează (la nevoie) de către celelalte grupuri.

Atelier de lucru – elevii vor realiza postere cu ajutorul cărora vor răspunde la întrebările din ciorchinele afișat pe tablă.

Descriere activitate:

Se vor institui trei postere corespunzătoare întrebărilor fundamentale ale învățării. Fiecare grup va avea la dispoziție jetoane amestecate cu figuri corespunzătoare. Pe rând, grupul va alege câte un jeton pe care îl va lipi prin intermediul unui reprezentant pe posterul potrivit, după validarea întregii clase.

La final se vor discuta și se vor trage concluzii asupra multiplelor aspecte ale învățării pe tot parcursul vieții.

<https://educatieinteractiva.md/adevarat-fals/9310>

Toți elevii colaborează, discută, comunică în vederea realizării corecte a sarcinii de lucru.

3. REFLECȚIE (10-15 MIN.)

Prin jocuri pe platformele wordwall, learningapps, educațieinteractivă.md, elevii vor descoperi proverbe despre învățatură.

<https://wordwall.net/resource/5533094>

<https://learningapps.org/watch?v=paoihx6bk23>

<https://wordwall.net/resource/3707013>

<https://www.youtube.com/watch?v=yc-DnnBmyAk>

Anexe

Jetoane pentru "Jocul numelor"

Jetoane pentru realizarea posterelor

Bibliografie:

<https://dexonline.ro/>

<https://www.youtube.com/watch?v=yc->

DnnBmyAk <https://oanavoicu.ro/invatam-pe-tot-parcursul-vietii/>

PROIECT DE LECȚIE

**Profesor, Elena Flutur, Centrul Școlar de Educație Incluzivă
„Sf. Andrei” Gura Humorului**

Unitatea școlară: CSEI “Sf. Andrei” Gura Humorului

Profesor: Flutur Elena

Modulul IV Procese de bază în alimentație

Clasa: a IX-a

Nr. ore/săpt: 4

Programă aprobată prin OMENCS nr. 4457/05.07.2016, adaptată elevilor cu cerințe educative speciale

An școlar: 2022-2023

Unitatea de învățare: Prelucrarea primară a materiilor prime și auxiliare în alimentație

Lecția: Prelucrarea primară a legumelor

Tipul lecției: Lecție de formare a priceperilor și deprinderilor

Data: 16.01.2023

Durata lecției: 90 minute

Locul de desfășurare: laborator

Rezultatul învățării: URÎ 6 – Realizarea proceselor de bază în alimentație.

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
Enumerarea operațiilor de prelucrare primară a materiilor prime din alimentație, a ustensilelor și echipamentelor necesare. Descrierea operațiilor tehnologice de prelucrare primară a materiilor prime vegetale și animale. 0. Caracterizarea ustensilelor, aparatelor, utilajelor și echipamentelor necesare în prelucrarea primară.	6.2.9. Efectuarea operațiilor de prelucrare primă, cu ustensile și echipamente specifice, în ordinea corespunzătoare precizată de tehnologia culinară.	6.3.5. Respectarea principiilor dezvoltării durabile în efectuarea operațiilor de prelucrare primară a materiilor prime vegetale și animale prin utilizarea eficientă și sigură a echipamentelor din alimentație.

Obiective operaționale:

La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O₁ - să respecte normele de igienă, de siguranță și securitate a muncii,

O₂ - să enumere operațiile de prelucrare primară a legumelor;

O₃ - să selecteze corect ustensilele și vasele necesare realizării operațiilor de prelucrare primară a legumelor;

O₄ - să efectueze operațiile de prelucrare primară pentru diferite tipuri de legume;

Metode și procedee didactice: „Schimbă perechea”, conversația, explicația, dialog, expunerea, demonstrația, munca în echipă, exercițiul.

Forme de organizare: frontal, pe grupe, individual.

Mijloace de învățământ: Flipchart, marcher, fișe de autoevaluare, vase, boluri, ustensile – tocătoare, cuțite, legume.

Metode de evaluare: verificare orală, observarea curentă a comportamentului elevilor, observarea curentă a clasei ca implicare în desfășurarea activității, fișă de observare, autoevaluare.

Mod de realizare

Pregătire:

- Se organizează elevii în perechi, așezați în două cercuri concentrice, elevii numerotați cu cifra 1 vor constitui cercul central, iar cei cu cifra 2 vor forma cercul exterior.

Realizare:

- Se comunică prima sarcină de lucru: fiecare pereche realizează operația de tăiere a cepei peștișori;
- După realizarea primei sarcini, fiecare pereche consemnează principalele observații în fișa de lucru în pereche (anexa nr. 1) pusă la dispoziție;
- Se schimbă perechile și pe rând se dau următoarele sarcini: realizarea operației de tăiere a cartofilor pai, realizarea operației de tăiere julienne a morcovilor, realizarea operației de tăiere rodel/inele a ardeilor.
- După fiecare operație realizată, elevii își consemnează în fișa de lucru în pereche (păstrată de elevii din cercul interior, nr. 1) principalele observații. Totodată elevii din cercul interior, cu nr. 1 observă și completează fișa de observare (anexa nr. 2) la rubrica *Evaluare coleg*, iar elevii din cercul exterior nr.2 în pereche, completează fișa de observare la rubrica *Autoevaluare*.
- La final se discută pe baza observațiilor din fișa de lucru în pereche stabilindu-se principalele caracteristici ale fiecărei operații.
- Profesorul realizează feedback-ul completând ultima rubrică din fișa de observare, *Evaluare cadru didactic*.
- Anexa nr. 3- Criterii și indicatori de realizare și ponderea acestora.

Anexa nr. 1
Fișă de lucru în
pereche Nr. 1 în
pereche

Nr. 2 în pereche	Sarcina/realizarea operației de:	Utilaje, vase și ustensile necesare	Mod de realizare	Observații
	Tăierea peștișori a cepei			
	Tăiere cartofi pai			
	Tăierea julienne a morcovilor			
	Tăierea rondele/inele a ardeilor			

**Rezolvare (Anexa
nr.1) Fișă de lucru
în pereche Nr. 1 în
pereche**

Nr. 2 în pereche	Sarcina/realizarea operației de:	Utilaje, vase și ustensile necesare	Mod de realizare	Observații
	Tăierea peștișori a cepei	Tocător, cuțit	Ceapa curățată se taie în două pe lungime. Se taie spre capătul rădăcinii în felii groase de 2 - 3 mm.	
	Tăiere cartofi pai	Tocător, cuțit	- Cartofii se taie în bețișoare groase de 5 mm și lungi de 3 - 4 cm.	
	Tăierea julienne a morcovilor	Tocător, cuțit	- Morcovii se taie în fâșii lungi de 3-4 cm și o grosime de 1- 2 mm.	
	Tăierea rondele/inele a ardeilor	Tocător, cuțit	- Ardeii se taie în rondele de 5 mm.	

Anexa nr. 2
Fișă de observare

Nr. crt.	Sarcina de lucru	Autoevaluare _____ _____*	Evaluare	
			Coleg	Cadru didactic
1.	Pregătirea locului de muncă			
2.	Pregătirea vaselor și ustensilelor necesare realizării operațiilor de prelucrare primară			
3.	Pregătirea legumelor pentru realizarea operațiilor de tăiere			
4.	Realizarea corectă a operației de tăiere a cepei peștișori			
5.	Realizarea corectă a operației de tăiere a cartofilor pai			
6.	Realizarea corectă a operației de tăiere a morcovilor julienne			
7.	Realizarea corectă a operației de tăiere a ardeilor rondele/inele.			

NOTĂ: Apreciera se va face cu „DA” dacă cerința a fost realizată în proporție de 75% și cu „NU” dacă cerința nu a fost realizată în procentul amintit mai sus.

*Se va trece numele și prenumele elevului.

Anexa nr. 3

Criterii și indicatori de realizare și ponderea acestora

Nr. crt.	Criterii de realizare și ponderea acestora		Indicatorii de realizare și ponderea acestora		Punctaj
1.	Primirea și planificarea sarcinii de lucru	30%	Analizarea sarcinilor de lucru.	20%	6p
			Pregătirea legumelor pentru realizarea operațiilor de tăiere.	50%	15p
			Respectarea regulilor și reglementărilor privind dezvoltarea durabilă, igiena, sănătatea și securitatea muncii, în spațiile de producție.	30%	9p
2.	Realizarea sarcinii de lucru	50%	Pregătirea vaselor și ustensilelor necesare realizării operațiilor de prelucrare primară.	20%	10p
			Rezolvarea sarcinii de lucru privind prelucrarea primară a legumelor, tăieri diferite.	80%	40p
3.	Prezentarea și promovarea sarcinii realizate	20%	Întocmirea corectă a fișei de lucru în pereche.	30%	6p
			Utilizarea corectă a termenilor de specialitate în mesajele transmise pe parcursul derulării activității.	35%	7p
			Colaborarea în echipă	35%	7p
Total				100%	100p

Bibliografie:

1. Constanța Brumar, Viorica Bella Dorin-, „Procese de bază în alimentație”, Editura CD PRESS, 201

Metoda jocului didactic în predarea chimiei la elevii cu CES

Profesor de chimie: Lucreția Ghioca

Liceul Tehnologic "Simion Mehedinți" Galați

Lucrând în învățământul special, activitatea la clasă mi-a oferit posibilitatea să constat că elevii cu deficiențe mintale întâmpină o serie de dificultăți în ceea ce privește participarea la procesul de învățământ și în achiziționarea cunoștințelor. Unii sunt lenți în reacții, dezinteresați, nemotivați pentru activitățile de învățare, și chiar retrași. Alți elevi sunt impulsivi, necontrolați, cu atenție fluctuantă și capacitate mică de concentrare și alții efectiv nu fac față cerințelor programei. M-am preocupat în identificarea metodelor și mijloacelor de învățământ atractive, care pot fi folosite pentru a ușura înțelegerea și consolidarea noțiunilor de chimie de către elevii cu deficiențe de intelect.

În învățământul special, este necesară sprijinirea permanentă a elevilor în asimilarea cunoștințelor de chimie necesare în înțelegerea unor procese și fenomene întâlnite în viața de zi cu zi sau în meseria pentru care se pregătesc.

În continuare voi prezenta câteva jocuri didactice folosite în procesul de predare – învățare - evaluare a chimiei în învățământul special și anume jocul didactic.

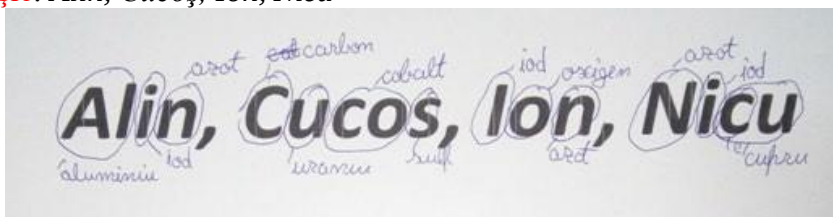
În lecțiile de chimie, jocul didactic poate fi utilizat ca mijloc de dobândire, de fixare, de consolidare, sistematizare și de evaluare a cunoștințelor.

Conținutul jocului didactic trebuie să fie accesibil, recreativ și atractiv prin forma în care se desfășoară, prin mijloacele de învățământ utilizate, prin volumul de cunoștințe la care se apelează. Elementul surpriză care apare în jocul didactic are rol stimulator ce trezește curiozitatea, dorința de a cunoaște și de a acționa.

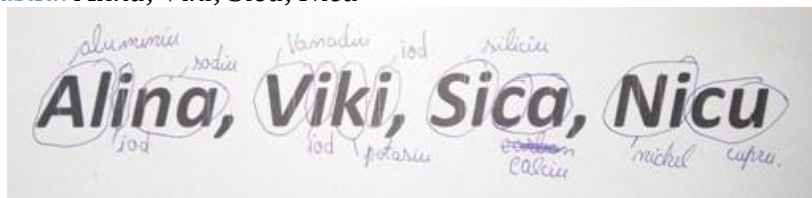
Joc didactic 1: Jocul numelor.

Clasa se împarte în 2 echipe. Fiecare echipă primește coli flipchart cu 4 nume. Ei trebuie să descopere simbolurile și să scrie denumirile elementelor chimice din care sunt construite cele 4 nume.

Echipa roșie: Alin, Cucos, Ion, Nicu

Echipa albastră: Alina, Viki, Sica, Nicu

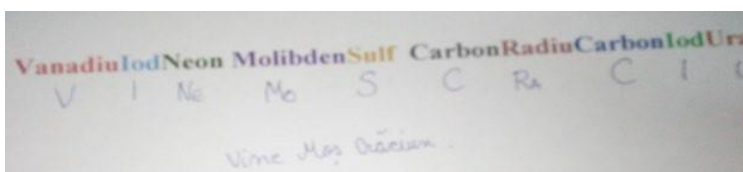
Joc didactic 2: Descoperă propoziția.

Clasa se împarte în 2 grupe. Fiecare grupă primește o coală flipchart cu denumirile simbolurilor chimice. Ei trebuie să scrie simbolurile elementelor chimice și să descopere propoziția obținută.

Grupa 1: Vanadiu Iod Neon Molibden Sulf Carbon Radium Carbon Iod Uraniu Azot

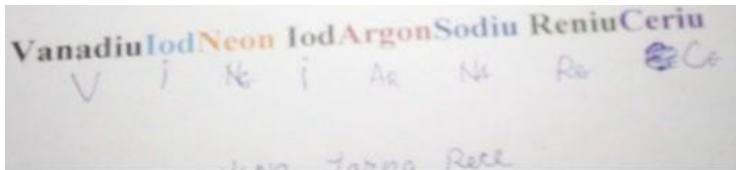
Răspuns: V/I/Ne Mo/S C/Ra/C/I/U/N

Grupa 2: Vanadiu Iod Neon Iod Argon Sodiu Reniu Ceriu

Răspuns: V/I/Ne I/Ar/Na Re/Ce

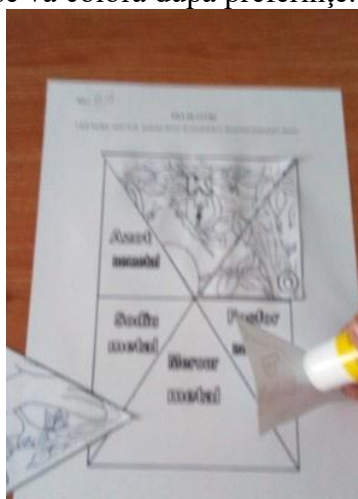
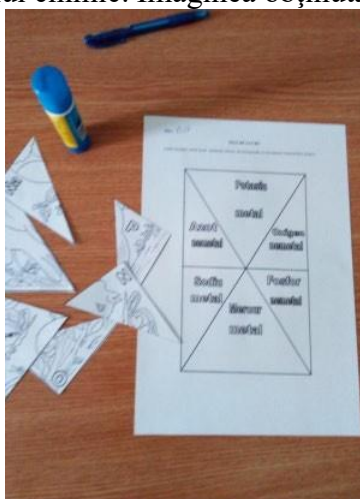

Joc didactic 3: Puzzle.

Puzzle este un joc - exercițiu ce constă în reconstituirea unei imagini din forme, figuri, piese, a unei propoziții din cuvinte, a unui cuvânt din silabe.

Imagina se va decupa de către profesor pe liniile punctate, după care bucățile obținute se vor introduce în plicuri și împreună cu pagina pe care sunt scrise simbolurile chimice sau denumirile elementelor chimice, se vor da elevilor.

Elevii trebuie să lipească bucățile astfel încât simbolul chimic să corespundă cu denumirea elementului chimic. Imaginea obținută se va colora după preferințe.

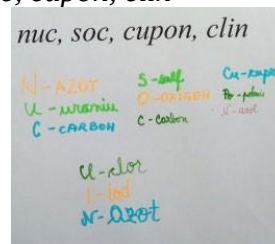
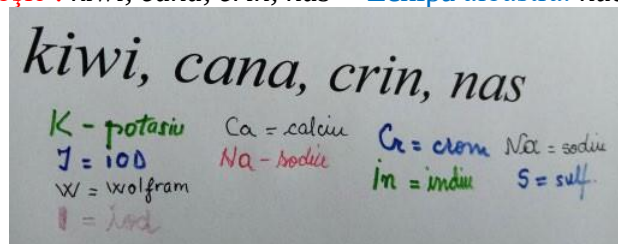

Joc didactic 4. Jocul cuvintelor.

Clasa se împarte în 2 echipe. Fiecare echipă primește coli flipchart cu 4 cuvinte. Ei trebuie să descopere simbolurile și să scrie denumirile elementelor chimice din care sunt construite cele 4 cuvinte.

Exemplul : Descoperă simbolurile și scrie denumirile elementelor chimice din care sunt construite următoarele cuvinte:

Echipa roșie : kiwi, cana, crin, nas Echipa albastră: nuc, soc, cupon, clin

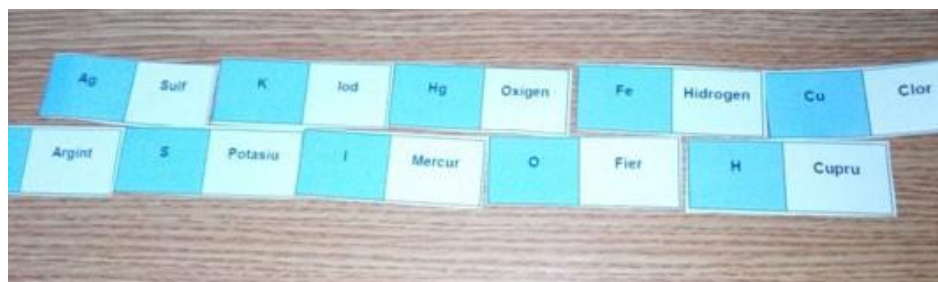

Joc didactic 5. Domino.

Domino este un joc pentru doi sau mai mulți elevi, ce folosește corpuri mici dreptunghiulare; fiecare piesă de domino este împărțită în două secțiuni printr-o linie. În partea stângă este trecut un

simbol chimic iar în partea dreaptă denumirea unui element chimic sau proprietățile unui element chimic.

Jucătorii primesc un număr egal de piese, iar pe masă se așează o piesă aleasă la întâmplare. Pe rând, jucătorii trebuie să așeze pe masă o piesă care să completeze lanțul potrivindu-se fie cu simbolul cel mai de sus, fie cu denumirea din capătul cel mai de jos al pieselor deja așezate. Câștigătorii sunt cei care reușesc să așeze toate piesele în lanț.

În concluzie, noi ca profesori avem misiunea să inventăm și să formăm calea spre afirmare a tuturor copiilor indiferent de natura lor.

Bibliografie:

- Lucreția Ghioca, Lucrare metodico-științifică pentru obținerea gradului didactic I în chimie - *Metode de învățământ folosite în predarea capitolului „Metale” în învățământul special*, cap. 2, pag.74-79, Galați 2017.

Evaluarea copiilor cu CES la fizică

**Profesor Godja Maria,
Școala Gimnazială „Vasile Berci” Călinești, Maramureș**

Evaluarea, în cazul claselor în care nu există copii cu CES este destul de standardizat și simplu de făcut, pentru că învățătorii și profesorii au la dispoziție în manuale și în auxiliare tot felul de teste care verifică sumar însușirea diverselor cunoștințe. În cazul copiilor cu CES însă, statul nu a pus manuale adaptate la dispoziția copiilor și a cadrelor didactice și nu a oferit nici metode și modalități de testare specifice.

Un copil cu CES se evaluează după programa adaptată de profesorul de sprijin împreună cu profesorul de la clasă, conform cu nevoile și abilitățile copilului.

Principiile evaluării elevului cu dizabilități:

- evaluarea trebuie să fie subordonată interesului superior al copilului și anume creșterea nivelului de funcționalitate, de implicare activă în planul vieții individuale și sociale.
- evaluarea trebuie axată pe potențialul de dezvoltare a copilului.
- evaluarea necesită o abordare completă a elementelor relevante-sănătate, nivel de instrucție și educație, grad de adaptare psiho-socială precum și a interacțiunii dintre acestea.
- evaluarea trebuie să fie unitară, să urmărească și să opereze cu aceleași obiective, criterii și metodologii pentru toți copiii.
- evaluarea trebuie să determine nivelul actual de dezvoltare, pentru a oferi un pronostic și recomandări privind dezvoltarea viitoare a copilului, în integralitatea sa.
- evaluarea presupune o muncă în echipă, cu participarea activă și responsabilă a tuturor specialiștilor implicați.
- evaluarea se bazează pe un parteneriat autentic cu copilul și părinții acestuia.

Probele și testele de evaluare au drept obiectiv determinarea abilităților și a disponibilităților imediate pentru dezvoltare.

Evaluarea stabilește elementele pozitive din dezvoltarea copilului, ca punct de plecare în activitatea de recuperare (reabilitare).

La disciplina fizică evaluarea este adaptată nivelului de dezvoltare al elevului, astfel încât să fie mai ușor să răspundă cerințelor evaluării. Testul cuprinde itemi ce vizează anumite cunoștințe practice din viața cotidiană (identificarea unor mecanisme simple: foarfece, clește, pensetă, scripete)

TEST FIZICA

Mecanisme simple

clasa aVII-a CES

1. Identifică mecanismele simple din următoarele imagini:

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

1 pct

1. Asociază imaginile de mai jos termenilor :

pârghie

scripete

plan inclinat

1 pct

2. Descoperă noțiunile ascunse:

a) FRUCĂ   b) RAOBĂ   c) SETAPEN   d) MĂTARU

1,6 pct

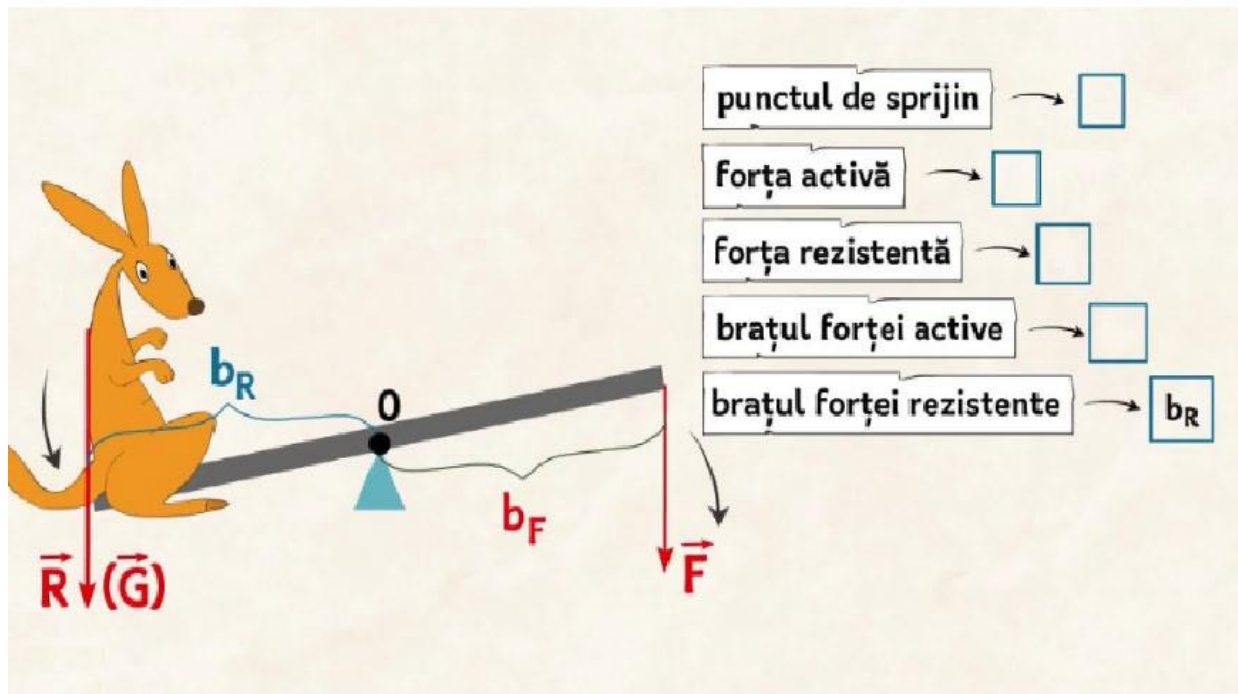
3.

Un om folosește ranga pentru a ridica o mașină. Punctul de sprijin se află la 20cm față de mașină și la 180 cm față de om. Ce lungime are ranga?

1,4pct

5. Identifică mărimile fizice:

1 pct

Se acordă 4 puncte din oficiu.

Timp de lucru 60 min

Bibliografie

1. Doina Turcitu, Manual de fizica clasa a VII-a, Editura Radical, 2010
2. Cristina Neamțu, Alois Gherguț - Pedagogie specială - Ed. Polirom, Iași 2000.

CURRICULUM ADAPTAT LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ - clasa a II-a

**Profesor învățământ primar Diana Grigore,
Profesor învățământ primar Florina Sima,
sȘcoala Gimnazială Sat Mărginenii de Jos, Mărginenii de Jos**

ARIE CURRICULARA : Limba și literatura română

ARGUMENT: Această programă ne propune să abordăm limba și literatura română din perspectiva integrării elevilor cu CES în învățământul de masă. Necesitatea unei asemenea programe derivă din faptul că tipul sau gradul deficienței diferă de la un elev la altul, astfel că învățătorului îi este utilă, pentru a adapta cerințele curriculum-ului național la capacitățile proprii fiecărui elev. Integrarea copiilor cu CES în școlile de masă oferă șanse egale de dezvoltare pentru toți copiii, deschide orizonturi noi și pentru cei cu deficiențe. Învățarea este centrată pe elev asigurându-se sprijin, evaluare permanentă și interactivitate.

OBIECTIVE CADRU

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Formarea capacității de citire / lectură

- Cartea. Literele alfabetului (mari și mici). Grupurile de litere (ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi)
- Textul narativ și textul liric
- Recunoașterea

textelor Formarea capacității
de comunicare

- Comunicarea orală :
  - Componentele comunicării dialogate;
  - Intonarea propozițiilor interogative, exclamative, enunțative;
  - Construirea de dialoguri în situații concrete
- Comunicarea scrisă :
  - Procesul scrierii (scrierea de mână, așezarea corectă în pagina, folosirea corectă a semnelor de punctuație, scrierea ortografică a cuvintelor – mp, mb, diftongii)
  - Context de realizare (copieri, transcrieri, dictări; scrierea funcțională-biletul; alcatuirea unor texte scurte -3-5 enunțuri- pe baza unui suport vizual)

Elemente de construcție a comunicării

- Propoziția. Cuvântul. Silaba.

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

Competențe specifice La sfârșitul clasei a II-a elevul va fi capabil	Exemple de activități de învățare Pe parcursul clasei se recomanda următoarele tipuri de activități:
- să se înțeleagă semnificația globală a mesajului oral - să distingă sunetele și silabele dintr-un cuvânt dat - să distingă cuvintele într-o propoziție	- ex. de ascultare și confirmare a mesajului ascultat - ex. de identificare a sunetelor din structura silabei - ex. de identificare a silabelor dintr-un cuvânt dat - ex. de delimitare a cuvintelor într-o propoziție dată

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Competențe specifice La sfârșitul clasei a II-a elevul va fi capabil	Exemple de activități de învățare Pe parcursul clasei se recomanda următoarele tipuri de activități:
- să constituiască enunțuri logice simple	- ex. de construire a propozițiilor simple- unul, două, trei cuvinte

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute

Competențe specifice La sfârșitul clasei a II-a elevul va fi capabil	Exemple de activități de învățare Pe parcursul clasei se recomanda următoarele tipuri de activități:
- să identifice litere, silabe, cuvinte și enunțuri în textul tipărit	- ex. de asociere a sunetului cu litera - ex. de identificare a literelor mari și

- să se scrie legatura dintre text și imaginile care îl însoțesc - să asocieze forma grafică a cuvântului cu sensul acestuia - să citească în ritm propriu cuvinte monosilabice și bisilabice	mici, de tipar sau scrise de mână - ex. de asociere a textului cu imaginea - ex. de exprimare a înțelesului unor cuvinte dintr-un text citit - ex. de citire a cuvintelor pe silabe

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul clasei a II-a elevul va fi capabil	Pe parcursul clasei se recomandă următoarele tipuri de activități:
- să se scrie cu ajutor, litere, silabe, cuvinte scurte - cu sprijin să construiască în scris scurte propoziții - să scrie, cu ajutor, folosind semnele de punctuație: punctul, semnul întrebării - să manifeste interes pentru exprimarea scrisă	- ex. de scriere corectă a literelor, silabelor, cuvintelor scurte - ex. de alcătuire a propozițiilor simple pe baza de imagini sau cu cuvinte date - ex. de scriere folosind semnele de punctuație învățate - completare de rebusuri cu ajutorul învățătorului - jocuri

Rolul terapeutic al jocului în cazul copiilor cu cerințe educative speciale

Hrițcu Gabriela Loredana, Hrițcu Cristian
Liceul „Regina Maria” Dorohoi

Jocul constituie un sprijin necesar în organizarea evaluării, având în vedere faptul că monotonia produsă de formele stereotipe ale exercițiilor produce rapid plictiseală și ca un efect secundar scăderea dorinței de a învăța, a interesului și atenției copilului.

Jocul ca modalitate de evaluare nu urmărește în principal evidențierea deficienței și a blocajelor copilului, Elementele de joc încorporate în procesul de evaluare pot motiva și stimula puternic acest proces în toate formele lui. Jocurile sociale sunt esențiale pentru copii cu handicap, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. În aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc (loto, domino, cuburi, cărți de joc etc.) prin joc, copii cu CES pot ajunge la descoperiri de adevăruri, își pot antrena capacitatea lor de a acționa creativ, pentru că strategiile jocului sunt în fond strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, răbdarea, îndrăzneala.

Jocurile copiilor devin metoda de instruire în cazul în care ele capătă o organizare și se succed în ordinea implicată de logica cunoașterii și învățării. În acest caz, intenția principală a jocului nu este divertismentul, rezultat din încercarea puterilor, ci învățarea care pregătește copilul pentru muncă și viață. Pentru a atinge aceste scopuri, jocurile trebuie să fie instructive, și prin intermediul lor să li se poată evalua cunoștințele.

Caracteristicile copiilor cu cerințe educative speciale fac uneori imposibilă însușirea unei modalități de a comunica eficient, ei rămânând la anumite etape ale comunicării, la cea concretă, de exemplu, neputând depăși anumite limite determinate de propriul deficit cognitiv. De aceea, cadrul didactic trebuie să identifice numeroase modalități de a transmite informația și de a obține feed-back-ul. Tocmai de aceea, unul dintre elementele importante ale procesului terapeutic - educativ realizat în cadrul școlii speciale este acela al echipei interdisciplinare, al parteneriatului funcțional pentru o mai bună adaptare a metodelor la specificul elevului.

Studiile efectuate de mai mulți psihologi evidențiază modul în care problematica elevului cu cerințe educative speciale este analizat secvențial și sunt adaptate metodelor și strategiilor didactice tocmai în vederea realizării unui demers terapeutic - educativ eficient.

Prin identificarea în mod corect a nevoilor copiilor, mai întâi, și, apoi, prin identificarea celei mai adecvate forme educaționale de învățământ pentru a satisface aceste nevoi, se va realiza succesul scontat. Cunoașterea obiectivelor, precum și a strategiilor privind programul adaptării - integrării, permite analiza și proiectarea programelor educaționale raportate la specificitatea și individualitatea copilului cu CES. Acestea îi vor asigura în primul rând terapia și recuperarea, facilitându- i adaptarea și integrarea de care are nevoie ca membru al societății.

Integrarea acestor copii în colectivul unei clase obișnuite exprimă atitudinea favorabilă a acestora față de unitatea de învățământ și față de cadrul didactic, ajută la consolidarea unei motivații puternice, care susține efortul copilului în activitatea de învățare, duce la realizarea unor progrese la învățătură și în plan comportamental.

Bibliografie:

- Verza, E., Paun, E.; „Educația integrată a copiilor cu handicap”, Unicef, 1998
- Diaconu, Mihai; „Educația și dezvoltarea copilului”, București, Editura ASE, 2007

STIMULAREA MOTIVAȚIEI PENTRU A ÎNVĂȚA LA COPIII CU CES

**Profesor învățământul preșcolar-Immordino Abigael
Școala gimnazială nr.4, Poienile de sub Munte,
Maramureș**

Controlul și dirijarea sistemului motivațional specific activităților de învățare, în general reprezintă o sarcină dificilă pentru cadrele didactice. Stimularea motivației elevilor în ceea ce privește învățarea este o artă pe care profesorii o dezvoltă prin măiestria și harul didactic. Prin urmare, dacă un profesor dorește să stimuleze motivația elevilor pentru învățare, ar trebui să înceapă prin a-și analiza și autoevalua propria motivație, precum și modul în care își desfășoară activitățile de predare- învățare-evaluare. Se știe că nivelul de competență al nostru, al cadrului didactic, gradul nostru de implicare în activitatea didactică, entuziasmul și pasiunea cu care ne facem meseria influențează profund dinamica motivațională a elevilor. Prin urmare, se spune că dacă vrei să motivezi pe cineva, trebuie să fii tu însuși motivat!

Pentru a fi cu adevărat motivantă, o activitate didactică trebuie să implice elevii în mod activ și să le trezească interesul. Sunt de părere că ar trebui să folosim elemente noi, să creăm conflicte cognitive, să utilizăm studii de caz și să îi antrenăm pe elevi în proiecte de echipă. De asemenea, putem apela la impulsul de autoafirmare al elevilor, arătându-le cum învățarea unei discipline poate deschide perspective profesionale în domenii prestigioase. Este crucial să cunoaștem domeniile de interes ale elevilor și să alegem exemple și legături cu acestea în activitatea de predare.

Conform lui Rolland Viau, pentru a motiva elevii și a-i face interesați de activitățile de predare, profesorul trebuie să gândească strategiile de predare în funcție de cunoștințele pe care trebuie să le transmită elevilor, atât declarative, cât și procedurale. Evaluarea trebuie făcută într-un mod pozitiv, prin laudă, evidențiere și încurajare. Noi trebuie să încercăm să înțelegem profilul motivațional al fiecărui elev, prin evaluarea intereselor, atracțiilor și respingerilor pentru diferite discipline, perspectivelor de viitor și valorii acordate activității de învățare. Profilul motivațional ar trebui să includă și percepțiile elevilor cu privire la competența și gradul de control în îndeplinirea diferitelor sarcini de învățare.

Am putea folosi următoarele metode de intervenție: să îi învățăm pe elevi să aibă o atitudine pozitivă atunci când se confruntă cu o sarcină dificilă, să îi încurajăm să își stabilească obiective realiste de reușită, să îi lasăm să definească ei înșiși obiectivele de învățare (dar să fie specifice, pe termen scurt și să țină cont de abilitățile elevilor). În anumite situații, profesorul poate cere elevului să explice pașii pe care îi urmează în timp ce lucrează la o sarcină, să îi obișnuiască pe elevi să nu fie prea critici cu ei înșiși și să nu se simtă vinovați atunci când greșesc.

Îmbunătățirea încrederii elevului în propriile sale abilități este posibilă atunci când acesta reușește să îndeplinească repetat o sarcină pe care nu o credea capabil să o execute. O reușită neașteptată poate restabili încrederea elevului în sine, poate crește motivația sa de a se angaja într-o activitate și de a persevera pentru a-și îmbunătăți performanțele. Pe parcursul activității, profesorul trebuie să ofere elevului un feedback constant cu privire la efortul depus, precum și cu privire la abilitățile și capacitățile sale.

Consider că factorii psihopedagogici ce contribuie la dezvoltarea motivației școlare includ acceptarea de către profesori a faptului că motivația extrinsecă și motivația intrinsecă pot fi combinate pentru a îmbunătăți performanța școlară. În cazul în care un elev nu răspunde la metodele obișnuite de motivare extrinsecă, profesorul ar trebui să analizeze sistemul motivațional, emoțiile și sentimentele cognitive ale elevului și să le integreze în sarcinile didactice. Este important să se creeze oportunități de învățare în care elevul să experimenteze succesul, ceea ce poate crește motivația.

Dezvoltarea impulsului cognitiv este, de asemenea, importantă și se poate realiza prin stimularea nevoii de activism și explorare, împreună cu încurajarea motivației învățării și dezvoltarea emoțiilor și sentimentelor cognitive, cum ar fi curiozitatea, mirarea, întrebarea și bucuria descoperirii. Utilizarea învățării prin cooperare și competiție poate fi, de asemenea, benefică pentru a menține un nivel adecvat de motivație.

În cazul elevilor cu dificultăți de învățare, care pot avea o varietate de manifestări și cauze, abordarea psihopedagogică specială este necesară.

Problemele de învățare școlară sunt semne ale perturbării procesului de învățare, care pot avea cauze personale, școlare, familiale sau sociale. Ceea ce îi diferențiază pe elevii cu probleme de învățare este natura unică a deficienței lor. Diferențele observate în majoritatea elevilor cu C.E.S. sunt atât de pronunțate încât profesorii nu pot stabili criterii precise pentru fiecare categorie de dificultăți clasice. Prin urmare, este crucial să identificăm dacă un elev are o anumită problemă de învățare sau dacă problemele sunt asociate cu alte afecțiuni. Trebuie să examinăm în mod constant toate aspectele dezvoltării elevului, inclusiv acuitatea vizuală și auditivă, precum și dezvoltarea componentelor intelectuale, afective, structura și evoluția componentelor personalității. Cauzele problemelor de învățare nu sunt întotdeauna clare. Cu toate acestea, o caracteristică comună a elevilor cu probleme de învățare este discrepanța între nivelul lor de aptitudine și rezultatele obținute în școală.

Este extrem de important să se facă diagnosticul diferențial deoarece un copil cu dificultăți de învățare poate fi recuperat complet printr-un tratament medical și psihopedagogic adecvat sau prin înlăturarea condițiilor care au dus la instalarea întârzierii, spre deosebire de un elev cu deficiențe mintale tipice, la care prognosticul include și o anumită relativitate. Pentru a fi eficient, învățământul special trebuie să pună accent pe dezvoltarea competențelor, atitudinilor, stărilor emoționale și reacțiilor motivaționale-voliționale. Învățarea și educarea unui elev cu nevoi speciale este un experiment, iar rezultatele nu pot fi întotdeauna precise exact. Cu toate acestea, informații valoroase pot fi obținute, chiar dacă rezultatele sunt neașteptate sau dezamăgitoare. În cazul deficiențelor, învățarea trebuie să vizeze găsirea de soluții care să stimuleze implicarea elevilor în sarcină, în vederea obținerii unei pregătiri cât mai bune pentru viață.

Dintre strategiile psihopedagogice eficiente pentru optimizarea învățării se numără:

- instruirea în perechi, care reprezintă o modalitate concretă de utilizare a relațiilor dintre elevi în scopul îmbunătățirii rezultatelor învățării. Aceasta este o tehnică de învățare cooperativă, care se referă la dezvoltarea în clasă a practicilor și atitudinilor menite să întărească deprinderile sociale și de participare la grup, promovând învățarea unui elev prin intermediul altor elevi. A cere elevilor să lucreze împreună presupune expunerea lor la noi probleme.
- colaborarea în cadrul procesului de predare - reprezintă o metodă prin care profesorii pot primi sprijin din partea altor adulți, cu scopul de a crea un mediu de învățare eficient pentru toți elevii. În acest sens, prezența altor persoane în clasă, care lucrează împreună cu profesorul, poate fi deosebit de utilă atât în clasele obișnuite, cât și în cele speciale, unde se integrează copiii cu C.E.S. Eficiența acestei metode depinde de modul în care se pregătește colaborarea.
- folosirea sugestiilor - reprezintă un factor important în procesul de schimbare terapeutică. Sugestiile reprezintă „căi de urmat” care pot determina răspunsuri. Sugestibilitatea este o trăsătură a personalității care mediează transformarea sugestiilor în comportamente sugerate. În cazul deficiențelor de intelect, folosirea sugestiilor poate avea un rol important în înlăturarea/ameliorarea unor comportamente aberante, formarea unor atitudini favorabile învățării și activității, precum și în determinarea participării la viața colectivului și aprecierea colegilor după meritele lor.
- distincția între cunoaștere și metacunoaștere - Metacunoașterea reprezintă conștientizarea proceselor/operațiilor gândirii care apar în timpul învățării și rezolvării de probleme, precum și a modului de folosire a strategiilor și a modului efectiv de realizare a activității cognitive. Conceptul de metacunoaștere implică supravegherea, controlul, verificarea și reglarea activității cognitive a persoanei în timpul rezolvării unei chestiuni. Cunoașterea metacognitivă evidențiază diferența dintre a cunoaște și a înțelege cum funcționează cunoașterea.

învățarea susținută de calculator (ISC). În timpul procesului de învățare a elevilor cu dizabilități, calculatorul are două roluri importante: ajutor în comunicare și suport în învățare. Folosirea acestora facilitează procesul de învățare prin îmbunătățirea concentrării atenției, dezvoltarea abilităților lingvistice și a deprinderilor sociale. În acest sens am un exemplu apropiat. Copilul vecinilor mei a făcut mari progrese pentru că i s-a dat posibilitatea de a avea acces la un calculator.

Este important să se țină minte că problemele de motivare ale elevilor sunt foarte variate. De aceea, intervenția profesorului trebuie să fie adaptată la fiecare situație în parte și nu poate fi bazată pe soluții standard!

Bibliografie:

1. Gherguț, Alois, *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Ediția a III-a*, Editura Polirom, Iași, 2013.
2. Neamțu, Cristina, Gherguț, Alois, *Psihopedagogie specială. Ghid practic pentru învățământul la distanță*, Editura Polirom, Iași, 2000.
3. Roșan, Adrian, *Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție*, Editura Polirom, Iași, 2015.
4. Sălăvăstru, Dorina, *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași, 2004.

Provocările învățământului online în cazul elevilor cu CES

Prof. IONESCU MARIA

Colegiul Economic Râmnicu. Vâlcea, jud. Vâlcea

Timpul pe care un copil îl petrece la școală oferă oportunități neprețuite de învățare. Oportunitățile pierdute în acest moment pot avea un impact major asupra șanselor pe care le va avea copilul în viață. De aceea, este vital ca cei care au nevoie de ajutor suplimentar să beneficieze de sprijinul adecvat la momentul oportun.

Copiii cu cerințe educaționale speciale sunt printre cei mai loviți dintre elevii lumii care au fost afectați de criza actuală. Pentru aceștia, întreruperea obiceiurilor educaționale și obligația de a trece la medii de învățare la distanță presupun provocări suplimentare, într-o situație deja dificilă.

Elevii cu CES riscă o dublă penalizare în timpul închiderii școlilor – din punct de vedere al accesului la educație, dar și cel al incluziunii. Ei se bazează, adesea, mai mult decât ceilalți copii pe diverse tehnologii pentru educație, ceea ce ar fi un avantaj pentru tranziția lor către educația online. Dar nevoile lor specifice îi împiedică adesea să aibă acces la diversele instrumente folosite în prezent:

- copiii cu deficiențe auditive ar putea fi în imposibilitatea să urmărească predarea pe canale video
- copiii cu deficiențe de vedere ar putea întâmpina probleme cu temele trimise prin platforme virtuale, dacă formatul nu este accesibil
- elevii cu tulburare de hiperactivitate cu deficit de atenție ar putea să întâmpine greutăți când vine vorba să-și facă temele sau să urmărească o lecție preînregistrată, care nu le captează suficient atenția
- pentru copiii cu probleme de funcționare executivă, navigarea printre clasele virtuale, pentru diverse materii ar putea deveni o sarcină copleșitoare
- copiii cu dislexie sau disgrafie ar putea să întâmpine greutăți dacă trebuie să parcurgă singuri materia sau să se bazeze pe părinți care nu au timpul au mijloacele să-i sprijine în învățare
- copiilor cu autism le va fi dificil să înțeleagă, dar trebuie să li se explice situația actuală, la fel cum e nevoie să fie explicat și copiilor cu anxietate de ce trebuie să-și schimbe programul și obișnuințele, în contextul măsurilor pentru combaterea pandemiei.

Această din urmă problemă nu se limitează doar la cei care sufereau de anxietate, ci oricui care ar putea fi astfel afectat de situația produsă de pandemie.

Pentru sprijinul elevilor cu cerințe educaționale speciale ar trebui introduse diverse proceduri atât la nivel local, dar mai ales național. De exemplu:

- temele pentru copiii cu deficiențe de vedere pot fi transcrise în Braille, în lipsa unui aparat cu funcții de accesibilitate pentru astfel de utilizatori
  - pentru elevii cu deficiențe de auz pot fi aplicate servicii de live captioning la distanță pentru cursurile video
  - liste de aplicații și instrumente pentru sprijinirea elevilor cu cerințe educaționale speciale
- Fiecare școală trebuie să introducă măsuri de sprijin pentru copilul cu CES în activitățile

educaționale față în față și online, cum ar fi: Stimulare și sprijin psihoeducațional; Flexibilitate didactică; Adaptarea curriculum-ului la posibilitățile individuale; Protecție socială; Programe individualizate de intervenție în echipă: cadru didactic, profesor de sprijin, psiholog, logoped, facilitator, părinte; Integrare școlară și socială.

Modalități de desfășurare a predării online, în perioada scenariului roșu/ galben, pentru elevii cu CES integrați în școlile de masă:

- Utilizarea platformelor educaționale ale școlilor integratoare (GSuite, Școala 365, Adservio, Kinderpedia) pentru desfășurarea activităților școlare și extrașcolare, în mod sincron și asincron, după orar și în funcție de durata orelor stabilită la nivelul școlii integratoare.
- Realizarea unor activități sincron și asincron prin alte mijloace de comunicare: Zoom, WhatsApp, Skype, Messenger, telefonie fixă, telefonie mobilă, în situația în care elevii dețin aparatura necesară, dar nu se pot conecta la platformă din diferite motive;
- Întâlniri fizice, în spațiu deschis, între profesor și părinte/tutore/reprezentant legal sau vizite la domiciliul elevului pentru înmânarea fișelor de lucru și a materialelor didactice adaptate elevului, în situația în care familia elevului nu deține echipamentele necesare desfășurării activităților online sau diagnosticul medical și psihopedagogic împiedică/îngreunează desfășurarea unor astfel de activități.

Colaborarea profesorului de sprijin cu cadrele didactice și familia elevului se poate face prin:

- tratarea diferențiată a copiilor cu CES: adaptarea curriculară, atingerea obiectivelor stabilite în PIP, activitatea adaptată la fiecare oră – sarcini de lucru și teme diferențiate, evaluare adaptată.
- evaluarea vizează progresul copilului – nu se face comparația cu elevii clasei.
- colaborare strânsă cu familia elevului.

În proiectarea și desfășurarea lecțiilor, cadrele didactice pot valorifica cele mai operante modalități de lucru, mixând strategiile didactice tradiționale cu cele moderne, utilizând diverse tehnici terapeutice, obiectivul fiind acela de a crea competențe ce vor asigura autonomia personală și integrarea socio-profesională.

Este o provocare să lucrezi cu copiii cu CES, având în vedere caracteristicile și manifestările tulburărilor cu care se confruntă, dar nu este imposibil deoarece și ei au potențial pentru dezvoltare, doar că este necesar să se descopere cele mai potrivite moduri prin care să fie activat. Procesul instructiv-educativ și compensator-recuperator în educația specială se subordonează principiilor didacticii generale, cu mențiunea că este nevoie de flexibilitate și adaptare la particularitățile aptitudinale ale elevilor.

În cele mai multe țări există asistenți sau profesori pregătiți pentru a-i ajuta pe elevii cu CES care oferă online sprijin individual și cu materiale personalizate.

După actuala criză va fi nevoie de intervenții mai bine structurate și coordonate în sprijinul elevilor cu cerințe educaționale speciale, intervenții care să implice deopotrivă școlile, profesorii, consilierii, familiile copiilor vulnerabili, care au cel mai mult de suferit.

Bibliografie:

1. Cozma Adrian – Psihopedagogia comunicării la copii cu dizabilități mintale, Editura RAR, București, 2008
2. Gherguț Alois – Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polorom, Iași, 2006
3. <http://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/>

Rezumat

Copiii cu cerințe educaționale speciale sunt printre cei mai loviți dintre elevii lumii care au fost afectați de criza actuală. Pentru aceștia, întreruperea obiceiurilor educaționale și obligația de a trece la medii de învățare la distanță presupun provocări suplimentare, într-o situație deja dificilă.

Elevii cu CES riscă o dublă penalizare în timpul închiderii școlilor – din punct de vedere al accesului la educație, dar și cel al incluziunii. Ei se bazează, adesea, mai mult decât ceilalți copii pe diverse tehnologii pentru educație, ceea ce ar fi un avantaj pentru tranziția lor către educația online. După actuala criză va fi nevoie de intervenții mai bine structurate și coordonate în sprijinul elevilor cu cerințe educaționale speciale, intervenții care să implice deopotrivă școlile, profesorii, consilierii, familiile copiilor vulnerabili, care au cel mai mult de suferit.

ABORDAREA DIDACTICA A LEXICULUI PRIN METODE ACTIV- PARTICIPATIVE

Prof. Elena Irimia-Matei
CSEI,,Sf. Andrei”Gura Humorului

Metodele activ-participative sunt foarte utile în activitatea educativă a copiilor cu CES (cerințe educaționale speciale), deoarece îi implică pe aceștia direct în procesul de învățare, îi ajută să își dezvolte abilitățile și competențele și îi face să se simtă valoroși și utili pentru grupul din care fac parte.

Aceste metode se bazează pe următoarele principii:

- participarea activă a copiilor în activități și jocuri dinamice, care să le solicite abilitățile motorii și intelectuale;
- folosirea unor materiale și jucării adecvate vârstei și nevoilor specifice ale copiilor cu CES, pentru a spori motivarea și interesul acestora;
- dezvoltarea abilității de a lucra în echipă, prin promovarea colaborării și comunicării între copii;
- încurajarea exprimării propriilor opinii și idei într-un mediu non-judecător, respectând diversitatea și individualitatea fiecărui copil;
- asigurarea unui mediu sigur și încurajant, în care fiecare copil să se simtă confortabil și încrezător în propria sa persoană.

Activitățile care pot fi desfășurate prin metode activ-participative sunt diverse și pot fi adaptate în funcție de nevoile și interesele fiecărui copil în parte. Astfel, aceștia pot fi implicați în jocuri interactive, activități cu aplicații practice în viața de zi cu zi, jocuri cu rime sau cuvinte, jocuri de memorie etc.

În contextul unei politici curriculare axate pe îmbunătățirea continuă a procesului instructiv-educativ, misiunea profesorului este de a aborda conținuturile cu ajutorul metodelor active, formative, atitudinea recomandată este combinarea între abordarea tradițională și cea modernă. Este important ca activitățile propuse de profesor la clasă să antreneze elevii în condiții practice de analiză, interpretare, creare, asigurându-le rolul de investigator, explorator, cercetător și, nu în ultimul rând, creator de noi soluții și idei.

Folosirea corectă a limbii române, nu poate fi învățată de la televizor sau de la radio, ar trebui de fapt ca școala să-și conștientizeze rolul ei dintotdeauna, cel de a pune bazele și de a veghea la respectarea exprimării corecte, la cunoașterea normelor gramaticale utile nu numai în exprimarea corectă, ci și pentru învățarea unei limbi străine.

Cele mai vizibile, numeroase și supărătoare greșeli de limbă se înregistrează în domeniul lexicului. Cauza principală constă în insuficienta preocupare, la nivel social (atât în școală, cât și în afara ei) și individual, pentru învățarea lexicală, în condițiile în care vocabularul, aflându-se într-un continuu proces de schimbare poate fi mai greu normat. Dacă folosirea corectă a limbii din punct de vedere fonetic și gramatical se poate învăța încă din gimnaziu, aspectele de vocabular necesită un efort neîntrerupt și crescând, în special prin lectura textelor literare.

Metodele activ-participative prezintă un puternic caracter formativ, contribuie la formarea de abilități, capacități, competențe prin care se construiesc „cei patru piloni ai cunoașterii” : *A învăța să știi/înveți, A învăța să faci, A învăța să trăiești împreună cu ceilalți, A învăța să fii.*

Problematizarea constă „într-o suită de procedee prin care se urmărește crearea unor situații- problemă care antrenează și oferă elevilor posibilitatea să surprindă diferite relații

între obiectele și fenomenele realității, între cunoștințele anterioare și noile cunoștințe prin soluțiile pe care ei înșiși, sub îndrumarea profesorului, le elaborează.”

Spre deosebire de alte metode, aici profesorul nu comunică, pur și simplu, cunoștințele, ci îi pune pe elevi în situația de căutare și descoperire.

Iată un exemplu de situație-prolemă, pornind de la cuvintele omofone. Omofonele sunt cuvinte care, izolate de contextul lingvistic și de situația concretă în care are loc comunicarea, nu se pot diferenția decât în scris, și de aici și greșeli de ortografice și în transmiterea mesajului. Reiau un exercițiu după G.Beldescu, pentru situații de omofonie «totală».

Se notează pe tablă următoarele exemple : (1) Aida nu e totuna cu ațida. (2) - Cartea țiarată așa ? –Da, carteamî arată așa. (3) Se simte cabătut. (4) Se simte caobosit. (5) Alegeți după dorință. (6) Strângeți tot. (7) A câștigat odată.

Am scris o comunicare (propozițiile 1-4) cu niște cuvinte legate așa cum arată ele în rostire ; (propozițiile 5-7) subliniind o parte a propoziției.

– Puteți să-mi spuneți ce înțeles are ? – Nu la înțelesul pe care l-ați arătat voi m-am gândit eu, ci la altul pe care trebuie să-l descoperiți. –Deci comunicarea noastră poate avea două înțelesuri diferite. Rostind-o am putea ști la care dintre ele se gândește vorbitorul. De ce

? – Să presupunem că vrem să comunicăm cele două înțelesuri prin scris. Ne va fi cu puțință

? În ce fel ?

Învățarea prin descoperire este un demers inductiv prin care profesorul construiește situații de învățare în care elevul este pus în postura de a descoperi, ghidat sau independent diverse fapte de limbă. Eficiența aceste metode provine din faptul că elevii sunt implicați în învățare, iar efortul făcut pentru a rezolva sarcina poate conduce la învățarea de profunzime.

Metoda descoperirii constă „în reactualizarea experienței și a capacităților individuale în vederea aplicării unor situații – problemă, prin explorarea diverselor alternative și găsirea soluțiilor.”

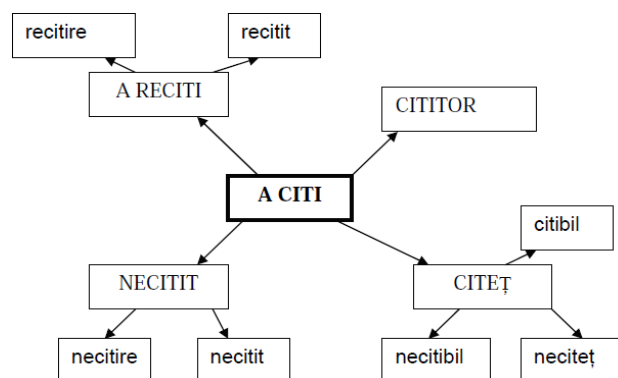
Învățarea prin descoperire se aseamănă cu problematizarea, ambele metode constituind „două momente ale aceleiași demers euristic. Dacă în cazul problematizării, accentual se pune pe declanșarea și crearea de situații de învățare și cunoaștere, în cazul descoperirii accentual cade pe căutarea și găsirea de soluții.”

Metoda ciorchinului este o metodă specifică gândirii critice. Ea poate fi folosită în special în etapa de evocare (din cadrul scenariului didactic după modelul gândirii critice), pentru a readuce în memoria elevilor ceea ce știu despre o anumită temă. Poate fi folosită și în etapa de constituire a sensului, pentru a stabili relațiile dintre elementele studiate, pentru a realiza familii de cuvinte etc.

Ciorchinele este un tip de „brainstorming” prin care se stimulează evidențierea legăturilor dintre idei; reprezintă o modalitate de a construi sau realiza asociații noi de idei sau de a releva noi sensuri ale ideilor.

Se va scrie un cuvânt sau o propoziție-nucleu în mijlocul tablei, apoi elevii vor scrie cuvinte sau sintagme în legătură cu tema pusă în discuție care se leagă de cuvântul sau propoziția-nucleu prin linii care evidențiază conexiunile între idei, realizând astfel o structură în formă de ciorchine.

Iată, de exemplu, cum poate fi reprezentată, folosind metoda ciorchinului, familia lexicală a cuvântului *a citi*¹:

În concluzie, metodele activ-participativă reprezintă o modalitate eficientă de a sprijini dezvoltarea copiilor cu CES prin implicarea lor activă în procesul de învățare, promovarea abilităților și competențelor și consolidarea încrederii în sine și în relațiile cu ceilalți membri ai grupului.

BIBLIOGRAFIE

Cerghit, Ioan, *Metodele de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.
Goia, Vistian, Drăgotoiu, Ion, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1995;
Mariana Norel, Florentina Samihaian, *Didactica limbii și literaturii române*, București, 2001
Parfene, Constantin: *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*, Polirom, Iași, 1999.

---

¹ Mariana Norel, Florentina Samihaian, *Didactica limbii și literaturii române*, București, 2001, p.23.

Tendințe și metode inovative de predare-învățare în activitatea educativă a copiilor cu CES

Prof.înv.primar Enikő László, Școala Gimnazială „Europa”, Târgu Mureș

În școala modernă, dimensiunea de bază în funcție de care metodele de învățământ sunt considerate inovative este caracterul lor activ adică măsura în care sunt capabile să declanșeze angajarea elevilor în activitate, concretă sau mentală, să le stimuleze motivația, capacitățile cognitive și creatoare.

Aceste metode inovative se numesc *metodele interactive centrate pe elev*, acele modalități moderne de stimulare a învățării și dezvoltării personale încă de la vârstele timpurii, instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe.

Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup.

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Uneori considerăm educația ca o activitate în care continuitatea e mai importantă decât schimbarea. Devine însă evident că trăim într-un mediu a cărui mișcare este nu numai rapidă ci și imprevizibilă, chiar ambiguă. Nu mai știm dacă ceea ce ni se întâmplă este “bine” sau “rău”. Cu cât mediul este mai instabil și mai complex, cu atât crește gradul de incertitudine.

În organizarea unui învățământ centrat pe copil, profesorul devine un coparticipant alături de elev la activitățile desfășurate. El însoțește și încadrează copilul pe drumul spre cunoaștere.

Utilizarea metodelor interactive de predare – învățare în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv - educativ, având un caracter activ – participativ.

Legea învățământului prevede dreptul la educație, la toate nivelurile și toate formele, indiferent de gen, naționalitate, religie sau afiliere politică și indiferent de statutul social sau economic pentru toți cetățenii României. Pedagogia modernă a schimbat perspectiva generală asupra școlii și a funcției și a finalităților acesteia, copiii fiind mai mult valorizați, educația fiind centrată pe elev. Învățământul special este o parte componentă a sistemului de învățământ românesc și oferă tuturor programe educaționale potrivite nevoilor lor de dezvoltare. În țara noastră, copiii cu dizabilități pot fi înscriși în învățământul special sau în învățământul de masă. În școlile de masă pot fi integrați copii cu deficiențe medii, dificultăți de învățare și tulburări de limbaj, tulburări socio-afective sau de comportament. Acești copii au nevoie de sprijin pentru adaptare, integrare, socializare, pentru a nu fi marginalizați sau excluși. Copiii cu cerințe educative speciale, integrați în școlile de masă au nevoie de profesor de sprijin/itinerant, psiholog, consilieri școlari, medici. Grupurile de lucru

pot fi între 3-7 copii, coordonate de un profesor de sprijin care păstrează o legătură strânsă cu profesorii de la clasă, cu dirigintele clasei și chiar cu părinții copiilor. Profesorul de sprijin, împreună cu psihologul școlii și profesorii care predau la clasă alcătuiește programul de intervenție personalizat, în funcție de preferințele și de dificultățile copilului, precizează modalitățile de lucru pentru anumite capitole, lecții, propune modalități de lucru pe anumite secvențe de învățare în care copiii au dificultăți, caută să dezvolte copiilor motivația pentru învățare.

Ghidul metodologic este un instrument de lucru pentru acest profesor, care detaliază conținutul programei școlare, pe care o adaptează conform nevoilor. Curriculumul general este simplificat pentru a putea fi parcurs de elevii cu C.E.S., iar strategiile didactice utilizate pentru integrarea acestor copii sunt și ele modificate. Profesorul trebuie să cunoască și să utilizeze strategii didactice care să identifice și să sprijine rezolvarea dificultăților de învățare în clasă, dar să-l și implice pe elev în procesul de învățare, urmărindu-se astfel dezvoltarea gândirii și stimularea creativității și a interesului pentru învățare. Nu se poate lucra diferențiat cu elevii dacă profesorul nu cunoaște foarte bine copiii, atât sub aspectul dezvoltării lor fizice, cât și al dezvoltării psihice. În proiectarea activităților educative, metodele active de grup stimulează și dezvoltă foarte mult învățarea prin cooperare, facilitează comunicarea, colaborarea și relaționarea între elevi, luarea deciziei, autonomie personală formarea opiniilor și înțelegerea corectă a realității. Aplicarea metodelor activ participative duce la o învățare mai activă și cu rezultate evidente, pregătind copiii de a fi capabili să ia decizii în rezolvarea unor situații neobișnuite.

Dintre metodele activ-participative care se utilizează cu succes în predarea - învățarea și evaluarea noțiunilor școlare la diferite discipline pot fi amintite: jocul didactic, metoda mozaic, metoda KWL Știu Vreau să știu Am învățat", instruirea programată, metoda Starbursting și altele.

Jocul didactic este o metodă care constă în plasarea elevilor într-o activitate ludică cu caracter de instruire. Învățarea care implică jocul devine plăcută și atrăgătoare, se face într-o

atmosferă de bună dispoziție și destindere. Indiferent de tipul său, jocul didactic trebuie să îndeplinească anumite cerințe:

Să aibă precizate obiectivele pedagogice;

Să fie rațional integrat în sistemul muncii educative;

Să dozeze gradul de dificultate implicat (în funcție de particularitățile de vârstă și intelectuale ale copiilor),

Să fie dozate din punct de vedere calitativ.

Activitățile ludice cu valențe instructive pot fi extrem de variate. Ele trebuie să fie folosite pentru a dinamiza activitatea de predare-învățare și pot fi îmbinate cu alte metode, în funcție de particularitățile intelectuale și de vârstă ale elevilor și de tipul de lecție.

Metoda KWL - Know, Want to Know, Learn - Știu - Vreau să știu - Am învățat - este metodă ce activează elevii și îi face conștienți de procesul învățării și oferă elevilor posibilitatea de a-și verifica nivelul cunoștințelor.

Prin acest exercițiu se încurajează participarea fiecărui elev prin conștientizarea eventualelor lacune și prin motivarea acoperirii acestora, se stimulează atenția și gândirea.

Etapele metodei:

1. Anunțarea temei de către profesor
2. Se cere elevilor să inventarieze ideile pe care consideră că le dețin cu privire la subiectul ce va urma. Aceste idei vor fi notate în rubrica „Știu” a tabelului;
3. Ei vor nota ideile despre care au îndoieli sau ceea ce ar dori să știe în legătură cu tema respectivă. Aceste idei sunt notate în rubrica „Vreau să știu”.
4. Profesorul va propune apoi studierea unui text și fixarea unor cunoștințe, iar ideile nou-asimilate le notează în rubrica „Am învățat”.
5. După rezolvarea sarcinii de lucru elevii vor folosi noțiunile înscrise în fiecare coloană pentru a demonstra nivelul actual al cunoștințelor.

Instruirea programată se realizează cu ajutorul calculatorului, prin lecții, teste interactive și softuri educaționale. Softurile educaționale trebuie să fie compatibile cu nevoile și preferințele ludice ale copiilor cu C.E.S. și să fie centrate pe elev.

Metoda Starbursting (engl. „star” stea; engl. „burst” = a exploda), este o metodă nouă de dezvoltare a creativității. Scopul metodei este de a obține cât mai multe întrebări și astfel cât mai multe conexiuni între concepte. Este o modalitate de stimulare a creativității individuale și de grup. Organizată în grup, metoda Starbursting facilitează participarea întregului colectiv, stimulează crearea de întrebări la întrebări.

Modul de procedare este simplu. Se scrie problema a cărei soluție trebuie „descoperită” pe o foaie, apoi se înșiră cât mai multe întrebări care au legătură cu ea. Un bun punct de plecare îl constituie cele de tipul: Ce?, Când? Cum?, Cum?, De ce? - unele întrebări ducând la altele din ce în ce mai complexe care necesită o concentrare tot mai mare. Metodele activ-participative constituie nu numai la educația elevului ci și la socializarea sa, ducând la o învățare mai activă, cu rezultate pozitive. Procesul de integrare a copiilor cu C.E. Sîn învățământul de masă poate fi ușurat prin utilizarea de către profesor a unor strategii didactice care să-i dezvolte elevului abilități, deprinderi și pricepericare să-i modifice comportamentul.

Pentru ca educația incluzivă să aibă succes, este extrem de important ca profesorii, directorii și alte părți interesate în educație să mențină o atitudine pozitivă față de incluziune. Ei trebuie să fie ferm convinși de beneficiile pe care practicile incluzive le aduc tuturor copiilor. Chiar dacă educația incluzivă este mandatată de lege, ea nu va reuși niciodată fără sprijinul entuziast al practicienilor săi. Obținerea unui astfel de sprijin implică un comportament și o schimbare atitudinală care nu este un proces rapid sau ușor. Se pot utiliza exemple de activități și strategii precum:

Organizarea de ateliere de formare pentru educatori și membrii cheie ai comunității pe tehnici de educație incluzivă generală, în special cele care evidențiază modul în care aceste tehnici pot beneficia de toți copiii, prin îmbunătățirea calității generale a învățaturii.

Integrarea conștientizării educației incluzive în activitățile regulate de dezvoltare profesională a școlilor.

Integrarea cunoștințelor despre beneficiile educației incluzive în programele de formare inițială pentru profesorii studenți din colegii și universități. Realizarea de activități și materiale de informare în masă care pun accent pe valoarea educației incluzive.

Integrarea copiilor cu CES conferă instituției școlare rolul de componentă fundamentală a sistemului social, aptă să răspundă concret imperativelor de moment ale evoluției din societatea contemporană și să rezolve o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare/valorizare socială a fiecărui individ și la capacitatea acestuia de a se adapta și integra într-o societate aflată în continuă transformare. Integrarea școlară este un proces de includere în școlile de masă/ clase obișnuite, la activitățile educative formale și nonformale, a tuturor copiilor considerați ca având cerințe educative speciale. Dreptul de a fi educați în același fel și în același context social ca și ceilalți copii este apreciat a fi un drept universal de care să se bucure orice copil indiferent de dizabilitate. În plan psihopedagogic, "cerințe educative speciale" subliniază cu claritate necesitatea individualizării evaluării și demersului educațional în funcție de particularitățile psihoindividuale și de vârstă ale elevilor, de necesitățile, motivațiile, interesele fiecăruia. Educația în școala incluzivă are rolul de a implica activ pe toți participanții în actul învățării spre realizarea idealului educațional și anume formarea personalității în vederea integrării active și creatoare în viața socială, în funcție de expectanțele societății de la un moment dat.

Învățământul de viitor promovează egalizarea șanselor pentru toate nivelurile de învățământ, iar dacă integrarea copiilor cu CES se face cât de timpuriu posibil, atunci șansele de reușită sunt mai ridicate. Educația tradițională nu poate constitui o bază pentru principiile școlii incluzive precum nici educația viitorului nu se poate alimenta din experiența trecutului; educația trebuie organizată în jurul a patru piloni ai cunoașterii: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să iubești natura, a învăța să fii, a învăța să trăiești împreună cu alții. Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în școlile publice are rolul de a înlătura segregarea sau excluderea din diferite motive: apartenența la gen, limbă, statut social, religie, nivel de cultură, etc.; de asemenea este necesară o reorganizare a școlii în ansamblu, a curriculumului, a modului în care profesorii predau și a modului în care elevii învață, a modului în care elevii interacționează între ei, cu sau fără dizabilități de orice fel. Școala incluzivă este deschisă comunității, tuturor celor care vor să învețe și trebuie să se asigure că elevii din acea școală participă ei înșiși la procesul instructiv-educativ, ca niște actori, nu doar ca produse pasive. Diferențele dintre elevi sunt văzute în școala incluzivă ca resurse de învățare în sensul că fiecare învață de la celălalt într-un proces de interacțiune continuă, iar tratarea diferențiată a elevilor este absolut necesară. Integrarea școlară a copiilor cu CES permite, sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către elevii fără deficiențe a problematicei și potențialului de relaționare și participare la viața comunitară a semenilor lor care, din motive independente de voința lor, au nevoie de o abordare diferențiată a procesului de instruire și educație din școală și de anumite facilități pentru accesul și participarea lor la serviciile oferite în cadrul comunității; de asemenea copiii cu CES își dezvoltă competențele sociale alături de copiii "normali" mai mult decât dacă ar fi separați într-o școală specială.

Noțiunea de educație integrată se referă în esență la integrarea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe speciale în educație (copii cu deficiențe senzoriale, fizice, intelectuale sau de limbaj, defavorizați socioeconomic și cultural, copii din centrele de asistență de ocrotire, copii cu ușoare tulburări psihoafective și comportamentale, copii infectați cu virusul HIV etc.) pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora. (Neamțu, Cristina,

Gherguț, A. 2000). În ceea ce privește dizabilitatea, trebuie menționat faptul că în legislația românească este încă prezentă sintagma de "persoană cu handicap" în locul sintagmei de "persoană cu dizabilitate". Potrivit Organizației Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități (DPI), dizabilitatea este definită ca fiind "rezultatul interacțiunii dintre o persoană care

are o infirmitate și barierele ce țin de mediul social și atitudinal de care ea se poate lovi”. În domeniul psihopedagogiei speciale sunt prezentate cel mai frecvent următoarele categorii de dizabilități: dizabilități mintale/ intelectuale, dizabilități senzoriale (dizabilități de auz, dizabilități de vedere), dizabilități fizice (motorii), dizabilități de limbaj dizabilități de comunicare și relaționare.

Integrarea școlară a copiilor cu dizabilități mintale / intelectuale, o categorie de copii, care au de altfel un IQ sub medie dacă ne raportăm la copiii de aceeași vârstă, se poate realiza ca și în cazul copiilor cu alte tipuri de handicap, individual în clase obișnuite, în grup de doi sau trei copii deficienți în clase obișnuite sau o a treia variantă, constituirea unor clase diferențiate (clase de nivel) integrate în structura școlilor obișnuite. Această din urmă variantă s-a dovedit a fi, în cele mai multe din cazuri. ineficientă, fapt dovedit și de experiența unor țări europene cum ar fi: Olanda, Norvegia, Marea Britanie, din perioada anilor `70, când așa-numitele “clase de recuperare”, înființate atunci și reluate ulterior sub diferite denumiri, nu au condus la rezultate spectaculoase, ci din contra au afectat calitatea procesului didactic datorită măririi decalajului dintre clasele de nivel superior și cele de nivel inferior. Iată un motiv pentru care atunci când este pusă în discuție problema integrării copiilor cu deficiență mintală în cadrul școlilor de masă, accentul trebuie pus pe măsurile anticipative centrate pe problemele specifice fiecărui copil, ci nu pe formele de organizare

a claselor. Deoarece de cele mai multe ori, copiii cu eșec școlar repetat ajung să fie suspectați și ulterior declarați ca fiind deficienți mintali, este absolut necesar un diagnostic psihologic diferențiat care ar putea discrimina între falșii deficienți mintali și deficienții mintali propriu-ziși. Așa cum s-a demonstrat prin practica psihopedagogică, este mai bine să se greșească prin supraaprecierea copilului și orientarea sa spre învățământul obișnuit, decât subaprecierea capacităților sale și orientarea spre învățământul special.

Exista astfel de cazuri de copii cu un fals handicap mintal, orientați spre învățământul special, copii care și-au diminuat astfel șansele de reușită privind o posibilă integrare a lor în clase/școli obișnuite. Încercând să identific factorii care au dus la această orientare școlară inadecvată având în vedere caracteristicile copiilor, am observat că principalii vinovați au fost chiar părinții, aceștia având dorința ca printr-un efort redus, copiii lor să obțină o diplomă, fie ea chiar și de școală specială. Pentru a favoriza integrarea copiilor cu deficiență mintală în structurile învățământului de masă, este necesară aplicarea unor măsuri cu caracter profilactic, ameliorativ sau de sprijinire/ protejare cum ar fi:

- inițierea și aplicarea în familie sau grădiniță a unor măsuri de stimulare generală și terapie specializată, în perioada vârstei preșcolare pentru toți copiii cu deficiență mintală reală sau pseudodeficiență mintală;
- pregătirea atentă a debutului școlar al tuturor copiilor, mai ales al celor cu dificultăți în comunicare și relaționare, în activitatea grafică, înorientare, etc.;

- copiii care continuă să întâmpine dificultăți de învățare și adaptare chiar și după parcurgerea perioadei de pregătire a debutului școlar vor putea fi integrați individual sau în grupuri restrânse în clasele primare obișnuite, beneficiind de toate facilitățile integrării, în special de intervenția profesorului de sprijin și frecventarea unor programe speciale de recuperare și adaptare școlară. În cazul în care elevii sunt diagnosticați ca având deficiență mintal ușoară, adică un IQ ușor sub medie, se poate recurge la următoarele metode de integrare școlară:

Organizarea clasei pe centre de interes - este pus la dispoziție un sortiment bogat de materiale care permite alternarea stilurilor de învățare și a aptitudinilor de dezvoltare. Cadrele didactice au obligația de a observa atent fiecare elev pentru a stabili cerințele individuale de învățare, dar și pentru a planifica activități instructive adecvate nivelului de dezvoltare al fiecărui copil. Promovarea interacțiunilor sociale. Cadrele didactice trebuie să se implice în promovarea interacțiunilor dintr elevii clasei și să ofere ocazii variate în care aceștia să comunice între ei, să relaționeze și să coopereze la rezolvarea unor diverse situații de învățare. Folosirea unor strategii de grupare diferită - este foarte importantă alternarea metodelor de lucru: individual, în perechi, pe grupe;

această alternare a metodelor va înlesni o relaționare mai eficientă între cele două categorii de elevi (cei cu un IQ normal și cei cu un IQ ușor sub medie) Facilitarea dezvoltării sociale și emoționale - rolul cadrului didactic este să creeze o ambianță emoțională care să stimuleze sentimentul de siguranță și să valorizeze reușitele elevilor, găsind astfel un mijloc de întărire a motivației privind participarea lor în diverse activități didactice.

Inovarea didactică este un proces progresist, în derulare, se poate continua și în alte ocazii. Elevul trebuie pus permanent în situația de a face, a judeca, a coopera, a da răspunsuri, a avea păreri pentru a deveni responsabil și creativ. Pentru a realiza un învățământ de calitate și pentru a obține cele mai bune rezultate trebuie să folosim atât metodele clasice de predare-învățare-evaluare cât și metodele moderne.

Bibliografie:

- Ioana, Manolache, 2000, *Orientarea școlară și profesională a elevilor cu cerințe educative speciale - Ghidul consilierului*, Centrul Național de Resurse pentru Orientare Profesională, București.
- Adina, Ecaterina, Vărășmaș, 2004, *Introducere în educația cerințelor speciale*, Editura Credis, București.
- Adina, Ecaterina, Vărășmaș, 2006, *Psihopedagogia copilului cu dificultăți de învățare, Suport de curs*, Editura Credis, București.
- Gherguț, Alois (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Editura Polirom, Iași.
- Gherguț, Alois (2005), *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași
- Neamțu, Cristina, Gherguț, Alois (2000), *Psihopedagogie specială. Ghid practic pentru învățământul deschis la distanță*, Editura Polirom, Iași.
- Popovici, D. (1998), *Învățământul integrat sau incluziv*, Editura Corint, București.

CORECTAREA COMPORTAMENTELOR NEGATIVE ALE COPILOR CU DEFICIENȚE DE ÎNVĂȚĂTARE

Profesor: Lența Elena Olga
Grădinița cu Program Prelungit „Prichindel” Suceava

Din nefericire, societatea zilelor noastre este una violenta, iar copiii nostri sunt supuși acestor acte agresive în fiecare zi - fie prin mediatizarea lor, fie prin activitățile și relațiile pe care le au cu cei din jur. Chiar și serialele de televiziune, folosesc agresiunea verbală, în situații comice, care starnesc râsul. Astfel încât părinților le este tot mai greu să le evidentieze copiilor faptul că agresiunea reprezintă un pericol.

Uneori este dificil să identifici situațiile în care copilul este pur și simplu agresiv sau dacă acest comportament este determinat de alte cauze. În acest sens, este foarte utilă pentru educatori păstrarea unui jurnal, ținerea unei evidente care să le atragă atenția asupra cazurilor în care copilul a adoptat o atitudine inadecvată.

Ceea ce poate face orice educator este să identifice niste (modele) în comportamentul copiilor. O dată ce acesta observă cu mai multă atenție atitudinea celor mici, mai ales în cazuri ieșite din comun, aceste modele sunt mult mai ușor de identificat.

Pasul următor este de a dezvolta niste strategii care să îi ajute pe copii să rezolve situațiile tensionate într-un mod mult mai eficient. Un jurnal de acest tip poate fi bun și pentru părinți, deoarece le oferă o evidență a felului în care au reacționat față de comportamentul copiilor. Dacă reacțiile nu sunt productive și este recomandabil să fie schimbate - deoarece nu vin în ajutorul celor mici - atunci un asemenea jurnal reprezintă o bilă albă în plus și pentru adulți... Părinții învață, treptat, să observe semnele "incipiente" ale enervării micuților. Acest lucru îi ajută apoi să gestioneze și să stăpânească situația, înainte ca aceasta să scape de sub control...

Deși avem impresia că un copil nu poate înțelege aceste lucruri, nu îl subestima! Are capacitatea de a remarca, dar la un alt nivel, ceva mai simplu, modelele agresive. De asemenea, părinții și educatorii trebuie să le vorbească copiilor despre felul în care simt ei că reacționează în fața situațiilor care declanșează comportamentul violent. Întrebări de acest tip pot fi binevenite:

- Ce poți face în momentul în care simți că te-ai enervat?
- Ce anume te poate împiedica să îți pierzi controlul?
- Cum poți preveni asemenea incidente?
- Ce poți învăța din asemenea situații?

Copiii învață foarte mult din experiențele anterioare. Ca atare, dacă le explici totul ca pe o lecție, care are o morală plauzibilă și pe care o pot aplica mai departe în situații asemănătoare, atunci își vor da seama mult mai ușor care este linia de urmat.

Supravegherea ta, ca educator, este foarte importantă - cel mic se bazează întotdeauna pe sprijinul tău și puterea ta de a-i deschide ochii asupra unor lucruri pe care deocamdată nu le percepe foarte bine. **Fiecare copil reacționează în propriul fel în situații tensionate:**

. Pentru unii este suficient să inspire puternic de câteva ori, pentru alii se calmează; pentru alții, "nervii" dispar dacă închid ochii; alți copii învață să se elibereze de tensiune "calătorind" cu gândul într-un loc neutru, în schimb ce pentru unii "mormaia" unui cântecel este soluția cea mai bună...

Chiar dacă suntem conștienți de faptul că cel mic nu își propune în mod special să ne scoată din răbdare și că supărările sale îi sunt parțial justificate, uneori și noi ajungem în acel neplăcut și umbros colt al enervării... Ca educator, este foarte important să nu îi arăți copilului că ți-ai pierdut cumpatul. Acest lucru îl demoralizează uneori sau îl impulsionează să vadă până unde și cât de mult îți poate încerca limitele...

Copiii trebuie să învețe să compenseze energia cheltuită prin enervare cu realizarea unor lucruri pozitive. Încă de când sunt mici, simțul actelor caritabile și al bunătății trebuie să prindă un contur foarte clar în gândurile lor. Gesturile frumoase pe care le pot face față de cei din jur sunt de real ajutor în redirectionarea furiei pe care o vor simți la un moment dat. Implicarea pozitivă în vietile prietenilor lor ajută la construirea și întărirea empatiei.

STRATEGII EFICIENTE PENTRU A CORECTA COMPORTAMENTELE NEGATIVE

> Trebuie să-i spunem foarte clar copilului, că nu acceptăm acest comportament din partea lui și că, nu ni se pare deloc "dragut", "distractiv" sau "caraghios" nici un tip de agresivitate manifestată față de alte persoane.

> Trebuie să stabilim o listă de consecințe non-violente pentru fiecare comportament sau manifestare rautăcioasă și agresivă pe care o are copilul față de cei din jurul său.

Exemple de "pedepse" ar putea fi: limitarea sau absența timpului pe care are voie să îl petreacă la joacă, cu alți copii, sau obligația de a cere scuze "victimelor" sale, pentru orice ar fi spus, făcut sau stricat.

> Supravegherea îndeaproape a activității copilului, prietenii de joacă, de pe stradă, sau de la grădiniță. Stabilirea unor reguli clare pentru situațiile tensionate .. Comunicarea dintre grădiniță și familie este, de asemenea, foarte importantă.

> O discuție cu părinții, ar putea lămurii, dacă observăm schimbări în comportamentul copilului în ultima vreme. Problema poate fi legată de sănătate, sau neînțelegeri în cuplu sau dacă își face simțită prezența și în acest domeniu. Atitudinea lui la grădiniță, relația cu educatoarele, colegii sau prietenii pot da multe indicii despre cauzele care au dus la această situație tensionată.

> Organizarea unor întâlniri cu alți părinți despre același lucru, încercând să determinăm dacă și copiii lor au probleme asemănătoare.

> Stimularea eforturilor copilului, când adoptă un comportament mai puțin agresiv și mult mai responsabil, când își respectă îndatoririle pe care le are acasă și la grădiniță.

> Interzicerea emisiunilor de televiziune care promovează o atitudine agresivă și/sau violentă, mai ales nesupravegheat. Același lucru este valabil și pentru jocurile de același tip pe calculator.

Educatoarea, și părinții trebuie să aibă grijă de propriul comportament în preajma copilului. Sunt un model pentru copil și vor vedea că, o dată ce își vor reduce sau elimina (pe cât posibil...) reacțiile agresive, și el va face același lucru.

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT
de includere și menținere a elevilor cu CES în învățământul de
masă (categorie complexă: familie monoparentală, copil cu
ADHD)

LUPESCU DANIELA CLAUDIA

ELEV: V.E.M.

DATE PERSONALE:

o Data nașterii : 09.05.2016

o Constituție : normală

o Memorie: bună

o Exprimare: greoaie la intrarea în clasa pregătitoare

o Personalitate: hiperactivă, nesociabilă, agresivă în anumite situații;

FAMILIE: aparent normală, momentan **monoparentală**

FRAȚI: o soră mai mare cu 1 an

DURATA : un an școlar

CLASA: I

UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT:

PROFESOR:

PARTENERI:

o psihologul școlii, medicul școlii, familie (tatăl);

PROBLEME CU CARE SE CONFRUNTĂ ELEVA:

o la intrarea în clasa pregătitoare, **eleva nu avea 6 ani**, fiind cu recomandare în urma evaluării psiho-somatice;

o mai are o soră mai mare cu 1 an, în aceeași clasă;

o **ambele fete sunt în grija tatălui**, locuind împreună în Suceava;

o **mama fetelor este într-un alt oraș** situat în vestul țării, unde își face o specializare profesională, timp de câțiva ani;

o înainte de intrarea la școală, surorile au stat cu mama, în acel oraș – unde s-au născut, frecventând foarte puțin și sporadic grădinița;

o **tatăl nu are abilitățile necesare să îngrijească două eleve de clasă pregătitoare**, în lipsa mamei lor, cu care se întâlnesc foarte rar; totuși, acesta face mari eforturi să-și exercite rolul patern, având și un loc de muncă ce îl solicită mult; o fetița cea mare se încadrează în limite normale în privința adaptării școlare; o cea mică, prezintă:

- **deficit cognitiv**, din cauză că nu a frecventat grădinița decât foarte puțin;

- **tulburări accentuate din spectrul ADHD:** labilitate emoțională, lipsă de concentrare a atenției, fire visătoare, dezinteres față de activitatea școlară, lipsă de receptivitate la observații, deranjează permanent în timpul lecțiilor, este neagreată de colegi, nu respectă regulile grupului, nu manifestă răbdare și face alte activități decât ceea ce i se cere...;

OBIECTIVELE PROIECTULUI :

o Să integreze elevul în colectivul clasei;

o Să diminueze deficiențele de comunicare și socializare;

o Să creeze un cadru pedagogic și afectiv optim pentru elev;

OBIECTIVE PENTRU ELEVUL cu CES:

o Să interacționeze cu adulții și cu colegii;

o Să minimalizeze impactul tulburărilor din spectrul ADHD;

o Să comunice oral cu cei din jur;

o Să parcurgă materia corespunzătoare nivelului de dezvoltare, în ritm propriu;

o Să participe la activitățile extrașcolare;

o Să contribuie la realizarea portofoliului personal;

- o Să realizeze comunicarea prin jocuri de rol, inclusiv prin nonverbal;
- o Să folosească citit-scrisul în activitatea de comunicare;
- o Să rezolve calcule matematice simple;

ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI:

1. Includerea elevului în colectiv (încurajarea colegilor în manifestarea unei atitudini pozitive, prietenoase și de înțajutorare față de elevul cu tulburări din spectrul ADHD).

2. Comunicarea:

- ☐ Învățător-elev (prin activitatea de predare-învățare-evaluare-ameliorare);
- ☐ Elev-elev: prin jocuri de rol, ajutor și sprijin în echipă, discuții în timpul liber, jocuri;
- ☐ Elev-familie: prin informarea familiei de către copil referitor la activitățile educative desfășurate, prin discuții libere despre comportamentul la școală;
- ☐ Învățător-familie: prin ședințe cu părinții, ore de consiliere parentală, informare asupra dificultăților întâmpinate de elev la școală;
- ☐ Familie-școală-comunitate: prin colaborarea cu medicul de familie, cu părinți din clasă, dispuși să coopereze cu tatăl elevei;

3. Organizarea clasei:

- ☐ Așezarea elevului cu tulburări ADHD cât mai aproape de învățător și de tablă;
- ☐ Amplasarea lângă un elev care are rezultate foarte bune la învățătură și comportament;
- ☐ Organizarea activităților pe echipe;

4. Activități educative:

- ☐ Activizarea la lecții a elevului cu tulburări ADHD ;
  - ☐ Aplicarea unor teste mai simple, cu o durată de rezolvare mai mare;
  - ☐ Fișe de lucru diferențiate;
  - ☐ Activități de recuperare și dezvoltare a cunoștințelor după program:
- Marti, 12-12:30 matematică, miercuri:12-12:30 limba română;
- ☐ Activități extracurriculare, implicarea în serbări, concursuri și activități preferate;

5. Competențe individuale:

- ☐ Abilități în aria curriculară *Arte* prin încurajarea exprimării cu ajutorul activităților de educație plastică;
- ☐ Realizarea unor lucrări practice în care să dovedească pricepere și îndemânare;
- ☐ Dezvoltarea capacităților motrice;

6. Sprijin individual:

- ☐ Învățarea elev-elev stimulează elevul cu tulburări de atenție și concentrare prin ajutorul acordat de colegul de bancă în rezolvarea unor sarcini de lucru;
- ☐ Organizarea muncii printr-un program atractiv, pentru acasă;
- ☐ Activitate individuală de lectură și jocuri diverse, acasă și la școală, la biblioteca școlii;
- ☐ Activitate sportivă organizată;

7. Mijloace de sprijin:

- ☐ Material didactic adecvat (jucării din ludoteca clasei, jetoane, imagini, litere din alfabetul mobil);
- ☐ Fișe de lucru diferențiate; Sala de sport pentru exerciții de dezvoltare a deprinderilor motrice elementare utilitare (cu sprijinul profesorului de sport);
- ☐ Caiete de muncă diferențiată;

8. Managementul comportamentului:

- ☐ Recompensarea comportamentului pozitiv;
- ☐ Lauda, evidențierea, premiarea;

9. Munca în echipă:

- ☐ Parteneriat și consultanță cu persoanele implicate (familie, medic, alte cadre didactice care predau la clasă);
- ☐ Atitudine pozitivă a tuturor persoanelor față de elevul cu tulburări ADHD;

10. Evaluare:

- ☐ Fișe de lucru, evaluare curentă;
- ☐ Implicarea în activitățile școlare și extrașcolare;
- ☐ Promovarea rezultatelor pozitive prin popularizarea în colectivul clasei;
- ☐ Monitorizarea progresului elevului

O primăvară specială! - proiect de parteneriat instituțional

**Profesor itinerant/de sprijin: Lupu Adriana Iuliana Școala
Gimnazială Specială "Constantin Păunescu", localitatea Iași**

Integrarea școlară reprezintă procesul de includere în școlile de masă sau în clasele obișnuite, la activitățile educative formale și nonformale, a copiilor considerați ca având cerințe educative speciale. Integrarea școlară a copiilor cu cerințe speciale permite, sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către elevii normali a problematicei și potențialului de relaționare și participare la viața comunitară a semenilor lor care, din motive independente de voința lor, au nevoie de o abordare diferențiată a procesului de instrucție și educație din școală și de anumite facilități pentru participarea lor la serviciile oferite în cadrul comunității.

Educația integrată este un act responsabil, asumat de către personalul școlii, de comunitate, de familie fiind perceput ca un proces de normalizare a vieții persoanelor aflate în dificultate și ca o măsură de conștientizare a rolului de instituție publică al școlii, în care toți au dreptul să aibă acces în calitate de cetățeni cu drepturi egale ai comunității. (*Saviuc, E., p 558*)

Elevii cu CES integrați în școlile de masă și cei din cadrul școlilor speciale au nevoie, de intervenții și pe ariile emoțional, relațional, comportamental și psihomotric. O stimulare complexă printr-o diversitate în activități nonformale și expunerea la medii și persoane diverse, oferă copiilor cu CES o șansă în plus pentru o mai bună integrare școlară și social-relațională. Scopul proiectului constă în exersarea competențelor socio-emoționale ale elevilor cu CES din cadrul școlii speciale și a școlii integratoare prin intermediul activităților non-formale, corespunzătoare cu aspectele asociate anotimpului de primăvară.

În ceea ce privește obiectivele proiectului, putem enumera:

- Exersarea abilităților sociale de comunicare, lucru în echipă, auto și intercunoaștere;
- Identificarea caracteristicilor definitorii ale anotimpului de primăvară;
- Realizarea tehnicilor propuse în cadrul proiectului: lipire, decupare, suprapunere, înșiruire etc.;
- Dezvoltarea abilităților de exprimare artistică prin melodii specifice anotimpului de primăvară;
- Îmbunătățirea abilităților de urmărire a etapelor propuse în cadrul activității.

Acest proiect a avut drept grup de referință un număr considerabil de elevi, incluzând elevii preșcolari ai clasei pregătitoare A și ai clasei a III-a A din cadrul Școlii Gimnaziale Speciale

”Constantin Păunescu”, Iași și elevi integrați în clasa a VI-a A și a VII-a A ai Școlii Gimnaziale ”Dimitrie A. Sturdza”, Iași.

În ceea ce privește strategia didactică, aceasta s-a axat pe resurse umane, respective elevii mai sus menționați, 2 părinți și 3 profesori participanți. Materialele utilizate au fost consumabile necesare activităților de abilități artistico-plastice și de abilitare manuală, consumabile și materiale pentru activitățile ludice, computer, imprimantă, iar aspectele financiare au constat în resursele necesare proiectului sunt asigurate din contribuția profesorilor implicați. Ca durată temporală proiectul s-a derulat în data de 28 februarie 2023, pe o durată de trei ore (11:00- 14:00).

Activitatea s-a axat pe următoarele obiective cognitive și psihomotrice operaționale detaliate:

- O1- Să identifice caracteristicile definitorii ale anotimpului de primăvară
O2- Să urmărească filmulețul/ prezentarea anotimpului de primăvară și a legendei măștișorului O3- Să răspundă la întrebările adresate, oral sau prin indicarea solicitată a imaginilor
O4- Să denumească culorile șnurului de măștișor.
O5- Să realizeze șnurul de măștișor utilizând tehnica șnuririi. O6- Să lipească corect elementele felicitării/ măștișorului
O7- Să intoneze împreună cu cadrele didactice cântecul ”Vine, vine primăvara” O8- Să participe cu interes și plăcere la lecție, bucurându-se de rezultatul muncii lor
O9- Să realizeze tehnicile de lucru propuse în cadrul proiectului: lipire, decupare, suprapunere, înșiruire etc
O10- Să respecte etapele de lucru propuse în cadrul activității O11- Să se prezinte, aruncând mingea/ ghemul

Obiective afective:

O12– Să participe cu interes la activitatea desfășurată, menținându-și atenția focusată cel puțin pe parcursul explicațiilor primite.

O13 – Să își exprime starea emoțională la sfârșitul activității – verbal sau prin intermediul emoticoanelor.

Profesorii realizează captarea atenției elevilor prin intermediul unui joc de cunoaștere: ”Ghemul prezentării” ce presupune completarea orală a propozițiilor: ”Mă numesc _____, sunt în clasa a _____ și îmi place să _____ (se poate verbaliza sau mima gestul)”. Apoi se prezintă obiectivele de atins în cadrul acesteia: ”În cadrul lecției de astăzi vom învăța mai multe despre anotimpul de primăvară și caracteristicile acestuia”.

Profesorii informează elevii că urmări o scurtă prezentare tip filmuleț legată de sosirea anotimpului de primăvară. După fiecare secvență profesorii vor consolida informațiile observate prin intermediul unor întrebări de tipul:

- Ce ai văzut în imagine?
- Ce se întâmplă când...?
- Ce fac păsările?
- Ce se întâmplă cu zăpada?
- Cum arată natura? Etc

Răspunsurile vor fi aranjate sub forma unui ciorchine ce va conține cuvinte și imagini.

După discuțiile pe baza filmulețului profesorii vor face o pauză scurtă pentru energizare. Profesorii arată apoi elevilor planșe ce ilustrează venirea primăverii și pe baza indicațiilor sau a arăspusurilor orale se consolidează informațiile anterior detaliate. În urma prezentării aspectelor legate de primăvară și măștișoare, elevii vor realiza, după etapele indicate șnururi specifice, fiind coordonați de către cadrele didactice, precizând culorile acestuia.

După ce fiecare elev a realizat câte un șnur de măștișor, cadrele didactice îi anunță că în continuare vor parcurge două etape importante. În cadrul primei etape vor realiza un măștișor după indicațiile primite, iar în cadrul celei de-a doua etapă vor face împreună felicitări care la final vor putea fi dăruite mamei sau unei persoane dragi lor. Se prezintă elevilor etapele realizării felicitării în dependență de structura aleasă: felicitare fluturaș, felicitare cu inimioare, felicitare ghiocel sau felicitare buburuză.

Înainte de a trece la următoarea etapă a activității, cadrele didactice le propun elevilor să cânte împreună cântecul "Vine, vine primăvara!". Cele două etape vor fi realizate succesiv, cu pauză între ele. Profesorii vor iniția elevii în a-și prezenta fiecare produsul finit: măștișorul și felicitarea, în fața clasei, moment în care fiecare elev va primi o diplomă de participare și va fi aplaudat.

Ultima etapă a activității presupune interacțiunea activă dintre elevii integrați și elevii școlii speciale, discutându-se despre activități realizate în cadrul școlilor, elevii fiind susținuți prin intermediul întrebărilor suport să își împărtășească idei, să își adreseze întrebări și să se joace împreună.

În încheierea activității Profesorii apreciază munca elevilor depusă și recompensează verbal elevii pentru implicarea în activitate, solicitând răspunsuri la întrebări ce vizează desfășurarea lecției: "Ce ți-a plăcut cel mai mult?", "Ce nu prea ai înțeles astăzi?" prin intermediul metodei 3-2-1 (elevii integrați), oferind recompense dulci.

Pentru o mai bună înțelegere a etapelor parcurse, atașez anexe proiectului:

ANEXA – Planșe de primăvară

ANEXA - Materiale măștișoare și felicitări- confecționare

Concluzionând, promovarea incluziunii necesită o viziune largă și competențe specifice pe care trebuie să le posedă și să le aplice toate cadrele didactice. Altfel spus, școala este chemată să se adapteze cerințelor copiilor și nu copiii sunt obligați să se adapteze unui anumit model sau mediu școlar. (Gherguț, Frumos, 2019, p. 21) Diversitatea este prezentă în grupurile de copii la toate nivelurile de educație, iar abordarea individualizată a diferitelor cerințe ale copiilor este ceea ce marchează fundamental noile tendințe în educație. Tocmai din acest motiv este atât de important să ne pliem pe nevoile elevilor și să încercăm să le creem context adecvate de evoluție progresivă.

Bibliografie:

- ❖ GHERGUȚ, A., FRUMOS, L. *Educația Incluzivă. Ghid Metodologic*, Editura Polirom, Colecția Profesorul de Succes, Iași, 2019, ISBN:9789734677245
- ❖ SAVIUC, E., *Valorificarea practicilor incluzive în vederea optimizării incluziunii sociale a copiilor cu CES*, Universitatea de Stat din Tiraspol, manager al Centrului pentru copii SUNRISE, Chișinău, Republica Moldova- p 558
<https://www.twinkl.ro/>

Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale

**Prof.înv.preșcolar, Luță
Liliana Liceul Teoretic „Mihai
Viteaul” Vișina Prof. învăț. primar,
Mihalache Aneta Școala
Gimnazială Costești Vale**

Conceptul „Cerințe educative speciale”(CES), corespunde unei abordări care:

- postulează ideea că fiecare este unic;
- identifică faptul că orice copil poate învăța;
- valorizează unicitatea timpului de învățare determinate de particularitățile individuale;
- cultivă diversitatea copiilor ca un mijloc de învățare care sprijină și întărește învățarea dacă este folosită adecvat (prin curriculum).

În jurul nostru observăm în fiecare zi oameni diferiți. Aceste diferențe nu se referă doar la înălțime, forma fizică, conturul feței, culoarea pielii, ci, mai ales la felul de manifestare al fiecăruia, la calitatea muncii sale. De asemenea, aceste diferențe sunt constatate și la nivel intelectual, nivel de care depinde în cea mai mare măsură de reușita sau nereușita unei activități.

Fiecare copil prezintă particularități individuale și de relație cu mediul, trăsături care necesită o evaluare și o abordare personalizată. Copiii cu deficiențe au și ei aceleași trebuințe în creștere și dezvoltare. Acești copii au în același timp și anumite necesități particulare, individualizate. Ei sunt diferiți din punct de vedere al temperamentului, motivațiilor, capacității chiar dacă prezintă același tip de deficiențe. Integrarea copiilor cu CES permite, sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către ceilalți copii a problemicii și potențialului de relaționare și participarea lor la serviciile oferite.

Copiii cu CES au dificultăți de învățare și dizabilități care fac ca învățarea pentru ei să fie mai grea decât pentru alți copii de aceeași vârstă. Ei pot avea nevoie de ajutor suplimentar: în gândire, la înțelegere, în plan fizic, în plan sensorial, în plan emoțional, în vorbire, în relaționarea cu ceilalți.

Dificultățile de învățare reprezintă o tulburare a unui sau mai multor procese psihice de bază implicate în înțelegerea sau folosirea limbii vorbite sau scrise care se manifestă într-o abilitate imperfectă de a asculta, gândi, vorbi, scrie, pronunța sau de a face calcule matematice.

Așadar, dizabilitatea face parte din experiența umană, fiind o dimensiune universală a umanității. Ea este cea mai puternică provocare la acceptarea diversității, pentru că limitele sale sunt foarte fluide. În categoria persoanelor cu dizabilități poate intra oricine, în orice moment, ca urmare a unor împrejurări nefericite (boli, accidente).

Pe de altă parte, sarcina evaluării persoanelor cu dizabilități nu este una ușoară. Rolul evaluatorului este să știe exact care este dizabilitatea, care sunt coordonatele sale, dar și s-o recunoască, fie ca pe o experiență unică, fie ca pe o dimensiune a diversității umane. Numai astfel se poate aprecia corect dacă programele de intervenție educațional/recuperatorii pe care le propune și le evaluează răspund necesităților celor cărora le sunt adresate.

De asemenea, părinții au dreptul să fie consultați, să participe la luarea deciziilor de încadrare educațională, să cunoască programele de intervenție și progresele pe care le realizează copilul. Evaluarea este un act de mare responsabilitate pentru toți factorii implicați: copii, părinți, specialiști evaluatori.

Un proces educațional eficient este acela în urma căruia elevul cu cerințe educative speciale dobândește calitățile fizice și psihice care îl fac apt:

- să exercite o ocupație sau o profesie;
- să-și formeze interese cât mai diverse;
- să obțină capacitatea de a comunica oral-scris, printr-o continuă înțelegere a lumii înconjurătoare și a relațiilor cu ceilalți;
- să-și formeze sentimente de responsabilitate personală și de autoconducere;
- să obțină capacitatea de a aprecia și prevedea situațiile viitoare;
- să-și formeze comportamente adecvate la situațiile sociale, ceea ce permite integrarea social;
- să ajungă la autonomie personală, între limitele determinate de gradul handicapului;
- să-și însușească abilități locomotorii și dexterități manuale;

Aceste comportamente/calități fizice și psihice reprezintă indicatori ai eficienței procesului educative-terapeutic, dar și al calității muncii cadrelor didactice

Este cunoscut faptul că multe lucruri pe care copiii parcă nu pot să le facă sau nu vor, le execută mai ușor în timpul jocului. De exemplu dacă le vom spune copiilor: „Acum vom rezolva exerciții la matematică” se vor supăra, nu vor fi dornici să lucreze, dar dacă le vom spune:

„Acum ne vom juca jocul „Cine urcă scara mai repede?” toată clasa va fi mai entuziasmată și vor rezolva exercițiile de matematică cu plăcere.

Pentru a antrena elevii la activități, pentru a le asigura succesul la învățătură trebuie să folosim cât mai multe jocuri în toate activitățile noastre.

1. Jocul „Săculețul fermecat”

Scopul: identificarea și denumirea corectă a unor obiecte, în absența vederii, prin pipăit.

Obiective de referință: să identifice și să denumească corect fructele aflate în săculeț, în absența vederii, prin pipăit.

Resurse didactice: mere, pere, nuci, prune, struguri, gutui, portocale, banane, mandarine, kiwi, lămâi, un săculeț, o basma sau un fular.

Desfășurarea jocului: Propunătorul va arăta elevilor fructele pe care le va pune în săculeț. El va lega la ochi câte un elev și îi va cere să ia în mână câte un fruct, să-l pipăie, să-l denumească și apoi să-l scoată afară din săculeț pentru a putea fi verificat de clasă dacă a denumit corect fructul. Dacă a ghicit denumirea fructului va fi dezlegat de la ochi și va continua jocul un alt elev, dacă nu a ghicit mai are dreptul la două încercări după care este eliminat din joc. După ce toți elevii au fost legați la ochi și puși să denumească fructele, elevii care au fost eliminați din joc vor primi pedepse hazlii.

Jocul se poate organiza și sub formă de concurs, pe grupe. La fiecare răspuns corect, grupa primește un punct, la fiecare răspuns incorect i se scade câte un punct. Câștigă grupa care strânge mai multe puncte.

2. Jocul „Găsește-mi frățiorii!”

Scopul: denumirea și identificarea figurilor geometrice.

Obiective operaționale: să aleagă/grupeze piesele din trusa „Logi II” după criteriul formă.

Resurse didactice: trusa „Logi II”.

Desfășurarea jocului: La început elevii vor denumi figurile geometrice prezentate de propunător, apoi vor arăta figurile geometrice cerute. Cadrul didactic va lua o figură geometrică din trusa „Logi II”, va cere elevilor să o denumească și să-i găsească „frățiorii”, să aleagă din trusa lor figurile geometrice care au aceeași formă ca a lui. Dacă figura geometrică prezentată va fi un pătrat, atunci elevii vor alege toate pătratele din trusa lor, indiferent de culoare și mărime. După fiecare grupare piesele vor fi puse înapoi în trusă. Jocul se poate continua și sub formă de competiție, câștigător este jucătorul care în cel mai scurt timp găsește toți „frățiorii”. De asemenea jocul se poate complica cerând elevilor să grupeze figurile geometrice utilizând pe lângă criteriul formă și criteriul culoare.

3. Jocul „Eu spun una tu spui multe”

Scopul: însușirea corectă a formelor de singular și plural a substantivelor.

Obiective operaționale: să aleagă corect jetonul cu una sau mai multe imagini și să exprime corect singularul și pluralul.

Resurse didactice: cartonașe cu diferite imagini, cu unul sau mai multe elemente.

Desfășurarea jocului: Pentru fiecare substantiv propus în joc vor exista două cartonașe, unul cu un singur element iar altul cu două sau mai multe elemente de același fel. Unul din cartonașe va fi pe catedră iar celălalt repartizat elevilor în așa fel încât să existe atât pe catedră cât și la copii cartonașe care conțin un singur element și care redau mai multe elemente.

Pe rând câte un copil vine la catedră și alege un cartonaș. De exemplu, ridicând un cartonaș cu mai multe elemente copilul spune: „Eu am pe cartonaș mai multe flori”. Copilul la care se află cartonașul cu o singură floare se ridică și spune: „Eu am cartonașul cu o floare”. Apoi copilul formulează propoziția despre floare. Elevul care se află la catedră trece la plural propoziția respectivă.

În partea a doua a jocului propunătorul (sau un elev) spune un cuvânt la singular (sau plural), iar elevii trebuie să spună același cuvânt la plural – respectiv la singular. În continuarea jocului se vor alcătui propoziții în legătură cu cuvintele folosite în joc.

4. Jocul „Dacă nu-i așa, cum e?”

Scopul: însușirea antonimelor, îmbogățirea vocabularului.

Obiective operaționale: să spună cuvinte cu formă diferită și cu sens contrar.

Desfășurarea jocului: Doi câte doi, pe rând, elevii spun cuvinte, iar celălalt (din pereche) trebuie să găsească cuvântul cu sens opus. Cel care are mai multe răspunsuri corecte continuă jocul cu un alt câștigător. Câștigătorii iarăși se cuplează doi câte doi, jocul continuând până rămâne unul singur, care este și învingător.

DACĂ NU –I	CUM ESTE?
• harnic	• leneș
• curat	• murdar
• mic	• mare
• dușman	• prieten
• vechi	• nou
• sănătos	• bolnav
• rece	• cald

5. Jocul „Cine face?”

Scopul: îmbogățirea vocabularului

Obiective operaționale: să-și însușească cuvinte care denumesc profesii/meserii.

Resurse didactice: imagini care reprezintă diferite profesii/meserii.

Desfășurarea jocului: Cadrul didactic va arăta elevilor imagini care reprezintă meserii/ocupații și va cere elevilor să spună cum este numită persoana care face acel lucru.

Cine mână caii?	Vizitiul
Cine conduce tramvaiul?	Vatmanul
Cine conduce locomotiva?	Mecanicul
Cine conduce automobilul?	Șoferul
Cine conduce avionul?	Pilotul
Cine conduce vaporul?	Marinarul
Cine conduce tractorul?	Tractoristul

6. Jocul „Telefonul fără fir”

Scopul: dezvoltarea auzului fonematic și a capacității de concentrare a atenției.

Obiective operaționale: să recepționeze corect mesajul și să-l transmită mai departe.

Desfășurarea jocului: Elevii sunt așezați șir, unul lângă altul, stau în picioare sau pe scaune. Cadrul didactic spune primului elev din șir, la ureche, un cuvânt. Acesta, la rândul lui îl transmite următorului coleg și tot așa mai departe până ce, mesajul ajungând la ultimul elev din șir, acesta îl rostește cu voce tare. Tuturor copiilor le place acest joc, pentru că, de obicei, la ultimul copil din șir ajunge un mesaj distorsionat, care îi face pe toți să râdă.

Sunt recomandate cuvinte uzuale, simple, cu un număr de silabe nu prea mare, de exemplu: mama, masa, lopată, mașină, păpușă etc. Pe măsură ce cresc și își sporesc achizițiile, elevii vor fi capabili să înțeleagă și să transmită cuvinte mai lungi, mesaje formate din două sau trei cuvinte (propoziții scurte cu conținut concret).

7. Jocul „Spune ce-ai gustat?”

Scopul: educarea sensibilității gustative, olfactive, tactile și vizuale prin antrenarea analizatorilor corespunzători.

Obiective de referință: să recunoască și să denumească gustul unor alimente de bază și a unor însușiri stabilite prin intermediul celorlalți analizatori, să raporteze însușirile la obiectele care le posedă.

Resurse didactice: zahăr, lămâie, sare, cacao și alte alimente cu gust dulce, acru, sărat, amar (bomboane, dulceață, prăjituri, telemea, murături, fructe etc.), legături cu șervețele de hârtie.

Desfășurarea jocului: Cadrul didactic cheamă la catedră un elev pe care îl leagă la ochi, apoi îi servește un aliment pe o farfurie. La semnalul educatorului „Gustă și spune ce este?” el gustă alimentul și spune ce a mâncat. Dacă e cazul, copilul are voie să cerceteze alimentul și cu alți analizatori, pentru a-l recunoaște. Colegul de bancă al elevului chemat verifică dacă răspunsul este corect și caută pe catedră un alt aliment cu gust asemănător și-l arată elevilor. În complicarea jocului, cadrul didactic spune ce gust are alimentul respectiv, iar copiii indică alimente cu gust corespunzător. Câștigător este elevul care denumește cel mai mare număr de alimente cu gust asemănător.

În funcție de nivelul clasei, cerințele pot să fie mai diferențiate (alimente sărate, mai puțin sărate, alimente cu gust dulce-acrișor).

8. Jocul „La cine se află stegulețul?”

Scopul: formarea deprinderii de a oferi un obiect unui copil folosind termenii de politețe corespunzători (poftim, mulțumesc).

Obiective de referință: să recunoască elevul care are stegulețul, să spună numele acestuia, să folosească corect noțiunile „poftim”, „mulțumesc”.

Resurse didactice: stegulețe mici confecționate din hârtie creponată.

Desfășurarea jocului: Elevii vor fi așezați în semicerc, stând în picioare. În prima parte a jocului, cadrul didactic va oferi stegulețul și va utiliza formula de politețe corespunzătoare („poftim”), pe rând când unui elev, când altuia, așteptând ca aceștia să mulțumească apoi va pune întrebarea „La cine se află stegulețul?”. Va răspunde elevul întrebat menționând numele și prenumele celui la care se află stegulețul.

În partea a doua a jocului, un elev ales de educator va oferi stegulețul, iar altul va spune cui i-a fost încredințat.

Bibliografie:

- Cristina Neamțu, Alois Gherguț, *Psihopedagogie special. Ghid practice pentru învățământul deschis la distanță*. Editura Polirom, Iași. 2000.
- *Culegere de jocuri didactice pentru elevii din învățământul special clasele I-IV*.
- Simionică, E. și Bogdan, F., *Gramatica prin joc pentru clasele I – IV*, Editura Polirom, Iași. 1998
- Dumitrana, M., *Educarea limbajului în învățământul preșcolar. Comunicarea orală*, Iași, 1999

METODE ACTIVIZANTE DE PREDARE / ÎNVĂȚARE APLICABILE ÎN CADRUL LECȚIILOR DE TEORIE

**Profesor Marișescu Alina Mioara,
Profesor Marișescu Horea Mihai,
C.S.E.I. „AURORA”, REȘIȚA**

Introducere

Procesul de predare are trei faze, iar fiecare necesită metode adecvate. (Vezi metoda PAR)

1. **Prezintă:** Metode de prezentare de noi cunoștințe elevilor sau de încurajare în a le găsi singuri, ceea ce poate implica fapte, teorii, concepte, povestiri etc.
2. **Aplică:** Metode care să-i oblige pe elevi să aplice noile cunoștințe care le-au fost doar prezentate. Aceasta este singura modalitate de a te asigura că elevii formează concepte despre noul material pentru a-l înțelege, a și-l aminti și a-l folosi corect pe viitor.
3. **Recapitulează:** Metode de încurajare a elevilor să își amintească vechile cunoștințe în vederea clarificării și concentrării asupra punctelor cheie, asigurării unei bune înțelegeri și punerii în practică și verificării cunoștințelor mai vechi.

Metodele clasice, folosite de obicei, cum ar fi predarea/dictarea (discursul neîntrerupt al profesorului), îi pot plictisi pe elevi dacă durează prea mult ; strategiile active actuale sunt cu atât mai folosite. Ideal ar fi ca strategia de prezentare activă să includă o activitate de “aplicare” care să fie urmată de o strategie de recapitulare activă scurtă. Astfel, toate nevoile elevilor sunt atinse într-un mod activ.

De ce să folosim strategii de “prezentare” activă?

Cercetările arată că funcționează :

- Toate studiile arată că învățarea vine în urma exercițiului, adică punând în practică ceea ce am învățat pentru a putea, de exemplu, răspunde la întrebări. Acest lucru îi determină pe elevi să prelucreze informația și să îi confere un sens găsit de ei. Acest proces este numit “**constructivism**”.

Studiile subliniază faptul că metodele active:

- Creează o învățare mai profundă și o mai bună aplicare a cunoștințelor
- Elevii dau dovadă de o bună memorare

- Elevii dezvoltă aptitudini de gândire mai bune
- Sunt mai apreciate de elevi

Învățarea activă îi determină pe elevi să-și formeze propria lor înțelegere a materialului și propria perspectivă.

Verifică nivelul de învățare

- Se poate obține feedback asupra măsurii în care elevii înțeleg materialul și pot corecta aspectele înțelese greșit.
- Elevii își dezvoltă propriile aptitudini de gândire și de înțelegere propriu-zisă a temei, exersând în același timp și aptitudinile care le vor fi verificate.

Îți ușurează munca :

- Sporește participarea activă, constructivă a elevilor
- Lecțiile tale vor avea un impact mai puternic și vor fi mult mai interesante
- Îți poate oferi o clipă de răgaz și posibilitatea de a nota !

Lista Strategiilor de învățare activă pentru a prezenta elevilor noi cunoștințe

D(I) Metode care necesită o foarte scurtă pregătire și puține resurse

D(II) Metode care necesită materiale de distribuit (fotocopii sau seturi de cartonașe)

D(III) Activități care necesită o pregătire puțin mai amplă, în ordine crescătoare a gradului de dificultate.

D(I) Metode care necesită doar o foarte scurtă pregătire

1. Predare prin întrebări

Predării prin intermediul discursului se referă la abordarea subiectului prin lansarea de întrebări care conduc spre ceea ce vrei să predai. De exemplu :

“ Ce metode sunt folosite în vânzarea produselor alimentare? Gândiți-vă la cât mai multe.” “ De ce credeți că managerii apreciază pregătirea angajaților? ”
“ Cine l-ar fi sprijinit pe Cromwell și cine nu ? De ce ? ”

Elevii lucrează pe perechi sau în grupuri mici pentru a răspunde la întrebare sau la serii de întrebări bazându-se pe bunul simț, experiența și cunoștințele anterioare. Elevii pot avea toți aceleași întrebări sau li se pot pune întrebări diferite în cadrul aceleiași teme. Astfel de discuții în grup pot dura realmente de la mai puțin de un minut până la 20 de minute sau mai mult.

Fiți siguri ca fiecare grup are o persoană care notează. Verificați ce au scris pentru a vă da seama dacă au fost atenți la sarcina dată, luând în considerare astfel și calitatea muncii lor. Întrebați-i dacă au nevoie de mai mult timp, iar în situația în care au terminat cereți fiecărei echipe să prezinte o idee, asigurându-vă că fiecare grup își exprimă părerea. Permiteți clasei să discute orice contradicție de idei până când ajung la un răspuns comun.

În momentul în care clasa a ajuns la un răspuns comun, completați-l cu aspecte pe care clasa le-a omis și corectați greșelile în cazul în care ele există. Dacă elevii au răspuns pe jumătate, munca profesorului se reduce la jumătate și în același timp sunt stimulate interesul și gândirea.

2. Bulgărele de zăpadă

Este același lucru ca în cazul predării prin intermediul întrebărilor. În loc să începem cu “ predarea prin discurs”, lansăm o întrebare care să conducă la informația pe care vrem să o primească elevul. Apoi :

1. Fiecare elev scrie propriile gânduri, fără a ține cont de ceilalți ;
2. Elevii vor citi cu voce tare ce au scris în cadrul unor perechi sau grupuri de câte trei ;
3. Opțional, perechile sau grupurile de trei se vor uni pentru a forma grupuri mai mari, în care își vor compara răspunsurile. Ei vor cădea de comun acord asupra unui răspuns.
4. Profesorul va cere fiecărui grup în parte o idee, apoi va scrie pe tablă ideile folosite, poate completându-le.

Exact ca în cazul ‘predării prin întrebări’, profesorul va completa și va corecta răspunsul dat de clasă.

3. Brainstorming

Profesorul cere cât mai multe idei, lansând întrebări de genul :

Care sunt avantajele rezervărilor la hotel sau restaurant ?

Ce boli sunt specifice copilariei ?

De ce nu s-a razbunat Hamlet imediat ?

Profesorul sau un elev va aduna toate raspunsurile pe tablă, clasificându-le dacă este nevoie. Ar fi de preferat să nu fiți critici la acest stadiu.

Aceasta metoda implica tot grupul și poate înveseli o lecție plicticoasă. Opțional putem cere clasei să-ți exprime toate ideile pe grupuri, transformând astfel ora în predare prin întrebări.

4. Experimentul Gândului (Empatia)

Elevilor li se cere să se imagineze într-o anumită situație. Li se pun întrebări despre situația respectivă. De exemplu, studenților la medicină li se va cere să joace rolul unui copil care tocmai a fost internat în spital. Studenții la jurnalism sunt întrebați despre lucrurile pe care ar dori să le afle un ziarist.

5. Roata

Această metodă este eficientă în cadrul grupurilor mai mici, dacă experiențele elevilor sunt o resursă folositoare. De exemplu managerii ce urmează un curs de management cu frecvență redusă, care împărtășesc din experiența lor despre modul în care sunt angajați noi membri în cadrul organizației lor. Fiecare persoană beneficiază de un minut, spre exemplu, pentru a descrie experiența proprie în legătură cu o anumită temă și pentru a își exprima punctul de vedere în timp ce ceilalți ascultă. Elevii pot să se abțină, dacă vor. Se vor puncta experiențele folositoare și se vor solicita un numar de puncte de vedere pentru a dezvolta sentimentul de siguranță în participare.

D(II) Metode care necesita resurse cum ar fi fotocopii sau seturi de cartonase care se distribuie elevilor

Stategiile de mai jos necesită din partea elevilor o înțelegere a textului, a casetelor video, a CD-urilor, sit-urilor de internet și a celorlalte resurse. De obicei, explicațiile se referă la fotocopiiile distribuite sau ‘texte’, dar aici sunt incluse orice alte resurse adecvate. Cu cât acestea sunt mai variate, cu atât e mai bine.

Activitățile bine proiectate ca acestea vor determina de obicei o memorare și o implicare a înțelegerii mai bune decât obișnuitul ‘discurs al profesorului’. Cu toate acestea, rareori este suficient să permitem elevilor să vadă materialele și să-și ia notițe de pe ele. Procesul de învățare necesită o activitate de ‘aplicare’ care merge dincolo de informația furnizată în mod direct - de exemplu, o întrebare asemănătoare cu cele din lucrări în legătură cu materialul respectiv, pentru a vă asigura că au procesat materialul și și-au dezvoltat propria înțelegere.

METODE :

6. Învățare cooperantă – Echipele alcătuiesc întrebări pe baza materialului

Este același lucru ca în cazul ‘predării prin întrebări’, cu excepția faptului că sunt asigurate diferite materiale. Elevilor li se va cere să se folosească de text pentru a raspunde la întrebarea/întrebarile pregătite/de profesor.

- Aceste întrebări sunt legate de punctele-cheie ale textului și de obiectivele-cheie ale lecției. Ele trebuie să fie provocatoare. Ex : ‘Cine l-a susținut pe Cromwell și de ce ?’

- Răspunsurile nu trebuie să apară într-un singur loc în text sub forma unor afirmații simple și neinteresante. Elevii ar trebui să fie nevoiți să citească, să înțeleagă și apoi să reformuleze (mai exact să gândească din nou) textul pentru a putea răspunde la întrebări. Este nevoie ca elevii să-și construiască propria lor înțelegere și nu doar să reproducă textul.
- Ideal ar fi să existe materiale cu grade diferite de dificultate care să circule printre elevi. Alternativ, diferiți elevi pot avea la dispoziție resurse variate, pentru ca mai apoi să li se ceară să ajute la găsirea răspunsurilor.
- Este foarte util să dăm elevilor sarcini individuale în cadrul grupului lor, cum ar fi cea de a scrie, cea de a verifica problemele de vocabular etc, după cum au fost descrise în secțiunea despre modul de a conduce munca de echipă pentru o participare maximă.

Elevii lucrează în grupuri și când termină, se poate solicita feedback-ul din partea grupurilor, ideile fiind expuse pe rând, cum se procedează în “predarea prin întrebări”

7. Puncte-cheie

1. Elevii sunt aranjați în grupuri. Li se dă un fragment de text necunoscut sau alte resurse. Sunt rugați să citească textul individual, timp de câteva minute, având în vedere următoarea cerință.
2. Grupul va identifica 5 puncte-cheie ale textului. (Ar fi util dacă numărul de puncte-cheie ar fi același cu numărul grupurilor)
3. Profesorul va cere apoi fiecărui grup să numească un punct-cheie (care n-a mai fost dat înainte de către alt grup). Clasa este de acord cu punctul sau îl schimbă și profesorul îl va scrie pe tablă.

Elevii vor putea, bineînțeles, să sublinieze secțiunile importante ale textului. “Punctele-cheie” pot fi transformate în “Cum funcționează?” după cum vom arăta în cele ce urmează.

8. Cum funcționează?

Elevii primesc un fragment de text necunoscut, un exemplu lucrat, o diagramă etichetată, un set de coduri, o poliță de asigurare etc. Li se cere să studieze materialul primit și să alcătuiască pe scurt o explicație a felului în care funcționează sau modul în care poate fi folosit etc. Acest rezumat va cuprinde, să spunem, 5 puncte-cheie.

Feedback-ul : Profesorul va cere fiecărui grup să găsească un punct-cheie. Pe tablă se vor scrie acele puncte asupra cărora convine clasa. Elevilor li se poate cere eventual să răspundă la anumite întrebări care să-i determine să explice materialul.

Bibliografie :

Referințe : Multe dintre ideile regasite aici sunt preluate din « Teaching Today A Practical Guide » de Geoff Petty sau de pe <http://nscx.sccd.ctc.edu/~eceprog/bstprac.html#thoughtful>
Gibbs, G., « Improving the quality of student learning », Technical and Educational Services Ltd., 1992
Carroll, W.M., *Using worked examples as an instructional support in the algebra classroom*, **Journal of Educational Psychology**, no 83, 1994, pp360-367
<http://www.clcrc.com/> este o adresa utilă pentru Învățarea Cooperantă.

**MIJLOACE DE COMUNICARE.
ABORDAREA EDUCAȚIEI ELEVULUI CU CES ÎN
CONTEXTUL
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ONLINE**

**Profesor Mehedeniuc Georgeta-Cristina,
Liceul Tehnologic Special Bivolărie, Vicovu de Sus**

UNITATEA ȘCOLARĂ: “LICEUL TEHNOLOGIC SPECIAL BIVOLĂRIE”

Profesor: Mehedeniuc Georgeta-Cristina

Modulul I: ETICĂ ȘI COMUNICARE PROFESIONALĂ

Clasa: a XI-a/ nr. ore/săpt: T: 2, I.P.: 4

Programa aprobată prin OMEN nr. 3915/18.05.2017 adaptată la nivelul elevilor cu deficiență

de auz

Specializarea: COFETAR-

**PATISER An școlar: 2022-
2023**

PROIECT DE LECȚIE

Unitatea de rezultate ale învățării- tehnice generale: URÎ 1. ETICA ȘI COMUNICARE PROFESIONALĂ

Lecția: Mijloace de comunicare

Data: 05.12.2022

Tipul lecției: recapitulare și sistematizare a cunoștințelor

Durata lecției: 50 minute

Locul desfășurării activității: laboratorul de turism și alimentație

Rezultatele învățării:

Cunoștințe:

1.1.5.Descrierea principalelor tipuri de interacțiune verbală

Abilități:

1.2.8 Transmiterea mesajelor orale și cu ajutorul mijloacelor de comunicare

Atitudini:

1.3.1. Manifestarea interesului cu privire la nevoile interlocutorului

1.3.2.Adoptarea unui ton discret și politicos conștientizând impactul vorbirii asupra altora

1.3.3.Conștientizarea nevoii de a înțelege și utiliza limbajul într-un mod responsabil și pozitiv social

1.3.4. Manifestarea capacității de concentrare într-o situație de comunicare dată

1.3.5 Manifestarea unei atitudini deschise și de respect pentru diversitatea expresiilor culturale

1.3.6. Argumentarea clară și concisă a propriilor puncte de vedere manifestând dispoziția spre un dialog critic și constructiv

1.3.7.Manifestarea unei atitudini conciliante în procesul de comunicare și în primirea feed- backului

1.3.8.Manifestarea capacității de autoevaluare, asimilare, analiza și sinteza a informațiilor și documentelor în situația dată

1.3.9. Manifestarea capacității de a derula o comunicare eficientă cu partenerii de afaceri

în situația dată

1.3.11. Asumarea responsabilă a utilizării mijloacelor media interactive

1.3.17. Manifestarea unei atitudini proactive în viața socială, personală ca și în timpul orelor de lucru

Obiective operaționale: la sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili să:

- să identifice mijloacele de comunicare în masă;
- să descrie mijloacele de comunicare orală, scrisă, vizuală, audiovizuală;
- să transmită un mesaj cu ajutorul mijloacelor de comunicare;
- să contribuie la obținerea rezultatului final al clasei.

Strategia didactică:

- **Resurse procedurale:** conversația în LMG, explicația, descrierea, metoda “Spune-mi mai mult”, platforma Classroom, <https://wordwall.net/resource/26501567/mass-media>, <https://wordwall.net/resource/26504840/mijloace-de-comunicare>;
- **Resurse materiale:** prezentare Ppt, fișa de documentare, fișa de lucru, echipamente multimedia;
- **Forma de activitate:** frontală, individuală;
- **Evaluare:** observare sistematică, evaluare orală.

Desfășurarea lecției:

Evenimentele instruirii. Obiective	Activitatea profesorului	Activitatea elevului	Strategia didactică			Evaluare
			Metode de învățământ	Mijloace de învățământ	Forme de organizare a activității	
1	3	4	5	6	7	8
Secvența organizatorică	Face prezența elevilor, notează elevii absenți în catalog; face observații și recomandări dacă este cazul.	Răspund la întrebările puse de profesor, își însușesc observațiile și recomandările primite	Conversația prin LMG	Catalog, pixuri	Frontală	-
Verificarea temelor	Verifică prin sondaj caietele de teme. Face aprecieri, corectări, unde este cazul.	Cei solicitați răspund. Ceilalți elevi ascultă aprecierile.	Conversația prin LMG Explicația	Caiete de teme, pixuri colorate	Individuală Frontală	Evaluare orală

O1, O2	Propune clasei să acceseze platforma Classroom și să dea click pe mesajul primit: https://wordwall.net/resourece/26501567/mass-media pentru a evidenția mijloacele de comunicare în masă și funcțiile mass-media. Adresează clasei întrebarea: care sunt regulile de exprimare adecvată a unui mesaj?	Elevii deschid aplicația și rezolvă sarcinile propuse. La sfârșitul activității re afișează scorul realizat de fiecare elev.	Conversația în LMG Explicația	Classroom, Wordwall	Frontală Individuală	Observare curentă Evaluare orală
O3	Propune elevilor să se extragă câte un bilețel, să formeze perechi și să stabilească mesajele Ce, Când, De ce și Cum corespunzătoare situației extrase. Explică regulile de comunicare a unui mesaj oral. Exprimarea cu acuratețe a mesajului referitor la comportamentul altei persoane și comunicarea comportamentului dorit se poate face mai ușor prin utilizarea mesajelor: Ce, Când, De ce, Cum? Notează pe tablă sinteza privind regulile de	Clasa devine atentă și încearcă să formuleze răspunsuri la întrebări. Ce- numește emoția (eu simt ...); Când-explică ce comportament îl deranjează (când tu ...); De ce- descrie de ce se simte în acest fel (pentru că eu ...); Cum – spune cum i-ar plăcea să se comporte celălalt pentru a corespunde mai bine nevoii lor (doresc/ vreau/ ar ajuta dacă ...) Elevii vizați răspund la întrebările profesorului.		Prezentare Ppt., bilețele	În perechi	

	transmitere a unui mesaj oral. Având la dispoziție prezentarea Ppt. și fișa de documentare, numește câte un elev să prezinte mijloacele de comunicare scrisă. Propune elevilor să transmită un mesaj cu ajutorul mijloacelor de comunicare. Prezintă pașii necesari compunerii și trimiterii unui mesaj prin poșta electronică. Propune elevilor să enumere etapele necesare transmiterii unui mesaj prin e-mail. Face precizările și corectările necesare, dacă este cazul. În timpul cât elevii solicitați prezintă noțiunile cerute, profesorul notează pe tablă o sinteză a cunoștințelor recapitulate. Propune elevilor să transmită la o anumită adresă de e-mail, o serie de mesaje cu legătură între ele, pentru ca toți elevii să contribuie la rezultatul final. Acordă susținere elevilor cu cerințe educaționale speciale. Adresează clasei întrebări privind comunicarea vizuală, care sunt mijloacelor de comunicare vizuală? Care sunt avantajele/dezavantajele folosirii mijloacelor de comunicare vizuală? Care sunt mijloacele de comunicare audiovizuală? Cum se transmit informațiile la radio? Cum se transmit	Elevul vizat privește cu atenție prezentarea și precizează care sunt mijloacele de comunicare scrisă. Clasa este atentă și intervine dacă este cazul cu diverse corectări sau completări. Notează în caiete precizările și sinteza prezentată de profesor pe tablă. Elevii sunt atenți la indicațiile profesorului și urmează etapele prezentate de profesor pentru a transmite un mesaj/ e-mail cu ajutorul mijloacelor de comunicare. Elevii răspund la întrebări cu ajutorul fișei de documentare.		Plicuri de diferite culori cu mesaje		

	la televiziune? Care sunt avantajele unei videoconferințe? Face corectările necesare, dacă este cazul.					
Concluzii și realizarea feedback-ului O 4	Reia pe scurt elementele esențiale ale lecției. https://wordwall.net/resource/26504840/mijloace-de-comunicare Prezintă concluzii privind mijloacele de comunicare în masă. Apreciază prin note sau puncte elevii evaluați.	Rezolvă exercițiile cu ajutorul aplicației. Sunt atenți și își fixează mai bine noțiunile recapitulate.	Conversații a	Wordwall Pixuri colorate	Frontală/	Observare curentă Evaluare orală
Prezentare a temei pentru acasă	Propune ca temă pentru acasă: Dați exemple de două posturi de televiziune care transmit emisiuni traduse în limbaj mimico-gestual românesc. Denumiți o emisiune preferată prezentată la televizor.	Devin interesați și își notează tema în caietele de notițe.	Conversații a Explicația	Caietul de notițe	Frontală Individuală	-

MIJLOACE DE COMUNICARE

CLASA a XI-a
M1: Etică și comunicare profesională

PLAN DE RECAPITULARE

1. MASS- MEDIA
2. MIJLOACE DE COMUNICARE ORALĂ
3. MIJLOACE DE COMUNICARE SCRISĂ
4. MIJLOACE DE COMUNICARE VIZUALĂ
5. MIJLOACE DE COMUNICARE AUDIOVIZUALĂ

I. MASS- MEDIA

Provine din limba engleză

- Se traduce = mijloace de comunicare în masă

1. Clasificarea mijloacelor de comunicare în masă:

2. Funcțiile mass-media (importanța):

a. după modul de circulație al informației	b. după nouitate/complexitate	1. INFORMARE	2. INTERPRETARE	3. LEGĂTĂRI	4. CULTURALIZARE
- scrise: ziare, reviste - audio-vizuale: radioul, televiziunea	- traditionale: ziarele, radioul - moderne: televiziunea, internetul	starea vremii, prevenirea unor boli, incendii, accidente	arată realitatea înconjurătoare ordonat, coerent	conectează oameni din diferite regiuni la un eveniment în același timp	folosește un limbaj înțeles de toată lumea

II. MIJLOACE DE COMUNICARE ORALĂ: TELEFONUL

Scopul comunicării:

Când? Cum? De ce? Ce?

Transmiterea a unui mesaj, cu ajutorul cuvintelor CE, CÂND, DE CE, CUM?

CE?	• Mă simt fericit
Când?	• mi-ai făcut un compliment atunci când m-ai văzut cu ochelari
De ce?	• pentru că aveam emoții să port la școală
Cum?	• sper că vom continua să fim prieteni ca reîntorcându-ne la școală

CE?

• Mă simt frustrat/ necăjit/ supărat

Când?

• îmi împrumut cartea și uit să o aduc înapoi la timp

De ce?

• am nevoie de carte să îmi termin tema

Cum?

• vreau să mă întreb dacă îți dau cartea, și te rog să o aduci înapoi la timp.

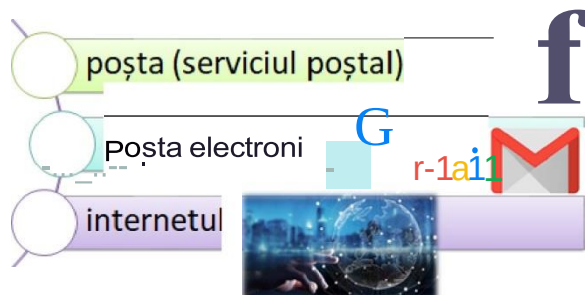
0=

III. MIJLOACE DE COMUNICARE SCRISĂ

A scrie = a nota pe

hârtie

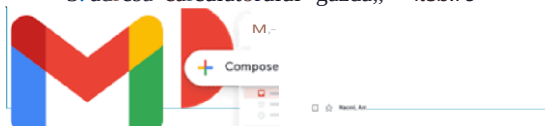
atâta la calculator

TRIMITEREA UNUI MESAJ PRIN E-MAIL

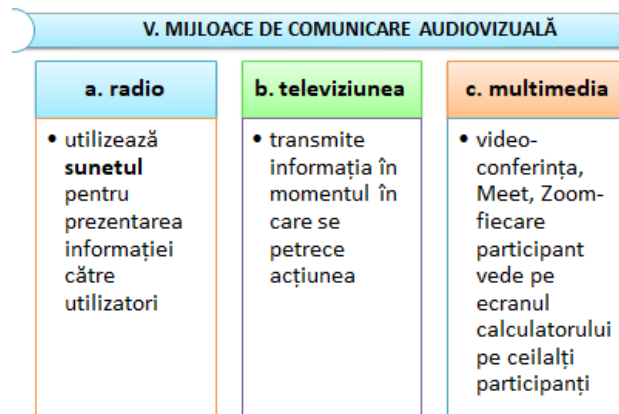
adresa electronică: nume@gazda

- 1. numele contului ex.: maria.popescu
- 2. @- a rând- coada de maimuță @
- 3. adresa calculatorului "gazda,, ltsb.ro

**Trimite un e-mail cu cerințele
de mai jos.
Răspunde la cerințe prin e-mail.**

- 1. Care sunt culorile steagului României?

Tema acasă

Cum te simți după lecție?

Bibliografie:

1. Bella Dorin, Viorica, "etică și comunicare profesională", manual pentru clasa a X-a, Ed. CD Press București, 2018;
2. OMEN 3218/21.03.2014 privind aprobarea planurilor - cadru de învățământ pentru învățământul profesional special și a notei de fundamentare privind elaborarea acesteia;
3. ORDIN nr. 3.915 din 18.05.2017 privind aprobarea planurilor de învățământ și a programelor școlare pentru cultura de specialitate și pregătirea practică săptămânală din aria curriculară Tehnologii, precum și pentru pregătirea practică comasată/stagiile de pregătire practică - curriculum în dezvoltare locală - CDL, pentru clasele a X-a, învățământ liceal filiera tehnologică și învățământ profesional;
4. <https://wordwall.net>;
5. <https://www.google.com/> - imagini.

METODE ACTIV-PARTICIPATIVE A COPIILOR CU CES

Profesor Mirela Elena Moraru
Școala Gimnazială numărul.40 "Aurel Vlaicu" Constanța

Școala incluzivă ridică învățarea la rang de principiu general și presupune înainte de orice acceptarea faptului ca orice copil poate învăța. Fiecare participant învață și se dezvoltă prin faptul că interacționează cu ceilalți. Sursele învățării, pentru fiecare, vin din relațiile interumane și din experiența permanentă cu obiectele, cu semenii și cu sine. Școala nu este un teritoriu al cunoștințelor academice, ci și unul al experiențelor practice și al relațiilor interumane.

Predarea este un act de cooperare, reflecție și descoperire, la care participă atât profesorul (care poate coopera cu colegii săi) cât și elevii unei clase. O resursă importantă pentru profesor în predare este cooperarea elevilor. Pregătirea predării și de multe ori realizarea ei se completează cu cooperarea între profesori și chiar cooperarea cu unFiecare școală care dorește să fie deschisă și flexibilă, abordând maniera incluzivității, trebuie să asigure, prin managementul pe care îl propune:

- să recunoască legăturile dintre educația incluzivă și valorizarea diversității umane. Această manieră asigură promovarea ethosului școlar care valorizează toți copiii și familiile lor ;

- să favorizeze un climat de sprijin flexibil și răspunsuri creative la nevoile / cerințele individuale;

- să asigure ca toate dezvoltările școlilor și politicilor școlare să țină cont de principiile incluzivității;

- să asigure ca admiterea copiilor cu cerințe educative speciale în structuri educative este orientată pozitiv și cu sensibilitate. În unele cazuri trebuie să se ia în calcul prezența unui sprijin adecvat, a unui sfat potrivit și a unei orientări cât mai eficiente pentru a se asigura că toate nevoile copiilor sunt rezolvate pozitiv, că toți copiii și părinții trebuie să se simtă acceptați ;

- să lucreze în colaborare cu autoritățile locale și agențiile pentru a identifica barierele posibile și să ia în considerare cum pot fi mai bine depășite de părinți;

Știu -Vreau să știu- Am învățat este o metodă des întâlnită mai ales în cadrul orelor de Limba română. Se alege o temă/ un subiect, se spune ce știu deja elevii despre tema respectivă, apoi se formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în timpul lecției, iar la sfârșit se verifică ce au aflat nou după desfășurarea lecției.

Metoda R.A.I. „Răspunde-Aruncă- Interoghează” este o metodă de fixare și sistematizare a cunoștințelor, dar și de verificare. Are la bază stimularea și dezvoltarea capacităților copiilor de a comunica (prin întrebări și răspunsuri) ceea ce au învățat. Urmărește realizarea feed-back-ului printr-un joc de aruncare a unei mingi ușoare. Copilul care aruncă mingea trebuie să formuleze o întrebare din cunoștințele însușite, copilului care o prinde. Cel care prinde mingea răspunde la întrebare, apoi o aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Copilul care nu știe răspunsul iese din joc, la fel ca și cel care este descoperit că nu cunoaște răspunsul la propria întrebare.

Elevii sunt încântați de această metodă – joc de constatare reciprocă a rezultatelor obținute, modalitate care se constituie în același timp și ca o strategie de învățare ce îmbină cooperarea cu competiția. Este o metodă de a realiza un feed-back rapid, într-un mod plăcut, energizant și mai puțin stresant decât metodele clasice de evaluare. Se desfășoară în scopuri constatativ – ameliorative și nu în vederea sancționării prin notă sau calificativ.

Antrenați în acest joc cu mingea, chiar și cei mai timizi elevi se simt încurajați, comunică cu ușurință și participă cu plăcere la o activitate care are în vedere atât învățarea cât și evaluarea.

Există și un oarecare suspans care întreține interesul pentru metoda R.A.I. Tensiunea este dată de faptul că nu știi la ce întrebări să te aștepți din partea colegilor tăi și din faptul că nu știi dacă mingea îți va fi sau nu adresată. Această metodă este și un exercițiu de promptitudine, atenția participanților trebuind să rămână permanent trează și distributivă.

O altă direcție spre obținerea progresului școlar al copiilor cu CES este și terapia ocupațională care se constituie într-o disciplină care valorifică informații din domeniile anatomiei, fiziologiei, pedagogiei, psihologiei, sociologiei, antropologiei, științe care studiază comportamentul uman, realizând o sinteză informațională între cunoștințele provenite din diverse științe particulare. Emil Verza arată că terapiile ocupaționale sunt de mai multe feluri, dar pentru persoanele cu deficiențe cele mai semnificative se referă la ludoterapie, muzicoterapie, terapia prin dans și ergoterapia.

Jocul, ca modalitate de relație între individ și lumea obiectelor, constituie formula primară a acțiunii umane, o formă de organizare a cogniției, o formă de organizare a cunoașterii. Cântecul, jocurile muzicale, jocurile cu text și cântec, audițiile muzicale, modelajul, desenul, pictura, sculptura sau alte activități din sfera terapiilor ocupaționale contribuie la sporirea atenției, la dezvoltarea memoriei, gândirii, imaginației a tuturor proceselor psihice implicate în învățarea de tip școlar. Prin teoria „inteligențelor multiple” ale lui H. Gardner se recunoaște faptul că oamenii învață în moduri diferite și obțin progrese școlare tot în moduri diferite.

Copiilor le plac aceste metode activ-participative și chiar dacă uneori copiii cu CES nu le înțeleg pe deplin ei solicită să participe în număr cât mai mare la realizarea lecției.

Lista metodelor și tehnicilor este foarte vastă și poate fi folosită și îmbogățită în funcție de imaginația și creativitatea dascălului și în funcție de nivelul clasei la care predă.

Progresul școlar se obține treptat prin muncă și efort uriaș depus atât de cadrul didactic cât și de elev. Capacitatea de învățare a elevilor cu CES, ambianța și sprijinul familiei și a societății în general, influențează foarte mult obținerea unui progres școlar real.

Bibliografie

1. Alois, Gherguț, Educația incluzivă și pedagogia diversității, Editura Polirom, 2016,
2. Alios, Gherguț, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Editura Polirom, 2001
3. Oprea Crenguta, 2006, Strategii didactice interactive – repere teoretice și practice, Editura Didactică și Pedagogică., 2006

CONSOLIDAREA SUNETELOR Z-S ÎN ACTIVITATEA LOGOPEDICĂ

Profesor psihopedagog: Neagoe Ancuța-Daniela, Centrul Școlar de Educație Incluzivă
„Sfântul Stelian” Costești, județul Argeș

Consoanele S, Z sunt foarte asemănătoare după punctele de articulare. Ambele sunt anterolinguale și dental alveolare. Dificultățile sau greșelile de articulare sunt de cele mai multe ori comune pentru aceste sunete.

Greșelile de pronunție ale sunetelor S, Z se numesc sigmatisme și sunt des întâlnite la vârsta preșcolară sau școlară mică.

Cele mai frecvente cauze sunt:

- poziția incorectă a limbii prin fixarea greșită a punctului de articulare;
- dirijarea laterală sau bilaterală a suflului de aer;
- deficiențe ale auzului fonematic care explică înlocuirea cu alte sunete.

Programul de exerciții logopedice cuprinde atât gimnastica articulatorie, cât și antrenarea auzului fonematic. Învățarea emiterii corecte a fiecărui sunet se face demonstrând legătura dintre poziția corectă de articulare și emisia sonoră. Antrenamentul motor și cel auditiv au drept obiectiv formarea unității anatomo-funcțional-auditivă care permite autocontrolul pronunției corecte.

În funcție de particularitățile dificultăților de pronunție se va insista pe gimnastica articulatorie sau pe antrenamentul auzului fonematic.

Programul de corectare va începe cu sunetul S, după care se va trece la învățarea sunetelor Z și Ț având ca bază sunetul S.

Exerciții de consolidare a Sunetelor Z și S:

1. Denumeste imaginea. Ce literă lipsește? Z sau S? Scrie litera care lipsește în spațiul liber.

CA_Ă

PI_ICĂ

_TRUGURE

_CAUN

_OARE

MA_Ă

NA_

CEA_

PA_ĂRE

_OLDAT

_TRUȚ

_ĂPUN

UR_

_AR

_MEURĂ

_AMBILĂ

_IDAR

_EBRĂ

_IAR

VA_Ă

BAR_Ă

VAR_Ă

AUTOBU_

ARAGA_

MÂN_

MA_ĂRE

VEIO_Ă

BIBLIOGRAFIE:

1. Vrăsmaș E. (coord.) „8 LOG. Program de exerciții logopedice pentru remedierea dislaliei”, Supliment al revistei Învățământul Preșcolar, 2009.
2. Bodea Hațegan, C. „Logopedia. Terapia Tulburărilor de Limbaj. Structuri deschise”, Editura Trei, 2016.

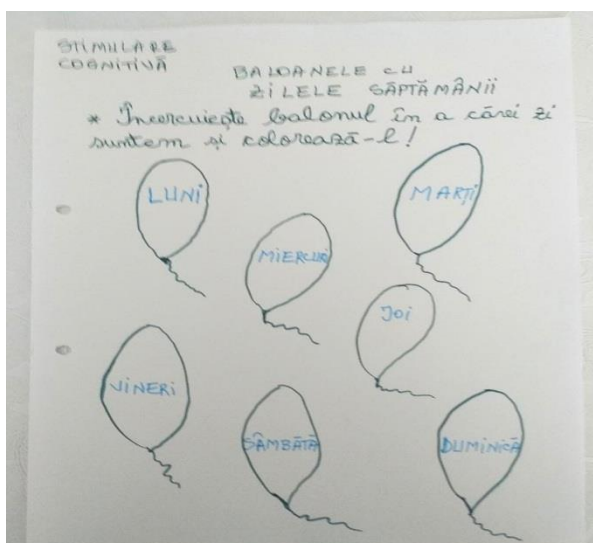
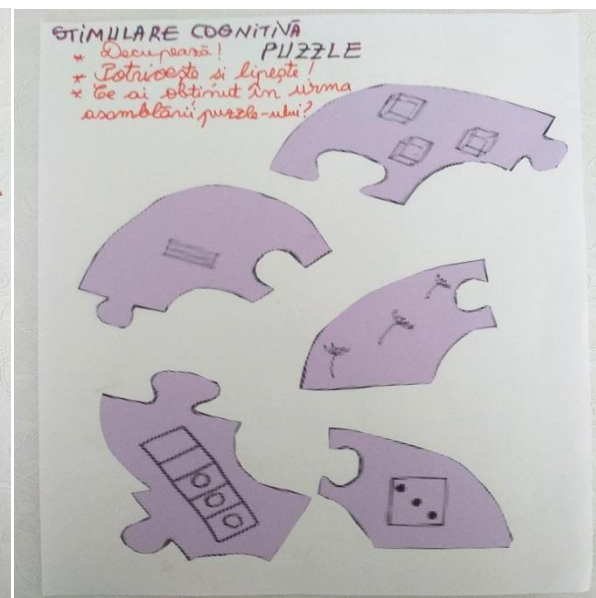
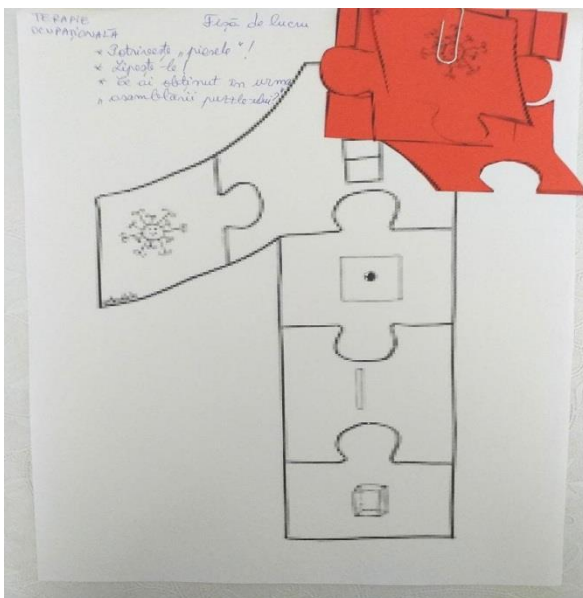
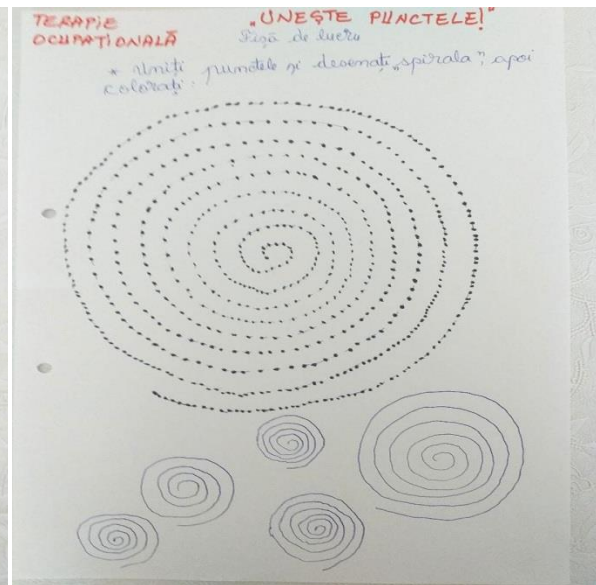
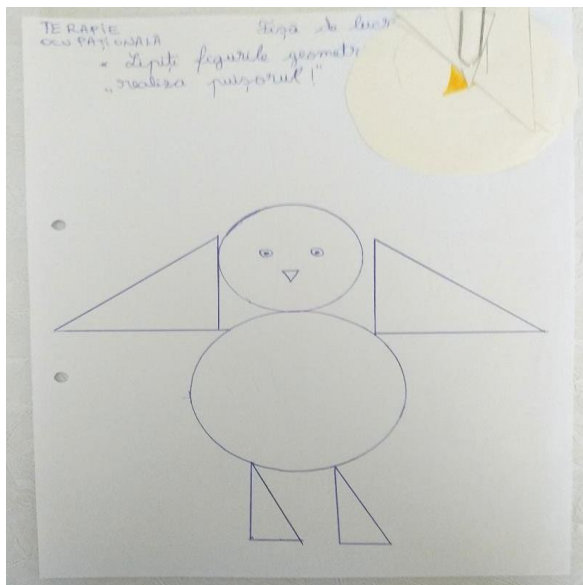
Tendențe și inovații privind reabilitarea, educația și asistența elevilor cu CES - colecții de fișe de lucru -Terapie educațională complexă și integrată

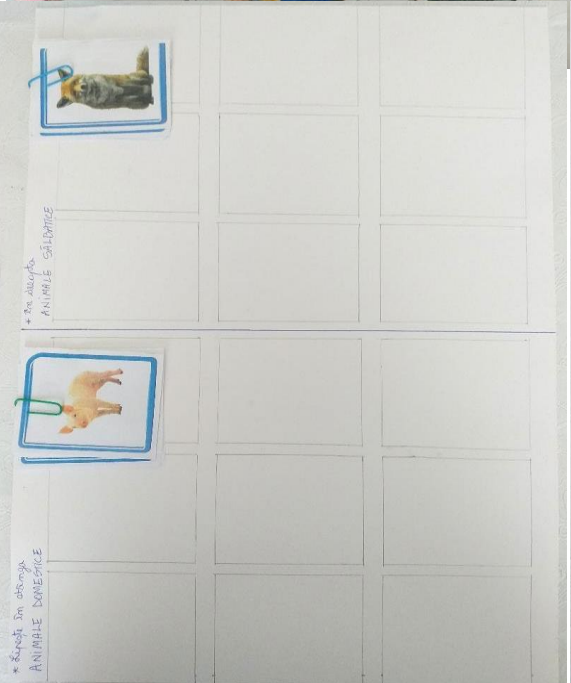
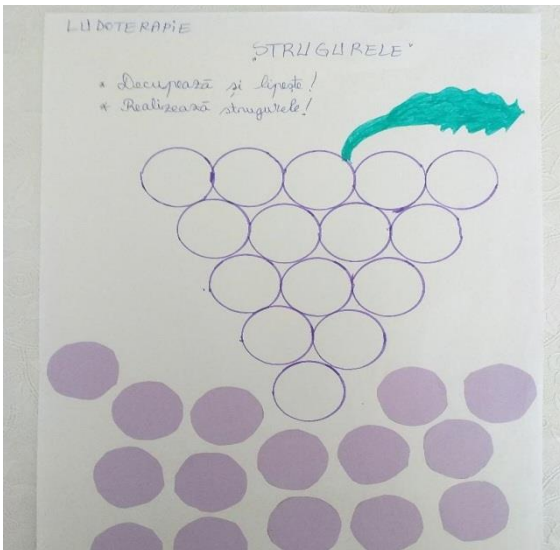
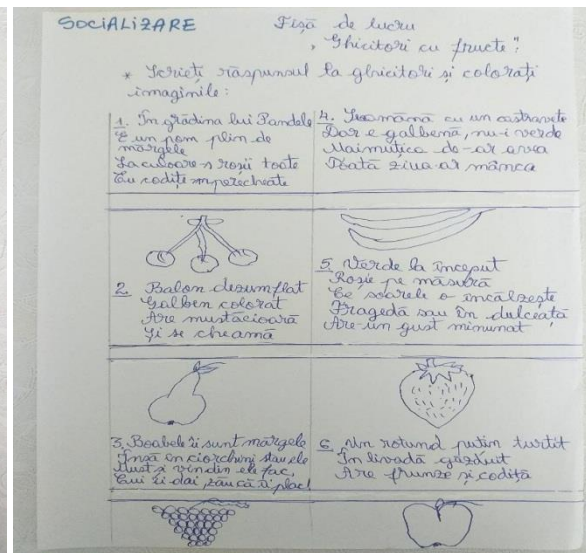
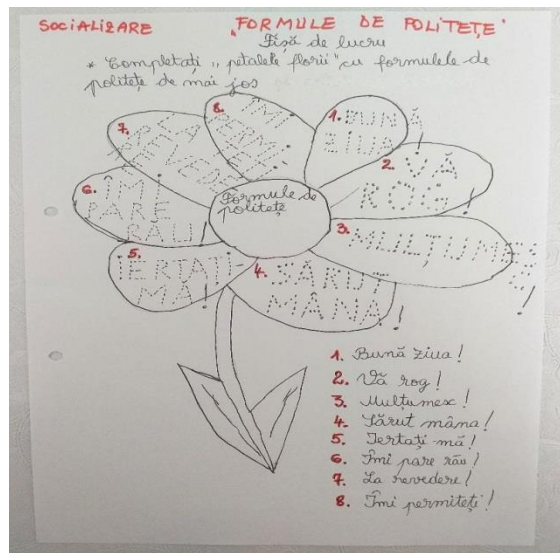
-pentru elevi cu TSA, deficiențe severe și asociate

profesor educator Cristina Neamțu,
CSEI Sf Andrei Gura Humorului, Suceava

PROIECT DIDACTIC

prof. kinetoterapie Oberșterescu Sebastian
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Aurora"
Reșița

Data:

Școala:

Clasa: a VI-a DMS

Efectiv: 1 elev

Durata: 45 min.

Profesor:

LOC DE DESFĂȘURARE: sala de kinetoterapie;

MATERIALE NECESARE: saltele, steppere.

1. Tema: Combaterea atitudinii cifotice

2. Afecțiunea: lordoză lombară funcțională

3. Simptomatologie:

- deviație a coloanei vertebrale lombare în plan sagital, având convexitatea îndreptată anterior;
- dezechilibru între musculatura sacro-lombară și musculatura abdominală – musculatura sacro-lombară scurtată și hipertona, musculatura abdominală alungită și atonă;
- bazinul prezintă o anteversie accentuată, tinzând spre orizontalizare;
- relief fesier accentuat.

4. Competențe:

C₁ Prevenirea și corectarea deficiențelor fizice în vederea dezvoltării fizice armonioase a copilului

C₂ Corectarea deficiențelor fizice existente la nivelul coloanei vertebrale

5. Obiective operaționale:

O₁ Tonifierea în condiții de scurtare (concentric) a musculaturii abdominale. **O₂** Tonifierea în condiții de alungire (excentric) a musculaturii sacro-lombare. **O₃** Corectarea poziției bazinului și a șoldurilor.

O₄ Prevenirea instalării unei cifoze compensatorii toracale.

O₅ Formarea reflexului de atitudine corectă a corpului, static și dinamic.

6. Mijloace folosite:

- exerciții statice sub formă de poziții corecte și corective ale trunchiului și coloanei vertebrale;
- exerciții dinamice care constau din mișcări ale trunchiului și membrilor pentru redresare;
- exerciții pentru abdomen;

- exerciții aplicative sub formă de mers și alergare;
- exerciții la aparate (steppere);
- exerciții de redresare pasivă și activă;

exerciții de respirație cu structură corectivă.

Verigile lecției	Metode și mijloace	Dozare	Indicații metodice și organizatorice
1.Organizarea activității	- Adunarea, verificarea frecvenței, a ținutei și a stării de sănătate a elevilor. - Anunțarea sarcinilor lecției.	1'	- în linie pe un rând;
2.Pregătirea organismului pentru efort	- Din mers, la 3 pași, ridicarea alternativă a unui genunchi la piept; - Din mers – ghemuire, ridicare și continuarea mersului; - Din mers – îndoirea trunchiului înainte cu ducerea mâinilor la vârfurile picioarelor; - Mers fandat cu ducerea trunchiului înainte; - Alergare cu genunchii la piept; - Stând depărtat: forfecarea brațelor înainte la nivelul pieptului; - Genuflexiuni cu ducerea brațelor înainte; - Stând: îndoiri înainte și răsuciri ale trunchiului; - Stând: fandare înainte 3T cu arcuire, T4-revenire; - Același cu celălalt picior; - Ghemuit cu sprijinul palmelor înainte, un picior înapoi întins - săritură cu schimbarea poziției picioarelor.	2l 2l 2l 2l 2l 2x8T 10x 2x8T 2x4T 2x4T 2x4T	-se execută exerciții de respirație între variantele de mers și alergare
3.Decontrac-turarea musculaturii bolnave	- mers liniștitor cu exerciții de respirație; - decubit dorsal pe saltea, cu genunchii îndoiți și tălpile pe saltea; - îndoirea genunchilor la piept și menținerea poziției.	2l 1' 2x10''	- cu relaxare neuromusculară
4.Exercitarea componentei neuro-psihice	- corectarea poziției deficitare; - redresare activă; - redresare activă cu ochii închiși; - alergare usoară - la semnal oprire în atitudine corectă.	1' 30'' 30'' 1'	- se execută individual - se fac corectări - se pune accent pe conștientizarea atitudinii corecte

5.Exercitarea componentei musculo- articulare	Exerciții pe stepper:		
	• Stând: pas înainte pe stepper cu ridicarea genunchiului la piept.	2x8T	- se execută corect exercițiile
	• Același, cu celălalt picior.	2x8T	- ritmul se va regla în funcție de exercițiu
	• Stând: pas înainte pe stepper cu ridicarea unui genunchi la piept în 3T; T4 – coborâre.	2x4T	- se va efectua inspir pe extensii, expir pe flexii
	• Același cu celălalt picior.	2x4T	- se vor efectua
	• Stând pe stepper: pas înapoi, fandare cu trunchiul înainte; alternarea picioarelor.	2x8T	permanent corectări
	• Același cu arcuire în 3T; T4 – revenire.	2x4T	

	• Stând pe stepper – îndoirea trunchiului înainte cu ducerea mâinilor la vârfurile picioarelor. • Așezat pe stepper - aducerea genunchilor la piept, cu bărbia în piept și spatele rotunjit: rulări înainte – înapoi pe tălpi. • Așezat pe stepper cu sprijinul palmelor înapoi – aducerea genunchilor la piept și întinderea picioarelor înainte. • Stând pe un picior: ridicarea genunchiului susținut cu mâinile la piept. • Se repetă și cu celălalt genunchi.	4x 4x 2x8T 2x10'' 2x10''	
6.Revenirea la exercitarea componentei neuro-psihiice	Mers cu relaxarea brațelor și picioarelor. Mers cu trunchiul aplecat înainte, cu mâinile pe șolduri. Mers cu oprire în atitudine corectă, la comandă. Mers cu exerciții ample de respirație.	30'' 30'' 1' 1'	- se fac corectări - se conștientizează atitudinea corectă - să efectueze corect exercițiile de respirație
7.Concluzii și aprecieri	- aprecieri, indicații și recomandări privind activitatea independentă a elevilor.	30''	

Tehnologiile informatice și de comunicare în susținerea educației incluzive

profesor Marilena-Elena Ogaru
profesor Elena Germaine Pană
Colegiul Național „Alexandru Odobescu”- Pitești

Cu toții suntem de acord că accesul la tehnologiile informatice și ale comunicării poate reduce inegalitățile în educație și că aceste tehnologii pot fi un instrument foarte puternic în promovarea incluziunii școlare.

Totuși, un acces limitat sau nepotrivit pentru aceste tehnologii poate, din contră, să fie perceput ca un factor de întărire a inegalităților în educație pentru anumiți elevi și, mai ales pentru cei cu CES în special.

Resursele digitale care s-ar putea dezvolta în interiorul sistemului educativ pot părea promițătoare în sectorul educației elevilor cu CES.

Avantajele tehnologiilor informatice și de comunicare în susținerea educației elevilor cu CES:

- integrarea continuă a tehnologiilor informatice și de comunicare în obiectivele educației copiilor cu CES în cadrul politicilor generale ale educației
- integrarea tehnologiilor informatice și de comunicare în planurile educative individuale;
- accesul la o informare globală pe internet;
- existența unor proiecte și inițiative specializate;
- principiul dreptului elevilor la tehnologii informatice și de comunicare;
- legislație specifică asupra handicapului și educației elevilor cu CES care promovează tehnologiile informatice și de comunicare în educație elevilor cu CES;

Aspecte legate de aplicarea tehnologiilor informatice și de comunicare în educarea copiilor cu CES.

Tehnologiile informatice și de comunicare sunt folosite pentru a umple un ansamblu de funcțiuni în domeniul elevilor cu CES. Ele pot fi folosite ca:

- instrument de predare;
- instrument de învățare;
- mediu pedagogic și context de învățare;
- instrument de comunicare;
- ajutor terapeutic;
- instrument de evaluare;
- instrument pentru sarcini administrative.

De altfel, potențialul tehnologiilor informatice și de comunicare de a fi utilizate ca tehnologii de asistență individuală (sau adată) pentru a răspunde nevoilor fizice, senzoriale și intelectuale ale elevilor este enorm. În vederea aplicării tehnologiilor informatice și de comunicare în contextul educației elevilor cu CES există o preocupare pentru asigurarea:

- infrastructurii (hardware, software și acces la Internet);
- legăturii cu științele educației (pedagogiei);

- provocărilor pentru profesori;
- provocărilor pentru elevi.

Aplicarea tehnologiilor informatice și de comunicare în educarea copiilor, în general, dar și a celor cu nevoi speciale a cunoscut o accelerare în perioada pandemiei Covid-19, când ne-am confruntat cu numeroase nevoi legate de utilizarea acestor tehnologii. Acela a fost punctul în care s-a simțit nevoia acută de capacități digitale în domeniul educației și formării. În plus, s-a observat existența inegalităților de șanse între cei cu acces la tehnologiile digitale și care nu au acces, enumerând aici îndeosebi persoane din medii defavorizate sau cu nevoi speciale.

În plus, pentru sistemele de educație și formare, pandemia a demonstrat că este nevoie de capacități digitale atât în rândul profesorilor, cât și în rândul elevilor, cu atât mai mult în rândul celor cu CES.

Tranziția de la învățământul tradițional la învățământul online a generat metode noi și inovatoare care să asigure organizarea de activități de predare-evaluare-învățare bazate pe interacțiune, realizată într-un mod personal și flexibil online.

Legături cu teoriile educației (pedagogiei)

- dezvoltarea metodelor de utilizare a tehnologiilor informatice și de comunicare ca sprijin pedagogic pentru învățarea tuturor elevilor;
- diseminarea informației despre utilizarea efectivă a tehnologiilor informatice și de comunicare în mediul de învățare și cu o bună practică pedagogică;
- metode de utilizare a tehnologiilor informatice și de comunicare pentru a răspunde cerințelor programelor școlare în vigoare;
- tehnologiile informatice și de comunicare aducă o valoare adăugată în termeni de experiență educativă pentru elevii cu CES;
- tehnologiile informatice și de comunicare sunt folosite pentru a susține o filozofie pedagogică specială: „școala pentru toți”.

În concluzie, putem spune că tehnologiile informatice și de comunicare au devenit parte integrantă a dispozițiilor educației elevilor cu CES unde fiecare școală își definește propriile concepte despre modul de utilizare cât mai eficientă a tehnologiilor informatice și de comunicare pentru a răspunde nevoilor elevilor cu CES.

Scopul acestor tehnologii în structurile educative care au elevi cu nevoi speciale poate fi perceput ca o încercare de a răspunde nevoilor individuale ale acestor elevi cu ajutorul unei infrastructuri tehnice personale adaptate. Punerea în funcțiune a unei astfel de infrastructuri necesită luarea în calcul a principiilor cheie de predare-învățare și identificarea diferitelor tehnici și stiluri de învățare.

Deoarece se folosește din ce în ce mai mult conceptul de „a învăța să înveți”, de „învățare pe tot parcursul vieții”, de „învățare la distanță și online”, metodologia educativă tradițională are nevoie să se schimbe într-un mod drastic pentru toți factorii implicați: elevi, persoane care lucrează cu aceștia.

Accesul la diferite forme de TIC în educație este o realitate pentru numeroși elevi cu nevoi speciale, dar nu pentru toți. Am putea oferi elevilor egalitate de șanse în ceea ce privește accesul la tehnologiile informatice și de comunicare printr-o infrastructură specifică, o susținere

specializată și profesori competenți și experimentați în domeniul tehnologiilor informatice și de comunicare. Acesta rămâne un scop de atins.

Bibliografie:

1. Collis, B. *Pedagogical Re-engineering: A Model for the Analysis and Re-Design of Courses for the WWW. Keynote*, University of Tampere, Finland, 1997
2. Enache, C., Gherghe C., *Proiect pachete software – Hot Potatoes*, Galati, 2009
3. Făt S, Labăr, A. *Eficiența utilizării noilor tehnologii în educație*. EduTIC. Raport de cercetare evaluativă. Bucuresti: Centrul pentru Inovare în Educație, online

Sitografie:

1. www.elearning.ro/resurse/EduTIC2009_Raport.pdf , 2009. <http://elearning.lauder-reut.ro>
2. https://www.european-agency.org/sites/default/files/special-needs-education-in-europe_sne_europe_fr.pdf

Utilizarea basmului ca terapie într-un plan de intervenție

**Profesor învățământ preșcolar Adriana Angela
Pătrușel Grădinița P.P."Palatul Fermecat"Arad
Structură Grădinița P.N. Nr.8 Arad**

1.Date despre subiect:

P.D. are 5 ani și este în grupa mijlocie. Face parte dintr-o familie formată din 6 membri: 2 adulți (părinții) și 4 copii (2 fete și 2 băieți). Băiatul este al treilea născut din familie. Mama este casnică, doar tatăl muncește de dimineața până seara, având 2 slujbe. Mama este copleșită de treburile casnice, având o fetiță de 2 ani și un băat (fratele mai mare al lui P.D.) diagnosticat cu ADHD. P.D. este diagnosticat cu retard, având și probleme comportamentale și socializare.

2.Date despre problema identificată(operaționalizat):

P.D. a frecventat foarte puțin grupa mică datorită problemelor de sănătate. Încă din prima lună s-au remarcat slabe rezultate pe care le avea la învățătură, dar mai ales devieri comportamentale, concretizate în agresivitate fizică (se bătea cu colegii, îi lovea intenționat și le trântea obiectele), se joacă violent, îi face plăcere să-și necăjească colegii. Părinții sunt supărați de situația creată, de comportamentul lui și de rezultatele la învățătură. Invitându-i la grădiniță, am aflat că atât mama cât și tata se simt răspunzători de comportamentul lui P.D., deoarece, spuneau ei, fratele diagnosticat cu ADHD le acaperează toată atenția. Părinții au mai menționat că aceleși comportament pe care-l are la grădiniță îl are și față de sora mai mică, de 2 ani. Părinții afirmă că își iubesc foarte mult copilul și consideră că au geșit prin faptul că nu-i acordă suficient timp. Între cei doi soți există un climat familial adecvat, cu excepția unor mici certuri inerente . Mama afirmă că lui P.D. îi place la grădiniță, îi este dor de educatoare atunci când absentează.

3.Date despre cauze:

Individuale: comportament agresiv, iritabilitate.

Relaționale: lipsa relaționării cu colegii de grupă.

Dependente de context: "absența" părinților.

4. Stabilirea obiectivelor:

- pe termen lung: - cunoașterea intereselor și a aptitudinilor lui P.N., necesare implicării în anumite activități pentru dezvoltarea unei personalități armonioase;
- conștientizarea de către băiat, a adevăratelor cauze ale comportamentului său și identificarea principalelor căi de acțiune;
- conștientizarea riscului săvârșirii unor comportamente deviante; educarea copilului, în a învăța să se stăpânească, să își controleze comportamentele impulsive, să aiba o mai bună toleranță la frustrare;
- formarea unui EU social, bazat pe o imagine și o stimă de sine conform posibilităților reale ale personalității.

- pe termen scurt: : - identificarea cauzelor care conduc către comportamentele respective;
  - identificarea și analiza situațiilor cu impact major asupra comportamentului: cunoașterea tipului de relații cu principalele persoane adulte;
  - cunoașterea nivelului de adaptare și de evoluție a copilului, necesare pentru a identifica punctele forte și punctele slabe ale personalității;
  - convingerea și conștientizarea din partea părinților și acordarea sprijinului afectiv și comunicațional necesar.

5. Alegerea unei tehnici

Ex: BASMUL (povestea terapeutică "Povestea ariciului Pogonici")

6. Adaptarea tehnicii la specificul

cazului Construirea unui basm

7. Modalități de evaluare a reușitei intervenției (raportare la obiective)

Proiectarea acțiunii în viața școlară; reducerea agresivității interpersonale.

Într-o pădure trăia un arici care obișnuia să rupă flori și să le strivească. Cu fiecare zi, ariciul se simțea tot mai singur pentru că nimeni nu mai voia să se joace cu el.

Într-o zi, o căprioară îl văzu rupând flori și-l întrebă de ce face acest lucru. Pogonici simți cum îl cuprinde supărarea:

- Vezi-ți de treaba ta, că mă superi! zise ariciul.

- Dar nu e bine să rupi flori degeaba, că nu ți-au făcut nici un rău, îi răspunse căprioara.

Ariciul plecă mai departe.

La marginea lacului văzu un iepuraș care dormea. Ariciul începu să fluiera tare.

- Hei, nu vezi că dorm? strigă iepurașul supărat.

- Puțin îmi pasă, zise ariciul și plecă mai departe.

Zilele care urmară trecură la fel.(basmul rămâne blocat)

- Ariciului nu-i place să se simtă singur, nu-i așa? Ce ar putea face ca celelalte animale să se joace cu el?

(Continuarea forțată) Mama și tatăl ariciului au mers la bufnița cea înțeleaptă să le dea un sfat pentru micul arici. Aceasta le-a dat o pulbere magică pe care au aruncat-o peste țepii micului arici. Când micuțul se enerva țepii acestuia deveneau uriași și atunci cei din jurul său erau răbdători cu el și încercau să-l înțeleagă.

Dar ariciul nostru nu și-a scimbat comportamentul. Într-o zi a mers pe Pământul interzis. Circulau povești înfiorătoare despre Pământul Interzis pe care însă n-a pășit încă nimeni. Se spune că mai de mult acolo ar fi stat strămoșii lor până când uriașii groaznici i-au gonit cu bâte de foc. Nu bine puse piciorul pe acest tărâm că un gard electric i-a ars lăbuța. Nu mai poate fi vorba de întoarcere. Ariciul suferă. Își linge rănilor, durerile

sunt din ce în ce mai mari. Îi vin în minte întâmplările povestite despre Pământul Interzis și tremură de frică. Dar ce se întâmplă? Țepii ariciului încep să se micșoreze. Dintr-odată simte că pământul începe să se cutremure sub el. Ar dori să fugă, dar nu poate din cauza rănilor dureroase. Bine că a reușit să se micșoreze, astfel se poate ascunde după o creangă putrezită. Privește cu bagăre de seamă și vede cu groază uriașii despre care i-au povestit. Dar atunci când uriașii încep să-l ațâțe cu bâte, devine foarte furios, atât de furios, încât uită de frică. Și dintr-odată țepii încep să crească, devine din ce în ce mai mare, până ce e mai mare cu câțiva centimetri decât uriașii. Uriașii! Ce fel de uriași? Abia acum își dă seama că aceștia nu pot fi uriașii temuți. În primul rând nu sunt foarte mari, apoi stau tremurând în fața lui, pe care-l cred un monstru. Ființele necunoscute fug țipând când ariciul își ridică pumnul. Au crezut că-i va ataca.

- Nu fugiți, nu vă fac nici un rău! strigă după ei, dar degeaba, deja s-au retras. Ariciul devine trist, rănilor îi dor din nou și corpul i se micșorează. Începe să plângă.

Atunci una din creaturi se apropie precaut și înainte ca ariciul să se miște îl ia jos din tușiș.

- Ce ochi frumoși și buni ai tu! Nu poți fi periculos. Copiii sunt prostuți și lași, se tem de tine. Te ajut imediat. Mă numesc Marta. Tu cum te numești:

- Ma cheamă D. Tu nu ești uriaș?

- Uriaș? Cum să fiu uriaș? Sunt om. Dar tu?

- Sunt arici, nu vezi?

- Din păcate, nu. Dacă n-ai avea capul rotund, te-aș fi considerat un soi de dinozaur. Dar orice ai fi, arici sau altceva, important e că ești draguț.

- Vai, m-ai încurcat cu totul! Nerăbdătorul arici începe să se enerveze și țepii încep să-i crească.

- Hei, nu mai fă pe vrăjitorul, că până la urmă îmi va fi frică de tine!

- Nu, nu trebuie să-ți fie frică, mai cu seamă trebuie să te bucuri. Și D. îi povestește Martei problemele sale din trecut.

În ciuda durerii D. se simte bine deoarece Marta este atentă la el și nu trebuie să facă pe eroul.

N-ar fi rău să rămâi atât de mic. Așa te-aș putea ascunde acasă până ce te vei vindeca. Nu mai crește, că te vor descoperi!

- Asta va fi posibil doar dacă nu mă voi enerva deloc. Nu cred că-mi va reuși.

- Toată lumea se mai enervează câteodată, nu trebuie să renunți de tot la asta. E important să recunoști din ce cauză și de ce ai devenit furios ca să poți fi cârmaciul propriilor sentimente.

- Asta nu mai înțeleg.

- Până acum toanele tale te-au condus, ele ți-au influențat comportamentul. Ele ți-au dat ordine. Dacă ești nervos, nu ești așa numai pentru că nu ești de acord cu

ceva. Între timp ești și trist pentru că ai senzația că ceilalți te-au părăsit, te-au respins, te-au jignit. Ai senzația că ești singur și că ți s-a făcut o nedreptate, ori ești nesigur, dezamăgit, speriat. Nu este de mirare că ești atât de diferit de ceilalți arici.

- Așa frumos n-a vorbit nimeni cu mine până acum! spune D. încurcat și țepii i s-au retras.

- În sfârșit, în sfârșit! Sunt arici de-a binelea! Sunt un arici adevărat! Un arici fericit! se bucură D. Marta se bucură împreună cu el.

- Acum e timpul să căutăm o ascunzătoare. Unde te-aș putea piti? se întreabă Marta.

- Nu mă lăsa singur! Mi-e teamă! se jeluie D. și devine mic de tot.

- Nici gând să te las singur. E un sentiment îngrozitor să fii singur printre străini și să mai fii și rănit. Te admir, ești foarte curajos! D. oftează mai liniștit și redevine mic și frumos.

- Vezi, nici nu mai trebuie să-ți explic cum să-ți definești sentimentele. Tu însuți

le recunoști și le exprimi. Bravo! Înveți foarte repede. Acum îți voi schimba pansamentul.

- Auuuu! Atenție! fața lui D. se schimonosește și începe să se ridice în el furia. Apoi își dă seama că Marta nu-i provoacă intenționat durerea, ci vrea să-l ajute. Furia i s-a

trezit de durere și nu împotriva Martei. Puțin lipsea și ar fi devenit nedrept. Îi pare rău deja că a pufăit nervos din nări. Noroc că n-a devenit și mai nervos și n-a zgâriat-o pe Marta. „Mai era puțin și-mi pierdeam un prieten din cauza firii mele de supărăcios”, gândește în sinea lui și-i cere iertare Martei.

- Și de-aici reiese cât de tare și curajos ești, pentru că ești în stare să recunoști c-ai greșit. E o performanță serioasă că n-ai devenit nedrept. Sigur că neamul aricilor va fi tot atât de mândru de tine ca și mine, spune Marta.

Marta îl ascunse pe D. în mansardă. Nu scosese un sunet, până când Marta s-a întors de la școală. Când sosește Marta, îi laudă răbdarea și-i arată cât de mult ține la el.

Rănila i se vindecă repede. D. nici nu se poate bucura de vindecarea rapidă, deoarece ar mai sta bucuros la Marta. Dar un arici nu poate trăi printre oameni. Trebuie să-și ia rămas bun. Marta îl însoțește până la granița fermecată.

- Sunt foarte trist pentru că trebuie să ne despărțim. Ce să fac? și plânge.

Dintr-odată se aud strigăte de peste graniță. Tatăl și mama lui D. îl cheamă.

Dar nu numai ei, ci și alți arici au încălcat legea de dragul lui D. și s-au apropiat de granița fermecată. D. se miră. „Atât de mult contez pentru ei? Nu m-aș fi gândit niciodată.” Marta îl trecu peste gardul electric.

Bufnița cea înțeleaptă le dă un sfat părinților: în fiecare seară să scrijelească un semn în scoarța unui copac, ca să știe de ce în ziua aceea părinții lui erau mândri de fiul lor, pentru ce l-au iubit și ce le-a plăcut cel mai mult la el. Bineînțeles, să-i spună și cu vorbe, dar e important ca lauda să apară și ca un semn. Dacă vreodată D. va fi trist, nervos, ori se va simți singur e de-ajuns să privească semnele scrijelite în copac și țepii vor deveni mici de tot.

BIBLIOGRAFIE:

Asociația Română pentru Cercetare ARCI., suport de curs ”TEHNICI INOVATIVE DE EDUCAȚIE”.

Maria Dorina Pașca, ”Povestea Terapeutică”, Editura Ardealul, Casa de editură Mureș, 2004

Educația integrată – o cale de recuperare a copiilor cu cerințe educative speciale

**Profesor Petre Florina
Colegiul Național „Vladimir Streinu”, Găești**

Principiul de bază al sistemului educațional public este acela că școala trebuie să fie pentru toți copiii, că aceștia pot și trebuie să fie educați împreună dacă urmează să trăiască împreună și că școala trebuie să fie pregătită să se schimbe pentru a răspunde nevoilor copiilor pe care îi educă.

Educația integrată se referă la integrarea în structurile învățământului de masă, la activitățile formale și nonformale a copiilor cu cerințe educative speciale, pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.

Promovarea educației integrate în cadrul sistemului educațional public pornește de la următoarele premise: caracterul democratic al sistemelor școlare,

egalitatea șanselor educaționale și discriminarea pozitivă. Asigurarea egalității de șanse nu presupune asigurarea de condiții identice de instruire, deoarece nu toți elevii profită în același fel de ele. A asigura șanse egale elevilor înseamnă a asigura posibilități maxime fiecăruia, funcție de aptitudinile și interesele sale.

Pentru ca activitatea instructiv-educativă să fie profitabilă pentru toți elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferențiat. Activitățile realizate trebuie adaptate la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parte.

Predarea este un act de cooperare, reflecție și descoperire, la care participă atât profesorul (care poate coopera cu colegii săi) cât și elevii unei clase. O resursă importantă pentru profesor în predare este cooperarea elevilor. Pregătirea predării și de multe ori realizarea ei se completează cu cooperarea între profesori și chiar cooperarea cu unii părinți.

Fiecare școală care dorește să fie deschisă și flexibilă, abordând maniera integrării, trebuie, prin managementul pe care îl propune:

- să asigure o înțelegere reală a ceea ce este integrarea, nu tratarea ca pe o simplă plasare a copiilor împreună;
- să recunoască legăturile dintre educația integrată și valorizarea diversității umane. Această manieră asigură promovarea ethosului școlar care valorizează toți copiii și familiile lor ;
- să favorizeze un climat de sprijin flexibil și răspunsuri creative la nevoile / cerințele individuale. Lipsa de succes la răspunsurile inițiale nu trebuie să constituie un motiv pentru a abandona integrarea, ci să devină un punct de plecare;
- recunoașterea incluziunii ca o parte a politicilor de egalizare a șanselor cu aranjamentele clare pentru implementare, fundamentare și monitorizare ;
- să asigure că admiterea copiilor cu cerințe educative speciale în structuri educative este orientată pozitiv și cu sensibilitate. În unele cazuri trebuie să se ia în calcul prezența unui sprijin adecvat, a unui sfat potrivit și a unei orientări cât mai eficiente pentru a se asigura că toate nevoile copiilor sunt rezolvate pozitiv, că toți copiii și părinții trebuie să se simtă acceptați;
- să lucreze în colaborare cu autoritățile locale și agențiile pentru a identifica barierele posibile și să ia în considerare cum pot fi mai bine depășite ;
- să recunoască că schimbările în practicile educative vor necesita sprijinul întregului personal al școlii și al comunității locale. Toți trebuie implicați și consultați în dezvoltarea integrată/incluzivă a școlii;
- să susțină accesul personalului la ocazii de dezvoltare profesională care să susțină / sprijine dezvoltarea unor practici incluzive.

În perspectiva școlii incluzive înțeleasă ca școală care se deschide flexibil tuturor copiilor, dificultățile de învățare sunt considerate probleme normale în activitatea didactică. Rezolvarea lor este un prilej și o provocare pentru profesori și elevi. Managerii școlii și ceilalți factori implicați. Fiecare act didactic este o presiune asupra copilului și trebuie completat cu un sprijin corespunzător.

Profesorii trebuie să pornească în rezolvarea problemelor din clasa de la următoarele acțiuni legate de elev, de grup sau chiar de propria persoană, care determină maniera incluzivă. Legat de elev, profesorii trebuie să cunoască individualitatea în mod global și pe anumite componente care dovedesc nevoia de intervenție și, de asemenea, să detecteze ariile de dificultate în special când acestea sunt intermitente și temporale. Legat de grup, profesorii trebuie să cunoască relațiile din clasă și să folosească tehnicile de negociere, cooperare, colaborare și comunicare în activitățile de grup. În ceea ce privește propria persoană, profesorul trebuie să-și folosească experiența într-un mod reflexiv și empatic, să folosească

colaborarea cu ceilalți profesori și cu managerul școlii, fără să înceteze să se informeze permanent de practici și teorii noi pe care să le implementeze în activitățile sale.

Iată câteva metode de lucru cu elevii cu nevoi speciale, menite să conducă la recuperarea acestora.

1. În timp ce clasa lucrează la o activitate, profesorul se poate ocupa de unul sau doi copii, reluând cu aceștia principalele puncte ale lecției sau ajutându-i să înceapă să rezolve singuri sarcina legată de subiectul lecției respective.

2. Copiii pot fi organizați pe grupe, pe nivele de abilitate. Profesorul poate trece de la un grup la altul, pentru a oferi asistență adecvată necesităților celor din fiecare grup. Această modalitate trebuie folosită cu echilibru, deoarece adeseori gruparea după abilități tinde să dea naștere la "etichetare", iar copiii vor învăța foarte repede să se identifice cu grupul de "învingători" sau de "învinși". În același mod se pot alcătui însă grupuri mixte, astfel încât fiecare copil, prin ceea ce are de făcut să contribuie la sarcina grupului. Cadrele didactice au obligația de a observa atent fiecare elev pentru a stabili cerințele individuale de învățare, dar și pentru a planifica activități instructive adecvate nivelului de dezvoltare al fiecărui copil.

3. Copilul cu cerințe speciale poate lucra împreună cu un alt coleg mai capabil, care, după ce și-a terminat sarcina pe care a avut-o el de rezolvat, îl poate ajuta să-și organizeze munca. Ambii elevi sunt angajați în acest fel. Acest mod de lucru este cunoscut sub denumirea de "învățarea elev-elev". Cadrele didactice trebuie să se implice în promovarea interacțiunilor dintre elevii clasei și să ofere ocazii variate în care aceștia să comunice între ei, să relaționeze și să coopereze la rezolvarea unor diverse situații de învățare.

4. În cadrul activităților de predare-învățare în clasele în care sunt integrați elevi cu dizabilități de vedere trebuie să se acorde o atenție deosebită unor elemente care să asigure egalitatea șanselor în educație și pentru această categorie de copii (așezarea elevului în primele bănci, cu privirea perpendiculară pe suprafața tablei; scrierea clară a notițelor pe tablă, însoțită apoi de lectura lor simultană cu voce tare; descrierile și instrucțiunile verbale să fie cât mai clare; alocarea unui timp suficient pentru sarcinile de învățare).

5. Dacă școala are posibilitatea de a lucra cu profesori resursă sau cu profesori specialiști, aceștia pot fi solicitați să ajute profesorii școlii în planificarea și proiectarea lecțiilor și la stabilirea metodelor de predare-învățare adecvate. Aceștia pot fi solicitați, din când în când și pentru a oferi sprijin individual unor elevi din clasă.

În țările mai dezvoltate, școala angajează asistenți pentru profesori, care lucrează în clasă cu profesorul respectiv. Este foarte important ca între profesor și asistent să existe o bună comunicare și o planificare preliminară a modului de lucru. În aceeași măsură, însă, prezența unui asistent în timpul orelor de clasă poate fi un element de inhibiție pentru elevul cu cerințe speciale, care ar putea avea rețineri în participarea activă la ore, dacă lecțiile nu sunt organizate astfel încât fiecare elev să se simtă parte a grupului clasei. Rolul cadrului didactic este să creeze o ambianță emoțională care să stimuleze sentimentul de siguranță și să valorizeze reușitele elevilor, găsind astfel un mijloc de întărire a motivației privind participarea lor în diverse activități didactice.

Studiile și dezbaterile privind integrarea copiilor cu CES în învățământul public au constituit o oportunitate pentru dezvoltarea unor procese incluzive reale prin care copiii / elevii cu nevoi educaționale speciale sunt tratați la fel ca și elevii valizi, dar în același timp ținându-se seama de limitele impuse de deficiențele lor specifice. În procesul de educație sunt scoase la lumină și valorificate cele mai bune resurse ale fiecărui elev astfel încât acesta să poată arăta ceea ce știe, să poată înțelege nivelul la care a ajuns și ce este necesar să facă în continuare.

Mediul de învățare reprezintă cadrul în care se realizează învățarea. Elevii, ca și adulții, au reacții pozitive față de un mediu de lucru plăcut, în măsura în care simt că le aparține. În școala incluzivă crearea unui mediu de învățare interesant, stimulativ, prietenos față de elevi, în care toți copiii să se simtă confortabil, în siguranță și valorizați constituie o preocupare importantă a cadrului didactic.

În concluzie integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în școli obișnuite este o necesitate a prezentului și a viitorului deoarece includerea lor în societate în forma școlară, la început, asigură o mai bună adaptare la condițiile mediului de mai târziu, ei învață treptat cum să răspundă solicitărilor tot mai diverse, cunoscând realitatea dintr-o perspectivă mai largă.

Bibliografie:

1. Adina, Ecaterina, Vrășmaș, 2004, Introducere în educația cerințelor speciale, Editura Credis, București
2. Boici Gherghina, 1998, Evaluarea copiilor cu CES în perspectiva integrării, Editura Timpul, Reșița
3. Gherguț, Alois (2006), Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași
4. Gherguț, Alois (2005) – Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași

INSTRUIREA ASISTATĂ DE CALCULATOR ȘI ÎNVĂȚAREA MULTIMEDIA. EFICIENTIZAREA UTILIZĂRII TEHNOLOGIEI INFORMAȚIEI ȘI COMUNICĂRII ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII DIDACTICE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT PENTRU ELEVII CU DIZABILITĂȚI

AUTOR 1: PROFESOR ANCUȚA PITICARU, CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ C.S.E.I. SF. ANDREI GURA HUMORULUI

AUTOR 2: PROFESOR ELENA MIHAELA ZUS, CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ C.S.E.I. SF. ANDREI GURA HUMORULUI

1. Eficientizarea utilizării tehnologiei informației și comunicării în desfășurarea activității didactice în învățământ pentru elevii cu dizabilități

Integrarea tehnologiilor informaționale computerizate și a multimediei în strategiile de instruire și autoinstruire, oferă azi soluții promițătoare pentru concretizarea aplicațiilor psihopedagogiei cognitive pentru practica educațională. Progresele remarcabile în domeniul tehnicii de calcul, în paralel cu dezvoltarea psihologiei cognitive, au deschis perspectivele unor noi tehnologii de instruire: tehnicile informaționale computerizate, instruirea asistată de calculator (Î.A.C) și învățarea multimedia – bazată pe utilizarea Noilor Tehnologii de Informare și Comunicare, cu un real potențial de sprijin în activitatea de învățare. Nu utilizarea tehnologiilor computerizate și multimedia în sine au efecte educative, ci important este cum le integrăm într-o strategie de instruire și autoinstruire bine gândită. O cantitate mai mare de informație nu înseamnă mai multe cunoștințe bine structurate, de aceea rolul fundamental al informaticii în școală este nu

numai de a permite accesul tinerilor cu sau fără cerințe speciale la dobândirea de noi cunoștințe, ci la asigurarea dezvoltării altor instrumente de învățare a unor noi culturi care să le ușureze procesul de reorganizare permanentă a cunoștințelor.

În zilele noastre, mai mult ca în alte vremuri, cei care nu-și pot folosi mâinile pentru a scrie, cuvântul pentru a vorbi, nu au vederea și auzul funcționale, sau nu prezintă acele capacități intelectuale pentru a înțelege realitatea din jurul lor, mai ales persoanele cu deficiențe senzoriale și de mobilitate, prin dispunerea de acele instrumente informatice adecvate, pot fi antrenate în activități socialmente utile, care să le permită adaptarea și integrarea lor în forme moderne de conviețuire socială. În numeroase țări există programe de cercetare prioritare în domeniul accesibilității și aplicațiilor pentru persoanele cu nevoi speciale, cum ar fi: îngrijirea la domiciliu, televiziunea interactivă digitală, minoritățile etnice și limbile minoritare, învățământul electronic, accesul la servicii publice și lucrul la distanță, interacțiunea cu elementele mediului fizic și informațional.

Prin centrarea tehnologiilor informaționale și de acces pe cele patru mari grupe: comunicare, mobilitate, manipulare și orientare, se realizează compensarea limitelor impuse de dizabilitate și dezvoltarea nivelului de autonomie personală și socială.

Având în vedere scopul unei societăți informaționale incluzive, o societate informațională pentru toți, prin totalitatea acțiunilor întreprinse spre e-incluziune, inclusiv în mediul școlar, se permite fiecărei persoane să participe la societatea informațională indiferent de situația personală sau socială defavorizată în care se află. Astfel noua orientare spre e-incluziune este absolut necesară în cadrul unei societăți bazate pe cunoaștere - echitate socială, prin creșterea productivității și reducerea costurilor antrenate de excluziunea social-economică și diversificarea oportunităților de piață pentru sectorul Tic, dezvoltarea unui mediu școlar incluziv prin mediere și suport în schimbarea și adaptarea mediului școlar inclusiv prin participare și învățare la distanță când situația o impune (dizabilități locomotorii grave, izolare, mobilizare la domiciliu, afecțiuni cronice, accidente, etc.)

În procesul instructiv-educativ al copiilor cu C.E.S. computerul joacă două roluri importante: suport în comunicare și sprijin în învățare. Folosirea lui face posibilă învățarea prin creșterea concentrării, atenției, prin dezvoltarea comunicării și a deprinderilor sociale, devenind mai puțin dependenți, și mai capabili din toate punctele de vedere. Astfel:

- se dezvoltă capacitatea elevilor cu deficiențe grave de a opera cu semne și simboluri;
- se antrenează – exersează – dezvoltă percepția vizuală și auditivă;
- se motivează elevul pentru a continua procesul de învățare cu ajutorul computerului;
- se dezvoltă creativitatea și abilitățile de rezolvare a problemelor prin efectuarea de sarcini relativ independente ;
- oferă suport în activitățile educaționale și în interacțiunile sociale:
- pot fi atinse o serie de obiective formative cu rol în dezvoltarea abilității manuale, rapiditatea reflexelor, precizia observației, fidelitatea memoriei, rezistența la presiunea timpului, puterea de concentrare și stimularea atenției, etc.

Pentru a evidenția potențialul instructiv educativ al utilizării tehnologiei informatice în activitățile cu elevii cu C.E.S. voi prezenta câteva exemple de aplicații ale învățării asistate de calculator la diverse arii curriculare și câteva auxiliare tehnologice specifice fiecăreia:

- Citirea și scrierea: în cazul unor dificultăți ușoare în învățare sau a unor inabilități cronice dar intermitente de a citi și scrie într-o manieră organizată - programele speciale și sintetizatoarele de voce pot constitui un sprijin real. Folosind aceste mijloace, elevii își pot corecta vorbirea, scrierea, ortografia, pronunția și auzul fonematic. Pentru cei cu deficiențe auditive, un computer cu un program adecvat este util în primirea, discriminarea și reținerea unor secvențe de informații și aplicarea lor. În cazul dificultăților tactile și motorii, a elevilor incapabili să scrie lizibil sau să plaseze un text pe o linie, în cazul celor cu dificultăți în culegerea, ordonarea informațiilor de pe coloane sau șiruri de numere, a elevilor care eșuează în efortul de amintire al locului unor semne pe foaie, pagina imprimată, se pot reduce aceste dificultăți folosind programele procesate vocal,

care controlează textul și oferă asistență în citirea coloanelor sau șirurilor.

- În cazul dificultăților moderate în învățare, a elevului cu un limbaj sărac și care își concentrează atenția pe termen scurt, elevii cu dificultăți de memorare și percepție, cu motivație săracă și care sunt ușor de distrați de către alți stimuli, a celor care nu colaborează la diferite activități, prin folosirea computerului ar putea utiliza o tastatură Concept, împărțită în arii senzitive, cu accesarea informațiilor nonverabile, pe bază de imagini.

Rezultatele obținute sunt: creșterea concentrării atenției, colaborarea mai bună cu alți colegi.. Odată ce copiii se familiarizează cu sarcinile programului, foarte rar profesorul mai trebuie să-i antreneze în rezolvarea problemelor.

Programele cadru libere de conținut, le permit copiilor să ia decizii și le oferă profesorilor posibilitatea să-și proiecteze propriile mijloace, în funcție și de alte resurse materiale disponibile în clasă. De exemplu profesorii pot consolida scheme lingvistice dezvoltate pe cartele sau planșe, folosind un computer cu aceleași materiale. Tastatura Concept care include caracteristici, cuvinte, fraze, imagini sau desene adaptate abilităților intelectuale și lingvistice, înlocuiește tastatura obișnuită, prin a cărei utilizare copiii devin capabili să creeze mici povestioare sau să scrie orice altceva prin intermediul unei interfețe individualizate a unui computer cu o tastatură A- face / Scriere dezvoltată în acest scop.

Elevii cu dificultăți severe în învățare pot beneficia de programe speciale care oferă o stimulare progresivă prin imagini desenate. Atenția vizuală a elevilor, fixarea și urmărirea imaginilor, pot fi consolidate folosind programe care creează strălucire, imagini colorate însoțite de sunete. Copiii care reușesc să-și concentreze atenția, pot ajunge să manipuleze imagini. Elevii care nu vorbesc pot învăța cum să folosească imagini pentru a-și exprima alegerile, astfel își dezvoltă coordonarea oculară – manuală și își consolidează legătura cu interfața monitorului. Unii ajung să opereze cu obiecte reale similare cu cele de pe monitorul calculatorului sau doar cu obiectele de pe monitor. Odată ce imaginea este înțeleasă, profesorul o poate substitui cu simboluri. Pentru cei care nu citesc, computerul creează sunete și imagini. Sintetizatoarele vocale pot vorbi, pot oferi instrucțiunile lent și clar și le poate repeta. Efectele de sunet reprezintă frecvent stimuli puternici, elevii lucrând cu o tastatură specială creează astfel, sunete muzicale, controlând computerul prin intermediul sunetelor.

Computerele sunt utile în a-i ajuta pe elevi să învețe să stăpânească descifrarea unui vocabular de bază pentru a se descurca pe stradă sau la magazin, astfel au fost dezvoltate softuri care aranjează cuvintele la întâmplare pe ecran, copiii potrivindu-le cu imaginile vizualizate. Copiilor le place să-și potrivească singuri contextele, alegând imaginile dorite, astfel dezvoltându-și vocabularul. Copiii potrivesc imaginile cu acele cuvinte corespunzătoare, sau cu prima literă a cuvântului, cuvintele fiind scrise pe monitor sau spuse din memorie. De asemenea, pot găsi un cuvânt din litere amestecate, pot adăuga cuvintele ce lipsesc dintr-o propoziție sau poveste. Toate aceste sarcini necesită abilitățile citirii.

- Copiii cu deficiențe cognitive au adeseori probleme în dobândirea deprinderilor necesare cititului. Profesorul îi ajută apelând la programe cu desene tridimensionale, astfel copiii completează desenele cu mai multe figuri, apoi trebuie să răspundă la întrebările scrise în legătură cu ceea ce au făcut, descoperă animăluțe ascunse în cutii sau trebuie să-și descopere propria fotografie din mai multe fotografii respectând instrucțiunile de orientare sus, jos, stanga, dreapta, centru. De asemenea elevii pot cere computerului să le spună ce alte semnificații are un cuvânt, să le arate o imagine sau o secvență de desen animat care să-i ajute să priceapă semnificația cuvântului, pot cere să le dea definiția din dicționar sau să le ofere un exemplu în care cuvântul să apară într-un context sau să-l citească cu voce tare. Elevul poate muta cursorul pe cuvinte, computerul poate chiar să le citească povești cu o voce de copil care pare naturală fiind prelucrată digital. Un rol deosebit îl au audiobook-urile cu caractere mari și vorbire sintetizată pe computer.

Intervenția profesorului nu poate fi înlocuită de computer dar împreună cu computerul poate îmbunătăți capacitatea de a citi a elevilor cu dificultăți de învățare, le menține atenția prezentă, le exersează citirea și o corelează și cu alte aspecte ale limbajului sau activități intelectuale. Evident că există și limite în utilizarea computerului pe această arie curriculară, în special cele care

țin de discriminare auditivă și de distingerea corectă a unor grupuri de litere, slaba coordonare oculomotorie, controlul limitat al mișcărilor ochilor de la stânga la dreapta paginii în cazul citirii, ajungând să recunoască un număr limitat de cuvinte întregi care au aceeași lungime, aceeași literă de început sau sfârșit sau aceeași plasare în frază ,expresie.

• Comunicarea – primele obiective care trebuie atinse în această arie sunt:

dobândirea înțelegerii cuvântului vorbit și formarea capacității de exprimare într-o multitudine de activități de vorbire și ascultare, găsirea unui stil adecvat de răspuns în fața interlocutorului. Capacitățile expresive includ: vorbirea, gesturile și expresiile faciale. Capacitățile interactive includ: contactul vizual și luarea cuvântului pe rând în conversații. Capacitățile perceptive includ auzul și văzul, care pot fi limitate de deficiențele senzoriale. Persoanele cu deficit cognitiv moderat/sever, nu mai pot utiliza informațiile senzoriale pe care le primesc și nu mai găsesc modalități eficiente de exprimare. Computerele îi ajută pe cei care învață să vorbească, atât prin intermediul sintetizatoarelor vocale cât și prin text.

Folosirea computerelor stimulează dezvoltarea sensibilității conștiente și oferă modalități de substituție pentru exprimarea elevilor care nu vorbesc. Folosirea sintetizatoarelor de voce este utilă în antrenarea copiilor cu dificultăți de învățare, vocea de robot încurajându-i să se exprime, iar când elevii își aud propriile creații pe vocea calculatorului rezultatele pozitive devin vizibile imediat. Un personaj familiar și nostim de desene animate pe care elevul îl trimite cu ajutorul mouse-ului să exploreze o casă sau îl determină să facă diferite acțiuni, realizate într-o grafică atractivă pot dezvolta competențele de exprimare.

Muzica – Utilizarea calculatorului le permite copiilor cu diverse deficiențe să exploreze, să experimenteze, să creeze diferite sunete și efecte muzicale. Copiii descoperă astfel relațiile cauză - efect în producerea și modificarea sunetelor. Atingerea ecranului produce un anumit sunet prin intermediul sintetizatorului, mișcarea unui deget sau a întregii palme modificând totalitatea sunetelor. Diferitele părți ale ecranului pot fi programate să producă anumite sunete de la orgă clopoței eolieni până la imitarea zgomotului rachetelor spațiale, astfel copiii își pot crea propriile sunete. Ei nu sunt nevoiți să învețe notele muzicale pentru a-și compune o melodie. Atingând patru zone colorate aflate în partea inferioară a ecranului, sunetele inițiale se schimbă, sunt produse alte sunete sau se folosește altă gamă. Există numeroase situații în care lucrând împreună, copiii au compus diferite melodii și versuri, demonstrând propriile abilități și puterea de concentrare de care dispun. Treptat elevii învață cum să încarce un program, cum să treacă în revistă meniul, cum să acceseze sau să modifice o piesă muzicală, îmbunătățindu-și imaginea de sine.

Alegerea unui soft educațional / program eficient presupune ca profesorul să găsească răspunsuri la următoarele întrebări:

- Programul respectiv dezvoltă o competență persoanei care îl folosește?
- Cum îl ajută pe utilizator să realizeze ceva ce-și dorește și n-ar putea în alt mod?
- Programul răspunde obiectivelor din programul educațional individualizat? Poate oferi acces la curriculum?
- Programul respectiv oferă indicii și o întărire adecvată? Pentru copiii cu cerințe speciale este nevoie de un feedback personalizat pentru atingerea obiectivelor urmărite. Programele care le sugerează elevilor cu deficiențe : „ mai încearcă o data ” sau care nu răspund deloc atunci când elevul dă un răspuns greșit nu sunt indicate.
- Este programul adaptabil? Profesorul îl va folosi diferențiat? În cazul deficiențelor fizice, folosirea întrerupătorului / comutatorului sau jocurilor se face la o viteză mai mică decât cea obișnuită iar pentru cei cu deficiențe vizuale un sintetizator vocal.
- Este textul programului pe ecran și imprimat, este suficient de mare și clar? Este suficient de aerisit, lipsit de aglomerare pe pagină în special pentru elevii cu autism? Are culori atractive și odihnitoare, forme mari și distinctive în așa fel încât să nu obosească privitorul? Are o luminozitate reglabilă adaptată nevoilor utilizatorului?
- Este programul ușor de folosit? Pentru utilizarea sa trebuie memorate multe comenzi? Dacă pentru folosirea unui anumit program este necesară parcurgerea în prealabil a unui manual , atunci utilizatorii cu dificultăți de învățare nu pot beneficia de el pentru a progresa.

Și atunci când există un program potrivit acesta nu garantează că orice elev poate fi ajutat doar pe baza performanțelor tehnice ale computerului utilizat, ci și a propriilor capacități intelectuale de care subiecții dispun și găsirea acelor strategii optime pentru a le dezvolta și valorifica cu succes. De aceea se recomandă abordarea multisenzorială, repetarea frecventă, modelarea comportamentului dorit, scurte recapitulări zilnice, vizualizarea, listele de control, prezentarea doar a informațiilor necesare și utile.

Accesibilitatea materialului didactic și informativ nu se referă doar la transpunerea cărților în format electronic sau tipărit ci și la transpunerea acestora într-un format audio accesibil. Formatul Daisy (Digital Accesible Information System) reprezintă un standard de accesibilitate ce-i permite persoanei cu deficiențe de vedere lecturarea unei cărți audio la fel ca unei persoane fără deficiențe, format care și-a dovedit eficiența și în cazul elevilor cu dificultăți de învățare. Valențele formative ale tehnologiilor de acces vizează în principal modelarea și modificarea personalității elevului , stilul de învățare sau strategiile cognitive dezvoltate de elevii cu dizabilități vizuale , altfel spus tehnologiile de acces contribuie la formarea , exersarea, dezvoltarea, schimbarea structurilor cognitive, metacognitive, afective, volitive, atitudinale ale copilului cu

deficiență de vedere, participând astfel la formarea și dezvoltarea personalității (Padure 2010).

Noile orientări din domeniul psihopedagogiei recomandă folosirea în mediul educativ școlar a instrumentelor derivate din softurile profesionale aplicate pe calculator, precum și a instrumentelor de scriere-editare moderne care asociază tratarea textului și grafismului, oferind un mediu puternic de socializare printr-o muncă de tip colectiv, un rol important având tendințele în construirea aplicațiilor informatice destinate adaptării, integrării și incluziunii școlare:

Tendința tutorială – învățarea asistată de calculator, consideră calculatorul și programele aferente lui ca un mediator, prin care se menține, se întărește motivația și capacitatea de adaptare la procesul de învățare, în funcție de nivelul școlar al elevului, bazată pe seturi de programe, softuri, prezentări și demonstrații pentru diverse conținuturi, aplicații și exerciții sistematice, dialoguri pedagogice, programe de evaluare, etc. Acestea vin în întâmpinarea cerințelor elevilor cu dizabilități care stăpânesc în mod convenabil cititul, scrisul și calculul aritmetic inclusiv în rândul tinerilor cu deficiențe profunde de auz, pentru care folosirea textelor scrise rămâne un mod privilegiat de exprimare. Dificultatea aplicării în practică a informaticii pedagogice de tip tutorial constă în cvasiabsența unor programe adaptate la nivel școlar și la dificultățile motrice ori senzoriale ale elevilor.

- Tendința protetică consideră calculatorul ca un instrument transcodificator al unui canal senzorial sau motoriu deficitar în altul bine controlat. Astfel, acest tip de aplicații devine util ori de câte ori se lucrează cu elevii care prezintă diferite tipuri de deficiențe. Elevii nevăzători limitați mult timp la accesul lor la informații scrise, pot găsi un puternic instrument pentru a lua notițe, pentru a-și controla munca în Braille, sau folosind aparatele de sintetizare vocală prin introducerea optică a textelor, care sunt apoi memorate, analizate, traduse și transcrise în Braille. În cazul copiilor cu deficiențe neuromotorii , privați de folosirea limbajului, prin programele specializate pe calculator și anumite dispozitive de intrare-ieșire particulare, unii dintre aceștia pot astăzi să scrie, să efectueze calcule aritmetice, să acționeze asupra obiectelor, să comunice cu cei din jur, pot urma un program școlar sau apropiat de normalitate. Astfel, prin utilizarea calculatorului au posibilitatea să reprezinte pictograme, litere sau grupuri de cuvinte, să le asocieze într-un mesaj inteligibil și să le tipărească sau să le asculte la un sintetizator vocal. Aceste instrumente informatice sunt autonome, destinate în special comunicării, funcționând pe baza unor baterii miniaturizate, dispunând de voce artificială.
- Tendința reeducativă apelează la interfețele calculatorului și la programele lui ca adevărate medii de reeducare, bazându-se fie pe folosirea instrumentelor noi și foarte specializate, fie pe utilizarea mijloacelor informatice obișnuite. Pentru demutizarea copiilor cu deficiențe severe de auz, se folosesc de pildă echipamente de tratare a vocii cu programe specializate în demutizare și educația vorbirii. Pentru reeducarea vorbirii persoana cu auzul afectat emite sunete care sunt tratate și traduse grafic, în timp real de către un calculator Speech Viewer, care poate fi de asemenea folosit și de către copiii autiști.

Pentru reeducare atenției și memoriei vizuale la tinerii cu traumatisme craniene sau în cazul persoanelor afectate de o boală degenerativă se utilizează pictograme care permit reeducarea capacităților cognitive, stimulând atenția și memoria vizuală cu restructurarea informațiilor. Prin folosirea instrumentelor clasice, cu ajutorul bateriilor de exerciții, se consolidează învățarea citirii, la copiii cu deficiențe motorii și afecțiuni cerebrale inclusiv tulburări vizuale. Prin utilizarea pictogramelor ce asociază imaginea unui cuvânt scris și pronunțat pentru a reeduca o tulburare lexico-semantică în cazul unei persoane cu traumatism cranian.

folosește computerul, instrumentele de scriere și calcul drept elemente auxiliare în perioada școlarizării. Fără să fie instrumente rezervate doar copiilor cu deficiențe severe tabelatoarele sau managerile de fișiere, cât și editoarele de texte pot ușura munca elevilor în procesul adaptării-integrării școlare. Prin apăsarea pe tastatură se facilitează gestică scrisului, dificil de controlat în anumite patologii cerebrale, în unele situații limitându-se acționarea repetată a tastelor și apăsarea lor simultană. Astfel, sensibilizarea tastelor permite realizarea scrisului chiar și în cazul unor importante pierderi ale puterii musculare la elevii cu miopatie.

- Tendința instrumentală asigură situații când computerul prin programele lui facilitează raționamentul și creativitatea. Prin teoria instrumentală nu se vizează neapărat dobândirea de noi cunoștințe, ci urmărește mai degrabă structurarea gândirii în a învăța să înveți, a învăța să creezi, copilul manipulând obiecte după un anumit număr de reguli în universul care i se propune. Un răspuns scris, grafic sau sonor al calculatorului însoțește prestația copilului, prin îmbogățirea în mod constant și progresiv al mediului personal. În general, calculatorul prin puterea sa de acțiune, oferă elemente simple și modulare pe care copilul le poate alege și organiza în spațiu și timp prin facilitarea și economia gestului, puterea de acțiune, compunerea mesajelor textuale și a formelor, culorilor și sunetelor, oferind copilului posibilitatea de exprimare artistică precum desenul, muzica sau unele forme de poezie sau creație literară.

Pentru a evidenția potențialul instructiv educativ al computerului și importanța acestuia asupra elevilor cu cerințe speciale, voi prezenta câteva: tehnologiile de asistare adaptive pentru calculatoare numite și asistenți de accesibilitate - se atașează la calculatoare pentru a le face mai accesibile persoanelor cu dizabilități. Acestea oferă noi facilități incluse în hardware sau în sistemul de operare, făcându-le mai accesibile persoanelor cu dizabilități, cu asistență de specialitate pentru un număr sporit de utilizatori și aplicații specializate, procesoare de text optimizate pentru persoanele cu anumite incapacități. Utile sunt:

- amplificatoarele de ecran, pentru persoanele cu vedere slabă, controlând zona de pe ecran care trebuie mărită și mutarea focalizării pentru a vedea zona respectivă.
- cititoare de ecran – utile pentru nevăzători, care pun la dispoziție informația de pe ecran sub formă de vorbire sintetizată sau o pot transmite unor echipamente Braille;
- instrumente pentru comandă vocală numite și programe de recunoaștere a vorbirii destinate persoanelor cu dizabilități fizice, care în locul mouse-ului sau tastaturii favorizează comenzile calculatorului prin intermediul vocii;
- dispozitivele on-screen, pentru persoanele care nu sunt capabile să folosească o tastatură standard, cu selectarea diferitelor taste prin metode de punctare, switch-uri, sisteme de intrare cod Morse;
- filtre de tastare, utilitare de predicție a cuvintelor add-on spell, etc. incluse în sistemele de operare Windows NT, care ajută persoanele cu dificultăți în utilizarea tastaturii, tremur, sau cu un ritm foarte lent de răspuns;
- perifericele de intrare alternative care permit utilizatorilor să-și controleze calculatoarele prin alte mijloace decât o tastatură standard sau dispozitiv de punctare.

1.1. Tehnologiile asistive hardware dintr-o perspectivă complementară:

Pentru nevăzători:

- afișajul Braille cu scop de redare prin caractere Braille a informațiilor de natură descriptivă și textuală pentru a interacționa cu aplicațiile;
  - Tastatura Braille
- Periferice de intrare specifice pentru nevăzători eficiente pentru prelucrarea fișierelor audio și aplicațiilor de telefonie;

- Agende electronice pentru nevăzători – editorul de texte, agenda telefonică, calculatorul științific, reportofonul, audioplayerul, controlul telefonului mobil, acces la internet, sincronizarea cu calculatorul de birou, ora, data, temperatura, presiunea atmosferică, busolă și sau Gps.
- Aparare pentru citirea textelor tipărite – permit operarea printr-un număr cât mai redus de butoane, ideal prin apăsarea unui singur buton (un scanner și un calculator portabil cu o aplicație pentru recunoașterea optică a caracterelor și cel puțin recunoașterea unei voci sintetice);
  - Împresimantele Braille cu scopul obținerii documentelor Braille pe hârtie de grosime mai mare;
- Aparare pentru realizarea diagramelor tactile – desenarea pe hârtie a conturului dorit cu ajutorul unui creion special cu tuș sau cerneală care conține particule fine de carbon, încălzirea selectivă a hârtiei se face prin radiație termică infraroșu.

Pentru ambliopi:

- Magnificatoare electronice de birou – măresc campul vizual prin redarea imaginii mărite pe un monitor sau chiar pe ecranul televizorului, care pot fi utilizate și pentru scris;
- Magnificatoarele electronice portabile cu un ecran mult mai mic și funcții încorporate mai reduse. Pentru persoanele cu mobilitate redusă:
  - mouse care poate fi operat cu piciorul datorită incapacității folosirii eficiente a membrelor superioare;
  - mouse care poate fi operat cu gura (prezintă două mâner care pot fi configurate în diverse moduri)
    - mouse care poate fi operat prin mișcările capului, cu ajutorul unui sistem optic se urmărește un punct reflectorizant aplicat de exemplu pe fruntea utilizatorului;
- controlul mouse – ului prin respirație inspirație adresat persoanelor cu mobilitate redusă, inexistentă pentru a interacționa cu aparatele, echipamentele prin controlul respirației.
- Tehnologiile asistive software: aplicații informatice care permit utilizarea tehnicilor de calcul și de comunicație cu sau fără ajutorul altor echipamente:
- cu caracter general: recunoaștere vocală care se referă la conversia automată a cuvintelor rostite de om în text, pentru controlul aplicațiilor, realizarea documentelor scrise prin dictare directă, interacțiunea dintre utilizator și aplicații de tip sistem expert, etc.
- Aplicații pentru accesibilizarea paginilor Web, o aplicație client server care poate oferi acces la conținutul paginii prin sinteză vocală, uilă nevăzătorilor, utilizată de ambliopi care nu folosesc un cititor de ecran (care deși văd nu pot citi).

Pentru nevăzători:

În acest caz persoanele au nevoie de aplicații informatice capabile să transforme informația vizuală în informație accesibilă:

- cititorul de ecran util atât nevăzătorilor, celor cu deficiențe de vedere, sau celor care nu pot sau nu știu să citească;
- sinteza vocală: - cititorul de ecran și sinteza vocală cel mai util mod de interacțiune a nevăzătorilor cu aplicațiile informatice. Sinteza vocală este mai eficientă în sensul că utilizatorul poate primi o cantitate de informație mai mare în unitatea de timp.
- conversia documentelor în fișiere audio – text to speech TTS – aplicație care citește prin sinteza vocală un text oarecare tastat sau copiat în fereastra programului sau importă un document ce urmează a fi citit.

Pentru ambliopi: aceștia pot utiliza în funcție de severitatea deficienței sinteza vocală împreună cu magnificatorul.

Pentru persoanele cu mobilitate redusă: tastatura virtuală (on screen keyboard) poate fi folosită atât ca un mouse normal cât și cu ajutorul unui mouse controlat cu piciorul, gura, suflare sau prin camera video.

• Învățarea multimedia

Prin învățarea multimedia se utilizează un ansamblu de software și hardware capabil de a utiliza în același timp surse media ca imagini, sunete, animații, filme. Stimularea și comunicarea electronică, aplicațiile și inovațiile multimedia oferă învățământului oportunități de confruntări cognitive, obligă la

instruire activă și interactivă prin practici autoformatoare care conduc la autonomia cognitivă și informațională, Școala însă trebuie să suporte modificări pentru a favoriza la elevi apropierea de noile modalități de lucru specifice cybernavigării informaționale și cognitive, formarea capacităților de lucru specifice, construirea ocaziilor favorabile pentru dobândirea de noi cunoștințe prin autoformare și autonomie câștigate progresiv. Introducerea NTIC (Noile Tehnologii de Informare și Comunicare) în școală presupune o pregătire psihopedagogică specială a cadrelor didactice aflate în diverse ipostaze: de formator, profesor, tehnician, consilier, manager, etc. Este important ca introducerea NTIC în școli să nu devină un scop în sine, ci un mijloc de creștere a calității predării și învățării și a randamentului școlar, motiv pentru care aplicarea acestora trebuie gândită în contextul științei predării și învățării, al resurselor de timp implicate.

De asemenea, utilizarea exagerată a tehnologiei NTIC duce la pericolul utilizării tehnicii de dragul tehnicii, fără raportare directă la caracteristicile contextului educațional. Nu este cazul introducerii unor tehnici complicate acolo unde se pot utiliza tehnici simple. Nu trebuie să se piardă din vedere faptul că nu atât mesajul audiovizual are influențe educative benefice cât integrarea lui eficientă într-o strategie de instruire-autoinstruire bine gândită de către profesor a cărui prezență rămâne absolut necesară. Este vorba despre asigurarea unității dintre aspectul tehnic și cel didactic informațional al activității instructiv educative. Nu este vorba de înlocuirea profesorului, ci de suplینirea unor părți din activitatea sa de instruire precum și momente auxiliare din instruirea elevului. Prezentarea și explicarea materialului este realizată de regulă de profesor, el fiind principala sursă de informație în acest caz și nu computerul.

Cadrul didactic poate interveni cu succes în momentele de muncă independentă, diferențiată în lecții în scopul modificării ritmului de lucru, prezentării temei în funcție de particularitățile psihologice individuale al reglării unei segmentări mai extinse sau mai comprimate a temei în funcție de cerințele elevilor, al oferirii de subprograme diferențiate de sprijin, de conectare, etc. Desigur, în momentele de fixare de exerciții, de formare de priceperi și deprinderi, computerul este mai mult decât util. Insusirea cunoștințelor, formarea abilităților nu pot fi decât rezultatul unei activități personale, conștiente a elevului, ceea ce este esențial în comunicarea elev- tehnologie multimedia. Sistemele Expert educaționale sunt capabile să organizeze activitatea de instruire în funcție de ritmul de lucru al elevului, numărul de erori în elaborarea răspunsurilor, viteza de reacție, gradul de dificultate ales. Acest model cuprinde patru module distincte: modulul interfață, modulul expert, modulul profil elev și modulul pedagogic. Integrând grafica, textul, sunetul și imaginea în aplicații informatice diverse interactive, resursele software didactic / educațional dezvoltă o gamă largă de materiale electronice pe suport digital multimedia care facilitează procesele educaționale: cursuri online, biblioteci virtuale, jocuri didactice, enciclopedii, hărți, dicționare, filme didactice și de stimulare, prezentări în diverse formate, teste, tutoriale, simulări, software care formează abilități, software de exersare, etc.

Învățarea electronică e- learning este o formă interactivă și cvasiautonomă de acces la cunoaștere fără medierea profesorului doar cu ghidarea lui, bazată pe demersuri de informare și prelucrare a informației, pe o învățare în ritm propriu bazată pe observare, experimentare și descoperire prin utilizarea computerului conectat la internet și multimedia, prin atingerea de obiective educaționale corespunzătoare unor niveluri calitative și eficiente în procesul instructiv educativ. O altă aplicație utilă în învățământul la distanță este Mobile Learning (m-learning), ca modalitate de a învăța oriunde și oricând fără legătura fizică permanentă la un cablu. Dispozitivele mobile și portabile, telefoane mobile, PDA-urile (Personal Digital Assistant), digital audio player, camere digitale, reportofone, pen scanners, personalizează procesul de învățare și responsabilizează elevul prin acces la informație din orice loc, în orice moment: „oricine, oricând, oriunde, orice” (Bocoș M.D.)

CONCLUZII:

Prin învățarea multimedia se oferă o educație adaptată diferitelor profiluri psihologice ale celor care învață, o multimodalitate perceptivă articulând coerent imaginea, cuvântul, culoarea și sunetul într-un ansamblu de reprezentări, prin situații de interacțiune și comunicare rapidă, interactivitate, realizate într-un univers unic - cyberspațiul, oferind astfel un feedback prompt, operativ și permanent.

Cu o atitudine activă, interactivă, reflecție personală, gândire critică cât este posibil, imaginație și creativitate, libertate de acțiune, participare activă și interactivă, dezvoltare intelectuală adecvată ritmului propriu de lucru, prin învățarea multimedia și instruirea asistată de calculator, împreună cu copiii, descoperim noi orizonturi ale viitorului, care experimentate științific pot fi sau nu aplicate în procesul didactic, instructiv educativ și recuperator, adaptate la particularitățile specifice de dezvoltare individuală, prin oferirea libertății de exprimare și învățare de lucruri noi, atât în cadrul unor activități educative sau de timp liber.

Însușirea cunoștințelor, formarea abilităților nu pot fi decât rezultatul unei activități personale și conștiente a elevului, ceea ce este esențial în comunicarea elev - tehnologie multimedia cu implicarea și pregătirea specializată a cadrelor didactice implicate, prin modul de adaptare al celor mai eficiente materiale și mijloace de comunicare online, de integrare și adaptare al tehnologiei moderne la necesitățile individuale ale beneficiarilor, a deschiderii instituțiilor școlare și comunității în acest sens prin facilitare, acces, adaptare, pregătire, deschidere, informare.

BIBLIOGRAFIE:

Alois Gherguț (2013) ,Sinteze de psihopedagogie specială.Ghid pentru concursuri si examene de obținere a gradelor didactice ediția a III-a Polirom Iași;
Ruxandra Foloștină. Elena Simion (2020), Învățarea digitală la copiii cu nevoi educaționale support, Editura Universitară București.

EDUCAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

**PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR, POPA GEORGIANA,
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR, LĂCĂTUȘ
CRISTINA ȘCOALA GIMNAZIALĂ „IONEL
TEODOREANU” BUCUREȘTI**

Educarea copiilor cu dizabilități, unul dintre cele mai importante subiecte ale zilelor noastre, nu mai reprezintă o problemă de natură teoretică ci, în sensul cel mai practic, necesită un ansamblu de abordări novatoare în scopul soluționării acestui aspect prezent în fiecare societate a fiecărei țări.

Astfel, dacă până acum ceva timp oamenii erau în general reticenți cu privire la apropierea și educarea persoanelor cu dizabilități, astăzi nu mai este vorba de acceptare ci de un drept al fiecăruia la educație cu precăderea a celor a căror situație nu presupune un acces facil la aceasta.

Integrarea, din punct de vedere acțional, înseamnă, în viziunea majorității cetățenilor contemporani, asigurarea serviciilor de învățământ special și a celor de la nivelul comunității, în cadrul învățământului obișnuit

Se constată, de altfel, schimbarea mentalității la nivel internațional față de persoanele cu nevoi speciale; această schimbare, în primul rând ideologică, fiind determinată de aplicarea principiilor universale ale drepturilor omului și pentru aceste categorii de persoane.

În prezent, se manifestă o acută preocupare pentru diversificarea și lărgirea ariei de acțiune a serviciilor destinate persoanelor cu dizabilități, punându-se accent pe asistența acordată familiilor care le au în îngrijire.

În concluzie, asistăm la o amplă reformă a învățământului special, caracterizată prin continue căutări de formule organizatorice și schimbări legislative, în acord cu progresele societății contemporane. În planul legiferării, aceasta are ca efect existența unor legi temporare (vezi cazul Olandei), care coexistă, în mod provizoriu, cu legi permanente, din domeniul educației și asistenței sociale pentru persoanele cu dizabilități.

Considerăm binevenită menționarea câtorva aspecte stipulate de către principalele documente internaționale și românești, cu privire la educația integrată.

Astfel, Recomandările Consiliului Europei (R92/6/904/92) precizează faptul că toate persoanele cu deficiențe, în funcție de tipul sau gradul deficienței, au dreptul la educație corespunzătoare, care să răspundă cerințelor și dorințelor lor.

Educația va ajuta persoanele cu deficiențe să atingă cea mai mare independență economică posibilă, astfel încât să contribuie la dezvoltarea socială a țării lor. În afară de formarea deprinderilor academice, educația tinerilor va cuprinde:

- formarea deprinderilor sociale și pregătirea pentru viața independentă, în colaborare cu părinții și educatorii;
- asistența practică pentru existența și integrarea în societate.

Obiectivele și sensurile educației constau în educarea copilului deficient, ca parte a unui program individual - educațional și terapeutic global - adaptat nevoilor, capacităților și cerințelor sale.

Între copiii deficienți și cei fără probleme se realizează contacte care asigură o stimulare puternică, în vederea integrării ambelor categorii. Pentru aceasta, educația trebuie realizată într-un mediu obișnuit, împreună cu grupuri de copii normali, acolo unde poate fi asigurată totdeauna asistența necesară pentru copiii deficienți, în vederea rezolvării cerințelor specifice, prin utilizarea echipamentelor terapeutice, tehnice și educaționale, prevăzute pentru fiecare caz în parte.

Atunci când situația individuală a copilului cere educație specializată, obișnuită sau combinată, se impun măsuri continue, care includ:

- o strânsă colaborare între școlile speciale și cele de masă;
- contacte între copiii cu și fără deficiențe, de aceeași vârstă;
- încurajarea tranziției către școlile obișnuite (unde este posibil);
- încurajarea abordărilor inovatoare, în scopul sprijinirii indivizilor.

Tipul de școală va fi ales în funcție de rezultatele unui proces de evaluare atentă, în care părinții și copiii cu deficiențe sunt examinați de o comisie multidisciplinară de specialiști care întrebunțează tehnici de analiză a copilului și se concentrează pe capacitățile / abilitățile, dorințele și nevoile copilului.

Pentru ca un număr cât mai mare de copii cu deficiențe să urmeze școala obișnuită, trebuie satisfăcute următoarele cerințe:

- Să se asigure servicii medico-terapeutice și psihologice;
- Să se pună la dispoziție clase adaptate din punct de vedere al formei în care profesorul trebuie ajutat, dacă este necesar, de alt personal calificat corespunzător;
- Să se asigure clădiri și echipamente adaptate pentru copiii deficienți, incluzând măsuri pentru îmbunătățirea accesibilității și transportului;
- Să se folosească metode, materiale, curriculum-uri și proceduri de examinare adaptate;
- Să se aplice metode de consiliere și concepții de acțiune care țin seama de tipul de deficiență cărora li se adresează.

Un număr suficient de școli speciale și profesionale speciale vor fi organizate, echipate cu mijloace tehnice necesare, în vederea acordării unui sprijin individual și colectiv, vor fi încadrați profesori calificați în domeniul educației speciale, fiind prevăzute să funcționeze ca centre de resurse pentru școlile obișnuite, colaborând cu acestea.

Unde îngrijirea în mediul instituțional este necesară, ea va fi asigurată într-o atmosferă familială; pentru evitarea izolării prelungite a copilului fiind indicată plasarea sa în familii adoptive, încurajându-se, în același timp, colaborarea permanentă între copiii deficienți și părinții lor.

În cadrul educației elevilor deficienți, acestora li se va asigura accesul la programe și resurse destinate să-i ajute la pregătirea profesională, cum ar fi pregătirea vocațională și alte sisteme de sprijin. Vor fi stabilite legături între activitățile educaționale, activitățile de profesionalizare și viitoarele ocupații alese, prin organizarea unei evaluări a maturizării profesionale curente sau specializate.

Va fi acordată o atenție deosebită rolului educației pentru adulți, în special în ceea ce privește persoanele cu deficiențe mintale. Persoanele vârstnice pot beneficia semnificativ de o educație de criză, pentru autoconducere, de formare a deprinderilor cotidiene, precum și prin intermediul unor programe integrate pentru educarea adulților.

În iunie 1994, a avut loc în Spania, la Salamanca, Conferința Mondială asupra Educației Speciale, organizată de guvernul spaniol în colaborare cu UNESCO, conferință la care au fost prezenți peste 300 de participanți, reprezentând 92 de guverne și 25 de organizații internaționale reunind personalități cu înalte responsabilități în domeniul educației, reprezentanți ai ONU și ai organizațiilor specializate.

Obiectivul conferinței a fost educația pentru toți, fiind examinate schimbările politice fundamentale, necesare promovării unei abordări integratoare a educației, pentru a permite școlilor să deservească toți copiii (în particular pe cei cu cerințe educative speciale).

Conferința de la Salamanca s-a finalizat cu Declarația de la Salamanca și, de asemenea, cu un Cadru General de Acțiune.

Declarația de la Salamanca se bazează, în primul rând, pe reafirmarea dreptului la educație al fiecărei persoane, reamintind numeroasele declarații ale ONU, culminând cu Regulile Standard asupra Egalizării Șanselor Persoanelor cu Handicap (1993), care îndemna statele să asigure condițiile necesare transformării educației persoanelor cu handicap într-o parte integrantă a sistemului educațional general.

A fost recunoscută necesitate de a asigura educația copiilor, tinerilor și adulților cu cerințe educative speciale (CES) în cadrul sistemului obișnuit de educație.

În acest sens, s-a concluzionat:

- *Fiecare copil are dreptul fundamental la educație și fiecărui copil trebuie să i se ofere șansa de a ajunge și de a se păstra la un nivel acceptabil de învățare;*
- *Fiecare copil posedă caracteristici, interese, aptitudini și necesități de învățare proprii;*
- *Sistemele educaționale ar trebui proiectate astfel încât să se țină seama de diversitate acestor caracteristici și necesități;*
- *Persoanele cu cerințe educative speciale trebuie să aibă acces în școlile obișnuite, care trebuie să se adapteze unei pedagogii „centrată asupra copilului”, capabilă de a ieși în întâmpinarea acestor necesități;*
- *Școlile obișnuite care au adoptat această orientare, sunt cele mai utile mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, creând comunități primitoare, construind o societate incluzivă și oferind educație pentru toți elevii.*

Prezentul document reflectă un consens internațional asupra orientărilor ce trebuie adoptate în viitor, în materie de educație și de cerințe educative speciale. Toate părțile interesate trebuie să accepte această provocare și să depună eforturi pentru ca educația să devină, într-adevăr, pentru toți și, în particular, pentru cei vulnerabili și pentru cei care au cea mai mare nevoie de aceasta.

În ceea ce privește țara noastră, prevederile referitoare la educația specială sunt completate de cele ale „Regulamentului Învățământului Special”, recomandat pentru aplicare experimentală, relativ recent, de către Ministerul Educației.

Noul regulament, privind organizarea și funcționarea învățământului special românesc, ia în considerare standardele internaționale reglementate printr-o serie de documente, o parte însemnată fiind ratificate și de către țara noastră; dintre acestea, enumerăm: „Programul Mondial

de Acțiune privind Persoanele cu Handicap” (1983), „Convenția privind Drepturile Copilului” (1989), „Declarația Mondială asupra Educației pentru Toți” (1990), „Recomandările Consiliului Europei – privind reabilitarea persoanelor cu handicap” (1992), „Regulile Standard privind Egalizarea Șanselor Persoanelor cu Handicap” (1993), „Declarația Mondială asupra Educației Speciale” (Salamanca, 1994).

Educația copiilor cu cerințe speciale este considerată ca „parte integrantă a sistemului național de învățământ” și trebuie să fie „accesibilă, flexibilă și comprehensivă”.

În ceea ce privește educația integrată, sunt introduse reglementări conforme cu caracteristicile modelelor fundamentale de integrare folosite în mod frecvent în țările dezvoltate ale lumii.

Astfel, conform articolului 55, „ *integrarea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale în unitățile obișnuite de învățământ, în grupe și clase obișnuite, se realizează planificat și gradual, cu asigurarea asistenței psihopedagogice necesare, prin modalități diverse, în funcție de amploarea, intensitatea și specificul tulburărilor de învățare*”.

Structurile organizatorice prevăzute în regulament sunt următoarele:

- Programul de integrare – se organizează pentru asistența psihopedagogică individuală, pentru un număr de 8-12 copii cu cerințe educative speciale, cu vârsta cuprinsă între 5 și 12 ani, incluși în grupe sau clase ale aceleiași unități sau în clase obișnuite;
- Subprogramele de integrare – cuprind un număr mai mic de copii cu cerințe speciale (4-6), cărora li se acordă sprijin individual în cadrul unei instituții;
- Grupa sau clasa specială afiliată – cuprinde copii cu deficiențe, în vârstă de 5 până la 12 ani;
- Grupa sau clasa specială de sprijin – cuprinde copii cu tulburări de învățare sau dezvoltare, vârstă de 5 până la 12 ani.

Se poate observa că regulamentul prevede diverse modalități de organizare a învățământului integrat, începând cu formele individuale și terminând cu cele colective. În cazul aplicării modelelor de integrare bazate pe clase sau grupe separate de copii cu cerințe educaționale speciale, obiectivul urmărit constă în asigurarea dezvoltării acestora, astfel încât să se asigure reîntoarcerea lor cât mai rapidă în clasele sau grupele obișnuite. Pentru realizarea acestui obiectiv, prin desfășurarea unei activități de terapie și recuperare de calitate, este necesară sprijinirea cadrelor didactice din învățământul obișnuit de către profesori, psihopedagogi, încadrați conform prevederilor învățământului special.

În cazul folosirii unor modele bazate pe integrarea individuală, se stipulează necesitatea sprijinirii copiilor cu cerințe educative speciale de către cadre didactice specializate în psihopedagogie specială, după modelul itinerant. (în conformitate cu prevederile articolului 57).

BIBLIOGRAFIE:

CREȚU, VIRGINIA, Educația pentru drepturile copilului, Editura Semne; București, 1999.
O.N.U. – Reguli standard privind egalizarea șanselor persoanelor cu handicap;
RADU, GHEORGHE, Psihopedagogia școlarilor cu handicap mintal, Editura Pro Humanitate; București, 2000

UNESCO – Declarația de la Salamanca și direcții de acțiune în educația specială;

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII, ROMÂNIA– Ordin privind metodologia de organizare și funcționare a serviciilor educaționale prin cadre didactice de sprijin / itinerante pentru copiii cu cerințe educative speciale școlarizați în învățământul de masă, 2004

Metode de integrare a elevilor cu CES în societate

**Profesor Radu Laura-Elena,
Colegiul Economic Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea**

Ca ființă socială, omul este dependent de ceilalți oameni. Această dependență înseamnă, de fapt, ajutor, posibilitatea de a comunica și coopera. Acest lucru dă naștere la sentimentul de apartenență și solidaritate umană, precum și la sentimentul de securitate al individului. Întâlnim pretutindeni oameni cu deficiențe. Perceperea lor socială nu este întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, funcție de cultura și de valorile promovate. Recunoscând faptul că orice proces de readaptare a unei persoane cu deficiențe ar trebui să țină cont de măsurile care favorizează autonomia sa personală și/sau asigură independența sa economică și integrarea sa socială cea mai completă posibil, trebuie incluse și dezvoltate programe de readaptare, măsuri individuale și colective care să favorizeze independența personală, care să-i permită să ducă o viață cât mai normală și completă posibil, ceea ce include dreptul de a fi diferit. Copilul diferit se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de tampon, de mediator între copil și persoanele străine. Uneori părinții pot dramatiza excesiv reacțiile inadecvate venite din partea unei persoane străine, identificând o falsă rea intenție într-un gest oricât de neutru. În alte situații, ei neagă tot ceea ce copilul observă în jurul său legat de propria deficiență, insistă pe răutatea și ipocrizia persoanelor din anturaj, cultivând la copil convingerea că lumea în care trăiește este rea.

Părinții reacționează prin supraprotecție, acceptare, negare sau respingere. Aceste reacții au determinat gruparea părinților în următoarele categorii: părinți echilibrați, indiferenți, părinți exagerați, părinți autoritari (rigizi), părinți inconsecvenți.

Școala reprezintă de asemenea un mediu important de socializare. Formele de integrare a copiilor cu CES pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite sau integrarea individuală a acestor copii în aceleași clase obișnuite. Integrarea școlară exprimă: atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situație în care copilul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

Analizând particularitățile specifice procesului de învățare a copiilor cu diferite tipuri de deficiență, se ajunge la concluzia că una dintre calitățile esențiale ale curriculum-ului școlar vizează un grad cât mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Elaborarea unui curriculum flexibil și ușor de adaptat cerințelor educaționale ale fiecărui elev are la bază mai multe argumente:

- respectarea dreptului fiecărui copil la instrucție și educație pe măsura potențialului și capacităților sale;
- formarea la copilul deficient a unui registru comportamental adecvat care să permită adaptarea și integrarea sa socială printr-o experiență comună de învățare alături de copiii normali;

asigurarea legăturii cu faptele reale de viață și familiarizarea cu o serie de obișnuințe privind activitățile de utilitate practică și de timp liber;

- dezvoltarea capacităților necesare pentru rezolvarea independentă (în limitele permise de gradul deficienței) a problemelor de viață, autocontrol în situații dificile și practicarea unor metode și tehnici de muncă intelectuală care să asigure eficiența în adaptarea și integrarea școlară și socială.

În scopul eficientizării procesului de învățare pentru elevii cu CES sunt invocate câteva repere fundamentale:

- învățarea interactivă care presupune folosirea unor strategii de învățare focalizate pe cooperarea, colaborarea și comunicarea între elevi la activitățile didactice, precum și pe interacțiunea dintre cadre didactice, cadre didactice și elevi;
- elaborarea în comun a obiectivelor învățării (educator- elev) deoarece fiecare participant la actul învățării are ideile, experiențele și interesele personale de care trebuie să se țină seama în proiectarea activităților didactice;
- demonstrația, aplicația și feedbackul – orice proces de învățare (mai ales în cazul elevilor cu CES) este mai eficient și mai ușor de înțeles dacă informațiile prezentate sunt demonstrate și aplicate în situații reale de viață, existând și un feedback continuu de-a lungul întregului proces;
- modalitățile de sprijin în actul învățării – elevii cu CES au nevoie în anumite momente de un sprijin activ de învățare atât în timpul activităților desfășurate în clasă, cât și la activitățile din afara clasei, prin dezvoltarea unui parteneriat educațional cu anumite categorii de specialiști, cu familiile elevilor.

Metodele și procedeele de predare-învățare trebuie să fie selectate în raport cu scopul și obiectivele activității didactice, conținutul lecției și particularitățile elevilor (vârsta, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul deficiențelor/ tulburărilor, tipul de percepție al elevilor – analitic sau sintetic), stilul de lucru al cadrului didactic. În activitățile didactice destinate elevilor cu CES se pot folosi metodele expositive (povestirea, expunerea, explicația, descrierea) dar trebuie respectate anumite cerințe:

- să se folosească un limbaj adecvat, corespunzător nivelului comunicării verbale;
- prezentarea să fie clară, precisă, concisă;
- ideile să fie sistematizate;
- să se recurgă la procedee și materiale intuitive;
- să se antreneze elevii prin întrebări de control pentru a verifica nivelul înțelegerii conținuturilor și pentru a interveni cu noi explicații atunci când se impune acest lucru.

Pentru elevii cu deficiențe mintale utilizarea povestirii ca metodă didactică trebuie să fie însoțită de suporturi ilustrativ - sugestive sau imagini filmate, deoarece se captează mai ușor atenția și este facilitată implicarea afectiv-motivațională a elevilor în secvențele lecției.

Metodele de simulare (jocul didactic, dramatizare) pot fi aplicate cu succes atât în ceea ce privește conținutul unor discipline cât și în formarea și dezvoltarea comunicării la elevii cu deficiențe mintale și senzoriale. Implicarea lor cât mai directă în situații de viață simulate, trezesc motivația și participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și interrelaționare cu cei din jur.

Metoda demonstrației ajută elevii cu dizabilități să înțeleagă elementele de bază ale unui fenomen sau proces. Alături de metoda demonstrației, exercițiul constituie o metodă cu o largă aplicabilitate în educația specială, mai ales în activitățile de consolidare a cunoștințelor și de antrenare a deprinderilor.

În activitatea educativă a copiilor cu cerințe educative speciale se poate folosi cu maximă eficiență învățarea prin cooperare. Lecțiile bazate pe învățarea prin cooperare permit evaluarea frecventă a performanței fiecărui elev care trebuie să ofere un răspuns în nume personal sau în numele grupului, elevii se ajută unii pe alții, încurajându-se și împărtășindu-și ideile, explică celorlalți, discută ceea ce știu, se învață unii pe alții, realizează că au nevoie unii de alții pentru a duce la bun sfârșit o sarcină a grupului.

Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune, dobândind abilități, indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de cea a valizilor, pentru o adecvată inserție socială. Cu certitudine, elevii cu dificultăți de învățare au nevoie de ajutor în vederea adaptării, integrării și devenirii lor ca și ceilalți elevi, cu succese și insuccese, cu realizări și ratări dar și cu rezultate încurajatoare.

BIBLIOGRAFIE

- Gherguț, A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, 2005
Stănică, I., Popa, M., *Psihopedagogie specială*, Editura Pro Humanitas – București, 2001
Ionescu, M., *Educația și dinamica ei*, Editura Tribuna învățământului – București, 1998

Aspecte ale abordării integrative în educația elevilor cu CES

**prof. Florentina Răcățianu, prof. Csaszar Angela,
Colegiul Economic „Iulian Pop”, Cluj-Napoca**

Reabilitarea, educația și asistența elevilor cu CES (cerințe educaționale speciale) sunt subiecte importante în domeniul educației și sănătății, iar tendințele și inovațiile în acest domeniu au adus beneficii semnificative în dezvoltarea copiilor cu CES. Deși educația elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) poate fi dificilă în contextul învățământului online, există însă tot mai multe modalități de abordare a educației acestora, care să le ofere oportunități egale de învățare.

Unul dintre cele mai importante aspecte în abordarea educației elevilor cu CES în contextul învățământului online este personalizarea. Fiecare elev cu CES are nevoi diferite, iar abordarea unei educații standard nu ar putea fi suficientă. Profesorii ar trebui să colaboreze cu părinții și elevii pentru a înțelege mai bine nevoile lor și pentru a dezvolta planuri de învățare personalizate care să le permită să se dezvolte în ritmul lor. Un alt aspect important este folosirea tehnologiei pentru a oferi acces la educație. Cu toate că elevii cu CES pot avea nevoie de suport fizic sau emoțional în timpul învățării, tehnologia poate ajuta la facilitarea accesului lor la resurse educaționale. De exemplu, există o gamă largă de software și aplicații care pot ajuta la dezvoltarea competențelor matematice, lingvistice și sociale. Astfel, prin intermediul tehnologiei, elevii cu CES pot beneficia de o experiență de învățare mai interactivă și mai accesibilă.

De asemenea, ar trebui să existe o abordare mai pronunțat holistică, transdisciplinară, a educației elevilor cu CES. Elevii cu CES pot fi afectați și de probleme de sănătate mintală, iar suportul psihologic ar trebui să fie o parte integrantă a educației lor. Profesorii ar trebui să fie sensibili la aceste nevoi și să ofere sprijinul necesar pentru a asigura dezvoltarea personală a elevilor lor.

În ultimii ani, au fost dezvoltate o serie de tendințe și inovații pentru a ajuta la reabilitarea, educația și asistența elevilor cu CES. Tehnologia asistivă este una dintre ele. Aceasta constă într-o serie de dispozitive și instrumente care ajută elevii cu CES să învețe, să comunice și să participe la activitățile zilnice și includ dispozitive de comunicare alternativă, instrumente de scriere și citire, software specializat și alte tehnologii care sprijină dezvoltarea abilităților cognitive și sociale.

Învățarea individualizată este un alt demers eficient în abordarea elevilor cu CES și presupune adaptarea programelor de învățare la nevoile și abilitățile specifice ale fiecărui elev cu CES. Aceasta poate include proiectare individualizată a conținuturilor de învățare, instruire prin intermediul tehnologiei asistive și utilizarea unor metode de evaluare și monitorizare a progresului individual. În esență, abordarea centrată pe elev implică plasarea elevului în centrul procesului de învățare, astfel încât să poată fi personalizată și adaptată la nevoile lor specifice. Aceasta poate fi realizată prin crearea unui mediu de învățare pozitiv și suportiv, care oferă suport individualizat și resurse pentru a îmbunătăți abilitățile și încrederea în sine.

Învățarea bazată pe experiență se numără printre strategiile pedagogice care și-au demonstrat eficiența. Aceasta se referă la folosirea experiențelor reale pentru a ajuta elevii să învețe și poate include activități de învățare în afara sălii de clasă, cum ar fi vizitarea unui muzeu sau a unei ferme, participarea la proiecte de voluntariat sau a unor programe de formare practică.

Abordarea colaborativă implică mobilizarea, în procesul de reabilitare și educație, a tuturor factorilor responsabili în evoluția cognitivă a elevilor cu CES: familia, profesorii și terapeuții. Aceasta poate include întâlniri regulate între toți membrii echipei de sprijin, planificarea activităților și evaluarea progresului.

Una dintre cele mai importante tendințe în educația copiilor cu CES este utilizarea metodelor activ-participative în activitatea educativă. Aceste metode implică activarea copiilor în procesul de învățare, prin încurajarea lor să ia parte la activități practice, interactive, experiențiale și colaborative.

Astfel, copiii cu CES sunt încurajați să-și dezvolte abilitățile cognitive, sociale și emoționale, prin intermediul unor activități care le permit să-și descopere și să-și exprime propriile idei și opinii.

Instrumentele și modurile de activitate utilizate în educația copiilor cu CES sunt, de asemenea, importante în această tendință de a oferi o educație activă și participativă. Acestea includ jocuri didactice, aplicații online, proiecte educaționale, experimente și activități de voluntariat, toate acestea având drept scop dezvoltarea abilităților copiilor și integrarea lor în societate.

Intervențiile specifice sunt o altă tendință importantă în educația copiilor cu CES, fiind utilizate pentru a-i ajuta să depășească dificultățile lor specifice. Aceste intervenții pot include terapia ocupațională, terapia de vorbire, terapia comportamentală și terapia de dezvoltare. Acestea au fost concepute pentru a ajuta copiii să dezvolte abilitățile necesare pentru a fi mai independenți și mai autonomi în activitățile lor zilnice.

Colecțiile de fișe de lucru sunt un alt instrument important în educația copiilor cu CES, fiind utilizate pentru a-i ajuta să-și dezvolte abilitățile de lectură, scriere și matematică. Aceste fișe de lucru sunt concepute pentru a fi adaptate nevoilor individuale ale copiilor, pentru a le permite să învețe într-un ritm personalizat.

Metodele activ-participative sunt foarte importante în activitatea educațională a copiilor cu CES (cerințe educaționale speciale), deoarece aceste metode îi implică pe copii activ în procesul de învățare și îi ajută să-și dezvolte abilitățile de comunicare și socializare. Iată câteva exemple de metode activ-participative care pot fi utilizate în activitatea educațională a copiilor cu CES:

Metoda discuției de grup - Aceasta implică discuții și schimb de idei între copii, iar scopul este de a dezvolta abilitățile de comunicare și de socializare. De asemenea, această metodă poate fi utilă pentru dezvoltarea capacității de a înțelege și a respecta diferențele între oameni. Activitățile de grup implică participarea copiilor la activități de grup, care îi încurajează să lucreze împreună și să comunice. Aceste activități pot fi utile în cazul copiilor cu CES care au dificultăți în relațiile sociale sau în comunicare.

Metoda jocului de rol - Aceasta implică simularea unor situații sociale sau emoționale prin intermediul jocurilor de rol. Această metodă poate fi utilă pentru dezvoltarea abilităților de comunicare, a empatiei și a rezolvării de probleme.

Metoda învățării prin joc - Aceasta implică utilizarea jocurilor educative pentru a dezvolta abilitățile cognitive și sociale. Această metodă poate fi utilă pentru dezvoltarea abilităților de gândire, a abilităților de comunicare și a abilităților sociale. Jocurile didactice sunt o modalitate excelentă de a-i face pe copii să învețe prin experiență. Acestea pot fi adaptate la nevoile copiilor cu CES și pot fi folosite pentru a dezvolta abilități sociale, de comunicare, cognitiv-dezvoltative și motorii.

Metodele vizuale - aceste metode includ utilizarea imaginilor, diagramelor, schemelor și a altor materiale vizuale pentru a facilita procesul de învățare. Acestea pot fi utile în cazul copiilor cu dificultăți de înțelegere a cuvintelor scrise sau vorbite.

Metodele auditive - aceste metode includ utilizarea de sunete, muzică, înregistrări audio sau alte materiale auditive pentru a ajuta la procesul de învățare. Aceste metode pot fi utile în cazul copiilor cu deficiențe de vedere sau pentru cei care învață mai bine prin intermediul auzului.

Metodele de învățare prin proiecte - acestea implică dezvoltarea și implementarea unui proiect care implică diferite aspecte ale procesului de învățare, cum ar fi cercetarea, planificarea

și implementarea. Aceste metode pot fi utile în cazul copiilor cu CES care au nevoie de o experiență de învățare interactivă și de învățare prin experiență.

Acestea sunt doar câteva exemple de metode activ-participative care pot fi utilizate în activitatea educativă a copiilor cu CES. Este important ca pedagogul să adapteze metodele la nevoile și abilitățile fiecărui copil, pentru a asigura un proces de învățare eficient. De asemenea, ele promovează o abordare integrată și colaborativă, care implică toți membrii echipei de sprijin în procesul de îngrijire și educație. Toate aceste aspecte expuse mai sus au fost dezbătute în cadrul Colegiului Economic „Iulian-Pop” din Cluj-Napoca, în activitatea tematică *Tehnici de integrare a elevilor cu nevoi speciale*.

Raportul activității

Data-12.10.2022

Beneficiar-Comisia Diriginților, elevi, părinți

Susținătorii activității- Consilier educativ Căian Gabriela, profesor diriginte Csaszar Angela

Scop- integrarea copiilor cu nevoi speciale (CES,ADHD,AUTISM) în cadrul claselor din care fac parte și valorificarea la maxim a potențialului fiecăruia.

Plan de lucru

Activitate	Data	Susținător	Persoane vizate
Tehnici de integrare a elevilor cu nevoi speciale	Modul I, 12.10.2022	Consilier școlar Căian Gabriela Responsabilul comisiei diriginților Csaszar Angela	Profesorii diriginți,elevi,părinți
Realizarea lecțiilor model de către diriginții fiecărei clase, utilizând materialele auxiliare furnizate de către cadrele didactice.	modul II-V	Profesorii diriginți	Elevii școlii

I. Prezentarea materialelor-Consilier școlar Căian Gabriela

ADD/ADHD

Ce este?

ADD - Tulburare prin deficit de atenție

ADHD - Deficit atențional și hiperkinzie

Caracteristici:

- ✓ Nu observă detaliile și face greșeli datorate neatenției;
- ✓ Are dificultăți când trebuie să își mențină atenția concentrată la teme sau la joc un timp mai îndelungat;
- ✓ Este ușor de distras de stimulii externi;
- ✓ Când alții îi vorbesc dă impresia că nu ascultă;
- ✓ Nu urmează până la capăt instrucțiunile, nu reușește să termine sarcinile școlare;
- ✓ Își organizează cu dificultate activitățile;
- ✓ Evită sau respinge activitățile ce necesită efort intelectual susținut;
- ✓ Deseori își mișcă mâinile și picioarele, este agitat;
- ✓ Deseori vorbește extrem de mult;
- ✓ Este impulsiv, are dificultăți în a-și aștepta rândul, răspunde înainte ca întrebarea să fie complet formulată, întrerupe și îi deranjează pe ceilalți.

Important:

- Unii copii sunt mai activi decât alții. Fiecare copil poate fi la un moment dat agitat. Fiecare copil poate întâmpina dificultăți în concentrarea asupra sarcinii. Nu întotdeauna este vorba despre un copil hiperactiv cu deficit de atenție.
  - Copilul cu ADHD poate fi la fel de inteligent, creativ sau afectuos ca și ceilalți.
- Copiii cu ADHD/ADD sunt ușor frustrabili; stresul, presiunea în realizarea unei sarcini sau oboseala reduce autocontrolul și poate duce la dificultăți de comportament.
- Uneori ADHD se poate asocia cu dificultățile de învățare, tulburările de comportament, tulburări afective sau de adaptare.
  - Are efecte negative asupra învățării școlare și poate deteriora relațiile sociale ale copilului.

TULBURĂRI DIN SPECTRUL AUTIST

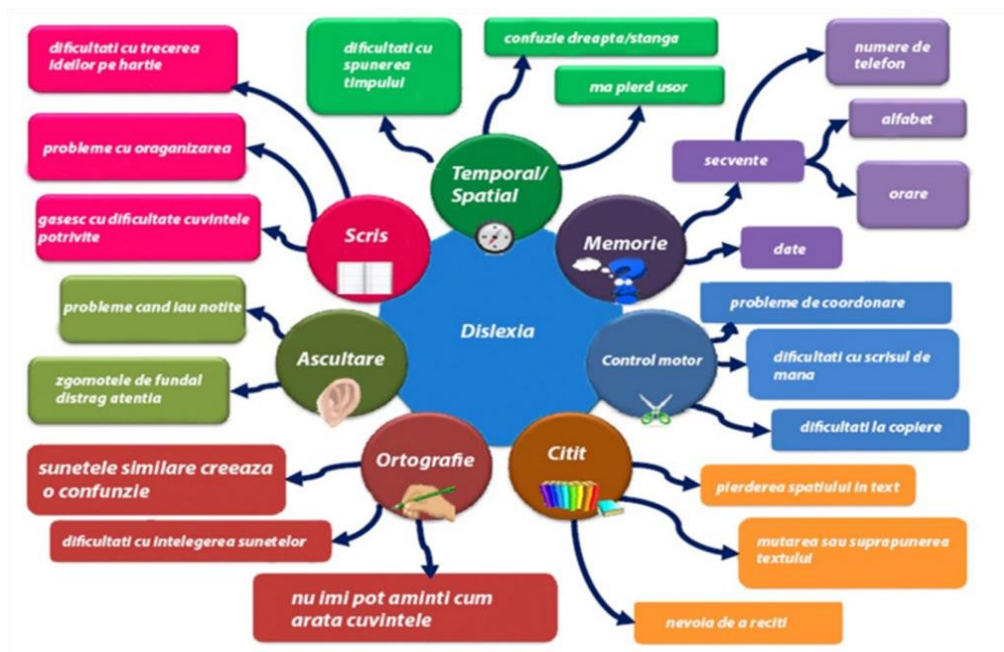
Ce sunt?

- presupun o detașare de realitate însoțită de o pronunțare / accentuare a vieții interioare . Cuprind:

- ✓ Tulburarea autistă
- ✓ Tulburarea dezintegrativă a copilăriei
- ✓ Sindromul Rett
- ✓ Sindromul Asperger
- ✓ Tulburarea autistă

atipică Important:

- Afecțiunile au un substanțial numitor comun, cu origini apropiate și manifestări similare, dar este incorect să le asimilăm pe toate autismului.
- Autismul este cea mai gravă formă a manifestării anomaliilor în dezvoltarea individului, care afectează abilitatea omului de a intra în contact cu ceilalți.
- Autismul se caracterizează printr-o extremă dificultate de a răspunde la contactele sociale și de a comunica.
- stereotipii ale limbajului

II. Lecție demonstrativă-Csaszar Angela

Strategii de acțiune

1. Joc de spargere a gheții-Abilitatea profesorilor și cum o pot utiliza în incluziune
2. Joc de grupare-muncă pe grupe

filmulet animat -incluziune copii cu CES.mp4

Activitate frontală

Diferențierea trebuie să reprezinte o practică incluzivă obișnuită în sala de clasă.

- ✓ Copiii au ritmuri de învățare diferite și nu toți elevii învață în același fel sau în același ritm.
- ✓ Profesorii trebuie să valorifice într-o cât mai mare măsură potențialul de care dispune elevul.
- ✓ Profesorii trebuie să urmărească progresul fiecărui elev.
- ✓ Profesorii trebuie să ofere fiecărui elev șansa de a obține cea mai bună performanță (înțeleasă ca nivel de îndeplinire a sarcinii).

În acest scop: curriculum-ul permite folosirea unor strategii didactice diferite și permite ca elevilor să li se predea la niveluri diferite. Astfel, diferențierea poate însemna realizarea și utilizarea programelor școlare adaptate la limba română și matematică și / sau a programului de intervenție personalizat.

Diferențierea poate însemna stabilirea unor sarcini de lucru mai simple.

Diferențierea presupune utilizarea unor materiale didactice (cărți, fișe de lucru etc.) care se potrivesc propriilor experiențe ale elevilor.

Diferențierea presupune adaptarea cerințelor la clasă și identificarea unor modalități diferențiate de realizare a evaluării.

Practicile incluzive necesită: disponibilitate, timp, resurse, comunicare, empatie, lucru în echipă, consecvență, perseverență.

Grupa nr.1

Spațiul – mediul fizic

Elevul cu CES trebuie plasat aproape de cadrul didactic pentru a putea fi sprijinit și monitorizat mai ușor, pe cât posibil într-un loc unde să fie mai puțin distras vizual sau auditiv de la activitatea pe care o realizează (în special în cazul elevilor cu ADHD). Este nerecomandată practica de a plasa elevul cu CES în ultima bancă, de a-l izola, sau marginaliza fizic. Pentru elevul cu TSA sunt recomandate spațiile bine structurate, cu aceleași aranjamente. Organizarea mobilierului, a spațiului trebuie să faciliteze integrarea elevului și să fie în acord cu nevoile acestuia.

Recomandări:

Identificați stimulii din mediul de învățare care distrag atenția elevului; limitați-le influența.

Așezați elevul cât mai departe de zonele din clasă care pot să-i distragă atenția (ex. ferestre).

Așezați copilul în prima bancă sau aproape de masa dvs., dar astfel încât să nu se simtă exclus. Așezați în jurul lui elevi care sunt atenți și nu au dificultăți de comportament.

Pentru elevul cu TSA păstrați locul neschimbat, marcați-i un loc pentru recreație, interveniți în timp, gradual cu mici schimbări. Marcați locul în care trebuie să stea elevul atunci când participă la activități desfășurate cu întreaga clasă.

Organizați mobilierul din clasă astfel încât să se poată trece cu ușurință dintr-o zonă a clasei în alta/de la un grup de mese la celălalt.

Utilizați bibliorafturi sau caiete colorate diferit pentru diferite discipline școlare. Utilizați cutii/spații individuale în care să puneți materialele folosite, temele de clasă etc. ca parte a rutinei zilnice.

Grupa nr.2

Timpul

În general toți copiii cu CES au nevoie de timp mai mult pentru dobândirea anumitor achiziții / deprinderi sau pentru realizarea sarcinilor de lucru. În plus copiii cu ADHD nu își pot menține concentrarea atenției pe parcursul întregii ore. Pentru aceștia este nevoie de sarcini mai scurte alternate cu pauze. Elevii cu TSA pot avea dificultăți în percepere a timpului și au nevoie de sprijin în înțelegerea succesiunii și duratei acțiunilor.

Recomandări:

Faceți pauze scurte pe parcursul orei.

Începeți activitățile cu o sarcină sau un stimul care le atrage atenția. Evitați trecerile bruște de la o activitate la alta.

Oferiți-le elevilor timp suplimentar pentru anumite sarcini.

Adaptați timpul alocat finalizării unei sarcini de învățare sau unui test. De exemplu: individualizați timpul alocat pentru efectuarea unei activități; stabiliți ritmuri diferite (creșteți sau reduceți ritmul) pentru unii elevi.

Pentru elevii cu TSA este nevoie de o reprezentare vizuală a activităților (imagini, simboluri).

Îndepărtați progresiv simbolurile, astfel copilul va înțelege că se apropie de sfârșitul activității.

Spuneți-le elevilor cât timp mai au pentru finalizarea sarcinii. Învățați elevii să își gestioneze timpul la școală și acasă. Colaborați cu părinții pentru ca aceștia să își monitorizeze și să își ajute copiii pentru a deveni cât mai autonomi în gestionarea timpului.

Sprijiniți elevii să-și planifice modul în care vor realiza o sarcină care necesită mai mult timp și monitorizați-i în îndeplinirea planului. Monitorizați elevii pe parcursul efectuării sarcinii.

Grupa nr.3

Comunicarea

Comunicarea este mijlocul prin care se realizează transmiterea cunoștințelor, se realizează evaluarea cunoștințelor. Abilitățile de comunicare ale cadrelor didactice sunt esențiale în activitatea cu elevii integrați. Toți copiii cu CES prezintă și dificultăți de comunicare, unii mai mult decât alții. Unii elevi nu înțeleg sarcinile/cerințele, alții nu pot să exprime ceea ce știu.

Identificați blocajele și barierele din comunicare și încercați să le înlăturați. Dezvoltați la elevi competențele de comunicare. Oferiți feed-back imediat, constant, specific, constructiv. Oferiți feedback și pentru aspectele pozitive, comportamentele pe care doriți să le încurajați / consolidați.

Recomandări:

Captați și rețineți atenția copilului folosind elementele nonverbale și paraverbale (gesturi mimică, modulațiile vocii).

Păstrați-vă calmul și transmiteți o stare de calm, nu ridicați exagerat vocea. Folosiți atingerile cu rol de calmare. Uneori o simplă atingere a umărului este suficientă.

Pentru a sprijini elevul să urmeze instrucțiunile/regulile, prezentați-le sub formă orală și scrisă. Evidențiați verbal momentele importante ale activității.

Formulați solicitările pe un ton afirmativ și pozitiv. Formulați sarcinile clar și concis.

Utilizați un vocabular clar, concret, accesibil pentru copil. Evitați enunțurile care conțin mai multe sarcini.

Verificați dacă elevii au înțeles, rugându-i să parafrazeze ceea ce ați spus. Dacă este nevoie, repetați calm instrucțiunile.

Sprijiniți elevul să se simtă confortabil atunci când cere ajutorul.

Dezvoltați la elev competențele de comunicare orală/scrisă, de receptare/transmitere a mesajului.

Colaborați cu logopedul și cu profesorul de sprijin ori de câte ori este nevoie.

Grupa nr. 4

Diferențierea evaluării

Evaluarea se realizează în funcție de obiectivele stabilite în programa școlară adaptată și / sau în planul de intervenție personalizat. În plus, aceleași diferențieri / condiții (de timp, număr al sarcinilor, claritate a cerințelor, dificultate a sarcinilor etc.) se mențin și în realizarea evaluării.

Recomandări:

Realizați o evaluare diferențiată a elevilor cu

CES. Puneți accent pe evaluarea formativă.

Asigurați-vă că elevul a înțeles cerința / enunțul.

Oferiți timp pentru gândire și pentru formularea răspunsului.

Sprijiniți elevul dacă este nesigur în formularea răspunsurilor.

Formulați subiecte adaptate/diferențiate pentru evaluările scrise.

Folosiți fișe de evaluare în care textul să aibă un caracter mai mare, cerințele să fie mai simple, mai reduse ca număr sau mai clar formulate, cu exemple, imagini suport sau cu alte adaptări în funcție de elev.

Puteți adapta modul de a răspunde la cerințe. De exemplu: în loc să răspundă la întrebări în scris, dați-i voie elevului să răspundă oral (pentru elevul cu dificultăți de scris-citit), permiteți elevilor să demonstreze cunoștințele pe care le au prin utilizarea unor mijloace practice.

Realizați evaluarea în raport cu obiectivele programei școlare adaptate și/sau a planului de intervenție personalizat.

Apreciați evoluția și progresul elevului. Nu evaluați elevul în raport cu colegii săi de clasă

3. Soluții concrete pentru ora de consiliere

Cadrelle didactice își vor ghida activitatea în clasă după Modelul 3-C

Claritate	Constanță	Calm
Elevii hiperactivi au nevoie de sarcini de lucru și cerințe clar exprimate. Ambiguitatea sporește starea de agitație. Sarcinile au o limită de timp clară, scopurile, obiectivele și sunt clar formulate și exprimate elevilor. Sancțiunile și premiile acordate sunt clar prezentate înaintea începerii activităților și sunt reamintite frecvent.	Sarcinile sunt consistente, cel care educă fiind constant în regulile impuse tuturor elevilor și în acordarea stimulentei și sancțiunilor. Rutina și regulile clare ajută elaborarea unui program eficient de management al comportamentului. Consecințele comportamentelor negative sau pozitive trebuie să fie imediate și frecvente.	Cea mai dificilă condiție de îndeplinit este păstrarea calmului față de elev, indiferent de context și circumstanțe. Enervarea sau agitația cadrului didactic sporește hiperactivitatea copilului și accentuează simptomele și efectele ADHD.
Creativitate		

Educația imaginativă este o nouă abordare a predării care se bazează pe înțelegerea modului în care se acumulează cunoașterea în mintea umană și a modului în care imaginația contribuie la învățare. Este un mod de a predă și de a învăța bazat pe angajarea activă a emoțiilor și imaginației celor care învață, focalizându-se pe strategiile lingvistice pe care ei le utilizează pentru a conferi semnificație și înțeles lumii înconjurătoare. Educația imaginativă își are fundamentele teoretice în lucrările elaborate de Kieran Egan și cercetările derulate de IERG.

Instruirea multisenzorială este o abordare multi-modală în instruire prin care este încorporată o combinație de strategii didactice auditive, vizuale, tactile și kinestezice și în modalitățile în care elevii pot învăța un anumit conținut didactic.

Stilul de învățare este modul diferit în care elevii ajung să-și însușească cunoștințe și deprinderi și care influențează strategiile didactice, ce trebuie adaptate pentru a oferi sprijin și oportunități pentru fiecare nevoie individuală pentru a avea șanse egale de a avea succes.

Curriculum diferențiat = abordare curriculară care renunță la furnizarea unui curriculum unic tuturor elevilor și permite, în mod oficial, existența unor forme alternative pentru anumite categorii de elevi (de exemplu, cei care provin din medii socio-economice dezavantajate)

Elemente cheie pentru un management al clasei eficient pentru elevii cu ADHD.

FIȘA DE EVALUARE A COMPORTAMENTULUI ÎN CLASĂ

NUME ELEV:				DATA:			
Comportament	Puncte	Luni	Marti	Miercuri	Joi	Vineri	Total
Nu stă pe scaun în timpul orei							
Deranjează colegii							
Vorbește neîntrebat(ă)							
Nerespectarea regulilor clasei							
Violență fizică							
Limbaj nepotrivit							
Neparticipare							
Ignorarea sarcinilor din clasă							
Total							

Un bun management al clasei este în mod evident determinat de o bună predare. Chiar și elevii cu probleme manifeste de impulsivitate și control al comportamentului adoptă o conduită potrivită în momentul în care profesorul oferă în clasă:

- Activități de învățare interesante, angajante, semnificative pentru elevi.

- Educație diferențiată, în funcție de sarcinile de învățare, nevoile specifice ale unor elevi sau contextul specific.
- Implicarea activă a imaginației elevilor în ceea ce învață, evitând și eliminând plictiseala.
- Lecțiile sunt bine planificate, iar pauzele sunt organizate ca segmente de timp în care elevii se relaxează, dar sunt și curioși să afle în ce activități vor fi implicați la reluarea activității.

Profesorii care au succes în educația elevilor hiperactivi sau cu ADHD au ca element comun capacitatea de a utiliza activ elemente de management al clasei și strategii educative prin care se menține activă implicarea elevului în ceea ce învață. Totodată, ei abordează (conștient sau intuitiv) elevii cu ADHD pornind de la o strategie construită pe trei mari componente. Prima constă în identificarea nevoilor specifice, individuale, ale elevului hiperactiv și cu deficit de atenție. Profesorul află de ce și când elevul nu se concentrează asupra sarcinilor de învățare, ce îl interesează, când și de ce este impulsiv și neatent etc. Apoi cadrul didactic selectează unele practici educaționale, exerciții și materiale didactice (unele fiind prezentate pentru dumneavoastră în cartea de față) și strategii de acomodare în clasă care sunt adaptate nevoilor specifice de învățare ale

elevului. În urma acestor pași, profesorul poate schița un plan educațional individualizat care poate

LISTA COMPORTAMENTELOR MANIFESTATE DE ELEV			
Numele elevului:			
Comportament dezirabil (+)	Nota	Comportament nedorit (-)	Nota

*Notă: progresele comportamentale sunt graduale, etapizate și necesită timp.

să fie integrat programului comun elaborat pentru ceilalți elevi ai clasei.

Ideii pentru managementul clasei/ Regulile clasei

- Limitați-vă la un număr rezonabil de reguli stabilite pentru clasă (încercați să vă limitați la max. 10).
  - Explicați elevilor motivele alegerii acestor reguli și prezentați-le clar.
  - Încercați să includeți sugestiile elevilor în stabilirea propriilor reguli pe care le vor urma.
  - Evitați formulările negative în elaborarea regulilor (se va evita folosirea abuzivă a negațiilor)
  - Repetați elevilor regulile stabilite și comunicați părinților lista stabilită.
- Urmați regulile clasei. Cadrul didactic este modelul pe care îl urmează elevii.
- Marcați pozitiv urmarea regulilor de către elevi și progresele celor care au încălcat în trecut regulile.

Regulile clasei – exemple

A. Regulile clasei – Standarde academice și comportamentale.

1. Fii respectuos cu cei din jur.

2. Să înveți cât poți de bine.
3. Vino pregătit la școală.
4. Lucrează în liniște în clasă.

B. Regulile clasei – Standarde academice și comportamentale.

1. Fii atent în clasă.
2. Ascultă indicațiile și lucrează cu colegii tăi
3. Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face. (Comporta-te așa cum ai dori ca alții să se poarte cu tine)
4. Respectă colegii și ceea ce fac/prezintă ca rezultat al muncii lor

Posibile stimulente în sala de clasă

- Reducerea temelor pentru acasă.
- Pauză suplimentară (minute câștigate).
- Timp liber în clasă.
- Jocuri în clasă.
- Un creion special sau un caiet special.
- Diplome/bonuri de premiu pentru elevi.
- Acordarea rolului de lider într-un joc educativ în clasă.
- Mici jucării (cu acordul și participarea părinților).
- Timp suplimentar pentru terminarea unei teme.
- Scutirea pentru o anumită activitate sau temă.
- Timp acordat pentru elaborarea temei pentru acasă în clasă.
- Excursii (colegii sunt încurajați să ajute copilul ADHD să atingă progresele necesare).
- Ascultarea unei melodii/povești în clasă.
- Primul loc la rând.
- Acces preferențial la unele resurse didactice (computer, cărți, auxiliare etc.).
- O revistă/carte.
- Ocazia de a prezenta/citi colegilor o poezie, poveste, compunere, la alegerea elevului.
- Coordonarea în parteneriat cu cadrul didactic a unei activități.
- Alimente (o portocală, banană, ciocolată etc.).
- Permisivitatea de a aduce ceva în clasă (prezintă și povestește)
- Reducerea/diminuarea unei sancțiuni.
- Dreptul de a face prezența / a coordona unele activități ale colegilor.

Fisa de raport didactic

(Fi a individuala a elevului)

Evaluarea situației elevilor cu comportament hiperactiv, probleme de disciplină și adaptare la cultura școlară (rezultate slabe în învățare, absente nemotivate, - a.).

== Completați fi a individual, pentru toți elevii clasei ==

Se completează de către cadrul didactic:

Numele cadrului didactic: _____

Școala: _____

Numele elevului: _____ Clasa: _____

Data completării: _____

Abilitățile sociale și evaluarea efortului școlar depus de elev.

Abilitățile sociale / efortul școlar		
Marcați cu + răspunsul pozitiv și cu - răspunsul negativ		
Elevul depune efort în activitățile destinate clasei	Elevul manifestă frecvent lipsa de concentrare	
Respectă regulile clasei și regulamentul școlar	Utilizează în mod adecvat materialele didactice	

Manifesta respect pentru colegi	Se încadrează u or Tn activitățile de grup	
Manifesta constant respect față de cadrul didactic	Este comunicativ (cu colegii/cadrul didactic	
Se adaptează u or când se confruntă cu situații noi	Interacționează pozitiv cu colegii de clasă (este prietenos)	
Se joacă frecvent cu mâinile (cu diverse obiecte: pix, creion ș.	Interacționează pozitiv cu adulții (inclusiv cadrele didactice	
Are absente nemotivate	Reacționează violent în clasă	
Adresează rar întrebări cadrului didactic (manifestă indiferență)	Vorbește frecvent cu colegii atunci când ar trebui să fie atent la cadrul didactic	
Elevul ridică rar mâna pentru a răspunde Tn clasă	Este motivat pentru activitățilecolare/studiu	
Elevul comentează negativ propriile performanțecolare	Simțiți că elevul poate avea rezultate mult mai bune decât cele obținute în prezent?	
Elevul se plictisește u or	Elevul pare obosit în clasă	
Elevul renunță repede la exercițiile/activitățile/proiectele din clasă	Elevul nu pare influențat de aprecierile pozitive legate de activitatea în clasărezultatele lui/ei	
Elevul este agitat în timpul orelor în clasă	Deseori nu îi face temele acasă	

Bibliografie

1. Anghel, G. *Strategii și metode de intervenție psihopedagogică în cazul copiilor cu tulburări de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2016.
2. Dascălu, M., *Educația incluzivă în România. Realități și perspective*, Editura Universității din București, 2017.
3. Munteanu, V., *Educația incluzivă. Fundamente și strategii*, Editura Polirom, București, 2015.
4. Popescu, C., *Metode de intervenție psihopedagogică în cazul copiilor cu nevoi special*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2014
5. Popescu, A. *Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale special*, Editura Polirom, București, 2015.

PROGRAMĂ DE OPȚIONAL „BINELE COPIILOR SE AFLĂ ÎN MÂINILE NOASTRE”

**Profesor pentru învățământul preșcolar Roșca Mihaela
Cristina, Grădinița cu program prelungit
„Licurici” Galați**

SCOPUL PROIECTULUI:

Asigurarea continuității procesului de instruire și educație de la familie la grădiniță prin familiarizarea preșcolarilor și a familiei, cu ambientul, cu educatoarele grădiniței, în scopul integrării lor cu succes în viața de preșcolar.

ARGUMENT:

Acest proiect a luat naștere dintr-o serie de neajunsuri întâmpinate cum ar fi: relația sporadică dintre familie și grădiniță, dezorientarea părinților în ceea ce privește cerințele grădiniței, necunoașterea suficientă a prevederilor curriculumului învățământului preșcolar.

Prin activitățile acestui opțional doresc să dezvolt copiilor și familiei frumusețea vieții de preșcolar, prin implicarea în activități comune plăcute, și găsirea celor mai eficiente căi pentru a asigura adaptarea copiilor la viața preșcolară.

GRUP ȚINTĂ: preșcolarii grupei mari

BENEFICIARI:

- DIRECTI: preșcolarii, părinții preșcolarilor, cadrele didactice
- INDIRECTI:

comunitatea locală DURATA:

an școlar 2022-2023 (1 an)

LOCAȚIA: Grădinița P.P

„Licurici, Galați

DOMENIUL: DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ

Nr. crt	Dimensiuni ale dezvoltării	Comportamente vizate
1.	Interacțiuni cu adulții și cu copii de vârstă apropiate	1.1. Manifestă încredere în adulții cunoscuți, prin exersarea interacțiunii cu aceștia
		1.2. Demonstrează abilități de solicitare și de primire a ajutorului în situații problematice specifice
		1.3. Inițiază/participă la interacțiuni pozitive cu copii de vârstă apropiată
2.	Comportamente prosociale, de acceptare și de respectare a diversității	2.1. Exprimă recunoașterea și respectarea asemănărilor și a deosebirilor dintre oameni
		2.2. Își însușește și respectă reguli; înțelege efectele acestora în planul relațiilor sociale, în contexte familiare
		2.3. Exersează, cu sprijin, asumarea unor responsabilități specifice vârstei, în contexte variate
		2.4. Exersează, cu sprijin, abilități de negociere și de participare la luarea deciziilor
		2.5. Demonstrează acceptare și înțelegere față de celelalte persoane din mediul apropiat
3.	Conceptul de sine	3.1. Exersează, cu sprijin, autoaprecierea pozitivă, în diferite situații educaționale
		3.2. Își promovează imaginea de sine, prin manifestarea sa ca persoană unică, cu caracteristici specifice
4.	Autocontrol și expresivitate emoțională	4.1. Recunoaște și exprimă emoții de bază, produse de piese muzicale, texte literare, obiecte de artă etc.
		4.2. Demonstrează abilități de autocontrol emoțional

COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE:

Competențe socio-emoționale dezvoltate la vârsta preșcolară

Competența specifică	Exemple de comportamente.
Recunoașterea emoțiilor	☺ identifică propriile emoții și pe ale altora în diverse situații; ☺ identifică emoțiile asociate unui context specific; ☺ identifică emoțiile pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura.

Exprimarea emoțiilor	☺ transmite verbal și nonverbal mesajele afective; ☺ numește situații în care apar diferențe între starea emoțională, ☺ exprimă empatie față de alte persoane; ☺ exprimă emoții complexe precum rușine, vinovăție, mândrie; ☺ ține cont de particularitățile fiecărei persoane în cadrul interacțiunilor sociale.
Înțelegerea emoțiilor	☺ identifică cauza emoțiilor; ☺ numește consecințele emoțiilor într-o anumită situație
Reglarea/autoreglarea emoțiilor	☺ folosește strategii de reglare/autoreglare emoțională
Inițierea și menținerea unei relații (relaționarea socială)	☺ inițiază și menține o interacțiune cu un alt copil; ☺ ascultă activ; ☺ împarte obiecte și împărtășește experiențe; ☺ oferă și primește complimente; ☺ invită alți copii să se joace împreună; ☺ rezolvă în mod eficient conflictele apărute.
Integrarea în grupul de prieteni (comportamentul prosocial)	☺ cooperează cu ceilalți când se joacă; ☺ cooperează cu ceilalți în rezolvarea unei sarcini; ☺ oferă și cere ajutorul atunci când are nevoie; ☺ are grijă de jucăriile celorlalți; ☺ are grijă de colegii mai mici ca vârstă sau care prezintă diverse dizabilități;

REZULTATE AȘTEPTATE:

- ✓ Responsabilizarea părinților preșcolarilor în vederea integrării cu succes în grădiniță;
- ✓ Stimularea motivației copiilor și participarea lor activă și responsabilă la activitățile comune desfășurate;
- ✓ Formarea unor abilități de lucru în echipă.
- ✓ Îmbogățirea cunoștințelor copiilor prin implicarea lor în diversele activități comune.

RESURSE:

- UMANE: părinții preșcolarilor, preșcolarii, cadrul didactic
- FINANCIARE ȘI MATERIALE: Aparat foto, autofinanțare, contribuții ale părinților, planșe didactice, fișe de lucru, imagini din povești, calculator, cărți cu povești, CD-uri cu povești terapeutice
- TEMPORALE: un an școlar (2022-2023)

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROIECTULUI: Cadrele didactice vor realiza un portofoliu care să cuprindă fișe de evaluare pentru fiecare activitate, chestionare, procese-verbale.

Se va avea în vedere:

- ✓ desfășurarea activităților cuprinse în proiect;
- ✓ modul în care sunt îndeplinite responsabilitățile și în care reacționează participanții la proiect;
- ✓ modul în care sunt folosite resursele umane;
- ✓ impactul implementării proiectului asupra grupului țintă (anticiparea schimbărilor produse ca urmare a derulării proiectului);
- ✓ probleme care apar în implementarea proiectului.

EVALUAREA PROIECTULUI:

- ✓ Observarea sistematică a copiilor.
  - ✓ Expoziții cu desenele și materialele realizate de către copii.
  - ✓ Album cu fotografiile realizate pe parcursul desfășurării activităților.
  - ✓ Discuții cu partenerii de proiect care au contribuit la activitățile desfășurate.
- MATERIALE/INSTRUMENTE DE EVALUARE:**

- ✓ chestionare
- ✓ portofolii/proiecte
- ✓ produse ale activității
- ✓ jurnal de reflecții
- ✓ fișe de autoevaluare
- ✓ rapoarte de lucru

Nr. crt	Denumirea activității	Mijloc de realizare	Competența dezvoltată
1.	„Dorințe și nevoi”	Joc didactic	Cunoașterea de sine a copilului
2.	„Povestea Șerpișorilor”	Teatru de păpuși	Recunoașterea emoțiilor
3.	„Oglinda fermecată”	Joc exercitiu	Dezvoltarea conceptului de sine
4.	„Detectivul de emoții” de Cosa Luminița	Lectură-poveste terapeutică	Identificarea și exprimarea emoțiilor
5.	„Cum mă simt astăzi...?”	Joc exercițiu	Recunoașterea emoțiilor, conștientizarea emoțiilor și etichetarea corectă a acestora
6.	„Prietenul meu, norișorul”	Activitate practică	Relaționare socială/ atitudini prosoziale
7.	„Aripioare colorate” de Mariana Konkoli	Lectură-poveste terapeutică	Identificarea consecințelor emoțiilor într-o anumită situație
8.	„Roata emoțiilor”	Joc exercițiu	Conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor și etichetarea corectă a emoțiilor
9.	„Cutiile fermecate cu emoții”	Joc exercițiu	Conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor și etichetarea corectă a emoțiilor
10.	„Plapuma emoțiilor mele”	Joc exercițiu	Dezvoltarea controlului emoțional
11.	„Să ne gândim la emoțiile colegilor”	Joc exercițiu	Recunoașterea și etichetarea emoțiilor proprii și ale celorlalți
12.	„Ploaia” de Mariana Konkoly	Poveste terapeutică	Exprimarea empatiei față de alte persoane
13.	„Joc de cărți pentru emoții”	Joc didactic	Conștientizarea emoțiilor și etichetarea corectă a emoțiilor

14.	„Culorile prieteniei”	Joc didactic	Interacțiune socială
15.	„Ne jucăm împreună”	Joc de socializare	Dezvoltarea abilităților de cooperare Rezolvarea prin negociere a problemelor care pot apărea într-un grup
16.	„Călătorie în Împărăția Emoțiilor”	Joc didactic	Recunoașterea emoțiilor
17.	„Povestea băiețelului care nu știa ce jucărie își dorește”	Lectură	Capacitatea de gestionare a emoțiilor
18.	„Mierla Mirela învață cum să nu se necăjească” de Virginia Waters	Poveste terapeutică	Dezvoltarea autocontrolului, a toleranței și iertării
19.	„Găsește soluția potrivită”	Joc didactic	Analiza unor comportamente în raport cu norme prestabilite
20.	„Pistruiatul” de Mariana Konkoly	Lectură-poveste terapeutică	Acceptarea necondiționată de sine
21.	„Frunza de nisip” de Pașca Maria Dorina	Lectură-poveste terapeutică	Acceptarea celorlalți
22.	„Povestea piticului clap” de Larisa Alexandra	Povestire	Acceptarea copiilor cu nevoi speciale
23.	„Ochiul magic” de Lia Carla Butcă	Lectură-poveste terapeutică	Acceptarea copiilor care poartă ochelari
24.	„Peștișorul prietenos”	Lectură-poveste terapeutică	Încurajarea acceptării mediilor noi, dezvoltarea relațiilor de prietenie
25.	„Eu sunt...”	Joc exercițiu	Dezvoltarea conceptului de sine
26.	„Ghemul magic”	Joc de intercunoașter e și relaționare pozitivă	Relaționare socială/ atitudini prosociale
27.	„Fluturașul alb” de Larisa Mihaela	Lectură	Formarea relațiilor de prietenie
28.	„Alfi, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni”	Lectura după imagini	Interacțiunea socială Dezvoltarea prieteniei, altruismului și înțelegătorii
29.	„Eu pot...”	Joc motivațional	Autocunoaștere și atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți
30.	„Butonul magic al emoțiilor”	Joc didactic	Exprimarea adecvată a emoțiilor în cadrul interacțiunii copilului cu adulții și copiii cunoscuți
31.	„Vânătoarea de comori”	Joc exercițiu	Abilități personale de comunicare și negociere

32.	„Visul prințului dorință” de Mariana Konkoly	Poveste terapeutică	Dezvoltarea perseverenței și a cooperării pentru atingerea unui obiectiv comun
33.	„Povestea paharelor de apă” de Pașca Maria Dorina	Lectură	Dezvoltarea solidarității de grup
34.	„Cei trei prieteni credincioși” de Violeta Kelemen	Poveste terapeutică	Importanța muncii în echipă, a cooperării
35.	„Să fim mai buni!”	Activitate de voluntariat	Atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți
36.	„Poveștile-comoara sufletului meu	Joc didactic-evaluare	Exprimarea adecvată a emoțiilor și autocontrol

BIBLIOGRAFIE

1. M.E.N.: Curriculum pentru educație timpurie, 2019
2. Cherechianu Ioana (coord): *Poveștile terapeutice vin să ne învețe*, Editura Diana, 2010, Pitești;
3. Konkoly, Mariana: *Povești pentru inimă și suflet – povești terapeutice*, Editura Aquila Logistic, 2013, Oradea;
4. Pașca Maria Dorina: *Povestea terapeutică*, Editura Ardealul, 2004, Biblioteca de psihologie.
5. Paola Santagostino: *Cum să te vindecî cu o poveste*, Editura Humanistas, 2008, București.
6. Program de formare: *Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor prin programul EREC, Consult Plus și Asociația de Științe Cognitive din România*,
7. *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*
8. Virginia Waters: *Povești raționale pentru copii – recomandări pentru părinți și educatori*, Editura ASCR, 2003, Cluj-Napoca.

PROIECT DIDACTIC INOVATIV

Adaptare pentru copil cu CES

Profesor învățământ preșcolar

Roș Ruxandra-Daiana

Grădinița PP.NR.14 Arad

Grădinița: PP. Nr.14 Arad

Grupa: Mare B Step by step

Profesor învățământ preșcolar: Roș

Ruxandra-Daiana **Tema:** „Cine și cum planifică/organizează o activitate? ”

Subtema: „ Micii ecologiști”

Domeniul experiențial: Om și

societate **Categoria de**

activitate: Activitate practică

Mijloc de realizare: Colaj

Subiectul: „Posterul ecologist”

Dimensiuni ale dezvoltării:

-Motricitate grosieră și motricitate fină în contexte de viață familiare;

-Conduită senzorio-motorie pentru orientarea mișcării;

-Interacțiuni cu adulții și cu copiii de vârste apropiate;

-Curiozitate, interes și inițiativă în învățare;

-Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor;

-Activare și manifestare a potențialului creativ;

Comportamente vizate:

-Demonstrează abilități de socializare și de primire a ajutorului în situații problematice specifice;

-Manifestă curiozitate și interes pentru experimentarea și învățarea în situații noi;

-Realizează sarcinile de lucru cu consecvență;

-Manifestă creativitate în activități diverse;

-Evidențiază caracteristicile unor obiecte localizate în spațiul înconjurător;

-Describe unele caracteristici ale lumii vii, ale Pământului;

-Rezolvă situații problemă, pornind de la sortarea și reprezentarea unor date.

Scopul activității: Formarea și consolidarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

Obiective operaționale:

O1: Să observe materialele de lucru, denumindu-le;

O2: Să utilizeze corect instrumentele de lucru;

O3: Să lipească imaginile conform indicațiilor primite;

O4: Să lipească vata conform indicațiilor primite de la educatoare;

O5: Să aplice pasta de dinți pe foaie pentru a realiza râul;

O6: Să respecte poziția la masa de lucru pentru o bună coordonare oculo - motorie.

Obiective operaționale:

O1: Să observe materialele, denumindu-le, prin imitație;

O2: Să utilizeze corect, prin promptare directă, instrumentele de lucru (activitatea motorie fină se află la nivel rudimentar de utilizare a instrumentelor de lucru, reprezentare grafică deficitară și activ volitional redus pentru aceste activități);

O3: Să lipească imaginile/vata, aplicare a pastei de dinți pe foaie pentru a realiza râul conform indicațiilor primite, prin promptare/tutelară;

O4: Să respecte poziția la masa de lucru pentru o bună coordonare oculo - motorie (motricitatea grosieră-activitatea motorie primară se exprimă prin forță musculară slabă, dificultăți de echilibru, activitate volutară redusă, probleme de coordonare oculo-manuală și bimanuală);

Strategii didactice:

- a) **Metode și procedee didactice:** conversația, explicația, demonstrația, observația, exercițiul, problematizarea, imitația prin tutelare, promptare; întărirea pozitivă (aprobarea, lauda etc.), recompense (aprobare verbală, valorizare, apreciere a ceva; aprobare nonverbală (zâmbet, râs, aplauze); contact fizic (atingere pe umăr, strângerea mâinii, sărut, îmbrățișare etc); acordarea accesului la activități preferate; oferirea de premii, obiecte materiale

etc.

- b) **Material didactic:** plicul cu ghicitori, modelul educatoarei, imagini, vată, lipici, pastă de dinți, hârtie A3.
- c) **Forme de organizare:** frontal, individual.

Bibliografie:

1. Corciovei, T. *Activități proiectate pentru preșcolari 5-6 ani*, ISBN 978-973-0-32674-1, Huși, 2020;
2. Ministerul Educației Naționale, *Curriculum pentru educație timpurie*, București, 2019;
3. Popa, C. *Elemente de pedagogie preșcolară aplicată*. Editura Universității din Oradea, 2006;
4. Coord. Ionescu, M. *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, București, 2010;
5. *Suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculum pentru educație timpurie*, 2019;
6. www.didactic.ro

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

Evenimente didactice	Conținut științific	Strategii didactice	Evaluarea
1.Moment organizatoric	Se asigură condițiile optime pentru buna desfășurare a activității: -aerisirea sălii de grupă; -pregătirea materialului didactic; -aranjarea măsuțelor. Poziționare strategică în sala de grupă și la măsuțe, în proximitatea cadrului didactic, a colegilor cu care va lucra în parteneriat/ cei care se vor comporta ca niste tutori și a materialelor didactice sugestive. Se va urmări reducerea/ amplificarea stimulenților vizuali sau auditivi (materiale didactice sugestive) și excluderea materialelor care disociază atenția. Se prezintă copiilor un plic. În plic se află 3 ghicitori. Se citesc ghicitorile, iar copiii vor da răspunsul corect. Primăvara înverzește, Toată-i verde și foșnește. Toamna se îngălbeneste, Cade jos, se vestejește. (Frunza)	Conversația Problematizarea	Răspunsurile corecte la ghicitori
2.Captarea atenției	N-are culoare , N-are miros ; Dar la toti E de folos. (Aerul) Ce nu stă în ciur? (Apa) Va repeta răspunsul fiecărei ghicitori, prin imitație. Se va insista pe cât posibil ca exprimarea să se realizeze pe cât posibil, în propoziție.	Conversația	
3.Anuntarea temei si a obiectivelor	Se anunță tema activității „Posterul ecologist”. Se enumeră obiectivele activității pe înțelesul copiilor. Se cere unor copii să repete tema activității. Comunicarea temei și a obiectivelor se va face într-o manieră clară. Se va vorbi cu o viteză și un volum rezonabile, folosind pe cât posibil propoziții scurte, gesturi, imagini și expresii faciale care să facă posibilă achiziția informației. <u>Intuirea materialului didactic</u> Copiii descoperă și intuiesc materialele. Ei au pe măsuțe hârtii A3, vată, pastă de dinți, diferite imagini din natură care reflectă ecologia, etc.	Observația Conversația	Observarea comportamentală

4. Prezentare a optimă a conținutului și dirijarea învățării 5. Obținerea performanței 6. Asigurarea retenției și a conexiunii inverse 5. Evaluarea activității 6. Încheierea activității	<u>Prezentarea modelului educatoarei</u> Educatorea va prezenta lucrarea model. <u>Demonstrarea modului de lucru:</u> Pentru realizarea posterului, copiii vor lipi diverse imagini pe coala A3, apoi vor aplica cu degetul pasta de dinți albastră pentru a realiza râul, iar la final vor lipi vata pentru a realiza norii. <u>Exerciții de încălzire a mușchilor mici ai mâinii:</u> „Umerii îi vom mișca, Spatele vom îndrepta, Degetele-mi sunt petale, Se deschid ca la o floare. Vântul bate ne-ncetat, Vârful degetelor bat, Iar apoi le răsfirăm, Și la pian noi cântăm. Lebedele-n jur privesc, Mâinile mi le rotesc, Morișca o învățesc, Și la lucru eu pornesc. Numărul de sarcini utilizate individual vor fi reduse, va beneficia de timp suplimentar, pauze mai frecvente, reamintirea pașilor în realizarea lucrării, de sisteme de comunicare auxiliare și de suplinire, tutelare din partea colegilor de grupă și a educatoarei. Efectuarea lucrărilor de către copii. Copiii sunt invitați să înceapă să lucreze conform explicațiilor educatoarei. Educatorea va da explicații suplimentare dacă este necesar și va sprijini copiii care întâmpină dificultăți. Va beneficia de timp suplimentar, pauze mai frecvente, sprijin. Se vor face aprecieri generale asupra modului de desfășurare a activității și a lucrărilor executate de copii. Se vor da copiilor stimulente. Se va folosi pentru creșterea stimei de sine, întărirea pozitivă (aprobarea, lauda etc.), recompensele (aprobare verbală, valorizare, apreciere produsului; aprobare nonverbală (zâmbet, râs, aplauze); contact fizic (atingere pe umăr, strângerea mâinii, sărut, îmbrățișare etc); acordarea accesului la activități preferate; oferirea de premii, obiecte materiale etc.	Observația Explicația Demonstrația Explicația Exercițiul Explicația Conversația Explicația Observația Problematizarea Conversația	Observarea comportamentală Realizarea sarcinii de către copii Realizarea lucrărilor

METODE DIDACTICE INTERACTIVE

**Profesor Simeria Maria,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Sf. Andrei" Gura Humorului**

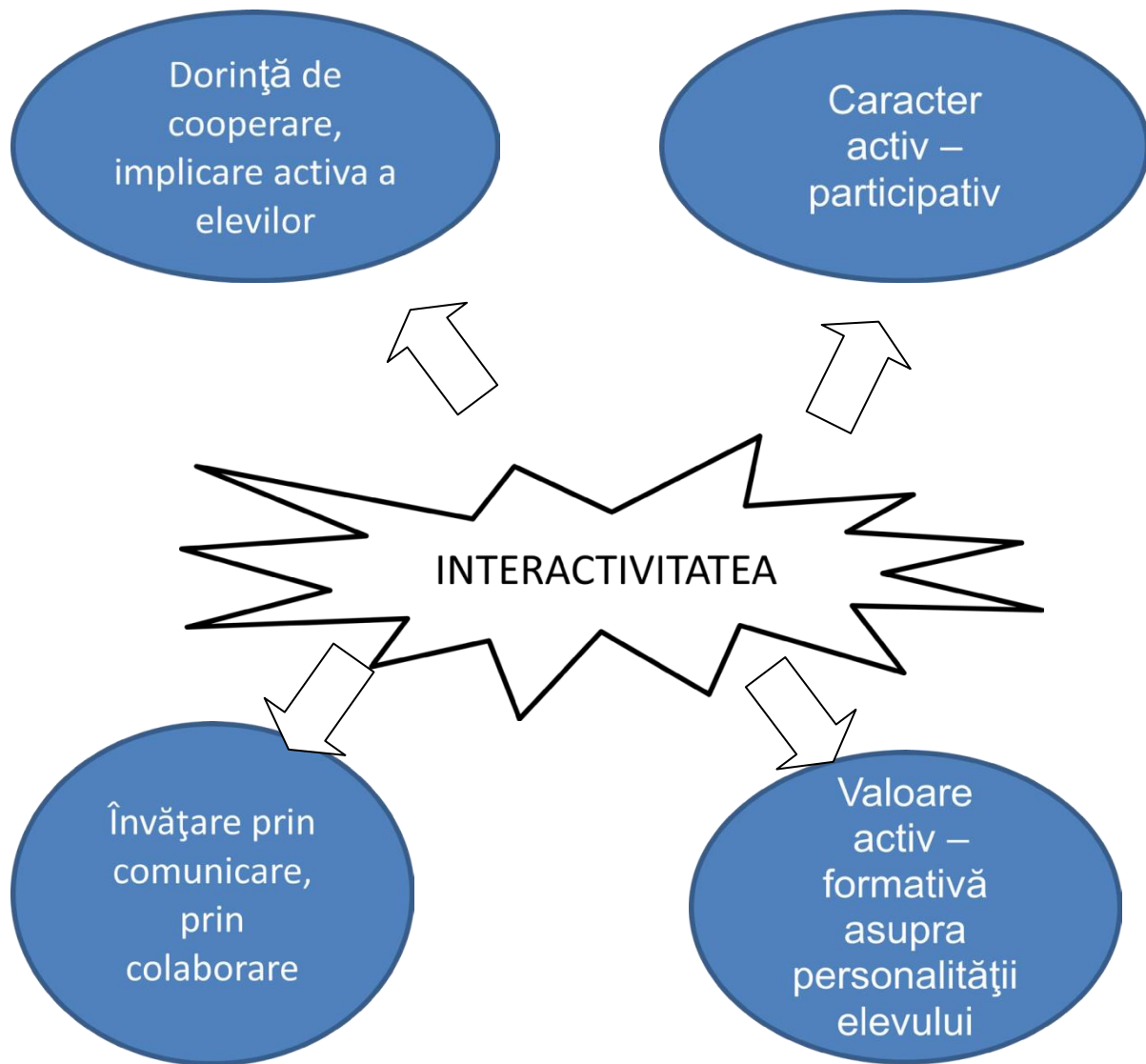
În practica educațională eforturile cadrelor didactice au fost și sunt concentrate pe aplicarea celor mai recente și valoroase cercetări din domeniul psihopedagogiei învățării, pentru perfecționarea continuă a metodelor și procedeele didactice.

Dezideratele de modernizare și de perfecționare a metodologiei didactice se înscriu pe direcțiile sporirii caracterului activ al metodelor de învățământ, în aplicarea unor metode cu un pronunțat caracter formativ, în valorificarea noilor tehnologii instructionale, în suprapunerea problematizării pe fiecare metodă și tehnică de învățare, reușind astfel să se aducă o însemnată contribuție la dezvoltarea întregului potențial al elevului.

Cerința primordială a educației progresiviste, cum spunea Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată, bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă.

Într-o abordare modernă, profesorul/maistrul se preocupă de crearea de ocazii de învățare pentru elevii săi. În acest context, metodele pe care le va folosi sunt mijloacele prin care sunt configurate activitățile de învățare ale elevilor. În absența unui inventar metodologic interiorizat (adică bine învățat, mobil, în situație de a fi aplicat și transferat în situații noi), activitățile elevilor nu pot fi anticipate interactiv, și, cu atât mai puțin declanșate pe parcursul orelor.

Metodele interactive sunt modalități moderne de stimulare a învățării și dezvoltării personale încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe.

Metodele interactive stimulează creativitatea, comunicarea, activează toți copiii și formează capacități: spiritul critic constructiv, independența în gândire și acțiune, găsirea unor idei creative, îndrăznețe de rezolvare a sarcinilor de învățare, deprinderi.

Noul, necunoscutul, căutarea de idei prin metodele interactive conferă activității “mister didactic”, se constituie ca o “aventură a cunoașterii” în care copilul este participant activ pentru că el întâlnește probleme, situații complexe pentru mintea lui de copil, dar în grup, prin analize, dezbate, descoperă răspunsurile la toate întrebările, rezolvă sarcini de învățare, se simte responsabil și mulțumit la finalul activității.

De ce metode interactive?

- **Creează deprinderi;**
- Facilitează învățarea în ritm propriu;
- Stimulează cooperarea, nu competiția;
- Sunt atractive;
- Pot fi abordate din punctul de vedere al diferitelor stiluri de învățare.

Valențe formative ale metodelor interactive

- Stimulează implicarea activă în sarcina didactică;
- Exersează capacitățile de analiză a copiilor;
- Stimulează inițiativa copiilor;
- Asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, capacităților și priceperilor;
- Asigură un demers interactiv al actului predare –învățare- evaluare;
- Valorifică și stimulează potențialul creativ, originalitatea copiilor;
- Acționează asupra dezvoltării gândirii critice a copiilor;
- Copiii devin responsabili în rezolvarea sarcinilor;
- Asigură dezvoltarea culturii “de grup” cooperarea, întrajutorarea.
- Încurajează autonomia copilului și promovează învățământul prin cooperare.
- Copiii se comportă cu toleranță, afectivitate, sensibilitate, corectitudine cu cei din jur.
- Învăță să argumenteze.

Ce fac copiii?

- Copiii se ajută unii pe alții să învețe, împărtășindu-și ideile;
- Învăță cum să învețe, se exprimă liber, experimentează;
- Copiii trebuie să fie capabili:
  - să asigure conducerea grupului;
  - să coordoneze comunicarea;
  - să stabilească un climat de încredere;
  - să poată lua decizii;
  - să medieze conflicte;
  - să fie motivați, să acționeze conform cerințelor profesorului.

Ce face profesorul?

- Aranjează mobilierul din clasă în mod corespunzător. Ideal este formarea grupurilor în număr de câte 4 copii, aranjați de-o parte și de alta a unei banci;
- Stabilește criteriul de grupare (sexul, prietenii, nivelul abilităților într-un anumit domeniu, diferite jocuri) și dimensiunea grupului de la 2 la 6 copii;
- Stabilește regulile de lucru (se vorbește pe rând, nu se atacă persoana, ci opinia sa, se consultă între ei, nu se monopolizează discuția, nu rezolvă unul singur sarcina, se lucrează cu culori diferite);
- Explică foarte clar obiectivele activității, specifică timpul pe care îl au copiii la dispoziție;
- Pregătește spațiul și materialele didactice necesare.

Câteva dintre competențele profesorului:

- Partener – care poate modifica “scenariul” lecției dacă grupa o cere;
- Animator – care inițiază metode și explică copiilor, pregătește materialele didactice și prezintă scopurile învățării;
- Pedagog – care își ajută copiii în rezolvarea problemelor, îi motivează să își prezinte propriul punct de vedere;
- Scenograf, actor – care creează scenografia activității;
- Mediator – care rezolvă potențialele conflicte ce pot apărea;
- Consilier – care își ajută copiii în rezolvarea problemelor, îi motivează să își prezinte propriul punct de vedere.

Clasificarea metodelor interactive de grup

- **Metode de predare – învățare:**
  - Metoda predării- învățării reciproce;

- Mozaicul;
- Tehnica lotus;
- Metoda învățării pe grupe mici;
- Metoda schimbării perechii;
- Metoda piramidei;
- Învățarea dramatizată ;

➤ **Metode de fixare și sistematizare:**

- Cvintetul;
- Diagrama cauză-efect;
- Harta cognitivă;
- Pânza de paianjen;

➤ **Metode de rezolvare de probleme:**

- Brainstormingul;
- Explozia stelară;
- Pălăriile gânditoare;
- Metoda cubului;
- Interviu de grup;
- Tehnica 6/3/5;
- Controversa creativă;
- Tehnica acvariului;
- Patru colțuri;

➤ **Metode de cercetare:**

- Proiectul de cercetare în grup;
- Experimentul;
- Portofoliul pe grupe;

➤ **Metode de formare de priceperi și deprinderi**

- Exercițiul;
- Lucrările practice;
- Jocul de rol;
- Învățarea pe simulatoare;

Metoda aleasă spre exemplificare este **Jocul de rol**, la modulul Sisteme de servire

Metoda **Jocul de rol** este o modalitate de participare activă a elevilor în procesul didactic prin simularea unor activități, relații inter-umane sau situații. Apelând la jocul de rol, elevii devin autori autentici în situații simulate, jucând roluri corespunzătoare unor status-uri profesionale, sociale, culturale, etc.

➤ **Scop:** - formarea de comportamente, abilități și deprinderi necesare pentru a face față unor situații similare cu care se vor confrunța în viața personală și socială;

➤ **Demers metodologic**

- alegerea unei situații care va fi simulată în jocul de rol;
- se stabilesc împreună cu elevii conținuturile/ideile/conexiunile;
- alegerea protagoniștilor;
- distribuirea rolurilor (actori, observatori) ;
- învățarea individuală a rolului de către protagoniști;

- interpretarea rolurilor;
- analiza și dezbateră colectivă a jocului de rol;
- desprinderea concluziilor;
- discutarea soluțiilor și a consecințelor

➤ **Puncte tari :**

- Activează elevii din punct de vedere cognitive, acțional și afectiv;
- favorizează formarea rapidă și corectă a comportamentelor, abilităților și atitudinilor;
- dezvoltă capacitatea de reflecție personală, capacitatea de empatie, capacitățile de comunicare și cooperare.

Cunoștințe:

- 8.1.2. Prezentarea sistemelor de servire și a criteriilor de alegere a acestora
- 8.1.3. Caracterizarea sistemului de servire direct (englezesc), cu variantele sale.
- 8.1.4. Caracterizarea sistemului de servire indirect (francez)
- 8.1.5. Descrierea sistemelor de servire speciale: autoservire, servire la domiciliu, roomservice, la automate, în unități de servire din mijloace de transport.

Abilități:

- 8.2.4. Efectuarea operațiilor specifice sistemului de servire direct sau englezesc: cu cleștele de pe platou, cu lușul din supieră, la farfurie, la gheridon, cu căruciorul.
- 8.2.5. Realizarea operațiilor specifice sistemului de servire indirect (francez)
- 8.2.6. Alegerea tehnicilor de servire adaptate sistemelor de servire speciale
- 8.2.7. Participarea la activitățile de lucru din unități de alimentație.

Atitudini:

- 8.3.2. Manifestarea atitudinii proactive și a spiritului de echipă în efectuarea operațiilor specifice de servire a consumatorilor prin adaptarea tehnicilor de servire la condiții și situații particulare din unitățile de alimentație, cu respectarea regulilor de igienă siguranță și securitate în muncă.

Strategia didactică:

- **metode și procedee:** „jocul de rol,” conversația, dezbateră, observația;
- **mijloace didactice:** coli flip -chart, fișe de lucru (observație)/interevaluare, fișe de documentare, obiecte de inventar, preparate;
- **forma de activitate:** frontală; pe echipe;

Locul desfășurării activității: Laborator de tehnica servirii

Bibliografie:

- E. Dobrescu, S. Stavrositu - Tehnica servirii consumatorilor, cls. XI-XII, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2003;
- C. Florea - Ghidul chelnerului, Ed. RAI, București, 1995;
Radu Nicolescu - Tehnologia restaurantelor, Ed. All, 1998;
Ștefania Mihai - Alimentație publică și turism, Ed. Niculescu 2004;
- Cristian Dincă - Manual pentru calificarea ospătar (chelner), nivel 2, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2008;
- Stere Stavrositu, Emilian Dobrescu – Tehnica servirii consumatorilor, Manual pentru clasele XI
– XII licee economice, administrative și de servicii, anii I, II, III școli
profesionale și postliceale, profilul alimentație publică, Ed. Didactică și
Pedagogică, București, 2003.

Nr. crt.	Etapale lecției	Timp	CD	Activitatea profesorului	Activitatea elevului			Strategii didactice			Evaluare
					Elevi cu dominantă vizuală 	Elevi cu dominantă auditivă 	Elevi cu dominantă practică 	Metode	Mijloace	Mod Organizare	
1.	Momentul organizatoric și captarea atenției	5 min		- adresează formula de salut elevilor, face prezența, verifică ținuta, pregătește materialul didactic; - prezintă elevilor obiecte de servire și diferite deserturi;	- privesc spre obiectele de servire din laborator, diferite deserturi;	- răspund la întrebări	- notează în caiete	Conversația euristică	Obiecte de servire	frontal	
2.	Anunțarea scopului lucrării de laborator și a competențelor urmărite	5 min		- anunță și scrie pe tablă titlul lucrării de laborator « Servirea deserturilor»; - enumeră competențele ce trebuie consolidate;	- privește spre obiectele de servire apoi notează titlul și competențele	- ascultă titlul lecției și competențele și apoi le notează în caiete;	- notează titlul și competențele	Expunerea	Folie flip-chart	frontal	
3.	Reactualizarea cunoștințelor necesare	5min		-Când se consumă deserturile? -„Ce grupe de deserturi cunoașteți ? ” -„Ce băuturi pot fi consumate la deserturi?”	- sunt atenți și formulează răspunsuri	- răspund la întrebări	- iau notite	Conversația Explicația		frontal	
4.	Desfășurarea lucrării	25min		- Împarte clasa în 3 echipe în funcție de nivelul de pregătire al elevilor, de preferințe (afinitățile unii față de ceilalți), de stilurile de învățare astfel încât să rezulte echipe omogene; - Explică modul de desfășurare a activității; - Împarte elevilor din fiecare grupă fișa de observație privind servirea deserturilor și cere elevilor să intre în	- aleg obiectele de servire necesare consumării preparatului - joacă rol de client	- trag la sorți - prezintă grupei obiectele de servire; - ascultă completări	- transportă la masă obiectele de servire necesare; - joacă rol de ospătar; -	observarea conversația demonstrarea	- fișa De observație	pe grupe	

5.	Analiza și aprecierea activității	5min	CD1 CD2 CD3	jocul de rol; - Fiecare echipă va realiza un joc de rol (un elev este chelner, iar ceilalți 2 clienți) - Repartizează sarcinile de lucru fiecărei echipe; - Cele 3 tipuri de deserturi (clătite, brânzoaice și înghețată) vor fi servite de câte o echipă prin tragere la sorți; - Precizează că în timp ce o echipă lucrează celelalte echipe o observă și o notează, cu ajutorul fișei de observație și interevaluare iar la sfârșit se va face clasamentul echipelor; - urmărește cu atenție activitatea grupelor; - înainte realizării jocului de rol, îndrumă elevii fiecărei echipe să colaboreze între ei pentru a stabili împreună etapele de lucru; - face aprecieri privind activitatea elevilor care a fost evaluată atât ca proces cât și ca produs cu ajutorul fișei de interevaluare; - evidențiază aspectele negative și pozitive; - face clasamentul echipelor; - notează elevii; - salută și părăsește laboratorul	- sunt atenți la concluziile formulate de profesor - ajută la completarea fișei; - răspund la salut.	le colegilor - ascultă aprecierile privind modul de desfășurare a lecției; - răspund la salut.	completează fișa de observație - sunt atenți la concluziile formulate de profesor - răspund la salut.	Jocul de rol	- fișa de interevaluare	frontal	pe grupe

Modulul: Servirea preparatelor și băuturilor

Clasa: a-XI-a C

Grupa: 1

Tema: Servirea deserturilor – Serviți două porții de clătite și două pahare cu suc

FIȘĂ DE OBSERVAȚIE REZOLVATĂ

1. Selectarea obiectelor de inventar necesare servirii clătitorilor
  - farfurii pentru desert
  - paharul pentru suc/apă
  - cuțit și furculiță pentru desert
  - șervețele
  - scrumieră
2. Transportul obiectelor de servire la masa clientului
  - farfuriile se aduc cu mâna stângă acoperită cu ancărul desfășurat
  - celelalte obiecte de servire se transport cu ajutorul tăvii
3. Reguli de așezare la masă
  - farfuria se așază în fața clientului, cu emblema spre mijlocul mesei
  - cuțitul în partea dreaptă, cu tăișul spre farfurie și furculița în stânga, cu furcheții în sus
  - paharul în dreptul emblemei
  - scrumiera la mijlocul mesei
4. Servirea preparatelor:
  - prin partea dreaptă a clientului
5. Reguli de comportament
  - mimica, gestică, zâmbetul profesional, formule de politețe folosite

Numele grupei:

Grilă de interevaluare

Etapă urmărită	Punctaj maxim	Punctaj acordat		Observații
		GR.2	GR.3	
Selectarea obiectelor de inventar	10			
Transportul obiectelor de servire	20			
Reguli de așezare la masă	40			
Servirea preparatelor	10			
Reguli de comportament	10			
Puncte acordate din oficiu	10			
Total punctaj				

Modulul: Servirea preparatelor și băuturilor
Clasa: a-XI-a C
 Grupa: 2
Tema: Servirea deserturilor – Serviți două cupe de înghețată și două pahare cu suc

FIȘĂ DE OBSERVAȚIE REZOLVATĂ

1. Selectarea obiectelor de inventar necesare servirii prăjiturilor
  - cupe pentru înghețată
  - farfurii suport
  - paharul pentru suc/apă
  - linguriță pentru desert
  - șervețele
  - scrumieră
2. Transportul obiectelor de servire la masa clientului
  - cu ajutorul tăvii
3. Reguli de așezare la masă
  - farfuria se așază în fața clientului, cu emblema spre mijlocul mesei
  - lingurița pe farfurioară cu căușul în sus sau sprijinită de farfurioară și blatul mesei
  - paharul în dreptul emblemei
  - scrumiera la mijlocul mesei
4. Servirea preparatelor:
  - prin partea dreaptă a clientului
5. Reguli de comportament
  - mimica, gestică, zâmbetul profesional, formule de politețe folosite

Numele grupei:

Grilă de interevaluare

Etapă urmărită	Punctaj maxim	Punctaj acordat		Observații
		GR.1	GR.3	
Selectarea obiectelor de inventar	10			
Transportul obiectelor de servire	20			
Reguli de așezare la masă	40			
Servirea preparatelor	10			
Reguli de comportament	10			
Puncte acordate din oficiu	10			
Total punctaj				

Modulul: Servirea preparatelor și băuturilor
Clasa: a-XI-a C
Grupa: 3
Tema: Servirea deserturilor – Serviți – doi clienți cu produse de patiserie și apă

FIȘĂ DE OBSERVAȚIE REZOLVATĂ

ETAPELE URMĂRITE

1. Selectarea obiectelor de inventar necesare servirii produselor de patiserie

- farfurii pentru desert
- paharul pentru apă
- cleștele ospătarului
- șervețele
- scrumieră

2. Transportul obiectelor de servire la masa clientului

- cu ajutorul tăvii

3. Reguli de așezare la masă

- farfuria se așază în fața clientului, cu emblema spre mijlocul mesei
- paharul în dreptul emblemei
- scrumiera la mijlocul mesei

4. Servirea preparatelor:

- se practică servirea la platou, cu ajutorul cleștelui, prin partea stângă a clientului

5. Reguli de comportament

- mimica, gestică, zâmbetul profesional, formule de politețe folosite

Numele grupei:

Grilă de interevaluare

Etapa urmărită	Punctaj maxim	Punctaj acordat		Observații
		GR.1	GR.2	
Selectarea obiectelor de inventar	10			
Transportul obiectelor de servire	20			
Reguli de așezare la masă	30			
Servirea preparatelor	20			
Reguli de comportament	10			
Puncte acordate din oficiu	10			
Total punctaj				

Modulul: Servirea preparatelor și băuturilor

Clasa: a-XI-a C

Grupa: 1

Tema: Servirea deserturilor – Serviți două porții de clătite și două pahare cu suc

FIȘĂ DE OBSERVAȚIE

1. Selectarea obiectelor de inventar necesare servirii clătitelor
2. Transportul obiectelor de servire la masa clientului
3. Reguli de așezare la masă
4. Servirea preparatelor:
5. Reguli de comportament

Numele grupei:

Grilă de interevaluare

Etapa urmărită	Punctaj maxim	Punctaj acordat		Observații
		GR.2	GR.3	
Selectarea obiectelor de inventar	10			
Transportul obiectelor de servire	20			
Reguli de așezare la masă	40			
Servirea preparatelor	10			
Reguli de comportament	10			
Puncte acordate din oficiu	10			
Total punctaj				

Modulul: Servirea preparatelor și băuturilor
Clasa: a-XI-a C
Grupa: 2
Tema: Servirea deserturilor – Serviți două cupe de înghețată și două pahare cu suc

FIȘĂ DE OBSERVAȚIE

1. Selectarea obiectelor de inventar necesare servirii prăjiturilor
2. Transportul obiectelor de servire la masa clientului
3. Reguli de așezare la masă
4. Servirea preparatelor:
5. Reguli de comportament

Numele grupei:

Grilă de interevaluare

Etapa urmărită	Punctaj maxim	Punctaj acordat		Observații
		GR.1	GR.3	
Selectarea obiectelor de inventar	10			
Transportul obiectelor de servire	20			
Reguli de așezare la masă	40			
Servirea preparatelor	10			
Reguli de comportament	10			
Puncte acordate din oficiu	10			
Total punctaj				

Modulul: Servirea preparatelor și băuturilor
Clasa: a-XI-a C
Grupa: 3
Tema: Servirea deserturilor – Serviți – doi clienți cu produse de patiserie și apă

FIȘĂ DE OBSERVAȚIE

ETAPELE URMĂRITE

1. Selectarea obiectelor de inventar necesare servirii produselor de patiserie
2. Transportul obiectelor de servire la masa clientului
3. Reguli de așezare la masă
4. Servirea preparatelor:
5. Reguli de comportament

Numele grupei:

Grilă de interevaluare

Etapa urmărită	Punctaj maxim	Punctaj acordat		Observații
		GR.1	GR.2	
Selectarea obiectelor de inventar	10			
Transportul obiectelor de servire	20			
Reguli de așezare la masă	30			
Servirea preparatelor	20			
Reguli de comportament	10			
Puncte acordate din oficiu	10			
Total punctaj				

CONCLUZII

Avantajele acestor metode sunt acelea că stimulează atenția și gândirea, oferă posibilitatea elevilor de a-și dezvolta competențele necesare unei abordări complexe și integratoare: lucrul individual, în echipe sau participarea întregii clase la realizarea cerințelor

Metodele activ-participative au însă și **dezavantaje**: necesită o pregătire mai riguroasă și mai îndelungată, nu pot fi folosite în cadrul oricărei lecții, bagajul informațional este mai mic, necesită atenția sporită a elevilor dar și capacitatea lor de a face conexiuni și de a descoperi singuri răspunsurile.

Învățarea creativă presupune existența unui potențial creativ al elevului, manifestat în receptivitatea față de nou, curiozitatea științifică, nonconformism, originalitate, capacitate de elaborare, fluentă și divergența gândirii, imaginație creatoare, inventivitate.

Atât metodele tradiționale, cât și cele alternative de predare- învățare sunt fundamentale pentru buna desfășurare a activității didactice.

Profesorului îi revine sarcina de a selecta atât metodele moderne cât și cele tradiționale ce pot fi folosite eficient în lecțiile de dobândire de noi cunoștințe și în lecțiile de evaluare a cunoștințelor și abilităților.

Bibliografie

1. Daniela Crețu, Adriana Nicu, *Pedagogie pentru definitivat și gradul didactic II*, Editura Universității “Lucian Blaga”, Sibiu, 2009
2. *Curriculum pentru clasa a X-a, învățământ profesional*, 2017.
3. Cerghit, I., *Metode de învățământ*, ed. a III-a, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997;

Dezvoltarea inteligenței emoționale la vârstă școlară mică, la copiii cu CES

Pip. Cristina Stere

Școala gimnazială nr. 40 “Aurel Vlaicu”, Constanța

O educație de calitate trebuie să-i ajute pe elevii cu deficiențe să atingă nivelul posibil de dezvoltare individual cât mai aproape de dezvoltare normal prin: acumularea experienței necesare învățării școlare și sociale, formarea abilităților necesare învățării în școală, însușirea cunoștințelor, formarea priceperilor și a deprinderilor utile integrării sociale, profesionale și a vieții cultural în comunitate și asigurarea șanselor și a condițiilor pentru continuarea pregătirii școlare pe diferite trepte de învățământ.

Cunoașterea și acceptarea de sine sunt variabile fundamentale în funcționarea și adaptarea optimă la mediul social, în menținerea sănătății mentale și emoționale. Familia și școala sunt

instituțiile cheie care creează cadrul în care copiii se pot dezvolta armonios în funcție de interesele și aptitudinile proprii, se descoperă pe sine, își conturează o imagine despre propria persoană și își dezvoltă încrederea în sine.

Inteligența emoțională se cultivă prin încredere, curiozitate, intenție, control de sine, raportare, capacitatea de a comunica, cooperare, empatie. Capacitățile emoționale presupun și conștientizarea de sine, identificarea, exprimarea și stăpânirea sentimentelor, controlul asupra impulsurilor, și amânarea recompenselor, stăpânirea stresului și a anxietății. O capacitate cheie în controlarea impulsului ar fi cunoașterea diferenței dintre sentimente și acțiuni și învățarea de a lua hotărâri emoționale mai bune, mai întâi prin controlarea impulsurilor, și apoi prin identificarea reacțiilor alternative și a consecințelor înainte de a reacționa. Multe competențe sunt interpersonale: interceptarea indiciilor sociale și emoționale, ascultarea atentă, capacitatea de a rezista la influențele negative, abordarea lucrurilor din perspectiva altora și înțelegerea comportamentului acceptabil într-o anumită situație. Putem vorbi de educabilitate, dezvoltare, în cadrul inteligenței emoționale, atât la copii cât și la adulți. Dezvoltarea acesteia pe perioada școlarității le va acorda elevilor, la maturitate, o șansă mai mare de a se adapta la cerințele mereu crescânde ale societății. Prin exercitii și jocuri de dezvoltare a inteligenței emoționale, copiii au șansa de a-și îmbunătăți abilitățile de gândire critică și, implicit, de a-și optimiza sentimentul de autoeficacitate, grație căruia însuși traseul lor vocațional și stabilitatea acestuia se va limpezi. Perioada optimă de învățare a abilităților emoționale și deci de dezvoltare a inteligenței emoționale este dată chiar de primii ani din viața copilului, astfel, perioada prescolarității este esențială, deoarece atunci copiii învață vocabularul emoțiilor, asocierea dintre emoții și contexte de viață, exprimarea facială a emoțiilor, modalități de reacție la emoțiile celor din jur. Vârsta preșcolară constituie perioada în care se produc schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Inteligența emoțională pe care o dobândesc copiii desemnează abilitatea acestora de a-și gestiona emoțiile, precum și de a recunoaște și de a se adapta la emoțiile celorlalți. Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mintale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi de emoția pe care o au. Sunt autori care vorbesc de faptul că mulți copii își blochează emoțiile pozitive firești care i-ar putea ajuta să reușească sau care le-ar putea reduce din eforturile cognitive irosite. Emoții care pot fi pozitive (bucurie, simpatie, entuziasm, siguranță etc), ele apar atunci când ceea ce îți dorești corespunde cu ceea ce se întâmplă. Emoții negative (frica, vinovăție, gelozie, dezamăgire, supărare etc) ele apar atunci când ceea ce îți dorești nu corespunde cu ceea ce se întâmplă. Modul în care un copil învață cum să recunoască emoțiile, să le exprime, să le înțeleagă și să le regleze, îi ajută ulterior să creeze și să mențină relații de lungă durată, să se adapteze la creșă/grădiniță/școală, să prevină diferite probleme de comportament, să își dezvolte încrederea de sine și capacitatea de a fi empatic (învață să identifice emoția unei persoane pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător).

Rolul nostru ca dascăl este nu doar să oferim cunoștințe tinerilor, ci și să-i învățăm abilitățile de supraviețuire necesare pentru a face față cu succes vieții în lumea contemporană.

Exerciții și activități practice pentru dezvoltarea și exersarea inteligenței emoționale:

1.Desenul sentimentelor

Obiective: Dezvoltarea capacității de exprimare a sentimentelor, trăirilor;

Creșterea stimei de sine, autocunoașterea și autocontrolul.

Procedura: Copiii sunt așezați la masă. Fiecare dintre ei primește o coală de hartie. Se aleg patru melodii care exprimă sentimente ca bucuria, tristețea, furia și frica. Înainte de a asculta muzica, copiii sunt rugați să fie atenți și în timp ce ascultă muzica să deseneze pe coală ceea ce simt în acel moment. La sfârșitul exercițiului fiecare copil își va descrie desenul.

2. Vanătoarea de oameni

Obiectiv: *Să observe că fiecare dintre noi are ceva unic

Procedura: Copiii vor pleca într-o expediție de „Vânătoare de oameni” pentru a afla câte ceva despre colegii lor. Se vor plimba prin clasă, observându-și colegii și descoperindu-i pe aceea care au caracteristicile scrise pe planșă. Vor reveni la loc, în urma unor discuții vor nota câte un nume în dreptul fiecărei caracteristici.

Sarcina învățătorului: Ajutați copiii să înțeleagă că a fi diferit nu ne face mai buni sau mai răi, ci doar unici.

Are ochii căprui	Are cel puțin un pistru	Îi lipsește un dinte	Este cel mai înalt din clasa
Este cel mai mic din familie	Îi place să rezolve probleme	Îndrăgește animalele	Este născut în aceeași lună cu învățătoarea
Locuiește pe strada școlii	Poate să stea într-un picior 10 secunde	Are acasă unul sau mai multe animale	Îi place să citească

1. Cine sunt eu?

Obiective: Autocunoașterea și dezvoltarea autocontrolului

Stabilirea limitelor între spațiul personal și cel social

Procedura :Rugăm copiii să închidă ochii, să se proiecteze în propriul spațiu și să-și imagineze că sunt tufe de trandafiri. Pe fondul unei muzici de relaxare, le oferim copiilor mai multe situații, ei alegând ceea ce li se potrivește mai bine. De exemplu: Ce fel de tufă de trandafiri ești tu? Ești una foarte mică sau foarte mare? Ești înflorită? Ai frunze? Cum arată

rădăcinile tale? Ai spini? Unde te afli? Are cineva grijă de tine? Copiii nu vor verbaliza răspunsul la aceste întrebări. Apoi, le cerem copiilor să deschidă ochii când sunt gata. Le oferim o foaie de hartie și creioane colorate și îi rugăm să-și deseneze tufa de trandafiri. După terminarea desenelor, copiii sunt rugați să-și prezinte tufa de trandafiri și să povestească despre ea.

2. Poster cu oameni

Obiectiv: Să învețe ca oamenii au multe calități și caracteristici diferite.

Procedura: Fiecare elev va primi un „Poster cu oameni”. Vor trebui să deseneze imagini pentru a ilustra ceva din ceea ce au ei special timp de 15 minute. La sfârșit fiecare va împărtăși colegilor ceea ce au desenat.

Sarcina învățătorului: oamenii însumează calități diferite și schimbătoare și nu ne putem identifica doar printr-o singură calitate.

CEVA CE ÎȚI PLACE SĂ FACI

CEVA CE NU ÎȚI PLACE SĂ FACI

CEVA SPECIAL DESPRE TINE

CEVA LA CARE TE PRICEPI

3. Pot să fac, nu pot să fac

Obiectiv: Să învețe ca oamenii au atât puncte slabe cât și domenii în care sunt foarte competenți

Procedura: Învățătorul explică elevilor că există domenii în care oamenii se descurcă și domenii în care oamenii nu reușesc. Va citi de pe planșa diverse activități, elevii având obligația de a se ridica când aud o activitate pe care o pot face. Se notează numele celor care sunt în picioare urmând discuții cu întrebări de personalizare.

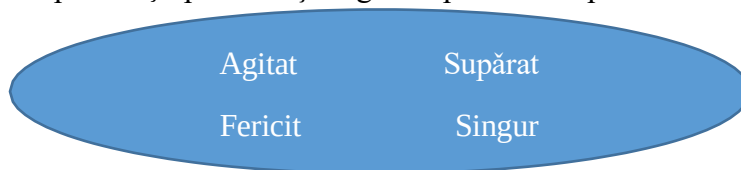
Sarcina învățătorului: Este important să pună accent pe faptul că fiecare are puncte tari și puncte slabe și că e normal să putem face doar anumite lucruri. (Să deseneze__ Să își scrie numele__ Să spună literele alfabetului__ Să cunoască tabla înmulțirii__ Să călărească un cal_ Să vorbească o limbă străină__ Să conducă o mașină_____)

4. Roata emoțiilor

Obiectiv: Să își dezvolte vocabularul referitor la emoții.

Procedura: Se prezintă roata emoțiilor. În timpul jocului un elev va învârti brațul roții și, când acesta se oprește la o emoție, va încerca să explice ce înseamnă și să exemplifice cu un moment din viața lui în care s-au simțit în acel fel.

Sarcina învățătorului: Să se insiste pe emoții pozitive și negative pentru a explica cu claritate ce înseamnă o emoție.

3. Exprimă-te!

Obiectiv: Să înțeleagă că este bine să ne exprimăm emoțiile

Procedura: Se scriu pe tablă un șir de emoții pentru a le reaminti elevilor. Li se distribuie pungi de hârtie și fâșii de hârtie. Trebuie să scrie pe foaia de hârtie un sentiment pe care l-au simțit și nu l-au spus nimănui, să scrie emoția respectivă și să introducă fâșia în pungă. Iar emoțiile pe care le-au simțit și pe care nu le-au ascuns să le scrie în exteriorul pungii (emoții pozitive). La sfârșit să dea exemple de emoții pe care le țin pentru ei și exemple de emoții pe care le împărtășesc celorlalți.

Sarcina învățătorului: Să pună accent pe efectele negative care pot să apară când emoțiile sunt interiorizate. Este bine să-și exteriorizeze emoțiile.

Link-uri și adrese youtube, aplicații și platforme gratuite atât pentru părinți și copii, cât și pentru terapeuți: www.wordwall.net, www.learningsapps.org, www.zoom.us; <https://play.google.com/>; <https://jucarii-vorbarete.ro> <https://autism.gamara.ro/>; <https://gokid.ro>; <https://ro.pinterest.com>; <https://pin.it/679tkY3>; <https://autismvoice.ro/jocuripotrivite-pentru-copiii-cu-autism/>; <https://copiisimame.wordpress.com/tag/jocuri-demiscare/>; <https://gokid.ro>; <https://teatrulpuck.ro/>; <https://www.pic-collage.com/>;

Jocuri și activități interactive:

<https://wordwall.net/resource/3526540/roata-emoțiilor>,
<https://puzzlefactory.pl/ro/puzzle/joc/pentru-copii/303405-emoțiile-noastre>,
[https://puzzlefactory.pl/ro/puzzle/joc/oameni/254965-asamblați-puzzle-ul-etc.\);](https://puzzlefactory.pl/ro/puzzle/joc/oameni/254965-asamblați-puzzle-ul-etc.)

<https://wordwall.net/ro/resource/6414564/emotii>

<https://wordwall.net/ro/resource/1167582/emotii>

Bibliografie:

BREBEN, S, *Jocuri pentru dezvoltarea inteligenței emoționale la varsta preșcolară și școlară mică*, Editura Reprograph, 2010

ELIAS, M., TOBIAS, S., FRIEDLANDER, B. *Inteligența emoțională în educația copiilor*. București: Editura Curtea veche, 2011,

GOLEMAN, D, *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2000

STĂNCULESCU, E. Stimularea inteligenței emoționale a copiilor. În: *Psihologia copilului modern*, G. Pânișoară (coord). Iași: Ed. Polirom, 2011,

VERNON, A, *Dezvoltarea inteligenței emoțional prin educație rațional-emoțională și comportamentală*, Editura ASCR, 2004

Fișă de lucru adaptată Clasa a V-a Inventarea scrierii

prof. dr. Tanase Luisa Georgiana
Școala Gimnazială Frătăuții Vechi

I. Asociați informațiile din cele trei coloane:

	Scriere cuneiformă	Egipt
	Scriere hieroglifică	Sumer
	Scriere pictografică	Mesopotamia

II. Alcătuiți propoziții, corecte din punct de vedere istoric, cu următorii termeni:

hârtie, papirus, pergament.

III. Citiți sursa dată, apoi răspundeți cerințelor:

„În mileniul al II-lea î.e.n, în prima jumătate, în orașul-stat fenician Ugarit apare tot o scriere cuneiformă, dar notând doar consoanele și trei semi-vocale, adică preluând din scrierea egipteană principiul notării doar a sunetelor consonantice. [...] Se știe că însuși termenul alfabet este un cuvânt de origine feniciană, derivând de la *aleph*, prima literă a alfabetului fenician [...] Sunt 22 consoane [...] Această scriere feniciană standard a fost preluată de greci și îmbunătățită în mod considerabil prin „inventarea” vocalelor” [...] Scrierea greacă a fost utilizată de către etrusci și de alte popoare italice.”

(Constantin Daniel, *Civilizația feniciană*)

1. Numiți poporul care a inventat primul alfabet.
2. Precizați ce conține acest alfabet.
3. Precizați care este prima literă a alfabetului menționat.
4. Menționați popoarele care au preluat acest alfabet.
5. Numiți poporul care a inventat vocalele.

Formulați un punct de vedere referitor la apariția scrierii

PROIECT DIDACTIC ACTIVITATE ONLINE

Prof. Țebrean Livia-Teodora
C.S.E.I. Sf. Andrei Gura Humorului

Disciplina predată: Educație plastică Clasa : a VI-a –
învățământ special

Unitatea de învățare: Compoziția decorativă Subiectul : Pictura
pe sticlă- Icoana pe sticlă

Tipul lecției: predare-învățare-evaluare (formare de priceperi si deprinderi;
de evaluare)

Scopul- inițierea elevilor în cunoașterea compoziției decorative și a deprinderii
de a obține pata decorativă

Competențe generale: dezvoltarea capacității de receptare a mesajului
vizual –artistic

Competențe specifice:

2.5 - folosirea principiilor artei în compoziții decorative

Competențe operaționale vizate:

C1 - să definească sfintele icoane și să le înțeleagă rolul;

C2 - să clasifice tipurile de icoane după materialul întrebuințat în
confecționarea lor;

C3 - să cunoască principalele etape de realizare a icoanei pe sticlă;

C4 - să le aplice pe suprafața sticlei pata decorativă;

C5 - să exerseze deprinderi de comunicare și colaborare cu profesorul și colegii;

C6 - să-și dezvolte o atitudine pozitivă față de studiul educației plastice.

Strategii didactice:

metode și procedee didactice: conversația, explicația, metoda dialogului dirijat, activitatea independentă

a) mijloace de învățare: lecții video, ppt fișe de lucru individuale, reproduceri icoane pe sticlă, pensule de dimensiuni diferite, pahar, culori tempera, pensule, paletă, cârpă, ziar, caiet, manual, videoproiector, laptop.

b) evaluarea: formativă individuală și în grup—expoziție finală

c) forme de organizare:

- a conținuturilor: integratoare, interdisciplinară

- a activității: Tipuri de interacțiuni: profesor-elev, elev- profesor; elev-elev.

Bibliografie:

- Manual: Nicolae Filoteanu, Doina Marian, Desen Artistic și Educație Plastică, manual pentru clasa a VI-a, Editura All, București, 1998;

Resurse din Biblioteca digitală „Educație online” www.educatieonline.md

- Leonid Uspensky- Teologia icoanei;

- M. Quenat - Icoană fereastră spre absolut;

- Paul Evdochimov – Arta icoanei o teologie a frumuseții

- Curriculum Național, Programe școlare pentru învățământul gimnazial și liceal, București, 2009

Produsele care le vor elabora elevii: *icoanele realizate vor alcătui o expoziție tematică cu prilejul diferitelor evenimente culturale sau religioase precum și participarea la concursuri de specialitate.* Competențe operaționale vizate:

O1 – să înțeleagă noțiunile de artă decorativă, stilizare, bordură, friză, repetiție, alternanță, joc de fond, simetrie, să le definească și să le identifice pe reproduceri.

O2 – să organizeze un spațiu plastic armonios, unitar echilibrat cromatic și expresiv.

C3 - să cunoască principalele etape de realizare picturii pe sticlă;

C4 - să le aplice pe suprafața sticlei pată decorativă; C5 – să manifeste interes pentru evaluarea și autoevaluarea lucrărilor

Vom vorbi astăzi la lecția „Compoziția decorativă” despre pata decorativă și ne vom ajuta de lecția online „Pata picturală și pata decorativă” minutul 2,29 până la minutul 2,52. Voi explica apoi elevilor o modalitate de a pune în practică pata decorativă și anume realizarea unei picturi decorative având ca suport sticla.

Evocarea

Compoziția decorativă

a) caracteristici:

- elementele compoziționale sunt stilizate;
- formele sunt plane;
- ritmul constant;
- tenta plată.

b) clasificare:

- compoziție închisă-*chenarul, motivul unic*;
- parțial închis- *friza, banda decorativă închisă, bordure închisă*;
- deschisă-*jocul de fond*.

c) principiile artei decorative

- repetiția
  - alternanța
  - simetria
- Vă rog să urmăriți

Dragii mei elevi pentru început vom viziona imaginile din prezentarea ppt. „Compoziția decorativă” - pentru a înțelege mai bine aceste noțiuni - vă invit să urmăriți lecția online despre compoziția decorativă prezentată de dna. profesor Savciuc Elena, de la minutul 0,30 până la 5,40. Vizionare plăcută !

<https://www.slideshare.net/olgaostafi/compozitia-decorativ-ppt>

<https://youtu.be/a27XJc1tEoc>

Rezolvați exercițiul de mai jos. <https://learningapps.org/view21044787>

Realizarea sensului

După ce vom viziona materialul prezentat în link-ul de mai jos veți descoperi - Etapele de lucru în realizarea unei picturi pe sticlă (exercițiu creat de prof. Țebrea Liviu-Teodora) <https://learningapps.org/watch?v=paatzq8va21>

Elevii vor identifica etapele și materialele necesare pentru realizarea lucrărilor pe sticlă. <https://learningapps.org/watch?v=paua7uern21>

Reflecție

- expunerea lucrărilor în spațiul public
  - compoziția decorativă
  - pata decorativă

- pictura pe sticlă
  - Pentru fixarea cunoștințelor elevii vor răspunde la următoarele întrebări:

Astăzi am învățat:

.....este specifică artelor decorative: textile, ceramică, mobilier, artă monumentală, artă populară.

.....este acea pată în care se aplică o singură culoare de un singur ton, fără urme de pensulă și este folosită de iconari, textiliști, pictorii de frescă.

..... este o formă de exprimare plastică și este mult mai răspândită mai ales în pictura țăranilor transilvăneni.

Extensie

https://padlet.com/livia_tebrean/Bookmarks

Aplicând și lucrând în această tehnică, elevii vor obține rezultate bune și vor căpăta satisfacția lucrului realizat cu o deosebită valoare plastică.

La finalul activității vom organiza o expoziție cu lucrările realizate atât în format fizic cât și în format online - folosind <https://padlet.com/dashboard>

Evaluare

Nume și prenumele elevului.....

clasa.....data.....

Tema lucrării.....

CRITERII DE EVALUARE A LUCRĂRILOR	Autoevaluarea elevului	Evaluarea profesorului
1. Respectarea temei date		
2. Folosirea corectă a instrumentelor de lucru		
3. Respectarea principiilor artei decorative pentru realizarea unei compoziții echilibrate		
4. Armonie cromatică		
5. Expresivitatea artistico-plastică		
Punctaj total		

Barem de corectare câte 2 puncte pentru fiecare item Total =10 puncte

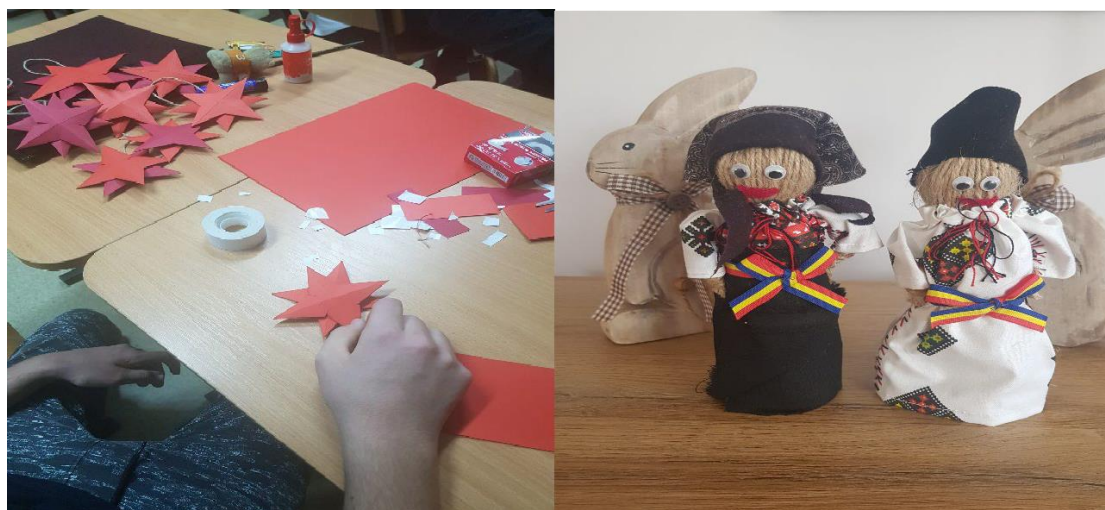
CRITERII DE EVALUARE A LUCRĂRILOR:

- respectarea temei date;
- folosirea corectă a instrumentelor de lucru;
- respectarea principiilor artei decorative pentru realizarea unei compoziții echilibrate;
- armonie cromatică;
- expresivitatea artistico-plastică

Dezvoltarea creativității copiilor cu CES prin art-terapie

**Instructor de educație extascolară: Vacaru Claudia, Horvat Elena
C.S.E.I. Sf. Andrei, Gura Humorului**

„Nu există o dizabilitate mai mare în societate decât incapacitatea de a vedea o persoană ca mai mult” Robert. M. Hensel

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima prin intermediul materialelor specific creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte.

Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvalui trăiri care, în alte condiții par a fi inacceptabile.

Art-terapia contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor la organizarea rațională și plăcută a timpului liber a elevilor. Având un caracter atractiv, copii cu CES participă într-o atmosferă de bună voie și optimism, cu însuflețire și dăruire la astfel de activități.

Potențialul larg al activităților extascolare este generator de căutări și soluții variate.

Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și dragostea din sufletul copiilor dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase. Activitățile școlare marchează evenimente importante în viața copiilor și au un caracter interdisciplinar, oferă cele mai eficiente modalități de formare a caracterului încă din clasele primare.

Pentru a răspunde sarcinilor cerute de copii, împreună cu cadrele didactice contribuim la integrarea și dezvoltarea acestor copii, realizând diferite activități cu ocazia zilelor de 1 Decembrie, 8 Martie, Sărbătorilor de Paște, 1 iunie, etc. De asemenea participăm la diferite concursuri, expoziții, oferind elevilor posibilitatea de a se exprima liber, în scris, desen, colaj, dans, dezvoltând astfel imaginația, concentrarea, atenția, îndemânarea și creativitatea.

La vârsta școlară copiii manifestă o mare dorință de curiozitate, de manipulare a obiectelor. Realizarea unor jucării, obiecte și folosirea lor, creează copilului o stare de automulțumire, de

bucurie, satisfacția lucrului creat de el însuși. Pe fondul acestei stări afective se formează interesul față de muncă, se trezește dorința de a confecționa, ceea ce este util și plăcut iar copilul dobândește încredere în forțele proprii.

Materialele necesare acestor activități se găsesc pretutindeni în jurul nostru iar modalitățile de lucru sunt variate executând lucrări din : hârtie, sfoară, materiale reciclabile, etc.

MIJLOACELE DIDACTICE: planșa model, carton, hârtie colorată, hârtie creponată, lipici, desene, sfoară, postere, etc.

TEHNICI DE FOLOSIRE: tăiere, îmbinare, decupare, lipire.

OBIECTIVE URMARITE:

- formarea și consolidarea unor abilități practice specific nivelului de dezvoltare motrică;
- îmbogățirea cunoștințelor despre materialele și caracteristicile lor precum și tehnici de lucru necesare prelucrării acestora;
- dezvoltarea simțului practic și estetic, stimularea expresivității și imaginației creatoare prin activități practice și estetice.
- stimularea spiritului de cooperare și a lucrului în echipă.

SCOPUL TERAPIILOR îl reprezintă încurajarea și dezvoltarea unei atitudini pozitive față de școală, dezvoltarea competențelor specifice de lucru, dezvoltarea abilităților de adaptare și integrare în plan social, dezvoltarea cunoașterii de sine și autodezvoltare.

PROGRESELE – sunt semnificative fiind vorba de copiii cu CES, art-terapia răspunzând nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte.

Bibliografie:

1. Windy Dryden, Manual de terapie individuală, Ed. Polirom, 2010;
2. Preda V. Terapii prin mediere artistică, 2003, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

ȘCOALA PENTRU ELEVII CU CES

**Profesor învățământ preșcolar Daniela Vâlcu
Grădinița cu Program Prelungit Floare Albastră Craiova**

Problematika educației copiilor cu CES a devenit în ultimii ani o preocupare aparte în rândul cadrelor didactice, indiferent de nivelul de învățământ. Apariția conceptelor de educație integrată și școală incluzivă a determinat modificări fundamentale în percepția actului educativ.

Integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi special aflate în dificultate psiho-motorie, cu dizabilități senzoriale, intelectuale, de limbaj, psiho-comportamentale, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, social și pedagogică.

Principiul de bază al acestei tendințe este acela de a adapta școala și educația la diversitatea tipurilor și a posibilităților de învățare, la interesele și abilitățile de care aceștia dispun.

Această nouă orientare în realitatea educațională presupune adoptarea unor reforme atât la nivel social cât și la nivelul sistemului de învățământ. În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităților cu privire la rolul social al școlii, schimbarea mentalităților în plan individual, al cadrelor didactice, al părinților, etc.

Obiectivul principal al școlilor de masă în care învață elevii cu CES este asigurarea integrării acestora în mediul școlar. Școala trebuie să aibă în vedere transformarea elevului într-o persoană capabilă să-și creeze propriile procese și strategii de raționament, utile pentru rezolvarea problemelor reale și apropiate. Adaptarea curriculum-ului la nivelul clasei reprezintă una dintre soluțiile propuse de către factorii abilitați. O calitate esențială a curriculum-ului școlar actual este aceea că vizează un grad mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Reformele cele mai accentuate sunt cele la nivelul modului de desfășurare a activității didactice. Statutul persoanelor cu dificultăți de învățare sau al celor cu dizabilități decurge din atitudinea societății față de deficiență și deficienți, deoarece ea este cea care construiește o anumită imagine socială a omului și care este investită cu valoare deplină în societate.

Școala trebuie să se adapteze cerințelor beneficiarilor direcți, copiilor, astfel încât toți copiii să aibă posibilitatea de a învăța împreună, indiferent de dificultățile pe care le întâmpină. Noi, educabilii, ne punem întrebarea: Cum este posibil ca un copil cu CES să se integreze în învățământul de masă? Răspunsul îl găsim în: Școala incluzivă.

Școala/educația incluzivă se adresează tuturor celor care învață, copii și adulți, concentrându-se însă asupra acelor care, în mod tradițional, au fost excluși din zona oportunităților educaționale; în această categorie intră copii cu nevoi speciale, persoane/copii aparținând unor minorități etnice și lingvistice, aparținând unor categorii socio-profesionale marginalizate

Problematika integrării copiilor cu CES în învățământul de masă aduce în discuție conceptul de egalitate a șanselor. Prin egalitatea șanselor se înțelege acel proces prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor, în particular a persoanelor cu handicap.

Existența copiilor cu CES a pus în fața învățământului problemă dintre cele mai diverse, de la forme de organizare a activității, metodologia didactică, strategiile de evaluare, strategiile de predare/învățare, modalități de diferențiere a activității și/sau a conținuturilor învățării, etc. până la complexa problemă a segregării sau/și integrării acestor copii în învățământul de masă.

Până nu demult, în unele țări printre care și România, a separate persoanele care nu se ridicau la nivelul standardelor prestabilite, dificultatea de învățare fiind considerată consecința unei boli care poate fi tratată numai într-un loc specializat. Copiii cu deficiențe ușoare care

frecventau școli obișnuite nu beneficiau de o asistență psihopedagogică adecvată. S-au creat astfel școli și instituții speciale. Tot mai mult se face azi simțită nevoia ca școlile obișnuite să se implice prin lărgirea obiectivelor lor, astfel încât să poată cuprinde o mai mare diversitate de elevi și să permit înglobarea, în sistemul general, a cât mai multor copii cu cerințe educaționale specifice:

- Școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, lingvistice sau de altă natură;
- Învățământul trebuie adaptat la cerințele copilului și nu copilul să se adapteze la cerințele prefabricate;
- Participarea la procesul de învățământ în cadrul școlilor obișnuite, deschise pentru toți membrii societății;
- Școala incluzivă trebuie să recunoască și să reacționeze la diversele cerințe ale elevului prin: programe de învățământ adecvate, organizare eficientă, strategii didactice concrete, folosirea optimă a resurselor, parteneriate cu celelalte instituții ale comunității;
- Copilul deficient trebuie să primească întregul sprijin suplimentar de care are nevoie pentru obținerea de performanțe proprii după posibilitățile lui.

Școala este un mediu important de socializare. Integrarea școlară exprimă: atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare, situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondență totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățatură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

Experiența activității de la catedră demonstrează convingător că principala cale pentru combaterea excluziunii sociale este felul cum își concepe și realizează educatorul munca didactică, indiferent de condițiile pe care le are. Concepția modernă despre procesul de învățământ, atitudinea umanistă față de elevi și înțelegerea dezvoltării lor plurivalente ca o cerință majoră a societății, sunt jaloane sigure în activitatea complexă de ridicare continuă a calității dobândirii cunoștințelor de către elevi, a incluziunii sociale.

BIBLIOGRAFIE

- Cuciureanu, M., (2015). Motivația elevilor și învățarea, Institutul de științe ale educației, București;
- Darawsha, A., (2009). Dinamica motivației de învățare la elevii claselor primare din Israel (sectorul arab), Rezumat de doctorat, Universitatea de stat din Tiraspol, Chișinău.
- Gherguț, A. (2006), Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași
- Ionescu, M., Radu, I., (2001). Didactică modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca.

Fișe de lucru

(Fixarea și consolidarea sunetelor „ C” și „G”)

**Profesor psihopedagog, Viziteu Bogdan Lucian,
Școala Profesională Specială,, Ion Pillat ” Loc. Dorohoi**

1. Completează cuvântul cu litera care lipsește: C, G

___al; ___oș; ___âine; ___asă; ___opil; ___erb; ___aisă;

nu___ă; stân___ă; pisi___ă; mi___ă; o___ol; da___ă; e___ou;

mel___; fo___; la___; jo___; su___; ur___; cer___; bobo___;

___em; ___el; ___er; ___ol; ___ură; ___âză; ___râu; ___ară; ___ușă;

al___ă; e___al; fu___ă; le___e; o___or; re___e; ru___ă; a___itat; a___ăța;

ful___; lar___; mer___; plu___; rin___; târ___; di___; ajun___; cole___; pra___;

2. Formează propoziții cu următoarele cuvinte:

ceas, boboc, gem, melc, grâu, fulg, culeg, merg, rege

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Fișă de lucru

1. Completează propozițiile cu următoarele cuvinte:

C

- a) Am luat apă din găleată cu o ..... (**cană**)
- b) Mama ..... mașina. (**conduce**)
- c) În casă este foarte ..... (**cald**)
- d) Magazia este închisă cu un ..... (**lacăt**)
- e) Elevii se ..... în curtea școlii. (**joacă**)
- f) Am văzut în iarbă un ..... (**melc**)

G

- a) Locomotiva a oprit în.....(**gară**).
- b) Casa prietenei mele are ..... vopsit maro. (**gardul**).
- c) Iarna ..... de zăpadă acoperă pământul. (**fulgii**)
- d) Copiii ..... pe terenul de sport.(**aleargă**)
- e) Ana a cules..... din seră.(**legume**)
- f).....meu de banca m-a ajutat la teme.(**colegul**)

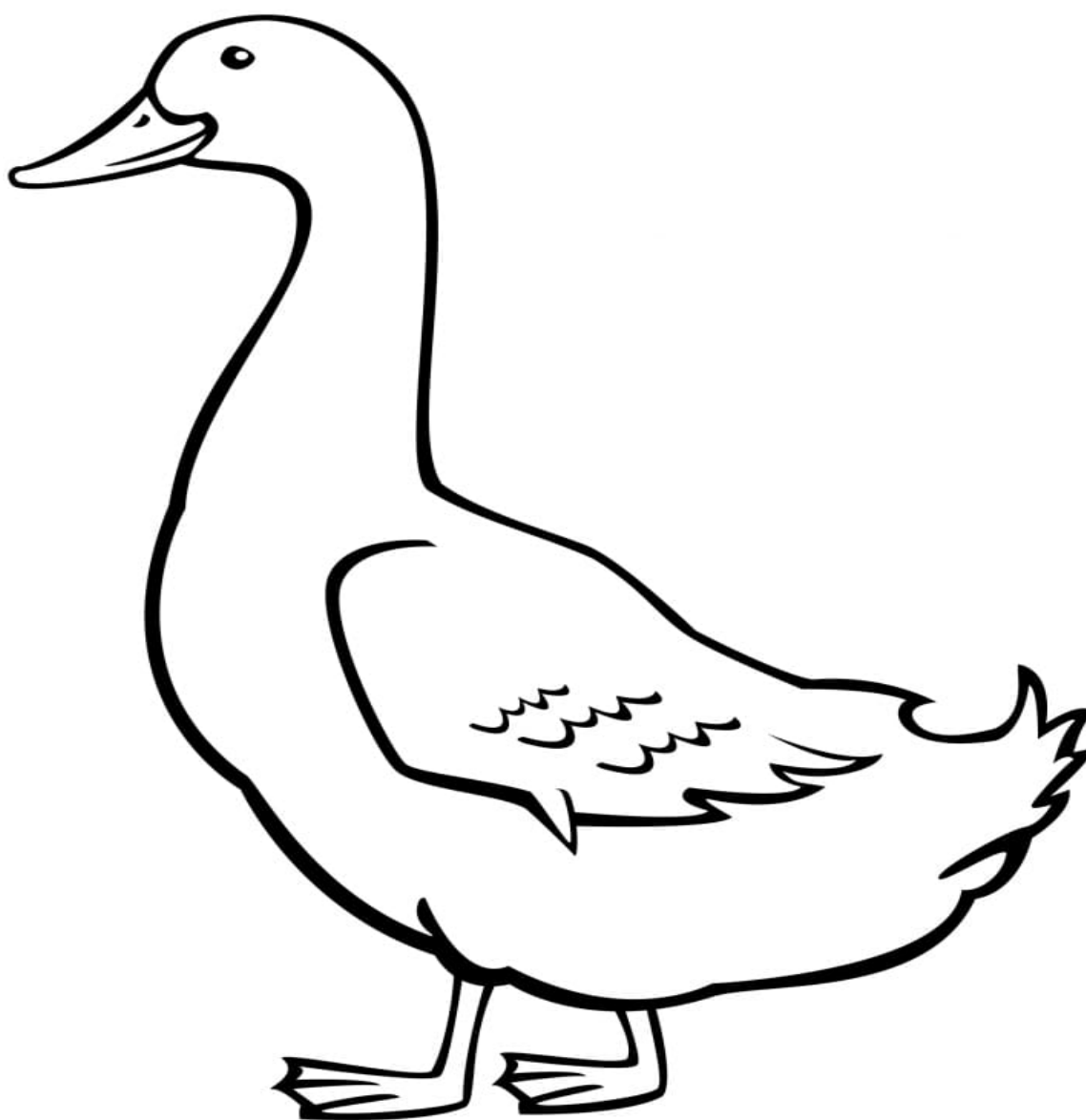
Fișă de lucru

1. Identifică imaginea și colorează.

Fișă de lucru

1. Identifică imaginea și colorează.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

SECȚIUNEA III: Impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES - *exemple de bune practici, prezentare de proiecte și programe educative, parteneriate, studii, referate, etc.*

SECȚIUNEA III
ROLUL ȘI IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE
ÎN DEZVOLTAREA PREȘCOLARILOR CU CERINȚE SPECIALE

Prof. Achihăie Sanda
Grădinița cu Program Normal Nr. 5 - Suceava,
structură a Seminarului Teologic Liceal Ortodox „Mitropolitul Dosoftei”

Educația preșcolarilor prin activități extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii, începând de la cea mai fragedă vârstă, acumulând o serie de cunoștințe prin contactul direct cu obiecte și fenomene din natură.

Activitățile educative școlare și extrașcolare dezvoltă gândirea critică a copiilor, stimulează dobândirea de comportamente adecvate în contextul respectării drepturilor omului și al asumării responsabilităților sociale, realizându-se, o simbioză între componenta cognitivă și cea comportamentală.

Trecerea la societatea contemporană a fost caracterizată de schimbări în atitudinea comunității față de persoanele cu probleme specifice. Termenul de „cerințe educative speciale” (C.E.S.) s-a încetățenit în ultimii ani și a dobândit o largă circulație, îndeosebi după publicarea documentelor rezultate în urma Conferinței mondiale din Spania, cu genericul „Acces și calitate” în cadrul căreia s-a precizat necesitatea schimbării viziunii asupra copiilor cu C.E.S. și încercarea de a le oferi o viață normală prin transformarea reprezentărilor sociale și renunțarea la etichetări și stigmatizări.

Unul dintre drepturile fundamentale ale copilului este acela de a fi susținut în valorificarea maximală a propriilor capacități, ceea ce reprezintă criteriul șanselor egale în educație ce nu poate fi realizat decât în condițiile unei abordări diferențiate, nu izolate sau segregate, acordând sprijinul necesar copiilor, pentru a putea depăși dificultățile cu care se confruntă și care reprezintă obstacole în procesul adaptării sociale. Fiecare copil are capacități diferite, posibilități diferite de dezvoltare.

Recunoașterea particularităților fiecăruia, respectându-le unicitatea, ne obligă să oferim oportunități egale tuturor copiilor. Pentru copilul cu dizabilități aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață. Atitudinea pozitivă zilnică a adultului și a celorlalți copii față de copilul cu dizabilități îl poate ajuta efectiv în dezvoltarea capacităților de comunicare. Copilul va comunica mai ușor dacă dorește să o facă, dacă dorește să exprime lucrurile pe care le trăiește.

Educația copiilor cu cerințe educaționale speciale este o sarcină care trebuie împărțită între părinții acestora și cadre didactice, terapeuți, colegi, prieteni. O atitudine pozitivă din partea părinților favorizează integrarea școlară și social, părinții având și ei nevoie de sprijin pentru a-și putea asuma rolul de părinți ai unor copii cu cerințe speciale.

Copiii cu cerințe educative speciale nu doar că pot fi integrați, ci, educându-i cu încredere și dragoste, apelând la strategii didactice adecvate, ei pot fi integrați cu succes în grădiniță și ulterior în celelalte niveluri de învățământ, ajutându-i să devină adulți independenți, responsabili și fericiți.

Activitățile extrașcolare și extracurriculare ocupă un loc aparte în viața copiilor cu CES, ele vizând implicarea unui număr cât mai mare de participanți la diverse activități organizate atât în școală cât și în afara ei. Prin natura lor, activitățile extracurriculare vin să completeze foarte bine latura educativă a activităților, grădinițele încurajând astfel de activități prin numeroasele proiecte educaționale desfășurate în parteneriat cu diverse instituții și având ca scop formarea și exersarea unor valori morale și comportamente necesare dezvoltării sociale adecvate a preșcolarilor: implicarea, comunicarea, sprijinul reciproc, prietenia, încrederea, dăruirea. Aceste parteneriate sprijină copiii în dezvoltarea unei atitudini pozitive, autonome, care să armonizeze relațiile cu sine și cu ceilalți, cu mediul înconjurător. Prin

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

intermediul acestor proiecte, copiii au posibilitatea de a-și lărgi cercul de cunoștințe prin cunoașterea altui mod de viață, a persoanelor ce provin din diferite medii sociale, cu nevoi speciale, cu dizabilități sau din alte zone geografice. Aceste oportunități ajută la integrarea socială, la dezvoltarea personalității, formarea capacității de a comunica și cu alte categorii de copii.

Educația nonformală reprezentată de ansamblul influențelor educative structurate și organizate într-un cadru instituționalizat, dar desfășurate înafara sistemului de învățământ, vine cu notele caracteristice ale acestei forme de educație ce se referă la sunt caracterul opțional al activităților organizate, participarea copiilor și a părinților la stabilirea conținuturilor învățării, a strategiilor și resurselor utilizate, rolul educatorului fiind unul mai discret.

Activitățile extracurriculare contribuie la completarea și diversificarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor copiilor, la organizarea utilă și plăcută a timpului lor liber, desfășurându-se, cu preponderență, într-un cadru nonformal, ce permite copiilor cu dificultăți să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă relaxantă, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități.

Scopul activităților extrașcolare urmărește dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea copiilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale.

Dacă avem grijă ca obiectivele instructiv – educative ale activităților extrașcolare să primeze, dar să fie prezentate în mod echilibrat și momentele recreative, de relaxare, atunci rezultatele vor fi întotdeauna deosebite. Înainte de toate, este extrem de important ca educatorul să fie creativ, aducând în atenția copiilor tipuri de activități extrașcolare care săle stârnească interesul, curiozitatea, imaginația și dorința de a participa necondiționat la desfășurarea acestora, acordând atenție materialelor expuse, organizării spațiului care să permită învățarea prin colaborare, comunicarea, deschizând spațiul grădiniței către comunitate și diverse instituții furnizoare de educație.

Practica și experiența au arătat că un copil cu CES crescut, educat și integrat în învățământul de masă are personalitatea unui copil care a reușit să înfrunte și să rezolve problemele create de nevoile sale speciale. Un prim pas care trebuie făcut de educatoare pentru a-i determina pe copiii din grupă să înțeleagă diferențele dintre ei și să combă prejudicele aduse de copiii din mediul familial, prejudicele care duc la atitudini de discriminare față de cei „diferiți”, stimulând toleranța copiilor și acceptarea necondiționată a diversității într-un grup, cooperarea, lucrul în echipă. În cadrul jocurilor, barierele de orice natură dintre copii dispar, aici copilul cu cerințe educative speciale reușind să-și depășească neputințele și frustrările, dând naștere unui mediu educațional în care fiecare îl acceptă pe celălalt așa cum este și așa cum se poate exprima, creându-se un spațiu de conviețuire caracterizat prin acceptare, toleranță și diversitate. Prin joc, copilul cu dizabilități poate să exploreze lumea înconjurătoare, poate să-și lărgască sfera de achiziții, de abilități, de deprinderi, să-și modeleze comportamentul. În timpul jocului, diferențele și barierele între copii dispar, copiii cu CES pot obține aici succese, mici, dar motivante, ceea ce le satisface trebuința de a fi apreciați. Așadar, jocul rămâne pentru copilul cu dizabilități forma permanentă de recuperare și socializare, prin joc, copilul reușind să facă ceea ce poate, ceea ce-i place, ajungând într-un final să învețe multe de la cei cu care se joacă.

Prin joc, copiii cu CES pot ajunge la descoperiri de adevăruri, își pot antrena capacitatea de a acționa creativ, pentru că strategiile jocului sunt, în fond, strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, răbdarea, îndrăzneala.

Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea, sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu, formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic adecvat.

Participarea copiilor cu [CES](#) la activități cultural-artistice constituie puncte de referință, jaloane care-i duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume.

Proiectele educaționale desfășurate cu preșcolarii în parteneriat cu diferite instituții asigură context variate de manifestare a comportamentelor și competențele copiilor și de formare a unor deprinderi și abilități noi, favorizând socializarea și valorizarea acestor copii.

Proiect educațional județean : „Împreună pentru un copil fericit”- educația părinților

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Scopul proiectului: Formarea și dezvoltarea unor abilități și tehnici educaționale , a unor strategii de cunoaștere și abordare pozitivă, corectă și coerentă a relațiilor părinți - copii pentru asigurarea calității deosebit de importante misiuni a părinților - creșterea și educarea copiilor.

Obiective :

- Dezvoltarea interesului și a preocupărilor părinților pentru cunoașterea problematicei creșterii și educării preșcolarilor ;
- Identificarea rolurilor parentale și responsabilizarea părinților ;
- Sprijinirea copilului și a familiei în vederea dezvoltării plenare a preșcolarilor în spiritul toleranței și al empatiei ;
- Dezvoltarea deprinderilor și abilităților educative ale părinților ,
- Realizarea unui schimb de opinii referitor la caracteristicile și necesitatea unui mediu educativ sănătos ;
- Formarea deprinderilor și practicilor de parteneriat în relațiile dintre copil, familie și cadrele didactice din grădiniță;

Proiect educațional național : „Prietenii cu natura„- educație ecologică

Scopul proiectului: Dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a mediului înconjurător, precum și formarea unor deprinderi de îngrijire și ocrotire a mediului înconjurător în vederea educării unei atitudini pozitive față de acesta

Obiective:

- să recunoască anumite elemente, schimbări și transformări ale mediului înconjurător;
- să cunoască și să motiveze necesitatea îngrijirii și ocrotirii mediului de către om;
- să participe alături de părinți și educatoare la acțiuni simple de îngrijire și înfrumusețare a mediului ambiental;
- să utilizeze materialele refolosibile pentru realizarea unor obiective estetice și utile;
- să respecte regulile minime de protejarea mediului înconjurător și să cunoască efectele negative ale încălcării acestor reguli;
- să-și însușească și să înțeleagă semnificația unor termeni noi din domeniul ecologic;
- să cunoască efectele negative pe care le are deversarea deșeurilor în apele curgătoare;
- să-și exprime impresii și propriile trăiri despre mediul înconjurător verbal, prin desene sau activități practice;

Proiect educațional județean : „Sunt copil european” - educație pentru democrație

Scopul proiectului : Familiarizarea copiilor cu noțiuni și evenimente, adaptate vârstei, despre democrație prin desfășurarea unor acțiuni ce urmăresc cunoașterea și respectarea drepturilor copilului în viața școlară și socială, cunoașterea și identificarea valorilor naționale și europene, implicându-i activ în luarea deciziilor ce privesc bunăstarea lor fizică și psihică.

Obiective:

- Cunoașterea și respectarea drepturilor fundamentale ale copilului european;
- Inițierea copiilor în cunoașterea unor aspecte specifice ce țin de cultura și civilizația europeană;
- Cunoașterea identității naționale prin raportarea la spațiul european;
- Stabilirea unor relații de prietenii și cooperare între copii și adulți;
- Cunoașterea și aplicarea regulilor de comportare civilizată în grădiniță , familie și societate în scopul bunei integrări sociale;
- Dezvoltarea capacității de a se comporta adecvat diverselor situații de interacțiune socială zilnică: la grădiniță, acasă, în locuri publice;
- Stimularea și exersarea disponibilității privind dobândirea unor atitudini sociale pozitive (ordine, politețe, toleranță, curățenie);
- Stimularea încrederii, a curajului în raport cu sine și cu ceilalți;
- Recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorizarea pozitivă a relațiilor de egalitate între copii;

Proiect educațional județean : „Povestea emoțiilor” - educație emoțională

Scopul proiectului : Formarea și dezvoltarea comportamentului socio - emoțional al preșcolarilor prin activități ce urmăresc stimularea unor comportamente și atitudini bazate pe generozitate, spirit de echipă, receptivitate și implicare în acțiuni umanitare și de voluntariat.

Obiective:

- identificarea propriilor emoții în diverse situații;
- identificarea emoțiilor altor persoane în diverse situații;
- identificarea emoțiilor asociate unui context specific;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- recunoașterea emoțiilor pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura;
- transmiterea verbală și nonverbală de mesaje afective;
- numirea de situații în care apar diferențe între starea emoțională și exprimarea ei externă;
- exprimarea empatiei față de alte persoane;
- exprimarea emoțiilor complexe precum rușine, vinovăție, mândrie, prin identificarea cauzei
- folosirea de strategii de reglare emoțională;
- inițierea și să menținerea unei interacțiuni cu un alt copil;
- rezolvarea în mod eficient a conflictelor apărute.

Proiect educațional național : „Sport, mișcare , sănătate” - educație fizică și sport

Scopul proiectului : Stimularea interesului pentru sport și mișcare, ca modalitate de menținere a stării de sănătate și de influențare a unei evoluții corecte și armonioase a organismului; Educarea sociabilității, colaborării și a spiritului de ordine și acțiune cu respectarea unui sistem de reguli;

Obiective :

- îmbunătățirea stării de sănătate prin joc, exercițiu fizic și o igienă corespunzătoare;
- stimularea inițiativei și a interesului pentru performanță;
- familiarizarea cu unele elemente specifice unor probe și ramuri sportive;
- educarea trăsăturilor de voință, a disciplinei colective, a simțului de ordine, comportamente care să dezvolte respectul de sine;
- dezvoltare armonioasă a copiilor, stimularea imaginației și creativității;
- încurajarea copiilor pentru exprimarea stărilor sufletești proprii prin mișcare și motivarea lor
- educarea expresivității mișcărilor prin realizarea de dansuri populare și dansuri moderne;

Proiect educațional județean: „Joc , joacă, jucării” - noile educații- educația pentru timpul liber

Scopul proiectului : Formarea deprinderii de a-și gestiona timpul liber în mod util și plăcut prin activități ce urmăresc dezvoltarea creativității, a dragostei pentru frumos și adoptarea unui stil de viață activ și sănătos

Obiective :

- identificarea de activități și resurse la îndemână pentru petrecerea timpului liber
- stimularea creativității prin jocuri, activități extrașcolare
- participarea la drumeții, excursii, picnic
- dezvoltarea capacității de interrelaționare și de exprimare a emoțiilor
- **formarea capacității de a planifica o activitate, de a gestiona un proiect antreprenorial**

Proiect educațional județean: „Mănânc sănătos, cresc voinic și frumos!”

Scopul proiectului : Promovarea valorilor unei alimentații sănătoase în rândul copiilor prin: organizarea și susținerea unor activități educative la nivelul instituțiilor de învățământ pentru părinți, copii, cadre didactice, îmbogățirea și diversificarea materialelor educationale necesare pentru realizarea acestui tip de educație, intensificarea legăturilor dintre instituțiile școlare și alte instituții care pot oferi servicii specializate în educația pentru o viață sănătoasă a populației.

Obiective :

- asimilarea unor noțiuni și cunoștințe, privind problemele legate de sănătatea individuală și colectivă, specifice vârstei;
- însușirea unor norme de comportament pentru asigurarea echilibrului dintre sănătatea individuală și cea colectivă;
- îmbogățirea vocabularului propriu, utilizând cunoștințe însușite pe parcursul participării la activitățile de educație pentru o alimentație sănătoasă;
- valorificarea cunoștințelor despre corp și sănătate în vederea respectării regulilor de igienă personală și organizării unui regim rațional alimentar.
- stimularea capacității de a construi un mediu educațional propice formării unor deprinderi sănătoase: igienice, de alimentație sănătoasă, de protejare a vieții;
- aplicarea unor noi metode de stimulare a copilului în vederea desfășurării unor activități cu caracter sanitar;
- implicarea responsabilă a părinților și a altor factori educaționali în activitatea grădiniței, privind crearea unui mediu sănătos pentru viitorul copiilor;

Bibliografie

- Vrâncanu Maria, Pelivan Viorica, *Incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii* ,Editura Pro Humanitate, Iași,2004

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Constantin Cucos, “ *Educația – Experiențe, reflecții, soluții*”, Editura Polirom, București, 2013
- Fluieraș Vasile, *Teoria și practica învățării prin cooperare*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005;
- Vrasmas Traian, București, *Școala și educația pentru toți* Editura Miniped, București, 2007,
- Cucos Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2000
- Abrudan C., *Psihopedagogie specială*, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003
- Cucos Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 1996;

PROIECT EDUCATIV „PACE PE PĂMÂNTUL VERDE”

profesor învățământ preșcolar Aurelia Liana Ardelean
Grădinița cu Program Prelungit 52 din Oradea

Prin proiectul „Pace pe pământul verde” s-a urmărit cultivarea în rândul copiilor a dragostei față de aproapele său, față de țară și întreaga planetă prin acțiuni care satisfac nevoile de bază ale copiilor privind conectivitatea cu ceilalți, capacitatea de a ști că fiecare contează, că este un plus de valoare contribuția lor, cu privire la capacitatea de a fi curajoși și rezilienți, de a cunoaște sentimentul de acceptare, apartenență, competență personală.

Scopul proiectului a fost dezvoltarea armonioasă a copilului și a personalității acestuia printr-un program structurat conținând activități pentru cunoașterea, respectarea și promovarea drepturilor copilului; activități pentru cunoașterea și utilizarea celor trei concepte: reducere, refolosire, reciclare în vederea adoptării unui comportament grijuliu față de planetă; activități pentru cultivarea unor atitudini bazate pe toleranță, respect față de sine și de alții, precum și dialog constructiv.

La nivelul proiectului am stabilit obiective care privesc copiii, precum și obiective care se referă la cadrele didactice. Astfel, amintim obiectivele proiectului privind copiii: Stimularea activității în grup, a cercetării și a gândirii critice; Atragerea efectivă a preșcolarilor în organizarea unor activități cu caracter extracurricular, conducând la creșterea numerică și calitativă a acestor activități; Identificarea propriilor valori și a țării, a lumii din care fac parte; Stimularea interesului preșcolarilor pentru înțelegerea și respectarea drepturilor și a obligațiilor copiilor; Însușirea în rândul preșcolarilor a conceptului de grijă față de planetă și formarea unor noi obiceiuri; Cultivarea unor atitudini superioare în vederea promovării dialogului constructiv, a respectului față de valori, față de sine și față de alții; Respectarea diversității situațiilor și stilurilor diferite de viață. În ceea ce privește obiectivele proiectului privind cadrele didactice, subliniem: dezvoltarea abilităților pentru crearea unui mediu educațional care să motiveze copilul în procesul de cunoaștere a lumii ce-i înconjoară; familiarizarea cadrelor didactice cu metode noi de stimulare a cercetării și gândirii critice a copilului; conștientizarea părinților cu privire la rolul lor în educarea și formarea personalității propriilor copii prin respectarea nevoilor, cei 4 C: conectare cu ceilalți, capacitatea de a ști că fiecare contează și de a avea curaj.

Prin obiectivele operaționale am stabilit că până la finalizarea proiectului copilul va fi capabil să distingă diferența între gunoi și deșeu reciclabil pe baza exemplurilor; să numească exemple din cei 3 R: reducere, refolosire, reciclare pentru un obiect, la alegere; să memorize motto-ul: Cel mai bun gunoi este cel pe care nu l-am produs; să realizeze exerciții practice pentru formarea de noi obiceiuri pentru a salva planeta; să exprime în propoziții simple grija față de planetă; să descrie impactul modului actual de producție și consum; să identifice cel puțin 3 acțiuni

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

prin care se poate menține pacea; să sunească cel puțin trei drepturi și trei obligații ale copiilor; Să exerseze abilități de lucru în echipă, cercetare și gândire critică.

Calendarul activităților cuprinde o serie de activități, după cum urmează:

Harta reciclării care presupune implementarea lecției despre reciclare, reducere și reutilizare; realizarea unor jucării, hrănitoare de păsări, obiecte decorative din materiale reciclabile prin diferite tehnici. Activitatea s-a finalizat cu turul galeriei prin grădiniță pentru a viziona expoziția de lucrări tematice realizate de preșcolari.

Sub egida sloganului „**După ce noi adunăm, învățăm să reciclăm**”, s-au desfășurat unele jocuri cu tematica reciclării, jocuri de mișcare - Vânătoarea de comori reciclabile, Parada costumelor reciclabile, jocuri de masă - Mașina de gunoi în acțiune și altele.

Activitatea **Ziua Internațională a Drepturilor Copilului** a dat ocazia unor discuții despre drepturile și responsabilitățile copilului în urma cărora au realizat un afiș specific unui drept al copiilor, la alegere.

În cadrul activității **Împreună pentru pace**, copiii au confecționat porumbei prin diferite tehnici, pictură, colaj, desen, după care i-au atârnat de crengile copacilor din curtea grădiniței și în incinta grădiniței. Copiii au purtat un dialog constructiv pe tema pace cu un reprezentant al Asociației Cultul Eroilor „Regina Maria”-filiala Bihor și au învățat jocul „Țară, țară vrem ostași”. Copiii au învățat cântecul „Pacea pe pământ”.

Cadrele didactice au luat parte la **dezbateri** pe tema educației pentru dezvoltarea abilităților acestora în vederea creării unui mediu educațional care să motiveze copilul în procesul de cunoaștere a lumii ce-i înconjoară și pentru familiarizarea cu metode noi de stimulare a cercetării și gândirii critice a copilului.

Pentru a răspunde la întrebarea **Cum poți contribui la o lume mai bună?**, copiii împreună cu părinții au adunat selectiv gunoiul menajer din propria gospodărie după principiile selecției și reciclării, au aplicat și exersat cel puțin un obicei care contribuie la salvarea planetei.

Evaluarea și monitorizarea proiectului: Realizarea obiectelor din materiale reciclabile și a afișului, pozele de pe parcursul desfășurării activităților, aprecieri verbale, diplome acordate copiilor, prezentări susținute.

Impactul proiectului a constat în creșterea interesului elevilor pentru lumea ce îi înconjoară; creșterea gradului de conștientizare a părinților față de nevoile de bază ale copiilor; dezvoltarea acțiunilor de promovare a păcii și a cooperării internaționale prin educație în rândul copiilor și a comunității; depinderea unor noi obiceiuri și manifestări de respect față de planetă; creșterea calității învățământului prin promovarea unei teme noi inovative.

Activitățile cu impact pozitiv au fost popularizate în cadrul ședinței cu părinții, a întâlnirilor metodice, pe pagina de socializare a grădiniței și în publicații de specialitate.

Prezentul proiect educativ este unul din exemplele de bune practici, care printr-o abordare incluzivă a ajutat toți copiii tipici și pe cei cu C.E.S. deopotrivă, să descopere obiceiuri și manifestări de respect față de planetă, să identifice comportamente care contribuie la menținerea păcii, să se implice activ în realizarea lor și să le respecte, să prețuiască lumea ce îi înconjoară, să se simtă valorizați și conectați la natură și la ceilalți din jurul lor.

Bibliografie

Albotă, G. (2022) *Lecția de reducere și reutilizare* - Ghid metodic pentru educația de mediu.

Asociația Viitor Plus: București

Schafer, A. (2014) *Honey, I Wrecked The Kids*. U.K. Editura: Collins

<https://www.youtube.com/watch?v=tXAdUKJzm0I> Picături muzicale

ORGANIZAREA EFICIENTĂ A TIMPULUI LIBER LA COPIII CU CES

Profesor: AVDEI ECATERINA, CSEI „Sf. Andrei ”

Profesor: SÎRBBU GABRIELA, CSEI „Sf. Andrei”

Managementul timpului în educația elevului

Toată lumea are aceeași „cantitate” de timp , tot timpul care este disponibil este de 24 de ore în fiecare zi. Modul în care îl utilizăm este singurul care diferă. În anumite momente ale zilei, în anumite clipe ale vieții noastre timpul pare a trece cu diferite viteze. Când ești absorbit de munca ta, când te simți bine, timpul trece foarte repede. Când ești frustrat sau plictisit, timpul trece foarte greu.

Educația pentru timpul liber

Folosirea înțeleaptă a timpului liber este un produs al culturii și al educației afirma Bertrand Russel.

Activitățile din timpul liber sunt acelea care contribuie la relaxarea individului. De problema definirii conținutului timpului liber s-au ocupat mai mulți sociologi și pedagogi, rezumând rolul acestuia în viața individului la trei funcții majore:

- a) regenerarea - refacerea forțelor fizice și spirituale epuizate în timpul îndeplinirii obligațiilor profesionale, familiale și sociale.
- b) compensarea – exercitarea insuficientă a capacităților în timpul activităților profesionale
- c) dezvoltarea- o funcție ideativă care are rolul de a da individului o anumită orientare în domeniul ideilor.

Sociologii români definesc timpul liber ca partea rămasă disponibilă după efectuarea activității profesionale, acel timp care este folosit pentru manifestări culturale artistice, distracții, sport, destindere.

Presupunând cunoașterea și însușirea modalităților diverse de organizare și petrecere a timpului liber, cunoașterea unor modele și tehnici de planificare a vieții personale în vederea dezvoltării sentimentului de satisfacție a trăirii timpului liber, formarea unui stil de viață civilizat valorificarea tradițiilor și obiceiurilor, identificarea modalităților de relaxare , cultivarea atitudinii optimiste față de viață, școală și familie deopotrivă, își aduc contribuția la întrebuințarea timpului liber.

Bugetul de timp zilnic al elevului, se distribuie între următoarele categorii de activități :somn, îngrijire personală, masă, deplasări, cursuri , activități extrașcolare, individuale și colective (activit.sportive, artistice, concursuri, activit.gospodărești), vizionări de spectacole (film, teatru, programe tv.), activități recreative și de divertisment.

Nu se pune problema instituirii unui nou program de organizare a timpului liber, pe lângă cel al timpului de muncă, învățatură, ci de organizarea unor acțiuni și activități la care elevul să participe cu plăcere și interes, după preferințe și preocupări, opțional în funcție de interesele și aptitudinile pe care le are pentru anumite domenii ale vieții sociale , artistice și culturale.

În învățământul primar, elevul trebuie îndrumat să se obișnuiască cu regimul zilnic, antrenându-se în diferite forme de odihnă activă, recreativă în aer liber.

În ciclul gimnazial se va porni de la cunoașterea regimului zilnic al elevului, cu accent pe conștientizarea noțiunii de timp liber, de joc, de excursie, drumeție, emisiuni radio-tv, pentru ca apoi să se facă referire la necesitatea folosirii timpului liber în mijlocul naturii în special în vacanță.

Tinerii au nevoie de ajutor pentru a înțelege că timpul liber nu este irosirea vieții cu plăceri minore, ci este un bun prilej de pregătire pentru viață.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Școala, familia, cluburile elevilor, palatul copiilor, celelalte instituții culturale, trebuie să-i ajute pe elevi să cunoască multiplele activități ce se pot organiza în timpul liber, activitățile în cercuri și cele individuale și să selecteze fapte și activități, să stabilească priorități și opțiuni. Numai astfel se pot crea elevilor posibilități de a-și fructifica predispozițiile în funcție de înclinații, aptitudini și interese pentru anumite sectoare de activitate .

Activitățile din afara clasei și a școlii în timpul liber , trebuie să fie altceva decât activitatea didactică atât în privința conținutului cât și a formei de organizare și metodelor utilizate.Se constată, în ultimii ani că mulți tineri acordă un loc însemnat în cadrul timpului liber, divertismentului , distracțiilor facile- discoteca, plăcerilor minore ce duc la irosirea inutilă a timpului liber.Din păcate apetitul pentru, casetele , cd-urile , dvd-urile, site-urile, ce stârnesc instinctele și orientează spre promiscuitate , violență , pentru literatură și reviste de prost gust, constituie un semnal de alarmă pentru diriginte si pentru ceilalți profesori, ca să nu mai vorbim de nocivitatea drogurilor.

Manifestările cultural-artistice și sportive trebuie și chiar și-au reluat cursul normal în școli:la fel și vizionarea filmelor și spectacolelor de teatru, întrecerile sportive, excursiile și vizitele;serile culturale, cenaclurile literare contribuie la educarea gustului pentru frumos și pentru o comportare civilizată.

Fie că este vorba de cercuri cu caracter artistic, sportiv, științific sau de activități, jocuri, artă manuală, de activități organizate în vacanță, de excursii sau întâlniri, rolul principal în urmărirea elevilor revine prof.diriginte.

Se spune că lumea de mâine va fi lumea oamenilor de creație. Fiecare la locul său de muncă,va trebui să devină un creator.Cercetările psihologiei învățării au demonstrat că procesul de creație nu aparține numai celor cu IQ-ul ridicat; nu toți oamenii cu o inteligență deosebită sunt și oameni de creație.

Actul de creație este rezultatul antrenamentului intelectual al capacităților creatoare. Cadrul propice desfășurării acestui antrenament îl oferă cercurile de elevi. Prin activitatea în cercuri, se completează și se adâncește orizontul științific și cultural al elevilor, se stimulează dezvoltarea aptitudinilor și a talentelor , se favorizează inițiativa și spiritul creator. La cercuri elevii își însușesc metode și tehnici de învățare creativă și de cercetare științifică , își dezvoltă interesele profesionale , înclinațiile, spiritul de observare și investigare, receptivitatea față de nou, își educă voința și perseverența. Un loc aparte în stabilirea și dirijarea bugetului de timp liber, în îndrumarea acestuia, îl ocupă familia care exercită o puternică și benefică înrăurire asupra întrebuințării timpului liber de către elevi, contribuind în primul rând la folosirea judicioasă a acestuia. Familia sub îndrumarea dirigintelui trebuie să acționeze ca un factor dinamizator al activităților desfășurate de copil în timpul liber. Familia este datoare să cunoască interesele și preocupările propriilor copii și în funcție de acestea să-i conducă la alegerea activităților din timpul liber. Într-un mediu familial sănătos copilul are posibilitatea de a-și forma deprinderi de folosire judicioasă a timpului liber, atât în privința folosirii acestuia în scopul pregătirii școlare, cât și al destinderii, recreerii , odihnei de care copiii au nevoie.Utile sunt acțiunile unor familii de amenajare a unor spații destinate jocului, a unor mese de tenis sau porți de fotbal, a unor coșuri pentru baschet, care să vină în întâmpinarea de petrecere a timpului liber al copiilor. Se desprinde o evidentă legătură între succesele școlare ale elevilor și modul de a-și petrece timpul liber.

Trei factori pot influența pozitiv modul prin care își petrece tânărul timpul liber:familia, școala prin profesori și colegi și statul prin mijloacele materiale aferente, precum și mijloacele mass-media, inernetul, care sunt cele mai îndrăgite de elevi.

Dintre mijloacele educației pentru timpul liber se evidențiază exemplul părinților, al profesorilor și colegilor, al personajelor pozitive din operele literare, filme, organizarea de competiții, orele de dirigiență, cercurile de elevi, serbările școlare, excursiile, drumețiile, vizite la muzee, case memorile,vizionări de spectacole, practicarea turismului.

Timpul liber care reprezintă o parte din sistemul educativ, pentru a avea o deplină funcționalitate trebuie să asigure rezolvarea unor imperative din structura personalității:

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate informarea și formarea tânărului, recreerea și divertismentul , satisfacerea și împlinirea unor opțiuni.

Acestui deziderat îi vor servi familia, școala și societatea.

Rolul de esență în înțelegerea folosirii utile a timpului liber de către elev îl are dirigintele sau învățătorul care trebuie să știe să îmbine munca și distracția, acțiunile în masă cu cele de grup și individuale, înoculând elevului experiența necesară formării și dezvoltării fizice și spirituale pentru a avea un succes școlar și pentru a-și atinge aspirațiile profesionale.

Este necesar să creăm elevilor posibilități de destindere și repaus, pentru a asigura regenerarea , întrucât activitatea școlară solicită îndeosebi intelectul. Trebuie promovată în timpul liber mai mult educația fizică și cea estetică spre compensare și vom folosi multiplele activități prezentate pentru dezvoltare.

Inteligența umană se dezvoltă la individ în funcție de interacțiunile sociale, în general prea neglijate.

Timpul este resursa noastră cea mai importantă și de aceea trebuie să o folosim din plin.

Organizarea eficientă a timpului liber la copiii cu deficiență severă și autism

“Viața este o luptă. Nehotărarea cu privire la lucruri pe care unii le consideră banale, duce la foarte mult stres. Dacă de exemplu , oamenii spun:”Măine , poate mergem la cumpărături,”sau “Om trăi și om vedea”,ei nu-și dau seama că nesiguranța provoacă o suferință cumplită și că eu mă gândesc tot timpul la ceea ce se poate întâmpla sau nu . Lipsa de hotărâre în ceea ce privește evenimentele se extinde la nehotărâre în privința altor lucruri, de exemplu, locul unde trebuie să pun sau să caut anumite obiecte și care sunt așteptările celorlalți față de mine. Incapacitatea de a înțelege lumea din jur duce la confuzie, iar după părerea mea, aceasta provoacă anxietatea. La rândul ei anxietatea creează nevoia de retragere. Orice lucru care diminuează sentimentul de dezorientare, diminuează și anxietatea , și în final și izolarea și disperarea ,făcând viața ceva mai suportabilă.Dacă ceilalți oameni ar putea simți cum este să fii autist chiar și doar pentru câteva minute, ar ști cum trebuie să ajute”-Therese Joliffe.

Acceptarea diferențelor , a faptului că cineva este diferit, înseamnă și oferirea ajutorului în mod diferit . În cele din urmă este de dorit , ca persoanele cu autism să fie fericite în felul lor și nu să semene cât mai mult cu noi.

În definiția autismului sunt menționate diferențe calitative în dezvoltarea interacțiunii sociale, comunicării și imaginației,dar și a percepției timpului. Persoanelor cu autism le este greu să privească dincolo de concret ,așa încât nu ne putem aștepta ca ele să înțeleagă timpul invizibil, știut fiind faptul că autiștii sunt vizuali și deci au nevoie de un traseu temporar vizibil.

Dacă pentru oamenii normal dezvoltați percepția timpului poate fi controlată cu ajutorul unor instrumente de măsurare, de organizare, cum sunt agendele, calendarele , ceasul ,cu atât mai mult pentru autiști este nevoie de o structurare amănunțită a timpului , cu ajutorul imaginilor pentru a reduce anxietatea și a clarifica parcursul integral al unei zile.

Programul zilnic al unui copil cu autism, trebuie stabilit, structurat pentru întreaga zi, și afișat la vedere în camera copilului , respectiv în sala de clasă , astfel încât acesta să poată vizualiza toate activitățile pe care urmează să le desfășoare în ziua respectivă.

Procesul prin care un copil învață cum decurge ziua trebuie să fie individualizat:

➤ DIN PUNCTUL DE VEDERE AL DURATEI:

- orarul poate însemna faptul de a face previzibilă succesiunea a doua activități, ajutând la conștientizarea faptului că există un ritm de viață. În funcție de posibilitățile de înțelegere pe care le are copilul, poate fi anunțat programul copilului pentru o jumătate de zi, apoi pentru o zi, pentru o săptămână, până la programul pentru o lună întreagă;

➤ DIN PUNCT DE VEDERE AL SPRIJINULUI:

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

-la început copilul trebuie să fie însoțit și sprijinit fizic pentru a se deplasa de la un loc la altul, apoi îi vom da obiectul pe care trebuie să îl ducă la locul potrivit, el va ține obiectul în mână, îl va simți, îl va pipăi, amintindu-și ce dorea să facă, pentru ca apoi să înțeleagă ce are de făcut doar privind obiectul;

➤ **DIN PUNCT DE VEDERE AL ALEGERII SIMBOLULUI POTRIVIT:**

- trebuie să alegem cel mai potrivit simbol, care să favorizeze cel mai bine independența copilului, să fie cât mai puțin abstract. Astfel se poate lucra cu obiecte, imagini, sau cuvinte scrise, în funcție de nivelul de înțelegere pe care îl are copilul.

Orarul este un instrument de comunicare vizuală ICV indispensabil în organizarea și structurarea timpului la copilul autist. De regulă se realizează cu ajutorul pictogramelor care descriu activități pe care copilul urmează să le desfășoare pe parcursul unei zile. Acest orar se realizează pentru întreaga zi și clarifică parcursul acesteia oferind predictibilitate. La școală va exista un alt orar care clarifică activitățile educative pe care le desfășoară în ziua respectivă.

În alcătuirea orarului pot fi folosite obiecte 3d pe care le utilizăm în activitatea de terapie, dar și pictograme. Deoarece pictogramele oferă imagini plate, 2d, vor fi folosite doar atunci când suntem siguri că au o semnificație pentru copil, că acesta înțelege imaginea. De aceea copilul trebuie să învețe la masa de lucru semnificația obiectelor, utilizând obiecte 3d și abia apoi, tot la masa de lucru va exersa asocierea obiectului la imaginea 2d identică cu obiectul. Schema activităților educative –orarul- se realizează pe verticală sau orizontală, așezând pictogramele în ordinea în care se vor face activitățile, astfel încât copilul să vadă clar ce urmează, eliminând astfel anxietatea care de cele mai multe ori duce la criză.

Pauzele sunt condiționate fiziologic de nevoile organismului în vederea refacerii capacităților sale funcționale dereglate în timpul activității depuse, fapt pentru care perioadele în care se acordă pauzele, ca și durata și conținutul lor, vor fi hotărâtoare pentru randamentul din timpul viitoarelor etape ale activității.

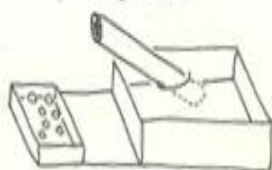
Pauza activă creează condiții favorabile pentru refacerea capacității funcționale;

În timpul pauzelor, când în mod obișnuit copiii aleg singuri cum să-și petreacă timpul, pentru copilul autist, specialiștii recomandă activități care să îi țină ocupați, pentru a reduce pe cât posibil manifestarea gesturilor stereotipe și „evadarea în lumea lor”. Iată câteva exemple de activități recomandate de Degrieck Steven în cartea sa „Gândește și Aplică”:

TIMPUL LIBER

Timpul liber 1

Acest labirint de bile are un scop clar și un final vizibil. Ideea este să pună bilele prin țevă. Ele alunecă jos și rămân în cutia închisă.

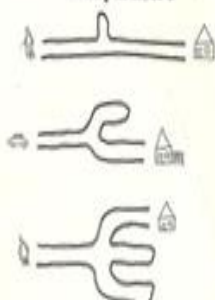
Țeava poate fi transparentă. Eventual puteți pune carton îndoit pentru efecte sonore. Capacul din plastic poate fi și el transparent și trebuie să fie bine închis.

Timpul liber 2

A pune mărgelile pe un băț de lemn. Bățul este bine fixat într-o bucată de burete. Ca băț puteți lua unul dintr-un joc ca mikado sau chibrituri lungi pentru grătar.

Timpul liber 3

Aceștia sunt primii pași pentru a învăța să lucreze cu un labirint. Bineînțeles, pot fi făcute mai multe variante care devin pas cu pas mai dificile.

Timpul liber 4

Elevul are cercuri colorate pe o foaie și etichete colorate. El trebuie să lipească etichetele pe cercul corespunzător. Dacă plastificați foaia o veți putea utiliza de mai multe ori deși etichetele vor putea fi folosite doar o singură dată.

Timpul liber 5

Activitate de colorat.

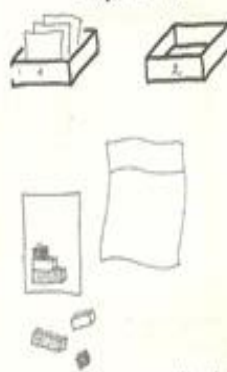
În câmpurile care trebuie colorate sunt scrise cifre. Ele corespund cifrelor care sunt puse pe diferite creioane. Elevul colorează fiecare câmp cu creionul corespunzător.

Timpul liber 6

În partea stângă sunt câteva cuburi (piese) de dublo pe care elevul le poate pune unde vrea pe placa de bază. Aveți grijă ca placa de bază să fie destul de mare ca toate piesele să intre cu ușurință.

Timpul liber 7

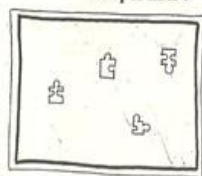
În stânga sunt câteva punguțe din plastic. În fiecare punguță este un desen cu o construcție din piese de lego/dublo și materiale necesare pentru realizarea acestei construcții. Elevul construiește după desen, pune desenul și construcția terminată înapoi în punguță și le strânge în partea dreaptă.

Timpul liber 8

În cutia din stânga sunt mai multe casete audio cu casetă înăuntru. Elevul trebuie să ia caseta din cutie și să le sorteze pe amândouă în cutii diferite.

Timpul liber 9

Mai întâi faceți un puzzle și apoi scoateți câteva piese. Apoi oferiți elevului puzzle-ul astfel pentru a fi completat de el.

Timpul liber 10

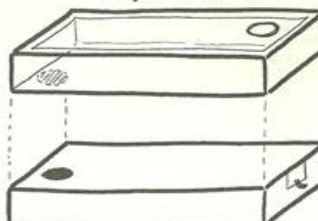
Elevul are o placă de bază pentru lego pe care sunt puse două piese, una în fața celeilalte. Elevul trebuie să parcurgă distanța dintre cele două aruncând zarul și să pună atâtea piese pe placă cât a aruncat cu zarul. Puteți utiliza și o figurină de lego care merge înainte pe "podul" făcut, înaintând atâția pași cât arată zarul.

Timpul liber 11

Pe placa de bază pentru lego sunt colorate câteva locuri după forma pieselor care se găsesc în stânga. Elevul trebuie să le pună pe locul corespunzător (atât culoarea cât și forma sunt importante). Puteți lucra, bineînțeles, folosind criteriul formă și/sau culoare.

Timpul liber 12

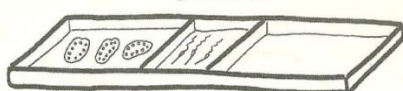

Într-o cutie lată și joasă este făcută o gaură într-un colț, destul de mare ca să poată cădea o minge de tenis de masă în ea. Aveți grijă ca la margine să fie o fereastră cu ușă prin care să puteți recupera mingea.

Deasupra fixați încă o astfel de cutie, bineînțeles cu o gaură pentru minge, asemenea găurii din cutia de jos.

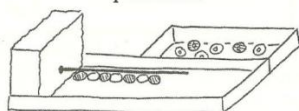
Tăiați partea de sus a cutiei de sus și fixați deasupra plastic transparent. În acest plastic transparent faceți o gaură ca să se introducă mingea. Marginea acestei găuri poate fi marcată ca să fie observată mai ușor. Această gaură este făcută în cealaltă parte a cutiei decât gaura de pe fundul cutiei. Ideea este ca mingea să fie introdusă în cutie și prin mișcarea cutiei să dispară în gaura de jos. Mai puteți adăuga tot felul de obstacole în cutie (ca un labirint) ca să îngreunați sarcina.

Timpul liber 13

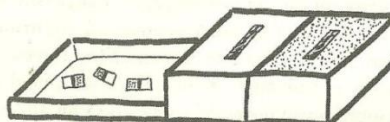
În partea stângă sunt câteva cartoane cu găuri pentru cusut. În jurul găurilor este trasă o linie cu o anumită culoare. Pe un carton este utilizată o singură culoare. În mijloc sunt ace mari cu ață (de exemplu din lână) sau șireturi. Ațele sau șireturile au culoarea corespunzătoare cu linia din jurul găurii de pe carton.

Timpul liber 14

O andrea este fixată într-o bucată de burete tare astfel încât iese în mod orizontal afară, cam cu 2 cm. deasupra

Timpul liber 15

În stânga sunt câteva cartonaje destul de înguste ca să poată fi tăiate în două dintr-o dată. Cartonajele sunt marcate în două cu o linie neagră clară, cele două părți având culori diferite.

În dreapta sunt două cutii colorate, fiecare cu o gaură (bineînțeles având culorile celor două părți ale cartonajelor). Elevul taie cartonajele pe linia neagră și le sortează după culoare.

Nevoia persoanelor autiste, de structurare cu ajutorul imaginilor a timpului și în general a desfășurării tuturor activităților de viață cotidiană, este menționată și într-un citat – marturisire de prof. universitar Temple Grandin „persoana diagnosticată cu autism înalt funcțional:

“ I'm a visual thinker, not a language-based thinker. My brain is like Google Images.”

Temple Grandin

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

BIBLIOGRAFIE: -„Autismul”, Theo Peeter, ed. polirom, 2009

-„Gândește și Aplică “, Degrieck Steven”, ed. Fides

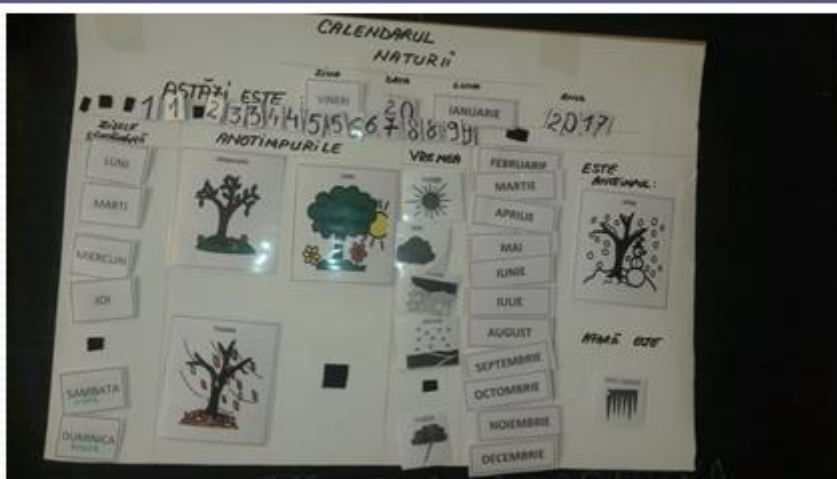
-„Igiena Școlară”-Andrei Antal, ed. Medicală, București, 1978

Materiale didactice utilizate în activitățile de structurare temporară, pentru copii autiști

Model de orar cu activitățile de la scoala

Calendar pentru structurare temporara

MOMENTELE ZILEI

Roata zilelor saptamanii

PROIECT EDUCAȚIONAL

Promovarea rolului educației incluzive în dezvoltarea relațiilor interpersonale

Profesor, AXENTIOI ANCA- CECILIA

Profesor, CODREANU LIDIA

Colegiul, Alexandru cel Bun,, Gura Humorului jud. Suceava

Argument:

Educația incluzivă se bazează pe principiul acceptării diversității și toleranței, evitând marginalizarea elevilor. Discriminarea poate fi provocată de diferite motive: marginalizarea socială din cauze etnice, a veniturilor reduse, CES sau a familiilor monoparentale. Proiectul susține comunicarea elevilor din învățământului preuniversitar pe baza principiilor educației incluzive, încercând să le ofere elevilor ocazia de a se cunoaște mai bine unii pe alții. Aceștia vor participa la o serie de acțiuni comune ce urmăresc dezvoltarea competențelor sociale în primul rând. Prin intermediul unor strategii didactice variate vor fi promovate valori pozitive precum cooperarea sau toleranța, care pot fi utilizate ulterior în cadrul societății, aflată în permanentă transformare.

Descrierea proiectului:

Proiectul își propune dezvoltarea relațiilor interpersonale în rândurile elevilor de liceu, stabilind ca bază pentru această colaborare importanța educației incluzive. Toleranța redusă a elevilor la frustrare, lipsa de cooperare eficientă a acestora, actele de agresivitate provocate de discriminare și alți factori reprezintă probleme pe care elevii trebuie să învețe să le soluționeze și să le controleze atât în mediul școlar cât și mai târziu în societate. Astfel prin intermediul proiectului vor fi propuse diferite strategii din domeniile artistic, social, tehnic, turistic și al educației civice.

Obiective țintă:

- eliminarea discriminării, pe baza incluziunii active,
- prevenirea absenteismului și a abandonului școlar
- dezvoltarea competențelor cheie privind abilități sociale și practice, digitale, sociale și civice.
- stimularea relațiilor interspersonale, bazate pe cunoaștere reciprocă, înțelegere și toleranță în cadrul elevilor din cadrul Colegiului „Alexandru cel Bun”
- creșterea abilităților de autocontrol și de înțelegere a factorilor ce declanșează diferite emoții.

Tipuri de activități:

- activități de educație democratică, voluntariat, relații și comunicare,
- activități practice,
- activități cultural artistice
- activități de protecție a mediului

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

GRUPURI ȚINTĂ : elevii și părinții lor de la clasele a 9-a K și a XI-a b, profesională din cadrul Colegiului Alexandru cel Bun

COLABORATORI

- părinții elevilor
- instituții locale.

ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE ÎN CADRUL PARTENERIATULUI:

- **Organizarea activităților parteneriatului-octombrie 2022**
- **Excursie cu vizitarea obiectivelor turistice din Iași: noiembrie 2022**
- **Centenarul Marii Uniri-decembrie 2022**
- **Împotriva violenței-ianuarie 2023**
- **Autocunoașterea prin diferite strategii- februarie 2023**
- **Vizite la agenție economici -martie 2023**
- **Ziua mondială a sănătății- alimentație sănătoasă- aprilie 2022**
- **Ziua internațională a muzeelor- vizita muzeului etnografic Gura Humorului- mai 2023**
- **Evaluarea și diseminarea activităților proiectului se va realiza pe parcursul proiectului și în luna iunie 2023.**

PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL „ARIPI ALBASTRE”

Profesor Banea Laureta Speranța

Grădinița cu PP nr. 4 Măcin, județul Tulcea

Parteneri : Grădinița cu PP nr. 4 Măcin și Asociația de Sprijin pentru Persoane cu Autism

GRUP ȚINTĂ – copiii Asociației Aripa Albăstre, preșcolarii Grădiniței cu PP nr. 4

OBIECTIVELE PROIECTULUI:

- educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter și formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;
- exprimarea unor stări afective de: prietenie, toleranță, armonie, grijă față de persoane cu nevoi speciale.

ARGUMENT

Într-o lume tot mai complexă și zbuciumată avem nevoie unii de alții. Nu-i prea devreme pentru a-i învăța și pe copiii noștri că avem nevoie unii de alții pentru a ne împlini nevoile materiale și spirituale, pentru a da vieții sens, speranță, încredere, siguranță, dragoste.

De aceea să-i învățăm de pe acum că trebuie să dăruim timp semenilor noștri și, „chiar dacă este un lucru mărunț,” să facem ”ceva pentru cei din jurul nostru – ceva pentru care nu vom obține nici o recompensă, ci doar privilegiul de a-l fi înfăptuit.”

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR :

1. Minunata lume a basmelor – aprilie 2022

Poveștile sunt privite în general ca un instrument de învățare, facilitând dezvoltarea limbajului, învățarea cititului și stimulând abilități cognitive precum memoria și atenția. Pentru că abordează subiecte care reflectă viața adevărată, poveștile pot fi folosite în scop

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

terapeutic și pot fi și un instrument de dezvoltare morală și emoțională.

- Vizită la „Insula de lectură” din grădinița a copiilor Asociației „Aripi albastre”
- Lectură la alegerea vizitatorilor, din volumele existente la bibliotecă

2. Natura ne inspiră – mai 2022

Și totuși, cea mai eficientă metodă pentru a stimula dezvoltarea copilului este interacțiunea directă a acestuia cu mediul. De aceea, încă din anii trecuți căutam prilejul de a merge cu copiii în natură – Parcul Tineretului situat pe malul Dunării, parcul grădiniței, terenul de tenis cu gazon din curtea Liceului Teoretic „G.M.Murgoci” căruia grădinița noastră este arondată, dar mai ales Parcul Național Munții Măcinului. Anul acesta am aflat însă despre un proiect minunat, ce duce schimbări de paradigmă în învățământ – **Grădina de relaxare, liniște și învățare**.

În mediul outdoor resursele materiale sunt diferite, designul este diferit, materialul dominant este lemnul, locul este umbros, răcoros, cu mult verde. Mai observăm că dominantă este preferința spre o mare varietate de combinație a culorilor. Piese din această zonă sunt realizate de personalul didactic și nedidactic, marea majoritate recondiționat, re folosind mobilierul demodat.

Aici vom realiza o expoziție cu lucrări de **artă tranzientă**.

3. Lumea copiilor – iunie 2022

Spectacol re realizat în colaborare cu preșcolarii Grădiniței cu PP nr. 4 Măcin.

Prin specificul lor, programele artistice reprezintă un nesecat izvor de bucurie și satisfacții, creând buna dispoziție și favorizând dezvoltarea elevilor și preșcolarilor din punct de vedere psihic, dar și fizic. Expeiențele copiilor sunt favorizate, valorificate și dezvoltate într-un nou climat stimulat, în care poate să-și manifeste interesele, să-și exprime impresiile și trăirile, pe baza căutărilor și eforturilor personale, accentul deplasându-se cu preponderență de pe informative pe formative. Serbările copiilor încântă prin farmecul lor, prin prospețime și candoarea protagoniștilor, prin neîntrecuta spontaneitate și sinceritate, prin naturalețea și firescul comportamentului lor scenic.

- Locul desfășurării – curtea Asociației Aripi Albastre.

EVALUAREA PROIECTULUI

Amintiri de suflet – iulie 2022

Realizarea unor albume cu imagini din activitățile desfășurate împreună, album ce poate cuprinde fotografii, desene, înregistrări.

- Ateliere de lucru urmate de petrecere în aer liber.

DEFICITUL DE ATENȚIE ȘI COMUNICAREA LA ELEVII DIN CLASELE PRIMARE

Prof.înv.primar Bălăcian Mihaela
Școala Gimnazială ”Petru Comarnescu” Gura Humorului

Identificarea copilului cu deficit de atenție

Părinții își propun și de cele mai multe ori reușesc să facă tot posibilul ca propriii lor copii să crească în armonie și în iubire, de aceea atunci când copiii lor suferă de deficit de atenție, nu este necesar să se simtă mai vinovați decât se simt. Aproape întotdeauna, dacă ceva nu merge bine, atunci cineva trebuie să fie vinovat. În cazul unui copil cu deficit de atenție, părinții sunt cei care

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

sunt asaltați de vecini, de părinții colegilor de școală ai copilului, de familie, profesori sau de prieteni.

Gabor Mate, în cartea "Minți împrăștiate", afirma că "o persoană cu deficit de atenție poate constata brusc că nu a auzit nimic din ceea ce asculta, nu a văzut nimic din ceea ce privea, nu-și amintește nimic din lucrurile la care încerca să se concentreze" (Gabor, 2021). Ceea ce lipsește din mintea unui copil cu deficit de atenție este ordinea sau un program după care să se ghideze/orienteze copilul. Chiar dacă reușește să facă ordine în lucrurile sale, atunci când caută un obiect, reușește să facă din nou dezordine, lăsând din nou lucrurile împrăștiate, deoarece atenția activă a copilului cu deficit de atenție nu se regăsește în creierul acestuia. Unii copii cu deficit de atenție evită în primii ani ai copilăriei să fie atinși, apoi, pe măsură ce cresc, sunt foarte atașați de ceilalți încât uneori pot fi respinși pentru insistența pe care o au față de cei din jur. Foarte ușor vor fi dezamăgiți de replicile ce le primesc și au sentimentul permanent că nu au reușit să facă ceea ce se aștepta de la ei.

Părinții nu acceptă diagnosticarea copilului cu deficit de atenție pentru ca acesta să nu fie etichetat sau categorisit. Pentru ei, copilul pare normal cu excepția unor zone disfuncționale. De aceea părinților trebuie să li se explice că recunoașterea deficitului de atenție ar trebui să constituie un mod de abordare inteligent în activitățile pe care le avem cu copilul și totodată susținerea acestuia în realizarea potențialului său.

Dezvoltarea capacității de a fi atent începe în stadiile inițiale ale dezvoltării creierului, trecând prin mai multe faze importante având ca suport central relația de atașament cu principalul adult din viața sa. Această siguranță emoțională și atenția pe care părintele i-o oferă, poate să îi asigure un paravan copilului cu deficit de atenție, acesta din urmă putând fi preocupat pentru anumite lucruri ce i se par lui importante. Însă adultul poate observa dacă copilul este anxios emoțional.

În sala de clasă, copiii cu deficit de atenție au un comportament deranjant. Sunt mai preocupați de activitățile și interacțiunile colegilor de clasă decât ceea ce le prezintă învățătorul sau profesorul în timpul orelor de curs. Acest comportament evidențiază nevoia copiilor inatenți de dorința permanentă de a relaționa cu cei din jur. Atâta timp cât atenția lui este "acaparată de anxietăți privind conexiunile emoționale cu lumea" (Gabor, 2021), copilul nu poate să se conecteze la lumea reală din sala de clasă.

La debutul școlarității, sala de clasă este pentru elevul cu deficit de atenție un mediu nou, iar simptomele devin mai pronunțate. Atunci când se observă o discrepanță evidentă dar și semnificativă între nivelul clasei și performanțele academice ale elevului, acest lucru indică un grad ridicat de disfuncție cognitivă. Cadrul didactic este de cele mai multe ori prima persoană care le expune părinților deficitul de atenție al copilului, deoarece în timpul orelor pe care elevul le petrece la școală prezintă dificultăți de concentrare pe diferite teme, deranjează clasa, nu duce la bun sfârșit sarcinile școlare, nu poate să stea pe scaun în timpul orelor sau pur și simplu privește în gol. Performanțele academice se situează la copiii cu deficit de atenție sub media clasei, iar copilul nu pare îngrijorat de acest lucru. În momentul în care părintele discută cu profesorul despre comportamentul copilului, i se certifică acele suspiciuni pe care le avea despre comportamentul deficitar al copilului și acasă. I se pot prezenta părintelui și alte aspecte ale dificultăților pe care copilul cu deficit de atenție le are, de exemplu: întârzieri în dezvoltarea limbajului, probleme de articulare a cuvintelor, afectarea procesului auditiv, probleme fonologice, etc. Chiar și calificativele elevilor cu deficit de învățare pot contribui la un prim pas în evaluarea performanțelor academice.

Dacă părintele înțelege și acceptă faptul că acest copil cu deficit de atenție are nevoie de un sprijin constant, de empatie și răbdare din partea adulților, atunci se poate spune că va fi un parteneriat activ între cadrele didactice care predau la clasă și familie, un pas important în dezvoltarea academică a copilului. Acest parteneriat trebuie să se bazeze "pe o analiză atentă a nevoilor educaționale specifice, a problemelor cu care se confruntă și a elementelor cu care elevul a rezonat pozitiv în situații asemănătoare" (Egan & Popenici, 2007).

Interviul cu copilul

Interviul cu copilul poate fi cel mai dificil și frustrant deoarece majoritatea copiilor nu recunosc problemele lor sau le minimalizează și nu par a fi afectați de dificultățile pe care le creează celor din jur. Acest interviu diferă de la un copil la altul, în funcție de vârsta acestuia. Dacă la un copil mic părintele este invitat să stea în cabinet toată perioada interviului, la copiii de vârstă școlară, părinții vor părăsi la un moment dat cabinetul, iar specialistul poate observa anxietatea de separare a copilului de părinte. Abia atunci copilul poate să redea agitația sau tensiunea existentă în familie, anumite lipsuri pe care părinții le au în educația copilului sau diferite evenimente pe care părinții nu vor să le recunoască. Aceste întâlniri la cabinet a copilului cu specialistul poate să redea capacitatea copilului de a comunica, identificarea tulburărilor de limbaj sau neliniștea și inatenția dacă interviul se face în mod deliberat mai lent. Această practică vine în ajutorul stabilirii ulterioare a tratamentului medicamentos. Copilul în timpul interviului poate fi provocat printr-o sarcină pentru a putea fi observat în ce fel o abordează sau ritmul pe care îl alocă în rezolvarea acesteia. Sarcinile pot fi formulate în așa fel încât copilul la început va desena lucruri familiale: casa, pomi, flori, familia sa făcând ceva (kinetic family drawing), apoi va fi convins să spună o poveste despre ce a desenat. Această sarcină reduce stresul pe care un copil ar putea să îl aibă la medic, dar și evaluarea abilităților motorii fine pe care copilul le deține. De asemenea mai pot fi observate abilitățile vizual perceptive, sentimentele copilului, grijile pe care le are și modul în care reacționează cel mai bine în rezolvarea sarcinii.

Pentru a înțelege anumite situații pe care le prezintă părinții sau alți membrii ai familiei, este nevoie să fie intervievat școlarul pentru fi prezentată o explicație a ceea ce crede el despre acele situații. Avem astfel acces la cum sunt interpretate evenimentele respective din prisma sa și despre cine simte că ar fi de vină. Sensul dat de elev evenimentelor dinaintea manifestării comportamentului, percepția consecințelor și înțelesul pe care îl dă acestora sunt tot atâtea informații necesare. Astfel vom înțelege eventualele distorsiuni cognitive și afective ale situației cu care se confruntă școlarul. Înțelegerea acestor variabile poate fi importantă când se definește planul de intervenție.

Ca o concluzie, o evaluare complexă a comportamentului copilului cu deficit de atenție, atât calitativ cât și cantitativ, va evidenția un comportament activ, energic care persistă în timp și care apare în locuri sau situații diferite. În anumite situații, copilul se poate manifesta diferit, dacă nu i se precizează ce ar trebui să facă sau i se permite orice. Aceste situații aduc un minus comportamentului copilului, deoarece îi dezorientează și precipită simptomatologia de bază (de exemplu: părinți sunt mai severi, iar bunicii mai permisivi, activitățile organizate la școală sunt mai stricte față de cele organizate în timpul liber). Contextul specific al identificării simptomelor pentru copiii cu deficit de atenție poate forma o bază utilă pentru următoarele evaluări referitoare la aprecierea efectelor tratamentului. O importanță semnificativă o constituie notarea la primul interviu pe care îl are specialistul cu copilul și situația specifică în care apare sindromul.

Bibliografie

- Egan, K., & Popenici, S. (2007). *Educația elevilor hiperactivi și cu deficit de atenție: Ghid pentru părinți și cadrele didactice din învățământul preuniversitar*. Didactica Press.
- Gabor, M. (2021). *Minți împrăștiate*. Herald.

EDUCAȚIE ȘI TERAPIE A ELEVILOR CU TULBURĂRI PERVAZIVE DE DEZVOLTARE

Profesor: Bordeianu Maria Adina
G.P.P.Prichindel Suceava

Educația este obiectul de studiu pentru pedagogie sau științele educației, iar educația specială este obiectul de studiu pentru psihopedagogia specială.

Educație specială, deci specifică, este educația adaptată persoanelor(elevilor) care nu reușesc să atingă în cadrul învățământului general obișnuit nivelurile educative și sociale corespunzătoare vârstei.

Într-o perioadă, acest termen – educația specială - a fost utilizat preponderent și avea în vedere o educație adaptată particularităților unor copii - cu dizabilități (deficiente, handicap), cu dificultăți și tulburări de învățare și conduită, etc - precum și o intervenție specifică (și adițională) de asistență psihopedagogică dar și socială, uneori și medicală.

Astfel, termenii de bază, tradiționali ai psihopedagogiei și educației speciale erau deficiența (handicapul) și dificultatea de învățare.

În mod tradițional educația copiilor și a persoanelor cu dizabilități a avut ca domeniu de cunoaștere, intervenție, cercetare și formare, psihopedagogia (educația) specială. Această este expresie utilizată în România din anul 1990, adresabilă îndeosebi cadrelor didactice care erau (și sunt în prezent) pregătite în mod ținut pentru a lucra în școlile speciale, destinate acestor copii – învățământul special.

În ultimii ani, conceptul de bază al domeniului educației speciale devine cel de cerințe educaționale speciale (CES, care cuprinde cantitativ ambele grupuri de copii (cu deficiențe și cu dificultăți sau tulburări), sau chiar alți copii, dar are și nuanțe calitative noi. Conceptul a fost lansat în anul 1978, în Marea Britanie Expresia a fost preluată ulterior de alte țări, unele chiar din familia țărilor cu limba de origine latină (Spania, Portugalia), precum și de UNESCO (din 1995 și de România).

CES exprimă o necesitate evidentă de a se acorda anumitor copii o atenție și o asistență educațională suplimentară (un anumit fel de discriminare pozitivă, din nevoia de compensare a unui/unor dezavantaje), fără de care nu se poate vorbi efectiv de egalizarea șanselor, de acces și participare școlară și socială.

CES desemnează spectrul larg problemelor speciale în educație, de la deficiențele grave și profunde la dificultățile/tulburările ușoare de învățare.

Din categoria copiilor cu C.E.S fac parte atât copiii cu deficiențe propriu zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii. Din această categorie fac parte:

- copiii cu deficiențe senzoriale și fizice (tulburări vizuale, tulburări de auz, dizabilități mintale, paralizia cerebrală);
- copiii cu deficiențe mintale, comportamentale (tulburări de conduită, hiperactivitate cu deficit de atenție-ADHD, tulburări de opoziție și rezistență);
- copiii cu tulburări afective, emoționale (anxietatea, depresia, mutism selectiv, atacul de panică, tulburări de stres posttraumatic, tulburări de alimentație: anorexia nervoasă, bulimie nervoasă, supra-alimentarea);
- copiii cu handicap asociat;
- copiii cu dificultăți de cunoaștere și învățare (dificultăți de învățare, sindromul Down, dislexia, discalculia, dispraxia);
- copiii cu deficiențe de comunicare și interacțiune (tulburări din spectrul autistic, sindromul Asperger, întârzieri în dezvoltarea limbajului)

Identificarea și evaluarea complexă a copiilor cu dizabilități și alte cerințe speciale reprezintă o problemă foarte complexă și aflată în plină dinamică.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Pentru ca personalul didactic din școlile obișnuite să facă față provocării legate de școlarizarea copiilor cu CES, una dintre condițiile de bază este sprijinul în activitatea la clasă. Suportul poate lua diferite forme.

În trecut, sprijinul specializat era asigurat preponderent prin retragerea copilului cu probleme din clasă, pentru a lucra cu un profesor specialist (intervenție de remediere). În prezent există o tendință crescândă de descurajare a retragerii (excluderii) din clasă. Se caută de aceea modalități de sprijin în clasa obișnuită a copiilor cu CES.

De cele mai multe ori, copiii cu deficiențe de comunicare și interacțiune ridică mari probleme cadrelor didactice din sistemul de învățământ care nu este special, deoarece acești elevi par la o primă vedere fără nevoi speciale și așa cum am mai precizat, identificare și evaluarea complexă este o problemă. **Sindromul lui Asperger** este o formă particulară de autism și nu este întotdeauna diagnosticat și este posibil ca un elev considerat "excentric" să sufere, de fapt, de această boală. Hiperactivitatea intelectuală dublată de o trăire emoțională redusă ce apare la copilul mai mare de trei ani și se accentuează în primii ani de școală, precum și faptul că se manifestă tardiv păstrând nealterată funcția de comunicare îl face să se deosebească esențial de autism. Specific acestui sindrom este faptul că, lipsește intuiția și posibilitatea de folosirea experienței de viață anterioare plus că se deteriorează susținut și accentuat interacțiunea socială; se dezvoltă modele repetitive restrânse în comportamente și activități ceea ce determină efecte negative semnificative din punct de vedere clinic în domeniile social, școlar, familial.

Sindromul lui Asperger este o boală cronică evolutivă care afectează modul în care persoana comunică și se relaționează cu cei din jur. Este considerat limita superioară a spectrului de tulburări de autism.

Nivelul de inteligență este normal sau superior normalului iar copiii cu acest sindrom sunt considerați elevi cu cerințe speciale având nevoie de o educație specială.

Indivizii afectați de sindromul lui Asperger au în general următoarele caracteristici comune:

Comunicarea: Indivizii afectați de sindromul lui Asperger sunt, în general, capabili de comunicare verbală, dar trebuie să li se vorbească în propoziții scurte, clare și inteligibile și să li se acorde timp pentru a prelucra informațiile primite.

Interacțiunea socială: Persoanele afectate de tulburările de tip autist întâmpină adeseori dificultăți în inițierea și menținerea relațiilor cu persoanele de aceeași vârstă. Ele pot avea anumite obsesii. În mod straniu, cei care suferă de acest sindrom tind să se împrietenească unii cu alții, poate pentru că înțeleg natura obsesiei, chiar dacă nu împărtășesc aceeași obsesie.

Rigiditatea rutinei: Pentru acești indivizi, adaptarea la schimbare poate fi dificilă, ei având nevoie de structuri detaliate și programare în toate aspectele vieții cotidiene. Pot întâmpina dificultăți în a se obișnui cu noile orare și sălile de clasă și în folosirea timpului neprogramat dintre lecții.

Educația elevilor cu sindrom Asperger, constă în primul rând în a îmbunătăți abilitățile copilului de a interacționa și de a deveni astfel, eficient în societate și capabil să se autoîntrețină.

Fiecare elev suferind de sindrom Asperger este unic în ceea ce privește numărul și severitatea simptomelor astfel educația și tratamentul ar trebui să fie destinat nevoilor individuale ale acestuia. Programele educationale individuale sunt create pentru a se potrivi la nevoile copilului, bazându-se pe gradul de dezvoltare al acestuia.

Educația specială pentru elevii cu tulburări pervazive de dezvoltare (inclusiv Sindrom Asperger) presupune:

- realizarea unui plan(program) de intervenție specializat (PIP) cu ajutorul și conlucrarea specialiștilor în domeniu: medic specialist, psiholog, logoped, cadre didactice.

- implementarea programului terapeutic cu ajutorul specialiștilor, cadrelor didactice și familiei.

Strategii generale în educația elevilor diagnosticați cu Asperger:

Copilul va fi protejat de cicăliri și batjocura anturajului. Este indicat să se facă psihoeducația celor din anturajul copilului (adulți, profesori, copiii, etc) despre ce înseamnă sindromul Asperger

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

.La școală cu acordul părinților copilului se poate face o ședință specială în care să se realizeze această informare(psihoeeducație)

E indicata așezarea copilului alături de copiii care înțeleg boala acestuia și nevoile speciale pe care acesta le are. Tot acești colegi mai înțelegători pot deveni prietenii copilului și îi pot fi companioni în timpul pauzelor.

Profesorului va integra copilului în activități care ar putea să-i puna în valoare calitățile.

Copiii cu sindrom Asperger au nevoie de rutina zilnică în ceea ce privește servirea mesei, facerea lecțiilor și ora fixă de culcare. Este necesar a se folosi constant aceleași reguli și cerințe.

Se va încerca realizarea unei rutine zilnice în ceea ce privește temele pentru acasă, prin stabilirea unei perioade fixe din timpul zilei pentru această activitate și prin folosirea aceleiași locații (ex: biroul din camera copilului). La școală de asemenea se va păstra mereu același loc.

Copilul va fi orientat să respecte programul de școală. Înainte de a începe anul școlar va fi revizuit cu copilul programul zilnic. Se va discuta, se va face joc de rol, se va pregăti atent orice schimbare are loc în viața și rutina copilului. Nu se fac niciodată schimbări bruște cu acești copii pentru că există riscul major ca aceștia să intre în crize specifice.

Predarea pentru acești copii este necesară a fi făcută fără multă gestica, cu cuvinte cât mai exacte și directe. Stilul de predare verbal direct este cel mai indicat ținând cont de faptul că acești elevi înțeleg greu sau deloc limbajul la figurat și gluma.

Se vor utiliza sisteme vizuale, precum calendarele, listele și notițele, pentru a se putea realiza o mai bună organizare a lecțiilor.

Elevii cu autism sau din spectrul autist au dificultăți în a vedea ansamblul problemei și au tendința de a se concentra asupra elementelor mici care sunt componente ale întregului. Din acest motiv o altă particularitate în predarea pentru acești elevi ar fi stilul de predare în care se prezintă separat elementele unui întreg și astfel, treptat, copilul va percepe imaginea de ansamblu (copiii neafecțati înțeleg mai bine atunci când li se predă mai întâi imaginea de ansamblu, iar apoi sunt studiate elementele acesteia separat). Pot fi de ajutor și expunerile sub formă de imagini, scheme și material scris.

Se pot folosi recompense pentru motivarea copilului. I se poate permite să se uite la televizor sau să se joace jocul favorit la calculator, când acesta se comportă bine. Unii copii cu sindromul Asperger au dificultăți la scrierea de mână. Acest lucru poate fi remediat prin scrierea temei pentru acasă la calculator.

Atenția acestor copii(persoane) cu tulburări pervazive de dezvoltare este afectată zgomotele de fond, precum ticăitul ceasului sau zumzetul neonului.

Copii cu sindrom Asperger se maturizează mai lent. De aceea nu trebuie să se solicite un comportament specific vârstei biologice. Se va încerca identificarea și evitarea factorilor ce distrag atenția copilului. Copilul va fi pregătit pentru situații dificile și va fi învățat cum să le manipuleze.

În educația specială a elevilor cu autism(Asperger) se are în vedere dezvoltarea abilităților sociale. Pentru aceasta trebuie avut în vedere că, elevul poate să nu înțeleagă normele și regulile de ordin social pe care ceilalți copii le percep mult mai natural. Se vor da deci explicații clare pentru motivul pentru care sunt solicitate anumite moduri de comportament social și se vor impune reguli pentru acestea. Copilul va fi încurajat să se uite în ochii celor din anturaj în momentul în care i se vorbește și i se va explica clar motivul pentru care acest lucru este necesar. Este indicată recompensarea atunci când copilul folosește o abilitate socială nouă din propria inițiativă.

Se vor practica activități precum jocuri sau ședințe cu întrebări și răspunsuri, astfel copilul își dezvoltă abilitatea socială de răbdare în a aștepta rândul și a asculta și pe alții.

Prin jocuri de rol și prin evidențierea și discutarea comportamentului uman văzut în filme sau la televizor, copilul va înțelege sentimentele celorlalți.

Cadrul didactic va colabora cu părintele și îi va preciza să repete și să implementeze ce face la școală astfel părintele este îndrumat să învețe copilul cum să recunoască și cum să răspundă la anumite situații în cadru social. I se pot oferi, ca ajutor, anumite replici pe care să le poată da în anumite situații: de exemplu atunci când i se face cunostință cu o persoană nouă.

Tot prin joc cu personaje imaginare, copilul poate fi învățat cum să interacționeze.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

În cazul în care copilul are tendința de a fi singuratic, i se va asigura un anturaj. Copilul va fi învățat noțiuni precum loc privat și public, pentru a înțelege, astfel, ce fel de comportament să abordeze în anumite situații. De exemplu, îmbrățișarea poate fi nepotrivită la școală, dar este permisă acasă.

La modul general, în planul de intervenție specializat pe care cadrul didactic îl va face pentru copilul cu Aspengher va avea în vedere următoarele aspecte:

- elevul va avea nevoie de sprijin pentru a se integra grupului. Acești elevi au tendința să fie mereu “altfel decât ceilalți” și își exprimă preferința pentru munca solitară.
- explicați expresiile figurative și figurile de stil, pe care elevul le poate interpreta ad literam;
- în orice situație să se ofere instrucțiuni clare și fără echivoc atunci când trasează o sarcină
- elevul este necesar a fi ajutat să aprecieze care este cea mai bună metodă de învățare pentru el/ea – de ex., prin ascultare / citire / re-formulare în scris / observarea și re-amintirea stimulilor vizuali în mod practic, adică prin experimentare și lucru.
- Diferite utilizări ale tehnologiei informației pot constitui și ele un suport eficient pentru învățare.

Prin tulburare de dezvoltare se înțelege totalitatea abaterilor de la traseul normal al dezvoltării fizice și psihice ce împiedică în mod evident și continuu interacțiunea fizică și socială normală, a persoanei cu mediul. Așadar, intervenția în cazul elevilor cu CES(Aspengher) este individualizată și particularizată până la obținerea de rezultate ce permit elevului atingerea dezvoltării fizice și psihice care să-i permită interacțiunea fizică și socială cu mediul în limitele normalului.

În încheiere reiau ideea că, problematica educației speciale este la fel de veche ca și școala. Cu alte cuvinte, de când există școala există și elevi care au manifestat în diverse grade dificultăți de învățare. Ceea ce este nou în abordarea acestor probleme, este orientarea către copilul care manifestă aceste dificultăți, pe modul în care el poate fi sprijinit, ajutat să depășească dificultățile pe care le întâmpină. Copilul cu Sindrom Aspengher poate fi ajutat, sprijinit și acest sprijin este necesar nu numai pentru elev, dar și pentru profesor, deoarece cadrele didactice sunt primele care ar trebui să înțeleagă și să manifeste atitudini pozitive (de implicare, deschidere la schimbare) față de domeniul educației speciale.

BIBLIOGRAFIE

Cucoș, C. (1998), *Psihopedagogie*, Editura Polirom, Iași

Druțu, I., (1995), *Psihopedagogia deficiențelor mintale*, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai.

Gherguț, A. (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale- Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Editura Polirom, Iași.

Gherguț, A. (2007), *Sinteze de psihopedagogie specială- Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași.

Hotărârea de Guvern nr. 1251/2005, privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de învățare, instruire, compensare, recuperare și protecție specială a copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educative speciale.

Mara, D. (2009), *Strategii didactice în educația incluzivă*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București.

Vrășmaș, E., (2007), *Dificultățile de învățare în școală*, Editura V&I Integral, București

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

„BORCANUL CU BUCURII”- PROIECT EDUCAȚIONAL DESFĂȘURAT ÎN PARTENERIAT CU ȘCOALA PROFESIONALĂ SPECIALĂ (PREZENTARE PROIECT)

Profesor învățământ preșcolar Iulietta Bradu
Profesor învățământ preșcolar Cătălina Giannina Tironeac
Liceul Tehnologic nr 1/ Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța Piticilor”
Câmpulung Moldovenesc

Acest Simpozion este o oportunitate de a împărtăși altor cadre didactice din experiența la grupă referitoare la realizarea proiectului de educație socială și emoțională „Borcanul cu bucurii”, proiect pe care l-am inițiat anul școlar trecut și l-am continuat și dezvoltat anul acesta, într-o altă formă și sub o altă denumire, „Roadele prieteniei”, în colaborare cu Școala Profesională Specială. Desfășurarea acestui proiect ne-a făcut să vedem mult mai clar impactul și importanța activităților extrașcolare în evoluția psihocomportamentală a elevilor cu CES, pe de o parte și rolul acestor activități în integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă, pe de altă parte.

Din grupa noastră a făcut parte o fetiță cu Sindrom Down, A., care în septembrie 2021 a început cursurile Școlii Profesionale Speciale. Dorința foștilor colegi rămași în grădiniță de a o revedea și vizita pe A. la școală a fost pretextul pentru inițierea acestui proiect. Sigur că, atunci când suntem musafiri, este frumos să mergem cu o mică atenție. Propunerea noastră, a educatoarelor, a fost să transformăm un borcan normal într-o pușculiță, ornându-l și decorându-l. Aceasta a fost partea de educație financiară pe care nu vom insista în acest material. Copiii preșcolari au donat mici sume de bani pentru a cumpăra cărți și alte materiale educative copiilor pe care urma să-i vizităm, clasa a II-a, o altă clasă de la Școala Profesională Specială.

Procesul de pregătire a „bucuriilor” a fost însoțit de mult entuziasm din partea copiilor, multe povestiri explicative ale educatoarelor, planificarea întâlnirii fiind făcută în amănunt împreună cu copiii. S-au cumpărat materialele, preșcolarii au pregătit felicitări pentru fiecare elev în parte, s-au împachetat darurile, personalizându-le după preferința celor mici. Întâlnirea cu școlarii, „Să ne cunoaștem noii prieteni”, a fost destul de scurtă, afară, într-un loc neutru, fără o parte de prezentare individuală și jocuri de cunoaștere, cum ar fi fost firesc, deoarece încă trebuia să respectăm regulile COVID. Chiar și așa, întâlnirea a generat mici rezultate pozitive: școlarii cu CES de la Școala Profesională Specială erau motivați să citească din cărțile dăruite de preșcolari, iar preșcolarii au povestit despre experiența lor părinților și altor adulți, ceea ce a dus la dezvoltarea limbajului. În continuare, copiii din grupa „Buburuzelor” își doreau să o revadă pe A., fosta lor colegă de grădiniță, fetiță cu Down. Am planificat următoarea vizită la Școala Profesională Specială de ziua A., zi ce coincidea cu Ziua Copilului. Am reluat întreg procesul de pregătiri (confecționare de mici daruri, realizarea desenelor, ambalarea cadourilor) și, în ziua planificată, grupa „Buburuzelor” a vizitat clasa pregătitoare pentru a sărbători ziua de naștere a A. și Ziua Copilului. Bucuria revederii a fost imensă, atât pentru copii, cât și pentru cadrele didactice. Preșcolari și școlari au trăit momente emoționante, s-au cunoscut, au jucat jocuri, au legat noi prietenii. S-au oferit daruri, au dansat și au petrecut timp frumos împreună. Rezultatele acestei întâlniri s-au materializat în îndeplinirea obiectivelor: participarea la acțiuni și jocuri de socializare respectând anumite reguli, acceptarea diversității și diferențelor prin empatie și toleranță, îmbogățirea vocabularului cu noi cuvinte, adaptarea la noul mediu și relaționarea cu persoane recent cunoscute.

După cum spuneam, următorul an școlar, 2022/2023, am continuat acest proiect sub denumirea de „Roadele prieteniei”, acest proiect fiind în desfășurare, dorința noastră, a cadrelor didactice implicate, fiind aceea de a dezvolta relațiile de prietenie între copii și acceptarea diversității, prin formarea unei conduite sociale plină de empatie, toleranță și alte comportamente prosociale, acesta fiind și unul din obiectivele proiectului. Am primit vizita elevilor de clasa a III-

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

a, copiii s-au recunoscut, activitatea desfășurându-se cu naturalețe. Aceasta a cuprins și situații de consolidare și recapitulare a cunoștințelor reunite sub titlul „Semne de primăvară”. Școlarii au făcut pereche sau echipă cu preșcolarii pentru realizarea unor desene, prilej în care comunicarea dintre preșcolari și elevi a devenit mai puțin formală, copiii fiind încurajați să se exprime, mai ales cei cu întârzieri sau tulburări de limbaj, care au dezvoltat și o anumită nesiguranță în situațiile în care era necesar să se exprime verbal în fața altora. Elementele de limbaj au fost integrate în activitate sub formă de joc, elevii de la Școala Specială Profesională simțindu-se utili și valorizați în situațiile în care preșcolarii aveau nevoie de ajutor în formularea răspunsurilor. Apoi, elevii au interpretat câteva cântece populare, pregătite de elevi pentru un viitor spectacol. Momentul artistic a fost prilej de consolidare și familiarizare cu publicul. Un alt aspect pozitiv: din clasa de elevi face parte un alt copil cu sindrom Down care, s-a manifestat mult mai firesc, nemaiaivând comportament negativist întâlnit deseori la copiii cu Down, acceptând activitățile propuse de cadrele didactice sau alți copii, semn că mediul sălii de grupă i-a devenit familiar, copiii din jurul său devenind familiari. 2 ore de activitate intensă desfășurată la grădiniță cu grupa de preșcolari și clasa de elevi a stârnit regretul că s-a încheiat prea repede, ceea ce a dus la promisiunea unei noi întâlniri. Expoziția cu lucrările copiilor, fotografiile pe suport electronic, mediatizarea pe grupurile de părinți au constituit forme de evaluare și popularizare ale activităților cuprinse în acest proiect.

Dacă ar fi să facem un bilanț al rezultatelor acestui proiect, până în acest moment, putem spune că:

- emoțiile pozitive s-au dezvoltat (prietenie, bucurie, colaborare, respect etc);
- diversitatea și diferențele între copii sunt acceptate mult mai ușor și firesc prin empatie și toleranță;
- vocabularul s-a îmbogățit și la preșcolari, dar și la elevi, cu cuvinte noi;
- performanțele școlare s-au îmbunătățit considerabil, după evaluările învățătoarelor, întâlnirile cu preșcolarii fiind o motivație puternică pentru elevii de la Școala Specială Profesională;
- relaționarea cu persoane din afara mediului grădiniței și școlii a dus la adaptarea la un nou mediu;

Învățătoarele de la Școala Profesională Specială implicate în proiect ne-au mărturisit că elevii lor așteaptă cu multă nerăbdare următoarele întâlniri cu preșcolarii, sunt mai motivați să învețe și că aceste activități au un impact deosebit și o motivație puternică asupra copiilor cu CES, iar comunicarea cu părinții acestor elevi s-a îmbunătățit prin popularizarea acestor activități în rândul părinților. Este un fapt real că unii părinți ai copiilor cu CES comunică deficitar cu învățătoarele.

Sunt motive puternice să spunem că activitățile extrașcolare din acest proiect contribuie semnificativ la dezvoltarea psihocomportamentală a copiilor cu CES, cât și acceptarea diversității, în toate formele ei.

EXPERIENȚA PERSONALĂ ÎN URMA PARTICIPĂRII LA SEMINARUL ERASMUS+ TCA

Profesor de sprijin, Bulibașa Janina
Centrul Școlar de Educație Incluzivă din Alexandria, Teleorman

În perioada 18-21 aprilie 2023 am participat împreună cu trei colegi, cadre didactice din țară, la Erasmus+ TCA - *Together! Inclusive Classroom and Digitally Supported Learning*, derulat în Mikkeli, Finlanda. Consider că o asemenea experiență valoroasă trebuie să fie împărtășită cu colegii, ca un exemplu de bune practici în dezvoltarea profesională și personală a cadrului didactic, dar și în ideea de a încuraja colegii profesori să se implice în astfel de acțiuni cu multiple valențe pozitive pentru sine dar și pentru beneficiarii direcți ai intervenției noastre educaționale, elevii noștri.

Am pornit această experiență profesională și personală încurajată și îndrumată fiind de către doamna Alina Daniela Cegan, director al CSEI, Alexandria, unitate de învățământ la care sunt angajată ca și titular pe un post de profesor de sprijin, și de către doamna Marilena Ion, inspector școlar pentru învățământul special și integrat.

Analizând prezentarea evenimentului de pe platforma ANPCDEFP, la secțiunea Evenimente, am constatat că acest seminar mi-ar aduce o viziune mult mai amplă asupra domeniului meu de activitate și am îndrăznit să îmi scriu candidatura și să o depun în vederea participării.

Mi-a fost facil să urmăresc, să completez și să înscriu candidatura prin intermediul Formularului de aplicație care a fost bine structurat, cu solicitări clare și concise.

Am urmărit cu mare interes și am primit în timpul stabilit răspunsul pozitiv din partea ANPCDEFP și din partea organizatorilor, am beneficiat permanent de o comunicare eficientă cu aceștia, primind prompt informații și detalii clarificatoare despre ceea ce urma să se întâmple. Informațiile utile primite și documentarea atentă au făcut ca participarea mea la seminar să fie o experiență pozitivă.

Experiența de participare la acest seminar Erasmus+ TCA a fost una peste așteptările mele. Seminarul a presupus prezentări de subiecte de actualitate pentru învățământul european dar și facilitarea contactului în vederea creării de parteneriate noi la nivel european, work-shop-uri tematice în care am lucrat împreună cu ceilalți 59 de participanți provenind din 23 de țări europene, activități de grup în cadrul cărora a fost prezentat specificul unității de învățământ din care provin participanții și planurile pentru a stabili o viitoare colaborare, vizită într-o școală finlandeză din apropiere, vizite și activități care mi-au facilitat contactul cu cultura locului și cea finlandeză.

Voi aplica în lucrul cu elevii cu CES competențele dobândite? Cu siguranță, da. Impactul pe care l-am resimțit în urma acestei experiențe profesionale este unul puternic și pozitiv. Mai întâi ideea că fiecare copil este important, că putem utiliza cu măsură tehnologia digitală în intervenția didactică, astfel încât elevii să dobândească nu doar cunoștințe, ci și competențe transversale, căci trăim într-o eră a tehnologiei, modele și strategii eficiente de lucru cu copiii, aplicarea principiilor educației pozitive, focusarea pe conexiunea cu elevul și conceperea de contexte de lucru în grup pentru a minimaliza fenomenul de înstrăinare, de izolare socială, deschiderea către a cunoaște noi modalități de abordare a educației incluzive, sunt doar câteva dintre dezideratele personale pe care urmează să le aplic în activitatea de zi cu zi.

Organizarea, implementarea evenimentului și supervizarea din partea ANPCDEFP au fost impecabile și m-am întors acasă cu multe lecții învățate, experiențe valoroase și amintiri prețioase, dar și cu dorința de a le împărtăși cu colegii mei și de a crea viitoare contexte de parteneriat cu unități de învățământ la nivel european.

Cu siguranță așteptările mele au fost depășite, experiența aceasta fiind o oportunitate de dezvoltare profesională și personală, un context din care am ieșit cu o viziune mai clară și cu o

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

mintea mai deschisă asupra activității profesionale, cu idei ancorate în prezent, care pot fi adaptate sistemului nostru de învățământ, cu interes crescut în a participa în viitor la evenimente asemănătoare și a valorifica rețeaua de cunoștințe și contacte creată în cadrul seminarului în parteneriate și proiecte viitoare, dorința de a împărtăși experiența cu colegii de acasă, dar și mai bogată în amintiri prețioase.

Pentru toate acestea sunt recunoscătoare și mulțumesc Erasmus+, ANPCDEF, CSEI Alexandria și ISJ Teleorman!

PROGRAM DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Prof. învă. preșc. Canciuc Gabriela-Otilia

Școala Gimnazială „Gheorghe Popadiuc” Rădăuți, jud. Suceava – G. P. N. Nr.6

„Educația este un proces extrem de complex și de profund. Educația bazată pe inteligența emoțională pornește de la faptul că totalitatea acțiunilor - atât cele importante cât și cele mărunte permit crearea unui echilibru sănătos în relațiile cu copiii. Acțiunile trebuie să pună accent pe importanța sentimentelor și să ne ajute pe noi și pe copiii noștri, să ne ținem sub control emoțiile, în loc să acționăm impulsiv sau să ne lăsăm copleșiți de sentimente”.

Se conturează astfel în planul instruirii și educării copiilor cu CES orientări didactice cu potențial afectiv. Sunt de reținut cele cu valoare relevantă, precum:

- înțelegerea mai bună a relațiilor între cogniție și afectivitate;
- înțelegerea corectă a modului în care afectivitatea însoțitoare a procesului instruirii poate influența comportamentul în procesul învățării, cu reflecții în self-conștiință și self-concept;
- descrierea clară a relațiilor între domeniul afectiv și obiectivele cognitive de bază ale instruirii și învățării, între abilitățile și atitudinile față de calitatea curriculumului școlar.

T.B. Brazelton (1992) ajunge la concluzia că acei copii care sunt aprobați și încurajați de părinți de la naștere, vor avea mai mult succes decât cei care sunt respinși, criticați, neglijăți, aceștia din urmă fiind candidați la eșec. T.B. Brazelton arată că felul cum învață un copil este în directă relație cu inteligența emoțională. Pentru a fi orientat spre succesul personal trebuie îndeplinite următoarele condiții: încredere în sine, curiozitate, intenționalitate, autocontrol, capacitate de a iniția și întreține relații, capacitate de a comunica și cooperare/ colaborare. Așadar, copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

Educarea inteligenței emoționale este cheia unui parenting eficient – condiție a dezvoltării armonioase a copiilor și menținerii sănătății mentale.

Emoțiile și sentimentele copilului cu CES însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un rol important în viața copilului și exercită în același timp o puternică influență asupra conduitei lui.

Competența emoțională pe care o dobândesc copiii desemnează abilitatea acestora de a-și gestiona emoțiile, precum și de a recunoaște și de a se adapta la emoțiile celorlalți. Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mintale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi de emoția pe care o au. Modul în care un copil învață cum să recunoască emoțiile, să le exprime, să le înțeleagă și să le regleze, îi ajută ulterior să creeze și să mențină relații de lungă durată, să se adapteze la creșă/grădiniță/școală, să prevină diferite probleme de comportament, să își dezvolte încrederea de sine și capacitatea de a fi empatic (învață

să identifice emoția unei persoane pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător). Copiii au nevoie să experimenteze aceste emoții în mediul în care se simt în siguranță, înțelegând astfel cine sunt, ce simt și ce se ascunde în spatele reacțiilor lor.

„Recunoaștem că mulți dintre elevii cu CES întâmpină dificultăți în reglarea emoțiilor negative, distructive. S-a constatat o corelație între emoțiile negative și indisciplina școlară, chiar delictivă. De aici rolul pe care îl pot juca educatorii în reducerea influenței provocatoare a emoțiilor negative, în asigurarea unei socializări normale a copiilor în școală sau în mediul proxim. Tot acești autori vorbesc despre influențe vizibile în relația dintre emoțiile negative și fenomenele de agresivitate, violență - de tip bullying, conflict între elevi, abandon școlar și alte evenimente neplăcute. Invocăm, în special, calitatea scăzută a valorilor comportamentale, în tot ce numim reactivitate socio-emoțională de non calitate”. (Neacșu I., Suditu M.). Neglijarea identificării calității spectrului emoțional de către profesori, dar foarte adesea și de către părinți are efecte negative, pe termen scurt, mediu sau lung asupra rezultatelor învățării cognitive, chiar motrice. Sigur, emoțiile nu pot fi întotdeauna evaluate explicit și interpretate corect ca factori cu consecințe pozitive și/sau negative, ceea ce semnifică, simplificat, că modelul motivațional emoțional al instruirii nu este operant în acțiunea de control.

O condiție de bază a dezvoltării armonioase a personalității copilului, a succesului la grădiniță/ școală o constituie și climatul psihic în care acesta lucrează. Dar climatul psihic nu se realizează întotdeauna cu succes. Conflictele, umilinta, teama, jignirea, lipsa de respect față de acesta etc., nu pot constitui un climat favorabil. De aceea e necesar să se pună accent pe crearea unei atmosfere calde, echilibrate, prielnice activității instructive-educative. Aceasta fiind o condiție indispensabilă pentru reușită. Inteligența emoțională, este aceea care facilitează, climatul psihic, optim, de dezvoltare, motivând comportamentul și activitatea elevilor, dar și activitatea pedagogică a profesorului de sprijin. Prin aspectele sale adiacente, inteligența emoțională, influențează procesul instructiv-educativ al profesorului asupra elevilor cu cerințe educaționale speciale, în rezultate bune, motivându-le pozitiv necesitatea de a învăța, felul de a se comporta, ajutându-i să-și atingă scopurile propuse, să-și dezvolte personalitatea. Dezvoltarea relațiilor emoționale interpersonale pozitive între cadre didactice și copii cu cerințe educaționale speciale, reprezintă elemente esențiale ale activității în clasă.

Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale în perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Ca urmare, aceasta este perioada cea mai indicată pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale și sociale esențiale pentru funcționarea și adaptarea în viața adultă. Studiile de specialitate afirmă în mod hotărât că inteligența emoțională reprezintă principalul factor de predicție privind reușita în viață.

1. Argument, justificare;

Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile intelectuale sunt foarte importante, emoțiile constituie o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio-emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre modalitățile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor și de reglarea emoțională. Principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți, la vârsta preșcolară, este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu colegii duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare.

Din rațiunile menționate inteligența emoțională este o totalitate de competențe ca: autocontrolul, gândire liberă, empatie, conștiinciozitate, optimism, asertivitate, toleranță,

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

colaborare, inițiativă, care susțin gestionarea emoțiilor și, în consecință, succesul individului în toate activitățile întreprinse.

Grădinița este prima experiență a vieții în societate a copilului, constituind un cadru nou pentru copil prin dimensiunile și conținuturile sale, prin variatele activități de o coloratură afectivă intensă și dinamism evident. Adaptarea la acest mediu este de lungă durată, cu eforturi perseverente din partea copilului și a adulților care-l susțin. Din aceste considerente educația preșcolară trebuie privită drept strategie socială de dezvoltare personală pentru păstrarea sănătății mintale, reprezentând unul din factorii necesari pentru asigurarea dezvoltării durabile a societății. Învățământul preșcolar prevede proiectarea la nivel de produs și proces a activității educative centrate pe copil, în funcție de nevoile emoționale individuale ale copilului și de necesitatea stimulării evoluției permanente a potențialului intelectual prin dezvoltarea afectivă. Educatorul are libertatea de a alege strategiile educaționale care răspund cel mai bine exigențelor educației centrate pe copil. În acest sens, respectarea particularităților și valorificarea potențialului individual reprezintă cerințe esențiale.

Dezvoltarea deplină a competențele socio-emoționale oferă copilului oportunitatea integrării armonioase și funcționale în societate. Modul în care acestea sunt însușite și calitatea lor poate conduce spre obținerea echilibrului care îl pot propulsa pe copil spre stabilirea relațiilor de ordin optim, atât cu persoanele cu care intră în contact cât și cu propria persoană. Astfel, dezvoltarea competențelor emoționale la copii are la bază formarea conceptului de sine care constă în abilitatea copilului de a se percepe ca ființă unică, care posedă trăiri emoționale. Formarea abilităților emoționale presupune autocontrolul emoțiilor care constă în recunoașterea, exprimarea și conștientizarea de către copil a modului în care reacționează și interpretează atât propriile emoții cât și ale celorlalți, lucru important în stabilirea și menținerea interacțiunilor. Totodată, este important ca la nivelul preșcolarității să se realizeze activități de dezvoltare socio-emoțională a copiilor, deoarece este perioada optimă în care pot fi puse bazele cunoașterii și gestionării emoțiilor pe care le dețin. Această importanță se reflectă în capacitatea pe care gestionarea eficientă a emoțiilor o poate avea, și anume, asigură luarea deciziilor, stabilirea limitelor, comunicarea, unitatea descrisă prin empatie, compasiune, cooperare. (Cireașă, Bratosin, 2012)

Dezvoltarea socio-emoțională care nu s-a realizat într-un mod optim poate fi identificată la copil prin crizele de furie pe care nu le poate controla, anxietate, frică, momente de depresie, izolare, agresivitate verbală și fizică, tulburări de comportament, relații intrapersonale deficitare.

În concluzie, lipsa sau slaba dezvoltare a unor abilități de ordin socio-emoțional determină incapacitatea preșcolarului de a se adapta așteptărilor celorlalți, ceea ce poate favoriza dezvoltarea unor comportamente dezadaptative.

De aceea activitățile din cadrul proiectului sunt propuse ținând seama de caracteristicile grupului țintă și nevoile identificate în vederea realizării scopului și obiectivelor urmărite.

Scopul proiectului: dezvoltarea capacităților emoționale, a unei conduite morale bazată pe cunoașterea cotidiană a regulilor vieții sociale, prin practicarea prin practicarea unui comportament activ, responsabil, capabil de toleranță și respect față de sine și față de ceilalți.

Proiectul „DINCOLO DE OGLINDĂ...EMOȚII ȘI SENTIMENTE” are ca scop să dezvolte și să optimizeze, în cadrul interacțiunilor zilnice, abilitățile socio-emoționale. Astfel, preșcolarii învață:

- Abilități necesare pentru a lega prietenii (de ex. cum să se alăture altor copii care se joacă, cum să ceară și să împartă jucăriile, cum să ofere ajutor altora, cum să își ceară scuze etc.);
- Să își înțeleagă emoțiile – să identifice și numească emoțiile proprii și ale celorlalți, să le lege de contextele în care apar în mod tipic (de exemplu bucuria la primirea unui cadou, supărare atunci când ne doare ceva etc.);
- Să își gestioneze furia (învățând să și-o conștientizeze și să folosească metode simple pentru a și-o controla);
- Să își rezolve problemele apărute în interacțiunea cu ceilalți (să își definească problema, să caute și să aleagă soluții adecvate).

2. Obiective generale/specifice;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- ✚ Aprofundarea intercunoașterii grupului
- ✚ Recunoașterea, clasificarea și exprimarea emoțiilor în contexte diferite
- ✚ Recunoașterea emoțiilor având ca suport componenta nonverbală: mimică, gesturi
- ✚ Înțelegerea contextului schimbării emoționale
- ✚ Identificarea emoțiilor de bază (*bucurie, tristețe, frică, furie*), prin asociere cu elemente de limbaj nonverbal și paraverbal; Conștientizarea emoțiilor trăite;
- ✚ Descrierea unor situații trăite ce conțin o anumită încărcătură emoțională;
- ✚ Recunoașterea câmpului lexical pentru diferite emoții experimentate;
- ✚ Asocierea trăirilor emoționale cu un anumit context;
- ✚ Exersarea autocontrolului.

3. Descrierea activităților:

Activitatea 1

Emoție: iubire (prietenie)

Tipul emoției: emoție pozitivă

Denumirea activității: „Așa da, așa nu!”

Competența specifică: identificarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase

Tehnica NLP recomandată: Asocierea

Resurse materiale: scene poveste, flipchart cu tabel, lipici

Informații pentru cadrele didactice: Prin această activitate copiii își dezvoltă capacitatea de a face diferența între comportamente bune/prietenoase de cele mai puțin bune; vor conștientiza importanța prieteniei și a comportamentului prietenos.

Modalitate de abordare: Se relatează conținutul unei povești, de exemplu „Peștișorul de aur”, în care se regăsesc mai multe comportamente bune sau mai puțin bune. Educatoarea expune în fața grupei tabelul trierii aserțiunilor (AȘA DA!, AȘA NU!, UNEORI DA!, ALTEORI NU!). Pe rând, vor veni în față, vor extrage o imagine cu o scenă din poveste și o vor lipi pe coloana corespunzătoare comportamentului în tabelul dat. La sfârșit vor realiza zidul prieteniei: câte un copil va veni în față și va alege un coleg-prieten care să-l țină de mână, astfel realizându-se zidul prin epuizarea numărului de copii. Aceștia își vor motiva fiecare alegere.

Discuții: împreună cu educatoarea se vor identifica situații în care au dat dovadă de prietenie.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze mesaje referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile pe care le-au dat și încurajați să fie prieteni cu toți copiii.

Activitatea 2

Emoție: furie

Tipul emoției: emoție negativă

Denumirea activității: „Povestea Broscuței Țestoase”

Competența specifică: identificarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase

Tehnica NLP recomandată: ancorare, modelul TOTI

Resurse necesare: materiale: fișa de desen, povestea, fișa cu etapele tehnicii „broscuței țestoase”

Informații pentru cadrele didactice: Prin această activitate copiii sunt familiarizați cu tehnica „Broscuței țestoase” și învață să-și gestioneze în mod adecvat furia.

Modalitate de abordare:

Etapa I: Se împart copiilor fișele și creioanele colorate. Se prezintă copiilor fișa cu Broscuța Țestoasă și se discută despre modul în care aceasta se ascunde în carapace pentru a se apăra. („Cine știe ce animal este acesta?”, „Unde ați văzut astfel de animale?”, etc.) Copiii vor colora broscuța în culorea/culorile dorite și își vor argumenta alegerea.

Etapa II: Se citește copiilor povestea Broscuței Țestoase. Pe parcursul poveștii se identifică împreună cu copiii reacțiile emoționale ale personajelor. („Cum s-a simțit...atunci când...?”) Copiii vor justifica alegerea personajului care a reacționat în mod adecvat. („Cine credeți că s-a comportat bine?”) La final, se exersează împreună cu copiii tehnica „Broscuței țestoase”, arătându-le

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

imaginile cu modul în care broșuța reușește să facă față furiei.

Discuții: la cerințele educatoarei copiii vor relata exemple de moment când au fost furioși, argumentând ce anume i-au dus către acea stare și cum au reușit să se calmeze.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile pe care le-au dat; desenele vor fi apreciate.

Activitatea 3

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Oglinda fermecată”

Competența specifică: exprimarea emoțiilor proprii, recunoașterea emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: calibrare, semnale de accesare

Resurse materiale: oglinzi, „harta emoțiilor”

Informații pentru cadrele didactice: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare.

Modalitate de abordare: Copiii vor fi anunțați că se vor juca cu oglinzile. Le voi prezenta una dintre emoțiile de pe „harta emoțiilor” și le voi cere să denumească emoția indicată. Apoi, copiii vor avea ca sarcină să mimeze emoția respectivă, ținând oglinda în mână. Dacă este nevoie, educatoarea va mima emoția pentru a le oferi un exemplu, pentru a demonstra jocul. Se va repeta scenariul pentru fiecare emoție (bucurie, furie, tristețe, teamă).

Discuții: împreună cu educatoarea se vor da exemple de emoții utilizând contexte cotidiene pentru a atrage atenția copiilor asupra reacțiilor emoționale ale celorlalți.

Încheierea activității: Copiii vor fi solicitați să formuleze argumente pro/contra cu privire la activitatea desfășurată

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile date și vor desena câte un emoticon pe un ecuson cu o emoție reprezentativă pentru ei la finalul activității

Activitatea 4

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Cubul emoțiilor”

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: calibrare, semnale de accesare

Resurse materiale: cubul emoțiilor, cubul poveștilor

Informații pentru cadrele didactice: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare

Modalitate de abordare: Copiii vor fi așezați în semicerc pe scăunele. Fiecare dintre ei va arunca zarul/ cubul și va descoperi emoția. Copilul va denumi emoția și o va asocia cu un moment din viața lui în care a experimentat acea emoție. Același procedeu se realizează cu un cub al poveștilor în care va trebui să recunoască scena din poveste, povestea, personajele și emoțiile trăite de acestea. Complicarea jocului se va realiza prin mimarea unei situații în care a trăit o emoție și ghicirea acesteia de către colegi.

Discuții: exemple de emoții utilizând contexte cotidiene.

Încheierea activității: Copiii vor formula concluzii/păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile date și vor desena câte un emoticon reprezentând starea lor după finalizarea activității.

Activitatea 5

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Călătorie în Împărăția emoțiilor”

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: asociere

Resurse materiale: planșe poveste, coli albe, carioca

Informații pentru cadrele didactice: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare.

Modalitate de abordare: Tehnica viselor Copiii vor fi așezați pe covor sau saltele pentru a sta confortabil. După ce li se va relata povestea „Împărăția emoțiilor”, li se va cere copiilor să viseze, să-și imagineze o călătorie în această împărăție. Fiecare împărăție va fi descrisă de educatoare prin culori specifice emoției, peisaje, fenomene ale naturii. La sfârșit li se va cere copiilor să deschidă ochii și să deseneze cum și-au imaginat ei „Împărăția emoțiilor”. Apoi, fiecare copil își va prezenta desenul.

Discuții: alte exemple de emoții din viața lor de zi cu zi, situații de manifestare a emoțiilor.

Încheierea activității: Copiii vor fi solicitați să formuleze mesaje referitoare la activitatea desfășurată

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: aprecierea atât a desenelor realizate de copii cât și motivarea acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. ELIAS, M., TOBIAS, S., FRIEDLANDER, B. Inteligența emoțională în educația copiilor. București, Editura Curtea veche, 2011.
2. GOLEMAN, D. Inteligența emoțională. București, Ed. Curtea Veche, 2018.
3. NEACȘU, I., SUDITU, M. Educația emoțional-afectivă. București, Ed. Polirom, 2020.
4. PĂTRAȘCU, D. A., TOCAN, M., (COORD.) Copii fericiți – adulți de succes. Inteligența emoțională se învață. Ghid metodologic de bune practice, Ed. Sfântul Ioan, 2017, 218.
5. ROCO, M. Creativitate și inteligență emoțională. Ed. Polirom, 2001.
6. SACALIUC, N. Dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor. Suport de curs. Bălți, 2019.
7. STĂNCULESCU, E. Stimularea inteligenței emoționale a copiilor. În: Psihologia copilului modern, G. Pânișoară (coord). Iași: Ed. Polirom, 2011.

„UN AN ȘCOLAR EXTRA – CALENDARUL DE ART TERAPIE” PROIECT JUDEȚEAN -2022-2023

Profesor psihopedag: Cepan Alina Daniela
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

În experiența anterioară a școlii noastre în implementarea de proiecte și parteneriate, se numără și Erasmus+ prin proiectele KA1 2020-2022 și KA2 2020-2022 (LTTA pentru cadre didactice). La sfârșitul acestor proiecte, școlile partenere și-au îmbunătățit capacitatea instituțională prin crearea experiențelor alternative de învățare de tipul atelierelor de artă și workshop-uri tematice în care au fost utilizate metode de art terapie în actul de învățare cu scopul reducerii problemelor comportamentale și de incluziune pentru elevii cu dizabilități și nu numai.

Rezultatele acestor proiecte sunt vizibil orientate spre domeniul de practici ale învățământului special (lucrurile cu copiii cu CES) preponderent cu instrumente, metode de art-terapie și concretizate cu implementarea integrată în activitatea de zi cu zi a metodelor de Art-

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

terapie, inițiativă transpusă în proiectul educațional „Un an școlar EXTRA - Calendarul de Art-terapie” (cuprins în calendarul CCD TR).

Arta, sub toate aspectele ei, reprezintă o formă de exprimare interioară și o fereastră spre cunoaștere și autocunoaștere. Proiectul vizează transpunerea artistică, împletită cu elemente didactice, promovare în plan educațional și extrașcolar. Pentru participanți, proiectul oferă o oportunitate de dezvoltare a potențialului creativ, al libertății de exprimare prin diferite tehnici și mijloace artistice, de relaționare și de adaptare la situații noi de învățare prin arta.

Proiectul propus este o modalitate didactică care combină elemente specifice de cunoaștere a artei, în general, cu dezvoltarea abilităților de exprimare artistică, în strânsă legătură cu modalitatea de lucru. Este, totodată, o provocare a factorilor responsabili de educație în compartimentul acțiunilor de promovare a activității din planul educațional, extracurriculară, cu prioritate.

Descrierea activității:

Proiectul este propus în calendarul activităților artistico-plastice, metodice și științifice al CCD Teleorman, în perioada septembrie 2022 – 30 august 2023, iar activitățile se adresează elevilor din învățământul de masă și din învățământul special, toate nivelurile: preșcolar/primar/gimnazial/liceal.

Calendarul activităților din proiect a fost făcut public prin intermediul internetului, www.didactic.ro și pe www.facebook.com. La acest proiect se pot înscrie școlile din învățământul de masă și învățământul special care completează un acord de parteneriat. De asemenea, școlile interesate desemnează un coordonator al activităților prevăzute în calendar care se va ocupa de încheierea și de transmiterea acordului de parteneriat.

Fișa de înscriere va fi completată la nivelul școlii care încheie parteneriatul de colaborare cu Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria de toate cadrele didactice care solicită participarea și implicarea în proiectul educațional. Centralizarea fișelor rămâne în sarcina coordonatorului din fiecare unitate de învățământ parteneră. Centralizarea datelor în urma desfășurării activității se va realiza prin completarea raportului sintetic lunar.

Raportul sintetic lunar împreună cu maxim 5 fotografii/activitate/metodă/unitate școlară se transmite semnat și scanat în format PDF dar și în format editabil Word, la adresele de email din fișa sintetică lunară a activității.

Fișele sintetice lunare de activități împreună cu rezultatele activităților desfășurate conform rapoartelor lunare vor fi incluse în Ghidul metodologic „Art Terapie”.

Galeria foto transmisă de școlile care vor derula activități în proiectul educațional propus vor fi utilizate pentru elaborarea unui calendar de perete pentru anul școlar 2023-2024.

Activitatea de încheiere va fi realizată la nivel județean printr-o conferință finală la sfârșitul lunii iunie 2023.

La nivelul școlii organizatoare CSEI Alexandria este constituită Comisia de management și implementare respectiv monitorizare, având următoarele atribuții:

- Monitorizează organizarea și desfășurarea proiectului;
- Stabilește și transmite unităților școlare informații despre derularea proiectului;
- Centralizează datele venite din școli: înscrierile, întocmirea parteneriatelor, rapoartele sintetice;
- Organizează conferința finală cu rol în promovarea activității proiectului;
- Completează adeverințele în urma participării la activități pentru cadrele didactice și diplomele la conferința finală;
- Trimite diplome participanților.

Scopul proiectului:

Desfășurarea unor activități de continuitate, sustenabilitate, durabilitate pentru realizarea unui Calendar cu metode de Art Terapie pentru anul școlar 2022-2023, în cadrul cărora vor fi utilizate metode creative, artistice și ludice necesare atât în educația elevilor cu nevoi speciale, cât și pentru cei din învățământul de masă.

Competențele specifice

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Dezvoltarea personală, dezvoltarea capacității de interacțiune socială, recunoașterea și respectarea diversității și a multiculturalității;
- Dezvoltarea abilităților de comunicare, interrelaționare, cooperare și colaborare cu copii din medii școlare diferite;
- Utilizarea metodelor creative, artistice și ludice necesare atât în educația elevilor cu nevoi speciale, cât și pentru cei din învățământul de masă.

Grupuri țintă:

- Direct: cadrele didactice
- Indirect: preșcolarii, școlari, părinții elevilor
- Beneficiari: preșcolarii, școlari, cadrele didactice de la nivelul școlilor cadrelor participante la proiect

Resurse:

Umane: cadre didactice, profesori beneficiari de activități de formare desfășurate în mobilitățile individuale KA1 și LTTA din KA2 (responsabilii activităților)

Materiale: În concordanță cu luna calendarului și tehnica propusă se regăsesc în fișa sintetică a activității (va fi postată lunar în perioada de implementare 2022-2023)

Locul derulării proiectului:

- CSEI Alexandria
- CCD Teleorman
- Centrul Multifuncțional pentru Tineret Teleorman
- Școlile partenere

Evaluare:

- Expoziție cu lucrările participanților la proiect; fotografii și imagini de la activități (școlile vor trimite obligatoriu minim 4 fotografii/lună/tehnică)
- Diseminarea proiectului pe paginile Web ale școlilor implicate și pe www.didactic.ro

Cu siguranță proiectul va continua în edițiile următoare pentru a sensibiliza cât mai multe generații de elevi și pentru a le oferi posibilitatea de a-și cunoaște altfel colegii speciali, care, asemenea lor, pot face multe lucruri deosebite.

Bucurându-se de un real succes dovedit prin numeroasele activități desfășurate în instituțiile partenere din țară și din Republica Moldova, cu siguranță proiectul va continua în edițiile următoare pentru a îndeplini competențele formale, nonformale sau socio-comportamentale propuse.

Bibliografie:

Băran-Pescaru, A., *Parteneriat în educație*, ed. Aramis Print, București, 2004.

Gherguț, A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, ed. Polirom, Iași, 2005.

Gherguț, A., Frumos, L., Raus, G., *Educația specială, Ghid metodic*, ed. Polirom, Iași, 2016.

Popovici, D., *Învățământul integrat sau incluziv*, ed. Corint, București, 1998.

<https://www.facebook.com/groups/1165362380718703/?ref=share>

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE LA COPIII CU CERINȚE SPECIALE

***Prof. învățământ preșcolar Chesa Roxana
Grădinița cu P.P. NR 20 Tr.Severin***

Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Activitatea extrașcolară este segmentul de educație, care asigură în mare parte transferul de cunoștințe, acumulate de către elevi în cadrul programului standard de ore obligatorii (curriculum formal) în practică, ceea ce oferă elevului deprinderi practice de a implementa în practică cunoștințele teoretice acumulate.

Participarea copiilor cu CES la activități cultural-artistice constituie puncte de referință, jaloane care-i duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume. Serbările de Crăciun, de 8 Martie sau 1 Iunie, permit socializarea și valorizarea acestor copii.

Terapia prin teatru

Terapia prin teatru nu vindecă deficiența, dar schimbând mediul pentru copil, efectul deficienței este mai puțin evident. Deci, formarea personalității deficientului mintal se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite.

Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială. Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea; sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu; formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic

Experiența dascălilor depozitează o serie de cerințe existențiale personale și colective, însumând adevăruri utile evoluției noastre. De aceea spiritul uman trebuie cultivat, nu numai pentru faptul că de-a lungul procesului învățării și-a adus contribuția la marile schimbări petrecute în lume, ci și pentru că lectura se impune ca necesitate intelectuală. Pe cât de importantă este lectura în modelarea personalității copilului, pe atât de multe alte tentații îi stau în cale în timpul liberi: filmul, jocurile electronice, internetul etc. Fiind conștienți de binefacerile deprinderii de a citi, elevii trebuie puternic motivați să aleagă lectura ca o activitate relaxantă și plăcută, fapt deloc ușor în secolul nostru. În acest context profesorul trebuie să rămână un etern creator și să inventeze mereu metode prin care să convingă elevii de utilitatea lecturii.

Astfel ei vor putea observa cu timpul că cititul poate deveni o plăcere, că se exprimă mai ușor și că devin mai siguri de sine, participând activ la propria formare în cadrul lecțiilor.

În condițiile în care astăzi „revoluția informatică” tinde să reconfigureze domeniul vast al educației, determinând schimbarea paradigmei de generare și transmitere a cunoașterii, școala trebuie să asimileze flexibil noile tehnologii de informare și de comunicare, repere în funcție de care vor fi stabilite prioritățile și resursele în acest domeniu. În plus, participarea la activități extracurriculare are un impact pozitiv asupra adolescenților care provin din medii familiale precare. Mahoney et al. (2000) a descoperit că implicarea în activități

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

extracurriculare a mediat relația dintre problemele care țin de interacțiunea defectuoasă între părinți și adolescenți și stările de depresie.

Dintre adolescenții care aveau relații defectuoase cu părinții, cei care au participat în activități extracurriculare au înregistrat stări depresive în mai mică măsură decât cei care nu au participat, și aceasta s-a întâmplat cu preponderență în cazul celor care au perceput un nivel mai ridicat de susținere din partea liderului activității.

Participarea la activități extracurriculare poate fi asociată cu scăderea delincvenței în rândul adolescenților. Una din explicațiile privind motivele corelației negative dintre delincvență și participarea la activități extracurriculare este că acestea din urmă au un caracter puternic prosocial, ceea ce încurajează adoptarea de norme comportamentale constructive. Modelul psiho-social- raportează handicapul de societate plasând problema handicapului la interacțiunea dintre persoane și diferitele segmente ale sistemului social, astfel că societatea este cea care trebuie să se adapteze la persoanele care o compun, nu numai persoana să se adapteze societății. Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități. Astfel copilul capătă prin joc informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp.

Jocul

Datorită faptului că se desfășoară mai ales în grup, jocul asigură socializarea. Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Jocurile trebuie însă să fie adaptate. Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație, iar la cei cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate. Școala este de asemenea un mediu important de socializare.

Formele de integrare a copiilor cu C.E.S. pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite, integrarea individuală. Integrarea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructive-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățatură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare. În școală, copilul cu tulburări de comportament aparține de obicei grupului de elevi slabi sau indisciplinați, el încălcând deseori regulamentul școlar.

Din asemenea motive, copilul cu tulburări de comportament se simte respins de către mediul școlar (educatori, colegi). Ca urmare, acest tip de școlar intră în relații cu alte persoane marginalizate, intră în grupuri subculturale și trăiește în cadrul acestora tot ceea ce nu-i oferă societatea. Datorită comportamentului lor discordant în raport cu normele și valorile comunității sociale, persoanele cu tulburări de comportament sunt, de regulă, respinse de către societate. Aceste persoane sunt puse în situația de a renunța la ajutorul societății cu instituțiile sale, trăind în familii problemă, care nu se preocupă de bunăstarea copilului. Elevii cu C.E.S. au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învățare și evaluare specializate, adaptate abilităților lor de citire, scriere, calcul, de programe terapeutice pentru tulburări motorii. De asemenea vor beneficia de consiliere școlară și vocațională personală și a familiei.

Stilul de predare trebuie să fie cât mai apropiat de stilul de învățare pentru ca un volum mai mare de informații să fie acumulat în aceeași perioadă de timp. Acest lucru este posibil dacă este cunoscut stilul de învățare al copilului, dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să știm cum învață copilul. Unii elevi au nevoie de o terapie a tulburărilor de vorbire și de limbaj și de psihoterapie individuală și de grup. De asemenea copiii au nevoie de ajutor suplimentar din partea

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

profesorilor și colegilor, fiind nevoie să primească în activitatea școlară conținuturi și sarcini simplificate.

Elevii ce prezintă tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați astfel încât consultarea psihologului, a medicului neuropsihiatru și terapia să fie facute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaționali (familie, cadre didactice). Consilierul școlar este și el de un real ajutor, el oferind consiliere.

Din experiența personală putem afirma că profesorul poate folosi în procesul de predare-învățare, evaluare diverse strategii și intervenții utile: crearea unui climat afectiv-pozitiv; stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare; încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor; încurajarea independenței, creșterea autonomiei personale; încurajarea eforturilor; sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor școlare, fără a crea dependență; folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, astfel încât să fie încurajat și evidențiat cel mai mic progres; crearea unui climat afectiv, confortabil; centrarea învățării pe activitatea practică; sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile; Folosirea învățării afective;

Adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare, evaluare; Sprijinirea elevului să devină membru. Organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală jocuri, excursii, activități extrașcolare, activități de echipă au un impact benefic asupra elevilor cu CES.

Deci, formarea personalității deficientului mintal se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite.

Bibliografie:

1. Carasel, A; Lazăr, V (2008) - „Psihopedagogia activităților extracurriculare” - Editura Arves
2. Popovici, D. (1998) – Învățământul integrat sau incluziv – Editura Corint, București
3. Popescu, G; Pleșă O. (1998) - „Handicap, readaptare, integrare” Pro Humanite, București

**COLEGIUL TEHNIC „DANUBIANA” ROMAN
CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ROMAN**

PROIECT EDUCAȚIONAL:

Emoție și artă în lucrul cu copiii cu CES

A. INFORMAȚII DESPRE APLICANT

Numele instituției/unității de învățământ aplicante: **Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman**

Adresa completă: **str. Energiei , nr. 9, Roman , Neamt.**

Nr. de telefon/fax **0233740250 / 0233743618**

Site și adresă poștă electronică **danubianaroman@yahoo.com**

B. INFORMAȚII DESPRE PROIECT

B.1. Titlul proiectului: **„ Emoție și artă în lucrul cu copiii cu CES”**

B.2. Categoria în care se încadrează proiectul: **Educație incluzivă**

B.3. Tipul de proiect – **Parteneriat educațional între instituții**

C. ARGUMENT

Orice copil are o serie de particularități, caracteristici care se referă la modul, stilul, ritmul și specificul învățării sale. În același timp o serie de copii au particularități ce îndreptățesc un sprijin suplimentar, activități specifice pentru realizarea sarcinilor de învățare; este vorba de cerințe speciale, diferite de ale majorității copiilor și care determină măsuri specifice. Cerințe speciale poate avea orice om/copil în anumite perioade, pentru că cerințele speciale acoperă o realitate extrem de variată, complexă și dinamică - de la probleme simple, determinate de dezvoltarea tipică a individualității și persoanei, până la problemele unice, care nu se pot rezolva decât cu o intervenție specială și specifică.

Se încadrează în categoria CES copiii cu dificultăți motorii, sindrom Down, dificultăți de vorbire, tulburări de comportament, autism, deficit de atenție și hiperactivitate (ADHD), dar și cei care trec, pur și simplu, printr-o perioadă mai grea cum ar fi cazul tulburărilor emoționale. Interesant este că fac parte din aceeași categorie și copiii supradotați, care au nevoie tot timpul de provocări pentru a-și menține interesul față de societate.

Totodată, elevii cu cerințe educaționale speciale se confruntă cu mari probleme de integrare în școală, au un nivel scăzut de educație, nu au posibilitatea participării la programe de educație adaptate nevoilor pe care le au și întâmpina dificultăți în procesul de integrare socială.

Jocul reprezintă pentru copii mijlocul prin care aceștia își pot exprima sentimente, explora relații, descrie experiențe sau mărturisi dorințe; astfel copiii se cunosc și se acceptă pe sine, dar și pe cei din jur. Terapia prin joc se folosește de o serie de tehnici și unelte, precum: terapia prin mișcare și dans, jocuri de societate, jocuri strategice, povești terapeutice, jocul cu păpuși, desenatul, pictura și modelajul, jocul cu nisip, vizualizarea creativă, jocurile de rol, etc.

În terapia prin teatru sunt folosite improvizația, jocul de rol, lucrul cu metafora și distanțarea, pentru:

- stimularea și dezvoltarea creativității,
- dezvoltarea capacității de exprimare și gestionare a emoțiilor,

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- dezvoltarea capacității de abordare și rezolvare creativă a diferitelor situații,
- îmbunătățirea capacității de relaționare interpersonal și social,
- dezvoltarea imaginii de sine și a stimei de sine,
- autocunoaștere și autocontrol,
- o comunicare mai eficientă.

Terapia prin joc utilizează mijlocul natural de exprimare al copiilor – jocul. Toți copiii învață despre sine și mediul bio-social prin joc.

DESCRIEREA PROIECTULUI :

Scop:

- 1.Implicarea elevilor de la Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman în activități care să creeze anumite legături care să conducă la o responsabilizare mai mare a elevilor, prin antrenarea elevilor și a cadrelor didactice într-un exercitiu democratic de dezvoltare a capacităților de relaționare prin desfășurarea unor activități diverse.
- 2.Susținere și ajutor acordat copiilor de la Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Roman, pentru prevenirea abandonului și eșecului școlar.
- 3.Optimizarea psihocomportamentală a copiilor aflați la Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Roman, prin folosirea activităților de grup.
4. Facilitarea integrării școlare și sociale a copiilor cu cerințe educaționale speciale și tulburări emoționale din Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Roman

OBIECTIVE:

- Dobândirea unor sentimente de înțelegere și respect față de toate persoanele, indiferent de grupul din care fac parte;
- Dezvoltarea compasiunii, toleranței și spiritului de înțelegere;
- Reducerea prejudecăților și stereotipurilor legate de persoanele cu dizabilități;
- Adaptarea educației la nevoile, interesele și ritmul de dezvoltare a fiecărui copil;
- Asigurarea accesului copiilor cu CES la educație și consiliere;
- Familiarizarea unui număr de 10 copii cu CES sau tulburări emoționale din Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă cu activitățile elevilor de la Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman;
- Dezvoltarea și implementarea unui program special de dezvoltare personală pentru 10 copii cu CES sau tulburări emoționale, printr-un set de activități specializate de dezvoltare personală ce constau în terapie prin artă (desen, muzică, teatru, dans, etc.) și terapie prin joc (cursuri de relaționare și gestionare a emoțiilor, jocuri, activități sportive, etc.)

ECHIPA DE PROIECT:

Coordonatori:

consilier educativ prof. Ciupitu-Aldea Simona - Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman
psiholog școlar prof. Botez Silvia - Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman
prof. Botez Cristina - Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Roman
prof. Dudău Simona - Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Roman

Membri:

- 20 de elevii din clasele a IX-a , a X-a și a XI-a învățământ profesional - Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman
- 10 elevi din clasele a VI-a, a VII-a, a VIII-a gimnaziu - Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Roman

Grupul țintă:

- copiii cu dizabilități, încadrați în diferite grade de handicap, având afecțiuni din spectru autist, deficiențe de intelect, ADHD sau tulburări de învățare și copii bolnavi cronici aflați la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Roman

Durata noiembrie 2021 – Iunie 2022.

Calendarul activităților:

Activitățile cu copiii de la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Roman, se vor desfășura lunar, în timpul anului școlar. Vor fi respectate toate măsurile de prevenire și control a răspândirii coronavirusului sars-cov-2 (Purtarea măștii de protecție, distanțare, dezinfectare,

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

etc.).

Nr. crt.	Activitățile desfășurate	Locul de desfășurare	Luna
1.	Planificarea și organizarea activităților Semnarea protocolului de colaborare între instituții	Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman	noiembrie 2021
2.	Magia mediului înconjurător	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă	decembrie 2021
3.	Magia culorilor-Atelier de pictură	Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman	februarie 2022
4.	Curiozități geografice -Jocuri distractive -Lecturi suplimentare	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă	martie 2022
5.	Personaje istorice -Ora de povești	Centrul Școlar pentru Ed. Incluzivă	aprilie 2022
6.	Bunele maniere -exprimate prin poezie, muzică și dans	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă	mai 2022
7.	-Nutriție sănătoasă -Reguli de igienă personală	Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman	mai 2022
8.	-Micii ecologiști -Să plantăm un copăcel !	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă	iunie 2022
9.	Evaluarea finală a proiectului (Întocmirea Raportului de activitate)	Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman	iunie 2022

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL

**Profesor Margareta Cîrligeanu,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava**

Copiii cu CES (cerințe educaționale speciale) sunt copiii care au nevoi educaționale diferite față de ceilalți copii și care necesită sprijin și asistență pentru a putea învăța și a se dezvolta. Integrarea acestor copii în sistemul educațional este esențială pentru a le oferi oportunitatea de a-și dezvolta abilitățile și de a se integra cu succes în societate.

Pentru a realiza integrarea copiilor cu CES în sistemul educațional, este necesară o abordare holistică și personalizată. În primul rând, este important ca acești copii să fie evaluați individual, pentru a identifica nevoile lor specifice și pentru a dezvolta un plan educațional adaptat. Acest plan trebuie să fie flexibil și să se adapteze nevoilor și progresului copiilor pe parcursul anilor de școală.

Participarea la educație a tuturor copiilor, indiferent de cât de diferiți sunt ei, necesită accesul acestora și apoi găsirea căilor, ca fiecare să fie integrat în structurile care facilitează învățarea socială și individuală. Este vorba de o nouă orientare care pune accentul pe cooperare, parteneriat, învățare socială și valorizare a relațiilor pozitive, umaniste, în educație.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Susținerea incluziunii la nivel global se bazează pe principiul drepturilor omului care este cuprins în Declarația Națiunilor Unite privind Drepturile Omului (ONU, 1948) și Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului (ONU, 1989). Conceptul a fost susținut mai departe și în Regulile Standard ale Națiunilor Unite, privind Egalizarea șanselor pentru Persoanele cu Invalidități (ONU, 1993), consolidat apoi în Declarația de la Salamanca (UNESCO, 1994).

Școala incluzivă îi integrează pe copii, indiferent de competențele de adaptare și învățare, ceea ce înseamnă că își dă interesul pentru ca fiecare copil să fie sprijinit și să se lucreze în beneficiul învățării lor. Aceasta este o școală democratică, în care învățarea este ridicată la rang de principiu general și presupune acceptarea faptului că orice copil poate învăța.

Un alt aspect important în integrarea copiilor cu CES este implicarea părinților și a familiilor în procesul educațional. Aceștia trebuie să fie informați și implicați în deciziile privind educația copilului lor, iar colaborarea între școală și familie trebuie să fie strânsă și constantă.

În orice act de educație se întrepătrund trei dimensiuni importante: politicile, practicile și cultura. Politica incluzivă se referă la includerea în mediul educațional a tuturor copiilor, în virtutea unui program și a unei strategii bine stabilite, elaborarea curriculumului care să țină seama de diversitatea elevilor, existența în instituție a serviciilor de sprijin, cum ar fi: psihologi, logopezi, consilieri și personal medical.

În afară de folosirea unor strategii specifice, pentru a avea o școală incluzivă, care să funcționeze, este necesară pregătirea acesteia, pregătirea cadrelor, dar și condiții materiale care să permită un învățământ cât mai diversificat, a adaptării diferitelor cerințe speciale.

O școală incluzivă este o școală deschisă pentru toți, o școală fără bariere în calea învățării pentru toți tinerii, fără discriminări de orice natură, fără etichetări. Această școală are la bază o educație de tip incluziv.

Educația incluzivă este o orientare care presupune o schimbare a modalităților de tratare a problemelor educaționale, bazată pe considerentul că modificările de metodologie și organizare, aduse pentru a răspunde elevilor cu dificultăți de învățare, sunt benefice pentru toți copiii.

Acest tip de educație se adresează nevoilor de învățare ale tuturor copiilor și, în special, asupra nevoilor celor vulnerabili la marginalizare și excludere, copii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice, etnice sau culturale și copiilor din alte zone sau grupuri dezavantajate sau marginalizate (Declarația de la Salamanca și Cadrul General de Acțiune al Nevoilor Speciale în Educație, paragraful 3).

Școala incluzivă pune în centrul atenției sale persoana umană ca ființă originală, unică și irepetabilă, accentuând ideea că în fiecare societate există personalități, grupuri diferite, motivații, rațiuni și puncte de vedere diferite.

În concluzie, pentru ca educația copiilor cu cerințe speciale să fie eficientă, pe de o parte trebuie să aibă un caracter integrat (să nu rupă copilul de familie și societate și să nu-l izoleze în instituții), iar pe de altă parte trebuie să aibă un caracter diferențiat, să fie adaptată particularităților de vârstă și intelectuale ale elevilor.

Pentru ca educația integrată să fie eficientă, cadrele didactice trebuie să aibă o atitudine pozitivă față de copiii cu cerințe educative speciale și trebuie să cunoască bine problemele particulare ale elevilor deficienți din clasă, să mențină permanent legătura cu familia, pentru a cunoaște cât mai bine comportamentul și dezvoltarea acestora și alături de familie.

De asemenea, cadrele didactice care au în clasă astfel de copii trebuie să fie sprijinite de medici, psihologi, logopezi și alți specialiști din domeniul psihopedagogiei speciale, chiar să urmeze anumite cursuri de specialitate, care să-i ajute în activitatea instructiv-educativă.

În plus, integrarea copiilor cu CES în sistemul educațional trebuie să aibă loc într-un mediu inclusiv și non-discriminatoriu. Este important să se promoveze respectul și toleranța față de toți copiii și să se evite stigmatizarea sau marginalizarea acestora.

În concluzie, integrarea copiilor cu CES în sistemul educațional este o provocare importantă, dar și o oportunitate de a oferi tuturor copiilor acces la educație și dezvoltare. Este

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate necesară o abordare personalizată, implicarea familiilor și pregătirea adecvată a personalului didactic, precum și promovarea unui mediu educațional inclusiv și non-discriminatoriu.

Bibliografie:

1. *Convenția cu privire la drepturile copilului*, ONU, 1989;
2. *Declarația de la Salamanca și direcțiile de acțiune în domeniul educației speciale: Acces și calitate*, Salamanca, Spania, iunie 1994, tradusă și publicată în limba română prin grija Reprezentanței Speciale UNICEF în România, 1995;
3. Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată*, Editura Polirom, Iași, 2001.

PROIECT EDUCAȚIONAL ÎN PARTENERIAT INTERNAȚIONAL „ZIUA MONDIALĂ A BUNĂVOINȚEI” în acord cu ... „ZIUA INTERNAȚIONALĂ A TOLERANȚEI”

**Profesor Cîrstea Ileana Mihaela
Cercul de cultură și civilizație românească
Palatul Copiilor Pitești**

Ziua Mondială a Bunăvoinței a fost lansată pentru prima oară în 1998 de The World Kindness Movement. Până în prezent au aderat la ea 28 de națiuni, fiind celebrată pe 13 noiembrie.

Conform Wikipedia, misiunea Zilei Bunăvoinței este: ”de a evidenția faptele bune din comunitate, concentrându-ne pe puterea pozitivă și pe firul comun al bunăvoinței care ne leagă. Bunătatea este o parte fundamentală a condiției umane.” Potrivit Gulf News: „este o zi care încurajează indivizii să treacă cu vederea limitele, rasa și religia.”

Pornind de la citatul lui Mark Twain: „Bunătatea este limbajul pe care surzii îl pot auzi și orbii îl pot vedea”, altfel spus, bunăvoința este dispoziția emoțională a unei voințe care caută binele și fericirea personală pentru a le putea împărtăși cu ceilalți.

Bunăvoința (din latinescul *benevolentia*) este definită în cultura romană ca „*voluntate benefica benevolentia movetur*” (bunăvoința este pusă în mișcare printr-o voință care vizează binele) ceea ce înseamnă că există o *voluntas*, o atitudine spirituală voluntară care generează dorința de a face bine (*benevolentia*).

De asemenea, în fiecare an, pe 16 noiembrie, la nivel internațional, se sărbătorește în diferite moduri **Ziua Internațională a Toleranței**. Este o sărbătoare anuală declarată de Organizația Națiunilor Unite în 1995 pentru ca oamenii să conștientizeze pericolele intoleranței.

În 1995, când UNESCO a proclamat data de 16 noiembrie drept Ziua Internațională a Toleranței, au fost identificate nu mai puțin de 16 tratate, convenții, declarații și recomandări, toate legate de nevoia de toleranță. Fiecare dintre acestea este relevantă și astăzi și fiecare dintre ele trebuie respectată în totalitate.

Așadar, sunt zile deosebite în care putem învăța că ”suntem frați”. Sunt momente special în care avem posibilitatea să ne reamintim că suntem OAMENI, indiferent de vârstă, sex, naționalitate, religie sau pregătire profesională, iar elevii ar fi bine să conștientizeze că, numai de noi depinde ca viața să fie frumoasă și lumea să devină mai bună.

Domeniul în care se încadrează proiectul este științific și artistic, tipul de educație fiind cultural- interdisciplinară.

Scopul activităților: este de a promova, în primul rând, în mediul școlar și extrașcolar necesitatea adoptării unei atitudini potrivite, pozitive față de noi înșine, dar și față de semenii

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

noștri. Prin aceasta se dorește descoperirea de către elevi a unui limbaj adecvat față de cei din jur, a unei atitudini de omenie, un alt mod de a descoperi frumusețile înconjurătoare și lumea în general, dar mai ales a emoțiilor celui cu care interacționează în diferite momente ale vieții.

1. Formarea și dezvoltarea unui comportament social corect, plăcut și responsabil;
2. Cultivarea aptitudinilor artistice, experimentarea concretă a fenomenului artistic, posibilitatea exprimării individuale;
3. Dezvoltarea unei comunicări active și asertive între participanți, printr-un schimb de experiență potrivit;
4. Educarea în scopul dezvoltării echilibrului, dar și a abilităților emoționale, a încrederii în propriile posibilități de exprimare în public, cu scopul de a transmite gânduri, emoții;
5. Promovarea creativității în învățământul preuniversitar românesc în conformitate cu standardele educaționale europene;
6. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile de învățământ din țară, dar și cu cele internaționale în care se lucrează cu elevi români, un schimb de bune practici.

Obiective:

1. Implicarea elevilor în activități extrașcolare care să dezvolte deschiderea spre o viață informată prin descoperirea valorilor morale și sociale benefice unei dezvoltări echilibrate;
2. Familiarizarea cu acțiuni de acest gen și schimbul de experiență între participanți din țară și internațional;
3. Disponibilitatea pentru conștientizarea propriului potențial (fizic, cognitiv, emoțional) și descoperirea/ dezvoltarea abilităților de viață civilizată.

Descrierea activităților ce se vor desfășura:

Pornind de la citatul lui Mark Twain: „Bunătatea este limbajul pe care surzii îl pot auzi și orbi îl pot vedea”, împreună cu partenerii implicați din țară și din străinătate vor fi realizate în fiecare clasă, respectând toate regulile impuse, din fiecare unitate școlară parteneră, activități diverse prin care poate fi evidențiată tema proiectului, **importanța echilibrului emoțional pentru descoperirea sensului vieții prin educarea spiritului fiecăruia dintre noi pentru promovarea bunăvoinței și a toleranței față de semenii.** Astfel că, se vor realiza diferite materiale scrise sau realizate cu tehnici inovative pentru nativii digitali, se pot desfășura dezbateri despre temele propuse, jocuri de rol, activități de dezvoltare personală, prezentări PPT, machete, colaje, jocuri de cuvinte în funcție de tema aleasă de către fiecare profesor implicat.

Fiecare activitate se va desfășura într-un mediu sigur în care elevii implicați să-și poată etala/ dezvolta abilitățile de comunicare și socializare, astfel încât prin temele abordate să fie dezvoltat un echilibru benefic între minte și trup.

Vor fi realizate fotografii/ filmulețe cu fiecare grup de elevi cu care se lucrează și vor fi transmise în grupul de lucru, online- Classroom, pentru a putea fi vizualizate și apreciate de către fiecare profesor participant, realizându-se astfel un real schimb de experiență.

Fiecare profesor coordonator va realiza o descriere a activității pe care a desfășurat-o pentru a se putea realiza un proces-verbal final al acestui parteneriat educațional, iar la nivelul fiecărei instituții partenere pot fi implicate mai multe cadre didactice, indiferent de disciplina predată, care doresc să abordeze la clasă tema propusă, activitățile putând fi consemnate într-o anexă a acestui proiect.

La sfârșitul perioadei în care se dezbate tema propusă, 13-18 noiembrie 2022, materialele vor fi adunate online de către profesorul inițiator/coordonator al activității, Ileana Mihaela Cîrstea și postate în rețeaua de socializare a Palatului Copiilor din Pitești. Partenerilor li se va sugera să mediatizeze la nivelul fiecărei instituții sau pe pagini personale de socializare desfășurarea evenimentului.

Rezultate scontate:

1. Un parteneriat activ și atractiv între diferite instituții de învățământ cu scopul de a promova lectura, autorii români de cărți pentru copii, dar și creativitatea elevilor;
2. Realizarea unor activități creative, recreative și distractive;
3. Dezvoltarea competențelor de lectură, dar și a celor emoționale la elevi de toate vârstele;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

4. Formarea personalității copiilor, respect față de limba maternă, față de scriitori și operele lor, față de cultura și civilizația românească, față de tradițiile și valorile adevărate ale poporului nostru, față de semenii.
5. Schimb de bune practici între participanți;
6. Atragerea unui număr cât mai mare de copii pentru participarea la acest gen de activitate;
7. Popularizarea activității la nivelul instituției și al școlilor partenere, al județului, al țării și internațional.

Sustenabilitate: Continuitatea proiectului va fi asigurată prin atragerea permanentă de parteneri interesați în realizarea scopului educativ propus de tema abordată. Fiind un domeniu important al dezvoltării vieții sociale și emoționale a copiilor de orice vârstă poate dezvolta preocupări tuturor celor cu activitate educativă, în felul acesta fiind asigurată desfășurarea și în anii următori.

Activitățile de promovare/ mediatizare și de diseminare pe care intenționăm să le realizăm la încheierea acestui proiect partenerial constau în colaborarea cu media locală și județeană care va realiza materiale cu lucrările elevilor, iar expoziția tematică organizată pe baza fotografiilor/ instantaneelor primite, în format electronic cu tehnici inovative, PPS sau sub forma unor colaje va fi postată de către fiecare partener implicat pe site-urile de comunicare.

Au fost implicați treizeci și doi de parteneri din țară și de peste hotare, Republica Moldova, Italia, Spania, Bruxelles, iar scopul activităților a fost de a promova, în primul rând, în mediul școlar și extrașcolar necesitatea adoptării unei atitudini potrivite, pozitive față de noi înșine, dar și față de semenii noștri. Prin aceasta s-a dorit descoperirea de către elevi a unui limbaj adecvat față de cei din jur, a unei atitudini de omenie, un alt mod de a descoperi frumusețile înconjurătoare și lumea în general, dar mai ales a emoțiilor celui cu care interacționează în diferite momente ale vieții.

Așadar, au fost zile deosebite în care am putut învăța că ”suntem frați”. Au fost momente speciale în care am avut posibilitatea să ne reamintim că suntem OAMENI, indiferent de cât de speciali sau diferiți suntem, de vârstă, sex, naționalitate, religie sau pregătire profesională, iar elevii au conștientizat că, numai de noi depinde ca viața să fie frumoasă și lumea să devină mai bună.

EDUCAȚIE INCLUZIVĂ, PRIN PROIECTE UNICEF

**Profesor învățământ preșcolar Curcudel Elena,
Grădinița P.N Frumoasa/județul
Bacău**

***„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume”.
(Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)***

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

PROIECTE UNICEF

"Te hranesti sanatos de mic,vei creste mare si voinic!",proiect desfasurat la Gradinita cu P.N

Frumoasa,structura a Scolii Gimnaziale Frumoasa

Educația incluzivă a apărut ca o reacție firească a societății la obligația acestora de a asigura cadrul necesar și condițiile impuse de specificul educației persoanelor cu cerințe educative speciale. Bogăția spirituală a lumii contemporane rezidă tocmai din respectul și valorizarea tuturor indivizilor, pentru că lumea modernă acceptă faptul că fiecare individ este o dimensiune care îmbogățește și potentează, împreună cu celelalte experiențe, lumea de azi.

Educația incluzivă, respectiv integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă a apărut ca o provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților, dar și a politicilor și practicilor de excludere și segregare. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă are ca scop rezolvarea câtorva dintre problemele pe care le întâmpină copiii în procesul educației și dezvoltării lor.

Bibliografie:

Ecaterina Vărășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
Ecaterina Vărășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

”Pe locuri fiți gata, START”- CONSILIERE ȘI ORIENTARE PROFESIONALĂ PRIN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE DE TIP PROIECT

Profesor Mihaela Cuțuhan, Colegiul ”Alexandru cel Bun” Gura Humorului
Profesor doctor Petronela Vultur Colegiul ”Alexandru cel Bun” Gura Humorului

***”Dacă dorim să realizăm o cultură mai bogată,
trebuie să creăm una în care fiecare dar uman diferit
își găsește locul potrivit”.(Margaret Meade)***

O cerință fermă și clară a societății noastre, determinată de nevoile acute ale timpului actual, o reprezintă educația pentru toți copiii. Politicile educaționale internaționale și naționale caută răspuns la întrebări firești care doresc să exemplifice îngrijorarea și interesul față de viitorul omenirii încercată în ultimul timp de probleme serioase: pandemie, război, discriminare.

Procesul educativ își propune, prin scopurile și obiectivele sale, să se adreseze fiecărui participant la actul educațional în parte, să caute soluții rapide și potrivite diversității.

Esența societății de astăzi o reprezintă unitatea în diversitate, care este de fapt un deziderat. Educația se confruntă cu această realitate, ea trebuie să se adreseze tuturor și fiecăruia în parte, trebuie să se proiecteze, planifice și organizeze astfel încât să susțină perspectiva incluzivă.

Experiențele de învățare de tip școlar se pot desfășura cu anumite dificultăți în ceea ce privește asimilarea curriculumului, pentru o anumită categorie de elevi. Toți copiii au puncte forte

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

și puncte slabe, de aceea procesul educativ trebuie desfășurat în așa manieră încât să permită aceste diferențe (Henderson, 2012)

Educația incluzivă se definește ca o schimbare majoră ce presupune politici, practici și culturi incluzive. Ea presupune existența sprijinului care să ofere sprijin tuturor, care să ofere soluții fiecăruia în parte pentru ca adulții de mâine să își descopere și dezvolte aptitudini, atitudini și competențe compatibile cu cerințele societății aflate în continuă schimbare.

Educația incluzivă presupune și integrarea copiilor cu nevoi speciale sau probleme comportamentale în învățământul de masă. Actorii din cadrul procesului instructiv-educativ trebuie să înțeleagă că incluziune nu se referă doar la includere, integrare ci la o multitudine de acțiuni, demersuri care să susțină accesul, participarea, eliminarea discriminării și segregării și care să solicite participarea și susținerea acestor acțiuni și de către familie.

Dacă orele de curs sunt uneori dificil de gestionat în situația prezenței elevilor cu CES, activitățile extrașcolare, gen proiect, pot fi foarte ofertante și pentru acești elevi. Actul educațional trebuie să ajute și integrarea acestor elevi în societate și pe piața muncii.

O soluție în această direcție a fost în acest an școlar, proiectul **„PE LOCURI, FIȚI GATA START!”**. Proiectul și-a propus determinarea unui număr cât mai mare de elevi de la Colegiul „Alexandru cel Bun” să aibă o atitudine de prețuire și respect față de muncă, prin manifestarea interesului față de acțiunile viitoare pentru crearea unei cariere, prin încercarea de a obține un loc de muncă compatibil cu abilitățile, aptitudinile și competențele dobândite de-a lungul anilor de studiu, dezvoltându-și capacitatea de a se adapta la meseriile viitorului pentru a avea o viață împlinită și armonioasă.

Proiectul nostru, **„PE LOCURI, FIȚI GATA, START!”**, sub sloganul: ”Viitorul tău depinde de alegerile tale!”, prin misiunea, scopul, obiectivele, acțiunile, resursele implicate, campania de promovare propusă pentru a populariza proiectul în rândul comunității și la nivelul Colegiului ”Alexandru cel Bun”, a încercat și sperăm că a reușit împreună cu partenerii proiectului, să încurajeze un stil de viață bazat pe susținerea valorilor legate de muncă, implicare, egalitate de șanse, autocunoaștere, luarea unor decizii corecte pentru viitoarea carieră, specializare și perfecționare la viitorul loc de muncă, care să aducă multiple beneficii atât grupului țintă cât și celorlalți elevi, chiar și elevilor cu CES dar și comunităților din care provin.

OBIECTIVE:

O1: parcurgerea activităților din programul Educație pentru orientare profesională propus de Junior Achievement România de către elevii grupului țintă, inclusiv cei cu CES;

O2: implicare în derularea activităților propuse a Fundației T.A.R. pentru evaluarea vocațională a viitorului angajat compatibil cu cerințele pieței muncii;

O3: identificarea și definirea abilităților, aptitudinilor și competențelor interpersonale pentru grupul țintă, inclusiv elevii cu CES;

O4: dezvoltarea unor comportamente relaționale echilibrate pentru sistemul economic de viață și a unor capacități de lucru în echipă;

O5: dezvoltarea capacității de înțelegere a principiilor economice și a modului de a obține un loc de muncă, de a dezvolta o carieră inclusiv de către elevii cu CES;

O6: stimularea cooperării de grup pentru îndeplinirea sarcinilor propuse, în vederea realizării unor rezultate cu impact pozitiv și stimulator pentru toți elevii implicați în proiect

COORDONATORI

Profesor Cuțuhan Mihaela

Profesor Gemanari Mariana

Profesor Vultur Petronela

PARTENERI:

Organizația Junior Achievement România

Fundația Te Aud România

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Asociația ASPA – Colegiul ”Alexandru cel Bun” Gura Humorului

GRUPUL ȚINTĂ

Direct: elevii claselor a 12-a I-tehnician în turism, a XIa profesională-lucrător gastronom, a I la K-tehnician în activități economice, total – 71 elevi, 2 elevi cu CES

Indirect: toți elevii școlii, comunitatea.

DURATA PROIECTULUI: ianuarie 2023- aprilie 2023

RESURSE:

- Umane: Elevi, părinți, echipa de proiect, parteneri.
- Materiale: consumabile, copiator, computer, videoproiector, chestionare, afișe, aparat de fotografiat.

ACTIVITĂȚI:

- **I. Ianuarie 2023– LANSAREA PROIECTULUI:** „Pe locuri, fiți gata, START!”- întâlnire în scopul informării grupului țintă, elevii colegiului, despre scopul proiectului, motivația acestuia, explicarea unor termeni: angajat, angajator, aptitudini, abilități, competențe, carieră. Desfășurarea activităților din manualul elevului, ”Succesul profesional” propus de Junior Achievement România, mesaj: „E timpul pentru ziua de mâine”
- **II. Februarie 2023 – Întâlnire reprezentanți Fundația T.A.R. pentru evaluare vocațională,** mesaj: ”Vreau să știu cine sunt eu!”
- **III. Martie 2023 – Prezentarea rezultatelor privind evaluarea vocațională realizată de T.A.R.,** mesaj: ”Zestrea mea-aptitudini, abilități, competențe ”
- **IV. Aprilie 2023 – Finalizarea proiectului – Workshopp-oameni și cariera lor – invitați din diverse domenii de activitate – jandarmerie, antreprenor prestare servicii turistice, avocat, bucătar,** mesaj: ”Cariera este rezultatul muncii continue”; Vizită la Târgul locurilor de muncă Gura Humorului

REZULTATE AȘTEPTATE:

Atingerea obiectivelor prin: afișe, desene, postere, mesaje motivaționale realizate de participanții la activitățile proiectului, inclusiv cei cu CES.

EVALUAREA PROIECTULUI:

CANTITATIVĂ:

- numărul de elevi implicați;
- numărul de elevi participanți la fiecare activitate;
- numărul de activități realizate;

CALITATIVĂ:

- calitatea lucrărilor prezentate (portofolii, prezentări PPT)
- gradul de apreciere al activităților proiectului – chestionare de satisfacție.
- fotografii.

Prin derularea acestui proiect, am încercat să demonstrăm că școala incluzivă trebuie și poate să răspundă nevoilor comunității și să asigure o participare egală a tuturor elevilor. Incluziunea presupune că fiecare individ contează și cu toții avem nevoie de mai multă răbdare și toleranță față de cei care sunt diferiți. În unitatea noastră de învățământ, se încearcă să se asigure o educație pentru toți copiii și se caută mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare. Pe parcursul traseului educațional, liceal sau profesional, elevii din colegiul nostru

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate beneficiază de toate drepturile și serviciile sociale și educaționale conform principiului „resursa urmează copilul”.

Prin acest proiect, am demonstrat că integrarea școlară este proces de adaptare a copilului la cerințele școlii pe care o urmează, de stabilire a unor raporturi afective pozitive cu membrii grupului școlar, de desfășurare cu succes a activităților școlare și extrașcolare.

Bibliografie:

[GHID - TULBURĂRILE SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE - CJRAE HUNEDOARA.pdf](file:///D:/an%20scolar%202022%202023/dovezi%202022-2023/go%20ahead%20educatia%20elevilor%20si%20copiilor/Suport%20de%20curs%20DP.pdf)
[file:///D:/an%20scolar%202022%202023/dovezi%202022-2023/go%20ahead%20educatia%20elevilor%20si%20copiilor/Suport%20de%20curs%20DP.pdf](https://edict.ro/integrarea-copiilor-cu-cerinte-educationale-speciale-ces-in-scolile-de-masa/)
<https://edict.ro/integrarea-copiilor-cu-cerinte-educationale-speciale-ces-in-scolile-de-masa/>

SYSTÈMES ÉDUCATIFS ET INÉGALITÉS SCOLAIRES :UNE PERSPECTIVE INTERNATIONALE

Prof.Dăncău Monica-Adriana,

prof.Radu Ramona

Șc.Gim.,,Anton Pann,, Rm.Vâlcea, Jud.Vâlcea

La sociologie des inégalités sociales à l'école s'est enrichie ces dernières années des résultats des grandes enquêtes internationales sur l'éducation. Pour les enquêtes de l'IEA (2007) et de l'OCDE (2004), il s'agit de comparer des systèmes éducatifs en fonction de ce qu'ils « produisent » en termes de compétences des élèves. On peut ainsi penser les processus éducatifs en relation avec les politiques scolaires de chaque pays en considérant toute une série d'indicateurs comme l'âge de la première orientation, le nombre de filières, les modes de regroupement des

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate élèves, la part du privé et du public dans les systèmes éducatifs, etc. (Demeuse, Baye *et al*, 2005). Quelle organisation éducative, quel système d'enseignement produit quels types d'inégalités ? L'apport d'une perspective internationale est ici de permettre une comparaison terme à terme des structures éducatives (Mons, 2007) et de leurs effets qui ne pouvait précédemment être réalisée que par une approche diachronique au sein d'un seul et même pays ou par des comparaisons trop générales pour être véritablement opératoires (Castel & Passeron, 1967). L'objet de cet article est d'avancer dans la connaissance des mécanismes de production des inégalités scolaires en comparant les 41 pays de l'enquête Pisa 2003 du point de vue de la répartition des élèves dans différentes unités d'enseignement (filières et établissements) et de celui de l'ampleur des inégalités sociales qui prévalent dans chacun de ces systèmes. La façon dont chaque système éducatif se propose de rassembler ou de séparer les élèves de niveaux scolaires et sociaux différents est au cœur de l'interrogation sur la production des inégalités à l'École. Ce que l'on peut appeler les « effets de système », liés à l'orientation précoce des élèves dans des filières différenciées et hiérarchisées, ont très tôt été repérés comme facteurs de production des inégalités sociales dans l'enseignement. Sur ce point, les premières analyses en France de René Girard et Roger Bastide (INED, 1966) du Panel d'élèves entrés en sixième en 1960, ainsi que les travaux de Christian Baudelot et Roger Establet (1971) sur *L'école capitaliste* ont démontré que la séparation précoce des élèves dans des parcours inégaux renforce et produit les inégalités sociales à l'école. Que ces parcours inégaux soient le fruit d'orientations précoces ou du redoublement, la scolarisation des élèves dans des filières différenciées et hiérarchisées renforce et produit des inégalités de réussite en fonction de l'origine sociale. Les travaux d'Adam Gamoran et Robert D. Mare (1989) ne montrent pas autre chose dans le cas des États-Unis par exemple. On pourrait bien entendu multiplier les exemples. L'important ici est de rappeler que chaque système éducatif national constitue une réponse au problème universel et récurrent des inégalités inter individuelles liées à la stratification sociale : les élèves certes égaux en droit arrivent à l'école inégaux de fait. Comment, dans ces conditions, les systèmes éducatifs transforment-ils ces inégalités sociales en inégalités scolaires ? Dès lors que plusieurs systèmes éducatifs très contrastés sont comparés, il devient possible de mesurer leurs effets sur les parcours scolaires, les compétences acquises et les voies par lesquelles passent les inégalités d'acquisition. Les rapports Pisa de l'OCDE abordent cette question en se questionnant sur le rôle respectif du milieu socioéconomique et des établissements dans la production des performances. Cette question se traduit, en termes de raisonnement statistique, de la façon suivante : « Quelle est la part de la variation (des scores) intra- et inter-établissements qui est imputable au milieu socioéconomique ? » (OCDE, 2006, p. 207). En accord avec les travaux de la *school effectiveness*, ils montrent que la composition sociale des établissements est un puissant facteur de différenciation des performances des élèves :

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate
« dans tous les pays ou presque, il est manifestement bénéfique de fréquenter un établissement dont les élèves sont plutôt issus de milieux privilégiés » (OCDE, 2006, p. 210). Ces résultats sont intéressants, mais ils signifient seulement que toutes choses égales par ailleurs, un élève scolarisé dans un établissement à recrutement socioéconomique élevé aura de meilleures performances que dans un établissement dont le recrutement est moins favorisé. En l'absence de donnée longitudinale, il reste difficile de savoir si ce résultat est imputable aux caractéristiques de l'établissement en lui-même (les effets de *school mix*, le climat des classes, etc.), à l'efficacité des enseignants (leur formation, leur mobilisation autour des questions pédagogiques) (Bressoux, 1996 ; Felouzis, 1997) ou encore à des caractéristiques non observées des élèves lors de leur entrée dans l'établissement, comme leur niveau de performance. Il en est des résultats Pisa comme des indicateurs de performance des lycées en France (Felouzis, 2005) : le marché scolaire fait des différences et seul le niveau académique de départ des élèves permet – en toute logique – de mesurer l'effet propre de l'établissement sur les performances des élèves.

Bibliographie:

Georges Felouzis, « Systèmes éducatifs et inégalités scolaires : une perspective internationale », *SociologieS* [En ligne], Théories et recherches, mis en ligne le 05 novembre 2009, consulté le 23 mai 2018.

URL : <http://journals.openedition.org/sociologies/2977>

EGALITĂȚI DE ȘANSE

Dir.prof.Din Maria Andreea,

Șc.Gim.,Anton Pann,, , Rm.Vâlcea, Jud.Vâlcea

Egalitatea de șanse are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dezabilități sau orientare sexuală. Egalitatea de șanse are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, indiferent de criteriile enunțate mai sus. Uniunea Europeană promovează drepturile fundamentale, nediscriminarea și egalitatea de șanse pentru toți. Conform Regulamentului 1083/2006 al Consiliului Uniunii Europene, egalitatea de șanse constituie unul dintre principiile de intervenție ale Fondurilor Structurale. Pentru Anul European al Egalității de Șanse pentru Toți au fost stabilite patru obiective, care sunt urmărite prin acțiunile și programele care se vor desfășura în acest cadru, și anume: drepturi (creșterea gradului de conștientizare asupra

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate dreptului la egalitate și nediscriminare, precum și asupra problemei discriminării multiple), reprezentativitate (stimularea dezbaterilor asupra mijloacelor de creștere a participării în societate a grupurilor care sunt victime ale discriminării și a participării echilibrate a femeilor și bărbaților), recunoaștere (facilitarea și celebrarea diversității și egalității) și respect (promovarea unei societăți bazate pe o mai mare coeziune).

Anul European al Egalității de Șanse pentru Toți vizează combaterea stereotipurilor și rolurilor atribuite femeilor și bărbaților indiferent de etnie, religie, dizabilități, vârstă și orientare sexuală, precum și necesitatea modificării comportamentelor, atitudinilor, normelor și valorilor care aduc atingere demnității umane. Acțiunile prevăzute în această direcție se referă la înlocuirea modelelor culturale, care reflectă stereotipurile de la nivelul societății și la integrarea principiului egalității și diversității mai ales în educație, cultură și mass-media. Valorificarea diversității culturale, etnice și a diferențelor de gen, de vârstă constituie premise pentru dezvoltarea societății și, totodată, asigură un cadru în care relațiile sociale au la bază valori ca toleranța și egalitatea. Valorificarea diversității culturale, etnice și a diferențierilor de gen, de vârstă constituie premisele pentru dezvoltarea societății și, totodată, asigură un cadru în care relațiile sociale au la bază valori ca toleranța și egalitatea. Anul European al Egalității de Șanse pentru Toți își propune să lanseze campanii de creștere a gradului de conștientizare privind dreptul la tratament egal și respectarea drepturilor și libertăților fiecărui cetățean. Ideea de egalitate de șanse prezintă totodată și o serie întreagă de dificultăți și limitări. Astfel, aplicabilitatea sa este limitată la sfera vieții publice, și nu o include pe aceea a vieții private, iar o dificultate majoră vine din faptul că limita dintre public și privat este o chestiune controversată. Este evident că deciziile private (alegerea prietenilor, ori a partenerului de viață) nu se fac după principiul egalității de șanse și se bazează adesea pe prejudecăți. Deși acest lucru este discutabil din punct de vedere moral, se admite că ideea egalității de șanse reglementează doar acea parte a vieții individului pe care el o împărtășește cu toți membrii societății, și nu fiecare aspect al comportamentului său privat. În aceste condiții, au fost neglijate în practică o serie de surse ale inegalității, identificate cu domenii ale vieții private: familia, căsătoria, religia. O altă limitare privește faptul că principiul egalității de șanse se oprește adesea la granițele unităților politice, cum ar fi statele naționale sau diferitele asocieri dintre acestea (cum ar fi Uniunea Europeană ori Spațiul Schengen), care tind să își favorizeze proprii cetățeni în dauna celorlalți. Anumite drepturi și oportunități, cum ar fi dreptul la muncă, ori la liberă circulație, sunt rezervate cetățenilor acestor state sau uniuni. Spre exemplu, accesul la sistemul public de educație poate fi gratuit pentru cetățenii unui stat, dar poate fi limitat ori lipsit de gratuitate pentru cei care nu sunt cetățenii aceluia stat.

O altă dificultate vine din faptul că respectarea principiului egalității de șanse introduce restricții de natură morală în luarea deciziilor economice în contextul pieței. Deciziile privind

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate angajările, investițiile, achizițiile ori vânzările nu trebuie să fie influențate de prejudecăți religioase, rasiale, sexuale, ori de altă natură, care ar putea dezavantaja pe unii din agenții economici. Dacă, spre exemplu, patronul unui mic restaurant angajează preferențial pe membrii familiei sale, acest lucru este considerat mai degrabă o chestiune privată, decât un caz de încălcare a principiului egalității de șanse. Dacă însă el refuză să servească anumiți clienți, în funcție de criterii rasiale, de exemplu, ori de alte criterii, reale ori fanteziste (cum ar fi lungimea părului, ori culoare ochilor) atunci chestiunea devine publică și e considerată o încălcare a principiului menționat.

Principiul egalității de șanse trebuie, de asemenea, să facă față unei alte provocări serioase, care vine din faptul că în general el nu ține seamă de modul în care circumstanțele care se află în afara controlului unui individ îi influențează acestuia abilitatea de a intra în competiție pentru accesul la anumite resurse limitate. De exemplu, atunci când se insistă că pentru ocuparea unui post sau a unei poziții sociale dezirabile trebuie ca toți candidații să participe la o testare a aptitudinilor în condiții riguros egale, care să le evalueze cât mai corect performanțele, nu se ține cont de faptul că situația socio-economică diferită a candidaților le-a creat unora condiții de a fi mai bine pregătiți pentru testare, astfel că în realitate șansele nu sunt niciodată riguros egale, ci doar se accentuează niște inegalități sociale preexistente. Dacă într-o societate în care accesul la pozițiile privilegiate este rezervat unei categorii ereditare de tehnocrați cum ar fi preoții, se introduce principiul egalității formale de șanse, aceasta nu înseamnă automat egalizarea reală a oportunităților. Prin reformă, se permite accesul oricui în categoria preoților și apoi în pozițiile privilegiate, cu condiția susținerii unui examen care să evalueze competențele necesare, însă este evident că nu toți au competențe egale pentru a intra în această categorie, adică nu toți candidații dispun de șanse egale în competiție. Unii dintre ei, care provin din categoria socială superioară, au beneficiat de o educație mai elevată și de un antrenament adecvat pentru competiția în care urmează să intre, în timp ce aceia care provin din categorii sociale defavorizate nu au acest avantaj.

Din acest motiv, este foarte posibil ca numai cei care provin din categoria privilegiată să îndeplinească toate condițiile prevăzute de examenul de competențe, și astfel să acceadă în clasa preoților, deși formal vorbind toată lumea are aceleași șanse. În consecință, chiar dacă toți indivizii sunt candidați eligibili pentru o poziție superioară, iar meritele lor sunt evaluate corect, egalitatea substanțială sau reală de șanse pretinde ca toți să aibă aceleași oportunități de a deveni calificați pentru ocuparea prin concurs a poziției respective.

Bibliografie:

Sergiu Bălan „Egalitatea de șanse”

Laura CETEAN-Voiculescu „Suport de curs – Egalitatea de șanse”,

Cornel Liviu Popescu, ”Protecția internațională a drepturilor omului”, editura All Beck, București, 2004;

INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE

**Profesor învățământ preșcolar DONCU ELENA CRISTINA
GRĂDINIȚA NR.35 BUCUREȘTI**

„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume”. (Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Problematica educației copiilor cu CES a devenit în ultimii ani o preocupare aparte în rândul specialiștilor. A fi diferit înseamnă a nu fi în conformitate cu majoritatea, cu norma, cu regula, ceea ce a dus implicit la un tip sau altul de sancțiune simbolică la nivel social. În societatea modernă, diferența a devenit o temă centrală în domeniul educației, fiind lansate mai multe campanii împotriva rasismului, xenofobiei, comunicării, acceptării etc.

Participarea la educație a tuturor copiilor, indiferent de cât de diferiți sunt ei, necesită accesul acestora și apoi găsirea căilor ca fiecare să fie integrat în structurile care facilitează învățarea socială și individuală. Este vorba de o nouă orientare care pune accentul pe cooperare, parteneriat, învățare socială și valorizare a relațiilor pozitive, umaniste, în educație.

Măsura de integrare a copiilor cu CES în învățământul de masă este considerată de cadrele didactice benefică pentru astfel de copii, dar perturbatoare pentru ceilalți. Unele cadre didactice consideră că această integrare ar trebui făcută în urma unei evaluări obiective și responsabile, copiii dovedind că pot face față cerințelor școlii de masă, iar recomandarea pentru școlile speciale să fie făcută doar dacă nu se îndeplinesc o serie de condiții minimale de integrare și participare la viața școlară.

Educația integrată se referă la includerea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe educative speciale, pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.

Trebuie să pornim de la ideea că școala are datoria de a asigura șanse egale tuturor elevilor. Unii înțeleg prin șanse egale crearea unor condiții identice: programe comune, manuale etc. Dar sistemul școlar care asigură aceleași condiții de instruire pentru toți elevii reprezintă o inegalitate, deoarece ei nu profită în același fel de aceste condiții. A asigura șanse egale elevilor înseamnă a asigura posibilități maxime de dezvoltare fiecăruia, în funcție de aptitudinile și interesele sale.

Cerințele educative speciale reies din particularitățile individuale de dezvoltare, învățare, relaționare cu mediul, din experiențele anterioare ale copilului, din problemele sociale și de existență ale lor. Cerințele educative speciale pot fi temporare sau pot fi pentru totdeauna, apărând la etapele cele mai timpurii ale dezvoltării și la toate nivelurile sistemului de educație.

Caracterul integrat al învățământului ne pune în față problematica situației în care un copil cu handicap este integrat într-o clasă obișnuită. În fapt este vorba pe de o parte de situația copilului respectiv, iar pe de altă parte, de situația clasei în care este integrat. Sub ambele aspecte, ceea ce urmărim este o bună înțelegere reciprocă, o existență socială normală a copiilor, în ciuda diferențelor existente. Pentru copilul cu handicap aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață.

Experiența din alte țări ne arată că integrarea fiecărui copil cu handicap este o problemă care trebuie serios studiată, alcătuindu-se un proiect individual de integrare, care să prevadă toate măsurile pentru reușita acestei acțiuni. În vederea alcătuirii proiectului individual de integrare

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

cadrul didactic trebuie să fie sprijinit atât de medic, psiholog și logoped cât și de cadrul didactic de sprijin.

Educația integrată se referă la integrarea în structurile învățământului general a elevilor cu CES pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a acestor categorii de copii.

Educația integrată a copiilor cu CES urmărește dezvoltarea capacităților fizice și psihice a acestora care să-i apropie cât mai mult de copii normali; a implementării unor programe cu caracter colectiv-recuperator, stimularea potențialului restant ce permite dezvoltarea compensatorie a unor funcții menite să suplinească pe cele deficitare, crearea climatului afectiv în vederea formării motivației pentru activitate în general și pentru învățare în special, asigurarea unui progres continuu în achiziția comunicării; formarea unor abilități de socializare și relaționare cu cei din jur; formarea de deprinderi cu caracter profesional și de exercitare a unor activități cotidiene; dezvoltarea comportamentelor adaptative și a însușirilor pozitive ale personalităților care să faciliteze normalizarea deplină.

Fiecare copil cu CES trebuie să beneficieze de un program adecvat și adaptat de recuperare care să dezvolte potențialul fizic și psihic pe care îl are. Prin integrare se realizează și o pregătire psihologică a copilului, care să contribuie la crearea unor stări efectiv emoționale corespunzătoare.

O școală/gradiniță incluzivă este o școală deschisă pentru toți, școala fără bariere în calea învățării pentru toți tinerii, fără discriminări de orice natură, fără etichetări. Această școală are la bază o educație de tip incluziv.

Educația incluzivă este o orientare care presupune o schimbare a modalităților de tratare a problemelor educaționale, bazată pe considerentul că modificările de metodologie și organizare, aduse pentru a răspunde elevilor cu dificultăți de învățare, sunt benefice pentru toți copiii.

Acest tip de educație se adresează nevoilor de învățare ale tuturor copiilor și în special asupra nevoilor celor vulnerabili la marginalizare și excludere, copii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice, etnice sau culturale și copiilor din alte zone sau grupuri dezavantajate sau marginalizate (*Declarația de la Salamanca și Cadrul General de Acțiune al Nevoilor Speciale în Educație, paragraful 3*).

Școala incluzivă pune în centrul atenției sale persoana umană ca ființă originală, unică și irepetabilă, accentuând ideea că în fiecare societate există personalități, grupuri diferite, motivații, rațiuni și puncte de vedere diferite.

Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune, dobândind abilități, indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de cea a valizilor, pentru o adecvată inserție socială.

Este de datoria morală a fiecăruia dintre noi să intervenim și să îmbunătățim circumstanțele de viață ale copiilor, prin schimbarea atitudinii celor din jur, pentru ca aceștia să aibă șansa să crească într-o lume cu mai puține prejudecăți, o lume a șanselor egale la o viață normală.

BIBLIOGRAFIE

1. Cucoș Constantin, 1996, Pedagogie, Editura Polirom, Iași
2. Coord. Horga, I., Jigău, M. – „Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă”, Institutul de Științe ale Educației, UNICEF, București, 2009,
3. *Declarația de la Salamanca asupra educației cerințelor speciale* adoptată la conferința mondială „Acces și calitate” organizată de UNESCO și Ministerul Educației din Spania, 7-10 iunie 1994

DEZVOLTAREA MOTIVAȚIEI ÎNVĂȚĂRII LA COPIII CU CES

Profesor Mihaela Gavrilean
CSEI "SF.ANDREI" GURA HUMORULUI

Munca cu un copil cu cerințe speciale cere talent de a înțelege situația, de a te pune în locul copilului, compasiune umană. Dascălul trebuie să posede competențe în educarea copiilor cu cerințe speciale.

Un scop primordial este cel de integrare a copilului cu CES alături de ceilalți copii, să desfășoare activități comune împreună cu aceștia.

Dascălul trebuie să acorde o atenție sporită acestor copii cu cerințe speciale, nu numai în procesul instruirii cât mai ales în cel al educației, stăruindu-se asupra fixării deprinderilor bune prin cuvânt și exemplu personal.

Față de acești copii trebuie să se exercite o acțiune permanentă de influențare a dezvoltării întregii personalități, educarea lor multilaterală și pregătirea lor pentru viața în colectiv. Programul trebuie astfel conceput încât să abordeze personalitatea lor din toate punctele de vedere, în unitatea și complexitatea ei.

Putem defini *motivația* ca fiind un motor intern al personalității sau un ansamblu de forțe ce incită elevul să se angajeze într-un comportament. Ea reprezintă mijlocul prin care sunt mobilizate energiile interne ale elevului în vederea obținerii unor performanțe înalte în activitatea școlară. Motivația este de fapt cauza pentru care elevul învață sau nu învață. Activitatea de învățare este necesară să fie motivată tot timpul. Motivația face ca învățarea să se transforme dintr-o activitate de rutină, plictisitoare, într-o activitate interesantă, atractivă, creativă.

Din experiența predării în școală, știm că a fi motivat înseamnă a acționa, a tinde spre ceva, a face ceva. Un elev care nu simte nici un impuls sau nevoia de a acționa este caracterizat ca un elev nemotivat, în timp ce un elev care este activat sau îndrumat de a acționa spre un obiectiv, este considerat un elev motivat.

Copiii cer de la noi să intrăm în sfera lor de interes, să-i înțelegem, să-i vedem ca persoane obișnuite, să le vorbim ca și cum n-ar avea *probleme*, să-i facem să se simtă în siguranță, să-i observăm când sunt nefericiți fără a-i umili.

În stimularea motivației pentru învățare este necesar să se ia în considerare capacitățile și abilitățile fiecărui elev. Fiecare copil este unic, de aceea trebuie create pentru el experiențe de învățare specifice. Foarte important pentru orice dascăl, este ca elevul să manifeste interes pentru școală și să-și realizeze cât se poate de bine sarcinile școlare.

Se știe că apelul la motivația intrinsecă este cea mai eficientă formă de mobilizare a elevilor. Aproape în toate școlile există copii cu probleme, care au dificultăți în demersul de învățare în special la scrisul și cititul. Acești copii provin dintr-un mediu sărac din punct de vedere educațional. Ei lipsesc foarte mult de la școală. Pentru realizarea calității, elevii, indiferent de mediul social din care provin, de etnie, de cerințele educaționale specifice, trebuie să învețe "să știe" să fie productivi, să-și satisfacă nevoile de bază, să lucreze împreună, să se înțeleagă pe sine și pe ceilalți, să respecte pluralismul, diversitatea și diferențele legate de etnie, de religie, cultură, etc.

Jocul și, în special, jocul didactic îmbină elementele instructive și formative cu elemente distractive, stimulând învățarea și motivația pentru învățare a copiilor. Una din formele de manifestare a copilului cu CES este jocul. În mod obișnuit o asemenea activitate este izvorâtă din nevoia de acțiune, de mișcare a copilului - o modalitate de a-și consuma energia sau de a se distra, un mod plăcut de a utiliza timpul. În timpul jocului, copilul vine în contact cu alți copii sau cu adultul, astfel că jocul are un caracter social. Jocurile sociale sunt esențiale pentru copiii cu deficiențe, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. În aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc (loto, domino, cuburi, cărți de joc etc.).

Psihologia jocului evidențiază importanța activării acestei metode mai ales în învățământul preșcolar și primar. Această activitate dinamizează acțiunea didactică prin intermediul motivațiilor ludice care sunt subordonate scopului activității de predare-învățare, dar și de evaluare.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Jocul didactic este un tip specific de activitate prin care profesorul consolidează, precizează și chiar verifică cunoștințele copiilor, îmbogățește sfera cunoașterii, antrenează capacitățile creatoare ale acestora, sporind interesul pentru conținuturile activităților la diferite domenii.

Aplicând anumite metode (ex. Studiul de caz) pentru a identifica trebuințele copiilor, le putem asigura succesul în activitatea pe care o desfășoară. În ceea ce privește învățarea la copiii cu CES, trebuie să le explicăm acestora ce importantă este școala, să le dăm sarcini ușoare, interesante care să-i atragă.

Pentru ca acești elevi să aibă o satisfacție la realizarea sarcinilor școlare este bine să le dăm teme la alegere, să-i recompensăm imediat după identificarea reușitei nu numai prin calificative ci și prin alte metode. Trebuie să ne exprimăm încrederea în capacitatea și resursele unui elev, chiar și atunci când rezultatele sunt slabe, insistând pe sublinierea aspectelor pozitive, evitând critica moralizatoare și sarcasmul.

De talentul nostru de dascăli, depinde găsirea unui cuvânt bun pentru fiecare elev, chiar și atunci când acesta ne creează dificultăți în clasă. Deși nu este ușor, de noi depinde găsirea strategiei optime de motivare pentru o anumită situație, în funcție de treapta motivațională pe care se găsește elevul, de stilul motivațional la care este acesta sensibil, de experiența acestuia în asumarea și atingerea de obiective.

Toți elevii pot învăța, dacă profesorii, părinții, cei care le oferă suport, sunt pregătiți cum să-i învețe, să le propună programe pentru dezvoltarea stilului de învățare și a practicării abilităților transferabile de comunicare, de a lucra în echipă, de organizare a timpului, de creativitate, etc.

BIBLIOGRAFIE

1. Carroll J., "Limbaj și gândire", Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979;
2. Gherguț A., "Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație", Ed. Polirom, Iași, 2005;
3. Hesselman M., „Probleme de pedagogie contemporană”, Biblioteca Centrală Pedagogică, București, 1979.

INTEGRAREA ELEVILOR CU CES, ÎN ORELE DE MATEMATICĂ, PRIN EDUCAȚIE MAKER

profesor Georgescu Mioara, Școala Gimnazială “Anton Pann”, Craiova

Proiectul Erasmus “Talent Maker” a urmărit îmbunătățirea performanței școlare a elevilor proveniți din medii dezavantajate, precum și a elevilor cu CES. Proiectul a avut ca punct de plecare experiența unei școli din Catalonia, Spania și a promovat învățarea activă și creativă, implicând elevii în activități diverse, pe care ei înșiși le-au ales. Activitățile derulate în școală au explorat talentele și hobby-urile profesorilor, acestea devenind pilonii pe care s-a construit educația elevilor. Robotică, grădinărit, fotografie, ciclism sunt doar câteva exemple de ateliere care s-au putut desfășura cu succes.

Proiectul Talent Maker și-a propus să reducă decalajul inechitabil generat în timpul pandemiei între școlile cu resurse și majoritatea elevilor locali și școlile multiculturale cu mai puține resurse și o mai mare diversitate de elevi la clasă, școlarizând inclusiv elevi din medii dezavantajate și/sau cu CES. Scopul său este de a ajuta școlile primare multiculturale să îmbunătățească educația la distanță și față în față printr-o Metodologie inovatoare bazată pe Educația Maker și Promovarea Talentului. Proiectul promovează învățarea activă și creativă prin Workshop-uri la școală și Digital Capsule educative acasă pe care copiii le aleg singuri, profitând de talentele profesorilor școlii: robotică, gătit, cusut, grădinărit, fotografie, bricolaj și multe altele.

Maker Education trezește motivația interioară a tuturor de a crea, proiecta, modifica sau construi lucruri. O face într-un mod informal, jucăuș, colaborativ și, uneori, în mod funcțional. În acest proces, oamenii folosesc o rețea de învățare, cunoștințele lor diferite, pentru a construi ceea

ce și-au imaginat. Influențat de cultura DIY (Do It Yourself) sau recent DIWO (Do it with other), principalele beneficii ale Maker Education reprezintă dezvoltarea unui simț al sinelui și al comunității, îi inspiră pe toți să modeleze lumea noastră.

Educația *Maker* promovează o abordare mai flexibilă a învățării, fiecare copil și tânăr fiind îndemnat să descopere ceea ce îl pasionează utilizând instrumentele și procesele alese de el. Astfel, această abordare promovează învățarea bazată pe cercetare, experimentare, gândirea critică, rezolvarea de probleme, colaborare, perseverența și creativitate.

Filozofia *Maker* poate fi inclusă în curriculele tradiționale pentru a sprijini o abordare echilibrată și holistică a învățării, iar eu am folosit cu succes principiile educației *Maker* în orele de matematică la gimnaziu, aceste principii contribuind la o bună integrare a copiilor cu dificultăți de învățare, în special a elevilor cu CES.

În cadrul proiectului mai sus menționat s-a desfășurat un curs de formare pentru profesori, care a presupus, alături de parcurgerea suportului teoretic, derularea unor activități practice în cadrul școlii în care îmi desfășor activitatea. Fiind profesor de matematică, am implementat activități *Maker* în orele mele de la clasele a V-a și a VI-a, elevii participând cu multă bucurie la acestea. Voi prezenta în cele ce urmează un exemplu de activitate matematică bazată pe principiile educației *Maker*, care a avut drept scop recuperarea rămănelor în urmă în ceea ce privește calculul elementar.

Materialele necesare au fost: hârtie, carton, creioane colorate, foarfecă, lipici, coli imprimate cu rețea de pătrățele ca în caietele de matematică. În loc să cumpărăm, putem să reciclăm hârtie și carton, folosind foi din caietele scrise, care nu ne mai trebuie.

În cadrul activității, pe care am numit-o generic “Copacul înmulțirii”, am învățat: să confecționăm “Flori ale înmulțirii”, să realizăm “Mâinile magice ale înmulțirii cu 9”, să înmulțim folosind rețeaua de pătrățele, să asamblăm “Copacul înmulțirii”, să rezolvăm o problemă întâlnită în mod curent în viața de zi cu zi, să colaborăm și să cooperăm în echipă.

“Florile înmulțirii” și “Mânuțele magice ale înmulțirii cu 9”, din “Copacul înmulțirii”, au avut rezultatele corect completate pe petale, respectiv pe degetele, iar pentru asta s-a făcut verificare cu ajutorul rețelelor de pătrățele desenate și apoi numărate de fiecare copil.

Sub supravegherea profesorului, elevii au parcurs o serie de pași de lucru, precizați simplu și clar, sub forma instrucțiunilor următoare: (1) Colorează Floarea Înmulțirii, (2) Folosește rețeaua de pătrățele pentru a calcula corect rezultatele înmulțirii pe care le vei scrie pe petalele florii, (3) Decupează Floarea Înmulțirii, (4) Trasează pe o coală mare Copacul Înmulțirii sub forma unui brad reprezentat ca un triunghi isoscel, (5) Trasează conturul mâinilor tale pe o coală de carton și numerotează degetele de la 1 la 10, (6) Îndoind pe rând câte un deget, completează rezultatele înmulțirii cu 9 pe fiecare dintre degetele Mânuțelor magice, (7) Prima cifră a rezultatului înmulțirii cu 9 va fi numărul de degete până la cel îndoit, iar a doua cifră cifră a rezultatului va fi numărul de degete după cel îndoit, (8) Când am terminat sarcinile individuale de lucru, ajutam colegii să finalizeze activitatea lor, pentru ca la final să putem lipi toate Florile Înmulțirii în Copacul Înmulțirii pe care să-l fixăm la fereastra clasei, (9) Animăm Florile Înmulțirii în Scratch, (10) Căutăm și alegem personajele, (11) Încărcăm două personaje, (12) Alegem background, (13) Realizăm un dialog între cele două personaje – Primul personaj pune o întrebare, (14) Realizăm un dialog între cele două personaje – Al doilea personaj pune o întrebare, (15) Schimbăm background-ul și realizăm un dialog între cele două personaje în care să evidențiem înmulțirea cu ajutorul rețelei de pătrățele, (16) Schimbăm încă o dată background-ul și evidențiem completarea corectă a unei table a înmulțirii pe o floare.

La final am reflectat asupra unor idei alese de elevii participanți și am alcătuit probleme cu caracter practic, pornind de la acestea: (1) Dacă uităm tabla înmulțirii, folosim rețeaua de pătrățele pentru calcul, (2) La înmulțirea cu 9, îndoim acel deget corespunzător factorului înmulțit cu 9, (3) Folosim înmulțirea când cumpărăm mai multe produse de același fel, pentru a calcula prețul final.

Întrucât atelierul derulat de mine s-a bucurat de succes în rândul tuturor elevilor și a fost apreciat și de către elevii care se descurcă mai greu la matematică, precum elevii cu CES, aş vrea ca în viitor să încerc să desfășor la toate clasele activități bazate pe principiile educației Maker.

Folosirea activităților de bricolare / creare în procesele educaționale nu este o idee nouă. Ce aduce nou intrarea mișcării maker în educație este crearea unei comunități de educatori care își propun la modul conștient și proactiv să folosească tehnicile bricolajului și pedagogia din jurul acestei activități în procesul educațional. În cele mai multe cazuri (excepție fac țările nordice, Islanda, Finlanda și Marea Britanie), această mișcare este o inițiativă care vine de la profesori și educatori, nefiind impusă de la centru, cel puțin în primă instanță fiind o mișcare fără resurse exterioare de implementare (așa se și justifică întârzierea cu care ea apare în sistemele educaționale puternic centralizate, cum este școala românească). Comunitățile de makeri, fie că sunt din zona educației sau nu, transcend (sau au potențialul să o facă) instituții sau spații culturale, unind participanții prin dorința de colaborare și prin atitudinea încrezătoare că orice poate fi făcut și învățat în mod util și plăcut.

Bibliografie

1. Marsh, J., Kumpulainen, K., Nisha, B., Velicu, A., BlumRoss, A., Hyatt, D., Jónsdóttir, S.R., Levy, R., Little, S., Marusteru, G., Ólafsdóttir, M.E., Sandvik, K., Scott, F., Thestrup, K., Arnseth, H.C., Dýrfjörð, K., Jornet, A., Kjartansdóttir, S.H., Pahl, K., Pétursdóttir, S., Thorsteinsson, G. "Makerspaces in the Early Years: A Literature Review", University of Sheffield: MakEY Project, 2017
2. Peppler, K., Halverson, E., Kafai, Y. (coord.), "Makeology: Makerspaces as learning environments" (Vol. 1), New York, NY: Routledge, 2016
3. Rosa P, Ferretti F, Guimarães Pereira A, Panella F, Wanner M, "Overview of the Maker Movement in the European Union", EUR 28686 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2017

PROIECT EDUCATIV JUDEȚEAN „COPIL CA TINE SUNT ȘI EU”

**Profesor itinerant/de sprijin
Florentina Sanda Giurgiu
Școala Gimnazială „Puiu Sever” Ineu**

Lucrând cu elevi cu CES, am observat că nevoia lor principală este de a fi acceptați, de a fi priviți ca egali, atât de către cadrele didactice cât mai ales de către colegii lor. Sentimentul acela, când zâmbesc, pentru că și ei pot contribui la diverse activități din clasă și se simt utili și

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

implicați, acel sentiment le dă aripi să crească, să depășească bariera neputinței și a excluderii. E sentimentul acela care le crește încrederea în forțele proprii și îmi doresc să văd cât mai des acest lucru în rândul elevilor cu CES.

Școala fiind un mediu prielnic pentru copii să socializeze, integrarea școlară reprezintă o parte din procesul de integrare socială a acestei categorii de copii, iar acest aspect facilitează integrarea ulterioară în viața comunitară, prin formarea unor conduite, atitudini și capacități favorabile acestui proces.

De asemenea, integrarea copiilor cu CES, sub îndrumarea corectă și atentă a cadrelor didactice, permite celorlalți elevi să înțeleagă și să perceapă potențialul de a relaționa și de a participa la viața comunitară a semenilor lor care, din motive independente de voința lor, au nevoie de o abordare diferențiată a procesului de instruire și educație din școală.

Prin urmare am elaborat acest proiect educativ, care se desfășoară pe parcursul anului școlar 2022-2023, alături de alte cincisprezece școli din județul Bihor. Domeniul în care se încadrează este cel de educație incluzivă, civic voluntariat și se adresează preșcolarilor și elevilor din ciclul primar, gimnazial, liceal de la școlile de masă integratoare și din învățământul special.

Scopul acestui proiect este, conștientizarea elevilor asupra problematicei persoanelor cu dizabilități și a integrării lor în societate. Iar obiectivele urmărite sunt:

- formarea și dezvoltarea atitudinilor pozitive față de problematica persoanelor cu cerințe educative speciale, care să armonizeze relația individului cu celelalte persoane din comunitate;
- formarea sentimentului de respect, înțelegere, apreciere față de persoanele cu handicap, care să contribuie pozitiv la manifestarea și comunicarea acestora în societate;
- formarea capacității de empatizare cu persoanele speciale, ceea ce facilitează învățarea și înțelegerea faptului că “normalul” și “anormalul” sunt noțiuni relative;
- conștientizarea elevilor asupra propriei valori, precum și a valorii oricărui individ.

În cadrul proiectului s-au stabilit șapte activități diferite, toate acestea având ca scop integrarea elevilor cu cerințe educative speciale.

Activitatea 1: „Spiridușii lui Moș Crăciun”

Pe parcursul lunii decembrie, elevii vor juca rolul spiridușului secret. Vor adopta o atitudine pozitivă față de elevul cu CES, prin mici gesturi de bunătate: servesc elevul cu CES cu mici gustări, îl includ în jocul lor, îl aleg în echipă, îi vorbesc cu respect etc. Orice gest de omenie și de promovare a egalității. Elevii vor nota pe un bilețel, fiecare gest de bunătate și le vor aduna într-un recipient.

Activitatea 2: „Poveste”

Elevii vor asculta povestea „Each Kindness” de Jacqueline Woodson. Apoi vor purta discuții pe baza poveștii audiate: fapte bune, fapte rele, emoții, schimbarea finalului poveștii etc.

Activitatea 3: „Jocul complimentelor”

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Toți elevii și profesorul trebuie să ia câte o bucată de hârtie groasă și să o fixeze pe spate. Toată lumea se plimbă prin clasă și scrie câte un compliment pe spatele celorlalți elevi. Fiecare dintre elevi trebuie să adune cel puțin 2-3 complimente pe spate.

În funcție de vârsta copiilor, jocul poate fi adaptat, în loc de mesaje își pot desena cadouri.

După exercițiu, elevii citesc complimentele primite de la colegii lor. Ulterior, vor purta discuții despre modul în care s-au simțit, oferind și primind complimente în același timp.

Activitatea 4: „În ritm de dans”

Elevii sunt invitați să danseze atât individual cât și în perechi sau grup. Dansul mereu destinde atmosfera și creează noi conexiuni.

„Îmi pasă de cei din jur” voluntariat.

Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Economic „Partenie Cosma” vor

Activitatea 5: Activități de Elevii de la Oradea și Liceul

aduce zâmbetul pe chipul copiilor cu CES, prin oferirea unor pachete. Elevii cu CES de la Școala Gimnazială „Puiu Sever”, alături de voluntari, vor pregăti împreună masa de Paște.

De asemenea elevii de la Școala Gimnazială „Octavian Goga” împreună cu elevii de la Școala Gimnazială „Puiu Sever” Ineu vor oferi pachete elevilor de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1 Oradea. Împreună vor desfășura activități și jocuri de socializare.

Activitatea 6: „Concurs de afiș”

Se va realiza un afiș despre integrarea copiilor cu CES, un afiș care să aibă impact asupra celorlalți elevi, să îi sensibilizeze și să îi facă să-i accepte mai ușor pe colegii lor cu CES.

Activitatea 7: „Picnic cu baloane de săpun”

Se va organiza un picnic cu sau fără mici gustări. În cadrul picnicului copiii își vor construi propriul aparat de făcut baloane.

Materiale necesare pentru fiecare copil:

- 1 flacon de 0,5 l
- 1 șosetă sau tifon
- 1 elastic
- un vas cu apă
- săpun lichid

Modalitatea de realizare: Se taie partea de jos de la flacon, se întinde șoseta/ tifonul peste gaură și se fixează cu elasticul.

Se introduce partea textilă în apa amestecată cu săpun lichid.

Se suflă pe partea opusă (pe unde se bea apa din flacon). Și.....distracție!

Rezultatele calitative așteptate:

- empatizarea și sensibilizarea elevilor din școlile de masă, față de persoanele cu CES;
- acceptarea mai ușoară a diferențelor existente între indivizi, indiferent de contextul în care se află;
- petrecerea unui timp plăcut alături de colegi;

Rezultatele cantitative propuse: expoziție on-line de afișe, diplome, analiza activităților, CD-uri cu fotografii din timpul activităților desfășurate, auxiliar didactic –ghid de bune practici cu ISSN.

Diseminarea proiectului se va realiza prin următoarele activități:

- pe site-ul școlii organizatoare: <https://scoalaineu.ro/>
- pe grupurile de lucru WhatsApp și Facebook- grupul: Proiect educativ „Copil ca tine sunt și eu” 2022-2023 - <https://www.facebook.com/groups/649154090002089>

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

-la întâlnirile cu părinții elevilor implicați în proiect

Proiectul, prin activitățile realizate își dorește să integreze elevii cu CES din școlile de masă și să dezvolte empatia și prietenia în rândul acestora.

EDUCAREA EMOTIILOR ȘCOLARULUI MIC ȘI MOTIVAREA ACESTUIA PENTRU ACTIVITATE

Profesor învățământ primar, Grozavu Petronela
Scoala gimnazială „Prof. Constantin Dinca” Ulmeni

„Sa ne cunoaștem emoțiile”

Argument

Importanța inteligenței emoționale pune bazele dezvoltării oricărei persoane, dar mai ales în ceea ce-i privește pe școlari. Cercetările actuale au arătat că un nivel ridicat al abilităților intelectuale, dobândite în urma unei pregătiri de ordin cognitiv, nu este suficientă pentru o bună adaptare a individului la mediu, iar un nivel ridicat al abilităților socio-emoționale asigură indivizilor șanse mai mari să fie eficienți în ceea ce fac, să se accepte pe sine, să fie satisfăcuți de ceea ce întreprind și să aibă succes în viață. S-a mai constatat creșterea numărului de copii care prezintă o serie de probleme emoționale, precum furie, impulsivitate, tristețe și agresivitate. Neabordarea corectă a acestor probleme de ordin afectiv se reflectă direct în performanțele școlare și cooperarea cu cei din jurul său.

În condițiile în care dificultățile comportamentale la vârsta școlară își au rădăcina tot într-o gestionare defectuoasă a propriilor emoții, abilitatea de gestionare a reacțiilor la anumiți stresori devine esențială în relațiilor cu ceilalți. Copiii care își dezvoltă capacitatea de a empatiza și care învață cum să-și controleze furia vor ști să negocieze cu ceilalți fără să-i rănească și să renunțe la propriile nevoi.

Scopul: dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale copiilor de vârstă școlară mică;

Obiectivele proiectului

1. Dezvoltarea capacității de recunoaștere a emoțiilor principale manifestate la ei și la cei din jur;
2. Dezvoltarea abilității de a-și exprima emoțiile într-un mod adecvat;
3. Sporirea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii.

Grupul țintă: elevii clasei a –II-a

Activități săptămânale

Activitatea nr.1: „Suntem diferiți”

Obiectiv: Să conștientizeze faptul că fiecare e unic și că preferințele sunt diferite;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Descrierea activității:

1. Elevii sunt așezați în formă de cerc și fiecare se prezintă, spune câteva dintre preferințele lui. Apoi vor trage câte un bilețel cu numele unui coleg și vor nota preferința acestuia.

2. Cer elevilor să deseneze o casă și să o coloreze. După terminarea desenului, fiecare își prezintă casa. La final observă că fiecare a utilizat culori diferite, dar toate toți au desenat un spațiu de locuit.

Rolul acestei activități este de a încuraja exprimarea opiniei personale și de a sublinia faptul că fiecare poate avea o viziune diferită.

Activitatea nr.2: „Cum mă simt?”

Obiectiv: Să recunoască emoțiile (pozitive/negative);

1. În cadrul acestei activități copiii vor afla despre faptul că este natural ca orice om să aibă emoții, este natural să-și exprime emoțiile într-o manieră sănătoasă și că aceste emoții se observă de cele mai multe ori, după figură/mimică și comportamentul omului.

Fiecare copil va extrage câte un jeton, va trebui să mimeze emoția respectivă, apoi vom clasifica emoțiile pozitive/negative.

La finalul activității vom încerca să ștergem emoțiile negative și să le transformăm în emoții pozitive.

3. Activitatea nr.3: „Să-o ajutam pe Ica Șoricica”

Obiectiv: Să identifice emoțiile altor personaje;

1. Poveste terapeutică „Prietenii noi” copiii își dezvoltă empatia, asimilând modalități concrete prin care pot veni în ajutorul colegilor care au nevoie. După ascultarea textului au identificat emoția soricelului, iar prietenii reușesc să-l facă să-și învingă emoția negativă.

4. Activitatea nr.4: „Laboratorul sentimentelor”

Obiectiv: Să identifice cauzele emoțiilor;

1. În cadrul acestei activități elevii vor avea ca sarcină să completeze propoziția lacunară „Eu mă simt..... pentru că.....” .

La finalul activității elevii au fost premiați cu „Medalia fericirii” - pentru gestionarea emoțiilor.

CONCLUZIA

Dezvoltarea sensibilității față de diversele expresii emoționale, cunoșterea cauzelor și a posibilelor consensuri ale unui anumit compartiment emoțional, dar mai ales cunoașterea unor modalități prin care anumite emoții pot fi gestionate, sunt importante pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți, ajută copiii să se adapteze la mediul social și la situațiile complexe de viață.

Bibliografie:

1. DANIEL GOLEMAN, *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2001
2. MIHAELA ROCO, *Creativitatea și inteligența emoțională*, Editura Polirom, Iași, 2001

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ȘI EXTRAȘCOLARE ÎN EVOLUȚIA ELEVILOR CU CES

Profesor pentru învățământ primar Guleș Anca-Silvia
Profesor pentru învățământ primar Minda Corina
Liceul Teoretic “Alexandru Mocioni” Ciacova, Timiș

Educația incluzivă a devenit în ultimii ani o preocupare globală a societății.

În cadrul învățământului, au avut loc schimbări considerabile, cu privire la respectarea dreptului la educație și la egalizarea șanselor de succes.

Principala preocupare rămâne necesitatea ca societatea să își schimbe atitudinea față de copiii și de persoanele cu cerințe educaționale speciale, renunțarea la etichetarea acestora și încercarea tuturor de a le oferi o viață normală, în cadrul grupurilor din care fac parte.

Copilul cu CES are nevoie de sprijin pentru depășirea problemelor cu care se confruntă și de a fi integrat în societate.

Pentru copilul cu CES, a fi acceptat, înseamnă a-i oferi șansa de a-i fi înțelese particularitățile specifice în dezvoltarea sa, asimilarea cunoștințelor în ritm propriu, sprijin în reușita activităților în care este implicat.

Atitudinea pozitivă a grupului din care face parte copilul cu CES, sprijinul colegilor și al dascălului, încurajările din partea acestora, stimulează comportamentul și modul de comunicare al copiilor speciali. Un rol important în acceptarea și integrarea acestor copii îl au însă și adulții, care ar trebui să-i încurajeze pe toți copiii și să îi accepte pe cei diferiți, să fie solidari cu aceștia, să îi respecte.

Activitățile extracurriculare și extrașcolare au un rol foarte important în viața elevilor cu CES. Prin intermediul acestora, se poate realiza, mult mai ușor, socializarea, dezvoltă elevilor priceperi, deprinderi și aptitudini mai solide, deoarece, desfășurându-se în afara școlii, permit cunoașterea altor persoane, a unui mod diferit de viață, comunicarea cu alți copii.

Activitățile extrașcolare au un caracter atractiv, relaxant, copiii participând cu interes, bucurându-se cu ceilalți colegi, mai ales că, rolul dascălului este discret, lăsându-i să socializeze, să petreacă timpul împreună fără prea multe reguli, fără evaluări. De asemenea, aceste activități creează un mediu adecvat elevilor timizi, care, în mediul școlar, nu reușesc să se afirme.

Activitățile extracurriculare și extrașcolare precum, excursiile, vizitele, drumețiile, serbările școlare, permit o mai bună relaționare a copiilor cu societatea, creșterea interesului și prețuirea mediului înconjurător, a patrimoniului.

Vizionarea unor piese de teatru dezvoltă autocunoașterea, favorizează socializarea. Cultivarea gustului pentru lectură poate fi stimulată prin vizionarea unor filme, piese de teatru, dramatizări, serbări tematice.

Dascălul trebuie să găsească metodele potrivite prin care să-i atragă pe copii spre citit, să îi convingă că cititul le oferă posibilitatea de a se exprima mai ușor, de a-și îmbogăți cunoștințele și chiar de a se relaxa.

Jocurile asigură de asemenea o modalitate de socializare și integrare, deoarece se desfășoară în perechi sau grupuri, oferindu-le astfel copiilor cu CES șansa să comunice cu alți copii, să socializeze, fără teama de a fi respinși sau marginalizați, pe criterii de randament școlar scăzut.

În multe situații, elevul cu CES este marginalizat de elevi sau dascăli, pentru imposibilitatea acestuia de a rezolva sarcinile de lucru, pentru notele slabe obținute, dar și pentru tulburările sale de comportament. De multe ori, acești copii provin din familii cu o situație modestă, ai căror părinți nu comunică eficient cu aceștia. Astfel, copilul, simțindu-se respins de către cei din mediul familial, dar și școlar, intră în grupuri cu alte persoane marginalizate, cu un comportament, de multe ori negativ.

Participarea acestor copii la activități extracurriculare, îi poate ajuta pe aceștia să renunțe la comportamentul negativ, cu susținerea celor care participă la activități, deoarece, aceste activități au un caracter prosocial, care îi îndeamnă pe participanți la comportamente pozitive, constructive. Prin interacțiunea cu persoane care pot fi un model pozitiv, aceștia pot la rândul lor să se adapteze mediului pozitiv, adaptându-se societății și persoanelor acesteia.

Cadrele didactice, copiii și părinții acestora, trebuie să îi considere pe toți copiii egali, să îi integreze în grupurile lor, să lege prietenii, să îi încurajeze pe colegii lor cu nevoi speciale, oferindu-le posibilitatea de a dezvolta trăsături pozitive de caracter, să îi facem să se simtă parte din societatea în care trăim, fără teama de a fi respinși sau marginalizați.

Bibliografie:

1. Cucoș C., Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 1996
2. Cucoș C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000
3. Rosan A., Psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași, 2015

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE LA COPIII CU CERINȚE SPECIALE

Profesor: Hasineți Angela Geanina
Clubul Copiilor Caransebeș, Județul Caraș – Severin

Copilul cu cerințe educaționale speciale (CES) este în centrul atenției procesului instructiv-educativ, compensativ-recuperatoriu ce se desfășoară în unitate. Activitatea didactică este întregită și susținută de programe educative și recuperatorii cu accent pe socializarea și integrarea copiilor, iar aplicarea programelor de servicii personalizate asigură performanța și calitatea demersului.

Adaptarea curriculară este o prioritate determinată de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, iar curriculumul la decizia școlii, prin oferta de opționale vine să susțină și să dezvolte aptitudinile și abilitățile copiilor

Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea; sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu; formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic. Participarea copiilor cu CES la activități cultural-artistice constituie puncte de referință, jaloane care-i duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume. Serbările de Crăciun, de 8 Martie sau 1 Iunie, permit socializarea și valorizarea acestor copii.

Participarea la activități extracurriculare poate fi asociată cu scăderea delincvenței în rândul adolescenților. Una din explicațiile privind motivele corelației negative dintre delincvență și participarea la activități extracurriculare este că acestea din urmă au un caracter puternic prosocial, ceea ce încurajează adoptarea de norme comportamentale constructive.

Modelul psiho-social- raportează handicapul de societate plasând problema handicapului la interacțiunea dintre persoane și diferitele segmente ale sistemului social, astfel că societatea este cea care trebuie să se adapteze la persoanele care o compun, nu numai persoana să se adapteze societății. Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități.

Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Jocurile trebuie însă să fie adaptate. Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație, iar la cei cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate. Școala este de asemenea un mediu important de socializare.

Formele de integrare a copiilor cu C.E.S. pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite, integrarea individuală. Integrarea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructive-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Stilul de predare trebuie să fie cât mai apropiat de stilul de învățare pentru ca un volum mai mare de informații să fie acumulat în aceeași perioadă de timp. Acest lucru este posibil dacă este cunoscut stilul de învățare al copilului, dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să știm cum învață copilul. Unii elevi au nevoie de o terapie a tulburărilor de vorbire și de limbaj și de psihoterapie individuală și de grup. De asemenea copiii au nevoie de ajutor suplimentar din partea profesorilor și colegilor, fiind nevoie să primească în activitatea școlară conținuturi și sarcini simplificate.

Elevii ce prezintă tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați astfel încât consultarea psihologului, a medicului neuropsihiatru și terapia să fie facute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaționali (familie, cadre didactice). Consilierul școlar este și el de un real ajutor, el oferind consiliere.

Organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală jocuri, excursii, activități extrașcolare, activități de echipă au un impact benefic asupra elevilor cu CES.

Rolul activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza nu numai dezvoltarea capacităților creatoare, dar și socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la copii priceperi, deprinderi, abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială. Activitățile extracurriculare organizate împreună cu copiii cu CES au conținut cultural, artistic, științific, creativ.

Bibliografie:

- 1.<https://www.dascalidedicati.ro/impactul-activitatilor-extrascolare-la-copiii-cu-cerinte-speciale/>
- 2.http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/3786/1/Cotos_Impactul_ed_inluz.pdf

EDUCAȚIE FINANCIARĂ – GESTIONAREA BANILOR

Prof. psihopedagog Hodan Cătălina
Școala Profesională Specială „Sf. Stelian” Botoșani

În cadrul evenimentului „Zilele porților deschise la BNR” organizat de către Banca Națională a României, elevii au vizitat sediul agenției Suceava. Activitatea s-a desfășurat și în parteneriat cu părinții elevilor.

Astfel că, elevii au avut acces la informații referitoare la istoria, arhitectura și identitatea Băncii Naționale a României și au putut admira o colecție de monede și bancnote românești emise în perioada 1881-2003.

Prin acest proiect se urmărește însușirea de către elevi a unor noțiuni economice de bază și a unui vocabular financiar-bancar prin folosirea unor metode formale și non-formale de educație.

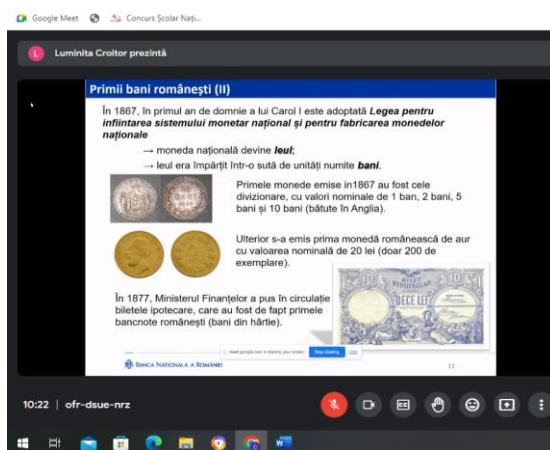
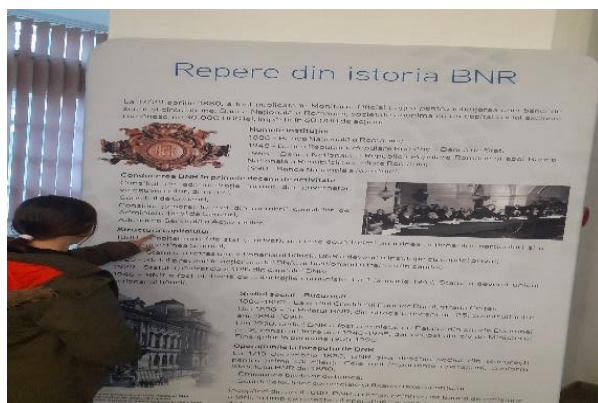
Banca Națională a României a lansat seria de videoclipuri animate “Educație financiară cu Ana și Radu”, un produs educațional care oferă elevilor, într-o manieră accesibilă și atractivă, explicații despre rolul băncii centrale, precum și noțiuni financiare și economice de bază: inflația, funcțiile banilor, bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv cererea și oferta. Această inițiativă se aliniază eforturilor BNR de a crește nivelul de educație și de incluziune financiară în rândul copiilor și tinerilor.

Principalele tematici educaționale promovate se referă la: economisire, credit, dobânda, cum să planifice o excursie.

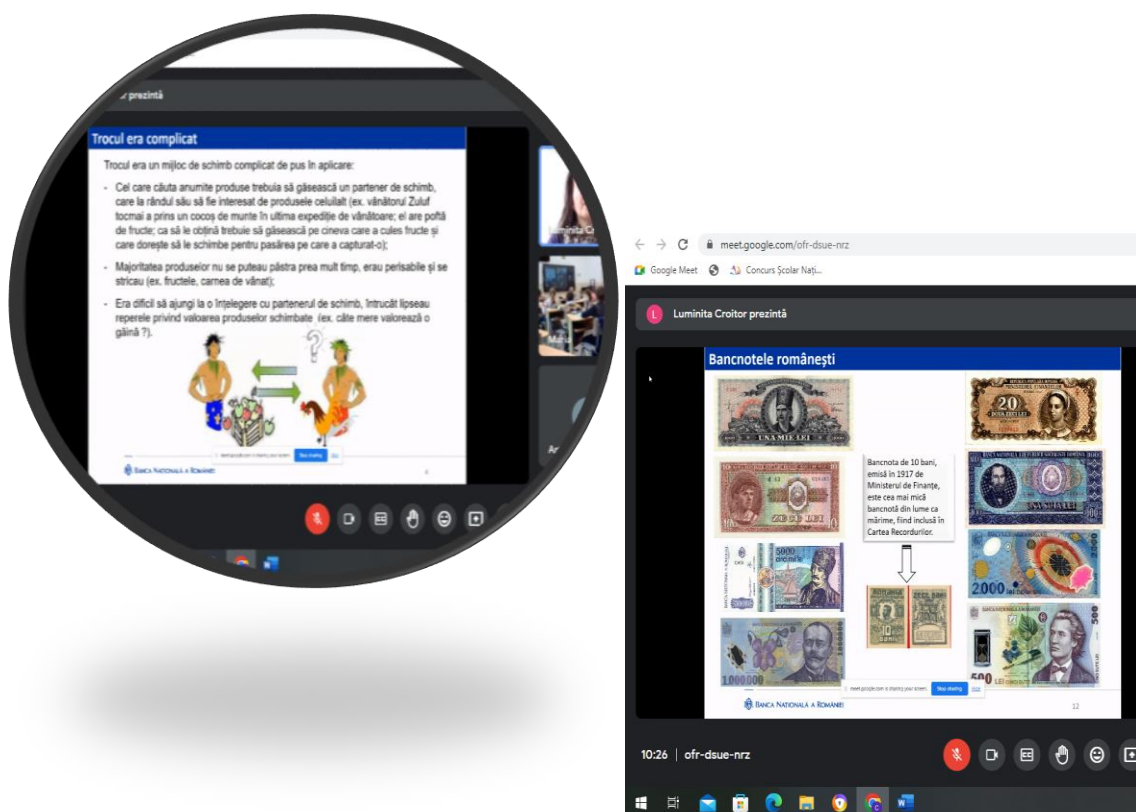
Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Activitatea s-a desfășurat atât fizic, prin vizita la sediul agenției, elevii având posibilitatea de a explora mediul, cât și online prin vizionarea de filme și materiale informativ-educative.

La sfârșitul vizitei elevii au primit materiale promoționale cu imagini și informații succinte despre activitatea Băncii Naționale a României și istoria monedei naționale.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE LA COPIII CU CES

Profesor Elena ILINA

Școala Gimnazială Nr. 1 Valea Danului, Argeș

Copiii cu cerințe educaționale speciale (CES) pot întâmpina unele dificultăți în dezvoltarea lor psihocomportamentală. Activitățile extrașcolare ar putea ajuta la îmbunătățirea evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES. Aceste activități pot varia de la sport și muzică, la voluntariat și cluburi școlare. Scopul acestei lucrări este de a explora impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES.

Este important să definim ce înseamnă "cerințe educaționale speciale". Acest termen se referă la elevii care au nevoi speciale de învățare datorate unor condiții fizice sau mentale, precum autismul, tulburările de învățare sau handicapul intelectual.

În ceea ce privește impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, există mai multe studii care au abordat acest subiect. Unele dintre aceste studii au descoperit că implicarea în activități extrașcolare poate avea efecte pozitive asupra dezvoltării sociale, emoționale și cognitive a copiilor cu cerințe educaționale speciale.

De exemplu, un studiu publicat în *Journal of Developmental and Physical Disabilities* a descoperit că participarea la activități sportive poate îmbunătăți stima de sine, relațiile sociale și abilitățile motorii ale copiilor cu tulburări de spectru autist. De asemenea, un alt studiu publicat în *Journal of Autism and Developmental Disorders* a constatat că implicarea în activități extrașcolare precum teatrul sau dansul poate crește abilitățile de comunicare și exprimare a emoțiilor la copiii cu autism. *Copiii sunt mesaje vii pe care le trimitem unor timpuri pe care nu le vom mai apuca.* (Neil Postman)

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Participarea la activități extrașcolare poate ajuta copiii cu cerințe educaționale speciale să dobândească abilități practice și experiențe care le pot fi de ajutor în viitor. Un studiu publicat în *Journal of Educational and Psychological Consultation* a descoperit că participarea la activități precum bucătăria sau grădinăritul poate îmbunătăți abilitățile de gătit și de gestionare a timpului la copiii cu dizabilități intelectuale.

Cu toate acestea, este important să luăm în considerare faptul că impactul activităților extrașcolare poate varia în funcție de fiecare copil în parte. Este posibil ca unele activități să nu fie adecvate pentru anumite condiții sau niveluri de dezvoltare.

Activitățile extrașcolare pot avea un impact pozitiv asupra evoluției psihocomportamentale a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Cu toate acestea, este important să se ia în considerare nevoile specifice ale fiecărui copil și să se ofere sprijin suplimentar în cazul în care este necesar.

Studiile efectuate asupra impactului activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale la copiii cu cerințe educaționale speciale au arătat că aceste activități pot avea un impact pozitiv asupra dezvoltării sociale, emoționale și cognitive a acestor copii. Participarea la activități extrașcolare poate ajuta la îmbunătățirea stimei de sine, a abilităților de comunicare și a relațiilor sociale, precum și la dezvoltarea abilităților practice și a experiențelor care le pot fi de ajutor în viitor.

Un alt studiu interesant publicat în *Journal of Intellectual Disability Research* a constatat că copiii cu dizabilități intelectuale care au participat la activități extrașcolare au avut performanțe mai bune la școală decât cei care nu au participat la astfel de activități. De asemenea, acești copii au arătat îmbunătățiri în ceea ce privește comportamentul și atitudinea față de școală.

Printre activitățile extrașcolare care pot avea un impact pozitiv asupra dezvoltării psihocomportamentale a copiilor cu cerințe educaționale speciale se numără sporturile, activitățile artistice și culturale, voluntariatul și activitățile recreative. Fiecare copil este diferit, iar activitățile care îi pot fi benefice depind de nevoile, preferințele și interesele individuale ale fiecărui copil.

Astfel, un copil cu autism ar putea beneficia de activități sportive care îi ajută să-și îmbunătățească coordonarea motorie și abilitățile sociale. În același timp, un copil cu dizabilități intelectuale ar putea beneficia de activități practice precum grădinăritul sau îngrijirea animalelor, care îl pot ajuta să-și dezvolte abilitățile de grijă și responsabilitate.

Este important ca activitățile extrașcolare să fie adaptate la nivelul de dezvoltare și capacitățile fiecărui copil cu cerințe educaționale speciale.

Activitățile extrașcolare pot avea un impact pozitiv asupra evoluției psihocomportamentale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, îmbunătățind stima de sine, abilitățile sociale și emoționale, precum și abilitățile practice și experiențele care îi pot fi de ajutor în viitor. Cu toate acestea, trebuie să fim conștienți de faptul că fiecare copil este unic și are nevoi, preferințe și interese diferite, iar activitățile extrașcolare ar trebui să fie adaptate la nivelul și capacitatea fiecărui copil cu cerințe educaționale speciale.

Trebuie să fim atenți la faptul că activitățile extrașcolare nu sunt o soluție unică pentru toate problemele și dificultățile cu care se confruntă copiii cu cerințe educaționale speciale. Aceste activități pot fi utile, dar nu ar trebui să fie singurul tratament sau soluție.

Să analizăm și faptul că participarea la activități extrașcolare poate fi costisitoare pentru familiile cu copii cu cerințe educaționale speciale. În acest sens, trebuie să existe o varietate de opțiuni pentru a fi accesibile și incluzive pentru toți copiii, indiferent de veniturile părinților.

De asemenea, trebuie să fim conștienți și de faptul că unele activități pot fi mai greu accesibile pentru copiii cu anumite tipuri de dizabilități sau nevoi speciale. În aceste cazuri, este important ca să existe adaptări și ajustări pentru a permite acestor copii să participe la activitățile extrașcolare.

Activitățile extrașcolare pot fi o modalitate eficientă și plăcută pentru a ajuta copiii cu cerințe educaționale speciale să-și dezvolte abilitățile, să-și îmbunătățească stima de sine și să-și facă prieteni noi. Cu toate acestea, trebuie să fim conștienți de faptul că nu toate activitățile sunt potrivite pentru toți copiii și că trebuie să existe o varietate de opțiuni accesibile și incluzive pentru toți copiii, indiferent de nevoile lor speciale.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Copiii cu cerințe educaționale speciale, inclusiv cei cu dizabilități intelectuale, fizice, de învățare sau de dezvoltare, pot avea nevoie de sprijin suplimentar pentru a-și dezvolta abilitățile și pentru a-și îmbunătăți evoluția psihocomportamentală. Activitățile extrașcolare reprezintă o modalitate eficientă prin care acești copii pot să-și dezvolte abilitățile, să-și îmbunătățească stima de sine și să-și facă prieteni noi. *Lumea redevine nouă cu fiecare copil care intră în viața noastră.* (Robert Brault)

În primul rând, activitățile extrașcolare pot ajuta copiii cu cerințe educaționale speciale să-și îmbunătățească abilitățile sociale. Acești copii pot fi adesea marginalizați sau excluși social, ceea ce poate duce la izolare și probleme de adaptare socială. Activitățile extrașcolare pot oferi o oportunitate pentru acești copii să-și îmbunătățească abilitățile de comunicare și să-și facă prieteni noi, prin intermediul unui context structurat și interesant pentru ei. De exemplu, un copil cu dizabilități fizice poate să participe la o activitate sportivă, unde poate să-și facă prieteni cu alte persoane care au aceleași interese și să-și dezvolte abilitățile sociale.

În al doilea rând, activitățile extrașcolare pot ajuta copiii cu cerințe educaționale speciale să-și dezvolte abilități academice și cognitive. Activitățile extrașcolare, cum ar fi cursurile de limbi străine sau matematică, pot oferi o oportunitate pentru acești copii să-și îmbunătățească abilitățile și cunoștințele într-un context distractiv și interesant pentru ei. De asemenea, aceste activități pot ajuta copiii cu dizabilități de învățare să-și depășească dificultățile academice și să-și dezvolte abilitățile de auto-învățare și de rezolvare a problemelor.

În al treilea rând, activitățile extrașcolare pot ajuta copiii cu cerințe educaționale speciale să-și îmbunătățească stima de sine și încrederea în propriile abilități. Acești copii pot avea adesea o imagine de sine scăzută sau o stare de disconfort în legătură cu propriile lor nevoi și limite. Participarea la activități extrașcolare poate ajuta acești copii să-și îmbunătățească stima de sine, să se simtă valoroși și apreciați pentru abilitățile lor și să-și dezvolte încrederea în propriile capacități.

În al patrulea rând, activitățile extrașcolare pot oferi o oportunitate pentru copiii cu cerințe educaționale speciale să-și exploreze interesele și pasiunile. Acești copii pot fi adesea limitați în ceea ce privește opțiunile lor de activități din cauza nevoilor lor speciale. Participarea la activități extrașcolare poate oferi copiilor cu cerințe educaționale speciale o oportunitate să-și exploreze pasiunile și interesele, să-și dezvolte abilitățile și să descopere noi posibilități.

Activitățile extrașcolare sunt foarte importante pentru evoluția psihocomportamentală a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Aceste activități pot ajuta copiii să-și dezvolte abilitățile sociale, academice și cognitive, să-și îmbunătățească stima de sine și încrederea în propriile capacități și să-și exploreze interesele și pasiunile. Participarea la activități extrașcolare poate fi un factor cheie în dezvoltarea copiilor cu cerințe educaționale speciale și poate contribui la îmbunătățirea calității vieții lor. *Fiecare copil vine pe lume cu mesajul că Dumnezeu nu este încă dezamăgit de oameni.* (Rabindranath Tagore)

Bibliografie:

DESIDERI, Lorenzo, LANCIONI, Giulio, MALAVASI, Massimiliano, *Step-Instruction Technology to Help People with Intellectual and Other Disabilities Perform Multistep Tasks: a Literature Review*, Journal of Developmental and Physical Disabilities, volume 33, New York, Editura Springer, 2021

MORÁN, Mª Lucía, HAGIWARA, Mayumi, RALEY, Sheida K. și colab., *Self-Determination of Students with Autism Spectrum Disorder: A Systematic Review*, Journal of Developmental and Physical Disabilities, volume 33, New York, Editura Springer, 2021

NICOLA, Ioan, *Tratat de pedagogie școlară*, Editura Aramis, București, 2000

ÎMPREUNĂ PENTRU COPII!!!

Profesor învățământ preșcolar: Iordache Mihaela
Liceul Teoretic "Mihai Viteazul" Vișina-Grădinița Izvoru, Dâmbovița

GHIDUL PĂRINȚILOR

Tipul de activitate: Activitate în parteneriat cu familia

Mijloc de realizare: Ghid informativ

Tema activității: Care sunt pașii de urmat atunci când observi că ceva nu e în regulă cu copilul tău?

Scopul:

- Informarea corectă a părinților cu privire la copiii cu nevoi speciale și înțelegerea reală a ceea ce este incluziunea

GHIDUL PĂRINȚILOR

Care sunt pașii de urmat atunci când observi că ceva nu e în regulă cu copilul tău?

Ai un copil de 1, 2 sau 3 ani și observi că ceva nu e bine în evoluția și dezvoltarea lui:

COMPORTAMENT

- nu te privește când vorbești cu el
- nu se întoarce când îl strigi
- este deranjat de sunete, zgomote puternice
- apar mișcări stereotipe: flutură mâinile, merge pe vârfuri, se învârtă în jurul propriei axe
- se joacă singur, (nu manifestă interes față de alți copii)
- nu stă locului o clipă, are o energie nepotolită
- se angajează în acțiuni riscante (nu percepe pericolul)
- este certăreț, gălăgios, solicitant, este agresiv (lovește adultul, alți copii etc.)
- are dificultăți în a-și aștepta rândul (de exemplu, la joacă)
- adoarme foarte greu, are preferințe alimentare
- plânge foarte ușor și se liniștește foarte greu; pot să apară crize de tantrum.

COGNITIV

- paletă restrânsă de jocuri și activități
- are dificultăți în menținerea atenției, este ușor distras de stimuli externi
- folosește adultul pentru a-și satisface anumite trebuințe (te ia de mână și te duce în acel loc, fără a indica ceea ce-și dorește)
- nu imită anumite gesturi motorii simple

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- nu urmează instrucțiunile, nu respectă regulile
- se plictisește repede de o jucărie.

LIMBAJ

- nu vorbește, vorbirea este greu inteligibilă
- nu emite vocalele sau onomatopee specifice (cum fac animalele, sunete din natură etc.)
- vorbește despre el la persoana a III-a singular („el joacă mașina”)
- repetă imediat sau mai târziu cuvântul sau întrebarea adresată
- nu execută, pare că nu înțelege comenzi, expresii simple („adu mingea”, „dă-mi mașina”, ”pune păpușa în căsuță” etc)
- nu inițiază și nu susține un dialog
- pronunția este deficitară, apar substituiți, omisiuni, distorsionări de sunete.

Primul pas este să te adresezi **medicului de familie** cu încredere, povestindu-i ceea ce ai observat. Medicul de familie poate să formuleze un bilet de trimitere spre un **medic specialist**, fie **psihiatrice pediatrică**, fie **neurologie pediatrică și să vă indice unitatea medicală (clinică, policlinică)** unde să vă adresați, ca să faceți o programare.

Medicul specialist va examina copilul, vă va pune întrebări despre evoluția sarcinii, nașterea copilului, primul an de viață și poate formula un **diagnostic medical** și recomandări privind: **tratament specific**, forma de școlarizare, pedagogie diferențiată, încadrare în colectivitate redusă de copii, unde să vă adresați pentru anumite **terapii specifice** pe care să le urmeze copilul (logopedie, stimulare cognitivă, terapie comportamentală, kinetoterapie, stimulare multisenzorială etc.)

NU VĂ SPERIAȚI, NU VĂ DESCURAJAȚI, NU DAȚI VINA PE NIMENI!!

Încercați să gândiți constructiv, toți membrii familiei!!

Cu cât depistarea problemelor copilului se face mai repede, cu atât șansele de reabilitare și recuperare sunt mai mari!

Studiile arată că șansele copilului de a crește, de a se dezvolta și de a obține rezultate mai bune cresc pe măsură ce părinții sunt mai implicați în educația copilului.

„Ceea ce fac părinții cu copiii acasă de-a lungul procesului de educație este mai important decât orice alt factor...” Desforges 2003

ÎMPREUNĂ PENTRU COPII !

Program de intervenție

Domeniul/obiectiv:

1. Cognitiv: Stimularea și dezvoltarea capacităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente:

Obiective:

Stimularea dezvoltării intelectuale prin exersarea și dezvoltarea proceselor psihice.

Exemple de activități de învățare:

Exerciții de stimulare a gândirii, memoriei, imaginației, atenției, limbajului, voinței

Criterii minime de apreciere a progreselor:

Să alcătuiască obiecte din corpuri mai mici (lego)

Să formeze grupuri de obiecte pe planșă magnetică

Să reproducă desene, elemente grafice, geometrice

Să mimeze acțiuni, comportamente

Metode și instrumente de evaluare: Aprecieri stimulative,

Observația,

Materiale manipulative.

2. Social-afectiv : Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social). Exersarea conduitei independente pentru integrarea socială.

Obiective:

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare verbală și nonverbală și a unei atitudini civilizate în relațiile cu ceilalți.

Exemple de activități de învățare:

Exerciții practice de comunicare nonverbală (gesturi cu semnificație socială) și verbală în vederea relaționării pozitive.

Jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite.

Criterii minimale de apreciere a progreselor:

Să recunoască gesturi și mimică facială.

Metode și instrumente de evaluare: Jocuri de rol,
Activitate practică ,
Aprecieri stimulative.

3.Psiho-motor:

Formarea și dezvoltarea componentelor psihomotricității (schema corporală, lateralitatea) și a formelor de prehensiune în vederea construirii comportamentelor adaptative.Dezvoltarea motricității generale în context social-integrator.

Obiective:

Organizarea schemei corporale și formarea imaginii de sine.

Stimularea motricității copilului pentru dezvoltarea capacităților motrice deficitare.

Educarea/ reeducarea prehensiunii în vederea construirii comportamentelor adaptative.

Exemple de activități de învățare:

Exerciții de numire și indicare a părților corpului său și ale unui partener.

Exerciții de cunoaștere a schemei corporale proprii /a partenerului.

Exerciții-joc de recunoaștere a schemei corporale proprii și a partenerului: în oglindă / pe un coleg.

Exerciții ludice de introducere a cuburilor cu orificiu pe un ac/ a mărgelilor pe sfoară/ a pieselor de șah pe tabla specială etc.

Exerciții de prindere a obiectelor de dimensiuni diferite, cu folosirea tuturor tipurilor de prehensiune (terminală, subterminală, subtermino-laterală, palmară, prin opoziție digito-palmară, latero-laterală).

Criterii minimale de apreciere a progreselor:

Să indice părțile corpului său și a unui partener.

Să manipuleze obiecte de dimensiuni diferite

Metode și instrumente de evaluare: Activitate practică,
Aprecieri stimulative,
Materiale manipulative,
Observația

4. Autonomie personală:*Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit. Formarea și exersarea conduitei independente pentru integrarea în plan social.*

Obiective:

Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară, sanitară și vestimentară.

Formarea și dezvoltarea deprinderilor de orientare, deplasare și relaționare în mediul social.

Exemple de activități de învățare:

Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie.

Exerciții practice de întreținere a igienei personale (față, dinți, păr, mâini, corp).

Exerciții practice de utilizare corectă a vestimentației și a încălțămintei.

Exerciții practice de recunoaștere a strazii și a zonelor învecinate școlii și casei.

Criterii minimale de apreciere a progreselor:

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Să aibă o postură corectă în timpul servirii mesei.

Să identifice și să utilizeze corect vesela și tacâmurile din bucătărie.

Să recunoască zonele de interes din vecinătatea casei și școlii.

Metode și instrumente de evaluare: Activitate practică,
Aprecieri stimulative,
Observația.

5. Comunicare și limbaj: *Exersarea abilității de receptare a mesajului verbal și nonverbal. Formarea abilităților în plan lexico-grafic.*

Obiective:

Receptarea semnalelor/stimulilor din mediul apropiat, cu acordarea de semnificații corespunzătoare.

Dezvoltarea abilității de imitare a unor activități/ modele acționale oferite de terapeut (alternarea rolului și imitare).

Exemple de activități de învățare:

Exerciții de ascultare și identificare a unor semnale sonore (zgomote, sunete, onomatopee).

Exerciții de imitare a unor sunete, gesturi, expresii mimico-faciale, acțiuni, cuvinte din repertoriul terapeutului.

Criterii minimale de apreciere a progreselor:

Să localizeze și să denumească zgomotele specifice mediului ambiant sau provocate.

Să identifice și să reproducă sunetelor emise de animale (onomatopee).

Să recunoască vociile persoanelor familiare.

Să imite sunete, gesturi, expresii mimico-faciale, acțiuni ale terapeutului.

Metode și instrumente de evaluare: Activitate practică,
Aprecieri stimulative,
Observația,
Materiale manipulative.

„Știi să mă joc cu copilul meu!”-exemple de jocuri care pot fi adaptate cu ușurință acasă de către părinți

JOCURI PENTRU FORMAREA AUTONOMIE PERSONALE

Jocul "*Fă ce îți spun!*"

Scop: identificarea părților propriului corp.

Obiective: să arate diferite părți ale corpului, să execute la comandă verbală diferite mișcări.

Desfășurarea jocului:

Propunătorul cere copiilor să așeze mâna dreaptă pe ochiul drept, pe ochiul stâng, pe genunchiul drept, pe genunchiul stâng. Să așeze mâna stângă pe cotul drept, pe piciorul drept. Să așeze simultan mâna stângă pe ochiul drept și dreapta pe ochiul stâng, și așa mai departe pentru alte părți ale corpului. Se lovesc cele două mâini una de alta, apoi genunchiul stâng cu mâna dreaptă, din nou cele două mâini împreună, apoi mâna stângă lovește genunchiul drept, cele două mâini se lovesc împreună, etc. Combinațiile pot fi variate la nesfârșit.

Adaptarea unei melodii care să ritmeze loviturile face ca participarea preșcolarilor să fie și mai totală.

Jocul "*Să așezăm masa*"

Scopul: recunoașterea poziției obiectelor față de propriul corp și stabilirea relațiilor dintre ele.

Obiective: să pună masa, să așeze corect farfuriile și tacâmurile.

Resurse didactice: set de menaj pentru păpușă.

Desfășurarea jocului:

Propunătorul cere copiilor să pună masă, să așeze farfuriile, apoi cuțitele și lingurile la dreapta și furculițele la stânga. Fiecare copil aranjează un tacâm complet, adoptând poziția care

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

îi este mai ușoară. Un copil așează masă cu patru tacâmuri fără să-și schimbe locul fixat. Ceilalți copii controlează dacă masă este pusă corect, așezându-se în chip de consemn. Pentru a corecta greșelile este invitat copilul care a pus masa să se așeze în fața fiecărei farfurii.

Jocul "**Numește-mă!**"

Scopul: denumirea și identificarea obiectelor de igienă (îmbrăcăminte, încălțăminte etc.)

Obiective: să denumească corect obiectele de igienă prezentate în mod natural și imagistic.

Resurse didactice: săpun, prosop, pastă și periuță de dinți, pieptăn, perie pentru păr, șampon, unghieră, forfecuță pentru unghii, periuță pentru unghii, hârtie igienică, batistă, șervețele din hârtie, imagini, desene cu unele obiecte de igienă.

Desfășurarea jocului:

Propunătorul va prezenta copiilor pe rând obiectele de igienă și le va cere să le denumească.

El va arată copiilor obiectul și va spune unui copil: "Numește-mă!". După ce s-au terminat denumit toate obiectele prezentate în stare naturală, propunătorul va cere copiilor să denumească obiectele prezentate imagistic.

Acest joc se poate organiza și sub formă de concurs, individual sau pe grupe în funcție de numărul copiilor. Fiecare copil (grupă) primește câte o bulină roșie pentru fiecare răspuns corect. La sfârșit se numără câte buline are fiecare copil (grupă).

Câștigător este copilul (grupa) care totalizează cele mai multe buline.

Jocul "**Săculețul fermecat**"

Scopul: identificarea și denumirea corectă a unor obiecte, în absența vederii, prin pipăit.

Obiective: să identifice și să denumească corect fructele aflate în săculeț, în absența vederii, prin pipăit.

Resurse didactice: mere, pere, nuci, prune, struguri, gutui, portocale, banane, mandarine, kiwi, lămâi, săculeț, o basma sau un fular.

Desfășurarea jocului:

Propunătorul va arăta copiilor fructele pe care le va pune în săculeț. El va lega la ochi câte un copil și îi va cere să ia în mână câte un fruct, să-l pipăie, să-l denumească și apoi să-l scoată afară din săculeț pentru a putea fi verificat de ceilalți dacă a denumit corect fructul. Dacă a ghicit denumirea fructului va fi dezlegat de la ochi și va continua jocul un alt copil, dacă nu a ghicit mai are dreptul la două încercări după care este eliminat din joc. După ce toți copiii au fost legați la ochi și puși să denumească fructele, copiii care au fost eliminați din joc vor primi pedepse hazlii.

Jocul se poate organiza și sub formă de concurs, pe grupe. La fiecare răspuns corect, grupa primește un punct, la fiecare răspuns incorect i se scade câte un punct. Câștigă grupa care totalizează mai multe puncte.

Jocul "**Inelușul**"

Scopul: cunoașterea părții drepte și stângi a propriului corp, cunoașterea prenumelui colegilor din grupa.

Obiective: să-și identifice corect mâna dreaptă și stângă, să spună corect prenumele colegilor.

Resurse didactice: un inel sau un cerculeț din metal.

Desfășurarea jocului:

Copiii sunt așezați în formație de cerc, cu față spre interior și dau din mâna în mâna un inel în timp ce spun următoarele versuri: "Iau cu dreapta, dau cu stânga. Iau cu dreapta, dau cu stânga. Stop! Inelul s-a oprit, De la cine l-ai primit?"

Copilul cu inelul în mâna își va numi colegul din dreapta sa. El mai poate fi întrebat: "Cerculețul îi vei da, Cine e la stânga ta?"

Jocul se repetă de mai multe ori pentru a da posibilitatea tuturor copiilor să răspundă la întrebările jocului.

JOCURI DE SOCIALIZARE

Jocul "*Să primim musafiri*"

Scopul:reactualizarea regulilor de comportare în timpul primirii unor musafiri,însusirea unor formule de politețe, educarea la copii a spiritului de ospitalitate și de sociabilitate.

Obiective:să interpreteze corect rolul de musafir și de gazdă,să elaboreze raspunsuri adecvate rolului asumat (musafir,gazda).

Resurse didactice:un buchet de flori naturale sau confecționate,veselă,biscuiți sau bomboane, pahare cu apa, tăvi mici.

Desfășurarea jocului

Propunătorul împreună cu copiii vor aranja înainte de începerea jocului 2-3 mese pentru musafiri și gazde. Se vor pune la îndemâna materialele necesare pentru servit.

Clasa va fi împărțită în două grupe:jumatate dintre copii vor fi gazde, iar ceilalți copii vor fi musafiri.Gazdele se vor aseza la mesele pregătite și vor aștepta musafirii.Propunătorul dă un buchet de flori musafirilor și acestia pleacă în vizită.Copiii vor fi îndemnați să-și reactualizeze impresiile avute cu ocazia unor vizite sau să țină seama de câteva momente:

- sunatul la ușa sau ciocanitul;
- oferirea florilor de către musafiri;
- adresarea mulțumirilor de către gazda;
- poftirea musafirilor să ia loc;
- discuții și informare reciprocă cu privire la evenimente recente;
- servirea musafirilor;
- despartirea musafirilor de gazde.

Reușita jocului depinde în mare măsură de alegerea a câte unui copil din ambele grupe (musafiri și gazde) care să conducă și să poarte dialogul, nefiind posibilă comunicarea între toți copiii.Eventual se vor repartiza roluri de adulți și de copii pentru a justifica diferențierea atribuțiilor în cadrul celor două categorii, musafiri și gazde.

În încheierea jocului se poate cânta de către toți copiii un cântec vesel, se poate recita în cor o urare.

Jocul "*De ziua mamei (tatei,bunicii)*"

Scopul:precizarea regulilor de comportare în florărie și a regulilor de oferire a unui buchet de flori.

Obiective:să ofere flori celor dragi,să-și exprime liber sentimentele în legatura cu ziua mamei (a tatei, a bunicii, a bunicului).

Resurse didactice: flori naturale sau artificiale (lucrate de către copii), bani (de carton).

Desfășurarea jocului:

Se va improviza într-un colț al clasei o florărie.Înainte de începerea jocului se vor stabili care dintre copii să interpreteze rolul de vânzător, mama (tata,bunică, bunic) și care pe acela de copil.

Vor fi propuși din rândul copiilor cei care să meargă la florărie.Dupa ce au cumpărat florile,copiii se vor îndrepta spre locul care reprezintă casa fiecăruia.În fiecare casă (delimitată prin trasarea cu creta sau cu alte semne, de exemplu cu cuburi,cu bucăți de sfoară, șiret sau stinghii subțiri), va fi plasată dinainte persoana careia i se va oferi flori.

În ambele etape ale jocului cumpărarea florilor,oferirea lor propunătorul va urmări cum se încheagă dialogul.În indicațiile care le va da copiilor cu rol de vânzător și cu rol de mama(tata etc.) va insista că acestia să urmărească cu atenție felul în care copiii solicită sau ofera florile.Se va preciza că în cazul în care copilul cumpărător nu stie să se adreseze să nu i se elibereze marfa și să fie pus în situația să însoțească alți copii,apoi să revină la florărie.Este de dorit că jocul să se repete pentru a pune pe toți copiii în situația de părinte și de copil.

Jocul "*De-a călătoria cu (tramvaiul,autobuzul,trenul)*"

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Scopul: fixarea cunoștințelor privind unele acțiuni și deprinderi în legătura cu folosirea diferitelor mijloace de locomotie de către călători. Deprinderea copiilor să cedeze locul adulților.

Obiective: să execute corect în calitate de călător toate acțiunile implicate de călătoria cu mijloacele de locomotie în comun (să-și cumpere bilet de călătorie, să urce pe o anumită ușa și să coboare pe alta, să-și perforzeze biletul de călătorie, să se poarte politicos și disciplinat).

Resurse: bani (de carton), bilete, compostor, geamantane.

Desfășurarea jocului

Propunătorul împreună cu copiii vor așeza scaunele imitând tramvaiul, autobuzul sau trenul (în compartimente și vagon).

Se vor fixa cele câteva roluri: casier, controlor, vatman (șofer, mecanic). Propunătorul va interpreta rolul de ghid pentru a da explicații cu privire la locurile pe unde trece în traseul fixat.

În desfășurarea fiecărui gen de călătorie se va urmări plasarea corectă a momentului și a locului de unde se cumpără biletele:

- la tramvai și autobuzele din oraș, de la oricare ghișeu de bilete din stații;
- la autobuz, în cazul unei călătorii ce depășește limitele localității, de la șofer, taxator sau de la casierul din autogara;
- la tren, la ghișeul de bilete din gara.

În cursul călătoriilor vor fi introduse unele activități specifice:

- în tren: așezarea geamantanului, lectura revistelor, cărților, luarea gustării, prezentarea билетelor la control;
- în autobuz: lectura ziarului, a revistei.

Regulile de comportare vor fi reamintite fiecare la momentul potrivit. Se va insista în cazul călătoriei cu trenul că să nu coboare nici un copil în stațiile intermediare, pentru a evita pierderea lui. De asemenea, se va putea diversifica acțiunea jocului introducând roluri diverse: mama, tata, bunici. Se pot, de asemenea, în unele variante propune roluri de persoane care însoțesc rudele la tren și în acest caz se pune accentul pe felul în care se face despărțirea între cei care pleacă și cei care rămân, stimulând copiii să-și interpreteze veridic rolul.

Orice variantă s-ar alege de către propunător accentul trebuie pus pe relațiile care se stabilesc între cei care călătoresc și cei care fac parte din personalul de deservirea mijloacelor de locomotie.

Jocul "**De-a magazinul**"

Scopul: actualizarea reprezentărilor și consolidarea acțiunilor în legătură cu procesul de vânzare- cumpărare, formarea capacității de a folosi corect diferite formule de politețe în relațiile cu personalul magazinului.

Obiective: să respecte succesiunea operațiilor într-un proces de cumpărare: să se informeze asupra mărfii necesare, să consulte vânzătorul, să cerceteze marfa, să solicite bon, să achite costul mărfii, să preia marfa de la locul de ambalare.

Resurse materiale: bani (de carton), în raioanele de pânzeturi tot ceea ce este necesar pentru păpușă,

- stofe, mătăsuri, rochițe și alte confecții; încaltaminte; în raionul de vase: vesela; în raionul de librărie: cărți, papetărie, jucării etc.

Desfășurarea jocului:

Jocul va fi precedat de o vizită la un magazin universal sau de prezentarea unor diapozitive cu aspecte dintr-un astfel de magazin. La începutul jocului se vor reaminti acțiunile principale desfășurate în magazin. Copiii vor fi solicitați să precizeze în mod independent regulile de comportare, după ce au asistat la o mică demonstrație efectuată de câțiva dintre ei. Vor trebui să răspundă la întrebarea: "Cum ai proceda dacă ai avea de făcut cumpărături la magazin, la fel sau altfel?" Propunătorul va alege vânzătorii în funcție de numărul raioanelor amenajate. Alegerea se va face de preferință la sugestia copiilor. Se va amenaja un loc de

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

plimbare-o strada sau un parc pentru că o parte din copii să intre în magazin și o parte să circule, să se plimbe până când magazinul se descongesează. În acest scop se pot constitui 2-3 grupuri de cumpărători, eventual 2-3 familii care merg să cumpere păpușilor cele necesare (aceasta datorită faptului că dimensiunile materialelor și obiectelor pot să satisfacă numai nevoile păpușilor).

JOCURI PENTRU ACTIVITĂȚILE DE LUDOTERAPIE

Ludoterapia reprezintă o tehnică prin care modalitatea naturală de expresie a copilului-jocul- este utilizată ca modalitate terapeutică în asistenta copilului cu probleme emoționale. Ea îi permite copilului să acționeze direct asupra lumii, la o scară redusă, jucându-se cu materiale și obiecte alese cu grijă, sub îndrumarea adultului, copilul își scoate la lumină trăirile, emoțiile ascunse pentru a putea fi conștientizate și înțelese. Propunătorul trebuie să accepte orice ar spune sau orice ar face copilul, căci acesta are nevoie să simtă că se poate manifesta liber și deschis într-o atmosferă caldă, prietenoasă.

Jocul "**Cine l-a strigat pe Martinel?**"

Scopul: dezvoltarea capacității de recunoaștere a vocii colegilor

Obiective: să ghicească cine l-a strigat.

Resurse didactice: un ursuleț, o basma sau un fular.

Desfășurarea jocului

Copiii sunt așezați în formație de semicerc, iar în fața lor se află un copil, legat la ochi, cu un ursuleț în brațe.

La începerea jocului, cadrul didactic face semn unui copil din semicerc care strigă: "Martinel!". Cel din mijloc își descoperă ochii, se îndreaptă spre cel care-l bănuiește că l-a strigat și-i pune ursulețul în brațe. Dacă a ghicit, schimbă rolurile între ei, dacă nu, trece din nou în mijloc, se leagă la ochi și așteaptă o nouă chemare a lui "Martinel". Dacă acesta nu reușește să ghicească, după 3 încercări, este înlocuit cu alt copil și jocul continuă.

Jocul "**Unde a sunat clopoțelul?**"

Scopul: dezvoltarea capacității de a se orienta în spațiu după auz.

Obiective: să ghicească locul unde a sunat clopoțelul.

Resurse didactice: un clopoțel.

Desfășurarea jocului

Copiii sunt dispuși în formație de cerc, cu mâinile la spate. Un copil stă în mijlocul cercului, cu fața acoperită cu mâinile.

Propunătorul are în mână un clopoțel. Odată cu începerea jocului, el se deplasează pe la spatele copiilor și pune clopoțelul în mâinile unuia, continuând să se deplaseze. La un moment dat strigă: "Gata!". Copilul care a primit clopoțelul sună din el scurt, apoi îl duce la spate și stă liniștit. Cel din mijloc își descoperă fața, se uită atent la copii că să surprindă vreo mișcare, apoi se îndreaptă spre cel pe care îl bănuiește că are clopoțelul, îl lovește pe umăr și-l cere. Acesta își duce mâinile în față și, dacă are clopoțelul, schimbă rolurile; dacă nu a ghicit, atunci se duce din nou la centru, își acoperă fața și jocul continuă în același fel. După câteva reluări, dacă nu reușește să ghicească, este înlocuit cu altul.

Jocul "**Rece, cald, frige.**"

Scopul: dezvoltarea perseverenței.

Obiective: să caute jucăria ascunsă, să respecte indicațiile primite.

Resurse didactice: o jucărie, o basma.

Desfășurarea jocului

Un copil este legat la ochi cu o basma. Copiii stau la locurile lor în timp ce unul dintre ei ascunde o jucărie.

La comanda propunătorului, copilul legat la ochi, își desfășoară basma și pornește în căutarea jucăriei ascunse. Când se apropie de jucărie, propunătorul împreună cu clasa spun: "cald", când e foarte aproape strigă: "frige", iar dacă se depărtează îl previn prin cuvântul: "rece". Jocul se

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate desfășoară prin îndrumarea copilului cu ajutorul acestor trei cuvinte, pâna găsește jucăria. Jocul se reia prin schimbarea copilului care caută jucăria ascunsă.

Jocul "**Voinicii**"

Scopul: dezvoltarea forței fizice.

Obiective: să-și tragă partenerul de concurs peste linia de control.

Resurse didactice: cretă, o riglă sau un bețișor mai gros.

Desfășurarea jocului

Copiii sunt așezați față în față, în perechi, cu piciorul drept pe linia de control. Pe sol se așază în

dreptul fiecărei perechi o riglă sau un bețișor mai gros.

La semnalul dat de cadrul didactic, fiecare copil apucă rigla cu ambele mâini și încearcă să-și tragă partenerul peste linia de control. Cei care reușesc sunt voinicii.

La organizarea jocului se va avea în vedere ca perechile să fie, pe cât posibil, cam de aceeași statură și cu aceeași greutate.

Jocul "**Lupul și oile**"

Scopul: consolidarea deprinderilor de alergare.

Obiective: să alerge cât mai repede.

Resurse didactice: cretă.

Desfășurarea jocului

În curte, propunătorul trasează terenul de joc care este un dreptunghi cu laturile lungi de 5-6 m, iar cele scurte de 2-3 m. În acest dreptunghi, reprezentând pădurea lupului va sta un copil (lupul). De o parte și de alta a dreptunghiului, la 4-5 pași de laturile lungi, stau risipiți ceilalți jucători "oile".

La semnal, oile trebuie să traverseze pădurea lupului care, în acest timp, încearcă să prindă câteva oi. Cei prinși devin lupi și prind și ei oile ramase. Jocul continuă pâna ce rămânene prins un singur jucător care va re începe jocul.

A)JOCURI PENTRU ACTIVITĂȚI MATEMATICE

Jocul "**Care este culoarea ta?**"

Scopul: recunoașterea și numirea corectă a culorilor.

Obiective : să identifice și să denumească culorile: roșu, alb, galben, albastru, verde, portocaliu, violet.

Resurse didactice: globuri decupate din hârtie glasată în culorile învățate, plicuri cu globuri decupate, un brad.

Desfășurarea jocului

Propunătorul va ridica un glob din hârtie, că să fie văzut de toți copiii. Este numit un copil să răspundă ce culoare are globul. Se va proceda la fel cu toate globurile de hârtie. Apoi li se cere copiilor să ridice și ei globurile care au aceeași culoare că al globului ridicat de propunător.

Se va numi un copil care alege din globurile lui, unul la fel cu al propunătorului, motivând de ce l-a ales, (este la fel).

În cea de-a doua modalitate, propunătorul va spune doar culoarea (roșie) fără să arate un glob. Copiii care au globuri cu această culoare (roșie) le vor ridica. Copilul numit va spune, motiva, de ce a ridicat globul de culoare roșie: "Eu am ridicat globul roșu pentru că ați spus roșu".

În încheierea jocului, copiii împreună cu conducătorul jocului vor împodobi un brad. În timpul acesta copiii vor spune ce culoare pun în brad, propunătorul va avea grijă că toate globurile să fie plasate după culoare. Va agăța el mai întâi un glob, copiii care au globuri de aceeași

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

culoare, le vor pune în brad. După ce bradul este împodobit, copiii fac o horă în jurul lui, cântând sau spunând versurile:

"Bradul îl împodobim

Cu globuri frumoase,

Unul, doi, prindeți-vă și voi

Ne sucim, ne învărtim

și deloc nu obosim,

Bradul îl împodobim".

Jocul "**Turnul cuburilor**"

Scopul: dezvoltarea acuității senzoriale și a memoriei, folosirea corespunzătoare a termenilor: "mare", "mai mare", "potrivit", "nepotrivit", "sus", "jos", "dreapta", "stânga".

Obiective: să ordoneze cuburile după mărime respectând și colorile.

Resurse didactice: 5 cuburi din carton de mărimi diferite, cu suprafețele 9, 16, 25, 36, 49 cm îmbinate prin lipire, suprafețele fiind diferite colorate (roșu, alb, negru, galben, albastru, verde).

Ordinea culorilor este aceeași la cele 5 cuburi.

Desfășurarea jocului

La desfășurarea jocului participă 2-3 copii, fiecare având material individual. Jocul se desfășoară sub formă de întrecere.

Se dau copiilor următoarele sarcini:

- Să așeze cuburile în ordinea crescătoare sau descrescătoare mărimii, respectând și culorile. De exemplu, sus să fie toate albastre sau în față să fie toate suprafețele galbene.

- Se pune în față copiilor un cub, ei trebuie să ghicească ce culoare este ascunsă (deoarece se văd numai 5 suprafețe). La început copilul se poate ajuta de un al doilea cub (pentru comparație), dar mai târziu, va rezolva sarcina numai pe bază de memorie.

Se pot folosi nouă cuburi din carton de aceeași mărime, la care, de asemenea, ordinea culorilor este aceeași, dar unele suprafețe sunt împărțite în diferite figuri geometrice colorate în diferite culori, încât copiii pot combina alcatuind diferite modele decorative (mozaic).

B) JOCURI PENTRU ACTIVITĂȚILE DE COMUNICARE

Jocul "**Telefonul fără fir**"

Scopul: dezvoltarea auzului fonematic și a capacității de concentrare a atenției.

Obiective: să recepționeze corect mesajul și să-l transmită mai departe.

Desfășurarea jocului:

Propunătorul spune primului copil din șir, la ureche, un cuvânt. Acesta, la rândul lui îl transmite următorului copil și tot așa mai departe până ce, mesajul ajungând la ultimul copil din șir,

Copiii sunt așezați șir, unul lângă altul, stau în picioare acesta îl rostește cu voce tare. Tuturor copiilor le place acest joc, pentru că, de obicei, la ultimul copil din șir

Sunt recomandate cuvinte uzuale, simple, cu un jung un mesaj distorsionat, care îi face pe toți să râdă. număr de silabe nu prea mare, de exemplu: mama, masa, lopata, mășină, păpușă etc.

Jocul "**Eu spun una tu spui multe**"

Scopul: însușirea corectă de către copii a formelor de singular și plural a substantivelor, precum și a deprinderii de a include corect în propoziții; dezvoltarea atenției și a memoriei vizuale.

Obiective: să aleagă corect jetonul cu una sau mai multe imagini și să exprime corect singularul și pluralul.

Resurse didactice: cartonașe cu diferite desene reprezentând un singur lucru sau ființă și altele reprezentând mai multe obiecte sau ființe de același fel.

Desfășurarea jocului

Pentru fiecare substantiv propus în joc vor exista două cartonașe, unul cu un singur element iar altul cu două sau mai multe elemente de același fel. Unul din cartonașe va fi pe masă iar celălalt repartizat copiilor în așa fel încât să existe atât pe masă cât și la copii cartonașe care

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

conțin un singur element și care redau mai multe elemente. Pe rând câte un copil vine la masă și alege un cartonaș. De exemplu, ridicând un cartonaș cu mai multe elemente copilul spune: "Eu am pe cartonaș mai multe flori". Copilul la care se află cartonașul cu o singură floare se ridică și spune: "Eu am cartonașul cu o floare". Apoi copilul formulează propoziția despre floare. Copilul care se află la masă trece la plural propoziția respectivă.

În partea a doua a jocului propunătorul spune un cuvânt la singular (sau plural), iar copiii trebuie să spună același cuvânt la plural-respectiv la singular. În continuarea jocului se vor alcătui propoziții în legătură cu cuvintele folosite în joc. De exemplu: "În grădină sunt flori multe" sau "Ionel a văzut o pisică".

CONCLUZII

"Eu pot să fac ceea ce tu nu poți face, iar tu poți face ceea ce eu nu pot face. Împreună putem face lucruri mari. Nimeni nu poate realiza vreodată singur ceea ce poate realiza prin parteneriat cu alții" (Maica Tereza)

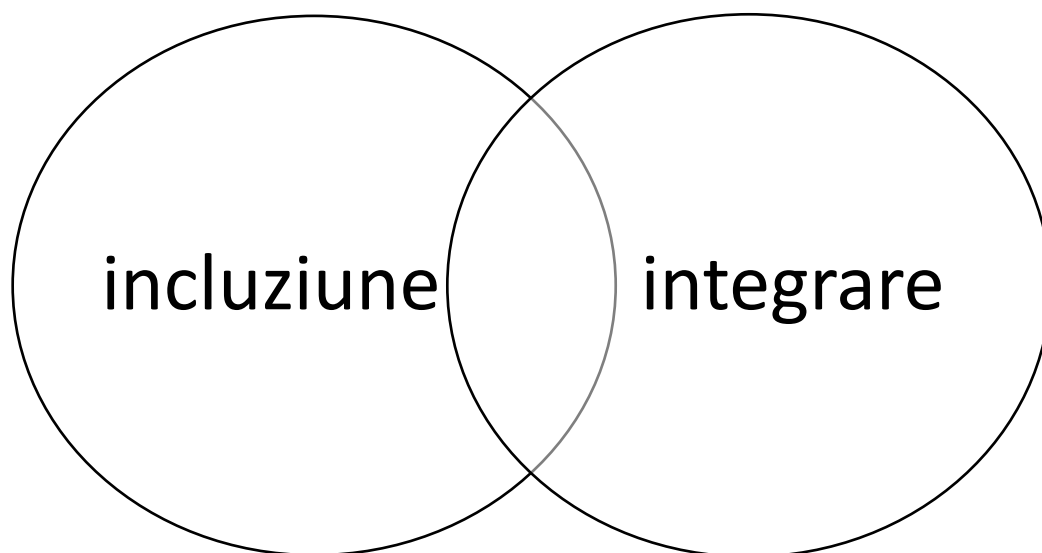
PROIECTUL ERASMUS + "EBEP-ELEVI CU NEVOI EDUCAȚIONALE SPECIALE"

**Profesor limba franceză, Ramona-Nicoleta Iordache,
Liceul Teoretic "Constantin Brâncoveanu", București
Profesor limba română, Cristina-Floreta Issa,
Liceul Teoretic "Constantin Brâncoveanu", București**

Educația de calitate îi ajută pe elevii cu deficiențe să atingă un nivel de dezvoltare individual cât mai aproape de cel normal prin acumularea cunoștințelor și deprinderilor școlare și sociale, prin formarea abilităților necesare învățării în școală și din afara ei, referindu-ne aici la deprinderi profesionale și cunoașterea vieții culturale în comunitate, prin asigurarea șanselor pentru continuarea pregătirii școlare.

Lucrarea noastră urmărește să aducă în atenție noi abordări în incluziunea, asistența psihopedagogică și integrarea socială a tânărului cu dizabilități, așa cum am gândit-o împreună cu partenerii noștri din Franța, Portugalia, Grecia și Italia.

Pornind de la Diagrama Venn care ne arată că incluziunea și integrarea au doar o mică parte comună, am construit un întreg proiect pentru metode și strategii de lucru cu copii cu CES care învață într-o școală incluzivă, deci alături de ceilalți copii pentru o mai bună adaptare socială.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

ANALIZA COMPARATIVĂ A CONCEPTELOR DE INTEGRARE ȘI INCLUZIUNE¹

INTEGRARE	INCLUZIUNE
Modalitate de atingere a normalizării	Orientarea și concentrarea acțiunilor școlii ca instituție deschisă pentru toți; Esența unui învățământ comprehensiv real prin adaptarea școlii la diversitatea copiilor dintr-o comunitate
<u>Presupune:</u> Focalizare pe elev / tânăr Examinarea elevului de către specialiști Diagnosticul rezultatelor Programe pentru elevi Plasarea în programe adecvate	<u>Presupune:</u> Focalizare pe clasă Examinarea elevului de către factori implicați în desfășurarea procesului instructiv educativ Crearea unui mediu adaptativ și a condițiilor de sprijinire a elevilor în clasă Strategii pentru profesori Colaborare în rezolvarea problemelor
<u>Pune accentul pe:</u> Nevoile “copiilor speciali” Recuperarea și beneficiile subiecților cu cerințe educative speciale Expertiză și intervențe specializate	<u>Pune accentul pe:</u> Drepturile și beneficiile tuturor copiilor Predare – instruire pentru toți Suport informal și expertiza cadrelor didactice specializate

Delimitări conceptuale

Cerințele educative speciale sunt necesități educaționale complementare obiectivelor generale ale educației școlare, necesități care solicită o școlarizare adaptată particularităților individuale sau caracteristice unei deficiențe, precum și o intervenție specifică, prin reabilitare corespunzătoare.

Categoriile de elevi cu cerințe educaționale speciale sunt de mai multe tipuri ;i este bine s[le diferențiem astfel :

Aria CES: CUNOASTERE SI INVATARE

Întârziere mintală / deficiență mintală / dificultăți severe de învățare

- deficiența mintală ușoară atunci când evaluarea funcțională evidențiază aspectele:
- limitări în planul dezvoltării cognitive;
- dificultăți în dezvoltarea percepției, psihomotricității, gândirii, memoriei, limbajului;
- dificultăți în procesul de socializare;

un CI de la 70-75 la 50-55 și un profil ce marchează inegalități în dezvoltarea intelectuală

- deficiența mintală moderată spre severă în cazul în care evaluarea funcțională evidențiază următoarele caracteristici:
- limitări în dezvoltarea cognitivă, care restrâng capacitățile de învățare;
- capacități funcționale limitate în planul autonomiei personale și sociale;
- dificultăți în dezvoltarea senzorială și motorie;

un CI situat între 55-50 și 25-20

- deficiența mintală profundă atunci când evaluarea funcțională relevă caracteristicile:
- limitări importante în planul dezvoltării cognitive;
- abilități perceptiv-motrice și de comunicare cu manifestare limitată;
- capacități funcționale foarte slabe în planul autonomiei personale și sociale;

un CI inferior valorii de 25-20

- Sindromul Down
- Dificultăți de învățare medii
- Discalculie
- Dispraxie
- Dislexie (tulburare de limbaj)

Aria CES : COMUNICARE SI INTERACTIUNE

- Autism
- Sindrom Asperger
- Intarzieri in dezvoltarea limbajului

¹ <https://proform.sns.ro/campanie-online/aspecte-motivationale-ale-invatariei-in-scoala-incluziva>

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Aria CES : CERINȚE SENZORIALE ȘI FIZICE

- Deficiențe vizuale;
- Deficiențe auditive;
- Deficiențe fizice și motorii;

Aria CES : CERINȚE SOCIALE, EMOTIIONALE ȘI COMPORTAMENTALE

- Hiperactivitate cu deficit de atenție (ADHD)
- Tulburări emoționale (afective și de comportament)

Ținând cont de aceste aspecte și de faptul că în liceul nostru sunt 6 elevi cu astfel de probleme, ne-am propus să participăm la toate reuniunile naționale și internaționale care vizează această temă și să ne perfecționăm în domeniul educației incluzive.

Astfel, dorim să vă prezentăm în această lucrare Proiectul Erasmus +”EBEP-Elevi cu nevoi educaționale speciale”.

Cele trei teme abordate de proiectul nostru sunt:

1. Aptitudinile și competențele digitale
2. Formarea inițială și continuă a profesorilor, a formatorilor și a celorlalte cadre didactice
3. Incluziunea, promovarea egalității și a non-discriminării

Proiectul se bazează pe un parteneriat între 5 școli cu elevi de la ciclul primar până la liceu, urmărind astfel învățământul adaptat pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (EBEP) precum handicapul locomotor, senzorial, cognitiv, alofon, etc.

Acești elevi au nevoie de metode de lucru adaptate nivelului lor și condiții de învățare personalizate. Astfel ne-am propus 4 obiective.

Am pornit de la constatarea că încercăm toți să includem cât mai bine acești elevi, ținând cont de formarea noastră academică sau națională, dar fără o dimensiune europeană. Întrebarea: “Oare cum fac ceilalți?” a rămas în centrul reflecției noastre. Calea profesională este uneori crucială pentru acești elevi și descoperirea unui alt sistem de formare este foarte importantă. Ne dorim să însoțim reușita acestor elevi și după finalul liceului.

Al doilea obiectiv vizează dezvoltarea competențelor digitale și ameliorarea cunoștințelor cadrelor didactice în acest sens. Societatea este din ce în ce mai mult digitalizată, sporind mult diferențele dintre elevi și mai ales față de cei cu CES. Unul dintre obiectivele noastre este de a spori la timp și competențele TIC ale profesorilor.

Ne punem din nou întrebări despre principalii formatori din celelalte școli și care sunt relațiile și instrumentele folosite de aceștia pentru a lega elevii cu CES de lumea profesională. De aici a rezultat al treilea obiectiv, de a observa relațiile pedagogice între diferiții actori ai educației și lumea profesională.

Obiectivul al patrulea vizează promovarea incluziunii ca parte a călătoriei civice: descoperirea proiectelor instituției partenere ar putea să amelioreze activitățile noastre și să ne permită să începem să ne gândim la viitoarele proiecte în instituția noastră.

Bineînțeles că așteptăm rezultate finale precum :

- mai bună incluziune a elevilor cu CES, cu scopul de a ameliora condițiile lor de învățare și sociale în cadrul instituției de învățământ, deci urmărim dezvoltarea personală a elevilor în cauză
- ameliorarea competențelor digitale într-un cadru de referință definit de educația națională și mai ales incluziunea și rezolvarea nevoilor diversificate datorită învățământului digitalizat, dezvoltarea simțului civic prin gândirea critică și cultura digitalizării
- o deschidere a tuturor actorilor educației către noutate și o mai bună cooperare în munca în echipă pentru dezvoltarea încrederii personale. Acest lucru conduce și spre proiecte viitoare ce ar ameliora motivația elevilor.
- promovarea limbii franceze și a limbii engleze, precum și ameliorarea competențelor lingvistice ale profesorilor și ale elevilor.

CLG Jean-Jacques ROUSSEAU, Franche-Comté, localitatea Voujeaucourt, Franța lucrează și cu profesori -maiștri, învățători specializați pe secțiuni profesionale adaptate, cadre didactice care sunt adesea specializate printr-un certificat CAPPEI (certificat de aptitudine profesională relativă la practicile educației incluzive), o diplomă ce le permite să predea acestor elevi cu nevoi educaționale speciale. În proiectul nostru sunt implicați de asemenea directorii de instituții, inspectorii școlari, profesorii de sprijin cu scopul de a înțelege și integra mai bine diferitele aspecte ale incluziunii pedagogice, de sprijin, administrative și instituționale.

Experimentați în învățământul adaptat, colegiul francez va prezenta cum lucrează cu acești elevi speciali cu sprijinul profesorilor însoțitori care dau informații de ordin teoretic, general, în timp ce profesorii

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

liceului profesional asigură apropierea de o meserie, începând cu vârsta de 13 ani, în domeniul SASH (Igiena alimentației, servicii și locuință). Acest curs le permite elevilor să obțină o diplomă de tip CAP (certificat de aptitudini profesionale). Alte diplome le sunt disponibile grație incluziunii la cursurile teoretice.

Liceul Teoretic „Constantin Brâncoveanu”, București, România propune de asemenea metode de lucru diferențiate pentru elevii cu CES, metode bazate pe capacitatea profesorilor de a ajuta elevii să crească și să ducă o viață socială și profesională împlinită. În timpul vizitei prevăzute în România, liceul nostru își propune reuniuni cu experți de la Universitatea «Carol Davila » care să deschidă noi perspective în înțelegerea elevilor cu nevoi speciale. Vom pune în aplicare workshopuri cu sarcini facile, care să conducă elevii cu nevoi speciale spre rezultate interesante: chestionar pe teme europene, discuții libere despre turism și învățământul în școlile partenere, reprezentarea gestuală a cuvintelor în limba engleză sau în limba franceză, flash-mob cu melodiile tradiționale ale fiecărei țări participante. Vizitele în împrejurimile liceului și în București poate aduce invitaților imaginea completă a situației unui copil cu dificultăți și posibilitățile sale de incluziune socială (Access City).

Scuola Secondaria 1 grado "Cosmo Guastella", Misilmeri, Sicilia, Italia este sediul Observatorului contra abandonului școlar. Școala organizează în fiecare an un concurs la care participă toți elevii cu CES. Este o bună ocazie să lucreze în echipă, să fie motivați. Este competiție frumoasă în care se pun în valoare respectul, toleranța, drepturile omului și învățarea prin descoperire și colaborare. În plus, vor utiliza muzica și arta pentru a produce aceste deprinderi ale învățării într-un mod cât mai amuzant.

Școala „Geniko Lykeio Kavala”, Kavala, Grecia va pune accentul pe creativitate și inovație prin artă, muzică și TIC cu scopul de a încuraja toleranța între elevi.

Agrupamento de Escolas André Soares, Norte, Braga, din Portugalia are elevi cu CES în toate clasele, la toate nivelele de studiu. Ei posedă o unitate specializată în sprijinirea acestor elevi cu grave probleme de handicap.

De asemenea, ei au în vedere și elevii migranți care nu au reușit să învețe limba portugheză și care au probleme de integrare din acest punct de vedere.

Evaluarea proiectului ne va aduce spre analiza rezultatele acestor elevi. Reușita școlară a copilului cu CES indică atât dorința și capacitatea elevului de a se adapta la cerințele muncii școlare, cât și preocuparea și capacitatea cadrului didactic de a crea un mediu școlar predominant „selectiv” sau „adaptativ”. Succesul școlar este un „barometru” al gradului de adaptare școlară a elevului, fără a fi un scop în sine, așa cum poate deveni el în unele cazuri.²

Ca un principiu general se poate reține ideea că „adaptarea procesului instructiv- educative se face prin raportare la posibilitățile intelectuale, la interesele cognitive, la ritmul și stilul de învățare al elevului, și nu după criteriul vârstei cronologice.”³ Orice progres înregistrat în activitatea de învățare, în sensul depășirii unei dificultăți anterioare se asociază cu ideea de succes școlar.

Proiectul prezentat a fost realizat cu sprijinul financiar al Comisiei Europene prin Programul Erasmus +, iar această publicație reflectă strict opiniile autorilor ei, Comisia Europeană nu este responsabilă de modalitatea de utilizare a informațiilor conținute.

Bibliografie:

1. Alois Gherguț- *Educație incluzivă și pedagogia diversității*, Editura Polirom , Iași, 2016
2. Amalia Diaconu, Diana Aprodu - *Instruirea diferențiată a elevilor*, suport de curs realizat în cadrul Proiectului cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operational Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 POSDRU/87/1.3/S/62631 “*Formarea continuă a profesorilor de științe tehnologice în societatea cunoașterii*”
3. Doina Sălăvăstru – *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași, 2004, Păcurari, O., Ciohodaru, E., Marcinschi, M., Constantin, T. (2005)- *Să ne cunoaștem elevii*, Educația 2000+, București.

Sitografie:

<https://proform.snsh.ro/campanie-online/aspecte-motivationale-ale-invatariei-in-scoala-incluziva>
<https://eduacces.ro/ro/resources/psihopedagogia-copiilor-cu-dificulti-de-nvare/document/152>

² <https://eduacces.ro/ro/resources/psihopedagogia-copiilor-cu-dificulti-de-nvare/document/152>

³ <https://proform.snsh.ro/campanie-online/aspecte-motivationale-ale-invatariei-in-scoala-incluziva>

PROIECT DE EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE

Prof. ISTRATE ISABELLA MARIA

CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ SF.

ANDREI

GURA HUMORULUI

PROIECT DE EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE-în cadrul Proiectului Mondial

Eco-Școala - „*Ziua mondială pentru alimentație sănătoasă -16 octombrie*”

ARGUMENT:

„Sănătatea e darul cel mai frumos și mai bogat pe care natura știe să-l facă” spunea filozoful **Michel de Montaigne**. Alimentația joacă un rol foarte important în menținerea sănătății de-a lungul întregii vieți. Cercetările au evidențiat că anumite dezechilibre nutriționale la vârstele mici pot fi incriminate drept cauze ale întârzierilor de dezvoltare intelectuală a copiilor, ale afecțiunilor metabolice și cardiovasculare la vârsta de adult.(Stănescu Popp, 2006).

Educația pentru sănătate este una dintre componentele educației pentru societate ce reprezintă o pârgă importantă de acțiune asupra dezvoltării fizice și psihice optime a școlarilor, starea de sănătate a acestora fiind o garanție a reușitei tuturor demersurilor educative întreprinse în clasele mici.

Pe 16 octombrie, în întreaga lume, se sarbătorește Ziua Mondială a Alimentației. Activitatea are ca scop familiarizarea elevilor cu semnificația zilei de 16 octombrie, evidențierea rolului unei alimentații sănătoase și am dorit să învățăm copiii cât de important este să ne alimentăm corespunzător, cu produse benefice pentru sănătatea noastră.

În această perioadă oferta pentru hrană este extrem de variată, pericolele legate de boli cauzate de alimentația necorespunzătoare a crescut foarte mult. Obezitatea la copii este în continuă ascensiune, atât din cauza produselor zaharoase consumate de aceștia, cât și cantităților de zaharuri din majoritatea produselor alimentare. În cadrul acestui proiect am dorit să prezentăm piramida alimentelor, pentru a observa principalele alimente sănătoase care trebuie să fie consumate de orice copil sau adult, ponderea consumării acestora în decursul unei săptămâni, recunoașterea, observarea, gustarea fructelor și legumelor proaspete, importanța consumării de fructe și legume proaspete.

SCOPUL PROIECTULUI

Formarea și dezvoltarea unor deprinderi și atitudini care să promoveze adoptarea unui stil de viață sănătos, a unui comportament alimentar corect, de menținere a sănătății fizice și mentale optime, dezvoltarea armonioasă și fortificării organismului pentru adaptarea lui la condițiile mediului ambiental natural și social.

OBIECTIVELE PROIECTULUI:

La sfârșitul activității elevii vor fi capabili:

- să cunoască semnificația zilei de 16 octombrie – Ziua Alimentației;
- să identifice alimentele sănătoase care trebuie să fie prezente în viața de zi cu zi;
- să cunoască efectele nocive pe care consumul excesiv de produse zaharoase îl are asupra corpului uman;
- să identifice legume și fructe;
- să înțeleagă importanța consumului de legume și fructe proaspete;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

GRUPUL ȚINTĂ: elevii clasei a V-a C

LOCUL DESFĂȘURĂRII: sala de activități extracurriculare

PERIOADA DE DESFĂȘURARE: 17 OCTOMBRIE 2022

RESURSE:

<i>Resurse umane:</i> elevii clasei a VI-a D cadre didactice	<i>Resurse materiale:</i> laptop, videoproiector Fructe proaspete Planșe Coli de desen, creioane colorate

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII:

- Anunțarea directă a elevilor și a familiilor lor despre tipul de activitate ce se dorește a fi implementat;
- Stabilirea inventarului de resurse: umane și materiale;
- Punerea la dispoziție a materialului didactic specific temei abordate
- Organizarea și desfășurarea activităților:

”Călătorie în lumea alimentelor ”

Alimentație sănătoasă – discuție liberă despre alimentație și de a mânca sănătos.

Prezentarea unui material în Power Point cu grupe de alimente sănătoase;

Joc: ”Recunoaștem ce fruct sau legumă am gustat”

- Monitorizarea și evaluarea activității;
- Jocul „*Ce sunt eu*”.
- Realizarea unor meniuri sănătoase

REZULTATE OBȚINUTE:

- realizarea unei expoziții cu lucrări ale elevilor „presărate” cu imagini și pliante specifice;
- cunoașterea semnificației zilei de 16 octombrie – Ziua Alimentației;
- identificarea alimentelor sănătoase care trebuie să fie prezente în viața de zi cu zi;
- cunoașterea efectelor nocive pe care consumul excesiv de produse zaharoase îl are asupra corpului uman;
- înțelegerea importanței consumului de legume și fructe proaspete;

IMPACT:

Elevii vor învăța mai multe lucruri despre păstrarea sănătății prin formarea unei atitudini pozitive față de hrana sănătoasă;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Ei vor cunoaște și promova obiceiuri și atitudini alimentare bazate pe consumul alimentar de nutrienți conform nevoilor nutriționale din perspectiva celor 5 grupe alimentare : cereale/legume și fructe/ carne, pește, ouă/ lapte și produse lactate/ dulciuri și grăsimi;

MODALITĂȚI DE EVALUARE:

Expoziție cu lucrări specifice temei, aprecieri verbale, aplauze, încurajări; realizarea unei expoziții cu fotografii din timpul activității

DISEMINAREA REZULTATELOR:

- Pagina de facebook a școlii

ASPECTE DE LA ACTIVITĂȚI:

ACTIVITĂȚILE EXTRAȘCOLARE ȘI CONTRIBUȚIA ACESTORA LA EVOLUȚIA PSIHOCOMPORTAMENTALĂ A ELEVILOR CU CES

**Autori: profesor de educație fizică și sport Lazaric Ștefan,
Școala Gimnazială „Avram Iancu”, Bistrița
Profesor de limba engleză Lazaric Anca,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”, Bistrița**

În zilele noastre, unitatea de învățământ trebuie să fie pregătită să facă față unor cerințe tot mai complexe din partea societății contemporane și să își revendice locul său în viața copiilor pe care îi educă, dar și în centrul comunității. Deschiderea spre nou se realizează datorită cadrelor didactice pregătite, care intervin în favoarea acestei dezvoltări continue a școlii. Incluziunea este o problemă de mare actualitate, care se poate realiza prin diferite căi de către cadrele didactice. Fie prin metode formale, fie prin metode non-formale și activități extrașcolare, profesorul are posibilitatea să includă toate tipurile de elevi în activități și să facă elevii să înțeleagă diversitatea și să o accepte.

Activitățile extrașcolare sprijină promovarea imaginii instituției școlare. Activitățile de acest gen, cu o deosebită influență formativă, au la bază toate formele de acțiuni turistice, ateliere de creație, concursuri și parteneriate cu alte instituții. Activitățile extracurriculare dau o alternativă sănătoasă, practică și creativă de a ocupa timpul liber al elevilor, instituția de învățământ ce promovează astfel de activități beneficiind de imaginea pozitivă binemeritată, atât la nivel local, cât și județean sau național. Activitatea extracurriculară e o componentă educațională valoroasă și eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenție, adoptând el, în primul rând, o atitudine deschisă și inovativă, atât în modul de realizare al activității, cât și în relațiile cu elevii, asigurând o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor.

De multe ori elevii care provin din medii defavorizate nu reușesc să se integreze singuri în colectivul de elevi cărora aparțin, clasa din care fac parte. Acest lucru este parte din cauza colegilor care nu sunt învățați cum să accepte toți colegii în egală măsură, parte din cauza unor complexe proprii pe care acești elevi le dezvoltă, dar, din păcate, sunt situații în care vina este a cadrelor didactice. Eșecul de a se integra și de a fi integrați în colectiv are de cele mai multe ori ca și rezultat abandonul școlar timpuriu.

Activitățile extrașcolare pot veni în întâmpinarea acestei probleme. Este bine cunoscut că educația formală are un set bine definit de caracteristici. Ori de câte ori una sau mai multe dintre acestea este absentă, putem afirma cu siguranță că procesul educațional a dobândit caracteristici de bază non-formale. În educația non-formală participarea elevului este voluntară. Educația non-formală este planificată, centrată pe elev și are o abordare educațională flexibilă, fără creditare oficială sau certificare. Procesul educativ în educația non-formală are un curriculum și o metodologie mai flexibile. Activitățile sau lecțiile de educație non-formală pot avea loc atât în afara instituțiilor cât și în școli, în diferite contexte. Nevoile și interesele elevilor sunt luate în considerare. Procesele educative bazate pe o metodologie și un curriculum flexibil, capabile să se adapteze la nevoile și interesele elevilor, pentru care timpul nu este un factor prestabilit, cu siguranță nu corespund educației formale, dar se încadrează în așa-numita educație non-formală.

Dintre multiplele avantaje ale educației extrașcolare, putem aminti următoarele care sunt grăitoare pentru utilitatea acestui tip de educație în special pentru copiii care provin din medii dezavantajate:

- valorificarea timpului liber al elevilor, din punct de vedere educațional;
- oportunități pentru valorificarea experiențelor de viață ale elevilor, prin cadrul mai flexibil și mai deschis și prin diversificarea mediilor de învățare cotidiene;
- participare voluntară, individuală sau colectivă; -
- modalități flexibile de a răspunde intereselor elevilor - gama largă de activități pe care le propune și posibilitatea fiecărui elev de a decide la ce activități să participe;
- dezvoltarea competențelor pentru viață și pregătirea tinerilor pentru a deveni cetățeni activi;
- pe lângă informațiile și competențele specifice anumitor domenii de activitate în care se încadrează proiectele sau activitățile non-formale, elevii își dezvoltă și capacități organizatorice, capacități de autogospodărire, de management al timpului, de gândire critică, de adoptare a unor decizii sau rezolvare de probleme;
- un cadru de exersare și de cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini și capacități, de manifestare a talentelor în artă, cultură, muzică, sport, pictură, IT, etc. sprijinind incluziunea școlară și socială.

UNESCO vede incluziunea ca o abordare dinamică ce răspunde pozitiv la diversitatea elevilor și care privește diferențele individuale ca oportunități pentru îmbogățirea învățării. (UNESCO, 2005). Incluziunea este văzută ca un proces de a răspunde la diversitatea nevoilor tuturor elevilor, prin creșterea implicării în învățare/ cultură/ comunitate, precum și prin reducerea excluziunii în și din educație. Ea implică modificări de conținut, abordări, structuri și strategii, cu o viziune comună pentru toți copiii din același interval de vârstă, având convingerea că responsabilitatea sistemului educațional este de a educa toți copiii. (UNESCO, 2005)

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Cea mai mare diferență dintre educația formală și cea non-formală o reprezintă metoda pe care o utilizăm. Metoda este un instrument ce ne ajută să ne atingem obiectivele. Răspunde la întrebarea *Cum?* La această întrebare, răspunsul poate fi prin activități non-formale.

Ca și alte tipuri de învățare, învățarea non-formală permite acumularea de noi cunoștințe, abilități și noțiuni, ceea ce înseamnă că conținutul său poate fi oricând actualizat sau îmbunătățit; acest lucru implică extinderea învățării în spațiu și timp. Există mai multe activități non-formale, care pot fi aplicate cu succes pentru incluziunea socială, cum ar fi: origami, pictura, sculptura, cursuri de dans, expoziții de fotografie, teatru, pantonima, proiecte ecologice, proiecte de educație civică, excursii, activități socio-culturale, întreceri sportive, concursuri de artă, activități în aer liber, activități de grup menite să contribuie la dezvoltarea socio-profesională a elevului.

Bazându-se pe metode de învățare activă/ interactivă, educația non-formală sprijină dezvoltarea personală a indivizilor/ grupurilor. Este adaptată la grup și/ sau la individ și implică o învățare în ritm propriu. Non-formalul include mai multe activități practice, lucrul în echipă și implicarea în activități de voluntariat. Se identifică astfel mai ușor nevoile elevilor și îi ajută pe aceștia să se adapteze mai bine la procesul de învățare.

Extrașcolarul contribuie în mod evident la dezvoltarea personală și profesională a individului, flexibil și poate mai rapid decât formalul. Aceasta și datorită faptului că non-formalul completează achizițiile din sistemul formal, vizând cu precădere latura lor practică, exploratorie, în concordanță cu interesele și dorințele participanților. Faptul că activitățile educației non-formale nu au caracter obligatoriu, sunt dezvoltate în vederea atingerii unor obiective și obținerii unor rezultate prestabilite, și chiar dacă există și aici procesul evaluării, el este flexibil, formativ, elimină stresul obținerii notelor sau al rezolvării temelor obligatorii.

De cele mai multe ori activitățile non-formale permit elevilor munca în echipe, colaborarea. Acest lucru duce la depășirea barierelor existente în clasă. Scoate la iveală capacitatea copiilor de a accepta și de a colabora (de cele mai multe ori cu rezultate bune și foarte bune) cu colegii lor, diferențele de orice tip fiind uitate. Stima de sine a elevilor preveniți din medii dezavantajate crește. Ei își dovedesc în primul rând lor înșiși faptul că pot să lucreze la fel de bine ca și colegii lor, că pot obține rezultate remarcabile implicându-se în diferite tipuri de activități non-formale.

Una dintre modalitățile de a promova incluziunea elevilor cu CES în comunitatea școlară, dar și cea națională, chiar internațională este participarea în proiecte europene. Începând cu anul 2003, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” din Bistrița derulează proiecte de tip eTwinning, Comenius și Erasmus+. Școala Gimnazială „Avram Iancu” este activă în comunitatea europeană începând cu anul 2018. Aceste proiecte oferă o satisfacție nemărginită atât pentru elevii școlii, cât și pentru cadrele didactice.

Școlile noastre au devenit astfel membru al comunității școlilor europene. Cât de bine îi cunoaștem pe vecinii noștri din Europa? Ce fac copiii în fiecare zi la școală sau în timpul liber? Ce materii studiază? Ce pasiuni au? Cât de diferiți suntem? Ce puncte comune ne leagă? Acestea sunt câteva dintre întrebările la care elevii școlilor noastre au găsit răspuns prin participarea la activităților proiectelor alături de parteneri din diferite țări europene.

Elevii cu CES au găsit mereu un loc în echipele de proiect, includerea acestora în activități fiind unul dintre obiectivele fiecărui proiect Erasmus pe care l-am realizat cu succes. Aceștia au fost implicați în toate etapele proiectului, de la planificarea și organizarea activităților, până la diseminarea acestora în comunitatea locală.

Bibliografie:

Antonesei, L. (coordonator) (2009). Ghid pentru cercetarea educației. Un „abecedar” pentru studenți, masteranzi și profesori, Ed. Polirom, Iași

Bocoș, M., (2007), Didactica disciplinelor pedagogice, un cadru constructivist, Ed. Paralela 45, București

Paraschiv Elena, Educația formală și non-formală în context european, 2017

AVENTURĂ ÎN NATURĂ -PARTENERIAT EDUCAȚIONAL-

Profesor psihopedagogie specială Leahu Daniela
Profesor educator Anton Daniela
Liceul Tehnologic Special “Vasile Pavelcu” Iași

Argument: În mediul școlar și extrașcolar, copilul și profesorul învață împreună să se adapteze la nou, necunoscut, să fie creativi și exploratori, acceptând și valorificând ideile celorlalți. Cadrului didactic îi revine responsabilitatea de a crea copilului cu dizabilități auditive un mediu prietenos, activ, provocator, un loc de învățare potrivit potențialului său psiho-socio-emoțional. Cum putem crea acest mediu sigur? În primul rând prin descoperirea acelei forme de educație potrivită nivelului de dezvoltare al copilului cu cerințe educaționale speciale. *Educația outdoor* reprezintă o alternativă terapeutică în dezvoltarea unor deprinderi esențiale de viață cotidiană și modalități eficiente de comunicare, de integrare și funcționare în mediul social ca un membru responsabil, iar *Cercetășia* vizează dezvoltarea sentimentului apartenenței la comunitate și a preocupării față de ceilalți. Chiar dacă educația în aer liber este puternic înrădăcinată din punct de vedere teoretic, în plan practic întâlnim puține inițiative. Tocmai de aceea *Educația dincolo de școală/ Educația în aer liber* ne dorim să devină parte integrantă a procesului terapeutic din cadrul învățământului special, chiar dacă este un drum lung de parcurs cu posibile obstacole.

Cuvintele cheie ale proiectului:

- educație în aer liber
- învățare experiențială
- bunăstarea vieții
- interactivitate
- provocări
- aventură
- stimulare multisenzorială

Domeniul: educație nonformală, voluntariat

Beneficiari:

-**directi:** elevi cu dizabilități auditive de la Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu” Iași.

-**indirecti:** cadre didactice de la Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu” Iași .

Scopul parteneriatului: Prevenirea violenței, bullyingului și comportamentelor nesănătoase în mediul școlar prin desfășurarea de activități în mediul înconjurător, cu caracter cercetășesc.

Obiectivele parteneriatului:

-Formarea și dezvoltarea atitudinii responsabile față de mediul înconjurător și față de modul de utilizare a resurselor pe care acesta le oferă.

-Stimularea multisenzorială a copiilor care prezintă dizabilități auditivă prin introducerea acestora într-un mediu bogat în stimuli auditivi, vizuali, tactili, olfactivi și gustativi.

-Informarea beneficiarilor directi și indirecti asupra potențialului senzorial pe care îl deține natura.

-Formarea de abilități privind supraviețuirea într-un mediu necunoscut, trăind experiențe noi, unice.

-Creșterea nivelului de interacțiune socială la nivelul copiilor cu dizabilități auditive.

-Formarea, în rândul beneficiarilor directi, a competențelor de leadership necesare în desfășurarea unor jocuri de grup.

-Formarea și dezvoltarea abilităților de autocontrol asupra emoțiilor, în vederea prevenirii comportamentelor agresive verbale și nonverbale.

Locul de desfășurare a activităților:

- Pădurea Bârnova
- Grădina Botanică „Anastasia Fătu” Iași
- Zona de Agreement Cîrîc Iași
- Pădurea Dobrovăț

Impactul proiectului: Implementarea proiectului de parteneriat educațional va avea *impact* asupra:

-**beneficiarilor direcți** prin: creșterea nivelului de cunoștințe și formarea de competențe cognitive, sociale și emoționale datorită activităților de informare și activităților senzoriale și prin noile experiențe trăite împreună, ca echipe interdisciplinare.

-**beneficiarilor indirecți** prin creșterea încrederii copiilor și părinților în serviciile educaționale învățământului special și participarea activă a profesorilor.

-**comunității școlare** prin promovarea unor modele de bună practică replicabile și sustenabile, ca motivație pentru creșterea interesului pentru promovarea educației desfășurate în natură (educație outdoor).

Calendarul activităților proiectului educațional:

Obiective	Activități	Resurse	Loc de desfășurare
-Încheierea acordului de parteneriat între instituțiile partenere.	-Conceperea planului de activitate: planificarea calendaristică a activităților, distribuirea responsabilităților fiecărui participant în parte, stabilirea oportunităților fiecărei școli participante. -Încheierea acordului de parteneriat. -Întâlniri cu partenerii implicați.	-Coordonatorii de la instituțiile partenere	-Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu” Iași.
-Organizarea de patrulare de exploratori (cu nume și strigăt). -Orientarea copiilor cu dizabilități auditive după marcaje turistice, respectând regulile naturii, respectiv ale muntelui. -Recunoaștere urme de animale; -Identificarea echipamentelor necesare cercetășiei. -Pregătirea rucsacului pentru drumeție. -Dezvoltarea abilităților de echipă.	„DRUMEȚIE ÎN PATRULĂ”	-Elevi -Profesori -Cercetași	-Parcul din cadrul Liceului Tehnologic Special „Vasile Pavelcu” Iași.
-Orientarea copiilor cu dizabilități auditive după marcaje turistice, respectând regulile muntelui. - Îmbunătățirea abilităților de comunicare în rândul copiilor cu dizabilități auditive prin	„NODUL PRIETENIEI”	-Elevi -Profesori de la -Cercetași	-Pădurea Bârnova sau -Zona de Agreement Cîrîc Iași

participarea la jocuri specifice cercetășiei.			
-Identificare de plante folosind simțurile. -Plantare de fasole. .	„CURIOZITĂȚI DIN LUMEA PLANTELOR”	-Elevi -Profesori de la -Cercetași	-Grădina Botanică „Anastasiu Fătu” Iași
-Orientarea copiilor cu dizabilități auditive după marcaje turistice, respectând regulile naturii.	„ORIENTARE ÎN NATURĂ”	-Elevi -Profesori de la -Cercetași	-Pădurea Dobrovăț
-Pregătirea focului pentru gătit și a alimentelor necesare.	„GĂTIM LA FOC”	-Elevi -Profesori de la -Cercetași	-Pădurea Dobrovăț
Închiderea proiectului		-Elevi -Profesori de la -Cercetași	

Bibliografie:

1. Băran-Pescaru, A., *Parteneriat în Educație*, Editura Aramis, București, 2004;
2. Floareș D., *Învățarea prin proiecte. Propuneri de aplicații practice*, în manualul Simpozionului Național cu Participare Internațională Kreatikon, Editura Spiru Haret, pag. 84, Iași, 2011;
3. Vrășmaș, E. A., *Parteneriatul educațional*, Editura E.D., București, 2002.

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ASUPRA COPIILOR CU CES

Leonte Violeta, Grădinița cu P.P. Nr.8, Buzău

Lupu Adelina, Grădinița cu P.P. Nr.8, Buzău

Activitățile extrașcolare pot avea un impact semnificativ asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES (cerințe educaționale speciale). Acești elevi pot întâmpina mai multe dificultăți în procesul de învățare și pot avea nevoie de mai mult sprijin pentru a-și dezvolta abilitățile sociale și emoționale. Prin urmare, activitățile extrașcolare pot fi o modalitate eficientă de a spori implicarea elevilor cu CES și de a le dezvolta competențele sociale și emoționale.

Iată câteva exemple de activități extrașcolare care pot avea un impact pozitiv asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES:

- Cluburi și organizații sportive

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Participarea la cluburi și organizații sportive poate ajuta elevii cu CES să își dezvolte abilitățile sociale și emoționale, precum și să își îmbunătățească sănătatea fizică și starea de spirit. De exemplu, sporturile de echipă pot ajuta elevii să învețe cum să lucreze într-un grup și să dezvolte abilități de comunicare.

- Cluburi și organizații artistice

Participarea la cluburi și organizații artistice, cum ar fi corul, orchestra, teatrul sau cluburile de artă, poate ajuta elevii cu CES să își dezvolte abilitățile artistice, precum și abilitățile de comunicare și colaborare. De asemenea, aceste activități pot ajuta la dezvoltarea încrederii în sine și la creșterea stimei de sine.

- Programe de voluntariat

Participarea la programe de voluntariat poate ajuta elevii cu CES să învețe despre responsabilitate socială și să își dezvolte abilitățile sociale și emoționale. De exemplu, voluntariatul poate implica ajutorarea persoanelor în vârstă sau a celor cu dizabilități, ceea ce poate ajuta elevii să dezvolte empatie și să învețe cum să lucreze cu oameni din diverse medii.

- Cluburi de lectură sau de dezbateri

Participarea la cluburi de lectură sau de dezbateri poate ajuta elevii cu CES să își dezvolte abilitățile de comunicare, precum și abilitățile critice și analitice. Aceste activități pot ajuta elevii să învețe cum să își exprime opiniile și să își dezvolte gândirea critică.

În concluzie, activitățile extrașcolare pot fi o modalitate eficientă de a spori implicarea și de a îmbunătăți evoluția psihocomportamentală a elevilor cu CES. Aceste activități pot ajuta elevii să își dezvolte abilitățile sociale și emoționale, precum și să își îmbunătățească sănătatea.

Bibliografie:

1. Beets, M. W., Foley, J. T., & Cardinal, B. J. (2011). *Peers and physical activity during the school day*. Journal of School Health, 81(7), 380-386.
2. Bowman, N. A., & Brandenberger, J. W. (2014). *The impact of out-of-school activities on student achievement*. Research in Higher Education, 55(4), 360-374.
3. Daniels, E. A., & Thornton, B. (2016). *The impact of extracurricular activities on student achievement at the high school level*. Journal of Education and Learning, 5(2), 80-88.
4. Hale, J. B., & Fiorello, C. A. (2004). *School neuropsychology: A practitioner's handbook*. John Wiley & Sons.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

5. Maupin, A. N., & Cole, C. L. (2018). *Impact of extracurricular activities on students with disabilities*. Journal of Postsecondary Education and Disability, 31(3), 277-290.

ABORDAREA INTEGRATĂ A COPIILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Prof. învă. preșcolar: Lupescu Daniela Claudia
Școala Gimnazială Poroschia/ Grădinița cu P.P. Poroschia

Educația integrată se referă la integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă, pentru a le oferi acestora un climat favorabil unei dezvoltări armonioase și echilibrate. De asemenea, educația integrată a copiilor cu CES, urmărește o cât mai mare apropiere a acestor copii, de cei normali prin dezvoltarea capacităților fizice și psihice, prin implementarea unor programe cu caracter recuperator, dar și stimularea potențialului restant care să permită dezvoltarea compensatorie a unor funcții care să le suplinească pe cele absente sau insuficient dezvoltate. De aceea, este necesar să se creeze climatul afectiv ideal, în vederea formării motivației pentru activitate, în general și pentru învățare, în special.

Orice copil cu CES trebuie să beneficieze de un program adecvat și adaptat propriilor nevoi. Integrarea acestor copii trebuie să urmărească valorificarea potențialului subiectului deficient și să se creeze oportunități care să permită însușirea de abilități propice integrării eficiente în comunitatea normală.

În cadrul școlarizării copiilor cu CES, există o serie de etape ce trebuie parcurse: trebuie acceptată ideea că există astfel de copii, să li se recunoască dreptul la educație, să se asigure integrarea lor în cadrul învățământului de masă. Copiii educați în cadrul școlii incluzive se vor integra mai repede în diverse situații din lumea înconjurătoare, interacționând și relaționând mai ușor cu diverși indivizi.

Pentru copiii cu CES trebuie întocmit un program educațional personalizat (PEI), care constă în stabilirea obiectivelor, conținuturilor învățării, strategiilor didactice și a modalităților de evaluare, care trebuie să se pleze pe necesitățile și dificultățile fiecărui caz. Acestea sunt diferite de cele folosite pentru restul grupei.

Educatorea deține rolul principal de acțiune și de coordonare a realizării programului educațional individual pentru elevii cu CES. De aceea, aceasta trebuie să fie preocupată de propria pregătire și dezvoltare în acest sens, pentru a-și însuși elemente care să-i faciliteze includerea

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate optimă a copiilor cu CES și asigurarea acestora de șanse egale la instrucție și educație. Colaborarea cu părinții reprezintă un factor „cheie,, deoarece aceștia se pot implica activ, sprijinind foarte mult activitatea cadrului didactic, neavând doar calitatea de observatori.

Parteneriatul cu părinții și consilierea acestora ajută la reducerea stresului pe care-l resimt familiile și diminuează riscul ca părinții să-și manifeste frustrările asupra copiilor lor.

Școala incluzivă este o școală deschisă tuturor, o școală prietenoasă, flexibilă, o școală care abordează procesul de predare – învățare – evaluare într-un mod dinamic și atractiv, o școală care, prin sprijinul pe care îl oferă tuturor copiilor, se constituie într-un factor de bază al incluziunii sociale, contribuind la eliminarea prejudecăților legate de apartenența la un anumit mediu și la spargerea barierelor existente între diferitele grupuri din interiorul unei comunități.

Bibliografie:

1. **Alois Ghergut**, 2006, *Psihologia persoanelor cu cerinte speciale*, Editura Polirom, Iasi;
2. **Cretu Carmen**, 1999, *Curriculum diferentiat si personalizat*, Editura Polirom, Iasi;
3. **Vrajmas Ecaterina**, 2001, *Strategiile educatiei inclusive*, Editura Polirom, Iasi;

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ASUPRA EVOLUȚIEI ELEVILOR CU CES

Manea Cristina, Grădinița cu P.P. Nr.8, Buzău

Copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale (CES) se confruntă adesea cu dificultăți în adaptarea la mediul școlar și în dezvoltarea abilităților socio-emoționale. În aceste condiții, activitățile extrașcolare pot reprezenta o oportunitate importantă de a îmbunătăți calitatea vieții acestor elevi și de a contribui la evoluția lor psihocomportamentală. Scopul acestui referat este de a analiza impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES.

Studiile din domeniu arată că participarea la activități extrașcolare poate avea un impact pozitiv asupra dezvoltării psihocomportamentale a elevilor cu CES. Astfel, aceste activități pot contribui la:

- dezvoltarea abilităților sociale și de comunicare: prin interacțiunea cu alți copii și adulți în cadrul activităților, elevii cu CES pot învăța să comunice mai eficient și să-și dezvolte abilități sociale precum empatia, toleranța și încrederea în sine;
- îmbunătățirea stimei de sine și a încrederii în propria capacitate de a realiza lucruri: prin participarea la activități care le oferă ocazia să își exerseze abilitățile și să primească recunoaștere pentru munca lor, elevii cu CES pot dobândi o mai mare încredere în propriile forțe și o mai bună percepție despre sine;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- reducerea stresului și a anxietății: activitățile extrașcolare pot reprezenta o modalitate de a reduce stresul și anxietatea asociate cu școala și cu cerințele academice, oferind elevilor o ocazie de relaxare și de distracție.

În funcție de nevoile și interesele elevilor, activitățile extrașcolare pot varia de la sporturi și arte la voluntariat și excursii. În general, activitățile care implică interacțiunea socială și care permit elevilor să își exerseze abilitățile și pasiunile personale sunt cele mai potrivite. Unele exemple de activități extrașcolare potrivite pentru elevii cu CES sunt: teatru și improvizație, sporturi, etc. Aceste activități pot contribui la dezvoltarea abilităților sociale și de comunicare, precum și la îmbunătățirea încrederii în sine și a stimei de sine.

Bibliografie

1. Braddock, D. L., & Tegano, D. W. (2018). *Extracurricular activities for students with disabilities*. Teaching Exceptional Children, 50(3), 140-146.
2. Carr, A., & McNulty, M. (2016). *The impact of extracurricular activities on the social skills of children with intellectual disabilities*. International Journal of Developmental Disabilities, 62(3), 173-183.
3. Carter, E. W., Asmus, J. M., Moss, C. K., Cooney, M., Weir, K., & Biggs, E. E. (2013). *The effects of peer support interventions on the social interactions and social acceptance of adolescents with intellectual disabilities: A systematic review of the literature*. Research and Practice for Persons with Severe Disabilities, 38(2), 99-115.
4. Hwang, B., & Hughes, C. (2018). *Impact of extracurricular activities on social competence for students with and without disabilities*. Journal of Research in Special Educational Needs, 18(1), 54-62.
5. Theoharis, G., Causton-Theoharis, J., Cosier, M., & Orsati, F. (2014). *Extracurricular activities and the social inclusion of children with disabilities: An analysis of the perspectives of parents and children*. Journal of Social Inclusion, 5(1), 19-36.

PROIECT EDUCATIV LOCAL

SĂNĂTATEA PRIORITATEA MEA

Profesor: Marișescu Alina Mioara
C.Ș.E.I „Aurora,, Reșița
Profesor: Peptan Mihaela Elena
C.Ș.E.I., Christiana,, Bocșa

A. INFORMAȚII DESPRE ORGANIZATOR

Numele instituției/unității de învățământ organizatoare	CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZI „AURORA” REȘIȚA (CARAȘ-SEVERIN)

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Adresa completă	Reșița, Al Tineretului, nr 7
Nr. de telefon/fax	0255 221 266
Site și adresă poștă electronică	Centrul_aurora@yahoo.com
Coordonator/i (<i>nume și prenume, funcție, date de contact</i>) – 2 coordonatori (150-300 participanți); 3 coordonatori (peste 300 participanți)	Prof. Marișescu Alina Mioara Telefon: 0749017981 Email alinamarisescu79@gmail.com
Numărul cadrelor didactice participante la proiect/nr. total de cadre didactice din unitate	3 cadre didactice
Numărul elevilor din unitate participanți la proiect	12 elevi

B. INFORMAȚII DESPRE PROIECT

B.1. Titlul proiectului: **SĂNĂTATEA PRIORITATEA MEA**

B.2. Tipul proiectului : educație pentru sănătate

B.3. Domeniul în care se încadrează proiectul: Domeniul educație civică

B4: Ediția: nr. I

B5. Perioada de desfășurare : aprilie - iunie 2023

B6: Bugetul proiectului:

Buget total	Contribuție proprie	Alte surse
100 ron	100 ron	-

C. PREZENTAREA PROIECTULUI

C.1. Argument justificare, context (analiză de nevoi)

Caracteristica fundamentală a vârstei școlare este dezvoltarea unui copil capabil să se descurce independent în societate. Este bine știut că bunele maniere nu se învață prin sfaturi, discursuri sau observații ci numai prin exemple. La această vârstă copilul imită și de aceea adulții din preajma lui trebuie să fie un exemplu pozitiv în comportament.

Motivez alegerea acestei teme și din dorința de a aduce un plus de cunoștințe referitoare la educația pentru sănătate printr-o alimentație corectă, prin respectarea regulilor de igienă personală și de grup pentru a forma o conduită corectă și responsabilă față de sănătatea noastră și a celor din jur.

C.2. Scopul proiectului

Formarea unei atitudini pozitive și responsabile față de sănătatea sa și a celor din jur, a unui stil de viață sănătos, dezvoltarea armonioasă sub aspect psiho-fizic a preșcolarilor prin cunoașterea conținutului de educație pentru societate prin derularea unor activități referitoare la igienă, sănătate precum și a normelor necesare integrării în viața socială și reguli de securitate personală și de grup corelate cu Programul Național de „Educație pentru sănătate”

C.3. Obiectivele specifice ale proiectului

- Copii sunt sprijinți să manifeste interes pentru menținerea sănătății proprii și a celor din jur;
- Cunoașterea și respectarea normelor necesare integrării în viața socială precum și reguli de păstrare a sănătății;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Desfășurarea unor activități demonstrative care să contribuie la aplicarea regulilor de igienă și a comportamentului în grup;
- Îmbogățirea vocabularului propriu utilizând cunoștințele însușite pe parcursul participării la activitățile de educație sanitară;
- Formarea unui comportament sanitar activ și responsabil care să permită manifestarea unei conduite adecvate și creativității.

C.4. Descrierea grupului țintă căruia i se adresează proiectul

-Grupul țintă este constituit din elevii clasei a VI-a A și elevi din clasele gimnaziale partenere

C.5. Beneficiarii direcți și indirecti

Părinți și elevi

C.6. Durata proiectului (minim 3 luni)

Aprilie - iunie 2023

D. CALENDARUL ȘI DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR PROIECTULUI EDUCATIV

A 1. Denumirea activității

1. „Efectele fumatului activ și pasiv”

A 1.1. Data/Perioada desfășurării :
aprilie, 2023

A 1.2. Locul desfășurării:

-C.S.E.I „AURORA,, REȘIȚA

A 1.4. Responsabili (cadre didactice) :

- Prof. Marișescu Alina Mioara

- Prof. Peptan Mihaela Elena

A 1.5. Parteneri (invitați):

D-na doctor Ileana Trandafirescu

A 1.6. Scurtă descriere a activității:

Activitatea constă în explicarea de către d-na doctor a efectelor fumatului asupra organismului ;

A 1.7. Activitatea este cu participare : ☒ directă ☐ indirectă ☐ online

A 1.8. Evaluarea activității

Fișe de lucru, realizare portofoliu

A 1. Denumirea activității

2. „ Piramida alimentelor!,,

A 1.1. Data/Perioada desfășurării :
- mai , 2023

A 1.2. Locul desfășurării:

-C.S.E.I „AURORA,, REȘIȚA

A 1.4. Responsabili (cadre didactice) :

- Prof.Marișescu Alina Mioara

- Prof. Marișescu Horea Mihai

- Prof. Peptan Mihaela Elena

A 1.5. Parteneri (invitați):

- elevi ai ciclului primar și gimnazial

A 1.6. Scurtă descriere a activității

Activitatea constă în prezentarea piramidei alimentelor sănătoase,efectele consumului de alimente nesănătoase .

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

A 1.7. Activitatea este cu participare : x directă ☐indirectă ☐online

A 1.8. Evaluarea activității

Realizarea unor colaje/desene despre alimentație

A 1. Denumirea activității

3. „ Igiena mea și a spațiului unde trăiesc ”

A 1.1. Data/Perioada desfășurării :

- iunie , 2023

A 1.2. Locul desfășurării:

-C.S.E.I „AURORA,, REȘITA

A 1.4. Responsabili (cadre didactice) :

- Prof.Marișescu Alina Mioara

- Prof. Marișescu Horea Mihai

- Prof. Peptan Mihaela Elena

A 1.5. Parteneri (invitați):

-Părinții elevilor implicați, elevi din ciclul primar

A 1.6. Scurtă descriere a activității

Discuții privind igiena personală și a spațiului în care trăim, prezentare powerpoint, masă rotundă cu părinții și elevii .

A 1.7. Activitatea este cu participare : x directă ☐indirectă ☐online

A 1.8. Evaluarea activității

Evaluarea rezultatelor.

E. MODALITĂȚI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A PROIECTULUI

Indicatorii urmăriți în evaluarea proiectului cu scopul de a monitoriza și evalua proiectul sunt:

- respectarea calendarului activităților;
- comunicarea între participanții la proiect ;
- impactul proiectului asupra elevilor

F. MODALITĂȚI DE ASIGURARE A CONTINUITĂȚII /SUSTENABILITĂȚII PROIECTULUI

Continuarea proiectului va fi asigurată prin întâlniri periodice și activități extrascolare.

G. MODALITĂȚI DE PROMOVARE / MEDIATIZARE ȘI DISEMINARE A PROIECTULUI

Realizarea unui portofoliu cu lucrările elevilor

Realizarea unor expoziții.

Prezentarea unor exemple de bună practică

H. PARTENERI IMPLICAȚI ÎN PROIECT ȘI DESCRIEREA PARTENERIATULUI

Elevi din ciclul gimnazial.

***IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE, ASUPRA EVOLUȚIEI
PSIHOCOMPORTAMENTALĂ A ELEVILOR CU CES
TERAPIA PRIN ARTĂ***

***Prof. Gr.1 MIRICIOIU ALICE VIRGINIA
LICEUL TEORETIC CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
BUCUREȘTI***

Faptul că orice proces de adaptare/readaptare a unei persoane cu nevoi speciale ar trebui să țină cont de măsurile care favorizează autonomia sa personală și/sau asigură integrarea sa socială cea mai completă, trebuie incluse și dezvoltate programe de adaptare, readaptare, măsuri individuale și colective care să ajute și să favorizeze independența personală, care să îi permită elevului cu nevoi speciale, de a duce o viață mai normală și completă, pe cât posibil, ceea ce include dreptul de a fi diferit de ceilalți din jur. Toate acestea, presupun un ansamblu de măsuri fundamentale și complementare, acțiuni și dispoziții, care ar putea garanta accesibilitatea la confortul psihologic și fizic al elevului.

Elevii cu nevoi speciale, se adaptează greu la relațiile interpersonale. Formele de integrare a elevilor cu CES, pot fi sub forme diferite: clase diferențiate, integrate în structurile școlare, în grupuri de câte doi, trei copii deficienți incluși în clase obișnuite, integrare individuală în aceleași clase obișnuite. Integrarea școlară exprimă atitudinea elevului față de școală, condiția psihică în care activitățile instructiv-educative sunt accesibile elevului; se consolidează motivații care susțin efortul elevului în activitatea de învățare; colaborarea între solicitările formulate de școală și posibilitățile elevului de a le rezolva; randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin adaptarea la posibilitățile elevului sau la cerințele școlare.

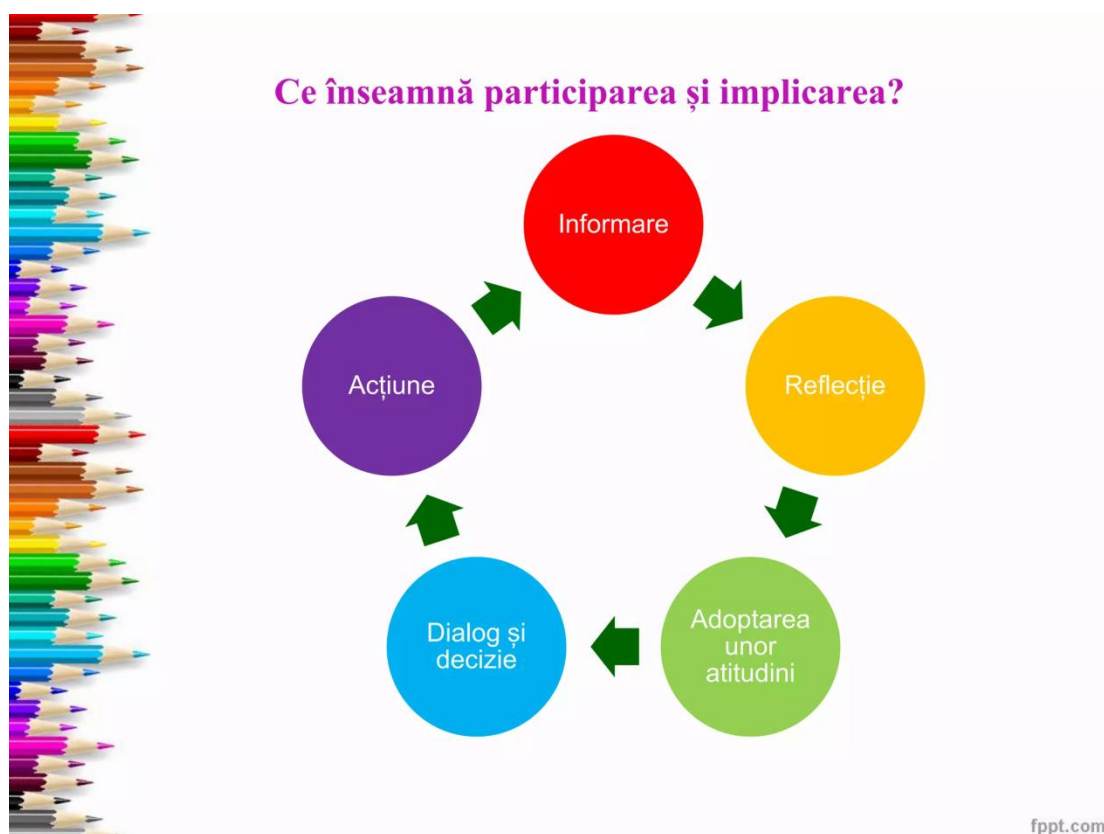
Activitățile extrașcolare, au rolul terapeutic de a realiza mai ușor socializarea elevilor cu CES. În funcție de scopul și specificul lor, activitățile extrașcolare , dezvoltă abilități cognitive și comportamentale, solide, pentru că ,desfășurându-se în afara spațiului școlar, permit contactul cu realitatea socială. Toate activitățile extrașcolare ajută la formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a naturii și a formării unui comportament ecologic adecvat. Dezvoltă capacitățile creatoare, dar și socializarea elevilor cu CES. Au conținut cultural, artistic, științific, creativ.

Un rol important în dezvoltarea capacităților cognitive, motrice, psihice, este terapia prin **JOC**.

Jocul asigură socializarea. Se desfășoară în general în grup. Jocul oferă elevilor cu nevoi speciale șansa de a se juca cu alți elevi, de a se adapta la cerințe și la comunicarea dintre elevi; la integrarea în colectivitate. Pentru elevii cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate, iar școala să fie un mediu de socializare.

Datorită comportamentului lor discordant în raport cu normele și valorile comunității sociale, persoanele cu tulburări de comportament sunt, de regulă, respinse de către societate. Participarea și implicarea în activități extrașcolare, duc la dezvoltarea unor atitudini, aptitudini, la informare, luarea unei decizii, la reflectarea asupra acțiunii.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Terapia prin Teatru, nu vindecă deficiența, dar schimbând mediul, este mai puțin evident. Crează puternice emoții și sentimente, dezvoltă autonomia personală, favorizează socializarea.

Formarea personalității deficientului mintal se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite.

Fiind conștienți de binefacerile deprinderii de a citi, elevii trebuie motivați să aleagă lectura ca o activitate relaxantă și plăcută.

Terapia prin Arte, este o terapie multimodală integrativă, ce pune accent pe aspectele de vindecare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, muzica, scrisul, sunetul și improvizația sunt folosite într-un cadru de susținere centrat pe elev, cel care își poate trăi și exprima sentimentele, emoțiile, creativitatea. Astfel, se aduc în prim plan capacitățile intuitive, imaginative, logice.

Terapia prin teatru , arte și joc, îl ajută pe elevul cu nevoi speciale să se înțeleagă pe sine; să se elibereze de anxietăți și tensiune acumulată, să dezvolte abilități de comunicare și relaționare cu ceilalți elevi.

Beneficiile acestor terapii ajută la dezvoltarea inteligenței emoționale; la creșterea adaptării în societate; la dezvoltarea inițiativei; la dezvoltarea abilităților de exprimare, comunicare și relaționare; la o dezvoltare armonioasă, echilibrată; la responsabilitate; la dezvoltarea imaginației și a spiritului creativ; la reducerea tensiunilor și a anxietății; la dezvoltarea unor instrumente de rezolvare a conflictelor și dezvoltarea stimei de sine.

Activități extrașcolare – ARTE

Desenul și pictura

- Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile.
- Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul

- Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor.
- Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști

- Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile.

- *Muzica*

Reprezintă arta de a exprima sentimente și idei cu ajutorul sunetelor combinate într-o manieră specifică. Muzica se bazează pe elemente specifice: ritm, armonie, melodie. În cadrul terapiei prin muzică a elevilor cu CES, profesorul trebuie să fie interesat de efectul muzicii în recuperarea personalității elevului normal sau cu cerințe educative speciale. Metodele folosite fac apel la aptitudinea elevului cu deficiențe, de a se exprima și de a comunica prin sunete muzicale, grație unui instrument melodic: pian, percuție, vioară, etc.

Toate acestea au efecte benefice în cazuri speciale. Determină stări afective tonice, rezistență la efort, reduc stările de tensiune și anxietate, facilitează comunicarea, ameliorează inhibarea voluntară a actelor motorii și ajută la realizarea unor performanțe în plan psihomotric.

Muzica joacă un rol important în ceea ce privește găsirea propriei identități. Te face mai fericit, reduce stresul și îmbunătățește sănătatea, te ajută să dormi bine, reduce depresia, îmbunătățește abilitățile de învățare și de memorare, alină durerea, îmbunătățește inteligența verbală, menține creierul sănătos.

- *Alte activități / tehnici*

-teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul.

Elevii cu C.E.S. au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare - învățare și evaluare specializate, adaptate abilităților lor de citire, scriere, calcul, de programe terapeutice pentru tulburări motorii. De asemenea vor beneficia de consiliere școlară și vocațională personală și a familiei.

Activitățile extrașcolare, au devenit în timp, un supliment al activităților școlare. Stimularea participării este strâns legată de:

- promovarea egalității dintre elevi (drepturi și responsabilități);
- respectarea demnității fiecăruia;
- asigurarea libertății de exprimare și valorizarea fiecărui elev;
- soluționarea conflictelor prin dialog și negociere;
- încurajarea colaborării în echipă și a învățării prin cooperare;
- stimularea preocupării pentru interesul comun;
- participarea elevilor în școală și comunitate;
- conștientizarea prejudecăților și prevenirea discriminării și a marginalizării.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

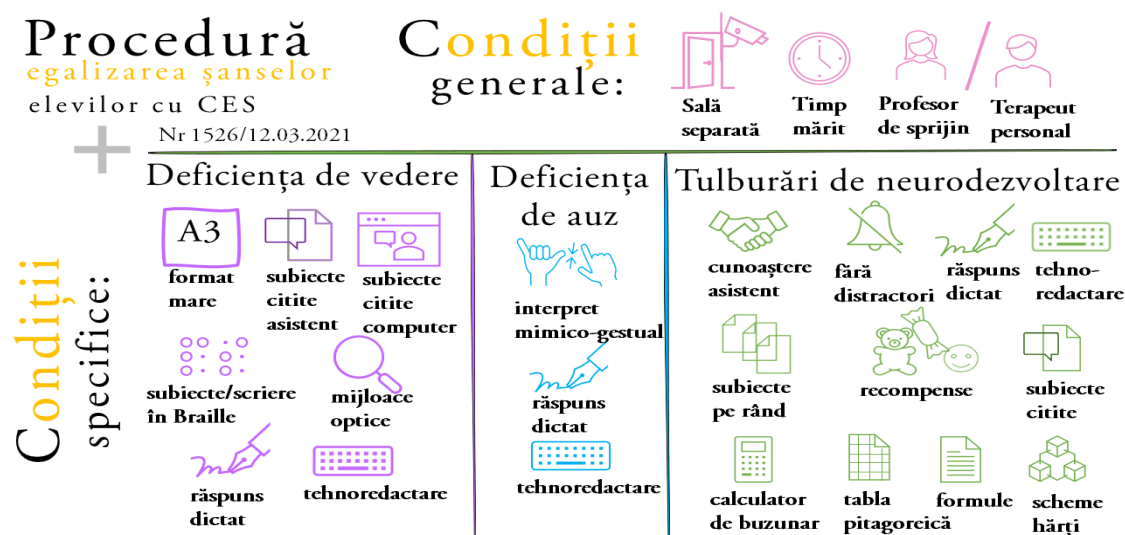
Implicarea în proiecte, a elevilor cu CES, este distractivă și cu impact major.

In **concluzie**: printre beneficiile art-terapiei se numără:

- descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare/dezvoltare armonioasă,
- capacitatea de a se exprima liber,
- dezvoltarea creativității,
- satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe,
- încrederea în sine,
- sentimentul împlinirii,
- acceptarea de sine,
- descărcarea tensiunilor,
- cunoașterea și învățarea unei game de abilități comportamentale necesare integrării în diferite grupuri sociale.

Astfel, atunci când copiii sau chiar adulții au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie:

1- Preda, V. (2004). Terapii prin mediere artistică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
<https://www.musicasterapy.org/>

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ASUPRA EVOLUȚIEI PSIHOCOMPORTAMENTALE A ELEVILOR CU CES

Prof. Miron Nela
Grădinița „Licurici” , Botoșani

Trecerea la societatea contemporană a fost caracterizată de schimbări în atitudinea comunității față de persoanele cu probleme specifice. În cadrul grupurilor și categoriilor de persoane cu nevoi speciale, cei marcați de handicapuri fizice și psihice reprezintă o entitate aparte care necesită servicii sociopsihopedagogice complexe. Din aceste considerente, asistența persoanelor cu cerințe speciale constituie o activitate complexă ce include: prevenția, depistarea, diagnosticul, terapia, recuperarea, educarea, orientarea școlară și profesională, integrarea socială și monitorizarea evoluției ulterioare a persoanei aflate în dificultate.

Recunoașterea particularităților fiecăruia, respectându-le unicitatea, ne obligă să oferim oportunități egale tuturor copiilor. Pentru copilul cu dizabilități aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață. Atitudinea pozitivă zilnică a adultului și a celorlalți copii față de copilul cu dizabilități îl poate ajuta efectiv în dezvoltarea capacităților de comunicare. Copilul va comunica mai ușor dacă dorește să o facă, dacă dorește să exprime lucrurile pe care le trăiește. Folosind eficient capacitățile noastre de comunicare, vom putea stimula modul de comunicare al copilului. Este foarte important ca un copil cu dizabilități să fie ajutat să devină cât mai independent posibil în toate acțiunile pe care le întreprinde. Activitățile extrașcolare și extracurriculare ocupă un loc aparte în viața școlară a elevilor cu CES. Ele vizează implicarea unui număr cât mai mare de elevi în diverse activități organizate atât în școală cât și în afara ei. Prin natura lor, activitățile extracurriculare vin să completeze foarte bine latura educativă a elevilor.

Copilul cu CES este în centrul atenției procesului instructiv-educativ, compensativ-recuperatoriu ce se desfășoară în unitatea școlară. Activitatea didactică este întregită și susținută de programe educative și recuperatorii cu accent pe socializarea și integrarea copiilor, iar aplicarea programelor de servicii personalizate asigură performanța și calitatea demersului. Adaptarea curriculară este o prioritate determinată de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, iar curriculumul la decizia școlii, prin oferta de opționale vine să susțină și să dezvolte aptitudinile și abilitățile copiilor. Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare. Rolul activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza nu numai dezvoltarea capacităților creatoare, dar și socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la copii priceperi, deprinderi, abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială. Activitățile extracurriculare organizate împreună cu copiii cu CES au conținut cultural, artistic, științific, creativ. Activitățile extracurriculare cum ar fi vizitele, excursiile, plimbările, drumețiile, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea; sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu; formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic.

Participarea copiilor cu [CES](#) la activități cultural-artistice duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume. Serbările de Crăciun, de 8 Martie sau 1 Iunie, permit socializarea și valorizarea acestor copii. Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale.

Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual. *Vizitele la muzee, expoziții, monumente istorice, case memoriale* constituie un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Ele oferă elevilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, procesul de producție în desfășurarea sa, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii universale și naționale. *Teatru de copii, emisiunile muzicale, distractive sau sportive*, stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură. *Excursiile* contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. *Spectacolele* constituie o formă de activitate extracurriculară în școală, prin care copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei. Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator. *Serbările și festivitățile* – marchează evenimentele importante din viața școlarului. Activitățile extrașcolare, în general, au cel mai larg caracter interdisciplinar, oferă cele mai eficiente modalități de formare a caracterului copiilor deoarece sunt factorii educativi cei mai apreciați și mai accesibili sufletelor acestora. *Activitățile extrașcolare*, bine pregătite, sunt atractive la orice vârstă. Ele stârnesc interes, produc bucurie, facilitează acumularea de cunoștințe, chiar dacă necesită un efort suplimentar. Copiilor li se dezvoltă spiritul practic, operațional, manualitatea, dând posibilitatea fiecăruia să se afirme conform naturii sale.

Activitățile extracurriculare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor școlarilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Participarea elevilor cu CES la activități extracurriculare poate fi asociată cu scăderea delincvenței în rândul adolescenților. Una din explicațiile privind motivele corelației negative dintre delincvență și participarea la activități extracurriculare este că acestea din urmă au un caracter puternic prosocial, ceea ce încurajează adoptarea de norme comportamentale constructive. Modelul psiho-social- raportează handicapul de societate plasând problema handicapului la interacțiunea dintre persoane și diferitele segmente ale sistemului social, astfel că societatea este cea care trebuie să se adapteze la persoanele care o compun, nu numai persoana să se adapteze societății. Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități. Astfel copilul capătă prin joc informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp. Jocul asigură socializarea. Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Jocurile trebuie însă să fie adaptate.

Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație, iar la cei cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate. Școala este de asemenea un mediu important de socializare. Organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală jocuri, excursii, activități extrașcolare, activități de echipă au un impact benefic asupra elevilor cu CES. Activitățile extracurriculare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber.

Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă relaxantă, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Potențialul larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase. Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate
mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor
personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale.

Referințe bibliografice:

- 1.Ecaterina Vrasmas, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credits, București 2004;
2. Abrudan C., Psihopedagogie specială, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003;
2. Cucoș C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000;
- 3.Cucoș C., Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 1996;

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ÎN DEZVOLTAREA COPILULUI CU CES

Prof. Mîndrilă Gabriela,
C.S.E.I. ”Sf. Andrei”, Gura Humorului

*Educația este un lucru admirabil,dar este bine să ne amintim din când în când că lucrurile care
merită cu adevărat să fie cunoscute nu pot fi învățate ci trăite*
(Oscar Wilde)

Trăim într-o lume informațională aflată în permanentă schimbare, în care tehnologia își
pune din ce în ce mai mult „amprenta” în toate domeniile. Nici învățământul nu a fost ocolit: avem
calculatoare în clase, unii videoproiectoare, ecrane, table de scris cu marker și nu cu cretă, copiii
vor să vină la școală cu telefoanele, mai nou a apărut și școala online care la drept vorbind nici nu
poate exista fără tablete, calculatoare sau telefoane inteligente...

Cu toată tehnologia, elevii de ciclul primar sunt „tot copii” căroră le place să se joace, să
râdă, să spună adevărul, să ierte prietenul de joacă, chiar dacă înainte s-au certat, să se bucure când
înfloresc florile, când văd o pisicuță, să cânte în această lume „magică pe care o simt ei”. Ce ar
trebui să facem noi, învățătorii? – ne punem adeseori întrebarea. Poate să desfășurăm mai multe
activități extrașcolare care să-i pregătească pentru viață, activități în care să folosim și noua
tehnologie.

Activitățile extrașcolare ne ajută foarte mult în dezvoltarea personalității elevilor, având
multiple valențe formativ-educative:

- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, exersarea priceperilor și capacităților
în variate contexte și situații;
- prin caracterul lor interdisciplinar realizează legături între latura cognitivă și cea
comportamentală;
- contribuie la dezvoltarea capacității de exprimare liberă, de susținere a ideilor sau
opiniilor despre un anumit subiect, la dezvoltarea creativității și expresivității;
- asigură un demers atractiv, îndrăgit de elevi, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor
de lucru pentru elevi, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestora;
- ajută la diminuarea diferențelor ce apar între copii din cauza diferitelor deficiențe cu care
sunt diagnosticați;
- facilitează socializarea și intercomunicarea cu alți copii prin intermediul jocurilor sau prin
strategii de cooperare;
- ajută la dezvoltarea încrederii în sine, a capacității de control a emoțiilor în situații mai
deosebite, la cunoașterea dintre elevi, înțelegerea și acceptarea reciprocă;
- descurajează practicile de speculare sau de învățare doar pentru calificativ/notă
- ajută la reprezentarea realității cu mai multă creativitate și cu mai multe detalii atunci când
desenează, modelează sau au de alcătuit propoziții.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Fiind o societate de tranziție între cea „industrială a celui de-al Doilea Val și cea tehnologică a celui de-al Treilea Val” (Alvin Toffler, V. Lazăr, A. Cărășel, Psihopedagogia activităților extracurriculare), lumea în care trăim se bazează pe relațiile sociale care constituie fundamentul celei de mâine. Astfel, pentru a crea un climat psihologic sănătos este imperios necesar să ținem cont de trei elemente care își pun amprenta asupra fiecărui individ: nevoia de comunitate, de structură și de sens. Studiile de psihologie socială au atras atenția asupra faptului că societatea trebuie să genereze individului în mod constant un sentiment al apartenenței la comunitate pentru a putea rezista provocărilor. Izolarea socială este o „racire”, care nu ține cont de vârstă, poziție socială, nivelul de inteligență sau cetățenie, și se manifestă încă din copilărie.

Cu atât mai mult, în contextual pandemiei actuale, școala online a adus distanțare socială și multe goluri în cunoștințele elevilor, mai ales în rândul celor care nu au acces sau au acces limitat la tehnologie. Izolarea de grupul clasei, de grupul de prieteni de joacă au adus un stres în plus atât copiilor cât și adulților -fie ei părinți sau cadre didactice.

Singurătatea socială reprezintă o formă acută de maladie comunitară, cu efecte diferite la nivel macrosocial. Unii oameni încearcă să depășească problema prin achiziționarea unor animale de casă, prin dependența de imagine (TV, Internet) sau de droguri (tutun, alcool, droguri medicale și nonmedicale). Datorită variatelor moduri de răspândire din societatea contemporană, singurătatea socială tinde să devină experiență colectivă. Ea a condus la destabilizarea sistemului școlar românesc din cauza ridicării zidului de necomunicare dintre părinți și copii, dintre profesori și elevi, dintre elevi, a lipsei de coerență în ceea ce privește viitorul, a accentuării deosebirilor dintre oameni (nu au aceleași interese, valori, gusturi, apare competiția, dispar compasiunea și înțelegerea).

Fără a nega importanța educației de tip curricular, devine tot mai evident faptul că educația extracurriculară, adică cea realizată dincolo de procesul de învățământ, își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității copiilor. Prin educația extracurriculară noi încercăm să direcționăm orice energie negativă spre contemplarea și îngrijirea naturii, spre sport, spre muzică și poezie, spre desen și pictură, spre frumusețea obiceiurilor și tradițiilor românești. Este foarte important să-ți depășești problemele căutând în orice lucru partea sa bună și gândind pozitiv. Pe perioada școlii online am încercat în toate modurile posibile să fim alături de elevii noștri și alături de părinții acestora ținând mereu legătura cu fiecare în parte și încurajându-i să le ocupe timpul copiilor cu cât mai multe activități frumoase și constructive.

Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare. Diversitatea activităților extrașcolare oferite crește interesul copiilor pentru școală și pentru oferta educațională.

Modelarea, formarea și educația omului cere timp și dăruire. În școala contemporană eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care reușește să pună bazele formării personalității copiilor.

În timpul unor ieșiri în aer liber elevii noștri au fost antrenați în activități de ecologizare în cadrul Programului internațional „Ecoșcoala”, învățând astfel să și protejeze natura și mediul înconjurător- nu doar să le iubească. Educația pentru mediu este o modalitate foarte eficientă prin care orice țară se pregătește pentru a face față provocărilor viitorului. Tot pe această temă am organizat și alte activități precum Marea voluntariată, Ziua apei, Ziua pământului, Ziua pădurii.

Astfel elevii conștientizează că aerul, apa, solul sunt elemente vitale dar nu inepuizabile. Legile conviețuirii într-un mediu sănătos ne atrage atenția asupra faptului că degradarea mediului înconjurător are consecințe grave asupra sănătății omului. Prin aceste activități elevii își formează o atitudine și un comportament protector față de mediu.

Activitățile extracurriculare oferă oportunități pentru dezvoltarea unor competențe, în raport cu anumite obiective ce inspiră și provoacă educabilul, atât pentru succesul lui educațional, cât și pentru cel din viața de zi cu zi. Acestea au o valoare importantă atât pentru dezvoltarea socială a educabilului, cât și pentru cea personală, prin demersuri specifice și particulare. Deși activitățile specifice educației formale urmăresc anumite finalități menționate anterior, totuși ele

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

nu uzitează la maxim de valorizarea unor competențe precum: dezvoltarea unor abilități interpersonale, muncă în echipă, inițierea și implemetarea unor proiecte personale sau în echipă, deprinderi de învățare a modului cum să înveți , respectarea unor reguli ,etc. Din aceste considerente, rolul școlii și al cadrului didactic (în colaborare cu alți factori educaționali, precum familia, anumite grupuri la care aderă elevii) este acela de a furniza cele mai valoroase activități extracurriculare pentru dezvoltarea elevului și a-l îndruma spre acestea. În această categorie de activități putem aminti activitățile în parteneriat cu Pompierii din Gura Humorului și activitățile de Educație rutieră.

Carnavalul toamnei și Clasa mea în haine de toamnă sunt alte activități prin care elevii noștri învață să se bucure de natură și de bogățiile pe care ni le oferă.

În cadrul campaniei antivioolență am desfășurat foarte multe activități prin care am încercat să prevenim violența prin îndreptarea comportamentului elevilor spre toleranță, iertare și iubire. Le-am transmis elevilor idea că lumea aceasta nu ne aparține personal și fiecare om are dreptul să se bucure de ea iar iertarea, ca orice schimbare în mai bine, începe cu propria ta persoană.

În activitățile UNICEF elevii au înțeles că orice copil are drepturi dar are și îndatoriri.

Cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor populare are o importanță deosebită datorită conținutului de idei și de sentimente a faptelor care oglindesc trecutul bogat și plin de speranțe a poporului nostru. De aceea, încă de la cea mai fragedă vârstă, copiilor trebuie să li se vorbească despre frumusețea folclorului românesc, să li se cultive interesul pentru cântecul și dansul popular, pentru obiceiurile și tradițiile acestui popor, pentru că ele contribuie, în mare măsură la dezvoltarea competențelor de comunicare orală și scrisă. În cadrul acestor activități elevii reușesc să-și îmbogățească vocabularul, să interacționeze bine cu persoanele din jur, să-și exprime gândurile, stările, sentimentele, opiniile, să-și cultive răbdarea, stăpânirea de sine, perseverența, încrederea, spiritul de echipă.

Am încercat, în cadrul activităților școlare și extrașcolare, să valorificăm folclorul ținând seama de tipurile de învățare. Pentru că în clasă am avut copii cu învățare predominant auditivă, le-am dat posibilitatea să cânte cântece populare. Celor cu o învățare predominant corporal/kinestezică le-am dat posibilitatea de a-și etala talentul punându-i să joace în horă sau să joace Capra. Cei cu învățare predominant lingvistică care au avut capacitatea de a putea citi, au fost stimulați să citească literatură populară (poezii, balade, strigături, proverbe, zicători, proză populară), iar la serbările prezentate au recitat, au fost „actorii rolurilor principale”, cei cu înclinații spre desen și picture au realizat diferite material pentru expoziții. În cadrul serbărilor școlare desfășurate în pragul sărbătorilor de iarnă am valorificat, pe lângă transmiterea obiceiurilor de sărbători, capacitățile de comunicare și înclinațiile artistice ale elevilor, atenția, memoria, gustul pentru frumos, am găsit mijloace și posibilități de înlăturare a timidității, elevii fiind aplaudați și încurajați în acțiunea lor. Am organizat expoziții și serbări cu tema: 1 Decembrie-mereu uniți , Datini și Obiceiuri de iarnă , Proiect Educativ „Vis de iarnă”-expoziția Magia iernii.

La fel de îndrăgite sunt și activitățile Ziua porților deschise, Ecomărtișoare sau serbările pentru ziua mamei. Mereu păstrez în amintirea mea emoția cu care ,fiecare, după puterea sa ,transmite câteva cuvinte sau câteva versuri mamei sale.

Educația, ca acțiune socială, trebuie să răspundă prin tot ceea ce întreprinde unor exigențe ale evoluției realității naționale și internaționale, exigențe ce transpar în ceea ce numim abordarea problematicii lumii contemporane. Nevoia de abordare sistematică și holistă a problemelor specifice societății actuale impune așadar o nouă viziune asupra educației promovând curentul noilor educații, ca și continuator al curentului „educația nouă” (o viziune asupra educației, centrată pe reconsiderarea relației profesor-elev). Educația prospectivă este cea care impune direcția de acțiune în acest sens. Vorbim de un viitor al școlii care este deja în construcție.

Așa au apărut proiectele Copii și Îngeri și Sport, joc, voie bună, în cadrul cărora elevii cu autism alături de echipa care lucrează cu ei au susținut diverse activități.

Sărbătorile Paștelui au fost așteptate în fiecare an cu nenumărate desene, colaje și tot felul de lucrări grupate în expoziții.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Întrucât rolul familiei în educarea propriilor odrasle a scăzut vertiginos, aceasta trebuie stimulată să o facă, chiar să se implice mai mult în activitățile școlare. Unității de învățământ îi revine rolul de a crea acel sentiment al apartenenței la grup prin crearea unor activități specifice, care să evidențieze atât rolul elevului, cât și pe cel al clasei dar și rolul părintelui în educația copilului. De la această idee a pornit organizarea activității Atelierele părinților.

Activitățile extrașcolare, bine pregătite, sunt atractive la orice vârstă. Ele stârnesc interes, produc bucurie, facilitează acumularea de cunoștințe, chiar dacă necesită un efort suplimentar. Copiilor li se dezvoltă spiritul practic, operațional, manualitatea, dând posibilitatea fiecăruia să se afirme conform naturii sale. Copiii se autodisciplinează, prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități. Dascălul are prin acest tip de activitate posibilități deosebite să-și cunoască elevii, să-i dirijeze, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor și mai frumos obiectivul principal - pregătirea copilului pentru viață. Realizarea acestor obiective depinde în primul rând de educator, de talentul său, de dragostea sa pentru copii, de modul creator de abordare a temelor, prin punerea în valoare a posibilităților și resurselor de care dispune clasa de elevi.

Activitățile extracurriculare pot fi astfel centrate pe acțiuni și manifestări concrete ce valorizează unele dintre noile educații: educația pentru pace și cooperare, educația pentru nutriție, educația pentru protecția mediului, educația pentru comunicare și mass media, educația interculturală, educația pentru timpul liber etc. Noile educații impun participarea maselor de elevi, aflate pe diferite trepte de educație și dezvoltare socială, operând cu anumite simboluri și semnificații culturale, specifice societății în care aceștia se manifestă. Activitățile extracurriculare, propuse în acest sens, vizează racordarea acțiunilor întreprinse la nevoile și schimbările ce se petrec în societatea actuală și, în mod obligatoriu, la nevoile educabililor vizați. Acest demers determină o updatare a scopurilor, dimensiunilor, chiar și a modalităților de realizare a activităților extracurriculare de acest gen, asigurând astfel atât dinamica funcțională a acestora, dar și implicarea activă a elevilor.

Educația pentru nutritive se regăsește în activități precum Mănâncă responsabil, Sănătate din fructe și legume, Piramida alimentelor, Salata de fructe.

Ziua de 1 Iunie a fost mereu la loc de cinste pe lista activităților noastre deoarece copiii trebuie să-și sărbătorească această zi și să se bucure de ea cu toată inocența lor.

Parteneriatele sunt mijloace prioritare care ne ajută să cooperăm cu elevi din alte școli, să stabilim relații de colaborare cu oameni din diferite domenii, cu atât mai mult cu cât materializarea lor dovedește că oferă avantaje tuturor părților implicate în procesul educațional. Ele sunt mai eficiente cu cât leagă mai multe domenii și instituții, sporind astfel gradul de transfer al informației, având un fundament comun de acțiune. În cadrul parteneriatului "Copil ca tine sunt și eu" am urmărit stabilirea unor relații de colaborare, sprijin și respect reciproc pentru elevii din învățământul de masă și cel special, formarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți, în concordanță cu propriile nevoi de dezvoltare și afirmare a personalității, dezvoltarea armonioasă a elevilor pentru a deveni oameni care au multe calități. Parteneri i-am avut pe elevii de la Școala Gimnazială Petru Comarnescu Gura Humorului. Am desfășurat împreună multe activități (Cizma lui Moș Nicolae, La colindat, Ne jucăm împreună, expoziții cu lucrări...). Dacă la început elevii din școala de masă erau reținuți și se uitau suspicioși la elevii din învățământul special, după câteva activități s-au împrietenit, s-au jucat împreună, au înțeles nevoia lor de a fi la fel.

Lumea copilăriei este un concurs județean realizat în parteneriat cu ale școli din oraș.

Elevii participă activ, cu interes la aceste activități și cred că cel mai mult îndrăgesc drumețiile și serbările. Drumeția ne ajută să unim toate laturile educației, iar interdisciplinaritatea pe care o favorizează este mult mai eficientă și mai permisivă decât cea pe care o realizăm în orele de curs. Intrând în contact direct cu natura, observându-i frumusețile, copiii îi devin prieteni, iar mai târziu, când vor fi adulți, vor fi protectorii ei. Organizând drumeții sau excursii cu elevii avem posibilitatea de a contribui la dezvoltarea personalității lor prin valorificarea intereselor și a

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

aptitudinilor acestora. Ei învață să prețuiască valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru și își însușesc mai multe cunoștințe despre viața plantelor și animalelor, despre frumusețile naturii și a zonei în care trăiesc. Pe lângă fortificarea biologică a organismului, drumeția/excursia contribuie la fortificarea morală a elevilor, cultivând înalte trăsături de caracter.

Cu ajutorul acestor activități extrașcolare reușim să contribuim la dezvoltarea personalității elevilor, să-i ajutăm să se descurce în situații inedite, să-i pregătim pentru viață, fără să-i aglomerăm sau să perturbăm procesul de învățământ care se desfășoară la clasă. Cu cât este mai mult interes pentru școală din partea elevilor, a cadrelor didactice, a părinților, a societății, viitorul va fi mai bun.

Deoarece oamenii primesc influențe educative din multiple direcții, activitățile formale (instituționalizate) trebuie conjugate cu cele nonformale (extrașcolare) și cu cele informale (difuze) pentru a-și dovedi eficiența. Deși educația formală se situează pe primul loc, cea nonformală are o acțiune mai evidentă în momentul în care educabilii ajung la autoeducație.

Participarea cadrelor didactice, a educabililor, a părinților și a altor membri ai comunității la activitățile extracurriculare a crescut numeric și procentual. Furnizorul de educație evidențiază contribuția directă și efectivă a fiecărei activități extracurriculare la realizarea scopurilor și obiectivelor stabilite prin politicile educaționale și documentele programatice de la nivel național, județean sau local.

Vreau să cred că din ce în ce mai multe cadre didactice vor înțelege că „Analfabeții viitorului nu vor mai fi cei care nu știu să citească, ci cei care nu știu să învețe, să se dezvețe și să reînvețe, - Alvin Toffler

BIBLIOGRAFIE

- Gherguț, Alois (2007), *Managementul general și strategic în educație*, Editura Polirom
- Cebanu, Lilia (2015), *Managementul activităților extrașcolare*, Editura Institutul de Științe ale Educației
- Alvin Toffler, V. Lazăr, A. Cărășel, Psihopedagogia activităților extracurriculare
- Tatiana Vîntur, 2021, Barometrul reușitei școlare, Violenta psihologică-bullyingul

„EU...TU...NOI...ÎN ACEEAȘI LUME”- PROIECT EDUCAȚIONAL

Profesor, Nisioi Cristina Alexandrina
Liceul Tehnologic nr.1/ GPP „Căsuța Piticilor” Câmpulung Moldovenesc

MOTTO: „Ognuno vede nel mondo ciò che porta nel suo cuore.” -Goethe
„ Fiecare vede în lume ceea ce poartă în suflet.” –Goethe

A. DENUMIREA PROIECTULUI:

1.TITLUL PROIECTULUI: „EU...TU...NOI...ÎN ACEEAȘI LUME”

2.DOMENIUL ȘI TIPUL DE EDUCAȚIE ÎN CARE SE ÎNCADREAZĂ: Domeniul om și societate – educație socio-emoțională

3.TIPUL PROIECTULUI: județean

B. APLICANTUL:

1.UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: Liceul Tehnologic Nr.1/ GPP „Căsuța Piticilor”
Câmpulung-Moldovenesc, Suceava

2.EXPERIENȚA ÎN DOMENIU:

- în acțiuni de voluntariat organizate de Asociația umanitară „Freamăt de speranță”

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- în acțiuni de voluntariat organizate în colaborare cu Casa de tip familial „Visătorii” Fundu Moldovei (reorganizată în CAbR în cadrul DGASPC- Suceava)
- în acțiuni de voluntariat organizate în colaborare cu USV pentru dotarea cu materiale didactice a unei grădinițe din Ucraina
- în proiectul educațional la nivel local „Carnavalul toamnei”
- în proiectul educațional la nivelul grupei „Creștem împreună, educăm împreună”
- în desfășurarea proiectelor educaționale din cadrul programelor naționale : „Eco-grădinița”, „Să citim pentru MILENIUL III”, „Kalokaghatia”, „Noile educații”. „Educație pentru nutriție”,

3.COORDONATORUL PROIECTULUI: *Profesor în învățământ preșcolar NISIOI CRISTINA ALEXANDRINA*

4.ECHIPA DE PROIECT: șef centru CAbR – Fundu Moldovei, președinte asociație „Freamăt de speranță” și cadre didactice din învățământ preșcolar și școlar din C-lung Mold.

5.ECHIPA DE IMPLEMENTARE A PROIECTULUI : prof. inv. preșc. De la GPP „Căsuța Piticilor” prof. inv. primar, prof. inv. gimnazial de la Școlile gimnaziale „Theodor Stefanelli” și „Bogdan Vodă”,

C. PARTENERI:

♥Asociația umanitară „Freamăt de speranță” Câmpulung Moldovenesc, Suceava

♥CAbR – Fundu Moldovei din cadrul DGASPC- Suceava

♥Școala Gimnazială „Teodor Stefanelli” Câmpulung Moldovenesc, Suceava

♥Școala Gimnazială „Bogdan-Vodă” Câmpulung Moldovenesc, Suceava

D. CONTEXTUL:

1.ARGUMENT:

„Nu se poate concepe o bună adaptare la mediul școlar fără dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale preșcolarilor. Potențialul cognitiv rămâne nevalorificat fără abilități socio-emoționale, căci înainte de a gândi trebuie să interacționăm”(prof. dr. M. Miclea)

Prin dezvoltare înțelegem totalitatea modificărilor secvențiale ce apar într-un organism pe măsură ce acesta parcurge traseul de la concepție la moarte. Procesul de dezvoltare este un proces unitar care se realizează pe 4 niveluri:

- Nivelul cognitiv
- Nivelul social (socio-emoțional)
- Nivelul comportamental
- Nivelul fiziologic

Atunci când competențele socio-emoționale sunt optim dezvoltate, toate aceste niveluri acționează împreună într-un mod integrat. Dezvoltarea socială vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii.

La vârsta preșcolară copiii achiziționează peste 80% din abilitățile pe care le vor folosi mai târziu, ca adulți. Abilitățile sociale și emoționale reprezintă resurse importante care le permit copiilor să se adapteze la diferite contexte de viață.

Dezvoltarea emoțională vizează capacitatea copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine, crucial pentru acest domeniu.

Stadiile arată că abilitățile emoționale susțin dezvoltarea cognitivă în perioada preșcolară, dar și adaptarea la școală, atât direct, cât și indirect, prin contribuția lor la dezvoltarea abilităților sociale. (Blair, 2002)

Toate aceste aspecte au stat la baza apariției unor standarde de *învățare și dezvoltare* care reprezintă un set de afirmații ce reflectă așteptările privind ceea ce ar trebui să știe copiii și să poată face în fiecare etapă de vârstă.

Domeniile de dezvoltare pentru care au fost elaborate standardele urmează taxonomia lui Bloom și sunt structurate astfel:

- a. Domeniul cognitiv

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- b. *Domeniul socio-emoțional*
- c. Domeniul fizic

Unii cercetători au identificat două forme de sociabilitate a preșcolarilor: *sociabilitatea sau adaptarea socială*, care se referă la posibilitățile generale ale copilului de a face față dificultăților și cerințelor din ambianța socială, ea constituind mai degrabă latura pasivă a conduitei sociale și *capacitatea socială concretizată în autonomie, inițiativă, putința de a face ceva*.

Preșcolarul, odată integrat într-un colectiv, trebuie să facă saltul de la existența solitară la cea colectivă, să relaționeze cu ceilalți, să treacă de la atitudinea „fiecare pentru sine” la „fiecare pentru alții”.

Concret în această lucrare mă voi referi în cele ce urmează la domeniul dezvoltării socio-emoționale; voi aborda problematica sub 2 forme și anume:

*dezvoltarea socială – voi supune atenției importanța jocului de rol în dezvoltarea sociabilității;

**dezvoltarea emoțională – cel mai potrivit mod de abordare îl consider a fi tratarea unor aspecte privind empatia.

Am ales acțiuni de voluntariat ca formă dezvoltare a competențelor de socializare, tocmai pentru a face trecerea spre abordarea dezvoltării competențelor emoționale ale preșcolarilor, alegând tratarea teoretică și practică a empatiei.

** Moto: „N-am putut sa-mi exprim nevoia de căldură și setea de dragoste

N-am putut spune că doream sa-ți pese de mine

Dar brațele tale au fost deschise:

Tu m-ai primit și mi-ai văzut lacrimile

M-ai ținut strâns lângă tine

Nu m-ai lăsat nici o clipă,

Înainte de a fi sigur că pot merge mai departe.”

Am început cu această poezie a unui autor necunoscut, pentru că mi s-a părut cea mai semnificativă, cea mai bună prezentare a ceea ce este empatia.

Empatia exprimă retrăirea de către eu a stărilor celuilalt, ca și când cealaltă persoană face din empatie o cale empirică de cunoaștere a celuilalt iar din proiecție o cale de exacerbare a propriului eu la relația sa cu lumea, mai mult se poate afirma că într-un sens, empatia nu poate lucra întotdeauna cu acuratețe completă, ea se diferențiază net prin acest criteriu de fenomenul proiecției care pare a fi sursa de eroare evaluativă, și în acord cu autorii citați, dacă proiecția distorsionează acuratețea și adâncimea înțelegerii celorlalți, empatia tinde s-o sporească.

În cazul empatiei „eul” se simte „celălalt” pentru a-i retrăi stările, gândurile, acțiunile fără pierderea identității proprii; în cazul simpatiei „eul” se simte alături de „celălalt” căruia îi acordă sprijin moral sau factic.

Curt John Ducasse (1996) apreciază empatia ca fiind un act prin care ne introducem pe cale imaginară în altul, pe când în simpatie altul este cuprins de sine. Pe de altă parte, empatia semnifică actul de „a ne simți în” ceva obiectiv, de a cunoaște partenerul prin procesul transpunerii în psihologia acestuia.

Lauren Wispe (1986) constată că „în empatie eul este vehiculul înțelegerii și acesta nu-și pierde niciodată identitatea.” Trăirile empatice sunt în altul, în sensul că „cel ce empatizează se orientează înspre afară, către o altă persoană”.

Empatia „împuternicește individul să-și ajusteze comunicarea, ce exprimă, cum exprimă, ce trebuie evitat, când e preferată liniștea.”

Pentru a simula voința și progresul individului, pentru a-l susține în procesul de constituire a individualității și manifestare a personalității sale și a-l pregăti pentru excelență și performanță, educatorul are datoria de a structura dezvoltarea corelată a competențelor sociale: comunicarea, empatia, aservitatea și prezentarea de sine, rezolvarea de probleme, relaționarea. Dacă la vârsta preșcolară nu se antrenează dezvoltarea abilității empatice, mai târziu, dezvoltarea acestui potențial, va întâmpina bariere și obstacole și va necesita energie și efort suplimentar atât din partea formatorului cât și a individului.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Urmând comportamentul natural al copiilor în joc putem evalua componenta motivațională a empatiei la preșcolari. Este recomandat de specialiști – M-L. Hoffman – să evaluăm dacă copilul înțelege cum se simte o altă persoană, cum simte copilul același lucru pe care-l simte o altă persoană și dacă componenta motivațională îl conduce pe copil să facă ceva, după ce a trecut prin primele situații. Vom constata că răspunsurile empatice față de emoțiile copiilor de aceeași vârstă sunt frecvente. Dacă educatoarea va sesiza astfel de manifestări în jocurile copiilor, va dezvolta așa numitele comportamente pre-sociale cum ar fi comportamentul săritor, altruist. Este bine să participe la trăirile și gândurile copiilor pentru a înțelege și totodată păstra ca atitudine de neutralitate în fașa problemelor comune ale grupeii.

Fiind interesată să cunosc comportamentele empatice ale copiilor din grupa pe care o conduc am înțeles mai bine intențiile, trăirile lor în diferite situații pe care le-am anticipat corect, reușind să stabilesc o strategie proprie de comportament față de ei, iar comunicând eficient și fiind partener permanent în jocurile lor le-am creat condițiile favorabile de manifestare empatică pentru copiii care trăiesc în Casele de copii sau sunt membrii ai Asociației „Freamăt de speranță” și implicarea lor în derularea proiectului educațional.

2.PUNCTE TARI:

- rezultate bune în derularea proiectelor și parteneriatelor anterioare;
- rezultate bune și foarte bune obținute cu preșcolarii în diverse activități educative;
- bucuria, entuziasmul copiilor, părinților, cadrelor didactice, personalului sanitar și auxiliar pentru implicarea în activități extrașcolare care vizează acțiuni de voluntariat, de ajutor, empatie pentru copiii aflați în dificultăți;
- acces la informație prin internet, telefonie, cablu, mass-media.

3.OPORTUNITĂȚI:

- creșterea prestigiului grădiniței și a școlii;
- dezvoltarea capacității de comunicare;
- informarea membrilor comunității locale, a cetățenilor cu nevoile societății din care facem parte.

E. DESCRIEREA PROIECTULUI:

1.SCOPUL URMĂRIT ÎN DERULAREA PROIECTULUI:

Educarea empatiei și socializării între copii prin cultivarea spiritului de colectivitate și a relațiilor de prietenie și întrajutorare și, totodată, să stabilească legături cu copii cu nevoi speciale prin acțiuni de voluntariat susținute de părinții lor.

2.OBIECTIVE:

- PRIVIND COPIII PREȘCOLARI DIN UNITATE ȘI ȘCOLARII DE LA ȘCOLILE PARTENERE, DE LA ASOCIAȚIA „FREAMĂT DE SPERANȚĂ” ȘI PERSOANELE DE LA CABR. FD. MOLDOVEI

- Să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală;
- Să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește;
- Să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu normele prestabilite;
- Să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei lucrări practice;
- Să cunoască diferite materiale de lucru din natuă ori sintetice;
- Să dobândească comportamente și atitudini igienice corecte față de propria persoană și față de alte ființe și obiecte;
- Să capete abilitatea de a intra în relație cu cei din jur, respectând normele de comportament corect și util celorlalți;
- Să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.

- PRIVIND CADRELE DIDACTICE, PERSONALUL MEDICAL,

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

RESPONSABILI ASOCIAȚIE ȘI CENTRU:

- Să participe activ, conștient și responsabil la acțiunile desfășurate în cadrul proiectului educațional ca membrii ai echipei de implementare a acestuia.

-PRIVIND PĂRINȚII COPIILOR:

- Să colaboreze cu partenerii proiectului pentru buna derulare a acțiunilor propuse în calendarul activităților.

- Să se implice fizic, emoțional și material la acțiunile de voluntariat pentru copiii cu nevoi speciale de la cele două unități partenere menționate în proiect.

3. GRUPUL ȚINTĂ:

- preșcolarii de la GPP „Căsuța Piticilor” și părinții acestora
- preșcolari/școlari de la Asociația umanitară „Freamăt de speranță” și părinții acestora
- persoane (adolescenți) cu dizabilități de la CABR- Fundu Moldovei
- școlarii de la școlile gimnaziale partenere
- cadre didactice, personalul medical al asociației, voluntari, reprezentanți ai Consiliului administrativ municipal.

4. DURATA PROIECTULUI: 2 ani școlari (2022-2023-2024)

5. CONȚINUTUL PROIECTULUI:

Instruirea preșcolarilor realizează bazele dezvoltării și integrării sociale ulterioare a preșcolarilor în diferite grupuri, prin:

Dezvoltarea interrelațiilor sociale și a caracteristicilor acestora;

Formarea primelor repere ale imaginii de sine a preșcolarului cu influențe în adaptarea ulterioară a acestuia la dimensiunile socio- economice ale vieții;

Integrarea preșcolarului într-un grup mic care-i oferă posibilitatea de cunoaștere și însușire a conduitelor sociale;

Participarea activă a preșcolarului la diferite acțiuni, având influențe asupra personalității, asupra laturii sociale responsabile.

Participarea la diferite competiții oferă posibilitatea aprecierii obiective a propriei valori;

Eliminarea tendințelor de manifestare agresivă, a manifestărilor defensive ca reacții de apărare (timiditate).

6. CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR:

Nr Cr t	TEMA PROPUȘĂ/MIJLOC DE REALIZARE	PERIOADA / LOCUL DESFĂȘURĂ-RII	RESURSE UMANE	RESPONSABIL
1.	„Să ne cunoaștem partenerii” -informare, documentare, încheierea parteneriatelor - discuții la masă rotundă	Septembrie 2022	Echipa de proiect, partenerii proiectului	Nisioi Cristina
2.	„Cămara cu bunătăți!” - Activități practic - gospodărești - jocuri de rol	Octombrie 2022	Educatore Preșcolari Personal auxiliar	Cadrele didactice implicate în proiect

3.	„Carnavalul Toamnei” Concurs interșcolar: I. Compoziții plastice II. Lucrări practice III. Activități practice - gospodărești	Noiembrie 2022	Echipa de proiect, partenerii proiectului -preșcolari -școlari	Cadrele didactice implicate în proiect
4.	„Să-l ajutăm pe Moș Crăciun!” - acțiune de voluntariat organizată de Asociația „Freamăt de speranță”	Decembrie 2022	Echipa de proiect Părinții preșc. și școlarilor Membrii Asociației „Freamăt de speranță”	Cadrele didactice implicate în proiect Echipa de organizatori ai Asociației partenere
5.	„Să dăm mână cu mână - toți suntem români!” - vizită la Muzeul „Arta Lemnului”- lecția de istorie	Ianuarie 2023	Cadrele didactice coordonatoarele grupurilor de preșcolari/ școlari Etnografi Alți invitați	Cadrele didactice implicate în proiect
6.	„Un prieten cu nevoi speciale” - întâlnire cu copii cu nevoi speciale - vizite la domiciliul acestora	Februarie 2023	Echipa de proiect Preșcolari Școlari Părinți	Cadrele didactice implicate în proiect
7.	„ O îmbrățișare gratuită oferită unei persoane dragi!” - activități pe ateliere de confecționare de daruri pentru mame, bunici... - mini-spectacol de Ziua femeii	Martie 2023	Echipa de proiect Preșcolari Școlari Părinți	Cadrele didactice implicate în proiect
8.	„Din puținul meu fac fericit un copil - adolescent” - acțiune de voluntariat - donații de jucării, haine, alimente	Aprilie 2023	Echipa de proiect Părinții preșcolarilor și școlarilor Persoane cu dizabilități	Cadrele didactice implicate în proiect
9.	„Orașul meu de la poalele Rarăului”	Mai 2023	Echipa de proiect Preșcolari Școlari	Cadrele didactice implicate în proiect

	- drumeție organizată în împrejurimile orașului - colectare de plante medicinale		Părinți Ghid turistic montan	
10	„Copilăria mea!” - activități distractive, sportive, acțiuni de voluntariat, spectacole, concursuri organizate de Primăria municipiului Câmpulung-Mold.	Iunie 2023	Echipa de proiect Părinți preșcolarilor și școlarilor Preșcolari Școlari	Nisioi Cristina Cadrele didactice implicate în proiect Reprezentanți ai Consiliului municipal

7.METODE ȘI PROCEDEE:

METODE ȘI TEHNICI DE LUCRU:

- conversația, povestirea, jocul, lucrul individual, exercițiul, brainstormingul, explozia stelară, studiul de caz, instructajul, „schimbă perechea!”, jocul exercițiu, experimentul, vizite, activități outdoor, serbări, etc.

FORME DE ORGANIZARE:

- frontal, în grupuri, în pereche, individual.

8.REZULTATUL PROIECTULUI:

- respectarea unor reguli de comportare civilizată atât în interiorul grupei, cât și în afara ei, prin acceptarea diversității;
- vizite la unitățile partenere din proiect;
- acțiuni de voluntariat pentru copii cu nevoi speciale de la Asociația „Freamăt de speranță”
- activități comune preșcolare - elevi de la Școala Gimnazială „Bogdan Vodă” și Școala Gimnazială „Teodor Stefanelli” cu scopul de a crea relații de prietenie între aceștia și de a se sprijini în rezolvarea unor sarcini/ activități comune.

9.RESURSE:

A.RESURSE UMANE: educatoare și învățătoarea, preșcolarii celor zece grupe, elevii din clasele învățătoarelor implicate în proiect, părinții preșcolarilor și ai elevilor, medici școlari, personalul de la asociație și centru, administrator, personalul medical ;

B.RESURSE MATERIALE: materiale procurate din donații voluntare, cărți, cd-player, computer, calculator, pliante, hârtie colorată, culori, carioci, creioane colorate, plastilină etc ;

C.RESURSE FINANCIARE : donații, sponsorizări, tombale, teatre de păpuși, spectacole caritabile .

10.PARTENERI:

Părinții copiilor implicați în proiect de la GPP „Căsuța Piticilor”, de la școlile gimnaziale „Teodor Stefanelli” și „Bogdan-Vodă” din Câmpulung Moldovenesc, voluntari, cadre didactice și personal medical și auxiliar de la Asociația „Freamăt de speranță” din Câmpulung Moldovenesc și CABR din Fundu Moldovei. reprezentanți ai Consiliului municipal.

F. EVALUARE:

-Evaluări curente: convorbiri, activități practice, fotografii;
-Evaluări intermediare: fișe, desene, realizarea unor spații personalizate;
-Evaluări finale: concursuri, fișe, portofolii, expoziție cu fotografii, redactarea proiectului, diseminarea rezultatelor.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

G. SUSTENABILITATEA PROIECTULUI:

La începutul desfășurării proiectului se vor familiariza cadrele didactice, părinții, cu scopul și obiectivele acestui proiect educațional, se va discuta despre metodele și mijloacele oportune pentru desfășurarea proiectului.

Comunitatea și familia vor fi stimulate în a se implica efectiv în activitățile desfășurate în cadrul grădiniței și a școlii. În organizarea activităților care vizează implicarea părinților se vor folosi metode de informare a acestora, prin ședințe cu părinții sau prin comunicare online, după cum impune contextul pandemiei, prin materiale prezentate pe care părinții le vor lista singuri.

Prin metodele alese se dorește oferirea unui cadru educațional care să încurajeze exprimarea părerilor, o implicare activă și conștientă.

Procedurile de evaluare internă vor viza activitatea echipei de implementare a proiectului și se vor desfășura în cadrul întâlnirilor lunare, când se vor analiza rapoartele responsabililor și se vor elabora planuri de măsuri în vederea îmbunătățirii activităților.

Continuitatea proiectului educațional și în anul școlar viitor permite o aprofundare și sistematizare a acțiunilor/activităților și colaborărilor eficiente cu puternic impact socio-emoțional pentru toți partenerii de proiect, urmărindu-se și alăturarea de alți colaboratori interesați pentru acțiunile de voluntariat.

Proiectul este viabil și vrem să fie încă un pas făcut în sensul desfășurării și altor activități comune, împărtășind astfel fiecare din experiența sa, învățând unii de la alții.

H. BIBLIOGRAFIE:

- „Curriculum pentru educația timpurie” , 2019;
- Marcus S. – *Empatia*, Ed. Academiei RSR, București, 1971
- Marcus S. – *Preocupări privind dezvoltarea capacității empatice*, în *Revista de Psihologie*, București, 1986
- Marcus S. – *Empatia și relația profesor-elev*, Ed. Academiei Române, București, 1987
- Pavelescu V. – *Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității*, EDP, București, 1982
- Robu M. – *Empatia în educație* , Didactica Publishing House, București, 2008
- Tomșa G.– *Psihopedagogie preșcolară și școlară*, MEC, București, 2005

PROIECT DE ACTIVITATE EXTRACURRICULARĂ Bucuriile Comunicării

Profesor de sprijin Nistor Laura
Școala gimnazială ”Alexandru Vlahuță” Iași

Tipul activității: activitate outdoor integrată - desfășurată în Școala de vară

Locul desfășurării: grădina Școlii

Perioada: iunie -iulie

Adresabilitate: 15 elevi clasele V- VII + elevi cu CES

Organizatori: prof. de sprijin Nistor Laura, mediator școlar, Prof. de biologie, Prof. de geografie

Scopul activității:

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate
Conștientizarea importanței comunicării eficiente și asertive între membrii grupului;
Exersarea unor abilități sociale;

Obiective urmărite:

- Dezvoltarea abilităților sociale de comunicare și interrelaționare
- Îmbunătățirea comunicării între colegi

Resurse:

Strategii didactice: Metode și procedee: Conversația, explicația, observația sistematică, lucrul pe grupe, jocul de rol.

Mijloace și materiale: Energizer, fișe de lucru, exerciții, coli albe și bilețele colorate, articole din ziare, pixuri, creioane .

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

ACTIVITATEA 1: Energizer-„Mingea buclucașă”

- Elevii sunt în cerc în fața clasei;
  - Se aruncă mingea de la unul la altul, transmițând colegului care urmează să o prindă, ce anume vrem să exprimăm despre starea mingii în acel moment.
  - Fiecare elev exprimă non-verbal, (prin gestică și mimică), starea mingii
  - Elevii folosesc comunicarea verbală și nonverbală
  - Timp de lucru: 7 min.
  - Materiale necesare: minge.
- **Scopuri:** * exprimarea stărilor și emoțiilor, într-o anumită situație
* energizarea și sudarea colectivului
- **Obiectiv:** dezvoltarea abilităților emoționale

ACTIVITATEA 2: Fișă de lucru: „Test de 3 minute”

- Se împart elevilor fișe de lucru individuale
  - Elevii respectă cerințele din fișă (**Scrie cinci lucruri interesante despre tine**)
  - La sfârșit, se discută pe baza cerințelor (respectate sau nu)
  - Elevii folosesc comunicarea scrisă și rar verbală
  - Timp de lucru: 7 min.
  - Materiale necesare: fișe de lucru individuale
- **Scop:** exersarea atenției și identificarea greșelilor pe care elevii le fac în timpul efectuării temelor și a activităților de învățare
- **Obiective:** * constientizarea erorilor care apar, cauzate de neglijență și neatenție;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

* însușirea corectă a etapelor ce trebuie parcurse în procesul de învățare

ACTIVITATEA 3: Lucrul pe grupe: „Micii ziariști”

Comunicarea în diferite moduri: asertivă, pasivă, agresivă

- Se împart elevii în 4 grupe (brăduț, steluță, clopoțel, glob)
- Fiecare grupă primește câte un articol de ziar, pe care, în grup, îl vor comenta și rezuma în două moduri: corect/real și eronat (două grupe vor informa clasa în mod real, despre conținutul articolului, iar celelalte două grupe vor informa clasa în mod eronat-sobru sau haios-despre informațiile citite).
- Li se cere elevilor să-și imagineze un dialog conflictual, exprimat diferit, prin cele 3 tipuri/stiluri de comunicare: asertivă (grupa 1), pasivă (grupa 2) și agresivă (grupa 3).
- Fiecare grup își desemnează raportorul grupului, care va prezenta rezumatul articolului
- Se scot afară 3 dintre grupuri, iar în sală va rămâne al 4-lea grup, ca observator, care va trebui să reacționeze pe rând și diferit (asertiv, pasiv și agresiv), la intrarea și prezentarea articolului fiecărui grup.
- Elevii folosesc comunicarea scrisă, verbală, apoi cea nonverbală.
- Timp de lucru: 17 min.
- Materiale necesare: coli, pixuri, articole din ziare.
- **Scopuri:** * exersarea abilităților de lucru în grup
  - * punerea elevilor în situații noi (de prezentatori /profesori/dirijori ai unor grupuri)
- **Obiectiv:** constientizarea situațiilor pe care elevii le dezvoltă în timpul orelor, în procesul de predare/învățare

ACTIVITATEA 4: Joc de rol: „Aparatul de făcut complimente”

* Se solicită clasei, ca dintre elevi, să se ofere 5 voluntari (restul vor fi observatorii)

* Un elev va fi *“aparatul de făcut complimente”*, un altul, *“aparatul de făcut reproșuri”* (li se lipesc pe piept bilete cu respectivele mesaje).

* Ceilalți 3 elevi din randul voluntarilor, vor fi invitați să părăsească sala pentru câteva minute, spunându-li-se că atunci când vor intra în clasă vor juca un rol; cei trei elevi care au ieșit din încăpere vor primi câte un bilet (lipit pe piept), înainte de a intra din nou în clasă: *“Neingrijit”*, *“Vorbăreț/ Flecar”*, *“Bătăuș/ Violent”*; aceștia vor trece prin fața *“aparaturii de făcut complimente”* și respectiv *“aparaturii de făcut reproșuri”* și vor *“încasa”* câte un compliment și un reproș .

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

*Clasa va “înregistra” reacția elevilor, urmând ca după terminarea jocului să fie discutată reacția acestora.

*Elevii vor folosi comunicarea nonverbală și verbală.

Timp de lucru: 12 min.

ACTIVITATEA 5: „Povestea iepurașului”

- Li se citește elevilor o poveste cu morală despre un Iepuraș Coconaș care nu știe să ceară ajutorul și are tot felul de aventuri periculoase. Elevii trebuie să desprindă ideile principale din poveste, să explice morala acesteia și să precizeze o altă continuare a poveștii, identificând faptul că este foarte important să ceri ajutorul celor de lângă tine.

Timp de lucru: 7 min.

Feed-back-ul activității: elevii vor numi elementele cheie ale activității desfășurate, iar acestea se notează pe o foaie de flipchart.

Bibliografie:

Popovici, C. "Culegere de jocuri didactice pentru clasele I-IV", E..D.P.București

Georgescu, V. "Rolul jocului didactic în dezvoltarea vocabularului elevilor", Editura Rovimed, 2014

Vaida, B. "Jocuri didactice", Editura Taida, 2021

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ASUPRA DEZVOLTĂRII CAPACITĂȚILOR CREATOARE LA COPII CU CERINȚE EDUCATIONALE SPECIALE

**Prof. învă. preșcolar: OGLICE ATENA
Grădinița cu PP."Floare Albastră ", Craiova,Dolj**

Teoria psihopedagogică actuală tinde să se îndepărteze de termenii care pot eticheta copiii cu diverse probleme de dezvoltare. Accentul se pune, de aceea, tot mai mult pe necesitățile educaționale individuale, iar atunci când sunt utilizați termenii uzuali de circulație internațională (deficiență, incapacitate, handicap), aceștia sunt asociați permanent cu persoana, cu copilul (copil cu deficiență sau cu dizabilitate și nu deficient sau handicapat). Aceasta are o semnificație importantă, întrucât primează calitatea de ființă umană . Se știe că o persoană poate fi apreciată nu numai după cele realizate efectiv, ci și după ceea ce ar fi putut să facă, dacă alte persoane, în anumite perioade ale vieții sale, i-ar fi ieșit în cale și l-ar fi marcat .

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Copilul cu cerințe educaționale speciale (CES) este în centrul atenției procesului instructiv-educativ, compensativ-recuperatoriu ce se desfășoară în unitate. Activitatea didactică este întregită și susținută de programe educative și recuperatorii cu accent pe socializarea și integrarea copiilor, iar aplicarea programelor de servicii personalizate asigură performanța și calitatea demersului. Adaptarea curriculară este o prioritate determinată de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, iar curriculumul la decizia școlii, prin oferta de opționale vine să susțină și să dezvolte aptitudinile și abilitățile copiilor. Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare. Rolul activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza nu numai dezvoltarea capacităților creatoare, dar și socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la copii priceperi, deprinderi, abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Formele de integrare a copiilor cu C.E.S. pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite, integrarea individuală. Integrarea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează; condiția psihică în care acțiunile instructive-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățatură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare. În școală, copilul cu tulburări de comportament aparține de obicei grupului de elevi slabi sau indisciplinați, el încălcând deseori regulamentul școlar.

Din asemenea motive, copilul cu tulburări de comportament se simte respins de către mediul școlar (educatori, colegi). Ca urmare, acest tip de școlar intră în relații cu alte persoane marginalizate, intră în grupuri subculturale și trăiește în cadrul acestora tot ceea ce nu-i oferă societatea. Datorită comportamentului lor discordant în raport cu normele și valorile comunității sociale, persoanele cu tulburări de comportament sunt, de regulă, respinse de către societate. Aceste persoane sunt puse în situația de a renunța la ajutorul societății cu instituțiile sale, trăind în familii problemă, care nu se preocupă de bunăstarea copilului. Elevii cu C.E.S. au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învățare și evaluare specializate, adaptate abilităților lor de citire, scriere, calcul, de programe terapeutice

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate pentru tulburări motorii. De asemenea vor beneficia de consiliere școlară și vocațională personală și a familiei.

Stilul de predare trebuie să fie cât mai apropiat de stilul de învățare pentru ca un volum mai mare de informații să fie acumulat în aceeași perioadă de timp. Acest lucru este posibil dacă este cunoscut stilul de învățare al copilului, dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să știm cum învață copilul. Unii elevi au nevoie de o terapie a tulburărilor de vorbire și de limbaj și de psihoterapie individuală și de grup. De asemenea copiii au nevoie de ajutor suplimentar din partea profesorilor și colegilor, fiind nevoie să primească în activitatea școlară conținuturi și sarcini simplificate. Elevii ce prezintă tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați astfel încât consultarea psihologului, a medicului neuropsihiatru și terapia să fie facute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaționali (familie, cadre didactice).

Copilul diferit se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de tampon, de mediator între copil și persoanele străine. Uneori părinții pot dramatiza excesiv reacțiile inadecvate venite din partea unei persoane străine, identificând o falsă rea intenție într-un gest oricât de neutru. În alte situații, ei neagă tot ceea ce copilul observă în jurul sau legat de propria deficiență, insistă pe răutatea și ipocrizia persoanelor din anturaj, cultivând la copil convingerea că lumea în care trăiește este rea. Pe de altă parte, unii părinți refuză să țină cont de dificultățile sociale determinate de deficiență. În acest fel, ei îi împiedică pe copii să înțeleagă și să accepte toate aspectele legate de propria deficiență.

Bibliografie:

1. CARA, Angela, NICULCEA, Tatiana. Educația moral-spirituală pentru clasele I-IV. Ghidul învățătorului [online] [cit. 04 oct. 2017].
2. SOLOVEI, Rodica. Educație incluzivă. Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general [online] [cit. 04 oct. 2017].
3. VASS, Imola. Muguri și vise [online] [cit. 02 oct. 2017].
4. VRÂNCEANU, Maria, PELIVAN, Viorica. Incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii [online] [cit. 03 oct. 2017].

Disponibil: http://www.edu.gov.md/sites/default/files/educatia_moral_spirituala_clasele_iiv_ghidul_invatatorului.pdf.

Disponibil: Incluziunea_socioeducational_a_copiilor_cu_dizabilitati_in_grdina_de_copii.pdf

Disponibil: <http://www.keystonemoldova.md/assets/documents/ro/publications/Guide%20inclusiv e%20education.pdf>.

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Profesor învățământ preșcolar Opariuc Diana Valentina
Grădinița cu Program Prolungit

Data:

Unitatea de învățământ:

Educatoare:

Grupă: Mare

Efectiv: 6 copii

Locul desfășurării activității: Sala de grupă

Aria curriculară: Activități de terapie cognitivă

Denumirea activității: Cunoașterea mediului

Tema activității: Tainele toamnei

Tipul de activitate: Observare „Toamna”

Scopul activității:

☞ Consolidarea cunoștințelor referitoare la aspectele de anotimp

Obiective operaționale:

*cognitive:

O₁- să descrie aspectele generale ale toamnei

O₂- să enumere schimbările survenite în natură

O₃- să denumească elementele specifice toamnei : fructe , legume , flori ,ect

*psiho-motrice:

O₄ - mânuiască materialele puse la dispoziție

* afective:

O₅ - să aprecieze frumosul din natură

O₆ - să se implice afectiv în activitate

Forma de realizare: frontal, individual

Strategii didactice:

☞ **metode și procedee:** observația, conversația, explicația, exercițiul, meloterapia.

☞ **materiale și mijloace didactice:** imagini reprezentative anotimpului toamna, computer +cd cu tainele toamnei în imagini, figurine cu nori și picături din ploaie, umbrele, frunze colorate, fructe și legume specifice, crizanteme, casetofon, tablă magnetică.

☞ **Durata activității:** 20-25 minute

DEMERS DIDACTIC

Momentele activității	Ob. oper.	Conținutul activității	Metode și procedee	Mijloace didactice	Evaluare
1. Momentul organizatoric		-Aranjez spațiul educațional; - Organizez colectivul de copii; - Asigură un fond muzical adecvat;			
2. Captarea atenției		- Spun copiii că astăzi venind spre grădiniță m-am întâlnit cu “Zâna Toamnă”, care mi-a dat un cadou pentru ei, iar ea o să vină mai târziu să vadă dacă le-a plăcut cadoul.	- expunerea;		- observ comportamentul copiilor;
3. Reactualizarea cunoștințelor anterioare		- Întreb copiii dacă sunt curioși să vadă ce cadou au primit, dar pentru aceasta trebuie mai întâi să-mi răspundă la câteva întrebări?; - „În ce anotimp suntem noi?” - „Ce știți despre acest anotimp?”	- conversația;		- evaluez răspunsurile copiilor;
4. Anunțarea temei și a obiectivelor		- Anunț copiii că astăzi la activitatea de “cunoașterea mediului” vom observa ce se întâmplă în anotimpul toamna, ce fructe și legume se găsesc în acest anotimp, ce se întâmplă cu vremea, ce se întâmplă cu pomii, iar la finalul activității ne joca cu vom imagini ale ale toamnei.	- explicația;		
5. Desfășurarea activității	O ₁ O ₂ O ₃ O ₄	- Prezint copiilor povestea toamnei printr-un film animat specific numit “Eu și familia mea toamna”; - În timpul filmului accentuez ideile principale; - „Ați văzut cum este vremea afara?” - „Ați observat cum se îmbracă oamenii?” - „Uitați bunicul culege merele!” - „Vedeți bunica pregătește legume pentru iarnă!” - „Uitați păsările pleacă spre alte țări?” - Întreb dacă le-a plăcut filmulețul și îi anunț că în continuare o să ne jucăm cu imagini ale toamnei;	- conversația; - explicația; ;	- c a l c u l a t o r +cd cu poveste;	- observ comportamentul copiilor;

Momentele activității	Ob. oper.	Conținutul activității	Metode și procedee	Mijloace didactice	Evaluare
	O ₅				
6. Obținerea performanței	O ₃ O ₆	- Folosesc metoda ciorchinelui și așez imaginea principală cu tabloul toamnei pe tabla magnetică, iar copii vor veni pe rând să ia câte o imagine de pe masă, să o denumească și să o așeze sub imaginea principală cu toamna (imagini cu fructe, legume, flori, fenomene ale naturii specifice anotimpului toamnă); - Copiii realizează ciorchinele; - Supraveghez modul de lucru al fiecărui copil; - Dau indicații individuale și îi ajut pe cei care nu reușesc să se descurce singuri; - Îi încurajez să lucreze repede și bine.	- exercițiul; - meloterapia; - observația;	- lipici, șervețele;	- observarea sistematică;
7. Feed-back		- Întreb copiii: - „Ce am făcut noi astăzi noi astăzi la activitatea de cunoașterea mediului?” (am învățat despre toamnă și am așezat imagini ale toamnei ca într-un ciorchine)	- conversația;		- evaluez răspunsurile copiilor;

Momentele activității	Ob. oper.	Conținutul activității	Metode și procedee	Mijloace didactice	Evaluare
8. Evaluarea	O ₁ O ₂	- Zâna Toamnă sosește și întreabă copii dacă le-a plăcut cadoul, pune câteva întrebări recapitulative (ce fructe de toamnă ați așezat voi pe tablă?, dar legume?, ce face norul acesta?, dar copilul acesta cum este îmbrăcat?) face aprecieri asupra lucrărilor și a răspunsurilor primite; - Întrebă copiii dacă le-a plăcut activitatea de astăzi și dacă vor ca Zâna Toamnă să îi mai viziteze?;	- conversația;		- aprecieri verbale;
9. Încheierea activității	O ₆	- Recompensez copiii cu ecusoane în formă de zâmbete aduse de zână;	- conversația;		

Bibliografie

1. Alois Gherguț, Frumos Luciana, *Educația incluzivă*, Ghid metodologic, Editura Polirom.

MELOTERAPIA – INSTRUMENTE FOLOSITE ÎN LUCRUL CU COPILUL AUTIST

Profesor educație specială: OȚELARU ELENA DANIELA
Profesor educație specială: PREHARI LELICA SIMONA

Rolul terapeutic al activităților extrașcolare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea elevilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Elevii cu dificultăți emoționale și/sau de adaptare găsesc în lucrul terapeutic cu muzica un mediu securizant în care se pot exprima și în care pot trăi acceptarea, racordarea, înțelegerea emoțiilor lor. Aici labilitatea emoțională devine resursă creatoare, iar emoțiile greu de gestionat devin sunete muzicale, eventual chiar emoții ale unor personaje de poveste. Odată exteriorizate, ele devin suportabile, comprehensibile, pot fi modificate.

Terapia prin muzică este un proces sistematic de intervenții atunci când terapeutul ajută clientul să promoveze sănătatea, folosind experiențele muzicale și relațiile dezvoltate prin ele

ca și forțe dinamice ale schimbării” (Bruscia, K. E.- 1998 – trad. K. Molnar, 2015), dar și un proces reflexiv în care terapeutul ajută clientul în optimizarea sănătății, folosind, ca impuls spre schimbare, diferitele fațete ale experiențelor muzicale și a relațiilor formate prin ele” (Bruscia, K. E., 2014- trad. K. Molnar, 2015).

Sintetizând cele de mai sus putem concluziona că terapia prin muzică este un cadru terapeutic în care comunicarea dintre elev și terapeut se realizează cu ajutorul sunetelor, în scopul reabilitării, vindecării, prevenției, sau/și a dezvoltării personale, de către o persoană specializată în terapia prin muzică”. (L.Bunt, 2002).

Elevii trăiesc experiența de acceptare și înțelegere a emoțiilor, învață acceptarea emoțiilor celui alt, învață faptul că emoțiile prin care reacționăm la diferite evenimente sunt firești și sunt prietenii noștri care ne semnalizează când ceva e bine sau nu pentru noi.

În cadrul sesiunilor de grup elevii exersează interacțiunea, ascultarea, așteptarea, colaborarea și atenția față de celălalt, dezvoltând astfel inteligența emoțională. În aceste sesiuni ei pot avea parte de acele experiențe de care au nevoie pentru a ajunge la dezvoltarea psihosocială care să le asigure trecerea în următoarea etapă a dezvoltării.

Astfel, elevii mai mici pot trăi sentimentul competenței, al autonomiei, pot explora, pot învinge sentimentul rușinii, al vinovăției.

Elevii pot dobândi încrederea în sine și să treacă de sentimentele de inferioritate. Adolescenții, prin alegerea muzicii preferate, prin identificarea cu diverse personaje, prin numirea propriilor emoții, sau transferarea lor asupra altor personaje, prin compunerea unor cântece sau prin imagerie se pot autocunoaște mai bine, pot trăi apartenența la grup și reduce sentimentul izolării. Astfel, pentru ei devine mai clar drumul în stabilirea identității. În cazul copiilor care au suferit traume și au ajuns să cliveze diverse părți ale personalității, sesiunile de lucru terapeutic cu muzica sunt oportunități de reintegrare a acestor părți, de trecere de blocaje emoționale. Relația terapeutică pozitivă duce la experiențierea unui atașament securizant pentru elevii care nu au avut parte de o asemenea relație cu părinții. Prin transfer, experiențele pozitive din cadrul sesiunilor se vor extinde și asupra altor contexte.

Pentru a ajunge la o cooperare mai mare în cadrul sesiunilor terapeutice se pot utiliza și unele jocuri cum ar fi:

- Improvizarea unui dialog muzical între copii;
- Stimularea capacității de imitare: fă ca mine!
- Statuia sunetelor;
- Ascultă improvizația mea!
- Emoția mea de azi;
- Regele muzicii: unul din copii cântă solo iar apoi ceilalți îi răspund;
- Stimularea cooperării între copii: cântat la instrumentul ținut de partener; imitarea unui ritm produs de partener; răspuns la un semnal dat;
- Jocuri muzicale: dirijorul, tamburina zboară, caută obiectul rătăcit, cine a cântat?, trenul, fenomene din natură;
- Crearea unei povești muzicale, unii pot cânta la instrument ce se întâmplă iar alții pot să arate cu gestul, sau pot mima emoțiile întâmplărilor trăite;
- Audiție muzicală și imagerie, însoțită de desen;

O altă metodă poate fi și utilizarea diverselor instrumente muzicale în stimularea integrării senzoriale:

- Utilizarea sunetelor corpului: Oferă feedback-ul necesar formării schemei corporale, conștientizarea de sine, a orientării pe corpul propriu, a relațiilor spațiale dintre diferitele părți ale corpului. Bătutul din palme favorizează execuția mișcărilor paralele simetrice la nivelul axului central dar și în diverse poziții spațiale.
- Utilizarea instrumentelor de percuție: Oferă stimulare proprioceptivă, tactilă, vibrațională, dezvoltă tonusul muscular, oferă informații proprioceptive: un instrument de percuție mai greu

întărește aceste informații, indicând unde sunt brațele, câtă forță necesită pentru susținere, câtă energie cere pentru a emite sunetul dorit, permite internalizarea ritmului, presiunea bății, controlul vizual permanent, utilizarea unui braț sau a două brațe – mișcare simetrică a brațelor, planificarea mișcării la exerciții de imitare, armonizează activitatea cerebrală, ritmurile corporale.

- toba ocean: Oferă informații auditive stimul pentru coordonarea/ inhibarea progresivă a mișcării, dezvoltă propriocepția, controlul muscular la nivelul mâinilor, menține motivația pentru execuție prin stimularea auditivă și vizuală, copilul fiind fascinat de biluțe. Mișcarea este bilaterală, simetrică, opusă.

- stropii de ploaie: Oferă informații auditive și vizuale, stimulează coordonarea mișcărilor. Mișcarea este bilaterală, simetrică, opusă, dezvoltă controlul muscular la nivelul brațelor și a mâinilor. Prin informația vizuală, (oprirea biluțelor la diverse nivele), forțează copilul spre producerea altor mișcări, de scuturare, dezvoltând noi scheme de acțiune. Dezvoltă și prehensiunea, conștientizarea poziției mâinilor, propriocepția.

- 2 bețe, două cinele: -implică stimularea auditivă, controlul vizual și organizarea mișcării la nivelul axului central – mișcare bilaterală simetrică, opusă (sus-jos) –așa cum cinelele o fac dinspre exterior spre interior și invers. Cinelele forțează învățarea mișcărilor laterale. Jucând cu partenerul, copilul poate învăța și mișcarea încrucișată a brațelor și orientarea mișcării în diferite părți ale spațiului. Exersează prehensiunea, ciocnirea oferă un feedback proprioceptiv și vestibular.

- cabasa: -”perie” palma copiilor, putând fi considerată ca parte a dietei senzoriale, poate desensibiliza, reduce defensiva tactilă, ritmul plăcut relaxează creierul; poate fi utilizat și pentru masarea tălpilor, corpului pe diferite ritmuri; e inclusă planificarea motorie, coordonarea bilaterală neparalelă a mâinilor la nivelul axului central, stimularea mișcării degetelor prin rotirea mărgelilor.

- lealeua de lemn, clopote de vacă, etc. – stimulează coordonarea bilaterală neparalelă a mâinilor la nivelul axului central, controlul vizual, proprioceptiv, auditiv.

- Utilizarea instrumentelor din diferite materiale, lemn, metal– favorizează discriminarea auditivă.

- bețele acustice: -Situat în diverse poziții pot favoriza utilizarea membrelor superioare în diverse direcții ale spațiului. Obligă la folosirea separată a degetelor, prin feedback-ul auditiv oferă informații - stimul pentru presiunea ușoară a bețelor pentru a le opri.

- cinelele pe degete: – Pot dezvolta abilități la nivelul mișcării degetelor, diferențierea centrilor nervoși. instrumente cu clape: -favorizează stimularea auditivă, proprioceptivă, tactilă, vibratorie, cu sintetizatorul – copilul poate diferenția diverse timbre. Copilul poate descoperi mișcarea separată a degetelor, ce va favoriza diferențierea centrilor nervoși și aceste abilități se vor transfera – ținerea creionului. Pe măsură ce copilul dezvoltă abilități de utilizare a membrelor în diferite direcții, nu doar la nivelul axului central, va putea ajunge chiar la încrucișarea membrelor superioare.

- maracas: – Contribuie la planificarea motorie a mișcării laterale ale brațelor, oferind permanent informații proprioceptive despre poziția brațelor întărite prin feedbackul auditiv. Pășind între timp, se dezvoltă diferențierea centrilor nervoși ale membrelor superioare și inferioare. Susține internalizarea ritmului pentru că instrumentul tace dacă nu e mișcat, motivând copilul să execute mișcarea.

- xilofonul – Dezvoltă atenția vizuală, spațială, coordonarea oculomotorie, planificarea informațiilor, diferențierea, abstractizarea, succesiunea.

- Utilizarea instrumentelor cu corzi: – Implică planificare motorie bilaterală, focusare vizuală centrală, spre axul central al corpului, realizarea unor mișcări bilaterale nonparalele, este implicat controlul vizual, tactil, proprioceptiv de susținere a instrumentului, motivația- dacă toate acestea sunt executate corect, sunetul este mai plăcut.

- Instrumente de suflat: – Organizează respirația, controlul diafragmei, cu impact asupra dezvoltării limbajului, stimulează proprioceptiv-informând permanent despre poziția degetelor, brațelor, la nivelul axului central, vibrațiile în kazoo stimulează sistemul oral motor, emiterea vocalizelor, aptitudini ce pot fi transerfate asupra îmbunătățirii comportamentului alimentar.

- Vocalizarea:– Oferă inflexiune, ajutând prozodia, articularea limbajului, acuitatea auditivă, controlul respirației, stimulând expirația. Utilizarea vocalizelor nonverbale influențează imitația vocală, stimulând mai mult decât cântatul unor cântecele, în special la copiii nonverbal.

Pregătirea pentru încheiere și încheierea meloterapiei. În concluzie toți elevii au nevoie de o etapă de pregătire a încheierii terapiei respectiv de un ritual de încheiere a terapiei înainte de vacanță sau la final. Cu atât mai mult au nevoie de acest final elevii care au dificultăți emoționale. Pentru cei care nu înțeleg mesajul verbal, putem vizualiza finalul unei sesiuni, prin luarea unei pictograme sau cuburi dintr-un întreg care reprezintă sesiunile de lucru cu muzica. Pe cei care înțeleg mesajul verbal, îi putem pregăti verbal, oferind postsugestii muzicale, ancore, ca de exemplu cântecul comun, șansa de a exprima emoțiile vis a vis de finalizare. Îi ajutam prin stimularea autonomiei și a creativității. În final, putem oferi un cântec personalizat, putem avea o sesiune de imagerie în care să se vadă în viitor. Melodia pe care are loc imageria este de preferat să fie una tonifiantă, pentru că probabil îi va servi drept ancoră în momentele mai dificile.

Bibliografie:

Alvin, J., Warwick, A. (1991)- Music Therapy For The Autistic Child. N.Y. Oxford University Press.;

Bruscia, K (1998, 2014) Defining Music Therapy. Barcelona Publisher;

Bunt, L., Hoskyns, S. (2002)- The Handbook Of Music Therapy. NY. Brunner- Routledge;

Fitzpatrick, C. B., Anderson, N. (2011)- Neurologic Music Therapy: Increasing Cognitive, Sensorimotor, & Language Functioning after a Brain Injury. Bianj Seminary;

Iamandescu, I. B. (2004) – Muzicoterapia receptivă. Ed. Infomedica, București ;

Igram, J. (2008) –Teatrul minții- conștiința din spatele cortinei. București. Curtea Veche. (Theatre of the Mind: Raising the Curtain on Consciousness);

Rowland C. (2011)-Împărtășirea abilităților de terapie prin muzică –ghid pentru formatori, Music as Therapy International.;

Szabó, M. M. (2005) – Ce înseamnă pentru mine și pentru clienții mei terapia prin muzică?. Revista Împreună nr. 5. pag. 8-9

Szabó, M. M., Molnar, K. (2015) –În drum spre armonie-muzica, resursă în reabilitare și vindecare. Ed. Primus. Oradea

www.musicastherapy.org

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI IN RECUPERAREA ELEVULUI CU CES- IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ASUPRA EVOLUȚIEI PSIHOCOMPORTAMENTALE A ELEVILOR CU CES

**CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ALEXANDRIA
PROFESOR: PENCEA MARIANA**

ART-TERAPIA la rang de ARTĂ: Instrumente și metode de art-terapie folosite într – o abordare moderna și inovatoare pentru educația copiilor cu nevoi speciale și a educației incluzive.

Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională; este un proces constituit din două părți: creație și interpretare.

Terapia prin arte expresive este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de vindecare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica, scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copil, în care acesta își poate trăi și exprima sentimentele. Profesorii care folosesc artele expresive sunt conștienți că, implicând mintea, corpul și emoțiile, aduc în prim plan atât capacitățile intuitive, imaginative, cât și pe cele logice.

Din moment ce stările emoționale sunt rareori logice, utilizarea imageriei și a modalităților nonverbale permite participantului o cale alternativă pentru auto-explorare și comunicare. Această abordare se pretează lucrului cu copiii cu cerințe educative speciale. Ei se bazează mai mult pe modurile vizual-spațiale de gândire, decât pe modurile verbal-analitice.

Beneficii

Art-terapia – îl ajută pe copil

- să se înțeleagă pe sine,
- să se elibereze de anxietățile și tensiunile acumulate,
- să dezvolte abilități de comunicare și
- să exerseze și optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții.
- Ajutș în final, la elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor.

Art-terapia – Beneficii

- dezvoltarea inteligenței emoționale,
  - dezvoltarea abilităților de exprimare, comunicare și relaționare,
  - creșterea adaptării în societate,
  - o dezvoltare armonioasă, echilibrată,
  - responsabilizare,
  - dezvoltarea inițiativei,
  - dezvoltarea imaginației și a spiritului creativ,
  - reducerea tensiunilor și a anxietății,
  - dezvoltarea unor instrumente sănătoase de rezolvare a conflictelor și dezvoltarea stimei de sine.
- Copiii au rareori limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, astfel încât ei își completează comunicările în mod

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile.

Produsele activității “vorbesc” în locul copilului.

Activitățile ce se vor desfășura:

Desenul și pictura

- Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile.
- Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul

- Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor.
- Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul

- Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști

- Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile.

Alte tehnici

- **teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul, etc.**
Unul din punctele forte ale tehnicilor de art-terapie îl reprezintă faptul că pentru copil, orice exercițiu devine o joacă. El îl va realiza în mod natural, fără să i se pară că depune vreun efort considerabil. Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner. Ele sugerează încorporarea într-o mai mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare (Armstrong, 2003, p.19). Pentru ca metoda să fie eficientă este necesară identificarea și luarea în considerare a „zonei proximei dezvoltări”.

Concluzii

În concluzie, printre beneficiile art-terapiei se numără

- descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare/dezvoltare armonioasă,
- capacitatea de a se exprima liber,
- dezvoltarea creativității,

- satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe,
- încrederea în sine,
- sentimentul împlinirii,
- acceptarea de sine,
- descărcarea tensiunilor,
- cunoașterea și învățarea unei game de abilități comportamentale necesare integrării în diferite grupuri sociale.

Astfel, atunci când copiii sau chiar adulții au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie

1. Bunt, L. (1994). Music Therapy: An Art Beyond Words, Ed. Rutledge, London and New York.
2. Preda, V. (2003). Terapii prin mediere artistică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
3. Suport de curs: Terapie ocupațională și reabilitare psihosocială OO Somato – organizație activă în domeniul Sănătății Mintale.

INTEGRAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

*Prof. înv. primar Pintilie Eva Petronela
Școala Gimnazială "Petru Comarnescu" Gura Humorului*

Conform principiilor drepturilor omului, fiecare copil, indiferent de apartenența sa sau de nivelul de dezvoltare a capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate, care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială. Diferențierea școlară pe baza apartenenței la o anumită categorie socială sau a nivelului de dezvoltare individuală este nedreaptă și nu justifică excluderea din școala de masă. Al doilea argument este acela că școala de masă este cea care asigură mediul, precum și nivelul de calitate cel mai propice învățământului și însușirii aptitudinilor sociale și cognitive. Pentru a ușura copiilor cu dificultăți de asimilare integrarea în școlile de masă, este necesar ca în aceste școli să se asigure o atmosferă mai primitoare și de acceptare.

Adesea, când explorăm universul ființei umane, ne confruntăm cu o mare diversitate. Copiii care ne trec pragul claselor ne pun în situația de a căuta mereu noi soluții la problemele ridicate. De cele mai multe ori găsim soluțiile cele mai bune pentru copii. Însă, uneori suntem puși în dificultate de complexitatea problemelor. Una dintre aceste probleme o reprezintă copiii cu cerințe educative speciale. Acești copii nu sunt speciali în sine. Ei au nevoie doar de o abordare personalizată în ceea ce privește demersurile pe care le întreprindem în educația lor.

Datorită unui nivel mai redus al cerințelor, de cinci ori mai mulți copii cu nivel socio-economic redus față de cei cu nivel socio-economic crescut sunt înscriși în școlile ajutătoare speciale, în loc de școlile generale. Astfel se creează un cerc vicios : performanțe școlare slabe - loc de muncă cu salarizare scăzută - perspective sociale slabe - nivel de viață scăzut - tensiuni

în viața personală. Si totul se repetă în generația următoare. Tuturor acestor copii le-ar asigura posibilități mai bune școala generală unde un sistem educațional mai atent, le-ar putea schimba soarta în bine. Dar pentru ca acești copii dezavantajați să aibă loc în școlile generale, trebuie să se producă schimbări majore atât la nivelul atitudinii corpului profesoral, cât și al sistemului educațional, respectiv a metodelor de stimulare a dezvoltării și al psihodiagnozei.

Pentru prevenirea declinului social ulterior nu este suficient ca acești copii să fie menținuți în sistemul educațional tradițional pentru că există pericolul dificultăților de adaptare la standardele ridicate și deci pericolul de eșec sau abandon școlar. Pe lângă acceptarea copilului în școala de masă, trebuie asigurat un mediu educațional corespunzător, suport și experiențe pozitive copilului cu dificultăți de învățare. O caracteristică specială a acestor copii "în pericol de excludere" o constituie faptul că posibilitățile lor nu sunt în concordanță cu nivelul obișnuit al așteptărilor față de copii. Ei nu se adaptează cu ușurință și nu pot obține succese în cadrul sistemului educațional tradițional. (Nu reușesc la examenele de capacitate sau bacalaureat, nu reușesc să obțină diplome). În spatele acestor probleme, stă desigur și nivelul lor inefficient de funcționare a proceselor cognitive, agravat de faptul că nici în cadrul familiei și nici în școală, ei nu beneficiază de o stimulare cognitivă corespunzătoare. Deficitul cognitiv apărut în urma educației necorespunzătoare este totuși reversibil și poate fi compensat chiar și în cazul unor tulburări organice, cu condiția ca potențialul copilului să fie activat în mod corespunzător. Toate aceste corecturi se pot realiza în cadrul școlii de masă și al familiei, cu ajutorul programelor de dezvoltare cognitivă.

Copilul cu deficiențe se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de mediator între copil și persoanele străine. Uneori părinții pot dramatiza excesiv reacțiile inadecvate venite din partea unei persoane străine, identificând o falsă rea intenție într-un gest oricât de neutru. Pe de altă parte, unii părinți refuză să țină cont de dificultățile sociale determinate de deficiență. În acest fel, ei îi împiedică pe copii să înțeleagă și să accepte toate aspectele legate de propria deficiență. Datorită acestui rol suplimentar de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu deficiență capătă o importanță majoră. Părinții reacționează prin supra-protecție, acceptare, negare sau respingere.

Copiii, majoritatea timpului lor liber și nu numai, si-l petrec jucându-se, iar jocurile sociale sunt esențiale pentru copiii cu deficiențe, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. În aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc (loto, domino, table, cuburi, cărți de joc etc.). În perioada de preșcolar se desfășoară mai ales în grup, asigurându-se astfel socializarea. Din acest motiv, copiii cu deficiențe trebuie să fie înscriși la grădiniță, alături de copiii sănătoși. Copiii sunt curioși, dar practici, astfel că ei vor accepta ușor un copil cu deficiență fizică, care se deplasează în scaun cu roțile sau în cârje. Ei sunt suficient de simpli și deschiși pentru a accepta ușor un coleg cu probleme de sănătate. Perioada de preșcolar este cea mai indicată pentru începerea socializării copiilor cu deficiențe. La această vârstă, socializarea se realizează ușor prin intermediul jucăriilor și al echipamentelor de joc. Totuși, trebuie să fim atenți la unele probleme deosebite. Unii copii cu deficiențe au avut experiența neplăcută a spitalizării și a separării de părinți. De aceea, pot apărea reacții intense, mai ales în primele zile de grădiniță. În alte cazuri, copilul are probleme legate de utilizarea toaletei și de deplasare. În aceste situații, este de preferat să se solicite prezența mamei până la acomodarea copilului în colectivitate și acomodarea personalului cu problemele copilului. Jocurile trebuie să fie adaptate în funcție de deficiența copilului. Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație.

Un rol important în socializarea copilului îl are și școala/grădinița. Reușita proiectului de incluziune depinde în mod semnificativ de personalitatea cadrului didactic. Acesta trebuie să manifeste optimism, bunăvoință, echilibru, impulsivitate scăzută, capacitate de adaptare, tenacitate, factori afectivi crescuți (afecțiune, blândețe, entuziasm), ambiție și curaj, rezistență la stres și persistență în atingerea scopului și depășirea piedicilor. Copiii cu cerințe educative

speciale pot fi integrați în mediul școlar/preșcolar în mai multe feluri: prin integrarea individuală a acestora în clasele obișnuite, grupuri de doi-trei copii cu deficiențe incluși în clasele obișnuite, clase diferențiate, incluse în structura școlii/grădiniței obișnuite. Integrarea acestor copii în colectivul unei clase obișnuite exprimă atitudinea favorabilă a acestora față de unitatea de învățământ și față de cadrul didactic, ajută la consolidarea unei motivații puternice, care susține efortul copilului în activitatea de învățare, duce la realizarea unor progrese la învățatură și în plan comportamental.

Predispoziția biologică nu este o sentință, iar mediul social este o șansă. Sentința produsă de societate este mai periculoasă pentru un copil în dezvoltare decât predispoziția biologică. Pornind de aici, trebuie să înțelegem faptul că trăim într-o lume a diversității umane, că școala nu se poate eschiva de la rolul de promotor al progresului uman și că doar ea poate facilita schimbarea, întrevăzută ca posibilă, a mentalității și atitudinii față de cerințele educative ale tuturor copiilor. Școala va reuși să răspundă cerințelor speciale de educație ale copiilor aflați în dificultate și nevoilor de educație ale familiilor acestora doar prin eforturile ei interne și cu sprijinul tuturor.

Bibliografie

Fătu Z. – „Ritmă și gimnastică medicală”, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj 1969
Ionescu A., Moțet D. – „Corectarea deficiențelor fizice la copii”, E.D.P. București, 1964
Ionescu S. – „Adaptarea socioprofesională a deficienților mintal” Editura Academiei, București, 1975.

PROIECTELE DE VOLUNTARIAT – FACTORI ESENȚIALI ÎN INTEGRAREA SOCIO-PROFESIONALĂ A ELEVILOR CU CES

Prof. Raluca Florentina Pintilie - CSEI Suceava

Prof. Mihăiță Bolohan- CSEI Suceava

Lumea în care trăim este caracterizată de diversitate, iar a învăța să trăim pe această direcție și să o valorizăm ca pe o resursă de dezvoltare, devine un imperativ. Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava poate fi considerată parte a unei școli europene prin toate acțiunile, activitățile, proiectele, perfecționările, precum și resursele materiale și umane care activează în cadrul acestei instituții din spațiul european. Cunoașterea altor culturi, a altor sisteme de educație, a modalităților de gândire și a stilurilor de viață, înțelegerea și acceptarea acestora, cultivarea toleranței și voluntariatului, precum și renunțarea la practici discriminatorii, luarea deciziilor și soluționarea problemelor împreună-sunt câteva repere europene importante cultivate prin activitățile educaționale ale școlii.

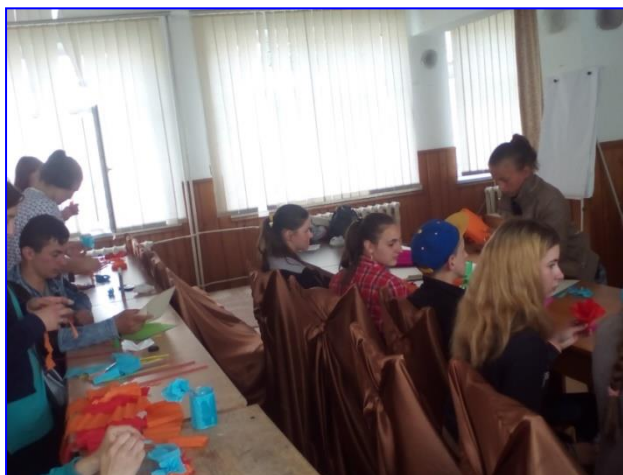
Este absolut necesar astfel, dincolo de competențele profesionale, să formăm sau să schimbăm atitudini, să oferim fiecărui elev sentimentul de siguranță, de respect și de a fi acceptat prin egalitate de șanse. Doar în acest mod o societate multiculturală va da fiecăruia o oportunitate la o viață mai bună și va progresa odată cu prosperitatea cetățenilor ei, iar educația va dobândi un plus de calitate.

Toate aceste demersuri educative cuprinse în activitățile școlare sau extrașcolare, în cadrul proiectelor de voluntariat, dau tuturor elevilor, dar și cadrelor didactice, posibilitatea să interacționeze, să se dezvolte profesional și personal într-un mod armonios, să se pregătească

pentru viață și să contribuie la construirea unei Europe democratice și îndreptată către o societate unită și îmbogățită prin diversitatea sa umană și culturală. .

„STRATEGIA NAȚIONALĂ DE ACȚIUNE COMUNITARĂ” este un proiect care are ca scop principal dezvoltarea spiritului de voluntariat și de implicare a elevilor în activități de voluntariat, prin valorificarea inițiativei, interesului, talentului acestora, în vederea unei mai bune integrări sociale și a dezvoltării educaționale individuale a elevilor cu cerințe educaționale special, precum și a diminuării absenteismului și abandonului școlar. Acest tip de proiecte se desfășoară în școala noastră încă din anul 2004, iar numărul școlilor implicate este în continuă creștere.

Prin derularea acestora s-a urmărit atingerea următoarelor obiective: dezvoltarea spiritului de voluntariat și a toleranței în rândul elevilor și profesorilor, valorificarea potențialelor individuale ale elevilor, dezvoltarea competențelor de comunicare și relaționare inter și intrapersonală, dezvoltarea motivației pentru participarea la acțiuni de voluntariat, dezvoltarea spiritului de lucru în echipă și a spiritului creativ, promovarea valorilor educației pentru sănătate, educație pentru mediu, educația pentru timpul liber, educația pentru comunicare.

Calendarul activităților este axat pe activități care au la bază lucrul pe echipe mixte de elevi-voluntari și beneficiari, cuprinzând în special activități de tip lucru manual, de recreere, artistice, sportive etc.

Rezultatele proiectului pot fi regăsite în produsele specifice activităților derulate, dar și în sporirea implicării în perspectivă a elevilor voluntari în activități specifice voluntariatului.

Modalitățile de evaluare ale acestuia, constau în: fotografii, materiale specifice activităților realizate de elevi, completarea jurnalului proiectului, chestionare etc.

Ca elemente de noutate, proiectele de voluntariat încearcă valorificarea prin activități extracurriculare a elevilor cu deficiență, dar și integrarea lor în rândul voluntarilor din toate școlile implicate, insistând asupra abilităților acestora și a creșterii stimei de sine și eliminând barierele de rasă, elementele sau comportamente de bullying, contribuind în mare măsură la o integrare mai bună în câmpul social și profesional.

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ASUPRA EVOLUȚIEI PSIHOCOMPORTAMENTALE A ELEVILOR CU CES

**Profesor psihopedagogie specială, Pîrvan Cătălina
Corina, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria
Educatoare/Educator, Toma Adriana, Centrul Școlar de Educație Incluzivă
Alexandria**

“Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.” (Maria Montessori - ”Descoperirea copilului”)

Educația extracurriculară (realizată dincolo de procesul de învățământ) își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității copiilor noștri. Educația prin activități extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Trebuința de se juca, de a fi mereu în mișcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm școala cu viața.

Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Oricât ar fi de importantă educația curriculară realizată prin procesul de învățământ, ea nu epuizează sfera influențelor formative exercitate asupra copilului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară. În acest cadru, numeroși alți factori acționează pozitiv.

Activitățile extrașcolare, în general, au cel mai larg caracter interdisciplinar, oferă cele mai eficiente modalități de formare a caracterului copiilor încă din clasele primare, deoarece sunt factorii educativi cei mai apreciați și mai accesibili sufletelor acestora.

Activitățile complementare concretizate în excursii și drumeții, vizite, vizionări de filme sau spectacole imprimă copilului un anumit comportament, o ținută adecvată situației, declanșează anumite sentimente. O mai mare contribuție în dezvoltarea personalității copilului o au activitățile extrașcolare care implică în mod direct copilul prin personalitatea sa și nu prin produsul realizat de acesta. Activitatea în afara clasei și cea extrașcolară trebuie să cuprindă masa de copii.

Activitățile extrașcolare, bine pregătite, sunt atractive la orice vârstă. Ele stârnesc interes, produc bucurie, facilitează acumularea de cunoștințe, chiar dacă necesită un efort suplimentar. Copiilor li se dezvoltă spiritul practic, operațional, manualitatea, dând posibilitatea fiecăruia să se afirme conform naturii sale. Copiii se autodisciplinează, prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități. Dascălul are, prin acest tip de activitate, posibilități deosebite să-și cunoască elevii, să-i dirijeze, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor și mai frumos obiectivul principal - pregătirea copilului pentru viață. Realizarea acestui obiectiv depinde în primul rând de educator, de talentul său, de dragostea sa pentru copii, de modul creator de abordare a temelor, prin punerea în valoare a posibilităților și resurselor de care dispune clasa de elevi .

Activitățile extracurriculare sunt apreciate atât de către copii, cât și de factorii educaționali în măsura în care :

1. valorifică și dezvoltă interesele și aptitudinile copiilor;
2. organizează într-o manieră plăcută și relaxantă timpul liber al copiilor contribuind la optimizarea procesului de învățământ ;
3. formele de organizare sunt din cele mai ingenioase, cu caracter recreativ ;
4. copiii au teren liber pentru a-și manifesta în voie spiritul de inițiativă;
5. participarea este liber consimțită, necodificată, constituind un suport puternic pentru o activitate susținută;
6. au un efect pozitiv pentru munca desfășurată în grup;
7. sunt caracterizate de optimism și umor;
8. creează un sentiment de siguranță și încredere tuturor participanților;
9. urmăresc lărgirea și adâncirea influențelor exercitate în procesul de învățământ;
10. contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Activitățile extracurriculare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor școlarilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Potențialul larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase.

Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea; sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu; formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic. Participarea copiilor cu CES la activități cultural-artistice constituie puncte de referință, jaloane

care-i duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume. Serbările de Crăciun, de 8 Martie sau 1 Iunie, permit socializarea și valorizarea acestor copii. Pentru formarea personalității și a particularităților individuale ale elevilor de vârstă școlară mică, școala acționează cu receptivitate, deschideri spre noi orizonturi, curiozități nemărginite și motivație maximă de a cunoaște tot ce există în jur. În această perioadă, începe să se dezvolte personalitatea școlarului mic, și anume îi apare interesul față de un domeniu, i se dezvoltă particularitățile individuale ce-l reprezintă și îl fac unic, fiind talentat fie la pictură, muzică, dans, sport etc., vocațiile având un rol important în formarea personalității. În cazul educației nonformale, în procesul dezvoltării particularităților individuale ale școlarilor mici sunt perspectivele valorificate prin relațiile interpersonale dintre elevi și profesori, fiind evidențiat potențialul și implicarea acestor categorii de actori în realizarea actului educațional. Din perspectiva elevilor, cadrele didactice trebuie să manifeste interes față de necesitățile copiilor în afara mediului de învățare și să caute metode de fructificare a acestora. Astfel, în momentul învățării formale, școlarii vor fi motivați să-și manifeste experiențe obținute în comunitatea mică a familiei, a unui grup care împărtășește hobby-uri sau interese comune, în cercul prietenilor. Din perspectiva profesorilor, este de dorit ca aceștia să aprecieze diversele experiențe de învățare ale elevilor, obținute din educația informală și nonformală. Educația nonformală este în strânsă legătură cu următoarele finalități:

1. Să lărgască orizonturile de cultură, acumulând cunoștințe din alte domenii.
2. Să ofere condiții pentru o bună dezvoltare profesională sau implicare într-o anumită activitate.
3. Să sprijine alfabetizarea grupurilor sociale defavorizate.
4. Să creeze și să contribuie la recreerea participanților pentru organizarea avantajoasă a timpului liber.
5. Să asigure mediul de exersare și de cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini, capacități de manifestare a talentelor.

Implicarea activă a elevilor în cadrul acestor activități reprezintă un mijloc de formare a competențelor. Impactul activităților extrașcolare este contribuirea la educarea morală, estetică a elevilor, dezvoltarea dragostei pentru frumos, lărgirea orizontului artistic, folosirea rațională a timpului liber. Educația extrașcolară își are rolul de formare a personalității copiilor, deoarece urmărește identificarea și cultivarea competențelor optime, a aptitudinilor, talentelor, stilului de viață civilizat, stimularea comportamentului creativ în diferite domenii.

Activitățile extrașcolare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor școlarului, la organizarea eficientă a timpului liber. Are un caracter atractiv, copiii participând de bună voie, cu dăruire și entuziasm, la astfel de activități. Potențialul activităților extrașcolare este generat de căutarea soluțiilor optime. Succesul este garantat, dacă ai încredere în creativitate, fericire și dragoste pentru copii, dar important este să-i lași pe ei să conducă spre acțiuni valoroase.

Din experiența personală putem afirma că profesorul poate folosi în procesul de predare-învățare, evaluare diverse strategii și intervenții utile: crearea unui climat afectiv-pozitiv; stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare; încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor; încurajarea independenței, creșterea autonomiei personale; încurajarea eforturilor; sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor școlare, fără a crea dependență; folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, astfel încât să fie încurajat și evidențiat cel mai mic progres; crearea unui climat afectiv, confortabil; centrarea învățării pe activitatea practică; sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile; folosirea învățării afective; adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare, evaluare; sprijinirea elevului să devină membru, organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală jocuri, excursii, activități extrașcolare, activități de echipă au un impact benefic asupra elevilor cu CES.

Pornind de la ideea că toți copiii au aceleași trebuințe de bază în ce privește creșterea și dezvoltarea, școala trebuie să satisfacă în mod egal trebuințe precum cele de apreciere și întărire pozitivă, de încredere în sine, de responsabilitate și independență, de securitate etc., indiferent de religie, gen, mediu din care provine sau dacă are vreo dizabilitate sau nu.

Astfel că, în conceperea activităților extrașcolare, am ținut seama de posibilitatea tuturor copiilor din clasă de a participa la ele. Amintesc doar câteva din principiile mele în stabilirea acestor activități extrașcolare:

- Iubesc toți copiii în mod egal indiferent dacă au vreo dizabilitate sau nu!
- Desfășor activități extrașcolare pe placul tuturor copiilor din clasa mea, inclusiv a copiilor cu CES.
- Caut să fiu prietena tuturor copiilor din clasa mea, astfel aflu lucruri de preț necesare pentru adaptarea activităților pe centre de interes.
- Doresc să caut cele mai eficiente modalități educative pentru valorificarea întregului potențial al fiecărui copil în parte, inclusiv a celor cu CES.
- Promit să-i fac pe copii să se respecte reciproc, indiferent de etnie, religie, gen sau mediu din care provine!
- Încurajez toți copiii să-și spună punctul de vedere sau părerea privind subiectul abordat!
- Tratez toți copiii în mod egal, fiecare fiind unic și special!
- Prin toate activitățile școlare și extrașcolare încerc să le dezvolt tuturor copiilor încrederea în forțele proprii, respectul de sine și pentru ceilalți din jur.
- Caut să cultiv copiilor, inclusiv celor cu CES dragostea pentru frumos, estetic prin activități extrașcolare diverse.
- Toți copiii la care predau, inclusiv cei cu CES, ocupă un locușor în sufletul meu.

Aceste activități întregesc activitatea educativă a școlii, aducând un surplus informațional elevilor și completând condițiile concrete ale educației acestora. Astfel experiența de învățare non-formală și informală întregește, completează și lărgeste experiența de învățare formală a tuturor copiilor care desfășoară astfel de activități. Jocul a fost, este și va fi o prezență permanentă în viața oamenilor, o realitate care a depășit de mult granițele de vârstă. Jocul este un fenomen de cultură și civilizație multidimensional.

Datorită faptului că se desfășoară mai ales în grup, jocul asigură socializarea, jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Jocurile trebuie însă să fie adaptate.

Exemple de activități extrașcolare

Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale organizate selectiv -constituie un mijloc de a întui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Ele oferă elevilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, procesul de producție în desfășurarea sa, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii universale și naționale, relațiile dintre oameni și rezultatele concrete ale muncii lor, stimulează activitatea de învățare, întregesc și desăvârșesc ceea ce elevii acumulează în cadrul lecțiilor.

Vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru de copii, distractive sau sportive - stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură.

Excursiile și taberele școlare - contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă.

Spectacolele - constituie o formă de activitate extracurriculară în școală, prin care copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei. Deși această formă de activitate îl pune pe

copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită rezidă în faptul că ea constituie o sursă inepuizabilă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează, permanent, la afectivitatea copilului sau nu, asupra dezvoltării elevilor. Astfel de activități sunt de o reală importanță într-o lume dominată de mass media și ne referim la televizor, calculator și internet, care nu fac altceva decât să contribuie la transformarea copiilor noștri în niște persoane incapabile de a se controla comportamental, emoțional și mai presus de toate slabi dezvoltări intelectuale.

Se știe că începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Activitățile de acest gen au o deosebită influență formativă, au la bază toate formele de acțiuni turistice: plimbări, excursii, tabere. În cadrul activităților organizate în mijlocul naturii, al vieții sociale, copiii se confruntă cu realitatea și percep activ, prin acțiuni directe, obiectele, fenomenele, anumite locuri istorice. Fiind axate în principal pe viața în aer liber, în cadrul acțiunilor turistice, elevii își pot forma sentimentul de respect și dragoste față de natură, față de om și realizările sale.

Grija față de timpul liber al copilului, atitudinea de cunoaștere a dorințelor copiilor și de respectare a acestora trebuie să fie dominantele acestui tip de activități. Acestea le oferă destindere, încredere, recreere, voie bună, iar unora dintre ei posibilitatea unei afirmări și recunoaștere a aptitudinilor.

Activitatea educativă școlară și extrașcolară dezvoltă gândirea critică și stimulează implicarea tinerei generații în actul decizional în contextul respectării drepturilor omului și al asumării responsabilităților sociale, realizându-se, astfel, o simbioză lucrativă între componenta cognitivă și cea comportamentală.

În urma plimbărilor, a excursiilor în natură, copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate, imaginea realității, în cadrul activităților de desen și modelaj, iar materialele pe care le culeg, sunt folosite în activitățile practice, în jocurile de creație. La vârsta școlară, copiii sunt foarte receptivi la tot ce li se arată sau li se spune în legătură cu mediul, fiind dispuși să acționeze în acest sens.

Excursia - ajută la dezvoltarea intelectuală și fizică a copilului, la educarea lui cetățenească și patriotică. Ea este cea care îl reconfortează pe copil, îi prilejuiește însușirea unei experiențe sociale importante, dar și îmbogățirea orizontului cultural științific. Prin excursii, elevii își suplimentează și consolidează instrucția școlară dobândind însușirea de noi cunoștințe. Excursia reprezintă finalitatea unei activități îndelungate de pregătire a copiilor, îi ajută să înțeleagă excursiile nu numai din perspectiva evadării din atmosfera de muncă de zi cu zi ci și ca un act de ridicare a nivelului cultural.

Serbările și festivitățile - marchează evenimentele importante din viața școlarului. Din punct de vedere educativ, importanța acestor activități constă în dezvoltarea artistică a elevului precum și în atmosfera sărbătorească instalată cu acest prilej. Aceste mici serbări, organizate de către cadrele didactice, le oferă elevilor rasplata primită după muncă, și de asemenea au un rol de motivare, mai puțin semnificativ.

Concursurile școlare - sunt o metodă extrașcolară de a stârni interesul elevului pentru diferite arii curriculare având, în același timp, o importanță majoră și în orientarea profesională a elevilor, făcându-le cunoscute toate posibilitățile pe care aceștia le au. Concursuri precum „Cangurul” sau Olimpiadele Școlare pot oferi cea mai bună sursă de motivație, determinând elevii să studieze în profunzime și prin urmare să scoată rezultate mai bune la școală. Același efect îl pot avea concursurile organizate de către cadrele didactice în clasă. Dacă sunt organizate într-o atmosferă plăcută vor stimula spiritul de inițiativitate al copilului, îi va oferi ocazia să se integreze în diferite grupuri pentru a duce la bun sfârșit exercițiile și va asimila mult mai ușor toate cunoștințele.

Elevii trebuie să fie îndrumați să dobândească: o gândire independentă, nedeterminată de grup, toleranță față de ideile noi, capacitatea de a descoperi probleme noi și de a găsi modul de rezolvare a lor și posibilitatea de a critica constructiv. Înainte de toate, este însă important ca profesorul însuși să fie creativ.

Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație, iar la cei cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate. Școala este de asemenea un mediu important de socializare. Teatrul oferă o astfel de posibilitate copilului de a-și manifesta liber emoțiile prin intermediul personajelor, fără a i se părea că este judecat.

Terapia prin teatru

Terapia prin teatru nu vindecă deficiența, dar schimbând mediul pentru copil, efectul deficienței este mai puțin evident. Experiența practică a școlii noastre a demonstrat că artterapia creează la elevii cu dizabilități, puternice emoții și sentimente, dezvoltă autonomia personală și favorizează socializarea. Pus în situația de a practica o diversitate de comportamente, de a se transpune în „pielea” unor actori/dansatori, copilului i se solicită un anumit mod de comportare, i se oferă prilejul de a acționa efectiv pe baza unor reguli de comportare civilizată, de a exersa în mod direct deprinderi, comportamente, relații sociale.

Participarea la activități extracurriculare are un impact pozitiv asupra adolescenților care provin din medii familiale precare. Mahoney a descoperit că implicarea în activități extracurriculare a mediat relația dintre problemele care țin de interacțiunea defectuoasă între părinți și adolescenți și stările de depresie. Dintre adolescenții care aveau relații defectuoase cu părinții, cei care au participat în activități extracurriculare au înregistrat stări depresive în mai mică măsură decât cei care nu au participat, și aceasta s-a întâmplat cu preponderență în cazul celor care au perceput un nivel mai ridicat de susținere din partea liderului activității.

Participarea la activități extracurriculare poate fi asociată cu scăderea delincvenței în rândul adolescenților. Una din explicațiile privind motivele corelației negative dintre delincvență și participarea la activități extracurriculare este că acestea din urmă au un caracter puternic prosocial, ceea ce încurajează adoptarea de norme comportamentale constructive. Modelul psiho-social raportează handicapul de societate plasând problema handicapului la interacțiunea dintre persoane și diferitele segmente ale sistemului social, astfel că societatea este cea care trebuie să se adapteze la persoanele care o compun, nu numai persoana să se adapteze societății. Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități. Astfel copilul capătă prin joc informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și în timp.

Deci, formarea personalității deficientului mintal se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite.

Concluzie - în dezvoltarea personalității copiilor cu CES le au activitățile extracurriculare, care implică în mod direct copiii prin personalitatea lor și nu prin produsul realizat de aceștia, necesitatea fiind de a modifica destul de mult modul de gândire; să se evite critica în astfel de activități; să încurajeze copiii și să realizeze un feed-back pozitiv.

Bibliografie:

- Golu, P., Zlate, M., Verza, E., *Psihologia copilului - manual pentru clasa a XI a școli normale*, E.D.P., București, 1994.
Nicola, I., *Tratat de pedagogie școlară*, E.D.P., București, 1996.

INTEGRAREA SOCIALĂ A COPIILOR CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE

**Prof. Răileanu Mihaela
G.P.P. „Pinocchio”, Fălticeni**

Dificultatea specifică de învățare reprezintă o dezordine la nivelul înțelegerii sau utilizării limbajului vorbit sau scris, ce are efecte asupra capacității de a asculta, de a gândi, vorbi, scrie, citi etc. Poate fi considerat cu dificultăți de învățare un copil care a crescut și s-a dezvoltat într-un mediu normal, la fel ca toți ceilalți copii de vârsta lui, dar care nu a reușit să asimileze informațiile la fel ca ceilalți. Un copil cu întârziere mintală, privat cultural sau economic nu poate fi etichetat ca având dificultăți de învățare. Aceste dificultăți de învățare țin de capacitatea copilului de a asimila unele informații la un moment dat și nu de factori externi care pot influența capacitatea lui dar nici de factori interni care țin de funcționarea unor organe interne. Tulburările cel mai des întâlnite la elevii cu dificultăți de învățare sunt:

- deficiențe de atenție;
- deficiențe de motricitate generală și fină cu dificultăți de coordonare spațială;
- dificultăți de prelucrare a informațiilor perceptive auditive și vizuale;
- carențe în dezvoltarea unor strategii cognitive de învățare;
- tulburări ale limbajului oral;
- dificultăți de citire;
- dificultăți de scriere;
- dificultăți în realizarea unor activități matematice;
- tulburări de comportament social, număr mic de relații sociale.

Deficiențele de învățare există la copiii din toate țările indiferent de cultură, limba și mediul social în care trăiesc. S-a vorbit mult despre problemele ce pot apărea la elevii cu dificultăți de învățare ca urmare a eșecurilor școlare repetate. Lipsa de înțelegere din partea profesorilor sau recurgerea la metode pedagogice neadecvate creează uneori elevilor un sentiment de inutilitate, ce se poate manifesta printr-un comportament de închidere în sine și agresivitate. Pentru a oferi elevilor cu dificultăți cadrul cel mai propice învățării, aceștia trebuie să fie tratați în mod egal. Se vor evita observațiile negative generalizate, se va urmări organizarea clasei și a activităților, astfel încât să se reducă anxietățile, folosind un cadru de învățare bine structurat, care să le permită elevilor să știe ce se așteaptă de la ei.

Pentru copilul cu deficiențe de învățare, situația este foarte dificilă. El se confruntă cu numeroase probleme pe care nu le poate depăși sau compensa. Dacă copilul nu este ajutat să le depășească, se ajunge la situația de eșec. Sentimentul de inferioritate care apare datorită eșecurilor ajunge să fie trăit intens, devenind traumatizant. Frecvent, în această situație, copilul renunță ușor la eforturi, deoarece nu are o satisfacție mobilizatoare și ajunge la soluții ușoare sau la abandon școlar. Cel mai bun mod de a reduce anxietatea elevilor este de a asigura o învățare individualizată ce se adresează cerințelor lor și care face apel la evaluarea criterială. Acest mod de abordare facilitează învățarea cooperantă, fiind cunoscut faptul că ei învață mai bine unul de la altul, decât de la un adult. Profesorii buni folosesc această capacitate, realizând și programe care să le permită lucrul în grup.

Pentru integrarea eficientă a copiilor cu dificultăți de învățare în învățământul de masă sunt necesare serviciile de sprijin specializate în asistență educațională de care să beneficieze atât copiii/elevii integrați, cât și colectivele didactice din școli. Cadrele didactice trebuie să pună accent pe desfășurarea de activități care presupun lucrul în echipă și cooperarea, respectarea identității culturale a fiecărui copil, monitorizarea eficacității activităților de predare-învățare-

evaluare. Toți copiii au aceleași trebuințe de bază în ce privește creșterea și dezvoltarea. Școala trebuie să satisfacă însă în mod egal trebuințe precum cele de apreciere și întărire pozitivă, de încredere în sine, deoarece deseori elevii cu dificultăți de învățare ezită să facă anumite lucruri ce corespund aptitudinilor lor, fiindu-le frică de eșec.

Elevii cu dificultăți de învățare, ca de altfel fiecare dintre noi, trebuie să joace în viață un număr de roluri diferite. Cea mai mare parte a oamenilor joacă rolul potrivit la momentul potrivit, și în același timp, recunosc și rolul jucat de ceilalți. Elevii nu pot realiza acest lucru, deoarece nu-și cunosc punctele tari și pe cele slabe, nu înțeleg nici comportamentul celorlalți. Din cauza lipsei maturității afective, elevii cu dificultăți de învățare au deseori un comportament egocentric. Ei interpretează lucrurile plecând de la viziunea proprie, fără să țină seama de ceilalți. Datorită incapacității de a analiza, nu au un limbaj corporal adaptat sentimentelor, nu înțeleg nici limbajul corporal al altora, nu pot înțelege nici sentimentele de simpatie sau solidaritate ce li se adresează, nu acordă atenția cuvenită familiei sau colegilor, ceea ce determină și izolarea acestora față de ei. Cei care nu se pot adapta, au o viziune deformată asupra relațiilor sociale, deoarece au o afectivitate superficială. Unii dintre elevi cu dificultăți de învățare nu se comportă adecvat momentului, pentru ei contând doar propria persoană. Aceste tulburări fac ca anumiți elevi să interpreteze ad litteram ceea ce aud și să nu perceapă nuanțările. Pe de altă parte, din același motiv, nu au noțiunea exactă a duratei unei conversații, având tendința să monopolizeze la nesfârșit o discuție. Lipsa unui vocabularului bogat și a mimicii corespunzătoare pot constitui adevărate bariere pentru o comunicare eficientă cu semenii. Faptul că ei nu înțeleg comportamentul și limbajul celorlalți, este greu de corectat.

Una dintre modalitățile de a ajuta elevii cu dificultăți de învățare este de a recurge la programe de activitate ce fac apel la colaborarea cu colegii lor. Aceste programe includ analiza completă a dificultăților fiecărui participant, a posibilitățile de interacțiune cu colegii și participarea în grup a colegilor ce nu au astfel de dificultăți. Este necesară colaborarea între profesor și ceilalți participanți la program, pentru a asigura cunoașterea tuturor aspectelor comportamentului elevului și punerea de comun acord a metodelor favorizante pentru deprinderea aptitudinilor sociale.

O analiză a dificultăților sociale trebuie să ne permită să aflăm dacă elevul cunoaște sentimentele exprimate de altă persoană, își exprimă propriile sentimente sau se închide în sine ori este hiperactiv. Trebuie să aflăm dacă cunoaște modalitățile de a-și exprima satisfacția, dezacordul, simpatia, își poate susține punctul de vedere, își poate da seama ce pot simți alții în diverse situații. Dacă își pot imagina diverse situații sociale și le pot descrie, dacă își adaptează limbajul corporal la interacțiunea cu alții și cunosc urmarea comportamentului lor asupra celorlalți. Copilul cu dificultăți de învățare se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de tampon, de mediator între copil și persoanele străine. Uneori părinții pot dramatiza excesiv reacțiile inadecvate venite din partea unei persoane străine, identificând o falsă rea intenție într-un gest oricât de neutru. În alte situații, ei neagă tot ceea ce copilul observă în jurul său legat de propria deficiență, cultivând la copil convingerea ca lumea în care trăiește este rea. Pe de altă parte, unii părinți refuză să țină cont de dificultățile sociale pe care le au copiii. În acest fel, ei îi împiedică să înțeleagă și să accepte toate aspecte legate de propria deficiență.

Datorită acestui rol suplimentar de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu dificultăți de învățare capătă o importanță majoră deoarece părinții reacționează uneori prin supraprotecție, acceptare, negare sau respingere. Integrarea socială a copiilor cu deficiențe este deci un proces complex, care presupune efortul comun al cadrelor didactice, elevilor și al părinților.

Bibliografie:

1. Ionescu, M., Radu, I., Didactica modernă, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

2. Legea nr. 1/2011, Legea Educației Naționale.

3. Vrășmaș, T., Școala și educația pentru toți, Ed. Miniped, București, 2004.

PROIECT DE EDUCAȚIE FINANCIARĂ

COORDONATOR:

**Prof. grad did. I SABIN RYBANNA ELENA –prof. diriginte clasa a VI-a D
CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ SF ANDREI GURA
HUMORULUI**

BANII - PROVOCARE SAU RESURSĂ?

PROIECT DE EDUCAȚIE FINANCIARĂ

în cadrul **Programului Internațional „Global Money Week”**

(Săptămâna Mondială a banilor)

ARGUMENT

Elevii în școală se formează ca viitori adulți responsabili. Pentru o bună integrare în societate și în viață elevii cu CES trebuie să învețe să se descurce și din punct de vedere financiar și astfel să devină adulți responsabili financiar cu ajutorul programelor de educație financiară. Cu cât elevii învață mai devreme despre implicațiile și responsabilitatea pe care mediul economic le presupune, cu atât aceștia vor putea contribui pozitiv la construcția unei societăți sănătoase și educate.

Proiectul reprezintă un context generos pentru ca elevii să ia parte la activități educativ financiare cu caracter practic, interactive și provocatoare, care îi vor ajuta să înțeleagă și să învețe despre gestionarea eficientă a finanțelor personale. El este un mijloc de a promova educația financiară în școli.

SCOP: Proiectul are drept scop familiarizarea elevilor cu noțiuni financiare și a particularităților monedei naționale.

GRUP ȚINTĂ:

- 11 elevi clasa a VI-a D

PARTENERI

Banca Națională a României-Agenția Suceava

BENEFICIARI

- Direcți:

- * elevii clasei a VI-a D deficiență mintală moderată
- * părinții elevilor

- Indirecți

- * cadre didactice,
- * comunitatea

LOC DE DESFĂȘURARE: CSEI Sf Andrei - sala de clasă

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

PERIOADA DESFĂȘURĂRII: 20-24 martie 2023

OBIECTIVE:

- Identificarea modalităților prin care se economisesc banii;
- Definirea anumitor noțiuni ca: bancă, bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv cererea și oferta, bancomat, cont, valută, sold, profit;
- Dezvoltarea capacității de a transpune tranzacții financiare simple în practică;
- Implicare în deciziile grupului;

FORME DE ORGANIZARE:

- participare webinar
- ateliere de lucru;
- concursuri, realizare de proiecte.

ACTIVITĂȚI

1. *Să vorbim despre bani și bănci – webinar "Planifică-ți banii, plantează-ți viitorul"*
2. *Educație financiară cu ANA și Radu -vizionare*
3. *Buget, venituri, cheltuieli și economii.*
4. *Jocuri: Verifică restul și Planifică bugetul pentru excursie.*

RESURSE

- umane: elevi, cadre didactice, părinți, comunitatea
- materiale: articole art-craft, aracet, computer conectat la internet, vidoproiector, flipchart, consumabile (hârtie, xerox, marchere, tuș, lipici, foarfeci, hârtie colorată, hârtie creponată, scoch).

FORME DE EVALUARE:

- Evaluarea se va realiza atât pe parcursul derulării proiectului, prin chestionare orale, desene, formulare de impresii, dar și prin metode specifice de evaluare: portofoliul;
- Se vor acorda diplome de participare tuturor elevilor participanți.

DISEMINAREA REZULTATELOR:

- ☐ Pagina de facebook a școlii;

ASPECTE DE LA ACTIVITATE

Aspecte ale abordării elevilor cu cerințe educaționale speciale și utilitatea tehnologiei informației și comunicațiilor în mediul școlar incluziv

Prof. Samson Adriana
G.P.P. „Pinocchio” Fălticeni

Domeniul educației incluzive constituie, în continuare, o provocare, atât pentru cadrele didactice, cât și pentru elevii din învățământul de masă, deoarece majoritatea instituțiilor școlare au adoptat modelul educațional care oferă accesibilitate și șanse egale la educație persoanelor cu dizabilități. Acest fapt este unul pozitiv pentru că stimulează progresul societății contemporane, dar, pentru a împlini acest deziderat, este necesară preocuparea și implicarea continuă și susținută a tuturor celor aflați în jurul persoanelor cu cerințe educaționale speciale.

Persoanelor cu dizabilități trebuie să li se asigure accesul egal și liber la educație, indiferent de gradul de handicap. Persoanele cu cerințe educaționale speciale sunt acelea care, conform legii, din cauza unor afecțiuni fizice, mentale sau senzoriale, nu își pot desfășura în mod normal activitățile cotidiene, având nevoie de sprijin în vederea recuperării, integrării și incluziunii sociale.

În mediul școlar, cadrelor didactice le revine o sarcină decisivă, acestea fiind în permanentă colaborare cu părinții, medicii specialiști, psihologii școlari și cu profesorii de sprijin. Activitățile școlare și extrașcolare, din mediul educațional incluziv, este indicat să fie foarte rigurose și detaliat concepute, astfel încât toți elevii cu dizabilități să se poată integra adecvat în colectivul de elevi și în societate și să obțină rezultate bune și foarte bune la învățătură. Când profesorul ce predă discipline de cultură generală este informat că va lucra și cu elevi cu dizabilități, atunci este recomandat să se documenteze temeinic în privința problematicei handicapului respectiv, pentru a ști care este cea mai potrivită cale de abordare a relaționării cu acea categorie de elevi.

În cadrul activităților didactice, în astfel de cazuri, este necesară atât discuția cu elevii cu deficiențe, pentru a le afla și înțelege nevoile și pentru a conveni asupra modului de lucru și a comunicării, cât și discuția prealabilă cu elevii care urmează să primească în rândul lor elevi cu cerințe educaționale speciale, de diferite tipuri și grade, pentru a se evita

remarcile deranjante și, mai mult decât atât, pentru ca aceștia să beneficieze de sprijin și de un maximum de confort fizic și psihic.

În privința elevilor cu dizabilități fizice, care au la dispoziție rampa specială pentru accesul în clădirea școlii, se asigură accesul adecvat în sala de clasă, poziționată la parter, pentru a se evita suprasolicitarea. În clasă, se aranjează scaunele și pupitrele, astfel încât să nu constituie o problemă luarea notițelor, se desfășoară activități diversificate, pe grupe, în perechi și independente, în vederea unei bune integrări a acestor elevi. Nu trebuie să se dea dovadă de menajament excesiv, tocmai pentru a se evita conștientizarea diferenței față de elevii fără handicap, dar este nevoie întotdeauna de răbdare în privința motricității, a prezentărilor orale, a comunicării, fiindu-le acordat ajutorul ori de câte ori este necesar sau solicitat. Și elevii cu deficiențe fizice au acces la noile tehnologii, reușind, de multe ori, să folosească programele informatice și să realizeze sarcinile de lucru și temele mai bine decât alți elevi. Referitor la evaluarea acestor elevi, se recomandă atât examinările ce constau în prezentări orale obișnuite sau cu suport informatic, cât și evaluările scrise, acordând timp suficient pentru exprimarea ideilor. Astfel, toți cei din jurul lor trebuie să înțeleagă faptul că aceste persoane au doar deficiențe fizice, nu și intelectuale.

În unitatea de învățământ căreia aparțin au existat și există și elevi cu deficiențe parțiale de vedere. În cazul lor, funcționează, în mod compensatoriu, celelalte simțuri precum cel auditiv, cel olfactiv și cel tactil. Potențialul intelectual al acestor elevi trebuie valorificat prin activități corespunzătoare. Un prim aspect important vizează distanța optimă față de sursa de lumină, față de tablă, față de materialele și mijloacele didactice auxiliare, față de colegi și profesori, pentru a putea fi folosită vederea reziduală, dar și celelalte simțuri. Un al doilea aspect îl reprezintă comunicarea tuturor indicațiilor necesare orientării, deplasării și studiului, dar nu în mod exagerat, ci doar atunci când sunt solicitate sau când le impun circumstanțele. Pentru realizarea actului citirii, în procesul de predare-învățare-evaluare, se folosesc materiale scrise, pe calculator, cu caractere mai mari sau imagini și pagini web redimensionate, iar pentru înregistrarea discuțiilor din clasă elevii sunt îndrumați să folosească reportofonul sau alte dispozitive, în vederea studiului individual și al evaluării. Acești elevi beneficiază mereu de timp suplimentar pentru a îndeplini sarcinile de lucru, atât în cadrul activităților educaționale curente, cât și în cadrul evaluărilor orale sau audio. Așadar, cadrele didactice, dar mai ales ceilalți elevi, trebuie să-i perceapă pe elevii cu dizabilitati vizuale ca fiind persoane ce-și folosesc celelalte capacitati senzoriale mai mult decât sunt acestea folosite în mod normal, reușind să îndeplinească, cu succes, cerințele educaționale.

În zilele noastre, în era tehnologiei și a informației, integrarea metodelor și strategiilor privind utilizarea computerului în procesul instructiv-educativ este benefică și stimulează creșterea performanțelor școlare, cu condiția ca toți elevii, în mod special elevii cu dizabilități, să posede cunoștințe de folosire a calculatorului. Aceasta implică frecventarea cu regularitate a cursurilor de informatică de către toți elevii, indiferent de capacitățile intelectuale, de profil sau de nivel de învățământ.

De asemenea, ar trebui să se desfășoare activități adaptate nevoilor tuturor membrilor colectivului de elevi, cu grupe mici, iar laboratoarele să fie dotate cu calculatoare performante, permanent conectate la internet, ar trebui să se realizeze biblioteci de programe și sisteme-expert, în acord cu actualul curriculum școlar, iar cadrele didactice să posede, pe lângă cunoștințele teoretice și practice ale disciplinei predate, și abilități de utilizare a computerului. Așadar, folosirea tehnologiilor informației și comunicațiilor, de către cadrele didactice și de către cei care învață, devine o prioritate.

Utilizarea computerului pe parcursul activităților didactice nu trebuie, totuși, să devină o obsesie sau o corvoadă, deoarece fiecare elev are dreptul la succes școlar și la atingerea celor mai înalte standarde curriculare posibile și, de aceea, trebuie identificate

metodele pedagogice adecvate, în mod particular, pentru fiecare caz în parte. Pentru a realiza un învățământ de calitate și pentru a obține cele mai bune rezultate este necesar să utilizăm atât metodele tradiționale de predare, învățare și evaluare, precum explicația, exemplul, conversația euristică, exercițiul, expunerea, lucrul în perechi și pe grupe, lucrul cu calculatorul și descoperirea, cât și metodele moderne. Elevii să fie corespunzător solicitați, sub îndrumarea cadrului didactic, evitându-se astfel monotonia.

Pentru că actul învățării nu mai este considerat efectul demersurilor și muncii profesorului, ci rodul interacțiunii elevilor cu calculatorul și al colaborării cu profesorul, sunt vizate obiective precum: creșterea eficienței activităților de învățare și dezvoltarea competențelor de comunicare și studiu individual. Utilizarea calculatorului în școală nu trebuie să fie limitată doar la un anumit domeniu, ci este bine să fie folosit și în cadrul altor discipline, dar într-un mod instructiv, rațional și cerebral.

Persoanele cu dizabilități necesită o atenție deosebită, programe școlare speciale, adaptate nevoilor lor, planuri de intervenție personalizate și, în consecință, activități care să îi valorizeze și să le releve potențialul maxim, indiferent de disciplina de studiu. Pentru obținerea unor rezultate bune, profesorul trebuie să colaboreze, în mod constant, cu profesorul de sprijin, cu psihologul și cu medicul școlar.

Activitățile cu elevii cu cerințe educaționale speciale trebuie să fie concepute astfel încât să nu afecteze restul elevilor dintr-un mediu școlar incluziv, dar, în același timp, să răspundă perfect necesităților intelectuale, sociale, psihice și emoționale ale acestora.

Indiferent de experiența profesională a fiecărui cadru didactic, în permanență, trebuie să existe ideea perfecționării. Pe parcursul întregii activități didactice se pot acumula cunoștințe și informații noi, utile și adaptabile tuturor cerințelor educaționale. De aceea, sunt necesare cursurile de formare continuă, în cadrul cărora profesorii deprind tehnici, strategii, metode noi de lucru cu elevii cu dizabilități, integrați în învățământul de masă.

Este cunoscut faptul că există o multitudine de forme de dizabilități care nu sunt înțelese și tratate corespunzător. Consecințele negative nu pot fi evitate decât dacă cei din jur interrelaționează în mod adecvat cu persoanele cu cerințe educaționale speciale, oferindu-le acestora sprijinul de care au nevoie, accesul la educație, în special, pentru că, în caz contrar, toate aspectele negative pot conduce la excluziunea socială.

Astfel, persoanele cu dizabilități necesită un mediu propice unei armonioase dezvoltări personale și profesionale, atât în cadrul unităților de învățământ incluzive, cât și în societate, și se impune ca îndrumătorii lor să aplice atât cunoștințele anterior însușite în activitățile dedicate celor care învață și au cerințe educaționale speciale, cât și noi cunoștințe, dobândite prin relaționarea cu medicul și psihologul școlar, cu profesorii de sprijin, cu specialiștii în domeniul educației incluzive, în cadrul cursurilor de formare continuă, al schimburilor de experiență și al vizitelor de studiu.

Toate persoanele cu diferite deficiențe trebuie să fie înțelese, sprijinite, integrate în mediul educațional și în societate. Nu este cazul ca acestea să fie catalogate și abordate în mod negativ sau stânjenitor, ci, cu răbdare și afectivitate, să li se acorde atenția și ajutorul de care au nevoie, putând fi considerate doar mai speciale sau diferite față de celelalte persoane, astfel încât, împreună să putem tinde către ceea ce este dezirabil, către îndeplinirea cerințelor și aspirațiilor societății contemporane.

Bibliografie:

Radu, Ion, Ezechil, Liliana, *Pedagogie – fundamente teoretice*, Editura V&I Integral, București, 2002;

Vrăjmaș, Traian, *Învățământul integrat și/ sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale* (teză de doctorat), Universitatea București, 2001.

ACTIVITĂȚILE EXTRAȘCOLARE ÎN DEZVOLTAREA COPILULUI CU CES

**Învățător-educator Suceveanu Tatiana-Lăcrămioara
Școala Profesională Specială „Ion Pillat”
Localitatea Dorohoi, Județul Botoșani**

Moto:

„ Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.”(Maria Montessori- „Descoperirea copilului”)

Rolul activităților extrașcolare constă în faptul că se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. Astfel educația extrașcolară scoate în evidență procesul de educație și instruire înafara sistemului de învățământ, care asigură legătura dintre subiect și obiect din punct de vedere flexibil. În funcție de natura lor, aceste activități dezvoltă la elevi, priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială. Obiectivul central al activităților extrașcolare este de a lărgi orizonturile culturale ale elevilor, îmbogățindu-i cu noțiuni noi plus volum de informații acumulate la lecții. Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o bună relaționare a copiilor cu societatea; sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu; formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic. Activitățile extrașcolare trebuie să respecte anumite condiții: comunicarea, etica relațiilor profesor-elev și strategiile de management. Acest tip de activitate oferă independență mai mare elevilor, asigură flexibilitate, conținuturi diferite, durată variabilă, liberă exprimare a ideilor, rezultatele au caracter practic și dezvoltă aptitudinile elevilor.

Participarea copiilor cu CES la activități cultural-artistice constituie o punte, care-i duc spre autocunoaștere, își cultivă dragostea pentru frumos și pasiunea pentru artă, în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume. Serbările de Crăciun, de 8 Martie sau 1 Iunie, permit socializarea și valorizarea acestor copii.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Formarea personalității deficientului mintal se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite. Experiența noastră ca și profesori în învățământul special colectează o serie de cerințe personale și colective, însumând adevăruri utile evoluției noastre.

Participarea la activități extrașcolare are un impact pozitiv asupra tuturor copiilor cu CES, au un caracter puternic prosocial, ceea ce încurajează adoptarea de norme comportamentale constructive. Esența educației extrașcolare constă în abordarea transdisciplinară a unor domenii de mare interes pentru elevi prin care au loc transferul de cunoștințe și deprinderi acumulate de fiecare elev. Aceste activități având un larg caracter interdisciplinar, oferă cele mai eficiente modalități de formare a caracterului copiilor încă de la clasele mici, deoarece sunt factorii educativi cei mai apropiați și mai accesibili pentru sufletul acestora. Copiii cu CES pot prin joc să-și exprime propriile capacități, astfel copiii capătă prin joc informații despre lumea în care trăiesc, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător. Formele de integrare a copiilor cu CES pot fi următoarele: clase diferențiate, integrate în structurile școlii obișnuite, grupuri de câte doi-trei copii deficienți incluși în clasele obișnuite, integrarea individuală. Integrarea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școală; condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în învățare; situația în care copilul poate fi considerat un bun colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondență totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățătură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare. În școală, copilul cu tulburări de comportament aparține de obicei grupului de elevi slabi sau indisciplinați, el încălcând deseori regulamentul școlar.

Din experiența mea personală pot afirma că profesorul poate folosi în procesul educativ diverse strategii: crearea unui climat afectiv; stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare; încurajarea sprijinului și cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor; încurajarea independenței, creșterea autonomiei personale; încurajarea eforturilor; apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor școlare, fără a crea dependență; folosirea sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, să fie încurajat la cel mai mic progres; centrarea învățării pe activitatea practică; sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile; folosirea învățării afective și adaptarea metodelor și mijloacelor de învățare-evaluare.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală jocuri, excursii, activități extrașcolare, activități de echipă au un impact benefic asupra elevilor cu CES.

Educația extracurriculară realizată dincolo de procesul de învățământ are un rol bine stabilit în formarea personalității copiilor noștri. Educația prin activități extrașcolare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Rolul de a se juca, de a fi mereu în mișcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm școala cu viața.

Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual. Oricât ar fi de importantă educația curriculară realizată prin procesul de învățământ, ea nu epuizează sfera influențelor formative exercitate asupra copilului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară.

Exemple de activități extrașcolare

Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale organizate – constituie un mijloc de a prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Ele oferă elevilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, procesul de producție în desfășurarea sa, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii universale și naționale, relațiile dintre oameni și rezultatele concrete ale muncii lor, stimulează activitatea de învățare, întregesc și dezvoltă ceea ce elevii acumulează în cadrul lecțiilor. Excursia ajută la dezvoltarea intelectuală și fizică a copilului și la educarea lui. Ea este cea care îl reconfortează pe copil, îi prilejuiește însușirea unei experiențe sociale importante, dar și îmbogățirea

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

orizontului cultural științific. Prin excursii elevii își consolidează instrucția școlară dobândind însușirea de noi cunoștințe.

Vizită la Muzeul Apelor,, Mihai Bacescu “din Fălticeni și la Muzeul Satului Bucovinean

Vizitele la monumentele istorice, excursiile și taberele școlare contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trait și au creat opere de artă. În urma excursiilor în natură, copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate, imaginea realității, în cadrul activităților de desen și modelaj, iar materialele pe care le culeg sunt folosite în activitățile practice, în jocurile de creație. La vârsta școlară, copiii sunt foarte receptivi la tot ce li se arată sau li se spune în legătură cu mediul , fiind dispuși să acționeze în acest sens.

Vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru de copii, distractive sau sportive, stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură.

Spectacolele constituie o formă de activitate extracurriculară în școală, prin care copilul face cunoștință cu lumea artistică. Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită rezidă în faptul că ea constituie o sursă inepuizabilă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează, permanent, la afectivitatea copilului sau nu, asupra dezvoltării elevilor. Astfel de activități sunt de o reală importanță într-o lume dominată de mass media și mă refer la televizor, calculator și internet ce contribuie la transformarea copiilor noștri în niște persoane incapabile de a se controla comportamental, emoțional și slabi dezvoltați intelectual.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Serbările și festivitățile – marchează evenimentele importante din viața școlarului. Din punct de vedere educativ importanța acestor activități constă în dezvoltarea artistică a elevului precum și în atmosfera de sărbătoare instalată cu acest prilej. Aceste mici serbări, organizate de către noi cadrele didactice, le oferă elevilor rasplata primită după muncă, și de asemenea au un rol de motivare.

Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Activitățile de acest gen au o deosebită influență formativă, au la bază toate formele de acțiuni turistice: plimbări, excursii, tabere. În cadrul activităților organizate în mijlocul naturii, al vieții sociale, copiii se confruntă cu realitatea și percep activ, prin acțiuni directe obiectele, fenomenele, anumite locuri istorice. Fiind axate în principal pe viața în aer liber, în cadrul acțiunilor turistice, elevii își pot forma sentimentul de respect și dragoste față de natură, față de om și realizările sale.

Grija față de timpul liber al copilului, atitudinea de cunoaștere a dorințelor copiilor și de respectare a acestora trebuie să fie dominantele acestui tip de activități. Acestea le oferă destindere, încredere, recreere, voie bună, iar unora dintre ei posibilitatea unei afirmări și recunoaștere a aptitudinilor. Activitatea educativă școlară și extrașcolară dezvoltă gândirea critică și stimulează implicarea tinerei generații în actul decizional în contextul respectării drepturilor omului și al asumării responsabilităților sociale, realizându-se, astfel, o simbioză lucrativă între componenta cognitivă și cea comportamentală.

Concursurile școlare – sunt metode extrașcolare de a stârni interesul elevului pentru diferite arii curriculare având, în același timp, o importanță majoră și în orientarea profesională a elevilor, facându-le cunoscute toate posibilitățile pe care aceștia le au. Concursuri precum „Cangurul” sau Olimpiadele Școlare pot oferi cea mai bună sursă de motivație, determinând elevii să studieze în profunzime și prin urmare să scoată rezultate mai bune la școală. Același efect îl pot avea concursurile organizate de către cadrele didactice în clasă. Dacă sunt organizate într-o atmosferă plăcută vor stimula spiritul de inițiativă al copilului, îi va oferi ocazia să se integreze în diferite grupuri pentru a duce la bun sfârșit exercițiile și va asimila mult mai ușor toate cunoștințele.

Elevii trebuie să fie îndrumați să dobândească: o gândire independentă, nedeterminată de grup, toleranță față de ideile noi, capacitatea de a descoperi probleme noi, de a găsi modul de rezolvare a lor și posibilitatea de a critica constructiv.

Activitățile complementare concretizate în excursii și drumeții, vizite, vizionări de filme sau spectacole imprimă copilului un anumit comportament, o ținută adecvată situației, declanșează anumite sentimente. O mare contribuție în dezvoltarea personalității copilului o au activitățile extrașcolare care implică în mod direct copilul prin personalitatea sa și nu prin produsul realizat de acesta. Activitatea în afara clasei și cea extrașcolară trebuie să cuprindă masa de copii. Activitățile extrașcolare, bine pregătite, sunt atractive la orice vârstă. Înainte de

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

toate, este important ca profesorul însăși să fie creativ. Ele stârnesc interes, produc bucurie, facilitează acumularea de cunoștințe, chiar dacă necesită un efort suplimentar. Copiilor li se dezvoltă spiritul practic, operațional, manualitatea, dând posibilitatea fiecăruia să se afirme conform naturii sale. Copiii se autodisciplinează, prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități. Dascălul are, prin acest tip de activitate posibilități deosebite să-și cunoască elevii, să-i dirijeze, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor și mai frumos obiectivul principal – pregătirea copilului pentru viață. Realizarea acestui obiectiv depinde în primul rând de educator, de talentul său, de dragostea sa pentru copii, de modul creator de abordare a temelor, prin punerea în valoare a posibilităților și resurselor de care dispune clasa de elevi.

Bibliografie;

1. Boncu Șt., Ceobanu C. *Psihosociologie școlară*. Iași: Editura „Polirom”, 2013.
2. Cernea, Maria, *Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ, în Învățământul primar* “nr. 1 / 2000, Ed. Discipol, București;

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/80-89_4.pdf

DESENUL ȘI CULOAREA LA COPIII CU C.E.S.

**Profesor învățământ preșcolar, Toma Elena-Claudia
Grădinița Specială „Sfânta Elena” Pitești**

Grădinița este perioada intermediară de ucenicie dintre familie și școală și are un rol fundamental în educația copiilor.

Copiii cu cerințe educative speciale au și ei aceleași trebuințe bazale de creștere și dezvoltare ca toți copiii : au nevoie de afecțiune, de securitate, de apreciere, de încredere în sine, de responsabilitate, de independență. Acești copii au în același timp și nevoi speciale individuale.

Activitățile artistico- plastice au o mare utilitate. Dacă un copil deficient fizic nu se poate mișca liber, nu poate dansa, se poate bucura de trăirea intensă a muzicii, a poeziei, sau a picturii. Este o compensare care dă sens vieții, un simț al valorii. Terapia prin artă, una din terapiile deosebit de eficiente la copilul cu C.E.S. utilizează mijloacele artistice ca tehnici psihoterapeutice nonverbale.

Pentru copiii cu C.E.S. activitatea de pictură prezintă dificultăți mai accentuate decât la copiii normali, iar desenul spontan, propriu copiilor normali, nu se manifestă la deficienți decât în formele sale rudimentare.

Se știe că deficienții mintal prezintă un interes scăzut pentru activitățile care nu intră în stereotipul preocupărilor lor cotidiene sărace și înguste. În condițiile în care nu sunt ajutați operativ să-și formeze așa zise „strategii adecvate”, în activitatea plastică de pildă, în explorarea vizuală a modelului de desenat, în alegerea și utilizarea mijloacelor grafice de lucru, deficienții mintal se fixează rigid asupra modalităților puerile de a acționa și adesea nu reușesc să se

desprindă de aceste modalități nici în clasele mari ale școlii speciale. Este cunoscut faptul că există multă imaginație, creativitate și sensibilitate în mintea cadrelor didactice care au ales să-și desfășoare activitatea profesională cu copii de vârstă preșcolară, mai ales dacă aceștia sunt și cu cerințe educative speciale, în găsirea celor mai bune metode privind educația estetică a acestora.

Eficiența activităților de expresie plastică depinde și de modul în care se realizează proiectarea activităților respective, iar în desfășurarea lor, de particularitățile psihice și individuale ale copiilor.

Educația artistico- plastică este o deschidere a conștiinței copiilor spre estetic și artistic și în cadrul ei se dezvoltă și componentele sensibilității: sensibilitate spirituală, acuitatea vizuală și capacitatea de adaptare la nou. Privit din acest unghi de vedere, desenul își aduce o importantă contribuție la dezvoltarea personalității copiilor. Marele psiholog elvețian Piaget, cercetând desenul infantil, afirma că acesta se aseamănă cu jocul simbolic și că desenul, ca limbaj grafic al copilului, este un mijloc de luare în stăpânire a lumii exterioare la care el trebuie să se adapteze și totodată un mijloc de armonizare a acestei lumi exterioare cu lumea sa proprie, interioară.

Expresia grafică și plastică din grădinița specială pornește de la cele mai elementare noțiuni de limbaj plastic, în vederea formării unor priceperi și deprinderi de a utiliza materialele și tehnicile de lucru, care vor deveni un suport material și spiritual în munca copiilor.

Desenele deficientului mental cu grad sever sau accentuat nu respectă niciun principiu compozițional logic. Compozițiile lor sunt lipsite de originalitate, de expresivitate, de claritate, de forță, de armonie, de mesaj sau de unicitate, pe când compoziția unui deficient mental mediu are o structură, un centru de interes, o țesătură de relații între forme. Este destul de unitară, răspunde cerințelor temei plastice și subiectului dat și are o oarecare expresivitate.

Un alt element care evidențiază accentuate particularități ale copilului cu C.E.S. este culoarea. Acoperind formele sau neținând uneori seama de ele, culorile sunt așezate doar ca un „joc” pentru plăcerea efectelor subiectiv- afective trăite de ei. Prin culoare acesta se exprimă, se descoperă și se descarcă psihic. În urma instruirii verbale, copilul deficient psihic poate selecționa din bagajul său de cunoștințe plastice pe acelea care-l pot ajuta să rezolve problema de temă plastică.

Copiii cu C.E.S. nu vor fi niciodată creatori de valori artistice, ci doar făuritori de obiecte cu oarecare valoare estetică.

Dacă în timpul activităților de expresie plastică copiii pictează pomul de Crăciun ascultând colinde, peisaj de primăvară pe muzica lui Vivaldi, sau alte teme plastice pe muzică potrivită este imposibil să nu încolțească sămânța de frumos în sufletele celor mici.

Fiecare dintre noi contribuim cu talentul nostru, cu munca și dăruirea noastră la cultivarea frumosului. Nouă ne revine sarcina să apărăm un tezaur plastic cu specific românesc, să-l facem cunoscut tuturor.

Bibliografie;

Oprea, Crenguța- Lăcrimioara, 2006 Strategii didactice interactive, București: Ed. Didactică și Pedagogică

x x x Programa pentru grădinițe speciale, 1993 București

PARTENERIAT EDUCAȚIONAL „SUS CORTINA PENTRU COPIII CU CES”

**PROF. TULBURE CLAUDIA-
LAVINIA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ GURASADA**

Părțile:

Școala Gimnazială Gurasada, reprezentată prin **director**_____și **prof.
Tulbure Claudia-Lavinia**
și

Teatrul de Artă Deva, reprezentat prin **director**_____.

Preambul

Recunoscând importanța TEATRULUI DE PĂPUȘI în recuperarea elevilor cu CES, cele două părți convin să colaboreze pe bază de parteneriat activ pe multiple planuri de interes, în domeniul ARTEI.

Art.1 Obiectul protocolului de colaborare

Obiectul prezentului protocol de colaborare îl reprezintă cooperarea interinstituțională pe următoarele direcții:

1. Derularea de SPECTACOLE DE TEATRU DE PĂPUȘI COMUNE
2. Derularea DE ACTIVITĂȚI DE PREGĂTIRE COMUNE

Art.2 Direcțiile de bază ale colaborării

Scopul general al acestui protocol concretizat în realizarea unui parteneriat între instituții îl reprezintă:

- desfășurarea periodică a spectacolelor de teatru
- provocarea bucuriei de a urmări spectacole de teatru - educarea dragostei pentru creațiile literare

Art.3 Rolul părților

Rolul instituției partenere:

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Părțile stabilesc împreună strategiile de lucru, asigură logistica necesară, mobilizează copiii și părinții pentru realizarea acțiunilor stabilite.

Pentru desfășurarea în bune condiții a activităților, partenerii se vor consulta reciproc după caz, își vor acorda sprijin, își vor promova reciproc imaginea:

1. reprezentantii vor populariza în timp util spectacolele de teatru accesibile copiilor;
  - se va respecta intervalul și durata spectacolului convenit
  - se vor iniția copiii în tainele teatrului și îi va implica în mici spectacole susținute în comun,
  - se va crea o ambianță plăcută într-un decor de poveste;
2. cadrele didactice vor mobiliza elevii și părinții pentru a participa la toate spectacolele organizate la sala teatrului

□ vor asigura adoptarea unui comportament adecvat în timpul spectacolelor:

Art.4 Metodologia de lucru

Părțile semnatare convin asupra următoarelor modalități de lucru:

1. Participarea la ședințe de lucru
2. Elaborarea Programelor anuale de acțiuni comune care să pună în practică prevederile prezentului Protocol;
3. Constituirea de grupe mixte de lucru pentru elaborarea și punerea în practică a acțiunilor prevăzute în Programele comune;
4. Mediatizarea acțiunilor comune;
5. Analiza, pe bază de rapoarte, a realizării obiectivelor comune, a respectării direcțiilor principale de colaborare și a acțiunilor prevăzute în Programele anuale convenite;
6. Pentru buna derulare a Protocolului, părțile semnatare vor desemna persoanele responsabile, care vor asigura și schimbul reciproc de informații și date specifice;
7. Trimestrial/Semestrial/Anual, părțile semnatare vor analiza stadiul îndeplinirii prevederilor convenite și vor identifica noi probleme apărute în planul activității comune.

Art.5 Litigii

Litigiile născute în legătură cu încheierea, executarea, modificarea și încetarea acestui protocol ori alte pretenții decurgând din prezentul protocol vor fi supuse unei proceduri prealabile de soluționare pe cale amiabilă.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

În condițiile în care în termen de 30 zile de la începerea acestor proceduri neoficiale părțile nu reușesc să rezolve în mod amiabil o divergență contractuală, fiecare se poate adresa instanțelor judecătorești competente.

Art.6 Rezilierea protocolului

Constituie motiv de reziliere a prezentului contract următoarele:

- a. Nerespectarea de către părțile contractante a prevederilor prezentului protocol;
- b. Schimbarea obiectului de activitate în măsura în care este afectată desfășurarea activității prevăzută în protocol;

Art.7 Încetarea protocolului

Constituie motiv de încetare a prezentului contract următoarele:

- a. Acordul părților pentru încetarea contractului;
- b. Scopul contractului a fost atins;
- c. Forța majoră, dacă este invocată.

Anularea acestui protocol va fi făcută sub forma unui anunț scris, cu minim 3 săptămâni înainte de încetarea cooperării.

Art. 8 Dispoziții finale

Prezentul protocol de colaborare are caracterul unui document cadru și acoperă întreaga activitate de realizare a obiectivelor comune convenite.

Protocolul are valabilitatea de 12 luni, de la data semnării sale, cu prelungirea automată, pentru noi perioade de câte 6 luni, dacă nici una din părți nu notifică celeilalte părți, cererea de încetare a valabilității sale, cu minimum 1 lună înaintea expirării perioadei de valabilitate.

Prezentul protocol poate fi modificat sau completat, cu acordul scris al părților semnatare ori de câte ori acestea convin asupra amendamentelor propuse. Partea care are inițiativa amendării prezentului protocol va transmite celeilalte părți, spre analiză, în scris, propunerile respective.

Încheiat la data de ....., în 2 exemplare, toate cu valoare de original, câte un exemplar pentru fiecare parte.

Argument:

„Unde sunt copii, sunt și povești. Nu se poate fără povești! Și dacă ești alesul hărăzit să spui povestea copiilor, te poți considera norocos, iar dacă ești în stare să treci sufletul poveștii prin păpușa pe care o ții în mână ești de două ori mai norocos. De ce? Pentru că nici o îndeletnicire pe lumea asta nu e răsplătită cu atâta dragoste ca cea de „spuitor” de povești!”

Alexandrina Halic

Prin arta dramatică oamenii își exprimă și își exteriorizează poziția față de aspecte ale realității în care trăiesc – transmit sentimente, idei, atitudini, critici etc.

Lumea copiilor este marcată de cunoașterea mai întâi fantastică și apoi cea reală. Firea oamenilor este cunoscută de copii prin intermediul personajelor din povești, iar “mersul lucrurilor lumești” prin acțiunile acestor personaje. Dacă audierea și vizionarea unei povești îi pune pe copii într-o poziție oarecum pasivă, teatrul, în special teatrul de păpuși, îi determină pe copii să se implice total, și fizic, și intelectual și afectiv. Cu ajutorul personajelor jucate reușesc să se cunoască pe ei înșiși mai bine, să se dezvolte emoțional, social și creativ.

Teatrul de păpuși este un teatru în care actorul ascuns privirilor spectatorilor își alege o formă deosebită de a înfățișa publicului viața personajelor. Această formă, i-o oferă păpușa.

Nelimitate sunt posibilitățile păpușilor de a stârni fantezia și spiritul creator al copiilor, de a-i face să participe activ la activitățile educative, să sufere împreună cu păpușile și să râdă din toată inima.

Teatrul de păpuși se poate folosi în cele mai diferite forme. Devine însă mijloc al educației numai prin conținutul său, prin scopul urmărit. Cu ajutorul păpușilor putem oferi copilului exemple clare, îl putem face să distingă binele de rău, îl ajutăm să înțeleagă ceea ce este greșit de ceea ce este corect. Păpușile ne pot ajuta mult în rezolvarea diferitelor probleme ale educației. Gândirea și trăirile copilului din grădinița sunt strâns legate de concret, de forme, de culori, precum și de sunete – mijloace de care teatrul de păpuși se folosește în mare măsură.

Teatrul de păpuși, permite cadrului didactic să prezinte în fața copilului scene din poveste sau unele aspecte din viața de toate zilele. Valoarea artistică a pieselor prezentate și a interpretării lor contribuie foarte mult la educația estetică a copilului.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Am observat cât de mare este efectul produs de o păpușă, câte coarde poate face aceasta să vibreze în sufletul celor mici. Și, în plus, acestei arte nu i se cere mai mult decât să producă bucurii, să îmbogățească viața artistică a copiilor, să-i distreze, să dea educației lor o notă senină. Pentru copil reprezintă o distracție veselă, plăcută; pentru adult constituie un prilej de a urmări felul cum se dezvoltă personalitatea copilului, de a o stimula și influența.

Pornind de la aceste idei am conceput acest parteneriat educațional, pe care am decis să îl desfășor pe parcursul unui an școlar implicând toți elevii cu CES de la Școala Gimnazială Gurasada.

Prin proiectul „**Sus cortina pentru copiii cu CES!**” vor fi acoperite nevoile copiilor:

- ✓ de a învăța prin joc;
- ✓ de a se cunoaște și de a se exprima pe sine în forme artistice
- ✓ de a-și însuși anumite metode și tehnici de lucru ale teatrului de păpuși;
- ✓ de a-și îmbogăți cultura literară.

Scopul proiectului este promovarea la modul concret a circuitului EDUCAȚIE-FORMARE-CREATIVITATE, lărgirea orizontului cultural al copiilor.

- ✓ Școala Gimnazială Gurasada
- ✓ Teatrul de Artă Deva

Prezentul proiect este realizat la nivelul ariei curriculare:

- Limbă și Comunicare

Obiective:

Prezentul proiect își propune realizarea următoarelor obiective:

- Predarea tehnicii de mânuire pentru toate tipurile de păpuși.
- Însușirea cunoștințelor necesare creării și confecționării păpușilor – actori.
- Punerea în scenă a spectacolelor.
- Susținerea unor spectacole în fața colegilor și părinților.
- Cultivarea calităților interpretative.
- Dezvoltarea gustului pentru artă în toate formele ei de manifestare.

Obiectiv trans-disciplinar

Dezvoltarea capacităților de comunicare, a spiritului de colectiv, a dragostei pentru o muncă de creație și formarea gustului estetic.

Obiective cadru

- **Limbă și comunicare**
- Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral/scriș;
- Dezvoltarea capacității de exprimare orală;

Achiziții fundamentale

• Achiziții fundamentale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
• Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral-scriș	
1.1 să-și concentreze atenția pentru a asculta mesaje formulate de persoane diferite;	- exerciții de ascultare a unor mesaje formulate de persoane diferite; - exerciții de dialog: conversația în grup pe teme curente, etc;

1.2 să sesizeze legătura dintre text și imaginile care îl însoțesc;	- exerciții de sesizare a semnificației textului (mesajului) cu ajutorul imaginii
1.3 să desprindă informații de detaliu dintr-un mesaj ascultat;	- exerciții de sesizare a elementelor semnificative ale unui mesaj ascultat, prin formularea de întrebări și răspunsuri referitoare la mesajul ascultat;
1.4 să semnaleze prin replici adecvate înțelegerea mesajului interlocutorului;	- exerciții de dialog: educator – preșcolar; preșcolar – preșcolar; preșcolar – preșcolari;
1.5 să manifeste curiozitate pentru lectură;	- exerciții de memorare a unor texte în versuri și în proză;
1.6 să-și exprime impresiile declanșate de vizionarea de spectacole, folosind un vocabular adecvat;	- audierea și vizionarea de spectacole; - analiză de spectacole (comentarea unor spectacole de teatru, serbări vizionate;

• **Dezvoltarea capacității de exprimare orală**

2.1 să pronunțe corect și clar enunțuri;	- exerciții și jocuri de dicție; - exerciții de pronunțare clară și de articulare corectă a cuvintelor; - exerciții de reglare a intonației, a vitezei proprii de a vorbi, recitări de poezie, etc.;
2.2 să-și adapteze vorbirea în funcție de partenerul de dialog;	- exerciții de comunicare orală; - antrenament de utilizare a unor formule de adresare, de inițiere, de menținere și încheiere a unui dialog;

• **Cunoașterea formelor de teatru specifice poporului român și a algoritmului de creare a unui spectacol de teatru**

3.1 să cunoască forme de manifestare teatrală specifice sărbătorilor de iarnă;	- exerciții de interpretare a colindelor, uraturilor, sorcovei, etc.;
3.2 să cunoască și alte forme de manifestare dramatică specifice poporului nostru;	- exemple de activități dramatice specifice poporului nostru privind diferite ocazii din viața și activitatea acestuia;
3.3 să cunoască etapele realizării unui spectacol;	- vizionarea unor spectacole de teatru;
3.4 să cunoască meseriile implicate în viața teatrală;	- vizită la atelierele unui teatru (decoruri, păpușari, croitorie etc.);

• **Cunoașterea și utilizarea unor tehnici de lucru cu diverse materiale și ustensile**

4.1 să recunoască și să utilizeze operații simple de lucru cu materiale din natură și sintetice;	- confecționare de obiecte din diverse materiale;
4.2 să utilizeze ustensilele și instrumente adecvate prelucrării unor materiale;	- utilizarea șabloanelor; - activități de decupare, lipire, etc.;

• **Dezvoltarea capacității de cooperare în scopul realizării unui produs**

5.1 Să verbalizeze acțiunile în timpul jocului;	- lucrul în grup, jocuri didactice, dramatizări, teatru de păpuși;

• **Dezvoltarea simțului practic și estetic**

6.1 să descopere posibilitatea de utilizare a diverselor materiale;	- activități practice de realizare a produselor combinând materialele și tehnicile în funcție de caracteristicile lor;
6.2 să descopere soluții de valorificare a obiectelor scoase din uz, în combinații cu materialele din natură și hârtie;	- activități practice de realizare a unor produse;
6.3 să participe cu interes la realizarea	- activități de confecționare și mănuiere a

decorului, păpușilor – actor, recuzitei necesare pentru punerea în scenă a pieselor;	păpușilor confecționate; - exerciții de analiză a obiectelor confecționate;

Conținutul învățării

- În lumea teatrului de păpuși:
  - Vizionarea de spectacole
  - Întâlniri cu actorii
  - Vizitarea unor instituții specializate
- Confecționarea recuzitei
  - Confecționarea păpușilor
  - Crearea și confecționarea scenei, decorului
  - Confecționarea costumelor
- Noțiunea de mînuire a păpușilor
  - Tehnica jocului (mînuirea păpușilor, mișcarea scenică)
  - Vorbire scenică (exerciții de dicție, respirație, expresivitate)
- Realizarea momentelor artistice
  - Lectura „la masă” (lectura pe roluri, caracterizarea personajelor)
  - Repetiții de text, de mișcare
  - punerea în scenă a momentelor artistice
  - spectacole
- Elemente de regie tehnică
  - Montarea decorurilor, luminilor, scenei, etc.
  - Alegerea fondului muzical
- Jocuri teatrale specifice poporului român
  - Clasificare

- *Personaje specifice*
- **Modalități de evaluare**
- *Autoevaluare*
- *Mini-proiecte*
- *Probe orale*
- *Probe practice*

Rezultate așteptate:

- ✓ deschiderea oamenilor spre acest mijloc de comunicare, prin intermediul jocului artistic;
- ✓ educarea elevilor cu CES prin intermediul spectacolelor de păpuși, urmărind sporirea puterii de comunicare și înțelegere a acestora;
- ✓ schimbarea mentalității adulților în ceea ce privește spectacolele complexe cu păpuși, pantomimă, clownerie (acestea pot avea un impact foarte mare și asupra lor).

Calendarul activitatilor:

Nr. Crt.	Tema/Conținuturi	Data Locul de desfășurare	Participanți
1.	Întocmirea parteneriatului educațional și a protocolului de colaborare	Octombrie	-echipa de implementare

2.	Alegerea listei cu poveștile care urmează să fie puse în scenă -distribuirea rolurilor	Noiembrie	-echipa de implementare
3.	Confecționarea recuzitei -confecționarea păpușilor -crearea și confecționarea scenei, decorului	Periodic	-echipa de implementare
4.	Elemente de regie tehnică Montarea decorurilor, luminilor, scenei, etc. Alegerea fondului muzical	Periodic	-echipa de implementare -toate grupele de prescolari
5.	Realizarea momentelor artistice –o piesă în fiecare lună	Noiembrie-Iunie	-echipa de implementare -toate grupele de prescolari
6.	Participarea părinților la una din piesele de teatru	Iunie	-echipa de implementare -toate grupele de prescolari -parinti

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

SECȚIUNEA IV: Intervenții terapeutice și activități de consiliere educațională și psihopedagogică pentru elevii cu CES - *modele de planuri de consiliere, teste și chestionare, programe terapeutice (agresivitate, stima de sine, anxietate, ed. emoțională, etc), activități de orientare școlară și profesională, studii de caz, fișe de observare, programe de consiliere și dezvoltare personală, proiecte didactice cu metode inovative, etc*

Intervenții terapeutice și activități de consiliere educațională și psihopedagogică pentru elevii cu CES – PROGRAM TERAPEUTIC

Profesor învățământ preșcolar Aioanei Denisse
Profesor învățământ preșcolar Croitoru Alina
Grădinița cu Program Prelungit “Prichindel”, Suceava

1. Definirea problemei Agresivitate fizică și verbală Sfidare Frustrare				
2. Descrierea problemei Prescolarul A. din grupa mare manifestă comportamente opozante caracterizate prin refuzul de a respecta regulile, sfidare la adresa celorlalți, incapacitatea de gestionare a furiei, reacții agresive (trânțește scaunul, jucariile, rupe fișele de lucru, împinge colegii).				
3. Factori de formare și dezvoltare a problemei Preșcolarul face parte dintr-o familie disfuncțională, părinții sunt divorțați. Copilul locuiește cu mama, iar două weekenduri pe lună le petrece alături de tată. Părinții au o comunicare defectuoasă, ceea ce generează comportamentul agresiv a prescolarului. Atunci când preșcolarul stă cu tatăl, este lăsat să facă ce vrea, nu are reguli, limite.				
4. Factori de menținere și de activare a problemei Factorii care mențin tulburările de comportament sunt: schimbarea mediului, schimbarea rutinei zilnice, lipsa înțelegerii nevoilor sau dorințelor de către părinți, obținerea atenției și dragostei, ca urmare a manifestărilor isterice sau a comportamentului de negare sau opoziție, atragerea atenției adultului prin aceste comportamente.				
5. Planul de intervenție				
Obiectiv de lungă durată Dezvoltarea competențelor social-emoționale prin formarea unor abilități de gestionare a emoțiilor.				
Obiective specifice	Conținuturi	Metode de intervenție	Criterii de evaluare a progresului	Metode și mijloace de evaluare
1. Să identifice situațiile care generează	a. Identificarea situațiilor problemă și generarea de soluții pentru o rezolvare adecvată.	Discuții libere	Monitorizarea interacțiunilor de la grupa de prescolari	Grila de observare comportamentală (Observat

reacțiile de furie	Ce s-a întâmplat ?(se identifică problema cu care se confruntă copilul?) Ai făcut tu ceva ca să-l superi pe...? Poți să îmi spui ce s-a întâmplat imediat după ce tu te-ai înfuriat? Credeți că....s-a comportat bine? Cum credeți că s-a simțit...? (se identifică reacțiile emoționale ale copilului) Ce ați fi putut face în locul lui...?			orul grupei)
		Teatru de păpuși		
		Lucrul in echipe		
		Joc de rol		
	b. Conștientizarea și gestionarea emoțiilor de furie (prezentare PPT „Totul despre emotiile noastre”; „Furia”) Joc: Fă o încercare! (Fără să spui vreun cuvânt, arată-i colegilor tăi o emoție. Au reușit să ghicească ce emoție le-ai arătat?) Povestea broscutei țestoase Tobias https://www.youtube.com/watch?v=LIZEDcKA7vg Când ne simțim furioși? Cum se manifestă furia ? Cum se simt ceilalți ? Ce putem face pentru a ne gestiona furia?(Tehnica “Broscutei țestoase”) Putem să dam o denumire furie (furtuna, gorila, dragon etc.) Comunicăm în cuvinte de ce suntem furioși. Să numărăm până la 10. Oprim furia: inspiră pe nas, ține-ți respirația timp de două secunde, apoi dă aerul afară pe gură cât de încet poți . Fă asta de trei ori la rând pentru ca îngrozitoarea furie să dispară. Mergi într-un loc liniștit. (Time - out)	1. Brainstorming		
		2. Joc de rol		
		3. Lucrul in echipe		
		4. Fisă de lucru Tehnica “Broscutei țestoase” (Anexa 1)	Pentru fiecare comportament adecvat in care prescolarul își gestiona furia am folosit întărirea pozitivă, acesta primește un emoticon cu o față veselă.	La sfârșitul zilei/săptămânii, se numără emoticoanele primite,iar la 10 emoticoane preșcolarul va primi o medalie pe care o va purta în următoarele zile.
		5.Exercițiu		

	Cerem ajutor.			
2. Să se conformeze regulilor din grupă	a. Stabilirea regulilor in functie de: comportamentele observabile formularea in termeni pozitivi consecințele respectării (recompensarea cu buline,diferite stikere, desfășurarea unor jocuri la masa luminoasă, jocuri in aer liber etc.) și nerespectării (Time -out in fata regulilor, privarea de jocurile liber alese) reamintirea reguli consecvența. Regulile stabilite împreună cu preșcolarii sunt redactate in imagini și așezate la nivelul acestora. Regulile grupei sunt aduse la cunoștință si părinților pentru ca preșcolarii să respecte aceleași reguli și acasă. Atunci când o regulă este încălcată întrerup activitatea și solicit preșcolarii să-și reamintească regula. Pentru a încuraja și motiva preșcolarii să respecte regulile grupei le atribui anumite responsabilități: responsabil cu completarea calendarului naturii, responsabil cu materiale, responsabil cu ordinea la măsușe, responsabil cu ordinea la jucării etc. La sfârșitul zilei consemnez in jurnalul “călător”diferite activități/situații in care preșcolarii au/nu au respectat regulile grupei.	Discuții libere		
		Problematizarea Extincția comportamentului	Când preșcolarul A. răspundea neîntrebat, îl ignoram și repetam întrebarea. În cazul în care răspundea când era întrebat, întăream acest comportament. Creșterea frecvenței de apariție a comportamentului ui adecvat (respectarea regulilor) prin alegerea unei activități preferate	Completarea Jurnalului “călător”și luarea acestuia acasă în week-end.

	La sfârșitul săptămânii jurnalul “călător” va merge în vizită la preșcolarul care a avut cele mai multe comportamente adecvate prin respectarea regulilor. În weekend, acest jurnal va fi completat de către părinții preșcolarului respectiv. Aceștia vor relata istorioare interesante sau vor descrie evenimentele și comportamentele de care au avut parte în week-end-ul respectiv. La reîntoarcere, jurnalul este prezentat colegilor de grupă.			
	b. Diminuarea comportamentului de sfidare prin: Formularea instrucțiunilor în mod adecvat: - adresez o singură instrucțiune într-o frază (ex.”Te rog să vorbești mai încet”;”Locul tău este pe scaunul acesta” etc.) - rostesc numele preșcolarului și stabilesc contact vizual cu acesta, merg lângă el și îl ating pe umăr. Ofer preșcolarilor timp pentru a se conforma (ex.”Mai aveți 5 minute în care vă puteți juca cu...”; ”În 10 minute finalizăm activitatea de...”) Încurajez complianța prin: jocuri (ex.”Voi număra până la 3 pentru ...”) întăriri individuale (lauda, recompensa) Stabilesc consecințe logice pentru sfidare (ex.” Dacă alegi să rupi fișa de lucru, atunci nu vei participa la activitățile desfășurate la spațiul de joacă”);	1.Lucrul individual 2. Explicația 3.Exercițiul	Atunci când preșcolarul nu rupea fișa de lucru primea un creion „magic” care îl ajuta să se concentreze la rezolvarea fișei. După rezolvarea fișei avea posibilitatea ca pe spatele acestuia să realizeze un desen la alegere.	Grila de observație

	Monitorizez comportamentul și sunt consecventă în aplicarea consecințelor			
3. Să exerseze comportamente prosociale care facilitează formarea relațiilor de prietenie	a. Să distingă comportamentele prietenoase de comportamentele neprietenoase Pe baza prezentării poveștii terapeutice “Girafa și prietenia”(Anexa2) copiii identifică comportamentele neprietenoase și comportamentele prietenoase. Preșcolarii identifică diferite contexte în care colegii s-au comportat neprietenos și consecințele negative ale acelor comportamente: Ce se întâmplă dacă ne comportăm așa?; Cum crezi că se va simți celălalt copil?; Ne ajută să ne împrietenim? Pentru a fi eficienți în rezolvarea conflictelor trebuie să respectăm următorii pași: 1.descrierea faptelor, fără a învinovăți (ex.” Patrick m-a lovit cu piciorul.”); 2. exprimarea sentimentelor față de ceea ce s-a întâmplat (ex. „Julian, cum te-ai simțit atunci când Patrick te-a lovit cu piciorul?”); identificarea alternativelor: cum credeți că ar putea proceda pentru a rezolva situația (ex. „Julian și Patrick, ce credeți că puteți face pentru a rezolva cearta dintre voi?”). Pentru a-i ajuta pe copii să înțeleagă impactul comportamentelor neprietenoase le propun un joc imaginativ (Anexa 3)	1. Teatru de păpuși 2. Problematizarea 3. Exercițiu 4. Joc de rol	Preșcolarul A. identifică alternative de comportamente prietenoase	Observare a comportamentului în timpul jocului Lăudarea și încurajare a comportamentele prosociale

	b. Inițierea și menținerea interacțiunii cu ceilalți copii (să se ofere să ajute, să propună sa facă schimb de jucării, să împrumute jucării) Cooperarea în cadrul jocurilor pentru realizarea unui proiect comun (diferite construcții, postere etc). Preșcolarii vor fi împărțiți în grupe pentru a desfășura diferite activități, modul în care copiii vor fi împărțiți se va face astfel încât în grup să nu se nimerească doar copii care sunt prieteni pentru a facilita integrarea preșcolarului V.. Asumarea anumitor roluri și responsabilități în cadrul jocurilor.	1. Lucrul în echipă		
		2. Conversația	Preșcolarul A. identifică reacții verbale adecvate și comportamente adecvate pentru menținerea și dezvoltarea prieteniiilor cu ceilalți colegi.	Aprecieri a de către colegi și educatoarea a comportamentelor prosociale
		3. Exercițiu		

Evaluarea intervenției

În urma aplicării planului de intervenție am observat:

- diminuarea comportamentului neadecvat a preșcolarului A.;
- respectarea regulilor grupei;
- o comunicare și o interacțiune mai bună cu colegii;
- gestionarea crizelor de furie;
- laudele și recompensele duc la creșterea încrederii în sine „Pot să fac asta!”

Bibliografie:

Botiș, A., Axente, A.. *Disciplinarea pozitivă sau cum să disciplinezi fără să rănești (Ediția a treia)*. Editura ASCR. Cluj-Napoca (2009, 2011)
 Schipor, D. M.. *Dificultăți de învățare, diagnoză și intervenție*. Suport de curs. Universitatea Ștefan cel Mare. (2020)
 Schipor, D. M. *Psihologia elevilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament*. Suport de curs. (2020). Universitatea Ștefan cel Mare.

Anexa 1

Fișă de lucru

2 /

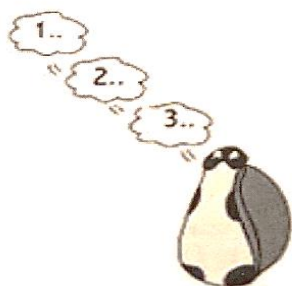
TEHNICA „BROSCUȚEI ȚESTOASE”

Îmi dau seama că sunt furios/ furioasă.

Spun STOP! și plec de acolo.

Mă retrag într-un loc în care mă pot liniști, ca să pot continua apoi jocul.

Anexa 2

Girafa și prietenia

- poveste terapeutică-

A venit, în cele din urmă, ziua cea mare. Toate animalele din pădure s-au trezit devreme pentru că era ziua mării curse de papuci! La ora nouă deja se strânseseră toți la lac.

De asemenea era și girafa, cea mai înaltă și frumoasă din pădure. Dar era atât de încrezută, că nu vroia să fie prietenă cu celelalte animale.

- Ha ha ha ha ... râdea de broasca țestoasă, că era atât de scundă și atât de lentă!
  - Ho ho ho ho ... râdea de rinocer că era atât de gras!
  - Heh heh heh heh ... râdea de elefant că avea trompa prea lungă!
- Și apoi, a sosit timpul să înceapă cursa.

Vulpea purta papuci cu dungi galbene și roșii, Zebra, unii roșii cu funde foarte mari, Maimuța avea niște papuci verzi cu pete portocalii. Papucii broaștei țestoase erau albi ca niște norișori.

Și când era pe cale să înceapă cursa, girafa a început să plângă. Era atât de înaltă încât nu și-a putut lega șireturile de la papuci!

- Ahhh, Ahhhh, cineva să mă ajute! strigă girafa.

Toate animalele au rămas uitându-se la ea, numai vulpea a mers să vorbească cu ea și a zis:
– Tu râdeai de celelalte animale, deoarece acestea erau diferite. Adevărat, toți suntem diferiți, dar fiecare avem ceva bun și am putea fi prieteni și să ne ajutăm atunci când este nevoie.

Atunci girafa a cerut scuze tuturor pentru că a râs la ei. Apoi au venit furnicile, care au urcat rapid pe papucii girafei și i-au legat șireturile.

Și, în sfârșit toate animalele s-au așezat la linia de start. Pe locuri, fiți gata, start!

Când au terminat cursa, toată lumea a sărbătorit pentru că au câștigat un nou prieten, care, de asemenea, a învățat ce înseamnă prietenia.

Anexa 3

Joc de imaginație

Materiale necesare: O foaie cu o față desenată sau o siluetă.

Etape:

1. Prezentați foaia. Puneți un nume copilului, asigurându-vă că nu este numele cuiva care de exemplu se găsește în grupă sau al vreunui părinte. Voi numi copilul: Iulian.

2. Spuneți copiilor:

„Să ne imaginăm că acesta este Iulian. Vrea să își facă prieteni, dar din anumite motive, ceilalți copii nu par că-l plac și sunt răutăcioși cu ei.”

3. Întrebați copiii:

„Ce cuvinte auzim de obicei atunci când cineva este răutăcios cu un alt copil?”
Dacă preșcolarii nu reușesc să ofere câteva sugestii, oferiți voi câteva idei, de exemplu: „nu vreau să te joci cu mine” sau „pleacă!”, „nu stau langa tine”.

4. De fiecare dată când vi se oferă o sugestie, mototoliți, șifonați foaia cu „Iulian.” Continuați în acest mod până când hârtia devine o bilă, o minge.

5. Acum arătați copiilor bila.

„Ce s-a întâmplat cu Iulian?”

„Cum credeți că se simte?”

„Credeți că se simte bine-primit, integrat în grupa noastră?”

„Cum se va simți Iulian când mâine ar trebui să revină aici?”

„Va dori el asta?”

5. Întrebați copiii:

„Ce anume l-ar ajuta pe Iulian să se simtă bine-primit, integrat în grupa noastră?”
Din nou, dacă preșcolarilor le vine greu să ofere câteva sugestii, spargeți voi gheața. Exemplu: „o îmbrățișare”, „un zâmbet” „poate să stea lângă mine la masă”, „poate să se joace cu mine”, „putem construi împreună un turn din piese lego.”

Apoi, după ce oferiți aceste exemple, întrebați din nou copiii.

7. Cu fiecare sugestie pe care o primiți, începeți procesul de netezire a desenului.

Implicați copiii prin întrebări ca:

„Ce vedeți că se întâmplă acum cu Iulian?”

„Cum credeți că se simte?”

„Se simte el oare integrat, bine-primit în grupa noastră?”

8. Adresați următoarea întrebare încât să fie ca la:

„Putem să-l netezim perfect pe Iulian, așa începutul activității?”

Implicați 1 sau 2 copii pentru a vedea dacă se poate realiza acest lucru. Faceți observația mai apoi că o dată șifonat, Iulian nu va mai fi ca înainte, oricât de mult am încerca asta. Mai apoi puteți pune următoarea întrebare:

„Avem fiecare dintre noi astfel de urme?”

9. Puteți să-l așezați pe Iulian undeva în grupă, la vedere. Când copiii manifestă comportamente neprietenoase unii cu ceilalți, amintiți-le de Iulian și propuneți-le să vină cu idei și soluții pentru a se simți mai bine.

Imaginea de sine

Profesor, AXENTIOI ANCA- CECILIA

Profesor, CODREANU LIDIA

Colegiul "Alexandru cel Bun" Gura Humorului jud. Suceava

In ziua in care m-am iubit cu adevarat...

Imaginea de sine sau "cum ne vedem", se referă la modul în care ne percepem propriile caracteristici fizice, emotionale, cognitive, sociale și spirituale. Ea este expresia concretizată a modului în care se vede o persoană sau se reprezintă pe sine.

Felul în care ne percepem și ne acceptăm pe noi, depinde de gradul de autostimă pe care îl avem. Trebuie să existe un echilibru între extremele: autoapreciere și autocritică, ce nu sunt benefice. Lauda de sine este urmată de persiflare sau chiar abandon iar autocritica exagerată provoacă celorlalți sentimente de milă, sau chiar alte critici.

“Vocea interioară” ne va da imaginea de sine ca pozitivă sau negativă. Când ai o imagine de sine bună și pozitivă, poți îndeplini obiectivele urmărite, poți depăși obstacole, poți relaționa armonios cu cei din jur, reușind să ai succes social și profesional.

Imaginea de sine negativă face ca motivația realizării obiectivelor propuse să scadă, deoarece lipsește încrederea în forțele proprii. Astfel, se poate crea un cerc vicios din care persoanei îi este greu să iasă. Nu face anumite lucruri pentru că nu se crede în stare, iar renunțarea la a face lucrurile respective poate duce la autoculpabilizare și autocritică.

Când ai o imagine de sine bună poți afirma "pot să fac acest lucru sau măcar pot încerca" dar când ai o imagine negativă de sine afirmi "nu pot să fac acest lucru, este prea greu, nu voi fi în stare".

Povestea următoare are învățămintele ei:

"Un rege își puse curtea la o încercare pentru un post important. Numeroși oameni puternici și înțelepți se aflau în jurul lui.

"Înțelepților - spuse regele - am o problema și vreau să văd care dintre voi este în stare să o rezolve."

Îi conduse pe oameni la o ușă enormă, mai mare decât văzuseră vreodată. Regele le explică : "Aici vedeți cea mai mare și mai grea ușă din regatul meu. Care dintre voi poate să o deschidă ?" Unii dintre curteni scuturară doar din cap. Alții, care se numărau printre cei înțelepți, se uitară la ușă mai de aproape, dar recunoscuseră că nu pot să o facă. Când înțelepții spuseră asta, restul curții consmiți că această problemă este dificil de rezolvat. Un singur vizir se duse la ușă. O examinează cu ochii și cu degetele, încercă mai multe posibilități de a o deschide și, în cele din urmă, o trase cu o smucitură puternică. Și ușa se deschise. Fusese lăsată întredeschisă numai, nu închisă complet, și nimic altceva nu fusese necesar, decât bunăvoința de a realiza ceva și curajul de a acționa cu îndrăzneală.

Regele spuse : "Tu vei primi postul de la curte, pentru ca tu nu te bizui doar pe ceea ce vezi sau auzi; tu îți pui propriile puteri în joc și ai curajul să riști o încercare."

(Nossrat Peseschkian. "Povesti orientale ca instrument de psihoterapie")

Se pot înțelege din această poveste câteva aspecte :

- modul în care ne percepem forțele proprii determină modul în care evaluăm realitatea;
- o imagine bună de sine ne determină "să riscăm o încercare", acceptând în același timp că s-ar putea să realizăm ceva sau s-ar putea să eșuăm dar, oricum, merită să încercăm;
- o imagine negativă de sine ne face să evităm o acțiune evaluând-o ca fiind peste puterile noastre;
- o imagine negativă de sine ne face influențabili la părerile negative ale celorlalți pe care le luăm "de bune" și le adăugăm la părerile noastre negative despre noi înșine.

Imaginea de sine se formează din copilărie. Părinții sunt primii oameni care influențează această imagine, de aceea trebuie creat un echilibru între critică și laudă. Părinții, sunt primii care sădesc în interiorul copiilor lor baza sistemului de valori la care se vor raporta, adulți fiind, atunci când își vor contura imaginea de sine.

Putem afla răspunsuri cu ajutorul unei persoane de specialitate, un psihoterapeut, pentru că autostima nu se construiește dintr-o dată, nu e un proces facil mai ales dacă imaginea de sine este grav afectată, ci reprezintă un proces complex și de durată, în care elementul fundamental îl reprezintă dorința și capacitatea de a avea grijă de propria persoană.

Exerciții de stimă de sine:

- Nu te mai compara cu alți oameni.
- Nu te mai desconsidera.
- Începe să te construiești
- Acceptă toate complimentele ce ți se fac cu un simplu mulțumesc
- Fă o listă cu ultimele tale succese. Analizează obiectiv ce calități ai folosit pentru realizarea lor.
- Sărbătorește orice succes.
- Transformă eșecul în feed-back.
- Dăruiește mai mult celor din jur.
- Implică-te în activități care îți fac plăcere.

Activitate privind cunoașterea caracteristicilor de personalitate

Oferirea și primirea complimentelor

Opțiunea 1

Toți elevii și profesorul trebuie să ia câte o bucată de hârtie groasă și să o fixeze pe spatele cămășii sau tricoului. Toată lumea se plimbă prin clasă și scrie câte un compliment pe spatele

celorlalți elevi. Fiecare dintre elevi trebuie să adune cel puțin 2-3 complimente pe spate. După exercițiu, elevii citesc complimentele primite de la colegii lor. După aceea, vor vorbi pe scurt despre modul în care s-au simțit oferind și primind complimente în același timp. (Ca profesor, încurajați elevii să completeze pentru toți colegii)

Opțiunea 2

Elevii se așează în cercuri de câte 4, cu cardurile lipite pe spate și își vor nota reciproc câte un compliment

Întrebări de final:

1. Cum a fost experiența de a oferi și de a primi complimente?
2. V-ați confruntat cu dificultăți?
3. Ce părere aveți despre complimentele pe care le-ați primit?

INTEGRAREA COPIILOR CU CES PRIN MUZICĂ

Prof. Barbu Ana Maria

Prof. Preda Mariana

Grădinița cu Program Prelungit „Castelul Magic”, Pitești

În acest an școlar 2022- 2023, ne desfășurăm activitatea în Grădinița cu Program Prelungit „ Castelul Magic” din Pitești, ca profesoare pentru învățământ preșcolar, titulare, la grupa mijlocie , nivel de vârstă I (3-4 ani) și ne dorim să vă facem cunoscut cazul nostru , o fetiță pe nume P.A. N. diagnosticată cu sindrom Down – grav .

Prin intermediul acestui simpozion vrem să vă împărtășim experiența noastră acumulată la catedră și în urma formării continue în acest domeniu integrării copiilor cu CES prin - Activități de educație muzicală, plecând de la **ipoteza** că: „Dacă vom crea pentru copiii un spațiu de liniște și învățare prin muzică și vom organiza activități specifice care relaxează copiii emoțional și psihic, pregătind organismul pentru efort intelectual sau relaxându-l după efort, vom crea un echilibru energetic la nivel individual și de grup, în beneficiul învățării eficiente, înțelegând că muzica este o sursă inepuizabilă de oportunități, atât de relaxare, cât și de învățare eficientă,,.

Studiu de caz

Studiul de caz este o metodă activă, bazată pe studierea evenimentelor, a fenomenelor și obiectivelor sociale, ce permite confruntarea cu o situație de viață (situație problemă, caz) pentru demonstrarea unui adevăr.

1. Spre exemplul am realizat un studiu de caz
2. Problematika investigată: integrarea și adaptarea unei fete la grădiniță prin intermediul activităților muzicale;
3. Perioade: primul trimestru de grădiniță, septembrie – decembrie 2022;
4. Subiectul: P.A.N., fetiță cu diagnostic sindrom Down – grav , 4 ani, grupa mijlocie- este primul an la noi în grădiniță, grupa mică nu a fost la grădiniță;
5. Istoricul evoluției problemei:

O să încerc să expun istoricul acestui studiu de caz, care ne-a impresionat foarte mult emoțional, față de această fetiță, care cred că a experimentat cele mai urâte săptămâni din scurta sa viață, la începutul acestui an școlar.

Se numește P.A.N. este o fetiță drăgălașă și puțin năzdrăvană capabilă să facă „o mie de prostioare pe minut” – afirmație culeasă de la mama acesteia.

Prin discuțiile permanente cu familia am aflu că A. trăiește cu părinții și mai are un frate mai mic decât ea, niciodată nu a fost cazul ca ea să rămână în grija vreunei persoane străine, din cauza și diagnosticului.

Este dezvoltată normal, cu un limbaj săracăcios și uneori absent, la început refuză să fie sociabilă cu colegii din grupă, uneori chiar este agresivă cu ei. „Toate jucăriile sunt ale ei!”, „Plânge” dacă nu sunt respectate cerințele ei.

În prima zi la grădiniță fetița a venit însoțită de părinți, ajunsă în grupă refuză să se despartă de aceștia și nici măcar pentru a explora noul univers. Am făcut cunoștință cu părinții fetiței, ea nu a manifestat nici un interes în a comunica cu noi.

În momentul în care părinții au fost nevoiți să plece, aceasta a început să țipe, să se arunce pe jos și să arunce cu jucării, având un comportament pe care niciodată nu l-am mai văzut până acum. Am încercat să o liniștim, să colaborăm, oferindu-i o păpușă, am încercat să îi prezint colegi prin diferite jocuri,etc. , nimic nu a funcționat.

În final după 2-3 ore de plâns și țipat am putut să vorbesc cu ea și să mă asculte după ce le-am oferit câte o bombonică, recompensă pentru comportamentul tuturor copiilor.

Pe parcursul activităților , fetița avea același comportament în fiecare dimineață, câteva minute, plânge, țipă, împinge colegii, dar puțin câte puțin am integrat-o în jocurile desfășurate în acest mediu , cu noi educatoarele cât și colegii ei, am atras-o în activități prin intermediul cărora să cunoască cauzele și efectele unor emoții, am stabilit cu ea, cu colegii dar și cu părinți regulile grupei, am avut discuții legate de ce se poate întâmpla dacă suntem agresivi.

Prin varietatea și multitudinea de activități desfășurate fie individual cât și cu întreaga grupă am observat o atracție deosebită a A. spre activitățile muzicale, în deosebi: joc muzical, **jocuri cu text și cânt, audii muzicale....etc.**

Astfel, pornind de la bazele teoriei prin care în grădiniță , conținutul educației muzicale nu se referă doar la însușirea unor cântece , ci și la achiziționarea cunoștințelor și deprinderilor muzicale care se formează prin mijloace specifice (exercițiu muzical, joc muzical...).

Proiectarea noastră am realizat-o începând de la noțiuni simple, când copiii învață să asculte și să interpreteze cântece accesibile puterii lor de înțelegere dar și de redare respectând linia melodică, ritmul cântecelor, ambitusul muzical.

Am pus accentul pe intonația corectă a sunetelor emise de diferite instrumente muzicale, copiilor le-am făcut cunoscute noțiunile de mișcare prin tempo (rar, moderat, repede) de intensitate (tare, încet), sunete acute (înalte)...etc.

Prin intermediul acestora și pentru că comportamentul ei egresiv încă era prezent am stabilit cu A. următoarele reguli:

„ De fiecare dată când te vei juca cu copiii și nu le vei face rău (nu-i lovești, nu-i împingi, nu-i strângi de mână) vei primi câte o față zâmbitoare; când vei aduna cinci „ fețe zâmbitoare „ vei primi o agrafă pentru păr, o bombonică, etc.

Utilizarea tehnicilor de modificări comportamentale am realizat-o gradual, prin eliminarea acelor care nu au efectul scontat (ignorarea , semnalizare non-verbală). Comparând efectul a două tehnici de modificare comportamentală (întărirea pozitivă și excluderea) în cazul fetiței A. utilizarea întăririi pozitive este mult mai eficientă decât utilizarea excluderii (uneori, excluderea o face să devină mai agresivă) .

Pentru a facilita integrarea în grupul de copii, am organizat jocuri muzicale împreună cu grupul de preșcolari (grupul de fetițe care erau frecvent trase de mână): „ Jocul degetelor” , „ Trenulețul prieteniei ”, „Iarnă , să te duci cu bine!,, , „Ghicește melodia- evaluare, audiere „ Cântece de iarnă,, etc, având drept scop inițierea și menținerea unei relații de prietenie și cooperare într-e preșcolari .

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Folosind diferite tehnici și strategii de realizare a obiectivelor educației muzicale am observat modificări comportamentale (în funcție de situație, copil, comportament) și comparând rezultatele obținute înainte de utilizarea acestora și după utilizarea lor, am constatat că s-a înregistrat o scădere a frecvenței actelor de agresivitate și un progres destul de satisfăcător în dezvoltarea globală a acestei fete.

Bucuriile și reușitele sunt trăite intens.

Bibliografie:

CERCHIT ION,(1995), Didactica, manualul pentru clasa a X –a, Școlile Normale, EDP-R.A., București;

ȚIPOORDEI PETRE,(1976) Culegere de cântece și jocuri pentru preșcolari, EDP, București;

CIOLAN LUCIAN ,(2008), „Învățarea integrată,fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”,Ed.Polirom,București;

Studiu de caz

*profesor psihopedagogie specială-Bîra Mihaela Diana
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Buzău*

Prezențarea cazului: Elevul manifestă probleme comportamentale, dificultăți legate de integrarea în colectivitate, randament școlar scăzut, pe fondul intelectului liminar și a tulburării hiperchinetice și deficit de atenție.

1. IDENTIFICAREA ȘI DESCRIEREA PROBLEMEI

Tabloul familiei: S.A. este un băiat de nouă ani, provine dintr-o familie destrămată, părinții fiind divorțați. Tatăl s-a recăsătorit, mama a plecat în străinătate, copilul rămânând în grija bunicii din partea mamei într-un apartament cu două camere din apropierea școlii. Copilul este adus și dus de la școală alternativ de către bunici. Aceștia manifestă afecțiuni față de copil și copilul de asemenea este atașat de ei. Tatăl păstrează relația cu băiatul, vorbesc la telefon, se interesează de situația școlară a copilului și uneori îl duce în vizită la domiciliul lui din Focșani. Mama menține de asemenea relația cu copilul său telefonic, însă se vede mult mai rar, de două, trei ori pe an. Copilul este afectat de absența părinților, este lipsit de afecțiunea acestora, iar pentru a compensa lipsa lor bunicii adesea îl supraprotejează.

Tabloul copilului. Copilul A. a fost înscris la noi la școală din clasa I. Încă de la început am desprins câteva caracteristici ale acestui copil care-l diferențiau de ceilalți elevi din clasă, de aceeași vârstă cu el. Astfel, el era foarte impulsiv, hiperactiv, cu tulburări de atenție și cu deprinderi motorii mai puțin formate decât ceilalți copii. Se manifesta ca fiind foarte nerăbdător, întâmpina dificultăți în a aștepta sau a-și amâna nevoile, iar uneori avea acțiuni bruște și fără premeditare.

De cele mai multe ori răspunde înainte ca întrebarea să-i fie adresată, întrerupe și îi deranjează pe alții provocând probleme în clasă sau în grupul de copii în timpul pauzelor. Își deranjează colegul de bancă, îi ia rechizitele, atinge lucruri pe care nu ar trebui să le atingă. Datorită impulsivității produce mereu accidente de tipul: răstoarnă lucrurile celorlalți, se ciocnește cu alții, etc. Întâmpină de asemenea dificultăți în a-și amâna dorințele și în a-și aștepta rândul.

În clasă îi este dificil să stea liniștit. El se ridică frecvent din bancă, alunecă de pe scaun sau atârână pe marginea lui, se joacă cu alte obiecte, își mișcă picioarele aproape tot timpul cât stă pe scaun, se ridică deseori din bancă în timpul orei.

În ceea ce privește sarcinile școlare acest copil nu reușește niciodată să le ducă la bun sfârșit. Acest lucru se poate observa mai ales în activitățile care reclamă efort intelectual. Problemele apar în general în activitățile impuse de alții, comparativ cu cele pe care le alege singur. El oscilează frecvent între activități, pierzându-și repede interesul față de activitatea în desfășurare și dedicându-se alteia. Face deseori greșeli de neatenție chiar și în realizarea celor mai ușoare teme de lucru. Munca lui este dezordonată și superficială.

Din punct de vedere al motricității putem spune că motricitatea grosieră este relativ bine dezvoltată, însă motricitatea fină este foarte slab dezvoltată raportat la ceilalți copii din clasă. Nu are formate deprinderile motorii cele mai simple (de exemplu: îmbrăcarea hainei, închiderea fermoarului, legarea șireturilor, luarea gheozdanului în spate, etc.).

Limbajul este mai sărac, se exprimă uneori greoi, nu are întotdeauna o coerență verbală. Comunică destul de greu cu ceilalți copii, de multe ori ceilalți copii evitându-l. Prezintă o ușoară întârziere în dezvoltarea cognitivă. Toate acestea au dus la achiziții școlare scăzute.

2. STABILIREA ECHIPEI CARE PARTICIPĂ LA SOLUȚIONAREA PROBLEMEI

- Consilierul școlar
- Logopedul
- Învățătoarea clasei

3. STABILIREA OBIECTIVELOR

A. Obiective pe termen lung:

- Diminuarea comportamentului hiperchinet și impulsiv în timpul orelor și în familie;
- Îmbunătățirea capacității de concentrare și a vigilenței;
- Formarea unor deprinderi motorii elementare;
- Stimularea limbajului, dezvoltarea exprimării orale;
- Îmbunătățirea productivității și a performanțelor școlare;
- Îmbunătățirea relațiilor sociale, acceptarea lui de către colegii de clasă;
- Îmbunătățirea interacțiunii bunici-copil;
- Îmbunătățirea interacțiunii învățătoare-elev în timpul orelor.

B. Obiective pe termen scurt:

- Să își mențină atenția concentrată pentru mai mult timp;
- Să poată rezolva sarcinile trasate de învățătoare, finalizându-le;
- Să respecte „Regulile clasei”;
- Să întrebe și să răspundă la întrebări;
- Să ia parte la activitățile de învățare în grup;
- Să participe la discuții în mici grupuri informale;
- Să respecte „Regulile familiei”;
- Să scadă numărul comportamentelor impulsive la școală și în familie.

4. STABILIREA LOCULUI DE DESFĂȘURARE

- Sala de clasă
- Cabinetul psihopedagogic
- Cabinetul logopedic

Orarul derulării programului:

Nume și prenume	LOCUL DE DESFĂȘURARE		
	Sala de clasă	Cabinetul psiho-pedagogic	Cabinetul logopedic

S.A.	zilnic	Luni: 11-11,45 Miercuri: 11-11,45	Marti: 11,15-12,00 Joi: 11-11,45
Bunicii	Zilnic se discută evoluția copilului	Luni: 17,00	Joi: 17,00

5. ALEGEREA MODALITATILOR SPECIFICE:

Metode:

- Observația copilului;
- Analiza cazului;
- Jocul de rol;
- Jocul de masă și cu reguli;
- Poveștile terapeutice.

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Programul de intervenție personalizat are la bază metode și strategii centrate pe copil, în funcție de particularitățile lui, pentru a crea un mediu care să favorizeze și să sprijine învățarea, dar și centrate pe familie, prin intermediul acestor demersuri dorindu-se modificarea acelor condiții familiale care mențin simptomatologia copilului.

1. *Terapia cognitiv-comportamentală*

În intervenția noastră am avut ca scop diminuarea tulburărilor de comportament ale copilului prin demersuri care includ alături de terapia medicamentoasă specifică tulburărilor hiperchinetice și metode de auto-educație, intervenții prin joc, precum și demersuri de management al comportamentului și metode de întărire operantă.

Obiectivul central al trainingului de auto-educație este îmbunătățirea capacităților de autoreglare și a strategiilor reflexive de rezolvare de probleme. Terapia trebuie să ajute copilul să își mențină atenția concentrată, să își controleze mai bine impulsurile și să elaboreze planuri de acțiune, pentru a rezolva mai bine sarcinile.

Tehnicile de management al comportamentului sunt centrate pe respectarea anumitor reguli și pe oferirea de recompense. Astfel, au fost discutate cu copiii „Regulile clasei”, stabilind cu toții, împreună anumite reguli de comportament pentru anumite situații, urmând ca ei să se observe și să se monitorizeze. Dacă regulile erau respectate elevul A. era recompensat prin laudă, încurajare, dar și prin oferirea de puncte, întărindu-se în acest fel comportamentele pozitive.

Nu în ultimul rând am recurs la trainingul prin joc. Am utilizat diferite jocuri și activități, de diferite grade de familiaritate, și diferit structurate prin care am urmărit îmbunătățirea intensității și duratei jocurilor și activităților. Am început cu jocuri și activități simple, insistând pe regulile jocului și pe finalitatea lui, asigurându-mă că jocul ales poate fi dus la bun sfârșit de A., după care am crescut gradual complexitatea lui, crescând astfel gradual implicarea copilului în sarcină și prelungind durata concentrării atenției în sarcină. Dintre activitățile derulate amintim: jocuri de rol, materiale de construcții, jocuri de masă și cu reguli, jocuri didactice pe calculator, materiale de pictat și de confecționat. Nu uităm nici de metodele de întărire: întărirea socială a fiecărei activități de joc și întărirea prin oferire de puncte.

2. *Dezvoltarea abilităților de comunicare și relaționare*

Scopul acestei acțiuni este și activizarea vocabularului pe baza experiențelor imediate, cu cuvinte care denumesc obiecte, ființe, fenomene observate, cunoscute, însușiri caracteristice, acțiuni, poziții spațiale, relații interpersonale, unele trăiri afective.

Obiectivele acțiunii sunt conturate raportat la particularitățile individuale și de vârstă ale lui:

- să transmită un mesaj simplu în cadrul activităților de învățare;
- să primească mesaje, să îndeplinească acțiuni simple;

- să răspundă adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se cere.

Examenul vorbirii constă în următoarele manifestări:

- vocalele sunt pronunțate, consoanele dificile sunt înlocuite sau omise;
- grupurile consonantice sunt înlocuite cu o consoană mai ușor de pronunțat.
- nu formulează propoziții, adesea cuvântul are rol de propoziție sau folosește propoziții în care lipsește pronumele, vorbește sacadat.

3. Terapia logopedică

Logopedul va selecționa exerciții ce corespund particularităților copilului.

În cadrul terapiei logopedice se vor realiza corespunzător:

- exerciții de dezvoltare a auzului fonematic;
- imitarea de sunete sub formă de onomatopee;
- repetarea unor serii de silabe;
- exersarea pronunțării cuvintelor mono, bi și poli silabice;
- repetarea unor propoziții scurte într-o intonație expresivă;
- formarea de mici propoziții pe baza unor imagini concrete;
- formarea de răspunsuri la întrebări.

Activitatea logopedică este reluată de către învățătoarea copilului în cadrul activităților de învățare la clasă. Învățătoarea va apela frecvent în cadrul lecției la activități cu sarcina: *“Povestește ce vezi în imagini”*. Pentru a-l include pe A. în activitate, acesta va fi solicitat să răspundă la întrebări cu grad mic de dificultate. Pentru fiecare răspuns este recompensat verbal iar atunci când este ajutat i se oferă un stimul pozitiv - prin atitudinea pozitivă și mijlocită de diverse situații de învățare și socializare din grupă.

4. Consilierea familiei (Programul părinte-copil)

Scopul programului părinte-copil este acela de a induce modificări în interacțiunile părinte-copil, acestea constituind o premisă a reducerii problemelor comportamentale ale copilului în familie.

Punctele centrale ale programului sunt modul în care caracteristicile copilului, cele ale părinților și problemele familiale influențează:

- comportamentul copilului,
- percepția comportamentului copilului de către părinți și
- reacțiile părinților la comportamentul copilului.

Reducerea tensiunilor în familie poate avea o importanță majoră în diminuarea problemelor comportamentale ale copilului, de aceea ele au fost discutate în cadrul programului părinte-copil.

Etapele terapeutice ale programului părinte-copil au urmărit:

- îmbunătățirea relației părinte-copil;
- modificarea comportamentului impulsiv în situații bine definite prin utilizarea consecventă a unor tehnici pedagogice și terapeutice;
- utilizarea de către părinți a întăririlor comportamentelor dezirabile;
- folosirea unor întăriri verbale specifice (lauda sau dezaprobarea);
- recurgerea la întăriri consistente;
- utilizarea în primă fază a metodelor de recompensare și abia apoi a tehnicilor de pedepsire;
- acordarea unei atenții deosebite la posibilele reacții față de comportamentele indezirabile (nu certăm copilul, nu stabilim reguli dacă nu reușim să obținem cooperarea lui);
- observarea calităților copilului;
- stabilirea de comun acord a Regulilor familiei;
- formularea cerințelor într-un mod eficient;
- utilizarea Planului de puncte atunci când lauda nu este suficientă;

5. REALIZAREA EVALUĂRIILOR

Pentru cunoașterea obiectivă a profilului psihologic al copilului și mai ales pentru adoptarea unor măsuri pedagogice adecvate particularităților individuale s-au folosit un set de probe psihologice care au permis identificarea unor particularități ale dezvoltării, spre exemplu a fost utilizat testul proiectiv de personalitate Omulețul.

6. CONCLUZII:

Programul de intervenție personalizat presupune colaborarea în echipă, formată din educatoare, psiholog, logoped, familie, toți cei implicați în activitatea desfășurată de A. pe parcursul unei zile pentru a forma un cerc de susținere, echilibrare și integrare a lui A. în comunitate.

În urma intervenției educative am reușit să realizăm un progres favorabil prin ameliorarea tulburărilor hiperchinetice și de atenție. Activitatea noastră în școală s-a axat pe urmărirea evoluției copilului implicat și pe crearea de prilejuri pentru a exersa suplimentar activități necesare urmărind totodată dezvoltarea încrederii în forțele proprii. Acest fapt l-am realizat prin aplicarea unor metode și procedee eficiente pentru integrarea copilului în colectivul clasei, relaționarea sa cu ceilalți copii și cu adulții, formarea deprinderilor comportamentale, motrice, socio-afective, practice.

STUDIILE DE CAZ- provocări și soluții

Prof. Bordianu Violeta
Grădinița cu P.P. „Girotondo” Botoșani

Grădinița trebuie să se alinieze principiilor educației integrate și educației incluzive în special. Astfel, toți copiii trebuie să învețe împreună, indiferent de dificultățile pe care le întâmpină și de diferențele dintre ei și e nevoie de acordarea întregului sprijin suplimentar copiilor cu cerințe speciale care au nevoie de educație corespunzătoare.

1. Copilul D.I. este un copil cu CES. Am constatat că are o metodă proprie de a reacționa la evenimentele din jurul său, în colectivitate. Deși l-am primit cu căldură, „sensibilizând” copiii să-i acorde o atenție deosebită, pentru a-i facilita acomodarea, D.I. refuza orice încercare de apropiere, având izbucniri de furie, de violență: „nu vreau să fiu prieten cu nimeni”, „eu sunt rău”etc., copiii începând să-l evite, cu toate îndemnul mele adresate grupei de „a-l înțelege”. Am gândit o *strategie*, stabilind etapele ce trebuie urmate, pentru rezolvarea conflictului dintre copilul D.I. și copiii din grupă.

Mi-am dat seama că așa încerca D.I. să se apere în fața unui mediu considerat de el “ostil”, raportându-l la cel anterior, așa își manifesta neîncrederea, frustrarea de a nu putea comunica cu ceilalți. Am identificat comportamentele problema, le-am definit în termeni observabili și am stabilit și aplicat, comunicarea asertivă, stabilirea unui ansa strategiile de soluționare: controlul proxemic, contactul vizual, așezarea diferențiată în clasămbu de reguli referitoare la comportarea zilnică a copiilor din grupă, acordarea de atenție pozitivă, folosind diferite tipuri de întăriri a comportamentelor dezirabile, recurgerea la regula și aplicarea imediată a consecințelor comportamentului, eliminarea din spațiul activității, într-un loc special- „scăunelul de liniștire”, tehnica “timpului datorat”, aplicarea unei “amenzi” simbolice, stabilită împreună cu părinții, implicarea părinților prin unitate în respectarea regulilor în familie și grădiniță, timp zilnic acordat lui D.I., “crearea” unor momente speciale

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

în familie, participarea părinților la activități comune cu copiii- „*Părinți buni, copii și mai buni!*”.

D. I. copil cu întârzierea în dezvoltarea limbajului

Am desfășurat

-exerciții de pronunție și dezvoltare a auzului fonematic

-joc „Deschide urechea bine”

-exerciții de exprimare corectă a obiectelor și lucrurilor din imaginea dată și identificare a culorilor și obiectelor

-exerciții de identificare a părților corpului omenesc și de exprimare corectă.

-jocurile „Ograda cu păsări”, „Ferma de animale”, „Animalele pădurii”.

-jocurile „Grădina cu flori”, „Grădina cu zarzavaturi”.

-exerciții de identificare și recunoaștere

-jocul „Foc și apă”.

-exerciții de corecție a pronunției.

OBIECTIVE

-să numească grupele vecine (mică, mare, mijlocie)

-să denumească culorile caracteristice

-să denumească anotimpul și câteva elemente caracteristice

-să recunoască și să denumească părțile componente ale corpului omenesc.

-să recunoască și să denumească animale și păsări

-să observe și să recunoască plantele din imagini .

-să aranjeze figurile geometrice;

-să recunoască forma geometrică cerută sau culoarea.

Copilul trebuie să fie liber să se joace, să crească sănătos și să primească o educație corespunzătoare, să fie tratat fără prejudecăți. El trebuie să învețe să interacționeze cu semenii săi, să beneficieze de șanse egale indiferent de dizabilitățile cu care se confruntă.

Bibliografie:

1. A. Ghergut, *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, 2005
2. Boboc, I., *Managementul educational* - EDP, Bucuresti, 2002
3. Vrasmas , T.- *Școala și educația pentru toți*, Editura Miniped, București, 2004

STUDIU DE CAZ PRIVIND GESTIONAREA UNEI SITUAȚII DE CRIZĂ (INADAPTAREA ȘCOLARĂ)

Prof. înv. primar Ana - Maria Boșca
Școala Gimnazială Păltinoasa,
Localitatea Păltinoasa, Județul Suceava

SUBIECTUL: T.M.C., 7 ani, clasa I

1. PREZENTAREA CAZULUI : - inadaptarea școlară

- eleva înregistrează rezultate slabe la învățătură, atingând cu greu standardele minimale de performanță;

- lipsa de respect față de mama, dezinteres față de activitatea școlară, nervozitate, agitație, tulburări de comportament.

2. ISTORICUL EVOLUȚIEI PROBLEMEI

Datorită faptului că tata este plecat în Italia ea rămânând în grija mamei, aceasta având grave probleme cu alcoolul , aceasta a profitat de lipsa de interes a acesteia pentru evoluția sa școlară și ca urmare au început să se manifeste tulburări de comportament și de învățatură.

3. DESCOPERIREA CAUZELOR GENERATOARE:

- C.este tot timpul deprimată, nu are prieteni și nu socializează cu elevii din clasă;
- are numeroase absențe nemotivate.

Comportamentul:

- Nu vorbește în clasă decât atunci când i se adresează în mod direct o întrebare;
- Răspunde ezitant, cu o voce nesigură, abia auzită, se înroșește la față și evită să privească în ochi învățătoarea când i se cere să răspundă oral în fața colegilor.
- Când trebuie să lucreze individual în clasă nu-și termină niciodată activitatea, nu rămâne liniștită și își deranjează colegii.
- C. are capacități intelectuale de nivel mediu.
- Are puțini prieteni și începe foarte rar o conversație
- Rămâne singură în timpul recreațiilor, ceilalți o ocolesc, pentru că are de multe ori, un comportament violent.

C. spune că, acasă nimeni nu-O bruschează, dacă este liniștită

Dialog cu elevul:

C. pare la prima vedere o fetiță liniștită care evită să vorbească.

Ea declară că acasă face numai ceea ce vrea ea. Dacă mamei lui nu-i place ce face ea la un moment dat, se supără, iar ea o lasă în pace.

- “Când trebuie să răspund cu voce tare în clasă, mi-e teamă că vor râde ceilalți copii de mine dacă voi greși.” Dacă cineva îi zice ceva, imediat, în pauză, sare la bătaie, devine violentă.

Dialog cu mama:

- Camelia este un alt copil acasă.
- Mama ne spune că îi este greu de când a plecat tatăl în Italia, că , Cameliei îi este dor de tatăl ei, simțindu i lipsa.
- De la plecarea tatălui are din ce în ce mai multe probleme cu ceilalți și de multe ori refuză să meargă la școală, dacă nu vorbește cu tatăl său la telefon, dimineața, înainte de a plecaș
- Are un comportament ostil și agresiv față de sora ei mai mare. Vorbește urât, de multe ori sare la bătaie, dacă sora îi atrage atenția că nu vorbește frumos.
- Mama nu-o pedepsește, pentru ceea ce face, considerând că va veni timpul când C. își va da seama că greșește și nu va mai fi violentă, iar când tata se va întoarce, totul va intra în normal.

4. ANALIZA DATELOR ȘI STABILIREA IPOTEZELOR

- » Inadaptarea lui C. la școală este atât expresia certitudinii că ea nu este capabilă să reușească, cât și expresia adevărului conform căruia **”Cine sunt ei să râdă de mine?”**
- » Problemele copilului în legătură cu terminarea activităților la școală pun în lumină problema de motricitate fină și de motivație.
- » Dacă va avea un număr mai mare de probe orale și va fi încurajată să le rezolve în timp util, ea constată că va reuși în ciuda problemelor sale motorii.
- » Cu toate acestea există o contradicție între comportamentul fetei de acasă (închisă în sine și ostilă) și de la școală (agresivă și ostilă) aceste comportamente îi permit să stăpânească ambele situații.

5. CREAREA UNUI PROGRAM DE SCHIMBARE:

Fixarea obiectivelor

Obiective pe termen lung

1. C. va frecventa regulat toate orele.
2. La școală va lua parte la discuțiile structurate și nestructurate cu toți colegii.
3. Activitățile scrise vor fi terminate în timp util.

Obiective pe termen scurt

1. Va fi implicată în a-și spune părerea la toate discuțiile din clasă alături de colegii săi.
2. I se vor da sarcini precise, fiind implicată în diverse acțiuni, pentru a fi responsabilizată.

Metode și strategii

Conceperea și punerea în practică a unor metode coerente de lucru cu ea.

O strânsă legătură cu familia, astfel încât prezența sa la școală să fie de aproape 100%.

Ajutarea lui C. de a depăși teama de a participa la ore, spunându-și părerea în fața colegilor săi, printr-un sistem de sprijin și încurajare din partea învățătoarei.

Mai puțină exigență din partea învățătoarei în materie de teme scrise.

I se va da ocazia să-și mărească încrederea în sine și să-și îmbunătățească aptitudinile în situațiile în care interacționează cu grupul de elevi (clasa), prin responsabilizarea sa în competiții, concursuri. Se va cere ajutorul consilierului școlar, data fiind natura cronică a problemelor ei.

6. APLICAREA PROGRAMULUI DE SCHIMBARE:

În timpul unei întâlniri la care au participat mama învățătoarei, directorul școlii, C. a acceptat să încerce să atingă obiectivele pe termen scurt.

Responsabilități

I se cere lui C. să răspundă zilnic de creta și buretele pentru tablă, de curățenia clasei, explicându-i cât de importantă este sarcina sa.

Va lucra o dată pe săptămână cu consilierul școlii.

Participarea în clasă

Învățătoarea o va ajuta în fiecare zi să găsească răspunsul unei întrebări care va fi pusă în ziua următoare. Acest fapt are ca scop mărirea participării ei în clasă, micșorându-i teama de a răspunde în fața colegilor.

Rolul jucat de învățătoare va scădea în funcție de progresul înregistrat de elevă, astfel încât să-i permită să participe sau să răspundă spontan la discuțiile din clasă.

Participarea lui C. la discuțiile din clasă nu va lăsa loc unei intensificări speciale. Fata va fi conștientă că răspunsurile corecte date în fața colegilor sunt de fapt o recompensă “ Ceilalți vor vedea că nu sunt așa de rea.”

Teme scrise:

Se va reduce numărul notițelor pe care trebuie să le ia în clasă.

Se va face o evaluare orală a materiei, după fiecare unitate de învățare, înaintea unei evaluări sumative.

Aptitudini sociale

În timpul activităților de grup, C. va avea ca sarcină să dirijeze sau să coordoneze planul de acțiune după o consultare cu învățătoarea care trebuie să spună ce să spună și ce să facă în rolul respectiv.

Ședințe de consiliere

- O dată pe săptămână vor avea loc ședințe de consiliere în cabinetul școlar.
- O dată pe lună va participa mama lui C.

7. EVALUAREA PROGRAMULUI DE SCHIMBARE

Evaluarea

La interval de două săptămâni, apoi la o lună de la prima întâlnire au avut loc ședințe cu C., mama și consilierul școlar.

Obiectivele pe termen scurt au fost realizate și se observă progrese rapide în relațiile spontane și convenabile lui C. cu alte persoane.

Nu mai absentează de la ore, dar este bine să fie supravegheată în continuare pe această temă.

Numărul mărit de activități scrise pare să fi mărit puțin câte puțin siguranța elevei. Spre exemplu, după perioada de două săptămâni a obiectivului pe termen scurt, eleva a început să participe în clasă din ce în ce mai mult, fiind din ce în ce mai activă.

Atunci când a început să participe spontan, ea a încercat să afle până unde putea merge (întârzia, dădea răspunsuri nepotrivite, vorbea neîntrebat, vorbea în timpul orei cu alți colegi, deranjând ora și se purta la fel ca înainte). Dialogul lui C. cu consilierul școlar și cu doamna învățătoare au arătat că acest comportament reflectă siguranța crescută a copilului și încrederea sa în relațiile cu ceilalți.

8. REZOLVAREA PROBLEMEI

- » Învățătoarea a hotărât ca acest comportament să fie considerat pozitiv și să aibă o atitudine cât mai flexibilă.
- » La sfârșitul primei luni, acest comportament nu ridicase probleme deosebite în clasă.
- » Randamentul lui C. la învățătură a crescut, dar s-a impus și în continuare ajutorul doamnei învățătoare, prin program de lucru suplimentar printr-o ședință de o oră pe săptămână în afara orelor de clasă.
- » Mama continuă să întâmpine dificultăți în impunerea unor limite acasă, deși recunoaște că C. depune mai mult efort pentru a colabora.

9. CONCLUZII

Teama pe care o manifestă C. de a nu se face de râs în fața colegilor, dorința ei de a eșua prin comportamentul agresiv atât verbal cât și fizic se datorează lipsei de comunicare atât cu mama cât și cu tatăl. Îi este teamă să-și facă prieteni, să se atașeze emoțional de o altă persoană și de aici dificultatea ei de a relaționa cu colegii.

Comportamentul său agresiv, față de sora ei, față de mama este datorat lipsei unei persoane de sex masculin din casă, respectiv tatăl, în care fata are mare încredere. Momentan, se simte abandonată de tata.

În continuare și consilierul școlar și doamna învățătoare vor aplica tehnici experimentale pentru a ameliora starea de teamă și de inadaptare școlară pentru C.

10. BIBLIOGRAFIE:

1. Cristea, Sorin, Managementul organizației școlare, E.D.P., București, 2003
2. Jinga, Ioan, Managementul învățământului, Ed., „Aldin”, București, 2001
3. Iucu, B. Romiță, Managementul clasei de elevi – aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională, Editura Polirom, Iași, 2006

APECTAREA SIMȚULUI NUMERIC – SEMN AL INSTALĂRII TULBURĂRII SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE CU APECTAREA DOMENIULUI MATEMATIC

Prof. Petru-Marian Călinescu
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Sf. Andrei", Gura Humorului

Prezența tulburării specifice de învățare cu afectarea domeniului matematic este principalul motiv care conduce la adaptare curriculară în cazul elevilor înscriși în școala de masă. Dificultatea de învățare a matematicii devine evidentă încă din primele clase ale școlii primare și, cel mai adesea, profesorul învățător este cel care recomandă adaptarea curriculară pentru elevii care înregistrează întârzieri în dobândirea noțiunilor matematice sau care nu reușesc să realizeze operații sau raționamente. Cauzele apariției tulburării specifice de învățare cu afectarea domeniului matematic sunt multiple: afectări ale atenției, afectări ale memoriei de lucru, dificultăți de accesare a cunoștințelor din memoria de lungă durată, tulburări de limbaj, afectări ale simțului numeric. În majoritatea covârșitoare a cazurilor, tulburarea specifică de învățare cu afectarea domeniului matematic se asociază cu anxietate generată de matematică.

Dacă afectarea atenției și a memoriei ridică bariere greu surmontabile pentru elevii cu tulburare specifică de învățare cu afectarea domeniului matematic, cauzele profunde ale dizabilității situându-se la nivelul funcționării neurologice, simțul numeric poate fi îmbunătățit relativ ușor, prin exerciții repetate de comparare a numerelor naturale, dar și prin realizarea de operații de adunare și scădere în concentrate din ce în ce mai largi: $0 - 10$, $0 - 20$, $0 - 100$, $0 - 1000$. Cum poate profesorul învățător sau profesorul de sprijin să distingă mai ușor greșelile de calcul determinate de un simț numeric insuficient dezvoltat în contrast cu erorile ce țin mai degrabă de însușirea deficitară a regulilor domeniului aritmetic? O clasificare a tipurilor de erori propusă de Călinescu (2021) este oferită mai jos:

- e1 – greșeli în efectuarea adunărilor până la 10;
- e2 – greșeli în efectuarea scăderilor până la 10;
- e3 – greșeli în efectuarea adunărilor în centrul (2 – 18) cu trecere peste ordin;
- e4 – greșeli în efectuarea scăderilor în centrul (2 – 18) cu trecere peste ordin;
- e5 – elevul nu trece zece mai departe către rangul superior învecinat;
- e6 - elevul nu împrumută 10 de la rangul superior învecinat;
- e7 – elevul introduce cifre parazite;
- e8 – elevul omite cifre;
- e9 – elevul nu respectă rangurile cifrelor;

e10 – elevul inversează descăzutul cu scăzătorul;

e11 – elevul confundă operațiile de adunare și scădere;

e12 – elevul face operațiile de la stânga către dreapta.

Apariția primelor patru tipuri de erori sunt semnul afectării simțului numeric. O operaționalizare a simțului numeric poate fi realizată după formula:

$$SN = T - (e1 + e2 + e3 + e4 + O),$$

unde SN reprezintă simțul numeric, T – numărul total de itemi ai testului, O – numărul total de itemi omiși.

Eficiența unei intervenții educaționale sau recuperatorii este evidențiată nu numai prin diminuarea numărului de erori, ci și prin diminuarea numărului de itemi omiși, semn că elevul începe să își depășească anxietatea generată de matematică și prinde curaj în a aborda itemii, precum și prin schimbarea profilului tipului de erori, în sensul diminuării numărului de erori de tip 1, 2, 3 și 4.

Îmbunătățirea simțului numeric are un impact major în funcționarea copilului cu tulburare specifică de învățare cu afectarea domeniului matematic, pentru că îi crește capacitatea de a identifica răspunsurile aberante și îl pregătește pentru o abordare pragmatică a situațiilor cu care se poate confrunta în viața de zi cu zi. Iar aceasta pentru că un dicton latin sună așa: Non scholae, sed vitae discimus!

Bibliografie:

1. Călinescu, P.M. (2021). Using Mate20 in improving the number sense in case of students with specific learning disabilities with impairment of mathematics. *Bulletin of Integrative Psychiatry*, nr. 2 (89). *Doi Articol* 10.36219/BPI.2021.2.02.
2. Călinescu, P.-M. (2021). Crossed eye-hand dominance in pupils with specific learning disabilities with impairment in mathematics. *Bulletin of Integrative Psychiatry*, 1 (88). *Doi Articol* 10.36219/BPI.2021.1.02
3. Călinescu, P.-M. (2023). Abbreviated Maths Anxiety Scale (Romanian Version): construction, validity, fidelity. *Bulletin of Integrative Psychiatry*, 1 (96). DOI articol 10.36219/BPI.2023.1.01
4. Călinescu, P. M. (2022). The number sense: a comparison between normal and adapted curriculum pupils in terms of subitization ability, the distance and magnitude effects. *Annals of the „Alexandru Ioan Cuza” University, Psychology Series*, Volume 31, doi: 10.47743/psya-2022-02.

Anexă

nume și prenume: _____

7 + 5 = 2   38 - 19 = 2   16 + 33 = 2   5 + 2 = 7 ✓   6 + 6 = 12 ✓

2 3 5 -	7 4 5 +	1 2 3 -	7 6 5 +	5 4 3 -	6 3 9 +	7 6 -
7 8	1 8 6	9 8	2 2 2	3 4 5	2 0 8	6 7
<u>948</u> (10)	<u>928</u> (5)	<u>145</u> (10)	<u>987</u> ✓	<u>102</u> (10)	<u>848</u> (3)	<u>77</u> (10)
8 8 +	3 0 0 +	5 4 +	6 0 -	4 8 +	1 5 6 +	
1 0	1 0 0	4 5	1 5	1 2	1 4 4	
<u>90</u> (1)	<u>900</u> ✓	<u>99</u> ✓	<u>55</u> (10)	<u>61</u> (9)	<u>311</u> (9)	
7 - 3 = <u>4</u> ✓	4 8 + 1 = <u>49</u> ✓	5 - 5 = <u>0</u> ✓	7 0 0 + 1 0 = <u>710</u> ✓			
3 3 3 -	5 9 +	7 9 1 +	4 6 8 -	2 5 1 +	6 3 1 -	
3 3 2	1 1	1 2 3	8 2	1 9 4	1 3 6	
<u>001</u> ✓	<u>91</u> (9)	<u>114</u> (8)	<u>926</u> (10)	<u>945</u> ✓	<u>909</u> (10)	
7 7 -	5 4 +	3 8 -	1 0 +	2 3 +	5 6 7 -	
3 8	4 5	2 7	5 5	3 2	1 7 9	
<u>97</u> (10)	<u>99</u> ✓	<u>11</u> ✓	<u>65</u> ✓	<u>53</u> ✓	<u>412</u> (10)	
5 + 5 = <u>10</u> ✓	1 0 - 7 = <u>8</u> ✓	4 4 + 6 6 = <u>2</u> ✓	1 1 1 + 4 = <u>115</u> ✓			
1 8 +	4 6 9 -	7 5 +	4 3 -	9 8 +	3 7 0 +	
8 1	3 7 8	2 5	3 4	2	8 0	
<u>99</u> ✓	<u>777</u> (10)	<u>11</u> (12)	<u>11</u> (10)	<u>11</u> (12)	<u>8</u> (8)	
6 9 2 +	1 0 0 +	2 5 9 -	3 7 9 +	5 2 1 -	1 8 +	
1 1 1	1 0 0	1 5 9	3 7 9	5 2 1	1 8	
<u>818</u> (9)	<u>200</u> ✓	<u>100</u> ✓	<u>2</u> ✓	<u>000</u> ✓	<u>96</u> ✓	
3 + 9 = <u>12</u> (3)	4 - 1 = <u>3</u> ✓	1 0 + 1 1 0 = <u>120</u> ✓	1 0 1 + 1 = <u>102</u> ✓			
1 0 0 -	2 0 2 -	3 3 1 -	1 0 0 +	3 7 +	7 3 +	
1 1	2 2	1 3	1 1 0	3	3 7	
<u>111</u> (10)	<u>220</u> (10)	<u>322</u> (10)	<u>210</u> ✓	<u>41</u> (9)	<u>11</u> (9)	
2 2 +	4 4 +	3 0 +	1 3 1 +	1 0 0 -	1 0 0 +	
3 3	4 4	9	1 3	5 6	0	
<u>55</u> ✓	<u>88</u> ✓	<u>39</u> ✓	<u>194</u> ✓	<u>156</u> (10)	<u>100</u> ✓	
4 8 0 -	8 3 1 +	3 0 1 -	4 9 1 +	9 0 0 -	1 9 +	
2 2 2	1 6 9	1 0 3	1 9 4	1	9 1	
<u>262</u> (10)	<u>117</u> (9)	<u>202</u> (10)	<u>88</u> (8)	<u>901</u> (10)	<u>11</u> (9)	
6 + 7 = <u>2</u> ✓	1 - 1 = <u>0</u> ✓	1 7 - 1 7 = <u>0</u> ✓	1 8 + 2 2 2 = <u>2</u> ✓			

Scor AMAS ..... Scors AEM..... Scor AIM.....

c = 34
σ = 7

21 = 1
23 = 2
25 = 1
28 = 3
29 = 8
216 = 18
212 = 2

Intervenții educaționale în cazul elevilor cu CES (deficiență mintală) care prezintă tulburări de comportament

profesor Culidiuc Militina Cleopatra
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Sf. Andrei", Gura Humorului

Comportamentul uman reprezintă de fapt modul în care o persoană se adaptează la mediul social. Orice dezechilibru ce apare în acest proces adaptativ determină apariția unor tulburări de comportament ce pot fi mai ușoare sau mai accentuate, de mai scurtă sau de mai lungă durată.

În mediul școlar, elevii cu CES (deficiență mintală) sunt mai predispuși la dezvoltarea unor tulburări de comportament pe fondul problemelor cauzate de:

- imaturitate afectivă și instabilitate emoțională;
- tendințe opoziționiste și ostilitate;
- hiperactivitate afectivă și motorie;
- agitație și indisciplină;
- impulsivitate și agresivitate, etc.

Consilierea psihologică și educațională presupune un proces de colaborare între specialistul cu studii în psihologie și persoana consiliată. În cazul deficienței mintale însoțite sau nu de alte afecțiuni psihice, consilierea nu poate fi considerată o soluție viabilă decât în măsura în care gradul de înțelegere al celui în cauză nu este afectat în mod major.

În cadrul orelor de terapii specifice și activități de recuperare- compensare, profesorul psihopedagog poate folosi metode de modelare comportamentală în vederea stingerii comportamentelor nedorite care interferează cu buna desfășurare a activităților didactice.

Pentru o bună desfășurare a intervențiilor terapeutice, cadrul didactic trebuie să realizeze o observare atentă a comportamentelor nedorite sub mai multe aspecte:

- să identifice în mod clar comportamentul (să descrie în ce constă comportamentul nedorit);
- să stabilească frecvența de apariție (la ce intervale de timp se manifestă);
- să stabilească durata comportamentului nedorit (comportamente scurte, trecătoare sau comportamente care au o durată semnificativă);
- să stabilească trendul comportamentelor (cu intensitate crescătoare sau descrescătoare);
- să identifice cauzele (pe cât posibil, cadrele didactice trebuie să observe foarte atent acest aspect, pentru a putea acționa și prin eliminarea sau reducerea, pe cât posibil a evenimentelor trigger ce determină apariția comportamentelor nedorite).

Fișă de înregistrare a comportamentelor nedorite

Nume prenume elev(ă) .....

Clasa .....

Descriere comportament	Frecvență (de câte ori pe zi sau pe oră, în cazurile mai grave)	Durata	Trend (C/D)	Cauza (trigger)	Cadru didactic/ data/ ora

Adolescentul cu tulburări de comportament se manifestă prin simptome caracterizate printr-un mare polimorfism. Manifestările clinice depind atât de vârstă, de sex, stadiul de dezvoltare, cât și de factorii de mediu.

Simptomatologia tulburărilor de comportament cuprinde o gamă foarte întinsă de manifestări, atât ca număr, cât și ca intensitate: ea pleacă de la o simplă minciună care poate avea un efect anodin, putând să ajungă la acte de mare gravitate, de exemplu, omuciderea, care reclamă intervenția legii.

Între aceste extreme, stabilite relativ, se interpun un număr impresionant de simptome: iritabilitate, instabilitate, impulsivitate, irascibilitate, eșecul și abandonul școlar, fuga, vagabondajul, furtul, cerșetoria, diferitele acte de cruzime, piromania, alcoolismul, tulburările sexuale, prostituția, tentativele de suicid, omuciderea.

Atunci când consilierea educațională este eligibilă, metodele interactive de grup, de tipul învățare prin cooperare, învățare prin descoperire, problematizare, dezbateri, jocurile de rol sunt cele mai eficiente pentru atingerea obiectivelor activităților de consiliere. Interacțiunea consilier-elev și mai ales elevi-elevi reprezintă principiul fundamental al oricărei metode de lucru în consiliere. Elevii trebuie să fie deprinși să respecte regulile de comunicare și muncă în grup.

Reguli de comunicare și interacțiune optimă în consiliere:

- Fiecare opinie trebuie ascultată
- Nimeni nu este întrerupt
- Toate întrebările au rostul lor
- Nimeni nu este ridiculizat
- Fiecare are dreptul să nu participe activ
- Nimeni nu este criticat și moralizat
- Fiecare are dreptul să fie ascultat
- Nimeni nu este blamat
- Nimeni nu este obligat să-și exprime punctul de vedere
- Nimeni nu este judecat și etichetat
- Nimeni nu monopolizează discuția

Consilierul, la rândul său, trebuie să fie sensibil la formele sale de comunicare și să le evite pe cele ineficiente.

Căi de comunicare neadecvate în consiliere (de evitat):

VERBALE

A da sfaturi
A face morală
A culpabiliza
A compătimi
A utiliza întrebarea „De ce ?”
A divaga de la subiect
A fi sarcastic
A fi ironic
A avea o atitudine autoritară, de superioritate

NON-VERBALE

A nu privi interlocutorul în ochi
A zâmbi sarcastic sau batjocoritor
A te încrunta
A căsca în fața elevilor
A folosi un ton ridicat
A vorbi prea repede sau prea încet
A te uita frecvent la ceas
A te uita pe geam, pe pereți
A gesticula exagerat

Metodele și tehnicile de lucru cele mai eficace pentru activitățile de consiliere sunt redată mai jos:

Brainstorming	Comentarea unor texte și imagini
Dezbaterea în grupuri și perechi	Completarea de fișe de lucru și scale de autoevaluare
Problematizarea	Realizarea de colaje, postere, afișe, desene
Jocul de rol	Imaginarea de situații
Activități structurate	Evaluarea unor situații problematice
Activități ludice de relaxare	Elaborarea de proiecte
Exerciții de învățare	Elaborare de portofolii
Vizionare de filme și comentarea lor	Studiu de caz
Punere în situație	Reflexia
Argumentarea	

Trebuie să reținem că nici o metodă nu este perfectă și infailibilă. Important este adaptarea metodei sau tehnicii utilizate la obiectivele pe care le urmărim. Dacă obiectivele activității sunt neclare și confuze atunci nici metodele utilizate nu vor avea efectul dorit.

Intervențiile terapeutice de modelare comportamentală, se bazează pe:

- metode de creștere a frecvenței unui comportament;
- metode de scădere a frecvenței unui comportament.
-

Metodele de creștere a frecvenței unui comportament: *întărirea pozitivă* atunci când comportamentul dorit este repetat pentru a obține consecințele pozitive sau *întărirea negativă*: comportamentul nedorit este executat pentru eliminarea sau reducerea unui stimul aversiv sau a unei situații care produce disconfort.

Câteva modalități de aplicare a întăririlor:

Shaping: este o întărire pozitivă care se aplică în mod gradat și cumulativ, vizând același tip de comportament, adică se respectă un anumit algoritm de pași. Acești pași care respectă o anumită secvențialitate, până la comportamentul final vizat sunt recompensați, respectându-se anumite criterii bine stabilite. Pentru a încuraja copilul să își însușească și să manifeste un anumit tip de comportament, se lucrează în pași mici, succesivi, astfel încât copilul să se apropie tot mai mult de rezultatul final.

Instruirea discriminativă: apare atunci când dorim să învățăm un copil să se comporte într-un anumit fel dar numai în anumite condiții (dar nu și în altele) – de aici denumirea de instruire discriminativă. Astfel, copilul este ajutat să identifice corect, să diferențieze circumstanțele și le vom întări pe cele adecvate.

Contractul comportamental: se realizează între părinți/ profesor și copil, este un acord, o înțelegere scrisă care să stipuleze clar care sunt comportamentele țintă vizate, ce responsabilități își asumă fiecare parte din contract, care sunt consecințele respectării sau a neasumării acestor comportamente. Deoarece responsabilizează părțile contractante, este o metodă care dă rezultate rapide.

Metodele de scădere a frecvenței unui comportament sunt: pedeapsa și extincția.

- **Pedeapsa** este reprezentată de un stimul sau eveniment care se produc după manifestarea unui anumit tip de comportament și are ca și scop scăderea, diminuarea probabilității repetării aceluiași tip de comportament. Pedeapsa poate consta în trăirea unei situații neplăcute, eliminarea unor privilegii, reducerea unor drepturi câștigate anterior, etc...

Principalele tipuri de penalizare (pedepse) sunt:

- **Comportamentul verbal cu rol de stopare sau reducere a unui comportament:** interdicțiile verbale, tonalitatea vocii, inflexiunile vocale, verbalizarea amenințărilor, au rolul de a reduce frecvența unui comportament.
- **Timeout:** constă în blocarea fizică și întreruperea pentru câteva minute, imediat după comportamentul problemă a unei situații plăcute, stimulative pe care subiectul o trăiește ca urmare a realizării acelui comportament. De exemplu, putem să îl ducem pe copil în altă cameră un anumit interval de timp. Nimeni nu vorbește și nu se uită la copil până nu expiră timpul de pedeapsă. Trebuie să fim atenți când folosim timeout-ul. Uneori copilul are o atitudine negativă tocmai pentru că vrea să iasă dintr-o situație cu un mare grad de disconfort pentru el sau nu vrea să îndeplinească o sarcină; în aceste situații timeout-ul devine o recompensă și poate întări comportamentul nedorit.
- **Sancțiunea:** constă tocmai în retragerea sau diminuarea întăririlor pe care persoana le-a primit, deoarece a manifestat un comportament neadecvat. Aici vorbim despre retragerea unor drepturi, a unor privilegii, a unor întăriri obiectuale, etc.
-
- **Extincția ("stingere"):** constă în reducerea frecvenței unui comportament prin eliminarea întăririlor care au fost asociate cu manifestarea acelui comportament. Se bazează pe presupunerea că, dacă nu îi vom mai oferi atenție comportamentului respectiv, va dispărea pentru că nu va mai exista nimic care să îl susțină pentru că nu se mai justifică. Cele două modalități de reducere a frecvenței unui comportament, pedeapsa cât și extincția au un efect similar, dar în cazul pedepsei diminuarea se datorează instituirii unei contingente; în cazul extincției se datorează dispariției acestei contingente.

Orice comportament este rezultatul acoperirii unei nevoi, este manifestarea unei dorințe sau internalizarea unei credințe. Identificarea corectă a ceea ce determină comportamentul, ne ajută să ne raportăm adecvat față de acel comportament. Operaționalizarea acelui comportament ne ajută să îl descompunem în elemente măsurabile și observabile pentru o încadrare corectă a comportamentului respectiv.

Tehnicile de modificare comportamentală vizează înlocuirea unor comportamente indezirabile cu internalizarea unor comportamente pozitive, acceptate, și oferirea de noi alternative comportamentale.

Principiile de modificare comportamentală vizează fie metode de creștere a frecvenței comportamentului fie metode de scădere a frecvenței comportamentului. Aceste tehnici sunt foarte des întâlnite și pot fi utilizate cu ușurință în mediul familial și educativ pentru a facilita învățarea și a menține un climat educativ armonios și echilibrat.

Bibliografie:

Briceag, S.- Psihologia educațională : Curs universitar; Univ. de Stat "Alec Russo" din Bălți, Fac. de Științe ale Educației, Psihologie și Arte. – Bălți : S. n., 2019 (Tipogr. "Indigou Color").
Miclea, M. (1999)- Psihologie cognitivă, Editura Polirom
Miclea, M.- Modificări cognitiv-comportamentale – suport de curs
<https://www.scribub.com/medicina/TULBURARILE-DE-COMPORTAMENT831441217.php>
<https://ro.eferrit.com/modelarea-o-tehnica-de-predare-a-comportamentului-skinnerian/>
https://www.academia.edu/8397741/Tehnici_de_modificare_comportamental%C4%83

Fascinantul univers al emoțiilor

Prof. Darie Camelia - Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava

Prof. Darie Dorutu – Școala Gimnazială Pătrăuți Suceava

De ce sunt emoțiile importante? Cum am putea să le cunoaștem și să le înlănțuim?

Cum ne putem autoregla emoțional? Cum se poate păstra un nivel înalt de toleranță la frustrare, flexibilitate în gândire și acțiune, realismul și angajarea în activități creatoare?

Putem accepta incertitudinea și dispunem de capacitatea de ajustare a acesteia.

Susținem păstrarea normalității și prin autoacceptare.

Atunci când trăirile afective au o intensitate crescută sau când suntem confrunțați cu situații noi, neprevăzute, cu care nu ne-am mai întâlnit în experiența noastră anterioară, procesele afective produc o dezorganizare a conduitei, devenind o piedică în calea realizării eficiente a diverselor activități.

În aceste situații, trăirile afective apărute au un caracter dezadaptativ, pentru că ne pot bloca sau ne pot determina să acționăm haotic, necontrolat, agresiv sau neputincios, efectele asupra conduitei fiind vizibil negative. Trebuie elaborate modele noi, adecvate de comportament. Vorbim despre adaptare.

Îndemânarea, iscusința, priceperea, dibăcia sunt sinonime pentru abilitate. Iar fiecare dintre noi dispune de abilitatea generală, aceea de învățare. Avem capacitatea de a dobândi, organiza și utiliza noi cunoștințe, atât în activitățile școlare, cât și în activitățile din timpul liber.

În această lucrare voi aborda subiecte despre:

- inteligența emoțională;
  - modul în care îngrijorarea excesivă îți poate destabiliza relațiile cu cei dragi;
  - care sunt semnalele pe care copilul ți le transmite atunci când este anxios și cum îl poți ajuta să se adapteze la situațiile dificile;
  - tehnici de relaxare la-ndemâna oricui;
  - cum să rămâi conectat în prezent și cum poți îmbina plăcerile imediate cu cele de perspectivă.
- Vom prezenta metode centrate pe soluții, pentru ca voi să ajutați, la rândul vostru, copiii și tinerii să depășească problemele emoționale și comportamentale, pledând pentru învățare, într-un mod practic și plăcut.

Astfel se poate aborda educația ca o joacă, cu rezultate profunde și substanțiale.

Pornind de la întrebările de mai jos:

- Ce este emoția și ce este inteligența emoțională?
- Care sunt pașii prin care putem dezvolta EQ (inteligență emoțională)?
- Ce este anxietatea și de ce apare uneori în momentele în care avem cea mai mare nevoie de o gândire limpede?
- Cine poate suferi de anxietate?
- Care sunt metodele prin care pot redobândi controlul asupra propriei minți?

Beneficiile, atât pentru elevi, cât și pentru adulți vor fi:

- Vei înțelege ce anume îți cauzează stările de neliniște și cum poți controla acest lucru;
- Vei putea începe să restabilești echilibrul în relațiile cu cei dragi;
- Îți vei găsi propria modalitate de a te împăca și reconecta cu tine, pentru a corecta comportamentele dezadaptative;
- Vei reîncepe să rezonzi cu familia ta și vă veți întări relația;
- Vei învăța tehnici de relaxare.

Despre emoții...

Emoțiile sunt răspunsuri psihice de mare intensitate, care presupun manifestări expresive, fiziologice și subiective tipice. Ele sunt însoțite de tendințe spre acțiune (apropiere sau

îndepărtare de obiectul sau ființa care a declanșat emoția), ceea ce explică modificările fiziologice care însoțesc fenomenul emoției: înroșirea feței, creșterea ritmului cardiac, încordarea mușchilor, etc.

În lucrarea sa, Exprimarea emoțiilor la om și animal, Charles Darwin a identificat, pe baza modului în care emoțiile se manifestă în comportament, 9 emoții de bază. Acestea sunt: bucuria, interesul - excitația, surprinderea, tristețea (uneori desemnată ca deznădejde - anxietate), furia, frica, dezgustul, disprețul și rușinea. Această clasificare a rămas valabilă până astăzi și este utilizată de cercetători.

Cum se declanșează emoțiile

Există o dispută printre cercetători în legătură cu modul în care iau naștere emoțiile. Unii susțin că emoțiile sunt fenomene automate, care se declanșează pe cale biologică, fără ca mecanismele psihologice să contribuie la apariția lor. Acest punct de vedere se bazează mai ales pe observația că emoțiile (și mai ales modificările fiziologice care le însoțesc) apar extrem de repede, adesea înainte ca persoana să conștientizeze existența emoției.

Alți cercetători afirmă că emoțiile sunt rezultatul evaluării de către persoană a situațiilor prin care trece și, ca urmare, consideră că emoția e mai mult un fenomen psihic decât unul biologic. Punctul acesta de vedere se bazează pe constatarea că una și aceeași situație, în funcție de modul în care este percepută și evaluată de către persoană, va duce la emoții diferite sau la absența emoției. De exemplu, în preajma unui câine agresiv, o persoană anxioasă va resimți teamă, dar un dresor experimentat va rămâne totuși stăpân pe sine.

Emoțiile sunt declanșate cel mai adesea de către motive, sau mai bine zis de gradul de concordanță sau neconcordanță între motivele și aspirațiile unei persoane și situațiile concrete prin care trece. Astfel, când obținem ceea ce ne dorim sau ceea ce avem nevoie, vom resimți emoții pozitive. Dacă nu putem obține ceea ce dorim vor rezulta emoții negative, precum tristețea sau frustrarea.

Emoțiile pot fi produse și prin condiționare. Dacă asociem de multe ori un obiect sau o situație cu o emoție, reîntâlnirea situației sau a obiectului respectiv va fi suficientă pentru a produce emoția. De exemplu, dacă prezentăm unui bebeluș, de mai multe ori, un iepuraș alb și însoțim prezentarea iepurașului cu un zgomot puternic, ulterior bebelușul se va speria numai la apariția iepurașului.

Cum se exprimă emoțiile

Diferitele emoții care apar la om pot fi recunoscute în general pe baza modificărilor expresiei feței, care variază în funcție de tipul emoției. Cu toții ne putem da seama după expresia facială, dacă cineva e bine dispus sau trist, plictisit sau nervos.

Studiile realizate pe subiecți orbi din naștere (care deci nu au putut să învețe de la ceilalți cum să își exprime emoțiile) au arătat că expresia facială a emoțiilor este aceeași la toate popoarele lumii, fiind o însușire cu care ne naștem.

De asemenea, studiile realizate pe nou-născuți au arătat că expresiile emoționale sunt înnăscute: variind gustul hranei oferite nou-născuților, cercetătorii au putut să le inducă acestora expresii emoționale asemănătoare cu ale adulților.

Cu toate că expresia facială a emoțiilor este programată biologic, individul are totuși destul control asupra modului în care își manifestă emoțiile. Expresia facială a emoției poate fi mascată, atenuată sau neutralizată. În plus, fiecare cultură își formulează reguli specifice, în ceea ce privește exprimarea emoțiilor.

S-a demonstrat că exprimarea facială a emoțiilor poate să influențeze sau să modifice starea generală de spirit sau chiar emoția însăși. Astfel, contracțiile musculaturii faciale care apar în timpul emoțiilor negative, precum frica sau furia, generează, după caz, o creștere a impresiei subiective de frică sau furie ori deznădejde.

Acest lucru este valabil și în cazul emoțiilor pozitive. Deci, dacă adoptăm o expresie veselă, vom putea trece mai ușor peste momentele dificile.

Emoțiile și organismul

Cercetările fiziologului W. Cannon, începând cu 1915, au arătat că emoția declanșează brusc în organism un șir de reacții fiziologice: încetarea funcțiilor digestive, creșterea presiunii sanguine, a proporției de globule roșii și a vitezei de sedimentare, accelerarea bătăilor inimii și a respirației. Aceste manifestări apar ca urmare a activării sistemului nervos vegetativ și sunt menținute o perioadă mai lungă de timp, datorită eliberării în sânge a hormonului numit cortizon de către glandele suprarenale.

Aceste modificări fiziologice au rolul de a pune organismul în acord cu situația: prin suspendarea funcțiilor digestive și transferul masiv de energie către musculatură, organismul poate iniția răspunsuri comportamentale de tip atac sau fugă.

DE CE ESTE IMPORTANT SĂ AVEM CONTROL EMOȚIONAL?

O echipă de cercetători finlandezi, avându-l ca cercetător șef pe Lauri Nummenmaa, a demonstrat într-un studiu al Universității de Științe Aalto din Finlanda, că emoțiile nu se petrec doar în mintea noastră, ci și în corpul nostru. Acest studiu a fost realizat pe 700 de participanți din Finlanda, Taiwan și Suedia. Rezultatele studiului au fost similare la toate persoanele, indiferent de naționalitate, cultură, sex, religie etc.

Prin urmare, orice gând ne generează în corp o emoție, care poate varia de la insesizabil până la foarte puternic. Fiecare gând inițiază o reacție biologică la nivelul întregii ființe (material și spiritual).

Emoția reprezintă, așadar, reacția la nivel fizic a gândului. Adică ceea ce gândești și simți în corp ca stare emoțională:

Gândește pozitiv și vei simți o stare emoțională pozitivă (gânduri dorite).

Gândește negativ și vei simți o stare emoțională negativă (gânduri nedorite).

Legat de emoțiile negative, vreau să știi că acestea se împart în două categorii:

Emoții negative exprimate

Acestea sunt emoții pe care nu le păstrezi în mintea și în interiorul corpului tău. Sunt emoții pe care reușești să le exprimi, reușești să scapi de ele, să le consumi. Din fericire, efectele lor asupra minții și asupra corpului sunt mici.

Emoțiile negative neexprimate

Acestea au efecte mult mai grave. Emoțiile neexprimate sunt o energie care se adună în interiorul tău și pe care o porți cu tine timp îndelungat. Însă aceste emoții negative reprimite vor fi eliminate la un moment dat printr-un comportament inadecvat. Tocmai de aceea îți recomand să fii foarte atent la emoțiile reprimite.

Ca să mă fac și mai bine înțeles cu privire la modul în care se manifestă emoțiile neexprimate, imaginează-ți că ții în mână un pahar cu apă. Dacă îl ții timp de un minut, nu este nicio problemă. Dacă îl ții o oră, te doare brațul. Dacă îl ții o zi, îți paralizează întreaga mână.

Și totuși, în fiecare dintre cele 3 cazuri, greutatea paharului nu se schimbă. Se schimbă doar timpul, iar cu cât este mai mare, cu atât paharul ți se va părea mai greu. Efectele pe care le creează emoțiile negative sunt asemănătoare efectelor pe care le creează paharul cu apă.

Dacă le ții pentru scurt timp în interiorul tău, nu se întâmplă nimic. Dacă le ții pentru mai mult timp, începe să te doară sufletul. Dacă le ții un timp îndelungat, îți vor aduce mintea în stare de blocare și corpul în stare de îmbolnăvire.

Crezi că este o întâmplare faptul că majoritatea oamenilor negativi sunt bolnavi? Nu este deloc o întâmplare! Boala este doar forma de manifestare finală, care te anunță că, de-a lungul anilor, ți-ai gestionat emoțiile în mod greșit.

Așadar, când ții în sufletul tău emoții negative, an după an, de fapt îți creezi circumstanțele favorabile prin care să îți dereglezi sistemul emoțional și te distrugi atât mental, cât și fizic. De aceea, este important să te eliberezi de emoțiile negative și, mai ales, de emoțiile negative neexprimate.

În concluzie, controlul emoțional ne determină: starea de sănătate pe care o avem, modul în care reacționăm la evenimentele din viața de zi cu zi, relațiile pe care le avem, atitudinea pe care o transmitem. Prin urmare, atât corpul, cât și comportamentul nostru sunt influențate într-o foarte mare măsură de emoțiile pe care le trăim.

CLASIFICAREA EMOȚIILOR

După cum am mai spus, experiențele pe care le trăim sunt însoțite de emoții pozitive și emoții negative. Dar pentru a ne înțelege mai bine emoțiile, consider că ar fi de ajutor o clasificare a emoțiilor.

EMOȚII DE BAZĂ:

În viziunea lui Paul Ekman existau 7 emoții primare: mirare, supărare, fericire, frică, dispreț, dezgust și furie. Le vei mai întâlni și sub denumirea de emoții de bază.

Mai multe detalii despre emoțiile de bază ale omului, găsești și în articolul Comunicare Nonverbală – Cum îți dai seama când cineva minte.

Un alt autor de renume este Robert Plutchik, care definește 8 emoții de bază: bucurie, încredere, frică, surpriză, tristețe, dezgust, mânie, anticipație. Le poți observa în cercul emoțiilor (vezi Anexe).

Psihologul Daniel Goleman clasifică emoțiile primare astfel: mânie, tristețe, frică, bucurie, iubire, surpriză, dezgust, rușine.

Acum, că am clasificat emoțiile, să vedem când ar trebui să ne analizăm pentru a stabili dacă avem sau nu control emoțional.

Majoritatea oamenilor spun că sunt într-o stare bună de control emoțional. Însă, cei mai mulți își fac această evaluare când totul este în regulă în viața lor.

Dacă vrei să-ți evaluezi nivelul controlului emoțional, trebuie să faci asta atunci când există presiune, stres, când întâmpini provocări reale în viața ta. Dacă te evaluezi când totul este bine și frumos, nu faci decât să te supraevaluezi.

Ce îți recomand:

-Identifică care au fost cele mai dificile momente din viața ta în ultimii ani.

-Adu-ți aminte cum ai reacționat.

-Ce consideri că ai făcut nepotrivit?

-Stabilește ce ai vrea să schimbi în comportamentul tău.

GESTIONAREA EMOȚIILOR: CUM SĂ CONTROLEZI MODUL ÎN CARE GÂNDEȘTI

Poate ai găsit și tu în cărți, cursuri sau pe internet tot felul de metode și trucuri pentru a scăpa de emoțiile negative. Din păcate, eficiența acestor metode este destul de scăzută pe termen mediu și lung. Acestea nu îți rezolvă problema cu adevărat.

Doar am să ți le enumăr pe cele mai des întâlnite:

- ☐ Exerciții de respirație;
- ☐ Relaxare musculară;
- ☐ Afirmatii pozitive;
- ☐ Schimbarea posturii corpului;
- ☐ Descărcarea fizică (țipatul, lovitul unor obiecte, plânsul);
- ☐ Vizualizarea unor peisaje care te pot relaxa;
- ☐ Evitarea produselor care conțin cofeina.

Revenind, spuneam că emoțiile nu pot fi controlate în mod direct. De ce? Întrucât nu poți acționa în mod direct asupra emoțiilor astfel încât să le diminuezi sau să le amplifici. Și nu poți face asta, căci emoția este un rezultat, nu o cauză!

Așadar, există o cauză și există un efect. Cauza o reprezintă gândurile tale, iar efectul îl reprezintă emoțiile tale. Vorbim aici despre ansamblul gând-emoție. Nu le poți separa: (gânduri pozitive – emoții pozitive; gânduri negative – emoții negative).

Iar asta este important de înțeles, întrucât din momentul în care mintea ta intră într-o stare de conștientizare, cu privire la modul în care funcționează relația dintre gând și emoție, îți va ține mintea ocupată în majoritatea timpului:

- ☐ cu gânduri pozitive;
- ☐ cu rezultatele la care vrei să ajungi;
- ☐ cu ceea ce contează cu adevărat pentru tine.

Așadar, emoțiile pe care le simți în corpul tău vor fi întotdeauna orientate în direcția gândurilor predominante. Tocmai de aceea, pentru o bună gestionare a emoțiilor, îți recomand să-ți focalizezi gândurile pe obiective clare și lucruri pozitive.

Prin urmare, dacă vrei să transformi emoțiile negative în emoții pozitive este nevoie să îți gestionezi modul în care gândești:

-Privește problemele, oamenii dificili, circumstanțele nefavorabile dintr-o perspectivă care să te mențină într-o stare de control emoțional.

-În același timp, păstrează-ți mintea focalizată pe lucrurile pe care ți le dorești.

-În aproape orice se manifestă în viața ta, există și lucruri pozitive și lucruri negative. Alege-le pe cele pozitive și în acel moment emoțiile vor curge în acea direcție.

-Dacă ai o problemă, nu te axa pe problemă, ci axează-te pe soluții care să te ajute să rezolvi acea problemă. Încearcă pe cât posibil să îndepărtezi tot negativul și stresul, pentru a te menține într-o stare creativă. În momentul în care gândești negativ, creierul tău nu va putea găsi soluții la problema pe care tu o ai. Prin urmare, nu confunda obiectivul cu problema!

În concluzie, gândurile și emoțiile întotdeauna lucrează împreună, nu le poți separa. Iată care este partea interesantă legată de controlul emoțiilor: controlul emoțional nu depinde de ceea ce se întâmplă în viața ta, întrucât aproximativ 10% are legătură cu evenimentul în sine, iar 90% are legătură cu modul în care tu reacționezi la respectivul eveniment. Este exact ca un iceberg, 90% este în apă, în timp ce doar 10% este la suprafață.

Controlul emoțiilor

Vorbim aici despre două componente: evenimentul în sine, respectiv modul în care tu reacționezi la eveniment. Însă, modul în care reacționezi depinde de modul în care alegi să vezi acel eveniment.

Poți să faci din evenimentul neplăcut centrul vieții tale și să îți generezi emoții negative, sau poți alege să privești evenimentul dintr-o perspectivă care să te mențină într-o stare de control emoțional.

Așadar, componenta emoțională este cea care îți creează percepția asupra evenimentelor și nu evenimentul în sine, iar modul în care te raportezi emoțional la evenimentele din viața ta, îți creează de fapt viața pe care o ai.

Experții susțin că inteligența emoțională este responsabilă cu aproximativ 60%-70% din succes. Crezi că este o întâmplare faptul că oamenii care au ajuns la succes dețin un control emoțional foarte bun? Bineînțeles că nu este o întâmplare! Aceasta este de fapt o confirmare practică a faptului că 60%-70% din succesul în viață este dictat de controlul emoțional. Spus într-o formă extrem de simplă, emoțiile tale predominante îți determină succesul sau eșecul.

Pe de-o parte, emoțiile pozitive sunt acele emoții care îți oferă o stare de bine, de bucurie, de mulțumire, de satisfacție. Când ai emoții pozitive înseamnă că ești în armonie cu ceea ce este important pentru tine, cu ceea ce îți aduce mulțumire sufletească.

Iată care sunt cele mai puternice emoții pozitive: iubirea, recunoștința, bucuria, pasiunea, fericirea, optimismul, încrederea în sine, entuziasmul, satisfacția.

Pe de altă parte, emoțiile negative sunt acele emoții care te secătuiesc de putere. Îți aduc nefericire, tristețe și te țin departe de ceea ce îți dorești, de ceea ce este important pentru tine. Cu siguranță știi la ce mă refer pentru că ele iau forma durerilor sufletești și fizice. Cu toții am trecut prin asta.

Iată care sunt cele mai puternice emoții negative: frica, ura, griji, regrete, supărare, tristețe, depresie, vinovăție, furie, gelozie.

Influența acestor emoții negative se manifestă în viață pe mai multe planuri:

- ☐ în plan mental: îți poziționează mintea în stare blocată de gândire și creativitate;
- ☐ în plan fizic: îți aduc celulele din corp în stare de degradare, iar asta va duce la apariția bolilor (printre cele mai grave);
- ☐ în plan emoțional: îți aduc sufletul în stare de durere profundă;
- ☐ în plan spiritual: te poziționează în dezacord cu forțele divine.

Știi care este partea interesantă legată de această conexiune gând-emoție? Indiferent dacă te gândești la trecut, prezent sau viitor, indiferent dacă acel gând are legătură cu tine sau cu altcineva, emoția este generată în mintea ta chiar în acel moment. Așadar, singurul moment în care îți poți manifesta puterea emoției este momentul prezent!

De ce să dezvoltăm inteligența emoțională a copilului

Inteligența emoțională se referă la abilitatea de înțelegere și gestionare a propriilor emoții dar și la înțelegerea emoțiilor celorlalți pentru a putea crea relații armonioase.

Putem dezvolta inteligența emoțională a copilului ajutându-l să-și conștientizeze emoțiile, să le comunice și să le exprime adecvat, să recunoască emoțiile celorlalți, să reușească să-și amâne impulsurile pentru o recompensă viitoare.

Copiii cu o inteligență emoțională dezvoltată sunt mai sociabili, mai optimiști, mai empatici, mai eficienți, mai responsabili, mai îndrăzneți, au capacități sporite de adaptare și de rezolvare a problemelor cu care se confruntă.

BIBLIOGRAFIE

Armstrong, Thomas. Ești mai inteligent decât crezi: un ghid al inteligențelor multiple, pentru copii (traducere din limba engleză de Laura Dana Boga - Ed. a 2-a). București: Editura Curtea Veche, 2019;

Avram, Luminița Eugenia. Conceptul de inteligență emoțională și utilizarea acestuia în managementul instituțiilor educaționale. Iași: Editura Polirom, 2002;

Badea, Cristina. Stimularea dezvoltării inteligenței emoționale la vârsta școlară mică. Iași, Editura Polirom, 2002;

Cosnier, Jacques. Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor (traducere de Eliza Galan). Iași: Editura Polirom, 2002;

Debenedet, Anthony T.; Lawrence J. Cohen. Arta hârjonelii: exerciții amuzante de practicat cu copii (traducere din engleză de Olga Ceașu). București: Editura Trei, 2015;

Goleman, Daniel. Inteligența emoțională (traducere din limba engleză de Irina - Margareta Nistor). București: Editura Curtea Veche, 2008;

Hărdălău, Laura; Bejan, Loredana. Cutiuța cu emoții jucăușe – materiale pentru dezvoltarea inteligenței emoționale la copii – Jucării vorbărețe, București: Editura Primus, 2015;

OBSERVAȚIA – APLICARE PRACTICĂ

Profesor psihopedagogie specială: Despa Elena Anca
Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Rudolf Steiner Hunedoara

“Metoda observației este una dintre cele mai vechi metode utilizate în cunoașterea psihologică, și constă în urmărirea atentă și sistematică a comportamentului unei persoane cu scopul de a sesiza aspectele sale caracteristice”(Cosmovici, A., Iacob, L. 2008, p.92) .

Spre deosebire de experiment care se supune intervenției din partea cercetătorului, observația constă în înregistrarea datelor și constatărilor așa cum se prezintă, cercetătorul așteptând că ele să se producă pentru a le putea surprinde. Se folosește în toate etapele cercetării și însoțește de obicei toate celelalte metode, oferind date suplimentare în legătură cu diverse aspecte ale fenomenelor investigate. (Nicola, Ioan. 1980,p.58).

Observarea este cea mai directă formă de achiziționare a informației printr-o experiență directă, imediată, obținută de la o sursă primară. Filozofic, observația (sau observarea) este activitatea unei ființe inteligente, care percepe, simte și asimilează cunoștințe despre un anumit fenomen, obiect, ființă sau interacțiune în propria sa structură de cunoștințe și idei anterioare. Observația este partea externă a procesului de cunoaștere și este necesară în cunoașterea părții perceptibile a lucrului de cunoscut. Specificul observației este raționalitatea și raționalizarea percepției. Altfel spus, observația este percepția externă și internă structurată de intelect.

Observația este metoda cel mai des utilizată în cunoașterea manifestărilor comportamentale ale preșcolarilor, elevilor, furnizând informații bogate și variate.

Principalele probleme pe care le ridică observația pentru subiectul cunoscător, profesorul, se referă la câteva aspecte importante:

1. ce observăm: care este conținutul observației;
2. care sunt formele observației;
3. de ce anume depinde calitatea observației;
4. care sunt condițiile unei bune observații;
5. cum pot fi combătute unele obstacole ce apar în calea observației;
6. care sunt limitele și avantajele observației .

Aplicarea riguroasă și eficientă a observației presupune parcurgerea următoarelor etape:

- pregătirea cercetătorului în vederea realizării observației; (documentarea, selectarea instrumentelor, tehnicilor etc.);
- observarea propriu-zisă;
- analiza, prelucrarea și interpretarea datelor obținute.

Din punct de vedere psihopedagogic ne rețin atenția câteva probleme privind conținutul observației, formele și condițiile acesteia. Trebuie subliniat și faptul că în activitatea curentă la clasă, profesorul este interesat în primul rând de realizarea obiectivelor pedagogice; paralel, în procesul de predare – învățare el realizează observarea spontană a conduitelor de comunicare, de învățare ale elevilor. Strânse de-a lungul unor intervale mai mari de timp și prelucrate corect aceste observații devin ipoteze ce sunt urmărite apoi prin observații sistematice.

Studiind astfel de elemente de conduită vom reuși să desprindem unele semnificații cu privire la structurile de personalitate ale copilului: aptitudini, temperament, caracter.

Calitatea observației depinde de o serie de factori, dintre care enumerăm:

- particularitățile psihoindividuale ale observatorului (concentrarea atenției, sesizarea esențialului etc.);
- ecuația personală a observatorului: tip descriptiv, tip evaluativ, tip erudit, tip imaginativ și poetic;
- caracteristici ale percepției: selectivitatea ei, factorii sociali ce o pot modela și deforma (Zlate, 1994).

Protocoloalele de observație cuprind:

- dimensionarea domeniului supus observării;
- planul de desfășurare a observării;
- evenimentele pedagogice considerate;
- categoriile de încadrare a comportamentelor manifestate de cei observați;
- modul de notare a datelor (Vlăsceanu, 1983).

Avantajele observației

Este vorba în primul rând de ușurința aplicării, economicitatea mijloacelor materiale necesare efectuării cercetării, naturalitatea și autenticitatea fenomenelor relevante. Observația permite surprinderea manifestărilor comportamentale firești ale individului în condiții obișnuite de viață. Oferă date de ordin calitativ.

Dezavantajele observației

Observatorul trebuie să aștepte uneori mult timp până se produce fenomenul vizat, fără a putea interveni în nici un fel. La aceasta se adaugă imposibilitatea de a izola și controla variabilele. Mai mult decât atât, prezența observatorului poate determina intrarea în funcțiune a mecanismelor de apărare ale subiecților care modifică situația globală a câmpului social sau a comportamentelor celor observați, chiar fenomenul studiat pe ansamblu (Ilie, 2004).

Observația – Aplicare practică

NUMELE PREȘCOLARULUI: B. A.-M

Data nașterii: 19.01.2017

Diagnostic: Deficiență mintală medie, Sindrom Down, Retard pe linia limbajului expresiv, Parapareză flască member inferioare, hipotrofie stature-ponderală, Ao. Ortoforie

RECOMANDAREA COMISIEI PENTRU PROTECȚIA COPILULUI: învățământ special

ȘCOALA: C.S.E.I.. ... Hunedoara

DOMENIUL OBSERVAȚIEI: Comportamentul

SCOPUL OBSERVAȚIEI: Îmbunătățirea comportamentului

Informații generale

Preșcolarul face parte dintr-o familie cu ambii părinți, cu mai mulți frați și surori. Locuiește într-un apartament bine întreținut cu familia care este interesată să asigure toate condițiile pentru o bună creștere și educație a copilului.

În urma evaluării preșcolarului s-a observat că socializează rareori, preferând, în afara activităților să rămână retras.

Informații educaționale

a). Comportament cognitiv:

În cadrul activităților a învățat despre reguli prin cunoașterea și folosirea materialelor, ordinea și așteptarea rândului. Deși comunicarea verbală îi este afectată, reușește uneori să se facă înțeles prin mimică și gesture. Copiii și adulți din jur recunosc momentele când dorește să ne transmită dorințe intenții și emoții.

-prezintă dificultăți de concentrare a atenției

b). Relații sociale:

A. manifestă agitație și reacții agresive în cadrul activităților față de copiii aflați lângă el.

Prin implicarea în diverse activități specific grădiniței, stările conflictuale se diminuează, fiind evidentă o colaborare mai bună cu ceilalți.

-comunicare deficitară cu cei din jur și mari dificultăți de manifestare a emoțiilor

Comportament psihomotric și autonomie personală:

- deprinderile de igienă personală sunt în curs de dezvoltare;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Observarea preșcolarului s-a făcut pe parcursul următoarelor tipuri de activități timp de un semestru:

Perioada propusă	Tipuri de activități	Obiective operaționale	Modalități de realizare	Metode mijloace
An școlar 2020-2021 Semestrul I	Jocul liber Cunoașterea mediului Activități matematice Basme Expresie muzicală Desen, Pictură Abilitare manuală	- să dezvolte inițiativă în activități și relații - să imite mișcări ale jocului în grup - să-și dezvolte abilități de comunicare - să imite mișcări și ritmuri în funcție de cântecele prezentate - să exprime activitățile artistice trăiri sentimente și impresii - se utilizeze tehnici de lucru în vederea realizării unor lucrări din materiale - să dezvolte deprinderi de a lucra atent și îngrijit - să-și exerseze atenția și să exprime bucuria lucrărilor confecționate - să dezvolte capacitatea de cooperare în activități - să participe în cadrul grupei la activități specifice	- jocuri de dezvoltare a comunicării - jocuri de rol - jocuri distractive cu material și partener - jocuri reproductive cu subiect din viața cotidiană - jocuri imitative - audiții muzicale - jocuri de ritm dans și mișcare - jocuri cu prezentare de modele comportamentale ale personajelor din basme jocuri concurs - jocuri cu respectarea rândului - jocuri de construcție - activități de expresie grafică și plastică - activități manuale - jocuri în aer liber	Explicația, Conversația, Povestirea, Demonstrația, Exercițiul, Audiția muzicală, Obiecte diferite, materiale din natură, ceracolor, culori de apă, fetru, ceară, lână, instrumente musicale.

La începutul și finalul semestrului I am folosit următoarele grile de observare axându-mă pe comportamente sociale și emoționale.

La începutul semestrului:

Comportamente sociale	În foarte mica măsură	În mica măsură	Uneori	În mare măsură	În foarte mare măsură
Itemi					
Stabilește relații de comunicare		X			
Reacționează la apariția unei persoane familiare			X		
Ascultă și așteaptă să îi vină rândul fără a perturba activitatea	X				
Produce gesturi și mișcări cu valoare de comunicare		X			

Reacționează când își aude numele		X			
Inițiază comunicare în sensuri sociale		X			
Comunică prin limbaj verbal oral	X				
Exprima dorințe preferințe și tendința spre acțiune		X			

Comportamente sociale	În foarte mica măsură	În mica măsură	Uneori	În mare măsură	În foarte mare măsură
Itemi					
Conștientizează propriile emoții		X			
Transmite mesaje cu încărcătură emoțională	X				
Manifestă empatie	X				
Identifică emoțiile pe baza indicațiilor nonverbale	X				
Denumeste emoțiile	X				
Înțelege cauzele și consecințele emoțiilor	X				
Utilizează strategii de reglare emoțională specific vârstei	X				

În cazul preșcolarului B.A.-M. se poate observa că prezintă dificultăți în capacitatea de concentrare a atenției, comunicare deficitară cu cei din jur și mari dificultăți de manifestare a emoțiilor la începutul semestrului I.

Comportamente sociale	În foarte mica măsură	În mica măsură	Uneori	În mare măsură	În foarte mare măsură
Itemi					
Stabilește relații de comunicare			X		
Reacționează la apariția unei persoane familiare				X	
Ascultă și așteaptă să îi vină rândul fără a perturba activitatea		X			
Produce gesturi și mișcări cu valoare de comunicare			X		
Reacționează când își aude numele			X		
Inițiază comunicare în sensuri sociale			X		
Comunică prin limbaj verbal oral		X			
Exprima dorințe preferințe și tendința spre acțiune			X		

Comportamente sociale	În foarte	În mica măsură	Uneori	În mare măsură	

Itemi	mica măsură				În foarte mare măsură
Conștientizează propriile emoții			X		
Transmite mesaje cu încărcătură emoțională		X			
Manifestă empatie		X			
Identifică emoțiile pe baza indicațiilor nonverbale		X			
Denumeste emoțiile		X			
Înțelege cauzele și consecințele emoțiilor		X			
Utilizează strategii de reglare emoțională specific vârstei		X			

La finalul semestrului I se poate observa o ameliorare în relația de comunicare cu cei din jur, o îmbunătățire a capacității de concentrare a atenției și a modului de manifestare a emoțiilor ca urmare a metodelor folosite în pedagogia curativă.

În urma observațiilor în cazul preșcolarului se dovedește că deși nu reușește să comunice verbal, prin gesturi și mimică reușește să atragă atenția tuturor. Este mult mai atașat de persoanele adulte din jurul lui, manifestând un interes deosebit față de acestea. Reacționează mult mai bine când își aude numele și manifestă mai multă atenție la apariția unei persoane cunoscute. Privește cu interes acțiunile copiilor și se implică uneori în jocurile lor. Manifestă mai mult dorința de a participa la activitățile comune și acceptă să primească ajutor în desfășurarea activităților. În mică măsură a reușit să înțeleagă și să aștepte rândul într-o activitate. Conștientizează uneori propriile emoții și le exprima prin mimică și gesturi. Reacționează în mică măsură față de stările emoționale ale copiilor.

Are nevoie de atenția, afecțiunea și încurajările permanente ale persoanelor adulte din jurul lui.

Nu există metode de cunoaștere a elevilor bune sau rele; există doar profesori mai mult sau mai puțin preocupați de cunoașterea elevilor, de crearea unui climat educațional adaptat modernității, facilitator al comunicării și performanțelor școlare.

BIBLIOGRAFIE

1. Chelcea Setimiu,(2001), Metodologia cercetării sociologice: metode cantitative și calitative. București, Editura Economică,
2. Cosmovici, A., E., Iacob, L.(2008), *Psihologie școlară*, Iași: Polirom
3. Ioan Nicola, (1980), *Pedagogia școlară*, București, Editura Didactică și Pedagogică
4. Ilie, S. (2004). *Strategii și metode de cercetare psihologică*. www.actrus.ro/reviste/2_2004/r7.pdf
5. Vlăsceanu, L. (1986). *Metodologia cercetării sociale*, București : Editura Științifică și Enciclopedică.
6. Zlate, M.,(1994), *Introducere în psihologie*. București : Casa de Editură și Presă „Șansa” SRL.

PROGRAM TERAPEUTIC ÎN CORECTAREA SUNETULUI „S” (SIGMATISM-PARASIGMATISM)

Inspector prof. Filipiuc Beatrice
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava
Localitatea Suceava

Obiective	Evenimentele activității	Material didactic	Activitatea profesorului	Activitatea copilului	Evaluare
1	2	3	4	5	6
I.ETAPA PREGĂTITOARE					
- Cunoașterea copilului; - Înlăturarea negativismului față de vorbire; - Crearea încrederii în posibilitățile proprii și a unei atitudini pozitive față de recuperare; - Familiarizarea cu mediul logopedic.	Diagnosticarea pe baza unui examen complex; - Folosirea unor jocuri, planșe, jucării.	- planșe - jocuri - recitări - povești - ghicitori	- Antrenează copilul în denumirea unor imagini conținând sunetul „s” la recitări și povestiri, urmărind pronunția; - Creează o atmosferă caldă, prietenească menită să dezvolte încrederea copilului în el însuși și în logoped - Explică copilului în ce constă activitatea din cadrul cabinetului logopedic, i se prezintă materialele didactice(jocuri, jucării, albume, etc.) permițând copilului să le atingă, pentru a se obișnui cu ele.	- Recită poezii - Povestește - Explorează universul cabinetului logopedic.	- Stabilește un prim contact afectiv; - Alterarea sunetului „s” - Gradul de mobilitate a copilului; - Mobilitatea limbii; - Starea auzului fizic și fonematic.
II. ETAPA TERAPIEI GENERALE					
- Dezvoltarea mobilității generale	Exerciții de gimnastică generală	- oglinda - jucării	- Demonstrează și execută: mișcări care antrenează toate părțile corpului; jocuri de mișcare însoțite de vorbire;	Execută prin imitație	Mobilitatea generală

- Dezvoltarea mobilității aparatului articulator	Exerciții de gimnastică a aparatului articulator a) generale	- jucării - oglinda - instrumente de suflat	exerciții de mers, de gimnastică pentru membre, de gimnastică a trunchiului (imitarea spălatului, aplaudatului, rotirea pumnului, imitarea cântecului la pian, bătaia vântului,etc.) Demonstrează și execută exerciții: - pentru mobilitatea feței: exerciții de clipire a ochilor, concomitent apoi alternativ, umflarea obrazilor cu dezumflarea prin lovire, trecerea aerului dintr-o parte în alta, suptul obrazilor; copilul este pus să sufle cu gura întredeschisă asupra unei oglinzi reci(oglinda se aburește); - pentru gimnastica maxilarelor: umflarea alternativă a obrazilor; retragerea ambilor obraji spre cavitatea bucală; Maxilarele închise apoi deschise (la nevoie fiind ajutat mecanic);	Execută prin imitație	Mobilitatea fono-articulatorie
	specifice sunetului „s”	oglinda	Execută prin imitație	Mobilitatea aparatului fonoarticulator	

- Dezvoltarea respirației corecte	Exerciții de gimnastică respiratorie	- jucării - instrumente de suflat	- pentru gimnastica buzelor: sugerea buzelor strâns lipite; scoaterea aerului printre buzele ușor deschise sau/și prin deschiderea formată de buza inferioară așezată sub incisivii superiori; acoperirea dinților de jos cu buza de sus și invers; mișcarea buzei inferioare spre dreapta – stânga, apoi a buzei superioare, etc. - pentru gimnastica limbii: mișcarea limbii sub formă de lopată și se lipește de toată suprafața palatului; limba lopată se ridică către dinții superiori și inferiori; aceleași exerciții cu limba săgeată; - pentru palatul moale, mușchii faringelui și vestibulul faringian: exerciții de căscare cu retragerea limbii și a maxilarului inferior, de deglutiție, de imitare a tusei, sforăitului, etc. Demonstrează și execută exerciții	Execută prin imitație	Corectitudinea respirației (inspirație-expirație)
- Educarea auzului fonematic	Exerciții pentru educarea auzului Formarea percepției fonetice corecte	- planșe - albume - casetofon - reportofon - computer		Execută repetat exercițiile	Corectitudinea percepției și reproducerii sunetului
				Execută repetat exercițiile	Corectitudinea percepției și reproducerii sunetului
				Execută repetat exercițiile	Corectitudinea percepției și reproducerii sunetului

		Material ilustrat	de gimnastică specifice sunetului „s” de corectat: la articularea sunetului, buzele sunt rotunjite și scoase puțin înainte. Dinții sunt ușor întredeschiși. Vârful limbii, lat, este ridicat în spatele gingiei de sus, fără să atingă cerul tare al gurii. Împreună cu cerul tare al gurii, limba formează o îngustare. Marginile limbii ridicate, se alipesc de dinții molari superiori. Partea posterioară a dosului limbii este ridicată și împreună cu cerul gurii formează o a doua îngustare, iar pe limbă se formează o cupă. Aerul trecând prin glotă, apoi prin cavitatea bucală, produce în ea o rezonanță care se mărește cu ajutorul rotunjirii buzelor și se produce sunetul „s”. Demonstrează și antrenează copii la: -suflatul în lumânare, în batistă, în apă cu paiul, în trompetă, în morișcă, etc.	Diferențiază ca loc de articulare Face analiza sub aspect semantic.	Corectitudinea reproducerii sunetului Corectitudinea percepției

			-umflatul balonului, aburirea oglinzii, mirositul, expirare și inspirare alternativ pe nas, pe gură; cu pauze stabilite; exerciții de pronunție prelungită a unei vocale; de numărat pe parcursul unei expirații, exclamații, interjecții, etc. Execută și antrenează copilul la: - Exerciții de imitare a diferitelor sunete (onomatopee) care vor fi pronunțate la început cu voce șoptită, apoi cu voce tare, în ritmuri diferite: - șarpele: s-s-s-s-s - albina: z-z-z-z-z - trenul: ș-ș-ș-ș-ș - avionul: j-j-j-j-j - musca: bzz – bzz -bzz-bzz-bzz - morișca: vâjj-vâjj-vâjj - vântul: șșș-șșș-șșș-șșș Exerciții de pronunțare a unor serii de silabe opuse, luate din cuvinte paronime, cu scopul de a antrena analizatorul auditiv:		

			-sa, se, si,so,su,sâ,să -za, ze, zi, zo, zu zâ, ză -ja, je, ji, jo, ju, jâ, jă sau a silabelor opuse: ș-a-sa; ș-o-so; ș-u- su; ș-a-za;ș-o-zo; ș-u- zu. Exerciții de diferențiere a consoanelor cu puncte de articulare apropiate prin prezentarea grupurilor de cuvinte foarte asemănătoare ca sonoritate: ș-j șoc-joc șale-jale șir-jir șapcă-japcă șură-jură prășit-prăjit coși-coji ș-s șoc-soc paște- paste pește-pest mușcă-muscă duș-dus laș-las naș-nas fișă-fisă crește-creste șură- sură - Exerciții de transformarea cuvintelor prin înlocuire de sunete sau silabe: ș-a-le ș-a-tră ș-a-lul ș-a-hul ș-a-lăul		
III.ETAPA TERAPIEI SPECIFICE					

- Impostarea sunetului „ș”; obținerea pronunției corecte a sunetului „ș”	- Exerciții pentru pregătirea impostării sunetului „ș” - Emiterea sunetului „ș” prin demonstrație și imitație	- planșe - albume - cărți cu poezii - oglinda	- Exerciții de analiză fonetică cu indicarea primului sau ultimului cuvânt dintr-o propoziție; completarea cuvintelor cu prima silabă pronunțată de logoped, indicarea unui sunet omis de logoped - Exerciții de pronunțare ritmică, proverbe, ghicitori, poezii: „Dorm sub streșini pușorii, Dorm sub gene ochișorii Doarme-n perne urechiușă, Dormi cu mama, dormi păpușă.” „Șapte motănei bălai, Înghit totul ce le dai. Unul negru, cere lapte. Câți pisici avem noi?...Șapte.” - Jocuri hazlii în care sunetul „ș” este repetat de mai multe ori, solicitând în același timp atenția auditivă: „Moș, moș, cocoloș, Vino iute, dă-mi un coș, Să pun în el un cocoș,	Alcătuiește cuvinte Execută prin imitație Execută prin imitație Pronunță cu voce tare după logoped Pronunță cu voce tare Execută prin pronunție și voce tare	Dezvoltarea auzului fonematic și a atenției auditive. Realizarea pronunției corecte Corectitudinea pronunției Corectitudinea pronunției

Consolidarea sunetului „ș”	-Introducerea sunetului „ș” în silabe		Un cocoș cu ochii scoși Moș, moș, cocoloș.” „Pisicel la masă mușcă O bucată de gălușcă Și dă la opt pui să muște Opt bucăți din opt găluște.” - Demonstrează articularea sunetului; explică, în fața oglinzii, poziția buzelor și limbii pentru obținerea articulării sunetului „ș”. Sunetul „ș” se obține cu buzele ușor rotunjite. Limba ia forma unei lingurițe: vârful ei rămâne liber, iar marginile laterale ating molarii superiori. La imitație se specifică copilului: „Ridici limba”. Palatul moale este ridicat, coardele vocale nu vibrează, iar suflu de aer este puternic și cald. Învățarea se face prin imitație, în fața oglinzii. Se cere copilului să simtă suflu de aer pe dosul palmei și se cere rotunjirea buzelor. Procedee speciale:	Execută prin pronunție și voce tare Execută prin pronunție și voce tare Alcătuiește propoziții Alcătuiește propoziții - recită - povestește -	Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice
	- Introducerea sunetului „ș” în cuvinte	- tabele de cuvinte		conversează	Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice

Automatizarea sunetului „ș” corectat	Diferențierea sunetului „ș” la nivel de silabă Diferențierea sunetului „ș”, la nivelul cuvintelor	- planșe - albume - cărți - ilustrate	- se intervine câteodată și mecanic, prin apăsarea laterală a obrazilor și rotunjirea buzelor; - sunt cazuri în care este necesară sonda pentru a ridica vârful limbii; - pentru „ș” înlocuit cu „s” se realizează strângerea buzelor și rotunjirea lor, iar limba are o poziție apropiată de dinții superiori din față. Demonstrează pronunția sunetului „ș” în: - exerciții în silabe directe: - prelungit: șșșa, șșșe, șșși, șșșo, șșșu, șșșă, șșșâ; - neprelungit: șa, șe, ši, șo, şu, șă, șâ. - exerciții în poziție intervocalică: - cu vocale similare: așa,, eșe, jși, oșo, ușu, ășă; - cu vocală diferite: așe, ași, așo, așu, așă; - eșă,, eși, eșo, eșu, eșă - ișă, ișe, ișo, ișu, ișă - oșă, oșe, oși, oșu, oșă; - ușă, ușe, uși, ușo, ușă.	- recită - povestește - conversează Povestește oral Povestește în scris (dacă este elev).	Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice Gradul de automatizare

	Folosirea unor dictări și povestiri după imagini	- cuvinte bisilabice: ușa, roșu, vișin, fișă, etc. - cuvinte polisilabice: puișor, cireșe, mașină, păpușă, rățușcă, etc. - cuvinte în care fonemul „ș,” se află în poziție finală: - cuvinte monosilabice: coș, tuș, duș, moș, etc. - cuvinte bisilabice: leneș, golaș, tufiș, țăruș, etc. - cuvinte polisilabice: cocoloș, umeras, săniuș, derdeluș, etc. - cuvinte în care fonemul „ș” se află precedat sau urmat de o consoană: șnițel, cașcaval, liniște, dușman, școală, meșter, creștet, etc. - exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe: și – nă - ret - fon - ruri - rag - structuri verbale progresive prin aditie: ș-ș-a-șal-șale;	Gradul de automatizare

			ș-și-șir-șira-șirag-șiraguri Demonstrează și execută: - Exerciții pentru diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat: „s-ș”: ș-a-sa aș-as ș-o-so oș-os ș-u-su uș-us Se folosesc cuvinte paronime: - diferențierea „ș” – „S,,: - șoc-soc paște-paste - duș-dus mușcă-muscă - pește-pest fișă-fisă - crește-creste șură-sură Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care este prezent în cuvinte sunetul „ș”, la început, la mijloc și final: Un șurub este în șură. Moșul are coșul. Pe ghețuș este alunecuș. - Propoziții cu partea finală constantă: Șerban are – Școlarul are – șoșoni. Ștefan are –		

			- Propoziții cu partea inițială constantă: -la școală. - școlar. -în sură. - Nicușor este - în vișin. - la săniuș. - liniștit. - Propoziții cu frecvență mare a fonemului „ș”: „Nicușor are un coș plin cu vișine și cireșe. El duce coșul la moș Ștefan. Acolo se întâlnește cu verișoara lui Nușa. Nușa are o păpușă mare.” - Propoziții afirmative, negative, interogative. Exemplu: - Nușa are o păpușă. - Nușa nu are o păpușă. - Nușa are o păpușă? Povestiri și repovestiri după imagini, seturi de imagini – urmărind succesiunea secvențelor povestirii – planșe și filme.		

			„Un șoarece fioros.” - Memorarea de scurte poezii care conțin sunetul „ș”: „Cocoșei-s răgușiți C-au mâncat cartofi prăjiți Prea fierbinți și plini de coji, Și semințe de la moși.” - Rostirea și memorarea unor scurte ghicitori: „Mărgelușe roșioare, Strălucesc frumos în soare, Cu codițele perechi, Să le pui după urechi.” (cireșe) Și proverbe: „Gândește întâi apoi vorbește.” Face un plan verbal susținut de imagini în vederea povestirii și repovestirii: la început episoade, iar apoi în întregime: „Veseli iepurași” Trei șăgalnici iepurași Jucau hora pe imaș. Când un tigrupâșa-pâș Se repede din desiș.		

ȘANSE EGALE PRIVIND INTEGRAREA ȘCOLARĂ ȘI SOCIALĂ A ELEVILOR CU C.E.S.

Prof. Filipiuc Camelia Elena, C.S.E.I. Suceava
Prof. Popescu Suzana Mina, C.S.E.I. Suceava

Motto:

„Educația este îmblânzirea unei flăcări, nu umplerea unui vas.” (Socrate)

Din perspectiva pedagogiei moderne, a predă devine un demers educativ în cadrul căruia sunt mobilizate resursele clasei de elevi, aceasta fiind motivată permanent să parcurgă procesul instructiv. O altă componentă a învățării este evaluarea, modalitate prin care profesorul stabilește măsura în care obiectivele au fost atinse și prin care va pune la punct o strategie didactică mai eficientă pentru următorul proces instructiv. Activitatea independentă desfășurată de elevi devine, astfel, concludentă și necesară, ea dând dovada utilității metodelor abordate. Profesorul va organiza și va coordona acest demers instructiv, exercitând funcții diverse, de organizare a activității, de impunere a unor metode, de dezvoltare a unor capacități și de personalizare a activității didactice.

Deci, învățământul modern nu caută să scoată în evidență rolul profesorului, ci vine în întâmpinarea cerințelor societății, propunând strategii didactice potrivite pentru formarea elevilor.

Experiența tradiției și capacitatea de inovare și de creativitate sunt noile repere ale școlii, care propune educații noi, în acord cu societatea globală: educația pentru pace, educația ecologică ori educația pentru o societate multiculturală. De asemenea, metoda predominantă de desfășurare a instrucției este metoda euristică, deoarece învățarea prin descoperire asigură elevilor o dobândire conștientă a conținutului curricular, acesta fiind ușor de reactualizat, o dată trecut prin filtrul propriu.

Școala trebuie să încurajeze formarea unui spirit critic, a unor atitudini pozitive și a studiului individual, antrenând elevii în activități diverse și diversificate, pentru a-i face să renunțe la rolul pasiv.

Din experiența proprie, putem spune că am învățat și noi odată cu elevii noștri și am acumulat noi informații, noi cunoștințe care ne-au ajutat mai departe. Orice curs ne-a adus ceva nou, o nouă informație, o nouă deprindere.

În procesul de învățământ, creativitatea este un factor important, atât pentru profesor, cât și pentru elevi. Un profesor care nu are simț creativ, nu va atrage elevii, lecțiile vor deveni monotone, neatractive și vor conduce la o slabă colaborare elevi-profesor. Elevii și profesorii sunt implicați în procesul de învățământ și sunt responsabili pentru practicile educaționale și pentru rezultatele acestora.

Prezentăm câteva sugestii de ordin metodologic pentru conceperea situațiilor de instruire, care să contribuie la stimularea creativității elevilor în cadrul activităților școlare și extrașcolare:

- Valorificarea valențelor formative și informative ale problemelor-întrebări/exercițiilor problematizate.
- Realizarea de scheme, modele materiale sau ideale cu ajutorul gândirii critice.
- Elaborarea de produse noi, originale.
- Completarea unor desene, figuri, legături motrice.
- Conceperea și rezolvarea de exerciții, organizarea și desfășurarea de jocuri didactice.

Copiii cu cerințe educaționale speciale fac parte din societatea noastră.

Tipologia categoriilor de C.E.S. include: tulburări emoționale și de comportament, deficiență / întârziere mintală, deficiențe fizice / motorii / vizuale / auditive, tulburări de limbaj, tulburări / dificultăți / dizabilități de învățare. Fără abordarea adecvată a acestor cerințe speciale nu se poate vorbi în mod real de egalizarea șanselor de acces, participare și integrare școlară și socială a acestor elevi.

Angajarea efectivă într-o activitate didactică în cadrul Centrelor Școlare de Educație Incluzivă, solicită și dezvoltă un anumit profil psihologic al personalității cadrului didactic:

- capacitatea de selecție și dozarea materiei, accesibilitatea informațiilor predate
- flexibilitate, spontaneitate, creativitate
- procesarea informației la diverse niveluri
- claritatea, precizia, volumul și expresivitatea limbajului
- obiectivitate în evaluare
- intuiția și empatia în relația cu elevii
- dorința și capacitatea de perfecționare continuă sau deschiderea la nou
- ușurință în stabilirea relațiilor interpersonale
- echilibrul emoțional-afectiv și capacitatea de autocontrol în situații neașteptate
- crearea unui climat securizant în clasă
- stimularea elevilor bazată pe o bună cunoaștere a clasei de elevi
- gestionarea situațiilor dificile
- managementul timpului
- forța exemplului personal, verticalitatea morală
- crearea unui parteneriat școală-familie

Eficiența profesorului este determinată de măsura în care el dispune de următoarele competențe:

- 1-competența de specialitate-se referă la stăpânirea la un nivel ridicat a cunoștințelor din domeniul respectiv (nu întotdeauna un bun specialist este un bun profesor);
- 2-competența pedagogică-constă în capacitate de a face materialul accesibil prin găsirea celor mai adecvate metode de prezentare;
- 3-competența psiho-socială-este capacitatea de a adopta un rol diferit, de a influența grupul de elevi, precum și indivizi izolați, de a comunica ușor cu grupul de elevi.

Există o multitudine de activități specifice pentru o cât mai bună derulare a demersului didactic la elevii cu dificultăți de învățare. Ne vom opri doar la câteva din aceste modalități.

❖ Modalități de stimulare a autocunoașterii și intercunoașterii elevilor cu C.E.S.:

1-Cartea mea de vizită-elevii completează un cartonaș în care indică numele și prenumele, școala, clasa. În colțul din dreapta sus scriu cea mai importantă calitate, în dreapta jos- ceea ce știu să facă cel mai bine, în colțul din stânga sus-persoana pe care se bazează cel mai mult, în stânga jos-deviza după care se conduc în viață.

2-Diploma mea-pe o coală de hârtie elevii completează afirmațiile:

- Cea mai importantă realizare din viața mea.....
- Cel mai important succes din viața mea.....
- Cel mai important eveniment din viața mea.....
- Cel mai important țel atins din viața mea.....
- Cea mai importantă decizie pe care am luat-o.....
- Cele mai importante persoane din viața mea.....

3-Universul meu-elevii își prezintă propria persoană printr-un colaj, decupând din reviste și desenând imaginile reprezentative pentru sine (timp liber, sport, mâncare, haine preferate etc.). La sfârșitul activității se face o expoziție de postere.

❖ Modalități de stimulare a procesului instructiv-educativ a elevilor cu C.E.S.:

1-Tehnica întăririi - are în vedere manipularea evenimentului care urmează unui comportament. Întărirea poate fi pozitivă sau negativă.

Întărirea pozitivă (aprobarea, lauda etc.) crește posibilitatea ca persoana să producă în viitor un comportament asemănător în situații similare. Ea presupune folosirea recompenselor pentru a motiva numai comportamentul corespunzător. Există o gamă largă de recompense, ele trebuie utilizate în funcție de fiecare copil:

- aprobare verbală, valorizare, apreciere a ceva
- aprobare nonverbală (zâmbet, râs, aplauze)
- contact fizic (atingere pe umăr, strângerea mâinii, sărut, îmbrățișare)
- acordarea acesului la activități preferate
- oferirea de premii, obiecte materiale etc.

Recompensele pot fi acordate continuu sau intermitent.

2-Tehnica modelării - are în vedere asimilarea unor modele comportamentale pozitive prin imitarea unor persoane apropiate, ca de pildă educatorii sau părinții. Modelarea comportamentului are o relevanță mai largă în formarea caracterului și în educația morală la copii.

3- Tehnica asertivă (din englezescul assert-a afirma, a căuta să impună, a-și spune punctul de vedere), numită și antrenament asertiv, poate fi utilizată atât ca sensibilizare a copilului, cât și ca procedeu de a face față diverselor situații de viață. Tehnica este eficientă mai ales la copiii cu dificultăți în stabilirea relațiilor interpersonale, ca și a celor care au tendința de a-i lăsa pe alții să-i domine sau să-i manipuleze pentru a profita de pe urma lor. Etape:

- practicarea comportamentului asertiv în clasă, în relația profesor-elevi
- extinderea comportamentului în afara clasei și a școlii

4-Tehnica contractului - presupune o înțelegere între elev și cadrul didactic, prin care elevului i se admite să facă ceea ce dorește dacă realizează mai întâi sarcina propusă de cadrul didactic. Cei doi pot conveni asupra unui scop comun sau pot elabora chiar un plan de acțiune împreună. Contractul poate viza de pildă reducerea treptată a comportamentelor indezirabile în vederea obținerii de recompense.

5-Consilierea centrată pe realitate este una dintre cele mai utilizate metode de consiliere în domeniu. Individul trebuie să ajungă la un comportament responsabil, dar pentru aceasta trebuie îndeplinite trei condiții esențiale:

- să se confrunte cu realitatea, adică să o privească în față
- să facă lucrurile corect
- să fie responsabil

Exemple de exerciții:

*Pizza umană-se pregătesc seturi de fișe cu denumirea ingredientelor necesare pentru a prepara o pizza: aluat, șuncă, cașcaval, roșie, ceapă, porumb etc. Se amestecă bine fișele și se aplică pe spatele fiecărui elev. Se va spune copiilor că scopul lor este să afle ce ingredient sunt, plimbându-se prin sală și punând colegilor întrebări la care răspunsul poate fi doar „da” sau „nu”. Profesorul anunță startul spunând tare: „Mi-i foame! Vreau o pizza!”

*Îmi plac deoarece..... Participanții sunt rugați să se așeze în cerc și să spună ce le place la persoana din dreapta lor.

*Balloon bop (are ca obiectiv activizarea grupului). Procedura: Balonul trebuie menținut în aer. Se strigă numele unui participant, iar odată cu numele și o parte din corp este specificată, cu care, persoana va trebui să mențină balonul în aer până când este strigată o altă persoană.

*Evantaiul pozitiv- elevii se așează confortabil pe scaune, formând un cerc. Fiecare primește câte o foaie, în partea de sus a căreia își scrie prenumele și apoi o pune în mijlocul cercului. Apoi, toți extrag câte o foaie (alta decât a lor), scriu sub prenume un cuvânt pozitiv, o frază, un compliment pentru posesorul foii și o plasează înapoi. Jocul continuă până când fiecare a scris ceva pe foaia fiecăruia dintre colegii săi. La sfârșit toți își iau foile și citesc ce le-au scris colegii.

❖ Modalități de stimulare a abilităților sociale

1-Tehnica ”ziarului vorbitor”- prin care se cere elevilor la începutul orei să-și exprime sentimentele produse de ziua respectivă acționând asupra unui ziar pe care l-a primit de la profesor; astfel, ruperea ziarului poate desemna sentimente de frustrare acumulate de elev.

2-Tehnica „grupurile zumzăitoare”-elevii sunt împărțiți în grupe de câte patru persoane pentru a le permite și celor mai timizi să-și exprime opiniile. Rezultatele muncii în echipă vor fi prezentate de un singur elev. La început, prezentarea o vor face elevii care nu au probleme de comunicare, pe măsură ce elevii se vor familiariza cu această tehnică, sarcina prezentării rezultatelor finale va reveni și celor mai timizi.

3-Tehnica ”obiecte găsite”- este o tehnică producătoare de amuzament și energie, contribuind la dezvoltarea abilităților de comunicare și negociere. Se va cere elevilor ca timp de câteva minute să iasă din clasă și să revină aducând cu sine un obiect pe care l-au găsit în afara clasei. Ei au sarcina de a prezenta cât mai frumos obiectul respectiv, și chiar mai mult, să convingă profesorul să îl cumpere.

4-Tehnica “ochelarii vorbitori”- elevii sunt aranjați în cerc. O pereche de ochelari de soare va trece pe rând de la unul la celălalt. Unul dintre elevi începe jocul purtând ochelarii. Vecinul din partea dreaptă spune: “Ocheari, ochelari, spuneți ce vedeți. Spuneți ce vă place mai mult la mine.” Cel care poartă ochelarii va răspunde. Va spune un lucru frumos, bun despre cel care a recitat versurile, apoi va trece ochelarii vecinului din partea stângă. Jocul continuă până ce toți membrii cercului vor lua parte la el.

5-Tehnica “mângâierea îngerilor” (pe un fond muzical adecvat, elevii așezați pe două rânduri față în față, având roluri de îngeri ating colegul care trece încet, cu ochii închiși, prin culoarul rândului format. Prin atingere, copiii transmit colegului gânduri de afecțiune, precum un înger. Prin acest exercițiu-joc se urmărește coeziunea clasei, respectul față de ceilalți, echilibrul individual psihic.

6-Tehnica ”desenul grupului”- se referă la realizarea unui desen în grup, pe o coală de hârtie, cu mențiunea ca fiecare să-și aleagă un loc pentru a desena ce dorește, astfel încât toți să dispună de un spațiu pentru desen în mod egal. Prin acest exercițiu se urmărește libertatea de manifestare, colaborarea cu colegii de grup, antrenarea răbdării și respectarea regulilor de grup.

7-Tehnica „rotația desenelor”-copiii așezați în jurul unei mese, vor desena timp de 3-5 minute pe foile primite ce doresc. La comanda <STOP!>, elevii vor da foaia colegului din dreapta care va desena ce dorește timp de 5 minute. Desenele se vor roti de la un coleg la altul, până vor reveni elevului posesor. Prin acest exercițiu se urmărește dezvoltarea abilităților de rezolvare a problemelor și conflictelor, respectul față de colegii de grup, dezvoltarea creativității.

În concluzie, un cadru didactic pentru a asigura o educație de calitate trebuie să aibă calități pedagogice desăvârșite, o bună pregătire de specialitate, pentru a-i poate conduce prin diverse metode, mijloace, parteneriate, proiecte, activități etc., pe elevi pas cu pas, treptat, spre a-i pregăti pentru sarcinile prezente și de viitor ale societății, fiind astfel mesagerul unor valori sociale, al unui ideal de viață.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

În ziua de astăzi, dascălul trebuie să-și joace foarte bine rolul pe scena școlii, deoarece rolurile sale sunt multiple: expert al actului de predare-învățare-evaluare, agent motivator, lider, consilier, model, manager .

«Cei mai buni profesori sunt cei care te învață încotro să te uiți, dar nu îți spun și ce să vezi».

Bibliografie :

1. **Amabile, T. M.**, (1997), *Creativitatea ca mod de viață. Ghid pentru părinți și profesori* Editura Știință și Tehnică, București .
2. **Chiș, V.**, (2002), *Provocările pedagogiei contemporane*, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Presa Universitară Clujeană, Cluj- Napoca.
3. **Cosmovici, A.** (1996), *Psihologie generală*. Iasi: Ed. Polirom.
4. **Golu, M., Dicu, A.** (1972). *Introducere în psihologie*. Bucuresti: Ed. Științifică.
5. **Ionescu, M.**, (1991), *Preocupări actuale în didactică*, Editura Universității “Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca.
6. **Miclea, M., Radu, I.** (1991). *Creativitatea și arhitectura cognitivă, în Introducere în psihologia contemporană*. coord. I. Radu, Cluj-Napoca: Editura „SINCRON”.
7. **Rosca, Al.** (1971). *Psihologie generala*. Bucuresti: Ed. Didactică și pedagogică.
8. **Sdorow, L. M.** (1993). *Psychology*. Dubuque, USA: Wm. C. Brown Communications, Inc.
9. **Tucicov-Bogdan, A.** (1973). *Psihologie generală și psihologie socială*. Bucuresti: Ed. Didactică și pedagogică.
10. **Zlate, M.** (1996). *Introducere în psihologie*. București: Ed. Șansa.

PLAN REMEDIAL PENTRU COPIII CU CES

Prof. Gaspar-Buzdugan Alina

Numele și prenumele beneficiarului: M.C.

Data și locul nașterii: 03.03.2012

Domiciliul: Iași

Problemele cu care se confruntă copilul/elevul/tânărul (rezultatele evaluării complexe)

Tulburare de dezvoltare

Priorități pentru perioada (se specifică intervalul de timp) noiembrie 2016 - mai 2017

1. Dezvoltarea orientării spațiale
2. Formarea și dezvoltarea orientării temporale
3. Dezvoltarea schemei corporale
4. Diferențierea și automatizarea lateralității
5. Dezvoltarea vocabularului operațional
6. Dezvoltarea auzului fonematic
7. Dezvoltarea capacității de operare cu numere
8. Dezvoltarea autocontrolului

Structura programului de intervenție personalizat

Obiective	Conținuturi	Metode și mijloace de realizare	Perioada de intervenție	Criterii minimale de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
1.Dezvoltarea orientării spațiale	Poziția obiectelor în raport cu propria persoană(pe-sub;sus-jos; în față-în spate; deasupra dedesubt; aproape-depart; la început-la mijloc- la sfârșit; în stânga-în dreapta etc) Poziția obiectelor în raport cu alte repere Localizarea poziției diferitelor obiecte în funcție de diferite repere	Jocul didactic Exercițiul Observarea directă Observarea indirectă Vizualizarea Manipularea	Noiembrie2016/ ianuarie 2017 Februarie- aprilie 2017 Mai 2017	Identifică și recunoaște 5 din 10 poziții ale unor obiecte în raport cu propria pers. Identifică și recunoaște 5 din 10 poziții ale unor obiecte în raport cu alte repere. Localizează corect poziția diferitelor obiecte de minim. 5 ori din 10.	Observare directă Manipulare Fișe individuale Soft educațional
2.Formarea și dezvoltarea orientării temporale	Momentele zilei Timpul și activitățile Săptămâna- operare Anotimpul Anul –lunile anului(enumerare) Identificarea momentului realizării unei acțiuni(azi, ieri, mâine) Succesiunea acțiunilor	Jocul didactic Exercițiul Observarea directă Observarea indirectă Vizualizarea Manipularea	Noiembrie2016/ ianuarie 2017 Februarie-martie 2017 Aprilie –mai 2017	Discriminează și asociază momentele zilei cu activități specifice (dimineață, prânz, seară) Operază cu zilele săptămânii Enumeră, discriminează anotimpurile prin Asociază acțiuni cu anotimpul în care se petrece. Ordonează într-o succesiune logică acțiuni(cu 4 etape)	Observare directă Manipulare Fișe individuale Soft educațional Jocul de rol Povești în imagini

3.Dezvoltarea schemei corporale	Corpul uman Schemă corporală -de sine,-de celălalt în imagini și fotografii Elemente de detaliu ale schemei corporale	Jocul didactic Exercițiul Observarea directă Observarea indirectă Vizualizarea Manipularea	Februarie – mai 2017	Recunoaște principalele elementele ale schemei corporale(de sine) Redă prin desen S.C. Stabilește utilitatea diferitelor elemente ale schemei corporale(principalele organe, membre, organele de simț)	
4.Diferențierea și automatizarea lateralității	Dreapta Stânga Orientare în pagină	Exercițiul Jocul didactic Desenul Manipularea	Pe parcursul întregului an școlar	Recunoaște dreapta – stânga la propria persoană Recunoaște dr. stg. la altul Recunoaște dr.-stg. în imagini Recunoaște și se orientează în pagină în funcție de dreapta –stânga	Soft educațional Fișe Interviul Observarea directă
5.Dezvoltarea vocabularului operațional	Recunoaștere și numire de noțiuni Asociere formă și conținut al noțiunilor Grupare de noțiuni pe categorii Desparte în silabe cuvinte Identifică sunetele din silabe Poziția sunetului în silabă Propoziția după imagini	Jocul didactic Ex. de asociere imagine cuvânt Ex. de grupare în categorii 2D Ex. de despărțire în silabe Ex. de identificare a poziției sunetului Jocuri de rol	Pe parcursul întregului an școlar	Recunoaște și denumește cel puțin 25 de obiecte și 25 de acțiuni în imagini. Grupează cel puțin câte 10 imagini în categoriile cărora le aparțin(litere, cifre, animale, flori etc) Identifică poziția sunetului cel puțin inițial și final.	Soft educațional Fișe Interviul Observarea directă Povestea

	Propoziția ca răspuns la întrebări Memorarea de poezii scurte Conceptul de număr Operare Calcul elementar și rezolvare de probleme Recunoaștere, identificare și numire forme și figure geometrice	Ex. de citire a cuvintelor, propozițiilor, textelor scurte Ex. de formare de propoziții simple și dezvoltate pe bază de imagini Povestirea după imagini Manipulare Explicația Jocul Vizualizare Exercițiul	Pe parcursul întregului an școlar	Alcătuiește propoziții cel puțin după întrebări pe baza suportului concret și semiconcret Citește litere, silabe, cuvinte, propoziții și texte scurte. Identifică și numește cifrele și numerele cel puțin 0-10 Operază cu conceptele mai mare, mai mic, tot atât. Calculează pe baza suportului concret și semiconcret. Asociază formele geometrice cu obiecte cunoscute. Realizează desene după model din forme geometrice.	Soft educațional Fișe Jocuri manipulatorii Jocul de rol
7. Dezvoltarea auzului fonematic	Identificarea și diferențierea sunetelor	Explicația Demonstrația Jocul Vizualizare Exercițiul	Pe parcursul întregului an școlar	Identifică cel puțin trei sunete auzite într-o silabă	Observare directă Lucrări ale elevei
8. Dezvoltarea autocontrolului	Recunoașterea emoțiilor Diferențierea emoțiilor	Demonstrația Jocul Vizualizare Exercițiul	Mai-iunie 2017	Identifică cel puțin 5 emoții și diferențiază cel puțin 4 emoții pozitive și 4 negative	Observare directă

Evaluare periodică

Februarie-2017

Obiective realizate:

- Se orientează în pagină mai bine; citește în ritm propriu; calculează pe axă cu suportul semiconcret și cu supraveghere directă; uneori colaborează cu cadrul didactic de la clasă în realizarea sarcinilor și în absența prof. de sprijin.

Dificultăți întâmpinate:

- Întâmpină dificultăți în înțelegerea sarcinilor citite; își manifestă vocal frustrarea în clasă când trebuie să efectueze sarcinile primite; Se concentrază cu dificultate pe sarcină.

Metode cu impact ridicat:

-pozitiv: recompensa

- negativ: critica, șantajul.

Reviziunea programului de intervenție educațional terapeutică

Recomandări particulare:

- Se va lucra pe obiectivele de stimulare cognitivă individual iar pe obiectivele pentru dezvoltarea funcțiilor instrumentale și cele de relaționare în grup mic.

Rolul și modul de implicare al părinților în program:

1. Asigurarea securității materiale, sociale, afective.
2. Aplicarea obiectivelor PIP-ului și acasă.

Resursele multimedia și utilitatea lor în demersul didactico-terapeutic

Profesor psihopedagog Letiția-Mihaela

Ghența

Școala Gimnazială Specială Maria Montessori, Bacău

Educația online este din ce în ce mai prezentă în procesul educațional, utilizarea sistemului informatic aducând elemente de noutate și în cadrul *Terapiei și programe de intervenție*. Crearea platformelor și aplicațiilor digitale pentru diferite categorii de deficiențe are o bună susținere din punct de vedere metodologic și psihopedagogic. Atracția pentru utilizarea computerului s-a constatat și la elevii cu deficiențe mintale. Chiar și în cazurile în care sarcina didactică pe care o primesc este dificilă, motivația susținută de trăiri afective pozitive contribuie la mobilizarea efortului voluntar, pentru îndeplinirea acesteia. Tehnologiile, pe lângă faptul că facilitează o gamă largă de activități, îi ajută pe copiii cu deficiențe să aibă un rol activ în procesul de învățare, ei dobândesc deprinderi de utilizare a programelor software, cu condiția ca acestea să fie adaptate și să fie sprijiniți adecvat din punct de vedere psihopedagogic.

Folosirea învățării asistate de calculator sau a diferitelor soft-uri educaționale atrage după sine adaptabilitatea informațiilor la nevoile/ particularitățile psiho-fizice ale elevilor, prezentarea materialului într-o manieră interactivă, stimularea motivației pentru învățare prin prezența componentei ludice.

Utilizarea mijloacelor multimedia și a aplicațiilor aferente este o realitate și o necesitate, iar procesul logoterapeutic atât de complex, devine scena a trei actori: terapeutul-copilul-calculatorul.

Intervenția profesorului nu poate fi înlocuită de computer, dar procesul didactico-terapeutic poate fi îmbunătățit utilizând aceste resurse.

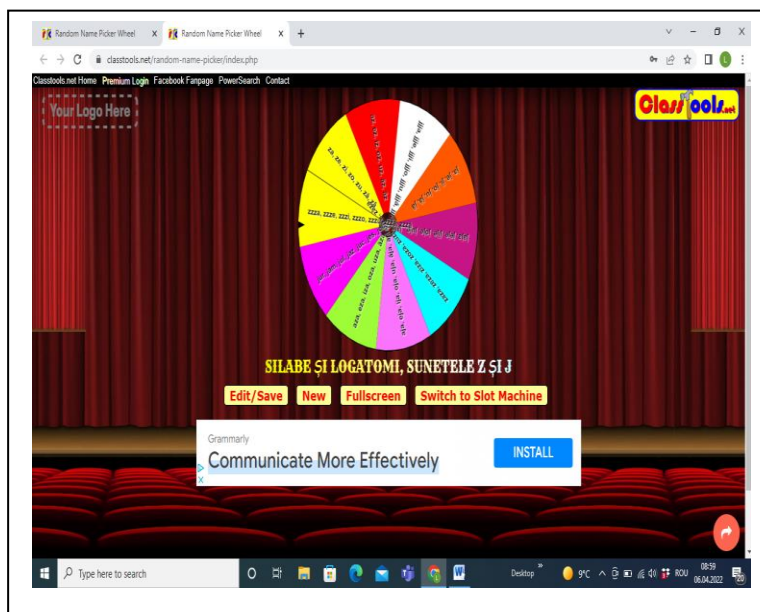
Perioada online ne-a provocat pe fiecare dintre noi, să explorăm, să folosim, să concepem și să venim în ajutorul elevilor cu resurse noi. Personal, am încercat diverse aplicații și platforme și am ales ce am crezut că se potrivește elevilor mei, ținând cont de particularitățile acestora. Deoarece activitatea din cadrul cabinetului psihopedagogic îmi permite, unele materiale le utilizez și acum.

În continuare voi exemplifica folosirea tehnologiilor multimedia în cadrul: *Terapii și programe de intervenție*.

Exerciții pentru diferențierea sunetelor/literelor Z și J

- **CLASSTOOLS- Random Name Picker-** [http:// classtools.net](http://classtools.net).

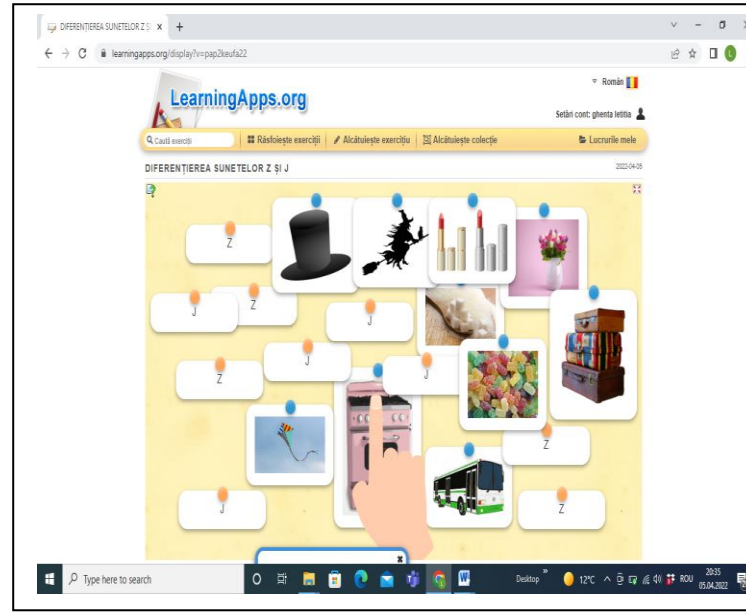
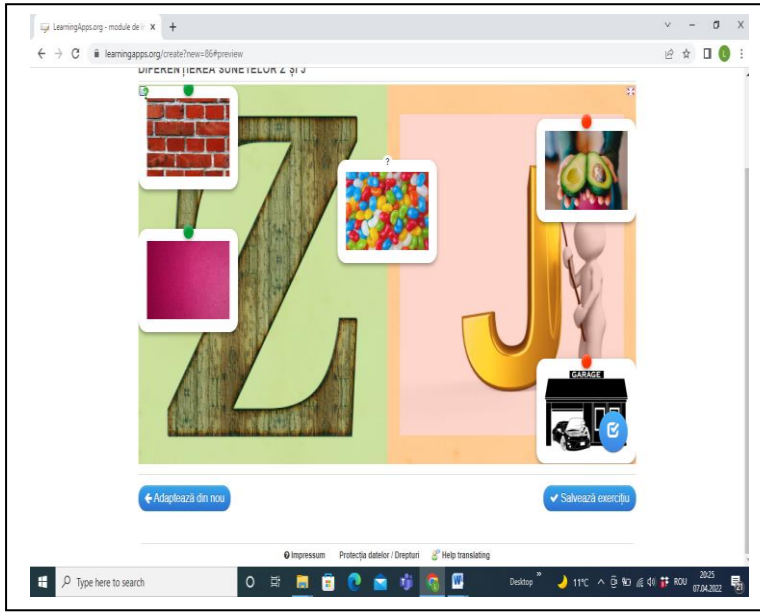
Este o aplicație cu ajutorul căreia se pot crea jocuri și activități online variate și atrăgătoare, care pot fi ușor înglobate în pagini web. Acest tip de exercițiu "Ruleta", captează atenția elevilor cu deficiențe prin modalitatea de prezentare și sunet. Poate fi utilizat cu succes în pronunția reflectată sau independentă a onomatopeelor, silabelor, cuvintelor.

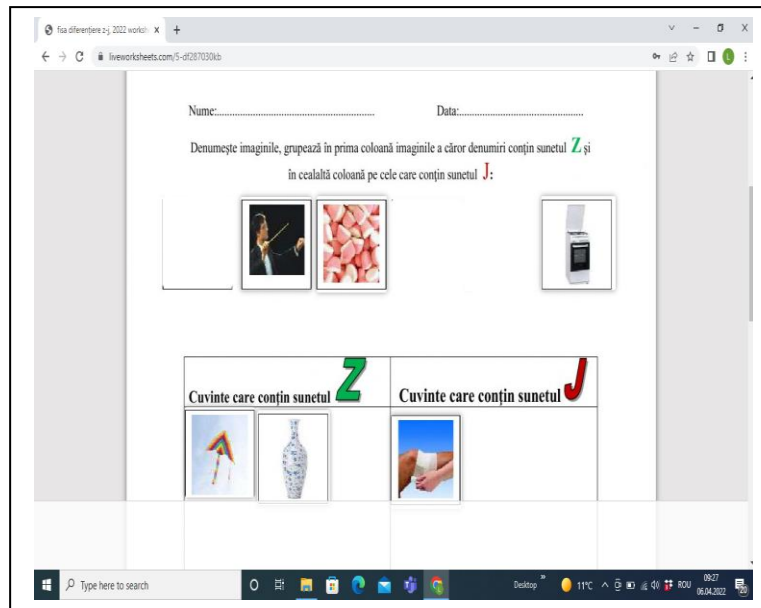
- **LEARNING APPS** - este o aplicație concepută pentru a sprijini procesul de instruire prin metode interactive. Exercițiile (denumite Apps) existente pot fi integrate direct în conținuturile de învățare, redactate/ ajustate în funcție de necesitate sau pot fi concepute online de către utilizatori. Aplicația are scopul de a aduna module și a le pune la dispoziția utilizatorilor (profesori, elevi, părinți). În fundalul exercițiului de mai jos sunt prezentate două grupe ca imagini de start (literele Z și J). La fiecare grupă elevii trebuie să ordoneze mai multe elemente (imagini în a căror denumiri se aude unul din cele două sunete). Pe măsură ce imaginile sunt asociate, cardurile dispar, elevul primind feedback. Pot fi ușor lucrate și de către elevii cu deficiențe.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

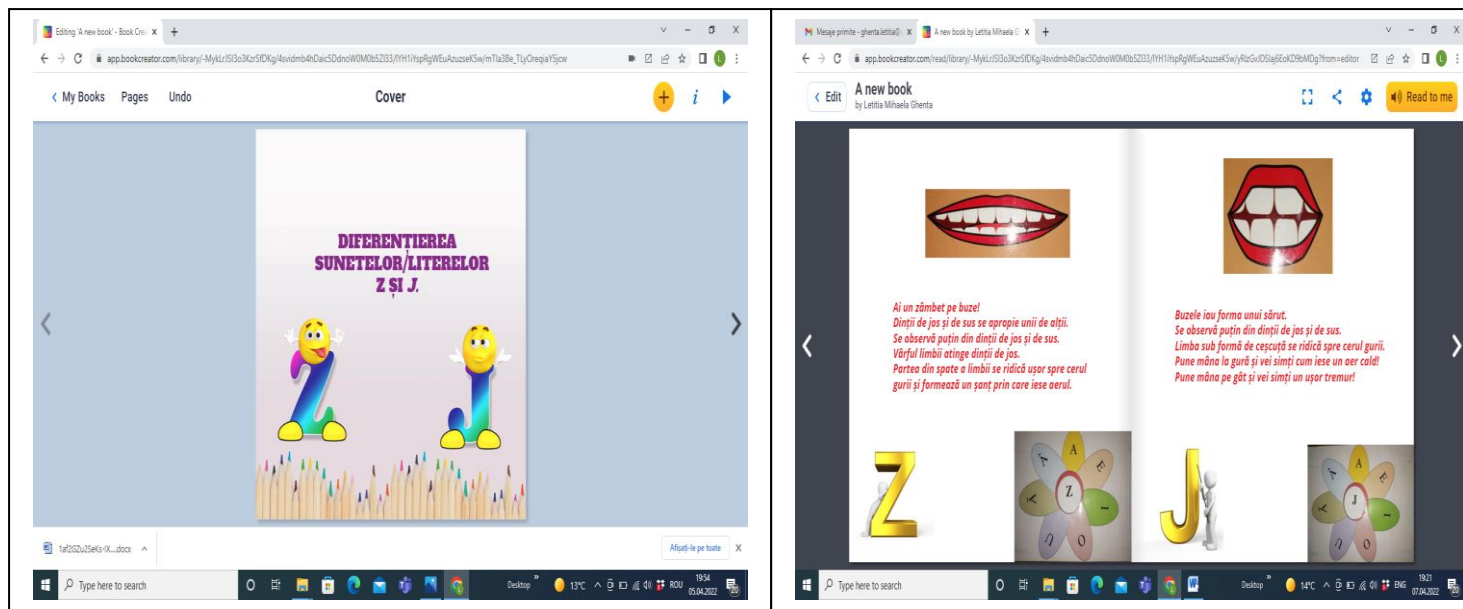

- **PLATFORMA:** www.liveworksheets.com – ne permite să transformăm fișe de lucru tradiționale (doc, pdf, jpg) în exerciții interactive online cu autocorecție. Exercițiile de tip “*drag and drop*” permit mutarea imaginilor în funcție de consemn. Pot fi ușor lucrate și de către elevii cu deficiențe.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- **APLICAȚIA BOOKCREATOR**- este o aplicație permisivă și atractivă care oferă posibilitatea de a crea cărți digitale pe diferite teme. Materialele create pot fi salvate și trimise pe email, Classroom sau pot fi printate. Atașez câteva pagini din cartea digitală realizată pentru diferențierea sunetelor z și j.

TERAPIA OCUPAȚIONALĂ – FORMĂ DE PREGĂTIRE A ELEVILOR CU CES

Prof. Mihaela Iurea,
Liceul Tehnologic „Victor Frunză”, Râmnicu Sărat
Prof. Andra Claudia Cozma,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Râmnicu Sărat

Școala incluzivă este școala care dezvoltă toate elementele necesare unei integrări sociale reușite, o școală deschisă și prietenoasă pentru toți elevii.

Una din disciplinele „studiate” de elevii cu dizabilități intelectuale în *Școala Incluzivă*, este Terapia ocupațională.

Activitățile de Terapie ocupațională ce se desfășoară în școlile speciale se adresează unor grupe de elevi, încadrați în clase școlare, pe criteriul vârstei cronologice și al nivelului achizițiilor cognitive, psihomotrice și comportamentale. În funcție de nivelul achizițiilor psihomotrice, se realizează programe educațional-terapeutice pentru fiecare elev, dar în același timp, pot fi realizate cu întreaga clasă.

Terapia ocupațională oferă căi eficiente de dezvoltare a elevului cu dizabilități intelectuale, în baza unor strategii, ce se bazează pe conceptul de „activitate” sau „ocupație”

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

și, totodată, impune organizarea activității de formare continuă în contextul asigurării calității educației.

Scopul Terapiei ocupaționale urmărește formarea deprinderilor de autoîngrijire și igienă personală, cultivarea autocontrolului și expresivității personale, educarea capacității de reacție și acțiune, stimularea încrederii în propria persoană, cultivarea deprinderilor de muncă. Cele mai eficiente forme de Terapie ocupațională sunt: ergoterapia, ludoterapia, meloterapia și artterapia.

Indiferent de modalitatea recuperatorie abordată în Terapie ocupațională vor fi luate în considerație câteva comportamente:

„comportamente ce semnifică autonomia personală, posibilitatea de a exercita unele ocupații sau profesii, capacitatea și disponibilitatea de a comunica oral sau scris, prezența unor interese și motivații pentru activitate și pentru desfășurarea în grup a acestora, existența unui simț al responsabilității și al autoconducerii, existența posibilității de a aprecia și de a prevedea situații viitoare, capacitatea de raportare corectă la grupul de apartenență și de a comunica cu acesta, existența unor deprinderi și abilități în domeniul intelectual și al vehiculării informației.

Elevii cu dizabilități intelectuale au aceleași trebuințe de bază în creștere și dezvoltare ca și elevii normali: nevoia de afectivitate și securitate, de apreciere și întărire pozitivă, de încredere în sine, de responsabilitate și independență. În același timp au și anumite necesități particulare, specifice și individualizate. Ei sunt la rândul lor diferiți din punct de vedere al temperamentului, capacităților, motivației, chiar dacă prezintă același tip de handicap. Plasticitatea sistemului nervos conferă elevului cu dizabilități intelectuale posibilități suficiente de evoluție, dar într-un ritm mai lent, desigur. S-a dovedit că deficitul funcțional al unor zone lezate ale creierului poate fi compensat prin preluarea funcțiilor respective de către alți centri nervoși. Chiar dacă sunt atinse funcțiile psihice superioare: gândirea, memoria, atenția, imaginația, elevul poate totuși să învețe unele activități practice mai simple. El învață în primul rând prin imitație. Prin imitație își însușește multe deprinderi legate de autonomia lui personală și de comportare civilizată în mediul social, învață, de asemenea, unele abilități manuale care îi vor da posibilitatea încadrării în producție, după terminarea școlii.

Pentru a reuși să depășească problemele funcțiilor sale intelectuale, elevul care prezintă aceste dizabilități are nevoie de condiții specifice din punct de vedere terapeutic- recuperator.

Din experiența personală putem afirma că profesorul poate folosi în procesul de predare - învățare - evaluare, precum și terapeutic-recuperator, diverse strategii și intervenții utile: crearea în cadrul lecțiilor a unui climat afectiv-pozitiv, stimularea încrederii în sine și a motivației pentru învățare a elevului, încurajarea sprijinului, cooperării și formarea unei atitudini pozitive din partea colegilor, încurajarea independenței, creșterea autonomiei personale, sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor propuse, fără a crea dependență.

Folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, întărirea pozitivă, astfel încât elevul să fie încurajat și evidențiat, chiar și la cel mai mic progres, centrarea învățării pe activitatea practică, sarcini împărțite în etape mai mici, realizabile, reprezintă căi prin care se obțin rezultate în educarea elevului cu CES.

Organizarea unor activități de grup care să stimuleze comunicarea și relaționarea interpersonală (jocuri, excursii, activități extrașcolare, jocuri sportive, de echipă), oferirea unui sprijin emoțional, folosirea unui limbaj simplu, accesibil elevului și nivelului lui de înțelegere,

instrucțiuni clare privind sarcinile și elaborarea unor programe individuale de lucru, adecvarea materialelor didactice, stabilirea foarte clară a regulilor și consecințelor nerespectării lor în clasă și aplicarea lor constantă, planificarea, organizarea și structurarea activităților sunt mijloace care se dovedesc a fi eficiente în practică.

Activitățile practice au o importanță majoră în abilitarea, dezvoltarea, orientarea acestor elevi. În fiecare etapă a vieții, în viața fiecărui individ, există activități (ocupații) optime pentru menținerea stării de sănătate și pentru societate. Cunoștințele, priceperile și deprinderile dobândite în cadrul activităților de Terapie ocupațională sunt implicate și în alte categorii de activități ce se desfășoară în procesul terapeutic-recuperator. Folosindu-le drept instrumente de lucru, ele contribuie la fixarea și consolidarea conținutului informativ și formativ al activităților cu conținut practic. Trezirea interesului elevilor pentru acest tip de activități reprezintă o altă condiție de reușită a actului didactic. Comunicarea trebuie să fie făcută prin căi accesibile, profesorul trebuie să ofere sugestii, să-i îndrume pe elevi spre descoperirea unor lucruri noi.

Întreaga paletă de activități se desfășoară respectând particularitățile psihoindividuale și de vârstă ale elevilor cu ces și utilizând o serie de materiale și metode variate pentru realizarea unor produse finite. Asumarea responsabilității pentru sine și pentru grupul din care face parte elevul la un anumit moment, este un obicei dobândit ca urmare a exersării și învățării unor comportamente pozitive.

Caracterul practic-aplicativ al activităților de terapie ocupațională facilitează dezvoltarea spiritului de disciplină, economie, ordine și igienă. Orice activitate practică se desfășoară ordonat, totul decurge după o anumită ordine, dinainte stabilită, operațiunile de execuție se succed conform cerințelor lor, astfel că după o serie întreagă de sarcini efectuate, elevul este capabil să-și efectueze întreaga activitate în mod organizat.

Pentru ca elevii să-și dea seama că nu se poate lucra oricum și oriunde, ci numai după anumite reguli, fiecare oră începe cu organizarea locului de muncă și se termină cu curățenia acestuia.

Ei învață să lucreze curat, să strângă în coșul de gunoi resturile rămase, să-și spele mâinile murdare, să curețe la finalul fiecărei reprize de lucru masa și ustensilele, să aranjeze instrumentele de lucru la locul fiecăruia, să-și plieze șorțulețul în dulap, să-și așeze lucrarea la expoziție, toate acestea duc la formarea spiritului de curățenie, ordine și disciplină. A învăța și responsabiliza elevii cu dizabilități intelectuale să fie îngrijiți, să respecte reguli de igienă personală și colectivă, înseamnă a pune baze trainice formării comportamentului igienic, precum și exersarea unei conduite independente pentru viața socială.

Acest obiectiv se realizează prin transmiterea unor informații accesibile, pe bază de exerciții variate, precum și sarcini aplicative: ordonarea obiectelor personale a rechizitelor și jucăriilor, strângerea și spălarea instrumentele de lucru folosite în timpul activităților, participarea la activități de îngrijire a clasei sau camerei de locuit. Deprinderile elementare de ordine și igienă trebuie imprimate de timpuriu pentru a deveni elemente ale modului de viață cotidiană.

Aceste deprinderi o dată formate, îi dau elevului siguranță în acțiune, încredere în posibilitățile lui, chiar îi formează o oarecare independență.

Activitățile de muncă, prin specificul lor, prezintă unele avantaje, contribuind la structurarea statutului și rolului persoanei, recunoscut din punct de vedere social. Acest fapt determină instaurarea unui echilibru psihic care duce la creșterea încrederii în sine și, în final, la instaurarea unei autoestimări pozitive, cu efecte benefice asupra persoanei.

În concluzie activitățile de Terapie ocupațională aplicate și utilizate astfel încât să urmărească achiziționarea unor cunoștințe și formarea unor deprinderi, permite elevului cu dizabilități intelectuale să se adapteze cerințelor societății și să se pregătească pentru inserția socio-profesională, acesta reprezentând scopul final al traseului educațional al fiecărui educat și una din reușitele școlii incluzive.

Bibliografie:

1. Gherguț, Alois, *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2005.
2. Goodman, Jane, et al.: *Occupational Therapy for people with learning disabilities*, Elsevier, 2009.
3. Mara, Daniel, *Strategii didactice în educația incluzivă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009.
4. Peter, Karla; Kiss, Julien-Ferencz, *Psihopedagogie specială aplicată*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2013.
5. Zăvăleanu, Mihaela, *Terapie ocupațională*, Editura Universitaria, 2016.

Integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă

Prof. învă. prescolar: Lupescu Daniela Claudia
Școala Gimnazială Poroschia/ Grădinița cu P.P. Poroschia

„Fiecare copil pe care îl instruiam este un OM dăruit societății” (N. Iorga)

Educația integrată se referă la integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă, pentru a le oferi acestora un climat favorabil unei dezvoltări armonioase și echilibrate. De asemenea, educația integrată a copiilor cu CES urmărește o cât mai mare apropiere a acestor copii de cei normali prin dezvoltarea capacităților fizice și psihice, prin implementarea unor programe cu caracter recuperator, dar și stimularea potențialului restant care să permită dezvoltarea compensatorie a unor funcții care să suplinească pe cele absente sau insuficient dezvoltate. De aceea, este necesar a se crea climatul afectiv propice în vederea formării motivației pentru activitate în general și pentru învățare în special.

Orice copil cu CES trebuie să beneficieze de un program adecvat și adaptat propriilor nevoi. Integrarea acestor copii trebuie să urmărească valorificarea potențialului subiectului deficient și să se creeze oportunități care să permită însușirea de abilități propice integrării eficiente în comunitatea normală.

În cadrul școlarizării copiilor cu CES, există o serie de etape ce trebuie parcurse: trebuie acceptată ideea că există astfel de copii, să li se recunoască dreptul la educație, să se asigure integrarea lor în cadrul învățământului de masă. Copiii educați în cadrul școlii incluzive se vor integra mai repede în diverse situații din lumea înconjurătoare, interacționând și relaționând mai ușor cu diverși indivizi.

Pentru copiii cu CES trebuie întocmit un program educațional personalizat (PEI), care constă în stabilirea obiectivelor, conținuturilor învățării, strategiilor didactice și a modalităților de evaluare, care trebuie să se pleze pe necesitățile și dificultățile fiecărui caz. Acestea sunt

diferite de cele folosite pentru restul clasei. Obiectivele propuse și conținuturile învățării care urmează să fie parcurse sunt stabilite, de comun acord, de către profesorul de sprijin și profesorul specialist. De fapt, este o muncă de echipă: profesor de sprijin, profesor specialist, logoped, profesor consilier, părinti.

Educatoarea grupei deține rolul principal de acțiune și de coordonare a realizării programului educațional individual pentru preșcolarii cu CES. De aceea, aceasta trebuie să fie preocupată de propria pregătire și dezvoltare în acest sens, pentru a-și însuși elemente care să-i faciliteze includerea optimă a copiilor cu CES și asigurarea acestora de șanse egale la instrucție și educație. Colaborarea cu părinții reprezintă un factor „cheie”, deoarece aceștia se pot implica activ, sprijinind foarte mult activitatea cadrului didactic, neavând doar calitatea de observatori.

În planul dezvoltării curriculare, pentru preșcolarii cu deficiență are loc o mișcare în sensuri diferite față de curriculum-ul general, în sensul că unele activități se reduc, iar pe de altă parte se introduc activități suplimentare individualizate, menite să compenseze și să recupereze starea de deficiență. De exemplu, în cazul preșcolarilor cu deficiență mintală, este redus numărul de ore din planul de învățământ, numărul disciplinelor de studiu, conținutului informațional ce urmează a fi însușit, însă cresc numărul activităților suplimentare în care urmează să fie inclus preșcolarul cu deficiență mintală, în scopul recuperării acestuia. Fiecare preșcolar trebuie să se simtă apreciat și participarea la procesul de învățare va fi după posibilitățile fiecăruia. Cadrul didactic trebuie să găsească soluțiile optime pentru a-și atinge obiectivele stabilite în PEI, adaptându-se după fiecare.

Parteneriatul cu părinții copiilor cu dizabilități și consilierea acestora ajută la reducerea stresului pe care-l resimt familiile și micșorează riscul ca părinții să-și manifeste frustrările asupra copiilor lor. Părinții trebuie încurajați în ceea ce privește evoluția copilului și niciun specialist sau cadru didactic nu-și poate permite să spună părinților că „nu mai este nimic de făcut” pentru copilul lor. Programele de intervenție ar trebui să implice foarte mult familiile. Ele trebuie să fie construite astfel încât să satisfacă nevoile copilului în contextul larg al nevoilor familiei. Părinții trebuie să aibă acces total la toate informațiile educaționale și la „diagnosticele” copilului. Părinții pot juca rolul de profesori acasă și pot supraveghea studiul suplimentar al copilului.

Școala incluzivă devine astfel o școală deschisă tuturor, o școală prietenoasă, flexibilă, o școală care abordează procesul de predare – învățare – evaluare într-un mod dinamic și atractiv, o școală care, prin sprijinul pe care îl oferă tuturor copiilor, se constituie într-un factor de bază al incluziunii sociale, contribuind la eliminarea prejudecăților legate de apartenența la un anumit mediu și la spargerea barierelor existente între diferitele grupuri din interiorul unei comunități.

Bibliografie:

1. **Alois Ghergut**, 2006, *Psihologia persoanelor cu cerinte speciale*, Editura Polirom, Iasi;
2. **Cretu Carmen**, 1999, *Curriculum diferentiat si personalizat*, Editura Polirom, Iasi;
3. **Vrajmas Ecaterina**, 2001, *Strategiile educatiei inclusive*, Editura Polirom, Iasi;

AISBERG-UL EMOȚIILOR MELE- ACTIVITATE PRACTIC-APLICATIVĂ

Profesor itinerant/de sprijin: Lupu Adriana Iuliana
Școala Gimnazială Specială "Constantin Păunescu"
Localitatea Iași, Județul Iași

Educația integrată este un act responsabil, asumat de către personalul școlii, familie și comunitate, fiind perceput ca un proces de normalizare a vieții persoanelor aflate în dificultate și ca o măsură de conștientizare a rolului de instituție publică al școlii, în care toți au dreptul să aibă acces în calitate de cetățeni cu drepturi egale ai comunității.

În ultimul deceniu au devenit vizibile eforturile de angajare a învățământului într-un proces de evoluția a modificărilor ce și-au dorit să schimbe valorile educației în acord cu democratizarea întregii societăți, astfel că principiul asigurării respectării dreptului la educație pentru toți copiii și egalizării șanselor constituie obiectivele esențiale în viziunea procesului educațional (Convenția Drepturilor Copilului, art. 28).

Fiecare copil prezintă un complex de particularități individuale care necesită o abordare diferențiată, educația fiind fundamentată pe schimbare pentru a se adapta fiecărui elev în parte, atât celor cu deficiențe propriu-zise, cât și celor fără deficiențe, dar care prezintă particularități ce duc la un nivel redus de adaptare școlară.

În domeniul specific educației facilitarea obținerii unei stime de sine pozitive ar trebui să fie cel mai mare scop al procesului de învățământ. Fiecare copil are dreptul la educație, iar atunci când vorbim despre procesul integrării este important să identificăm elementele care au rolul de a prezice și susține o evoluție progresivă.

În calitate de cadre didactice avem misiunea de a-i ajuta deoarece copiii sunt viitorul, indiferent dacă facem referire la cei cu sau fără cerințe educaționale speciale. Respectarea personalității și individualității fiecărui copil, sprijinul, colaborarea eficientă și susținerea oferite sunt doar mici aspecte ce se vor concretiza într-o realitate definitorie: integrarea școlară și socio-profesională. În acest sens propun prezentarea unei lecții susținute în parteneriat la clase din cadrul ciclului gimnazial unde sunt integrași elevi cu cerințe educative speciale, intitulate: AISBERG-UL EMOȚIILOR MELE.

Scopul activității constă în creșterea abilității de identificare și diferențiere a emoțiilor pozitive și negative, sporirea abilității de asociere a unor emoții cu situațiile practic-aplicative, cultivarea intereselor și educarea atitudinii pozitive față de muncă, de respect față de produsele muncii lor, exersarea deprinderilor de relaționare socială și de cunoaștere intra și interpersonală prin implicarea copiilor în desfășurarea unor activități extrașcolare și dezvoltarea de atitudini pozitive față de sine/ față de ceilalți.

La începutul activității profesorul menționează câteva aspecte despre imaginea unui aisberg- ghețar putitor, invitând elevii să o recunoască și să asocieze partea de la suprafață cu ceea ce se poate vedea, iar partea de sub apă cu ceea ce poate cuprinde defapt această formă.

Profesorii informează elevii că vor participa, pe rând, la jocul Dualității, utilizând pălăria neagră și pălăria albastră. Pălăriile pot fi puse pe cap, sau ținute în brațe/ mână, fiecare pălărie având un anumit rol. Pălăria neagră presupune extragerea unei situații și precizarea

emoției resimțite în cadrul acesteia, iar pălăria albastră constă în precizarea unei emoții resimțite (dacă este cazul) și verbalizarea unei soluții ce are la bază situația citită de către coleg/ă. După verbalizarea soluției individual sau cu sprijin din partea colegilor/ profesorilor, elevul sau eleva ce a avut pălăria verde va extrage o mână din cutie, va merge la bancă și va nota soluția corectă, astfel : ”Atunci când mă simt..... pot să.....”

În continuare profesorii solicită elevilor să recitească soluția notată și să o lipească pe planșa Copacul Soluțiilor, explicând și exemplificând alegerea realizată. Profesorii vor face aprecieri legate de soluția notată, invitând și ceilalți colegi să argumenteze propria opinie.

Profesorii vor iniția elevii în a discuta informațiile notate și imaginea de ansamblu a posterului finalizat în fața clasei, explicând alegerile făcute și discută despre modul în care putem să gestionăm emoțiile negative pe care le resimțim în anumite situații.

Profesorii apreciază munca elevilor depusă și recompensează verbal elevii pentru implicarea în activitate, solicitând răspunsuri la întrebări ce vizează desfășurarea lecției utilizând metoda 3-2-1:

- Ce reținem astăzi despre emoții?
- Ce legătură există între emoții și comportament?
- Cum putem să ne controlăm emoțiile? Dar comportamentul?
- Ce v-a plăcut cel mai mult la această lecție?
- Ce ați dori să mai cunoașteți despre emoții?

Activitatea desfășurată valorizează importanța cunoașterii și gestionării emoționale adecvate a anumitor situații ipotetice și reale. Activitatea poate fi repetată în contexte variate și pe teme diferite, având un impact pozitiv pentru fiecare participant, atât în cazul elevilor cu cerințe educative speciale integrați în clase din cadrul învățământului de masă, cât și pentru colegii lor participanți în cadrul activității.

Bibliografie:

- ❖ LUPU, A. I., *Evolve- Program de Dezvoltare a Stimei de Sine*, I.S.B.N 978-606-30-4308-6, iunie 2022
- ❖ GHERGUȚ, A., FRUMOS, L. *Educația Incluzivă. Ghid Metodologic*, Editura Polirom, Colecția Profesorul de Succes, Iași, 2019, ISBN:9789734677245
- ❖ CONVENȚIA CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI- Convenția prin Legea nr. 18/1990, publicată în „Monitorul Oficial al României“, partea I, nr. 109 din 28 septembrie 1990 și republicată în „Monitorul Oficial al României“, partea I, nr. 314 din 13 iunie 2001.

MODEL STUDIU DE CAZ

Prof. Manolache Ciprian Ionuț
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava
Localitatea Suceava

Date familiale:

Matei N. este elev în clasa a IV-a. Este singurul copil al unei familii înstărite din oraș, copil care a fost dorit foarte mult și care a apărut după ani de așteptări și după nenumărate tratamente care au solicitat rezistența fizică, psihică și financiară a cuplului. Venirea copilului a însemnat pentru cei doi împlinirea unui vis mult așteptat și revitalizarea speranței. Cei doi se ocupau cu administrarea unei firme de transport cu 20 de angajați, lucru care îi solicita destul de mult și care nu îi scutea de stresul inerent de a fi antreprenori.

Istoricul dezvoltării:

Matei are o dezvoltare normală pentru vârsta lui, fără un istoric de boli organice grave.

Ancheta socială:

Mama lui Matei este o doamnă frumoasă și extrem de deșteaptă, la 45 de ani. Tatăl este și el cu studii postuniversitare și are 50 de ani. Soții se înțeleg bine, fără conflicte majore, cu o atmosferă caldă și armonioasă în casă. Ambii se ocupă de firma lor, fiind foarte ocupați și destul de tensionați din punctul acesta de vedere. Din acest motiv, Matei este lăsat mai mult cu bunica dinspre mamă. Aceasta e o doamnă la 65 de ani, care își iubește foarte mult fiica și nepotul.

Examenul somatic:

Examenul somatic nu a indicat aspecte îngrijorătoare. Matei avusese bolile copilăriei și, în afară de câteva răceli și viroze, acesta nu se confruntase cu alte probleme de sănătate.

Dezvoltarea limbajului:

Din punct de vedere al limbajului, Matei s-a dezvoltat conform vârstei sale, doar că a întâmpinat probleme la pronunția sunetului „T”. Familia nu l-a corectat la timp pentru că „era deosebit de drăgălaș” când stâlcea sunetul, iar când a vrut să o facă, pentru Matei era puțin cam târziu. Cam târziu datorită unei experiențe care a întărit negativ această tulburare de limbaj. Ajuns la grădiniță, „stâlcierea” cuvintelor nu a mai provocat duioșie, așa cum o făcea pentru părinți și pentru cei care-l iubeau, ci a provocat râsete copioase pe seama lui...Inclusiv educatoarea se amuzase pe seama lui, nefăcându-le observație colegilor lui Matei că nu e frumos ceea ce fac, ci dându-l ca exemplu pentru cum nu ar trebui să ajungă un copil...În urma acestei întâmplări, Matei dezvoltase o puternică anxietate vizavi de limbaj, comunicarea și relațiile fiindu-i drastic afectate. Matei se izolase, inclusiv față de părinți...

Trăsături de personalitate:

Matei dezvoltase o puternică anxietate vizavi de limbaj și față de oameni, cu ușoare tendințe depresive. În condițiile în care Matei fusese amprentat negativ la un prim contact cu mediul social, acesta devenise puternic interiorizat.

Examen psihopedagogic:

1. *Examinarea nivelului de dezvoltare intelectuală:* rezultatul la matricile progresive Raven pentru copii a indicat un coeficient de inteligență peste medie (IQ=110)

2. *Examinarea logopedică:* Matei a fost diagnosticat cu dislalie simplă, sunetul afectat fiind fonemul „T”(tetalcism, paratetalcism).
3. *Examen neuropsihiatric:* În urma examinării neuropsihiatrice, Matei a fost diagnosticat cu anxietate, cu tendințe spre depresie.

Propuneri și strategii: În primul rând se va urmări ca Matei să își recapete încrederea în oameni și acest lucru se poate începe chiar prin relația cu logopedul. Această relație va trebui să fie guvernată de sinceritate, de căldură sufletească și armonie. De asemenea, Matei va fi direcționat spre câteva ședințe de psihoterapie, care îl vor ajuta să își diminueze anxietatea și să facă față episoadelor stresante. Va putea fi ajutat și medicamentos, prin administrarea de magneziu lichid și gemoderivat din mladițe de tei, care îl vor relaxa și îi vor induce o stare de bine.

Prognostic: Se așteaptă un rezultat foarte bun, în condițiile în care nu există vreo problemă organică, nu există boli neuropsihiatrice grave și coeficientul de inteligență este peste medie.

Obiective: diminuarea anxietății sau chiar vindecarea ei și rezolvarea problemei dislalice. Se va urmări corectarea pronunției sunetului „T” și rezolvarea problemei de limbaj. În acest scop, se va urmări un program terapeutic complex menit să vindece problema lui Matei legată de sunetul „T”.

PROGRAM TERAPEUTIC PENTRU CORECTAREA SUNETULUI „T” (tetalcism – paratetalcism)

OBIECTIVE	EVENIMENTELE ACTIVITĂȚII	MATERIAL DIDACTIC	ACTIVITATEA PROFESORULUI	ACTIVITATEA COPILULUI	EVALUARE
1	2	3	4	5	6
I. ETAPA PREGĂTITOARE					
*Cunoașterea copilului; *Înlăturarea negativismului față de vorbire; *Crearea încrederii în posibilitățile proprii și a unei atitudini pozitive față de recuperare; *Familiarizarea cu mediul logopedic.	*Diagnosticarea pe baza unui examen complex; *Folosirea unor jocuri, planșe, jucării.	*planșe *jocuri *redări *jucării *ghicitori	*Antrenează copilul în denumirea unor imagini conținând sunetul „t” la recitări și povestiri urmărind pronunția; *Creează o atmosferă caldă, prietenească menită să dezvolte încrederea copilului în el însuși și în logoped; *Explică copilului în ce constă activitatea din cadrul cabinetului logopedic, i se prezintă materialele didactice (jocuri, jucării, albume, etc.) permițând copilului să le atingă, pentru a se familiariza cu ele.	*Recită poezii *Povestește *Explorează universul cabinetului logopedic	*Stabilirea unui prim contact afectiv; *Alterarea sunetului „t” (tetalcism); *gradul de mobilitate a copilului; *Mobilitate a limbii; *Starea auzului fizic și fonematic.
II. ETAPA TERAPIEI GENERALE					
*Dezvoltarea mobilității generale	*Exerciții de	*oglinzi *jucării	*Demonstrează și execută: mișcări care antrenează toate părțile corpului;	*Execută prin imitație	*Mobilitate a generală

*Dezvoltarea mobilității aparatului articular	gimnastică generală *Exerciții de gimnastică a aparatului articular a) generale	*jucării *oglinda *instrumente de suflat	jocuri de mișcare însoțite de vorbire; exerciții de mers, de gimnastică pentru membre, de gimnastică a trunchiului (imitarea spălăturii, aplaudatului, imitarea cântatului la pian, etc.). Demonstrează și execută exerciții: - <u>pentru mobilitatea feței:</u> exerciții de clipire a ochilor, concomitent apoi alternativ, umflarea obrazilor cu dezumflarea prin lovire, trecerea aerului dintr-o parte în alta, suptul obrazilor; copilul este pus să sufle cu gura întredeschisă asupra unei oglinzi reci (oglinda se aburește); - <u>pentru gimnastica maxilarelor:</u> umflarea alternativă a obrazilor, retragerea ambilor obraji spre cavitatea bucală; maxilarele închise se sug puternic buzele degolindu-se dinții; mișcarea maxilarului inferior de la dreapta la stânga, de coborâre și de ridicare a maxilarului. - <u>pentru gimnastica buzelor:</u> sugerea cu buzele strâns lipite; scoaterea aerului printre buzele ușor deschise sau/și prin deschiderea formată de buza inferioară așezată sub incisivii superiori; acoperirea dinților de jos cu buza de sus și invers; mișcarea buzei inferioare spre dreapta-stânga, apoi a buzei superioare, etc. - <u>pentru gimnastica limbii:</u> mișcarea limbii (lopătă-	*Execută prin imitație	*Mobilitate a fono-articulatorie
	b) specifice sunetului „t”	*oglinda		*Execută prin imitație	*Mobilitate a aparatului fono-articular
		*jucării *instrumente de suflat		*Execută prin imitație	

*Dezvoltarea respirației corecte *Educarea auzului fonematic	*Exerciții de gimnastică respiratorie	*planșe *albume *casetofon *calculator	interior, săgeată-afară, sprijinită pe dinți, apoi pe buza superioară, vârful limbii sub buza superioară, acoperă dinții, apoi se retrage rapid cu un plescăit. - <u>pentru palatul moale, mușchii faringelui și vestibulului faringian:</u> exerciții de căscare cu retragerea limbii și a maxilarului inferior, de deglutiție, de imitare a tusei, sforăitului, etc. Demonstrează și execută exerciții de gimnastică specifice sunetului „t” de corectat: la articularea sunetului, deschiderea dintre dinți și buze depinde de vocalele care urmează după „t”. Limba este puțin încovoiată, cu partea anterioară alipită strâns de alveolele superioare, vârful limbii atinge dinții de sus iar părțile laterale ale limbii sunt alipite de măselele anterioare. Aerul expirat trece peste limbă și alveole și se formează sunetul „t”. Demonstrează și antrenează copii la: - suflatul în lumânare, în batistă, în apă cu paiul, în trompetă, în morișcă, etc. - umflatul balonului, aburirea oglinzii, mirositul, inspirarea și expirarea alternativ pe nas, pe gură; cu pauze stabilite; exercițiile de pronunție prelungită a unei vocale; de numărat pe parcursul unei expirații, exclamații, interjecții, etc.	*Execută repetat exercițiile *Execută repetat exercițiile	*Corectitudinea unei respirații (inspirație-expirație) *Corectitudinea percepției și reproducerii sunetului *Corectitudinea percepției și reproducerii sunetului

		*material ilustrat Execută și antrenează copilul la: - Exerciții de imitare a diferitelor sunete (onomatopee) care vor fi pronunțate la început cu voce șoptită, apoi cu voce tare, în ritmuri diferite: - găina: cot-cot-cot-cot - broasca: oac-oac-oac-oac - rața: mac-mac-mac-mac - legănatul: huța-huța, hița-huța - ceasul: tic-tac, tic-tac, tic-tac - trompeta: ta-ta-ta-ta - albină: bzzz-bzzz-bzzz - trenul: tu-tu-tu, tu-tu-tu - Exerciții de pronunțare a unor serii de silabe opuse, luate din cuvinte paronime, cu scopul de a antrena intens analizatorul auditiv: - ța, țe, ți, țe, ți, țe, ți, țe - ca, co, cu, că, că - da, de, di, do, du, dă, dă sau a silabelor simple opuse: ha-ga, ho-go, hu-gu he-ce, ho-co, hu-cu. - Exercițiile de diferențiere a consoanelor cu puncte de articulare apropiate prin prezentarea grupurilor de cuvinte foarte asemănătoare ca sonoritate: t-d tata-data cot-cod tac-dac lată-ladă tuș-duș roate-roade	*Face analiza sub aspect semantic	*Corectitudinea reproducerii sunetului *Corectitudinea pronunției

			toamnă-doamnă spate-spade t-c toc-coc ton-con tos-cos trai-crai tub-cub sărat-sărac set-sec stop-scop t-s tac-sac tos-sos toc-soc tub-sub sobă-tobă plată-plasă pat-pas tifon-sifon t-ț tel-țel șort-șorț fală-față late-lațe rată-rață mate-mațe t-ce-ci tel-cel sat-saci tine-cine mat-maci - Exerciții de transformarea cuvintelor prin înlocuire de sunete sau silabe: ta-ră ta-re ta-ce		
III.ETAPA TERAPIEI SPECIFICE					
*Impostarea sunetului „t”; obținerea pronunției	*Exerciții pentru pregătirea impostării	*planșe *albume *cărți cu poezii *oglanda	- Exerciții de analiză fonetică cu indicarea primului sau ultimului cuvânt dintr-o propoziție; completarea cuvintelor cu	*Alcătuiește cuvinte	*Dezvoltare a auzului fonematic și a atenției auditive.

corecte sunetului „t”	a sunetului „t”		prima silabă pronunțată de logoped; indicarea unui sunet omis de logoped. - Exerciții de pronunție ritmică, proverbe, ghicitori, poezii „Tata taie lemnul tare Trunchiul este biruit Toată curtea s-a albit De atâtea așchioare” „Stopul este pentru mine Un sfătuitor de bine El mă-nvață când și cum Pot să traversez un drum” - Jocuri hazlii în care sunetul „t” este repetat de mai multe ori, solicitând în același timp atenția auditivă: „Un tâmplar din strada Tâmplari pe când tâmplărea în tâmplărie, s-a lovit din întâmplare la tâmplă”. „Tare s-a temut tata când s-a întors tânărul soldat Timofte rănit în lupta de la Tătăraști”. „Tic – Pitic, tare și voinic A cântat și l-am ascultat: Rin, tin, tin, Tin, tin, tin, Tana, Ana, tin.” - Demonstrază articularea sunetului, explică în fața oglinzii, poziția buzelor și a limbii pentru obținerea articulării sunetului „t”. Modul de pronunție cere ca limba să fie ușor bombată, iar vârful ei se lipește ușor de gingia incisivilor superiori. Buzele nu se	*Execută prin imitație *Pronunță cu voce tare după logoped	*Corectitudinea pronunției *Corectitudinea pronunției

*Consolidarea sunetului „t”	*Introducer ea sunetului „t” în silabe	*tabele de cuvinte	implică. Palatul moale se ridică, curentul de aer expirat trece repede între limbă și gingie. Coardele vocale nu vibrează. Învățarea lui „t” se face prin demonstrație și imitarea lui de către copil. Procedee speciale: - Se așează limba în spatele incisivilor superiori și se suflă puternic, fără voce asupra unor obiecte ușoare. Se suflă puternic asupra vârfului limbii în silabe: tu, ti, ti. Se poate porni de la un „t” interdental. Se mușcă vârful limbii cu dinții și se trage în jos bărbia cu putere, în timp ce se suflă. Se arată locul de articulare a lui „t” și se exersează pronunțarea. - Dacă nu se reușește, se poate învăța prin derivare de la „p”, pronunțându-se silaba „po”, cu limba scoasă între buze, apărând un „t” interlabial. Dacă se îndepărtează buzele cu ajutorul degetelor, se obține „t” interdental de la care se va trece, treptat spre cel corect. Demonstrează pronunția sunetului „t” în: *exerciții în silabe directe: -ta, te, ti, to, tu, tă, tâ *exerciții în poziție intervocalică: -cu vocale similare: ata, ete, iti, oto, ătă -cu vocale diferite: ate, ati, ato, atu, ată -eta, eti, eto, etu, etă -ita, ite, ito, itu, ită -ota, ote, oti, otu, otă -uta, ute, uti, uto, ută -ăta, ăte, ăti, ăto, ătu, *exerciții în silabe inverse:	*Pronunță cu voce tare	*Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice
	*Introducer ea sunetului „t” în cuvinte	*planșe *albume *cărți		*Execută prin pronunție și voce tare	*Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice

*Automatizarea sunetului „t” corectat	*Diferențierea sunetului „t” la nivel de silabă *Diferențierea sunetului „t” la nivelul cuvintelor *Introducerea în propoziții	*cărți *pliante *casete *manuale *caiete	-at, et, it, ot, ut, ăt, îț -exerciții în logatoni (silabe cu și fără sens): tat, tet, tit, tot, tut, tăț, top, tap, tac, etc. -exerciții în combinații consonantice: -tra, tre, tri, tro, tru, tră, tră -sta, ste, sti, sto, stu, stă, stă. *Demonstrează pronunția sunetului „t” în cuvinte: ○ cuvinte cu fonemul în poziția inițială: - cuvinte monosilabice: tot, toc,, tac, tei - cuvinte bisilabice: tavă, tufă, temă ○ cuvinte în care fonemul „t” se află în poziție finală: - cuvinte monosilabice: tot, tort, trist - cuvinte bisilabice: palat, sărat, robot - cuvinte polisilabice: repetent, căutat, tratament, incident, ambient ○ cuvinte în care fonemul „t” se află precedat sau urmat de o consoană: triumf, tramvai, trădare, tricolor - Exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe: te - zaur - lefon - mă - ză - mere - structuri verbale progresive prin adăugare:	*Execută prin pronunție și voce tare *Execută prin pronunție și voce *Alcătuiește propoziții *Alcătuiește propoziții	*Corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice *Gradul de automatizare

			t – ta – tac – tace – tăcut – tăcere t – te – tem – teme – temere – temeri. *Demonstrează și execută: - Exerciții pentru diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat: „t - d”: ta – da at – ad to – do ot – od tu – du ut – ud *Se folosesc cuvinte paronime: - Diferențierea „t” - „d”: tata – data cot – cod tac – dac iată – iadă tuș – duș roate – roade toamnă – doamnă spate – spade *Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care este prezent în cuvinte sunetul „t”, la început, mijloc și final: Traian este trist. Veta este o fată tăcută. Pe caiet a desenat un robot. - Propoziții cu partea finală constantă: Tania are – Tata are – un trandafir. Traian are – - Propoziții cu partea inițială constantă: - în tren - în tramvai - tânără Teodora este - la teatru - tristă - la televizor.	*Recită *Povestește *Conversează *Recită *Povestește *Conversează	*Gradul de automatizare *Gradul de automatizare

	*Folosirea unor dictări și povestiri după imagini	- Propoziții cu frecvență mare a fonemului „t”: „Trandafir trece prin tramvai cu cele trei traiste trimise de Traian”. „Dintre Petre, Traian, Dumitru și Trandafir prefer pe cel de-al treilea pentru că este cel mai inteligent și mai tânăr”. - Propoziții afirmative, negative, interogative: - Tata a trecut pe la teatru. - Tata nu a trecut pe la teatru. - Tata a trecut pe la teatru ? *Povestiri și repovestiri după imagini, seturi de imagini – urmărind succesiunea secvențelor povestirii – planșe și prezentări Power-Point. „Iepurele parașutist” „-Sari, băiete, sari îți spun C-am să-ți dau un morcov bun! - Ba-i o treabă mai plăcută Să sari cu o parașută!” *Memorare de scurte poezii care conțin sunetul „t”: „Trenu-i pregătit în gară Ca să plece azi prin țară. El e gata de plecare Și fluieră tot mai tare Tu, tu ... Peste câteva minute Trenul merge iute, iute Când în gară a sosit, Roțile și le-a oprit Tu, tu ....” „tudorică studiază La trompetă exersează Ta, Ta, Ta!”		

			*Rostirea și memorarea unor scurte ghicitori: „Pe valea cea nourată Trece-o fiară-fioroasă Pe la șolduri tot cu bolduri Pe la nări cu lumânări”. (Tractorul) *Face un plan verbal susținut de imagini în vederea povestirii și repovestirii, la început episoade, iar apoi în întregime.		

MODEL DE RAPORT PSIHOLAGIC

Prof. Moroșan Elena Mihaela
Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Sf. Andrei"
Gura Humorului

I. Informații de identificare

Nume: G. K.D.

Sex: F

Vârsta: 8 ani

Evaluator: Moroșan Elena Mihaela

Data raportării: 30 mai 2021

II. Sursa și întrebarea de referință

K. se prezintă în cabinet adusă de mama sa datorită apariției unei fobii față de câini care se manifestă cu simptome ample de anxietate, evitare și retragere precum și reacții neurovegetative și care a debutat trei luni anterior consultului. Această fobie are un impact major asupra stilului de viață deoarece familia are doi câini care stau în casă iar din cauza lor K. este “sechestrată” în propria cameră și nu mai participă la nici o activitate de familie.

Mama își dorește ca fetița ei să nu se mai teamă de câini, să fie bine și astfel atmosfera din casă să redevină una normală, armonioasă.

Demersul psihologic vrea să identifice cauzele care au dus la apariția fobiei și metodele de intervenție care să contribuie la remiterea ei, pentru redarea stării de confort psihologic și de funcționare optimă, pe care o dorește mama pentru fetița ei.

III. Instrumente administrate

Interviul și Observația clinică

Desenul familiei

Desenul persoanei

Fabulele Duss

Jocul cu păpuși

Matricile Progressive Raven color

IV.Descrierea pacientei

K. este o fetiță de 8 ani, micuță de statură, blondă, cu ochi albaștrii pătrunzători. Constituția ei este firavă, pielea foarte albă. Poartă o rochiță roz cu floricele albe, aspectul fiind foarte îngrijit. K. este prietenoasă, cooperantă pe parcursul procesului de evaluare, nu este timidă și nu prezintă inhibiții. Este atentă, curioasă la ce se întâmplă pe parcursul ședințelor și entuziasmată de sarcinile pe care este rugată să le realizeze. Nu este temătoare și nici intimidată în momentul când mama părăsește încăperea, măsură luată anume pentru a nu fi influențată în vreun fel în răspunsurile sale de prezența acesteia.

V. Prezentarea problemei

K. mărturisește că de când a apărut Inu (al doilea câine, cel al iubitului mamei sale care s-a mutat la ele acum trei luni) a început să se teamă foarte tare de câini, inclusiv de Rex (primul câine, cel oferit cadou de tatăl său), care a devenit și el rău odată cu venirea lui Inu. Îi este atât de frică de ei încât nu poate controla această frică (“Rex era bun până să vină Inu, după care mi-a fost frică și de el, parcă era mai fioros împreună cu celălalt”).

Ar vrea să nu se mai teamă și lucrurile să fie ca la început când putea să se joace cu Rex nestingherită și să se simtă bine în casă. Dar de când este Inu, ea nu mai poate să iasă din cameră de frica lui, începând chiar să nu își mai dorească să se întoarcă acasă de la școală. Nu știe ce s-a întâmplat inclusiv cu Rex cu care se juca atât de frumos, de parcă venirea lui Inu îl transformase într-o fiară și pe el. Ar fi vrut ca Inu să nu fi venit niciodată, ca să nu îl schimbe pe Rex și ca să fie totul bine și frumos, așa cum era înainte ca acesta să apară.

VI. Informații generale

VI. 1. Istoricul problemei prezentate

Din relatările mamei reiese că părinții K. au divorțat în urmă cu doi ani (când K. avea 6 ani); în perioada precedentă divorțului fetița a fost martoră unei perioade de tensiuni și certuri conjugale care a culminat cu separarea fizică și legală a părinților, eveniment pe care copilul l-a trăit ca pe o traumă majoră (din spusele mamei).

Tot din relatările mamei reiese că momentan K. locuiește cu mama sa și prietenul acesteia, cei doi câini ai lor (unul al K., celălalt al prietenului mamei) dar continuă să aibă o relație foarte strânsă cu tatăl ei care o conduce zilnic la școală și cu care petrece weekendurile.

Mama susține că nu au existat evenimente în care aceasta să fi fost agresată în vreun fel de către câinii din familie sau de către alți câini de-a lungul vieții ei. Fobia a debutat brusc în jurul perioadei în care prietenul mamei s-a mutat împreună cu câinele personal în casa lor (în urmă cu trei luni).Anterior apariției fobiei nu a mai suferit de alte tipuri de fobii sau alte afecțiuni psihologice.

VI.2.Evaluarea simptomatică

K. a fost născută normal, cu o greutate de 3,400 kg., având o dezvoltare normală, specifică etapelor de creștere. Nu a fost și nici nu este un copil bolnăvicios singurele boli raportate de mama fetiței fiind bolile specifice copilăriei și câteva răceli care au reacționat pozitiv la tratament. K. nu a prezentat tulburări de comportament, este o elevă bună la învățătură (din spusele mamei ei), cu note care certifică acest lucru. Până acum trei luni de zile, când prietenul mamei împreună cu câinele lor s-au mutat la ele, fetița nu a prezentat manifestări fobice.

Din spusele mamei, aflăm că nici în familie nu există istoric de boli psihiatrice, excepția reprezentând-o tatăl acesteia care are probleme cu alcoolul.

K. nu urmează în prezent nici un fel de tratament, ia doar un gemoderivat din mlădițe de tei, recomandat de doctorul pediatru, pentru a o ajuta să îi reducă din intensitatea atacurilor de panică, prin inducerea unei stări de relaxare.

VI.3. Evaluarea psihosocială

K. este singură la părinți, crescând împreună cu aceștia până la vârsta de 6 ani, când cei doi s-au despărțit și au divorțat. Mama fetei a spus că K. a fost de câteva ori martoră la unele certuri între ea și soțul ei și că „despărțirea a trăit-o ca pe o traumă majoră”. Se înțelege foarte bine cu tatăl ei, pe care declară că îl iubește foarte mult și cu care petrece mult timp împreună. Aceasta reușește să aibă o relație bună cu ambii părinți, în ciuda ostilității manifeste dintre aceștia, reușind să depășească conflictul dintre ei.

K. a avut un câine în vârstă de 3 ani care i-a fost cumpărat de către tată în perioada imediat următoare divorțului și cu care a avut o relație bună până la apariția celui de-al doilea câine. Spune că venirea lui Inu „a stricat tot” și că înainte de apariția lui se juca foarte frumos cu Rex, care era prietenul ei de joacă. Îi plăcea să îl pieptene, să îi dea de mâncare, doar că acum nu mai poate face nimic din lucrurile pe care le făcea înainte.

Expunerea la stimulul specific, în cauză câinii mari și de culoare închisă, dar în special câinele prietenului mamei generează o reacție anxioasă extremă. K. recunoaște că frica ei este excesivă și irațională, dar susține că nu poate face nimic ca să și-o poată controla, în ciuda presiunilor pe care ceilalți membrii ai familiei le exercită asupra ei. Fetița susține că își dorește să depășească fobia de câini și să își “trăiască viața ca înainte de a-i fi frică”.

K. are o tendință de retragere și evitare în cazul prietenului mamei cu care nu își dorește să aibă relații și de prezența căruia este foarte afectată. Susține că prezența acestuia îi afectează relația cu mama care, de când s-a împrietenit cu el, “nu mai are timp de ea”, “stă tot timpul numai cu el”, “gătește numai ce îi place lui”, “merge în weekend numai unde vrea el”, etc.

Are relații bune cu colegii, educatorii, așa cum sunt relevate de mărturiile proprii, și de multitudinea de activități extrașcolare în care se implică cu plăcere.

VII. Evaluarea statusului mintal

K. este o fetiță îngrijită, cu un frumos păr blond care-i ajunge până peste umeri. Pe parcursul dialogului Katia s-a arătat cooperantă, veselă, menținând un contact vizual adecvat dialogului. A fost liniștită, adoptând o postură relaxată.

Limbajul a fost adecvat vârstei, tonul calm.

K. este un copil cu un tonus bun. Declară că este bine, doar că ar vrea să nu se mai teamă de câini, pentru că în acele momente se simte „învăluită” de o frică copleșitoare care parcă o paralizează.

K. dă răspunsuri prompte, la obiect cu întrebările puse, exprimarea fiind corectă.

Cogniția nu este afectată, K. este un copil tonic, atent, cu o memorie bună, după cum o indică și rezultatele la școală, faptul că participă la multe activități în afara școlii, că reușește să fie integrată social, având relații de prietenie cu toți colegii ei de școală. Rezultatul la Matricile Progresive Raven color indică o inteligență peste medie (centila 80). Își stimează educatorii, de care ascultă pentru că știe că îi vor binele. Îi place să învețe și să meargă la școală, cum chiar ea mărturisește.

Când vorbește de prietenul mamei sale și de câinele lui își frământă mâinile și devine ușor agitată. Recunoaște că simte o frică intensă vizavi de Inu și că și-ar dori să o poată controla, dar nu reușește, deși a încercat în nenumărate rânduri. Iar pe prietenul mamei sale afirmă că nu îl place pentru că de când a apărut el, relația ei cu mama nu mai este aceeași.

VIII. Observații comportamentale

Pe parcursul procesului de testare K. a avut o atitudine deschisă, relaxată, răspunzând cu bunăvoință întrebărilor ce i-au fost adresate. A pus chiar dânsa unele întrebări în legătură cu unele indicații ce i-au fost date, sugerând faptul că este atentă și dornică să răspundă prompt și eficient cerințelor ce i-au fost adresate. A stat liniștită, având răbdare să realizeze desenele și să răspundă întrebărilor ce i-au fost puse. În momentul când s-a adus în discuție frica ei față de câini, a început să se foiască puțin în scaun, să își agite mânuțele. Când a venit vorba de prietenul mamei, a afirmat că nu îl place, lucru observabil și din mimica feței.

Din relatările mamei și din relatările lui K. reiese ideea conform căreia comportamentele evitante sunt foarte prezente și interferează semnificativ cu rutina ei zilnică, acasă comportamentul ei este marcat de evitarea câinilor familiei, organizându-și întreaga activitate în funcție de prezența acestora - mama trebuie să o escorteze tot timpul pentru ca cei doi câini să nu îi atingă lucrurile sau pe ea. Aceștia trebuie legați când coboară ea la masă sau duși într-o cameră separată, trebuie ținuti în casă atunci când ea iese în curte, etc.

În societate și la școală este bine integrată cu un comportament normal.

IX. Interpretarea rezultatelor evaluării

IX.1. Funcționarea cognitivă

La Matricile Progresive Raven Color MP(c) K. a obținut un scor de 24 de puncte, care se încadrează în centila 80, indicând o inteligență peste nivelul mediu. K. a răspuns prompt, fără să zăbovească prea mult în identificarea răspunsurilor. A înțeles din prima cerințele ce i-au fost date.

La completarea Fabulelor Duss nu a cerut repetarea textului inițial, indicând că memoria de scurtă durată este în parametrii normali.

Desenul familiei este extrem de expresiv, ne prezintă ambii părinți cu mimică fericită, dar și pe K, fiind mai apropiată de mamă decât de tată. Părinții sunt prezentați într-o manieră subiectivă ideală ținându-se de mână fericiți (în realitate ei fiind divorțați și în relații de ostilitate).

Proporțiile sunt bine respectate, culorile sunt vii. Datele de mai sus sunt o indicație a faptului că K. are probleme în a accepta separarea părinților și la nivel subiectiv propria familie există în forma clasică de Mamă, Tată, Copilul, chiar dacă cei doi părinți și-au refăcut viața fiecare separat și realitatea este diferită

Rezumat cognitiv

K. este un copil cu o inteligență peste medie, căreia îi place să se implice în diverse activități sociale. Învăță cu plăcere, este curioasă și dornică să asimileze cât mai multe cunoștințe.

IX.2. Funcționarea emoțională și a personalității

Rezultatele evaluării au indicat că problemele K. s-au agravat în momentul mutării în casă cu ele a prietenului mamei acesteia și a câinelui său. K. nu era pregătită nici să accepte despărțirea părinților săi și cu atât mai mult nici faptul că mama sa poate să-și continue viața alături de altcineva în afară de tatăl ei. În aceste condiții ea începe să dezvolte un comportament fobic față de câinele iubitului mamei sale, ascunzându-și astfel adevăratele sentimente vizavi de acesta. De asemenea, ea încearcă să pericliteze într-o anumită măsură relația nouă a celor doi, constituindu-se într-un element „stresor”, prin grija sporită pe care o solicită datorită fricii pe care o manifestă.

Frica/Fobia: Mama relatează că reacțiile anxioase sunt violente, stări de amețală, țipete, plâns, transpirații reci, stări de vomă, tremurături, paliditate, acestea apar la vederea câinilor sau dacă aceștia sunt lăsați să se apropie de ea. Aceste reacții sunt mult diminuate în prezența

altor câini în spațiul public sau a altor stresori. Ele sunt limitate strict la prezența celor două animale ale familiei (la Fabula Fricii, a V a, K. răspunde că „îi este frică de cei doi câini din casă”, iar la fabula precedentă, a IV a, care indică agresivitatea, dorința de moarte, observăm că resentimentele ei sunt canalizate asupra lui Inu).

Negare/Evitare: Se observă prezența mecanismului de negare, K. neagă adevăratele sentimente pe care le are față de prietenul mamei și transferă asupra animalului de companie toate resentimentele pe care le nutrește față de stăpânul acestuia. Reacția de frică și repulsie față de animal este mult mai acceptabilă social decât dacă această reacție ar fi fost îndreptată către destinatarul ei de drept. La Fabula veștii (IX), care indică frica subiectului testat, K. răspunde „că Matei va rămâne cu ele”. Prin urmare, răspunsul ei este sugestiv pentru frica adevărată care stă la baza angoasei sale.

De asemenea ea neagă și nu acceptă nici separarea părinților ei, lucru care se poate remarca în desenul familiei în care își desenează părinții fericiți, ținându-se de mână, iar pe prietenul mamei nu îl include în desen. În jocul cu păpuși, de asemenea, Matei nu este prezent în simbolizarea nici uneia dintre păpuși.

Anxietate: K. fost marcată de conflictele dintre părinții ei care s-au finalizat cu separarea lor, separare pe care nu o poate manageria din punct de vedere emoțional și..., pentru a se apăra de o traumă, refuză să o accepte. K. se confruntă cu o situație pe care nu o poate integra, lucru care îi produce un conflict interior puternic. Părinții ei care constituiau pentru ea întreg universul, se separă și astfel echilibrul ei interior se zdruncină și simte că își pierde stabilitatea. De aici sentimentele de angoasă care sunt relevate și din testele aplicate.

Regresie: De asemenea, se pot observa tendințe de regresie comportamentală în prezența stimulului fobic- pentru a obține protecția și înțelegerea părinților. Prin manifestarea unui comportament vulnerabil, K. atrage atenția asupra nevoii ei de atenție și grijă sporită. Ea vrea să fie protejată și iubită ca în perioada dinaintea certurilor care au dus la separarea părinților ei, când ea era micuță.

X. Sumarizare

Ca un mecanism de apărare, K. se protejează împotriva furiei și resentimentelor pe care le simte vizavi de Matei, proiectându-le asupra câinelui acestuia, din considerente sociale sau chiar pentru a nu o supăra pe mama ei. În același timp neagă despărțirea părinților ei pe care nu o poate procesa, refugiindu-se în perioada când totul era bine între ei, iar ea era fericită. Despărțirea părinților a afectat-o și nu reușește să o accepte. Venirea lui Matei în casa lor o forțează să conștientizeze starea de fapt a lucrurilor, motiv pentru care răspunde cu manifestări fobice la adresa câinelui, în încercarea disperată de a da la o parte elementul perturbator și de a continua procesul de evitare.

XI. Impresii diagnostice

În urma Psihodiagnosticului și Evaluării se pot emite următoarele concluzii psihologice:

K. prezintă simptomele unei fobii simple având ca stimul câinii de dimensiuni mari. Fobia a debutat în urmă cu două luni pe fondul unor transformări contextuale în viața de familie (prietenul mamei și câinele acestuia s-au mutat în casa familiei).

Fobia cu toată simptomatologia specifică care o acompaniază este însă o disimulare a tensiunilor apărute pe fondul implicării mamei într-o relație cu un alt bărbat. Această relație este inacceptabilă pentru K. care folosește fobia pentru a se izola de prietenul mamei cât și pentru a impacta în mod negativ relația mamei cu acesta.

Structura Axială DSM/SCID

- o Axa I Fobie simplă;
- o Axa II Anxietate în urma divorțului părinților și a schimbărilor din domiciliu;
- o Axa III Fără antecedente patologice;
- o Axa IV Separarea părinților, relațiile tensionate dintre aceștia, prezența prietenului mamei;
- o Axa V Bună funcționare în toate ariile existenței.

XII. Recomandări

Obiectivele terapeutice generale vizează:

Pe termen scurt:

Să recunoască legătură dintre cogniție, trăire și comportament, o mai bună gestionare a comportamentelor evitante și de retragere.

Desensibilizare treptată la stimulul fobic, realizată în prezența membrilor familiei.

Recunoașterea proiecției pe care o realizează asupra câinelui care aparține prietenului mamei.

Pe termen lung:

Recunoașterea conflictului interior și acceptarea separării părinților, găsirea de strategii de coping care să o ajute să rezolve tensiunile legate de separarea părinților și o mai bună acceptare a noii realități în care trebuie să trăiască.

Identificarea aspectelor pozitive din propria viață și focalizarea pe acestea - faptul că atât tata cât și mama sunt profund implicați în viața ei și adânc preocupați de bunăstarea ei, că îi vor fi alături ca și până acum indiferent de relațiile dintre ei sau de relațiile pe care aceștia le au cu alte persoane.

Reacția pacientului la feedback

Având în vedere că pacientul este un copil de 8 ani, feedbackul va fi oferit mai întâi părinților și apoi copilului, în prezența acestora. Părinților K. li se va spune că în urma evaluării există indicii care sugerează că fobia K. față de Inu este de fapt o proiecție a sentimentelor ei față de prietenul mamei sale, că nu acceptă despărțirea părinților ei pe care nu o poate încă integra ca și experiență. Katiei Dana i se va spune că poate scăpa de fobia pe care o manifestă dacă își recunoaște sieși sentimentele pe care le nutrește față de Matei, pentru că proiectează asupra lui Inu aceste simțăminte, că părinții ei continua să o iubească, chiar dacă ei nu se mai înțeleg cum o făceau odinioară și că vor continua să fie alături de ea, chiar dacă separat.

Anexa 1

Organizarea datelor(tabel 1)

<i>Temă</i>	
	Desenul familiei
Frică intensă/ Fobie (față de câini)	Frică intensă față de câini de talie mare
Negarea realității	Nu acceptă despărțirea părinților
	Desenul persoanei (DAP)
Anxietate	Anxietate
	Fabulele Duss

Fobie	Se exprimă teama legată de cei doi câini și frica intensă față de Inuu
Negare/Evitare	Se identifică teama că M a t e i să rămână definitiv cu ea și mama sa și să îl înlocuiască pe tatăl ei
Dependență	Katy este încă dependentă de mama ei
Agresivitate	Se observă tendințe agresive la adresa câinelui Inu
Anxietate	Prezența anxietății legată de cei doi câini, dar mai ales de posibila mutare definitivă a lui Matei
Complexul lui Oedip	Prezența Complexului oedipian
	Jocul cu păpuși
Negare	Matei nu este inclus în jocul cu păpușile
Frică/Fobie	Prezența câinilor în joc și răspunsul fobic al păpușii care o reprezintă
	Matricile Progressive Raven color MP(c)
	Dorințe proiective
Frică/Fobie	Dorința de a scăpa de frică
Negare/Evitare	Dorința ca Matei să nu rămână la ele

Anxietate	Exprimarea anxietății
	Observații comportamentale
Anxietate	„Frământatul” mâinilor când se aduc în discuție cei doi câini, ușoară agitație Anxietate cu privire la noua relație a mamei
Frică/Fobie	Mărturisirea fricii pe care nu o poate controla vizavi de cei doi câini
Negare/Evitare	Neacceptarea despărțirii părinților și a relației actuale a mamei sale

Organizarea datelor(Tabel 2)

Test	Desenul persoanei(D AP)	Desenul familiei	Matrici I e Progre si ve Raven color MP(c)	Fabulele Duss	Dorințe proiective	Interviu/Obser vații comportamenta le
Teme						
Anxietate	Anxietate	-	-	Anxietate	Anxietate	Anxietate
Frică/Fobie	-	-	-	Frică/Fobie	Frică/Fobie	Frică
Negare/Evit Are	-	Negare/Evit are	-	Negare/Evit Are	Negare/Evit are	Negare/Evitare
Dependență	-	Dependență	-	Dependență	-	Dependență
Agresivitate	-	-	-	Agresivitate	-	-
Complexul lui Oedip	-	-	-	Complexul lui Oedip	-	-

Fabulele DUSS

I. FABULA PĂSĂRII

Tatăl pasăre, mama pasăre și puiul lor dorm împreună în cuibul lor pe o cracă. Deodată începe un vânt puternic, care scutură pomul și cuibul cade pe pământ. Cele trei păsări se trezesc speriate. Tatăl zboară repede pe pomul alăturat. Mama zboară pe alt pom, dar ce face puișorul? Și el știe să zboare puțin.

R: Puiul de pasăre merge cu mama pasăre.

II. FABULA ANIVERSARII CĂSĂTORIEI

E ziua de aniversare a căsătoriei tatei și a mamei. Aceștia se iubesc foarte mult și au organizat o petrecere frumoasă. În timpul petrecerii copilul se ridică deodată și se duce singur în fundul grădinii. De ce?

R: S-a plictisit de atâta gălăgie.

III. FABULA MIELULUI

A fost odată o oaie, care avea un mieluleș și amândoi erau pe pajiște. Mieluleșul se juca toată ziua lângă mama lui și în fiecare seară primea de la ea lapte bun și cald de băut, care-i plăcea foarte mult. Într-o zi, i se aduce mămicii oaie un mieluleș mic de tot căruia îi era foame, pentru ca mama să-i dea lapte. Oaia nu mai avea destul lapte pentru amândoi mieluleșii și atunci a spus mielului mai mare: „Nu am lapte destul pentru amândoi, tu du-te și paște iarbă proaspătă. Ce a făcut mieluleșul?

R: Mieluleșul s-a dus întocmai cum i -a spus mama oaie.

IV. FABULA ÎNMORMÂNTĂRII

Cineva din familie a luat trenul și a mers departe de tot, așa de departe că nu se va mai întoarce niciodată acasă. Cine ar putea fi acela?

I. R: Matei FABULA FRICII

Un copil mic spune foarte încet: “O, ce frică îmi este!”. De ce oare îi este așa de frică?

R: *Îi este frică de cei doi câini din casă.*

II. FABULA DESPRE ELEFANT

Un copil are un elefanțel pe care îl iubește mult. Elefantul este tare draguț și are o trompă lungă. Într-o zi, când copilul se întoarce de la plimbare și merge în cameră, găsește că elefantul s-a schimbat. Ce s-a schimbat la elefant? Și de ce s-a schimbat?

R: *I s-au schimbat ochii, că mâncase prea multă iarbă.*

III. FABULA CU OBIECTUL CONFECTIONAT

Un copil a făcut din plastilină ceva (un turn) și e foarte mândru de asta. Ce o să facă cu obiectul? Mama îl roagă să i-l facă ei cadou. Dar el poate să facă ce vrea cu obiectul. O să i-l dea mamei?

R: *Sigur că da, întrucât îl roagă mama.*

IV. PLIMBARE CU TATA SAU CU MAMA

Un băiat (sau o fată) a făcut o plimbare foarte frumoasă în pădure, singur cu mama sa (sau cu tatăl ei dacă este fată). S-au simțit foarte bine împreună. Când s-au întors acasă, băiatului i se pare că tata faceo altă figură decât de obicei. De ce?

(Și pentru fată: Când se întorc acasă, fetei i se pare că mama nu are figura ei obișnuită. De ce?) R: *Că nu l-a luat și pe el la plimbare.*

V. FABULA VEȘTII

Un copil vine acasă de la școală (sau de la plimbare) și mama îi spune: înainte de a-ți face lecțiile, trebuie să îți spun ceva. Ce îi va spune mama?

R: *Că Matei va rămâne cu ele.*

VI. FABULA VISULUI URÂT

Un copil se trezește devreme dimineața. Încă e foarte adormit și spune: “Oh, ce vis urât am avut!”. Ce o fi visat?

R: *Un vis cu câini*

TESTUL M.P.R. Color

Soluții – grila corectă

A. 1 4

A. 2 5

A. 3 1

A. 4 2

Ab 1 4

Ab 2 5

Ab 3 1

Ab 4 6

B.1.....2

B.2.....6

B.3.....1

B.4.....2

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

A. 5 6	Ab 5 2	B.5.....1
A. 6 3	Ab 6 1	B.6.....3
A. 7 6	Ab 7 3	B.7.....5
A. 8 2	Ab 8 4	B. 8 6
A. 9 1	Ab 9 6	B.9 4
A. 10..... 3	Ab 10..... 3	B.10..... 3
A. 11..... 4	Ab 11..... 5	B.11..... 4
A. 12..... 5	Ab 12..... 2	B.12..... 5

S .....12..... 12... .....12.....
T .....36..... .....

Foaie pentru notarea soluțiilor

Numele și prenumele: D . Katy G.

Data nașterii: anul 2012 luna mai ziua 9. Clasa a I a

Soluții

A. 1 4	Ab 1 4	B.1..... 2
A. 2 5	Ab 2 5	B.2..... 6
A. 3 1	Ab 3 1	B.3..... 1
A. 4 2	Ab 4 6	B.4..... 2
A. 5 6	Ab 5 2	B.5..... 1
A. 6 3	Ab 6 1	B.6..... 3
A. 7 6	Ab 7 3	B.7..... 5
A. 8 2	Ab 8 4	B. 8..... 4
A. 9 1	Ab 9 4	B.9..... 3
A. 10 2	Ab 10..... 6	B.10..... 6
A. 11 5	Ab 11..... 2	B.11..... 1
A. 12 4	Ab 12..... 3	B.12..... 2

S .....9..... .....8..... .....7....
T .....24.....

Observații: Răspunsurile sunt prompte, înțelege indicațiile de completare de la început, viteza derăspuns este rapidă.

Data: 28 mai 2021

Etalonare

MP (c) Raven - Etalon I (România) realizat de către C. Zaharnic și colaboratorii în 1974

Centile	Scoruri (cote)				
	6 ani	7 ani	8 ani	9 ani	10 ani
100	23	26	28	28	33
90	20	24	26	27	29
80	18	21	24	24	28
70	17	19	22	23	26
60	16	17	20	22	25
50	15	16	18	21	24
40	15	15	17	19	22
30	14	14	16	17	20
20	12	13	15	16	17
10	11	12	14	15	16

Gradul I: *Inteligență superioară.* Performanța subiectului, raportată la performanța medie a grupului devârstă din care face parte, atinge sau depășește centilul 95.

Gradul II: *Inteligență peste nivelul mediu.* Performanța atinge sau depășește centilul 75.

Gradul II +: performanța atinge sau depășește centilul 90.

Gradul III: *Inteligență de nivel mediu.* Performanța se situează între centilele 25 și 75.

Gradul III +: performanța depășește centilul 50.

Gradul III -: performanța se situează sub centilul 50.

Gradul IV: *Inteligență sub nivelul mediu.* Performanța nu depășește centilul 25.

Gradul IV -: performanța nu depășește centilul 10.

Gradul V: *Deficiența mintală.* Performanța nu depășește centilul 5.

Katy a răspuns corect la 24 de itemi, fiecare răspuns corect este notat cu un punct, astfel Katy obține un scor de 24 de puncte, care la vârsta ei se încadrează în centila 80, care indică o inteligență peste nivel mediu (Gradul II).

Desenul Familiei (Anexa2)

- 1.ANALIZA LA NIVEL GRAFIC** - liniile sunt trasate calm, desenul nu prezintă tăieturi sau ștersături.
- 2.NIVELUL STRUCTURILOR FORMALE-** desenul este în concordanță cu vârsta subiectului testat.
- 3.NIVELUL CONȚINUTULUI (interpretare psihanalitică)-** există un refuz al realității care este prea dificil de suportat. Părinții sunt prezentați fericiți și ținându-se de mână, în condițiile în care ei sunt despărțiți. Katy își ține mama de mână, lucru care indică apropierea afectivă mai puternică față de mama sa.

Desenul Persoanei (Anexa3)

Liniile sunt trasate fără ezitări, cu siguranță și cu calm, foaia nu prezintă ștersături sau omisiuni, excepție făcând etichetele picioarelor care indică lipsa autonomiei și degetele de la mâini care sugerează trăirea inadecvării modului cum se descurcă cu ambianța, trăiri de vinovăție în legătură cu agresivitatea, ostilitatea.

Gura e accentuată simbolizând dependența orală, trebuința de dragoste, afecțiune și recunoașterea. Gura desenată deschis exprimă o dorință intensă și infantilă de a primi necondițional suport emoțional. Ochii mari, asigură expresivitatea feței, feminitatea evidentă încă de o vârstă fragedă, exprimată și prin desenarea părului bogat, cu aspect îngrijit și cochet aranjat, exprimând și dorința de a plăcea. Se observă lipsa urechilor, dar acest lucru poate fi omis deoarece urechile pot fi acoperite de păr, omiterea acestui element nu este semnificativă. Nasul este desenat mic, fetele în general desenează nasul mic, exprimând pe ansamblu feminitatea, iar bărbia largă indică feminitate sau slăbiciune.

Faptul că gâtul este clar delimitat de corp indică un control sau o blocare a unor impulsuri, ce pot fi traduse prin inhibiții afective sau printr-un control atent al exprimării emoțiilor.

Brațele lungi sugerează dorința de recunoaștere, ambiția și dorința de succes, iar omiterea mâinilor indică sentimente de neadaptare la situația în care se află (respectiv mutarea prietenului mamei în casa părintească). Totuși, brațele sunt larg deschise, indicând dorința de apropiere emoțională. Lipsa picioarelor indică lipsa autonomiei, nesiguranța. Prezența curelei de la talie, prin demarcarea clară a liniei taliei de jumătatea de jos a corpului indică controlul impulsurilor.

Culorile sunt vii, expresive, manifestarea atitudinii sale deschise. Evaluarea desenului nu reprezintă o probă unică de investigare a personalității.

Prezentarea unui studiu de caz

Profesor psihopedagog Daniela Muscari
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Numărul 1 Bistrița

Informații generale despre caz

ELEVUL: L.A.

VÂRSTA: 10 ani

CLASA: a I-a - Învățământ special

Anamneza

Mama 32 de ani, cu sarcina cu evoluție normală. Naștere la termen, copilul având greutate normală. La naștere a fost diagnosticat cu sindrom Down clasic.

La 3-4 ani, vorbirea se menținea la stadiul de gângurit. După această vârstă, limbajul înregistrează o evoluție foarte lentă. Noile cuvinte, fiind mult denaturate, nu puteau fi înțelese decât de cei care se ocupau de creșterea lui. Din punct de vedere al dezvoltării fizice s-a observat o evoluție greoaie, aceasta fiind marcată și de obezitate.

L.A. provine dintr-o familie formată din 4 membri: părinții și bunica maternă care îl îngrijește, părinții fiind în cea mai mare parte a zilei absenți (fiind la muncă). Hiperprotecția familiei a dus la o slabă socializare a copilului, la contacte extrem de reduse. La 6 ani este înscris la grădiniță. Frecventează grădinița 2 săptămâni, după care părinții sunt rugați să-l retragă deoarece era foarte agresiv cu toți copiii și educatoarea nu-l putea stăpâni. Stă sub supravegherea bunicii până la 9 ani și jumătate, când vine la CȘEI unde, este integrat în grupa de preșcolari. În prezent este elev în clasa a I-a.

DIAGNOSTIC PSIHOLOGIC: deficiență mintală moderată, dificultăți atenționale, tulburări de comportament hetero și autoagresiv, capacitate de înțelegere limitată relativ cu vocabularul pasiv, imaginație săracă, memorie de scurtă durată, mecanică, capacitate de concentrare a atenției scăzută - sub 5 minute, instabilitate psihomotrică, agitație, instabilitate afectivă, dependență de adult.

RELAȚIILE ÎN COLECTIVUL DE COPII ȘI FAȚĂ DE CADRELE DIDACTICE: comportamentul copilului L.A. este dominat de agresivitate, manifestată frecvent atât asupra colegilor cât și asupra cadrelor didactice.

COMPORTAMENTUL: L.A. este comunicativ, sociabil, agresiv.

ATENȚIA: limitată – dificultăți de concentrare, volum și stabilitate redusă (distractibilitate ridicată).

DIAGNOSTIC LOGOPEDIC: întârziere în dezvoltarea limbajului, dislalie polimorfă, dislexo-disgrafie.

Evaluarea logopedică evidențiază pronunția defectuoasă a majorității sunetelor, inclusiv a vocalelor, în cadrul comunicării reflectate. În comunicarea independentă, cu excepția unor silabe, majoritatea sunetelor sunt afectate. Ritm lent al vorbirii. Se observă o discrepanță evidentă între posibilitățile intelectuale și grava insuficiență a comunicării verbale. Nivelul de înțelegere este limitat, înțelege comunicarea cu un conținut care vizează viața cotidiană și exprimările axate pe situații concrete.

DIAGNOSTICUL DIFERENȚIAL:

- dislalie polimorfă
  - nediferențierea vizuală a fonemelor (b-d, m- n, n-u);
  - inversiuni la nivelul fonemelor și grafemelor;
  - omisiuni, substituirii de foneme și grafeme la nivelul cuvântului
- la nivel propozițional se observă că:

- lexia este fragmentată; disgrafie motrică de tip spațial
- scrisul: este impulsiv, lipsit de control adecvat
- aliniament deficitar la nivelul rândurilor și la nivelul paginii
- lentoarea actului grafic
- literele: confuze, neproportionate
- slabă organizare în pagină.
- discalculie – dificultăți în operarea cu concepte matematice.

Evaluarea psihologică a cazului

La proba tip Binet subiectul rezolvă 5 itemi din 6 pentru 4 ani, 3 itemi din 6 pentru 5 ani, 2 itemi din 6 pentru 6 ani, 1 item din 6 pentru 5 ani. Deci la o etate cronologică de 10 ani rezolvă itemi corespunzători vârstei de doar 3 ani, deci putem vorbi de o întârziere de mai mult de 7 ani, etatea mintală de bază (cea la care rezolvă toți itemii) fiind deci de 3 ani.

Prin raportarea vârstei mintale la vârsta cronologică am obținut un IQ egal cu 48. Acest IQ corespunde deficienței mintale moderate conform normativelor OMS. Palierele pe care subiectul prezintă dificultăți:

- abilități deficitare spațiale și perceptive;
- deficit al memoriei de lucru (serii de cifre)
- incapacitate de memorare și reproducere a relațiilor spațio-temporale
- dificultăți de discriminare și operare perceptivă (confirmată și de Raven);
- incapacitatea de a recunoaște și reproduce anumiți itemi după un model mintal
- instabilitatea atenției;
- capacități extrem de limitate de raționament asociativ analogic (confirmat și de rezultatele slabe la proba Raven (IQ=65);
- incapacitatea de a reprezenta și restructura mintal o serie sau ordine de itemi (de cifre de ex.);
- deficit de organizare, schițare, anticipare, planificare în plan mintal a unor acțiuni;
- deficit al funcției reglatoare a limbajului;
- abilități intelectuale, mai ales în planul strategiilor, deficitare sub performanțele corespunzătoare vârstei de 3-4 ani;
- operativitate redusă a noțiunilor;

Aceste dificultăți sunt relevate și de testul WISC-R al cărui profil confirmă faptul că elevul manifestă dificultăți pe toate planurile pe care le explorează testul. Relevante fiind în acest context factorul distractibilitate unde elevul are un scor ridicat.

De asemenea se constată o discrepanță semnificativă între probele verbale și cele de performanță, aceasta datorându-se în principal următoarelor aspecte:

- stimulare susținută și perseverență în familie (de intelectuali) – elevul are un limbaj slab dezvoltat, cu un vocabular activ foarte sărac, comparativ cu cel pasiv (elevul înțelege mai mult decât poate comunica)
- tulburările grave în sfera funcției perceptiv – motorii – probele de performanță constând în sarcini care reclamă această funcție.
- unui control executiv deficitar (capacități inhibitive reduse) – ceea ce ne conduce la o presupusă microsechelaritate la nivelul lobilor frontali și prefrontali.

La testul Raven Color care se aplică până la vârsta de 11 ani, datorită problemelor subiectului am optat pentru această variantă, subiectul a obținut un scor corespunzător unui IQ =65.

La testul Bender s-a putut constata, analizând foaia de protocol, o dezorganizare totală a spațiului perceptiv motric, cu multe suprapuneri, nearanjarea într-o anumită ordine a itemilor (care poate să fie personală), multe rotații ale figurilor care sunt extrem de semnificative pentru o microsechelaritate posibilă.

Numărul mare de erori la acest test confirmă o întârziere pe planul perceptiv-motor de aproape 5 ani, subiectul având o maturizare perceptiv motorie de sub 5 ani.

Simptomatologia comportamentului

L.A. prezintă multiple probleme de comportament – este foarte agresiv, nu respectă reguli. Imaginea de sine nu este pozitivă în ceea ce privește “look-ul” său (felul în care arată).

Comportamentul lui L.A. este marcat de agresivitate verbală și fizică, pe fondul unei toleranțe reduse la frustrare și imaturitate emoțională.

Comportamentul elevului este impulsiv, neexistând analiza critică a consecințelor și nici o planificare a acțiunilor.

La activități - elevul participă inconstant, cu frecvente momente de absență, ceea ce îngreunează achiziția noilor cunoștințe. Este agitat permanent în mișcare deranjând activitățile mai ales a copiilor din apropiere.

Frecvent manifestă negativism sau chiar comportament opozițional.

Comportamentul școlar al lui L.A. este deci: dezorganizat, dominat de lipsa de motivație pentru învățare, de absența unui management eficient al timpului și se caracterizează prin:

- Lipsa de motivație;
- Probleme comportamentale la școală: comportament opozițional/sfidător, agresivitate verbală și fizică în relațiile cu colegii, agresivitate verbală față de învățătoare;
- Nerealizarea sarcinilor școlare în contextul clasei dar mai ales în afara ei;
- Dificultăți atenționale – la clasă este mai mult absent, nu pare a avea interes pentru activitatea de la ore;
- Perspectiva accentuării retardului curricular

Intervenția personalizată la nivelul clasei

În cadrul activităților la clasă s-a avut în vedere asigurarea:

- unei mai bune organizări și structurări a activităților la nivelul clasei – respectarea curbei efortului (la nivelul săptămânii dar și al zilei);
- adaptarea și simplificarea conținuturilor de predat;
- organizării spațiului clasei astfel încât să reducă cât mai mult acțiunea stimulilor distractori;
- așezarea elevului în prima bancă;
- organizarea materialului sau activității în secvențe mai scurte, accesibile elevului acordarea imediat a unui feed-back pozitiv (recompensă), chiar dacă a aproximat doar comportamentul dorit;
- încurajarea elevului în caz de eșec;
- asumării unor sarcini simple și realizabile pentru a garanta reușita în activitate;
- utilizarea adecvată a sancțiunilor, când copilul are nevoie să se miște să se asigure ca o face doar la indicația și permisiunea lor.
- alternarea secvențelor „cognitive” cu secvențe motorii în care elevul se poate descărca de tensiunea psihomotorie;
- organizarea activității mai ales individual – utilizarea calculatorului în unele activități la aria Limbă și Comunicare;
- valorificarea modalității kinestezice de învățare, cu acceptarea deplasării elevului în spații mai restrânse, în așa fel să nu deranjeze prea mult activitatea.
- formularea de sarcini accesibile, elevului pentru a asigura reușita și finalizarea sarcinii dar și accelerarea experiențelor și comportamentelor pozitive asociate reușitei;
- alternarea sarcinilor simple cu cele complexe, cele amuzante cu cele serioase pentru a încuraja elevul spre sarcina următoare și pentru a evita rămânerea într-o sarcină unică;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- cadrul didactic să se afle în proximitatea fizică a elevului pentru un control comportamental mai eficient.
- colaborarea cu psihologul, asistentul social și alte cadre didactice pentru crearea / regizarea unor experimente comportamentale pozitive.

CONCLUZII

Punctul forte al acestei abordări este reprezentat de evaluările multiple realizate cu părinții elevului, și monitorizarea permanentă realizată de către noi în contextul clasei (cu ajutorul profesorilor). După implementarea strategiilor de intervenție la nivelul clasei, s-a putut observa o îmbunătățire a comportamentului și achizițiilor în plan cognitiv a elevului. Îmbinarea metodelor cantitative cu cele calitative (studiul de caz) permite înțelegerea mai aprofundată a temei investigate, o bună cuantificare a evoluției cazului.

Strategii de interacțiune cu elevii, utilizate în terapia recuperatorie prin activități de art-terapie

**Negrea Paula, Profesor Psihopedagog
Școala Profesională Specială „SAMUS”, Cluj Napoca**

Instrumentele și tehnicile de art-terapie sunt diferitele tehnici terapeutice administrate de un terapeut instruit pentru a facilita exprimarea de sine prin mijloace nonverbale folosind mediul artistic, pentru a promova pacea interioară, a rezolva conflictele, a-și îmbunătăți perspectiva asupra vieții și a-și modifica comportamentele dezadaptative.

Terapia prin artă pentru copii poate fi folosită pentru a ajuta copilul să facă față unui eveniment major de viață, cum ar fi o boală medicală gravă, divorțul părinților sau moartea unei persoane dragi. Terapia prin artă poate ajuta, de asemenea, copiii care se luptă cu stima de sine scăzută, anxietate, depresie și dificultăți de învățare și s-a dovedit că îi ajută pe copiii cu probleme de comportament și întârzieri de dezvoltare, cum ar fi autismul și ADHD. Este posibil ca beneficiile directe ale terapiei prin artă să nu fie imediat vizibile, dar în timp pot:

- ✓ Îmbunătățește conștiința de sine
- ✓ Reduce sentimentele de stres, anxietate și depresie
- ✓ Ajută un copil să facă față sentimentelor asociate cu boală, traumă și durere
- ✓ Îmbunătățește abilitățile de comunicare
- ✓ Crește stima de sine
- ✓ Permite copiilor să vadă problemele dintr-un punct de vedere diferit
- ✓ Îmbunătățește abilitățile de rezolvare a problemelor

Activitățile de art-terapie pot fi utilizate în cadrul ședințelor de consiliere și terapii specifice și presupun utilizarea unor instrumente și tehnici de lucru individual sau colectiv. Aceste activități sunt antrenamente ajută copiii și adolescenții să exploreze auto-exprimarea și făcând acest lucru, să găsească noi modalități de a obține o perspectivă personală și de a dezvolta noi abilități de adaptare. Crearea sau aprecierea artei este folosită pentru a ajuta oamenii să exploreze emoțiile, să dezvolte conștiința de sine, să facă față stresului, să crească stima de sine și să lucreze la abilitățile sociale. Pe măsură ce elevii creează artă, ei pot analiza ceea ce au făcut și cum îi face să se simtă. Prin explorarea artei lor, pot căuta teme și conflicte care le pot afecta gândurile, emoțiile și comportamentele. Aceste exerciții bazate pe știință explorează aspecte fundamentale ale psihologiei pozitive, inclusiv punctele forte, valorile și

autocompasiunea, și oferă instrumentele pentru a îmbunătăți bunăstarea copiilor și adolescenților.

Exercițiul 1. Mandalele sunt cercuri mari care sunt colorate din interior spre exterior. Ele pot conține multe varietăți diferite de forme geometrice. Acestea sunt colorate pentru a forma o formă sau un model specific. Mandalele sunt o mare intervenție terapeutică pentru a oferi structură emoției copilului și a-i permite să se exprime prin artă, pentru a crea o conștientizare cu privire la sine în individ. Elevii realizează mandale, apoi facilitatorul dezvoltă comunicarea, deschiderea, conectarea.... „Ce titlu ai vrea să dai acestei mandale? Unde te-ai poziționa în acest design mandala?” „Cum ați lega această mandală și poziția dvs. în această mandală cu experiențele voastre din viața reală?” Terapeutul facilitează interpretarea semnificației desenului clientului prin următoarele întrebări: „Cum te-ai simțit când desenezi?” „Ce poate fi legat de acest desen din viața ta reală?”

Exercițiul 2 Explorarea conștientizării senzoriale prin tehnici de terapie prin artă este o altă experiență grozavă. Terapeutul îl îndrumă pe copil să respire adânc și să se concentreze asupra celor 5 simțuri ale sale. Ei sunt apoi instruiți să deseneze orice pot mirosi, orice pot auzi, orice pot atinge, orice pot vedea și orice pot gusta în gură. Apoi, consilierul facilitează experiența clientului cu întrebări: „Cum a fost experiența dumneavoastră în timpul activității?” „Care dintre simțuri te-ai simțit cel mai puternic?” „Care dintre cele cinci simțuri crezi că te ajută să te relaxezi și să te distragi de la stres?”

Exercițiul 3- Spirala vieții- Copilului i se solicită să-și imagineze un melc, apoi este instruit să deseneze o imagine spontană și instantanee a unei spirale ca un melc. Poate începe să deseneze spirala din interior spre exterior sau din exterior spre interior până la propria voință. Se interpretează apoi experiențele copilului în timp ce desfășoară activitatea cu următoarele întrebări:

„Ce în viață poți raporta la această spirală?” „Cum te-ai simțit când desenezi această spirală?” „Ai început să-l desenezi din punctul din mijloc spre punctul exterior sau din punctul exterior spre interior?” „Într-o anumită fază a vieții, ai simțit vreodată că viața este o spirală?”

Exercițiul 4- Desenează în timp ce asculți Activitatea „Desenați pe măsură ce ascultați,” este cunoscută și sub numele de simțiti ritmul și desenați. În această tehnică de terapie prin artă, clientul este instruit să închidă ochii și să se concentreze asupra a ceea ce poate auzi în mediu. Terapeutul poate aranja o serie de stimuli auditivi. Copiii închid ochii și se concentrează pe ritmurile muzicii, cântecele și zgomotele din jur. Apoi desenează simultan tot ce au ascultat pe o bucată de hârtie. Desenele lor variază în funcție de ritmul melodiei și de audio. Terapeutul facilitează interpretarea desenului de către client prin următoarele întrebări: „Care au fost sentimentele tale proeminente când asculti muzica?” „Cum îți vei lega desenul de muzica pe care ai ascultat-o?” „Cum crezi că te poate ajuta muzica să asculți bine?”

Exercițiul 5- Atrage-ți pacea Tehnica este folosită cu copiii pentru a ști care este definiția păcii și ce înseamnă liniștea pentru ei. Terapeutul îl instruiește pe copil să atragă un moment de liniște. După ce copilul a terminat, terapeutul interpretează desenul prin următoarele întrebări: „Când a fost ultima dată când te-ai simțit la fel ca desenul?” „Cât de departe crezi că este viața ta actuală de a fi pașnic?” „Ce liniște simți pentru tine? Ce culoare reprezintă pacea pentru tine?”

Exercițiul 6- Neurografic art- Arta neurografică poate fi abstractă sau realistă. Nu contează care este rezultatul final; ceea ce contează este modul în care copilul abordează activitatea.

Scopul artei neuro este de a promova atenția și intenționalitatea într-un ritm mai lent. Cum implementăm această tehnică? Reduceți luminile și puneți muzică relaxantă pentru a pregăti atmosfera. Încurajați-i pe elevi să se concentreze în tăcere asupra a ceea ce simt în timp ce se gândesc la o problemă care o au în minte, apoi desenează o linie intuitivă, care reflectă gândul momentan, linie liberă, pe suprafața unei foi albe. Examinăm intersecția liniilor și facem conexiuni rotunjind colțurile. Continuăm desenul adăugând forme și linii de transformare pentru a umple spațiile. În timpul acestui pas, ar putea fi dificil să determinați când desenul este complet. Elevii s-ar putea trezi atingând o stare meditativă în timp ce se relaxează și se scufundă mai departe în acest proces. Transformăm intersecțiile suplimentare continuând să rotunjim colțurile unde se întâlnesc liniile și formele. Piesa este gata, când consideră fiecare. Când implementează arta neurografică, elevii experimentează învățarea socială și emoțională. Două dintre competențe sunt conștientizarea de sine și autogestionarea. Când elevii sunt conștienți de emoțiile, sentimentele și împrejurimile lor, ei vor fi mai bine pregătiți pentru a-și gestiona reacțiile.

Bibliografie:

- Virginia Niswander -, „Art Education Vol. 33, No. 4, Art Therapy and Art Education (Apr., 1980), pp. 36-38 (3 pages) Published By: National Art Education Association
- Whitney Stewart & Mina Braun-, „Mindfulness pentru copii-50 de exerciții de conștientizare pentru înțelegere, concentrare și calm”, Editura dph 2018.
- Allison Edwards- „Cartea copilului supraîncărcat emoțional”, editura Niculescu, 2019

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT (PIP)

Prof.înv.preșc. Livia Nicoleta Oanță, Grădinița cu program prelungit Nr.3 Slatina

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI (EI): C.C.

DATA NAȘTERII: 2016

CLASA / GRUPA: mare

ANUL ȘCOLAR. Semestrul I 2021-2022

Nr. de înregistrare în unitatea școlară a planului de servicii individualizat

DIAGNOSTICUL/ PROBLEMELE cu care se confruntă copilul (rezultatele evaluării complexe - deficiențele / afectările din certificatul de orientare școlară și profesională eliberat de CJRAE/CMBRAE, numărul și data eliberării acestui document): TSA

ECHIPA DE INTERVENȚIE (se vor preciza cadrele didactice implicate, alți specialiști, membrii familiei): Profesor învă. preșcolar, consilier școlar

DISCIPLINA/DOMENIUL /DOMENIILE DE INTERVENȚIE: CONSILIERE PSIHOPEDAGOGICĂ

SCOPUL (comportamentul țintă/rezultatul așteptat)

-adaptarea preșcolarului la mediul educational prin dezvoltarea abilităților emoționale și sociale.

OBIECTIVE/ COMPETENȚE SPECIFICE DIN ADAPTAREA CURRICULARĂ –

- Cunoașterea și respectarea normelor de comportare în societate; educarea abilității de a intra în relație cu ceilalți;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter și formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți
- Dezvoltarea comportamentelor de cooperare, prosociale, proactive (inițiativă)

DURATA planului de intervenție personalizat: OCTOMBRIE 2021-FEBRUARIE 2022

Data elaborării PIP: OCTOMBRIE 2021

Data revizuirii PIP: FEBRUARIE 2022

STRUCTURA PLANULUI DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT:

Nr .crt	Obiective operaționale	Conținutul activităților	Strategii de terapie și recuperare	Perioada de intervenție	Evaluare și aprecierea evoluției	
					Indicatori	Metode și instrumente de evaluare
1.	O1 stimularea capacității de integrare în colectiv	Cine sunt eu?	-jocuri de autocunoaștere; -activități plastice și practice; -lucrări colective; -observarea sălii de grupă, sală de mese; -vizită la cabinetul medical; - fise de lucru; -jocuri de masă în perechi(asocieri imagine – obiect)	Octombrie 2021 Noiembrie 2021	- acceptă să stea în clasă; -acceptă să stea pe scăunel sau la măsuțe; stabileștecontactul vizual cu cadrele didactice. -identifică 1-2 culori -sortează jucării după culoare, formă; -construiește după model;	observarea directă și sistemică a comportamentului; aprecieri verbale pozitive.
2.	O2 dezvoltarea abilităților de respectare a regulilor de grup	Cine sunt eu?” Învăț să fiu ordonat. ”Ola ne învăță regulile” ”Cum ne comportăm la activități?” ”Cum ne comportăm la masă?”	-povești terapeutice; -fișe de lucru; -afiș cu reguli; -exersarea deprinderilor de a se dezbrăca/îmbrăca singur	Octombrie 2021 Noiembrie 2021	-stă cel puțin 5 minute pe scăunel, așteaptă rândul la masă, la activități; - duce gunoiul la coș; -își recunoaște obiectele de îmbrăcăminte, Încălțăminte;	laude și aprecieri verbale

		"Acesta este dulapul Meu!"				
3.	O3 dezvoltarea abilităților de exprimare a emoțiilor	Detectivul emoțiilor; Cum mă simt astăzi? Cum se simt ceilalți?	Soft educațional filmulețe de identificare a emoțiilor, exprimare, contextualizare -fise de lucru cu emoțiile de bază. -Puzzle cu emoții interactiv. -Povești terapeutice	Noiembrie 2021 Februarie 2022	Pe platformă preșcolarul îndeplinește sarcinile de lucru, realizează puzzleul, răspunde tuturor cerințelor	Aprecieri pentru toate fișele lucrate.
4.	O4 dezvoltarea abilităților de cooperare	-Cum să fim prieteni? -Așa Da, Așa Nu! -Prietenul la nevoie se cunoaște.	Soft educațional; Fișe de lucru; Strategii de rezolvare a problemelor.	Noiembrie 2021 Februarie 2022	Pe platformă preșcolarul îndeplinește sarcinile de lucru; Desenează cel mai bun prieten.	Aprecieri pentru toate fișele postate și lucrate, încurajări, laude.

BIBLIOGRAFIE

Revista învățământului preșcolar 1-2/2008, Editura Coresi, București, 2008
www.didactic.ro

Noi alternative în recuperarea elevului CES

Prof. psihopedagog Poclitaru Narcisa Cătălina
 Centrul Școlar de Educație Incluzivă Sf. Andrei Gura Humorului

În scopul unei reușite depline a unei integrări eficiente a copiilor cu dizabilități/ cerințe educative speciale, în viața socială, este nevoie de parcurgerea în timp a mai multor etape distincte prin care se urmărește asigurarea condițiilor optime pentru ducerea la îndeplinire a planurilor specifice de recuperare.

Astfel, din punct de vedere a recuperării psihomotrice, pe lângă principalele activități de recuperare a tulburărilor de echilibru și coordonare, a întârzierilor în dezvoltarea motrică, a reprezentării schemei corporale, a tulburărilor de lateralitate sau de orientare, organizare și structurare spațială și temporală, cu diverse tehnici de abordare a problematicei și anume, cele de kinetoterapie, tehnici de stimulare senzorială și motrică, de coordonare și sincronizare, etc. aduc în prim plan Terapia concentrativă dar și DEM Therapy (Dezvoltare Emoțională prin

Mișcare și Dans) metode psihoterapeutice fizice, nonverbale, bazate pe psihologia profunzimii și psihoterapia psihodinamică.

Terapia mișcării concentrative, este activitatea ce se concentrează asupra corpului, a proceselor fizice și a mișcării. O persoană poate revitaliza calitatea experiențelor trăite și a amintirilor ce ar putea fi excluse în terapia prin vorbire. Această terapie a mișcării concentrative are ca obiectiv autocunoașterea, îmbunătățirea conștientizării corporale și recunoașterea corelațiilor psihosomatice.

Terapia mișcării concentrative pornește de la teoria conform căreia percepția este formată din senzații și experiențe, concentrându-se pe percepția corporală în momentul prezent. Prin mișcări concentrative individul reactualizează experiențe și amintiri din copilărie, acestea materializându-se în posturi, mișcări și comportament.

Principalele direcții de manifestare ale acestui tip de terapie sunt complementare activităților de kinetoterapie, de stimulare psihosenzorială și se poate desfășura cu succes în spații special amenajate precum săli de sport sau în sălile de stimulare polisenzoriale, având în vedere:

relația cu sine - cuprinde în special coordonarea posturală bazată pe reflexe, cu componentele sale spațiale, ritmice și energetice;

relația cu cei din jur - se realizează prin contactul tegumentelor, mimică, surâs, privire;

relația cu mediul înconjurător - contactul tegumentelor cu agenții fizici, manipularea obiectelor din jur, descoperirea spațiului apropiat și îndepărtat etc.

Terapia mișcării concentrative are efecte benefice în cadrul terapiei individuale și a terapiei de grup, pentru afecțiuni psihosomatice, tulburări narcisistice și de personalitate borderline, tulburări nevrotice, afecțiuni rezultate în urma dependențelor, intervenții în situații de criză, tulburări compulsive, traume, psihoze, anxietate morbidă, tulburări alimentare, depresii, boli cronice cu dureri, educația adulților.

Multe lucrări de cercetare și studii au susținut efectele pozitive ale terapiei cu mișcări de dans asupra persoanelor cu autism.

Terapia prin mișcare și dans și-a pus recent amprenta ca opțiune de tratament viabilă pentru persoanele cu autism. Terapia prin mișcare prin dans folosește mișcarea pentru a spori emoțiile, comportamentele și abilitățile motorii. Persoanele cu TSA (tulburare de spectru autist) sunt adesea lipsite sau nu sunt conștiente de mintea și corpul lor, motiv pentru care apar adesea și acele momente de autoviolență. DEM Therapy (Dezvoltare Emoțională prin Mișcare și Dans) ca formă de terapie desprinsă din Dance Movement Therapy folosește senzații corporale pentru a stimula și restabili legătura minte și corp, ceea ce la rândul său îi ajută să intre în armonie.

DEM Therapy (Dezvoltare Emoțională prin Mișcare și Dans) are multiple beneficii, terapia prin dans și mișcare coordonată poate ajuta persoanele cu autism în diferite moduri.

Avantajele terapiei DEM Therapy (Dezvoltare Emoțională prin Mișcare și Dans) sunt extrem de numeroase, dintre cele mai relevante amintim:

Îmbunătățește atenția și concentrarea.

Ajută persoanele cu autism să-și exprime emoțiile prin mișcare.

Ajută la creșterea interacțiunii lor sociale.

Poate ajuta să-și dezvolte abilități de comuni care, folosind imitarea mișcărilor repetitive în care se angajează persoana respectivă.

Ei învață diferite tipare de mișcări necesare activităților zilnice.

Sesiunile de grup sunt cele mai bune pentru a dezvolta abilități de comunicare și sociale.

Secvențele coregrafiate pot ajuta la îmbunătățirea abilităților de memorie și recapitulare.

Atingerea în timpul terapiei ajută la reducerea sensibilității la atingerea fizică și ajută la creșterea încrederii.

Imagine corporală îmbunătățită.

Ajută la dezvoltarea conștientizării corpului și promovează bunăstarea generală.

Diferitele planuri de mișcare în timpul terapiei ajută la stimularea abilităților de comunicare verbală.

Îi ajută să învețe prin oglindirea și dezvoltarea încrederii.

De asemenea, ajută la întărirea abilităților motorii fine.

Oferă o alternativă plăcută pentru persoanele cu TSA pentru a-și exersa/dezvolta abilitățile sociale, ceea ce îi ajută să înțeleagă în continuare emoțiile și sentimentele altor persoane și modul corect de interacțiune.

Ei învață să dezvolte empatia/compasiunea

În concluzie, prin intermediul terapiei mișcării, elevul devine actual și se poate stabili o corelație între experiențele unei persoane și povestea vieții sale. Astfel se unifică nivelul experiențelor cu cel verbal și vorbirea are rolul de a conceptualiza experiențele trăite și a le aduce la nivelul gândirii, asocierii, reflecției și comunicării. Terapia mișcării include a se mișca (funcțiile senzorio-motorii), a fi miscat (emoțiile) și a fi pe cale de a se misca (parcursarea pasilor în cadrul depășirii piedicilor externe sau interne, reale sau imaginate).

Deoarece copiii cu autism sunt diferiți, ei reacționează diferit la orice tip de terapie, terapeutul nu vă va cere să executați toate mișcărilor acasă cu copilul dar se poate să ceară să faceți câteva exerciții și activități simple acasă, dacă nu puteți atunci este recomandat să limitați terapia la sesiunile de terapie cu terapeutul DEM Therapy (Dezvoltare Emoțională prin Mișcare și Dans)

PLAN DE ELIMINARE ȘI TERAPIE A CONFLICTULUI

Profesor învățământ primar: Popescu Nina- Iuliana
Școala Gimnazială nr. 8 Constanța

Ființa umană trăiește într-un mediu social format din indivizi cu caractere, mentalități și opinii diferite, ceea ce generează în anumite condiții situații conflictuale.

Conflictele sunt dezacorduri în ceea ce privește aptitudinile, scopurile, amenințarea valorilor personale, lupta pentru putere, în plasarea responsabilității, proceduri metode, roluri etc. Într-o colectivitate umană trebuie să acceptăm conflictele ca fiind absolut normale, iar rezolvarea lor trebuie să fie un proces de grup, deoarece orice grup uman cuprinde membri cu personalități diferite, cu motivații diferite și cu un potențial de muncă și creație care variază în limite foarte largi.

Școala nu este doar locul unde elevii primesc informații, ci, de asemenea, cel mai important spațiu pentru socializarea tinerilor. Tot școala este locul unde elevii vor avea de-a face cel mai probabil cu conflicte.

Este adevărat că atât noi, cât și elevii noștri, suntem martorii și, uneori, chiar produsul manifestărilor prin care conflictele sunt soluționate impropriu și, în acest sens, se soldează cu repercursiuni asupra tuturor persoanelor implicate. Atunci când oamenii se gândesc la conflict cuvintele care le vin în minte sunt „ceartă”, „scandal”, chiar „violență”.

Cauzele conflictelor sunt foarte diverse : interpretarea diferită a realității; informațiile insuficiente prejudecăți, stereotipii, comunicarea defectuoasă, frustrările repetate, lipsa de încredere, toleranța scăzută, situațiile stresante, diferențele de temperament și de valori,

invadarea spațiului personal. Analiza cauzelor poate oferi atât modalități de prevenire a conflictelor, cât și soluții ale conflictelor deja existente. Se consideră ca fiind mai oportună prevenirea conflictelor decât căutarea unor soluții de aplanare a acestora. Experiența școlii în prevenirea și combaterea fenomenelor de violență este relativ limitată, stereotipă, bazată pe sancțiune și excludere și mai puțin pe prevenție. Pentru prevenirea conflictelor școlare se recomandă identificarea timpurie a elevilor cu potențial violent, implicarea activă și valorificarea intereselor și aptitudinilor acestora și evitarea centrării exclusiv pe sancțiune.

O parte din regulile generale ce pot fi practicate în cadrul **modalităților de rezolvare a conflictelor** ar putea fi:

- fiecare parte să aibă posibilitatea să își expună poziția și soluția;
- să se identifice interese și scopuri comune;
- să se evidențieze motivele care fac posibilă apropierea dintre părți;
- să se dea sugestii pentru rezolvarea neînțelegerii;
- să se adopte o soluție și să se aplice în mod progresiv, cu sancționarea celor ce o încalcă.

Tacticile de negociere a soluțiilor țin în mare parte de arbitrul conflictului. Un bun manager al conflictelor va ști să asculte fiecare parte implicată, ar trebui să aibă capacitatea de a empatiza și de a înțelege motivele fiecărei părți și va propune soluțiile optime, aceasta nu înainte de a-i pregăti la o conciliere pe cei aflați în tensiune. Totul ține de înțelegerea obiectivă, detașată și superioară a problemei care s-a ivit, a cauzelor acestora și de capacitatea arbitrului de mediere a conflictului. Bunul-simț, logica, calmul și respectul sunt prioritare într-un asemenea "joc" al caracterelor, care nu trebuie să degenereze în spectacol.

Pentru rezolvarea conflictelor se cunosc foarte multe strategii, dar în mediul școlar putem folosi una sau mai multe din următoarele:

- ascultarea părerilor celor implicați în conflict, apelând la empatie pentru a le înțelege;
- aflarea motivului real care a generat starea de tensiune;
- analiza obiectivă a celor expuse;
- găsirea unor puncte comune pozitive de la care să se plece în găsirea soluțiilor;
- discuții cu fiecare în parte;
- punerea unuia în situația celuilalt;
- se impune și discutarea conflictului la nivelul grupului, ca studiu de caz;
- participarea unei părți neutre pentru a media și a consilia pe cei în cauză;
- implicarea în discuții și a altor factori interesați (părinți, prieteni, consilier, etc.);
- cooptarea și antrenarea părților în conflict la realizarea unor proiecte comune;
- cererea de scuze în mod direct, dând și explicațiile necesare în fața clasei;
- analiza consecințelor pozitive și negative;
- dacă se impune, se poate recurge și la schimbarea grupului sau reconstruirea lui după alte criterii;
- în cazul unor abateri și devieri grave de comportament se face apel la diverși factori de specialitate (medici, juriști, psihologi, etc.);
- folosirea sistemului de sancțiuni și pedepse;
- raportarea ambelor părți la situații mult mai dificile, obstacole, amenințări;

În concluzie, prevenirea și aplanarea conflictelor în școală este o prioritate care impune măsuri concrete, în parteneriat, fiind implicați următorii factori: școli, servicii de protecție și asistență, poliția, biserica, mass-media, familia, societatea în ansamblul ei. Școala trebuie să pregătească viitorul adult astfel încât să poată preîntâmpina conflictele cu care se confruntă și să le evite atunci când e cazul sau cel puțin a le rezolva în cel mai bun mod, astfel

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

încât atât el, cât și cei implicați să nu fie stopați în acest proces de schimbare și de evoluție și, deci, de dezvoltare personală.

Planul meu de acțiune

➤ Scop: Cultivarea respectului și a responsabilității

ACȚIUNI	TERMEN
Mesajul EU	În fiecare oră
Ascultarea activă-joc de rol	Orele de lb. română
Exprimăți emoția creativ-prin desen, pictură, muzică, poezie, teatru	Orele de ed. Plastică, muzicală, lb.română

BIBLIOGRAFIE:

Lemeni, G., Miclea, M. -, Consiliere și orientare- ghid de educație pentru carieră, Editura ASCR, Cluj- Napoca, 2004;

Ținică, S. - Repere în abordarea copilului „dificil”, Editura Eikon, Cluj- Napoca, 2004.

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIALE PRIN ACTIVITĂȚI DE ART-TERAPIE STUDIU DE CAZ

**PROFESOR RAȚIU ANDREEA
PROFESOR PAVEL FLORICA ADRIANA
CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
ȘIMLEU SILVANIEI, JUDEȚ SĂLAJ**

Perioada copilăriei este dificilă în viața copiilor se produc însemnate schimbări atât pe plan social cât și afectiv. Emoțiile și sentimentele lui însoțesc manifestările acestuia, chiar dacă este vorba de joc, cântec, de activități instructiv-educative, de realizarea sarcinilor primite din partea adulților. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui sociale.

Educația socio-emoțională cuprinde toate activitățile de învățare prin care elevii pot să dobândească experiențe individuale de comportare, formându-și astfel competențe emoționale și sociale. Este vorba aici, de dobândirea abilităților emoționale, adică înțelegerea, exprimarea și reglarea emoțiilor și dobândirea abilităților sociale, precum inițierea și menținerea relațiilor și integrarea într-un grup.

La vârsta școlară, copiii au nevoie de noi, mai mult ca oricând, pentru a învăța cum să stabilească și să mențină relațiile cu ceilalți, cum să rezolve diferite situații sociale conflictuale, cum să-și trăiască sănătos emoțiile de tristețe, frică, teamă, furie fără să-i rănească pe cei din jur. Copiii învață de multe ori din ceea ce facem noi adulții, profesorii, părinți, observând și imitând comportamentele noastre, ceea ce ar trebui să ne responsabilizeze.

Studiile arată că elevii cu deprinderi sociale insuficient dezvoltate au probleme de învățare (performanțe scăzute, inadaptare la cerințele școlii), probleme comportamentale (agresivitate, abandon școlar, dificultăți de integrare într-un grup, respingerea celorlalți, izolarea), probleme emoționale (depresia, anxietatea) sau lipsa încrederii în forțele proprii.

Dificultățile elevilor în monitorizarea și interpretarea emoțiilor celorlalți reduc calitatea și frecvența performanțelor școlare, generând de asemenea tulburări de comportament, în cele din urmă, o inadaptare socială.

În acest sens, motivația care stă în spatele lucrării de față este de a facilita dezvoltarea abilităților sociale și emoționale în cazul elevilor cu dizabilități intelectuale din instituțiile incluzive prin implementarea unui program educativ bazat pe art terapie în scopul unei mai bune integrări la mediul școlar, social și familial.

O stimă de sine scăzută afectează și calitatea relațiilor interpersonale, având ca efect diminuarea abilităților de socializare. Astfel acestora li se oferă oportunitatea de a căpăta încredere în potențialul propriu prin exersarea abilităților și competențelor dobândite deja.

Scopul programului de terapie prin artă este acela de a influența elevii cu dizabilitate intelectuală încât să își dezvolte abilitățile sociale, să își asume responsabilități, să se comporte independent, să fie mândri de realizările lor, să își exprime atât emoțiile pozitive cât și pe cele negative, să ofere ajutor și sprijin celorlalți colegi, să-ți dezvolte abilitățile de comunicare și relaționare interpersonală, reducerea problemelor, adaptarea la realitățile cotidiene, rezultând astfel o adaptare la cerințele societății și a grupului.

O limită a studiului o poate constitui pandemia actuala, când viața socială a copiilor s-a redus considerabil, am fost puși în fața provocării de a răspunde nevoii copiilor de socializare, de a suplini într-o oarecare măsură cercul social al copiilor și am putut face acest lucru dacă am menținut calmul în special în situațiile conflictuale, dacă am arătat înțelegere, empatie și răbdare. Exprimarea liberă a fiecărui elev indiferent de vârstă, respectarea nevoilor tuturor, găsirea soluțiilor necesare pentru a-i mulțumi pe toți sporesc sentimentul de acceptare, socializare și siguranță în cadrul grupului.

Elaborarea și implementarea unui program educațional focalizat pe art-terapie în vederea dezvoltării socio-emoționale la elevii cu dizabilități intelectuale.

Scopul -Dezvoltarea capacității de realizarea unor materiale prin activitățile de art-terapie prin diferite metode pictură, modelaj, desen, dans, meloterapie, a mesajului unei reprezentații teatrale, de interpretarea unui rol, de cooperare în scopul punerii în scenă a unei scenete/piese de teatru.

În cadrul activităților de art-terapie am utilizat diferite metode didactice și tehnici art-terapeutice, încercând să evidențiez valențele formative ale artei.

Studiu de caz

A. Date personale:

Nume și prenume: Ș.C.

Data nașterii: 04.10.2005

Sex: masculin

Clasa: a III-a A

Școala: Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Șimleu Silvaniei

Unități școlare anterioare: elevul nu a frecventat grădinița, dar a fost înscris la Școala Primară din sat Gârcei, comuna Crișeni, promovând două clase, iar clasa a treia rămânând repetent

Naționalitate: română

B. Date familiale:

Elevul Ș.C. s-a născut în urma unei relații de concubinaj a numitei Ș.P cu L.T. acesta din urmă decedând acum 9 ani, familia fiind alcătuită din trei membri: mama Ș.P; doi copii. Ș.C și Ș.A. Locuința acestora era din pământ dintr-o cameră, nu aveau utilități. Singura sursă de venit o reprezintă alocațiile copiilor, copii fiind puși la cerșit, iar aceștia nu au mai frecventat

școala fiind declarați repetenți. DGASP Sălaj a fost sesizat iar copii au fost luați în regim de urgență și încadrați la CSS Șimleu, orientați cu Certificat de Orientare Școlară în învățământul special.

Mama a fost decăzută din drepturile părintești, fiind pasivă, neimplicată, dezangajată de creșterea celor doi frați, astfel obligarea mamei fiind să presteze ore în acțiuni și lucrări de interes local pe durata măsurii de protecție specială pentru copii, instanța dând eficiență principiului interesului superior copilului care are nevoie de un mediu familial în vederea creșterii, educării și dezvoltării armonioase. La data încadrării elevului Ș.C. în clasă reprezentanții centrului au realizat o evaluare inițială, evaluare prin care se constată că nivelul de cunoștințe ale copilului este foarte scăzut în raport cu vârsta pe care acesta o are.

C. Date medicale:

Conform adeverinței medicale anexate la dosar, la începutul clasei III, elevul este sănătos și apt pentru intrarea în colectivitate și prezintă o dezvoltare fizică normală, prezentând o tulburare hiperkinetică de conduită. Pe parcursul desfășurării studiului de caz, nu prezintă probleme de sănătate.

D. Date privind dezvoltarea

Limbajul și comunicarea prezintă un vocabular redus, exprimare greoaie, timp de reacție întârziat. Prezintă dispoziții afective negative în cea mai mare parte a timpului, este timid, plânge foarte repede, este grijuliu, lipsa încrederii în propriile forte, interacțiunea și stima de sine slab dezvoltată. Slab orientat temporal, slab dezvoltat psihomotoric, dezvoltare senzorial-perceptivă deficitară, dificultăți de concentrare, negativism, instabil comportamental. Are nevoie de sprijin pentru rezolvarea sarcinilor mai dificile. Finalizează sarcina, dar în ultima vreme preferă activitățile cu finalitate imediată. Are un stil de lucru organizat, sistematic. Are momente mai frecvente când este refractat la reguli și tinde să impună propriile reguli. Prezintă aptitudini pentru activități practice, artistico-plastice precum creativitatea în activitățile de muncă independente. Percepe difuz materialul de învățat, gândirea este concret-intuitivă, nivel de abstractizare scăzut, memorie lacunară, de scurtă durată, are multe lacune în cunoștințe.

E. Date pedagogice: în debutul școlarității, elevul Ș.C. prezintă:

- lipsa motivației și a interesului pentru activități;
- verbalizare redusă a reprezentărilor și acțiunilor;
- timiditate crescută
- stimă de sine scăzută
- ușoare devieri de comportament

F. Examinarea psihopedagogică:

- *Matricile Progressive Raven Color;*
- *Scală de identificare a emoțiilor de bază;*
- *Chestionarul privind gradul de sociabilitate;*
- *Scală pentru cooperare și interacțiune socială;*
- *Fișă de observație comportamentală;*
- *Testul sociometric;*

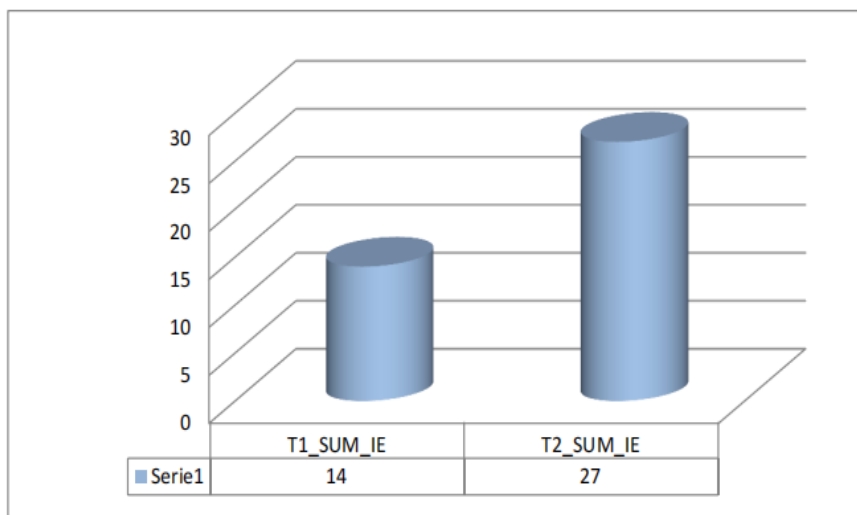
G. Date obținute în urma administrării testelor

1. La **Testul Matrici Progressive Color**, Ș.C. obține un IQ = 60, ceea ce indică o deficiență intelectuală ușoară. Primii itemi ai testului nu l-au pus în dificultate pe subiect. La modelele mai complexe, subiectul prelucrează cu dificultate sarcina de lucru. Răspunsurile sunt alese la întâmplare. Se constată că are o analiză perceptivă deficitară și dificultăți în înțelegerea relațiilor spațiale.

2. În **Scală de identificare a emoțiilor** de bază subiectul Ș.C. a evaluat cei 28 de itemi și a realizat atribuirii emoțiilor de bază (bucurie, tristețe, frică și furie) prezentate în diferite situații

sociale, prin diferite comportamente și pentru diferite expresii faciale. Rezultatele obținute la cele două testări, realizate înainte și după implementarea programului educațional focalizat pe art-terapie sunt prezentate în graficul de mai jos.

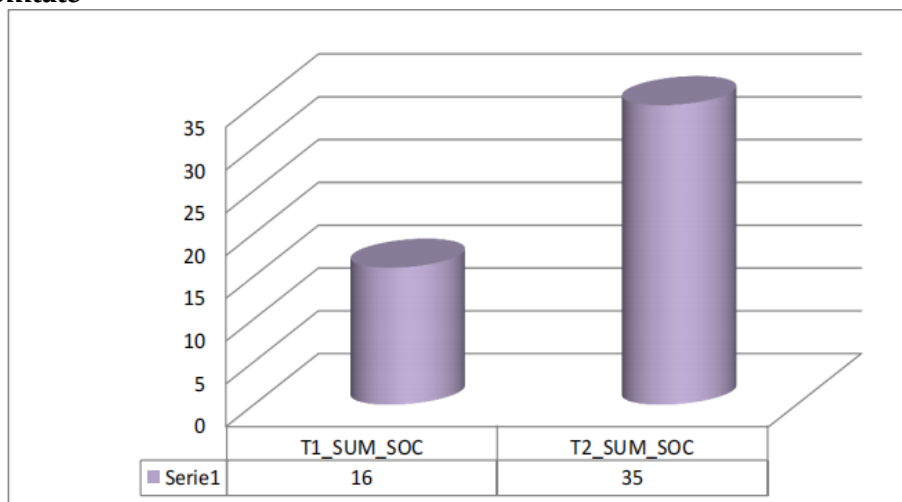
Graficul 1. Prezentarea comparativă a rezultatelor în cadrul scalei de identificare a emoțiilor

Prin compararea rezultatelor obținute de subiectul Ș.C. la cele două testări, putem observa în post-testare o îmbunătățire în identificarea emoțiilor spre deosebire de rezultatele obținute în pre-testare unde a înregistrat 12 erori, 7 dintre ele fiind la itemul ce reprezenta emoția –frică, punctaj maxim înregistrând la emoția – bucurie.

3. Prin aplicarea **chestionarului privind gradul de sociabilitate** subiectului Ș.C. s-a măsurat gradul de sociabilitate și totodată abilitatea de a accepta pe ceilalți.

Graficul 2. Prezentarea comparativă a rezultatelor în la chestionarului privind gradul de sociabilitate

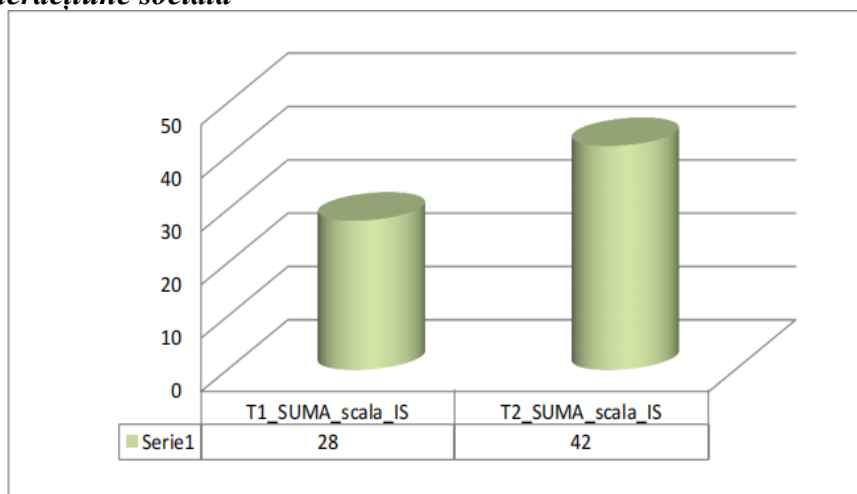

În urma analizării datelor obținute la chestionarul privind gradul de sociabilitate s-a constatat că, subiectul Ș.C. a obținut un punctaj mult mai ridicat în post-testare decât în pre-testare.

Acest rezultat reflectă faptul că, în urma aplicării programului educațional focalizat pe art-terapie, subiectul este mult mai sociabil și are disponibilități reale de a relaționa cu cei din jur, în pofida carențelor educaționale ale subiectului.

4. Prin aplicarea **scalei pentru cooperare și interacțiune socială** am urmărit măsurarea nivelului de cooperare și interacțiune socială a subiectului.

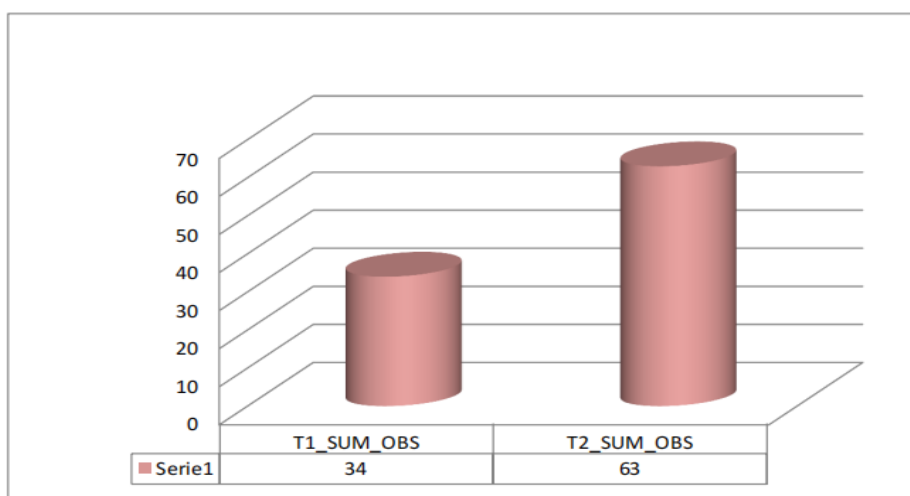
Graficul 3. Prezentarea comparativă a rezultatelor la scală pentru cooperare și interacțiune socială

În graficul de mai sus putem observa un punctaj mai ridicat obținut de Ș.C. în post-testare. Dacă în pre-testare subiectul s-a încadrat în categoria persoanelor care cooperează doar atunci când sunt solicitate, în post-testare Ș.C. a obținut 42 de puncte, de unde rezultă faptul că, în urma sesiunilor de art-terapie realizate și a rolurilor interpretate de subiect, acesta dobândește o bună capacitate de interacțiune socială și cooperare.

4. Prin realizarea **fișei de observație comportamentală**, cu cei 16 itemi s-a urmărit evaluarea nivelului de dezvoltare socio-emoțională a subiectului.

Graficul 4. Prezentarea comparativă a rezultatelor obținute la fișă de observație comportamentală

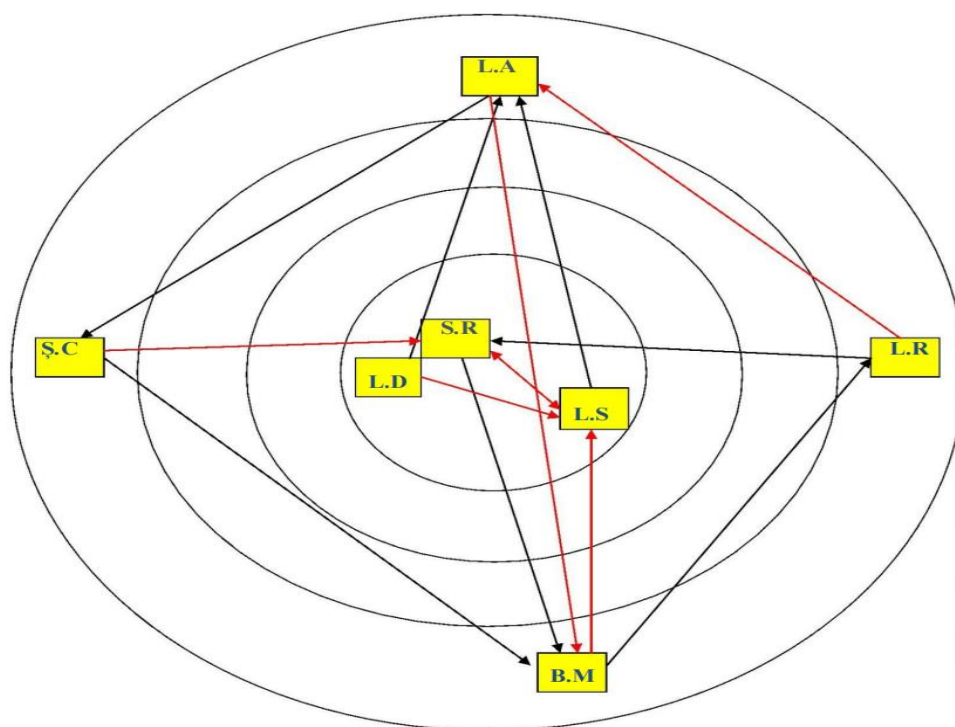
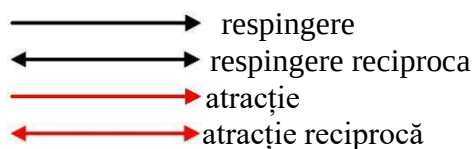

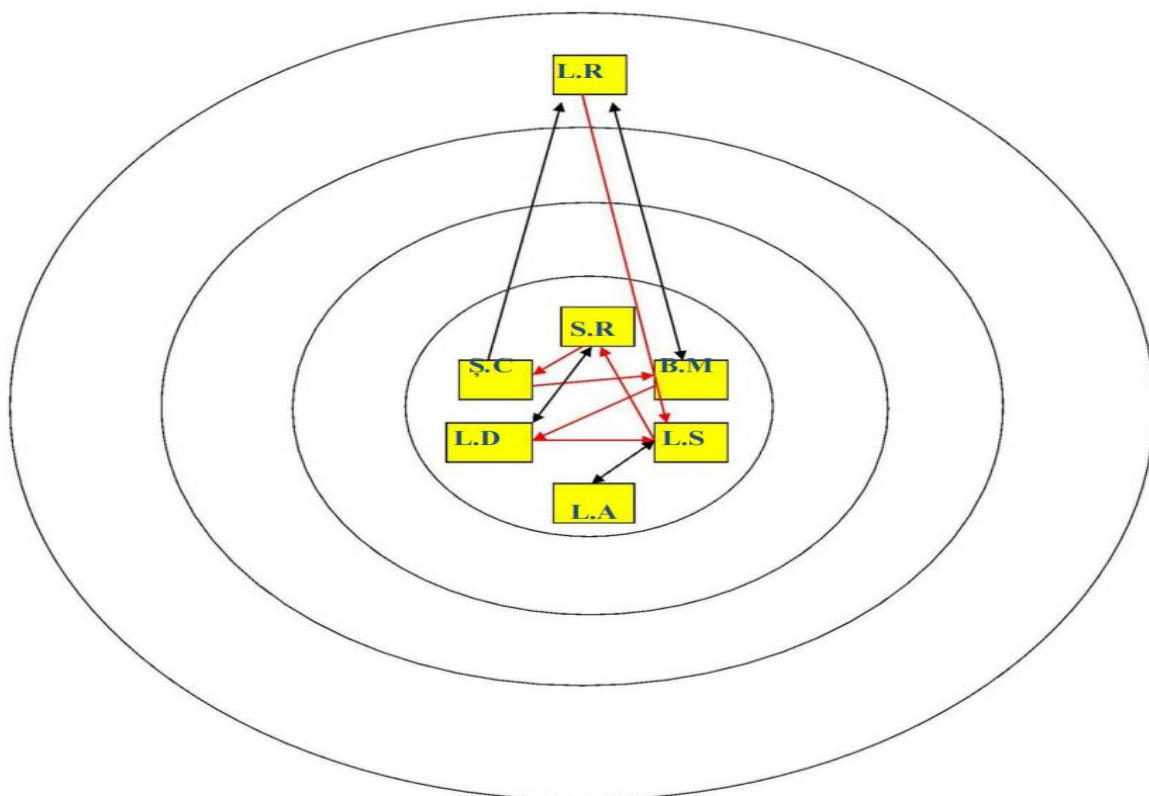
În urma analizării punctajelor obținute la fișa de observație comportamentală, prezentate în graficul 4 s-a constatat faptul că, subiectul Ș.C. a obținut un punctaj mult mai ridicat în post-testare decât în pre-testare, rezultând astfel o îmbunătățire a comportamentului în mediul școlar, fiind mult mai implicat în desfășurarea activităților, încurajându-i și pe ceilalți colegi spre a

avea o atitudine corespunzătoare față de activitățile desfășurate, a dobândit o atitudine pozitivă față de cadrele didactice și s-a putut observa o creștere semnificativă a încrederii în forțele proprii.

Rezultatele obținute în urma observării comportamentale a rezultat astfel o îmbunătățire a comportamentului în mediul școlar, fiind mult mai implicat în desfășurarea activităților, încurajându-i și pe ceilalți colegi spre a avea o atitudine corespunzătoare față de activitățile desfășurate, a dobândit o atitudine pozitivă față de cadrele didactice și s-a putut observa o creștere semnificativă a încrederii în forțele proprii.

Prezentarea unui plan de intervenție personalizat

Profesor psihopedagog Crina Rusu
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Numărul 1 Bistrița

PERIOADA: OCTOMBRIE 2022- DECEMBRIE 2022

Numele și prenumele beneficiarului: H.L.C.I

Clasa : a V-a B – D.M.S.

Data și locul nașterii: 27.06.2009

Domiciliul: Bistrita,

Școala/Instituția: Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1 Bistrița

Diagnostic: (rezultate ale evaluării complexe):

- Autism infantil
- Retard psihic cu tulburare de conduita
- ADHD
- Retard de limbaj expresiv si receptiv
- Tulburari neorganice de somn
- Bruxism diurn
- Enurezis mixt
- Tulburare de coordonare motorie

PRIORITATI PENTRU ANUL SCOLAR 2022/ 2023

DOMENII/ ARII DE INTERVENȚIE

Comunicare si limbaj (Abilități de comunicare)

- Limbajul receptiv, limbajul expresiv, răspunsul la comunicare, capacitatea de a urma instrucțiuni;

Psihomotricitate :

- Creșterea nivelului de dezvoltare și coordonare psiho- motrică, schema corporală, orientare și organizare spațio-temporală;

Cognitiv (Elemente de Matematica) :

- Numerația 0-20: asocierea cantitate – număr, mulțimi de obiecte, sortare după diferite criterii, algoritmi euristici elementari

Abilități socio – emoționale :

Identificarea emoțiilor de bază și manifestarea comportamentelor adaptative în context familial.

Deprinderi artistico – plastice:

Formarea și dezvoltarea unor deprinderi și tehnici de lucru specific artelor plastice

Exersarea simțului ritmic și mișcării corporale în diferite contexte, pe fond muzical.

STRUCTURA PROGRAMULUI DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT AN SCOLAR 2022 – 2023

COMPETENȚE/ ACTIVITĂȚI ÎNVĂȚARE	DE	METODE ȘI MIJLOACE DE REALIZARE	CRITERII MINIMALE DE APRECIERE DE PROGRESELOR	METODE ȘI INSTRUMENTE DE EVALUARE
1. Identificarea și discriminarea sunetelor dintr-un cuvânt -Exerciții de dezvoltare a aparatului fono – articulador -Exerciții- joc de imitare a unor onomatopee - exerciții de pronunțare corectă a sunetelor, silabelor și cuvintelor simple Exerciții de identificare a sunetului de la începutul cuvântului Exerciții –joc de despartire a cuvintelor în silabe 2. Citirea și scrierea literelor de tipar și a cuvintelor simple Exerciții de unire a punctelor ce compun o literă		Exercițiul Explicația Conversația Demonstrația Analiza fonematică Imitația Jocul Observația <i>Jucării</i> <i>Instrumente de scris</i> <i>Obiecte recompensă</i> Exercițiul Demonstrația Observația Conversația	-Desparte corect în silabe 5 din 7 cuvinte mono/ bisilabice - Imită corect 8 din 10 onomatopee -Pronunță corect 10 din 20 sunete/ silabe/ cuvinte simple -Identifică sunetul inițial la 5 din 8 cuvinte Desparte corect 7 din 10 cuvinte -Uneste corect punctele la 5 din 7 litere -scrie corect 6 din 10 cuvinte simple, cu diferite instrumente de scris	Observarea sistematică Chestionarea orală Observarea sistematică Chestionarea orală

Exerciții de scriere a unor cuvinte simple, folosind diverse instrumente de scris Exercitii de modelare din plastilina a contururilor literelor mari de tipar Exercitii de citire a literelor, silabelor si cuvintelor monosilabice Exercitii de unire a silabelor in cuvinte simple Exercitii de asociere cuvânt/ imagine	Imitația	/ Modelează conturul literelor mari de tipar Citeste corect 6 din 10 litere/ silabe	Observarea sistematică
	Exercițiul	-Asociază corect 5 din 8 imagine/ cuvânt	Chestionarea orală
-Exercitii de transcriere si scriere după dictare a literelor, silabelor, cuvintelor monosilabice 3. Participarea la dialoguri scurte, dirijate, în situații de comunicare uzuale: -Exersarea unor formule de salut -Exerciții de formulare de răspunsuri	Explicația Conversația Demonstrația	-Transcrie sau scrie după dictare 4 din 8 cuvinte monosilabice, silabe, litere	Observarea sistematică Chestionarea orală
	Imitația		
-Jocuri de rol în context familiar: La medic/ La magazin 4. Numerele naturale în concentrul 0 -20 -Exercitii de identificare si numire a numărului în concentrul 0-20 - Exercitii de completare a sirului numeric crescător/ descrescator/ lacunar - Exercitii de punere în corespondență a cifrei cu cantitatea de obiecte - Exerciții de operare în concentrul 0-20 : asociere cantitate/ număr, scrierea cifrelor, corespondența, compunere/ calcule matematice	Jocul Observația	-Folosește corect în comunicare 3 din 5 forme de salut	Observarea sistematică Chestionarea orală
	<i>Jetoane</i> <i>Instrumente de scris</i> <i>Obiecte recompensă</i> <i>Cifre</i>	Răspunde în propoziții scurte la 2 din 5 întrebări -Întreabă și răspunde corect la 3 din 6 situații	Observarea sistematică
	Exercițiul <i>Imagini</i> <i>Poze</i> <i>Jucării</i> <i>Obiecte</i>	-Identifica corect 15 din 20 numere	Chestionarea orală
	Exercițiul	- Completează sirurile numerice cu maximum de 3 erori	Observarea sistematică
	Explicația Conversația Demonstrația	-Realizează corect 5 din 7 corespondențe	
	Imitația <i>filmulete</i>	-Asociază corect cantitate/ număr, 6 din 10	
	Exercițiul	- Scrie corect cifrele în concentrul 0-20	
	Explicația	-Ordonează șirul numeric crescător/ descrescator în concentrul 0-20	
	Conversația		
	Demonstrația	-Identifică corect 5 din 8 emoții de bază	
	Imitația	-Identifică 4 din 6 emoții, de pe	
	Instrumente de scris	pictograme	

-Exercitii de numarare, ordonare a numerelor in centrul 0-20 5. Identificarea emoțiilor de bază (proprii și a celorlalți) - Exerciții de identificare a simbolurilor asociate emoțiilor Exerciții de identificare a stărilor emoționale, pe baza imaginilor. : bucurie/ tristete/ furie -Jocuri de diferentiere a emotiilor : Gaseste intrusul ! Jocuri –mima Asocierea emotiei cu contextul potrivit -Exercitii –joc de exprimare a emotiilor prin culoare 6. Formarea și dezvoltarea unor deprinderi și tehnici de lucru specific artelor plastice Exersarea simțului ritmic și mișcării corporale în diferite contexte, pe fond muzical. Joc de recunoastere a glasului unor animale, pasari. -Joc de diferentiere a zgomotelor produse in natura, de cele produse de om. Joc: “ Ghiceste ce se aude!”/ -Exercitii de respiratie si gimnastica respiratorie: “ mirositul florii/ stingerea lumanarii/ umflarea balonuli”” sulfa fulgul” -Exercitii de dictie pe anumite silabe: mi/mu; bi/bum,etc. -Jocuri de ascultare/ identificare a unor sunete emise de obiecte familiar -Miscari ritmice si corporale bazate pe imitatie	Obiecte Exercițiul Imitația Explicația Imitația Conversația Demonstrația	-Gaseste 2 din 5 intrusi -Mimeaza corect 2 din 4 emotii de baza -Ascoiaza emotia corect la 3 din 5 situatii - Atribue culorile potrivite la 3 din 5 emotii Execută 4 mișcări corporale de bază din 7, -Diferențiază zgomotele produse de om, față de cele din natură; 3 din 5 -Recunoaște glasurile a 7 animale din 10 – Execută 3 din 4 mișcări de respirație - Execută mișcările de dicție pe silabe; 4 din 6 - Bate corect 2 din 5 mișcări pe ritm -Execută 3 din 6 mișcări sugerate de textul cântecului -Realizează compoziții plastice folosind tehnicile de lucru, cu suport și sprijin	

- Exerciții simple ritmice după un model dat (batut ritmic din palme, pe banca, mers ritmic, bataie pe picior) - Miscări sugerate de textul cântecului - Exerciții de realizare a unor compoziții folosind diferitele tehnici de lucru: dactilo – pictura/ amprentare/ stampilare/ stropire/ tamponare/ mototolire/ modelaj, colaj			

EVALUAREA PERIODICĂ:

Competențe dobândite, dificultăți întâmpinate, metode cu impact ridicat: pozitiv și negativ

Revizuirea programului de intervenție educațional-terapeutică (în funcție de rezultatele evaluărilor periodice)

Rolul și modul de implicare a părinților în program:

Mama va ține legătura cu echipa de specialiști care lucrează cu copilul și îi va informa despre schimbările de rutină, dacă acestea apar, pentru armonizarea demersului didactic, în sensul eliminării stresului determinat de aceste schimbări asupra copilului.

Evaluarea continuă a progreselor se realizează prin notarea fiecărui răspuns al copilului și a fiecărei schimbări de comportament., iar reevaluarea periodică este esențială pentru stabilirea de noi obiective în conformitate cu evoluția copilului și cu nevoile sale de dezvoltare.

INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE ÎN GRĂDINIȚE

PROF. ÎNV. PREȘC. : IULIANA SCARLAT, G.P.P. NR. 3 , SLATINA

Este recunoscut faptul că integrarea/adaptarea copiilor cu cerințe educative speciale pune o serie de probleme specifice educatorului și, în general, factorilor educaționali implicați la diferite niveluri. Consecințele negative asupra dezvoltării și adaptării persoanei, ale unei abordări educaționale inadecvate cerințelor individuale, sunt semnalate de observațiile curente și de cercetările din domeniul educației. În acest context, prevenția dificultăților de integrare/adaptare a acestei categorii de copii reprezintă o necesitate.

Abordarea educației din perspectiva procesului adaptativ-integrator subliniază necesitatea analizei și proiectării programelor educaționale în raport cu specificitatea și individualitatea copilului. Această cerință este și mai evidentă în cazul copiilor cu cerințe

educative speciale (deficiență mintală, deficiențe senzoriale, deficiențe fizice, deficiențe de limbaj). Integrarea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale este influențată de promovarea principiului normalizării ca o nouă politică social-educatională a persoanelor cu handicap, în încercarea de a oferi acestora condiții de viață egale cu ale celorlalți copii.

Aplicarea principiului integrării a însemnat o schimbare de paradigmă în evaluarea și intervenția educațională, subliniind necesitatea intervenției în echipă pluridisciplinară, punându-se accent pe componentele psihopedagogice și sociologice în realizarea integrării. Educația integrată vizează: suportul copilului pentru a face față cerințelor școlare și sociale; la copii cu deficiențe se urmărește dezvoltarea unor capacități fizice și psihice care să-i apropie cât mai mult de copii fără deficiențe; modificări la nivelul mediului pentru prevenirea excluderii/marginalizării sau pentru a răspunde aptitudinilor excepționale, în cazul copiilor supradotați, scopul propus este acela al valorizării tuturor copiilor, adaptând educația la diversitatea cerințelor și la particularitățile de învățare-dezvoltare ale fiecăruia; mediul școlar este considerat simultan ca mediu de instruire și educare dar și ca formă de integrare socială.

Educația integrată ține cont de nevoile specifice ale copilor cu cerințe educaționale speciale și are drept scop valorificarea maximă a potențialului intelectual și aptitudinal. Ea reprezintă o abordare complementară educațională ce se referă la utilizarea unor tehnici, metode, atitudini adecvate cerințelor speciale și prezintă o serie de avantaje: evitarea stigmatizării, a discriminării dar și crearea de ocazii pentru copiii fără probleme, ca ei să cunoască și să înțeleagă persoanele cu deficiențe. Obiectivul principal îl constituie asigurarea adaptării, a integrării optime în sistemul școlar de masă și, ulterior, în mediul socio-profesional.

Promovarea educației integrate se desfășoară în etape astfel:

1. sensibilitatea, familiarizarea factorilor implicați prin intermediul unor acțiuni de informare pentru a modifica mentalitatea, acțiuni de identificare, evaluare și valorificare a resurselor umane;
2. selecția, pregătirea și antrenarea cadrelor didactice în acord cu perspectiva educației integrate;
3. decizia asupra acceptării și aplicării educației integrate și reorganizarea structurilor școlare funcționale;
4. aplicarea modelului educației integrate în acord cu obiectivele și respectând principiile ei;
5. evaluări periodice ale procesului și eventuale reajustări.

Trecerea de la educația tradițională la cea integrată a copiilor cu CES nu este deloc ușoară ținând cont de caracterul opus al celor două tipuri de educație. Această trecere necesită măsuri speciale și acțiuni de sensibilizare și familiarizare a părinților, cadrelor didactice, personalului administrativ.

Nevoia de cunoaștere și evaluare a copilului cu tulburări de dezvoltare rezultă, pe de o parte din diferențierea copilului cu astfel de tulburări de copilul normal și încadrarea acestuia în programe speciale de stimulare a potențialului psihic restant, iar pe de altă parte, din adaptarea unor strategii eficiente pentru încadrarea copilului în procesul instructiv-educativ adaptat la posibilitățile acestuia, și pregătirea pentru viață. Există o serie de diferențe psihofizice nu numai între copiii normali, dar mai ales între aceștia și cei cu tulburări de dezvoltare. Pentru aceștia din urmă, se impune o organizare ierarhizată și diferențiată a educației care trebuie să se subordoneze scopului general valabil al demersului colectiv-recuperativ și integrativ școlar-social.

Având în vedere toate acestea, se impune o intervenție educațională calificată pentru recuperarea și educarea lor. Dar pentru a adopta o intervenție cât mai eficientă este necesar să cunoaștem și să evaluăm copilul și potențialul pe care acesta îl are. Ținând cont de faptul că atât copilul normal cât și cel cu cerințe educative speciale are drepturi egale la educație, este

necesară identificarea, valorificarea și stimularea tuturor capacităților și disponibilităților cognitive, psiho-motorii, afectiv-relaționale și social adaptive existente la fiecare copil cu probleme speciale.

Într-o strategie a reformei în domeniul învățământului special, o direcție semnificativă o constituie asigurarea deschiderii acestui subsistem spre învățământul special; acest lucru înseamnă transpunerea unor necesități obiective ale copiilor cu cerințe educative speciale de a accede cât mai puțin abruptă la viața comunitară. Odată acceptată o asemenea perspectivă, un prim pas îl constituie realizarea cadrului legislativ, care să permită asigurarea și funcționarea formulei integrării ca alternativă la învățământul desfășurat în rețeaua școlilor speciale. Problemele instructiv-educative din casele de copii preșcolari sunt substanțial diferite de cele ale învățământului preșcolar cu copii proveniți din familie, determinate fiind, atât obiectivele urmărite în plan educațional, cât și de materialul uman cu care se lucrează. Supravegherea permanentă, atentă și afectivă, sprijinul, îndrumarea și stimularea permanentă a dezvoltării normale a copiilor din casele de copii, care nu beneficiază de căldura unui cămin familial și de grija părintească, presupun mai mult decât îndeplinirea unor sarcini didactice, presupun o muncă dificilă și de durată, adeseori fără elemente spectaculoase, de care depinde în mare măsură, reușita în viață a acestei categorii de minori. Tocmai de aceea, organizarea vieții copiilor în instituție trebuie să se apropie mai mult de viața de familie decât de regimul unui cămin-internat.

Astfel se consideră a fi normali acei copii care prezintă o dezvoltare medie, sub raportul unui grup de însușiri (fizice, senzoriale, intelectuale, caracteriale) și care manifestă capacități de adaptare într-un anumit grad la condițiile mediului înconjurător. Desigur sunt abateri de la aceasta ce trebuie privite cu o anumită toleranță și care se pot manifesta în plan psihologic sau comportamental. În cazul acesta apar dizabilități în dezvoltare și în adaptare ce pot fi cuprinse sub denumirea de tulburări de dezvoltare. Tulburările de dezvoltare determină trăsături specifice, concretizate în fragilitatea personalității, fragilitatea și labilitatea conduitelor verbale și comportamentale, inerția și rigiditatea în evoluția psihică, discontinuitatea în dezvoltarea psiho-fizică, randamentul redus în efectuarea unor operații intelectuale motrice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dorina Loghin, art. în *Revista Învățământului Preșcolar*, nr. 3-4/2004;
2. *Integrarea Școlară a Copilului în Dificultate*, Ed. Phare, 2002.
3. *Psihopedagogia copilului*, nr. 3/2004, Ed. Reprograph;
4. *Revista învățământului preșcolar*, nr. 3-4/1995, 1-2/1998, 3-4/1997

Kinetoterapia și activitățile sportive- căi de ameliorare a evoluției fizice și comportamentale a copilului deficient psihic

Drd. Kt. Strugariu Cezar Vasile

Delimitări conceptuale

Deși poate părea un termen pretențios și uneori greu de pronunțat, kinetoterapia este un termen ce provine din limba greacă și înseamnă terapia prin mișcare. Este una din procedurile utilizate în recuperarea medicală în scop profilactic sau terapeutic și folosește exercițiul fizic într-un ansamblu de metode și tehnici aplicate individual în funcție de diagnostic, de particularitățile pacientului și deficitul funcțional al acestuia

Kinetoterapia și activitățile sportive își găsesc largi indicații de aplicare în toate compartimentele reabilitării, fiind indispensabilă recuperării medicale, readaptării psihice, reeducării profesionale și readaptării sociale.

Pentru a avea rezultatele dorite, kinetoterapia trebuie instituită precoce, individualizată și adaptată la forma clinică și stadiul evolutiv al fiecărui pacient în parte.

În pediatrie, kinetoterapia se alocă unei game largi de afecțiuni:

- deviații ale coloanei, platfus, genu-valg, genu-var, luxații congenitale de sold;
- rahitism, obezitate, afecțiuni metabolice
- afecțiuni neurologice: encefalopatii infantile sechelare sub toate formele sale de diplegie, tetrapareză, cvadriplegie;
- boli genetice;

autism.

Kinetoterapia în deficiențele psihice

- Una din cele mai importante și dificile probleme ale kinetoterapiei cu privire la bolnavii psihici este de a determina la aceștia un impuls spre o activitate folositoare, de a-l menține și dezvolta până la limita devenirii utile.
- Boala psihică pune în discuție, cu precadere un grad de **incapacități fizice**, și incapacitatea autoconducerii privind integrarea utilă în mediul social și în procesul muncii.
- Includerea deficiențelor psihice în procesul kinetoterapeutic și al activităților sportive **normalizează relațiile dintre bolnavi, stimulează pe cei inactivi, împiedică dezvoltarea stării agresive sau de vegetație pasivă**, duce la coordonarea, cât de cât, a gesturilor, reflexelor, vorbirii, echilibrează afectivitatea, stimulează memoria și voința. Se urmărește formarea la deficienții psihici a unor abilități psihice în limita capacităților sale funcționale restante și o proporțională ameliorare a stării de sănătate.

Scopurile activităților sportive și al kinetoterapiei în ameliorarea copilului deficient psihic

Scopul principal al kinetoterapiei și a activităților sportive este acumularea de către copilul deficient psihic a unor conduite motrice corecte și reeducarea anumitor deprinderi habituale ;

Alt scop îl reprezintă o cât mai bună integrare socială a deficientului psihic.

Caracterul colectiv al activităților sportive permite:

- confruntarea rezultatelor individuale între bolnavi;
- cultivă sentimente și comportamente de reintegrare socială;
- determină aprecierea celor ce se disting în ședințele de kinetoterapie, acestea având un caracter stimulator.

Sistemul mijloacelor de intervenție în afecțiunile psihice infantile

Principalele mijloace de intervenție ale kinetoterapiei și activitatilor sportive în afecțiunile psihice infantile sunt educarea și reeducarea psihomotrică

Componentele de bază ale psihomotricității sunt:

1. Conduitele motrice de bază

Aceste conduite sunt mai mult sau mai puțin controlate cortical, ele fiind strâns legate de reflexele necondiționate.

În aceasta categorie sunt incluse:

- Coordonarea oculo-motorie (senzorio-motrică)
- Echilibru static și dinamic
- Coordonarea mișcărilor

2. Conduitele neuromotrice

În cadrul acestora, mișcarea este studiată în etapa de realizare, respectiv de la stimularea neuronului piramidal cortico-motor până la contracția musculară, ce determină deplasarea segmentelor corporale. Aici sunt incluse :

- Tonusul muscular care poate fi definit drept starea de semicontrație în care se găsește un mușchi în repaus.
- Senzații proprioceptive (sensibilitatea profundă) au rolul de a aduce informații de la nivelul mușchilor, tendoanelor și articulațiilor.

3. Structuri și conduite perceptive-motrice

Aceste structuri se dezvoltă și se perfecționează prin educație, fiind în stransă corelație cu dezvoltarea inteligenței.

- Schema corporală este imaginea pe care fiecare persoană o are despre propriul corp. Este o imagine complexă, ce permite aprecierea relației existente între segmentele corporale și a raporturilor corpului cu mediul înconjurător.
- Lateralitatea reprezintă asimetria funcțională ceea ce implică folosirea cu precădere a unui ochi, membru superior și inferior.
- Organizarea spațio-temporală

Spațiul și timpul sunt noțiuni abstracte, ce se construiesc pornind de la percepția corporală. Formarea acestei structuri se realizează începând de la experiențele trăite de copil.

Particularitățile lecției de reeducare psihomotrică

■ Stabilirea obiectivelor;

Acestea trebuie să fie selecționate în funcție de nevoile copilului și să corespundă potențialului copilului, fiind puse în evidență prin intermediul bilanțului motric, perceptiv-motric.

■ Conținutul lecției;

Acesta este stabilit în funcție de nevoile copilului, raportate la deficiențele psihomotrice pe care le prezintă, precum și condițiile de lucru oferite de baza materială aflată la dispoziție.

■ Elaborarea strategiilor de lucru;

Strategiile de lucru depind în mare măsură de următorii parametri operaționali: specificul activității, particularitățile comportamentale ale copilului și personalitatea terapeutului

■ Conturarea modalităților de evaluare;

Evaluarea se constituie din acțiunea terapeutului de a aprecia și verifica modul în care copilul face progrese pe drumul de la diagnostic la ameliorarea tulburărilor și dificultăților psihomotrice, fiind efectuată prin: bilanț motric și psihomotric, bilanț mental și controlul medical.

Optimizarea lecției

Optimizarea lecției este considerată atunci când resursele, strategiile didactice și de evaluare se corelează și se conditionează reciproc. Sensul orientării optimizării vizează două aspecte:

- Maniera în care terapeutul concepe și conduce lecția;
- Dobândirea de către copil a capacității de înțelegere, reținere și efectuare a exercițiilor corective.

Plan de lecție

Copil cu: D.M.M / Perioada: 1 lună

Conținutul de bază	Metodologii și sisteme de mijloace ajutătoare
A) Percepția și controlul corpului: ▪ Arată unde este brațul– lasă-l jos. ▪ Arată piciorul– lasă-l jos. ▪ Unde sunt capul și gâtul- Bravo! ▪ Știi să respiri?- Bravo!	Kinetoterapeutul sta în fața copilului și urmărește mișcările efectuate de copil. La respirație se insistă pe etapele respirației corecte.
B) Educația posturală: ▪ Mergi în fața oglinzii. Pe cine vezi în oglindă? În ce poziție stai? În picioare.... Bravo.... ▪ Așează-te pe banca. Așează-te pe parchet ▪ Te ridici și mergi în fața oglinzii. Ridică un picior... Bravo...	Se utilizează banca de gimnastică și oglinda.
C) Organizarea spațială ▪ Știi să mergi? Să vad cât de frumos știi să mergi... ▪ Să mergem până la oglindă! Privește cum mergi! Ai grija la barbie să fie ridicată.... ▪ Mergi în jurul sălii! Mergi corect....	La mers, terapeutul urmărește modul în care coordonează brațele cu picioarele, poziția trunchiului, cu accent pe poziția capului.
D) Coordonarea senzorio-motrică ▪ Mergi pe vf. picioarelor. Să nu se audă când pașesti. ▪ Stai jos, pe spate culcat. Închide ochii. Nu te mai miști deloc până număr la cinci..... Bine!!! Te poți ridica în picioare...	Se insistă asupra imobilismului, pentru a obișnui copilul cu controlul propriului corp. Treptat se mărește starea de nemișcare.
E) Coordonarea oculo-manuală Copilul plasat în fața oglinzii ▪ Ține mingea asta... Cum este? Ușoară sau grea? ▪ Plimbă mingea dintr-o mână în alta.... ▪ Aruncă mingea spre mine. Te plimbi prin sală ▪ Te oprești. Acum prinde mingea..... Bine... ▪ Arunca mingea în sus și prinde-o	Se prezintă copilului modul în care trebuie să țină palmele pentru a reuși să prindă mai ușor. Treptat se va trece la mingi mai mari dar de o greutate mică pentru a se obișnui cu manevrarea mingilor mari.

Concluzii

Terapeutul, pentru a forma și consolida deprinderile motrice habituale utilizează următoarele trepte metodice:

- Sistematizează deprinderile, în funcție de utilitatea lor imediată;
- Prezentarea verbală a structurii acțiunii respective;
- Demonstrarea modului cum trebuie executată acțiunea;
- Reprezentarea ideomotorie a deprinderii ce urmează a fi exersată, însoțită de verbalizarea de către copil a acțiunii pe care o execută;
- Evidențierea momentelor mai dificile pe care copilul le întâmpină în executarea acțiunii și stabilirea posibilităților de a fi depășite;
- Dezvoltarea capacității de autoapreciere a modului în care este executată deprinderea respectivă.

Bibliografie

- 1. Asociația Casa Faenza- Centrul Comunitar pentru Copii Autiști, Manual de bune practici utilizat în abilitarea copiilor cu tulburări de spectru autist, Ed. Solness, Timișoara 2009;
- 2. C. Albu, A. Albu, T.L. Vlad, I. Iacob, Psihomotricitatea: metodologia educării și reeducării psihomotrice, Ed. Institutul European, Iași 2006;
- 3. C. Păunescu, I. Mușu, Recuperarea metodică- pedagogică a copilului handicapat mintal, Ed. Medicală, București 1990;
- 4. G. Petruț-Barbu, Copilul și motricitatea: program de educare neuromotorie, Ed Nomina, Pitești 2012.

Program educațional individual (PIP) – domeniul comportamental

Prof. Teodorovici Cristina, CSEI Suceava

C.S.E.I. SUCEAVA

AN ȘCOLAR 2022-2023, Prof. Teodorovici Cristina

Numele elevei C.M.

Data nașterii 12.12.2005, loc. Scheia, jud. Suceava, A.D.H.D., Q.I. = 47, D.M. II.

Informații educaționale

Comportament cognitiv:

- transcrie în mare parte corect, atenția instabilă îngreunează învățarea;
- când se confruntă cu o sarcină de învățare dificilă abandonează;
- vocabular sărac, posibilități de exprimare reduse, tulburări semantice accentuate;
- realizează deprinderile de numerație în centrul 0 – 20;
- realizează parțial în plan concret adunări și scăderi cu suport intuitiv în activitățile dirijate cu profesorul ;
- cunoaște bine monedele și bancnotele, știe prețurile produselor care îl interesează (unele produse alimentare, jucării);

Comportament psihomotoric și autonomie personală

- nu prezintă tulburări de orientare, organizare și structurare spatio-temporală;
- deprinderi de igienă dezvoltate ;
- fuziunea dintre autonomia personală și socială e satisfăcător dezvoltată;

Relațiile sociale

Are atitudini de relaționare pozitivă în grupuri datorită dorinței de a se afirma. Prezintă posibilități pentru dezvoltarea deprinderilor de autoservire și a capacităților de autonomie socială și personală.

Manifestă dorința mai mare de a se integra în alte grupuri și colective de copii, diferite de cel al clasei din care face parte.

Obiectivele planului de intervenție personalizat sem.I,an școlar 2022-2023

Obiectiv general:realizarea integrării socio–școlare;

- restructurarea imaginii de sine și formarea unei imagini de sine realiste,obiective ;
- formarea autocontrolului și a capacității de autoevaluare obiectivă a comportamentului ;
- echilibrarea psiho – afectivă;
- restructurarea sistemului propriu de valori;

Formarea comportamentelor de adaptare

Comportament responsabil:

- asumarea responsabilității pentru propriul comportament
- conduita tolerantă
- comportament de acceptare a normelor
- comportament verbal civilizat

Program activități pentru derulare obiective:

Consiliere individuală

- a) Consiliere centrată pe realitate – prof. D. M. (luni 10.15- 11.00)
- b) Consiliere și orientare, prof. Teodorovici Cristina(luni 8.00-8.45)
- c) Consiliere medicală și educație sanitară, dr. P.L.(miercuri ora 10.15-11)
- d) Consiliere moral - creștină, prof.A.E,(marți, orele 9,45-10.30)
prof. preot C.C.,(duminică, slujba religioasă)

Terapie ocupațională

Prof. C.C., Prof. H.E.;

Terapie prin mișcare și jocuri sportive

Prof. S. M.– (marți 12.15 – 13.00)

Terapie bazată pe expresia verbală

Prof.R.L. -biblioteca școlară, Teatru improvizație –(cerc: miercuri 13.00- 14.00)

În cadrul acestui cerc cu roluri, fiecare copil trebuie să urmeze anumite sarcini. Eleva are rol de ilustrator, desenează portretele personajelor principale, redă locații, acțiuni asupra cărora pot discuta ceilalți colegi.

Metode cu impact negativ:

- **Pedeapsa, reacționează violent și dezorganizează comportamentul**
- **Moralizarea, îl irită și-l demobilizează**
- **Impunerea argumentelor – nu aderă**

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Evaluare intermediară (interviul, chestionarul, psihodrama și sociodrama).

În primele trei săptămâni a frecventat toate activitățile prevăzute de programul complex.

Reușita parțială: 26 februarie 2022

- Se exprimă civilizat față de persoanele simpatizate
- Dorește să devină cooperantă
- Prezintă interes pentru activitățile din cabinetul de informatică, sala de sport

Participarea familiei

Asistentul maternal al elevei C.M. va primi sarcini precise privind modalitatea de comunicare.

Recomandarea propunătorului:

- Întâlnirea tuturor celor implicați va avea loc o dată pe lună la C.S.E.I. Suceava.
- Evaluarea și revizuirea planului educațional de intervenție se va realiza după maxim 6 luni;
- Accentul se va pune pe reactualizarea resurselor deja existente sau descoperirea altora noi.
- Se vor acorda premii în domeniile pentru care aceasta prezintă interes

Continuarea proiectului în semestrul următor an școlar 2022-2023- Semestrul al II- lea

Se vor realiza intervenții pentru probleme de externalizare și intervenții pentru probleme tipice de dezvoltare. Implicarea în activități ale Centrului Școlar de Educație Incluzivă Suceava din săptămâna « Sa știi mai multe, să fii mai bun », din perioada aprilie. 2023, participarea la vizite școlare, excursii tematice, serbarea de la sfârșitul anului școlar.

PROIECT DE CONSILIERE

-Comunicare asertivă-

Profesor învățământ preșcolar Cătălina Giannina Tironeac

Profesor învățământ preșcolar Flutur Florica

Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța Piticilor”- unitate structură a Liceului tehnologic Nr. 1 Câmpulung Moldovenesc

MOTIVAȚIE:

Comunicarea asertivă reprezintă unul din instrumentele prin care copiii cu CES își dezvoltă o modalitate de adaptare eficientă la diferitele situații din viață, în special acele situații care presupun un management al conflictului.

Comportamentul asertiv se învață, ducând la crearea unor relații sociale de calitate, dezvoltarea stimei de sine, a capacității de a se opune influenței grupului, la respectarea propriilor drepturi dar și a celorlalți, a capacității de luarea deciziilor.

Relațiile bune nu cad din ceruri, ci sunt construite în fiecare zi, prin efort și timp. (Marici, 2017). Tocmai de aceea, acest proiect de consiliere vine în întâmpinarea problemelor de acest gen ale elevilor cu CES din clasa pregătitoare, cu intenția de a-i ajuta să găsească o cale pozitivă de rezolvare a acestora.

TEMA: COMUNICARE ASERTIVĂ

SCOP: Optimizarea capacității de comunicare asertivă în vederea dezvoltării stimei de sine și adaptării eficiente la diferite situații de viață.

OBJECTIVE:

- O1: conștientizarea resurselor personale(calități, lipsuri, aptitudini, abilități, idealuri);
- O2: dezvoltarea capacității de exprimare pozitivă a emoțiilor și gândurilor;
- O3: dezvoltarea capacității de a împărtăși opiniile și experiențele cu ceilalți;
- O4: optimizarea capacității de exprimare a emoțiilor pozitive și negative, fără a simți stânjeneală;
- O5: conștientizarea responsabilității față de sine și față de ceilalți;
- O6: optimizarea capacității de a-și susține opiniile personale, fără a-i deranja pe ceilalți.

GRUPUL ȚINTĂ: elevi din clasa pregătitoare;

DURATA:6 săptămâni;

RESURSE: cărți cu povești terapeutice, jocuri pentru dezvoltarea inteligenței emoționale, joc „roata emoțiilor”, jetoane, instrumente de scris, cartoane, jucării, etc.

DESFĂȘURAREA PROGRAMULUI

Ședința 1:

Durata: 50 minute;

Tema: „Eu sunt...”- autocunoaștere, inter-cunoaștere;

Obiective:

- să identifice calități, lipsuri, abilități, aptitudini personale și ale celorlalți;
- să comunice grupului informații despre propria persoană;
- să asculte informațiile primite de la ceilalți;
- să colaboreze în timpul activității pe grupuri mici.

Metode și tehnici: autoevaluarea, „Eticheta personală”;

Introducerea în activitate:

Se stabilesc regulile grupului.

Exercițiu de spargere a gheții: „Cine sunt eu?”- fiecare copil se prezintă și se descrie prin două, trei adjective.

Munca de grup:

Se desfășoară jocul „Oglinda magică”. Li se prezintă copiilor puterea oglinzii care poate să îndeplinească dorințele lor de a schimba ceea ce îi nemulțumește la propria persoană. În funcție de spusele copiilor, consilierul solicită de la aceștia argumente care să întărească faptul că acea trăsătură de care nu sunt mulțumiți nu este definitorie pentru ei. De exemplu: „- Sunt un băiat cuminte, dar fricos”;

- „Încearcă să-ți amintești un moment din viața ta când ai dat dovadă de curaj”.

Ca tehnică de autocunoaștere se va folosi „Eticheta personală”. Copiii vor primi foi albe și creioane colorate, având ca sarcină să deseneze simboluri folosind culori care se potrivesc cu ei, cu personalitatea lor. La finalul exercițiului, fiecare copil își analizează fișa, explicând alegerea simbolului și a culorilor folosite.

Se audiază povestea „ Copiii pot schimba lucrurile” din cartea „101 povești vindecătoare pentru copii și adolescenți”.

Evaluarea :

Fiecare copil descrie aspectul cel mai important pe care l-a învățat/reținut din această ședință de consiliere.

Ședința 2:

Durata: 50 min.

Tema: „Cum să fac când...”- exprimarea și controlul emoțiilor;

Obiective:

- să comunice colegilor informații despre propria persoană;
- să își descrie emoțiile și sentimentele;
- să își accepte emoțiile, identificând modalități pozitive de exprimare a acestora;
- să coopereze în timpul activităților.

Metode și tehnici: exerciții proiective de completare de fraze, jocul de rol.

Introducerea în activitate:

Exercițiu de spargere a gheții: „Ghicește cum mă simt!”. Un copil va primi ca sarcină să exprime prin gesturi și mimică o stare, ceilalți copii vor trebui să ghicească emoția descrisă.

Munca de grup:

Se poartă o discuție despre emoțiile și sentimentele pe care copiii le-au trăit în diferite situații. Se pune accent pe modul în care aceștia și le-au exprimat, pe reacțiile lor din acele momente.

Se desfășoară exerciții de completare a frazelor. Exemplu: „Dacă aș fi trist...”, „Dacă aș fi nervos...”, „Dacă aș fi fericit...”, etc. Copiii completează frazele. Discuții.

Se audiază povestea terapeutică „Când te ambalezi prea tare”.

Evaluarea: se desfășoară jocul de rol „De-a doctorul de emoții”. Un copil este numit „doctor de emoții” iar ceilalți vor merge la el, descriind diferite „boli”: furie, tristețe, fericire, etc. „Doctorul” le va „prescrie” reacțiile și comportamentul potrivite în fiecare situație.

Fiecare copil descrie printr-un cuvânt activitatea.

Ședința 3:

Durata: 50 min.

Tema : „Știu să spun vorbe frumoase”- complimente;

Obiective:

- să identifice și să valorifice aspectele pozitive ale propriei persoane și ale celorlalți;
- să facă prietenilor complimente;
- să accepte complimentele făcute de ceilalți;
- să aibă o viziune pozitivă asupra celor din jur;

Metode și tehnici: „Îmi place de tine pentru că...”, posterul, conversația, autodefinirea printr-o metaforă.

Introducerea în activitate:

Exercițiu de spargere a gheții: Copiii se așează în cerc și se privesc timp de 1-2 minute, fără să vorbească, apoi fiecare descrie în unul - două cuvinte grupul. Ex: „copii frumoși”, copii atenți”, veselie, etc.

Munca de grup:

Se desfășoară o conversație despre importanța aflării în cei din jur a calităților, și nu a defectelor. Se citește povestea terapeutică „A învăța să folosești ceea ce ai”. Discuții pe mesajul poveștii.

Se folosește tehnica cu suport metaforic „autodefinirea printr-o metaforă”, copiilor li se va cere să găsească o expresie metaforică prin care să definească propria persoană și apoi să explice.

Exercițiu: copiii se așează față în față, în perechi, se privesc și își fac reciproc un compliment.

Evaluarea: se desfășoară jocul „Pânza prieteniei”. Copiii se așează în formă de cerc iar consilierul inițiază activitatea oferindu-i ghemul unui copil, în timp ce ține de capătul aței, spunându-i motivul pentru care l-a ales pe el. ex: „Îți ofer acest ghem de ață pentru că ești prietenos”. Sau „Îți ofer acest ghem de ață pentru că mă ajuți când am nevoie”, etc. ghemul trebuie să treacă pe la toți copiii. Discuții.

Ședința 4:

Durata: 50 min.

Tema: „Cum îmi gestionez emoțiile?”- autocunoaștere.

Obiective:

- să-și conștientizeze emoțiile negative;
- să identifice modalități de gestionare a emoțiilor negative;
- să conștientizeze influența pe care o au propriile emoții asupra celorlalți;
- să-și asume responsabilitatea pentru experiențele trăite.

Metode și tehnici: jurnalul cu dublă intrare, jocul de rol.

Introducerea în activitate:

Exercițiu de spargere a gheții: Joc: „Identificarea emoțiilor negative”. Copiii primesc cartonașe colorate (ROGVAIV) , sunt anunțați că vor fi exploratori în căutarea emoțiilor. Se denumesc emoțiile negative și se scriu pe cartonașe, în funcție de răspunsurile copiilor la întrebarea „Ce culoare crezi că are această emoție?”. Se identifică emoțiile negative și culorile atribuite acestora.

Munca de grup:

Se desfășoară o conversație despre importanța gestionării emoțiilor negative, în așa fel încât acestea să nu se răsfrângă asupra propriei persoane sau a celor din jur. Se discută despre tehnici de gestionare a emoțiilor. Sugestie: „Când ești furios, caută în jurul tău 10 obiecte mov!”.

Pentru a oferi copilului informații despre modul în care își poate gestiona emoțiile, se desfășoară jocul „Declanșatorul magic”. Se pune la dispoziția copiilor un declanșator confecționat din carton, cu un nasture în rol de buton; li se spune copiilor că acesta este un instrument special, care a ajutat mulți copii și persoane adulte. Butonul are puteri magice și poate micșora gândurile supărătoare și emoțiile negative.

Se audiază povestea terapeutică „Schimbându-ți postura, îți schimbi și sentimentele”.

Evaluarea: copiii își exprimă o dorință legată de propria persoană: „Mi-aș dori să nu mă înfurii pe colegul meu, când nu vrea să se joace cu mine”, etc.

Ședința 5:

Durata: 50 min;

Tema: „ Drepturile și obligațiile mele” - asumarea responsabilității

Obiective:

- să-și cunoască drepturile personale și pe ale celorlalți;
- să spună „nu” fără a se simți vinovat sau rușinat;
- să identifice colegii cu care împărtășesc aceleași dorințe, calități;
- să comunice colegilor ceea ce îi place și ceea ce nu îi place;
- să respecte drepturile celorlalți.

Metode și tehnici: punerea în situații, comentarea unor texte și imagini, exercițiu proiectiv de completare de fraze.

Introducerea în activitate:

Exercițiu de spargere a gheții: Se poartă o conversație despre importanța cunoașterii și respectării drepturilor personale și ale celorlalți. Se accentuează importanța și necesitatea alăturării cu persoane similare din punct de vedere a calităților și idealurilor, precum și asumarea deciziei de a spune „Nu”, atunci când interesele personale nu coincid cu cele ale grupului.

Munca în grup:

Se desfășoară un exercițiu proiectiv de completare de fraze. „Dacă aș fi o floare, aș fi...”, „Dacă aș fi un animal, aș fi...”, etc. copiii vor explica alegerile lor, găsind analogii cu propria persoană.

Se audiază povestea terapeutică „Hrănește ceea ce vrei să crești în tine”. Discuții.

Se desfășoară jocul de rol „De-a judecătorii” Un grup de copii va forma completul de judecată, alți câțiva vor fi avocați. Se prezintă niște „cazuri” în care persoanele nu au respectat

drepturile altora sau în care unele persoane au fost nedreptățite. Se dezbate cazurile, se ascultă părerile, se dă verdictul.

Evaluarea: copiilor li se prezintă planșe sugestive, în care sunt ilustrate anumite comportamente nedorite, încălcări de drepturi, etc. Discuții. În final, fiecare copil spune un drept al său, pe care îl consideră ca fiind cel mai important la acel moment.

Sedința 6:

Tema: EVALUARE

Se urmărește stabilirea impactului pe care aceste activități de consiliere l-au avut asupra creșterii comunicării și comportamentului asertiv al copiilor, prin discuții pe baza temelor ședințelor, a desenelor realizate de copii. În acest scop se desfășoară jocul „În mărime naturală”. Copiii vor primi coli mari de hârtie, de flip-chart (se lipesc pentru a fi cât mai mari) și creioane colorate. Vor fi anunțați că sunt pictori celebri și că își vor realiza portretul, în mărime naturală. Copiii se așează pe foaie și li se trasează conturul corpului în mărime naturală, apoi ei se vor desena. La final, vor descrie desenul, completându-l cu anumite caracteristici ale personalității lui: „Sunt un copil bucuros, uneori trist, ...etc.). Pentru fiecare trăsătură se va asocia un simbol care se va așeza în interiorul desenului. Ex: „Sunt vesel”- simbol: un soare, etc.

Copiii descriu aspectele care li s-au părut cele mai atractive/ importante din timpul ședințelor de consiliere.

Bibliografie:

Burns, G.W., *101 povești vindecătoare pentru copii și adolescenți*, Editura Trei, București, 2011;
Colceag, F., Alexandru, F., *Copilul tău este un geniu!*, Editura Galaxy Design, București, 2016;
Colomeischi, A.A., *Curs Consiliere psihopedagogică*. Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, Facultatea de Științe ale Educației, 2018;
Marici, M., *Iubește-mă!*. București: Editura Didactică și Pedagogică, București, 2017;

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ

**Mercheș Monica, Școala Profesională Specială
Ungureanu Irinel Veronica, Școala Profesională Specială**

Termenul de inteligență emoțională a fost formulat prima dată în S.U.A. de W.L.Payne, în anul 1985, fiind considerată o abilitate de a te înțelege pe tine și de a-i înțelege pe ceilalți, o relaționare creativă cu stările de teamă, durere și dorință..

Emoția, cel mai important element al inteligenței emoționale, asigură supraviețuirea, luarea deciziilor, stabilirea limitelor, comunicarea și unitatea. Practic, inteligența emoțională a luat naștere din îmbinarea inteligenței interpersonale (empatie, relații interpersonale, responsabilitate socială) și cea intrapersonală (optimism, stimă de sine).

Pe parcurs, vom puncta o serie de strategii pentru dezvoltarea inteligenței emoționale în școli, cu efecte în rezolvarea conflictelor.

Cuvinte cheie: Emoție, comunicare, școală, conflicte, interpersonalitate, intrapersonalitate.

Wayne Leon Payne în anul 1985, susținea ideea că „emoțiile pot fi folosite cu inteligență”.

Inteligența emoțională poate fi definită pe larg ca un set de capacități de a conștientiza, identifica, comunica, rememora, descrie, înțelege, gestiona emoțiile și a le utiliza în relațiile cu ceilalți.

Studiile arată că inteligența emoțională este cel mai bun predictor pentru achizițiile viitoare ale copiilor, pentru succes, față de inteligența cognitivă și abilitățile tehnice.

Dinamica schimbărilor sociale contemporane solicită o bună capacitate de adaptare a individului la mediu care se poate realiza numai dacă înțelegem rolul extraordinar pe care îl are folosirea inteligentă a emoțiilor. Teoriile moderne despre inteligență s-au dezvoltat prin observarea faptului că persoana, de-a lungul vieții, este într-o permanentă dezvoltare. Pentru a avea succes trebuie să îndeplinească anumite condiții. Aceste condiții de obținere a succesului în viață depind de abilități care se formează pe tot parcursul educației formale sau cel puțin ar trebui să fie urmărite ca obiective, dincolo de discipline.

Din lucrările oamenilor de știință despre inteligență se observă interesul special acordat inteligenței emoționale și sociale care se referă la abilitatea de a te înțelege pe tine și de a-i înțelege pe ceilalți.

Unii autori consideră că inteligența emoțională are mai multe arii distribuite de la simplu la complex:

- Identificarea emoțiilor: abilitatea de a recunoaște propriile emoții, sentimente dar și pe ale celor din jurul nostru, precum și identificarea lor în diferite persoane, obiecte, artă, povești, muzică sau alți stimuli.
- Utilitatea emoțiilor: abilitatea de a genera, folosi și simți o emoție ca necesară în comunicarea sentimentelor sau angajarea ei în alte procese cognitive. Implică abilitatea de a pune în relație emoțiile cu alte senzații mentale, de exemplu gust și culoare (în munca artistică) și folosirea emoțiilor în rezolvarea de probleme.

- Înțelegerea emoțiilor: abilitatea de a înțelege informațiile despre emoții, de a înțelege „combinatorica” emoțiilor, progresul prin tranzițiile relaționale. Implică rezolvarea problemelor emoționale prin cunoașterea emoțiilor asemănătoare sau diferite, dar mai ales prin ceea ce acestea transmit sau semnifică.
- Managementul emoțiilor: abilitatea de a fi deschis(ă) față de sentimente și de a le adapta propriei persoane și emoțiilor celorlalți pentru promovarea creșterii și dezvoltării personale. Implică înțelegerea consecințelor comportamentelor sociale asupra emoțiilor și reglarea emoțiilor în funcție de nevoile personale și ale celorlalți.

Actualmente, spune Daniel Goleman în lucrarea „Inteligența emoțională, cheia succesului în viață”, inteligența emoțională „e prioritară, dar lipsește”. Aceasta se reflectă în creșterea numărului de cazuri de boli mintale și tulburări afective în întreaga lume. De exemplu, Organizația Mondială a Sănătății estimează că în 2020 depresia va deveni a doua cauză de dizabilitate la nivel mondial, imediat după bolile cardiovasculare, iar specialiștii atrag atenția că și numărul adulților tineri români care se lasă pradă depresiei crește rapid.

În aceste condiții există o nevoie evidentă de modalități de prevenție și intervenție focalizate pe bunăstarea mintală și emoțională a oamenilor și de o educație riguroasă privind sănătatea emoțională. O atenție deosebită trebuie acordată educării pentru sănătate mentală și emoțională a tinerei generații, mai ales că în mediile educaționale se constată tot mai des creșterea ratei de abandon școlar, demotivarea elevilor pentru actul învățării, deteriorarea relațiilor elev-profesor și elev-elev, creșterea numărului de acte de violență și indisciplină în școli, lipsa respectului și diminuarea promovării valorilor umaniste general valabile în istoria umanității (altruism, iubire, noblete, respect, toleranță, entuziasm, creativitate etc.).

Cel mai important element al inteligenței emoționale îl constituie emoțiile. Ele sunt foarte importante deoarece asigură:

Supraviețuirea- emoțiile noastre ne atenționează atunci când ne lipsește impulsul natural; când ne simțim singuri, ne lipsește nevoia de a comunica cu alți oameni; când ne este frică, ne simțim respinși, lipsește nevoia de a fi acceptați.

Luarea deciziilor- sentimentele și emoțiile reprezintă o valoroasă sursă de informații, ajutându-ne să luăm hotărâri.

Stabilirea limitelor- sentimentele noastre ne ajută să tragem niște semnale de alarmă atunci când ne deranjează comportamentul unei persoane. Dacă învățăm să ne încredem în ceea ce simțim și să fim fermi în a exprima acest lucru, putem înștiința persoana respectivă de faptul că ne simțim incomod, de îndată ce devenim conștienți de acest fenomen. Acest lucru ne va ajuta în trasarea granițelor care sunt necesare pentru protejarea sănătății noastre mintale.

Comunicarea- sentimentele noastre ne ajută să comunicăm cu ceilalți. În cadrul comunicării dintre oameni, comunicarea nonverbală reprezintă cel puțin 60%, iar adevărul în privința emoțiilor se află mai mult în „cum” spune persoana decât în „ceea ce” spune ea. De exemplu, expresia feței noastre poate exprima o gamă largă de sentimente: teamă, bucurie, surpriză, supărare, dezgust, furie etc. Dacă suntem mai abili în arta comunicării verbale, vom fi în stare să exprimăm mai mult din nevoile noastre emoționale, având astfel posibilitatea de a le simți mai bine. Suntem capabili să-i facem să se simtă importanți, înțeleși și iubiți, dacă reușim să fim cât se poate de receptivi la problemele emoționale ale celorlalți oameni.

Unitatea- sentimentele noastre sunt probabil cea mai mare sursă de unitate a tuturor membrilor specie umane. Sentimentele sunt universale trecând peste granițele religioase, politice și culturale, cum ar fi sentimentele de empatie, compasiune, cooperare și iertare. Acestea au potențialul de a ne uni ca specie. Într-o viziune de ansamblu, sentimentele ne unesc, convingerile ne despart.

În anii 80, Howard Gardner, în „Teoria inteligențelor multiple” a identificat inteligența interpersonală și inteligența intrapersonală, care combinate, reprezintă ceea ce nouă ne este cunoscut astăzi sub numele de inteligență emoțională (IE).

Howard Gardner, pornind de la idea existenței unor inteligențe diferite și autonome ce conduc la modalități diverse de cunoaștere, înțelegere și învățare, a elaborat în 1985 „Teoria inteligențelor

multiple”, considerată cea mai importantă descoperire din domeniul psihopedagogiei după teoria lui Jean Piaget. După Gardner, cele opt tipuri de inteligență sunt:

- verbală/lingvistică;
- matematică/logică;
- vizuală/spațială;
- corporală/kinestezică;
- ritmică/ muzicală;
- interpersonală;
- intrapersonală
- naturistă.

În teoria sa, Gardner rezervă un loc important formelor de inteligență, componente ale inteligenței emoționale și anume: inteligența interpersonală și inteligența intrapersonală.

Inteligența interpersonală- constă în abilitatea de a-i înțelege pe ceilalți, de a cunoaște ceea ce îi motivează pe oameni, cum muncesc ei, cum poți să cooperezi mai bine cu ei.

Inteligența intrapersonală- constă în abilitatea de a se întoarce spre sine, în interiorul propriei persoane, de a se realiza o profundă cunoaștere personală.

Psihologii au arătat că aceste abilități nu sunt generate de un nivel ridicat al inteligenței academice/teoretice, ci ele constituie un fel de sensibilitate specifică față de practică și de relațiile interumane. Astfel, s-a născut o nouă formă de inteligență- inteligența emoțională.

În viziunea lui Daniel Goleman (1995), conceptele care compun această formă a inteligenței sunt:

- Conștiința de sine: identificarea și înțelegerea emoțiilor, conștientizarea unei emoții care se schimbă, înțelegerea diferenței dintre gânduri, emoții și comportamente, încrederea în sine, înțelegerea consecințelor unor comportamente în termeni de emoții;
- Auto-controlul: managementul emoțiilor dificile, controlul impulsurilor, managementul constructiv al furiei, mâniei, dorința de adevăr, conștiinciozitatea, adaptabilitatea, inovarea, disciplina, dezvoltarea unui simț de autocontrol și încredere în abilitățile de a face față cererilor;
- Motivația- a fi capabil(ă) să stabilești obiective și să le îndeplinești, optimism și speranță în fața obstacolelor și eșecurilor, inițiativă, dorința de a reuși, perseverență, dăruire, motivarea prin factori interni precum nevoia de realizare și nevoia de dezvoltare personală;
- Empatia- a fi capabil(ă) să te pui în „pielea” diferitelor persoane cu care relaționezi, cognitiv și afectiv, a fi capabil(ă) de a-i înțelege pe ceilalți, perspectivele acestora, a fi capabil(ă) de a arăta grijă, atenție, înțelegerea diversității;
- Aptitudinile sociale- stabilirea și păstrarea relațiilor (prieteni), rezolvarea conflictelor, cooperarea, colaborarea, capacitatea de a lucra în echipă, ascultarea activă, asertivitatea, comunicarea, influența, conducerea (leadership-ul);

Goleman prezintă ca aspecte majore ale inteligenței: optimismul, perseverența și capacitatea de a amâna satisfacțiile. El a deschis noi orizonturi printr-o definire mai complexă a inteligenței emoționale.

Inteligența emoțională este un obiectiv important în perspectiva formării inițiale și continue, în plan profesional sau managerial, în orice domeniu de activitate.

Inteligența emoțională trebuie, deci, să pătrundă în școli, ca modalitate de intervenție pentru a ne adresa problemelor deja existente și pentru a preveni agravarea acestora sau apariția altor noi disfuncții.

În consecință, devine tot mai necesar ca profesorii să-și completeze instruirea cu acest aspect vital, important și absolut necesar al formării lor profesionale. Aceasta va avea efecte benefice și asupra altor aspecte ale muncii de profesor. De exemplu, multe probleme de disciplină pot fi atribuite modului în care profesorul gestionează sentimentele elevilor, fie ele pozitive sau negative. Dacă au relații bune cu profesorii, dacă se simt ascultați activ, dacă vor primi sfaturi sau răspunsuri la întrebări, elevii nu vor mai simți nevoia să se răzvrătească, să absenteze sau să abandoneze școala. Mai presus de toate, profesorul care acordă atenție dimensiunii emoționale a clasei are mai multe șanse să dezvolte în elevii săi o stare care facilitează învățarea: aceștia se vor implica mai mult, vor fi motivați, gata să colaboreze și să-și asume riscuri în învățare, vor fi pozitivi în abordarea învățării, creative, flexibili și cooperanți.

Sugestii pentru dezvoltarea inteligenței emoționale:

Nici o schimbare nu este posibilă fără acordul implicit și participarea activă a cadrelor didactice, elevilor și părinților.

... Pentru părinți...

- Începeți educația emoțională a copilului încă de la naștere. Manifestați atenție față de nevoile sociale și emoționale ale copiilor dumneavoastră, astfel încât tranziția către adolescență să se facă mult mai ușor.
- Fiți un model pentru copilul dumneavoastră din punct de vedere al manifestării abilităților emoționale și sociale, care să-i stimuleze comportamentul socio-emoțional.
- Folosiți un limbaj cu copilul dumneavoastră care să implice: discuții despre emoții și descrierea emoțiilor. Întrebați-l cum se simte, învățați-l că poate avea mai multe sentimente în același timp.
- Folosiți momentele naturale care se întâmplă zilnic, ca „momente de învățare”, în care puteți discuta despre diferite stări, dispoziții, despre rezolvarea conflictelor sau managementul emoțiilor.
- Achiziționați jucării și produse pentru copii care să-i ajute la dezvoltarea competențelor emoționale și sociale.

•

...Pentru cadrele didactice...

- Integrați activități pentru dezvoltarea abilităților sociale și emoționale în programul zilnic școlar.
- Demonstrați elevilor dumneavoastră un comportament inteligent social și emoțional.
- Promovați în clasă activități pentru dezvoltarea abilităților sociale și emoționale, folosind mijloacele TIC.
- Fiți receptivi la momentele care se întâmplă în clasă în mod natural: momentele când observați schimbarea stărilor și a dispozițiilor, conflictele, actele de grijă față de ceilalți, respectul, atenția.
- Respectați sentimentele lor: întrebați-i cum se simt, ce își doresc, înainte de a acționa gândiți-vă ce vă propuneți să simtă elevii prin activitățile de învățare, ce sentimente creează un mediu pozitiv de învățare.
- Validați sentimentele: acceptați sentimentele lor, arătați înțelegere, empatie, grijă, respect și atenție oricare ar fi problema.

...Pentru elevi...

- Folosiți monologul pentru a vă încuraja, fiți pentru voi cel mai bun prieten, nu cel mai aspru critic.
- Încurajați prietenii voștri să vă spună punctele lor de vedere pentru problemele pe care le aveți.

- Fiți atenți la strategiile pe care le folosiți pentru a vă calma și a vă schimba dispozițiile din negative în pozitive.
- Găsiți oportunități pentru a coopera și a vă angaja în colaborarea cu colegii vostri.
- Ascultați-vă intuiția: când ești cu un prieten sau o persoană semnificativă, iar tu ai curajul să spui că ceva este greșit, așa este. Rezistați presiunii grupului, fiți asertivi!
- Fiți receptivi la nevoile voastre sociale și emoționale!

Cum contribuie inteligența emoțională la rezolvarea conflictelor?

Asigurați-vă că elevii voștri vor vorbi și vor fi onești față de sentimentele lor. Spuneți-le că dacă ei trăiesc sentimente de: a fi urăcios, dușmănos, violent, distructiv, dureros, dăunător, răzbunător este în ordine să vorbească despre ele.

Deschideți activitatea cu destinderea atmosferei, prin găsirea unor răspunsuri rapide la 10 întrebări. Folosiți umorul! De ex. Câți ochi ai? Câte scaune sunt în clasă? Câți dintre noi sunt pe mese acum? etc. Întrebați-i cum se simt, ce emoții au, ajutați-i să gădească cele mai curate, cele mai potrivite cuvinte prin care să exprime emoții, sentimente. Ajutați-i să conștientizeze ce anume îi face să se simtă mai bine.

Amintiți-le copiilor că dacă ei se află în conflict, simt o anume suferință emoțională. Sarcina noastră principală este de a reduce durerea, suferința, să-i ajutăm să se simtă mai confortabili, mai relaxați dacă sunt stresați.

Invitați elevii să participe la sesiuni de învățare a tehnicilor de rezolvare a conflictelor. Spuneți-le că obiectivele activității investighează cum s-au simțit. Întrebați elevii în ce măsură s-au simțit înțeleși, pedepsiți, moralizați, speriați, temători, agresați, atacați, judecați, se pot acorda chiar valori de la 1 la 5. Descrieți emoțiile trăite! Nu-i judecați când își exprimă ceea ce simt!

Când le transmiteți opiniile voastre nu le arătați dezaprobare sau faptul că sunteți șocați de ideile lor. Nu judecați sau invalidați ceea ce afirmă elevii. Fiți deschiși!

Nu adăugați temerile, starea de stres sau disconfort pe care le simțiți în relația cu elevii prin încercarea de a păstra controlul asupra comportamentelor lor, spunând: „Ridică-te când mi te adresezi!” sau „Privește-mă în ochi sau cu atenție când vorbesc cu tine!”

Căutați câteva lucruri pe care fiecare copil le agreează.

Verificați ce simte fiecare. Identificați și apreciați și cel mai mic progres.

Contrați-vă pe sugestiile specifice. Folosiți expresii ca:

„Sunt confuză pentru că nu știu de ce nu ți-ai făcut temele” în loc de „Ești așa de leneș(ă)”.

„Mă tem că te vei răni dacă faci acest lucru”.

„Mă simt rău când văd că iei diferite lucruri de la alții fără să întrebi. Îmi este teamă că astfel îți vei pierde prietenii.”

„Mă simt inconfortabil cu...”

„Mă simt copleșit(ă) când îmi pierd controlul.” în loc de „Tu mă înnebunești!”

„Am sentimental că astăzi arăți ca și cum te-ai odihnit foarte puțin.”

Concluzii

Inteligența emoțională influențează relațiile interumane, viața de zi cu zi, mai mult decât coeficientul de inteligență. În fapt, inteligența emoțională poate sta la baza a 80% din succesul oamenilor în viață. Pentru a avea rezultate pozitive trebuie să învățăm să combinăm IQ-ul (inteligența cognitivă) cu inteligența emoțională, iar asta s-ar putea realiza mai ușor dacă s-ar pune mai mult accent pe dezvoltarea inteligenței emoționale în școli încă din clasele primare sau chiar de la grădiniță.

”Este important să înțelegem că inteligența emoțională nu este opusul inteligenței, nu este triumful inimii asupra capului- este intersecția unică dintre cele două.”

(David Caruso)

BIBLIOGRAFIE:

Anderson, W., *Curs practice de încredere în sine*, Editura Curtea Veche, București, 2000
Cosmovici Andrei, Luminița Iacob, *Psihologie școlară*, Editura Polirom, Iași, 1999
Cosmovici Andrei, Luminița Iacob, *Psihologie generală*, Editura Polirom, Iași, 1999
Cucoș, C., *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 1996
Ford-Martin, P., *Emotional intelligence*, Gale Encyclopedia of Psychology, 2001
Gardner, w., *Intelegențe multiple. Noi orizonturi*, Editura Sigma, București, 2006
Goleman, D., *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2001
Les, G., *Arta relațiilor interumane*, Editura Curtea Veche, București, 2000
Roco, M., *Creativitate și inteligență emoțională*, Polirom, Iași, 2001
M.E.C./U.M.P.I.R., *Să ne cunoaștem elevii*, București, 2005

STUDIU DE CAZ PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Avizat: Director:

Unitatea de învățământ: Școala Profesională Specială, Campulung-Moldovenesc

Prof. Logoped: Ungureanu Irinel Veronica

Tipul activității: Stimulare polisenzorială

Perioada: Octombrie - iunie 2022

Fisa anamnestica:

1. Date generale:

Subiectul: **Z.I.M.**

Genul: **feminin**

Varsta: **15 ani**

Nationalitate: **romana**

Domiciliu: **Campulung- Moldovenesc, jud. Suceava**

Instituația: **Școala Profesională Specială**

2. Date familiale:

Familia: tatăl: Z.I., de 42 ani, muncitor, mama: -Z.M., de 40 ani, casnică.

Z.I. este singurul copil al familiei. Interesul părinților pentru educația copilului este prioritar, aceștia păstrând în permanență o relație strânsă cu școala.

Obs.: Starea de sănătate a membrilor familiei este în general bună, nu s-au mai înregistrat cazuri de tulburări sau boli grave.

3. Date personale:

Din relatarile mamei, putem menționa faptul că I. s-a născut la termen, la 36 de săptămâni, prin cezariană, prezentând hipoxie intrauterină cu lichid amniotic verde.

I. a frecventat timp de doi ani Grădinița Specială Falticeni, cu rezultate satisfăcătoare. Începând din clasa I și până în prezent, frecvența Școala Profesională Specială Campulung-Moldovenesc.

Nivel de dezvoltare intelectuală: Autism infantil, D.M. Grava

Dezvoltarea somatică: în limite normale;

Motricitatea: instabilitate psiho-motrică;

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Limbaj si comunicare: vocabular foarte sarac, ecolalie intarziata, dislalie polimorfa, se exprima la nivel de cuvânt, intelege informatia verbala, executa comenzi simple.

Perceptia: fragmentara, fixata pe detalii nesemnificative, dificultati de perceptie senzoriala. Eleva denumeste majoritatea culorilor, denumeste momentele zilei, cunoaste zilele săptămânii, nu se orienteaza bine în spatiu;

Atentia: fluctuanta, se fixeaza greu, slaba capacitate de concentrare : (10 - 15 minute), uneori poate fi comutata foarte greu de la stereotipie, autostimulare, la activitate.

Memoria: predominant mecanica, retine cu usurinta poezii si cantecele, dar restul informatiilor nu le retine foarte bine.

Gândirea: concret-intuitiva, rigida, slaba capacitate de analiza si sinteza; înțelege notiuni simple, familiare; dificultati privind: abstractizarea si generalizarea, formarea notiunilor, rationamente;

Imaginatie: saraca, reproductiva, bagaj sarac de reprezentari.

Capacitati de înțelegere si constientizare: deficitara, înțelege notiuni simple, uzuale;

Afectivitatea si vointa: imaturitate afectiva, dependenta de adult, reactii emotive cu caracter exploziv(crize de plans, de ras sau agitatie psihomotrica).

Psihomotricitate: coordonare motrica defectuoasa, este afectata forta si precizia miscarilor.

Alte observatii: prezinta stereotipii, interes scazut pentru unele activitati (activitatile grafice-scris, desen, imitarea unor trasee grafice. Nu reprezinta decat liniile orizontala sau verticala si in realizarea acestora nu are precizie).

Socializarea: S-a integrat destul de bine în colectiv, cu toate acestea, nu accepta pe oricine in prejma ei.

Evolutia scolara: progres putin semnificativ;

In activitatile de invatare in grup: Eleva accepta greu sarcinile primite in cadrul grupului si prefera activitati individuale.

Echipa de interventie: Prof.Diriginte S.A./Prof.Educator S.D./ Prof.Logoped U.I./Prof. Kinetoterapeut F.N.

Domeniul de interventie: stimulare polisenzoriala, stimulare cognitiva si de dezvoltare a motricitatii fine.

Scopul programului de interventie:

Formarea deprinderilor de a reactiona adecvat la stimulii din mediul inconjurator. Sprijinirea elevului in depasirea dificultatilor provocate de deficientele pe care le are in rezolvarea sarcinilor de lucru, dezvoltarea potențialului cognitiv, dezvoltarea afectiva si emotionala si dezvoltarea motricitatii fine.

Perioada: februarie - iunie 2021

Plan de activitate terapeutica

1. Identificarea problemei

- Limbaj ecolalic
- Tulburare exploziva intermitenta
- Toleranta scazuta la frustrare
- Rezistenta la schimbarea rutinei zilnice
- Stereotipii motorii

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

- Slaba capacitate de gestionare si exprimare a emotiilor
- Refuzul stimulilor auditivi de intensitate ridicata sau cu care nu este obisnuita
- Preferinta pentru anumite persoane si refuzul de a colabora cu unele persoane.

2. Scop – formarea deprinderilor de a reactiona adecvat la stimulii din mediul inconjurator (desavarsirea integrarii senzoriale), dezvoltarea potențialului cognitiv, dezvoltarea afectiva si emotionala si dezvoltarea motricitatii fine.

3. Obiective:

- Apropierea tot mai mare de normele adecvarii sociale;
- Sporirea atentiei fata de lumea din jur si de actiunile celorlalti;
- Facilitarea interactiunilor sociale.

4. Obiective prioritare:

- Sa stimulam dorinta de comunicare a elevului;
- Sa-si imbogateasca limbajul;
- Sa identifice starile emotionale;
- Sa deprinda comportamente noi, care sa inlocuiasca autostimularea;
- Sa reduca ecolalia;
- Sa realizeze activitati care ajuta la dezvoltarea motricitatii fine.

5. Principii de actiune:

- Tonuri entuziaste;
- Medii diverse (camera polisenzoriala si cabinetul logopedic);
- Instructiuni variate;
- Materiale captivante;
- Mentinerea unei rate mari de succes;
- Receptivitate fata de preferintele copilului;
- Activitati cu grad diferit de dificultate;
- Recompense variate;

6. Metode si tehnici: conversatia, jocul, observatia, explicatia, imitatie

7. Resurse:

- Coloana cu bule de aer/ consola de comanda;
- Proiector de efecte vizuale si cu discuri lichide;
- Fotoliu de relaxare cu fibra optica;
- Saltea de relaxare cu apa, cu sistem de rezonanta;
- Panou interactiv cu sunete, lumini si microfon;
- Aromaterapie;
- Stimuli senzoriali tactili;
- Aparat de masaj;
- Panou vizual tactil;
- Panou gravitational;
- Oglinda cu bule;
- Perna de relaxare cu vibratii;
- Slime;
- Hartie/ hartie creponata;
- Lipici;
- Margele;
- Ata;
- Plastilina;

- Carioci si creioane colorate;
- Foarfeca;
- Calculatorul din cabinetul logopedic.

8. Rezultate scontate:

- Obținerea unor comportamente dezirabile contextual;
- Participarea la activitățile propuse;
- Executarea comenzilor primite;
- Manifestarea spontaneității și curiozității ca răspuns favorabil la planul de activitate terapeutică.

9. Evaluare:

- Acceptarea activităților propuse este indicator al succesului terapeutic;
- Executarea comenzilor primite;
- Monitorizarea comportamentelor (initial și final).

Raport de evaluare periodică

Obiective realizate:

- Îmbunătățirea abilităților de comunicare și îmbogățirea limbajului;
- Dobândirea unor comportamente noi, care au înlocuit autostimularea;
- Realizarea activităților care ajută la dezvoltarea motricității fine;
- Accepta să atingă consola cu butoanele colorate, cu o singură mână atinge și tubul cu bule;
- Inițializează schimbarea culorilor în tubul cu bule;
- Identifică culorile;
- Se așază în fotoliul de relaxare, privește și atinge fibra optică;
- Se așază pe salteaua cu apă și rezonanță sonoră;
- Se joacă la panoul vizual-tactil;
- Folosește panoul interactiv cu sunete și lumini;
- Are preferințe în aromele folosite în aromatizator;
- Se joacă la panoul vizual-tactil;
- Se joacă la panoul gravitațional;
- Accepta să atingă și să se joace cu slime-ul;
- Utilizează corespunzător lipiciul și foarfeca;
- Modelează plastilina după cum i se cere;
- Înserează margele pe ata;
- Lucrează la calculator (cu ajutor).

Dificultăți întâmpinate:

- Nu stabilește mereu contactul vizual;
- Privește cu greu stimulii vizuali din tubul cu bule de aer;
- Nu urmărește imaginile de pe proiector;
- Cu greu accepta să meargă desculta pe panourile cu stimuli tactili, nu suportă să calce pe unele panouri;
- Nu recunoaște stimulii senzoriali;
- Nu vrea să privească în oglinda cu bule, deoarece sunt prea multe imagini și sunt prea mulți stimuli;
- Refuză categoric să îmbratiseze perna de relaxare cu vibrații;
- Nu accepta să atingă alte jucării din camera polisenzorială, deoarece sunt noi pentru ea;
- Nu accepta să i se facă masaj.

Autorii își asumă responsabilitatea pentru originalitatea și conținutul materialelor publicate

Metode cu impact pozitiv: recompensa, întărirea pozitivă, explicația, demonstrația, imitația.

Metode cu impact negativ: insistența de a repeta un comportament sau o comandă primită.

Recomandări: continuarea terapiei în camera polisenzorială pentru a se familiariza cu toate obiectele din interior.

Bibliografie:

R. Leaf, J. McEachin. *Ghid de terapie ABA. Partea a II-a – programe de lucru*. Editura Frontiera, București, 2011.

R. Leaf, J. McEachin. *Ghid de terapie ABA. Strategii de management al comportamentului și un curriculum pentru intervenția comportamentală intensivă în autism*. Editura Frontiera, București, 2016.

Link-uri utile:

<https://wordwall.net/ro/resource/13210885/grupul-ghe>

<https://wordwall.net/ro/resource/5921820/r%C4%83spunde-la-%C3%AEntrebare>

Grila de monitorizare comportamentală

Nr. Crt.	Indici	Evaluare terapeutică	Evaluare terapeutică	Obs.
		inicială	finală	
1.	Stabilește contact vizual			
2.	Acceptă să atingă butonul			
3.	Priveste stimulii luminoși			
4.	Inițiază schimbarea culorilor în tubul cu bule de aer			
5.	Identifică culorile			
6.	Suportă să stea în fotoliu și să vadă fibra optică			
7.	Stă pe salteaua de apă cu sistem de rezonanță			
8.	Urmărește imaginile de la proiector			
9.	Folosește panoul interactiv cu sunete și lumini			
10.	Are preferințe în aromele folosite în aromatizator			
11.	Acceptă să meargă desculț pe stimulii tactili			

12.	Recunoaste stimulii senzoriali si ii identifica			
13.	Se joaca la panoul vizual-tactil			
14.	Se joaca la panoul gravitational			
15.	Se privește în oglinda cu bule			
16.	Accepta sa imbratiseze perna de relaxare cu vibratii			
17.	Accepta sa se joace cu diverse jucarii			
18.	Accepta sa i se faca masaj			
19.	Accepta sa atinga si sa se joace cu slime-ul			
20.	Utilizeaza lipiciul			
21.	Modeleaza plastilina			
22.	Utilizeaza corespunzator foarfeca			
23.	Reuseste sa insire margele pe ata			
24.	Lucreaza la calculator/ misca mouse-ul/ raspunde la intrebari			

TACTICI FOLOSITE ÎN CONFLICT, NEGOCIEREA ȘI MEDIEREA ELEV- PROFESOR

Prof.itin./sprijin Vîlculescu Florina Eugenia, Șc. Gimn. sat Mărginenii de Jos, Com.Filipeștii de Târg

Pornind de la ideea fundamentală a conflictului ce înseamnă dezacord, opoziție, sau incompatibilitate între două părți, acesta este generat de multiple cauze, care la rândul lor clasifică conflictul în numeroase categorii/ tipuri care pot fi de natură violență fizică sau verbală.

Temă aleasă se referă la conflictul elev- profesor, **generat de absenteismul periodic de la orele de curs**, în urma cauzelor de natură:

1. Lipsa motivației pentru demersul educațional,
2. Asimilarea / frecventarea unui anturaj neprielnic (nociv).
3. Nesupravegherea permanentă a părinților și dezinteresul față de frecvența la școală a copilului.
4. Situația precară financiară a părintelui / tutorelui. Etc

Toate aceste cauze conduc spre frustrări ale copilul/ școlarului ce pot genera conflicte de natură atitudinală sau verbală ale elevului față de diriginte și alte cadre didactice cu care acesta intră în contact pe linie educațională:

- Indiferență
- Pasivitate
- Repulsie
- Violență verbală
- Refuzul de a participa la lecție
- Neînțelegerea mesajului transmis.

Legat de acest context al **CONFLICTULUI PROFESOR- ELEV**, sugerez câteva **tactici si negocieri** în vederea aplanării, diminuării și chiar eliminării stării conflictuale. Acest evantai de tactici de confruntare pot fi folosite pentru a avansa pe drumul și în interesul colaborării ale celor două părți implicate, pot sprijini efectele negative, consolidând un climat pozitiv în cadrul echipelor educaționale, bazat pe încredere și motivare reciprocă, părți componente în escaladarea conflictelor.

1. **Tehnica flatarea oponentului (Jones și Worman, 1973)**, flatarea dă naștere unei identități valoroase (a celui flatat), la rândul său acesta îi confer celui care l-a complimentat o identitate de persoană demnă de a fi ascultată. Mesajele celui care fletează vor fi considerate valoroase din start.
2. **Tehnica „salamului”** pornește de la idea că nu veți obține tot ce vă doriți dintr-o dată. Dacă la început ceri puțin este posibil să nu fi refuzat, în pasul doi/trei/patru întreg salamul, felie cu felie, va trece în posesia negociatorului care folosește o astfel de tehnică.
3. **Retragerea aparentă** pune negociatorul care o practică în ipostaza aparentei retrageri de la masa discuției, când de fapt este vorba despre o situație simulată, el rămânând interesat de problemă. Scopul acestei retrageri este de a obține o concesie.
4. **Practica standard**, întâlnită în învățământ, este cea care dispune o parte să- i ceară celeilalte părți să- i accepte modul de a privi lucrurile deoarece există multe alte cazuri similare.

În practică putem vorbi de **4 faze de pregătire a negocierii**:

1. **Pregătirea**, desemnând ce vrea partea care propune negocierea
  2. **Dezbaterea**, privind ce vrea cealaltă parte
  3. **Propunerea**, urmărind ce se poate negocia (și ce nu)
  4. **Negocierea propriu-zisă** sau cu „ce se poate face schimb”.
- Deasemeni putem identifica în practică câțiva pași în pregătirea negocierii:
- Stabilirea obiectivelor negocierii
  - Evaluarea cazului celeilalte părți
  - Evaluarea punctelor tari și a punctelor slabe
  - Obținerea concesiilor/ depășirea impasurilor
  - Încercarea de a obține un acord.

Bibliografie:

1. Băban A. (2001) Consiliere Educațională, Ghid metodologic pentru orele de dirigiență și consiliere
2. Botis A. Tăraș, A (2004) Disciplinarea pozitivă sau cum să disciplinezi fără să rănești, Ed. ASCR, Cluj - Napoca
3. Chișcă C. (2002) Provocările pedagogiei contemporane, Cluj – Napoca
4. Dumitru I. (2008) Consiliere psihopedagogică Baze teoretice și sugestii practice, Ed. Polirom, Iași